

UNIVERSITATEA „ALEXANDRU IOAN CUZA” IAȘI

ALBERT-LUDWIGS-UNIVERSITÄT FREIBURG

ACADEMIA ROMÂNĂ – FILIALA IAȘI

**MONUMENTA
LINGVAE
DACOROMANORUM**

BIBLIA 1688

PARS VII

REGUM I, REGUM II

EDITURA UNIVERSITĂȚII „ALEXANDRU IOAN CUZA”
IAȘI – 2008

Colaboratorii colecției:

Tamara ADOAMNEI
Mihai Bogdan ALDEA
Alexandru ANDRIESCU
Mădălina ANDRONIC
Ioana ANGHEL
Elena ARDELEANU
Vasile ARVINTE
Eugen BELTECHI
Eta BOERIU
Ioan CAPROȘU
Heana CÎMPEANU
Elena COMȘULEA
Dan CONSTANTINESCU
Eugenia DIMA
Corneliu DIMITRIU
Ștefan Aug. DOINAȘ
Mioara DRAGOMIR
Vasile DRĂGUT
Ion A. FLOREA
Constantin FRÂNCU

Anca GHERMAN
Mihai Alin GHERMAN
Anton GOȚIA
Doina GRECU
Gabriela HAJA
Ecaterina IONAȘCU
Dumitru IRIMIA
Thomas LATZEL
Alfred LOHR
Elsa LÜDER
Coman LUPU
Aurelia MIHAILOVICI
Paul MIRON
Nicolae MOCANU
Dragoș MOLDOVANU
Alexandra MORARU
Mihai MORARU
Adrian MURARU
Eugen MUNTEANU
Dumitru NICA
Marie-Anne NICKAU

Ion NUȚĂ
Traian OCNEANU
Veronica OLARIU
Vlad Sebastian PATRAȘ
Gabriela PAVEL
Andrei PLEȘU
Elena POPESCU
Viorica PAMFIL
Alexandra ROMAN-MORARU
Mircea ROȘIAN
Hans-Jurgen SPECK
Felicia ȘERBAN
Iena TAMBA DĂNILĂ
Ecaterina TEODORESCU
Stela TOMA
Maretta UJICĂ
Sabin VLAD
Andreea VLĂDESCU-LUPU
Jan DE WAARD
Petre ZUGUN

BIBLIA

**DUMNEZEIASCA SCRIPTURĂ
VÊCHE ȘI NOAUĂ**

**A ÎMPĂRĂȚIILOR, CEA DENTÎIU
A ÎMPĂRĂȚIILOR, A DOUA**

COORDONATORI:

Prof. dr. AL. ANDRIESCU
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași

Prof. dr. PAUL MIRON
Albert-Ludwigs Universität Freiburg

C.S. I dr. GAERIELA HAJA
Academia Romană – Filiala Iași

AUTORII VOLUMULUI:

**TAMARA ADOAMNEI
MĂDĂLINA ANDRONIC
MIOARA DRAGOMIR
GABRIELA HAJA
ELSA LÜDER
PAUL MIRON
ALEXANDRA MORARU
MIHAI MORARU
ADRIAN MURARU
VERONICA OLARIU
ELENA TAMBA DĂNILĂ**

CONSULTANT ȘTIINȚIFIC:

Prof. dr. EUGEN MUNTEANU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BIBLIA (ROMÂNĂ ; 1688)

Monumenta linguae dacoromanorum : Biblia 1688. -
Iași : Editura Universității „Al. I. Cuza”, 2008

Bibliogr.

Index.

ISBN 978-973-703-399-4

ORDINEA CĂRȚILOR BIBLICE

Pars	Cartea	Abrevieri
	VECHIUL TESTAMENT	VT
0	Prefață	Pref.
1	Facerea	Fac.
2	Ieșirea	Ieș.
3	Preoția	Lv.
4	Numerile	Nm.
5	A doua lege	Dt.
6	Iisus Navi	Ios.
7	Judecătorii	Jud.
8	Ruth	Rt.
9	A împărăției I	1 Reg.
10	A împărăției II	2 Reg.
11	A împărăției III	3 Reg.
12	A împărăției IV	4 Reg.
13	Paralipomenon I	1 Cr.
14	Paralipomenon II	2 Cr.
15	Esdra	Ezd.
16	Neemia	Neem.
17	Esthir	Est.
18	Iov	Iov.
19	Psaltirea	Ps.
20	Parimiile lui Solomon	Pild.
21	Cartea Eclisiastului	Eccl.
23	Cântarea Cântărilor	Ct.
23	Isaia	Is.
24	Ieremia	Ier.
25	Plînsurile Ieremiei	Plg.
26	Iezechiil	Iez.
27	Daniil	Dan.
28	Iosiia	Os.
29	Ioel	Ioil.
30	Amos	Am.
31	Avdiu	Avd.
32	Iona	Iona
33	Mihea	Mih.
34	Naum	Naum
35	Avvacum	Avac.
36	Sofonia	Sof.
37	Aggheu	Ag.
38	Zaharia	Zah.
39	Malahiia	Mal.
40	Tovit	Tob.
41	Iudith	Iud.
42	Varuh	Bar.
43	Cartea timisă a Ieremiei	Ep. Ier.
44	Cântarea a 3 sf. cuconi	Ct. tin.
45	Catastih al Esdrii	2 Ezd.

Pars	Cartea	Abrevieri
46	Esdra III	3 Ezd.
47	Înțelepciunea lui Solome.	Sol.
48	Iisus fiul lui Sirah	Sir.
49	A Sosanei istorie	Sus.
50	A bălaurului Vil	Bel.
51	Al Macaveilor cuvînt I	1 Mac.
52	Al Macaveilor cuvînt II	2 Mac.
53	Al Macaveilor cuvînt III	3 Mac.
54	A lui Iosip carte	Iosip
	NOUL TESTAMENT	NT
55	De la Matei S. Evanghelie	Mt.
56	Evanghelia de la Marco	Mc.
57	Evanghelia de la Luca	Lc.
58	Evanghelia de la Ioan	Ioan
59	Faptele Apostolilor	Fpt.
60	Pavel către Rîmleni	Rom.
61	Cătră Corinteni I	1 Cor.
62	Cătră Corinteni II	2 Cor.
63	Cătră Galateeni	Gal.
64	Cătră Efeseni	Ef.
65	Cătră Filipeni	Filip.
66	Către Coloseeni	Col.
67	Către Soloneni I	1 Tes.
68	Către Soloneni II	2 Tes.
69	Cătră Timoteni I	1 Tim.
70	Cătră Timoteni II	2 Tim.
71	Cătră Tit	Tit
72	Cătră Filimon	Filim.
73	Cătră Evrei	Evr.
74	A lui Iacov carte	Iac.
75	A lui Petru carte I	1 Petr.
76	A lui Petru carte II	2 Petr.
77	A lui Ioan I	1 Ioan
78	A lui Ioan II	2 Ioan
79	A lui Ioan III	3 Ioan
80	A Iudei carte	Iuda
81	Apocalips a lui Ioan B.	Apoc.
01	Postfață	Postf.

BIBLIOGRAFIE¹

- ANON.CAR. *Anonymus Caransebesiensis* [„*Dictionarium valachico-latinum*”, vechi glosar român-latin, cca 1650], publicat de Gr. Crețu în revista „*Tinerimea română*”, publicațiune a Societății Literare cu același nume, sub direcțiunea lui Gregorie G. Tocilescu, noua serie, Tipografia Corpului Didactic, volumul I, fasc. III, p. 326–380.
- BIBLIA 1688 *Biblia adecă Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului și Noului Testament. Tipărită întâia oară la 1688 în timpul lui Șerban Vodă Cantacuzino, Domnul Țării Românești. Retipărită după 300 de ani, în fașsimil și transcriere, cu aprobarea Sfântului Sinod și cu binecuvîntarea Prea fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române*. București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1988.
- BCI *Biblia cu ilustrații*. Texte alese și ilustrate cu 321 de reproduceri din colecția sa de Pr. Sabin Verzan, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, în colaborare cu SBIR și cu sprijinul UBS, 2002.
- BGL Damian P. Bogdan, *Glosarul cuvintelor românești din documentele slavo-române*. București, 1946 (Institutul de Studii și Cercetări Balcanice. Seria filologică, nr. 1).
- BIBLIA 2001 *Biblia sau Sfânta Scriptură*. Ediție jubilară a Sfântului Sinod. Versiune întocmită de IPS Bartolomeu Valeriu Anania. București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2001.
- BRATU *Codicele popii Bratul* (1559-1560). Grafie și fonetică, morfologia, vocabularul, textul fașsimilat, indice de cuvinte și forme românești C. Dimitriu. Iași, Casa Editorială Demiurg, 2006.
- BRV Ioan Bianu, Nerva Hodoș, *Bibliografia românească veche 1508-1830*. București, Editura Atelierele Socec & Co, Tom I (1508-1716), 1903, Tom II (1716-1808), 1910, Tom III (1809-1830), fasc. I-II; fasc. III-IV [Ioan Bianu și Dan Simonescu], 1936, Tom IV (Adăogiri și îndreptări) [Ioan Bianu și Dan Simonescu], 1944.
- BUL.COM.IST. *Buletinul Comisiei istorice a României*, publicat de Ioan Bogdan (vol. I II), apoi de N. Iorga. București, Atelierele Socec. Vol. I (1915) ș. u.
- CANT. DIV. Dimitrie Cantemir, *Divanul sau Gâlceava înțeleptului cu lumca sau Giudețul sufletului cu trupul*. Iași, 1698.
- CATEH. CALV. *Catehismul Calvinesc impus clerului și poporului român sub domnia principilor Georgiu Rákoczy I și II, 1656* (Ed. G. Baritiu). Sibiu, 1879.
- CAZ. DEALU *Evanghelie învățătoare (Cazania de la Dealu)*. Monastirea Dealu, 1644.
- CAZ. GOV. *Cazania* (Evanghelie învățătoare) *de la Govora*, tradusă din rusește, din porunca lui Matei Basarab și după indemnul mitropolitului și al episcopilor, de ieromonahul Silvestru, tipărită la mănăstirea Govora, 1642.
- COD. STU *Codex Sturdzanus*. Studiu filologic, studiu lingvistic, ediție de text și indice de cuvinte de Gheorghe Chivu. București, Editura Academiei Republicii Române, 1993.
- COD. TOD. Dr. Nicolae Drăganu, *Două manuscrise vechi. Codicele Todorescu și Codicele Martian*. [secolul XVII-lea] Studiu și transcriere de... Edițiunea Academiei Române. București, Librăriile Socec et. Comp. și C. Sfetea; Leipzig, Otto Harrassowitz; Wiena, Gerold et Comp., 1914.
- CORESI CAZ. Coresi, *Cazania*, 1564. Coresi, *Tâlcul evangheliilor și Molitvenic românesc*. Ediție critică de Vladimir Drimba. Cu un studiu introductiv de Ion Gheție. București, Editura Academiei Române, 1998.
- CORESI EV. Coresi, *Evanghelie cu învățătură (Cazania a II-a)*, Brașov, 1581.
- CORESI LIT. *Liturghierul lui Coresi* (1570). Text stabilit, studiu introductiv și indice de Al. Mareș. Editura Academiei Române. București, 1969.
- CORESI MOLIT. Coresi, *Fragment din Molitvenicul diaconului...* (1564). În *Prinos lui D. A. Sturza*. București, 1903, p. 235–276.
- CORESI OMIL. Coresi, *Cazania II* (Omiliar). Brașov, 1581.
- CORESI TE² *Tetraevanghelul tipărit de Coresi, Brașov, 1560-1561, comp. rat cu Evangheliarul lui Radu de la Mâncești, 1574*. Ediție alcătuită de Florica Dimitrescu. București, Editura Academiei Române, 1963.

¹ Vom publica în acest volum numai lucrările citate ori la care se face referință în aparatul critic. Nu am reluat bibliografia generală, deoarece unul dintre obiectivele ediției este realizarea unei **Bibliografii a Bibliei în limba română**, după toate normele academice, sistematică și, pe cât posibil, exhaustivă.

- CORESI PPPXII Coreși. *Apostolul sau Psaltirul*. Brașov, 1563.
- CORESI PPS. Coreși. *Psaltirea slavo-română (1771) în comparație cu psaltirile coresiene din 1570 și din 1589*. Text stabilit, introducere și indice de Stela Toma. București, Editura Academiei Române, 1976.
- COSTIN O. Miron Costin. *Opere*. Ediție critică cu un studiu introductiv, note, comentarii, variante, indice și glosar de P. P. Panaitescu. [București], Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1958.
- CUV. *Cuvântu înainte către cititorii*. 1945.
- CV. *Codicele voronețean*. Ediție critică, studiu filologic și studiu lingvistic de Mariana Costinescu. București, Editura Minerva, 1981.
- DA. (Academia Română) *Dicționarul limbii române*. Sub conducerea lui Sextil Pușcariu. Tomul I. Partea I: A – B. București, Librairiele Socece & Comp. și C. Sfetea, 1913; Tomul I. Partea II: C. București, Tipografia Ziarului „Universul”, 1940; Tomul I. Partea III. Fascicula I: D–de. București, Universul, Intreprinderea Industrială a Statului, 1949; [Fascicula II: de–destina; șpalt, 1948]; Tomul II. Partea I: E – I. București, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, Imprimeria Națională, 1934; Tomul II. Partea II. Fascicula I: J – lacustru. București, Tipografia Ziarului „Universul” S. A., 1937; Tomul II. Partea II. Fascicula II: Ladă – lepăda. București, Tipografia Ziarului „Universul” S. A., 1940; Tomul II. Partea II. Fascicula III: Lepăda – lojmită. București, Tipografia Ziarului „Universul” S. A., 1948.
- DIRS. *Dicționarul elementelor românești din documentele slavo-române. 1374–1600*. Redactor responsabil: Gh. Bolocan. București, Editura Academiei, 1981.
- DIR. *Documente și însemnări românești din secolul al XVI-lea*. Text stabilit și indice de Gheorghe Chivu, Magdalena Gheorgescu, Magdalena Ioniță, Alexandru Mareș și Alexandra Roman-Moraru. Introducere de Alexandru Mareș. București, Editura Academiei, 1979.
- DIRB. *Documente privind istoria României*. B. Țara Românească, vol. I–IV. București, Editura Academiei, 1951–1954.
- DIR. *Dicționarul limbii române*. Serie nouă. Redactori responsabili: acad. Iorgu Iordan, acad. Alexandru Graur și acad. Ion Coteanu. Din anul 2000, redactori responsabili: acad. Marius Sala și acad. Gheorghe Mihăilă. București, Editura Academiei. Tomul I. Partea a 3-a, a 4-a, a 5-a, a 6-a: Litera D. 2006 – 2008; Tomul IV. Litera L (*L-lherzolită*): 2008. Tomul VI. Litera M: 1965 – 1968; Tomul VII. Partea I. Litera N: 1971; Tomul VII. Partea a 2-a. Litera O: 1969; Tomul VIII. Litera P: 1972 – 1984; Tomul IX. Litera R: 1975; Tomul X. Litera S: 1986 – 1994; Tomul XI. Partea I. Litera Ș: 1978; Tomul XI. Partea a 2-a și a 3-a. Litera T: 1982 – 1983; Tomul XII. Partea I. Litera Ț: 1994; Tomul XII. Partea a 2-a. Litera U: 2002; Tomul XIII. Partea I și a 2-a și a 3-a. Litera V și literele W, X, Y: 1997 – 2005; Tomul XIV. Litera Z: 2000.
- DIRV. G. Mihăilă. *Dicționar al limbii române vechi (sfârșitul sec. X – începutul sec. XVI)*. București, Editura Enciclopedică Română, 1974.
- DOR. N. A. Constantinescu. *Dicționar onomastic românesc*. București, Editura Academiei, 1963.
- DOS. PAR. Dosoftei. *Parimile prese an*. Iași, 1683.
- DOS. PS. V. Dosoftei. *Psaltirea în versuri*, 1673 în Dosoftei. *Opere*, vol. I: *Versuri*. Ediție critică de N. A. Ursu. Studiu introductiv de Al. Andriescu. București, Editura Minerva, 1978.
- DOSOFTI V S. Mitropolitul Dosoftei. *Viața și petrecerea sfinților*. Iași, 1682.
- DR. *Dacromania*. Suletinul Muzeului Limbii Române, condus de Sextil Pușcariu. Cluj. Anul I (1920–1921) și a II-lea (1922–1923) [vol. X] Comitetul de redacție: G. Giuglea, Șt. Pașcu, E. Petrovici, Al. Procopovici, S. Pașcariu; [vol. XI] Directori: Șt. Pașcu și E. Petrovici.
- DRĂGANU. Nicolae Drăganu. *Românii în veacurile IX – XIV, pe baza toponimiei și a onomasticeii*. București, Imprimeria Națională, 1933. (Academia Română. Studii și cercetări, XXI).
- DRH. M. Berza et al. *Documenta Romaniae Historica. A. Moldova*. Comitet de coordonare: Ștefan Pascu, Ștefan Ștefănescu, Alexandru Elian, Damaschin Mioe, Ioan Caproșu, Constantin Cihodaru, Aurel Răduțiu, Leon Șimanschi. București, Editura Academiei, 1969–1974. Volumul XIX (1626–1628) [volum întocmit de Haralambie Chirca]: 1969; volumul XXIII (1635–1636) [volum întocmit de Leon Șimanschi, Nistor Ciocan, Georgeta Ignat și Dumitru Agache]: 1969. Țara Românească. București, Editura Academiei, 1965–1974. Volumul XXI (1626–1628) [volum întocmit de Damaschin Mioe]: 1965; volumul XXIII (1630–1632) [volum întocmit de Damaschin Mioe]: 1969.
- ES. *Evangheliarul slavo-român de la Sibiu, 1551–1553*. Studiu introductiv filologic de acad. Emil Petrovici. Studiu introductiv istoric de L. Demény. București, Editura Academiei, 1971.

- EUSTR. PRAV. Frustratie. *Pravila aleasă* [Manuscris din 1632; Biblioteca Academiei Române, Filiala Cluj, cota 41]
- GCR M. Gaster. *Chrestomație română*. Texte tipărite și manuscrise (sec. XVI-XIX), dialectale și populare, cu o introducere, gramatică și un glosar româno-francez de... Vol. I: *Introducere, gramatică, texte (1550-1710)*. Vol. II: *Texte (1710-1830), Dialectologie, literatură populară, glosar*. Leipzig – București, F. A. Brockhaus – Socec & Co., 1891.
- G. LEX. Mihai Alin Gherman. *Primele lexicoane românești* [Ms. Cluj].
- H² B. Petriceicu Hasdeu. *Etymologicum Magnum Romaniae. Dicționarul limbii istorice și poporane a românilor*. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Grigore Brăncuș. București, Editura Minerva, 1976.
- HC B. Petriceicu-Hasdeu. *Cuvențe den bătrâni*. București, Tomul I. Limba română vorbită între 1550-1600. Studiu paleografico-linguistic de... Cu observațiuni filologice de Hugo Schuchard. 1878. Tomul II. Cărțile poporane ale românilor în secolul XVI, în legătură cu literatura poporană cea necrisă, 1879. Tomul III. Istoria limbii române. Partea I: Principie de lingvistică, 1881.
- HC² B. Petriceicu-Hasdeu. *Cuvențe den bătrâni*. Tomul I. *Limba română vorbită între 1550-1600*. Studiu paleografico-linguistic de B. Petriceicu Hasdeu...; Tomul II. *Cărțile poporane ale românilor în secolul XVI...*; Tomul III. *Istoria limbii române*. Partea I. *Principie de lingvistică*. Ediție îngrijită, studiu introductiv și note de G. Mihăilă. București, Editura Didactică și Pedagogică, vol. I-III, 1983-1987
- HERODOT Herodot. *Istorie*, ediție îngrijită de Liviu Onu și Lucia Șapealiu, prefată, studiu filologic, note și glosar de Liviu Onu, indice de Lucia Șapealiu. Editura Minerva, București, 1984.
- IORGA 1915-1916 N. Iorga. *În legătură cu Biblia de la 1688 și Biblia de la 1667 a lui Nicolae Milescu*, în *Analele Academiei Române. Istorie*, I, II, t. XXXVIII, 1015-1916.
- IORGA S.D. I-XXXI N. Iorga. *Studii și documente cu privire la istoria românilor*. Vol. I-XXXI. București, Editura „Minerva”, 1901-1916.
- ÎNDR. *Îndreptarea legii* (Pravila lui Matei Basarab). Tirgoviște, 1652.
- ÎNV. 1642 *Învățătură preste toate zilele*. Cimpulung, 1642 (și în GCR I).
- LDSR Lucia Djamo-Diaconita. *Limba documentelor slavo-romane din Țara Românească din sec. XII-XVI*. București, Editura Enciclopedică, 1974.
- MARD Mardarie Cozianul. *Lexicon slavo-românesc și tâlcuirea numelor din 1649*. Publicate cu un studiu, note și indicele cuvintelor românești de Grigorie Crețu. Cu mai multe faesimile. Edițiunea Academiei Române. București, Carol Göbl, 1900.
- MĂRG. Ioan Zlataust. *Mărgăritare, adică cuvinte de multe feluri*. București, 1691.
- MDCR George Ioan Lahovari, C.I. Brătianu, Grigore G. Tocilescu. *Marele dicționar geografic al României*, vol. I-V. București, Socec, 1898-1902.
- MLD. BIBLIA 1688. I-VI, XI *Monumenta linguae Dacoromanorum. Biblia 1688*, Pars I. *Genesis*, volum întocmit de Alexandru Andriescu, Vasile Arvinte, Ioan Caproșu, Elsa Lüder, Paul Miron, Mircea Roșian, Marietta Ujică, Iași, 1988; Pars II. *Exodus*, de Alexandru Andriescu, Vasile Arvinte, Ioan Caproșu, Corneliu Dimitriu, Elsa Lüder, Paul Miron, Mircea Roșian, Marietta Ujică, Iași, 1991; Pars III. *Leviticus*, de Vasile Arvinte, Ioan Caproșu, Elsa Lüder, Paul Miron, Eugen Munteanu, Iași, 1993; Pars IV. *Numeri*, de Alexandru Andriescu, Vasile Arvinte, Ioan Caproșu, Ion A. Florea, Elsa Lüder, Paul Miron, Iași, 1994; Pars V. *Deuteronomium*, de Alexandru Andriescu, Vasile Arvinte, Ioan Caproșu, Eugenia Dima, Elsa Lüder, Paul Miron, Mircea Roșian, Petru Zugun, Iași, 1997; Pars VI. *Iosue, Iudicum, Ruth*, întocmit de Alexandru Andriescu, Ileana Câmpean, Eugenia Dima, Doina Grecu, Gabriela Haja, Gustavo-Adolfo Loria-Rivel, Elsa Lüder, Paul Miron, Mioara Săcineru-Dragonair, Stela Toma, Iași, 2005; Pars XI. *Liber Psalmorum*, Alexandru Andriescu, Eugenia Dima, Mihai Alin Gherman, Gustavo-Adolfo Loria-Rivel, Elsa Lüder, Paul Miron, N. A. Ursu, Iași, 2003.
- MOXA Mihail Moxa. *Cronica universală*. Ediție critică, însoțită de izvoare, studiu introductiv, note și indici de G. Mihăilă. București, Editura Minerva, 1989.
- NEACȘU Stela Toma. *Scrisoarea lui Neacșu în „Chrestomație de literatură română veche”*, vol I, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1984, p. 32-33.
- NEAGOE *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie*. Text ales și stabilit de Florica Moșil și Dan Zamfirescu. Cu o nouă traducere a originalului slavon de G. Mihăilă. Studiu introductiv și note de Dan Zamfirescu și G. Mihăilă. București, Editura Minerva, 1970.
- NT 1648 *Noul Testament sau împăcarea au legea noao a lui I. Iis. Domnul nostru*. În cetatea Bălgradului, 1648.

- PAPAGEIS N. Drăganu. *Cea mai veche carte rakoczyană*. (În „Anuarul Institutului de istorie națională” de pe lângă Universitatea din Cluj I. 1921–1922). Cluj. Institutul de arte grafice „Ardealul”, 1922.
- PDS *Parola del Signore. La Bibbia*. Traduzione interconfessionale in lingua corrente. Editrice Elle Di Ci. Alleanza Biblica Universale. Torino-Roma 1985.
- PO *Palia de la Orăștie. 1581–1582*. Text, facsimile, indice, ediție îngrijită de Viorica Pamfil. București. Editura Academiei Române, 1968.
- PRAV. GOV. *Pravila* aceasta este dreptătoriu de lege, tocmeala sfinților apostoli tocmită de zece săboară câtră aceia și a preacuvioșilor părinți învățătorilor lumii. Tipăritu-s-au în tipari prealuminatului căm Io Matei Basarab voievod a toată țara Ungrovlahiei în mănăstirea Govora vleit 714> țară de la nașterea lui Hristos 1640.
- PRAV. MOLDO. *Pravila Moldovei* din vremea lui Vasile Lupu, însoțită 1. de izvoarele sale, 2. de varianta sa muntenească intrupată în Indreptarea legii a lui Matei Basarab, de S. G. Longinescu, 3. de tălmăcirea sa în franțuzește de A. Patrogeț. (Vol. I din Legi vechi românești și izvoarele lor). București. Carol Göbl, 1912.
- PRIL *Pravila ritorului Lucaci*. Text stabilit, studiu introductiv și indice de Ion Rizescu. București. Editura Academiei Române, 1971.
- PSALT *Psaltirea ce să zice cîntarea a fericitului proroc și împărat David*. Bălgrad (Alba-Iulia), 1651. [După glosarul întocmit de Ion Popp și publicat în revista „Jahresbericht”, III, p. 170–182].
- PS. II. *Psaltirea Hurmuzachi*, vol. I–II. Studiu filologic, studiu lingvistic și ediție de Ion Gheție și Mirela Teodorescu. Indice de cuvinte de Rovena Șenchi. București. Editura Academiei Române, 2005.
- PS. SCH. *Psaltirea șcheiană* comparată cu celelalte psaltiri din sec. XVI și XVII traduse din slavonește. [1573–1578]. Edițiune critică de I. A. Candrea. I: Introducere. II: Textul și glosarele. București. Socec et Comp., 1916. (Comisia istorică a României).
- PS. V. *Psaltirea Voronețeană*, în *Revista pentru istorie, arheologie și filologie*, editată de Gr. G. Tocilescu. București, 1882, XI–XII.
- PUMNUL LEPT. Aron Pumnul. *Lepturariu românesc* I–IV. Wien, 1826–1865.
- ROSETTIB. Alexandre Rosetti, *Lettres roumaines de la fin du XVI-e et du début du XVII-e siècle tirées des archives de Bistritza (Transylvanie)*, publiées par... București, Socec et Co., 1926. (Institutul de filologie și folclor).
- SICR. DE AUR Ioan Zoba din Vint, *Sicriul de aur*. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Anton Goția. București. Editura Minerva, 1984. (Restitutio).
- SIM. DASC. *Simion Dascălul. Letopisețul Țării Moldovei până la Aron Vodă (1359–1595)*, întocmit după Grigorie Ureche, vornicul. Istratie logofătul și alții... Ediție de Const. Giurescu, cu o prefață de I. Bogdan. București, Socec et Co., 1916 (Comisia istorică a României).
- SLIF *Studii de limbă literară și filologie*, vol. I–III. București, 1969–1974.
- S. TAINE *Șapte taine a Besericii sau Pravila pe scurt aleasă*. Iași, 1644.
- ST. LEX. [Grămăticul Staicu], *Lexicon slavo-român*. [Manuscris de pe la 1660; Biblioteca Academiei Române, cota 312]
- SUCIU Coriolan Suciu, *Dicționar istoric al localităților din Transilvania*, vol. I–II. București. Editura Academiei Române, 1967–1968.
- URECHE Grigore Ureche, *Letopisețul Țării Moldovei*. Texte stabilite, studiu introductiv, note și glosar de Liviu Onu. București. Editura Științifică, 1967.
- TETRAEV. *La versione rumena del Vangelo di Matteo, tratta del Tetraevangelion del 1574* (ms. del Museo Britanico: Harley 6311 b), e publicata per la prima volta da M. Gaster, în „Archivio glotto-logico italiano”, vol. XII, p. 197–254; *Tetraevangelul diaconului Coresi din 1561*. [Corectat de I. Bianu], preluat de dr. M. Gaster. București. Imprimeriile Statului, 1929.
- TIKTIN H. Tiktin, *Rumänisch-deutsches Wörterbuch*, I–III. București, 1903–1921; Tiktin² I–III, Wiesbaden. Freiburg, 1986–1989; Tiktin³ I–III, Wiesbaden–Cluj-Napoca, 2000–2005.
- URIC. Theodor Codrescu, *Uricariul cuprinzetoriu de hrisoave, anaforale și alte acte din sută a XI– XIX. atîngătoare de Moldova*. Sub redacțiunea dsale... Vol. I–XXV. Iași, 1852–1895; pentru vol. I, II, III, v, și edițiunea a 2-a. Iași, 1871–1893.
- VARLAAM Varlaam, mitropolitul Moldovei, *Cazania (1643)*. Ediție de J. Byck. București. Editura Fundațiilor, 1943. (Scriitori români vechi).
- VARLAAM ȘI IOASAȘ *Varlaam și Ioasaș*. [Manuscris din 1786; Bibl. Academiei Române, cota 9].

BIBLIOGRAFIA COMENTARIILOR

1. BIBLIA

A) MANUSCRISE CE CONȚIN TEXT BIBLIC

- Ms. 4389 = Biblioteca Academiei Române, *Manuscrisul românesc nr. 4389*; conține traducerea integrală a *Vechiului Testament*, efectuată după slavonă și latină de un anonim muntean (probabil Daniil Andrean Panoneanul), în a doua jumătate a secolului al XVII-lea.
- Ms. 45 = Biblioteca Filialei Cluj a Academiei Române, fondul Blaj, *Manuscrisul românesc nr. 45*; conține traducerea integrală a *Vechiului Testament*, efectuată de Nicolae Milescu și revizuită de un anonim moldovean (probabil Dosoftei) în a doua jumătate a secolului al XVII-lea.

B) EDIȚII ALE BIBLIEI

a) EBRAICĂ, GREACĂ, LATINĂ, SLAVONĂ

Biblia Hebraica Stuttgartensia, edd. A. Alt, Karl Elliger, Rudolf Kittel, Wilhelm Rudolph, Gérard E. Weil, Hans Peter Rüger, Adrian Schenker, J. Ziegler, Deutsche Bibelgesellschaft, 1990.

FRANKE. = *Τῆς Θείας Γραφῆς Παλαιάς Ἀηλαδῆ καὶ Νέας Διαθήκης ἀπάντα -- Divinae Scripturae nempe Veteris ac Novi Testamenti omnia, Graece*, a viro doctissimo recognita et emendata, variisque lectionibus aucta et illustra, Frankfurti ad Moenum, apud Andreae Wecheli haeredes, 1597.

Septuaginta, id est Vetus Testamentum Graece iuxta LXX interpretes. Edidit Alfred Rahlfs, Stuttgart, 1979.

Hexapla, ed. F. Field, vol. 1, Oxford, 1875 (repr. Georg Olms, Hildesheim, 1964).

VULG. = *Bibliorum Sacrorum iuxta Vulgatam clementinam nova editio* (...), curavit Aloisius Grammatica, Typis polyglotis Vaticanis, 1929 [textul este identic cu *Biblia ad vetustissima exemplaria castigata* (...), Antverpiae, ex officina Christophori Plantini, 1565, utilizat de autorul Ms. 4389].

OSTROG = *Библия, сиречь Ветхого и Нового Завета по языку словенскѣ* (...), Ostrog, 1581.

b) LIMBI MODERNE

FRANCEZĂ

TOB = *La Bible*, traduction œcuménique, Edition intégrale, Société biblique française, Les Editions du Cerf, Paris, 1988.

BIBLE 1983 = *La Sainte Bible*. Ancien et Nouveau Testament. Traduite de l'hébreu et du grec en français courant, Alliance Biblique Universelle, 1983.

GERMANĂ

GN = *Die Bibel im heutigen Deutsche. Die Gute Nachricht des Alten und Neuen Testaments*, Stuttgart, 1982.

ITALIANĂ

PDS = *Parola del Signore. La Bibbia*, traduzione interconfessionale in lingua corrente, Roma, 1985.

ROMÂNĂ

- B1688 = *Biblia adică Dumnezeiasca Scriptură a ceii Vechi și ale ceii Noao Leage, toate care s-au tălmăcit după limba elinească spre înțelegerea limbii românești, cu porunca preabunului Domn Ioan Șarban Cantacozino Basarabă Voievod (...)*. București, 1688 [ediție modernă: Institutul Biblic și de misiune al BOR, București, 1988].
- B1760 = *Biblia Vulgata (Blaj, 1760-1761)*. Editor coordonator: Ioan Chindriș. Cuvânt înainte de acad. Eugen Simion. Transcrierea textului: Elena Ardeleanu, Mircea Remus Birtz, Ioan Chindriș, Elene Comșulea, Doina Grecu, Elena Miha, Valentina Șerban. Revizie filologică: Elena Ardeleanu, Elena Comșulea, Doina Grecu, Valentina Șerban. Vol. I-V. Editura Academiei, București, 2005 [versiune integrală a VT, realizată de un colectiv condus de episcopul Petru Pavel Aaron între anii 1760-1761].
- B1795 = *Biblia, adică Dumnezeiasca Scriptură a Legii Vechi și a ceii Noao, care s-au tălmăcit de pre limba elinească pre înțelesul limbii românești (...)*. Blaj, 1975 [versiunea Samuil Micu, ed. modernă: Roma, 2000].
- B1819 = *Biblia, adică Dumnezeiasca Scriptură a Legii vechi și a ceii noao*, cu chieltuiala Rosieneștii Soțietăți a Biblicii, în Sanktpeterburg, în tipografia lui Nic. Greeca, în anul 1819, avgust, 15 zile.
- B1874 = *Sânta Scriptură a Vechiului și a Noului Testament*. Edițiune nouă, revăzută după teesturile originale și publicată de Societatea Biblică pentru Britania și Străinătate, Iași, 1874.
- B1914 = *Biblia adică dumnezeiasca Scriptură a legii Vechi și a Celei Nouă*, tipărită în zilele majestății sale Carol I (...). Ediția Sfântului Sinod, București, 1914.
- B1921 = *Sfânta Scriptură a Vechiului și Noului Testament*. Edițiune nouă revizuită după testurile originale și publicată de Societatea Biblică pentru Britania și Străinătate, București, 1921.
- B1926 = *Biblia sau Sfânta Scriptură a Vechiului și Noului Testament*, București, Societatea Biblică pentru Răspândirea Biblicii în Anglia și Străinătate, 1926 [traducere de D. Cornilescu, nementionat].
- B1936 = *Biblia, adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului și a Noului Testament* (traducători: Nicodim Munteanu, Gala Galaction, Vasile Radu), București, 1936.
- B1939 = *Biblia, adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului și a Noului Testament, tradusă după textele originale ebraice și grecești de preoții profesori Vasile Radu și Gala Galaction, din înalta inițiativă a Majestății sale Regelui Carol II*, București, Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”, 1939.

2. DICȚIONARE, LEXICOANE

ALANTICI

a) SPECIALE

- Epifanie de Salamina, *De mensuris et ponderibus*, ed. E. Moutsoulas, în *Θεολογία* 44, (1973), Atena, pp. 157-198.
- Fusebiu de Cezareea, *De mensuris et ponderibus* (fragmenta), ed. F. Hultsch, în *Metrologicorum scriptorum reliquiae* I, Teubner, Leipzig, 1864.
- Fusebiu de Cezareea, *Onomasticon*, ed. E. Klostermann, în *Die griechischen christlichen Schriftsteller* 11.1, Hinrichs, Leipzig, 1904.
- Galenus, *Linguarum seu dictionum exoletarum Hippocratis explicatio*, ed. C. G. Kuehn, în *Claudii Galeni opera omnia*, vol. 19, Knobloch, Leipzig, 1830 (repr. Georg Olms, Hildesheim, 1965).
- Heron Alexandrinul, *De mensuris*, ed. J. L. Heiberg, în *Heronis Alexandrini opera quae supersunt omnia* 5, Teubner, Leipzig, 1914.

b) GENERALE

- Hesychios, *Lexicon (A-O)*, vol. 1-2, ed. K. Latte, Munksgaard, Copenhagen, 1953 (vol. 1), 1966 (vol. 2).
- Hesychios, *Lexicon (Π-Q)*, vol. 3-4, ed. M. Schmidt, Halle, 1861 (vol. 3), 1862 (vol. 4) (repr. Hakkert, Amsterdam, 1965).
- Suda (Sudaic Lexicon)*, ed. A. Adler, vol. 1-4, în *Lexicographi Graeci* 1-1.4, Teubner, Leipzig, 1928 (vol. 1), 1931 (vol. 2), 1933 (vol. 3), 1935 (vol. 4).

B) MODERNE

- LIDDELL-SCOTT = H.G. Liddell, R. Scott, *A Greek-English Lexicon*. With a revised Supplement, Oxford, 1996.
- GNTD = *The Greek New Testament. Dictionary*. Third Edition by Kurt Aland et al., Stuttgart, 1983.
- MIKLOSICH = *Lexicon Palaeoslovenicum-Graeco-Latinum* emendatum auctum edidit Fr. Miklosich, Vindobonae, 1862-1865.
- Thesaurus Graecae Linguae*, ed. H. Stephanus, 9 vol., Geneva, 1572 (repr. Akademische Druck- und Verlagsanstalt, Graz, 1954).

3. Lucrări de referință

- *** *Martyrium Pionii presbyteri et sodalium*, ed. H. Musurillo, in *The acts of the Christian Martyrs*, Clarendon Press, Oxford, 1972.
- *** *Scholia in Platonem*, ed. J. Burnet, in *Platonis opera* 1, Clarendon Press, Oxford, 1900.
- Ammonius, *In Aristotelis librum De interpretatione commentarius*, ed. A. Busse, in *Commentaria in Aristotelem Graeca* 5, Reimer, Berlin, 1897.
- Asterius, *Homiliae [Homilies I-XII]*, ed. C. Datema, Brill, Leiden, 1970.
- Atanasie al Alexandriei, *Epistulae quattuor ad Scrapionem*, in PG 26, coll. 529-648b.
- , *Expositiones in Psalmos*, in PG 27, coll. 60-545, 548-589.
- , *Historia Arianorum*, ed. H.G. Opitz, in *Athanasius Werke*, vol. 2.1, De Gruyter, Berlin, 1940.
- , *Orationes tres contra Arianos*, in PG 26, coll. 12-468.
- Clement Alexandrinul, *Stromata*, edd. O. Stählin, L. Früchtel, U. Treu, in *Die griechischen christlichen Schriftsteller* 52 (15), 17, Akademie-Verlag, Berlin, 1960 (vol. 1), 1970 (vol. 2).
- David Alexandrinul, *In Porphyrii Isagogen commentarium*, ed. A. Busse, in *Commentaria in Aristotelem Graeca* 2, Reimer, Berlin, 1904.
- Didim cel Orb, *Commentarii in Job* (1-4), ed. A. Henrichs, in *Papyrologische Texte und Abhandlungen*, 1, Habelt, Bonn, 1968.
- , *Commentarii in Job* (5.1-6.29), ed. A. Henrichs, in *Papyrologische Texte und Abhandlungen*, 2, Habelt, Bonn, 1968.
- , *Commentarii in Psalmos* (20-21), edd. L. Doutreleau, A. Gesche, M. Gronewald, in *Papyrologische Texte und Abhandlungen*, 7, Habelt, Bonn, 1969.
- , *Commentarii in Psalmos* (22-26.10), ed. M. Gronewald, in *Papyrologische Texte und Abhandlungen*, 4, Habelt, Bonn, 1968.
- , *Commentarii in Psalmos* (29-34), ed. M. Gronewald, *Papyrologische Texte und Abhandlungen*, 8, Habelt, Bonn, 1969.
- , *Commentarii in Psalmos* (35-39), ed. M. Gronewald, in *Papyrologische Texte und Abhandlungen*, 6, Habelt, Bonn, 1969.
- , *Commentarii in Psalmos* (40-44.4), ed. M. Gronewald, *Papyrologische Texte und Abhandlungen*, 12, Habelt, Bonn, 1970.
- , *Commentarii in Zachariam*, ed. L. Doutreleau, in *Sources chrétiennes* 84, 85, Cerf, Paris, 1962.
- , *Fragments in Psalmos* (e commentario altero), ed. E. Mühlberg, in *Patristische Texte und Studien* 16, De Gruyter, Berlin, 1975 (vol. 1), 1977 (vol. 2).
- Elias, *In Porphyrii Isagogen*, ed. A. Busse, in *Commentaria in Aristotelem Graeca* 1, pp. 35-104, Reimer, Berlin, 1900.
- Epifanie de Salamina, *Ancoratus*, ed. K. Holl, *Die griechischen christlichen Schriftsteller* 25, Hinrichs, Leipzig, 1915.
- , *Panarion*, ed. K. Holl, vol. 1-3, in *Die griechischen christlichen Schriftsteller* 25, 31, 37, Hinrichs, Leipzig, 1915 (vol. 1), 1922 (vol. 2), 1933 (vol. 3).
- Eusebiu de Cezareea, *Commentaria in Psalmos*, in PG 23, 24 (coll. 66-1396 in PG 23, coll. 9-76 in PG 24).
- , *De ecclesiastica theologia*, edd. E. Klostermann, G. C. Hansen, in *Die griechischen christlichen Schriftsteller* 14, ed. 2, Akademie-Verlag, Berlin, 1972.
- , *Demonstratio evangelica*, ed. I. A. Heikel, in *Die griechischen christlichen Schriftsteller* 23, Hinrichs, Leipzig, 1913.
- , *Generalis elementaria introductio* (fragmenta), ed. K. Holl, in *Texte und Untersuchungen* 20, Hinrichs, Leipzig, 1899.
- , *Praeparatio evangelica*, ed. K. Mras, in *Die griechischen christlichen Schriftsteller* 43, 1; 43.2, Akademie-Verlag, Berlin, 1954 (vol. 1), 1956 (vol. 2).
- Eustathius al Antiohiei, *De engastrimytho contra Origenem*, ed. M. Simonetti, in „Origene, Eustazio, Gregorio di Nissa: *La maga di Endor*”, Nardini, Centro Internazionale del Libro, Firenze, 1989.
- Filon de Alexandria, *Leges allegoriarum*, ed. L. Cohn, in *Philonis Alexandrini opera quae supersunt* 1, Reimer, Berlin, 1896 (repr. De Gruyter, 1962).

- ... *De vita et moribus*, ed. P. Wendland, in *Philonis Alexandrini opera quae supersunt* 3, Reimer, Berlin, 1898 (repr. De Gruyter, 1992).
- ... *De vita et moribus*, ed. P. Wendland, in *Philonis Alexandrini opera quae supersunt* 2, Reimer, Berlin, 1897 (repr. De Gruyter, 1992).
- ... *De vita et moribus*, ed. P. Wendland, in *Philonis Alexandrini opera quae supersunt* 2, Reimer, Berlin, 1897 (repr. De Gruyter, 1992).
- Gregorio Moralia, *Oratio in lib.* 1-4), ed. C. de Boor, Teubner, Leipzig, 1904 (repr. Stuttgart, 1978).
- Gregorio de Nazianz, *Oratio in sanctum baptismum* (orat. 40), in PG 36, coll. 360-425.
- Gregorio de Nyssa, *Ad Enstathium de sancta Trinitate*, ed. F. Müller, in *Gregorii Nysseni opera* 3.1, Brill, Leiden, 1958.
- ... *De Papho ad Theodorum episcopum*, ed. H. Horner, in *Gregorii Nysseni opera* 3.2, Brill, Leiden, 1986.
- ... *De vita et moribus Psalmodiam*, ed. J. McDonough, in *Gregorii Nysseni opera* 5, Brill, Leiden, 1962.
- ... *Contra Eunomium*, ed. W. Jaeger, in *Gregorii Nysseni opera* 1.1-2.2, Brill, Leiden, 1960.
- ... *De deitate Patris et Spiritus Sancti*, in PG 46, coll. 553-576.
- Hippolyt, *Refutatio omnium haeresium*, ed. M. Marcovich, in *Patristische Texte und Studien* 25, De Gruyter, Berlin, 1986.
- Kleonim, *Commentaria in prophetas minores*, ed. M. Adriaen, CCSL 76A, Brepols, Turnhout, 1964.
- Kleon Damascius, *Contra Manichaeos*, ed. B. Kotter, in *Patristische Texte und Studien* 22, De Gruyter, Berlin, 1981.
- ... *Contra Nestorianos*, ed. B. Kotter, in *Patristische Texte und Studien* 22, De Gruyter, Berlin, 1981.
- Ioan Filopon, *De opificio mundi*, ed. W. Reichardt, Teubner, Leipzig, 1897.
- ... *In Aristotelis Analytica priora commentaria*, ed. M. Wallies, in *Commentaria in Aristotelem Graeca* 2, Reimer, Berlin, 1905.
- Ioan Hierosolim, *Ad Stagirium a daemone vexatum*, in PG 47, coll. 423-494.
- ... *Contra Iovinianos* (homilia 11), in PG 48, coll. 795-802.
- ... *De Joba* (sermões 1-5), in PG 54, coll. 631-676.
- ... *Expositiones in Psalmos*, in PG 55, coll. 39-498.
- ... *Fragmenta in Ieremiam* (in catenis), in PG 64, coll. 740-1037.
- ... *Homiliae in Iustitiam ad Philemonem* (homiliae 1-3), in PG 62, coll. 701-720.
- ... *Homiliae in incipitum Ieronim*, in PG 51, coll. 65-112.
- ... *Homiliae in Epistolam ad Ephesios* (homiliae 1-24), in PG 62, coll. 9-176.
- ... *Homiliae in Iohannem*, in PG 59, coll. 23-482.
- ... *Homiliae in esac Davide et Saule* (homiliae 1-3), in PG 54, coll. 675-708.
- ... *Homiliae in vitam sustinentis medicum*, in PG 51, coll. 301-310.
- Iosef Flavii, *Antiquitates iudaicae*, ed. B. Niese, in *Flavii Iosephi opera*, vol. 1-4, Weidmann, Berlin, 1887 (vol. 1), 1885 (vol. 2), 1892 (vol. 3), 1890 (vol. 4) (repr. 1955).
- Ireneu, *Adversus haereses* (liber 3), edd. A. Rousseau, L. Doutreleau, in *Sources chrétiennes* 211, Cerf, Paris, 1974.
- ... *Adversus haereses* (libri 1-2), ed. W. W. Harvey, Cambridge University Press, Cambridge, 1857.
- ... *Adversus haereses* 5.3-13 (P. Jena), edd. A. Rousseau, L. Doutreleau, C. Mercier, in *Sources chrétiennes* 153, Cerf, Paris, 1969.
- Julian Apostata, *Contra Gallianos*, ed. C. J. Neumann, Teubner, Leipzig, 1880.
- ... *Tristitia*, ed. J. Bidez, in *L'empereur Julien. Œuvres complètes* 1.2, ed. 2, Les Belles Lettres, Paris, 1960.
- Iustin Martiri, *Dialogus cum Tryphone*, ed. E. J. Goodspeed, in *Die ältesten Apologeten*, Vandenhoeck-Ruprecht, Göttingen, 1915.
- Mihail Psellos, *Orationes iocenses et acta*, ed. G. T. Dennis, Teubner, Stuttgart, 1994.
- ... *Psychica*, ed. L. G. Westerink, Teubner, Stuttgart, 1992.
- ... *Thologica*, ed. P. Gautier, Teubner, Leipzig, 1989: 1-447.
- Origen, *Commentarii in Evangelium Iohannis* (lib. 1, 2, 4, 5, 6, 10, 13), ed. C. Blanc, in *Sources chrétiennes* 120, 157, 222, Cerf, Paris, 1966 (vol. 1), 1970 (vol. 2), 1975 (vol. 3).
- ... *Commentarii in Evangelium Matthei* (lib. 12-17), ed. E. Klostermann, in *Die griechischen christlichen Schriftsteller* 40.1-40.2, Teubner, Leipzig, 1935 (vol. 40.1), 1937 (vol. 40.2).
- ... *Contra Celsum*, ed. M. Borret, in *Sources chrétiennes* 132, 136, 147, 150, Cerf, Paris, 1967 (vol. 1), 1968 (vol. 2), 1969 (vol. 3), 41.
- ... *De organographis*, ed. E. Klostermann, in *Die griechischen christlichen Schriftsteller* 6, Hinrichs, Leipzig, 1901.
- ... *De martyribus*, ed. P. Koetschau, in *Die griechischen christlichen Schriftsteller* 3, Hinrichs, Leipzig, 1895.
- ... *Fragmenta et Commentarii in Epistolam ad Ephesios* (in catenis), ed. J. A. F. Gregg, in *Journal of Theological Studies* 3 (1902).

- , *Fragmenta in librum primum Regnorum* (in catenis), ed. E. Klostermann, in *Die griechischen christlichen Schriftsteller* 6, Hinrichs, Leipzig, 1901.
- , *Fragmentum in librum primum Regnorum*, ed. E. Klostermann, in *Die griechischen christlichen Schriftsteller* 6, Hinrichs, Leipzig, 1901.
- , *Homiliae in Genesim*, ed. W. A. Baehrens, in *Die griechischen christlichen Schriftsteller* 29, Teubner, Leipzig, 1920.
- , *Homiliae in Ieremiam* (homiliae 12-20), ed. E. Klostermann, in *Die griechischen christlichen Schriftsteller* 6, Hinrichs, Leipzig, 1901.
- , *Homiliae in Lucam*, ed. M. Rauer, in *Die griechischen christlichen Schriftsteller* 49 (35), Akademie-Verlag, Berlin, 1959.
- , *Philocalia sive Ecloga de operibus Origenis a Basilio et Gregorio Nazianzeno facta* (cap. 1-27), ed. J. A. Robinson, Cambridge University Press, Cambridge, 1893.
- , *Selecta in Genesim* (fragmenta e catenis), in PG 11, coll. 92-145.
- , *Selecta in Psalmos 1-150* [Dub.], ed. J. B. Pitra, in *Analecta sacra spicilegio Solesmensi parata* 2-3, Paris, Venice, 1883 (vol. 3), 1884 (vol. 2) (repr. Gregg Press, Farnborough, 1966).
- Platon, *Timaeus*, ed. J. Burnet, in *Platonis opera* 4, Clarendon Press, Oxford, 1902 (repr. 1968).
- Portfir, *Contra christianos* (fragmenta), ed. A. von Harnack, in *Abhandlungen der königlich preussischen Akademie der Wissenschaften, Philosoph.-hist. Kl.* 1, Reimer, Berlin, 1916.
- Pseudo-Didim cel Orb, *De Trinitate* (lib. 1), ed. J. Hönscheid, in *Beiträge zur klassischen Philologie* 44, Hain, Meisenheim am Glan, 1975.
- , *De Trinitate* (lib. 2.1-7), in *Beiträge zur klassischen Philologie* 52, Hain, Meisenheim am Glan, 1975.
- Pseudo-Hipolit, *Fragmenta in Psalmos*, ed. H. Achelis, in *Die griechischen christlichen Schriftsteller* 1.2, Hinrichs, Leipzig, 1897.
- Pseudo-Ioan Hrisostom, *Eclogae I-XLVIII ex diversis homiliis*, in PG 63, coll. 567-902.
- , *Homilia in Psalmum 50*, PG 55, coll. 527-532.
- Pseudo-Iustin, *Quaestiones et responsiones ad orthodoxos*, ed. J. C. T. Otto, in *Corpus apologetarum Christianorum saeculi secundi* 5, ed. 3, Mauke, Jena, 1881 (repr. Sändig, Wiesbaden, 1969).
- Pseudo-Teodoret al Cirului, *Quaestiones et responsiones ad orthodoxos*, ed. A. Papadopoulos-Kerameus, Kirschbaum, St. Petersburg, 1895.
- Pseudo-Vasile cel Mare, *Enarratio in prophetam Isaiam*, ed. P. Trevisan, vol. 1-2, Società Editrice Internazionale, Torino, 1939.
- Stephanus, *Ethnica* (epitome), ed. A. Meineke, Berlin, Reimer, Berlin, 1849 (repr. Graz, Akademische Druck und Verlagsanstalt, 1958).
- Synesijs din Cyrene, *Epistulae*, ed. R. Hereher, in *Epistolographi Graeci*, Didot, Paris, 1873 (repr. Hakkert, Amsterdam, 1965).
- Theodoret al Cirului, *De incarnatione Domini*, in PG 75, coll. 1420-1477.
- , *Interpretatio in Psalmos*, in PG 80, coll. 857-1997.
- , *Quaestiones in libros Regnorum et Paralipomenon*, in PG 80, coll. 528-858.
- , *Quaestiones in Octateuchum*, ed. N. Fernández Marcos and A. Sáenz-Badillos, in *Textos y Estudios Cardenal Cisneros* 17, Madrid, Poliglota Matritense, 1979.
- Vasile cel Mare, *De iudicio Dei*, in PG 31, coll. 653-676.
- , *Epistulae*, vol. 1-3, ed. Y. Courtonne, Les Belles Lettres, Paris, 1957 (vol. 1), 1961 (vol. 2), 1966 (vol. 3).
- , *Homiliae super Psalmos*, in PG 29, coll. 209-494.
- Vasile Eclesiasticul, *Sermones XLI*, in PG 85, coll. 28-474.

ABREVIERI

- ac. = acuzativ
adj. = adjectiv
adv. = adverb
ags. = anglosaxon
ahd. = vechi german literar
alb. = albanez
arab = arăbesc
aram. = aramaic
arom. = aromân
art. = articol
asir. = asirian
aux. = auxiliar
av. = avestic
babylon. = babilonean
bân. = bânăţean
bg. = bulgăresc
ceh. = cehesc
cond. = condiţional
conj. = conjuncţie
criş. = crişean
dat. = dativ
dial. = dialect, dialectal
dr. = dacoromân
ebr. = ebraic
engl. = englezesc
egipt. = egiptean
f. = feminin
ġagat. = dial. tc. al uzbekilor
gen. = genitiv
germ. = german
germ. com. = germanic comun
germ. elvet. = germana elveţiană
got. = gotic
gr. = grec(esc)
gr. biz. = grecesc bizantin
i.-e. = indoeuropean
istrorom. = istroromân
invar. = invariabil
în expr. = în expresia
kaikav. = dial. kaiakavian
karaim. = dial. tăt.
kazan. = dial. tc. de la Kazan
lat. = latin, latinesc
lat. med. = latina medievală
lat. sav. = latina savantă
loc. adv. = locuţiune adverbială
m. = masculin
magh. = maghiar
maram. = maramureşean
mhd. = medio-german literar
mgl. = meglenoromân
mgr. = mediogrecesc
mold. = moldovenesc
ms. = manuscris
munt. = muntenesc
n. = neutru
năsăud. = năsăudean
ngr. = neogrecesc
nhd. = nou german literar
nslov. = neosloven
part. = participiu
pers. = persan
pl. = plural
plur. tant. = plurale tantum
polon. = polonez
pref. = prefix
prep. = prepoziţie
prin ext. = prin extensie
priv. = privativ
pron. = pronume
rom. com. = românesc comun
rus. = rusesc
sam. = samarinean
săs. = săsesc
s.-cr. = sîrbo-croat
sg. = singular
sir. = sirian
sîrb. = sîrbesc
sl. = slav
sl. bis. = slavonesc, slav bisericesc
sl. c. = slav comun
slov. = slovac
sloven. = slovenesc
sorb. j. = soraba de jos
subst. = substantiv
suf. = sufix
tăt. = tătărâsc
tc. = turcesc
tc. osman. = turcesc osmanliu
tc. tăt. = turco-tătar
toh. = toharic
trepp. = din Tărpju (săs. Treppen), în Transilvania
ucr. = ucrainean
vb. = verb
vbavar. = vechi bavarez
vbg. = vechi bulgăresc
vfr. = vechi francez
vgr. = vechi grecesc
viit. = viitor
vind. = vechi indian
vnord. = vechi nordic
vrom. = vechi românesc
vrus. = vechi rusesc
vsîrb. = vechi sîrbesc
vsl. = vechi sl

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Prezenta ediție a *Bibliei de la 1688* a fost concepută în 20 de volume (părți) aproximativ egale, fiecare volum cuprinzând, în funcție de mărimea textelor respective, fie o singură carte, fie două sau mai multe cărți biblice mai mici, în următoarea structură editorială:

- Pars I: **Genesis**
 Pars II: **Exodus**
 Pars III: **Leviticus**
 Pars IV: **Numeri**
 Pars V: **Deuteronomium**
 Pars VI: **Iosue, Judicum, Ruth**
 Pars VII: **Regum I, Regum II**
 Pars VIII: **Regum III, Regum IV**
 Pars IX: **Paralipomenon I, Paralipomenon II**
 Pars X: **Esdrae I, Nehemiae (Esdrae II), Esther, Iob**
 Pars XI: **Liber Psalmorum**
 Pars XII: **Proverbia, Ecclesiastes, Canticum Canticorum**
 Pars XIII: **Isaias, Ieremias, Lamentationes Ieremiae**
 Pars XIV: **Ezechiel, Daniel**
 Pars XV: **Osee, Ioel, Amos, Abdias, Ionas, Michaeas, Nahum, Habacuc, Sophonias, Aggaeus, Zacharias, Malachias**
 Pars XVI: **Tobias, Iudith, Baruch, Epistola Ieremiae, Laudes Trium Iuvenum, Esdrae III, Sapientia, Ecclesiasticus, Susanna, De Belo sive Dracone Babylonico**
 Pars XVII: **Machabæorum I, Machabæorum II, Machabæorum III, Iosephus ad Machabæos**
 Pars XVIII: **Matthæus, Marcus, Lucas, Ioannes**
 Pars XIX: **Actus Apostolorum**
 Pars XX: **PAULI EPISTOLÆ: Ad Romanos, Ad Corinthios I, Ad Corinthios II, Ad Galatas, Ad Ephesios, Ad Philippenses, Ad Colossenses, Ad Thessalonicenses I, Ad Thessalonicenses II, Ad Timotheum I, Ad Timotheum II, Ad Titum, Ad Philemonem, Ad Hebræos;**
CATHOLICÆ EPISTOLÆ: Iacobi, Petri I, Petri II, Ioannis I, Ioannis II, Ioannis III, Iudæ
Apocalypsis Ioannis

După apariția volumelor (părților) I-VI și XI între anii 1988-2004, publicăm acum volumul al VIII-lea, *Pars VII, Regum I, Regum II*, iar în continuare vom proceda la fel, editând volumele menționate în structura anunțată nu neapărat în ordinea lor numerică, ci pe măsură ce colaboratorii angajați la elaborarea lor le vor avea pregătite pentru tipar.

În ceea ce privește interpretarea grafiei chirilice a celor trei versiuni editate paralel (BIBLIA 1688, Ms. 45, Ms. 4389), au fost aplicate în acest volum normele de transcriere utilizate în ultimele două volume, *Pars XI, Liber Psalmorum* și *Pars VI, Iosue, Judicum, Ruth*. Avîndu-se în vedere faptul că variantele de traducere provin din regiuni diferite și că asupra lor s-a exercitat influența unor copiiști sau

tipografi din mai multe zone lingvistice, același grafem a fost uneori interpretat diferit de la un text la altul. Ca atare, menționăm mai jos cunoscutele slove chirilice care, în textele românești din secolul al XVII-lea, pot avea valori fonetice diferite, arătînd modul în care le-am transcris noi, iar în raport cu aceste grafeme comune celor trei texte editate, prezentăm unele particularități ortografice ale fiecărui text și felul în care le-am interpretat.

1. Slova **ѣ**, în grafii ca: **ачѣа, ачѣста, висѣрика, чѣре, крѣшетѣа, ѣнцелце, ѣвѣце, льмѣрѣше, лѣце, остентѣле, пѣзѣше, поментѣше, пѣтѣре, рѣле, тѣме, вѣдѣре, врѣме**, unde reprezintă un *e* deschis, a fost transcrisă *ê*: acêea, acêstea, bisêrica, cêre, crêștetul, înelêge, învêțe, lămurêște, lêge, ostentêle, pâzêște, pomenêște, putêre, rêle, tême, vedêre, vrême.

În grafii ca: **ачѣста, ачѣштѣ, карѣ, чѣркѣ, черчетѣзѣ, аиментѣа, дирѣпта, съ гонѣаскѣ, ѣндинтѣ, лѣминѣзѣ, мѣ, мѣнккарѣ, мѣіарѣ, нѣм, сѣѣ, сѣмѣ, стригарѣ, шѣаѣ, тѣскѣри, вѣк, вѣртѣтѣ**, unde reprezintă un diftong, a fost transcrisă *ea*: *aceasta, aceștea, carea, cearcă, cercetează, dimeneța, dirap-ta, să gonească, înaintea, luminează, mea, mincarea, mițerea, neam, se-au, seamă, strigarea, șădea, teascuri, veac, virtutea*.

În grafii ca: **деспѣт, тѣѣт**, aflate în BIBLIA 1688, unde reprezintă de asemenea un diftong, a fost transcrisă *ia*: *despuiat, tăiat*.

2. Slova **ѡ**, în grafii ca: **висѡрека, боѡрин, двѡво-прѣзаче, ѡле, ѣпиѡдекѣ, лѣкѡѡше, маѡе, миѡре, мѣнтѡѡше, мѡѡре, непріѡтени, пиѡрде, приѡтині, самнѡе, виѡрме**, unde reprezintă un *e* deschis, a fost transcrisă *ê*: *bisêreca, boiêrii, doaosprăzêce, êle, împiêdecă, lăcuiêște, mêle, miêre, mintuiêște, mițere, nepriêteni, piêrde, priêtini, sêmnele, viêrme*.

În grafii ca: **ачѡа, ашиѡдерѡ, аѡнча кѡа, чеѡ, маѡра, маѡ, моѡрта, ѡрѣка**, unde reprezintă un diftong, a fost transcrisă *ea*: *acêea, așijderea, atunceea, calea, ceea, maarea, mea, moartea, urêchea*.

În grafii ca: **чеѡ, гизѡвѡа, ѡсте, ѣтемеѡт, мѣниѡ, пиѡтра, пѡтерничиѡ, сѡвѡа, сѡфинѡеніѡ, тоѡг, ѡрѡа, воѡ**, unde reprezintă de asemenea un diftong, a fost transcrisă *ia*: *ceia, ghizdăvѡia, iaste, întemeiat, mѡniia, piѡatra, puterniciѡa, sabѡia, sfințeniѡa, toiag, urgiѡa, voia*.

În formele de imperfect indicativ, pers. III, ale unor verbe de conjugarea a IV-a, care prezintă fenomenul de diereză, specific limbii române literare vechi, în grafii ca: **апропіѡ, фѡрѡа, гоніѡ, мѣніѡ, нѣ**

кѢЖІА, СИЛІА а fost transcrisă *ia*: *apropiia, fugiia, goniiia, miniiia, năcăfiia, siliiia*.

În cazul formei ꙖТЕМЕА, aflată în fraze în care restul verbelor sînt la perfectul simplu, din motive de concordanță a timpurilor slova А а fost interpretată *e* și, potrivit normelor ortografice actuale, а fost transcrisă *ie*: *intemeiat*.

3. Slova ѡ în grafii ca: БѢНТѢИЛЪ, ИЛ, ИЛЕ, ЦРЬ, ИТЬ, ИѢ, ꙖТЕМЕИТ, МѢНГЫТ, СѢИИСКЪ, СЪРГѢИЛЪ, ТОИГ, unde reprezintă un diftong, а fost transcrisă *ia*: *bîntuială, iad, ia-le, iară, iată, i-au, întemeiat, mîngîiat, sfițască, sîrguială, toiag*.

În grafii ca: КѢИИСКЪ, ДИЛѢРИЛЕ, ДРИПТЬ, аflate în Ms. 45, unde reprezintă de asemenea un diftong, а fost transcrisă *ea*, conform normelor ortografice actuale: *cîmească, dealurile, dreaptă*.

4. Slova ю, în formele de perfect simplu, pers. I sg.: ФЮ, ФЮСЕЮ, ꙖНѢЦЮ, ꙖНЧЕПЮ, НЕДЕЖАВЮ, СТРИГАЮ, în forma de indicativ prezent a verbului *a vrea*: ВОЮ, în derivatele cu sufixul *-tor*: ЕРТѢТОРЮ, ГѢЧИТОРЮ, ꙖГЛАДИТОРЮ, ЖДЕКѢТОРЮ și în finalul unor substantive ca: ЧЕРЮ, ФЕЛЮ, ФЮ, ОЛАРЮ, ПѢСТИЮ а fost transcrisă *-iu*: *fiu, fuseiu, înălțaiu, începuiu, nedejduiu, strigaiu, voiu, iertătoriu, gicitoriu, îngăduitoriu, judecătoriu, ceriu, feliu, fiu, olariu, pustiu*.

5. Slovele о și ѡ accentuate, în grafii ca: ДОБИТОЧЕЛЕ, ФИЧИРЕЛЕ, ꙖНТОРЧЕ, ПИЧИРЕЛЕ, ТОТЕ, аflate în BIBLIA 1688 și în Ms. 45, au fost transcrise *oa*: *dobitoccele, ficioarele, intoarce, picioarele, toate*.

6. Slova Ѣ finală, în grafii ca: АСКѢНСѢ, МѢЛТѢ, РОГѢ, РѢШИНЕЗѢ, ВИКЛЕНЕСКѢ, аflate în BIBLIA 1688, а fost transcrisă *-u*: *ascunsu, multu, rogu, rușinezu, viclenescu*.

7. Slova Ѥ, în grafii ca: АЛАПА, КѢПЪТИИ, КѢЛѢ, ЛАРѢ, ЛѢПАРТЕ, ЛѢПѢРТА, ЛѢЗМИАРАѢ, ЮВЕСК, ꙖНѢЦА, ꙖНСѢ ЛѢКѢСЕК, ЛѢСА, МѢСѢРѢ, НѢКАЗ, НѢРОА, ПѢКЪТОС, ПѢЗИ, РѢДИКА, РѢСѢДИТ, СѢМЪ, СТЬѢѢТ, ШѢЛѢ, ТРѢАШЕ а fost transcrisă *ă*: *adăpa, căpătii, cădea, dară, dăparte, dăpărta, dăzmiardă, iubăsc, înălța, însă, lăcuiesc, lăsa, măsură, năcaz, nărod, păcătos, păzi, rădica, răsădit, seamă, stănut, șădea, trăiește*.

În grafii: КѢНА, ФРѢѢ, ЦТѢРѢТА, МѢНГЫТ, МѢХИИТ, МѢНИА, МѢНТѢИРЕ, ОКѢРѢТ, РѢМЪНЕА, РЫГѢИ, РѢСИПИ, РѢВНА, РѢВИРЕ, а fost transcrisă *î*: *cînd, friu, întărita, mîngîiat, mîhnit, miniiia, mintuire, ocărit, răminea, rigii, risipi, rîvna, rîvnire*.

După consoane finale, în grafii ca: ДОМНѢЛЪ, ꙖНѢЦАТЬ, АѢ ПОРЫНЧИТЬ, СѢНТЬ, ВѢКЪ, nu are valoare fonetică.

8. Slova Ѧ, în BIBLIA 1688 și în Ms. 45, după consoane finale, în grafii ca: КѢНОСКЪ, ФѢЛЕСКЪ, КѢВЕСКЪ, ꙖНЛАТЬ, ꙖНЧИНСЪ, ꙖФИЕРѢЖИТАТЬ, ꙖНСѢ, ꙖТѢНѢРЕКЪ, ЛѢКѢСЕКЪ, МЕРГЪ, СТРѢМЪѢ, ДНѢ, nu are valoare fonetică.

În Ms. 45, în grafii ca: ДЕНТЬИ, НЕМИКЪ, ПѢМЪНТ, ПѢНЪ, а fost transcrisă *ă*: *dentăi, nemică, pămînt, pămă*, iar în grafii: КѢНТАШИ, МѢНА, МѢНКАРЪ, ПОРѢНЧИ, СѢВѢРШИТ, ВѢЗЪНА, ВѢНТ, а fost transcrisă *î*: *cîntași, mină, mîncară, porînci, săvîrșit, văzînd, vînt*.

În BIBLIA 1688, în grafii ca: ОКѢРЪ, ЦѢРЪ, а fost transcrisă *î*: *ocări, țări*.

9. Slova Ж, în grafii ca: АЛЕВ ѢА, АРМЖ, КЖ, КѢРЖРИЛЕ, КѢТЖ, ЖѢРТЖНИК, ЛѢЖ, МЖ, МѢСТЖРИ, ОБРѢЗѢСКЖ, ПАГѢЖ, ПЛОЖ, ПОГОАРЖ, ТОАТЖ, ВРАЖЖ а fost transcrisă *ă*: *adevărul, armă, că, cărările, cătră, jărtăvnic, luă, mă, muștrări, obrăzească, pagubă, plouă, pogoară, toată, vrajbă*.

În BIBLIA 1688, în grafii ca: КЖНА, ЛЕКЖТ, ДЖНСѢЛ, ИЗЖНАДИТОРИ, ЖѢРТЖДИ, ЛЖНГЪ, а fost transcrisă *î*: *cînd, decît, dînsul, izbînditori, lîngă*.

10. În Ms. 4389, grafemul Ѣ, în grafii ca: ꙖВѢТРЪНИИ, РЫСИПИ, СФѢРЫМА а fost transcris *î*: *îmbătrîni, risipi, sfărîma*, iar în grafia ШЪ (conjuncția și) а fost transcris *î*.

11. Slova Ꙗ, la începutul cuvintelor, în BIBLIA 1688 și în Ms. 4389, în grafii ca: ꙖВѢТРЪНИИТ, ꙖБЛА, ꙖПѢРАТ, ꙖПЛЕТЕСК, ꙖПѢЦИНА, ꙖКЪ, ꙖАѢРАРЕ, ꙖГРЕѢАТ, ꙖНОИСЕ, ꙖТОРС, ꙖТРѢ, ꙖЦЕЛѢЩЕ, ꙖВѢЩЕ, а fost transcrisă *in-*, respectiv *im-*, (înaintea labialelor *b* și *p*): *îmbătrînit, îmblă, împărat, impletesc, împuțina, încă, îndurare, îngreuiat, înnoise, întors, întru, înțelegе, învețe*.

În Ms. 45 și Ms. 4389, în grafii ca: ꙖМБАТЬ, ꙖНѢЪТАШИ, ꙖНАИИТѢ, ꙖНѢЦА, ꙖНКЪ, ꙖНКѢКАТ, ꙖНЧЕПѢТѢРА, ꙖНКРЕЗѢТ, ꙖНАѢРѢТОР, ꙖНФѢРМЕСЦА, ꙖНСѢ, ꙖНТЕМЕАТ, ꙖНТРѢ а fost transcris *î*: *îmbată, îmbătași, înaintea, înălța, încă, încălcat, începătura, increzut, îndurător, înfrîmsăta, însă, întemeiat, întru*.

12. Slova Ꙗ а fost transcrisă în toate cazurile *i*, de exemplu: *eghiptenii, Moisi, Tir*.

13. Slova Ꙗ, prezentă în cuvinte de proveniență greacă sau transmise în ortografie grecească, îndeosebi nume proprii, а fost transcrisă *ih*: *Arimathem, cathisma, ethiopi, Goliath, Idithum, Maeleth, Nathan, Tharsis, Thavor*.

14. Consoanele și unele vocale duble а fost transcrise întocmai: *alliluia, assiriani, ellini, Aaron, Avraam, Canaan, Chisson, Galaad, Iesse, Isaac, Raav*.

15. În BIBLIA 1688, alternanța consoane dure/consoane moi, la sfîrșitul unor cuvinte, în grafii ca: ЧЕРТАШ / ЧЕРТАШИ, СКОСЕШ / СКОСЕШИ, СѢРПАШ / СѢРПАШИ, ѢРЖШ / ѢРЖШИ а fost reprodușă întocmai: *certaș / certași, scoseș / scoseși, surpaș / surpași, urîș / urîși*.

De asemenea, а fost menținută în transcrierea acestui text alternanța formelor *căce / căci, Dumnezeu / Dumnezău, mîini / mîni, încunjura / încungiura* și altele.

16. Obișnuitele cuvinte prescurtate аflate în cele trei texte, marcate cu tildă, а fost întregite în mod

taeit. De exemplu, grafii ca: **БЛГСЛОВИТ, КЛЪНАТ, ДВА, ДМНДА, ЛХ, ДМНЗЕВ, ІЕРСАМ, ТПРЦІЕ, ТЦРДА, МЛА, МЛДА Е, СФНТ** au fost transcrise: *blagoslovit, clătinat, David, Domnul, duh, Dumnezeu, Ierusalim, împărăție, îngerul, mila, miluieste, sfint*.

17. În Ms. 45 și în Ms. 4389 este utilizată suprascrierea simplă a unor slove care reprezintă o vocală, o consoană sau o silabă, precum și suprascrierea slovelor pe două niveluri (slove suprascrise notate deasupra altor slove suprascrise). Toate slovele suprascrise au fost coborite în rînd. Acolo unde, prin suprascriere, s-au produs prescurtări sau omisiuni de litere ori de silabe, acestea au fost întregite tacit. Consoanele finale suprascrise au fost coborite în rînd, iar în cazurile în care acestea, scrise în rînd, sînt urmate de un *i* nesilabic au fost transcrise la fel și cînd sînt suprascrise.

*

În transcrierea celor trei texte au fost aplicate regulile ortografice actuale. De exemplu, grafii ca: **ЕРТЪТОРЮ, ЕШИ, ПЛОДЕ, РЪМЪЕ, ТЕМЪЕЛЕ, ТРЕВЪЕ, ВОЕ,** au fost transcrise: *iertătoriu, ieși, ploaie, rămie, temiele, trebuie, voie*; **БИНЕКЪВАНТАВОЮ, СЪВ** au fost transcrise: *binecuvînta-voiu, se-au*. Normele ortografice actuale au fost aplicate și în transcrierea unor cuvinte compuse, ca **ВНТ ДЕ ЛЕМНДА**, transcris *undelemmul*, cu excepția situațiilor în care termenii componenți își păstrează autonomia și, în consecință, au flexiune proprie: **ВНТДА ДЕ ЛЕМН**, transcris: *untul de lemn*. Menținerea scrierii cu *i* s-a impus deoarece a fost respectată tradiția ortografică a prezentei ediții, avîndu-se în vedere faptul că unul dintre obiectivele finale ale amplului proiect este realizarea unui *Concordanțier* al primei ediții românești a *Bibliei*, iar alternanța grafică *i/â* pentru un fonem unic nu are justificare filologică și ar îngreuna nepermis de mult această operație.

Cele două coloane care conțin textul din Ms. 45 și Ms. 4389 corespunzător celui din BIBLIA 1688, au cîte un colontitlu în care sînt indicate cota manuscrisului și fila pe care se găsește fragmentul respectiv. Atunci cînd textul dintr-o coloană se află în original pe două file, ambele sînt menționate în colontitlu. Sfirșitul unei file de manuscris a fost marcat, în coloana respectivă, prin două bare oblice.

Sfirșitul textului de pe fiecare coloană facsimilată a ediției de la 1688 este marcat printr-o bară oblică, în coloana alăturată, în care este transcris textul.

Versetetele psalmilor sînt reproduse în paragrafe distincte potrivit *Bibliei* tipărite la București, în anul 1968, de Institutul Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, iar neconcordanțele de segmentare și de numerotare au fost marcate prin paranteze drepte ([]).

În secția *Note* a ediției, care conține aparatul critic, sînt consemnate greșelile de tipar sau de copiere, repetițiile, corecturile făcute de către copişti, inclusiv ștersăturile, adaosurile (marginale sau interliniare), comentariile copiştilor pe marginea textului (cu excepția concordanțelor), emendările unor grafii sau forme corupte etc. Tot în *Note* sînt menționate sensurile unor cuvinte mai rare, cu informații privitoare la etimologia și circulația lor.

Trimiterile la *Note* sînt făcute prin cifre arabe mici, plasate la umărul drept al cuvîntului avut în vedere.

În cazul Ms. 45, au fost semnalate în *Note* textele aflate în paranteze unghiulare negre, care conțin cuvinte sau fraze traduse de Nicolae Spătarul din ediția Frankfurt, 1597, a *Bibliei*, unde acestea se află în paranteze rotunde, și care au fost menționate în BIBLIA 1688, de obicei fără paranteze, precum și textele aflate în paranteze unghiulare roșii, care conțin cuvinte sau fraze traduse de primul revizor al traducerii lui Nicolae Spătarul, după ediția R. Daniel, Londra, 1653, sau Cambridge, 1665. De asemenea, au fost semnalate modificările de topică propuse de revizor, marcate prin vrahe roșii plasate interliniar, deasupra segmentelor avute în vedere, care reprezintă restabilirea textului după originalul grecesc, ediția Frankfurt, 1597. Vezi și precizările făcute de revizor în prefața sa, reprodusă în prezenta ediție, Pars I, *Genesis*, Iași, 1988, p. 159.

În cazul Ms. 4389, tradus din slavonă și latină, în care traducătorul, identificat de N.A. Ursu în persoana lui Daniil Panoneanul (vezi „Cronica”, XVI, 1981, nr. 3, p. 5, 8), a folosit ca text de referință pentru versiunea grecească a *Bibliei* manuscrisul autograf al traducerii lui Nicolae Spătarul (vezi prefața manuscrisului, reprodusă de asemenea în Pars I, *Genesis*, p. 163), au fost semnalate în *Note* unele cuvinte și sintagme, preluate de el din traducerea lui Nicolae Spătarul ori citate marginal drept mărturie a neconcordanței lor cu cele din versiunile slavonă sau latină.

TEXTE

A

А ПЗРЗ ЧИНОРЪ ЧЕ ДЕНТЪЮ
К А П А

А ДЪ СЪНЪ ДЪ АРМАТЕМЪ ОНА ДЪ МЪ
... (The text continues in Church Slavonic script with decorative initials and marginalia)

Biblia 1688, pag. 194, col. II

A ÎMPĂRĂȚILOR, CEA DENTÎIU

CAP I

- 1. Și fu un om den Armathem Sifa, den muntele lui Efraim, și numele lui, Elcana, fecior lui Ieremeilu, al feciorului lui Liu, fecioru lui Thoche, în Nasiv den Armathem, den muntele lui Efraim.
- 2. Și la acesta, doao femei, numele unuia, Anna, și numele al doilea, Fenana. [2]. Și era la Fenana copii, și la Anna nu era copilu.
- 3. Și să suia omul acela den zile în zile, den cetatea lui, den Armathem, a se închina și a jîrtvui Domnului Dumnezăului Savaoth în Silom; și acolo Ili și cei 2 feciori ai lui, Ofni și Fincees, preoții Domnului.
- 4. Și fu o zi și jîrtvi Elcana și au dat Fenanii, fămecii lui, și la toți fiii ei, și fêtelor ei, părți.
- 5. Și Annii au dat o parte, după obraz, căci nu era la ea copil, însă căci pre Anna o iubiia Elcana decît pre Fenana mai mult, și Domnul au închis cêle de prejur zgăul ei.
- 6. Căci n-au dat ei Domnul copil după primejdii ei și după scirba primejdiei ei, și să întrista pentru aceasta, căci au închis Domnul cêle de împrejurul zgăului ei, ca să nu-i dea ei copil.
- 7. Așa făcea den an în an, cînd să suiia la Casa Domnului, și să mîhniia, și plîngea, și nu mîncea.
- 8. Și zise ei Elcana, bărbatul ei: „Anna!”. Și zise: „Iată eu, doamne”. Și zise ei: „Ce iaste ție căci plîngi? Și pentru ce nu mîncinci? Și pentru căci te bate inima ta? Nu sînt eu mai bun ție decît zêce fii?”
- 9. Și să sculă Anna după ce au mîncat ei la Silom și stătu înaintea Domnului, și Ili preotul ședea pre jățiu, la pragurile porților besericii Domnului.
- 10. Și ea, amărită la suflet, și s-au rugat cătră Domnul și plîngînd au plîns
- 11. Și s-au rugat rugă Domnului, zicînd: „Adonai Doamne, Eloj Savaoth, de vei căuțînd căuta pre smereniia roabei tale și-ț vei aduce aminte de mine și nu vei uita roaba ta și vei da roabei tale sămîntă de bărbat, și-l voiu da ție înaintea ta, dat pînă în zioa morții lui, și vin și îmbatăre nu va bea, și hier nu se va sui pre capul lui!”
- 12. Și fu cînd înmulți rugîndu-se înaintea Domnului, și Ili preotul păzi gura ei.
- 13. Și ea grăiia întru inima ei și buzele ei să clătîia, și glasul ei nu se auziia: și o ascultă pre ea Domnul, și o socoti pre ea Ili ca o beată.
- 14. Și zise ei copilașul lui Ili: „Pînă cînd te vei îm-băta? Rădică-ț vinul tău și pașă den locul Domnului!”
- 15. Și răspunse Anna și zise: „Nu, doamne, fămecie întru nesilnică zi sînt eu, și vin și îmbatăre n-am băt și rāvārsu sufletul meu înaintea Domnului.
- 16. Nu da pre roaba ta întru fată pă- / gînă, căci den

Ab. 45, 1. 11⁷Ab. 4389, f. 126⁷ - 126⁸

Versiunea modernă

A ÎMPĂRĂȚIILOR, CEA DENTÎIU

CARTEA DENTÎI A LUI SAMOIL, CĂRIIA-IZICEM NOI, CEA DENTÎI A ÎMPĂRĂȚIILOR

ÎNȚIIA CARTE A ÎMPĂRĂȚIILOR

CAP 1

1. Și să făcu¹ un om den Armathem-Sifa, den muntele Efram, și numele lui, Elcana, fiul lui Ieremei, ficiorul lui Iliu, ficiorul lui Thoche, în Nasiv den Armathem, den muntele Efram.

2. Și la acesta doao muieri, numele unuia, Anna, și numele ai al doilea, Fenana. Și era la Fenana copii, și la Anna nu era copil.

3. Și să suia omul acela den dzile întru dzile den cetatea lui, den Armathem, a să închina și a jrtvu Domnului Dumnezăului Savaoth, în Silom. Și acolo Ili și cei doi feciori ai lui, Ofni și Finees, preuți Domnului.

4. Și fu o dzi, și jrtvu Elcana, și au dat Fenanei, fâmeii lui² și fêtelor ei pârti.

5. Și Anni³ au dat parte una după obraz, căce nu era la ea copil, însă că pre Anna o iubina Elcana mai multu decît pre Fenana. Și Domnul au închis cele depregiur zgăul ei.

6. Căce n-au dat ei Domnul copil, după primejdia ei și după scriba primejdiei ei, și să viera pentru aceasta⁴ căce au închis Domnul cele depregiur zgăul ei, ca să nu-i dea ei copil.

7. Așa făcea den an în an, cîndu să suia ea la Casa Domnului, și să mîhnia și plîngea și nu minca.

8. Și dzise ei Elcana, bărbatul ei: „Anna!”. Și dzise lui: „Iată eu, doamne!”. Și dzise ei: „Ce iaste tie căce plîngi și pentru ce nu mîninci⁵ și pentru căce te bate inima ta? Nu sintu eu mai bun tie decît 10 fi⁶!”.

9. Și să sculă Anna după ce au mîncat ei la Silom și stătu înaintea Domnului. Și Ili preutul ședea pre jetu la umșori⁷ porților bisercii Domnului.

10. Și ea, amărită la suflet, și s-au rugat cătră Domnul și plîngîndu au plînsu.

11. Și să rugă rugă Domnului dzicîndu: „Adonai Doamne, Eloi Savaoth, dă vei căutîndu căuta pre smerenia roabei tale și-ți vei aduce aminte de mine și nu vei uita roaba ta și vei da roabei tale sămîntă a bărbat, și-ți-l voi da tie, înaintea ta dat până în ziua mortii lui. Și vin și îmbătare nu va bea și hier nu să va sui pre capul lui!”.

12. Și fu cînd înmulți rugîndu-să înaintea Domnului, și Ili preutul păzi gura ei.

13. Și ea grăia întru inima ei și budzele ei să clătîia și glasul ei nu să audzia. Și ascultă pre ea Domnul⁸ și o socoti pre ea Ili ca o bată.

14. Și dzise ei copilașul lui Ili: „Pînă cîndu te vei îmbăta? Rădică-ți vinul tău și pasă den locul Domnului!”.

15. Și răspunse Anna și dzise: „Nu, doamne: fâmieie întru năsilnică dzi eu sintu, și vin și îmbătare n-am băut, și răvârsu sufletul meu înaintea Domnului.”.

16. Nu da pre roaba ta întru fată ucigașă⁹, căce

CAPUL DENTÎII

1. Și fu un bărbat den Ramathemul Sofim, den muntele Efraimului, pre care-l chieama Elcana, fecior lui Ieremiul, feciorul lui Ilev, feciorul lui Thechel, fecior lui Asiv den Armathim, den muntele Eframului.

2. Și avea 2 muieri, pre una o chieama Anna, iar pre alta Fenana. Deci Fenana făcea feciori, iar Anna nu făcea.

3. Și iesta ael bărbat den zi în zi den cetatea lui, den Ramathem, de se închina și făcea jărtvă Domnului Dumnezeu Savaoth. Și acolo era 2 feciori ai lui Iliia, Ofni și Finees, preuți Domnului.

4. Și veni o zi și junghie Elcana și dăde Fenanei, muierii lui, și feciorilor ei și fêtelor ei tuturor pârti.

5. Iară Annei îi dăde numai o parte, ce numai atita citu-i era Anna mai dragă decît Fenana, iar Domnul încuie pîntecele ei și nu-i dădea feciori.

6. Și o mustra pizmașa ei și se întrista și slăbia de grijile ei și se vânera că ei au închis Domnul pîntecele ei și nu-i dăde feciori.

7. Iar Elcana tot așa făcea den an în an, iar ea, cînd se suia la Casa Domnului, așa se mîhnia și tînguia și plîngea și nu minca.

8. Iar Elcana, bărbatul ei, îi zise: „Anno, ce-ți iaste de plîngi și căcei nu mîninci? Au doară nu-ți sint eu mai bun decît 10 feciori?”.

9. De-acii deaca mîncară, se sculă Anna și se duse în Silom și stătu înaintea Domnului. Iar Iliia preutul șădea pre scaun lingă pragul ușii bisercii Domnului.

10. Iar ea, cu suflet umilit, se închină Domnului și, lăcrămind, plîngea.

11. Și se rugă cu rugăciune Domnului zicînd: „Adonai Doamne, Iloi Savaoth, să vei căuta cu căutare spre smerenia roabei tale și-ți vei aduce aminte de mine și vei da roabei tale semintie bărbătească, eu să-l dau înaintea ta în dar, pînă în ziua mortii lui. Vin și lucru de îmbătare nu va bea și tier pre capul lui nu se va sui!”.

12. Și așa înmulțind ea rugăciunea înaintea Domnului, iar Iliia preutul căuta la gura ei.

13. Iar ea în inima ei se ruga, iar buzele numai ce i se mișca și glasul ei nu se audzia. Iar lui Iliia i se părea că doară iaste ea beată.

14. Și-i zise: „Pînă cîndu vei fi beată? Ia-ți vinul și te du de la locul Domnului!”.

15. Iar Anna răspunzînd zise: „Ba, domnul meu, nu iaste așa, ce sint o muieru în zi cu năcazu, iar vin și lucru de îmbătare n-am băut, ce am vârsat sufletul meu înaintea Domnului.”.

16. Ce nu da pre roaba ta ca pre una den fêtele

CAP 1

Ana naste un prunc, Samuel, Făgăduinta Anei

1. În Ramataim-Tofin, în Muntele Efram, trăia un om cu numele Elcana, fiul lui Ieroham, fiul lui Elihu, fiul lui Tohu, fiul lui Tuf, eframitul.

2. Elcana avea două soții, Ana și Penina. Numai Penina avea copii.

3. În fiecare an bărbatul urca la Silo să se închine și să aducă jertfă Domnului Savaot; acolo slujeau Domnului Ofni și Finees, cei doi fi ai lui Eli.

4. În ziua jertfei Elcana dădea parte Peninei, soției sale și tuturor fiilor și fiicelor ei.

5. Dar Anei i-a dat o parte aleasă, deși aceasta nu avea copii, pentru că el tubea pe Ana mai mult decît pe Penina; ei Domnul închisese pîntecele ei.

6. Căci Domnul nu i-a dat nici un prunc în necazul ei și după măsura amărăciunii ei; și tare era ea întristată din această pricină, că Domnul îi încuise pîntecele încît să nu-i dea prunc.

7. Așa se întimpla în fiecare an, cînd mergea ea la Casa Domnului; aceea o amăra, iar aceasta se mîhnea și plîngea și nu minca.

8. Și Elcana, bărbatul ei, i-a vorbit: „Ana!”. Și ea a răspuns: „Iată-mă, domnul meu!”. A zis Elcana: „Ce plîngi și de ce nu mîninci și pentru ce ti se zbate inima? Nu sint eu oare pentru tine mai bun decît zece copii?”.

9. Atunci Ana, după ce a mîncat în Silo, s-a sculat și a stat înaintea Domnului, iar preutul Eli ședea la pragul locașului sfînt, pe o rogojină.

10. Ea însă s-a rugat Domnului cu sufletul întristat și a plîns amar.

11. Și a făgăduit: „Atotputernice Doamne, Dumnezeule Savaot, de vei căuta și nu vei uita pe smerita roaba ta și vei da ei sămîntă de bărbat, iar eu îl voi da tie pînă în ziua mortii lui; nici vin, nici îmbătare nu va bea, nici brici nu se va atinge de capul lui!”.

12. Ana se ruga îndelung și Eli privea la gura ei.

13. Și Ana vorbea în inima ei, buzele ei se mișcau, dar glasul nu i se auzea, încît Eli credea că e beată.

14. De aceea Eli îi zise: „Cîtă vreme vei să stai beată aici? Ia-ți vinul și reși din fața Domnului!”.

15. Și Ana răspunse: „Nu, domnul meu, sint o femeie într-o zi grea; și n-am băut nici vin nici altă băutură, ci doar îmi revărs sufletul înaintea Domnului.”.

16. Nu socoti pe roaba ta drept o tîrfă, eu m-am

Ms. 45, f. 117^v - 117^rMs. 4389, f. 126^v - 127^r

Versiunea modernă

dentru mulțimea mîhnirei mele și din mulțimea voirăle a mele m-am topit până acum”.

17. Și răspuse Ili¹⁰ către ea: „Pasă întru pace, Dumnezăul Israil să-ți dea ție toată cêrerea ta carea ai cerșut de la el”.

18. Și dzise Anna: „Aflat-au roaba ta har întru ochii tăi”. Și mîrse muierea în calea ei și intră la popasul ei¹⁰. Și au mîncat cu bărbatul ei și au băut și fata ei nu ș-au mai izmenit încă.

19. Și să mînceară dimineată și să închină Domnului și mergu pre¹ calea lor. Și intră Elcana în casa lui la Ramthem și cunoscu Elcana pre muierea lui, Anna, și-ș-a-¹ duse aminte de ea Domnul și zemisli.

20. Și fu în vrîmea zilelor, și născu ficior și-i numi numele lui Samuil, dzicînd: „Că de la Domnul Dumnezău Savaoth l-am cerut pre el”.

21. Și s-au suit omul Elcana și toată casa lui la Silom să jirtvuască jirtva dzilelor și rugele lui și toate dzecile pămîntului lui¹².

22. Și Anna nu s-au suit cu el, căce au dzis bărbatului ei: „Până să va sui pruncul, dă-l voi întărea pre el, și să va ivi fetei Domnului și va ședea până în veac acolo”.

23. Și dzise ei Elcana, bărbatul ei: „Fă ce-i bine în ochii tăi, șezi până unde vei întărea pre el. Ce să întărească Domnul ce au ieșit dentru gura ta”. Și au ședzut muierea și da țită ficiorului ei, până l-au întărcat ea pre însu.

24. Și să sui împreună cu el în Silom cu vițâl de 3 ani și cu pînă¹³ și cu ifi de fîmînă de griu și cu nevel de vin. Și au intrat în casa Domnului în Silom, și copilașul împreună cu ei.

25. Și au adus înaintea Domnului și au junghiat tată-său jirtva carea făcea dentru dzile în dzile Domnului și adusă copilașul¹⁴ și au junghiat vițâlul. Și au adus Anna, maica copilașului, către Ili.

26. Și dzise: „Întru mine, doamne, viu îi sufletul tău. Eu sîntu muierea căce ce am stătut înaintea ta, împreună cu tine, cîndu m-am rugat către Domnul.

27. Pentru copilașul acesta m-am rugat¹⁵, și au dat mie Domnul cêrerea mea carea am cerut de la ins.

28. Și eu îl împrumtedzu pre el Domnului, toate dzilele carele trăiește el, tribuință¹⁶ Domnului”. Și s-au închinat acolo Domnului.

CAP 2

1. Și să rugă Anna și dzise: „Întăritu-s-au inima mea întru Domnul, înălță-să cornul meu întru Dumnezăul meu, lărgi-să asupra neprietenilor miei gura mea, căce m-am bucurat întru mîntuirea ta.

2. Căce nu iaste sfîntu ca Domnul și nu iaste dreptu ca Dumnezăul nostru și nu iaste sfîntu afară den tine.

3. Nu vă lăudați, nice grăți sus întru săvîrșire și să nu iasă mare grăciune den rostul vostru, căce Dumnezău a cunoștinților – Domnul și Dumnezău gătînd isprăvirile sale.

4. Arcul tarilor au slăbit și cei slabi s-au încinsu

badjocoriei, că den mulțimea mele mîhnirilor și den mulțimea tînguirii mele am stătut pînă acuma”.

17. Atunci răspuse către dînsa Iliia și zise: „Pasă cu pace, Domnul Dumnezul lui Israil să-ți dea tot ce ceri de la dînsul”.

18. Iar ea zise: „Să aple roaba ta milă înaintea ochilor tăi!”. Și se duse muierea pre calea ei și intră în garza ei și mîncă și bău cu bărbatul ei și de-acu nu se mai întristă fata ei.

19. Și mînceară dimineata și se închinară Domnului și intră Elcana în casa lui în Ramthem. Și cunoscu Elcana pre Anna, muierea lui, și-ș aduse aminte Domnul de dînsa și îngrecă.

20. De-acii cînd se umplu vrîmea, născu¹ Anna fiu și-i puse numele Samoil și zise: „Că de la Domnul Dumnezul Savaoth l-am cerșut”.

21. Și se sui Elcana, bărbatul ei, în Silom și toată casa lui să junghe jirtva zilei și a rugăciunei sale și toată zeciuiala pămîntului său dede.

22. Iar Anna, a lui, nu se sui cu dînsul, că zise către bărbatul ei: „Nu mă voi sui eu pînă nu va întărea copilul; de-acii deaca va întărea și se va arăta înaintea Domnului, va lăcu acolo în veac”.

23. Iar Elcana, bărbatul ei, îi zise: „Fă cum ți se pare că va fi bine, șazi pînă-l vei întărea și să umple Domnul cuvîntul tău care au ieșit den gura ta”. Și rămase a și-ș aplecă copilul pînă-l întărea.

24. De-acii deaca-l întărea, se sui cu dînsul și cu trei vitei și cu pîini de trei banîce² de fîmînă și cu un foale de vin. Și intră în biserică Domnului, în Silom, [25.] și duseră copilul înaintea Domnului.

25. Și junghe tată-său jirtva cea den toate zilele Domnului și aduseră copilul la Iliia și junghe un vitel.

26. Și zise Anna: „O, domnul meu, viu sufletul meu, că eu sînt acêea carea stam înaintea ta și mă rugam Domnului.

27. Iată pentru acest copilaș mă rugam și mi-au dat Domnul cêrerea mea care am cerșut de la dînsul.

28. Pentr-acêea și eu îl dau Domnului în toate zilele vietii lui spre ungere Domnului”. Și se închină Domnului acolo.

CAP 2

1. Și se rugă Anna și zise: „Întăritu-se-au inima mea de Domnul, înălțatu-se-au cornul meu de Dumnezul meu; lărgitu-se-au gura mea spre vrăjmașii miei, că m-am bucurat de mîntuirea ta.¹

2. Că nu iaste alt sfînt ca Domnul și nu iaste drept ca Dumnezul nostru și nu iaste mai puternic decît tine, Doamne.

3. Nu vă lăudați, nici grăți cîte nalte întru trufie și nici să iasă graiure mari den gurile voastre, că Dumnezul ștințelor iaste Domnul și Dumnezul carele gătêște gîndurile sale.

4. Arcul celor puternici slăbi, iar cei slabi se in-

rugat din durere și întristare”.

17. Și răspuse Eli: „Umblă în pace, Dumnezul lui Israil ă să-ți împlinească toate cêrerile tale”.

18. Și zise Ana: „Aflat-a roaba ta har întru ochii tăi!”. Apoi a plecat și a mîncat și fata nu-i mai era tristă.

19. Iar dimineata au mînceat ei și s-au închinat înaintea Domnului. Și s-au întors înapoi la casa lor din Rama. Elcana a cunoscut-o din nou pe Ana, sotia lui, și iată Domnul și-a adus aminte de ea.

20. A zămîslit Ana și a născut un fiu, cărora i-a pus numele Samucl, zicînd: „De la Domnul Dumnezul Savaot l-am cerut!”.

21. Și s-a dus Elcana cu toate neamurile lui la Șilo să aducă Domnului după făgăduință jirtfă și toate zecuirile pămîntului său.

22. Și Ana n-a ureat cu el, spunînd bărbatului ei: „Cînd pruncul va fi întărcat și va crește, atunci îl voi înfățișa Domnului și va rămîne întotdeauna acolo”.

23. Iar Elcana i-a zis: „Fă ce e bine în ochii tăi, tu să rămîi pînă îl vei întărea. Domnul să întărească vorbele ce au ieșit din gura ta!”. Și a rămas Ana și a alăptat pruncul.

24. Și cînd s-a împlinit sorocul s-a dus împreună cu el la Șilo, luînd un vitel de trei ani, pîine, fîmînă curată și un burduf de vin. Și au venit la Casa Domnului în Șilo și a venit și copilul cu ei.

25. Tatăl a junghiat vitelul, iar Ana, mama pruncului, l-a adus la Eli.

26. Și a zis: „Viu să fie sufletul tău, Domnul meu! Eu sînt femeia care a stat aici înaintea ta și s-a rugat Domnului.

27. Pentru pruncul acesta m-am rugat și Domnul mi-a făcut parte de cêrerea mea.

28. Și eu îl aduc Domnului să-i slujească în vece”. Și s-au închinat acolo Domnului.

CAP 2

Cîntarea Anei. Creșterea pruncului. la Șilo

1. Ana s-a rugat și a zis: „Inima mea s-a înălțat bucurîndu-se că mi-ai venit în ajutor. Așa mi s-a înălțat fruntea și gura mea s-a deschis larg în fața vrăjmașilor mei.

2. Nimeni nu este sfînt ca Domnul, căci nu e altul afară de tine; și nimeni nu e drept ca Dumnezul nostru.

3. Nu vă lăudați, să nu iasă grai trufas din gura voastră, căci Domnul este Dumnezul a toată cunoștința și judecă orice faptă.

4. Arcul celor puternici a strunit, iar cei slabi s-au

Biblia 1688, pag. 195, col. II

217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500

cu putere.

5. Cei plini de pine să impușinară, și cei flăminzi au lăsat pământul; căci stearpa au născut șapte, și cea multă intru fii au slăbit.

6. Domnul omoară și învie, pogoară în iad și suie.

7. Domnul sărăcș și îmbogățește, smerțește și înalță. [8.] Rădică de la pământ pre sărac și den gunoiu secoală pre sărac ca să șază cu silnecii norodului și scaun de mărire moștenind lor.

8. Dind rugă celule să roagă și blagoslovi anii direpților, căci nu cu virtute omul tare.

9. Domnul slab va face pre potrivnecul lui, Domnul sfânt. [10.] Nu se laude înțeleptul intru înțelepciunea lui și nu se laude tarele intru tăriia lui și nu se laude bogatul intru bogăția lui. [11.] Ce intru aceasta să să laude cela ce să laudă intru a pe cêpe și a conoaște pre Domnul și a face judecată și direpte intru mijlocul pământului.

10. [12.] Domnul sau suit in ceriu și au tunat, acesta va judeca marginea pământului, dirept fiind și dă virtute împăraților noștri și va înalța comul unsului lui”.

11. [13.] Și lăsară pre el acolo, înaintea Domnului, și se duse la Samathem și copilașul slujia fêtii Domnului înaintea lui și preotul.

12. [14.] Și fiii lui Ili preotul – fii păgîni, neștiind pre Domnul.

13. [15.] Și venitul preotului, de la oameni, de la tot cela ce jirtvuia. Și venia copilașul preotului, daca fierbea carnea, și undița cu 3 dinți, în mîna lui.

14. [16.] Și o sloboziia pre ea în căldarea cea mare sau în tengire sau în oală și tot ce să suia în undiță își lua lui preotul; ca acestea făcea la tot Israelul, celora ce venia a face jirtvă Domnului în Silom.

15. [17.] Și mai nante decît a să tămîia seul, venia copilașul preotului și ceta omului ce jirtvuia de carne să frigă preotului: „Și nu oioiu lua de la tine carne hiartă den căldare”.

16. [18.] Și zicea omul ceta ce jirtvuia: „Tămiască-se întiiu, dară, cum se cete sine seul, și atunceia ia ție dentru toate carele pohtêște șletul tău!”. Și zise: „Ba, că acum vei da, iară de nu, voi lua cu tările!”.

17. [19.] Și era căcatul copilașilor mare înaintea Domnului foarte, căci șocotia jirtva Domnului.

18. [20.] Și Sam era slujind înaintea Domnului, copilașul încins cu efiute in,

19. [21.] Și veșm mic au făcut lui maica lui, și aducea lui den zi în seînd să suia ca cu bărbatul ei a jirtvui jirtva zilelor.

20. [22.] Și blagoslovi Ili pre Elcana și pre fămécia lui, zicind: „Să-ți răsplătească Domnul sâmintă dentru fămécia aceasta, pentru datoriile ce ai dat Domnului!”. Și s-au dus omul la locul lui.

21. [23.] Și au șocot Domnul pre Anna, și au zemislit și au născut încă 3 feciori și 2 fête, și să mări copilașul Samuil înaintea Domnului.

22. [24.] Și Ili – bătrîn foarte, și au auzit cete ce făcea fiii lui fiilor lui Israel, toate, și cum dormia împreună fii

Ms. 45. I. 117-118

cu putere.

5. Plinii de piine să împuținară și cei flămânzi au lăsat pământul, căce stearpa au născut 7 și cea multă întru fi au slăbit.

6. Domnul omoară și invie, pogoară în iad și scoate.

7. Domnul sărăcește și îmbogățește, smereste și înalță. [8.] Rădică de la pământu pre mēser și den gunoi scoală pre sărac, ca să-l zăză pre el cu silnicii nărodului și scaun de mărire moștenind lor.

8. [9.] Dindu rugă celui ce să roagă și blagoslovi anii dreptilor, căce nu cu virtutea-i omul tare.

9. [10.] Domnul slab va face pre potrivnicul lui, Domnul sfintu. Nu să laude inteleptul întru¹ înțelepciunea lui și nu să laude tarele întru tăria lui și nu să laude bogatul întru bogăția lui. Ce întru aceasta să să laude cel ce să laudă, întru a pricepe și a cunoaște pre Domnul și² face județ și dreptate în mijlocul pământului.

10. Domnul s-au suit în cer și au tunat: acesta va judeca marginile pământului, dreptu fiind, și dă virtute împărăților noștri, și va înălta cornul unsului lui³.

11. [10.] Și-l lăsară pre el acolo înaintea Domnului³. [11.] Și să duse la Ramathem, și copilășul slujia fetei Domnului înaintea lui Ili preutul.

12. Și fiii lui Ili preutului, fii ucigași⁴, neștiindu pre Domnul.

13. Și dreptatea preutului de la oameni, de la tot cela ce jirtvuia: și venia copilășul preutului, dacă fierbea carnea, și undiță cu 3 dinți întru mina lui.

14. Și o slobodzia pre ea în căldarea cea mare sau în tingire sau în oală, și tot ce să sua întru undiță lua și preutul. Ca aceștea făcea la tot Israelul, celor ce venia a face jirtvă Domnului în Silom.

15. Și mai dect a să tămia seul, venia copilășul preutului și dzicea omului ce jirtvuia: „Dă carne să frig preutul, și nu voi lua de la tine carne fiartă den căldare”.

16. Și dzicea omul cela ce jirtvuia: „Tămiască-să întâi, dară, cum să cuvine, săul, și atuncea ia tie dentru toate carele poftēște sufletul tău”. Și dzise: „Nu, că acum vei da, iar de nu, voi lua cu tărie”.

17. Și era păcatul copilășilor mare înaintea Domnului foarte, căce izgonia jirtva Domnului.

18. Și Samuil era slujind înaintea Domnului, copilăș încinsu cu etud var.

19. Și vășmintu mic i-au făcut lui maica lui și-i aducea lui den⁵ dzile în dzile, cindu să sua ea cu bărbatul ei a jirtvui jirtva dzilelor.

20. Și blagoslovi Ili pre Elcana și pre fămēia lui, dzicindu: „Să-ți răsplătească Domnul sămīntă dentru fămēia aceasta, pentru datoria ce ai îndatorit pre Domnul”. Și s-au dus omul la locu său.

21. Și au socotit Domnul pre Anna și au zemeslit și au născut încă 3 feciori și 2 fete. Și să mări copilășul Samuil în naintea Domnului.

22. Și Ili, bătrîn foarte, și au audzit carele = făcea fiii lui: filor Israel⁶ și cum domnia împreună

Ms. 4389. I. 127

cinsēră cu putere.

5. Cei ce era plini de piine se lipsiră, iar cei flămânzi veniră pre pământ, că cea stearpă au născut 7, iar căce ce era multă întru feciori au slăbit.

6. Domnul omoară și viază, pogoară în iad și scoate.

7. Domnul sărăcește și îmbogățește, smereste și înalță. [8.] Carele rădică pre cel sărac den gunoi și pre cel mișel scoală den pământ⁷ și-l pune cu puterēcii omenēști și să moștineze scaunul slavei.⁸

8. [9.] Dind rugăciune celui ce se roagă și au blagoslovit anul dreptului, că nu se întărește bărbatul cel puternic cu tăria lui.

9. [10.] Domnul va face pre potrivnicul lui slab, Domnul cel sfint. Să nu se laude cel prea intelept cu prea înțelepciunea lui, nici să se laude puternicul cu puterea lui, nici să nu se laude bogatul cu bogăția lui, ce de aceasta să se laude cel ce se laudă: că va pricepe și va cunoaște pre Domnul și va face judecată și dreptate pre mijlocul pământului.

10. Domnul se sui în cer și tună și acela, fiind drept, va judeca marginel pământului și va da tărie împărătilor noștri și va înălta cornul unsului său⁹.

11. Și-l lăsă Elcana acolo, înaintea Domnului, și mēse în Ramathem la casa sa, iar copilășul era de slujia fetei Domnului, înaintea fetei lui Iliia preutul.

12. Iar feciorii lui Iliia preutul era fii fărădelegii, neștiind pre Domnul.

13. Nici dreptatea preotească înaintea tuturor care-i junghea. Ce, cind aducea cinevaș jărtvă, iar feciori preutul mergea piină vrea a fierbe carnea și cu sacovita cea cu 3 colți în mină

14. Și o băga în căldarea cea mare sau în tingire sau în oală: și tot ce se prindea de sacovită lua preutul lui. Așa făcea a tot Israelul care mergea să junghe Domnului în Silom.

15. Și mai nainte de jărtvuirea seului, mergea feciorul preutul și zicea bărbatului celui ce căddea: „Dă-mi carne să frig preutul, de-acii apoi nu-ți voi lua carne den căldare”.

16. Iar deaca-i zicea cela ce jărtvuia: „Lasă întâi să se cădească cum iaste rinduiala seului: de-acii tu-ți vei lua den toate ce va plăcea sufletului tău”. Iar el îi zicea: „Ba, că de nu-mi vei da tu acuma, iar eu voi lua cu sila”.

17. Și era acest păcat foarte mare feciorilor lui Iliia preutul înaintea Domnului, căci gonia jărtva Domnului de nu mergea oameni să facă⁴.

18. Iar Samuil slujia înaintea Domnului, fiind copil și încinsu cu etud de lină.

19. Și-i făcu mamă-sa odăjdie mitēta și-i aducea în toate zilele cind se sua ea cu bărbatul ei să facă jărtvă.

20. Și blagoslovi Iliia pre Elcana și pre a lui zicind: „Să dea tie Domnul seminte den a ta pentru darul care l-ai dat Domnului”. Și se duse omul la locul lui.

21. Și cercetă Domnul pre Anna și mai născu încă 3 feciori și 2 fete. Și se mări copilul Samuil într-acēle zile înaintea Domnului.

22. Iar Iliia era foarte bătrîn și auzi ce făcū feciorii lui tuturor feciorilor lui Israel și cum se culca

Constantin Moșcu

încinsu cu putere.

5. Bogatii vor munci pentru piine, săracii nu vor mai fi flămânzi. Cea stearpă va naste de șapte ori, cea cu prunci mulți va cădea în neputință.

6. Domnul omoară și invie, coboară în iad și urcă.

7. Domnul sărăcește pe om și tot el îl îmbogățește, el smereste și înalță. Pe sărac îl ridică din praf, pe cel prigunit îl trage din gunoi, ca să-l așeze cu căpeteniile cetății și tronul slavei să-l dea lui drept moștenire, căci pământul este al Domnului și el întemeiază lumea pe el.

8. Domnul împlineste rugăciunea celui ce se roagă, căci omul nu prin virtute este tare.

9. Pe cel ce i se împotrivesc Domnul va zdrobi. Să nu se laude inteleptul cu înțelepciunea sa și nici cel tare prin puterea sa. Să nu se fâlească cel avut cu bogăția sa. Să se laude însă că pricepe și cunoaște pe Domnul și face judecată și dreptate în mijlocul pământului.

10. Domnul va tuna din cer peste vrămașii săi și va judeca cu dreptate marginea pământului. El va da virtute împărătilor noștri și truntea tuisului sau o va înălța⁹.

11. Și lăsară pe Samuel acolo înaintea Domnului și se duseră la Rama. Pruncul slujea Domnului sub povata preotului Eli.

12. Fiii lui Eli erau oameni răi, nu știau de Domnul.

13. Nici de datoria față de popor. Cind aducea cineva jertvă, cind fierbea carnea, venea fiul preotului cu o furculiță în mină

14. Și o băga pe furis în căldare sau în blid, sau în tavă, sau în oală, și tot ce cuprindea furculița lua feciorul preotului. Așa făceau ei cu tot israelitii care veneau la Șilo.

15. Și chiar înainte de a arde grăsimea, venea feciorul preotului și zicea către cel ce aducea jertvă: „Dă-mi preutul carne de friptură, căci el nu primește de la tine carne fiartă, ci numai crudă”.

16. Și dacă cel ce pregătea jertfa spunea: „Să se ardă mai întâi grăsimea, cum se cuvine, și apoi îți vei lua după pofta inimii”, atunci i se răspundea: „Acum să-mi dai, de nu, o să-ti iau cu sila”.

17. Și așa că mare fu păcatul feciorilor lui Eli înaintea Domnului, căci împiedeau oameni să aducă jertfe Domnului.

18. Samuel însă slujea înainte Domnului și, cu toate că era tinăr, era încinsu cu etud de in.

19. În fiecare an măcă-sa îi făcea un vesmint pe măsura lui pe care îl aducea cind venea împreună cu sotul ei la jertfa anului.

20. Eli îmbrăcuvina de fiecare dată pe părintii lui Samuel spunindu-lui Elcana: „Să-ți răsplătească Domnul cu alți copii prin această jertvă, pentru darul făcut”. Și omul s-a întors acasă.

21. Iar Domnul a cercetat pe Ana și ea a zămislit și a născut încă 3 băieți și 2 fete, iar copilul Samuel creștea privegheat de Domnul.

22. Eli, îmbătrînit, auzi despre ceea ce făcū fiii lui întregului Israel și cum se drăgoșeau cu femeile

Ms. 45. f. 118^r

împreună fiii lui cu muierele călea ce dvoria lingă ușile cortului mărturie.

23. Și dzise lor: „Pentru căce faceți după cuvîntul acesta carele eu audzu den rostul a tot nărodul Domnului?”

24. Nu, feții miei, nu, căce nu-i bun audzul carele audzu pentru voi: nu faceți așa, căce nu-s bune audzurile carele eu audzu, ca să faceți nărodul să nu slujască nărod la Dumnedzău.

25. De va greșindu va greși om la om, și să vor ruga pentru el la^s Domnul: și de va greși Domnului om, cine să va ruga pentru el?”. Și nu asculta glasul tatălui lor, căce vrînd vrea Domnul să-i strice pre ei.

26. Și copilașul Samuil mergea mărindu-să și era bun cu Domnul și cu oamenii.

27. Și veni omul lui Dumnedzău cătră Ili și dzise: „Acéstea dzice Domnul: «Descoperindu m-am descoperit cătră casa tătine-tău, fiind ei în pămîntul Eghiptului, robi la casa lui Faraon».

28. Și am ales casa tătine-tău dentru toate casele lui Israil mie să-m priotască, ca să să suie pre jirtăvnicul meu și să tămîiedze tămîie și să rădice efud înaintea mea, și am dat casei tătine-tău toate ale focului fiilor Israil întru mincare.

29. Și pentru căce ai căutat preste tămîia mea și preste jirtva mea cu nerușinat⁷ ochiu și ai slăvit pre fiii tăi mai virtos decît pre mine, să să blagoslovase¹⁰ începătura a toată jirtva lui Israil înaintea meu?».

30. Pentru acéea, acéstea dzice Domnul Dumnedzăul Israil: «Dzis-am: Casa ta și casa tătine-tău va petreće înaintea mea pînă în vac. Și acum, dzice Domnul, nice într-un chip mie, fără numai pre cea ce vor mări pre mine voi mări, și cela ce mă dăfaimă pre mine să va necinsti.

31. Iată, vin dzile și voi surpa sămîntia ta și semîntia casei tatălui tău: și nu va fi tîe bătrîn în casa ta.

32. Vei privi întru întăritura bisăricilor, întru toate cite voi îmbunătăți pre Israil, și nu va fi bătrîn întru casa ta toate dzilele.

33. Și om nu voi surpa tîe de la jirtăvnicul meu toate dzilele, ce ca să lipsască ochii lui voi face și să să scure sufletul lui, și tot prisoselnicul casei tale vor cădea întru sabia oamenilor.

34. Și acesta ti-i semnul carele va veni pre acești 2 fii ai tăi, Ofni și Finees, întru o dzi vor muri amindoi.

35. Și voi rădica mie preut credincios, carele toate călea dentru inima mea și dentru sufletul meu va face. Și voi zidi mie casă credincioasă și va petreće în naintea unsului meu / toate dzilele.

36. Și va fi, tot cel rămas întru casa ta va veni să să închine lui cu un ban de argint și cu o piine, dzicîndu: Leapădă-mă la una den preuțiile tale, să mănînc piine!».

Ms. 4389. f. 12^r - 12^v

culca cu muierele care mergea la rugăciune la ușile cortului Domnului.

23. Și le zise: „Că ci faceți așa cum înteleg eu, den gurile tuturor oamenilor?”

24. Să nu mai fiți mie feciori, că n-am auzit eu de voi auz bun, că aduceți nărodul Domnului în păcat.

25. Că de va greși cu greșală un bărbat altui bărbat, se va ruga pentru dînsul Domnului, iar deaca va greși bărbatul Domnului, de-aciu cine se va ruga pentru dînsul?”. Iar ci nu ascultară pre tată-său, că vrea Domnul să-i pînză.

26. Iar copilașul Samoil auzita și se mira și era bun înaintea Domnului și a oamenilor.

27. Și veni omul lui Dumnezeu la Iliia și-i zise: „Așa grăiaște Domnul: «Au doară arătîndu-mă nu m-am arătat casei tătine-tău și celor ce era cu dînsul în țara Eghiptului robi casei lui Faraon?»

28. Și am ales casa tătine-tău den toate casele lui Israil să slujască mie și intrînd în altarul meu să cădească cu cădîre și să poarte efudul; și am dat casei tătine-tău toate ale focului⁷ feciorilor lui Israil în mincare.

29. Dară tu că ci n-ai grijit de tămîia mea și spre jirtva mea ai căutat cu ochiu hiclean și ai proslăvit pre feciorii tăi mai mult decît pre mine, ca să blagoslovească ei întîi toată jirtva întru Israil înaintea mea?».

30. Pentr-acéea așa zice Domnul Dumnezeul lui Israil grăînd: «Zis-am: Casa ta și casa tătine-tău se va petreće denaintea mea pînă în veac. Ce acum, zise Domnul, nice într-un chip nu va mai fi așa mie, ce pre cel ce mă va proslăvi îl voiu proslăvi și cel ce mă va urgisi va fi badjocorit.

31. Iată, vor veni zile și voi pierde semîntia ta și semîntia casei tătine-tău și nu va mai fi bătrîn în casa ta.

32. Și vei vedea pre cel ce va fi împotriva ta în casa cea sfîntă, în toate bunătățile lui Israil, și bătrîn în casa ta nu va fi în toate zilele, nice nice un bărbat.

33. Și voi goni pre tîne de la altarul meu și voi face urgie ochilor tăi și va boli sufletul tău și alaltî cîți sîni ai casei tale toți vor cădea de sabie bărbătească.

34. Și aceasta să fie tîe semn, că va veni pre feciorii tăi pre amindoi pre acestia, pre Ofni și pre Finees, și vor muri amindoi depreună într-o zi, de sabie.

35. Și voi rădica în locul lor mie preot credincios, care va face toate cite plac inimii mele și sufletului meu. Și voi zidi lui casă credincioasă și va umbla înaintea unsului meu în toate zilele.

36. Și cela ce va rămînea den casa ta va veni de se va închina lui, cerșînd ban și bucătea de piine și va zice: Primêște-mă or la ce de ale preoției tale, ca să mănînc o fărîmă de piine».

Versiunea modernă

adunate la ușa sfîntului cort.

23. Și le zise lor: „De ce faceți voi atîtea mirșevanii după cum aud eu din rostrile norodului?”

24. Nu, feții mei, nu așa. Nu e bine ce faceți voi. Tot Israeul vorbește de faptele voastre. Nu răzvrătiți poporul Domnului.

25. De greșeste un om altuia, Domnul îl mai poate ierta, dar de va păcătui fată de Domnul, nu mai e nimeni să se roage pentru el”. Dar ei nu ascultară vorbele tatălui lor, căci Domnul hotărîse să-i dea pierzaniei.

26. Iar Samuel creștea cu vîrsta, fiind iubit de Domnul și de oameni.

27. A venit într-o zi un prooroc la Eli și-i zise: „Așa grăiește Domnul: «Eu m-am descoperit celor din casa tatălui tău, cînd erau ei robii lui Faraon, în Egipt».

28. Eu am ales din toate casele lui Israel pe cei din casa tatălui tău să-mi fie preoti, să se urce la altarul meu, să tămîieze cu bună mireasmă la jertfa de carne și să poarte efod înaintea mea. I-am dat casei tatălui tău dreptul de a primi mai mult decît am luat eu.

29. De ce ai sfidat jertfa mea de tămîie precum și jertfa mea de carne cu ochi păgîni? De ce ai părînit pe fiii tăi mai mult decît pe mine, așa ca ei să se îngrașe din pomana rînduită mie?».

30. Și a zis Domnul odinioară: «Casa ta și casa tatălui tău nu vor fi în vece strămutate înaintea mea, acum însă au venit zilele cînd eu vă spun: să nu mai fie așa, căci eu preamăresc pe cei ce mă slăvesc, iar cei ce mă defaimă vor fi rușinați.

31. Iată, va veni ziua cînd eu voi ucide pe bărbaii neamurilor tale înainte de a îmbătrîni.

32. Vei cunoaște cum întărește și îmbunătătește pe Israel, dar în casa ta nu va mai fi om avut și bătrîn.

33. Vor muri toți înainte de vreme și dacă așa lăsa pe vreunul în viață, ar fi numai ca să chinuiescă ochii tăi.

34. Iată semnul ce ți-l dau: fiii tăi Ofni și Finees vor muri în aceeași zi.

35. Atunci îmi voi pune un preot credincios. Acela se va purta după inima mea și după sufletul meu. Și voi întări casa lui și el va umbla în toate zilele înaintea unsului meu.

36. Și care om din neamul tău va rămînea va veni să se închine pentru un ban de argint și o bucătea de piine și va zice: Lasă-mă să intru în rîndul preoților ca să am ce minca».

11:1

К А П І Т У Л

1. Si copilașul Samoil era slujind Domnului, inaintea lui Ili preotul; si cuvintul Domnului era cinstit intru zilele acelea, nu era videnie sa aleaga.
2. Si fu in zioa aceea, si dormia Ili intru locul lui si ochii lui au inceput a se ingreua.
3. Si nu putea sa vaza si sfesnicul Domnului mai nainte de ce se stingea, si Samoil dormia in beserica Domnului, unde era siera lui Dumnezau.
4. Si grai Domnul: „Samoil, Samoil!”. Si zise: „Iata eu!”.
5. Si alerga catre Ili si zise: „Iata eu, ce m-ai chemat?”. Si zise Ili: „Nu te-am chemat, intoarce-te de dormi!”. [6.] Si sa intoarse de dormia.
6. Si adase inca Domnul a chema pre Samoil si-l chema: „Samoil, Samoil!”. Si sa duse la el al doilea rind si zise: „Iata eu, ce m-ai chemat?”. Si zise: „Nu te-am chemat, fiule, intoarce-te si dormi!”.
7. Si Samoil - mai nainte decit a cunoaste pre Dumnezau si mai nainte de a i se arata lui cuvintul Domnului.
8. Si adase Domnul a chema pre Samoil al treilea rind, si sa scula si mersa catre Ili si zise: „Iata eu, ce m-ai chemat?”. Si cunosc Ili ca Domnul au chemat pre copilaș.
9. Si zise Ili lui Samoil: „Intoarce-te si dormi, fiule, si va fi de te va chema cela ce te chiama si vei zice: «Grăiște, Doamne, căci aude robul tău!»”. Si mersa Samoil si dormi in locul lui.
10. Si veni Domnul si sa asaza si-l chema pre el ca si o data si alta data: „Samoil, Samoil!”. Si zise Samoil: „Grăiște, că ascultă robul tău!”.
11. Si zise Domnul către Samoil: „Iata, eu fac cuvintele mele intru Israil, cit tot cela ce va auzi pre ele vor rasuna amindoaou urechile lui.
12. In zioa aceea voiu radica asupra lui Ili toate cite am grait, in casa lui; incepe-voiu si voiu savirsi.
13. Si am poruncit lui cum voiu izbindi eu preste casa lui, pina in veci, intru strimbatațile fiilor lui, carele au cunoscut: căci graind de rau pre Dumnezeu fiii lui, si nu-i invata pre ei.
14. Si nici asa, m-am jurat casei lui Ili, de sa va ierta strimbatea casei lui Ili, intru tamiie si intru jirtvile lui, pina in veac”.
15. Si doarme Samoil pina dimineata si sa mineca dimineata si deschise usile Casei Domnului. Si Samoil sa temu sa spuie videnia lui Ili.
16. Si zise Ili către Samoil: „Samoile, fiule!”. Si zise: „Iata eu!”.
17. Si zise: „Ce e cuvintul ce s-au grait către tine? Sa nu ascunzi dară de către mine! Acestea sa-ț facă Dumnezeu si aceste sa-ț adauga, de vei ascunde de la mine cuvint, dentru toate cuvintele ce s-au grait către tine, intru urechile mele!”.
18. Si spuse Samoil lui Ili toate cuvintele si n-au ascuns de către el, si zise Ili: „Domnul singur binele inaintea lui va face”.
19. Si sa mari Samoil si era Domnul cu el si n-au căzut dentru toate cuvintele lui preste pa- mint.

CAP 3

Biblia 1988, pag. 196, col. II

- 1. Si copilașul Samoil era slujind Domnului, inaintea lui Ili preotul; si cuvintul Domnului era cinstit intru zilele acelea, nu era videnie sa aleaga.
2. Si fu in zioa aceea, si dormia Ili intru locul lui si ochii lui au inceput a se ingreua.
3. Si nu putea sa vaza si sfesnicul Domnului mai nainte de ce se stingea, si Samoil dormia in beserica Domnului, unde era siera lui Dumnezau.
4. Si grai Domnul: „Samoil, Samoil!”. Si zise: „Iata eu!”.
5. Si alerga catre Ili si zise: „Iata eu, ce m-ai chemat?”. Si zise Ili: „Nu te-am chemat, intoarce-te de dormi!”. [6.] Si sa intoarse de dormia.
6. Si adase inca Domnul a chema pre Samoil si-l chema: „Samoil, Samoil!”. Si sa duse la el al doilea rind si zise: „Iata eu, ce m-ai chemat?”. Si zise: „Nu te-am chemat, fiule, intoarce-te si dormi!”.
7. Si Samoil - mai nainte decit a cunoaste pre Dumnezau si mai nainte de a i se arata lui cuvintul Domnului.
8. Si adase Domnul a chema pre Samoil al treilea rind, si sa scula si mersa catre Ili si zise: „Iata eu, ce m-ai chemat?”. Si cunosc Ili ca Domnul au chemat pre copilaș.
9. Si zise Ili lui Samoil: „Intoarce-te si dormi, fiule, si va fi de te va chema cela ce te chiama si vei zice: «Grăiște, Doamne, căci aude robul tău!»”. Si mersa Samoil si dormi in locul lui.
10. Si veni Domnul si sa asaza si-l chema pre el ca si o data si alta data: „Samoil, Samoil!”. Si zise Samoil: „Grăiște, că ascultă robul tău!”.
11. Si zise Domnul către Samoil: „Iata, eu fac cuvintele mele intru Israil, cit tot cela ce va auzi pre ele vor rasuna amindoaou urechile lui.
12. In zioa aceea voiu radica asupra lui Ili toate cite am grait, in casa lui; incepe-voiu si voiu savirsi.
13. Si am poruncit lui cum voiu izbindi eu preste casa lui, pina in veci, intru strimbatațile fiilor lui, carele au cunoscut: căci graind de rau pre Dumnezeu fiii lui, si nu-i invata pre ei.
14. Si nici asa, m-am jurat casei lui Ili, de sa va ierta strimbatea casei lui Ili, intru tamiie si intru jirtvile lui, pina in veac”.
15. Si doarme Samoil pina dimineata si sa mineca dimineata si deschise usile Casei Domnului. Si Samoil sa temu sa spuie videnia lui Ili.
16. Si zise Ili către Samoil: „Samoile, fiule!”. Si zise: „Iata eu!”.
17. Si zise: „Ce e cuvintul ce s-au grait către tine? Sa nu ascunzi dară de către mine! Acestea sa-ț facă Dumnezeu si aceste sa-ț adauga, de vei ascunde de la mine cuvint, dentru toate cuvintele ce s-au grait către tine, intru urechile mele!”.
18. Si spuse Samoil lui Ili toate cuvintele si n-au ascuns de către el, si zise Ili: „Domnul singur binele inaintea lui va face”.
19. Si sa mari Samoil si era Domnul cu el si n-au căzut dentru toate cuvintele lui preste pa- mint.

Ms. 45, f. 118^v-118^r

CAP 3

1. Și copilașul Samuil era slujindu Domnului înaintea lui Ili preutului, și cuvîntul Domnului era cînstit întru dzilele acélea, nu era vedenie să aleagă¹.

2. Și fu întru dzilele acélea, și dormia Ili întru locul lui, și ochii lui au început a să îngreua și nu putea să vadă.

3. Și sfêșnicul Domnului mainte de ce să toc-mia², și Samuil dormia întru bisêrica Domnului, unde-i sacriiul³ lui Dumnedzâu.

4. Și grăi Domnul: „Samuil, Samuil!”. Și dzise: „Iată eu”.

5. Și alergă cătră Ili și dzise: „Iată eu, ce m-ai chemat?” „Întoarce-te de dormi”. Și să întoarse, și dormia.

6. Și adaose Domnul⁴ încă a chema pre Samuil, și dzise: „Samuil, Samuil!”. Și să duse la Ili al doilea rîndu, și-i dzise: „Iată, eu, ce m-ai chemat?”. Și-i dzise: „Nu te-am chemat, fiul meu, întoarce-te și dormi”.

7. Și Samuil – mainte de ce a cunoaște pre Dumnedzâu și mainte de ce a i să arăta lui cuvîntul Domnului.

8. Și adaoșă Domnul a chema pre Samuil în nal treilea rîndu. Și să sculă și mîrse cătră Ili, și dzise: „Iată, eu, ce m-ai chemat?”. Și meșterșugui Ili că Domnul au chemat pre copilaș.

9. Și dzise Ili lui Samuil: „Întoarce-te și dormi, fiul meu. Și va fi, dă te va chema cela ce te chia-mă, și vei dzice: «Grăiește, Doamne, căce aude robul tău»”. Și mîrse Samuil și dormi în locul lui.

10. Și veni Domnul și să aședză și-l chemă pre el ca o dată și altă dată: „Samuil, Samuil!”. Și dzise Samuil: „Grăiește, că ascultă robul tău”.

11. Și dzise Domnul cătră Samuil: „Iată, eu fac cuvintele melle întru Israil, cît tot cela ce va audzi pre éle, vor răsuna amîndoa urechile lui.

12. Întru dzua acéea voi rădica asupra lui Ili toate cîte am grăit întru casa lui; începe-voi și voi să-vîrși.

13. Și am porincit lui cum voi izbîndi eu preste casa lui, până în veci, și întru strîmbătățile fiilor lui carele au născut, căce grăind de rău fiii lui pre Dumnedzâu⁵ și nu-i certa pre ei.

14. Și nice așa, m-am jurat casei lui Ili, de să va ierta strîmbătatea casei lui Ili întru tîmîie și întru jirtvele lui, până în vac”.

15. Și doarme Samuil până dimineață. Și să mînceă dimineață și deșchise ușile Casei Domnului. Și Samuil să temu // să spuie vedenia lui Ili.

16. Și dzise Ili cătră Samuil: „Samuil, fiul meu!”. Și dzise: „Iată, eu”.

17. Și dzise: „Ce-i cuvîntul ce s-au grăit cătră tine? Să nu ascunzi dară de cătră mine. Acéstea să-ți facă Dumnedzâu și acéstea să-ți adoașă de vej ascunde de la mine cuvîntu dentru toate cuvintele ce s-au grăit cătră tine întru urechile melle”.

18. Și spuse Samuil lui Ili toate cuvintele și n-au ascunsu de cătră el. Și dzise Ili: „Dom[nul] singur binele înaintea lui va face”.

19. Și să mări Samuil și era Domnul cu el, și n-au cădzut dentru toate cuvintele lui preste pămîntu.

Ms. 4389, f. 12^v-12^r

CAP 3

1. Iară copilașul Samoii era de slujia Domnului înaintea lui Ili preotul; și cuvîntul Domnului era cînstit într-acéle zile, nu era vidénie aiave¹.

2. De-acii în zilele acélea șădea Ili la locul lui și ochii lui începură a se îngreua și nu putea să vadă.

3. Și mai mainte de a se stinge sfêșnicul Domnului, adormi Samoii în bisêrica Domnului, unde era sieriul lui Dumnezeu.

4. Și-i strigă Domnul zicînd: „Samoile, Samoile!”. Iar el zise: „Iată eu”.

5. Și alergă la Ili și-i zise: „Iată-măi, că m-ai strigat”. Iar Ili zise: „Nu te-am strigat, întoarce-te de te culcă”. Și se întoarse de se culcă.

6. Și iar adaoșă Domnul a mai striga pre Samoii și strigă: „Samoile, Samoile!”. Și se sculă Samoii și mîrse iar la Ili a doua oară și zise: „Iată-măi, că m-ai strigat”. El îi zise: „Nu te-am strigat, fiule, ce pasă de te culcă”.

7. Iar Samoii, pină într-acéa vrême ce i se dăscoperi glasul Domnului nu știa² pre Dumnezeu.

8. Și încă mai adaoșă Domnul îl striga pre Samoii și a treia oară. El iar se sculă și mîrse la Ili. [9] Și zise: „Iată eu, că m-ai strigat”. Iar Iliia pricepu că Domnul strigă pre copilaș.

9. Și-i zise: „Pasă, fătul meu, de te culcă, iar cînd te va mai striga cela ce te-au strigat, tu să zici: «Grăiește, Doamne, că aude robul tău»”. Și se duse Samoii și se culcă la locul lui.

10. Și veni Domnul și stătu și-l strigă ca și mai mainte dentii și ea a doua oară și-i zise: „Samoile, Samoile!”. Iar Samoii zise: „Grăiește, Doamne, că aude robul tău”.

11. Și zise Domnul cătră Samoii: „Iată, eu voi să fac cuvintele melle întru Israil ca tot cel ce va auzi acéstea să răsune amîndoa ure- / chile lui.

12. Și într-acéa zi voi rădica asupra lui Iliia tot ce am grăit de casa lui; voi începe și voi sfîrși.

13. Și am spus lui că eu voi izbîndi spre casa lui pină în veac pentru nedreptățile feciorilor lui, care au văzut el că ei grăiesc de rău spre Domnul și nu i-au certat.

14. Drept acéea, m-am jurat casei lui Iliia că nu se va curăți nedreptatea casei lui Iliia întru cădiri și întru jărtve pină în veac”.

15. Și dormi Samoii pină dimineață și mînceă de dimineață și dăchise ușile Casei Domnului. Și se temeă Samoii să spuie acea vedere Domnului.

16. Și chemă Iliia pre Samoii și-i zise: „Fiul meu”, Samoile!”. El răspunse: „Iată-mă eu!”.

17. Iliia îi zise: „Ce cuvînt au fost care se-au grăit ție? Nu ascunde dară de mine cuvînt den cîte se-au grăit ție! Rogu-te să nu ascunzi, că orice cuvînt vei ascunde de mine și vei tăgădui den toate cuvintele, acela să-l adoașă Domnul ție”.

18. Și spuse Samoii lui Iliia toate cuvintele și nu ascunde de dînsul nici un cuvînt. Iar Iliia zise: „Domn iaste, cumu-i iaste voia să faciă, faciă”.

19. Și creștea Samoii și era Domnul cu dînsul și nici un cuvînt de ale lui nu căzu pre pămînt.

Versiunea modernă

CAP 3

Dumnezeu cheamă pe Samuil

1. Și tînărul Samuel slujea lui Dumnezeu sub priveghiu preotului Eli. În acele zile, cuvîntul Domnului era rar și nici în vedeni nu se arăta.

2. S-a întimplat că lui Eli, pe cînd dormea în cortul Domnului, lumina ochilor a slăbit.

3. Cînd sfêșnicul Domnului nu se stînese încă, era și Samuel culcat în cortul sfînt, unde se afla chivotul lui Dumnezeu.

4. Și Domnul îl strigă: „Samuele, Samuele!” „Iată-mă”, răspunse el.

5. Și alergă la Eli și zise: „Iată-mă, m-ai strigat”. Acela însă a răspuns: „Nu te-am chemat, du-te și te culcă”. Și se întoarse și adormi.

6. Iar Domnul a strigat a doua oară: „Samuele, Samuele!”. Și tînărul se duse iarăși și zise: „Iată-mă, de ce m-ai chemat?”. Și Eli i-a zis: „Nu te-am chemat, du-te și te culcă”.

7. Samuel nu știa că e cuvîntul Domnului, căci nu-l auzise niciodată.

8. Domnul îl chemă pe Samuel a treia oară. S-a sculat Samuel, s-a dus la Eli și i-a spus: „Iată-mă, pentru ce m-ai chemat?”. Atunci a inteles Eli că Domnul l-a chemat pe copil.

9. Și zise Eli lui Samuel: „Întoarce-te și dormi, fiule, și cînd te va chema cela ce te cheamă să-i spui: «Vorbește, Doamne, căci robul tău ascultă!»”. Și mîrse Samuel și dormi în locul lui.

10. Și veni Domnul și a stat și l-a chemat pe el ca și întia și a doua oară: „Samuele, Samuele!”. Și zise Samuel: „Vorbește, Doamne, că robul tău ascultă”.

11. Și zise Domnul către Samuel: „Iată, eu am să fac niște lucruri în Israel. Oricum va afla de ele, îi vor răsuna amîndouă urechile.

12. În ziua aceea voi pedepsi pe Eli și casa lui cu tot ce am grăit; voi începe și voi isprăvi.

13. Și am porincit lui cum voi izbîndi peste casa lui, pină în veci, pentru strîmbătățile fiilor, lui cunoscut, dar el nu i-a muștrat.

14. De aceea pun jurămînt că nu va fi iertată în veci strîmbătatea casei lui Eli, nici prin jertfe nici prin prinoase de piine”.

15. Și dormi Samuel pină dimineață și se sculă și deschise ușile Casei Domnului. Și se temu să spună lui Eli vedenia ce a avut.

16. Și zise Eli lui Samuel: „Samuele, fiule!”. Și Samuel răspunse: „Iată-mă!”.

17. Îl întrebă Eli: „Ce ție-a spus Domnul? Să nu-mi ascunzi nimic! Să te pedepsească Dumnezeu de-mi vei ascunde un singur cuvînt din cuvintele ce ți s-au spus!”.

18. Și Samuel mărturisă tot și n-a ascuns nimic. Iar Eli îi zise: „El este Domnul. Să fie voia lui!”.

19. Și copilăndrul se făcu mare. Domnul a fost cu el și toate cuvintele lui s-au împlinit.

Ms. 45, f. 118^r

20. Și au cunoscut tot Israil, de la Dan și până la Virsavee, cum îi credincios Samuil întru proroc a să face Domnului.

21. Și să adăose Domnul a să arăta în Silom, căce s-au descoperit Domnul cătră Samuil în Silom, după cuvîntul Domnului, și să incredzu Samuil ca să să facă întru proroc Domnului întru tot Israil, de marginea pămîntului până la margine. Și Ili - bătrîn foarte, și ficiorii lui mergîndu mergea și rea calea lor înaintea Domnului.

CAP 4

1. Și să făcu întru dzilele acelea și să adună cei striini¹ de feli pre Israil întru război. Și ieși Israil întru timpinarea lor întru război și să tăbăriră la Avenezer și cei striini de feli să tăbăriră la Afec.

2. Și să rinduiră cei striini de feli de război asupra lui Israil. Și să înfrînse războiul și greși om Israil înaintea celor striini de feli. Și să râniră întru rînduială întru țarină 4000 de oameni.

3. Și veni nărodul la tabără și dziseră bătrînii lui Israil: „Întru ce ne-au greșit pre noi Domnul² astăzi înaintea celor striini de feli? Să luăm cătră noi săcriul Dumnedzăului nostru den Silom: și să iasă den mijlocul nostru³ și ne va mintui pre noi dentru mina neprietenilor noștri”.

4. Și trimise nărodul la Silom și rădică de acolo săcriul făgăduinței Domnului puterilor⁴, ce ședea heruvimi. Și amîndoi fiii lui Ili - împreună cu săcriul făgăduinței lui Dumnedzău. Ofni și Finees.

5. Și fu după ce veni săcriul făgăduinței Domnului în tabără, și strigă tot Israil cu glas mare și răsună pămîntul.

6. Și audziră cei striini de feli glasul strigării și dziseră cei striini de neam: „Ce iaste strigarea această mare în tabăra evreilor?” Și au cunoscut că chivotul Domnului au venit în tabără.

7. Și să spămîntară cei striini de feli și dziseră: „Aceștia dumnedzăi au venit cătră ei în tabără. Vai noao! Scoate-ne pre noi, Doamne, astăzi, căce nu s-au făcut ca aceasta ieri și-n alaltaieri.

8. Vai noao! Cine ne va scoate pre noi den mina dumnedzăilor celor mai întăriți aceștia: aceștia dumnedzăii ceia ce au bătut Eghiptul cu toată rana și întru pustiu.

9. Întăriți-vă și vă faceți întru bărbați, striini de feli, pentru ca să nu slujiti ovreilor în ce chip au slujit noao, și veți fi întru bărbați și veți da război lor”.

10. Și dederă război cei striini de feli cătră ei și greși om Israil înaintea celor striini de feli. Și au fugit flestecarele la lăcașul lui și s-au făcut rană mare foarte și căzură dentru Israil 30 000 de pedestri.

11. Și chivotul lui Dumnedzău l-au luat și amîndoi fiii lui Ili au murit. Ofni și Finees.

Ms. 4389, f. 128^r

20. Și pricepură toți israitlénii, de la Dan pină la Virsaviia, că va să fie Samoil credincios Domnului întru proroci.

21. Și mai adăose Domnul a se arăta în Silom, că se arată Domnul lui Samoil: și fu Samoil credincios Domnului întru proroci întru tot Israilul, de la o margine de pămînt pină la altă margine. Și îmbătrini Iliia foarte, iar feciorii lui umbra după umbletele lor și căile lor era hielene înaintea Domnului.

CAP 4

1. Și fiind într-acele zile, se strinseră filistimlénii¹ să se bată cu Israil: și ieși și Israil împotriva lor la război și se tăbări la Avenezer, iar filistimlénii se tăbăriră la Afec.

2. Și se loviră filistimlénii cu israitlénii și se înfrînse războiul și căzură bărbații lui Israil înaintea filistimlénilor - și periră în războiul la cîmp 4 000 de bărbați.

3. Și se întoarseră oamenii la tabără și ziseră bătrînii lui Israil: „Pentru ce ne bătă Domnul astăzi înaintea vrăjmașilor? Să luăm săcriul Dumnezeului nostru den Silom și să umble în mijlocul nostru și ne va mintui den mînele filistimlénilor”.

4. Și trimeseră oamenii în Silom și luară de acolo săcriul Domnului carele ședea pe heruvimi. Și era acolo și feciorii lui Iliia amîndoi, Ofni și Finees.

5. De-acu deaca veni săcriul Domnului în tabără, strigă tot Israilul în tabără cu glas mare și răsună pămîntul.

6. Și audziră filistimlénii glasul gilcevii și ziseră: „Ce gilceavă iaste așa mare în tabăra evreiască?” Și pricepură că iaste săcriul Domnului în tabără.

7. Și se îngroziră filistimlénii și ziseră: „Iată că au venit dumnezeii la dinșii în tabără. [8] Vai de noi, cine ne va scoate den mînele dumnezeilor celor ce întăresc pre dinșii?”

8. Vai de noi, scoate-ne, Doamne, astăzi, că ieri și alaltaieri n-au fost așa, că aceștia sînt dumnezeii carii au bătut pre Eghiptul cu toate feliurile de rane în pustie.

9. Ce va întări, filistimlénilor, și fii bărbați, ea să nu slujim ovreilor, cum au slujit ei noaoă, și fii bărbați să vă bateți cu dinșii”.

10. Și se loviră cu dinșii; și căzură bărbații israitlénii înaintea filistimlénilor; și începură israitlénii a fugi cineș pre la colibi. Și fu rană mare foarte. Și căzură den Israil 30 000 de pedestri.

11. Și luară săcriul lui Dumnezeu și periră feciorii lui Iliia amîndoi, Ofni și Finees.

Versiunea modernă

20. Atunci a aflat Israel, de la Dan pină la Beerșeba, că Domnul l-a numit pe Samuel proroc.

21. După ce Domnul s-a arătat lui Samuel prin cuvîntul său, a coborît și în Silo: și a crezut tot Israelul, de la o margine la alta a țării, că Samuel este prorocul Domnului. Și Eli a îmbătrînit mult, în timp ce fiii lui nu au mai părăsit calea răului pe care o apucaseră înaintea Domnului.

CAP 4

Moartea lui Eli și a fiilor lui

1. În vremea aceea israeliții și filistenii s-au împinpat în război. Israelii au stat cu tabăra la Eben-Ezer, iar filistenii la Afec.

2. Filistenii au început lupta și după o grea bătălie au fost învinși israeliții din care au căzut 4 000.

3. Atunci s-au întors învinși în tabără și au întreat pe bătrînii lui Israel: „Pentru ce oare ne-a lovit Domnul în fata filistenilor? Să luăm cu noi chivotul Domnului din Silo ca să mergem în mijlocul nostru și să ne mintuiesc din mîinile vrăjmașilor noștri”.

4. Și au trimis cîțiva bărbați la Silo ca să aducă chivotul legii Domnului, cel ce domnește între heruvimi; iar pe chivotul legii Domnului însoțeau cei doi fii ai lui Eli, Ofni și Finees.

5. Și cum a ajuns chivotul în tabără, a strigat tot Israelul cu glas mare de a răsuna pămîntul.

6. Iar filistenii, auzind sunetul strigătului, se întrebau: „Ce e cu larma asta în tabăra evreilor?”. Și și-au dat seama că chivotul Domnului a ajuns în tabăra evreilor.

7. Atunci s-au înspăimîntat filistenii și au zis: „Aceștia sînt dumnezeii care au venit la ei în tabără, vai de noi, Doamne, scoate-ne pe noi astăzi, n-a mai fost asemenea lucru nici ieri nici altăieri”.

8. Vai nouă! Cine ne va scoate din mina acestor dumnezei puternici? Aceștia sînt dumnezeii ce au lovit Eghiptul cu tot felul de pedepse în pustiu.

9. Întăriți-vă și fii bărbați, o, filistenilor, ca să nu cădeți în robia lor cum au robii ei la noi. Fii curajoși și luptați-vă”.

10. Și așa începu un război crîncen între filistenii și israeliții care au fost înfrînți. Și a fugit fiecare la locașul lui. Și a fost singiure mare și au căzut dintr-Israeliții 30 000 de pedestri.

11. Chivotul Domnului a fost luat, iar cei doi fii ai lui Eli, Ofni și Finees au murit amîndoi.

Ms. 45, f. 118-119

12. Și alergă om iemenean dentru rînduială și veni la Silom intru dzua aceea, și hainele lui rupte și pămîntu preste capul lui.

13. Și veni și, iată, Ili ședea pre jețul său lîngă ușa cetății, socotîndu calea, căce era inima lui întristată pentru săcriul lui Dumnedzău. Și omul au intrat în cetate să povestească și strigă toată cetatea glas mare.

14. Și audzi Ili glasul strigării și dzise: „Ce-i glasul strigării acestuia?”. Și omul, sîrguind, intră înlontru și spuse lui Ili.

15. Și Ili – fiu de 90 de ani, și ochii lui s-au rădicat în sus și n-au vădzut.

16. Și dzise Ili oamenilor celor ce sta lîngă el: „Ce iaste glasul sunetului acestuia?”. Și omul, sîrguindu, au venit cătră Ili și-i dzise lui: „Eu sîntu cela ce vine den tabără; și eu am fugit den rînduiala războiului astăzi”. Și dzise Ili: „Ce iaste cuvîntul ce s-au făcut, fiule?”. [17.] Și răspunse copilașul și dzise: „Fugi om Israil de cătră fata celor striini de feli; și s-au făcut rană mare foarte intru nărod, și amîndoi fiii tăi au murit și chivotul lui Dumnedzău s-au luat”.

17. [18.] Și fu dacă-ș aduse aminte de chivotul lui Dumnedzău, și cădzu den jeț, de-nd[ă]răptu tîindu-să de poartă și i să sfărîmă umărul lui și muri, căce bătrîn era omul și greu.

18. Și acesta au judecat pre Israil 40 de ani.

19. Și nora lui, muierea lui Fincees, zemislită a naște, și audzi vîstea cum s-au luat săcriul Domnului și că au murit soorul ei și bărbatul ei, și au plînsu și au născut, căce s-au întorsu chinurile ei.

20. Și în vrîmea ei moare, și dziseră ei muierele călea ce sta lîngă ea: „Nu te teme, căce fiu ai născut”. Și n-au răspunsu, și n-au luat aminte inima ei.

21. Și au numit copilașul Uevaru Varhavoht, pentru săcriul / lui Dumnedzău și pentru soorul ei și pentru bărbatul ei.

22. [21.] Și dziseră: „Să depărtă mărirea de la Israil luîndu-se săcriul lui Dumnedzău”.

CAP 5

1. Și luară cei striini de feli săcriul Domnului și au adus pre el de la Avezzer la Azot.

2. Și au luat cei striini de feli săcriul Domnului și au băgat pre ea în casa lui Dagon și-l puseră pre el lîngă Dagon.

3. Și minecară azotēni a doao dzi și intrară în casa lui Dagon și vădzură și, iată, Dagon – cădztu preste fata lui pre pămîntu inaintea săcriului lui Dumnedzău. Și rădicară pre Dagon și-l puseră pre el la locul lui.

4. Și cîndu să minecară a doao dzi dimineată, și să îngreue mîna Domnului preste azotēni și-i chinu pre ei și-i lovi pre ei la șezuturile lor pre Azot și hotarale ei⁵. Și, iată, Dagon – cădztu preste fata lui pre pămîntu inaintea săcriului făgăduinței Domnului, și capul lui Dagon, și amîndoa talpele picioarelor lui rădicate preste denaintele pragurilor, afe-
them fieștecarēle, și amîndoa palmele mînelor lui

Ms. 4389, f. 128-128

12. Și alergă un bărbat den războiu pre care-l chiema Emenii și mîrșe într-acea zi în Silom; hainele lui era rupte și tîrîină⁷ pre capul lui.

13. Și cînd venii el, iar Iliia șădea pre scaunul lui la poarta cetății și cugeta calea carea era în inima lui pentru chivotul lui Dumnezeu cu mare teamă. Iar omul mîrșe în cetate și spuse, iar cetatea toată strigă cu glas mare.

14. Și auzi și Iliia glasul gîlcevii și zise: „Ce iaste acest glas de gîlceavă?”. Iar omul sili și mîrșe de spuse lui Iliia.

15. Iar Iliia era de 98 de ani și ochii lui slăbise și nu vedea.

16. [15.] Și zise Iliia cătră bărbatii carii sta inaintea lui: „Ce iaste glasul acestii gîlcevi?”. [16.] Iar bărbatul – care silise de mîrșe zise cătră Iliia: „Eu sînt cela ce am venit de la tabără și eu astăzi am scăpat den războiu”. Iar el îi zise: „Dară ce vîste iaste, fătul meu?”. [17.] Acela răspunse: „Fugit-au bărbatii lui Israil de fata filistimlēniilor; și fu rană mare în oameni; și feciorii tăi au perit amîndoi; și sieriul lui Dumnezeu se-au luat”.

17. [18.] Și cum pomeni de sieriul lui Dumnezeu, iar Iliia căzu de pre scaun îndărăt pre spate, unde șădea inaintea portii, și i se frînsē junghetura și muri acolo, că era om bătrîn și greu.

18. Și el judecă pre Israil 40 de ani.

19. Iar noru-sa, a lui Fincees, era grea să nasecă; și auzi vîste că se-au luat sieriul lui Dumnezeu și au murit soeru-său și bărbatul ei, și plînsē cu amar și născu, căci se întoarseră spre dînsa durerile ei.

20. Și în vrîmea cēea ce muriia ea, iar muierele care era cu dînsa îi ziseră: „Nu te teme, că ai născut fiul”. Iar ea nu le răspunse, nici pricepu inima ei.

21. Și au pus numele copilului Varhavoht, zicînd: „Se-au luat slava Domnului de la Israil”, că fu luat sieriul lui Dumnezeu, și pentru soeru-său și pentru bărbatul ei.

22. Și zise: „Trecut-au slava lui Israil, că fu luat sieriul lui Dumnezeu”.

CAP 5

1. Și luară filistimlēni sieriul lui Dumnezeu de la Avezzer și-l duseră în Azaton.

2. Și deaca luară filistimlēni sieriul Domnului, îl băgară în bisērica lui Dagon și-l puseră acolo intr-însa.

3. Și minecară azotēni dimineata și intrară în bisērecă și văzură și, iată, Dagon căzuse pre pămînt cu fata în jos inaintea sieriului lui Dumnezeu și rădicară pre Dagon și-l puseră iar la locul lui¹.

4. Și cînd mîrșere iar în cēealaltă zi minecînd, văzură și, iată, iar zăcea Dagon cu fata în jos pre pămînt inaintea sieriului lui Dumnezeu; iar capul lui Dagon și amîndoa palmele mînelor lui era

F. 128, v. 128-128

12. Atunci a alergat un venaminian din cîmpul de bătăre și a adus în aceeași zi la Silo șireca desere înfrîngere, avînd hainele rupte și tîrîină pe cap, ca semn de tristete.

13. Iar Eli stătea pe scaunul său, la portile cetății, și privea cu inima întristată pentru chivotul lui Dumnezeu ce s-a luat. Și după ce acei tînar a murit cu vîstea, toată cetatea s-a tîngut amar.

14. Și a auzit Eli glasul strigării și a întregat pe cei ce stăteau lîngă el: „Cine strigă așa?”

15. El avea 98 de ani și era aproape orb.

16. Și omul sîrguind au venit către Eli. Și auzi: „Eu sînt cela ce vin din tabără și am parasit rînduiala războiului astăzi”. Și zise Eli: „Ce s-a întimplat?”. Și tînarul răspunse: „Ne-au birut. Armia noastră s-a risipit. Fiii tăi au căzut. Și chivotul lui Dumnezeu s-a luat”.

17. Și auzînd de chivotul lui Dumnezeu, Eli căzu îndărăt din jîlt, tîmîndu-să de poartă, și i se frînsē spinarea și muri, fiind bătrîn și greu.

18. El fusese judecător israelitilor vreme de 40 de ani.

19. Și nora lui, soția lui Fincees, era însăremată și aproape de naștere. Cînd a auzit vîstea că chivotul lui Dumnezeu a căzut în mîinile filistenilor și ea au murit soorul ei și bărbatul ei, s-a prăbușit la pămînt și a născut, căci o apucaseră durerile nașterii.

20. Și cînd au văzut muierele ce o priveghea că a intrat în ceasul morții, i-au vorbit: „Nu te teme, că ai născut un băiat!”. Ea însă n-a răspuns și n-a luat aminte.

21. Și a numit copilașul Icabod („Unde e slava ta?”), zicînd: „Pentru chivotul lui Dumnezeu și pentru soorul ei și pentru bărbatul ei”.

22. Și a zis ea: „S-a depărtat mărirea de la Israil, luîndu-se chivotul lui Dumnezeu”.

CAP 5

Prada chivotului nu aduce noroc Filistenilor

1. Și au luat filisteni chivotul lui Dumnezeu și l-au dus din Aben-Ezer la Așdod.

2. La casa dumnezeului lor Dagon și l-au așezat lîngă chipul lui Dagon.

3. Și cînd a doua zi așdodeni s-au sculat și au intrat în casa lui Dagon, acesta zăcea cu fata în pămînt, inaintea chivotului lui Dumnezeu. Și l-au rădicat pe Dagon și l-au pus la loc.

4. Și s-au sculat ei a doua zi și iată Dagon zăcea tot cu fata la pămînt, inaintea chivotului lui Dumnezeu. Dar capul lui Dagon și amîndoa picioarele și mîinile au fost rupte și căzute pe prag, a rămas

Ms. 45, f. 119r

cădute preste prag, făr numai spinarea lui Dagon au rămas.

5. Pentru aceea, nu calcă preuții Dagon și tot cela ce intră în casa lui Dagon pe stepăna casei lui Dagon în Azot, până în dzuă aceasta, căce pășindu pășescu.

6. Și se îngreuea mina Domnului pre Azot, și aduse lor și undi lor la corăbii, și în mijlocul lor crescură șoarecii și să făcu turburare de moarte mare intru cetate.

7. Și văzură oamenii Azotului că iaste așa și dziseră că „Nu va ședeă chivotul lui Dumnedzău Israil împreună cu noi, căce năsilnică-i mina lui preste noi și pre Dagon, dumnezeul nostru”.

8. Și au trimis și au adunat pre toți domnii celor strîini de feli cătră ei și dziseră: „Ce vom face săcriului lui Dumnedzău Israil?” Și dziseră ghetheii: „Mute-să săcriul lui Dumnedzău Israil cătră noi, la Ghetheii”. Și să mută săcriul lui Dumnedzău Israil la Ghetheii.

9. Și fu după ce să mută el, și să făcu mina lui Dumnedzău intru cetate, gilceavă mare foarte, și au lovit pre oamenii cetății dentru mic până la mare. Și i-au lovit pre ei la șezuturile lor și au făcut ghetheii și sedzutori.

10. Și au trimis săcriul lui Dumnedzău la Ascalon. Și fu dacă intră săcriul lui Dumnedzău la Ascalon, și au strigat ascalonitենii, dzicind: „Ce ați întorsu săcriul lui Dumnedzău Israil cătră noi, să ne omorîți pre noi și pre năro- / dul nostru?”.

11. Și au trimis și au adunat pre toți domnii celor strîini de feli și dziseră: „Trimeteți săcriul lui Dumnedzău Israil, și să să aședze la locul ei, și să nu omoare pre noi și pre nărodul nostru”. Căce s-au făcut gilceavă de moarte intru toată cetatea, grea foarte, dacă au intrat săcriul lui Dumnedzău Israil acolo.

12. Și cei vii, ce n-au murit, s-au rānit la șezuturi, și s-au suit strigarea cetății în cer.

CAP 6

1. Și era săcriul Domnului intru țarina celor strîini de feli 7 luni și undă pămîntul lor șoareci.¹

2. Și chemară cei strîini de feli popii și vrăjitorii și descintătorii lor, dzicind: „Ce vom face săcriului Domnului? Adeverți noao și cu ce vom trimite-o pre ea în locul ei?”.

3. Și dziseră: „De veți trimite voi săcriul fāgăduintei Domnului Dumnedzăului Israil, să nu-l trimiteți dară deșertu, ce dind, dați-i ei al muncii și atuncea ve-ți vindeca și va ierta voao, cindai nu să va depărta mina lui de cătră voi”.

4. Și dziseră: „Ce iaste a muncii să-i dām ei?”. Și dziseră: „După numărul domniilor celor strîini de feli, 5 șezuturi de aur, căce greșeală intru voi și intru boiarii voștri și nărodului, și 5 muște² de aur, asāmănare șezuturilor voastre.

5. Și asāmănare șoarecilor voștri celora ce strică pāmîntul; și dați Domnului māire pentru ca să iu-

Ms. 4389, f. 128^r-129^r

tāiate pre prag. [5.] Numai spinarea lui Dagon rămāsese la loc.

5. Și pentru aceea nu mai calcară popii lui Dagon, nici niminea den cei ce intră în casa lui Dagon preste pragul lui Dagon, în Azot, pină astāzi.

6. Și se îngreuea mina Domnului spre azoteni și-i cāzni și-i omori în ținuturile azotēnilor și în hotarēle lor; și pren mijlocul pāmîntului se inmultiră șoarecii³ și fu turburare mare de moarte în cetate.

7. Iar bārbații Azotului, deaca văzură că fu așa, ziseră: „Sā nu mai fie sieriul Dumnezeului lui Israil cu noi, că mina lui iaste cumplită spre noi și spre Dagon, dumnezeul nostru”.

8. Și trimēseră de se strīneră toți boiarii filistimēnilor la diņii și ziseră: „Ce vom să facem sieriul Domnului Dumnezeului lui Israil?”. Iar ghetheii ziseră: „Sā ducă sieriul Dumnezeului lui Israil la noi în Ghetheii”. Și duseră sieriul Dumnezeului lui Israil în Ghetheii.

9. De-acii deaca-l aduseră, fu mina Domnului spre cetate și vaiete mari foarte, și lovi oamenii cetății cu rană mare den mic pină la mare. Și-i rāni intru toate ținuturile lor și-ș făcură ghetheii șāzitori de piēle.

10. Și trimēseră sieriul Domnului în Ascalon; iar deaca intră sieriul Dumnezeului lui Israil în Ascalon, strigară ascalonēnii zicind: „Cā ei ați adus la noi sieriul Dumnezeului lui Israil să omoară pre noi și pre oamenii noștri?”.

11. Și trimēseră și adunară pre toți boiarii filistimēnilor și ziseră: „Trimeteți sieriul Dumnezeului lui Israil să se puie la locul lui și nu va omori pre noi și pre oamenii noștri”. [12.] Cā fu vaiet mare de moarte și greu în toate cetățile unde au intrat sieriul Dumnezeului lui Israil.

12. Și oamenii cari n-au murit, ce au trāit, ei se-au rānit la șazuturi. Și se sui strigarea cetății pină la ceriu.

CAP 6

1. Și fu sieriul Domnului în ținutul filistimēnilor 7 luni. [2.] Și se impuți țara lor de șoareci¹.

2. Și chemară filistimēnii pre popi și pre vrăjitorii lor și le ziseră: „Ce vom face sieriului Domnului? Invātați-ne cumu-l vom trimete la locul lui?”.

3. Ei ziseră: [3.] „Deaca veți să trimeteți sieriul fāgāduintei Dumnezeului lui Israil, voi să nu-l trimeteți fāră de nimic, ce pentru cāzna ce l-ați cāznit să-i dați daruri și atunci se va ierta voao și vā veți vindeca, ca să nu se depārteze mina lui de la voi”.

4. Iar ei ziseră: „Dară pentru cāznă ce daruri îi vom da?”. Aceia rāspunseră: „După / numărul boiariilor filistimēni, 5 șazuturi de aur și 5 șoareci² de aur, că greșala iaste intru voi și în boiarii voștri și în oamenii voștri.

5. Și așa să le faceti în chipul șazuturilor voastre și în chipul șoarecilor voștri carei strică pāmîntul; și să dați slavā Dumnezeului lui Israil ca să-și ușoreze

Verstunca modernă

numai spinarea lui Dagon.

5. De aceea preții și toți care intră în casa lui Dagon, nu calcă nici pină azi pe acest prag din casa lui Dagon, în Așdod, ca să nu pāsească peste el.

6. Și mina Domnului apăsa greu pe așdodeni și cei ce erau cu ei, anume pedepsindu-i cu bube usturătoare; în mijlocul cetății lor s-au inmultit șoarecii și turburare de moarte crescū în cetate.

7. Și au înțele oamenii ai Așdodului și au zis: „Nu poate rămīne chivotul Dumnezeului lui Israil împreună cu noi, căci grea apasā mina lui peste noi și peste Dagon, dumnezeul nostru”.

8. Și a adunat pe mai-marii filistenilor și au întreat: „Ce vom face cu chivotul Dumnezeului lui Israil?”. Și ziseră gateenii: „Mutāți-l chivotul Dumnezeului lui Israil la noi, la Gat?”. Și au mutat chivotul Dumnezeului lui Israil la Gat.

9. Iar după ce l-au mutat, mina Domnului a lovit greu pe oamenii cetății cu buboate în șezut, de la mic la mare.

10. Și au trimis chivotul lui Dumnezeu la Eron, și cind a intrat chivotul Dumnezeului lui Israil la Eron, au strigat eeronenii: „Acum au adus chivotul Dumnezeului lui Israil la noi, ca să ne nīmicească pe noi și pe întreg poporul nostru?”.

11. Și au adunat pe toți mai-marii filistenilor și au poruncit: „Luāți de aici chivotul Dumnezeului lui Israil să se așeze la locul lui și să nu ne nīmicească pe noi și pe întreg poporul nostru”. Cāci se făcuse groază de moarte în întreaga cetatea, cind a intrat chivotul Dumnezeului lui Israil.

12. Și cei vii ce nu au murit, s-au rānit la șezut și strigarea norodului s-a suit în cer.

CAP 6

Întoarcerea chivotului Domnului

1. Și a stat chivotul Domnului în țarina filistenilor șapte luni și pāmîntul lor se umplu de șoareci.

2. Și au chemat filistenii pre preții și pe descintătorii lor și i-au întreat: „Ce vom face cu chivotul Domnului? Arātați-ne nouă cum îl putem trimite la locul lui?”.

3. Iar aceștia ziseră: „De veți trimite chivotul Domnului Dumnezeului lui Israil, să nu-l trimiteți deșert, ci aduceți-l cu jertfā pentru păcat, și așa vā veți vindeca și o să aflați de ce nu s-a depārta mina lui deasupra voastră”.

4. Și au mai întreat: „Ce fel de jertfā să-i dām lui?”. Și li s-a rāspuns: „Pe cap de locuitor cinci buboate de aur și cinci șoareci de aur, căci pedeapsa este la fel pentru voi și pentru căpeteniile voastre.

5. Și faceți chip cioplit de buboate și de șoareci care vā strică pāmîntul; și să slāvīți pe Domnul; și poate că se va ușura mina lui deasupra voastră, dea-

ЦІЕН А

пѣмжнѣа, шѣ вѣцн дѣ дѣмнѣахн мѣперѣ, пѣм
 тѣх на стѣвѣ шѣрѣзе мѣна ахн, дѣ кѣтрѣ вон,
 шѣ дѣла дѣмнѣахн вѣщн, шѣ дѣла пѣмжнѣахн
 вѣстрѣ. Шн пѣмжнѣахн кѣтн фѣрѣахн ѣнемн
 ае вѣаѣрѣ, фѣрѣ кнѣ аѣ фѣрѣахн, егѣ пѣтѣахн шн
 фѣрѣахн ѣнемнае лор ѣ нѣ кѣнѣ аѣ бѣтѣжѣрнѣ
 прѣ еѣ, мѣтрннѣ прѣ еѣ шн сѣах дѣсѣ
 Шн аѣхн аѣахн, шн фѣаѣцн оѣнѣахн нѣсѣ, шн дѣа
 сѣахн тѣ аѣ нѣсѣахн дѣнтѣжн, фѣрѣ дѣ кнѣн,
 прѣстѣ кѣрѣае нѣсѣахн пѣсѣ жѣтѣ шн фѣжѣахн вѣ
 тнѣае аѣ кѣрѣ, шн ае аѣахн фѣтн лорѣ дѣмнѣахн
 а лѣрѣ аѣахн. Шн вѣцн аѣа
 снѣрнѣахн дѣмнѣахн, шн вѣцн пѣне прѣ еѣ
 прѣ кѣрѣ, шн вѣсѣае чѣае дѣ аѣрѣ вѣцн дѣ аѣн пѣ
 трѣ мѣнѣтѣ, шн вѣцн пѣне фѣтрѣ пѣнѣрѣ вѣрѣа
 дѣнѣ дѣн пѣрѣахн, шн вѣцн трннѣтѣ прѣ еѣ,
 шн вѣмѣрѣе. Шн вѣцн вѣдѣ дѣ прѣ кѣаѣ хѣтѣ
 рѣахн аѣн вѣцн мѣрѣе прѣ кѣаѣ сѣмнѣсѣ, еѣ нѣахн фѣ
 кѣтн нѣсѣахн рѣахн аѣсѣахн мѣрѣе, шн дѣ нѣ шн вѣмн
 кѣнѣахн шѣрѣахн нѣ мѣна аѣн сѣахн лѣннѣсѣ дѣ нѣнѣ тѣ
 сѣ фѣжѣахн пѣаѣ аѣахн нѣсѣахн фѣкѣтн нѣсѣахн
 Шн аѣ фѣкѣтн чѣн стрѣннѣ дѣ фѣахн аѣахн, шн аѣ
 аѣахн дѣахн вѣахн тѣ аѣ нѣсѣахн дѣнтѣжн, шн аѣахн
 фѣжѣахн прѣ аѣахн кѣрѣ, шн фѣтн лорѣ мѣахн фѣнѣсѣ фѣ
 трѣ кѣахн. Шн аѣ пѣсѣ снѣрнѣахн дѣмнѣахн прѣ
 кѣрѣ, шн дѣмѣрѣахн шн шѣрѣтн дѣ аѣрѣ, шн аѣ
 мѣнѣрѣнае, шѣрѣахн лорѣ. Шн аѣ фѣрѣ
 тѣахн вѣахн аѣахн фѣахн прѣ кѣаѣ вѣдѣ сѣмнѣсѣ фѣкѣрѣ
 фѣахн мѣрѣе шн сѣстѣнѣахн, шн нѣсѣахн дѣнтѣжн фѣ
 дѣрѣтѣахн аѣ фѣжѣахн, шн дѣмнѣахн чѣахн стрѣннѣ
 нн дѣ фѣахн мѣрѣе дѣмнѣахн аѣн пѣнѣтѣ аѣ хѣтѣ
 рѣахн вѣдѣ сѣмнѣсѣ. Шн чѣн дѣн вѣдѣ сѣмнѣсѣ сѣчѣрѣ
 сѣчѣрѣ дѣ грѣахн фѣахн, шн рѣднѣахн оѣнѣ лорѣ шн
 вѣжѣахн снѣрнѣахн дѣмнѣахн, шн сѣ вѣсѣахн фѣтрѣ
 тннѣпнѣахн аѣн. Шн кѣрѣахн фѣтрѣ фѣахн
 аѣн сѣтѣ дѣахн вѣдѣ сѣмнѣсѣ, шн аѣ пѣсѣ аѣахн аѣн
 сѣ аѣ пѣахн мѣрѣе, шн дѣспнѣахн аѣмнѣахн кѣрѣ
 аѣн, шн вѣахн ае аѣахн фѣтрѣ аѣрѣ дѣнтѣжн
 дѣмнѣахн. Шн аѣахн аѣ аѣахн снѣрнѣахн дѣсѣ
 нѣахн, шн дѣмѣрѣахн тѣ еѣ аѣахн, шн оѣнѣахн аѣ
 ае тѣ еѣ прѣстѣ еѣахн дѣахн, шн аѣрѣ шн аѣрѣ сѣрѣ
 прѣстѣ пѣахн чѣахн мѣрѣе, шн сѣахн дѣнтѣжн вѣдѣ сѣмнѣсѣ, аѣахн
 сѣрѣ аѣрѣ дѣнтѣжн, шн аѣ жѣрѣтѣахн жѣрѣтѣахн
 фѣсѣахн аѣахн дѣмнѣахн. Шн чѣнѣ еѣ дѣмнѣахн
 тѣ лорѣ стрѣннѣ дѣ фѣахн вѣдѣ, шн сѣ фѣахн сѣрѣ
 аѣ аѣахн, фѣсѣахн аѣахн. Шн аѣчѣсѣахн шѣ
 зѣахн аѣахн чѣахн дѣ аѣрѣ, кѣрѣахн аѣ дѣнтѣжн стрѣннѣ
 нн дѣ фѣахн, мѣнѣтн дѣмнѣахн аѣсѣахн, оѣнѣахн
 аѣахн, оѣнѣахн аѣахн аѣахн аѣахн аѣахн аѣахн аѣахн аѣахн
 кѣрѣннѣ. Шн шѣрѣтн чѣн дѣ аѣрѣ аѣ
 пѣ нѣмѣрѣахн тѣахн тѣахн тѣахн, тѣахн стрѣннѣ
 нн дѣ фѣахн, аѣахн тѣахн, еѣ дѣмнѣахн дѣн тѣахн фѣахн
 рнѣтѣ, шн пѣнѣтѣ аѣ сѣахн аѣахн фѣрѣахн, шн пѣ
 нѣ аѣ пѣахн чѣахн мѣрѣе, оѣнѣахн аѣ пѣсѣ прѣстѣ аѣн
 кѣрѣахн фѣахн аѣахн дѣмнѣахн, пѣнѣтѣ фѣсѣахн аѣ
 чѣахн тѣахн чѣахн фѣахн аѣн сѣтѣ вѣдѣ сѣмнѣсѣ
 аѣн. Шн нѣсѣахн вѣахн фѣтн аѣн аѣахн, фѣ
 трѣ вѣрѣахн вѣдѣ сѣмнѣсѣ, кѣтн аѣ вѣжѣахн снѣрнѣ
 дѣмнѣахн, шн аѣ оѣмѣрѣахн фѣтрѣ еѣ, дѣ вѣрѣахн
 шн

Biblia 1688, pag. 198, col. II

mărire, pentru ca să să iuşurêze mîna lui de cătră voi, şi de la dumnezeii voştri şi de la pămîntul vostru.

6. Şi pentru căci îngreuiată inemile voastre, în ce chip au îngreuiat Eghiptetul şi Faraon inemile lor? Nu cînd au batjocurit pre ei, i-au trimis pre ei şi s-au dus?

7. Şi acum luaţi şi faceţi un car nou şi doao vaci ce au născut dentiiu, fără de viţei, preste carele nu s-au pus jug, şi înjugaţi vacile la car şi le luaţi fiii lor den napoia lor acasă.

8. Şi veţi lua sicriiul Domnului şi veţi pune pre el pre car: şi vasele cêle de aur veţi da lui pentru muncă; şi veţi pune întru punere versecathan den partea lui şi veţi trimite pre el şi va mêrge.

9. Şi veţi vedea, de pre calea hotarului lui veţi mêrge spre Vethsamis, el ne-au făcut noao răul acestu mare; şi de nu, şi vom cunoaşte cum nu mîna lui s-au atins de noi, ce o întîmplare aceasta ni s-au făcut noao”.

10. Şi au făcut cei streini de fêliu aşa şi au luat doao vaci ce au născut dentiiu şi le-au înjugat pre êle la car şi fiii lor i-au închis într-o casă.

11. Şi au pus sicriiul Domnului pre car şi themaergaz şi şoarecii de aur şi asămănarile şăzutorilor lor.

12. Şi să îndireptară vacile în cale pre calea Vethsamis, în cărearea în care mergea, şi osteniia şi nu să abătea în dreapta au în stînga. Şi domnii celor streini de fêliu mergea dennapoia lui pînă la hotarale Vethsamis.

13. Şi cei den Vethsamis secera sêcere de grîu în vale: şi ridicară ochii lor şi văzură sicriiul Domnului şi să veseliră întru timpinarea lui.

14. Şi carul întră în țarina lui Osie de la Vethsamis şi au pus acolo lingă el piatră mare şi despicară lêmnele carului şi vacile le aduseră întru ardere-de-tot Domnului.

15. Şi leviţii au adus sicriiul Domnului şi themaergaz ce era cu el şi unêltele ce era preste el de aur şi le puseră preste piatra cea mare; şi oamenii den Vethsamis adusără ardere de tot şi au jirtvuit jirtvâ în zioa acêea Domnului.

16. Şi cei 5 domni a celor streini de fêliu vedea şi să întoarseră la Acaron, în zioa acêea.

17. Şi acêstea-s şăzutorile cêle de aur, carele au dat cei streini de fêliu muncii Domnului: a Azotului unul, a Gazei unul, a Ascalonului unul, a Ghethiiei unul, a Acaroniiei [unul].

18. Şi şoreceii cei de aur, după numărul tuturor cetăţilor celor streini de fêliu, ale celor 5 domni, den cetate întărită, şi pînă la oraşul ferezeului şi pînă la piatra cea mare, unde au pus preste ea sicriiul fâgăduinţii Domnului, pînă în zioa aceasta, cêea ce e în țarina lui Osie vethsamisului.

19. Şi nu se bucurară fiii lui Ehoni întru bărbaţi Vethsamisului căci au văzut sicriiul Domnului; şi au omorît întru ei 70 de bărbaţ / şi 50000 de oameni; şi au plîns

Mt. 45, 1: 119-119

Mt. 43:69, 1: 129

Levit. 25:1-17

șurâzde mina lui de cătră voi și de la dumnezăii voștri și de la pământul vostru.

6. Și pentru căce îngreuiată inimile voastre în ce chip au îngreuiat Eghiptul și Faraon inimile lor? Nu cind au batgocurit cu ei, i-au trimis pre ei și s-au dus?

7. Și acum luați și faceți car nou unul și dooa vaci ce au născut dentii, fără de vitei, preste carele nu s-au pus jug, și înjugati vacile în car și le luați fiii lor den napoia lor acasă.

8. Și veți lua săcriul Domnului și le veti pune pre ele pre car și vasele cèle de aur veți da ei, a muncii, și veți pune întru punerea versceathan dentru partea ei, și o¹ veti trimite pre ea² și va mërge.

9. Și veți vedea, de pre calea hotarului ei va mërge spre Vethsamis, el ne-au făcut nooa râul acesta mare; și de nu, și vom cunoaște cum nu mina lui s-au atinsu de noi, ce o împlare aceasta ni s-au făcut nooa³.

10. Și au făcut cei strimi de feli așa și au luat dooa vaci ce au născut dentii și le-au înjugat pre ele în car și fiii lor i-au închis într-o casă.

11. Și au pus săcriul Domnului pre car, și themaergaz și șoarecii de aur și asemănările șezuturilor lor.

12. Și să îndreptară vacile în cale, pre calea Vethsamis, în cărarea în carea mergea; și ostenna și nu sa abătea în dreapta au în stînga, și domni celor strimi de feli mergea den napoia ei până la hotarale Vethsamis.

13. Și cei de la Vethsamis sececa sēcerea de griu în vale; și rădicară ochii lor și văzură săcriul Domnului și să veseliră întru împinarea ei.

14. Și carul⁴ intră în țarina lui Osia de la Vethsamis. Și au pus acolo lingă ea piatră mare, și despiciară lemnele carului și vacile le aduseră întru ardere de tot Domnului.

15. Și leviti⁵ au adus săcriul Domnului și themaergaz ce era cu ele și uneltele ce era preste el de aur și le puseră preste piatra cea mare. Și oamenii Vethsamis aduseră ardere de tot și au jirtvuit jirtvă întru dzua aceea Domnului.

16. Și cei 5 domni a celor strimi de feli vedea și să întoarseră la Accaron întru dzua aceea.

17. Și acēstea-s șezuturile cèle de aur carele au dat cei strimi de feli a muncii Domnului: ai Azotului unul, a Gazu unul, ai Asealonului unul, ai Gheth unul, ai Accaron unul.

18. Și șoarecii cei de aur, după numărul a tuturor cetăților a celor strimi de feli a celor 5 domni, den cetate întărită și până la orașul Aferezeului și până la piatra cea mare, unde au pus preste ea⁶ săcriul făgăduinței Domnului până în dzua aceasta, celua ce-i în țarina lui Osia vethsamistului.

19. Și nu să bucurară fii lui Iehonia întru bărbați Vethsamis, căce au vădzut săcriul⁷ Domnului. Și au omorît întru ei 70 de bărbați și 50 000 de oameni. Și au plinsu

mina sa de la voi și de la dumnezii voștri și de la țara voastră.

6. Dară că ei întărîti mina voastră cum o au întărit Eghiptul și Faraon pînă ce-i potopi, de-acu atunci îi slobozi și se duseră?

7. Iar acum voi faceți un car nou și înjugati într-insul 2 vaci cu vitei care atunci să fie fătat întii și pre care să nu se fie mai pus jugul merodată, iar vitei voi să-i întoarceti îndărăt acasă.

8. Și să luați sieriul Domnului și să-l suiti în car, și vasele acèle de aur să le dai pentru cazna ce l-au căznit, și să puneti întru punere în latură despre partea lui și să-l lăsați sa se ducă.

9. De-acu să luați aminte să vedeti de va mërge pre cale spre hotarale sale la Vethsamis, voi să cunoașteți că acesta ne-au făcut această răutate mare; iar de nu, noi vom priecepe că nu se-au fost atinsu mina lui de noi, ce au fost nooa o întimplare numai așa⁸.

10. Și făcură acei de alt neam⁹ așa și prinseră 2 vaci care fătase întii și le înjugară în car, iar vitei lor îi închiseră în ogor.

11. Și urcară sieriul în car și puseră darul șoarecii cei de aur¹⁰ și închipuirea săzuturilor lor¹¹. [12.] Și direptară vacile pre cale împotriva căi carea mergea la Vethsamis.

12. Și se duseră vacile și nu se mai abătură nici spre stînga, nici spre dreapta, ce numai răgea, iar boarii¹² filistimlênilor merseră după dînsul pînă la hotarale Vethsamusului.

13. Iar în Vethsamis sececa secerșul grîului în vale; și rădicîndu-și ochii, văzură sieriul Domnului și se bucurară și țestră întru întimpinarea lui.

14. Iar carul mersu de întră în holda lui Osie și stătu acolo. Și era acolo o puatră mare și țânără lemnele carului și vacile le rădicară în ardere de tot Domnului.

15. Iar leviti rădicară sieriul Domnului și puseră darurile care era cu dînsul și vasele cèle de aur care era la dînsii și le puseră lingă acea piatră mare, iar bărbații acei de la Vethsamis rădicară ardere-de-tot Domnului și junghiară Domnului jirtvă într-acea zi.

16. Iar 5 boari¹³ ai filistimlênilor privni și se întoarseră într-acea zi în Accaron.

17. Și acēstea sint săzuturile cèle de aur care a dat filistimlênii Domnului pentru cazna: unul ai Azotului, altul ai Gazet, altul ai Asealonului, altul ai Ghethului, altul ai Accaronului.

18. Iar șoarecii cei de aur, după numărul tuturor cetăților filistimlênilor, a celor 5 boari¹⁴ de la cetatea cea tare pînă la cetatea ferezeilor și pînă la piatră cea mare pre carea puseră sieriul făgăduinței Domnului, carea taste și pînă astăzi în holda Osiei vethsamusul.

19. Și ucise Domnul den oameni Vethsamusului carii căutară în sieriul Domnului 70 de bărbați capete și 50 000¹⁵ de oameni; și plinseră

supra dumnezărilor voștri și a țării voastre.

6. Și pentru ce să vă învîrtosati inimile voastre cum s-a întimplat cu eghipteni și cu faraoni? Cînd Domnul s-a arătat puterea asupra lor, acestia au dat drumul israelitilor și ei s-au dus.

7. Și acum faceți un car nou și înjugati două vaci ce au fătat întia oară și n-au stat în jug înjugate în car, iar vitei minati-i acasă.

8. Să luați chivotul Domnului și încarcari-l iar lucrurile de aur menite pentru țenta răcarului și le puneti întru-lădătu alături și dati-i drumul să se ducă.

9. Și veți vedea de unde nesa venit rîul acesta mare. Dacă el va lua calea spre hotarul, întru spre Betsemes, înseamnă că el nesa făcut nota rau, acesta mare, și de nu, vom ști că nu mina lui nesa lovit, ci a fost doar o întimplare¹⁶.

10. Și așa au făcut filisteni¹⁷ au luat două vaci ce fătaseră întia oară și le-au înjugat la car, iar pe vitei i-au închis într-o casă.

11. Și au pus chivotul Domnului pe car și alături de chivot lădătu cu șoarecii de aur și cu chipurile crotfite de trînji.

12. Și au mers vacile mîgînd pe drumul ce duce de-a dreptul spre Betsemes, și nu s-au abătut nici în dreapta nici în stînga, iar căpeteniile filistenilor s-au tînut în urma lor pînă la hotarul Betsemesului.

13. Și toama atunci locuitori Betsemesului secerau grîul în vale, cînd au ridicat ochii, au văzut chivotul Domnului și s-au bucurat să-l întimpine.

14. Carul însă a intrat în țarina lui Iosua cel din Betsemes unde s-a oprit lingă o piatră mare, au despiciat lemnele carului și au adus vacile ardere de tot Domnului.

15. Și leviti au ridicat chivotul Domnului și lădătu în care se aflau lucrurile de aur și le-au pus pe piatră cea mare; și locuitori din Betsemes au prăznuit Domnului în ziua aceea arderea de tot.

16. Văzînd aceasta, cele cinci căpeteni ale filistenilor s-au întors în aceeași zi la Eron.

17. Iar buzoiele de aur aduse de filisteni ca jertvă Domnului au fost menite pentru Asdol, Gaza, Asealon, Gat, Eron.

18. Și șorecii cei de aur erau după numărul tuturor cetăților filistene, de la cinci cetăți întărite pînă la acele deschise și pînă la piatră cea mare, unde au așezat chivotul făgăduinței Domnului care se află pînă în ziua de azi în țarina lui Iosua Osee din Betsemes.

19. Iar în țina Iehonia din Betsemes n-au avut parte de bucurie la vederea chivotului Domnului, fiind că nu l-au privit cu smerenie. De aceea Domnul i-a lovit cu ucidera a 50 000¹⁸ din bărbați și a plîns

Biblia 1688, pag. 199, col. 1

1 2
1 ↑ ПЗ

шнъ, и де оамени, шн аа пажиса нпродъа къ
 къ те. Шн зисеръ оаменин чен деа ке десамнъ, и
 ке кепсѣтѣ епѣрѣтѣ фнаннѣтѣ дмнхъаи дмне
 зъдъаи чѣаи сѣчѣтѣ ачестѣа? шн кътѣрѣ чине
 сѣва сѣи еписѣтѣ? фѣгѣдъинѣн дмнхъаи дела нѣ?
 Шн тримисеръ соли, кътѣрѣ тѣа те аскѣдѣскѣ ф
 кариднари мѣ зиса нѣа, фѣтѣрѣа чен стрѣини де
 фѣам сисерѣа дмнхъаи, погорѣчнѣвъ, шн сѣнѣи
 прѣга кътѣрѣ вон.

К А П 3

нвон оаменин ден кариднари, шн аа ф
 сисерѣа фѣгѣдъинѣн дмнхъаи, шн а
 баго пре гао фѣаса аи амнадавъ чѣ
 дн дѣа, шн прѣгазарѣ фѣтѣрѣа аи а
 сѣнѣи сѣтѣ прѣдѣскѣ сисерѣа фѣгѣдъи
 цен дмнхъаи. Шн сѣфѣкѣ денѣтрѣ каре
 зѣн ера сисерѣа фѣкариднари, сѣтѣ фмѣаи
 рѣ зѣаеа, шн сѣфѣкѣрѣ доао зѣтѣ де аи
 шн кътѣрѣтѣ тоатѣ касѣ аи геранѣа дѣна
 поа дмнхъаи. Шн зисегаизнѣа кътѣрѣ
 тоатѣ касѣ аи геранѣа зисѣнѣа, дѣвѣ фѣтѣрѣе вѣ
 нѣ тоатѣ инема воастѣрѣ, кътѣрѣ дмнхъа, рѣ
 днѣацѣ прѣ дмнхъеи чен стрѣини, ден мнѣахъа
 воастѣрѣ, шн десншѣрѣа, шн сѣтѣнѣ инемѣае вѣа
 стрѣ кътѣрѣ дмнхъа, шн сѣаиѣнѣ аи сѣнѣхъѣ,
 шн ва сѣаѣтѣ прѣ вон, ден мѣна чѣаѣрѣ стрѣини
 ден фѣам. Шн рѣднѣкарѣ фѣиѣ аи геранѣа
 прѣгаамнѣ, шн десншѣрѣа асѣаодъаи, шн аа
 сѣаѣтѣ дмнхъаи сѣнѣхъѣ, шн зисе самѣнаѣ.
 аа дѣнаѣ кътѣрѣ минѣ, прѣ тоѣ геранѣа а ма
 сѣфѣа шн мѣвѣм рѣга, пѣнѣтрѣ вон кътѣрѣ
 дмнхъа. Шн сѣа дѣнаѣтѣ нпрѣдъа а масѣ
 фѣа, шн аа кърѣтѣ аѣѣ, шн аа сѣрѣнѣтѣ фнанн
 тѣ дмнхъаи прѣ пѣмѣнѣтѣ, шн аа пѣстнѣтѣ ф
 зисѣа ачѣа, шн аа зисѣ аѣм грѣшнѣтѣ фнаннѣтѣ
 дмнхъаи, шн жѣа дѣна самѣнаѣ прѣ фѣиѣ аи геранѣа
 аа масѣфѣа. Шн аа аѣзѣтѣ чен стрѣини
 дѣ фѣам, къчѣ сѣа сѣрѣнѣсѣ тоѣо фѣиѣ аи геранѣа
 аа масѣфѣа, шн сѣа сѣѣтѣ дмнѣи чѣао сѣрѣини дѣ
 фѣам, асѣапрѣ аи геранѣа, шн аа дѣ фѣиѣ аи геранѣа
 аа, шн сѣ сѣпѣмѣнѣтѣрѣ дѣ кътѣрѣ фѣа чѣао стрѣ
 ини дѣ фѣам. Шн зисѣтѣрѣ фѣиѣ аи геранѣа
 кътѣрѣ самѣнаѣ, сѣнѣа чѣи дѣ стрѣинѣ, ка сѣнѣ
 стрѣинѣ самѣнаѣ, кътѣрѣ дмнхъа дмнхъѣа сѣтѣхъ,
 шн нѣва мѣнѣтѣн прѣнѣн ден мѣна чѣаѣрѣ сѣрѣини
 дѣ фѣам, шн зисѣ самѣнаѣ сѣнѣамнѣсѣ фѣиѣ мѣѣ,
 сѣмѣ дѣ прѣтѣзѣа дѣа дмнхъа дмнхъѣа мѣѣ,
 ка сѣнѣа стрѣиѣ пѣнѣтрѣ вон рѣгѣнѣдѣмѣ.
 Шн аа сѣа самѣнаѣ вѣчѣ мѣѣа сѣгаѣрѣ, шн аа дѣсѣ прѣ
 гао, а рѣдѣре дѣтѣѣтѣ фпрѣѣмѣ къ тоѣтѣ нпрѣдъаѣ,
 дмнхъаи шн стрѣиѣ самѣнаѣ кътѣрѣ дмнхъа пѣн
 трѣ геранѣа, шн аа сѣкѣаѣтѣ прѣ гао дмнхъа.
 Шн ера самѣнаѣ аа дѣнѣнѣ а рѣдѣрѣ дѣтѣѣтѣ, шн чен
 сѣрѣини дѣ фѣам, сѣа а прѣпѣаѣрѣ дѣрѣтѣзѣѣм асѣапрѣ
 аи геранѣа, шн пѣнѣтѣ дмнхъа къ гѣаѣсѣ марѣ, ф
 зисѣа ачѣа прѣстѣ чен сѣрѣини дѣ фѣам, шн сѣ
 рѣвѣтѣсѣрѣ, шн грѣшѣрѣ нѣнѣтѣ аи геранѣа.
 Шн ешѣрѣ сѣрѣаѣнѣ аи геранѣа ден масѣфѣа, шн

CAP 7

nărodul, căci au lovit Domnul întru nărod rană mare foarte.

20. Și ziseră oamenii cei den Vethsamis: „Cine va putea să treacă înaintea Domnului Dumnezăului celui sfint, acestuia? Și câtră cine să va sui sicriiul făgăduinții Domnului de la noi?”. [21.] Și trimiseră soli câtră ceia ce lăcuiesc în Cariathiarim, zicind: „Întors-au cei streini de feliu sicriiul Domnului; pogoriți-vă și suiți pre el câtră voi!”.

1. Și vin oamenii din Cariathiarim și aduc sicriiul făgăduinții Domnului, și-l bagă pre el în casa lui Aminadav cel den deal; și pre Eliazar, feciorul lui, l-au sfințit să păzască sicriiul făgăduinței Domnului.

2. Și să făcu dentru care zi era sicriiul în Cariathiarim, să înmulțiră zilele și să făcură doaozăci de ani și căutară toată casa lui Israil dennapoia Domnului.

3. Și zise Samuil câtră toată casa lui Israil, zicind: „De vă întoarceț voi cu toată inema voastră câtră Domnul, rădicaț pre dumnezeii cei streini den mijlocul vostru și desişurile, și gătiț inemile voastre câtră Domnul, și slujiț lui sîngur; și va scoate pre voi den mîna celor streini den feliu”.

4. Și rădicaר fiii lui Israil pre valemî și desişurile Astarothului și au slujit Domnului sîngur.

5. Și zise Samuil: [5.] „Adunaț câtră mine pre tot Israilul la Masefath, și mă voiu ruga pentru voi câtră Domnul”.

6. Și s-au adunat nărodul la Masefath și au cărat apă și au turnat înaintea Domnului pre pămînt și au postit în zioa acēea și au zis: „Am greșit înaintea Domnului!”. Și judeca Samuil pre fiii lui Israil la Masefath.

7. Și au auzit cei streini de feliu căci s-au strînsu toț fiii lui Israil la Masefath, și s-au suit domnii celor streini de feliu asupra lui Israil. Și aud fiii lui Israil și să spămintară de câtră fața celor streini de feliu.

8. Și zisără fiii lui Israil câtră Samuil: „Să nu taci despre noi, ca să nu strige Samuil câtră Domnul Dumnezeul tău, și ne va mîntui pre noi den mîna celor streini de feliu”. Și zise Samuil: „Să nu mi să facă mie să mă depărtez de la Domnul Dumnezeul meu, ca să nu strig pentru voi, rugîndu-mă”.

9. Și luo Samuil un miel sugariu și-l aduse pre el ardere de tot, împreună cu tot nărodul, Domnului. Și strigă Samuil câtră Domnul pentru Israil și-l ascultă pre el Domnul.

10. Și era Samuil aducînd arderea de tot, și cei streini de feliu să apropiară de războiu asupra lui Israil; și tună Domnul cu glas mare în zioa acēea preste cei streini de feliu și să răvărsară și greșiră naintea lui Israil.

11. Și ieșiră bărbații lui Israil den Masefath și / goniră

Ms. 45, f. 119

Ms. 4389, f. 129-129

Versiunea modernă

nărodul, căce au lovit Domnul întru nărod, rană mare foarte.

20. Și dziseră oamenii cei den Vethsamis: „Cine va putea să petreacă înaintea Domnului Dumnedzăului celui sfintu acestuia? Și câtră cine să va sui săcriul făgăduinții Domnului de la noi?”. [21.] Și trimisără soli câtră ceia ce lăcuiescu Cariathiarim dzicind: „Întors-au cei striini de feli săcriul Domnului: pogoriți-vă și-l suiți pre el câtră voi”.

CAP 7

1. Și vin oamenii Cariathiarim și suie săcriul făgăduinței Domnului și-l băgară pre el în casa lui Aminadav cel den deal, și pre Eliazar, feciorul lui, l-au sfintit să păzească săcriul făgăduinței Domnului.

2. Și să făcu dentru care dzi era săcriul în Cariathiarim, să inmultără dzilele și să făcură 20 de ani și câ- tară toată casa lui Israel den napoa Domnului.

3. Și dzise Samuil câtră toată casa Domnului, dzicind: „Dă cu toată inima voastră voi vă întoarceți câtră Domnul, rădicati pre dumnedzăii cei striini dentru mijlocul vostru și desșurle, și gătiți inimile voastre câtră Domnul și slujți lui singur, și va scoate pre voi den mina celor striini de feli”.

4. Și rădicară depregiur sine fiii lui Israel pre Valim și desșurle Astaroth și au slujit Domnului singur.

5. Și dzise Samuil: „Adunați câtră mine pre tot Israelul la Masifath și mă voi ruga pentru voi câtră Domnul”.

6. Și s-au adunat tot nărodul la Masifath și au cărat apă și au turnat înaintea Domnului pre pământu. Și au postit întru dzua acēea și au dzis: „Am greșit înaintea Domnului”. Și judecă Samuil pre fii lui Israel la Masifath.

7. Și au auzit cei striini de feli căce s-au strinsu toți fii lui Israel la Masifath, și s-au suit domni acelor striini de feli; asupra lui Israel. Și aud fii lui Israel și să spămintară de câtră fața celor striini de feli.

8. Și dziseră fii lui Israel câtră Samuil: „Să nu taci despre noi ca să nu strigi, Samuil, câtră Domnul Dumnedzăul tău, și ne va mintui pre noi den mina celor striini de feli”. Și dzise Samuil: „Să nu mi să facă mie să mă depărtezu de la Domnul Dumnedzăul meu, ca să nu strig pentru voi rugindu-mă”.

9. Și luă Samuil miel sugariu unul și-l aduse pre el ardere de tot împreună cu tot nărodul Domnului. Și strigă Samuil câtră Domnul pentru Israel și-l ascultă pre el Domnul.

10. Și era Samuil aducindu arderea de tot, și cei striini de feli să apropiară de război asupra lui Israel. Și trăsni Domnul cu glas mare întru dzua acēea preste cei striini de feli și să răvârsară și gresiră înaintea lui Israel.

11. Și ieșiră bărbați Israel den Masifath și goniră

oamenii ciți făcu Domnul rană foarte mare în oameni.

20. Și ziseră bărbații cei den Vethsamus: „Cine va putea sta înaintea acestui Dumnezeu sfint și la cine se va sui săcriul făgăduinței Domnului de la noi?”. [21.] Și trimesără soli la ceia ce lăcuia în Cariathiarim zicind: „Întors-au filistimlenni săcriul Domnului: ce vă pogoriți de-l suiți acolo la voi”.

CAP 7

1. Și veniră bărbații Cariathiarimului și luară săcriul făgăduinței Domnului și-l băgară în casa lui Aminadav cea den deal; și sfintiră pre Eliazar, feciorul lui, să păzească săcriul făgăduinței Domnului.

2. Iar den zioa cēea ce fu săcriul în Cariathiarim se inmultără zilele (și fură 20 de ani) și căută toată casa lui Israel după Domnul.

3. Și zise Samoil câtră toată casa lui Israel grăind: „De vă veti întoarce cu toată inima voastră câtră Domnul și veti sluji numai lui însuși, vă va mintui den minile filistimlennilor”.

4. Și părăsiră feciorii lui Israel pre Vaal și pre Gai și pre Astaroth și slujiră numai Domnului.

5. Și zise Samoil: „Adunați la mine pre tot Israelul în Masfath să mă rog Domnului pentru voi”.

6. Și se adunară oamenii toți în Masfath și căra apă și o vărsa pre pământ înaintea Domnului. Și ajunară într-acea zi și ziseră: „Greșit-am înaintea Domnului!”. Și judecă Samoil pre Israel în Masfath.

7. Și auziră filistimlenni că se-au adunat feciorii lui Israel în Masfath și se suiră voievozii filistimlennilor spre Israel, iar feciorii lui Israel, deaca întelșeră, se temură foarte de filistimlenni.

8. Și ziseră câtră Samoil: „Nu înceta strigind pentru noi câtră Domnul Dumnezeuul nostru să ne mintuască den mînele filistimlennilor”. [9.] Iar Samoil zise: „Nu-mi dea mie Dumnezeu să mă dăzlupesc de Domnul Dumnezeuul meu și să nu strig pentru voi cu rugăciune”.

9. Și luă Samoil un miel sugariu și-l aduse în ardere de tot Domnului cu tot nărodul. Și strigă Samoil câtră Domnul pentru Israel și-l ascultă Domnul.

10. Și cînd rădică Samoil arderea de tot, iar filistimlenni se apropiu cu războiul asupra lui Israel, iar Domnul tună cu glas mare într-acea zi spre filistimlenni și se turburără și căzură înaintea lui Israel.

11. Iar bărbații lui Israel ieșiră den Masfath și goniră

poporul că Domnul l-a lovit cu pedeapsă mare

20. Și au mai zis locuitorii din Betsemei: „Cine poate suferi apropierea de acest Domn Dumnezeu, celui sfint? Și încotro se va duce chivotul plecînd de la noi?”. Și au trimis soli la locuitorii din Chiriat-Iearim să le spună: „Filistenii au înapoiat chivotul Domnului: veniți și luați-l la voi!”.

CAP 7

Înfrîngeră Filistenilor

1. Și au venit oamenii din Chiriat-Iearim, au luat chivotul legămîntului Domnului și l-au dus în casa lui Aminadab, sus la deal; și pe Eleazar, fiul lui, l-au sfintit să păzească chivotul legămîntului Domnului.

2. Și au trecut douăzeci de ani de cînd chivotul a stat la Chiriat-Iearim. Și s-a întors toată casa lui Israel la Domnul.

3. Și a zis Samuel către toată casa lui Israel: „Dacă vreți să vă întoarceți cu toată inima voastră spre Domnul, atunci să depărtați din mijlocul vostru orice dumnezeu străin, și îndrăptati inimile voastre către Domnul, să-i slujiti numai lui, și el vă va scoate pe voi din mina filistenilor”.

4. Și astfel au depărtat fiii lui Israel desșurlele lui Baal și Astarte și au slujit numai Domnului.

5. Și a zis Samuel: „Adunați pe toți israeliții la Mitpa și eu mă voi ruga Domnului pentru voi”.

6. Și s-au adunat la Mitpa și au cărat apă și au turnat înaintea Domnului; au postit toată ziua și au zis: „Am păcătuit în fata Domnului!”. Și a judecat Samuel pe fiii lui Israel la Mitpa.

7. Dar auzind filistenii că s-au strîns toți fiii lui Israel la Mitpa, s-au ridicat căpeteniile filistenilor împotriva lui Israel, iar fiii lui Israel s-au temut de filistenii.

8. Și au zis fiii lui Israel lui Samuel: „Să nu încetezi să te rogi pentru noi la Domnul Dumnezeuul tău, ca să ne scape din mina filistenilor”. Iar Samuel a zis: „Să nu mi se întîmple una ca asta să mă depărtez de la Domnul Dumnezeuul meu, nerugîndu-mă pentru voi”.

9. Și a luat Samuel un miel de lapte și l-a adus în ardere de tot Domnului, împreună cu tot poporul. Și a strigat Samuel către Domnul pentru Israel și Domnul l-a ascultat.

10. Săvîrșind Samuel arderea de tot, s-au apropiat filistenii gata de război cu Israel, și în zioa acēea Domnul a tunat cu glas de tunet către filistenii care, îngroziti, s-au împrăștiat.

11. Și au ieșit israeliții din Mitpa și au urmărit

M. 45 / 119 - 120

M. 45/92 - 129

120 - 129

pre cei strini de feli și i-au lovit pre ei până dedesuptul lui Vethhor.

12. Și luă Samuil o piatră și o puse pre ei întru mijlocul Mastath și întru mijlocul Cei Vêche și au numit numele ei Avinezer, carele să bleacăște «Piatra a Ajutorului», și dzise: „Până aceea ne-au ajutat nooa Domnul!”.

13. Și smeri Domnul pre cei strini de feli și nu mai adosără încă a veni la hotarul lui Israel. Și să făcu mina Domnului întrui cei strini de feli, toate zilele lui Samuil.

14. Și să dederă cetățile carele au luat cei strini de feli de la fii lui Israel și le-au dat pre ele lui Israel, de la Accaron până la Gheth; și hotarul lui Israel i-au luat den mina celor strini de feli. Și era pace întru mijlocul lui Israel și întru mijlocul amorreului.

15. Și judeca Samuil pre Israel toate zilele traiului lui.

16. Și mergea dentru an în an și înceugura Vethil și Galgala și Masita și judeca pre Israel întru toți slintiti aceștia.

17. Iar învîrtejirea lui la Armathem, căce acolo era casa lui și judeca acolo pre Israel; și zidi acolo jirfămie Domnului.

CAP 8

1. Și fu după ce îmbătrîni Samuil, și puse pre fii lui judecatori în Israel.

2. Și aceștea-s numele fiilor lui: cel dentiu născut, Ioi; și numele al doilea, Avina, judecatori în Virsavie.

3. Și n-au mersu fiii lui în cale' lui' și s-au abătut denapoia săvîrșirei și lua daruri și abătea dreptăți.

4. Și să adună oamenii Israel și merseră la Armathem cătră Samuil.

5. Și dziseră lui: „Iată, tu ai îmbătrînit și fii tăi nu mergu în calea ta; și acum pune preste noi împărat să ne judece pre noi, ca și ceealalte limbi!”.

6. Și era rău cuvîntul în ochii lui Samuil, dacă dziseră: „Dă-ne nooa împărat să ne judece pre noi”. Și să rugă Samuil cătră Domnul.

7. Și dzise Domnul cătră Samuil: „Ascultă glasul nărodului, în ce chip vor grăi cătră tine, căce nu pre tine dăfămară, ce pre mine dăfămară, ca să nu împărătescu preste ei.

8. După toate faptele carele mi-a făcut mie, dentru care dzi i-am seos pre ei den Eghiptu și până în ziua aceasta, și m-au lăsat pre mine și au slujit la alți dumnezăi, așa ei fac și ție.

9. Și acum ascultă glasul lor, însă mărturisindu-te vei mărturisi lor și vei povesti lor venitul împăratului carele va împărtați preste ei”.

10. Și dzise Samuil tot cuvîntul Domnului cătră nărod, cea ce cerea de la el împărat.

11. Și dzise: „Aceasta-i venitul împăratului carele va împărtați preste voi: pre fii voștri va lua și-i va pune pre ei în carăle lui și în călăreții lui și alergători înaintea carălor lui.

12. Și să-i pune pre ei și e căpeteni de sură și căpeteni de mie

pre flistimlên, și tărădă pînă supra pînă.

12. Iar Samuil iau o piatră și o puse între Mastath și între Vethhor, și o puse numele Avinezer, zicînd «Piatra Ajutorului», și dzise: „Pînă aera au ajutat nooa Domnul.”

13. Și plecă Domnul pre flistimlên, și dederă numai adosără a mai merge în hotările lui Israel. Și fu mina Domnului pre flistimlên în toate zilele lui Samuil.

14. Și cetățile care le luase flistimlên de la feciori lui Israel, le dederă iar lui Israel, de la Accaron pînă la Gheth. Și se săbozără hotările lui Israel den minile flistimlênior și fu pace între Israel și între ammorei.

15. Și judecă Samuil pre Israel în toate zilele vietii sale.

16. Și umbia prentin-înși den an în an și împrejurul Vethilului și al Galgalului și al Mastath, și judeca pre Israel în toate aceste locuri slintite.

17. Iar întorcerea lui era în Ramath, că acolo era casa lui și acolo judeca pre Israel; și zidi acolo altar Domnului.

CAP 8

1. Iară deaca îmbătrîni Samuil, puse pre feciori lui să judece pre Israel.

2. Iar numele feciorilor lui sint aceștea: pre cel dentiu născut îl chema Ioi, iar cel al doilea, Avina, și judeca în Virsavia.

3. Iar feciori lui nu umblară pre calea lui, ce se întoarseră îndărăt spre săvîrșitul periciumi și luau mită și întorcea dreptățile.

4. Și se strînseră feciori lui Israel și merseră la Samuil în Ramath.

5. Și ziseră cătră dînsul: „Pune acum împărat preste noi să ne judece ca și pre alte limbi, că tu ai îmbătrînit și feciori tăi nu umblă după calea ta”.

6. Și fură hielêne aceste cuvinte înaintea ochilor lui Samuil, cînd ziseră: „Dă nooa împărat să ne judece!”. Și se rugă Samuil Domnului.

7. Iar Domnul zise lui Samuil: „Ascultă glasul nărodului, cum zic ție, că nu urgisiră pre ție, ce pre mine, ca să nu-i împărătescu eu.

8. Și pentru toate faptele care am făcut den ziua cêea ce i-am seos den tara Eghiptului pînă în ziua de astăzi ei m-au părăsit și au slujit altor dumnezei, într-aceleași chip fac ei și ție.

9. [10.] Iar acum tu ascultă glasul lor, ce însă să le spu' și să le mărturisesu obiceiurile împăratilor care vor împărtați pre dînsul”.

10. [11.] Și spuse Samuil toate cuvintele Domnului cătră oameni: cea ce cerea la dînsul împărat.

11. Și le zise: „Aceasta iaste obreima împărăției: carea va împărtați preste voi să la feciori voștri să-i pune la carăle lor și să-i facă vezeteri și să meargă înaintea cărătelor lui.

12. Și să-i pue căpitan, și turbas și secerători la

pele și steier mîna, și să se rădă pînă supra pînă.

12. Samuil iau o piatră și o puse între Mastath și între Vethhor, și o puse numele Avinezer, zicînd «Piatra Ajutorului», și dzise: „Pînă aera au ajutat nooa Domnul.”

13. Și Domnul plecă pre flistimlên, și dederă numai adosără a mai merge în hotările lui Israel. Și fu mina Domnului pre flistimlên în toate zilele lui Samuil.

14. Toate cetățile care le luase flistimlên de la feciori lui Israel, le dederă iar lui Israel, de la Accaron pînă la Gheth. Și se săbozără hotările lui Israel den minile flistimlênior și fu pace între Israel și între ammorei.

15. Și judecă Samuil pre Israel în toate zilele vietii sale.

16. Și mergea dentru an în an și seceră și se judecă pre Israel în toate aceste locuri slintite: Vethil și Galgal și Mastath și Mithpa.

17. La urmă se întorcea la Ramath, că acolo era casa lui și acolo judeca pe Israel. Și zidi jirfămie Domnului.

CAP 8

Regele și poporul

1. Îmbătrînind Samuil, a numit pe fiii lui judecatori în Israel.

2. Fiii cei mare se numău Ioi, al doilea Avina. Locul de judecată era Beer-Seba.

3. Dar fiii lui nu umblau pe calea tatălui lor, primeau daruri și judecari strîmbi.

4. Bărbații lui Israel s-au adunat și s-au dus la Ramat, la Samuil.

5. Și i-au zis: „Iată, tu ai îmbătrînit și fiii tăi nu umblă pe calea ta, pune acum pe de noi un rege, ca să ne judece pe noi, cum e și în alte țări”.

6. Aceasta n-a fost pe placul lui Samuil, cînd i-au dzis: „Dă-ne nooa rege să ne judece pe noi”. Și s-a rugat Samuil către Domnul.

7. Și Domnul i-a spus lui Samuil: „Ascultă glasul poporului, în tot ce va grăi cătră tine, căce nu pe tine au lepădat, ce pe mine, ca să nu împărătescu peste ei.

8. De cînd i-am seos din țara Eghiptului pînă în ziua azi, m-au părăsit întînd în viața mea dumnezei, așa o slujesc și ție.

9. Și acum ascultă glasul lor, dar ție să le mărturisesu drepturile care te gaza care vor împărtași pre dînsul”.

10. Și a spus Samuil către oameni: [10.] Cea ce cerea către poporul, care la dînsul rege.

11. Și i-a zis: „Aceasta iaste obreima împărăției: va dînsu peste voi, și fiii voștri, și va pune pe ei să se îngrijorescu la carăle lor și să meargă înaintea carălor lor”.

12. Și i-a puse căpeteni de sură și căpeteni de mie

С

А ПЪРЪ

ши престо мѣн ши стѣ арѣ арѣтѣрѣ ахн ши стѣ стѣче
 ре стѣчѣрѣ ахн, ши акѣлѣче вѣхлѣсѣл ахн, ши стѣ
 фѣакѣ сѣнѣлѣте дѣ рѣсѣбѣм ахн, ши оуѣлѣте ка
 ѣ рѣлар ахн. Ши прѣ фѣстеле воластрѣ леклаха
 фѣнѣтѣоаре де мѣре, ши вѣкѣтѣрѣсе ши фѣтѣмѣ
 ѣ тѣтѣоаре. Чареннае воластрѣ, ши вѣннае вѣл
 стѣре, ши масаннѣтѣлѣ воластрѣ ва ахл, ши вѣ дѣ
 ѣ рѣлар ахн. Ши стѣмѣжнѣца воластрѣ, ши вѣ
 ле коластрѣ вѣ зѣтѣннѣ, ши вѣ дѣ скопѣнѣлар ахн,
 ши рѣлар ахн. Ши прѣ рѣбѣтѣн вѣщѣн, ши прѣ
 рѣбеле воластрѣ, ши тѣрѣзнае воластрѣ чѣбле вѣчѣе,
 ши мѣтѣрѣтѣн вѣщѣн ва ахл, ши вѣ зѣтѣннае лѣкѣрѣ
 ѣ рѣлар ахн. Ши тѣрѣмеле воластрѣ вѣ зѣтѣннѣ, ши
 нѣ вѣн вѣцѣн фѣн ахн рѣбѣн. Ши вѣцѣн стѣргѣлѣ
 зѣсѣл ахлѣ дѣ кѣтѣрѣ фѣаца фѣперѣтѣлѣхн воластрѣ
 нѣреле ахн лѣсѣ воластрѣ ши нѣвѣлѣ акѣлѣтѣлѣ дѣмнѣлѣ
 воластрѣ зѣсѣлѣе лѣтѣлѣ, кѣтѣн вѣн ахн лѣсѣ воластрѣ
 ѣ перѣтѣ. Ши нѣвѣрѣтѣ норѣдѣлѣ стѣ акѣлѣтѣе прѣ
 самѣхнѣлѣ, ши зѣсѣе ахн нѣлѣ? тѣ нѣманкѣ фѣперѣтѣ
 нѣ вѣфн прѣстѣе нѣн. Ши вѣмѣ фѣн ши нѣнѣка ши
 тѣтѣлѣмнѣнае, ши нѣвѣлѣ жѣдѣка прѣ нѣн фѣпѣрѣ
 тѣлѣ нѣостѣрѣ, ши вѣ еши фѣнаннѣтѣлѣ воластрѣ, ши
 вѣ вѣсѣте рѣсѣбѣм нѣостѣрѣ. Ши лѣ зѣн самѣхнѣ
 тѣоате кѣвнѣтѣеле норѣдѣлѣхн, ши лѣ гѣтѣн прѣ лѣ
 нѣ лѣ лѣ оуѣрѣннае дѣмнѣлѣхн. Ши зѣсѣе дѣмнѣлѣкѣ
 тѣрѣ самѣхнѣлѣ, акѣлѣтѣе гѣлѣлѣ лѣрѣ, ши лѣ фѣпѣрѣ
 цѣтѣе лѣрѣ фѣперѣтѣ, ши зѣсѣе самѣхнѣлѣ кѣтѣрѣ оламе
 нѣн ахн гѣрѣналѣ, мѣтѣрѣтѣе фѣтѣе нѣреле лѣ тѣтѣлѣтѣ
 лѣлѣ.

К Н П Ѡ

И ѣра ом ден фѣиѣн ахн венѣлѣтѣннѣ, ши нѣ
 меле ахн кнѣсѣ фѣиѣн ахн евѣиѣлѣ фѣтѣрѣлѣ ахл
 лѣрѣдѣ фѣтѣрѣлѣ ахн вѣхнѣрѣ, фѣтѣрѣлѣ ахн
 лѣфѣкѣ, фѣтѣ дѣ ом ѣмѣнѣлѣ, ом тѣрѣе фѣ
 вѣхнѣтѣтѣ. Ши лѣ лѣтѣстѣе фѣтѣрѣ ши
 нѣмеле ахн сѣлѣлѣ, бнѣне мѣре омѣвѣлѣн, ши нѣ ѣра
 фѣтѣрѣ фѣиѣн ахн гѣрѣналѣ, ом манѣвѣн дѣкѣтѣлѣе
 дѣлѣ сѣмѣрѣ ши фѣсѣе маннѣлѣтѣе, дѣкѣтѣ тѣоате
 пѣмѣжнѣтѣлѣ. Ши лѣ перѣтѣ мѣтѣгѣрѣнѣцѣеле ахн
 кнѣсѣ, тѣтѣлѣ ахн сѣлѣлѣ, ши зѣсѣе кнѣсѣ кѣтѣрѣ сѣлѣ
 фѣтѣлѣ ахн, лѣ фѣрѣдѣнѣтѣ кѣ тѣнѣе оуѣнѣлѣ дѣн посадѣш
 ннѣннѣ, ши вѣтѣ скѣлѣлѣннѣ ши мѣтѣрѣтѣннѣ, ши кѣтѣтѣлѣннѣ
 мѣтѣгѣрѣнѣцѣеле, ши лѣ тѣрѣкѣтѣ прѣ фѣмѣнѣтѣеле ахн ѣ
 фѣрѣннѣ. Ши лѣ тѣрѣкѣтѣ прѣ фѣпѣмѣжнѣтѣлѣ ахн
 сѣлѣлѣ, ши нѣ лѣ афѣлѣтѣ ши лѣ тѣрѣкѣтѣ прѣ фѣпѣ
 мѣжнѣтѣлѣ ахн сѣгалѣннѣ ши нѣ ѣрѣ, ши лѣ тѣрѣкѣтѣ
 прѣ фѣмѣнѣтѣеле ахн гѣамѣннѣ, ши нѣ лѣ афѣлѣтѣ
 ши вѣннѣдѣ ѣн лѣ пѣмѣжнѣтѣлѣ ахн снѣфѣ,
 ши нѣ лѣ зѣсѣе сѣлѣлѣннѣлѣннѣ тѣ ѣрѣ кѣлѣ ѣлѣв вѣнѣсѣ
 ши сѣвѣнѣ фѣтѣрѣтѣе мѣнѣ лѣтѣжнѣдѣ тѣлѣтѣмѣлѣ
 чѣбле пѣнѣтѣлѣ мѣтѣгѣрѣннѣ пѣлѣрѣтѣе гѣнѣжнѣ пѣнѣтѣрѣннѣ.
 Ши зѣсѣе ахн сѣлѣлѣ, тѣтѣе дѣрѣе сѣмѣлѣ ахн дѣ
 нѣзѣлѣ, фѣтѣлѣтѣе аѣаѣстѣа ши сѣмѣлѣ сѣлѣвнѣтѣе,
 тѣтѣе тѣлѣ гѣтѣннѣ сѣснѣдѣ дѣ фѣцѣе вѣлѣннѣ, ши лѣкѣ
 стѣмѣтѣрѣе мѣ дѣрѣе акѣлѣдѣ, пѣнѣтѣрѣе кѣ стѣнѣ стѣе нѣсѣ
 кѣлѣтѣ нѣластрѣ, прѣ кѣрѣтѣе лѣмѣ мѣрѣстѣе прѣ лѣ.
 Ши зѣсѣе сѣлѣлѣ сѣлѣлѣннѣлѣннѣ, тѣ ѣра фѣрѣдѣннѣ кѣлѣ
 ши тѣтѣе кѣ вѣмѣ мѣтѣрѣе ши тѣе вѣмѣ лѣдѣтѣе сѣмѣлѣлѣ
 ахн дѣмнѣтѣе? кѣтѣе пѣжннѣле сѣлѣ сѣфѣтѣрѣшнѣтѣе дѣлѣ

Biblia 1688, pag. 200, col. 1

să are arătura lui, și să sêcere sêcerea lui, și a culêge cu-
lesul lui, și să facă unêlte de războiu lui, și unêlte carălor
lui.

13. Și pre fêtele voastre le va lua făcătoare de mir și
bucătărêse și frămîntătoare.

14. Țarenile voastre, și viile voastre, și maslinetul vos-
tru va lua și va da robilor lui.

15. Și sămînta voastră și viele voastre va zecui și va
da scopiților lui și robilor lui.

16. Și pre robii voștri, și pre roabele voastre, și cere-
zile voastre cêle bune, și măgarii voștri va lua și va zecui
la lucrurile lui

17. Și turmele voastre va zecui și voi veți fi lui robi.

18. Și veți striga în zioa acêea de cătră fața împăratu-
lui vostru, carele ați ales voao! Și nu va asculta Domnul
voao în zilele acêlea, căci voi ați ales voao împărat”.

19. Și nu vrea norodul să asculte pre Samuil și zise
lui: „Nu! Ce numai că împărat va fi preste noi.

20. Și vom fi și noi ca și toate limbile, și ne va judeca
pre noi împăratul nostru, și va ieși înaintea noastră, și va
bate războiul nostru”.

21. Și auzi Samuil toate cuvintele norodului și le grăi
pre êle la urechile Domnului.

22. Și zise Domnul cătră Samuil: „Ascultă glasul lor și
le împărătêște lor împărat”. Și zise Samuil cătră oamenii
lui Israil: „Meargă fieștecărele la cetatea lui”.

CAP 9

1. Și era om den fiii lui Veniamir și numele lui, Chis,
fiul lui Eviil, feciorul lui Iared, feciorul lui Vahir, fecio-
rul lui Afec, fiu de om emeniu, om tate în vîrtute.

2. Și la acesta e fecior, și numele lui, Saul, bine-mare,
om bun, și nu era întru fiii lui Israil om mai bun decît el;
de la umăr și în sus mai nalt decît toți pămîntul.

3. Și au perit măgărițele lui Chis tatăl lui Saul, și zise
Chis cătră Saul, fiul lui: „Ia împreună cu tine unul den
poslușnici și vă sculați și mîrgeți și căutați măgărițele”.
Și au trecut pren muntele lui Efraim.

4. Și au trecut pren pămîntul lui Belca, și nu au aflat;
și au trecut pren pămîntul lui Segalin și nu era; și au tre-
cut pren muntele lui Iamin, și nu au aflat.

5. Și venind ei la pămîntul lui Si și Saul zise slugii
lui, ce era cu el: „Vino și să ne întorcem, ca nu, lăsînd
tată-mieu cêle pentru măgari, poartă grijă pentru noi”.

6. Și zise lui sluga: „Iată dară omul lui Dumnezău, în
cetatea aceasta și omul slăvit; tot ce va grăi sosînd de față
va fi. Și acum să mîrgem dară acolo pentru ca să ne spuie
noao calea noastră, pre carea am mers pre ea”.

7. Și zise Saul slugii lui ce era împreună cu el: „Și iată
că vom mîrge și ce vom aduce omului lui Dumnezău?
Căce pîimile s-au sfîrșit de la vasele noastre și mai mult

Ms. 45, f. 120r-120v

și să are arătura lui și să sêcere sêcerea lui și a culege culesul³ lui⁴ și să facă cinii de război⁵ a lui și cinia carălor lui.

13. Și fetele voastre le va lua făcătoare de mir și făcătoare de bucate și frământătoare.

14. Și țarinile voastre și viile voastre și maslinetele voastre va lua și va da robilor lui.

15. Și sâmința voastră și viile voastre va zecui și va da scopiților lui și robilor lui.

16. Și pre robii voștri și pre roabele voastre și ceredzile voastre cèle bune și măgari voștri va lua și le va zecui la lucrurile lui.

17. Și turmele voastre va zecui și voi veți fi lui robi.

18. Și veți striga întru dzua acêcea de cătră⁶ fata împăratului vostru carele ați ales voao, și nu va asculta Domnul voao întru dzilele acêcea, căce voi ați ales voao împărat⁷.

19. Și nu vrea nărodul să asculte pre Samuil și dziseră lui: „Nu! Ce numai că împărat va fi preste noi.

20. Și vom fi și noi ca și toate limbele și ne va judeca pre noi împăratul⁸ și va ieși înaintea noastră și va bate războiul nostru⁹.”

21. Și audzi Samuil toate cuvintele nărodului și le grăi pre êle la urechile Domnului.

22. Și dzise Domnul cătră Samuil: „Ascultă glasul lor și le împărâtește lor împărat¹⁰”. Și dzise Samuil cătră oamenii Israel: „Mărgă fieștecare la cetatea lui¹¹”.

CAP 9

1. Și era om den fiii lui Veniamin, și numele lui, Chis, fiu lui Eviil, ficiorul lui Jared, ficiorul lui Vahir¹, ficiorul lui Afec, fiu a om emineu, om tare în virtute.

2. Și la acesta-i ficior, și numele lui Saul, bine-mare, om bun, și nu era întru fiii lui Israel om mai bun decît el; de la umăr și în sus mai înalt decît tot pămîntul.

3. Și au pierit măgăritele lui Chis, tatăl lui Saul, și dzise Chis cătră Saul, fiul lui: „La împreună cu tine unul den poslușnici și vă sculați și mērgeli și cercați măgăritele!”.

4. Și au petrecut pren muntele Efraim și au petrecut pren pămîntul Selca și n-au aflat; și au petrecut pren pămîntul Segalim, și nu le era. Și au petrecut pren pămîntul Amin și n-au aflat.

5. Și venind ei la pămîntul Sif, și Saul dzise slugii lui ce era cu el: „Vino și să ne întoarcem, ca nu lăsindu tată-mieu cèle pentru măgari, a purta grije pentru noi”.

6. Și-i dzise lui sluga: „Iată, dară, omul lui Dumnedzău întru cetatea aceasta, și omul slăvit, tot ce va grăi sosindu de față va fi. Și acum să mērgem dară acolo, pentru ca să ne spuie noao calca noastră, pre carea am mersu pre ea”.

7. Și dzise Saul slugii lui ce era împreună cu el: „Și iată că vom mērgi; și ce vom aduce înolntu omului lui Dumnedzău? Căce piinele s-au sfîrșit den vasele

Ms. 4389, f. 130r

sêcerișul lui și culegători de viile lui și să-i facă arme de război și dihive de carele lui.

13. Iar fetele voastre le va lua să facă unsoiri, iar altele să facă bucate, iar altele să coacă piine.

14. Și vor lua holdele voastre și viile voastre și măslinii voștri și toată bunătatea țărâi voastre o vor lua de o vor da slugiilor lor.

15. Și sâminăturile voastre și vinul vostru vor dîjmui și vor da hadimilor lor și slugilor lor.

16. Și vor lua slugile voastre și slujnicele voastre și turmele voastre cèle bune și măgari voștri și va zecui spre lucrul lui.

17. Și păseăturile² voastre va zecui și voi veți fi lui robi.

18. Și în ziua acêcea veți striga pentru împăratul vostru, iar Domnul nu vă va asculta, că voi înșivă v-ați ales împărat³.

19. Iar nărodul nu vru să asculte glasul lui Samoil, ce ziseră: „Ba! Într-alt chip nu poate fi, ce numai să fie împărat preste noi.

20. Și să fim și noi ca alte limbi ca toate și să ne judece împăratul nostru și să iasă înaintea noastră și să se lupte cu bătaie de războiu pentru noi”.

21. Și deaca auzi Samoil toate cuvintele oamenilor, le spusé în auzul Domnului.

22. Iar Domnul zise lui Samoil: „Ascultă-i și le pune împărat⁴”. Și zise Samoil nărodului lui Israel: „Fieștecare dentru voi să se ducă pre la cetatea sa”.

CAP 9

1. Și era un bărbat den feciori lui Veniamin pre care-l chema Chis, fecior lui Eviel, feciorul lui Ared, feciorul lui Vahir, feciorul lui Afec, fecior de bărbat emin, om tare și virtos.

2. Și avea un fecior, pre care-l chema Saul, om ales și bun; și întru feciori lui Israel nu era mai bun decît dînsul; și de la umere în sus ieșia mai nalt decît toți oamenii.

3. Și se pierdură măgari⁵ tătine-său, lui Chis, iar Chis zise cătră fiu-său, Saul: „La cu tine o slugă și păsați de căutați măgăritele!”.

4. Iar el umblă pre muntele Efraimului, [4.] Și trecu pren pămîntul Segalimului și nu le aflară, și umblară pren pămîntul Selca și nu le aflară, și umblară pren pămîntul Aminului și nu le aflară.

5. Iar deaca veniră în pămîntul lui Sif, zise Saul cătră sluga care era cu dînsul: „Blăm să ne întoarcem, că mai multă grijă va fi avind tată-mieu pentru noi decît pentru măgărite”.

6. Iar sluga zise: „Iată, aici într-această cetate iaste un bărbat al lui Dumnezeu, om slăvit, și orice zice celor ce merg la dînsul, tot se izbîndêște; ce acum blăm și noi să vedem dară de va spune și noaoă calea pre carea umblăm”.

7. Iar Saul zise cătră sluga lui, carea era cu dînsul: „Iată că vom mērgi, dară ce vom duce la omul lui Dumnezeu? Că piinea den traistele noastre

Versiunea biblică nr. 3

să-i are și să-i sêceră holdele, să-i culegă roadele, livezile, să-i facă unelte de război și pentru carele lui.

13. Și pe fetele voastre le va pune să facă miresme, să facă bucatărie și să frămînte piine.

14. Țarinile și viile voastre și livezile de maslini le va lua să le dea robilor lui.

15. Și sâmința voastră și viile voastre va zecui și le va da oamenilor și robilor săi.

16. Și pe robii voștri și pe roabele voastre, pe oamenii voștri cei mai buni, ca și pe măgarii voștri va lua și le va folosi pentru trebările lui.

17. Și pe turmele voastre va zecui și voi veți rămîne robii lui.

18. Și veți striga în ziua acêcea din pieca regêiului pe care l-ați ales voi! Dar Domnul Dumnezeu nu vă va asculta, căci voi ați ales un nou regê”.

19. Dar poporul n-a ascultat pe Samuel și n-a spus: „Nu! Lasă să fie rege peste noi.

20. Și vom fi și noi ca și toate neamurile, și pe noi ne va judeca regele nostru, el va merge înaintea noastră să poarte toate războaiele noastre”.

21. Și a strîns Samuel toate cuvintele poporului și le-a dus la urechea Domnului.

22. Și Domnul grăi către Samuel: „Ascultă glasul lor și dă-le rege”. Și a zis Samuel israelitilor: „Întoarceti-vă acasă, fiecare în cetatea sa”.

CAP 9

Saul își caută măgăritele

1. Între fii lui Veniamin se afla un bărbat, un om tare în virtute, pe numele său Chis, fiul lui Abiel, fiul lui Tenor, fiul lui Becorat, fiul lui Afia.

2. Acesta avea un fiu, pe care îl chema Saul, mîndru și mare, nu era om mai bine între fii lui Israel; el era mai înalt decît oricare.

3. Odată s-au pierdut măgăritele lui Chis, tatăl lui Saul, și a zis Chis fiului său, Saul: „La cu tine unul dintre argași și duceți-vă să căutați măgăritele”. Și au trecut prin muntele lui Efraim.

4. Și au trecut prin tinutul Șalișa și nu le-au găsit; și au trecut prin tinutul Șalim și nu erau; și au trecut prin muntele lui Veniamin și nu le-au aflat.

5. Și ajungînd ei la tinutul Tuf, Saul a zis slugii ce era cu el: „Să ne întoarcem, dacă nu, tatăl meu o să poarte mai mare grijă de noi ca de măgăritele pierdute”.

6. Iar argatul îi zise: „Iată, este în cetatea aceasta un om cinstit de tot, omul lui Dumnezeu; tot ce grăiește se împlinește. Să mergem acolo ca să ne spună nouă ce cale să luăm”.

7. Saul a spus argatului: „Iată, că mergem, dar ce îi vom duce omului lui Dumnezeu? Căci piinea s-a sfîrșit în traistele noastre

ЦЕИ А

касае нѡстрѣ, шн мѡн мѡлѣ нѡ жѡте фпрѣз
нѣ нѡнѡн, еѡстѣ адѡлѣм сѡмѡлѣн ахн дѡмѣнѡн,
шн жѡте лѡнѡн? Шн аѡаѡсе саѡга аѡрѣнѡнѡн ѡ
саѡга, шн жѡте нѡстрѣ сѡ фѡлѣ фѡжнѡ мѣ аѡлѡ прѣ
дѡн сѡнѡх дѣ аѡрѣнѡнѣ, шн вѣн дѡ сѡмѡлѣн ахн
дѡмѣнѡнѣ, шн нѡка еѡлѣнѣ нѡлѡсѣ кѡлѣ аѡкѡлѡстрѣ.
Шн фѡнѡнѡте фѡлѣ сѡрѡнѡлѣ аѡлѣсѣлѣ зѡлѣ фѡнѣсѣ
каѡлѡе кѡнѡдѣ мѡрѣсѣ а фѡтрѣа прѣ дѡмѡлѣнѣ вѡнѡсѣ
шн сѡт мѣрѣсѣмѣ кѡпѣтрѣ тѣла тѣ вѣтѣ нѣтѣтѣ прѣ прѡ
рѣсѣ фѡлѣмѡ нѡрѡдѡлѡ мѡн нѡнѡнѣ тѣлѣтѣвѣдѣ.
Шн жѡте саѡлѡ кѡпѣтрѣ кѡпѡлѡшѡлѡ аѡ еѡлѣнѣ кѡдѡжѣтѣ
вѡнѡсѣ шн сѡт мѣрѣсѣмѣ, шн мѣрѣсѣтрѣ фѡтѡлѣтѣ
ѡнѡдѣ сѡрѡ аѡкѡлѡ сѡмѡлѡ ахн дѡмѣнѡнѣ. Ѣн сѡн
дѡсѣт лѡ сѡлѡшѡлѡ чѣпѡлѣцѡн, шн шн аѡлѡлѣрѣ фѣтн
шѡрѡлѡе ѡшнѡте сѡлѡ аѡлѣсѣ, шн жѡсѣрѣтѣ аѡр дѣ жѡте
аѡлѣсѣ тѣлѡ тѣлѣтѣвѣдѣ. Шн рѣспѡлѣсѣтрѣ фѣтн
шѡрѡлѡе аѡрѣ шн жѡсѣрѣтѣ аѡ жѡте, аѡлѣсѣ фѡнѡнѡнѣ
фѣтѣцѡн вѡлѡстрѣ сѡрѡлѡнѡнѣ аѡлѡлѡ нѡлѣ пѣкѣтрѣлѣ зѡн
аѡлѣ кѡнѡнѣ лѡ чѣпѡлѣсѣ, нѣтѣ жѡлѣтѣлѣ нѡрѡдѡлѡнѣ
аѡлѣтѣ зѡн фѡлѡлѡмѡ. дѡ фѡлѣ вѣцн фѡлѣрѣ фѣтѣлѡ
тѣлѣ аѡшѡ фѡлѣцн аѡлѡ прѣ еѡлѣ фѣтѣлѣтѣ, мѡн нѡ
нѡнѣ дѣ кѡлѣтѣ аѡсѣ сѡнѣ еѡлѣ лѡ вѡлѡмѡ аѡмѡнѡнѣ нѣтѣ
нѣлѣ мѡлѡнѡ нѡрѡдѡлѡ пѡнѣтѣ еѡлѣ фѡтрѣ еѡлѣ, нѣтѣ а
ѣсѣтѣ еѡлѣ фѣсѣ жѡлѣтѣлѣ, шн аѡлѣпѣ аѡлѣа мѡнѡнѣ
нѣтѣ сѡрѡнѡнѣ, шн аѡлѣмѡ вѡлѣсѡнѡнѣ нѣтѣ пѣкѣтрѣлѣ зѡн вѣ
аѡлѡ прѣ еѡлѣ. Шн сѡ сѡнѣрѣ фѣтѣлѣтѣ, Ѣн мѣрѣ
гѡжнѣдѣ фѡлѣлѣтѣрѣ фѡмѡнѡлѡнѣлѣ чѣпѡлѣцѡн, шн мѡлѣ
сѡмѡнѡлѣ Ѣшн фѡтрѣ тѡмѡпѡнѡлѣрѣ аѡрѣ кѡ сѡлѣсѣ сѣдѣ
лѡ кѡлѡлѡ. Шн дѡнѡдѡ дѣсѡкѡпѣрѣ ѡлѣрѣкѡ аѡнѣ
сѡмѡнѡлѣ, нѣтѣ сѡнѣ мѡн нѡнѡнѣтѣ, дѣ кѡлѣтѣ а фѡтрѣ
пѡлѣтрѣ еѡлѣ саѡлѣлѣ зѡнѡжнѣдѣ. Кѡ фѡлѣтѣлѣ аѡчѡ
ѣтѡ мѡлѡнѣ вѡм тѡмѡнѡнѣ кѡпѣтрѣ тѡмѣ сѡмѡ дѣн
фѣтѣлѡ аѡнѣ вѣнѡлѡнѡнѣ, шн аѡ вѣнѡлѣ прѣ еѡлѣ, фѡ
трѣ мѡн мѡлѣ, прѣсѣтѣ нѡрѡдѡлѡ мѡлѣ сѡрѡнѡлѣ, шн
вѡ мѡлѣтѣлѣ прѣ нѡрѡдѡлѡ мѡлѣ дѣн мѡлѡ тѣлѡрѣ
сѡрѡнѡнѣ дѣ фѣтѡн нѣтѣ аѡлѣ кѡлѣтѣлѣтѣ пѣсѡмѣрѣнѣа
нѡрѡдѡлѡнѣ мѡлѣ, нѣтѣ аѡ вѣнѡлѣ сѡрѡнѡлѣ аѡрѣ кѡ
шѣрѣ мѡнѣ. Шн сѡмѡнѡлѣ аѡлѣ вѣлѣлѣтѣ прѣ саѡлѣ
шн дѡнѡдѡ аѡлѣ рѣспѡлѣсѣлѣ аѡнѣ, аѡлѣтѣ сѡмѡлѡ кѡлѡлѣ
аѡмѡ жѡсѣрѣтѣ, аѡлѣсѣтѣ вѡ дѡмнѡнѣ фѡтрѣ нѡрѡдѡлѣ
аѡлѣлѣ. Шн сѡлѣ аѡлѣ прѡпѣтѣ саѡлѡ кѡпѣтрѣ сѡмѡнѡлѣ
фѡмѡнѡлѣ чѣпѡлѣцѡн, шн жѡсѣ сѡлѣнѣ мѡн ѡлѣрѣ мѡлѣ,
нѡлѣ жѡсѣтѣ нѡлѣ тѣлѡлѡ тѣлѣтѣвѣдѣ? Шн рѣспѡлѣсѣ
сѡлѣ сѡмѡнѡлѣ аѡлѣ саѡлѡ, шн жѡсѣ сѡлѣ сѡлѣтѣ сѡлѣлѣхѣрѣ
сѡлѣтѣ фѡнѡнѡнѣ мѣ лѡ вѡлѡмѡ, шн мѡлѣ жѡлѣтѣлѣ кѡ
мѡнѣ аѡлѣтѣ зѡн, шн тѣлѡнѣ тѡмѡнѡнѣ дѡмнѡнѣлѣ
шн прѣсѣтѣ тѣлѣ дѣн ѡнѡмѡ тѡлѣ вѡм пѡвѣстнѣ чѣе.
Шн пѣкѣтрѣлѣ мѡлѣ сѡрѡнѡлѣ тѣсѣ пѣрѣдѣлѣтѣ чѣе аѡлѣтѣ
дѣ сѡрѡнѣ жѡм сѡлѣлѣ пѡнѣ нѡнѡмѡлѣ фѡтрѣ аѡлѣ нѣтѣ
саѡлѣ аѡлѣлѣ, шн лѡ чѡнѣсѣлѣ чѣлѣе фѡлѣмѡсѣ аѡлѣ аѡнѣ
сѡлѣнѡлѣ? аѡлѣлѡ тѡнѣ, шн лѡлѣ тѣлѡлѣ нѡлѣ тѣлѣ
тѡлѣнѡнѣлѣ? Шн рѣспѡлѣсѣ саѡлѣ, шн жѡсѣ аѡлѣ
рѣ фѣтѣлѣ саѡлѣ сѡмѣ тѡмѣнѣлѣлѣ сѡлѣтѣ, аѡлѣ тѣлѡлѣ
мѡн мѡнѣ тѡлѣгѣ дѣ фѡлѣнѡлѣ аѡнѣ sѡрѡнѡлѣ? шн дѡнѣ
нѣлѣмѡлѣ тѣлѣ мѡнѡнѣ, дѣнѣтѣлѣ тѡлѣ тѡмѡлѣ аѡнѣ
вѣнѡлѡнѡнѣ, шн мѡлѣлѣ аѡлѣ мѡн мѡнѣ дѣ кѡлѣтѣлѣ
тѣлѣ мѡлѣлѣ аѡлѣ вѣнѡлѡнѡнѣ? шн пѣкѣтрѣлѣ нѣтѣ жѡ
гѡлѣнѡнѣ кѡлѣтѣлѣ аѡлѣлѣ дѣлѣтѣ нѣлѣ жѡлѣтѣлѣ аѡлѣлѣ?
Шн аѡлѣлѣлѣ сѡмѡнѡлѣ прѣ саѡлѣ, шн кѡпѡлѡшѡлѣ
аѡнѣ

Biblia 1688, pag. 200, col. II

nu iaste impreună cu noi ca să aducem omului lui Dumnezău ce iaste la noi”.

8. Și adăose sluga a gîi lui Saul și zise: „Iată, să află în mina mea a patra den de argint; și vei da omului lui Dumnezău și ne va șpăla ne noao calea a noastră”.

9. Și înainte întru Israel acêstea zicea fieștecarele când mergea a întreba pre Dumnezău: „Vino și să mîergem cătră cela ce vîede!”. Căc e proroc îl chema norodul mai nainte cel ce vîede.

10. Și zise Saul cătră copilașul lui: „Bun cuvînt, vino și să mîergem!”. Si mîers în cetate, unde era acolo omul lui Dumnezău.

11. Ei suindu-să la sa cetății și ei aflară fetișoarele ieșite să ia apă; și zisără de iaste aicea cel ce vîede.

12. Și răspunsără fetișoarele lor și zisără lor: „Iaste, iată, înaintea fîții voaste; sîrguiți acum, căc pentru zi au venit la cetate, căc jîrtvorodului astăzi în Vamma.

13. Deaca veți întra în cetate, așa îl veți afla pre el în cetate, mai nainte decît să sui el la Vama a mînce; căc nu va mînce norodul, pînă va întra el, căc acesta blagoslovêște jîrtva și după a cêca mîncea striinii. Și acum vă suiți, căc pentru zi veți afla pre el”.

14. Și să suie în cetate. Ei mîergînd înlăuntru, în mijlocul cetății, ieșî. Săuîl ieșî întru timpinarea lor ca să să suie la Vama.

15. Și Domnul descoperi urêchea lui Samuil cu o zi mai nainte decît să întra cătră el Saul, zicînd:

16. „Ca în vrêmea aceasta mîine, voiîu trimite cătră tine om den tribului lui Veniamin și-l vei unge pre el întru mai mare pre tot norodul meu, Israel, și va mîntui pre norodul meu de mîna celor striini de fêliu; căc am căutat pe smerenia norodului meu, căc au venit strigarea lor cătră mine”.

17. Și Samuil au căut pre Saul și Domnul au răspunsu lui: „Iată omul pe carele am zis ție; acesta va domni întru norodul meu!”.

18. Și să apropie Samuil cătră Samuil în mijlocul cetății și zise: „Spune-mi da mînic, carea iaste casa celuia ce vîede?”.

19. Și răspunsă Samuil lui Saul și zise: „Eu sînt sîn la Vama și mîncea cu mînce mînceață, și toate cêle den inemata voiîu povesti ție.

20. Și pentru măgîrle ce-s pierdute ție astăz de trei zile, să nu pui inima tîntu êle, căc s-au aflat. Și la cine-s cêle frumoase al Israel? Au nu la tine și la toată casa tîtîni-tău?”.

21. Și răspunsă Samuil și zise: „Doară fecioru sau omul cel mai mic toiag de fêliul lui Israel? Și den neanul cel mai mic, dentru tot toiagul lui Veniamin! Și moșia mea, căc mai mică decît toate moșîile lui Veniamin! Și pentru că să grăit cătră mine după cuvîntul acesta?”.

22. Și au luat Samuil pre Saul și copilașul / lui și i-au

Ms. 45, f. 120

Ms. 4389, f. 130^v-130^r

Versiunea nr. 1/2003

noastre și mai multu nu iaste împreună cu noi ca să aducem omului lui Dumnedzäu ce iaste la noi”.

8. Și adaoșe sluga a grăi lui Saul și dzise: „Iată, să află întru mina mea a patra de sielă de argint; și vei da omului lui Dumnedzäu și va spune noao calea noastră”.

9. Și înainte, întru Israîl, acêștea dzicea fiștecarele cînd mergea a întreba pre Dumnedzäu: „Vino și să mîrgem cătră cela ce vede!”, căce pre proroc îl chema nărodul mainte: cel ce vede.

10. Și dzise Saul cătră copilașul lui: „Bun cuvintu; vino și să mîrgem”. Și mîrșeră în cetate, unde era acolo omul lui Dumnedzäu.

11. Ei suindu-să la suișul cetății și ei aflară fetișoarele ieșite să ia apă, și dziseră lor dă iaste aicea cel ce vede.

12. Și răspuneră fetișoarele lor și dziseră lor: „Iaste; iată, înaintea fêții voastre; sîrguiți acum căce pentru dzi au venit la cetate, căce jîrtvă astăzi nărodului în Vama”.

13. Dacă veți intra în cetate, așa îl veți afla pre el în cetate, mainte decît a să sui el la Vama a minca, căce nu va minca nărodul pînă va intra el, căce acesta blagoslovêște jîrtva, și după acêea mîncîcă strîinii. Și acum vă suiți, căce pentru dzi veți afla pre el”.

14. Și să suiră în cetate, ei mergînd inlontru în mijlocul cetății. Și iată Samuil ieși întru întîmpinarea lor ca să să sue la Vama.

15. Și Dumnedzäu descoperi urêchea lui Samuil cu o dzi mainte decît a intra cătră el Saul, dzicîndu:

16. „Ca în ceasul acesta, mîne voi trimite cătră tine om dentru fêliul Veniamin, și-l vei unge pre el întru mai mare preste nărodul meu, Israîl. Și va mîntui pre nărodul meu den mina celor strîinii de fêli; căce am căutat pre smerenia nărodului meu, căce au venit strigarea lor cătră mine”.

17. Și Samuil au vădzut pre Saul și Domnul i-au arătat lui: „Iată omul carele am dzis ție; acesta va domni întru nărodul meu Israîl”.

18. Și să apropie Saul cătră Samuil întru mijlocul cetății și-i dzise: „Spune-mi dară mie, carea iaste casa celuia ce vede?”.

19. Și răspunse Samuil lui Saul și dzise: „Eu sîntu singur; suie-te înaintea mea la Vama și mîncîcă cu mine / astăzi și te voi trimite dimineată; și toate cêle den inima ta voi povesti ție”.

20. Și pentru măgăritele cêle pierdute ție, astăzi de trei dzile, să nu pui inima ta întru êle, căce s-au aflat. Și cui cêle frumoșe a lui Israîl, au nu ție și la toată casa tătine-tău?”.

21. Și răspunse Saul și dzise: „Nu ficior a om emineu eu sîntu, a celui mai mic buzdugan a fêliului Israîl și den neamul cel mai mic dentru tot buzduganul Veniamin¹, și moștia mea mai mică decît toate moștile Veniamin? Și pentru că ce ai grăit cătră mine după cuvintul acesta?”.

22. Și au luat Samuil pre Saul și copilașul lui și i-au adus pre ei

se-au împutinat și altecevas nu iaste nimic la noi să ducem la ael om al lui Dumnezeu den avuția noastră”.

8. Iar sluga răspunse și zise cătră Saul: „Iată, dară, au nu se află în mina mea a patra parte dentru o sielă de argint; să dai omului lui Dumnezeu și să spuie noaoșă calea noastră”.

9. Că mai nainte așa zicea întru Israîl oricine mergea să intrêbe pre Dumnezeu, zicea: „Blăm, să mîrgem la providet!”, că pre cel ce-l chiamă acum oameni proroc, atunci se chima providet”.

10. Iar Saul zise cătră sluga lui: „Blagoslovit să fie cuvintul tău; blăm, să mîrgem!”. Și mîrșeră în cetate unde era omul lui Dumnezeu.

11. Și suindu-se ei la suișul cetății, ei întîlniră miste fete ducîndu-se să aducă apă, și le ziseră: „Dară iaste aici undevaș aici providet?”.

12. Iar êle răspuneră și le ziseră: „Iată, aici iaste, înaintea voastră; ce siliți de indemnati, că au venit astăzi în cetate, că astăzi iaste zi de jîrtvă nărodului în Vama”.

13. Ce, cum veți intra în cetate, numaidecîtu-l veți afla, pînă nu se sue în Vama¹ să mîncîce. Că oamenii nu vor minca pînă nu va intra el, că el blagoslovêște jîrtva; de-acii apoi mîncîcă streinii. Iar acum voi vă suiți că pentru zi voi îl veți afla”.

14. Și se suiră în cetate, iar deaca mîrșeră în mijlocul cetății, iată, ieși Samoil întru întîmpinarea lor ca să să sue la Vama”.

15. Iar Domnul spusese lui Samoil cu o zi mai nainte de ce venise la dînsul Saul, zicîndu-i:

16. „Dimineată, într-acastă vrême, voi trimite la tine un bărbat den semîntia lui Veniamin, ce să-l ungi spre împărate oamenii mei, lui Israîl; și va mîntui oamenii mei den mîinile filistimlênilor; că am căutat spre obida oamenilor mei și se-au suit varetel lor la mine”.

17. Și deaca văzu Samoil pre Saul, zise Domnul cătră dînsul: „Acesta iaste omul de carele am zis ție; acesta va încêpe a împărați întru oamenii lui Israîl”.

18. Și se apropie Saul cătră Samoil întru mijlocul cetății și-i zise: „Spune-mi care iaste casa providetului?”.

19. Iar Samoil răspunzînd, zise: „Eu sînt acela. Ce te sue înaintea mea în Vama” și mîncîcă astăzi cu mine, iar dimineată eu te voi slobozi și tot ce iaste în inima ta voi spune ție”.

20. Și de măgari¹ de care ti-au perit de sînt astăzi 3 zile nu gîndi, că se-au aflat. Și altele care sînt mai bune întru Israîl, și nu numai ție, ce încă și casele tătine-tău”.

21. Iar Saul răspunzîndu-i, zise: „Dară eu au nu sînt ficior de om iemin, mai mic dentru schiptrul¹ semîntiei lui Israîl, den neamul cel mai mic de toti den rudenia lui Veniamin? Și moștia mea iaste mai mică decît moștile tuturor carei sînt den Veniamin; dară că ei grăiești pentru mine cuvinte ca acêștea?”.

22. Și luoa Samoil pre Saul și pre sluga lui și-i duse la gazdă și le făcu loc

și alteceva nu avem să-i dăm în dar omului lui Dumnezeu. Ce avem noi?”

8. Sluga a răspuns lui Saul: „Iată, am în mină un sfert de sielă de argint; îi vom da omului lui Dumnezeu și ne va spune nouă ce cale să luăm”.

9. Și înainte vreme în Israel, cînd cineva îi căuta pe Dumnezeu, zicea: „Vino, să mergem la atotvăzătorul!”. Căci pe proroc îl chema poporul înainte ‘cel ce vede’.

10. Și zise Saul către argat: „Bine zici, har să mergem!”. Și au intrat în cetate unde trăia omul lui Dumnezeu.

11. Iar pe drum s-au întîlit cu miste fete care ieșiseră să ia apă, și le-au întrebă dacă cel ce vede e aici.

12. Și fetele au răspuns: „Chiar aici este, dar grăbiți-vă, căci astăzi a venit la cetate, pentru că poporul face jertfă sus la deal”.

13. Cînd veți intra în cetate, îi veți găsi înainte de a se duce el pe deal la masă, iar poporul nu va minca pînă nu va sosi el, pentru că el blagoslovêște jertfa, și abia după aceea începe masa. Și acum urecați repede, ca să-l găsiți”.

14. Și s-au dus ei în cetate, și intrînd în mijlocul cetății, iată, Samuil i-a ieșit în cale înainte de a o lua la deal.

15. Iar în ajunul venirii lui Saul, Domnul i-a făcut cunoscut lui Samuel zicînd:

16. „Mîne, pe vremea aceasta, o să-ti trimit un om din (ntul lui Veniamin ca să-l ungi conducător al poporului meu, Israel; acela va mîntui poporul meu din robia filistenilor. Am auzit chemarea poporului meu, căci a venit strigarea lor către mine”.

17. Și cînd l-a văzut Samuel pe Saul, Domnul i-a spus: „Iată omul despre care (ti-am vorbit, acesta va domni peste poporul meu!”.

18. Și s-a apropiat Saul de Samuel în mijlocul cetății și i-a întrebă: „Spune-mi, care este casa văzătorului?”.

19. Iar Samuel i-a răspuns: „Eu sînt. Umblă înaintea mea la deal ca să prinziți astăzi cu mine, dimineată ai să poți pleca și eu îți voi răspunde la toate ce ai pe inimă”.

20. Și pentru măgăritele pierdute acum trei zile, să nu-ti faci nimă rea, că au fost găsite. A cui sînt podoabele lui Israel? Oare nu la tine și la toată casa tatălui tău?”.

21. Și Saul a răspuns: „Nu sînt eu doar fiul lui Veniamin, din cel mai mic totag din semîntile lui Israel? Și din neamul cel mai mic, dentru tot totagul lui Veniamin! Și moștia mea, nu este mai mică decît toate moștile lui Veniamin! Și pentru că ai grăit către mine după cuvintul acesta?”.

22. Și a luat Samuel pe Saul și pe argatul lui și i-a adus la casa lui

аѵи, шн пхъ адъев прѣемла стѣашхъ, шн ле пхъ е рѣ боръ воюю фтрѣ тѣм ден тиѣм денѣтрѣ тѣи не кг маѳи какаръ, оъ десѣмени. Шн зне самѣи ехѣтѣрѣмахн, дѣи мѣ парѣтѣ карѣ чама дѣтѣ карѣ амы зне цѣе, етѣ пѣи прѣ мѣ лжнѣтѣ ка пинѣ. Шн рѣднѣ ехѣтѣрѣма спѣтѣ шн те дѣте прѣстѣ мѣ, шн сѣпѣ прѣ мѣ аннѣтѣ аѵи саѣль, шн зне самѣнаѣ аѵи саѣль, мѣтѣ рѣ мѣшнѣ пѣне прѣ мѣ аннѣтѣ пѣ, шн мжнѣтѣ кѣтѣи фтрѣ мѣтѣрѣе саѣ пхъ цѣе дѣла нѣрсѣдѣ, тогоѣтѣ шн мжнѣтѣ саѣль нѣ самѣнаѣ фѣсѣа ке аѣтѣ м. Шн стѣ погорѣ дѣла вама ла четѣте, ке Шн аѵ аѵѣрѣмѣтѣ аѵи саѣль ффоншѣрѣ, шн аѵ дѣ мѣтѣ, шн стѣтѣкѣ дѣка стѣтѣтѣ зорнаѣ, шн кемѣ самѣнаѣ прѣ саѣлѣ ффоншѣрѣ, шн зне скоѣлѣте, шн тѣвом трѣмнѣте, шн стѣкѣлѣ саѣль, шн еши нѣ зѣль, шн самѣнаѣ пѣнѣ аѣтѣрѣ. Ен погорѣн дѣсе ла сѣпарѣте аѣтѣпѣтѣн, шн самѣнаѣ зне аѣ саѣль, зѣкѣпнѣашѣлахн шн стѣтрѣкѣ фнаннѣтѣ ноѣстѣрѣ, шн тѣ стѣн пѣнѣ аѣтѣзѣн, шн аѣзѣнтѣ вѣн фѣте цѣе кѣкѣжнѣтѣлѣ дѣмѣзѣлахн.

К А П Л Я

а Шн аѵ самѣнаѣ шнпѣль кѣ оунѣте дѣла ѣ нѣлѣ, шн тѣрѣтѣ прѣстѣ капѣлѣ аѵи шн стѣтѣтѣ прѣстѣ, шн зне аѵи нѣ кѣтѣ тѣтѣ оунѣе дѣмѣлѣ фтрѣ маѣ мѣрѣ, прѣ стѣ нѣрсѣдѣлѣ аѵи, прѣстѣ есраѣль, шн зѣ вей дѣмнѣ фтрѣ нѣрсѣдѣлѣ дѣмѣлѣлѣ, шн аѵей аѵи тѣи прѣ еѣль, дѣн мѣнаѣ вѣтѣж маѣшаѣрѣ аѵи дѣтѣ прѣжѣрѣ, шн аѣтѣла цѣе сѣмѣлѣ, кѣтѣн тѣтѣ оунѣ прѣ тѣне дѣмѣлѣ, прѣстѣ моѣеннѣрѣ аѵи, фтрѣ боѣрнѣ. Дѣтѣ те тѣвей дѣте аѣстѣтѣ дѣла мѣ не, шн вей аѣла дѣн оѣмени лжнѣтѣ мѣрѣжнѣтѣ рѣнаѣ рѣхѣлаѣн фѣмѣнѣте аѵи бенѣаминѣ, фснаѣ ла бакалѣ дѣ, стѣрнѣ дѣтѣрѣ, шн вѣтѣ гѣрѣн цѣе, аѣла тѣ саѣ мѣтѣтѣрѣцѣелѣ, каѣрѣла аѣ мѣрсѣ акѣтѣтѣлѣ, шн тѣ тѣтѣ тѣтѣтѣтѣлѣ, аѣ ехѣтѣрѣтѣ кѣкѣжнѣтѣлѣ мѣтѣ рнѣцѣларѣ, шн еѣ фтрѣнѣ пѣнѣрѣ вѣн зѣкѣнѣ дѣ, тѣво фѣче пѣнтѣрѣ фѣла мѣтѣлѣ? Шн вей трѣтѣе дѣ аѣкѣло шн фнаннѣте шн вей бенѣ пѣнѣ ла стѣтѣжл рѣлѣ дѣворѣ, шн вей аѣла аѣкѣло, тѣ оѣмени сѣннѣ дѣсе кѣтѣтрѣ дѣнѣзѣлѣ ла вѣдѣлѣ, оунѣлѣ рѣднѣкѣжнѣ тѣрѣн кѣтѣрнѣшѣрѣ, шн оунѣлѣ рѣднѣкѣжнѣ, тѣ вѣсе дѣ пѣнѣ, шн оунѣлѣ рѣднѣкѣжнѣ оунѣ фѣлаѣ дѣ вѣннѣ. Шн тѣворѣ фтрѣва прѣ тѣне чѣлѣ дѣ пѣче, шн вѣр аѣ цѣе, бѣ, фѣтѣтѣтѣрн дѣ пѣнѣ, шн вѣн аѣлѣ дѣ мѣ на ѣрѣ. Шн дѣтѣ аѣтѣла вей фтра флѣтѣтѣрѣ ла дѣмѣлѣ аѵи дѣмѣзѣлѣ, оунѣ дѣте аѣкѣло рѣднѣкѣ рѣтѣларѣ стѣрннѣ дѣ фѣлѣн, аѣкѣло енаѣсѣ чѣлѣ стѣрннѣ дѣ фѣлѣн, шн бафн дѣтѣкавѣн фтра аѣкѣло фѣтѣлѣте, шн вей тѣмпннѣ ла дѣмѣнѣ дѣ прѣрѣтнѣ погорѣн дѣсе дѣла вама, шн фнаннѣтѣ лор аѣлѣтѣте, шн тѣ пѣ не, шн флѣворѣ, шн копѣзѣ, шн ен прѣрѣтнѣлѣ. Шн ва стѣрн прѣстѣ тѣне дѣлѣ дѣмѣлѣлѣ, шн вей прѣрѣтнѣ фпрѣдѣнѣтѣ кѣ ен, шн тѣвей фѣжнѣтѣжнѣ фтра тѣ оѣ. Шн бафн кѣжнѣ вѣрѣбеннѣ сѣмѣнѣле аѣтѣстѣ прѣстѣ тѣне, фѣ тѣлѣте кѣтѣе ва аѣла мѣна тѣ, кѣтѣн дѣмѣзѣлѣ кѣтѣне. Шн тѣвей погорѣ фнаннѣтѣ гаѣгалѣи, шн мѣтѣ еѣ погорѣ кѣтѣтрѣ тѣне, сѣлѣ

adus pre ei la sălaşu și le puseră lor loc întru cei dentii centru cei chemați, ca vro 70 de oameni.

23. Și zise Samuil bucătariului: „Dă-m mie partea care am dat, carea am zis ție să o pui pre ea lîngă tine”.

24. Și rădică bucătariul spata și ce iaste preste ca și o puse pre ea înaintea lui Saul. Și zise Samuil lui Saul: „Iată rămășița, pune pre ea înaintea ta și mănîncă, căci ceru mărturie s-au pus ție de la nărod, ciogolêște!”. Și încă Saul cu Samuil în ziua aceea.

25. Și să pogorî de la Vama la cetate. [26.] Și au așternut lui Saul în foisor și au dormit.

26. Și să făcu deca să suiia zorile, și chemă Samuil pre Saul în foisor și zise: „Scoală-te, și te voiu trimite!”. Și să ieși Saul și ieși el și Samuil pînă afară.

27. Ei pogorîndu-se la o parte a cetățîii, și Samuil zise lui Saul: „Zi copilașului și să treacă înaintea noastră, și tu stăi pînă astăzi și auzit voiu face ție cuvîntul Domnului!”.

CAP 10

1. Și luă Samuil șipul cu untdelemnul și turnă preste capul lui și-l sărută pre el și-i zise lui: „Nu căce te-au uns Domnul întru mai mare preste nărodul lui, preste Israil, și tu vei domni întru nărodul Domnului și-l vei mîntui pre el den miinile vrăjmașilor lui de premprejur. Și acesta, ție semnul căci te-au uns pre tine Domnul preste moștenirea lui, întru boiarin.

2. După ce te vei duce astăzi de la mine; și vei afla doi oameni lîngă mormînturile Rahilei, în muntele lui Veniamin, în Silo, la Vacalath, sărind tare, și vor grăi ție: „Aflu-tu-s-au măgărițele carele aț mers a căuta; și iată, ață-tău au scuturat cuvîntul măgărițelor și s-au îngrijat întru voi, zicînd: Ce voiu face pentru fiul mieu?».

3. Și vei trêce de acolo și înainte, și vei veni pînă la boiarinul Thavor, și vei afla acolo 3 oameni suindu-se căutînd Dumnezău, la Vethil, unul rădicînd trei căprișoare, și unul rădicînd 3 vase de pîine, și unul rădicînd un foale de ține.

4. Și te vor întreba pre tine cêle de pace și vor da ție 2 epături de pîine și vei lua den mina lor.

5. Și după aceasta vei întra înlăuntru la dealul lui Dumnezău, unde iaste acolo rădicarea celor streini de ține, acolo e Nasiv cel strein de feliu. Și va fi deaca vei întra acolo în cetate, și vei timpina la danț de proroci, pogorîndu-se de la Vama; și înaintea lor, alăute, și timpene, și fluier, și copuz; și ei, prorocind.

6. Și va sări preste tine Duhul Domnului și vei proroci împreună cu ei și te vei învărteji într-alt om.

7. Și va fi cînd vor veni sêmnenele acêstea preste tine, fă toate cîte va afla mina ta, căci Dumnezău, cu tine.

8. Și te vei pogorî înaintea Galgalii; și iată, cu pogoru cătră tine, să a- / duc ardere de tot și să jirtvuiesc jirtve

Ms. 45, f. 120^v-121^r

la sălaș și le puse lor loc întru cei dentii dentru cei chemați, ca vro 70 de oameni.

23. Și dzise Samuil bucătariului: „Dă-m mie partea carea ț-am dat, carea am dzis ție să o pui pre ea lângă tine”.

24. Și rădică bucătariul armul⁵ și ce-i preste el și-l puse pre el înaintea lui Saul. Și dzise Samuil lui Saul: „Iată rămășița; pune pre ea înaintea ta și mănincă, căce întru mărturie s-au pus ție de la nărod: ciogolêște!”. Și mîncă Saul cu Samuil întru dzua aceea.

25. Și să pogori de la Vama la cetate și au așternut lui Saul pre ceardac⁶ și au dormit.

26. Și să făcu dacă să sua zorile, și chemă Samuil pre Saul în ceardac și dzise: „Scoală-te și te voi trimite”. Și să sculă Saul și ieși el și Samuil până afară.

27. Ei pogorindu-să la o parte de cetate, și Samuil dzise lui Saul: „Dzi copilașului și să treacă înaintea noastră: și tu stai până astăzi și audzit voi face cuvîntul Domnului”.

CAP 10

1. Și luă Samuil șipul cu untdelemnul și turnă preste capul lui și-l sărută pre el și-i dzise lui: „Nu căce te-au unsu Domnul întru boiaru preste Israel, nărodul lui¹. Și tu vei domni întru nărodul Domnului și-l vei mintui pre el den miinile² neprietenilor lui de pre-mpregiur. Și acesta ție semnul căce te-au unsu pre tine Domnul preste moștenirea lui întru boiaru”.

2. După ce te vei duce astăzi de la mine, și vei afla 2 oameni lângă gropnițele Rahil, întru muntele Veniamin, în Silo, la Vacalath, sărînd tare, și vor grâi ție: «Aflatu-s-au măgăritele carele ați mersu a cerca? Și, iată, tată-tău au scuturat cuvîntul măgărițelor și s-au înmulțit³ pentru voi, dzicînd: Ce voi face pentru fiul meu?».

3. Și vei trêce de acolo și înainte și vei veni până⁴ la stejarul Thavor. Și vei afla acolo trei oameni, suindu-să cătră Dumnedzău la Vethil: unul, ducînd 3 căprisoare, și unul, ducîndu 3 vase de piini, și unul ducîndu un foale de vin.

4. Și te vor întreba pre tine cêle de pace și vor da ție doao începături de piini și vei lua den mîna lor.

5. Și după aceasta vei întra înlontru la dealul lui Dumnedzău, unde iaste acolo rădicarea⁵ celor striini de fêli, acolo-i Nisav, cel striin de fêli. Și va fi dacă vei întra acolo în cetate, și vei timpina la danșu de proroci pogorîndu-să de la Vama, și înaintea lor alăute și timpene și fluiere și copuzi, și ei prorocînd.

6. Și va sări preste tine duhul Domnului și vei proroci împreună cu ei și te vei învîrteji întru altu om.

7. Și va fi cînd vor veni sêmnele acêstea toate preste tine, fă toate cite va afla mîna ta, căce Dumnedzău cu tine.

8. Și te vei pogori înaintea-i Galgal și, iată, eu pogor cătră tine să aduc ardere de tot și să jirtvuiescu

Ms. 4389, f. 130^v

întru cei mai den sus den cei chieმაți, cari era ca la 70 de oameni.

23. Și zise Samoil socaciului¹: „Dă-mi partea carea o am dat ție și am zis să o pui la tine”.

24. Iar socaciul luoa armul și-l puse înaintea lui Saul. Iar Samoil zise lui Saul: „Iată rămășița, pune-o înaintea ta și mănincă, că pentru tine au lăsat și se-au plecat dentru oameni!”. Și mîncă Saul într-acea zi cu Samoil.

25. Și se pogori de la Vama¹¹ în cetate și așternură lui Saul în foșor și dormi.

26. De-acii deaca se apropie dimineata, chieმა Samoil pre Saul de la așternutul cel den foșor și-i zise: „Scoală că te voui lăsa să mergi!”. Și se sculă Saul și ieși Samoil cu dînsul afară; și zise Samoil lui Saul,

27. Deaca ieșiră de o lature de cetate: „Zi slugii să se ducă înaintea noastră, iar tu îngăduie aici puținel și vei auzi cuvîntul lui Dumnezeu!”.

CAP 10

1. Și luoa Samoil vasul cu untdelemnul și-i turnă pre capul lui și-l sărută și-i zise: „Iată că te-a uns Domnul să fii mai mare¹ preste nărodul lui care iaste întru Israel și-i vei mintui pre dînșii de miinile vrăjmașilor cari sint împrejurul lor. [2.] Și acêst semn să aibi să știi că te-au uns Domnul pre moșna ta domn.

2. Că deaca te vei duce astăzi de la mine, vei afla 2 bărbați lângă mormîntul Rahilei, la hotarêle lui Veniamin, în Silom, la Vacalath², și-ți vor zice: «Aflați ai măgăritele la care v-ați dus să le căutați? Că tată-tău, iată, că se-au lăsat de-a mai întreba de măgărețe, ce întreabă de voi și zice: Ce voui să fac pentru fiu-meu?».

3. De-acii deaca te vei duce de acolo, vei mêrge la stăjarul lui Thavor și acolo vei afla 3 bărbați suindu-se cătră Domnul în Vethil; și unul va duce 3 căprîțe, iar altul va duce 3 traiste de piine, iar cel al treilea va duce un foale de vin.

4. Și te vor întreba de pace și-ți vor da două piini și să le îei den miinile lor.

5. De-acii să te sui la dealul lui Dumnezeu, unde iaste adunarea filistimlênilor, că acolo iaste lăcașul lor; de-acii deaca te vei sui acolo în cetate vei întîlni o horă de proroci ieșînd de la Vama³ și înaintea lor alăute și timpene și fluiere și căpuz, prorocînd și ei.

6. Și se va pogori pre tine duhul Domnului și vei proroci și tu cu dînșii și te vei schimba într-alt fêli de om.

7. De-acii deaca vor veni spre tine sêmnele acêstea, să faci tot ce va afla mîna ta, că Domnul iaste cu tine.

8. Și să te pogori mai nainte de mine în Galgal; de-acii (și eu mă voui pogori la tine)⁴ să rădici ardêrele de tot și să junghi jărtvă de pace;

Versiunea modernă

și le-a dat lor loc de frunte dintre oaspeți, ca vro 30 de oameni.

23. Și a zis Samuel bucătariului: „Dă-mi mie partea care ți-am dat-o tu ție, despre care ți-am zis s-o ții la tine”.

24. Și a luat bucătarul pulpa și cu tot ce a fost cu ea și i-a întins-o lui Saul. Și Samuel zise către Saul: „Iată aceasta a fost păstrată pentru tine de cînd am adunat poporul, poftă bună!”. Așa au prînzit Saul cu Samuel în ziua aceea.

25. Și a coborît din deal la cetate. Și i-a așternut lui Saul în foșor unde a dormit.

26. Și în zori de zi Samuel l-a chemat pe Saul în foșor și i-a zis: „Scoală-te că te voi petrece!”. Și s-a sculat Saul și au ieșit amîndoi afară.

27. Iar cînd au ajuns la marginea cetății, Samuel i-a zis lui Saul: „Poruncește argatului să treacă înaintea noastră, și tu să stai că am să-ți fac cunoscut cuvîntul Domnului!”.

CAP 10

Un nou legămînt

1. Și a luat Samuel șipul cu untdelemn și i l-a turnat lui Saul pe cap, l-a sărutat și i-a zis: „Domnul te-a uns ca să domnești peste poporul său, Israel, și-l vei mintui din miinile vrăjmașilor dimprejur. Acesta va fi semnul că Domnul te-a uns pe tine rege peste moștenirea lui.

2. Și după ce vei pleca astăzi de la mine, vei întîlni doi oameni lângă mormîntul Rahilei, în muntele lui Veniamin, în Silo, la Feltah, și aceia îți vor spune bucuroși: «S-au găsit măgăritele pe care le-ați căutat, dar tatăl tău se îngrijorează acum, pentru că lipsești de atîta vreme».

3. Mergînd mai departe, vei ajunge la stejarul Tabor. Acolo te vor întîmpina trei oameni care se duc la Dumnezeu, la Betel, unul cu trei iezi, unul cu trei piini și unul cu un burduf cu vin.

4. Ei ti se vor inclina și-ți vor dărui două piini și tu să le iei.

5. Și vei ajunge după aceea la Ghibeca-Elohim, la dealul lui Dumnezeu, unde se află paza filistenilor. Acolo este Nasib, filisteanul. Și cînd vei întra în cetate, vei întîlni o ceată de proroci, coborînd din deal, și înaintea lor alăute, timpene, fluiere și cobze, iar ei prorocînd.

6. Și va sări peste tine Duhul Domnului și vei proroci împreună cu ei și te vei schimba în alt om.

7. Și cînd se vor întîmpla toate acestea, fă tot ce vei vrea tu să afli, căci Dumnezeu este cu tine.

8. Să te duci înaintea mea la Ghilgal; și iată, voi cobori la tine, ca să aducem ardere de tot și jertfe de împăcare.

рѣцїен ѿ

Ѹа

дѣлѣ ардере дѣтотѣ, шн еѣ жртѣ дѣсе жнрѣтѣ
 де фпѣкѣтїне, Ѹ, знѣе вен дѣса пѣнѣе вѣн венн
 ѣх кѣтѣрѣ тїне, шн во арѣтѣа цїе кареле вен фѣче.
 Шн спѣфѣкѣх пѣнѣе асе фтѣарѣтѣе кѣх сѣмїтѣрѣа лѣн,
 стѣеѣ дѣлѣкѣ дѣла самѣнѣа, шн прїемнї дѣнзїлѣа
 алатѣ нїнїтѣ, шн аѣ веннїтѣ тѣлатѣ сѣбїнѣеа ачѣ
 стѣѣ фѣзїса ачѣа. Шн веннї де аїкоа ла дѣа
 шн стѣтѣ дѣнцї де пррочї дѣнпѣтѣрѣа лѣн, шн
 стѣрї прїстѣе еа дѣлѣа лѣн дѣнзїлѣа, шн пррочї фїн
 локїа лор. Шн сѣфѣкѣрѣтѣе тѣчїеа чѣа вѣзѣа
 се прї еа, ерн шн алаатѣ ерн, шнл вѣзѣрѣе шн
 тѣтѣ еа фїнїлѣокїа пррочїаор пррочїндѣа, шн зн
 се нпрѣдѣа фїеѣе кареле кѣтѣрѣе а пррѣпѣеа сеѣа
 че жѣте ачѣста че саѣ фѣнѣтѣ фїаа лѣн. лѣн
 кнїсе, аѣ шн саѣаѣ фѣрѣ пррѣсчн
 Шн рѣспѣлнѣе нецїнѣе дѣнпѣрѣ ен, шн знсе, шн чн
 не жѣте тѣатѣеѣа, аѣ нѣ жѣте кнїсе, шн пѣн
 тѣрѣ ачѣа сѣфѣкѣх фїнїаде, аѣ шн саѣаѣ фѣрѣ
 пррѣчї. Шн стѣтѣрѣшї пррѣчїндѣа, шн вїне де
 аїкоа ла дѣа. Шн знсе рѣдѣнїа лѣн кѣтѣрѣ
 еа, шн кѣтѣрѣ копнїа шл лѣн, еѣндѣ ачѣ мѣр
 се, шн знсеѣе стѣкѣтѣпѣа мѣтѣрѣѣеа, шн аї
 сеѣзѣтѣ кѣ нѣе жнѣтѣ, шн аї веннїтѣ кѣтѣрѣ самѣ
 нѣа. Шн знсе рѣдѣнїа лѣн, кѣтѣрѣ саѣаѣ, еѣ
 спѣнїм дѣрѣ мїе че чѣа знсе чїе самѣнѣа
 Шн знсе саѣа, кѣтѣрѣ рѣдѣнїа лѣн, аѣ спѣе спѣ
 нїа дѣмї, кѣмї саѣ афалт мѣтѣрѣѣеа, гѣрѣ кѣ
 ея нѣтѣа фѣвѣрѣцїен нѣ аѣ спѣе лѣн, кареле аѣ
 знсе самѣнѣа. Шн пррѣчн самѣнѣа лѣтѣ нѣ
 рѣдѣа, кѣтѣрѣ дѣнѣа ла масїфа. Шн знсе
 самѣнѣа кѣтѣрѣ фїнїа лѣн ісрїа, ачѣ стѣ знсе дѣнѣ
 дѣнзїлѣа лѣн ісрїа, знїкнѣа, еѣ аѣе скѣе прѣ
 пѣрїнїцїн бѣщн прѣ фїнїа лѣн ісрїа, дѣн егѣпѣе
 шн вал скѣе дѣн мїа лѣн фѣрѣсонѣ, фѣпѣрїа
 тѣа егѣпѣтѣа лѣн, дѣла тѣатѣе фѣвѣрѣцїнае чѣе
 че вѣ вїнѣа прѣ вѣн. Шн вѣн аї стѣ рн ачѣ де
 фѣнїа тѣ прѣ дѣнзїлѣа, кареле еа вѣ жѣте мїа
 тѣнїтѣрн дѣнпѣрѣ тѣлатѣ рѣлѣтѣцїнае вѣа стѣе,
 шн сѣ рѣеае вѣа стѣе, шн ачѣ знсе нѣ, че нѣма
 фѣпѣрїаї стѣ пѣн прїстѣе нѣн, шн аѣама тѣацн фѣ
 нїнїтѣ дѣнѣа лѣн, аѣпѣ тѣацїнае вѣа стѣе, шн
 аѣпѣ фѣа нѣае вѣа стѣе. Шн аѣаѣ стѣ самѣнѣ,
 тѣлатѣ фѣа нѣае лѣн ісрїа, шн стѣ фѣсѣрѣѣѣе
 тѣагѣа лѣн венїа мїнѣ. Шн аѣаѣ стѣ тѣагѣа
 лѣн венїа мїнї, фнѣ мїрн, шн стѣ фѣсѣрѣцн фѣа нѣа
 лѣн матїрн (шн аѣаѣ зѣрѣ фѣа нѣа лѣн матїрн)
 фѣтѣе вѣрѣаѣ, шн стѣ фѣсѣрѣѣѣе саѣа фѣтѣрѣа
 лѣн кнїсе, шн нѣзѣа прѣ дѣнзїлѣа, шн нѣзѣа фѣа.
 Шн фѣтѣеѣе самѣнѣа фѣкѣ прѣ дѣнѣа знїкнѣа, аѣ пѣ
 вїнѣа сѣмїа ачѣ фѣкѣ, шн знсе дѣнѣа, шн
 тѣе еа жѣте аїкнѣсе фѣнѣа тѣе. Шн ааѣр
 гѣе самѣнѣа, шнл аѣсе прѣ еа де аїкоа, шн пѣеѣ
 прѣ еа фнїа лѣокїа нѣрѣдѣа лѣн, шн стѣ фнїа цїе
 мїа еѣе дѣкѣтѣ тѣтѣ нѣрѣдѣа, дѣла еѣмїтѣрѣ шн
 мїа еѣе. Шн знсе самѣнѣа кѣтѣрѣ тѣтѣ нѣ
 рѣдѣа, вѣзѣтѣац прѣ кареле шѣа аае лѣ дѣнѣа,
 кѣнѣ жѣте асѣмѣне лѣн, фѣтѣрѣ вѣн фѣтѣрѣ тѣц,
 шн вѣнѣскѣрѣ тѣтѣ нѣрѣдѣа, шн знсеѣе, тѣрѣ
 тѣсїе фѣпѣрїа тѣа. Шн знсе самѣнѣа кѣтѣрѣ нѣ

- Biblia 1688, pag. 201, col. II
- de împăcăciune. 7 zile vei lăsa pînă voi veni cu cătră tinc și voi arăta ție carele vei face”.
9. Și să făcu pînă a se întoarce cu umărul lui să să ducă de la Samuil, și premeni Dumnezeu lui altă inimă și au venit toate sêmnele acêstea în zioa acêcea.
10. Și veni de acolo la deal, și iață, danț de proroci dempotriva lui, și sări preste el Duhul lui Dumnezeu și proroci în mijlocul lor.
11. Și să făcură toți ceia ce-l văzuse pre el ieri și alaltaieri, și-l văzură și iață, el – în mijlocul prorocilor prorocind. Și zise nărodul, fiștecarele cătră aproapele său: „Ce iaste aceasta ce s-au făcut fiului lui Chis? Au și Saul – întru proroci?”.
12. Și răspunsă neștine dentru ei și zise: „Și cine iaste tată-său, au nu iaste Chis?”. Și pentru acêcea să făcu în pildă: „Au și Saul – întru proroci?”.
13. Și săvırși prorocind și vine de acolo la deal.
14. Și zisă rudenii lui cătră el și cătră copilașul lui: „Unde aț mers?”. Și zisără: „Să căutăm măgărețele; și am văzut că nu suntu și am venit cătră Samuil”.
15. Și zise rudenii lui cătră Saul: „Spunc-m dară mie ce ț-au zis ție Samuil?”.
16. Și zisă Saul cătră rudenii lui: „Au spus spuindu-mi cum s-au aflat măgărețele”. Iară cuvintul împărăției nu i-au spus lui, carele au zis Samuil.
17. Și porunci Samuil la tot nărodul, cătră Domnul, la Masifa,
18. Și zi-ă Samuil cătră fiii lui Israil: „Acêstea zise Domnul Dumnezeu lui Israil, zicînd: «Eu am scos pre părinții voștri, pre fiii lui Israil, den Eghipte, și v-am scos den mîna lui Faraon, împăratul Eghiptelui, de la toate împărățiile cêle ce vă chinuia pre voi».
19. Și voi astăzi aț defăimat pre Dumnezeu, carele el vă iaste mîntuitoriu dentru toate răutățile voastre și scîrbele voastre, și aț zis: «Nu, ce numai împărat să pui preste noi!» Și acuma stați înaintea Domnului, după toiagele voastre și după fêliurile voastre”.
20. Și adusă Samuil toate fêliurile lui Israil și să însorțeste toiagul lui Veniamin.
21. Și adusă toiagul lui Veniamin în neamuri și să însorț fêliul lui Matari (și adusără fêliul lui Matari) întru bărbat și să însorțeste Saul, feciorul lui Chis. Și căuta pre dînsul, și nu să afla.
22. Și întrebă Samuil încă pre Domnul, zicînd: „Au veni-va omul aicea încă?”. Și zise Domnul: „Iată, el iaste ascuns în unêlte”.
23. Și alergă Samuil și-l luo pre el de acolo și pusă pre el în mijlocul nărodului, și să înălță mai sus decît tot nărodul, de la umăr și mai sus.
24. Și zisă Samuil cătră tot nărodul: „Văzut-aț pre carele ș-au ales lui Domnul, că nu iaste asêmene lui întru voi, întru tot?”. Și cunoscură tot nărodul și zisără: „Trăiască împăratul!”.
25. Și zisă Samuil cătră / nărod venitul împărăției și

Ms. 45, f. 121^r

jirtve de împăcăciune. 7 zile vei lăsa până voi veni eu și voi arăta ție carele vei face”.

9. Și să făcu până a să întoarce cu umărul lui să se ducă de la Samuil, și-i premeni Dumnezău lui inimă alta, și au venit toate semnele acēstea întru dzua acēea.

10. Și veni acolo la deal și, iată, danțu de proroci denpotruva lui; și sări preste el duhul lui Dumnezău și proroci întru mijlocul lor.

11. [12.]⁸ Și să făcără toți ceia ce-l vădzuse pre el ieri și alaltăieri, și iată-l⁹ el, în mijlocul prorocilor prorocind. Și dzise nărodul careleși cătră aproapele său: „Ce iaste aceasta ce s-au făcut fiului lui Chis? Au și Saul întru proroci?”.

12. Și răspunse neștine dentru ei și dzise: „Și cine-i tată-său, nu-i Chis?”. Și pentru acēea să făcu întru pildă: „Au și Saul întru proroci?”.

13. Și săvârși prorocind și veni de acolo la deal.

14. Și dzise rudenii lui cătră el și cătră copilașul lui: „Unde ați mers?”. Și dziseră: „Să cercăm măgărițele; și am vădzut că nu sintu și am venit cătră Samuil”.

15. Și dzise rudenii lui cătră Saul: „Spune-mi dară mie, ce t-au dzis ție Samuil?”.

16. Și dzise Saul¹⁰: „Au spus spuindu-mi cum s-au aflat măgărițele”, lară cuvintul împărăției nu i-au spus lui, carele i-au dzis Samuil.

17. Și porinci Samuil la tot nărodul cătră Domnul la Masifa.

18. Și dzise Samuil cătră fiii lui Israel: „Acēstea dzise Domnul Dumnezăul Israel dzicindu: «Eu am scos pre părintii voștri, pre fiii¹¹ lui Israel, den Eghiptu și v-am scos pre voi den mina lui Faraon, împăratului Eghiptului, și¹² dentru toate împărățiile ce vă dosădiia pre voi».

19. Și voi astăzi ați dăfăimat pre Dumnezău, carele el vă iaste mintuitor dentru toate răutățile voastre și primejdilor voastre. Și ați dzis: «Nu, ce numai împărat să pui preste noi». Și acum stăi înaintea Domnului după buzduganele voastre și după feliurile voastre”.

20. Și aduse Samuil toate feliurile lui Israel și să însoții buzduganul lui Veniamin.

21. Și aduse¹³ buzduganul lui Veniamin în neamuri și să însoții feliul Mattari. Și aduseră feliul lui Mattari¹⁴ întru bărbați și să însoțeste sortul¹⁵, ficiorul lui Chis, și cercară pre el și nu să afla.

22. Și întrebă Samuil încă întru Domnul, dzicind: „Au veni-va omul aicea încă?”. Și dzise Domnul: „Iată, el iaste ascuns în unelte”.

23. Și alergă Samuil și-l luă pre el de acolo și-l puse pre el în mijlocul nărodului și să înălță mai sus decit tot nărodul de la umăr și¹⁶ în sus.

24. Și dzise Samuil cătră tot nărodul: „Văzut-ați pre carele au ales șie Domnul, că nu iaste de asemenea lui întru toți întru voi”. Și cunoscură tot nărodul și dziseră: „Trăiască împăratul!”.

25. Și au dzis Samuil cătră nărod venitul împărăției

Ms. 4389, f. 130^r-131^r

7 zile să aștepti pină voi veni la tine și-ți voi arăta ce vei face”.

9. De-acii deaca se întoarce Saul den împreunarea lui Samoil și se dăspărți de dînsul, îl schimbă Dumnezeu într-altă inimă și-i veniră toate semnele acēstea în ziua acēea.

10. Și se sui de acolo în deal și, iată, o horă de proroci se intîlni cu dînsul; și se pogori pre dînsul duhul Domnului și prorocia între dînșii.⁷

11. Iar deaca văzură toți ceia ce-l cunoștea de ieri și mai de alaltăieri: că iaste de prorocēște între proroci, ziseră unul cătră altul: „Ce puti fi aceasta feciorului lui Chis? Au doară și Saul iaste întru proroci?”.

12. Iar unul dentr-inșii răspunzînd, zise: „Dară cine iaste lui tată, au doară nu iaste Chis?”. Pentr-acēea fu în pildă: „Au doară și Saul iaste întru proroci?”.

13. Și săvârși de-a proroci și veni acolo la deal.

14. Și zise rudenii⁸ lui cătră dînsul și cătră slugă: „Unde ați fost?”. Ei răspunseră: „Căutat-am măgărițele și, deaca am văzut că nu-i găsim, am mers la Samoil”.

15. Iar rudenii lui zise cătră Saul: „Spune-mi dară ce ti-au zis Samoil?”.

16. Saul zise cătră rudenii lui: „Spusu-mi-au veste că se-au aflat măgărițele”, Iar cuvintele cēle pentru împărăție nu-i spus, care-i zisese Samoil.

17. Și porânci Samoil la tot nărodul să meargă în Masith cătră Domnul.

18. Și zise Samoil cătră feciorii lui Israel: „Așa grăiaște Domnul Dumnezeul lui Israel dzicind: «Eu sint cela ce am scos pre părintii voștri, feciorii lui Israel, den țara Eghiptului și pre voi v-am luat den minile lui Faraon, împăratul Eghiptului, și de la toți împărății cari vă năcăjia».

19. Iar voi ați argisit⁹ astăzi pre Dumnezeul vostru carele iaste acela ce v-au mintuit de toată răutatea și scriba. Iar voi ați zis: «Ba! Într-alt chip nu poate fi, ce să pui preste noi împărat!». Deci acum stăi înaintea Domnului voi înșivă, după steagurile voastre și după semințiile voastre și după căpătăniile voastre”.

20. Și aduse Samoil toate semințiile lui Israel și căzu soarta pre steagul lui Veniamin.

21. Și aduse steagul lui Veniamin întru seminții și dēde seminției lui Metri. Și împărțiră pre oameni și fu soarta pre Saul, feciorul lui Chis, și-l căutară și nu-l aflară.

22. Și încă mai întrebă Samoil pre Domnul dzicind: „Mai veni-va încă aici bărbatul cela ce mi-au zis Domnul?”. Iar Domnul îi zise: „Iată, iaste ascuns în unelte”.

23. Și alergă Samoil și-l aduse de acolo și-l puse în mijlocul oamenilor și fu mai înalt decit toți oamenii de la umeri în sus.¹⁰

24. Și zise Samoil cătră toți oamenii: „Vedeți pre cine au ales Domnul, că nu iaste nici unul dentru voi de potruva lui”. Și se bucurară toți oamenii și ziseră: „Să trăiască împăratul!”.

25. Și zise¹¹ Samoil cătră nărod obicēiul împărăției

Versiunea modernă

Vor trece șapte zile pină voi veni eu la tine ca să-ți arăt ce trebuie să faci”.

9. Cînd i-a întors Saul spatele lui Samuel ca să se ducă, Dumnezeu l-a prefăcut în alt om și s-au îndeplinit toate aceste semne într-o singură zi.

10. Și cînd au ajuns la Ghibea, în deal, iată i-a întîmpinat o ceată de proroci și l-a cuprins pe Saul Duhul lui Dumnezeu și a prorocit în mijlocul lor.

11. Și toți cei ce l-au cunoscut mai înainte, îl vedeau acum în mijlocul prorocilor prorocind și au grăit între ei: „Ce s-a întîmplat fiului lui Chis? Au doară și Saul este întru proroci?”.

12. Și a răspuns cineva: „Dar cine este tatăl său, au nu este Chis?”. Și de atunci a rămas zicătoare: „Oare și Saul este între proroci?”.

13. Apoi a sfîrșit el să prorocască și a ureat la deal la jertfă.

14. Iar o rudă l-a întrebat pe el și pe argatul său: „Pe unde umblați?”. Și a răspuns: „Căutam măgărițele; cînd am văzut că nu sint, am venit la Samuel”.

15. Și a zis ruda către Saul: „Dar spune-mi, ce ti-a zis ție Samuel?”.

16. Iar Saul a răspuns: „Mi-a spus că măgărițele s-au găsit”, Iar ceea ce îi spusese Samuel de domnie, nu i-a spus.

17. Și a poruncit Samuel să se adune la Domnul, la Mitpa.

18. Și a zis Samuel fiilor lui Israel: „Așa zice Domnul Dumnezeul lui Israel: «Eu am scos pre părintii voștri, pe fiii lui Israel, din Egipt, și v-am scăpat din mina Faraonului, împăratul Egiptului, ca și de la toate împărățiile ce vă făceau neezari».

19. Și voi astăzi ați defăimat pre Dumnezeu, care vă mintuiește din toate răutățile și scribele voastre, și ați zis: «Nu, pune rege peste noi!». Și acum stringeți-vă înaintea Domnului, rînduindu-vă după seminții și familii”.

20. Și a adunat Samuel toate semințiile lui Israel și a întrebat prin sorti pe Domnul și s-a arătat neamul lui Veniamin.

21. Apoi chemă pe căpeteniile lui Veniamin și la sorti a ieșit neamul lui Matrî; după aceea au fost aduși bărbații din Matrî și a ieșit la sorti Saul, feciorul lui Chis. Și l-au căutat pe dînsul, dar nu l-au găsit.

22. Și Samuel a mai întrebă pe Domnul: „Va veni el oare aici?”. Iar Domnul i-a răspuns: „Iată, s-a ascuns între catrafuse”.

23. Și alergă Samuel și-l luă de acolo; cum sta el în mijlocul poporului, s-a văzut că era cu un cap mai înalt decit tot.

24. Iar Samuel grăi celor de față: „Văzut-ați voi cine e alesul Domnului, asemenea lui nu este nimeni între voi toți?”. Iar poporul îl recunoscură și zisără: „Trăiască regele!”.

25. Și Samuel lămuri poporul care sint drepturile regelui.

Ms. 45, f. 121' - 121''

și au scris în carte și au pus înaintea Domnului. Și au trimis Samuil pe tot nărodul și mărse fiștecarele la locul lui.¹⁷

26. Și Saul s-au dus la casa lui la Gavaa. Și mărseră fiii puterilor, cărora au atinsu Domnul inimile lor împreună cu Saul.

27. Și fiii ucigași dziseră: „Cine ne va mintui pre noi, acesta?”. Și l-au hultit pe el și nu i-au adus lui daruri; și să făcu neaudzind.

CAP 11

1. Și să sui Naas amanteanul și să tăbări¹ lui lavis Galaad. Și dziseră toți oamenii lavis cătră Naas amanteanul: „Pune noao făgăduință și vom sluji tie”.

2. Și dzise cătră ei Naas amanteanul: „Întru aceasta făgăduință voi pune voao, ca să scoț voao tot ochiul cel drept și voi pune ocară pre Israel”.

3. Și dziseră oamenii lavis Galaad: „Lasă-ne noao 7 dzile și vom trimite poslaneți la tot hotarul Israel, și de nu va fi cel ce ne va mintui pre noi, vom ieși cătră voi”.

4. Și veniră poslanții la Gavaa cătră Saul și grăiescu /- cuvintele acēstea în urechile nărodului. Și rădicară tot nărodul glasul lor și plinseră.

5. Și iată, Saul venia după dimineată den țarină. Și dzise Saul: „Ce-i de plinge nărodul?”. Și povestiră lui cuvintele acēstea a oamenilor lavis.

6. Și săltă² duhul Domnului preste Saul, dacă audzi cuvintele acēstea, și să minie preste ei cu urgia lui foarte.

7. Și luă doao vaci și le chilni³ pre ēle, și trimise la tot hotarul fiilor Israel cu mina poslanților, dzicind: „Cine nu iaste mergător după Saul și după Samuil, ca acēstea vor face boii lui”. Și veni intristarea Domnului preste tot nărodul Israel și strigară ca un om.

8. Și-i socoti pre ei Aviezec, în Vama, tot omul Israel: 600 000 și oamenii luda: 70 000.

9. Și dzise poslanților celor ce venia: „Acēstea veți dzice oamenilor lavis Galaad: «Miine va fi voao mintuirea, încăldzind soarele»”. Și mărseră poslanții în cetate și spuseră oamenilor lavis și să veseliră.

10. Și dziseră oamenii lavis cătră Naas amanteanul: „Miine vom ieși cătră voi și faceți noao ce-i binele înaintea voastră”.

11. Și să făcu după a doao dzi și puse Saul nărodul între părți⁴. Și intrară în mijlocul taberii în straja cea cea de dimineată și bătea pre fiii lui Ammon până ce s-au încăldzit dzua. Și să făcu și cei rămași să rășchirară și n-au rămas întru ei 2 într-un loc.

12. Și dzise nărodul cătră Samuil: „Cine-i dară cel ce au dzis că Saul nu va împărăți noao? Dă-ne pre oameni și-i vom omorî pre ei”.

13. Și dzise Saul: „Nu va muri nime întru dzua

Ms. 4389, f. 131' - 131''

și scrise în carte și puse înaintea Domnului: și slobozi Samoil tot nărodul și se duseră cineș pre acasăș.

26. Și se duse și Samoil la casa lui în Gavaa și mărseră cu dînsul feciorii celor putermiei, ale cărora inimii le curăți Domnul cu a lui Saul.

27. Iar feciorii lui Vemana¹¹ ziseră: „Dară acesta va să mintuiască?”. Și-l badjocoria și nu-i duseră pocioane.

CAP 11

1. De-acu ca după o lună, se sui Naas amanteanul și se tăbări asupra Avisului Galaadului. Și ziseră toți oamenii Avisului cătră Naas amanteanul: „Pune noaoa obicei¹ și să slujim tie”.

2. Iar Naas amanteanul le răspunse zicind: „Acest obicei să vă punu, să scoț voaoa tuturor ochiul cel drept și să puru ocară pre tot Israelul”.

3. Iar bărbații Avisului Galaadului îi ziseră: „Îngăduēște-ne 7 zile să trimētem olăcari² pre tot Israelul: deci deaca nu va fi cine să ne mintuiască, de-acu vom ieși la voi”.

4. Și mărseră olăcari³ în Gavaa, la Saul, și spuseră acēste cuvinte în auzul tuturor oamenilor. Iar oamenii toți rădicară glasurile lor și plinseră.

5. Și iată, Saul veni dimineata de la cimp și auzi vēstea și zise: „Ce pling oamenii?”. Iar ei îi spuseră cuvintele bărbaților Avisului.

6. Și se pogorî duhul Domnului pre Saul, deaca auzi așa, și se minie pre dînsii foarte.

7. Și luind 2 boi și-i făcu tot bucăți pre mādulare și trimēse în toate hotarale lui Israel cu minele olăcarilor, zicind: „Oricine nu va mērgē după Saul și după Samoil, de-acii așa se va face cirezilor lui”. Și se pogorî spaimă de la Dumnezeu spre Israel și țesiră toți ca un ul.

8. Și le făcu Saul căutare și fură toți bărbații lui Israel: 600 000 de oameni, iar ai ludei 30 000.

9. Și zise olăcarilor care venise: „Așa să spunēți bărbaților den Avisul Galaadului: «Dimineată, cind se va înalță soarele, va fi mintuirea voastră»”. Și veniră olăcari în cetate și spuseră bărbaților Avisului așa; ei se bucurară.⁴

10. Și ziseră bărbații Avisului cătră Naas amanteanul: „Dimineată vom ieși la voi și ne veți face ce va plăcea înaintea ochilor voștri”.

11. Iar cind fu dimineata, iată, veni Saul și-și împărți oștile în 3 cēte. Și intrară pre mijlocul taberii în straja cea de dimineată și tăie pre oamenii Amonitului pină se⁵ înferbintă zioa, iar cei ce rămāsese nu se împreuna 2 la un loc, ce toți se rāspiră.

12. Și zise nărodul cătră Samoil: „Cine iaste cel ce au dzis că nu ne va împărăți Saul? Dați-ne pre omul acela să-l ucidem”.

13. Și zise Saul: „Nimeni să nu moară astăzi,

Versiunea modernă

le-a scris în carte și a pus-o înaintea Domnului.

26. Și a trimis Samuel pe tot poporul la casa sa. Și a mers fiecare la locul lui și Saul s-a dus la Ghibeca acasă, și au mers împreună cu el și vitejii a cărora inimă o atinsese Domnul.

27. Iar unii dintre păgini ziceau: „Acesta să ne mintuiască pe noi?”. Și l-au hultit pe el și nu i-au adus daruri. Iar Saul se făcu că nu aude.

CAP 11

Saul la înimă încercare

1. După vreo lună s-a ridicat Naahas amonitul și și-a intins tabăra în fata cetății labeș în Galaad. Atunci toți oamenii lui labeș au zis către Naahas amonitul: „Fă un legământ de pace cu noi și îți vom sluji tie”.

2. Dar Naahas amonitul a răspuns: „Eu am să fac cu voi acest legământ de pace, dar fiecare dintre voi am să scoț ochiul drept astfel ca să vă fac de ocară în tot Israelul”.

3. Și au zis lui oamenii din labeș Galaad: „Dă-ne răgaz de șapte zile și vom trimite soli la tot hotarul lui Israel; și de nu va fi acela ce ne va mintui pe noi, ne vom închina tie”.

4. Și ajungind solii la Ghibeca lui Saul, au vorovit cuvintele acestea în auzul tuturor și tot poporul a plins cu glas tare.

5. Iată că veni Saul cu boii lui dimineată din țarină. Și zise: „Ce se petrece aici de plinge poporul?”. Și îi povestiră cuvintele oamenilor lui labeș.

6. Duhul Domnului s-a pogorît peste Saul, cind auzi cuvintele acestea, și se minie cu urgie foarte.

7. Și luă două vaci și le tăie în bucăți și le trimise prin soli la tot hotarul fiilor lui Israel, zicind: „Cine nu urmează lui Saul și lui Samuel, asemenea va păți și cu vitele lui”. Atunci toți au fost cuprinși de frica Domnului și tot poporul a ieșit ca un singur om la luptă.

8. Și Saul i-a socotit pe ei în Bezec. Și au fost 300000 din neamul lui Israel și 30000 din neamul lui luda.

9. Și zise solilor veniți din labeș: „Așa să spunēți locuitorilor din labeș în Galaad: «Miine, la amiază, vă veți mintui»”. Și au mers solii în cetate și au spus oamenilor din labeș, iar ei se veseliră.

10. Și au zis oamenii din labeș către Naahas amonitul: „Miine vom deschide toate portile, și voi veți face cu noi așa cum o să vă plăcă”.

11. A două zi Saul împărți oastea în trei părți. Și în straja cea de dimineată au pătruns în mijlocul taberii și au bătut pe fiii lui Amon, pină ce s-au încălzit ziua; și cei rămași s-au risipit așa că n-au rămas nici doi la un loc.

12. Și zise poporul către Samuel: „Cine oare a zis că Saul nu va domni peste noi? Dă-ne nouă pe oamenii acēștia ca să-i ucidem”.

13. Iar Saul răspunse: „Astăzi nu va muri nimeni.

цїемъ

мѹри нїмѣ фтрѣ зїса аїаста ꙗкѣте аїствѣ а
 фтѣхїт дїмїхї мжнїтѣрѣ фтрѣ ісраїлѣ
 Шн зїсе самїхїлѣ кїтїрѣ кїтїрѣ зїкїжїдѣ зїнї
 стѣ мѣрїемѣ лагалѣла ꙗ шн стѣ фноїаї аїоло ф
 прїтїга . Шн мѣрїе тоїтї норѣдѣ лага
 гала ꙗ шн оїнсе самїхїлѣ аїоло ф прїратї прѣ
 сахїлѣ фнїанїтѣ дїмїхїлѣ лагалѣла ꙗ шн аїх
 жїрїтѣхїтї аїоло жїрїтѣ шн фпѣкїчїнї фна
 нїтѣ дїмїхїлѣ шн стѣвсєлї аїоло самїхїлѣ шн
 тоїчї сѣлїенїї аїхї ісраїлѣ кїтї дїтїрѣ .

Вї пї єї
 Шн зїсе самїхїлѣ ꙗкѣтїрѣ тоїтї сѣмїхїлѣ
 аїхї ісраїлѣ нїтѣ аїмѣ аїхїнїтї галїсїхїлѣ
 вѣстїрѣ ла тѣлатѣ кїтїе мїаїцї зїнїе мїеꙗ
 шн аїмѣ пїхїе ф прїратї прѣстѣе вѣн
 Шн аїхїма кїтїрѣ ф прїратїхїлѣ мѣрїе ф
 нїанїтѣ вѣстїрѣ шн іїхї аїмѣ ф стїрїенїї шн вѣн
 шїрїтѣ шн фїнїї мїеїнї тїтїнї фтрѣ вѣн шн іїхї
 нїтѣ аїмѣ пѣтрїкїтї фнїанїтѣ вѣстїрѣ дїнїрїх
 тїннѣрїтїцєлѣ мѣлѣ шн пѣнїтї ф зїса дї аїстїрї
 нїтѣ іїхї рѣспїхїдїцї аїхїпра мѣ фнїанїтѣ дїмїхї
 лѣн шн фнїанїтѣ оїнсїхїлѣнї аїхїтѣмѣ аїхїтї вїчїе
 аїхї кїхїлѣ сїхї мѣгарїаї кїхїлѣ аїмѣ аїхїтї сїхї
 прѣ чїнїе аїмѣ снїанїтї дїнїрїхї вѣн сїхї прѣ чїнїе аїм
 аїхїрїнїтї сїхї дїнї мжнїа кїхїлѣ аїмѣ аїхїлѣ мнїтї
 шн зѣвѣтїтї зї рѣспїхїдїцї аїхїпра мѣ ш вѣн фтїаї
 че вѣсї . Шн зїнїтї кїтїрѣ самїхїлѣнї мїхїлѣнї фтїкї
 стїрїе вѣтїлатѣ нѣлїсї шн нїхїнї снїанїтї прѣ нѣн нїчн
 нїнї аїхїрїнїтї шн нїаї ф фрїжнїтѣ прѣ нѣн шн нїаї
 вѣтїтї дїнї мжнїа нѣмїрїхїнї нѣмїнїкѣ . Шн зїсе
 самїхїлѣ кїтїрѣ норѣдѣ мѣрїтїрїе аїстѣе дїмїхїлѣ ф
 трѣ вѣн шн мѣрїтїрїе оїнсїхїлѣ аїхїлѣ аїстїрїхї фтрѣ
 аїхїстїа зїнї кїтїнїаїнї аїхїтїтї фтрѣ мжнїа мѣ нѣмїнї
 кїв шн зїнїрїтѣ мѣрїтїрїе . Шн зїсе самїхїлѣ
 кїтїрѣ норѣдѣ мѣрїтїрїе аїстѣе дїмїхїлѣ тѣла тѣ аїх
 фтїкїтї прѣ мѣвсї шн прѣ аїрѣнї шн тѣла тѣ аїх
 сїкѣсї прѣ пїрїнїцїї нѣшнї дїнї єгїпѣтї . Шн
 аїхїма аїшїзїаїнїтѣ шн вѣн жїдїкїа прѣ вѣн фнїа
 нїтѣ дїмїхїлѣнї шн вѣн стїрїе вѣсї тѣлатѣ дїн
 рїтїлатѣ дїмїхїлѣнї кїрїелѣ аїхї фтїкїтї фтрѣ вѣн
 шн фтрѣ пїрїнїцїїнї вѣшнїнї . Кїмї аїхї фтрѣ
 іаїкѣвї шн фїнїї аїхїлѣ єгїпѣтї шн аїхї снїрїїтї
 прѣ єнї фїлїстїе єгїпѣтїлѣ шн аїхї стїрїатї пѣ
 рїнїцїї вѣшнїнї кїтїрѣ дїмїхїлѣ шн аїхї тїрїмїнїе дї
 нїхїлѣ прѣ мѣвсї шн прѣ аїрѣнї шн аїхї снїкѣ прѣ пї
 рїнїцїї вѣшнїнї дїнї єгїпѣтї шн аїхї аїсїхїлїтї прѣ
 єнї іаїкѣвї аїсїстїа . Шн аїхї оїнїтїлатї прѣ дѣлї
 нїхї дїмїрїтїхїлѣ аїрї шн аїхї аїтї прѣ єнї фмжнїнїає
 снїсїрїнї вѣнсїрїаїхїлѣ дїнї іаїкѣвї ф прїратїаїхїлѣ аї
 сїсїрї шн фмжнїнїає тѣлѣрї стїрїнїнї дїе фїлїаї шн
 фмжнїнїає ф прїратїаїхїлѣ мѣлѣ шн сїхї вѣтїтїтї
 фтрѣ єї . Шн аїхї стїрїатї кїтїрѣ дїмїхїлѣ
 шн зїнїтї прїшнїтїаї кїтїчнї аїмїаїсїтї прѣ дїмїхїлѣ
 шн аїмї сїаїжнїтї ла вѣаїлїмї шн дїснїшїрїаїрї шн
 аїхїма сїсїаїтїенїе прѣ нѣн дїнї мжнїа вїрїжїаїшнїа
 нїшнї шн вѣлї сїаїжнї цїе . Шн тїрїмїнїе дїаїкїлѣ
 прѣ ієрїсїаїлѣ шн прѣ вїрїаїкѣ шн прѣ ієдїаїе шн
 прѣ самїхїлѣ шн вїаї снїкѣ прѣ вѣн дїнї мжнїа вїрї
 мїшнїаїрї вѣшнїнї тѣлѣрї дїсїрїенї прѣ жїрї шн аїсїдїн

Biblia 1688, pag. 202, col. II

aceasta, căce astăz au făcut Domnul mїntuire ĩntru Israїl”.

14. Și zise Samuil cătră norod, zicїnd: „Venїt să mērgem la Galgala și să ĩnoim acolo ĩmpărația”.

15. Și mērse tot noīodul la Galgala și unse Samuil acolo ĩmpărat pre Saul ĩnaintea Domnului, la Galgala. și au jїrtvuit acolo jїrtve și ĩmpăcăciuni ĩnaintea Domnului. Și să veselї acolo Samuil și toți oamenii lui Israїl, cїt de tare.

CAP 12

1. Și zise Samuil cătră tot omul lui Israїl: „Iată, am auzit glasul vostru la toate cїte mї-aț zis mie și am pus ĩmpărat preste voi.

2. Și acuma, iată, ĩmpăratul mērgе ĩnaintea voastră, și eu am ĩmbătrїnit și voїu ședea, și fїii mici, iată-ї ĩntru voi; și eu, iată, am petrecut ĩnaintea voastră, dentru tїnerētele mēle și pїnă ĩn zїoa de astăzi.

3. Iată eu! Răspundeți asupra mea ĩnaintea Domnului și ĩnaintea unsului lui, de-am luat vїfelul cuїva, sau măgariul cuїva am luat, sau den cїne am silit dentru voi, sau pre cїne am asuprit, sau den mїna cuїva am luat mїtă și ciobotă? Răspundeți asupra mea și voїu ĩntoarce voa!”.

4. Și ziseră cătră Samuil: „Nu ne-ai făcut strїmbătaea noao, și nu ne-ai silit pre noi, nici ne-ai asuprit, și n-ai ĩnfrїnt pre noi, și n-ai luat den mїna nemăruї nemică”.

5. Și zise Samuil cătră norod: „Mărturie iaste Domnul ĩntre voi și mărturie unsul lui, astăzi ĩntru aceasta zi. că n-ați aflat ĩntru mїna mea nemică”. Și ziseră: „Mărturie!”.

6. Și zise Samuil cătră norod: „Mărturie iaste Domnul, cєla ce au făcut pre Moisi și pre Aaron și cєla ce au scos pre părїnții noștri den Eghiptet.

7. Și acuma, așezați-vă și voїu judeca pre voi ĩnaintea Domnului și voїu spune voao toată dreptatea Domnului, carele au făcut ĩntru voi și ĩntru părїnții voștri.

8. Cum au ĩntrat Iacov și fїii lui la Eghiptet și au smerїt pre ei foarte Eghiptetul și au strїgat părїnții voștri cătră Domnul și au trimis Domnul pre Moisi și pre Aaron și au scos pre părїnții voștri den Eghiptet și au lăcut pre ei ĩn locul acesta.

9. Și au uїtat pre Domnul Dumnezăul lor, și i-au dat pre ei ĩn mїinile Sisarei, voїvodului den Iavis, ĩmpăratului Asor, și ĩn mїinile celor streїni de fēliu și ĩn mїinile ĩmpăratului Moav și s-au bătut ĩntru ei.

10. Și au strїgat cătră Domnul și zїcea: «Greșїt-am căci am lăsat pre Domnul și am slujїt la vaalimi și desїșurilor, și acuma scoate-ne pre noi den mїna vrăjmașilor noștri, și vom slujї țїe».

11. Și trimise Domnul pre Ierovaal, și pre Varac, și pre Iethae, și pre Samuil, și v-au scos pre voi den mїna vrăjmașilor voștri, celor de prepregjur și lăcutї / nededjuїnd.

Ms. 45, f. 121

Ms. 4389, f. 131

L'original manuscrit

aceasta, căce astăzi au făcut Domnul mîntuire întru Israel!"

14. Și dzise Samuil cătră nărod dzicind: „Veniti să mîrgem la Galgala și să înnoim acolo împărăția!”

15. Și mîrse tot nărodul la Galgala și unse Samuil acolo împărat pre Saul înaintea Domnului, la Galgala. Și au jirtvit acolo jirtve și împăcaciune înaintea Domnului și să veselii acolo Samuil și toți oamenii Israel cit de tare.

CAP 12

1. Și dzise Samuil cătră tot omul Israel: „Iată, am audzit glasul vostru la toate cite mi-ati dzis mie și am împărăt prestre voi împărat.

2. Și acum, iată, împăratul mîrge înaintea voastră și eu am îmbătrînit și voi șede; și fiii miei, iată-i întru voi. Și eu, iată, am petrecut înaintea voastră dentru tineretele mîle și până în dzua aceasta.

3. Iată eu! Răspundeti-mă asupra mea înaintea Domnului și înaintea unsului lui de am luat vitălu cuiva sau măgarul cuiva am luat, sau pre carele am silit dentru voi sau pre cine am asuprit sau den mina cui am luat iertare¹ și ciobotă: răspundeti asupra mea și voi întoarce voaod!”

4. Și dziseră cătră Samuil: „Nu ne-ai făcut strîmbătate noao și nu ne-ai silit pre noi, nice ne-ai asuprit, nice ne-ai înfrîntu pre noi” și n-ai luat de mina nimăru nimic”.

5. Și dzise Samuil cătră nărod: „Martur Domnul întru voi și martur unsul lui astăzi” că n-ati aflat întru mina mea nimic”. Și dziseră: „Martur!”.

6. Și dzise Samuil cătră nărod: „Martur Domnul, ceta ce au făcut pre Moisi și pre Aaron și ceta ce au scos pre părintii noștri de la Eghiptu.

7. Și acum, așezati-vă și voi judeca pre voi înaintea Domnului și voi spune voao toată dreptatea Domnului carele au făcut întru voi și întru părintii voștri.

8. Cum au intrat Iacov și fiii lui la Eghiptu și i-au smerit pre ei Eghiptul; și au strigat părintii voștri cătră Domnul, și au trimis Domnul pre Moisi și pre Aaron și au scos pre părintii voștri den Eghiptu și i-au făcut pre ei întru locul acesta.

9. Și au uitat pre Domnul Dumnezeuul lor și i-au dat¹ pre ei în mîinile Sisarei, voievodului Iavis, împăratului Asor, și în mîinile celor strimi de feli și în mîinile împăratului Moav, și s-au bătut întru ei.

10. Și au strigat cătră Domnul și dzicea: «Gresit-am, căce am lăsat pre Domnul și am slujit îi Vaalim și desigurilor; și acum secate-ne pe noi den mina neprietenilor¹ noștri și vom sluji tie».

11. Și trimise Domnul pre Ierovaal și pre Varac și pre Ieftae și pre Samuil, și v-au scos pre voi

că astăzi au făcut Domnul mîntuire întru Israel!”

14. Iar Samoil zise cătră nărod: „Veniti să mîrgem la Galgal și acolo să înnoim împărăția!”

15. Și mîrseră toti oamenii în Galgal și acolo unse Samoil pre Saul spre împărăție înaintea Domnului, în Galgal. Și junghiară acolo jirtve de pace înaintea Domnului. Și se veselii Saul acolo și toți bărbații lui Israel desăvirit.

CAP 12

1. Și zise Samoil cătră nărod: „Iată că am ascultat glasul vostru de toate cite mi-ati zis și am pus prestre voi împărat.

2. Și iată, acum împăratul va mîrge înaintea voastră, că eu am îmbătrînit, iar feciorii miei, iată-i cu voi. Că și eu am umblat înaintea voastră den tineretele mîle pină în zioa de astăzi.

3. Și iată-mă, eu! Spuneti înaintea Domnului și înaintea unsului său: luat-am de la cinevaș den voi un vitel sau un măgar sau pre care dentru voi am năpăstuit sau de la cine dentru voi am luat once sau de votu fi luat den mina vreunuia de voi mită sau votu fi luat ceva intr-aseuns, dati-mă dă fată și să întore voaod!”

4. Iar ei ziseră cătră Samoil: „Cu nimic nu ne-ai asuprit, nici nu ne-ai făcut strîmbătate, nici ne-ai prădat, nici ai luat den mîinile nimunui nimic”.

5. Și zise Samoil cătră dinșii: „Mărturie iaste spre voi Domnul și mărturie iaste unsul lui astăzi că n-ati aflat în mina mea nimic”. Iar oamenii ziseră: „Să fie mărturie!”.

6. Și iar zise Samoil cătră nărod grăind: „Mărturie iaste Domnul, ceta ce au făcut pre Moise și pre Aaron și cel ce au scos pre părintii noștri den Eghiptu.

7. Ce acum stati să vă spuui judecată înaintea Domnului și să vă spuui toată dreptatea Domnului, carea au făcut voaod și părintilor voștri.

8. Că deaca au intrat Iacov cu feciorii lui în Eghiptu și-i năcăjira eghiptenii foarte, iar părintii noștri strigară cătră Domnul și trimise lor Domnul pre Moise și pre Aaron și au scos pre părintii noștri den Eghiptu și i-au sălășuit într-acest loc.

9. Iar ei uitară pre Domnul Dumnezeuul lor și-i dăde în mîinile Sisarei, voievodul lui Avis, împăratul Asorului, și în mîinile filistinienilor și în mîinile împăratului Moavului și-i stăpîنيا.

10. Apoi ei strigară cătră Domnul și ziseră: «Gresit-am că am părăsit pre Domnul și am slujit lui Vaal și lui Astaroth; iar acum ne secate den mîinile vrăjmașilor noștri și vom sluji tie».

11. Și trimise Domnul pre Ierovaal și pre Varac și pre Ieftai și pre Samoil și v-au luat den

căci astăzi Domnul a adus mîntuire întru Israel!”

14. Și zise Samuel poporului: „Veniti să mîrgem la Ghîgal, să înnoim acolo împărăția lui Saul!”

15. Și au mers tot poporul la Ghîgal și Samuel a uns acolo rege pe Saul înaintea Domnului, și au adus jirtve de împăcare înaintea Domnului și să veselii tare împreună cu totu israelitii.

CAP 12

Samuil în mina este mărturie

1. Și a zis Samuel către tot poporul lui Israel: „Iată, am audzit glasul vostru la toate cite mi-ati zis mie și v-am pus rege.

2. Acum acest rege merge înaintea voastră, și eu am îmbătrînit și voi șede. Iii miei sînt cu voi, și eu, iată, am petrecut înaintea voastră din tineretele mele pină în zioa de astăzi.

3. Iată-mă, mărturisiti înaintea Domnului și înaintea unsului lui, de am luat cuiva vitelul sau măgarul, de am silit sau asuprit pe cineva dintr-voi, sau din mina cuiva am luat mită și am închis ochii la judecata lui? Răspundeti-mi vă voi despăgubi!”

4. Și ziseră oamenii lui Israel către Samuel: „Nu ne-ai făcut strîmbătate nouă, nu ne-ai silit pe noi, nici nu ne-ai asuprit, nici n-ai înfrînt pre noi și n-ai luat din mina nimănu nume”.

5. Și zise Samuel către popor: „Astăzi Domnul și regele uns de Domnul stau mărturie, că voi n-ati aflat nime împotriva mea”. Iar ei au zis: „Mărturisim!”.

6. Și zise Samuel către popor: „Martur este Domnul, ceta ce a făcut pe Moise și pe Aaron și ceta ce a scos pre părintii noștri din Egiptu.

7. Și acum, așezati-vă și voi judeca pe voi înaintea Domnului și voi spune voaod toate binefacerile Domnului pe care le-ai făcut voaod și părintilor voștri.

8. Cînd a intrat Iacov și fiii săi în Egipt și părintii voștri au strigat către Domnul, a trimis Domnul pe Moise și pe Aaron și a scos pre părintii voștri din Egipt și i-a mutat pe ei în locul acesta.

9. Și au uitat pe Domnul Dumnezeuul lor, și Domnul i-a dat pe ei în mîinile Sisarei, căpetenii Hatjorului din Iadeș, și în mîinile filistenilor și în mîinile regelui din Moab, care s-au războit împotriva lor.

10. Și au strigat ei către Domnul și au zis: „Am greșit că am lăsat pre Domnul și am slujit lui Baal și Astarte, acum însă secate-ne pe noi den mina vrăjmașilor noștri și în vom sluji tie».

11. Și trimise Domnul pe Ierubaal, și pe Barac, și pe Ieftae, și pe Samuel, și v-a scos pre voi

Ms. 45, f. 12^r-122^r

den mina neprietenilor voștri de pren pregiur și lăcuți nădăduindu.

12. Și ați văzut că Naas, împăratul fiilor Ammon, au venit asupra voastră și ați dzis: «Nu, ce numai împărat va împărăți pre noi», și Domnul Dumnezăul nostru – împărat voao.

13. Și acum, iată împăratul carele ați ales și pe carele ați cerut și iată, au dat Domnul preste voi împărat.

14. De veți teme de Domnul și veți sluji lui și veți asculta glasul lui și nu veți prici cu rostul Domnului și veți fi și voi, și împăratul carele împărățește preste voi, den napoia Domnului Dumnezău mergindu, nu va fi mina Domnului asupra voastră.

15. Iar de nu veți asculta glasul Domnului și veți prici cu rostul Domnului, și va fi mina Domnului preste voi și preste împăratul vostru.

16. Și acum stați și vedeți cuvintul cel mare acesta carele Domnul va face // întru ochii voștri.

17. Nu iaste sēcerea de griu astăzi? Voi chema pre Domnul și va da glasuri și ploaie; și cunoașteți și vedeți că răul vostru-i mare carele ați făcut înaintea Domnului cerșind voao împărat.

18. Și chemă Samuil pre Domnul și dēde Domnul ploaie și glasuri⁶ întru dzua aceea și să spămintară tot nărodul foarte de Domnul și de Samuil.

19. Și dzise tot nărodul cătră Samuil: „Roagă-te pentru robii tăi cătră Domnul Dumnezăul tău și nu vom muri, căce am adaos cătră toate greșelele noastre răutate, cerșindu noao împărat”.

20. Și dzise Samuil cătră nărod: „Nu vă tēmereti: voi ați făcut tot răul acesta, însă să nu vă abateți de den napoia Domnului și să slujiți Domnului cu toată inima voastră.”

21. Și să nu răsăriți den napoia celora ce nimic sintu, carele nu vor săvârși nimic și carii nu or scoate, căce nimic sintu.

22. Căce nu va împinge Domnul pre nărodul său pentru numele lui cel mare; căce cu liniște Domnul au luat pre voi șie întru nărod.

23. Și mie nice întru chip a greși înaintea Domnului să părăsescu a mă ruga înaintea Domnului pentru voi. Și voi sluji Domnului și voi arăta voao calea cea bună și cea dreaptă. [24.] Însă⁷ tēmeți-vă de Domnul și slujiți lui cu adevăr și cu toată inima voastră.

24. Căce ați vădzut că au mărit a face cu voi.

25. Și de veți face cu rău rău să faceți, și voi, și împăratul vostru, veți adaoe.”

CAP 13

1. Fiiu de un an era Saul de cind împărăți, și doi ani au împărățit întru Israil. [2.] Și alēse șie Saul 3 000 de oameni dentru oamenii Israil.

2. Și era cu Saul 2 000 în Mahmas și întru muntele Vethil, și 1 000 era cu Ionathan la Gavaa a lui Veniamin, și cēealaltă rămășiță a nărodului au trimis pre frieștecarele la lăcașul său.

3. Și au lovit Ionathan pre Nasiv, pre cel striin de fēli cel den deal, și aud cei striini de fēli.

Ms. 4389, f. 131-132^r

minile vrăjmasilor voștri celor denprejur, și ati făcut nădăduindu-vă.

12. Și știți că au venit asupra voastră Naas, împăratul Ammonului, și mi-ati zis cind vă împărăția Domnul: «Ba, să nu fie așa, ce să ne împărătească împărat!».

13. Deci acum, iată împăratul care l-ati ales și care l-ati cerșut și iată că au dat Domnul împărat preste voi.

14. Deci de vă veți teme de Domnul și de veți sluji lui și veți asculta glasul lui și nu vă veți lepăda den ce va ieși den gura lui, va fi împăratul de va împărăti preste voi și voi veți umbla pre urma Domnului, nu va fi mina Domnului asupra voastră.

15. Iară de nu veți asculta glasul Domnului, ce veți grăi împotriva cuvintelor Domnului, va fi mina Domnului asupra voastră și asupra împăratului vostru și vă va potopi.

16. Ce acum stați și vedeți acest glas mare care l-au făcut Domnul înaintea ochilor voștri.

17. Dară astăzi au nu iaste sēcerișul de griu? Chiema-voiu pre Domnul și va da tunete și ploaie rēpede și veți cunoaște și veți priece că iaste mare răutatea voastră, carea ați făcut de v-ati⁸ cerșut voaoă împărat înaintea Domnului.”

18. Și chemă Samoil pre Domnul și dēde Domnul într-acea zi tunet și ploaie rēpede. [19.] Și se temură toți oamenii de Domnul și de Samoil foarte.

19. Și ziseră toți oamenii cătră Samoil: „Roagă-te pentru robii tăi cătră Domnul Dumnezăul tău să nu murim, că adaosem cătră alte păcate ale noastre cătră toate și această răutate a noastră de ne cerșum împărat”.

20. Iar Samoil zise cătră oameni: „Nu vă tēmeți că voi ați făcut toată răutatea aceasta, numai să nu vă dati în laturi den dosul Domnului, ce să slujiți Domnului cu toată inima voastră.”

21. Și să nu călecați îndărăt după cei ce sint de nimic, carii nu folosesc, nice scot, că sint o nimic-ă>».

22. Că nu va părăsi Domnul pre oamenii săi pentru numele său cel mare, că Domnul iaste tare și puternic, să ia pre voi să-i fiți nărod.

23. Și să se depărtēze de la mine aceasta a mai greși Domnului, ce să nu-mi mai fie iar a mă ruga lui pentru voi, ce să slujăsc Domnului și să vă învăț calea cea bună și dreaptă. [24.] Numai să vă tēmeți de Domnul și să-i slujiți cu adeverintă și cu toată inima.

24. Că ați văzut ce de mărin au făcut cu voi Domnul.

25. Iar de veți face rău, de-acii veți peri și voi, și împăratul vostru acesta.”

CAP 13

1. Iară după 2 ani de împărăția lui, deaca⁹ incepu Saul a împărăți în Israil, [2.] Și alēse 3000 de bărbați den bărbații lui Israil.

2. Și era 2000 cu Saul în Mahmas, iar 1000 era cu Ionathan în Gavaa lui Veniamin, iar pre alți oameni pre toți îi slobozi cineș pre acasă.

3. Și lovi Ionathan pre Nasith filistimleanul, care era în deal, iar filistimlēnii auziră aceasta.

Versiunea modificată

din mina vrăjmasilor voștri, celor dempenit și ati trăit în pace.

12. Și ati văzut că Naahas, regele Amonitilor, a venit asupra voastră și ati zis: „Nu, să domnească peste noi un rege”, deși domnea peste voi Domnul Dumnezeul nostru.

13. Și acum, iată regele pe care l-ati ales și pe carele l-ati cerut, iată Domnul a pus rege peste voi.

14. De vă veti teme de Domnul, și veti sluji lui, și de veti asculta glasul lui, și de nu vă veti împotrivi poruncilor Domnului, și de veti călea și voi și regele care domnește peste voi în urma Domnului Dumnezeului vostru, nu va fi mina Domnului împotriva voastră.

15. Iară de nu veti asculta glasul Domnului și vă veti împotrivi poruncilor lui, va sta mina Domnului împotriva voastră cum s-a întâmplat cu părintii voștri.

16. Și acum să vedeți ce minune mare va face Domnul în fata ochilor voștri.

17. Nu oare este acum vremea sēceratului de griu? Voi chema pe Domnul și va da tunete și ploaie, și veți recunoaște ce rău mare ati făcut înaintea Domnului, cerind un rege.”

18. Și chemă Samuel pe Domnul și Domnul dădu tunet și ploaie în ziua aceea și se înspăimintă foarte tot poporul de Domnul și de Samuel.

19. Și zise tot poporul către Samuel: „Roagă-te pentru robii tăi către Domnul Dumnezeul tău, ce să nu murim, căci la toate greșelile noastre am mai adăugat una, cerind un rege”.

20. Și Samuel grăi către popor: „Nu vă tēmeți, ati făcut păcatul acesta, de-acum însă să nu vă abateți din urma Domnului și slujiți Domnului din toată inima.

21. Nu umblați după dumnezeii care nimic sint și nimic nu vor făptui.

22. Pentru că Domnul, pentru numele său mare, nu va respinge pe poporul său, căci Domnul a binevoit să vă aleagă ca popor al lui.

23. Și eu de asemenea, în nici un chip nu imi voi îngădui să greșesc înaintea Domnului, să nu mă rog pentru voi, și voi sluji Domnului; și vă vor arăta vouă calea cea bună și dreaptă.

24. Dar să vă tēmeți de Domnul și slujiți lui în adevăr și cu toată inima voastră, căci ați văzut ce minuni face cu voi.

25. Și dacă veți face rău, și voi și regele vostru vostru veți fi dati pieririi”.

CAP 13

Greșeala lui Saul

1. Acum Saul domnea în al doilea an de cind a fost uns rege în Israel.

2. Și a ales Saul 3000 de israeliti dintre care 2000 de războinici erau cu el în Micmas pe muntele lui Betel și 1000 erau cu fiul lui, Ionatan, în Ghibeeea lui Veniamin; iar cei ce au rămas i-au trimis la casele lor.

3. Și a nimicit Ionatan tabăra de pază a filistenilor, și filistenii au auzit aceasta.

рѣченъ ѿ

сѣ

Biblia 1688, pag. 203, col. II

ши аѡдъ чей стрѣини де фѣли, ши сѡдъ кѡ трѣ
 енца трѣмѣнцизѣ фѣрѣ тоѡтѣ прѣмѣжнѣлѣ ши
 кѡндѣ викалѣнѣрѣ робѣи. Ши тоѡтѣ геранаѡдѣ аѡ
 дѣзѣнѣтѣ зѣкѣндѣ, кѡдѣ аѡ лѡкѣнѣ сѡдѣ прѣ мѡсѡфѣ,
 чѣл стрѣинѣ де фѣли, ши сѡ рѡшинѣрѣ геранѣлѣ
 фѣрѣ чей стрѣини де фѣли, ши сѡ аѡдѣнѣ нѣрѡдѣ
 аѡпѣ сѡдѣ ла галгала. Гѣрѣ чей стрѣини де
 фѣли, гѡ аѡдѣнѣрѣ ла рѣзѣнѣ, аѡсѡра аѡн геранѣлѣ
 (ши сѡсѡдѣнѣрѣ аѡсѡра аѡн геранѣлѣ ла рѣзѣнѣ), аѡ
 де кѡрѣ, ши сѡ сѡ де кѡлѣнѣрѣнѣ, ши нѣрѡдѣ ера
 ка нѣсѡпѡдѣ чѣл ден цѡрѣмѣрѣае мѣрѣнѣ фѣмѡлѣнѣ
 ме, ши сѡсѡдѣнѣрѣ, ши сѡпѣсѡрѣрѣ де рѣзѣнѣ фѣ
 махмас, ден прѣрѣжѣа вѣдѡрѡнѣ, дѣсѣнѣ рѣсѣрѣнѣ.
 Ши сѡ геранѣлѣнѣ вѣзѣлѣ кѡнѣ сѡрѣжѣнѣ аѡн кѡсѣ
 нѣсѡ аѡрѡпѣе еѡлѣ, ши сѡ аѡсѡдѣнѣ нѣрѡдѣлѣ фѣрѣ пѣ
 шѣрѣ, ши фѣрѣ сѡбѣнѣ, ши фѣпѣтѣрѣ, ши фѣрѡпѣнѣ,
 ши фѣсѡфѡрѣнѣ. Ши чѣмѣ те аѡ трѣнѣнѣ, аѡ трѣ
 кѡтѣ сѡрѣдѣнѣлѣ, аѡ прѣмѣжнѣлѣ аѡн гѡдѡ ши фѣ
 прѣмѣжнѣлѣ аѡн галгадѣ, ши сѡдѣ фѣнѣтѣ гѣа фѣ
 галгала, ши пѣнѣнѣ оѡмѣнѣнѣ сѡ фѣсѡлѣнѣрѣ ден
 нѡпѡлѣ аѡн. Ши аѡсѡдѣ, сѡ зѣнае мѡрѣтѣрѣе кѡ
 зѣнѣ самѡнѣлѣ, ши нѡвѣнѣнѣтѣ самѡнѣлѣ, ла галга
 ла, ши сѡдѣ рѣнѣнѣнѣтѣ нѣрѡдѣлѣ аѡн дѣла еѡлѣ
 Ши зѣнѣ сѡдѣлѣ, аѡдѣзѣнѣнѣнѣрѣ кѡсѡфѡлѣ аѡрѣрѣ
 дѣпѡтѣ, ши де фѣнѣкѣнѣнѣ, ши аѡдѣсѣ аѡрѣрѣ дѣпѡ.
 Ши сѡфѡнѣлѣ аѡпѣ чѣ сѡкѣрѣшнѣ, аѡдѣкѣндѣ аѡрѣрѣ
 де пѡтѣ, ши кѡтѣ самѡнѣлѣ сѡсѣ, ши еѡн сѡдѣлѣ фѣ
 рѣ фѣнѣнѣнѣрѣ аѡн, сѡлѣ вѣлѣ сѡфѣкѣ прѣ еѡ.
 Ши зѣнѣ самѡнѣлѣ, те аѡ фѣнѣнѣтѣ, ши зѣнѣ аѡ
 сѡдѣ, ши нѣнѣ аѡмѣ вѣзѣнѣтѣ кѡдѣ сѡ рѣнѣнѣнѣтѣ нѣрѡ
 дѣлѣ дѣла мѣнѣ, ши пѣнѣ на кѣнѣнѣ фѣчѣкѣ аѡн фѣгѣрѣдѣнѣ
 фѣрѣ мѣрѣтѣрѣа зѣнае, ши чѣнѣ сѡрѣини де фѣлѣ
 аѡ сѡдѣ аѡдѣнѣлѣ ла махмас, ши аѡмѣ зѣнѣсѣ
 аѡнѣма сѡ вѡрѣ пѡгѡрѣ чей стрѣини де фѣли, кѡ
 трѣ мѣнѣ, ла галгала, ши фѣчѣнѣ дѣнѣлѣнѣ нѣ
 мѡмѣ рѣсѡтѣ, ши мѡмѣ оѡмѣнѣнѣ, ши аѡмѣ аѡдѣсѣ
 аѡрѣрѣ дѣпѡтѣ. Ши зѣнѣ сѡмѡнѣлѣ кѡтѣрѣ сѡлѣ,
 фѣдѣшѣрѣнѣ еѡтѣ, пѣнѣнѣрѣ кѡнѣнѣ пѣзѣнѣтѣ пѡрѣнѣсѣ
 кѡрѣ аѡ пѡрѣнѣнѣтѣ чѣе дѣнѣлѣ, вѡшнѣ аѡнѣма аѡ
 гѣнѣнѣнѣ, дѣнѣлѣ фѣнѣрѣчѣнѣ пѡ прѣсте геранѣ пѣ
 нѣ фѣчѣкѣ. Ши аѡнѣма фѣпѣрѣчѣнѣ пѡ нѣлѣ
 епѡлѣ чѣе, ши вѡ тѣрѣа дѣнѣлѣ аѡсѡи аѡ прѣ нѣнема
 аѡн ши вѡ пѡрѣнѣнѣ аѡн дѣнѣлѣ, фѣрѣ мѡнѣ мѡрѣ
 прѣсте нѣрѣдѣлѣ аѡн, нѣнѣнѣ кѡнѣнѣ пѣзѣнѣтѣ кѡ
 пѣ аѡ пѣрѣнѣнѣтѣ чѣе дѣнѣлѣ. Ши сѡ сѡкѡлѣтѣ сѡ
 мѡнѣлѣ ши сѡдѣсѣ ла галгала ла кѡлѣлѣ аѡн, ши рѣ
 мѣшнѣца нѣрѡдѣлѣнѣ мѣрѣрѣзѣнѣ сѡдѣлѣ, фѣрѣ
 фѣнѣнѣнѣрѣ дѣнапѡлѣ нѣрѣдѣлѣнѣ тѣлѣнѣ дѣрѣзѣ
 бѡнѣ, ши вѣнѣнѣлѣ еѡ дѣла галгала, ла галга аѡлѣнѣ
 вѣнѣамѣнѣ, ши аѡ сѡкѡтѣнѣтѣ сѡдѣлѣ нѣрѣдѣлѣ, кѡрѣ
 ле сѡдѣ аѡфѣлѣтѣ кѡ еѡлѣ, ла кѡрѣ, хѣ, дѣ сѡлѣмѣнѣ.
 Ши сѡдѣ, ши сѡнаѡдѣлѣ, фѣнѣлѣнѣ, ши нѣрѣдѣлѣ
 кѡрѣле сѡдѣ аѡфѣлѣтѣ фѣрѣдѣнѣтѣ кѡ еѡнѣ аѡ шѣзѣнѣтѣ, фѣ
 галга аѡлѣнѣ вѣнѣамѣнѣ, ши пѡжѣлѣ, ши чѣнѣ сѡрѣ
 инѣ де фѣли сѡ тѣвѣнѣрѣсѣ, ла мѡдѣ мѣсѣ. Ши
 еѡнѣ сѡрѣнѣжнѣдѣ ден цѡрѣнѣ тѣлѣрѣ сѡрѣини де фѣлѣ
 аѡ фѣрѣнѣ кѡпѣтѣнѣнѣ, сѡнѣнѣнѣнѣнѣ кѡдѣтѣнѣдѣ
 кѡлѣлѣ аѡн тѣфѣрѣ рѣрѣмѣжнѣлѣ сѡдѣлѣ. Ши нѣ
 сѡнѣнѣнѣнѣнѣнѣ кѡдѣтѣнѣдѣ пѡлѣтѣ кѡ сѡфѣкѣнѣнѣнѣ, ши

cu trîmbița trîmbițază întru tot pămîntul zicînd: „Vieci-
niră robii!”

4. Și tot Israilul au auzit zicînd cum au lovit Saul pre
Nasif cel strein de feliu, și să rușinară Israil întru cei
streini de feliu. Și să adună norodul după Saul la Galgala.

5. Iară cei streini de feliu să adunară la războiu asupra
lui Israil (și să suiră asupra lui Israil la războiu), 30000 de
cară și 6000 de călăreți; și nărod era ca năsipul cel den
țarmurile mării în mulțime. Și să suiră și să tăbărîră de
războiu în Mahmas, den precajma Vethoron, despre răsărit.

6. Și o israiltean văzu că-i e strîmt lui ca să nu să
apropie el și să ascunse nărodul întru peșteri, și întru
stîni, și în pietri, și în gropi, și în stufuri.

7. Și cei ce au trecut, au trecut Iordanul la pămîntul lui
Gad și în pămîntul lui Galaad. Și Saul încă era în Galgala,
și toți oamenii să înspăimară dennapoia lui.

8. Și lăsa 7 zile mărturie, cum zise Samuil: și n-au ve-
nit Samuil la Galgala, și s-au răsipit nărodul lui de la el.

9. Și zise Saul: „Aduceț pentru ca să fac ardere-de-tot
și de împăcăciune!”. Și aduse arderi de tot.

10. Și să făcu după ce săvîrși aducînd ardere de tot, și
iată, Samuil sosi, și ieși Saul întru întimpinarea lui să-l
blagoslovească pre el.

11. Și zise Samuil: „Ce ai făcut?”. Și zise Saul: „Căci
am văzut cum s-au risipit norodul de la mine, și tu n-ai
venit în ce chip ai făgăduit întru mărturia zilelor, și cei
streini de feliu s-au adunat la Mahmas.

12. Și am zis: [12.] «Acuma să vor pogorî cei streini
de feliu cătră mine la Galgala, și fetei Domnului nu m-am
rugat!». Și m-am umilit și am adus ardere de tot”.

13. Și zise Samuil cătră Saul: „În deșărtu e ție, pentru
că n-ai păzit porunca carea au poruncit ție Domnul; ca și
acuma au găit Domnul împărăția ta preste Israil, pînă în
veac.

14. Și acuma, împărăția ta nu va sta ție și va cerca
Domnul lui om dupre inema lui și va porunci lui Domnul,
întru mai mare preste nărodul lui, căci că n-ai păzit cite
au poruncit ție Domnul”.

15. Și să sculă Samuil și să duse la Galgala, la calca
lui. Și rămășița nărodului mersără după Saul, întru întim-
pinarea, denapoia nărodului celui de războiu. Și venind ei
de la Galgala la Gavaa a lui Veniamin, și au socotit Saul
nărodul carele s-au aflat cu el, ca vro 600 de oameni.

16. Și Saul și Ionathan, fiul lui, și nărodul carele s-au
aflat împreună cu ei au șăzut în Gavaa a lui Veniamin și
plîngea; și cei streini de feliu să tăbărîse la Mahmas.

17. Și ieși strengîndu den țarina celor streini de feliu
în trei căpetenii: o căpetenie căutînd calea lui Gofera, pre
pămîntul Saval;

18. Și o căpetenie căutînd calea Vethoronului; și

Mt. 45, 1-122

Și Saul cu trâmbița trâmbitează întru tot pământul, zicînd: „Dă-lămară robii!”

4. Și tot Israel în audit zicînd cum au lovit Saul pre Nahiș cel străin de feli și să rușinara Israel întru cei străini de feli și strigă nărodul denapoia lui la Galgala.

5. Și cei străini de feli să adună de război asupra lui Israel. Și să suira asupra lui Israel întru război 30 000 de cară și 6 000 de călăreți și nărod ca arma cea de la budza mării în multime. Și să suira și să tăbăriră în Mahmas, den preajma Vetheron despre răsărit.

6. Și om Israel vădzu că-i îngustu lui ca să nu să apropie el. Și să ascuse nărodul întru pesteri și întru stîni și întru pietri și în gropi și în lacuri.

7. Și cei ce au trecut, au trecut Iordanul la pământul Gad și la pământul lui Galaad și tot nărodul s-au întristat denapoia lui. Și Saul încă era în Galgala.

8. Și lăsa 7 zile mărturie, în ce chip dzise Samuil, și n-au venit Samuil la Galgala și s-au rășchirat nărodul lui de la insul.

9. Și dzise Saul: „Aduceți pentru ca să fac ardere de tot și de împăcaciune”. Și făcu arderea de tot.

10. Și să făcu după ce săvîrși aducîndu arderea de tot, și, iată, Samuil sosi. Și reși Saul întru timpirea lui, să-l blagoslovască pre el.

11. Și dzise Samuil: „Ce ai făcut?”. Și dzise Saul: „Căce am vădzut cum s-au rășchirat nărodul de la mine și tu nu ai venit în ce chip ai făgăduit întru mărturia dzilelor, și cei străini de feli s-au adunat la Mahmas.

12. Și am dzis: «Acum să vor pogori cei străini de feli cătră mine la Galgala, și fetei Domnului nu m-am rugat!». Și m-am umilit și am adus arderea de tot”.

13. Și dzise Samuil cătră Saul: „Întru dăștură tie, căce n-ai erutat porîncea mea carea au porîncit tie Domnul, ca și acum, au gătit Domnul împărăția ta peste Israel până în veac.

14. Și acum împărăția ta nu va sta tie, și va cerea Domnul ște om după inima lui, și va porînce Domnul lui întru mai mare peste nărodul lui, căce n-ai erutat căte au porîncit tie Domnul”.

15. Și să seula Samuil și să duse de la Galgala întru calea lui. Și rămășita nărodului s-au suit denapoia lui Saul întru timpire denapoi nărodului celui de război, ei venind de la Galgala la Gavaa Veniamin. Și s-au socotit Saul nărodul carele s-au aflat cu el ca vro 600 de oameni.

16. Și Saul și Ionathan, fiul lui, și nărodul carele s-au aflat împreună cu ei au sedzut în Gavaa a lui Veniamin și plîngea, și cei străini de feli să tăbăriră la Mahmas.

17. Și reși stricînd den trimă a celor străini de feli în 3 căpeteni: o căpetenie căutînd calea Gofera pre pământul Savail.

18. Și o căpetenie căutîndu calea Vetheron și o căpetenie

Mt. 45, 1-122 / 112

Iar Saul trimbă cu trâmbița și strigă întru țara zicînd: „Să auză oare?”

4. Și auzi tot Israel și se strigă că au surbat Saul pre Nahiș fiind meargă să fugă și Israel în ochii filistimienilor. Și să adună tot Israel la dînd Saul în Galgala.

5. Iar filistimienii se adunară spre război asupra lui Israel, 30 000 de cară și 6000 de călăreți, iar nărod de-a viața era mult ca nășul mării. Și merseră de se tăbăriră în Mahmas, împotriva Vetheronului, despre răsărit.

6. Iar nărodul lui Israel, văzînd că nu le vor putea sta înainte, se ascuseră pren pesteri și pren mînti și pren pietri.

7. Iar alții fugiră și trecură Iordanul în timutul lui Gad și al Galaadului. Iar Saul pînă atunci tot era în Galgala, iar oamenii cîți era cu dînsul se spăreră tot.

8. Și asteptă 7 zile pînă la vremea carea porăncise lui Samuil, iar Samuil nu mai veni în Galgala și fugira oamenii lui de la dînsul.

9. Și zise Saul: „Aduceți să fac ardere-de-tot și de împăcare!” Și făcă ardere de tot.

10. Iar deaca sfîrși arderea de tot, iată, veni și Samuil și reși întru întîmpinarea lui să se blagoslovască de la dînsul.

11. Iar Samuil îi zise: „Ce ai făcut?”, Saul zise: „Văzutu că fugira oamenii de la mine și tu nu veniai în vremea ce zisești, iar filistimienii se-au strîns în Mahmas.

12. Ce zis: «Acum filistimienii se vor pogori la mine în Galgala, și fata Domnului n-am rugat!». Și nu mă pututu opri, ce rădicam ardere de tot”.

13. Iar Samuil zise cătră Saul: „În zadar taste tie accasta, căci n-ai păzit porîncea Domnului Dumnezeuului tău carea au porîncit tie. Că de n-ai fi făcut accasta, acum ară fi întărit Domnul împărăția ta în veac în Israel”.

14. Iar acum mei într-un chip împărăția ta nu va sta, că au aflat Domnul om după cum place inimii lui și au porînce lui Domnul să fie birător peste nărodul lui, că tu n-ai păzit porîncele căte au porîncit tie Domnul”.

15. Și seculîndu-se Samuil, se duse de la Galgala în calea sa, iar oamenii, cîți rămășese, merseră după Saul întru întîmpinarea oamenilor celor de război. Iar deaca merseră ei de la Galgala în Gavaoa² lui Veniamin, iar Saul făcu căutare oamenilor lui și se aflară cu dînsul ca li 600 de oameni.

16. Iar Saul și frusău Ionathan și oamenii ceie se întorșese cu dîștură șăzora în Gavaoa² lui Veniamin și plîngea, iar filistimienii se tăbăriră la Mahmas.

17. Și iesiră 3 căte de filistimienii de strica satere², și ceata cea dentii mersă pre calea Gofera, pre pământul Savail.

18. Iar ceata a doua mersă pre calea Vetheronului. Iar ceata cea a treia mersă pre calea Gofera.

Mt. 45, 1-122

Iar Saul trimbă cu trâmbița și strigă întru țara zicînd: „Să auză oare?”

4. Și auzi tot Israel și se strigă că au surbat Saul pre Nahiș fiind meargă să fugă și Israel în ochii filistimienilor. Și să adună tot Israel la dînd Saul în Galgala.

5. Și filistimienii se adunară spre război asupra lui Israel, 30 000 de cară și 6000 de călăreți, iar nărod de-a viața era mult ca nășul mării. Și merseră de se tăbăriră în Mahmas, împotriva Vetheronului, despre răsărit.

6. Iar israeliții, văzînduse că nu le vor putea sta înainte în pesteri, pren stînci și pren mînti și pren pietri.

7. Și unii dintre israeliți trecură Iordanul, în timutul lui Gad și al Galaadului. Și Saul pînă atunci tot era în Galgala, iar oamenii cîți erau cu dînsul erau cuprîși de spăimă mare.

8. Samuil ceruse să-l aștepte acolo, dar el n-ai venit, așa ca poporul să risipe.

9. Și zise Saul: „Veniti să pregătim jertfele de împăcare și arderea de tot”. Și aduse ardere de tot.

10. Cînd jertfele erau pe sfîrșite, iată, sosi și Samuil. Saul l-ai întîmpinat și l-ai tratat bun venit.

11. Și zise Samuil: „Ce ai făcut?”, Saul răspunse: „Am văzut cum se împrăștie poporul de pleacă de la mine, și tu n-ai venit cum ai făgăduit să aduci mărturie. Iar filistimienii erau adunați la Mahmas.

12. Și am socotit că vor navalii filistimienii peste mine în Galgala și eu nu l-am întărit, meargă pe Domnul. Și m-am smerit și am adus Domnului ardere de tot”.

13. Și zise Samuil cătră Saul: „Război tie tie n-ai păzit porîncea data tie de Domnul, și tu ai întărit Domnul împărăția ta peste Israel în veac, veceilor.

14. Și acum, împărăția ta nu va sta în tine, Domnul va alege un om după polta lui, și l-ai mări în mare peste poporul lui, căci tu n-ai păzit porîncea Domnului”.

15. Și se scula Samuil și plecă întru calea sa, iar oamenii care au rămas, merseră după Saul în război. Și venind ei din Galgala în Gavaoa² lui Veniamin, a numărat Saul oamenii ceie și aflară cu el ca li șase sute de oameni.

16. Și Saul și Ionathan, fiul lui, și oamenii ceie însoțea au poposi în Gavaoa² lui Veniamin și plîngeau, iar filistimienii erau adunați la Mahmas.

17. Și iesiră din țărîni trei ceate de israeliți pe calea Gofera, întru pământul Savail.

18. Și o ceată mersă pre calea Vetheronului, și o ceată

Ms. 45, f. 122^v-122^r

căutîndu calea Gavee, cîcea ce pleacă spre Ghe pre Savim, cea pustie.

19. Și faur³ de fier nu să află într-o țară tot pămîntul Israil, căce au dzis cei strîini de feli ca să nu facă iudovii sabie și suliță.

20. Și pogoria tot Israilul la pămîntul celor strîini de feli, să-ș lucrîde fieștecarele sîcerea lui și ciniia lui și fieștecarele toporul lui și sîcerea⁴ lui.

21. Și era culesul gata de sîcere, și ciniile era 3 sicli la un dînte: și toporului, și sîcerii, prețul era unul.

22. Și să făcu într-o dzile războiului la Mahmas, și nu să află sabie și suliță în mina a tot nărodul celuia ce era cu Saul și cu Ioanathan, și să află la Saul și la fiul lui, Ioanathan.

23. Și ieși dentru așezarea celor strîini de feli decinde de Mahmas.

CAP 14

1. Și să făcu dzua. Și dzise Ioanathan, feciorul lui Saul, cătră copilașul ce-i rădica ciniile¹ lui: „Vino și să ne suim la Mesav a celor strîini de feli, cea decinde acîcea²”; și tîtine-său nu au spus.

2. Și Saul ședea în deal, pre marginea dealului, suptu rodul cel de la Magdon; și era cu însul ca vro 600 de oameni.

3. Și Ahia, feciorul lui Ahitov, frate lui Ioavid, fiul Finees, fiu lui Ili, preut lui Dumnezău în Silom, rădicînd efudu. Și nărodul nu știa că s-au dus Ioanathan.

4. Și într-o mijlocul trecătorii unde cerca Ioanathan să treacă într-o așezarea celor strîini de feli și cale a pietri era decindele acestuia și cale a pietri era decindele acestuia, numele unuia Mosis și numele altuia Sina³.

5. O cale despre miazănoapte venind la Mahmas și calea cîcealaltă despre răsărit, spre Gavee.

6. Și dzise Ioanathan cătră copilașul ce rădica ciniile lui: „Vino, și să trecem la Mesav a neobrazuțiilor acestora, orice va face Domnul noao, căce nu taste la Domnul oprindu-să a mintui, au în mulți, au în puțini”.

7. Și-i dzise lui cela ce rădica ciniile lui: „Fă tot care inima ta te va pleca, abate-te pre tine, lată, eu împreună cu tine sintu: ca inima ta, inima mea”.

8. Și dzise Ioanathan: „Iată, noi vom trece cătră oameni și ne vom tăvăli cătră ei.

9. Și de vor dzice acîstea cătră noi: «Dăpărtați-vă acolo până vom spune voao!», și să stăm într-o noi și să nu ne suim preste ei.

10. Și de vor dzice acîstea cătră noi: «Suiți-vă cătră noi!», și ne vom sui, căce i-au dat pre ei Domnul în minile noastre, acesta-i noao sâmmul”.

11. Și intrară amindoi la Mesav a celor strîini de feli. Și dzise cei strîini de feli: „Iată evrei ies din bortele lor unde s-au ascunsu acolo”.

12. Și răspuneră oamenii Mesav cătră Ioanathan și cătră purtătorul unelțelor lui, și dziseră: „Suiți-vă cătră noi și vom arăta voao cuvîntu”. Și dzise Ioanathan

Ms. 4389, f. 132^v

care se abate spre valea Ovnului în pustie, la izvorul Savimului.

19. Iar faur de fier nu se afla în toată țara lui Israil, că zise filistimlîeni să nu facă ovreii sabii, nici gidle³.

20. Ce mergea totii feciorii lui Israil la filistimlîeni de-ș făcea fieștecine coasă și armă și sâcure și sîcere.

21. Și se timpise toate cite avusese ei gata în vrîmea sîcerii, sâcurile și sîcerile și nu era cine să le direcag.

22. Și în vrîmea războiului Mahmasului nu se afla sabie nici gida⁴ în mina nice a unui om citi era cu Saul, fără numai citi era la Saul și la fiu-său Ioanathan.

23. Și ieși-eră den locul care-l biruia filistimlîeni de trecură în hotarale Mahmasului.

CAP 14

1. Iară cînd fu într-o zi, zise Ioanathan, feciorul lui Saul, slugii sale care purta arma lui: „Vino și blăm la Mesaf al filistimlîenilor, care iaste de cîcea parte²”; iar tîtine-său nu-i spuse de aceasta.

2. Iar Saul ședea supt umbra unui rodiiu, în virful dealului care era în Magdon, și era cu dînsul ca la 600 de oameni.

3. Iar Ahia, feciorul lui Ahitov, fratele lui Iovith, feciorul lui Finees, feciorul lui Iliia, preutul lui Dumnezeu în Silom, purta ctudul. Și oamenii nu știa că se-au dus Ioanathan.

4. Și era în mijlocul trecerii pre unde mergea Ioanathan să treacă în țînutul filistimlîenilor, era piatră și demoace de cale și de cîcea parte; și numele unuia era Mosis, iar numele altuia – Sina.

5. Și o piatră sta despre miazănoapte, împotriva Mahmasului, iar alta despre amiază, împotriva Gaveii.

6. Și zise Ioanathan cătră sluga acîcea ce purta arma lui: „Vino să mergem la Mesavul neobrezuțiilor acestora, dară de va oști Domnul pentru noi, că Domnul nu se oprîște a mintui, sau în mulți, sau în puțini”.

7. Iar cela ce purta arma lui îi zise: „Fă ce-ți cugetă inima, că eu, iată, sint cu tine, cum voiște inima ta, așa și inima mea”.

8. Și zise Ioanathan: „Iată, noi trecem la acii oameni și ne vom arăta la dînșii.

9. Deci, de ne vor zice: «Îngăduiți aici pînă vă vom face veste!», noi vom îngădui aici la locul nostru și nu vom merge la dînșii.

10. Iar de ne vor zice: «Veniți la noi!», de-acii noi să mergem, că au dat pre dînșii Domnul în minile noastre; și acest semn să fie noao”.

11. Și intrară amindoi depreună la Mesava filistimlîenilor; și ziseră filistimlîeni: „Iată că ies ovreii de pren bolțele³ cîele de piatră de unde se fusese ascuns!”.

12. Și răspuneră oamenii de la Mesava cătră Ioanathan și cătră sluga carea purta arma lui, și ziseră: „Suiți-vă la noi și vom spune voao ce va fi!”. Iar Ioanathan

Versiunea modernă

care duce spre hotarele deșertului, spre valea Teboimului.

19. Și în vrîmea aceea nu se găsea în tot pămîntul lui Israel un faur de fier; căci filistenii se temeau ca nu cumva să-și facă evreii săbi și sulte.

20. Trebuia deci totii israeliți să se ducă la filistenii să-și lucreze fierul de plug, sape, seceră și topoare.

21. Și era culesul gata de seceră, și uneltele costau trei sicli la un dînte, și pentru topor și seceră prețul era unul.

22. Și așa s-a întîmplat că în zilele războiului de la Micmas nu se afla nici sabie nici suliță în mina poporului ce era cu Saul și cu Ionatan. Numai Saul și Ionatan, fiul lui, aveau.

23. Și a venit ceata întii de filistenii să păzească trecătoarea de la Micmas.

CAP 14

Ionatan viteazul

1. Și într-o zi a zis Ionatan, fiul lui Saul, către tinărul armaș care îi purta armele: „Să mergem dincolo de Mesaf, în tabăra filistenilor.” Dar tatălui său nu i-a spus nimic.

2. Saul însă ședea în deal, la marginea Ghibeti, sub rodul cel din Mhiron, și erau cu dînsul ca la șase sute de oameni.

3. Cu el era și Ahia, fiul lui Ahituv, fratele lui Icabod, fiul lui Finees, fiul lui Eli, preutul lui Dumnezeu în Silo, purtînd efodul. Poporul însă nu știa că Ionatan s-a dus.

4. Trecătoarea pe unde încerca Ionatan să treacă la vatra filistenilor, trecea printre niște stînci ascuțite cu numele de Boteș (spin) și Sene (strălucitoare sau alunecătoare).

5. O stîncă dînspre miazănoapte, spre Micmas, cealaltă dînspre răsărit, spre Ghibea.

6. Și zise Ionatan către armașul său: „Hai să trecem la acești nețâtați împejur, poate ne va ajuta Domnul, pentru că pentru Domnul nu este oprire, fiind noi mulți sau puțini”.

7. Iar armașul lui i-a zis: „Fă tot ce te îndeamnă inima, umblă după pofta ta; eu voi rămîne oricum cu tine, inima mea va fi și inima ta!”.

8. Și Ionatan a zis: „Să ne apropiem pînă ce ne vor vedea.

9. Și de ne vor zice: «Stați acolo, pînă venim noi!», atunci vom sta pe loc și nu vom urca la ei.

10. Iar de ne vor zice: «Urcați la noi!», vom urca, pentru că Domnul ni i-a dat în minile noastre; și acesta va fi semnul dat nouă”.

11. S-au dus deci în bătaia filistenilor care au zis: „Iată, evreii ies din ascunși din găurile lor!”.

12. Apoi au strigat către Ionatan și armașul lui: „Urcați la noi, că vrem să vă spunem ceva”. Și zise Ionatan către armașul lui:

Biblia 1988, pag. 204, col. II

ИИЕМ А

зисе гсонадан кветре тѣла те пѣрѣта оуѣлѣтеле
 аѣна сѣте ден напоа мѣ, кѣчн пѣл дѣт пре ендѣ
 пѣло ж мжнне аѣн геранѣ. Шн сѣ сѣн гсона
 дань пре мжнне аѣн шн пре пичѣарѣ аѣн, шн
 тѣла те рѣднѣ оуѣлѣтеле аѣн ден напоа аѣн, шн
 кѣчн пѣрѣта сѣлѣра фѣцен аѣн гсонадан, шн лѣвн
 пре ендѣ шн тѣла те рѣднѣ оуѣлѣтеле аѣн аѣлѣто
 рѣднѣ напоа аѣн. Шн сѣ фѣкѣ рана тѣ дѣ
 тжннѣ вѣтѣ аѣлѣкнѣт гсонадан, шн тѣла те рѣднѣ
 пѣ оуѣлѣтеле аѣн, ка вресѣ пѣ дѣ о аменнѣ, кѣ ло
 внѣтѣра, шн аѣднѣнѣрн дѣ пѣстрн, шн кѣ пѣстрн
 дѣ аѣн вж мѣлѣднѣ. Шн сѣ фѣкѣ рѣспѣнѣ мѣре
 фѣла вѣрѣ, шн аѣцарннѣ, шн тѣтѣ норѣдѣлѣ тѣ дѣ
 ла мѣлѣ, шн чѣнѣ стѣрнѣ, сѣ стѣлѣмжнѣтѣрѣ шн
 сѣ, шн кѣ вѣрѣ сѣ о стѣнѣ сѣсѣ, шн сѣ мннѣнѣ
 пѣлѣмжнѣтѣлѣ, шн сѣ фѣкѣ стѣлѣмжнѣтѣре дѣла дѣ
 нѣлѣ. Шн вѣлѣзѣтѣ стѣрѣжнѣ аѣн сѣлѣлѣ фѣга
 вѣла аѣн вѣнѣамнѣнѣ шн пѣтѣ тѣлѣтѣра, тѣрѣлѣрѣтѣ
 дѣ сѣ пѣрѣтѣ шн дѣ аѣтѣ. Шн зисе сѣлѣлѣ норѣ
 дѣлѣнѣтѣ ерѣ кѣ аѣлѣ, сѣвѣнѣнѣ дѣрѣтѣ шн вѣдѣнѣ, тѣ
 нѣ аѣлѣ мѣрѣ дѣнѣтѣрѣ вѣнѣ, шн сѣкѣтѣнѣтѣ, шн пѣтѣ
 нѣсѣ аѣлѣ гсонадан, шн тѣла те рѣднѣ оуѣлѣтеле
 аѣн. Шн зисе сѣлѣлѣ аѣн аѣлѣ аѣлѣ ефѣдѣлѣ
 вѣчнѣ ерѣ стѣрѣ аѣн дѣмнѣтѣрѣ фѣсѣла аѣлѣ аѣн
 тѣлѣ аѣн геранѣ. Шн сѣ фѣкѣ пре кѣлѣм гѣрѣлѣ
 сѣлѣлѣ кѣтѣрѣ пѣсѣтѣ, шн сѣлѣнѣтѣлѣ фѣлѣвѣра тѣла
 стѣрннѣ дѣ фѣлѣм, мѣрѣтѣ мѣрѣгѣнѣдѣ шн сѣ фѣмѣ
 цѣлѣ, шн зисе сѣлѣлѣ кѣтѣрѣ пѣсѣтѣлѣ, аѣлѣнѣнѣ
 мжннѣлѣлѣ. Шн сѣ сѣн сѣлѣлѣ шн тѣтѣ нѣ
 рѣдѣлѣ тѣ ерѣ фѣпрѣдѣнѣ кѣ аѣлѣ, шн вѣнѣрѣтѣ пѣнѣ лѣ
 рѣзѣвѣнѣ, шн пѣтѣ сѣ фѣкѣ сѣлѣлѣ дѣтѣ о м пѣсѣтѣлѣ
 пѣрѣлѣлѣ стѣлѣ, а мѣстѣкѣнѣтѣрѣ мѣре фѣртѣ
 Шн рѣвнѣнѣ тѣлѣ тѣ ерѣ ернѣ шн аѣлѣлѣтѣ ернѣ фѣпрѣдѣнѣтѣ
 кѣ чѣнѣ стѣрннѣ дѣ фѣлѣнѣ, тѣла тѣ стѣ сѣлѣ, кѣ рѣнѣ е
 рѣ фѣлѣвѣрѣтѣ, сѣлѣ фѣлѣдѣрѣсѣрѣ шн ернѣ аѣн фѣпрѣдѣнѣтѣ
 кѣ геранѣ, кѣ чѣнѣкѣ сѣлѣлѣ шн гсонаданѣ
 Шн тѣтѣ о мѣлѣ аѣн геранѣ, тѣла тѣ стѣ аѣкѣнѣдѣтѣ
 фѣмѣнѣтѣлѣ аѣн ефѣрамнѣ, аѣлѣ аѣлѣкнѣтѣ кѣ аѣлѣ фѣлѣнѣтѣ
 тѣн стѣрннѣ дѣ фѣлѣм, шн сѣлѣ фѣпрѣдѣнѣтѣ шн ернѣ дѣ
 напоа лѣрѣ фѣрѣзѣвѣнѣ, шн аѣлѣ мжннѣнѣтѣ дѣмнѣлѣ,
 фѣсѣла аѣлѣ пре геранѣ, шн рѣзѣвѣнѣлѣ тѣлѣкѣ пре
 вѣмѣдѣ. Шн тѣтѣ норѣдѣлѣ ерѣ фѣпрѣдѣнѣтѣ кѣ
 сѣлѣлѣ, ка вресѣ пѣ дѣ о аменнѣ, шн ерѣ рѣзѣвѣнѣ
 рѣсѣннѣпѣ фѣтѣлѣтѣ фѣлѣнѣтѣлѣ аѣн ефѣрамнѣ.
 Шн сѣлѣлѣ нѣ кѣнѣсѣкѣ нѣ кѣнѣшннѣцѣ мѣре фѣсѣла
 аѣлѣ аѣлѣ шн вѣлѣстѣмѣтѣ, норѣдѣлѣ знѣкѣнѣдѣ, вѣлѣстѣ
 мѣлѣтѣ о мѣлѣ кѣрѣлѣ вѣ мжннѣлѣ пѣннѣ пѣннѣ фѣсѣрѣтѣ
 шн вѣнѣ нѣзѣвнѣднѣ прѣ вѣрѣж мѣшѣлѣ мѣрѣ, шн нѣ
 рѣстѣлѣтѣ тѣтѣ норѣдѣлѣ пѣннѣ. Шн тѣтѣ пѣ
 мжннѣлѣлѣ прѣзѣлѣ, шн пѣтѣ аѣлѣмѣрѣвѣтѣ ерѣ дѣ
 стѣпннѣ, дѣспѣрѣ фѣлѣ цѣрннѣнѣ. Шн фѣртѣ
 норѣдѣлѣ фѣстѣпннѣтѣ, шн пѣтѣ мѣрѣтѣ гѣрннѣдѣ,
 шн нѣ ерѣ тѣла тѣ стѣлѣ фѣлѣрнѣ мжннѣ аѣн лѣ гѣрѣ
 аѣн, кѣчѣ сѣлѣ тѣмѣлѣтѣ норѣдѣлѣ дѣ жѣрѣмжннѣтѣлѣ
 дѣмнѣлѣнѣ. Шн гсонаданѣ нѣдѣ фѣстѣ аѣлѣнѣтѣ
 нѣжнѣдѣ аѣлѣ фѣстѣ жѣрѣжнѣдѣ тѣлѣтѣстѣлѣ прѣ норѣдѣ,
 шн фѣтннѣтѣ мѣлѣннѣтѣ тѣлѣтѣстѣлѣ стѣ тѣла дѣн мѣ
 на аѣн, шн аѣлѣ фѣфнѣтѣ прѣ ерѣлѣ фѣфѣгѣрѣ дѣ мѣлѣ
 рѣ шн шн фѣлѣвѣрѣтѣ мжннѣ аѣн лѣ гѣрѣ аѣн, шн вѣ

ce purta aneltele lui: „Suie-te cu napoia mea, căci i-au dat pre ei Domnul în minile lui să ai!”

13. Și să sui Ionathan pre minile lui și pre picioarele lui, și cela ce ridica uneltele lui – den napoia lui. Și căutară asupra feței lui Ionathan și să lovi pre ei; și cela ce ridica uneltele lui ajutoria dennapoia lui.

14. Și să făcu rana cea dentiiu carea au lovit Ionathan și cela ce ridica uneltele lui, ca vro 20 de oameni, cu lovitura și a încări de pietri și cu pietri de ale împului.

15. Și să făcu înspăimare în tabără și în țarină; și tot norodul cel de la Mesav, și cei ce strica să spămîntară și ei nu vro să ostenească; și să minună pământul, și să făcu spămîntare de la Domnul.

16. Și să zură străjile lui Saul în Gavaa al lui Veniamin; și iată, țara turburată, de o parte și de altă.

17. Și zise Saul norodului ce era cu el: „Socotiți dară și vedea cine au mers dentru voi!” Și socotiră, și iată, nu se află Ionathan și cel ce ridica uneltele lui.

18. Și zise Saul lui Ahia: „Adu efudul!”. Căci era scriiul lui Dumnezău în zioa aceea înaintea lui Israil.

19. Și să făcu precum graia Saul către preot, și suncul în tabăra celor streini de feliu mergea mergînd și să înmulția; și zise Saul către preotul: „Adună-ți minile tale!”.

20. Și să sui Saul și tot norodul ce era împreună cu el și veniră pînă la războiul; și iată, să făcu sabie de om preste aproapele său, amestecătură mare foarte.

21. Și robii ceia ce erau ieri și alaltieri împreună cu cei streini de feliu, ceia ce să suia, carei era în tabără, să întoarseră și ei a fi împreună cu Israil, cu cei cu Saul și Ionathan.

22. Și tot omul lui Israil, ceia ce să ascundea în muntele lui Efraim, au auzit și au fugit cei streini de feliu și să împreunară și ei dennapoia lor în războiul.

23. Și au mintuit Domnul în zioa aceea pre Israil, și războiul trecu pre Vemod [23.] Și tot norodul era împreună cu Saul, ca vro 100 de oameni. Și era războiul răsipit în toată cetatea, în muntele lui Efraim.

24. Și Saul nu conosu necunoștință mare în zioa aceea și blestemă norodul, zicînd: „Blestemat omul carele va minca piine pînă în sară, și voi izbîndi pre vrăjmașul meu!” Și n-au gustat tot norodul piine.

25. Și tot pământul prînziia, și iată, dumbavă era de stupină, despre fața țarinii.

26. Și întră norodul în stupină; și iată, mergea grăind și nu era cel ce să întoarcă mîna lui la gura lui, căce s-au temut norodul de jurămîntul Domnului.

27. Și Ionathan n-au fost auzit cînd au fost jurînd tată-său pre norod. Și întinsă marginea toiașului său cel den mîna lui și n-au înfipt pre el în fagurul de miere și-ș întoarsă mîna lui la gura lui și vă-zură ochii lui.

Ms. 45, f. 122^v

cătră cea ce purta uneltele lui: „Sui-te denapoi-a mea, căce i-au dat pre ei Domnul în mîinile Israel!”.

13. Și să sui Ioanathan pre mîinile lui și pre picioarele lui, și cea ce rădica ciniile lui – denapoi-a lui. Și căutară asupra fetei lui Ionathan și-i loviră pre ei, și cea ce rădica ciniile lui ajutoria denapoi-a lui.

14. Și să făcu rana cea dentăi carea au lovit Ioanathan și cea ce rădica ciniile lui, ca vro 20 de oameni⁴ cu lovituri și cu aruncări de pietri și cu bulgări de ai cimpului.

15. Și să făcu întristare întru tabără și întru tarină și tot nărodul de la Mesav și cei ce strica să intristară și ei și nu vrea să ostenească⁵. Și să minună pămîntul și să făcu întristare de la Domnul.

16. Și văzură străjile lui Saul în Gavaa a lui Veniamin și, iată, tabăra turburată de o parte și de alta.

17. Și zise Saul nărodului ce era cu el: „Socotiți dară și vedeți cine au mersu dentru voi”. Și socotiră, și, iată, nu să afla Ionathan „cel ce rădica ciniile lui”.

18. Și zise Saul lui Ahia: „Adu efud”, căce era săcriiul lui Dumnezău întru dzua aceea înaintea lui Israel.

19. Și să făcu cînd grăiește Saul cătră preot, și sunetul în tabăra celor strini de feli mergea mergînd și să înmulția. Și zise Saul cătră preutul: „Adună-ți mîinile tale”.

20. Și să sui Saul și tot nărodul ce era împreună cu el și veniră până la război. Și iată, să făcu sabia omului pre aproapele său, amestecătură mare foarte.

21. Și robii ceia ce era ieri și alaltaieri împreună cu cei strini de feli, ceia ce să suia, carii era în tabără, să întoarseră și ei împreună cu Israel, cu cei cu Saul și Ioanathan.

22. Și tot omul Israel, ceia ci să ascundea în muntele Efraim, au audzit că au fugit cei strini de feli și să împreunară și ei denapoi-a lor întru război.

23. Și au mintuit Domnul întru dzua aceea pre Israel și războiul trecu pre Vemoth, și tot nărodul era împreună cu Saul, ca vro 10 000 de oameni; și era nărodul rășchirat în toată cetatea întru muntele Efraim.

24. Și Saul nu cunoscă necunoștință mare întru dzua aceea, și blăstămă nărodul, dzicînd: „Blăstămat omul carele va minca piine până în sară, și voi izbîndi pre neprietenul meu”. Și n-au gustat tot nărodul piine. Și tot pămîntul prîndzia.

25. Și iată, dumbravă era de stupină despre fața țarenei.

26. Și intră nărodul la stupină și, iată, mergea grăind și, iată⁶, nu era cel ci să întoarcă mina lui întru gura lui, căce s-au temut nărodul de jurămîntul Domnului.

27. Și Ioanathan n-au fostu audzit cînd au fostu jurîndu tată-său pre nărod, și întinse marginea buzduganului său celui den mina lui, și i-au înfipit⁷ pre el în fagurul mierii, și să întoarse mina lui la gura lui. Și văzură ochii lui.

Ms. 4389, f. 132^v-133^r

zise cătră cea ce purta arma lui: „Vino după mine, că i-a dat Domnul în mina lui Israel!”.

13. Și se sui Ioanathan în brînci și cea ce purta arma lui, după dînsul; și, văzînd fata lui Ioanathan, filistimlîni căzură înaintea lui, iar sluga lui îi ucidea.

14. Și fu aceasta rana cea dentăi carea birui Ioanathan și sluga lui carea purta arma, ca la 20 de bărbaț, la o jumătate de parte de arătură, cit ară putea ara 2 boi într-o zi.

15. Și fu spaimă în tabăra filistimlînilor, la cei de la cîmp și la toți oamenii cei de la Mesav; și oștile lui se înfricoșară că ei era ca cînd n-ară fost băgînd de seamă; și se cutremură pămîntul de frica carea fu lor de la Domnul.

16. Și se dăde veste lui Saul în Gavaa⁸ lui Veniamin că se-au răsipit taberile încoace și încolo.

17. Și zise Saul oamenilor carii era cu dînsul: „Socotiți-vă acum și vă căutați, dară de fi dusu-se cinevaș dentru noi încătvoaș”. Și se socotiră și, iată, Ioanathan și sluga carea purta arma lui nu se aflară cu dînsul.

18. Și zise Saul cătră Ahia: „Ado-mi sierul Domnului!” (că într-acelle zile era sierul Domnului cu feciorii lui Israel).

19. Și cum zise Saul cătră preot, îndată fu răsunare în tabăra filistimlînilor; și mergînd, se ducea și se înmulția. Și zise Saul cătră preot: „Trageti mîinile!”.

20. Și ieși Saul și toți oamenii cu dînsul și ieșiră pină unde se tăia; și, iată, era sabia fiește a căruia spre vecinul lui de se tăia adinsei; și fu gilceavă foarte mare.

21. Și ovreii carii era de ieri și mai de alaltaieri cu filistimlîni, să le fie lor într-ajutor, se întoarseră și ei și fură cu israelitîni și cu Saul și cu Ioanathan.

22. Și toți israelitîni carii se fusese ascuns pre muntii Efraimului, deaca înteluseră că fug filistimlîni, se adunară și ei de-i gonîia cu războiul.

23. Și așa mintui Domnul într-acea zi pre Israel den mîinile filistimlînilor. Iar războiul se tînse pină la Vemoth; și era tot nărodul cu Saul și era ca la 10 000 de oameni, că era tot războiul dentr-acelle cetăți răsipit și fugit în muntele Efraimului.

24. Și jură Saul pre nărod cu jurămînt mare în zua aceea, și zise: „Să ziceți oamenilor: «Blestemat sa fie tot omul care va minca piine într-această zi pină aseară pină vom izbîndi asupra vrăjmașilor noștri!»”. Și nici un om nu gustă mincarea, o fărîmă de piine.

25. Și iată, braniștea despre partea despre arături era plină de stupi.

26. Și intrară toți oamenii în braniștea cea cu stupi și vedea toți curînd mierea, iar nimin<i> nu era care să-și ducă cu mina la gură, că le era frică de jurămînt.

27. Iar Ionathan nu auzise cînd jură tată-său pre nărod, ce tînse coada buzduganului⁹ care era în mina lui și întinse în miere și mincă; și-și întoarse mina la gură și se străluciră ochii lui.

Versiunea modernă

„Sui-te după mine, că Domnul i-a dat în mîinile lui Israel!”.

13. Iar Ionatan s-a cățarat cu mîinile și cu picioarele, și armașul după el. Cînd a apărut chipul lui Ionatan, filistenii au căzut jos de spaimă, iar armașul lui i-a ucis.

14. Și așa au căzut la întina lovitură vreo 20 de oameni, ucși de Ionatan și armașul său cu lanca, cu praștia și cu pietricele de pe cîmp.

15. Și se făcu mare tulburare în tabără și în țarină; și tot poporul, cei din tabără și cei ce se duseră după pradă erau înspăimîntați și nu voiau să facă nimic. Și cum se cutremura și pămîntul, i-a cuprins de la Domnul groază și frică mare.

16. Și văzură străjile lui Saul în Ghibeca lui Veniamin neliniștea din tabără.

17. Și zise Saul poporului ce era cu el: „Socotiți și vedeți cine lipsește dintre voi!”. Și numărară și văzură că lipsește Ionatan și armașul lui.

18. Și zise Saul lui Ahia: „Adă chivotul lui Dumnezeu!”. Căci chivotul lui Dumnezeu era în vremea aceea cu fiii lui Israel.

19. Și pe cînd grăi Saul către preot, tulburarea din tabăra filistenilor creștea din ce în ce mai mare, și zise Saul către preot: „Nu te atinge!”.

20. Și se sui Saul și tot poporul ce era cu el și au mers la locul luptei și iată sabia fiecăruia era ridicată asupra apropielii său; și învălmășeala era foarte mare.

21. Și robii care ieri și alaltaieri se războiau de partea filistenilor, au întors armele și se împreunară cu israeliții ce erau cu Saul și Ionatan.

22. Și toți israeliții ce se ascuseră în muntele lui Efraim, auzînd de fuga filistenilor s-au adunat și ei cu cei ai lor la luptă.

23. Și a mintuit Domnul în zua aceea pe Israel; lupta se întinse însă pină la Bet-Aven. Iar erau ca la 10.000 de războinici cu Saul. Și războiul străbătu toate cetățile din muntele lui Efraim.

24. În zua cînd israeliții au slăbit bătîndu-se, Saul a blestemat poporul zicînd: „Blestemat să fie omul care va minca piine pină diseară, cînd eu mă voi răzbuna pe vrăjmași mei!”. Și nimin din popor n-a gustat piine.

25. Și era acolo o pădure cu mulți stupi de albine.

26. Și tot poporul a șezut pe pajiște și și-a spus: „Iată aici curge mierea”. Dar nimin n-a dus mina la gură, fiindcă se temea de blestem.

27. Și Ionatan care nu auzise de blestemul tatălui, a muiat vîrful toiagului său într-un fagure de miere, i-a dus cu mina la gură și i s-au luminat ochii.

2 2
4 ↑ П

ки зхрѣ окій ахн . Шн респѣньсѣ оуънъль дѣмъ
тѣхъ нородъ, шн зисѣ жѣжидъ аъ жѣратъ тѣмъ
тѣхъ нородъхъ зисѣндѣ, батематъ сѣмъхъ кареле
бамжнѣа пѣнне аспѣзѣн, шн сѣбѣн нородъхъ .
ѣд Шн кѣноскъ ѣснаданъ шн зисѣ , мѣхнѣмъ
тѣмъ мѣеу пѣмжнѣмъ, вѣзѣ пѣнтрѣхъ кѣте аъ
възхѣт окій мѣеу кѣте аъ гѣстѣмъ сѣречѣ пѣ
а цннѣ дѣнтрѣхъ мѣартъ ачѣста . Че кѣте аро
фн мѣнкатъ мѣнжнѣмъ аспѣзѣн нородъхъ дѣно
прѣзнае вѣрѣжамшлоръ лоръ, кареле аъ афлатъ ,
къ ахѣме арофн сѣмъхъ алатъ ман мѣре ранѣ аспѣ
аа зн аспѣтѣн стрѣннѣ дѣфѣлн . Шн лобн а
трѣхъ зисѣа ачѣа дѣнтрѣхъ тѣн стрѣннѣ дѣфѣлн ,
ман мѣлѣн дѣнжѣтѣ амахъмѣсѣ , шн аъ ачѣстѣмъ
аъ нородъхъ фѣрѣте . Шн аъ порнѣтѣсѣ нородъхъ
а прѣзѣн, шн аъ алатъ нородъхъ тѣрѣме шн тѣрѣ
зисѣ, шн фѣл дѣвон, шн аъ жѣнѣтѣ прѣ пѣмжн
аг шн мѣнѣа нородъхъ кѣжнѣе . Шн сѣ спѣсѣ
ахн сѣбѣа зисѣндѣ кѣте нородъхъ аъ грѣшнѣ
дѣмъахн, мѣнкатъ фѣнѣдѣ кѣжнѣеа, шн зисѣ
сѣа дѣн гѣдѣмъ, тѣвѣлѣнѣннѣ пѣатрѣ ачѣ мѣре
аъ шн зисѣ сѣбѣа . Рѣснѣнѣнѣ аспѣхъ нородъ
шн лѣзѣтѣн лоръ, сѣа дѣтѣ ачѣ вѣнѣахъ ахн
фѣсѣе кареле дѣн вон, шн тѣнѣш сѣа ахн, шн
сѣ жѣдѣ прѣ ачѣстѣ пѣатрѣ, шн лѣвѣн мѣнѣа
прѣ аѣе шн нѣвѣннѣ грѣшн дѣмъахн ка сѣмжнѣа
кѣ жнѣеа, шн аъ ачѣ нородъхъ фѣсѣ кареле те сѣ
ра амажнѣ ахн нѣпѣтѣ, шн жѣнѣа аколѣсѣ .
аѣ Шн зидн аколѣ сѣаа жѣртѣвннѣ дѣмъахн, а
чѣста аъ ачѣстѣ сѣаа асѣднѣ жѣртѣвннѣ дѣмъ
аъ ахн . Шн зисѣ сѣаа сѣне погорѣмъ дѣн на
пѣа тѣлѣр стрѣннѣ дѣфѣлн нѣпѣтѣ, шн сѣ жѣ
хѣннѣ аспѣхъ ен пѣнѣ сѣбѣ аумнѣа зисѣа, шн сѣ
нѣ лѣсѣмъ аспѣхъ ен сѣмъ, шн зисѣтѣрѣ тѣтѣ те сѣ
вѣн ачѣннѣтѣ тѣфѣ, шн зисѣ прѣсѣтѣль сѣне
аъ апропѣмъ ачѣтѣ кѣтѣрѣ дѣмъахъ . Шн аспѣ
сѣ сѣаа прѣ дѣмъахъ а погорѣмъвѣомъ дѣн напѣа
тѣлѣр стрѣннѣ дѣфѣлн аъ аѣвѣн прѣ ен амажнѣ
аѣ ахн гѣранѣ а шн нѣ тѣ рѣспѣньсѣ ахн дѣмъахъ
аъ аспѣа ачѣа . Шн зисѣ сѣаа ачѣтѣн ачѣтѣ
тѣмъте колѣчѣрѣе нородъахн, шн нѣношѣ шн
вѣдѣннѣ аспѣхъ тѣне сѣа фѣкѣтѣ пѣкѣтѣа ачѣста
аъ аспѣзѣн . Кѣте вѣа дѣмъахъ тѣла те аъ мѣн
тѣннѣ прѣ гѣранѣ кѣ дѣвѣ рѣспѣндѣ асѣпрѣ ахн
ѣснаданъ фѣмѣахн мѣеу вѣмѣрѣн кѣ мѣартѣ, шн
нѣ бѣа тѣне сѣрѣспѣлѣтѣ дѣнтрѣхъ тѣтѣ нородъахъ .
аъ Шн зисѣ ачѣстѣ сѣмъахъ ахн гѣранѣ вѣнѣцѣ фѣла
рѣбнѣе, шн сѣ шн ѣснаданъ фѣмѣа мѣеу вѣмѣрѣ
рѣбнѣ, шн зисѣ нородъахъ кѣтѣрѣ сѣаа те ачѣтѣ зн
нѣ аспѣхъ окій пѣнѣ фѣ . Шн зисѣ сѣаа (дѣ
нѣа дѣмъахъ ахн гѣранѣ, те кѣ нан рѣспѣсѣ
рѣвѣахн тѣхъ аспѣзѣн а дѣ аспѣ аспѣхъ мѣне аъ
аспѣхъ ѣснаданъ фѣмѣа мѣеу стрѣмѣтѣтѣтѣ)
дѣне дѣмъахъ ахн гѣранѣ дѣ ачѣтѣрѣннѣ (шн дѣ
вѣн зисѣ ачѣспѣ дѣ нородъахн тѣхъ ачѣрѣ ахн
аъ гѣранѣ дѣн ачѣтѣ фѣнѣе .) Шн сѣ асѣрѣчѣрѣ
ѣснаданъ, шн сѣаа шн нородъахъ ешн шн зисѣ
сѣаа пѣнѣцѣ сѣрѣцѣ аспѣхъ мѣжѣахъ мѣеу, шн а
спѣхъ мѣжѣахъ ахн ѣснаданъ фѣмѣахн мѣеу прѣ

Biblia 1688, pag. 205, col. 1

28. Și răspunsă unul dentru norod și zise: „Jurînd au jurat tată-tău norodul, zicînd: «Blestemat omul carele va mânca pîine astăzi!». Și slăbi norodul”.

29. Și cunoscu Ionathan și zise: „Mihnit-au tată-mieu pămîntul, vezi pentru căce au văzut ochii miei, căce am gustat oarece puțină dentru miêrea aceasta.

30. Ce căce ar fi mîncat mîncînd astăzi norodul den prăzile vrăjmașilor lor, carele au aflat, că acuma ar fi să nu altă mai mare rană astăzi între cei striini de feliu!”.

31. Și lovi între zioa acêea dentru cei striini de feliu, mai mulți decit între Mahmas; și au încetat norodul foarte.

32. Și au pornitu-să norodul la prăzi și au luat norodul turme și cirezi și fii de boi; și au junghiat pre pămînt și mînca norodul cu sînge.

33. Și să spusă lui Saul, zicînd căce norodul au greșit Domnului, mîncat fiind cu sîngele. Și zise Saul: „Den Ghetem, tăvăliți-m piatră aicea mare!”.

34. Și zise Saul: [34.] „Răsiți-vă între norod și le ziceți lor să aducă aicea vițelul lui fieștecărele den voi și cineș oaia lui și să junghe pre această piatră și le veți mînca pre êle și nu veți greși Domnului ca să mîncați cu sîngele”. Și aducea norodul fieșcărele ce era între mîna lui noaptea și junghea acolo.

35. Și zidi acolo Saul jirtăvnic Domnului, acesta au început, Saul, a zidi jirtăvnic Domnului.

36. Și zise Saul: „Să ne pogorîm den napoia celor striini de feliu noaptea și să jăhuim între ei pînă să va lumina zioa și să nu lăsăm între ei om”. Și zisără: „Tot ce e bun între ta fă!”. Și zise preotul: „Să ne apropiem aicea cătră Dumnezău”.

37. Și întrebă Saul pre Dumnezău: „Au pogorî-mă-voiu den napoia celor streini de feliu? Au da-vei pre ei între mînile lui Israil?”. Și nu i-au răspuns lui Domnul între zioa acêea.

38. Și zise Saul: „Aduceți aicea toate colțurile norodului și cunoașteți și vedeți între cine s-au făcut păcatul acesta astăzi.

39. Căce viu Domnul, cela ce au mîntuit pre Israil, că, de va răspunde asupra lui Ionathan, fiului mieu, va muri cu moarte”. Și nu era cine să răspundă dentru tot norodul.

40. Și zise la tot omul lui Israil: „Voi veți fi la robime, și eu și Ionathan, fiul mieu, vom fi robi”. Și zise norodul cătră Saul: „Ce iaste bine între ochii tăi fă!”. [41.] Și zise Saul: „(Domnul Dumnezăul lui Israil, ce că n-ai răspuns robului tău astăzi? De iaste între mine, au între Ionathan, fiul mieu, strîmbătatea, Doamne, Dumnezăul lui Israil, dă arătări (și de vei zice acêstea, dă norodului tău dară, lui Israil, dă-i dară sfinție)”.

41. Și să însortiră Ionathan și Saul, și norodul ieși.

42. Și zise Saul: „Puneți sortu între mijlocul mieu și între mijlocul lui Ionathan, fiului mieu, pre / cela ce va

Ms. 45, f. 122^v-123^r

28. Și răspuse unul dintru nărod și dzise: „Jurînd au jurat ta[tă]-tău nărodul, dzicînd: «Blăstămat omul carele va mîncea pîine astăzi!»”. Și slăbi nărodul.

29. Și cunoscu Ioanathan și dzise: „Mîhnit-au tată-mieu pămîntul, vedzi pentru căce au vădzut ochii miei, căce am gustat puțin oarice den mierea aceasta.

30. Ci că / ar fi mîncat mîncînd astăzi nărodul den prăzile vrăjmașilor lor, carele au aflat, că acum are fi odocă¹⁰ mai mare rana întru cei strîini de feli”.

31. Și lovi întru dzua acêea dentru cei strîini de feli, mai multî decît în Mahmas, și au încetat nărodul foarte.

32. Și au pornitu-să nărodul la prăzi și au luat nărodul turme și cerezi și fi de boi și au jungheat pre pămîntu, și mîncea nărodul cu singe.

33. Și să spuse lui Saul, dzicîndu cînd¹¹ nărodul au greșit Domnului, mîncat fiind cu singele. Și dzise Saul: „Den Ghethim tăvăliți-m piatră aicea mare!”.

34. Și dzise Saul: „Rășchirati-vă întru nărod și dziceți-le lor să aducă aicea vităful lui fieștecarele de voi și careș oia lui și să junghe pre această piatră. Și le veți mîncea pre êle și nu veți greși Domnului, ca să mînceți cu singele”. Și aducea nărodul, careleși ce era în mina lui noaptea, și junghea acolo.

35. Și zidi acolo Saul jirtăvnic Domnului. Acesta au început, Saul, a zidi jirtăvnic Domnului.

36. Și dzise Saul: „Să ne pogorîm denapoaia celor strîini de feli noaptea și să jecui întru ei până să va lumina dzua și să nu lăsăm întru ei om”. Și dziseră: „Tot ce-i bun înaintea ta, fă!”. Și dzise preutul: „Să ne apropiem aicea cătră Dumnezdău”.

37. Și întrebă Saul pre Dumnezdău: „Au pogorî-mă-voi denapoaia celor strîini de feli, au da-i-vei pre ei în mîinile Israel?”. Și nu i-a răspuns lui Domnul întru dzua acêea.

38. Și dzise Saul: „Aduceți aicea toate colturile nărodului, și știți și vedeți în cine s-au făcut păcatul acesta astăzi.

39. Căce viu îi Domnul cela ce au mîntuit pre Israel, că de va răspunde asupra lui Ionathan, fiul meu, va muri cu moarte”. Și nu era cine să răspundă dentru tot nărodul.

40. Și dzise la tot omul Israel: „Voi veți fi la robime, și eu și Ionathan, fiul meu, vom fi robi”. Și dzise nărodul cătră Saul: „Ce iaste bine întru ochii tăi, [41.] Și dzise Saul: „Domnul Dumnezdău Israel, ce că n-ai răspuns robului tău astăzi? Dă tate întru mine au întru Ionathan, fiul meu, strîmbătatea¹². Doamne, Dumnezdău Israel, dă-i arătați; și de veți dzice acêstea, dă nărodului tău Israel, dă-i dară sfințenie!”.

41. Și să înșortiră Ioanathan și Saul, și nărodul ieși.

42. Și dzise Saul: „Puneți sortu întru mijlocul meu și întru mijlocul lui Ionathan, fiul meu: pre cela ce va

Ms. 4389, f. 133^v-133^r

28. Iar unul den nărod răspunzînd, zise: „Tată-tău au blestemat pre oamenii zicînd: «Blestemat să fie omul cel ce va gusta pîine astăzi!» (și slăbiră oamenii)”.

29. Iar Ioanathan pricepînd, zise: „Turburat-au tată-mieu pămîntul; vedeți că au strălucit ochii miei cînd¹⁰ gustau puținel den ceastă miere.

30. Au doară n-ară fi fost mai bine de ară fi mîncat astăzi oamenii den jaamanul care au aflat, al vrăjmașilor lor, și încă ară fi fost astăzi și mai mare rană întru filestimieni?”.

31. Și uciseră într-aceia zi pre filistimieni mai multî decît în Mahmas, și osteniră oamenii foarte.

32. Și se întoarseră spre jaaman și luară oamenii turme de oi și cerezi de bivoli și de boi; și jungheat pre pămînt și mîncară oamenii cu singe.

33. Și spuseră lui Saul zicînd: „Greșit-au oamenii cătră Domnul că au mîncat cu singe!”. Și zise Saul cătră Gethim: „Tăvăliți-mi aici o piatră mare!”.

34. Și iar zise Saul: „Păsați și ziceți nărodului să-ș aducă toți vitelul și oia, să junghe pre această piatră și să mînince, să nu mai greșască Domnului mîncînd cu singe”.

35. Și aducea acolo toți oamenii cine ce avea în mina lui de junghea pină toema noaptea.

35. Și zidi Saul acolo altar Domnului; aceasta fu întîi încéperea lui Saul a zidi altar Domnului.

36. Și zise Saul: „Să mîrgem la noapte după filistimieni să-i jăcnămîn pină va lumina de zioă; de-acii nu vom lăsa nici un bărbat dentr-inșii viu”. Iar oamenii ziseră: „Cum place inimii tale, fă!”. Și preutul zise: „Să ne apropiem aici cătră Domnul”.

37. Și întrebă Saul pre Domnul zicînd: „Porăncești-mi să merg după filistimieni și da-i-vei în mîinele lui Israel au da?”. Iară Domnul nu-i răspuse într-aceia zi.

38. Și zise Saul: „Apropiați-vă încoace toate căpeteniile lui Israel și veți vedea și veți cunoaște pre cine au fost astăzi acest păcat.

39. Că viu Domnul carele mîntuiaște pre Israel, că, de va fi fost aceasta măcară pentru fiu-mieu Ionathan, cu moarte să moară”. Și nimini den tot nărodul lui Israel nu-i răspuse nimic.

40. Și zise Saul cătră tot Israelul: „Stați voi de o parte, iar eu și fiu-mieu Ionathan vom sta de altă parte”. Iar nărodul zise: „Cum-ți place și cumu-ți iaste voia, fă!”. [41.] Și zise Saul: „Doamne, Dumnezdul lui Israel, ce puțu fi aceasta de nu răspuseși robului tău astăzi? În mine iaste au în fiu-mieu Ionathan această strîmbătate? Doamne, Dumnezdul lui Israel, dă semn; iar de va fi această strîmbătate spre nărodul tău, tu-i dă sfințire!”.

41. Și căzu sortul pre Ioanathan și pre Saul, iar nărodul ieși.

42. Și dzise Saul: „Aruncați sortii pre mine și pre fiu-mieu Ionathan; și pre carele va

Versiunea modernă

28. Atunci unul din popor i-a zis: „Tatăl tău a legat poporul jurînd: «Blestemat omul care va mîncea pîine astăzi!»”. Cum văzu cît de slăbit e poporul.

29. Ionatan a zis: „Tatăl meu a nenorocit pămîntul, nu vedeți cum m-am înviorat gustînd puțîn din miera aceea.

30. Dacă poporul ar fi mîncat astăzi din prăzile luate de vrăjmași, înfrîngerea filistenilor ar fi fost mai mare!”.

31. Și au bătut în ziua aceea pe filistenii de la Micmas pînă la Atalon, dar poporul se istovise peste măsură.

32. Și s-a repezit poporul și a luat pradă de turme, de cerezi și vite; și au jungheat pe pămînt și au mîncat carne cu singe.

33. Și i s-a spus lui Saul, zicînd că poporul a păcătuit față de Domnul, fiindcă au mîncat carne cu singe. Și Saul a răspuns: „Este păcat mare. Prăvăliți-mi aici o piatră mare!”.

34. Și a mai zis Saul: „Risipiți-vă prin popor și spuneți-le să aducă fiecare aici un vitel sau o oare și să le înjunghie pe piatra asta, iar voi nu veți păcătui împotriva Domnului mîncînd carne cu singe”. Și în noaptea asta a adus la înjunghiere fiecare din ceea ce avea.

35. Și a zidit Saul cel dintîi jertfelnic Domnului.

36. Și a zis: „Hardeti, să dăm năvală noaptea asta asupra filistenilor și să-i prădam și să nu lăsăm nici un om pînă în zori”. Iar ei au zis: „Fă tot ce crezi că e bine!”. Și a zis preutul: „Să ne întărim întîi Domnului”.

37. Și a întrebă Saul pe Dumnezeu: „Să-i urmăresc eu pe filistenii? Îi vei da oare în mîinele lui Israel?”. Și nu i-a răspuns Domnul în ziua aceea.

38. Atunci Saul a zis: „Să vină aici toate căpeteniile lui Israel și veți vedea prin cine s-a săvîrșit păcatul acesta astăzi.

39. Căci viu este Domnul, cel ce a mîntuit pe Israel, dacă a fost prin Ionatan, fiul meu, va muri cu moarte”. Și nu era nimeni din tot poporul care să-i răspundă.

40. Și a zis Saul către toți oamenii lui Israel: „Voi veți sta într-o parte, și eu și Ionatan, fiul meu, vom sta în altă parte”. Și a zis poporul către Saul: „Fă tot ce crezi că e bine!”. Și Saul a grăit: „Doamne Dumnezeu lui Israel, de ce n-ai răspuns astăzi robului tău? De este vina la mine, sau la Ionatan, fiul meu, Doamne, Dumnezeu lui Israel, arată-ne la sorti. Dacă vina este a mea sau a fiului meu Ionatan, fă să iasă Urim, dacă vina este a poporului, fă să iasă Tumim”.

41. Și sortul a căzut pe Saul și pe Ionatan, iar poporul a ieșit nevinovat.

42. Atunci Saul a zis: „Aruncați sortii pentru mine și Ionatan, fiul meu, și pe cine îl va

Ms. 45, f. 123^r

însoși Domnul, să moară”. [43.] Și dzise nărodul cătră Saul: „Nu va fi cuvîntul acesta”. Și învînci Saul pre nărod și puse sorți întru mijlocul lui și întru mijlocul fiului lui, lui Ioanathan¹⁴, și cădzu sorțul pre Ioanathan.

43. [44.] Și dzise Saul cătră Ioanathan: „Spune mie ce ai făcut?”. Și-i spuse lui Ioanathan și dzise: „Gustînd am gustat cu mîrginea buzduganului celui den mina mea puținea miere și iată, eu moriu”.

44. [45.] Și dzise lui Saul: „Acestea să-mi facă mie Dumnedzău și aceste să-mi adaogă, că cu moarte vei muri astăzi”.

45. [46.] Și dzise nărodul cătră Saul: „De va muri astăzi cu moarte cea ce au făcut mintuirea cea mare astăzi întru Israil? Îmblîndînd tu, viu îi Domnul de va cădea den capul lui păr pre pămîntu, căce mila a lui Dumnedzău au făcut întru dzua aceasta”. Și s-au rugat nărodul întru dzua aceea¹⁵ și n-au murit.

46. [47.] Și să sui Saul dendărătul celor strîini de feli, și cei strîini de feli să duseră la locul lor.

47. [48.] Și Saul să întimplă a împărăti preste Israil și bătea pre-mpregiur pre toți neprieteni lui, la Moav și la fiii lui Ammon și la fiii lui Edom și la Vethor¹⁶ și la împăratul Suva și la cei strîini de feli: în care parte să vrea întoarc, să mintuia.

48. [49.] Și făcu putere și lovi pre Amalec și scoase pre Israil den mina celor ce călca pre el.

49. [50.] Și era fiii lui Saul, Ionathan și Isui și Melhisue, și numele acelor 2 fete a lui, numele cei dentii născute a lui, Merov, și numele al doilea, Mehol.

50. [51.] Și numele fămiei lui, Ahinoom, fata-i Ahimaas, și numele hatmanului lui, Avenir, fiiorul lui Nir, fiu a rudei lui Saul.

51. [52.] Și Chis, tată lui Saul, și Nir, tată lui Avenir, fiu lui Iamin, fiu lui Aviil.

52. [53.] Și era războiul tare asupra celor strîini de feli toate dzilele lui Saul, și văzînd Saul tot omul tare și tot omul fiul puterii, și-i aduna pre ei cătră însul.

CAP 15

1. Și dzise Samuil cătră Saul: „Pre mine au trimis Domnul ca să te ungu pre tine întru împărat preste nărodul lui, preste Israil. Și acum, ascultă glasul cuvintelor Domnului.

2. Acestea au dzis Domnul Savaoth: «Acum eu voi izbîndi carea au făcut Israil lui Amalec¹⁷, cum au timpinat lui în cale, suindu-să el de la Eghiptu.

3. Și acum, pasă și vei lovi pre Amalec și pre Iarim și pre toate ale lui; și să nu cruți dentru el, și vei surpa pre el. Și vei proclēti pre el și toate ale lui și să nu te înduri de el. Și vei ucide den bărbat și până în muicere și den brudiu și până la sugător, și den vițâl până la oaie și den cămilă până la măgar”.

4. Și porînci Saul nărodului și-i socoti pre ei la Galgala, 200 000 de pedestriși.

Ms. 4389, f. 133^r

Domnul, cu moarte să moară”. (Iar nărodul zise lui Saul: „Nu iaste bun acest cuvînt!”). Iar Saul înfruntă pre nărod și aruncară sorți pentru dînsul și pentru fiu-său, Ioanathan¹⁹. Și căzu soarta pre Ioanathan.

43. Și zise Saul cătră fiu- său, Ioanathan: „Spune-mi ce ai făcut?”. Iar Ioanathan îi spuse zicînd: „Am întins cu coada buzduganului¹⁸ care era în mina mea în puținea miere și am gustat”.

44. Iar Saul zise: „Aceasta să-mi facă mie Domn și aceasta să-mi adaogă, că cu moarte vei să mori astăzi”.

45. Iar nărodul tot zise cătră Saul: „Au doară va să moară Ioanathan, carele au făcut astăzi această mintuire mare întru Israil? Viu Domnul că acesta lucru nu se va face, nici va cădea un păr den capul lui pre pămînt, că cu mila lui Dumnezeu au lucrat el astăzi”. Și se rugă nărodul pentru Ioanathan într-acea zi și nu peri.

46. Iar Saul nu goni pre filistimlêni, ce se duseră filistimlêni pre la locul lor.

47. Și Saul se întări a împărăti întru Israil și birui pre toți vrăjmașii săi den prejur, în Moav, și pre feciorii lui Amon, și pre feciorii lui Edom, și în Vethor, și împărăția Sover, și filistimlêni: și ori înătrouă se vrea întoarc, tot se mintuia.

48. Și adună Saul și birui pre Ammalic și mintui pre Israiltîni den mîinile celor ce stăpînira.

49. Și feciorii lui Saul fură aceștia: Ioanathan și Iesui și Melhisue. Iar numele a doaoă fete ce avea, le chema pre cea dentii născută, Merova, iar pre cea a doaoa, Melhola.

50. Iar pre a lui Saul o chema Ahinoam, fată lui Ahimas, iar numele hatmanului oștilor lui era Avenir, fecior lui Nir, văr primare cu Saul.

51. Că Chis era tată lui Saul, iar Nir tată¹¹ lui Avenir, iar ei era feciorii Avilei.

52. Și fu războiul tare asupra filistimlênilor în toate zilele lui Saul și, pre cine vedea că iaste om bărbat și tare, el îi aduna lingă dînsul.

Versiunea modernă

Dar Saul a stăruit să fie aruncați sorții și căzu sorțul pe Ionatan.

43. Și a zis Saul către Ionatan: „Spune-mi, ce ai făcut?” Și-i spuse Ionatan și zise: „Am gustat o leacă de miere cu toiașul ce l-aveam în mină, și, iată, trebuie să mor”.

44. Iar Saul i-a zis: „Așa să-mi facă mie Dumnezeu și mai mult, dacă tu nu vei muri, Ionatan!”.

45. Și a zis poporul către Saul: „De va muri astăzi cu moarte toțmai cea ce a făcut mintuirea cea mare pentru Israil? Blind, viu e Domnul, nici un fir de păr de pe capul său nu va cădea pe pămînt, pentru că el cu mila lui Dumnezeu a lucrat astăzi!”. Și poporul s-a rugat pentru Ionatan în ziua aceea și el n-a murit.

46. Și Saul n-a mai urmărit pe filistenii, iar aceștia s-au dus la locul lor.

47. Și astfel Saul a întărit domnia sa peste Israil și s-a războit cu toți vrăjmașii lui dimprejur, cu Moab, cu fiii lui Amon, cu fiii lui Edom, cu regii din Toba, și cu filistenii și orîncăto se întorcea, era biruit.

48. Și a luptat cu vitejie și a bătut pe Amalec și scoase pe Israil din mina celor ce-l călcau în picioare.

49. Fiii lui Saul au fost: Ionatan, Iesui și Melhișua. Și numele a celor două fete ale sale au fost: Merob, cea mare, și Mehol, cea mică.

50. Soția lui Saul se numea Ahinoam, fiica lui Ahimaas, și numele voivodului oastei era Abner, o rudă a lui Saul, fiul lui Ner.

51. Iar tatăl lui Saul a fost Chiș, Ner a fost tatăl lui Abner, fiul lui Abiel.

52. Și a fost război cu filistenii în toate zilele lui Saul; și văzînd Saul pe vreun bărbat puternic sau luptător, îl lua la el.

CAP 15

Osînda lui Saul

1. Și a zis Samuel către Saul: „M-a trimis Domnul ca să te ungu pe tine rege peste Israil; acum ascultă cuvintele Domnului.

2. Așa grăiește Domnul Savaot: «N-am uitat ceea ce a făcut Amalec Israelitilor, cum le-a ținut calea cînd coborau din Egipt.

3. Du-te și pedepsește acum pe Amalec. Și pe Ierim și pe toate ale lui; să nu cruți pe nimeni, să nu-ți fie milă, să ucizi de la bărbat pînă la femeie, de la copil pînă la sugător, de la vițel pînă la oaie, de la cămilă pînă la măgar”.

4. Și a poruncit Saul să se adune poporul și a numărat 200 000 de pedestriși.

С5

А ПЪР

Е дигедегтраши. Шн венн сазь пьнь ла чѣтѣ
 цнле ахн амаанкъ, шн стрѣжн ла пжрж
 5 Шн зисе сазь кьтрь кинѣхъ ферѣште шн те а
 бате ден мнжакъ амаанкнпхъ, каствнхте а
 дьгъ фпрѣхн къ ель, шн тхъ анфакѣт мнле
 къ тѣцн фнн ахн герань, кжнде съелъ ен ден егѣ
 пѣт, шн съ абѣтѣ кинѣхъ ден мнжакъ ахн
 5 амаанкъ. Шн локн сазь пре амаанкъ дела е
 кналъ, пьнь ла ехъ декѣтрь фцѣ егѣпѣхъ.
 и Шн принсе пре агатъ фператъ амаанкъ вѣхъ, шн
 тѣтн неродъ ахн ахъ ерпѣт, шн пре гарнмъ ахъ
 4 ерѣн къ ерѣде сѣте. Шн ахъ крѣчатъ сазь
 шн тѣтн неродъ пре агатъ вѣхъ, шн чѣле ехне
 але сазь знаоръ, шн але тѣрмелоръ, шн але ехнате
 лоръ, шн але ехнлоръ, шн тѣате ехнеле, шн нхъ крѣ
 екае пѣларъ пре але, шн тѣтн ахъ крѣхъ нечнстнп
 7 шн дефѣнматъ ахъ пѣрѣдѣт. Шн ехѣткъ къ
 вжнхъ дмнхъ кьтрь самхн знжндъ.
 ае Къеснх мѣтн амъ ехнѣ пре сазь фпрѣ фпрѣ
 рѣт, кѣтн сазъ фпрѣ ден напож мѣт, шн къвнн
 тѣле мѣле нхѣхъ крѣчатъ, шн стмѣхнн самхн
 шн стрнѣ кьтрь дмнхъ тѣатъ нолѣтѣ.
 бе Шн мжнекъ самхн, шн мѣрсе фпрѣ фтнмнп
 нѣрѣ ахн герань днмнѣтѣ, шн ехнѣ ахн са
 мхн зжкндъ, веннпхъ сазь ла кармнль, шн
 нѣтн шъ рѣднкатъ ахн мжнѣ, шн фтѣорсе къ
 7 рѣль, шн погоръ ла галгалъ. Шн венн самхн
 кьтрь сазь, шн нѣтн ехъ ахъ чѣ арѣде дѣстѣ
 дмнхъ, чѣле де фрѣхте але прѣзнаоръ, ден ка
 ре ахъ ахъ дела амаанкъ, шн мѣрсе самхн кь
 трь сазь, шн зисе ахн сазь, блѣвнт тѣ дмнхъ
 ахн, фтѣрнпѣт тѣате кжте ахъ грѣнт дмнхъ.
 де Шн зисе самхнль, арѣте те тѣте галсхъ тѣрмн
 аѣтѣхъ фѣрѣкнле мѣле з шн галсхъ ехнлоръ къ
 7 рѣрѣхъ ахъ зѣ? Шн зисе сазь, дѣлн амаанъ ахн
 ахъ пре але, кареале ахъ крѣчатъ неродъ ахъ чѣле
 мѣ ехне але тѣрмн шн але ехнлоръ пѣнтрѣ къ сѣ жѣ
 7 тѣхнкъ донхъ дмнхъ тѣ, шн чѣлѣйтѣ ахъ мѣсѣ
 5 пѣ. Шн зисе самхн кьтрь сазь лѣсѣ шн вон ехнѣ
 7 чѣле ахъ ахъ грѣнт дмнхъ, кьтрь мнне нол
 7 тѣ, шн зисе ахн грѣхѣ. Шн зисе самхн
 кьтрь сазь, нхъ мнѣ ехнпѣ фннпѣтѣ ахн,
 похнцнпѣтн погоръ ахн фѣнхъ ахн герань з шн
 тѣхъ ехнѣ пре тнне дмнхъ фпрѣ фпрѣрѣт, ахъ
 ие прѣ ахн герань? Шн тѣхъ трнмнѣ дмнхъ
 фѣале, шн зисе чѣе, пѣсѣ шн ехнѣ пре амаанкъ,
 шн вен ехнѣ пре чѣе те грѣшнскъ фпрѣ мнне, шн
 венѣтѣ пре ен пѣнь вен ехнѣрѣшн пре ен.
 де Шн пѣнтрѣ те нан ахъ ахъ тѣтн галсхъ дмнхъ,
 ахъ пре тѣате кжте ахъ грѣнт чѣе, те те пѣрннш
 ахъ пѣне пре прѣзн, шн ан фѣхътѣт рѣхъ фнннп
 7 тѣ дмнхъ ахн? Шн зисе сазь кьтрь самхн,
 пѣнтрѣ кѣтн амъ ахъ ахъ тѣтн галсхъ, норѣдъ ахъ,
 шн амъ мѣрсе фнлѣт, фкарѣ махъ трнмнѣ дмнхъ,
 шн амъ ахъ пре агатъ фператъ амаанкъ, шн
 бе пре амаанкъ аамъ ерпѣт. Шн ахъ ахътн норѣ
 7 дѣтн прѣзн, тѣрме шн трѣзн, чѣле денѣжн
 але ерпѣрѣн, сѣ жѣтѣхъ мѣсѣ фнннпѣт дмнхъ
 7 дмнхъ ахн нѣрѣхъ фгалгалъ. Шн зисе самхн,

Biblia 1688, pag. 206, col. 1

5. Și veni Saul pînă la cetățile lui Amalic și strejui la pîriu.

6. Și zise Saul cătră Chineu: „Ferêște-te și te abate den mijlocul Amalichitului, ca să nu te adaogă împreună cu el; și tu ai făcut milă cu toți fiii lui Israil cînd să suia ei den Eghipet”. Și să abătu Chineul den mijlocul lui Amalic.

7. Și lovi Saul pre Amalic, de la Evilat, pînă la Sur, de cătră fața Eghipetului. [8.] Și prinse pre Agag, împăratul Amalic, viu, și tot nărodul lui l-au surpat, și pre Iarim au ucis cu gură de sabie.

8. Și au cruțat Saul și tot nărodul pre Agag viu și cêле bune ale cirezilor și ale turmelor și ale bucatelor și ale viilor și toate bunele; și nu vrea să le piarză pre êle.

9. Și tot lucrul necinstit și defăimat au pierdut.

10. Și să făcu cuvîntul Domnului cătră Samuil, zicînd: [11.] „Căiescu-mă căci am uns pre Saul întru împărat, căci s-au întors den napoia mea, și cuvintele mêле nu le-au cruțat”.

11. Și să mîhni Samuil și strigă cătră Domnul toată noaptea.

12. Și mînceă Samuil și mêrse întru întimpinarea lui Israil dimeneața. Și să spuse lui Samuil, zicînd: „Venit-au Saul la Carmil și, iată, ș-au rădicat lui mină și întoarse carul și pogori la Galgal”.

13. Și veni Samuil cătră Saul și, iată, el aducea ardere de tot Domnului, cêле de frunte ale prăzilor den care au adus de la Amalic. Și mêrse Samuil cătră Saul și zise lui Saul: „Bлагословит, tu, Domnului! Întărit-am toate cîte au grăit Domnul!”.

14. Și zise Samuil: „Dară ce iaste glasul turmei aceștia în urechile mêле, și glasul boilor cărora eu auzu?”.

15. Și zise Saul: „De la Amalic le-am adus pre êle, carele au cruțat nărodul cêле mai bune ale turmei și ale boilor, pentru ca să jîrtvuiască Domnului Dumnezeulu-<i> tău; și cêлеcalalte le-am surpat”.

16. Și zise Samuil cătră Saul: „Lasă și voiu spune ție cêле ce au grăit Domnul cătră mine noaptea”. Și zise lui: „Grăiește!”

17. Și zise Samuil cătră Saul: „Nu mic ești tu înaintea lui, povățitoriu toiagului fiului lui Israil? Și te-au uns pre tine Domnul întru împărat asupra lui Israil.

18. Și te-au trimis Domnul în cale și zise ție: «Pasă și surpă pre Amalic, și vei ucide pre cei ce greșesc întru mine; și vei bate pre ei, pînă vei săvîrși pre ei».

19. Și pentru ce n-ai ascultat glasul Domnului, dupe toate cîte au grăit ție, ce te pomîș a te pune pre prăzi și ai făcut răul înaintea Domnului?”.

20. Și zise Saul cătră Samuil: „Pentru căci am ascultat eu glasul norodului, și am mers în calea în carea m-au trimis Domnul. Și am adus pre Agag, împăratul Amalic, și pre Amalic l-am surpat;

21. Și au luat norodul den prăzi, turme și cirezii, cêле dentiiu ale surpării, să jîrtvuiască înaintea Domnului Dumnezăului nostru în Galgal”.

22. Și zise Samuil: / „De e vrut Domnului arderei-de-tot

Ms. 45. f. 123^v - 123^r

5. Și veni Saul până la cetățile lui Amalie și să aleshă în părau.

6. Și dzise Saul către Chineu: „Ferêște-te / și te abate den mijlocul amalichitului, ca să nu te adoag împreună cu el. Și tu ai făcut milă cu toți fiii lui Israil cînd să suia ei den Eghiptu”.

7. Și lovi Saul pre Amalie, de la Evilat până la Sur, de cătră fața Eghiptului. [8.] Și prinse pre Agag, împăratul Amalie, viu, și tot nărodul lui l-au surpat. Și larim au ucis² cu gură de sabie.

8. [9.] Și au crutat Saul și tot nărodul pre Agag viu și cèle bune a cirezilor și a turmelor și a bucatelor și a viilor și a toate bunele, și nu vrea să le surpe pre êle:

9. Și tot lucrul necinstit și dăfăimat au surpat.

10. Și să făcu cuvîntul Domnului cătră Samuil, dzicînd: [11.] „Căitu-m-am căce am unsu pre Saul intru împărat, căce s-au întorsu den napoia mea și cuvintele mele nu le-au crutat”.

11. Și să mihni Samuil și strigă cătră Domnul toată noaptea.

12. Și minecă Samuil și mēse intru timpinarea Israil dimineată. Și să spuse lui Samuil, dzicînd: „Venit-au Saul la Carmil” și, iată, au rădicat și mina și întoarse carul și să pogori la Galgala”.

13. Și veni Samuil cătră Saul. Și iată, el aducea ardere de tot Domnului, cèle de frunte a prăzilor cărora au adus de la Amalie. Și mēse Samuil cătră Saul și dzise lui Saul: „Blaoslovit tu Domnului: întănt-am toate cîte au grăit Domnul”.

14. Și dzise Samuil: „Dară ce iaste glasul turmei aceștia în urechile mele și glasul boilor, cărora eu audzu?”

15. Și dzise Saul: „De la Amalie le-am adus pre êle, carele au crutat nărodul, cèle mai bune a turmei și a boilor, pentru ca să să jirtvuiescă Domnului Dumnezăului tău; și cèlealalte le-am surpat”.

16. Și dzise Samuil cătră Saul: „Lasă și voi spune ție carele au grăit Domnul cătră mine noaptea”. Și dzise lui: „Grăiește!”

17. Și dzise Samuil cătră Saul: „Nu mic ești tu înaintea lui, povăitor a buzdugan feliului Israil? Și te-au unsu pre tine Domnul intru împărat asupra lui Israil.

18. Și te-au trimis Domnul în cale, și dzise ție: «Pasă și surpă pre Amalie, și vei ucide⁴ pre cei ce greșescu intru mine și vei bate pre ei până vei săvirși pre ei».

19. Și pentru căce n-ai ascultat glasul Domnului după toate cîte au grăit ție⁵, ei te pomîș a te pune pre prăzi, și ai făcut răul înaintea Domnului?”.

20. Și dzise Saul cătră Samuil: „Pentru căce am ascultat eu glasul nărodului și am mersu intru calea în carea m-au trimis Domnul, și am adus pre Agag, împăratul Amalie, și pre Amalie l-am surpat.

21. Și au luat nărodul den prăzi turme și cirezi, cèle dentii ale surpării, să jirtvuiescă înaintea Domnului Dumnezăului nostru în Galgala”.

22. Și dzise Samuil: „Da-i vrut / Domnului ardere de tot

Ms. 4389. f. 133^v - 134^r

5. Iar deaca mēse Saul la cetatea Ammalicului, se tocmi în tabără.

6. Și zise Saul lui Chineu: „Pasă și te dă în laturi den mijlocul ammalitēnilor și nu te apropia de dișii să te conceneșe depreună cu dișii, că tu ai făcut milă cu feciorii lui Israil cînd iesia den Eghiptu”. Și se dēde Chineu intr-o lature den mijlocul ammalitēnilor.

7. Și lovi Saul pre Ammalic de la Evilath pină la Sur, de cătră fața Eghiptului. [8.] Și prinse pre Agag, împăratul Ammalicului, viu, și tot nărodul lui ucise cu armă și pre larim îl ucise cu sabie.

8. [9.] Și crută Saul și tot nărodul pre Agag, împăratul Ammalicului, viu și turmele cèle mai frumoase și cirezile de vaci și de bivoli și unētele și vile și tot ce era mai bun, acēlea nu vrură să le conceneșcă și să le dăzrădăcineze.

9. Ce numai ce fu mai prost și mai mirșav, acela stricară.

10. Și fu cuvîntul Domnului cătră Samoil zicînd: [11.] „Pare-mi rău căci am uns pre Saul spre împărăție, că se-au întors de la mine și n-au păzit cuvîntul meu”.

11. Iar Samoil se intristă și strigă cătră Domnul toată noaptea.

12. Și minecă Samoil a doaoa zi de dimineată și mergea intru intimpinarea israilitēnilor. Și spuseră lui Samoil zicînd: „Saul se-au apropiat la Carmil și, iată, îi slăbise mina și se întoarse cu arma în Galgal”. Și mēse Samoil la Saul și, iată, el însuși rădicase ardere de tot Domnului den jaemanul ce luase de la Ammalic.

13. Iar deaca mēse Samoil, îi zise Saul: „Blaoslovit tu Domnului: că tot ce m-au zis Domnul am făcut”.

14. Iar Samoil zise: „Dară ce glas iaste al acelor turme în urechile mele și glasul acelor cirezi ce auz eu?”

15. Iar Saul zise: „De la Amalie le aduc, că au ales oamenii dobitoacul și boii cei mai frumoși să facă jărtvă Domnului Dumnezăului său; iar alt noi am omorî”.

16. Samoil zise cătră Saul: „Îngădui să-ți spuie ce au zis Domnul cătră mine astă noapte”. El îi zise: „Spune dară!”

17. Și zise Samoil lui Saul: „Tu au n-ai fost om de jos și prost înaintea lui? Iar el au nu te-au pus birăitor și cap steagului semintiei lui Israil? Și te-au uns Domnul împărat preste Israil.

18. Și te-au trimis Domnul în cale și ție-au zis: «Pasă să dăzrădăcinezi Ammalicul. Și să nu-ți fie milă de cei ce au greșit înaintea mea și să te oștești împotriva lor pină-i vei conceni de tot».

19. Dar tu că ei n-ai ascultat glasul Domnului cum au zis ție, ce te-ai pomît spre jaeman și ai făcut rău înaintea Domnului?”.

20. Iar Saul zise cătră Samoil: „Glasul Domnului am ascultat și în calea carea m-au trimis Domnul eu m-am dus și am adus pre Agag, împăratul Ammalicului, și pre amalitēni i-am concenit.

21. Și au luat oamenii den jaemane turme și cirezi și bivoli; și fruntea jaemanului să fie spre jărtva Domnului Dumnezăului nostru în Galgal”.

22. Iar Samoil zise cătră Saul: „Au doară au plăcut Domnului arderile de tot

Versiunea modernă

5. Și a ajuns Saul cu ei pină la cetățile lui Amalec și i-a pus de pîndă la pîriu.

6. Și a zis Saul către Cheneu: „Plecăți din mijlocul Amalechitului, ca să nu pierți împreună cu ei; pentru că voi v-ați purtat tot cu milă față de fiii lui Israil cînd au coborît din Egipt”. Și Cheneu s-au despărțit de Amalec.

7. Și l-a învins Saul pe Amalec, de la Havila pină la Șur, adică pină la hotarul Egiptului. Și l-a prins viu pe Agag, regele lui Amalec, iar tot poporul a fost dat mortu cu tăușul săbiei, ca și lerim.

8. Și Saul a crutat pe Agag viu și tot ce era mai bun din bucate, din viu, din turme și din cirezi n-a vrut să le piardă.

9. Doar cele ce erau fără preț și de nici un folos au nimicit.

10. Și a fost cuvîntul Domnului către Samuel: „Mă căieșe că am uns pe Saul rege, pentru că s-a abătut de la mine și nu a împlinit cuvîntul meu”.

11. Și s-a mihnit Samuel și toată noaptea s-a rugat Domnului.

12. Și s-a sculat și s-a dus să-l întilnească pe Saul. Și i s-a spus că Saul ar fi trecut pe la Carmel unde ar fi peccatuit un semn de aducere aminte și de acolo s-ar fi întors carul spre Ghilgal.

13. Și a ajuns Samuel la Saul și Saul i-a spus: „Blaoslovit ești tu Domnului! Am rînduit tot ceea ce Domnul a grăit!”

14. Și a zis Samuel: „Dar ce înseamnă behăntul de turme în urechile mele și mugetul boilor ce aud eu?”

15. Și i-a răspuns Saul: „De la Amalec le-am adus numai pe acestea pentru că poporul a păstrat ceea ce era mai bun din turme și din cirezi, ca să jertfească Domnului Dumnezăului tău; iar ce a rămas am nimicit”.

16. Și a zis Samuel către Saul: „Lasă-mă să-ți spun ce mi-a grăit Domnul azi noapte”. Iar Saul a zis: „Spune!”

17. Și Samuel a vorbit lui Saul: Oare nu te simțcai tu mițtel înaintea Domnului, cînd el te-a făcut purtător toiagului neamurilor lui Israil? Și te-a uns pe tine Domnul rege peste Israil.

18. Și te-a trimis Domnul la drum și ție-a zis: «Pasă și surpă pe Amalec, și vei ucide pe cei ce au greșit împotriva mea; și îi vei bate pină ce îi vei stîrpi».

19. De ce n-ai ascultat de cuvîntul Domnului și te-ai repezit să stringi prada făcînd ce e rău în fata Domnului?”.

20. Și a zis Saul către Samuel: „Fîndcă am ascultat glasul poporului și am mers pe calea pe care m-a trimis Domnul. Și am prins pe Agag, regele lui Amalec, și i-am nimicit pe toți.

21. Și a luat poporul din prăzile cele mai bune, turme și cirezi, să jertfească înaintea Domnului Dumnezăului nostru în Ghilgal”.

22. Și a întrebat Samuel: „Ce iubește mai mult Domnul, arderile de tot

вѣнъ а

агъ вѣнъ дмнѣахн аѣдн де тѣст шн рѣр
 тѣв, ка аѣузн гаасѣа дмнѣахн, сѣпѣ лѣвѣа
 рѣ ман бѣнѣе дѣкѣп жѣрѣва бѣнѣ, шн рѣе
 лѣвѣрѣ де вѣтѣ сѣва дѣ бѣрѣчн. Кѣтн пѣкѣ
 тѣа вѣрѣ жѣтѣ, дѣрѣн шн кннѣахн дѣрафнн бѣ
 аѣузн, вѣтн аи дѣфѣнмѣтѣ кѣвѣжнѣа дмнѣахн,
 шн тѣсѣ дѣфѣнмѣ дмнѣа, ка сѣнѣа фѣн фѣрѣтѣ
 прѣтѣ сѣрнѣа. Шн знѣе сѣаѣ вѣтѣ сѣмѣа бѣ
 грѣшнѣам вѣтн аи кѣвѣкѣтѣ кѣвѣжнѣа дмнѣа
 шн кѣвѣжнѣа тѣа вѣтн мамѣтѣтѣ де нѣрѣвѣ
 шн аи асѣаѣтѣтѣ гаасѣа лѣр, шн аѣкѣа вѣднѣкѣ
 дарѣ грѣшѣаа аѣтѣ. Шн тѣ фѣрѣаѣ кѣ мнѣе бѣ
 шн мѣкѣм фѣннѣ дмнѣахн дмнѣахн тѣа. Шн знѣе сѣмѣа
 вѣтѣ сѣаѣ, нѣмѣкѣм фѣрѣаѣ кѣ мнѣе бѣ
 нѣахн, шн тѣсѣ дѣфѣнмѣтѣ кѣвѣжнѣа дмнѣахн,
 шн тѣсѣ дѣфѣнмѣтѣ дмнѣа, ка сѣнѣа фѣн
 фѣрѣтѣ прѣтѣ сѣрнѣа. Шн шн фѣрѣаѣ сѣ сѣмѣа бѣ
 бѣрѣаѣ аѣн сѣ мѣрѣгѣтѣ, шн аѣкѣа сѣаѣ де поа
 аѣкѣшмѣжнѣахн аѣн, шн рѣрѣе прѣ а. Шн бѣ
 знѣе кѣтѣрѣ сѣа сѣмѣахн, рѣрѣаѣ дмнѣа фѣрѣ
 цѣа тѣа дѣаа сѣрнѣахн, дѣн мѣжнѣа асѣпѣчн, шн
 бѣа дѣа прѣ а аѣрѣаѣаѣхн тѣа, тѣаѣн ман бѣтѣ
 кѣтѣ тннѣ. Шн сѣаѣ фѣрѣаѣ сѣрнѣахн фѣрѣаѣ
 шн нѣсѣа фѣрѣаѣ, ннѣ сѣаѣ кѣтн тѣа сѣжнѣа
 аѣахн сѣрнѣа, кѣтн нѣкѣаѣн ои жѣтѣ ка сѣрѣа
 кѣтѣкѣ сѣа, фѣрѣнѣсѣаѣ шн нѣаа фѣрѣаѣн
 Шн знѣе сѣаѣ, грѣшнѣам, тѣ мѣрѣфѣмѣе дарѣ
 фѣннѣаѣ вѣтѣрѣннѣаѣ аѣн сѣрнѣа, шн фѣннѣаѣ
 нѣрѣаѣаѣн мѣтѣ, шн тѣ фѣрѣаѣ фѣрѣаѣнѣ кѣ мнѣе
 нѣ, шн мѣкѣм фѣннѣ дмнѣахн дмнѣахн тѣа.
 Шн сѣ фѣрѣаѣ сѣмѣа фѣннѣаѣ кѣ сѣаѣ, шн сѣ
 фѣннѣаѣ дмнѣахн. Шн знѣе сѣмѣахн аѣвѣчн
 мѣтѣ, прѣ аѣаѣ фѣрѣаѣтѣа аѣмѣаѣнѣ, шн бѣннѣ
 тѣрѣ сѣа аѣаѣ, тѣрѣдѣрѣаѣ, шн знѣе аѣаѣ, тѣ
 жѣтѣ аѣшѣ аѣаѣрѣе мѣаѣрѣтѣ. Шн знѣе сѣмѣахн
 кѣтѣрѣ аѣаѣ, фѣтѣ кнѣ аѣфѣнѣтѣ фѣрѣе фѣрѣаѣн
 мѣхѣрн сѣвѣаѣтѣа, аѣшѣ сѣва дѣз фѣрѣаѣн дѣн аѣѣрнѣ
 маннѣа тѣа, шн аѣвѣжнѣаѣтѣ сѣмѣахн прѣ аѣаѣ фѣ
 ннѣаѣтѣ дмнѣахн фѣаѣаѣаѣ. Шн сѣ аѣсѣе сѣ
 мѣаѣаѣ аи аѣрѣаѣаѣннѣ, шн сѣаѣ сѣ сѣнѣ фѣкѣсѣахн
 фѣаѣаѣаѣ. Шн нѣаѣ ман аѣаѣсѣ сѣмѣахн, сѣаѣ
 зѣ прѣ сѣаѣ, пѣнѣ фѣрѣаѣаѣ мѣрѣцн аѣн, кѣтн пѣж
 ѣтѣ сѣмѣахн прѣсѣтѣ сѣаѣ, шн дмнѣа сѣаѣ кѣннѣтѣ,
 кѣтн аѣ фѣрѣаѣаѣтѣ прѣ сѣаѣ прѣсѣтѣ сѣрнѣахн.

К А П С І

шн знѣе дмнѣа кѣтѣрѣ сѣмѣахн, пѣнѣ кѣа
 тѣа пѣжнѣн пѣнѣтѣ сѣаѣаѣ шн сѣаѣ аѣаѣ
 дѣфѣнмѣтѣ прѣ сѣаѣ, ка сѣнѣа фѣрѣаѣаѣ
 вѣтѣ прѣтѣ сѣрнѣахн, фѣаѣцн кѣрнѣа тѣа дѣ
 сѣннѣа дѣаѣмнѣа, шн вѣнѣсѣ дѣтѣвѣннѣа
 тѣрѣ тннѣ, кѣтѣрѣ сѣсѣн пѣнѣаѣа ендѣаѣаѣ, кѣ
 чн аѣвѣжнѣаѣтѣ фѣрѣаѣ фѣннѣахн, мѣсѣ фѣрѣаѣаѣ
 Шн знѣе сѣмѣахн кѣмѣаѣ вѣнѣаѣ сѣнѣа аѣузн
 сѣаѣаѣ шн мѣсѣаѣ оѣннѣаѣ, шн знѣе дмнѣахн аѣ
 мѣжнѣа тѣа, сѣнѣа жѣннѣа дѣвѣн, шн кѣн знѣе
 сѣаѣ жѣрѣтѣдѣсѣкѣ дмнѣахн аѣмѣаѣ вѣннѣтѣ. Шн
 вѣн кѣмѣа прѣсѣсѣн шн прѣ фѣннѣахн, аѣ жѣрѣтѣ
 шн сѣаѣ вѣн аѣрѣаѣаѣ цѣаѣ, кѣрѣаѣ вѣн фѣаѣтѣ, шн вѣн
 сѣннѣаѣ мѣсѣ прѣ кѣрѣаѣаѣ вѣн знѣе кѣтѣрѣ тннѣ.
 Шн

Biblia 1688, pag. 206, col. II

și jirtve ca a auzi glasul Domnului? Iată, ascultarea mai bună e decît jirtva bună. și înțelegerea – decît seul de berbeci.

23. Căci păcatul vrajă iaste, dureri și chin lui therafin aduc. Căci ai defăimat cuvîntul Domnului, și te va defăima Domnul, ca să nu fii împărat preste Israil”.

24. Și zise Saul cătră Samuil: „Greșit-am căci am călcat cuvîntul Domnului și cuvîntul tău, căci m-am temut de norod și am ascultat glasul lor.

25. Și acum rădică dară greșala mea [25.] Și te întoarce cu mine și mă voiu închina Domnului Dumnezăului tău”.

26. Și zise Samuil cătră Saul: „Nu mă voiu întoarce cu tine, căci ai defăimat cuvîntul Domnului și te va defăima Domnul, ca să nu fii împărat preste Israil”.

27. Și-ș intoarse Samuil obrazul lui și meargă și apucă Saul de poala veșmîntului lui și rupse pre ea.

28. Și zise cătră el Samuil: „Rupt-au Domnul împărăția ta de la Israil den mîna ta astăzi și o va da pre ea aproapelui tău, celui mai bun decît tine.

29. Și să va împărți Israil în doo; și nu se va întoarce, nici să va căi cel sfînt al lui Israil, căci nu ca un om iaste, ca să să căiască el; înfricoșava și nu va îngădui”.

30. Și zise Saul: „Greșit-am! Ce mărește-mă dară înaintea bătrînilor lui Israil și înaintea norodului meu; și te întoarce împreună cu mine și mă voiu închina Domnului Dumnezăului tău”.

31. Și să intoarse Samuil înapoi cu Saul și să închina Domnului.

32. Și zise Samuil: „Aduceț mie pre Agag, împăratul Amalic”. Și veni cătră el Agag tremurînd și zise Agag: „De iaste așa amară moartea!”.

33. Și zise Samuil cătră Agag: „În ce chip au făcut fără feciori muieri sabia ta, așa să va dezfeciori den muierii maica ta”. Și au junghiat Samuil pre Agag înaintea Domnului în Galgal.

34. Și să duse Samuil la Armathaim, și Saul să sui în casa lui, în Gavaa. [35.] Și n-au mai adaos Samuil să vază pre Saul, pînă în zioa morții lui; căci plîngea Samuil preste Saul, și Domnul S-au căit căci au împărțit Saul preste Israil.

CAP 16

1. Și zise Domnul cătră Samuil: „Pînă când tu plîngi pentru Saul? Și eu l-am defăimat pre el, ca să nu împărățască preste Israil. Împleți cornul tău de untdelemn, și vino, de te voiu trimite pre tine cătră Iesci, pînă la Vithlêem, căci am văzut întru fiii lui mie împărat”.

2. Și zise Samuil: „Cum voiu mîrge? Și va auzi Saul și mă va ucide”. Și zise Domnul: „Ia în mîna ta un junc de boi și vei zice: «Să jirtvuiesc Domnului am venit».

3. Și vei chema pre Iesci și pre fiii lui la jirtvă; și eu voiu arăta ție carele vei face; și vei unge mie pre carele voiu zice cătră tine”.

Ms. 45, f. 123^v - 124^r

și jirtve, ca a audzi glasul Domnului? Iaste ascultarea mai bună decît jirtva bună, și înțelegerea decît seul de berbeci.

23. Căce păcatul vrajă iaste, durere și chin therafin aduc. Căce ai dăfăimat cuvîntul Domnului și te va dăfăima Domnul ca să nu fii împărat preste Israil¹.

24. Și dzise Saul cătră Samuil: „Greșit-am, căce am călcat cuvîntul Domnului și cuvîntul tău, căce m-am temut de nărod și am ascultat glasul lor.

25. Și acum, rădică greșeala mea și te întoarce cu mine, și mă voi închina Domnului Dumnezăului tău².

26. Și dzise Samuil cătră Saul: „Nu mă voi întoarce cu tine, căce ai dăfăimat cuvîntul Domnului și te va defăima Domnul ca să nu fii împărat preste Israil³”.

27. Și-și întoarce Samuil obrazul lui să margă. Și apucă Saul de poala⁴ vășmintului lui și rupșă pre ea⁵.

28. Și dzise cătră el Samuil: „Rupt-au Domnul împărăția ta de la Israil den mina ta astăzi și o va da pre ea aproapelui tău, celui mai bun decît tine.

29. Și să va împărți Israil in doao și nu să va întoarce, nice să va căi cel sfîntu a lui Israil, căce nu ca un om iaste, ca să să căiască el; infricoșă-va și nu va îngădui⁶”.

30. Și dzise Saul: „Greșit-am! Ce mărêște-mă dară înaintea bătrînilor Israil și înaintea nărodului meu, și te întoarce împreună cu mine și mă voi închina Domnului Dumnezăului tău⁷”.

31. Și să întoarce Samuil inapoi cu Saul și să închină Domnului.

32. Și dzise Samuil: „Aduceți mie pre Agag, împăratul Amalie⁸”. Și veni cătră el Agag tremurînd. Și dzise Agag: „Dă iaste așa amară moartea!”.

33. Și dzise Samuil cătră el: „Agag, in ce chip au făcut fără ficiori muieri sabia ta, așa să va defeciori den muieri maica ta⁹”. Și au junghiat Samuil pre Agag înaintea Domnului, în Galgala.

34. Și să duse Samuil la Amathaim, și Saul să sui în casa lui la Gavaa. [35.] Și n-au mai adaos Samuil să vadză pre Saul până în dzua a morții lui; căce plîngea Samuil preste Saul, și Domnul s-au căit căce au împărțit pre Saul preste Israil.

CAP 16

1. Și dzise Domnul cătră Samuil: „Până cîndu tu plîngi preste¹ Saul? Și eu l-am dăfăimat pre el ca să nu împărțiască preste Israil. Împle-ți cornul tău de untu de lemnu și ia-tă, te voi trimite pre tine cătră Iese, până la Vithleem; căce am vădzut întru fiii lui mie împărat²”.

2. Și dzise Samuil: „Cum voi mărge? Și va audzi Saul și mă va ucide³”. Și dzise Domnul: „Ia în mina ta o juncă dentru oi⁴ și vei dzice: «Să jirtvuiescu Domnului am venit».

3. Și vei chema pre Iese și pre fiii lui la jirtvă, și cu voi cunoaște ție carele vei face. Și vei unge mie pre carele voi dzice cătră tine⁵”.

Ms. 4389, f. 134^v - 134^r

și jirtvele? Și n-ai putut mai bine să ascuți glasul Domnului? Că mai bună iaste ascultarea decît jirtvele cèle bune și înțelegerea mai bună decît seul de berbeci¹”.

23. Că cum iaste păcatul fărmeacătoarei, așa iaste și păcatul neascultării² și al imponcișării; și cum iaste păcatul închinării de idoli, așa iaste și păcatul călcării de porunca Domnului; ce căci ai urgisit cuvintele Domnului și pre tine te va urgisi Domnul și nu vei fi împărat întru Israil³”.

24. Și zise Saul cătră Samoil: „Greșit-am că am călcat cuvîntul Domnului și cuvîntul tău, că m-am temut de nărod și am ascultat glasul lor.

25. Ce acum rădică păcatul meu și te întoarce cu mine să mă închin Domnului Dumnezăului meu⁴”.

26. Iar Samoil zise cătră Saul: „Nu mă vou întoarce cu tine, că ai urgisit cuvîntul Domnului și va urgisi și pre tine Domnul să nu fii împărat întru Israil⁵”.

27. Și-și întoarce Samoil fața și vru să se ducă de la dînsul. Iată, Saul se apucă de poala dulămii lui și o rupse.

28. Iar Samoil zise cătră dînsul: „Astăzi au luat Domnul împărăția lui Israil den mina ta și o au dat vecinului tău, carele iaste mai bun decît tine.

29. Și biruitor întru oamenii lui Israil nu va lipsi și sfîntul lui Israil nu se va întoarce, nici se va căi, că nu iaste om, să se pocăiască; acela va îngrozii și nu va îngădui⁶”.

30. Iar Saul zise: „Greșit-am, Doamne! Ce acum mă proslăvește înaintea bătrînilor lui Israil și înaintea oamenilor miei; și te întoarce cu mine și mă vou închina Domnului Dumnezăului tău⁷”.

31. Și se întoarce Samoil după Saul și se închină Domnului.

32. Și zise Samoil: „Aduceți încoace pre Agag, împăratul Ammalicului⁸”. Și veni la dînsul Agag tremurînd. Și zise Agag: „O, amarnică moarte!”.

33. Iar Samoil zise cătră Agag: „Cum au făcut sabia ta pre alte muieri fără de feciori, așa și mumă-ta va fi in muieri fără de feciori⁹”. Și junghie Samoil pre Agag în Galgal, înaintea Domnului¹⁰”.

34. Și se duse Samoil în Ramatha, iar Saul mărse la casa lui, la Gavaa. [35.] De-acii de atunci nu mai adaose Samoil a mai vedea fața lui Saul pînă în ziua morții sale; ce plîngea Samoil pentru Saul, căci părea Domnului rău căci au împărțit¹¹ pre Saul preste Israil.

CAP 16

1. Și zise Domnul cătră Samoil: „Pînă cînd vei plînge tu pentru Saul? Și eu l-am urgisit să nu împărțiască el întru Israil. Umple-ți cornul de undelemn¹ și vino să te trimet în Vithleem la Iesei, că am văzut întru feciorii lui care să fie mie împărat²”.

2. Iar Samoil zise: „Cum voui merge? Dară de va audzi Saul și mă va ucide³?” Iar Domnul zise: „Ia o juncă den cireadă în mina ta și vei zice: «Venit-am să fac jirtvă Domnului».

3. Și vei chema pre Iesei și pre feciorii lui la jirtvă și eu îți voui arăta ce vei face și-mi vei unge pre care voui zice ție⁴”.

Versiunea modernă

și jertfele sau mai degrabă ascultare și înțelegere¹”.

23. Căci nesupunerea este păcat la fel ca vrăjitoria și împotrivirea față de Domnul este la fel ca închinarea la idoli. Pentru că ai defăimat cuvîntul Domnului, te va defăima și Domnul pe tine. Nu mai poți fi rege peste Israil²”.

24. Și a zis Saul către Samuel: „Am greșit călcînd cuvîntul Domnului și cuvîntul tău, pentru că m-am temut de popor cînd am ascultat glasul lui.

25. Și acum iartă-mi greșeala mea și întoarce-te cu mine ca să mă închin Domnului Dumnezăului tău³”.

26. Și a zis Samuel către Saul: „Nu mă voi întoarce cu tine; ai defăimat cuvîntul Domnului și te va defăima Domnul pe tine. Nu mai poți fi rege peste Israil⁴”.

27. Și Samuel a dat să plece; iar Saul l-a apucat de poala veșmintului și a rupt-o.

28. Și i-a zis Samuel: „Astăzi Domnul a rupt din mina ta împărăția ta peste Israil și o va da altcuiva mai bun decît tine.

29. Și se va împărți Israil în două, căci Domnul ține la hotărîrile sale și nu le schimbă, fiindcă nu este ca omul care se cătește și se sperie de propria sa hotărîre⁵”.

30. Și a zis Saul: „Am greșit! Dar nu mă lăsa să pierd cinstea bătrînilor lui Israil și a poporului meu; vino cu mine, iar eu mă voi închina Domnului Dumnezăului tău⁶”.

31. Și s-a întors Samuel cu Saul inapoi ca să se închine Domnului.

32. Și a zis Samuel: „Aduceți-mi pe Agag, regele lui Amalec⁷”. Și Agag s-a apropiat și a zis cutremurat: „Iată ce amară este petrecerea morții!”.

33. Și Samuel a zis către Agag: „Așa cum sabia ta a lăsat femeii fără copii, așa să pătească acum și maică-ta care va fi păgubită de feciori⁸!” Și a junghiat Samuel pe Agag înaintea Domnului în Ghilgal.

34. Și s-a dus Samuel la Rama, iar Saul s-a întors acasă, în Ghibea. Și nu s-a mai întîlnit Samuel cu Saul pînă în ziua morții lui, însă a plîns după Saul. Și Domnului i-a părut rău că pusese pe Saul rege peste Israil.

CAP 16

David intră în slujba lui

1. Și a zis Domnul către Samuel: „Cînd vei mai plînge după Saul? Eu l-am defăimat pe el; el nu mai poate fi rege peste Israil. Umple-ți cornul tău cu mir și vino, te voi trimite la Iesei, la Betleem, căci dintre fiii lui mi-am ales rege¹”.

2. Și a zis Samuel: „Cum să mă duc eu? Va auzi Saul și mă va ucide²”. Și Domnul a zis: „Ia cu tine o juncă din cireadă și vei zice: «Am venit să o aduc jertvă Domnului».

3. Și vei pofti pe Iesei și pe fiii lui la jertvă; și eu te voi povățui ce să faci; și îl vei unge pe acela pe care ți-l voi arăta³”.

2 9
4 17

4 Шн ах фткѡт самѡна пѡате кѡте ах грѣнтѡ
ахн дмнхл, шн вѣнн ла вѣдѡлѡмо, шн сѡд скѡ
лѡп тѣн вѣтрѣнн, аш тѣтѡцѣн фтнмппнарѣ ах,
шн знеерѣ ах пѡте фтѣрѣтѣ та тѣла те вѣзн ?
5 Шн знеер пѡте, сѡ жѡртѡвѣскѡ дмнхлхн амь вѣ
ннт, сѡнцнцнвѣт шн вѣ вѣсанцѣ фтѣрѣнѣ кѡ мн
не дѣстѣзн, шн ах сѡнцнцѣ прѣ тѣсн шн прѣ фннѣ
ахн, шн тѡ, кемѡт прѣ ен, ла жѡртѣтѣ
6 Шн фѡ кѡндѡ фтѣра ен, шн вѣзѣ прѣ елѡавѣ шн
знеер тѣрѣш фнаннтѣ дмнхлхн, тѣл ѡнѣз ѡлѡлѡ.
7 Шн знеер дмнхл кѡтѣрѣ самѡна, сѡ нѡте фтѡр
тн, кѡтѣрѣ вѣдѣтѣрѣ ахн, ннчн ла ахѣтѣрѣ мѡрнмѣн
ахн, кѡтн лѡм дѣфтнмѡт прѣ елѡ, кѡтн нѡ кѡм
ла кѡтѣтѣ сѡмхл, ва вѣдѣт дмнхл, кѡтн сѡмхл
ва вѣдѣт фѡцѣтѣ, тѣрѣ дмнхлѣ ва кѣдѣт ла ннѣмѡ.
8 Шн ах кемѡт тѣсн, прѣ аммнѡдѡв, шн тѣрѣкѡ де
спрѣ фѡцѣ ахн самѡна, шн знеер ннчн прѣ ачѣста
наѡ лѡсѣ дмнхл. Шн ах ахѡвѣ тѣсн прѣ сѡ
ма шн знеер, шн фтѣрѣ ачѣстѡнаѡ лѡсѣ дмнхл.
9 Шн тѡ ахѡвѣ тѣсн прѣ тѡѣтѣ шѡпѣте фннѣ ахн, ф
наннтѣ ахн самѡна, шн знеер самѡна кѡтѣрѣ тѣ
сн наѡ лѡсѣ дмнхл, фтѣрѣ ачѣщѣ. Шн знеер
самѡна кѡтѣрѣ тѣсн, сѡфѣршнѡтѣсѡѡ кѡпнлѡшн ?
шн знеер тѣсн фкѣтѣ тѣл мннѣ тѣтѡ. прѣ тѡрѣщѣ ла
тѣрѣмѣтѣ, шн знеер самѡна кѡтѣрѣ тѣсн, тѣрѣмн
тѣшн ѡ прѣ елѡ, кѡтн нѡхѡвѡм ѡшѣл пѣнтѣ нѡ ва
кѣ вѣнн тѣл лѡтѣтѣ. Шн тѣрѣмнѣе шн лѡлѡ ахѡѣ
прѣ тѣл шн тѣл рѡшнѡтѣсѣ кѡфѣрѣ мѡхѣтѣцѣе сѡкѡнѡр
шн вѣх лѡкѣдѣтѣ дмнхл, шн зн дмнхл кѡтѣрѣ самѡна
сѡвѡтѣтѣ ш ѡнѣз прѣ дѡвнѡдѣ кѡтн ачѣста жѣтѣ вѣнн.
10 Шн ах лѡлѡтѣ самѡна кѡрнхл ѡнѣт дѣлѡмнхлхн,
шн лѡлѡ ѡнѣсѣ прѣ елѡ, фтннѣжѡкѡлѡ, фрѡцнѡрѣ ахн,
шн сѣрн дхлѡ дмнхлхн прѣ дѡвнѡдѣ, ден знеер ѡ
чѣж, шн фнаннтѣ, шн сѡ скѡлѡв самѡна, шн сѡ
дѡсѣ ла ахѡмѡданѡмѣ. Шн дхлѡ дмнхлхн, сѡлѡ
дѣпнѣртѡтѣт дѣла сѡлѡлѡ, шн ѡ сѡгрѣмѡ прѣ елѡ,
11 дхлѡ рѣѡ дѣла дмнхл. Шн знеерѣ сѡлѡнѡе лѡ
сѡлѡлѡ кѡтѣрѣ елѡ, тѣтѣ дхлѡ рѣѡ дѣла дмнхлѡ,
12 сѡгрѣмѡ прѣ тнне. Знѣтѣ дѡрѣ рѡбнн тѣнн,
фнаннтѣтѣтѣ, шн сѡфѣрѣ дмнхлхн нѡсѣтѣрѣ, прѣ
ѡнѣ сѡмѣ сѡцѣе лѡкнѡтѣ, кѡлѡхѡтѣ, шн ва фн
лѡндѣ вафн дхлѡлѡ тѣл рѣѡ асѡпрѣтѣ, шн ва кѡ
тѣ, фтѣрѣ лѡнѡтѣтѣ ахн, шн вѣнн чѣе вафн шн тѣ
кѡсѡдѡнхннн. Шн знеер сѡлѡлѡ кѡтѣрѣ сѡлѡнѡе лѡ
вѣдѣцѣ дѡрѣ мѣе сѡмѣ днрѣпннѡкѡнѡтѣжнѣ шн ѡ лѡлѡ
нѣчѣ прѣ елѡ кѡтѣрѣ мннѣ. Шн рѡпѡхнѣсѣ ѡнѣнѣ,
13 ден кѡпнлѡшн ахн, шн знеер тѣтѣ амь вѣзѣтѣтѣ
прѣ фнлѡ ахн тѣсн вѣдѡлѡннтѣфнхл, шн прѣ елѡ
щннѡ кѡнѣтѣ, шн сѡмхл фѡцѣлѡтѣтѣ, шн рнѣзѣбн
ннѣ, шн фѡцнцѣтѣ фѡлѡжннѣ, шн сѡмхл елѡлѡ ла
14 ннѣ, шн дмнхлѡкѡлѡлѡ. Шн ах тѣрѣмнѣе сѡлѡ
пѡсѡлѡнннѣн, кѡтѣрѣ тѣсн знѡкнѡдѣ тѣрѣмнѣе прѣ
дѡвнѡдѣ фнлѡтѣтѣ, прѣ тѣл дѣла тѡлѣрѣмѡ тѣл кѡтѣрѣ
мннѣ. Шн лѡсѣ тѣсн, гѡмѡр дѣ пѣжннѣ, шн
фѡсѡе дѣвннѣ, шн ѡнѣт дѣ кѡпрѣ, шн ах тѣрѣмнѣе
нѡ мѡнѡлѡн дѡвнѡдѣ, фнлѡлѡн сѡлѡкѡтѣтѣ сѡлѡлѡ.
15 Шн фтѣрѣ дѡвнѡдѣ кѡтѣрѣ сѡлѡлѡ, шн дѡвнѡдѣ, фнлѡ
ннтѣтѣтѣ ахн, шн ѡкѣ прѣ елѡ фѡлѣтѣ шнн фѡлѡ ахн
16 рѣдѣтѣтѣ ѡнѣтѣтѣе ахн. Шн ах тѣрѣмнѣе

Biblia 1688, pag. 207, col. 1

4. Și au făcut Samuil toate câte au grăit lui Domnul și veni la Vitlêm. Și s-au sculat cei bătrâni ai cetății în timpinarea lui și ziseră: „Au pace e întrarea ta, ceea ce vezi ?”

5. Și zise: „Pace. Să jirtvuiescu Domnului am venit. Sfințiți-vă și vă veseliți împreună cu mine astăzi”. Și au sfințit pre Iesei și pre fiii lui și i-au chemat pre ei la jirtvă.

6. Și fu cînd intra ei, și văzu pre Eleav și zise: „Jarăș înaintea Domnului, cel uns al Lui”.

7. Și zise Domnul cătră Samuil: „Să nu te întorci cătră vederea lui, nici la averea mărimii lui, căci l-am defăimat pre el. Căci nu cum va căuta omul va vedea Domnul; căci omul va vedea în față, iară Dumnezeu va vedea la înemă”.

8. Și au chemat Iesei pre Aminadav și trecu despre fața lui Samuil. Și zise: „Nici pre acesta n-au ales Domnul”.

9. Și au adus Iesei pre Sama, și zise: „Și întru acesta n-au ales Domnul”.

10. Și i-au adus Iesei pre tussapte fiii lui înaintea lui Samuil. Și zise Samuil cătră Iesei: „N-au ales Domnul întru aceștea”.

11. Și zise Samuil cătră Iesei: „Sfîrșitu-s-au copilașii?” Și zise Iesei: „Încă cel mic, iată, păstorțește la turmă”. Și zise Samuil cătră Iesei: „Tremite și ia pre el, căci nu ne vom așeza pînă nu va veni el aicea”.

12. Și trimise și l-au adus pre el. Și el, roșiatec, cu frumusețele ochilor și bun la vedere Domnului. Și zise Domnul cătră Samuil: „Scoală-te și unge pre David, căci acesta iaste bun”.

13. Și au luat Samuil cornul untdelemnului, și l-au uns pre el în mijlocul fraților lui, și sări Duhul Domnului pre David, den zioa aceea și înainte. Și să secul Samuil și să dusă la Armathaim.

14. Și Duhul Domnului S-au depărtat de la Saul și-l sugruma pre el duh rău de la Domnul.

15. Și ziseră slugile lui Saul cătră el: „Iată, duh rău de la Domnul sugrumă pre tine.

16. Zică dară robii tăi înaintea ta și să cêrce domnului nostru pre un om să știe a cînta cu lăută; și va fi cînd va fi duhul cel rău asupra ta, și va cânta întru alăuta lui, și bincție va fi și te va odihni”.

17. Și zise Saul cătră slugile lui: „Vedeți dară mic om drept cîntînd și-l aduceți pre el cătră mine”.

18. Și răspunsă unul den copilașii lui și zise: „Iată, am văzut pre fiul lui Iesei vitlhemiteanul, și pre el știind cînta; și omul, înțelept și războinic, și învățat în cuvînt; și omul, bun la chip, și Domnul cu el”.

19. Și au remis Saul poslanicii cătră Iesei, zicînd: „Tremite pre David, fiul tău, pre cel de la turma ta, cătră mine”.

20. Și luo Iesei gomor de piine și foale de vin și unt de capre și au trimis cu mîna lui David, fiului său, cătră Saul.

21. Și intră David cătră Saul și dvoriii înaintea lui; și-l iubi pre el foarte și-i fu lui rădicînd uneltele lui.

22. Și au trimis / Saul cătră Iesei, zicînd: „Să stea dară

Ms. 45, f. 124'

4. Și au făcut Samuil toate câte i-au grăit lui Domnul și veni la Vithlêem. Și s-au sculat cei bătrâni a cetății în timpinarea lui. Și dziseră: „Au pace întrarea ta, cela ce vedzi?”

5. Și dzise: „Pace. Să jirtvuiescu Domnului am venit. Sfînțiți-vă și vă veseliți împreună cu mine astăzi”. Și au sfințit pre lese și pre fiii lui și i-au chemat pre ei la jirtvă.

6. Și fu cînd intra ei, și văzdu pre Eliav și dzise: „Iară și înaintea Domnului cel unsu al lui”.

7. Și dzise Domnul cătră Samuil: „Să nu te întorci cătră vederea lui, nice la averea mărimei lui, căce l-am dăfăimat pre el. Căce nu cum va căuta omul va vedea Domnul; căce omul va vedea în față, iară Domnul va vedea la inimă”.

8. Și au chemat lese pre Aminadav și trecură spre fața lui Samuil. Și dzise: „Nice pre acesta n-au ales Domnul”.

9. Și aduse lese pre Samma, și dzise: „Și într-acesta n-au ales Domnul”.

10. Și aduse lese pre tus 7 fii ai lui¹ înaintea lui Samuil. Și dzise Samuil cătră lese: „N-au ales Domnul într-aceștia”.

11. Și dzise Samuil cătră lese: „Sfârșitu-se-u copilașii?” Și dzise lese: „Încă cel mic, iată, paște la turmă”. Și dzise Samuil cătră lese: „Tremite și ia pre el; căce nu ne vom așeza până nu va veni el aicea”.

12. Și trimise și l-au adus pre el. Și el roșițec, cu frîmsétele ochilor și bun la vedere Domnului. Și dzise Domnul cătră Samuil: „Scoală-te și unge pre David, căce acesta iaste bun”.

13. Și au luat Samuil comul untulemnului și l-au unsu pre el în mijlocul fraților lui și sări duhul Domnului pre David den dzua acéa și înainte. Și să sculă Samuil și să duse la Armathaim.

14. Și duhul Domnului s-au depărtat de la Saul și-l zugrumă² pre el duh rău de la Domnul.

15. Și dziseră slugile lui Saul cătră el: „Iată, duh rău de la Domnul nădușaste pre tine.

16. Să dzică dară robii tăi înaintea ta și să cêrce Domnului nostru pre un om să știe a cînta întru alăută. Și va fi cînd va fi duhul cel rău asupra ta, și va cînta întru alăută lui, și bine ție va fi și te va odihni”.

17. Și dzise Saul cătră slugile lui: „Vedeți dară mie om dreptu cîntîndu și-l aduceți pre el cătră mine”.

18. Și răspunse unul den copilașii lui și dzise: „Iată, am vădzut fiuu a lui lese vithlêmeaneanul, și pre el știind cînta; și omul înțeleptu și războinic, și învățat întru cuvîntu; și omul bun la chip, și Domnul cu el”.

19. Și au trimis Saul poșaniti cătră lese, dzicîndu: „Tremete / pre David, fiul tău, pre cel de la turma ta, cătră mine”.

20. Și luă lese gomor de piini și foale de vin și iedu den capre unul și au trimis cu mina lui David, fiului său, cătră Saul.

21. Și intră David cătră Saul și dvorîia înaintea lui. Și-l iubi pre el foarte și-i fu lui rădicînd unêtele lui.

22. Și au trimis Saul cătră lese, dzicînd: „Să stea dară

Ms. 4389, f. 134'

4. Și făcu Samoil tot ce porânci lui Domnul. Și mârse în Vithlêem și se spămîntară bătrîni cetății și ieșiră întru întimpinarea lui și ziseră: „Pace întrării tale, o, providețe?”

5. El zise: „Cu pace am venit să jirtvuiescu Domnului. Sfînțiți-vă și vă veseliți cu mine astăzi”. Să se sfințească și lesei și feciorii lui și-i chemă la jirtvă.

6. De-acii deaca intrară și văzu pre Eliav zise: „Să iaste acesta înaintea Domnului împăratul lui”.

7. Iar Dumnezeu zise cătră Samoil: „Nu căuta în fața lui, nici spre obicei, căci iaste mai mare, că l-am urgisit. Că omul nu caută așa ca cum caută Dumnezeu; că omul vede în față, iar Dumnezeu vede în inimă”.

8. Și chemă lesei pre Aminadav și-l puse înaintea lui Samoil, iar Samoil zise: „Nici pre acesta n-au ales Domnul”.

9. Și aduse lesei pre Samma și zise: „Nici pre acesta nu l-au ales Domnul”.

10. Și aduse lesei pre cite 7 feciorii lui înaintea lui Samoil, iar Samoil zise cătră lesei: „Nici pre unul dentr-aceștia n-au ales Domnul”.

11. Și iar zise Samoil cătră lesei: „Dară nu mai ai feciori?” Iar lesei zise: „Ba mai iaste unul mitel, ce paște oile”. Și zise Samoil cătră lesei: „Trimete de-l ado, că, deaca nu va veni el, eu nu voi ieși de aici”.

12. Și trimise de-l aduse, iar el era rumen și cu ochii frumoși și frumos la chip. Și zise Domnul cătră Samoil: „Scoală și unge pre David, că acesta iaste bun”.

13. Și luă Samoil comul cu undelemnul și-l unse în mijlocul fraților lui. Și se purtă duhul Domnului pre David dentr-aceeași zi și după acéa. Și se sculă Samoil și se duse în Ramatha.

14. Iar Duhul Domnului se dăpărtă de la Saul și-l sugrumă³ duhul cel hiclean de la Domnul.

15. Și ziseră slugile lui Saul cătră dînsul: „Iată, acum te năcăjaste duhul cel hiclean de la Domnul.

16. Să meargă acum slugile tale care sînt înaintea ta să caute stăpînului nostru un bărbat care va ști zice în vioară. Și cînd va fi duhul cel hiclean asupra ta, atunci el să zică în vioara lui, și-ți va fi bine și te va odihni”.

17. Iar Saul zise cătră slugile sale: „Dară văzut-ați vreodată vreun om să știe zice bine? Să-l căutați să-l aduceți la mine”.

18. Iar una den slugile lui răspunzînd, zise: „Iată, eu am văzut pre un fecior al lui lesei den Vithlêem de știe și acela zice; și iaste om înțelept și viteaz și chibzuit la cuvînte; și om frumos, și Domnul iaste cu dînsul”.

19. Și trimise Saul soli la lesei zicînd: „Trimete la mine pre fiuu-tău, David, care iaste la oile tale”.

20. Iar lesei luă o traistă⁴ de piine și un foale de vin și un ied den capre și trimise la Saul cu mina fiuu-său, lui David.

21. Și mârse David la Saul și stătu înaintea lui; și-l iubi Saul foarte și fu de-i purta arma lui.⁵

22. Și trimise Saul la lesei zicîndu-i: „Să fie

Versiunea modernă

4. Și a făcut Samuel tot ceea ce i-a grăit Domnul și a mers la Betleem. Cînd a ajuns acolo l-au întimpinat bătrîni cetății și i-au zis: „Venirea ta e pașnică, văzătorule?”

5. El le-a răspuns: „Pace. Am venit să aduc jertfă Domnului. Pregătiți-vă și veniți cu mine azi la jertfă”. Și i-a sfințit pe lesei și pe fiii săi și i-a chemat la jertfă.

6. Și cînd aceștia au intrat, el a văzut pe Eliab și a zis: „Cel de față cu adevărat este unsul Domnului”.

7. Dar Domnul a zis către Samuel: „Să nu te teri după chipul și mărimea sa, căci nu l-am ales pe el. Eu nu judec ca oamenii; căci omul vede doar fata, iar Dumnezeu se uită în inimă”.

8. Și a chemat lesei pe Aminadab în fața lui Samuel, iar Samuel a zis: „Nici acesta nu e alesul Domnului”.

9. A adus lesei atunci pe Sama și Samuel a zis: „Nici acesta nu este alesul Domnului”.

10. Și i-a adus lesei pe șapte fii ai lui în fața lui Samuel. Și a zis Samuel către lesei: „Pe nici unul dintre aceștia n-a ales Domnul”.

11. Și i-a mai spus: „Sfârșitu-s-au copilașii?”. Și a zis lesei: „Mai este cel mic, David, el păstorește la turmă”. Și a zis Samuel către lesei: „Trimite după el, fiindcă nu vom începe jertfa fără el”.

12. Și l-au adus. El era roșițec, cu ochi frumoși și plăcut Domnului la vedere. Și a zis Domnul către Samuel: „Scoală-te și unge-l pe David, căci el este bun”.

13. Și a luat Samuel comul cu mir și l-a uns în mijlocul fraților lui și Duhul Domnului s-a pogorit peste David din ziua aceea înainte. Și s-a ridicat Samuel și s-a dus la Rama.

14. Iar Duhul Domnului s-a depărtat de la Saul și un duh rău de la Domnul îl sugruma.

15. Și i-au zis oamenii lui Saul: „Iată, un duh rău de la Domnul te înăbușă.”

16. Spune deci oamenilor tăi să caute ei un muzicant care să știe cînta din lăută; și cînd duhul cel rău va veni peste tine, îți va cînta și îți va face bine și te va liniști”.

17. Și a zis Saul oamenilor săi: „Da, căutați-mi un om iscusit la cîntare și aduceți-mi-l”.

18. Și a răspuns unul dintre tineri: „Iată, l-am întîlnit pe fiul lui lesei din Betleem, el e bun cîntăret; e și înțelept și priceput la război, este un ritur învățat și frumos la chip și Domnul este cu el”.

19. Și a trimis Saul soli la lesei să-i spună: „Trimite-mi pe David, fiul tău, cel de la turmă”.

20. Și a dat lesei lui David, fiului său, un măgar încărcat cu piine, cu un burduf de vin și cu un ied deasupra, să se ducă la Saul.

21. Și astfel a ajuns David în casa lui Saul; și l-a îndrăgit foarte și l-a făcut armășul său.

22. Și i-a trimis vorbă lui lesei: „Lasă-l

рѣченъ я

сз

саха, кытъя тесенъ, зыкъндъ сепефъ даъзъ дакъдъ
жънайытф мф, кытъя аъ афампъ харъ жътрь сьон
мѣнъ. Шы сь феквѣ кжндъ сьа дьла дмнзѣхъ, кѣ
дххъ рьхъ прѣсте сахъ, шь аъа дьагндъ а афхтлъ,
шы кытъя жъма ахъ, шы рьсхфалъ сахъ, шы
кытъя сьа ахъ, шы сь фьрѣа дьла аъа дхъ тьа рьхъ.

К А П СІ

Съа ахъ сьа мени, ахъ кьрѣа сьа дьнаръ, шы
сь тькьрѣкѣ, фьаафъ тьрѣнъ хьахъ, а сь фь шь а
тѣсф шы сь рькндъ сь а рьзѣомъ, дьн пьтрька
тѣаоръ стрѣннъ дь фѣамъ. Шы тѣнъ стрѣннъ дь
фѣамъ, сьаъ прѣ мхънѣ дьн коафѣ, шы сьрѣнъа сьа
прѣ мхънѣ дьн коафѣ, шы стрѣнъа фътрь мѣжъ
ахъ аоръ. Шы ешъ сьомъ тѣрѣ дьн шьрѣгхъ
тѣаоръ стрѣннъ дь фѣамъ, гьааафъ, нъ мѣла ахъ дьн
гнѣдъ, жънѣацѣмъ ахъ, дь шь сь коацн шы сь а мѣ.
Шы кьнѣфъ дь арамъ прѣ кьпѣа ахъ, шы кьзъ а мѣ
цъ хьаафъ сьа фьрѣнѣа шы тьрѣхъа жъа мѣ ахъ
сьа, рѣ, дь сьма, дь арамъ, шы дь фьрѣ.
Шы пѣафѣ дь арамъ прѣтѣ фьаѣрѣа прѣоарѣсѣ ахъ,
шы пѣацѣ дь арамъ, фътрь мѣжъахъ ахъ мѣрѣсѣ
ахъ. Шы а мѣа сьа мѣнъ ахъ, кь сьа а пжъ
жърѣахъ, шы фьшѣа ахъ, дь а хъ, дь сьма дь
фьрѣ, шы тѣа ть рьдѣа арамъ ахъ, мѣрѣфъ фъ
нѣнѣтф ахъ. Шы сьпѣтѣ шы стрѣнѣ фътрь
ахъ ахъ сьрѣа, шы жънѣ асѣръ, пѣнѣрѣ кьнѣ
сьшѣ аъ жъндънъ а рьзѣомъ дьн прѣжъма нѣа
сьрѣ, нъ сьхъ стрѣнъ дь фѣамъ, шы сьнъ жъаоѣтн
ахъ сахъ, а афѣрѣцъ кѣа сьомъ шы сьѣа пѣоа рѣ кь
трь мѣнѣ. Шы дька пѣтѣ сь а фъ рьзѣомъ кь
трь мѣнѣ, шы мѣа а фъчъ дь во мѣ фнъ воа сь фътрь
рѣнъ, рѣрѣ дьхъ ко мъ пѣтѣ, шы сьнъ сьнѣдъ прѣ
сѣмъ, вѣцъ фнъ нѣа сь фътрь рѣнъ, шы сьцъ сахъ жънѣ
нѣа сь. Шы жънѣ тѣа стрѣнъ дь фѣамъ, жътѣ сьхъ
а мѣ сьпѣрѣтъ рьндъ а мѣ ахъ сьрѣнъа а сьтѣрѣ фъ
жънѣа а сьтѣа, дь ацъа мѣ сьомъ, шы нѣво мъ вѣа ть,
сьнѣжънъ а мѣнѣа. Шы а жънѣ сахъ шы тѣо ть
сьрѣа ахъ, кь кьнѣа тѣа стрѣнъ ахъ дь фѣамъ а фъ
сѣ шы сь фътрь сьрѣ, шы сь сьнъ шьпѣа жъ фѣа тѣ.
Шы сьа дьа жъа фънѣа сьнѣнъ сьомъ фърѣа фънъ а тѣ
сѣа, дьн коа фънѣа сь дьн шы нѣжъа ахъ сьсѣнъ
шы а а а а, шы фѣнъ, шы сьомъ а фъжъа а ахъ сахъ,
вѣтрь жънѣ шы фътрь сьа мѣнѣ. Шы мѣ рьсѣрѣ
тѣнъ стрѣнъ фьрѣнъ а а ахъ сьсѣнъ тѣнъ мѣтѣ мѣрѣ дьн нѣ
пѣа ахъ сьдъ а рьзѣомъ, шы нѣжъа фънѣа ахъ,
тѣа рѣ а а мѣрѣ а а рьзѣомъ, жънѣжъа дьн тѣжънъ
нжъа мѣ а а ахъ, шы а а рѣнѣа фънѣа жъа а а ахъ, шы а а
трьнѣа сьа мѣ. Шы дьа жъа тѣа мѣнъ мѣнъ, шы дь
тѣнъ тьрѣнъ мѣнъ мѣнъ, а а мѣрѣ дьн нѣа ахъ сьа
сѣа. Шы дьа жъа сь а а а, шы сь фътѣа рѣнъ
дьн сахъ, шы жъа сьнѣа сьнѣа стрѣнѣнѣа фънѣа а фъ
сѣа. Шы жъа жъа сьа сьрѣнъа рь фѣамъ мѣнѣ
жъа жъа, шы а а рѣнѣа, шы сь фъсѣнѣнъ, фънѣнѣ
ахъ сьрѣнѣа, шы дь жъа а. Шы жънѣ сьсѣнъ ахъ жънѣ

Biblia 1688, pag. 207, col. II

David înaintea mea. căci au aflat har întru ochii miei”.
23. Și să făcu cînd era de la Dumnezeu duh rău preste
Saul, și lua David alăuta și cînta în mina lui; și răsuflea
Saul și bine era lui și să feriia de la el duhul cel rău.

CAP 17

- 1. Și adună cei streini de feliu taberile lor la războiu și să adună la Sochoth a Iudei și să tăbăriră întru mijlocul lui Sochoth și întru mijlocul Azicăi, în Afes-Domin.
- 2. Și Saul și oamenii lui Israil să adună și să tăbărăsc în Valea Terevinthului. aceștea și aceștea, și să rînduiesc la războiu dempotriva celor striini de feliu.
- 3. Și cei striini de feliu stau pre munte dencoace și Israil stă pre munte dencolea, și strunga întru mijlocul lor.
- 4. Și ieși om tare den șireagul celor streini de feliu, Goliath – numele lui, den Ghieth; înălțimea lui, de șase coți și o palmă.
- 5. Și coif de aramă pre capul lui și cu za lăntuhoasă era îmbrăcat, și trasul zalei lui era 5 000 de sicli de aramă și de fier.
- 6. Și pulpe de aramă preste fluierile picioarelor lui, și pavăță de aramă întru mijlocul umerilor lui.
- 7. Și lemnul suletei lui, ca sulul pînzariului, și fuștele lui, de 600 de sicle de fier. Și cela ce rădica armele lui mergea înaintea lui.
- 8. Și stătu și strigă în rînduiala lui Israil și zise lor: „Pentru căce ieșiț a vă rîndui la războiu den preajma noastră? Nu-s eu strein de feliu, și voi, jidovii lui Saul? Alêgeț voao om și să se pogoare cătră mine!
- 9. Și de va putea să dea războiu cătră mine și mă va ucide, vom fi voao întru robi; iară de eu voiu putea și voiu ucide pre el, veț fi noao întru robi și veț sluji noao”.
- 10. Și zise cel striin de feliu: „Iată, eu am ocărit rînduiala lui Israil astăz în zioa aceasta! Dați-m mie om și ne vom bate sînguri amîndoi”.
- 11. Și auzi Saul și tot Israilul cuvintele streinului de feliu acêstea și să întristară și să spămîntară foarte.
- 12. Și era David fiu al unui om efrathean, acesta e den Vithlêemul Iudei, și numele lui, Iesei, și la el – 8 fii. Și omul, în zilele lui Saul, bătrîn venit întru oameni.
- 13. Și mersără cei trei feciori ai lui Iesei, cei mai mari, dennapoia lui Saul la războiu; și numele fiilor lui, celor ce au mers la războiu: Eliav, cel dentiiu născut al lui, și al doilea, Aminadav, și al treilea, Sama.
- 14. Și David, cel mai mic, și cei trei mai mari au mers dennapoia lui Saul.
- 15. Și David să duse și să întoarsă de la Saul, pascînd oile tătine-său în Vithlêem.
- 16. Și venia cel strein de feliu mîncecînd și amurgînd; și să înstîlpi înaintea lui Israil 40 de zile.
- 17. Și zise Iesei lui / David, fiului său: „Ja dară fraților

Ms. 45. f. 124^r, 124^vMs. 4389. f. 134^r-135^v

Versiunea modernă

David inaintea mea, căce au aflat har intru ochii mei”.

23. Și să făcu cînd era dîh rîu preste Saul, și lua David alăuta și cînta în mina lui; și rîsufla Saul și bine-i era lui și să feria de la el duhul cel rîu.

CAP 17

1. Și să adunără cei strîini de fêli taberile lor intru război, și să adunără la Socho a ludei, și să tăbărîră intru mijlocul Socho și intru mijlocul Azica, în Afes-Dommin.

2. Și Saul și oamenii Israil să adunără și să tăbărîscu intru valea Terevinthului, aceștia și aceștia, și să rînduiescu la război, den potriva celor strîini de fêli.

3. Și cei strîini de fêli stau pre munte dencoace și Israil stă pre munte dencoalea, și strunga intru mijlocul lor.

4. Și ieși om tare den șireagul celor strîini de fêli, Goliath numele lui, den Geth, înălțimea lui de 6 coti și o palmă.

5. Și coifu de aramă pre capul lui și dzea lanțuhoasă era îmbrăcat, și trasul dzealii lui era 5 000 de sicli de aramă și fier.

6. Și pulpe de aramă pre stînghele lui și pavăță de aramă în mijlocul umerilor lui.

7. Și fuștele suletii lui, ca sulul pînzariului, și lancea lui de 600 sicli de fier. Și cela ce-i rădica anelei lui mergea inaintea lui.

8. Și stătu și strigă în rînduiala lui Israil și dzise lor: „Pentru că ce ieșiți a vă rîndui la război den preajma noastră? Nu-s eu strîinu de fêli și voi, jidovii lui Saul? Alêgeți voao om și să pogoare cătră mine!”

9. Și de va putea să dea război cătră mine și mă va ucide, și vom fi voao intru robi; iar de eu voi putea și voi ucide pre el, veți fi noao intru robi și veți sluji noao”.

10. Și dzise cel strîinu de fêli: „Iată, eu am ocărit rînduiala lui Israil, astăzi, intru dzua aceasta; dați-m mie om și ne vom bate singuri amîndoi”.

11. Și audzi Saul și tot Israil cuvintele a strîinului de fêli și să intrîstară și să spămîntară foarte.

12. Și era David fiu a unui om efrathean, acesta den Vithlêm a ludei, și numele lui lese, și la el – 8 feți. Și omul intru dzilele lui Saul bătrîn, venit intru oameni.

13. Și merseră cei 3 feciori a lui lise cei // mai mari denapoiu lui Saul la război. Și numele fiilor lui celor ce au mersu la război: Eliav, cel dentii născut, și al doilea, Aminadav, și al treilea, Samma.

14. Și David, cel mai mic. [13.] Și cei trei mai mari au mersu denapoiu lui Saul.

15. Și David să duse și să întoarse de la Saul, păsîndu oile tătine-său în Vithlêm.

16. [14.] Și venia cel strîin de fêli mîncîndu și amurgîndu și să stîlpi inaintea lui Israil 40 de dzile.

17. [15.] Și dzise lese lui David, fiului său: „Ia dară fraților tăi

David la mine, că au aflat milă inaintea mea”.

23. De-acii cînd năcăjia și supăra duhul cel necurat pre Saul, iar David luoa vioara în mîinile lui și zicea: și rîsufla Saul și-i fu bine și se dăpărta de la dînsul duhul cel necurat.

CAP 17

1. Și se adunără filistimlênii la taberile lor la război și se adunără în Sochothul ludei și stătura în mijlocul Sochothului și al Azicai, în Afesdomin.

2. Iar Saul și feciorii lui Israil se adunără și intrară în Valea Terevinthului și se gătuia de războtu să iasă împotriva filistimlênilor.

3. Și filistimlênii sta în munte de osebi și Israil sta iar de osebi, iar între dînșii era valea.

4. Și ieși un bărbat virtos den tabăra filistimlênilor, pre care-l cheama Goliath, den Geth, și era de 6 coti de nalt și o palmă.

5. Și avea în capul lui coif de aramă și zaoa lui în carea se îmbrăca era împletită ca o fune; și cumpăna zalei lui trăgea 5 000⁺ de sicli⁺ de aramă și de fier.

6. Și colêce de aramă avea desupra⁺ fluierilor picioarelor lui și la spate, pavăță de aramă.

7. Și sulita lui, ca sulul tesătoriului, iar fierul ei trăgea 600 de sicli de fier. Și cela ce purta arma lui mergea inaintea lui.

8. Și stînd inaintea taberii lui Israil, strigă zicînd: „Pentru ce ați ieșit la tabără, au doară să faceți război împotriva noastră? Dară au nu sint eu filistimlean, iar voi sinteți ovreți, slugi lui Saul? Alêgeți-vă un bărbat să se pogoare să se bată cu mine!”

9. Deci de se va putea bate cu mine și mă va birui, de-acii noi vă vom fi robi. Iar de-l voi putea birui eu, să fiți voi noao⁺ robi și să ne lucrătem”.

10. Și zise filistimlênul: „Iată, eu am urgisit astăzi tabăra lui Israil, că vă zic: Dați-mi un bărbat să se bată cu mine!”

11. Și auzînd Saul și tot Israil cuvintele filistimleanului, se temură foarte și se înfricoșară.

12. Iar David efratheanul (de care se-au zis mai sus)⁺ era den Vithleemul ludei și pre tată-său îl cheama lesci, care avea 8 feciori. Și era acel bărbat în zilele lui Saul și era om foarte bătrîn.

13. Și mersese 3 feciori ai lui lesei cei mai mari cu Saul la război; și numele feciorilor lui cari mersese la război sint aceștea: Eliav, fecionul lui cel născut întîi, iar cel al doilea, Aminadav, iar cel al treilea, Samma.

14. Iar David era mai mic, iar cei 3 frați ai lui mai mari se dusese cu Saul.

15. Iar David, deaca se întoarse de la Saul, se duse iar la Vithleem să pască oile tătine-său.

16. Iar filistimleanul acela tot venia la tabără și dimineața și seara, de se arăta inaintea lui Israil, 40 de zile.

17. De-acii zise lesei lui David, fiu-său: „Ia fraților tăi

David să intre în slujba mea, pentru că a dobîndit bunăvoință în ochii mei”.

23. Și cînd duhul cel rîu se cobora peste Saul, David lua lăuta și cînta: atunci Saul rîsufla și îi era bine, iar duhul rîu se îndepărta de la el.

CAP 17

David și Goliat

1. În vremea aceea filistenii și-au strîns ostile la război și au poposit la Soco în Iudea, iar tabăra și-au așezat-o la Efes-Damin, între Soco și Aseca.

2. Iar Saul și oamenii lui Israel se adunără și și-au așezat tabăra în Valea Stejarului și s-au pregătît de luptă cu filistenii.

3. Și filistenii stăteau pe munte dincoace și israeliții stăteau pe munte dincolo, între ei era strunga văii.

4. Și a ieșit din tabăra Filistenilor un luptător cu numele de Goliat - din Gat; înălțimea lui era de șase coti și o palmă.

5. Și avea pe cap un coif de aramă cu platoșă în solzi care cîntărea 5000 de sicli de aramă și de fier.

6. Și peste fluierile picioarelor purta cizme și tureci de aramă și la un umăr un scut de aramă.

7. Și lemnul sulitei lui era gros ca sulul de la războiul de țesut, iar fierul sulitei cîntărea aproape șase sute de sicli de fier. Și inaintea lui mergea armașul.

8. Și a strigat Goliat către cetele lui Israel, zicînd: „Pentru ce vă pregătiți de luptă? Nu sint eu filistean și voi jidovii lui Saul? Alegeți pe unul dintre voi să coboare la mine!”

9. Și dacă acela va putea să se lupte cu mine și mă va ucide, atunci noi vom fi robii voștri; dacă eu îl voi birui, atunci voi veți fi robii noștri și ne veți sluji nouă”.

10. Și a mai zis filisteanul: „Iată, eu astăzi voi rușina oastea lui Israel! Dați-mi un om și ne vom bate în doi”.

11. Iar Saul și toți israeliții auzînd cuvintele filisteanului s-au intrîstă și s-au înfricoșat.

12. David era fiul unui eframit din Betleemul lui Iudea, cu numele lesei, care avea opt fii. În zilele lui Saul ajunsese la adîncă bătrînet, prea bătrîn ca să fie luptător.

13. Dar trei dintre feciorii lui, cel mare Eliav, al doilea Aminadab, și al treilea Șama, s-au inseris la luptă.

14. David însă era cel mai mic. Cînd cei trei mai mari pleaseră cu Saul,

15. David se întoarse de la Saul, ca să pască oile tătălui său în Betleem.

16. Iar filisteanul a ieșit patruzeci de zile dimineața și seara arătîndu-se israeliților.

17. Și zise lesei lui David, fiului său: „Ia

Bib. & Theol. Rev. 2018, vol. 1

СН 4:07f

140... да што да држиш твоје, да држиш да држиш твоје, да држиш
 141... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 142... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 143... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 144... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 145... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 146... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 147... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 148... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 149... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 150... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 151... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 152... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 153... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 154... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 155... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 156... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 157... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 158... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 159... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 160... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 161... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 162... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 163... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 164... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 165... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 166... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 167... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 168... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 169... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 170... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 171... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 172... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 173... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 174... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 175... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 176... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 177... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 178... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 179... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,
 180... да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје, да држиш твоје,

...тај ти ден јама оваа и зече пији овџеа и алегџа ла табара и да брајал тај.

18. Си сџе зече сџајуле а лателу овџеа веј дуче целу мај маје пре стем, си пре брајал тај соотџе-и инура пеае си сџе ле вор требу веј стџе, си симбаа о веј феае ку мине.

19. Лурџа Саул, овџа си тот нџроду, ин Валеа Стџарулу, батџнду-сџа ку сџе стрџи де фџлу.

20. Си мџнеа Давџд дџимеаа си лџса оџе ла пазиџе си луо си сџа дусе, ин се сџип џи порџеи луј Јесеј, си веји ла сџану си ла пуџеа сџа се реџна ла рџндулџа си сџиурџа ла рџзбору.

21. Си сџа рџндуџа Исраџл си сџе стрџи де фџлу, рџндулџа демпотрџа рџндуџџи.

22. Си лепџдџнд Давџд туџелџе луј дупре сџне, пре мџна стрџарулу, ау алџгат ла шреаг си ау веји си ау интребат пре брајал луј сџе де пеае.

23. Си ел грџндџу ку еј, тџа, омул амесџул сџа сџиуа, Гџлиаџ фџлџстџмеанулу нумеле луј, ден Гџиџетџ, ден шреагурџе целор стрџи де фџлу, си грџџ дупџа сџувџтеле овџеа си ауџи Давџд.

24. Си тот омул луј Исраџл, деаџа ведеа еј пре оџ, си фџгурџа де сџџра фџта луј си сџа спџамџтарџа фџаџе.

25. Си зџсе омул луј Исраџл: „Де аџ вџзут пре оџ, пре овџа се сџа сџиџе? Цџеа се оџџџ пре Исраџл с-ау сџиџе, си ва фџ омул сџеле ва веде пре ел, џи ва џбџгаџи пре ел џмпџратулу ку бџгаџџе маје, си пре фџта луј ва да-џ луј, си сџа тџџџне-сџа о ва феае слџбџда инура Исраџл”.

26. Си зџсе Давџд сџџра оаџенџи сџеџа се ста џмпреуџа ку ел, зџџнџ: „Се сџа ва феае омулу сџеле ва веде пре стрџиулу де фџлу аџла си ва рџџџа оџа де ла Исраџл? Цџџе сџне е сџел стрџи де фџлу, сџел необрџзџит овџа, сџџе ау оџџџ рџндуџџа луј Думнеџџу сџелу вџџ”.

27. Си зџсџра луј нџродулу дупџа сџувџтулу овџа, зџџнџ: „Аџа сџа ва феае омулу сџеле ва веде пре ел”.

28. Си ауџи Елџав, фреџеле луј сџел маје маје, сџнд грџџа ел сџџра оаџенџи, си сџа мџнџе ку мџнџе Елџав инура Давџд си зџсе: „Пенура сџџе овџа те-аџ погорџт? Си асура куџ аџ лџсат сџџе мџе оџе а сџџеа ин пуџтиу? Еу стџиу мџнџрџа та си рџџтаџеа инџемџе таџе, сџа пенура сџа сџа веџи рџзбџлулу те-аџ погорџт”.

29. Си зџсе Давџд: „Се ам феџџут аџум? Ау ну сџувџт џаџе?”.

30. Си с-ау џнџорсу де ла ел ин преаџма алуџа си зџсе дупџа сџувџтулу овџа: си рџспџнса луј нџродулу дупџа сџувџтулу сџел дџнџиу.

31. Си сџа ауџрџа сџувџтеле сџеле ау грџџџ Давџд си сџа спџџџра инџаџеа луј Саул, си-л луџарџа пре ел си-л адусџра пре ел ин џаџнџру сџџра Саул.

32. Си зџсе Давџд сџџра Саул: „Сџа ну сџа мџнџеасџа дарџа инџма дџмну-мџеџу пре стем ел робулу тџау ва мџреџе си ва да рџзбџлулу ку сџел стрџи де фџлу овџа”.

33. Си зџсе Саул сџџра Давџд: „Ну веј пуџеа сџа мџреџе сџџра сџел стрџи де фџлу овџа сџа сџа те баџи ку ел, сџџе

Ms. 45, f. 124

iti de făina aceasta și 10 piini acéstea și alegă la tabără și dă fratilor tăi;

18. Și cei 10 cășuleți a laptelui acestuia vei duce celui mai mare preste mie. Și pre frații tăi socotește-i intru pace și cite le vor tribui vei ști, și simbăta vei face-o cu mine”.

19. [16.] Iar Saul, el și tot nărodul, intru Valea Copaciului, bătindu-să cu cei strini de feli.

20. [17.] Și mînceă David diminiată și lăsă oile la paznic, și luă și să duse în ce chip porinci lui Iese. Și veni la rătundzime și la puterea ce ieșia la rinduială: și chiură la război.

21. Și să rindură Israil [18.] și cei strini de feli, rinduială den potriva rinduial.

22. [19.] Și lepădă David unêltele lui de pre sine pre mina străjarului, au alergat la șireag și au venit și au întrebat pre frații lui cèle de pace.

23. [20.] Și el grăind cu ei, iată, omul ameseul să sua. Goliath filistimeanul numele lui, den Geth, den șiragurile celor strini de feli și grăi după cuvintele acéstea și audzi David.

24. Și tot omul Israil, dacă vedea ei pre om, și fugiră de cătră fata lui și să spămîntară foarte.

25. [21.] Și dzise omul Israil: „De ati vădzut pre om pre acesta ce să suie? Căce a ocări pre Israil s-au suit. [22.] Și va fi, omul carele va ucide pre el, il va îmbogăți pre el împăratul cu bogătie mare și pre fata lui va da lui și casa tătine-său o va face volnică intru Israil”.

26. [23.] Și dzise David cătră oamenii ceia ce sta împreună cu el, dzicînd: „Ce să va face omului carele va ucide pre strinul de feli acela și va curăți ocara de la Israil?” [24.] Căce cine-i cel strin de feli cel neobrazuit acesta, că au ocărit rinduiala lui Dumnezeu cel viu?”.

27. [25.] Și dziseră lui nărodul după cuvîntul acesta, dzicînd: „Așa să va face omului carele va ucide pre el”.

28. [26.] Și audzi Eliav, fratele lui cel mai mare, cînd grăia el cătră oameni și să minie cu mimie Eliav intru David. [27.] Și dzise: „Pentru căce aceasta te-ai pogorit și asupra cui ai lăsat cèle mici acélea oile în pustiu? Eu știu mindria ta și răutatea inemii tale, că pentru ca să vezi războiul te-ai pogorit”.

29. [28.] Și dzise David: „Ce am făcut acum? Au nu - cuvîntu iaste?”.

30. [29.] Și s-au întorsu de la el în preajma altuia și dzise după cuvîntul acesta; [30.] și-i răspunse lui nărodul după cuvîntul celui dentii.

31. Și să audziră cuvintele lui carele au grăit David și să spuseră înaintea lui Saul. Și-l luară pre el și-l aduseră pre el înlontru cătră Saul.

32. Și dzise David cătră Saul: „Să nu să mihnească inima domnului meu: preste însă robul tău va merge și va da război cu cel strinu de feli acesta!”.

33. Și dzise David: „Nu vei putea să mergi cătră cel strin de feli acesta să te bați cu el.

Ms. 4389, f. 135^v 135^r

măsuru de efi de făină și 10 piini de cêstea și te du la tabără de du lor.

18. Și 10 cășuleți den cel lapte să dai căpitanului și să cercetezi pre frații tăi de pace și să știi ce le va trebui, iar sârbătoarea³ o vei face iar cu mine”.

19. Iar Saul și toți oamenii era în Valea Copaciului de se bătea cu filistimlénii.

20. Iar David se sculă a doaoa zi de dimineată, iar oile le lăsă cu paznic și luoa ce-i porânci tată-său, Iesei, și se duse. [21.] Și veni la locul unde se hârțuia oameni cei virtosi și era gilceavă în tabără, că se gătia Israil să se lovească cu filistimlénii.

21. Și filistimlénii se gătia să se lovească cu Israil.

22. Și-și puse David unêltele la străjari și alergă în tabără și deaca mărse, întrebă pre frații lui de ce aveau vorbă.

23. Și vorbind el cu dînsii, iar un bărbat amesean, pre care-l chema Goliath, filistimlean de la Getha, ieși den tabăra filistimlénilor și grăi după cuvîntul acela și David auzia.

24. Iar bărbatii lui Israil, deaca-l vedea, toți fugia de fata lui, că le era frică foarte.

25. Și ziseră israilténii: „Vedeți că acel om au venit să ocărască pre Israil, ce de se-ară afla cinevaș să-l ucigă, iar împăratul l-ară îmbogăți cu bogătie foarte mare și fata lui o ară da aceluia și casa tătine-său o ară face să fie volnică și slobodă în Israil”.

26. Iar David zise cătră oamenii cari sta cu dînsul: „Dară ce veți face omului care va ucide pre acel filistimlean și va lua imputăciunea și ocara deasupra feciorilor lui Israil? Că ce iaste filistimlean neobrezuit care ocăraște ceata Dumnezeului cel viu?”.

27. Iar oamenii răspunzînd, ziseră: „După cuvîntul care am grăit mai nainte, așa se va face omului celuia ce-l va ucide”.

28. Iar Eliav, frate-său cel mai mare, deaca-l auzi grăind așa, se minie pre dînsul și-i zise: „Pentru ce ai venit și pentru ce ai năpusit cèle putinele oi în pustie? Eu știu trufia ta și răutatea inimii tale, că pentru ca să vezi războiul ai venit tu aici”.

29. Iar David zise: „Dară ce făcui acum? Dară acéstea unul iaste cuvînt?”.

30. Și se întoarse de la dînsul cătră altul și iar grăi acest cuvînt, iar oamenii iară-i răspuseră după cuvîntul celor dentii.

31. Și se auziră cuvintele care grăi David și le povestiră înaintea lui Saul și-l luară oamenii și-l duseră înaintea lui Saul.

32. Iar deaca duseră, el zise cătră dînsul: „Să nu se intris // tēze, nici să se spămîntēze de aceasta inima stăpînului meu, că va mērgē robul tău și se va lupta cu filistimleanul acesta!”.

33. Iar Saul zise cătră David: „Nu vei putea tu să mergi și să te bați cu acel filistimlean.

Versiunea modernă

o efi de grăunte și aceste zece piini pentru frații tăi și alegă la tabără și dă-le fratilor tăi:

18. Și cele zece cășulete du-le mai marelui; și cercetează pe frații tăi de sănătate și întreabă-i de ce au trebuință. Să-mi dea un semn că le merge bine”.

19. Saul cu fiii săi și cu tot poporul său se afla în Valea Stejarului, gata de luptă.

20. Și David s-a sculat dimineată și a lăsat oile în paza unui cioban, și-a luat sarcina în spinare și a plecat așa cum îi poruncise Iesei; și a ajuns în tabără tocmai cînd oastea era așezată în linie de bătaie și se întărea cu strigăte de război.

21. Israelitii și filistenii stăteau unii față de alții.

22. David și-a lăsat lucrurile pe mina unui străjer, a alergat printre rîndurile ostentilor și întrebe pe frații săi cum le merge.

23. Și în timp ce el vorbea cu ei, iată că războinicul Goliath, un filistean din Gat, a ieșit din rîndurile filistenilor și a spus ce spusese și înainte, iar David a auzit.

24. De cum îl văzură pe acel om, toți israelitii au luat-o la fugă, cuprinși de mare spaimă.

25. Atunci un israelit a zis: „L-ati văzut voi pe omul acesta care s-a ridicat? S-a ridicat ca să batjocorească pe Israel. Pe acela care l-ar doborî, regele va răsplăti cu averi mari și îi va da pe fata lui, iar casa tătălui său va fi scutită de dări”.

26. Atunci David le-a zis oamenilor din tabără sa: „Ce se va întîmpla cu omul care va doborî pe acest filistean ridicînd rușinea deasupra lui Israel? Căci cine este oare acest filistean, notărit împrejur, ca să umilească ostile Dumnezeului celui viu?”.

27. Iar poporul i-a mai lămurit ce se va petrece cu acel om care îl va doborî pe Goliath.

28. Și a auzit Eliab, fratele lui cel mai mare, cînd a vorbit el cu oamenii și s-a aprins de mimie împotriva lui David și a zis: „De asta ai venit? Și cui ai lăsat grija bietelor oi în pustiu? Cîmose mindria ta și răutatea inimii tale. Ai venit să te boldești la luptă”.

29. Iar David a zis: „Ce am făcut eu rău? Doar am întrebat”.

30. Și întorcîndu-se a întrebat pe altul: iar oamenii toți i-au răspuns ca și înainte.

31. Și s-a răspîndit vorba pînă la Saul că David umblă după răsplătit; atunci Saul l-a chemat la el.

32. Și a zis David lui Saul: „Să nu se mihnească inima domnului meu: robul tău se va duce să se bată cu acest filistean și-l va nimici”.

33. Și a zis Saul către David: „Nu vei putea să mergi către acest filistean.

ЦІЕН А

стриин де фѣан атѣста ка спте ваџи кѣ елѣ кѣ
 копнашѣ і ши тѣ, ши елѣ сѣмѣ рѣзъ бѣнни дѣмъ
 тинерѣцеа лѣи. Ши зисѣ давидъ кѣтѣрѣ са лѣ
 дѣ потѣжнѣ елѣ ровѣла тѣѣ тѣмѣхѣи сѣѣ ла
 тѣѣмѣ, ши кѣждѣ венѣа лѣдѣ ши оуѣрѣлѣ, ши
 лѣдѣ кѣтѣ сѣоае ден тѣранѣ. Ши мерѣтѣ мѣ лѣ
 денѣ потѣ лѣи, ши лам оуѣнѣсѣ пре елѣ, ши амѣ
 сѣѣсѣ ден гѣра лѣи, ши дѣсѣ рѣднѣса лѣсѣпрѣми
 лам апѣкатѣ де гѣтѣдѣ лѣи, ши лам локинѣ ши
 лам сѣмѣ рѣтѣ пре елѣ. Ши пре лѣѣ, ши пре лѣсѣ
 оуѣрѣсѣ вѣтѣтѣ зовѣа тѣѣ, ши ваџи чѣлѣ стріинѣ
 де фѣан, чѣлѣ не сѣберѣдѣтѣ, атѣста ка оуѣнѣлѣ
 ден трѣлѣтѣ лѣдѣ нѣкѣѣ мѣтѣрѣ, ши кѣм лѣи пре
 елѣ, ши кѣм лѣа атѣста сѣмѣрѣ ден гѣранѣ і кѣ
 чинѣ е атѣста не сѣберѣдѣтѣ кѣрѣе лѣ сѣкѣрѣтѣ
 рѣдѣнѣла дѣмѣзѣлѣи чѣлѣи кѣѣ? Ши зисѣ лѣсѣ
 давидѣ дѣмѣлѣ кѣрѣ лѣа сѣсѣсѣ пре мѣне ден мѣ
 на лѣѣдѣи, ши денѣ мѣна оуѣрѣлѣи чѣлѣ мѣѣа
 кѣѣате пре мѣне дѣм мѣна чѣлѣи стріинѣ де фѣлѣ
 не сѣберѣдѣтѣ лѣи атѣста, ши зисѣ саѣа кѣтѣрѣ
 давидѣ прѣ ши ваџи дѣмѣлѣ прѣ елѣи кѣ тѣнѣ.
 Ши прѣтѣкѣ саѣа пре давидѣ кѣ прѣтѣкѣмѣннѣтѣ лѣи
 лѣи, ши кѣнфѣлѣ дѣрѣмѣ наѣ прѣ саѣа пре кѣпѣлѣ
 лѣи, ши чѣнѣтѣ прѣ давидѣ кѣѣ? Ши сѣ прѣ лѣ
 чинѣтѣ давидѣ кѣ сѣлѣтѣ лѣи дѣсѣ прѣ прѣтѣкѣмѣннѣ
 тѣнѣ лѣи, ши сѣстѣнѣ прѣ бѣжнѣ сѣдѣтѣ, ши де
 дѣлѣ сѣрѣ ичѣтѣне дѣпрѣнѣсѣ ерѣ ши зисѣ давидѣ кѣ
 тѣтѣ саѣанѣ нѣѣѣм прѣтѣтѣ сѣмѣрѣлѣ кѣ чѣтѣтѣтѣ,
 кѣтѣ нѣѣмѣ дѣ прѣнѣсѣ. Ши асѣлѣтѣ пре мѣе мѣ
 дѣ прѣ елѣ, ши лѣ сѣ потѣлѣ лѣи прѣ жнѣ лѣи,
 ши сѣ сѣтѣ лѣи, і прѣстѣнѣ нѣтѣте дѣн прѣрѣѣ,
 ши лѣ прѣсѣ пре мѣе прѣтѣ тѣлѣчѣ прѣтѣлѣтѣ сѣѣ
 чѣѣа чѣ ерѣ лѣи дѣ аѣдѣмѣре. Ши прѣщѣлѣ лѣи мѣ
 прѣжнѣ лѣи, ши сѣлѣ прѣтѣ кѣтѣрѣ сѣмѣлѣ чѣлѣ
 стріинѣ де фѣан. Ши мѣтѣре чѣлѣ стріинѣ мѣ
 де фѣан мерѣжнѣ ши апропѣнѣдѣтѣ дѣ давидѣ,
 ши сѣмѣлѣ чѣла чѣрѣжнѣка пѣѣзѣа прѣмѣнѣтѣ лѣи,
 ши кѣтѣтѣ гѣсѣлѣдѣ чѣлѣ стріинѣ де фѣан, ши
 вѣзѣ пре давидѣ ши бѣтѣжѣкорнѣ пре елѣ кѣтѣ елѣ
 ерѣ копнашѣ, ши елѣ ерѣ рѣшѣтѣе кѣ фѣрѣмѣтѣ
 чѣеа окинѣсѣ. Ши зисѣ чѣлѣ стріинѣ де фѣан мѣ
 кѣтѣрѣ давидѣ ка оуѣнѣ кѣчнѣ едѣ сѣжнѣтѣ дѣѣн тѣ
 асѣ прѣ мѣ кѣѣѣжѣ ши кѣ прѣстѣнѣ ши зисѣ да
 видѣ, вѣтѣши мѣн рѣѣ дѣкѣпѣ кѣчнѣ, ши бѣтѣ
 мѣ чѣлѣ стріинѣ де фѣан пре давидѣ прѣтѣ дѣ
 нѣзѣтѣнѣ лѣи, ши зисѣ чѣлѣ стріинѣ де фѣан кѣтѣрѣ да
 видѣ. Вѣнѣсѣ кѣтѣрѣ мѣне ши кѣм дѣлѣ прѣтѣтѣ мѣ
 прѣзѣрѣлѣтѣ чѣрѣ лѣи, ши жнѣрѣнѣнѣрѣ прѣмѣжнѣтѣ лѣи.
 Ши зисѣ давидѣ ичѣтѣрѣ чѣлѣ стріинѣ де фѣан тѣ
 вѣнѣнѣ кѣтѣрѣ мѣне кѣ саѣѣа ши кѣ сѣѣнѣа ши кѣ
 пѣѣзѣа, ши елѣ кѣм мѣтѣре кѣтѣрѣ тѣнѣ прѣтѣ
 нѣмѣе дѣмѣлѣи дѣмѣзѣлѣи саѣѣѣ, дѣмѣзѣлѣ
 рѣдѣжѣнѣ лѣи гѣранѣ, кѣрѣтѣ ан сѣкѣрѣтѣ атѣтѣ.
 Ши теѣа прѣмѣ дѣмѣлѣ атѣтѣшѣ прѣ жнѣ мѣ, ши мѣсѣ
 тѣѣѣм оуѣнѣдѣ ши кѣм лѣа кѣпѣлѣ тѣѣ дѣла тѣнѣ
 не, ши кѣм дѣ чѣлѣнѣе тѣлѣе, ши чѣлѣнѣе тѣлѣерѣ
 чѣлѣ стріинѣ де фѣан, прѣтѣ дѣмѣлѣ знѣ прѣсѣрѣнѣ
 лѣтѣ чѣрѣмѣлѣи, ши прѣтѣрѣ прѣмѣжнѣтѣ лѣи, ши ва
 кѣнѣлѣше потѣ прѣмѣжнѣтѣ, кѣтѣнѣ мѣте рѣмѣлѣ.

- Biblia 1688, pag. 208, col. II
- copilașu ești tu, și el, om războinic, den tineretele lui".
- 34. Și zise David cătră Saul: „Păscînd era robul tău tatului său la turmă, și cînd veniia leul și ursul și lua cîte o oaie den turmă.
- 35. Și mergeam denapoia lui și l-am ucis pre el și am scos den gura lui; și de să rîdica asupra-mi, l-am apucat de gîtul lui și l-am lovit și l-am omorit pre el.
- 36. Și pre leu și pre urs bătea robul tău; și va fi cel striin de feliu, cel neobrezuit acesta, ca unul dentri-aceștea. Au nu voiu merge și voiu lovi pre el și voiu lua astăzi ocara den Israil? Căci cine e acestu neobrezuit, carele au ocărit rinduiala Dumnezăului celui viu?"
- 37. Și zise David: „Domnul, Care m-au scos pre mine den mîna leului și den mîna ursului, acesta mă va scoate pre mine den mîna celui striin de feliu, neobrezuitului acestuia". Și zise Saul cătră David: „Pasă, și va fi Domnul împreună cu tine"
- 38. Și îmbracă Saul pre David cu îmbrăcămintea lui, și coiful de aramă i l-au pus pre capul lui și încinsă pre David cu za.
- 39. Și să încinsă David cu sabia lui desupra îmbrăcămintei lui și osteni îmblînd o dată și de doao ori, căce nedeprins era. Și zise David cătră Saul: „Nu voiu putea să mergu cu acêstea, căce nu m-am deprins". [40.] Și le luară pre êle de pre el.
- 40. Și luo toiaagul lui în mîna lui și-ș alêsă lui 5 pietri nêtede den pîriu, și au pus pre êle întru tașca cea păstorească, căcea ce era lui de adunare. [41.] Și praștia lui, în mîna lui, și să apropie cătră omul cel striin de feliu.
- 41. Și merse cel striin de feliu, mergînd și apropiindu-să de David, și omul cela ce rîdica pavăza – înaintea lui.
- 42. Și căută Goliath, cel striin de feliu, și văzu pre David și batjocori pre el, căce el era copilașu și el era roșiiatec, cu frîmsetele ochilor.
- 43. Și dzise cel striin de feliu cătră David: „Ca un ciine cu sînt, de vii tu asupra mea cu toiaș și cu pietri?" Și zise David: „Ba, ce și mai rău decît ciine!" Și blestemă cel striin de feliu pre David întru dumnezăii lui.
- 44. Și zise cel striin de feliu cătră David: [44.] „Vino cătră mine și voiu da trupul tău pasărilor ceriului și jigăniilor pămîntului"
- 45. Și zise David cătră cel strein de feliu: „Tu vii cătră mine cu sabia, și cu sulița, și cu pavăza, și eu voiu merge cătră tine întru numele Domnului Dumnezeului Savaoth, Dumnezeului rinduielii lui Israil, carea ai ocărit astăzi.
- 46. Și te va închide Domnul astăzi în mîna mea și te voiu ucide și voiu lua capul tău de la tine și voiu da ciolanele tale și ciolanele taberii celor streini de feliu, întru aceasta zi, pasărilor ceriului și fiarălor pămîntului. Și va cunoaște tot pămîntul, căci iaste Domnul Dumnezeu

Mt. 45, f. 124-125

căce copilăși ești tu, și el om războinic den tinerțețele lui”.

34. Și dzise David cătră Saul: „Păscind era robul tău tatălui său întru turmă, și cind venia leul și ursul și lua cite o oaie den turmă,

35. Și mergeam den napoia lui și l-am ucis pre el și am scos den gura lui; și de să scula asupra-mi, l-am apucat de gîtul lui și l-am lovit și l-am omorit pre el.

36. Și pre leu și pre ursu bătea robul tău; și va fi cel strinu de feli, cel neobrăzuit acesta, ca unul dentru acēstea. Au nu voi mērgē și voi lovi pre el și voi lua astădzi ocară den Israil? Căce cine-i acestu neobrăzuit, acesta carele au ocărit rinduiala a Dumnezăului viu?”.

37. Și dzise David: „Domnul carele m-au scos pre mine dentru mina leului și dentru mina ursului, acesta mă va scoate pre mine den mina celui strinu de feli celui neobrăzuit acestuia”. Și dzise Saul cătră David: „Pasă, și va fi Domnul împreună cu tine”.

38. Și îmbracă Saul pre David îmbrăcăminte la lui și coiful de aramă au pus preste capul lui și încinse pre David cu dzea.

39. Și să încinse David cu sabia lui de asupra îmbrăcăminte la lui și osteni îmblînd o dată și de doao ori, căce nedăprinsu era. Și dzise David cătră Saul: „Nu voi putea să mergu cu acēstea căce nu m-am dăprinsu”. Și le luară pre ele de pregiur el.

40. Și luă toiagul¹ în mina lui și alēse șie 5 pietri nētede den pāriu și au pus pre ēle întru teașca cea păstoraescă, căce ce era lui de-a adunarea. Și praștia lui în mina lui, și să apropie cătră omul cel strin de feli.

41. Și mērse cel strinu de feli mergînd, și apropiindu-să Goliath cătră David, și omul cela ce rădica pavăta – înaintea lui.

42. Și căută Goliath cel strinu de feli și vădzu pre David și dăfăimă pre el, căce el era copilăși și el roșietec cu frîmsēșile ochilor.

43. Și dzise cel strinu de feli cătră David: „Cu un ciine eu sintu, căce tu vii asupra mea cu toiag și pietri?”. Și dzise David: „Ba, ce și mai rău de ciine”. Și blăstămă cel strin // de feli pre David întru dumnezăii lui.

44. Și dzise cel strin de feli cătră David: „Vino cătră mine și voi da pelitele tale pasărilor cerului și jigăniilor pămîntului”.

45. Și dzise David cătră cel strin de feli: „Tu vii cătră mine cu sabie și cu sulita și cu pavăta, și eu voi mērgē cătră tine întru numele Domnului Dumnezăului Savaoth, Dumnezăului rinduiēlii Israil carea ai ocărit” astădzi.

46. Și te va închide Domnul astădzi în mina mea și te voi ucide și voi lua capul tău de la tine și voi da ciolanele tale și ciolanele taberii celor strini de feli, întru aceasta dzi, pasărilor cerului și jigăniilor pămîntului. Și va cunoaște tot pămîntul că iaste Domnul Dumnezău

Mt. 4389, f. 135

că tu ești un copil, iar acela iaste om războinic și viteaz den tinerțețele lui”.

34. David zise cătră Saul: „Ascultă cuvintele robului tău! Cînd pășteam eu turma tătine-mieu și, deaca venia leul sau ursul și lua cite o oaie den turmă,

35. Iar eu mă lăsăm după dînsul și-l ucideam și scoteam den gura lui or ce vrea fi luat, iar deaca se întorcea la mine, eu îl apucam de bergată și-l omoriam eu, robul tău.”

36. Deci, de va fi și filistimleanul acesta fără de ajutor ca și acēle fieri, au nu voui mērgē și-l voui omori și voui lua astăzi batjocura de asupra lui Israil? Că acest filistimlean semet au urgisit porunca Dumnezăului celui viu”.

37. Și zise David: „Cum m-au scos Domnul carele m-au luat den gura leului și den brîncile ursului, iar același Dumnezău să mă ia și să mă scoată și den minile acestui filistimlean dîrz și semet”. Iar Saul zise lui David: „Tu dară pasă și Domnul să fie cu tine.”

38. Și îmbracă Saul pre David cu îmbrăcăminte la lui și puse în capul lui coif de aramă.

39. Și-l încinse cu sabia lui preste îmbrăcăminte și umbla David inarmat încoace și încoala și osteni, că era arme multe pre dînsul”. Și zise David: „Nu poai umbla cu acēste arme că nu sint dăprins cu dînsel”. Și-l dășcîneră de arme și luară ce fură la dînsul.

40. Iar el își luă toiagul în mină și și alēse 5 pietri den pîriu bune și le băgă în tulba” cea păcurărească carea o purta el; și avea o praștie în mină și mērse asupra celui filistimlean.

41. Iar filistimleanul mergea și se apropia de David și cela ce purta arma lui mergea înainte-i.

42. Și deaca văzu Goliath filistimleanul pre David, își bătu joc de dînsul că era copil și era rumen și frumos la chip.

43. Și zise filistimleanul cătră David: „Dară acum ciine sint eu de vii împotriva mea cu băț numai și cu pietri?” Și blestemă filistimleanul pre David cu dumnezăii lui.

44. Și zise filistimleanul lui David: „Vino la mine și voui da trupul tău pasărilor cerului și fierilor pămîntului.”

45. Iar David zise cătră filistimlean: „Tu vii la mine cu sabie și cu za și cu coif și cu pavăta, iar eu vin la tine în nume Domnului Dumnezău, lui Savaoth, Dumnezău cētei lui Israil pre care badjocorești tu astăzi.

46. Și astăzi va să te dea Dumnezău în mina mea și să te ucig și să tau capul tău de la tine și să dau trupul tău și trupurile oamenilor taberii tale a filistimlîenilor într-aceasta zi pasărilor cerului și fierilor pămîntului. Și va cunoaște toată lumea” că iaste Dumnezău

Vestimța modernă

bărbat războinic din tinerețe, pentru că ești încă un copil”.

34. Dar David a răspuns: „Pe cînd pășteam încă oile tatălui meu, de se întimpla să vină leul sau ursul să fure vreo oaie din turmă, eu alergam după fiară,

35. O loveam ca să-i smulg din colți pradă; și dacă mă încolțea pe mine, o apucam de coamă, o gîtuiam pînă ce o ucideam.

36. Robul tău învingea leu sau ursu; și tot așa va păți și acest filistean netăiat împrejur. Nu merg eu oare să-l înving ca să spăl rușinea, pentru că a umilit oștile Dumnezăului cel viu?”

37. Apoi a mai zis: „Domnul, cel care m-a scos din ghiarele leului și ursului, mă va scoate și din mina celui Filistean netăiat împrejur”. Și a zis Saul către David: „Pasă, Domnul te va însoti”.

38. Și l-a îmbrăcat Saul pe David cu cămașa sa de zale și i-a pus pe cap coiful său de aramă.

39. Și s-a încins David cu sabia peste veșminte și încercă cîțva pași, nedepriș cum era. Și zise: „Nu voi putea să merg așa, nu sint învățat cu armura”. Și se dezbrăca de ea.

40. Și a luat toiagul lui în mină și și-a ales cinci pietricele netede din pîriu și le-a băgat în traista sa ciobănească. Și cu praștia în mină se apropie de filistean.

41. Și Goliath pași înainte, în fața lui omul care îi ducea pavăza.

42. Cînd era la o mică distanță văzu Goliath, filisteanul, pe David și-l batjocori, pentru că acesta era un copilăndu, bălan și frumos la chip.

43. Și a zis filisteanul către David: „Sint eu un ciine, ca să vii tu peste mine cu toiag și cu pietre?”. Iar David a zis: „Ba, mai rău decît un ciine!”. Și filisteanul blestemă pe David întru dumnezăii lui.

44. Și a zis filisteanul către David: „Vino la mine ca să dau trupul tău hrană pasărilor cerului și jigăniilor pămîntului”.

45. Și a zis David către filistean: „Tu te înfățișezi aici cu sabie și cu sulita și cu pavăza, eu însă vin în numele Domnului Dumnezăului Savaot, Dumnezăul oștirii lui Israil, pe care l-ai ocărit.

46. Și te va prinde Domnul astăzi în mina mea și te voi ucide și voi lua capul tău și voi da ciolanele tale și ciolanele taberii filistenilor pasărilor cerului și fiarelor pămîntului. Și va cunoaște tot pămîntul că Domnul Dumnezău

А П

МЪ ДИЧЕЪ А П РЪ СЕРАИА. ШИ КА КЪНОВАЩЕ ТОА
 ТИЕ АДЪНАРЪ АТАСТА. КЪНЪ КЪ САБИЕ ШИ КЪ СЪАИ
 ЦЕ ИЖИТЪЩЕ ДИЧЕЪ КЪНЪ АА АХН ДИЧЕЪ СЕ
 БОЖАЪ ШИ КА ДА ДИЧЕЪ ПРЕ КОИ АИЖИНАЕ КЪТРЕ
 АИ ШИ СЪСКОАЪ ТЕАЛО СЪИНЫ ДЕ ФЪАМ, ШИ МЪРСЕ ШИ
 СЪ АПРОПЕ А П РЪ А П ТИМЪИНАРЪ АХН ДАВИДЪ ШИ СЪ
 ГЪН ДАВИДЪ ШИ АИРГЪ АА ШИРЪГЪ А П РЪ ТИМЪИНА
 А П РЪ ТЕ АХН СТРЕНЪ ДЕ ФЪАМ. ШИ А П ТИНСЕ ДАКНД
 ИЖНА АХН А П ТИШЪТЪ, ШИ АХЪС ДЕ АКОЛО СЪПЪАТРЕЪ
 ШИ ПРАЩЕЪ, ШИ АХИ ПРЕ ТЕА СТРЕНЪ ДЕ ФЪАМ ПРЕ
 СТЕ ФЪХИТЪ АХН, ШИ ТРЕКЪ ПЪАТРЕЪ ПРЕИ КЪНФЕ
 А П РЪХИТЪ АХН, ШИ КЪСЪЪ ПРЕ СТЕ ФЪАЦА АХН ПРЕ
 ПЪИЖИТЬ. ШИ А П ТЕРИ ДАВИДЪ ПРЕ ТЕА СТРЕН
 ДЕ ФЪАМ, КЪ ПРАЩЕЪ, ШИ КЪ ПЪАТРЕА, ШИ АХИ ПРЕ
 ТЕА СТРЕНЪ ДЕ ФЪАМ ШИ А СЪМОРЪ ПРЕ ЕАЪ. ШИ
 САБИЕ НЪ ЕРА АИЖНА АХН ДАВИДЪ, ШИ АИРГЪ ДА
 ВИДЪ, ШИ СЪПЪА АСЪПРА АХН, ШИ АХЪС САБИЕ АХЪ,
 ШИ ОЗМЪЛСЕ ПРЕ А ДЕН ТЪБКА ЕИ, ШИ ОМОРЪ ПРЕ
 ЕАЪ, ШИ АХЪС КЪ А КАПЪА АХН, ШИ АХЪСЪРЪ ТЕИ
 СТРЕНЪ ДЕ ФЪАМ, КЪ АХЪ МЪРИПЪ ТЕА ТАРЕ АА АОРЪ
 НЪ ШИ АХЪ ФЪХИТЪ. ШИ СЪСКОАХЪРЪ ОАМЕНЪИ АХН
 СРАИА ШИ АИЕЪДЕНЪ, ШИ КЪХЪРЪ ШИ ГОНЪРЪ ДЕН
 НАПЪА АОР ПЪНЪ АА А П РЪРЪ СЕ ДЪИЕНЪ, ШИ ПЪНЪ АА
 ПЪАРТА АКААОНЪАХН, ШИ АХЪ КЪСЪЪТ РЪИНИ АИ ТЕ
 АОР СТРЕНЪ ДЕ ФЪАМ АИХАЪ ПЪРЦНОРЪ, ШИ ПЪИНЪ
 АА ПЪЕДЪ ШИ ПЪНЪ АА АКАРОНЪ. ШИ СЕ А П ОАРЕ
 РЪ ОАМЕНЪИ АХН СЕРАИАЪ, АБЪТЪЖНДЪ СЕ ДЕН НАПЪА
 ТЕАОР СТРЕНЪ ДЕ ФЪАМ, ШИ КЪАКА ТАБЕРНАЕ АО
 НЪ ШИ АХЪС ДАВИДЪ КАПЪА ТЕАХН СТРЕНЪ ДЕ ФЪАМ,
 ШИ АХЪС ПРЕ ЕА А П РЪ СЪСАИМЪ, ШИ ОУФЪАТЕАЕАЪ
 НЪ АФЪ ПЪ АА СЪАШЪА АХН. ШИ А П КЪА ВЪСЪ СЪА
 ПРЕ ДАВИДЪ ШИ ИНО А П РЪ ТИМЪИНАРЪ ТЕАХН СТРЕН
 ДЕ ФЪАМЪ ЗИ СЕ КЪТРЕЪ АБЕНЪРЪ БОМЪОДЪА ПЪТРЕЪИ
 ААХИ ФЪИ Е ТИИРЕАЪА АЪСТА АБЕНЪРЪ ШИ ЗИ СЕ
 АБЕНЪРЪ. ВЪ СЕ СЪФЛЕТЪА ТЪСЪ А П РЪАТЕ ДЕЩЕЪ,
 ШИ ЗИ СЕ А П РЪАТЪА А П РЪФЪЕ ТЪ ААХИ ФЪТОРЪ А
 НЪ СТЕ ТИИРЕАЪА АЪСТАЪ. ШИ А П ТЪ ТЕ СЪ А П ОАР
 СЕ ДАВИДЪ ДЕАИ ОУТИДЕРЪ ТЕАХН СТРЕНЪ ДЕ ФЪАМЪ,
 АА АХЪС ПРЕ ЕАЪ АБЕНЪРЪ, ШИ ААХЪС ПРЕ ЕАЪ А П АН
 ТЪ АХН САЪА, ШИ КАПЪА ТЕАХН СТРЕНЪ ДЕ ФЪАМЪ
 НЪ АИЖНА АХН. ШИ ЗИ СЕ КЪТРЕЪ ЕА САЪА ААХИ
 ФЪИ ЕЩИ КОРНАШЪАЕ ШИ ЗИ СЕ ДАВИДЪ ФЪАА РЪОЪ
 АХН ТЪСЪ АХН ГЪСЪИ ВИДАЕИИ ПЪНЪА

КАПЪИ

АИ И ФЪ А П ТЪ ТЕ СЪВЪРЪШИ ГРИВНДЪ КЪТРЕЪ
 САЪАЪ, ШИ СЪФЛЕТЪА АХЪ СЪНАДАМЪ СЪАЕ
 РЪ А П РЪИНЪ КЪ СЪФЛЕТЪА АХН ДАВИДЪ, ШИ
 КЪКЪ ПРЕ ЕАЪ СЪНАДАМЪ КА ШИ СЪФЛЕТЪАЪ
 АХН. ШИ ААХЪС ПРЕ ЕАЪ САЪАЪ А П РЪ СЪОА
 А П РЪА, ШИ НЪА ДЪ ДЕ ПРЕ ЕАЪ КАСТЕЪ А П РЪАРЕЪ АА
 КАСА ТЪТЪЖНЕСЪА. ШИ ПЪСЕРЪ СЪНАДАМЪ ШИ
 ДАВИДЪ ФЪЕГЪДЪИИЦЕЪ, ПЕНЪРЪ КЪА ИБЪАЪ ПРЕ ЕАЪ КА
 ШИ СЪФЛЕТЪАЪ АХН. ШИ СЪ ДЪСЪРЪКЪТЪ СЪНА
 ДЪ ДЪ ХИИНА ТЪ ДЪ СЪПРА АХН ТЕ ЕРА ПРЕ СТЕ ЕАЪ, ШИ
 СЪА ДЪ ПРЕ АЪ ДАВИДЪ ШИ А БЪРЪКЪТЪ ИИИТЪ, ШИ ПЕ
 НЪ А П РЪАЪ АХН, ШИ ПЪНЪ А П РЪАЪ АХН, ШИ ПЪ
 НЪ А БЪРЪКЪТЪ АХН. ШИ МЪРЪФЪ ДАВИДЪ А П РЪА
 ТЪАТЪКА ТЪЕ ТИИИТЪ ПРЕ ЕАЪ САЪА КЪНЕСЪАХН
 ШИ ААХЪС ПРЕ ЕАЪ САЪА ПРЕ СТЕ ОАМЕНЪИ РЪСЪБОАХНЪ

Biblia 1688, pag. 209, col. 1

intru Israil.

47. Și va cunoaște toată adunarea aceasta că nu eu sabie și cu sulită mintuiește Domnul, căci al lui Dumnezeu e războiul! Și va da Domnul pre voi în mîinile noastre”.

48. Și să sculă cel strein de feliu și mîrse și să apropie intru întimpinarea lui David; și sirgui David și alergă la șireag intru timpinarea celui strein de feliu.

49. Și întinse David mîna lui în tașcă și luo de acolo o piatră și praștie și lovi pre cel strein de feliu preste fruntea lui și trecu piatră pren coif în fruntea lui și căzu preste fața lui pre pămînt.

50. Și întări David pre cel strein de feliu cu praștia și cu piatra și lovi pre cel strein de feliu și-l omori pre el. [51.] Și sabie nu era în mîna lui David.

51. Și alergă David și stătu asupra lui și luo sabiia lui și o zmulse pre ea den teaca ei și omori pre el și luo cu ea capul lui; și văzură cei streini de feliu că au murit cel tare al lor și au fugit.

52. Și să sculară oamenii lui Israil și ai Iudei și chiuiră și goniră dennapoiia lor pină la întrarea Gheethiei și pină la poarta Ascalonului; și au căzut rănii ai celor streini de feliu în calea porților și pină la Ghieth, și pină la Acaron.

53. Și se întoarseră oamenii lui Israil, abătîndu-se dennapoiia celor streini de feliu, și călca taberile lor.

54. Și luo David capul celui strein de feliu și-l aduse pre el în Ierusalim, și umêltele lui le-au pus la sălașul lui.

55. Și deaca văzu Saul pre David ieșind intru timpinarea celui strein de feli, zise cătră Avenir, voivodul puterii: „Al cui fiu e tinerelul acesta, Avenir?”. Și zise Avenir: [56.] „Vi e stulețul tău, împărate, de știu”.

56. Și zise împăratul: „Întreabă tu al cui fecior iaste tinerelul acesta?”.

57. Și după ce să întoarse David de la uciderea celui strein de feliu, îl luo pre el Avenir și-l aduse pre el înaintea lui Saul, și capul celui strein de feliu – în mîna lui.

58. Și zise cătră el Saul: „Al cui fiu ești, copilașule?”. Și zise David: „Fiul robului tău, lui Iesei din vithleemiteanul”.

CAP 18

1. Și fu după ce săvîrși grăind cătră Saul, și sufletul lui Ionathan să legă împreună cu sufletul lui David și-l iubi pre el Ionathan ca și sufletul lui.
2. Și-l luo pre el Saul în zioa acêea și nu-l dède pre el ca să să întoarcă la casa tătine-său.
3. Și puseră Ionathan și David făgăduințe, pentru că-l iubiia pre el ca și sufletul lui.
4. Și să dezbracă Ionathan de haina cea deasupra lui, ce era preste el, și o dède pre ea lui David; și îmbracă-mintea și pină în sabiia lui, și pină în arcu lui, și pină în briul lui.
5. Și mergea David intru toate cite-l trimitea pre el Saul, conosciind; și l-au pus pre el Saul preste oamenii războiului

Mt. 45, f. 125^rMs. 4389, f. 135^r-136^r

Versiunea modernă

întru Israil.

47. Și va cunoaște toată adunarea aceasta că nu cu sabie și cu sulită mintuiește Domnul, căce a lui Dumnezău-i războiul! Și va da Domnul pre voi în minile noastre¹.

48. Și să sculă cel striinu de feli și mēse și să apropie întru timpinarea lui David; și sirgui David și alergă la șireag întru timpinarea celui striinu de feli.

49. Și întinse David mina lui în tașcă și luă de acolo o piatră și împrăstie și lovi pre cel striin de feli pre fruntea lui. Și trecu piatra pren coifu, în fruntea lui, și cădzu preste fata lui pre pământ.

50. Și întări David pre cel striin de feli cu praștia și cu piatra și lovi pre cel striin de feli și-l omori pre el. Și sabie nu era în mina lui David.

51. Și alergă David și stătu asupra lui și luă sabia lui și o zmulse pre ea dentru teaca ei și omori pre el și luă cu ea capul lui¹⁰. Și vădzură cei striini de feli că au murit tarele lor și au fugit.

52. Și să sculară oamenii Israil și a Iudei¹¹ și goniră denapoi lor până la intrarea Gheth și până la poarta Ascalonului și au cădzut răniți a celor striini de feli în calea porților și până la Gheth și până la Accaron.

53. Și să întoarșeră oamenii Israil, abătindu-să denapoi a celor striini de feli, și le călea taberile lor.

54. Și luă David capul celui striin de feli și-l aduse pre el în Ierusalim, și uneltele lui le-au pus la sălașul lui.

55. Și dacă vădzu Saul pre David ieșind întru timpinarea celui striin de feli, dzise cătră Avenir, boiarul puterii: „Fiuu a cui tinerelul acesta, Avenir?” [56.] Și dzise Avenir: „Viu îi sufletul tău, împărate, de știu”.

56. [57.] Și dzise împăratul: „În- treabă tu a cui ficior iaste tinerelul acesta”.

57. [58.] Și după ce să întoarșe David de a lovirea pre cel striin de feli, și-l luă pre el Avenir și-l aduse pre el înaintea lui Saul; și capul celui striinu de feli - întru mina lui.

58. [59.] Și dzise cătră el Saul: „Fiuu al cui ești, copilașule?” [60.] Și dzise David: „Fiuu robului tău, lui Iese vithleemitanul”.

CAP 18

1. Și fu după ce obirși grăind cătră Saul, și sufletul Ionathan să legă împreună cu sufletul David și-l iubi pre el Ionathan ca și sufletul lui.

2. Și-l luă pre el Saul intru dzua aceea și nu-l dēde pre el ca să întoarșă întru casa tătine-său.

3. Și puseră Ionathan și David făgăduintă, pentru că-l iubia pre el ca și sufletul lui.

4. Și dăzbrăcă Ionathan haina lui cea de asupra lui, ce era preste el, și o dēde pre ea lui David, și haina lui și până în sabia lui, și până în arcul lui, și până în briul lui.

5. [4.] Și mergea David, întru toate cîte îl trimitea pre el Saul precepa și-l puse pre el Saul preste oamenii războiului.

întru Israil.

47. Și va pricēpe toată adunarea aceasta că Domnul nu mintuiește cu sabia, nici cu zaoa, că al lui iaste războiul acesta! Și va da pre voi Domnul în minile noastre¹.

48. Și sculindu-se filistimleanul, mēse și se apropie de David; iar David alergă și ieși den tabără înaintea filistimleanului.

49. Și băgindu-și mina în tulbă, luoă dentri-însa o piatră și o puse în praștie și aruncă cu piatra și lovi pre filistimlean în frunte și se infipse piatra în frunte-i supț coif, și căzu Goliath cu fata în jos pre pământ.¹¹

50. Și se întări David spre filistimlean și-l omori cu praștia și cu piatra. Iar sabie nu avea David în mina lui.

51. Ce alergă curind și se puse pre filistimlean și apucă sabia lui și o scoase den teacă și-l omori și-i tăie capul cu dînsa. Iar filistimlēmni, deaca văzură că au murit carele era tare al lor, ei fugiră.

52. Iar bărbații lui Israil și ai Iudei se sculară de chiură și-i goniră pină la Geeth și pină la poarta Ascalonului.

53. Și se întoarșeră feciorii lui Israil carii goniră pre filistimlēmni și le stricară taberele.

54. Și luoă David capul filistimleanului și-l duse în Ierusalim, iar armele lui¹² le-au pus la gazdă-ș.

55. Iar cînd văzu Saul pre David că iaste înaintea lui Goliath, zise cătră Avener, hatmanul oștilor: „Al cui iaste acest voinic fecior?” Avener zise: „Să trăiască sufletul tău, împărate, că nu-l cunosc”.

56. Iar împăratul zise: „Întrebă dară al cui fecior iaste acest voinic?”

57. Și deaca se întoarșe David după uciderea filistimleanului, îl luoă Avener și-l duse înaintea lui Saul; iar capul lui Goliath era în mina lui.

58. Și zise Saul cătră dînsul: „Voinice, al cui fecior ești?” Iar David zise: „Sînt fecior lui Iesei, robul tău de la Vithleem”.

CAP 18

1. De-acii deaca săvirși de-a vorbi cu Saul, iar sufletul lui Ionathan se împreună¹ cu sufletul lui David și-l îndrăgi Ionathan ca pre sufletul său.

2. Și-l luoă Saul într-acea zi și nu-l mai lăsă să se întoarșă la casa tătine-său.

3. Și puse Ionathan făgăduintă² cu David, căci că-l iubi cu tot sufletul.

4. Și se dăzbrăcă Ionathan de haina sa cea de desupra și o dēde lui David. Și-i dēde și alte haine ale sale și pină sabia lui, și arcul lui, și briul lui.

5. Și se ducea David or în ce cale-l vrea trimete Saul. Și-l puse Saul preste oamenii cei de oaste

este cu Israel.

47. Și va cunoaște toată adunarea aceasta că nu cu sabie, nici cu sulită mintuiește Domnul, ci al lui Dumnezău e războiul! Și va da Domnul pe voi în minile noastre¹.

48. Și se ridică filisteanul ca să întimpine pe David; iar David se apropie și el.

49. Și întinse David mina lui în traistă și scoase de acolo o piatră și praștia și lovi pe filistean la frunte. Piatra sparse coiful și fruntea filisteanului care căzu drept pe pământ.

50. Și așa a învins David pe Goliath, fără sabie, numai cu praștia și cu o pietreacă.

51. Și alergă David la cel căzut, îi zmulse sabia din teacă și îl omori; iar capul îl luă cu el. Și văzind filistenii că a murit puternicul lor au fugit.

52. Iar oamenii lui Israel și ai Iudei au urmărit în chioțe pe filistenii pină la Gat și pină la porțile Ecronului; și căzură răniți multime de filistenii de au umplut drumurile de la Saaraim pină la Gat și Ecron.

53. Și cînd Israelii se întoarșeră acasă, jefuiră taberile filistene.

54. Iar David luă capul filisteanului și-l duse la Ierusalim, iar armele lui le-a păstrat în cortul său.

55. Și cînd Saul a văzut cum David s-a războit cu Goliath, l-a întrebat pe Abner, căpetenia oștilor: „Al cui fiu e tinărelul acesta, Abner?” Iar Abner i-a spus: „Viu să fie sufletul tău, rege, n-am cunoștință”.

56. Iar regele a zis: „Întrebă tu al cui este tinărelul acesta?”

57. Și cînd se întoarșe David de la uciderea filisteanului, Abner îl luă pe el și-l duse la Saul; și ținea capul Filisteanului în mină.

58. Și Saul l-a întrebat: „Al cui fiu ești, copilăndre?” Și David a răspuns: „Fiul robului tău, Iesei din Betleem”.

CAP 18

Răsplata lui David

1. După ce a sfîrșit David să vorbească lui Saul, sufletul lui Ionatan, fiul lui Saul, se legă de sufletul lui David și l-a iubit ca și pe sine însuși.

2. Iar Saul l-a luat din ziua aceea și nu l-a lăsat să se mai întoarșă la casa părintească.

3. Ionatan și David s-au legat prin făgăduintă, pentru că Ionatan îl iubea ca pe sine.

4. Iar Ionatan și-a dezbrăcat haina de deasupra și i-a dat-o lui David; de asemenea și celelalte veșminte, ca și sabia, arcul și briul său.

5. David însă se arăta priceput în toate cele ce îi cerea Saul, încît l-a pus Saul căpetenia oștenilor.

79ЦІЕН І

С.А.

ШІ ПАЧІВЪ І ПРЪ СІКІН АПОТНОСАДЪ, І КІС ШІ І
 СІКІН СІВНАСЪ АДИ САДЪ. ШІ СЪ ФІКЪ МЕРГЪ
 ДІВІН ДІ КІСЪ І ПЕРІФ ДАКІДЪ, ДІ ПРІ ЧЕ ЛОВИ ПРІ
 ЧЕЛЪ СТРІНІ ДІ ФІЛАН, ШІ ШІНРІ ЧІ ФІЛЪ ЧЕ ЖІВІА І
 ПРЪ ПІНІ ПІНІАФ АДИ ДАКІДЪ, ДІ ПРІ ЧЕ ПОЛІТЕ ЧІ ПІ
 ШІА АДИ СІВНАСЪ, КЖІТЖІНДЪ ШІ ЖІВІА КЖІНДЪ, І ПРЪ
 ТІМ ПІНІАФ АДИ САДЪ І ПЕРІАТІА, КЪ ТЖІ ПЕНЕ ШІ
 КЪ СІСАІН, ШІ КЪ СІ ПІМІАЕ. ШІ І ЧЕ ФІ МІЕ
 РІАЕ ЧІ ФІЛЪ ЧЕ ЖІВІА, ШІ ЗІНІФЪ І АЛ АСІТІ САДЪ КЪ
 АІНІА АДИ, ШІ ДІА І ДІ КЪ ЗІЧІАЕ ДІ МІН ІАЕ АДИ.
 ШІ СЪ ОФІ РІНІА САДЪ, ШІ РІВІ СЪ І РІ ПІВІ КЪ ВЖІТІА
 ФІ СІРІТЕ, І ПРЪ СІКІН АДИ САДЪ, ПІ ПРЪ КЪ ВЖІ
 ТІА ІАЕ, ШІ ШІ СІ СІ АДИ ДАКІДЪ І ДІ ПІ ЧЕ ЗІЧІАЕ ДІ
 МІН, ШІ МІЕ АЛ ДІА І ПІНІА, ШІ ЧЕ АДИ ФІ РІВІ КЖІТ
 І ПРІ РІ ЧІА І. ШІ ЕРА САДЪ БІВІНІНДЪ ПРІ ДІ
 ВІДЪ, ДІ ЗІ СІА АДИ ФІА, ШІ І ПІНІА ПІ. ШІ СЪ
 ФІКЪ ДІ АДОСА ЗІН, ШІ І ПРЪ ДІ ХІ АЛ АДИ І МІЗІ
 РІВІ ПРІ СТЕ САДЪ, ШІ АЛ ПРІ РІ ПІ І ПІНІА КІСІА
 І СІ СІ АДИ, ШІ ДАВІА КЖІТІА І ПІНІА АДИ, КА І
 ПІАТЕ ЗІАЕАЕ, ШІ СІВІА І ПІНІА АДИ САДЪ.
 ШІ РІ ДІ СІ СІА СІВІА, ШІ ЗІ СІ АСІВІА І ДАВІ
 А ШІ І ПРІ РІ ПІ, ШІ СЪ ФІ РІ ДАВІА ДІ КІ ПРІ
 ФІА АДИ ДІ ПІ, О РІ. ШІ СЪ СІ ПРІ САДЪ ДІ
 КІ ПІ РІ ФІА АДИ ДАКІДЪ, КІ ПІ ЕРА ДІ МІА КЪ ІАЕ,
 ШІ ДІАІ САДЪ, САД ДІ ПРІ АТІ. ШІ А ДІ ПРІ
 ПІ ПРІ ІАЕ САДЪ, ДІ КІ ПІ РІ ІАЕ, ШІ А ПІ СЕ ПРІ ІА
 АДИ ПІ ПРІ СТЕ МІЕ, ШІ СІ ІА ШІ І ПРІ І ПІНІА ПІ,
 КІ РІ ДАКІДЪ. ШІ ЕРА ДАКІДЪ І ПРЪ ПІАТЕ КІ
 ІАЕ АДИ, ПІ РІ ПІ КІ СІ СІ, ШІ ДІ МІА ЕРА КЪ ІАЕ.
 ШІ ВІ ЗІ САДЪ, КЪ МІ ІА СІ ПІ РІ ПІ ФІ СІ РІТЕ, ШІ
 СЪ ФІ РІ ДІ КІ ПІ РІ ФІА АДИ. ШІ ПІ ПІ СІ РІА
 АДИ, ШІ ІА ДІ КІ ПІ РІ ДАКІДЪ, КІ ПІ ІАЕ І ПРІ ШІ
 І ПІ А, І ПІНІА ПІ ФІ ПІ ІА КІ РІ ДАКІДЪ. ШІ ЗІ
 СЕ САДЪ КІ ПІ РІ ДАКІДЪ, КІ ПІ ФІА ПІ ФІ ІА МІА
 ІЕ МІ РІВІ, ПРІ ІА ВІА ДІ ЧЕ МІА ІЕ, І СІ СІ ФІ МІЕ
 І ПРІ ФІ ІА ПІ ПІ РІН, ШІ ВІАТЕ РІВІ ВІАЕ ДІ МІА
 АДИ, ШІ САДЪ ЗІ СЕ СІВІА ФІЕ МІА МІЕ ПРІ СТЕ ІА,
 ШІ КІ ФІ ПРІ ІАЕ, МІА ТІА РІ ПІНІА ДІ ФІЛАН.
 ШІ ЗІ СЕ ДАКІДЪ КІ ПІ РІ САДЪ, І ПІ СІ ПІ РІ ІА І ШІ
 КІ РІ ІАТЕ ВІА ІА РІ ДІ ПІ ПІ РІ ПІ АДИ МІЕ, І
 СІ РІА, КА СЪ ФІ ІА ПІНІА І ПІ РІ АТІ АДИ. ШІ
 СЪ ФІ КІ РІ ВІА ЧЕ ІА, СІ СІ ДІ МІ РІВІ ФІА
 АДИ САДЪ АДИ ДАКІДЪ, ШІ А СЪ ІА ДІ АДИ СІВІА,
 ІА ІА ДІ ПІ ПІ АДИ, ФІ ПІ ІА. ШІ І ПРІ ПІ МІ
 ХІА ФІА АДИ САДЪ, ПРІ ДАКІДЪ ШІ СЪ СІ ПІ СЕ АДИ
 САДЪ, ШІ СЪ І ПІ РІ ПІ КЪ ВЖІАТІА І ПРЪ СІКІН
 АДИ. ШІ ЗІ СЕ САДЪ ДІА ВІА ПРІ А АДИ, ШІ ВІА
 ФІ АДИ І ПРІ ПІ А ДІ ПІ, ШІ ЕРА ІА ДІ ПІ АДИ САДЪ,
 МІА ТІА РІ ПІНІА ДІ ФІЛАН, ШІ ЗІ СЕ САДЪ КІ ПІ РІ
 ДАКІДЪ, КЪ ПІ ПІ РІАЕ І ПІ ВІ ПІ ПІНІА І ПІ РІ ПІ.
 ШІ ПРІ ДІ ПІ САДЪ СІВІА ІА АДИ ЗІ СІ ПІ АДИ ГІ РІ ПІ
 ВІА ПРІ ІА СІВІА АДИ ДАКІДЪ ЗІ СІ ПІ АДИ І ПІ РІ
 ПІНІА І ПІ РІ АТІ АДИ, ШІ ПІАТЕ СІВІА АДИ, ПІ ІА
 СІ ПРІ ПІНІА, ШІ ПІ ФІ ПІ ПІНІА І ПІ РІ АТІ АДИ.
 ШІ ПІ РІ РІ СІВІА ІА АДИ САДЪ, І ПІ РІ ІАЕ АДИ ДІ
 ВІА ДІ ДІ ПІ КЪ ВЖІАТІА ІА ФІ СІ ПІ, ШІ ЗІ СЕ ДАКІДЪ
 ДІ СІ ПІ ВІ ШІ І ПРЪ СІКІН ВІ ПІ РІ, ІА ФІ ПІНІА І
 ПІ РІ АТІ АДИ, ШІ ІА СІ ПІ РІ ПІ ШІ ІА СІ ВІА І
 ШІ СІ ПІ РІ СІВІА АДИ САДЪ, ДІ ПІ КЪ ВЖІАТІАЕ

Biblia 1688, pag. 209, col. II

și plăcu întru ochii a tot norodul, încă și în ochii robilor lui Saul.

6. Și să făcu mergind ei, deaca să întorcea David, dupre ce lovi pre cel strein de feliu, și ieșiră cêlea ce juca întru timpinarea lui David, dentru toate cetațile lui Israil, cîntînd și jucînd, întru timpinarea lui Saul împăratul, cu timpene și cu veselii și cu țîmbale.

7. Și începea muierile cêlea ce juca și zicea: „Au lovit Saul cu miile lui, și David cu zecile de mii ale lui”.

8. Și să urgisi Saul și rău să arată cuvîntul foarte întru ochii lui Saul pentru cuvîntul acesta și zise: „Lui David au dat zecile de mii, și mie au dat miile, și ce, lui, fără cit împărăția!”

9. Și era Saul bănuind pre David den zioa acêea și înainte.

10. Și să făcu de a dooa zi, și căzu duh al lui Dumnezău, rău, preste Saul și au prorocit în mijlocul casei lui. Și David cînta în mina lui, ca în toate zilele, și sulița – în mina lui Saul.

11. Și rădică Saul sulița și zise: „Lovi-voiu în David și în pârête”. Și să feri David de cătră fața lui de 2 ori.

12. Și să spăre Saul de cătră fața lui David, căci era Domnul cu el, și de la Saul s-au depărtat.

13. Și-l depărtă pre el Saul de cătră el și-l puse pre el luiș preste mie și ieșia și intra înaintea norodului.

14. Și-i era David întru toate căile lui pricepîndu-să, și Domnul era cu el.

15. Și văzu Saul cum el să pricêpe foarte, și să feria de cătră fața lui.

16. Și tot Israilul și Iuda iubiia pre David, căci el intra și ieșia înaintea fêții norodului.

17. Și zise Saul cătră David: „Iată fata mea cea mai mare, Merov, pre ea voiu da ție muiere; însă te fă mic întru fiu al puterii și bate războaiele Domnului”. Și Saul zise: „Să nu fie mina mea preste el, și va fi preste el mina celor streini de feliu”.

18. Și zise David cătră Saul: „Cine sint eu? Și carea iaste viața rudeniei părintelui meu în Israil, ca să fiu ginere împăratului?”

19. Și să făcu în vrêmea ce era să să dea Merov, fata lui Saul, lui David, și e se dède lui Israil molathiteanului fămêie.

20. Și îndrăgi Melhoi, fata lui Saul, pre David; și să spuse lui Saul și să îndreptă cuvîntul întru ochii lui.

21. Și zise Saul: „Da-voiu pre ea lui și va fi lui întru piêdecă”. Și era asupra lui Saul mina celor streini de feliu. Și zise Saul cătră David: „Cu puterile îm vei fi ginere astăzi”.

22. Și porunci Saul slugilor lui, zicînd: „Grăți voi pre ascuns lui David, zicînd: «Iată, va întru tine împăratul și toate slugile lui te iubesc pre tine, și tu fii ginere împăratului!”

23. Și grăiră slugile lui Saul în urechile lui David după cuvintele acêstea. Și zise David: „De iaste iușor întru ochii voștri a fi ginerele împăratului? Și eu – om smerit, și nu slăvit!”

24. Și spuseră slugile lui Saul după cuvintele / acêstea

Mt. 45. / 125' - 125'

Mt. 43.89. / 126' - 127'

Mt. 43.89. / 126' - 127'

și plăcu întru ochii a tot nărodul și încă și în ochii a robilor Saul.

6. [5.] Și să făcu mergînd ei, dacă să întorcea David după ce lovi pre cel strin de feli. [6.] Și ieșiră cetele ce joacă întru timpinarea lui David dentru toate cetățile lui Israel, cîntînd și jucînd, întru timpinarea lui Saul împăratul cu timpene și cu veselii și cu timbale.

7. [7.] Și începea muerile cetele ce juca și dzicea: „Au lovit Saul cu miile lui, și David cu dzecile de mii a lui!”

8. Și să urgisi Saul și rău să arată cuvîntul foarte întru ochii lui Saul pentru cuvîntul acesta și dzise: „Lui David au dat dzecile de mii, și mie au dat miile. [9.] Și ce lui, fără de împărănia!”

9. Și era David prepuînd dentru dzua acēea și înainte.

10. Și să făcu de a dooa dzi și cădzu duh a lui Dumnedzău rău preste Saul și au prorocit în mijlocul casei lui. [11.] Și David cînta în mina lui, ca în toată dzua. Și sulțu în mina lui Saul.

11. Și rădică Saul sulțu și dzise: „Lovi-voi întru David și întru părēte”. Și să feri David de cătră fața lui de dooa ori.

12. Și să spârte Saul de cătră fața lui David, căce era Domnul cu el și de la Saul s-au depărtat.

13. Și-l depărtă pre el Saul de cătră-nsul și-l puse pre el șic preste mie și ieșira și întra înaintea nărodului.

14. Și era David întru toate căile lui pricepindu-să, și Domnul era împreună cu el.

15. Și vădzu Saul cum el pricepe foarte, și să ferma de cătră fața lui.

16. Și tot Israel și Iuda iubiă pre David, căce el intra și ieșira înaintea nărodului.

17. Și dzise Saul cătră David: „Iată fata mea cea mai mare, Merov, pre ea îți voi da te întru muerē; însă numai ei te fă mie întru fiu al puteri și bate războaiele Domnului”. [18.] Și Saul dzise: „Să nu fie mina mea preste el, și va fi preste el mina celor strim de feli!”

18. Și dzise David cătră Saul: „Cine eu sîntu? Și carea iaste viața rudeniei părintelui meu în Israel, și voi fi ginere împăratului?”

19. Și să făcu în vrēma ce era să dea Merov, fata lui Saul, lui David, și ea să dede lui Ezdril molathiteanului întru fămēre.

20. Și îndrăgi Melhol, fata lui Saul, pre David, și spuseră lui Saul și să îndreptă cuvîntul întru ochii lui.

21. Și dzise Saul: „Da-voi pre ea lui și va fi lei întru piēcēc”. Și era asupra lui Saul mina celor strim de feli. Și dzise Saul cătră David: „Cu puterile im vei ginere astăzi mie?”

22. Și porînei Saul slugelor lui, dzicînd: „Grăti voi pre ascunsu lui David, dzicînd: «Iată, va întru tine împăratul și toate slugele lui și te tubeseu pre tine, și tu fi ginere împăratului!»”

23. Și grără slugele lui Saul în urechile lui David după cuvintele acēstea. Și dzise David: „Dă iaste ușor întru ochii voștri a să ingineri împăratului? Și eu - om smearen, și nu slavit!”

24. Și spuseră slugele lui Saul lui după cuvintele acēstea

și plăcu tuturor oamenilor și tuturor slugilor lui Saul.

6. De-aci mergînd ei deaca se întoarseră după birușta filistimēnilor, ieșiră fete dăntuînd întru împinarea lui Saul împărat de pre toate cetățile lui Israel, zicînd în timpene și în virghine și iuca cu veselie.

7. Și mergea muerile dăntuînd și zicînd: „Biruș Saul cu miile, iar David cu zecine de mii!”

8. Și se mîie Saul foarte că se arată rău acest cuvînt înaintea ochilor lui Saul și zise: „Lui David dederă zecine de mii, iar mie miile, dară alt ce nu i-a mai dat, numai doară împărănia!”

9. Și-si prepuinea Saul pre David den ziua acēea și după acēea

10. Iar de a dooa zi cădzu duh neclean de la Domnul pre Saul și prorocia în mijlocul casei lui, iar David zicea în canonul lui cu mîimile, ca și într-alte zile, și gedeaoa era în mina lui Saul.

11. Și rădicînd Saul gedeaoa zise: „Lovi-voiu pre David la părēte”. Și se feri David de la fata lui de 2 ori.

12. Și se temuț Saul de David, că era Domnul cu David, iar de la dînsul se dăzlupise.

13. Și-l dăpărtă Saul de lîngă dînsul și-l puse căpitan preste 1000 de oameni să între și să răsă înaintea ostilor.

14. Și era David de umbra în toate căile lui cu întiepciune și Domnul era cu dînsul.

15. Și văzu Saul că el se pricepe foarte și începu a se feri de dînsul.

16. Iar tot Israelul și Iuda iubiă pre David, că el intra și ieșira înaintea a tot nărodul.

17. Și zise Saul cătră David: „Iată, pre fata mea cea mai mare, pre Merov, o voi da să fie tie muerē; numai să-mi fi fecior puteri și să bati războaiele Domnului”. Că socotia Saul și zicea: „Să nu fie mina mea pre el, ce să fie pre el mina filistimēnilor?”

18. Iar David zise cătră Saul: „Dară cine sînt eu? Și care iaste traul tătine-meu întru Israel, să fiu eu ginere de împărat?”

19. De-aci cînd tu vrēma să dea Saul pre fieta Merov, după David, iar ea se dede după Izroil molathiteanul să fie aceluia muerē.

20. Și îndrăgi Melhola, fata lui Saul, pre David, și spuseră lui Saul de acēasta și plăcu acest cuvînt lui Saul.

21. Și zise Saul: „Da-o-voiu după dînsul și-i va fi în zminteață, că va fi pre dînsul mina filistimēnilor”. Și zise Saul cătră David: „Pentru puteri vei fi tu mie astăzi ginere?”

22. Și porînei Saul slugilor sale și le zise: „Grăti voi lui David în taină și-i zeceti: «Iată, acū, că va împăratul să dea pre fieta după tine și tuturor slugilor lui estî dragi, deci acū să fi ginere împăratului!»”

23. Și grără slugile lui Saul toate cuvintele acēstea în auzul lui David. Iar David zise: „Dară plăcea-va voaodă să fiu eu ginere împăratului, cînd un om de jos și prost?”

24. Și spuseră slugile acēstea cuvinte ale

spre bucură năronului și slugilor lui Saul.

6. Și cînd se întorceau și dăntu fetele, după asupra filistimēnilor, au ieșit dăntu carele cîntate cetățile lui Israel, în împinarea regei lui Saul, cîntînd și jucînd cu veselie din virghine și timbale.

7. Și mergea muerile au cîntu: „Saul a birușit mii, iar David zecine de mii!”

8. Și se mîie Saul foarte că se arată rău acest cuvînt înaintea ochilor lui Saul și zise: „Lui David au dat zecine de mii, iar mie doară miile acū numai numai, fără împărătie!”

9. Din ziua acēea Saul s-a uitat la David cu ochi invidioși.

10. Și a doua zi duhul cel rău a cămă de la Dumnezeu peste Saul și regele, în mijlocul casei lui, s-a purtat ca îndrăcit. Dar David cînta cu timba sa pe strunele alăutei, ca în toate zilele, pe cînd Saul tinea în mina lui o lance.

11. Și rădică Saul lanca zicînd: „Voi proru pe David de perete”. Dar David s-a ferit de 2 ori de Saul.

12. Și a început lui Saul să se fie necă de David, pentru că Domnul era cu el, pe cînd de Saul se depărtase.

13. De acēea Saul l-a îndepărtat de la sine și l-a pus căpetenie peste o mie, și așa David umbra în fruntea poporului.

14. Și biruia David în toate căile lui, cînd că Domnul era cu el.

15. Iar Saul se temea de el, văzînd că el de chibzuit era.

16. Și tot Israelul și Iuda iubea pe David, căci el umbra în fruntea poporului.

17. Și a zis Saul către David: „Iată tu meară cea mai mare, Merov, tie-o dau ca să-mi fie sora; însă să fi viteaz și să bati războaiele Domnului”. Căci Saul socotia: „Să nu fie împotriva lui mama mea, și mina filistenilor?”

18. Iar David a grăt: „Cine sînt eu? Și ce pret are în Israel viața rudeniei părintelui meu, ca să ajung ginerele regelui?”

19. Iar cînd a venit vrēma să dea lui David pe Merov, fata lui, ea era măritată cu Adriel, din Mehola.

20. Și s-a îndrăgostit Melhol, alia fată a lui Saul, de David, și i s-a spus lui Saul, iar acēsta s-a bucurat.

21. Și a zis Saul: „O voi da lui ca să fie potru de poticnire. Filistimēni să-l ucidă în locu meu”. Și către David a zis: „Astăzi fiu mie dîu, proru și sora, fiu ginere?”

22. Și a porocit Saul slugilor: „Stăntu-mi pe ascuns lui David: «Iată regele tunc va ține și totu slujitorii să te tubese. Fi tu ginerele regelui!»”

23. Și au grăt acēste cuvinte serbimului Saul în auzul lui David. Iar David zise: „Dară plăcea să fiu ginerele regelui, cînd un om de jos și prost?”

24. Și au spus serbimului Saul cuvintele

Ms. 45, f. 125

carele au grăit David.

25. Și dzise Saul: „Acăstea să grăiți lui David: «Nu va împăratul întru dare, fără numai într-o sută de margini acoperite a celor strini de feli să izbîndesti la neprietenii împăratului». Și Saul au socotit să bage pre David în miinile celor strini de feli.

26. Și spuseră slugile lui Saul lui David după cuvintele acăstea, și să îndreptă cuvintul întru ochii lui David ca să să facă ginere împăratului.

27. Și nu să pliniră dzilele [27.] Și să sculă David și mărse el și oamenii lui și uciseră întru cei strini de feli 100 de oameni și aduse marginile căle acoperite a lor și le-au plinit pre ele împăratului: și să făcu ginere împăratului și dăde lui Saul pre Melhol, fata lui, fămēie.

28. Și vădu Saul și știu că-i Domnul cu David și tot Israelul iubēște pre ins.

29. Și adaoșe a să păzi de cătră David încă, și să făcu Saul vrăjbind lui David toate dzilele.

30. Și ieșiră boiarii celor strini de feliuri, și să făcu den dăstului ieșirei lor, și înteleptu era David decit toate slugile lui Saul și să cinși numele lui foarte.

CAP 19

1. Și grăi Saul cătră Ionathan, fiul lui, și cătră toate slugile lui ca să omoară pre David. [2.] Și Ionathan, fiul lui Saul, alegea pre David foarte.

2. Și spuse Ionathan lui David, dzicind: „Saul, tată-mieu, ceacă să te omoare. Păzēște-te dară miine dimineață și te ascunde și ședzi ascunsu.

3. Și eu voi ieși și voi sta rugindu-mă tătine-mieu în tannă unde vei fi acolo: și eu voi grăi pentru tine cătră tată-mieu și voi vedea ce va fi, și-ți voi porinci tie”.

4. Și grăi Ionathan bine pentru David cătră Saul, tată-său, și dzise cătră el: „Să nu să păcătuiașcă împăratul la robul tău, David, căce n-au greșit la tine, și faptele lui bune ti-s foarte.

5. Și puse sufletul lui în mina lui și ucise pre cel strin de feli și au făcut Domnul mîntuire mare și tot Israel au vădzut și s-au bucurat. Pentru căce păcătuiești la singe nevinovat, să omori pre David în dam?”

6. Și audzi Saul glasul lui Ionathan și să jură Saul, dzicind: „Viu ti Domnul de va muri!”.

7. Și chemă Ionathan pre David și-i spuse lui toate cuvintele acăstea: și aduse Ionathan pre David inaintea lui Saul și era inaintea lui Saul ca ieri și ca alaltaieri.

8. Și să adaoșe războiul a să face cătră Saul. Și să întări David și bătu pre cei strini de feli și-i lovi pre ei rană mare foarte și fugiră dentru fata lui.

9. Și să făcu duh a Domnului rău preste Saul, și el, în casa lui dormind, și sulția, întru mina lui: și David cînta cu mînele lui.

Ms. 4389, f. 136

lui David lui Saul.

25. Iar Saul zise: „Să ziceți lui David așa: «Nu va împăratul să-și facă ginere om bogat, ce cela ce va izbîndi spre filistimlenni cei neobrezuți la trupurile căle de margine, acela va el să-i fie ginere, că ei sint vrăjmași împăratului». Că gîndia Saul să dea pre David în miinile filistimlennilor.

26. Și-i spuseră slugile lui Saul acăste cuvinte lui David, care le zisēse Saul, și plăcură cuvintele acăle lui David, să fie el ginere împăratului.

27. Și după puținēle zile se sculă David și oamenii carii era supt mina lui și uciseră 200 de oameni den filistimlenni. Și aduseră marginea trupurilor lor cea neobrezuită la împăratul, ca să fie ginere împăratului și-i dăde împăratul pre fie-sa, Melhola, să fie lui miere.

28. Și văzu Saul că iaste Domnul cu David și-l iubēște tot Israelul”.

29. Și de atunci încă și mai mult începu Saul a se feri de David, și fu Saul pizmaș lui David în toate zilele.

30. Și ieșiră boiarii filistimlennilor, iar la ieșirea boierilor lor era David mai întelept decit toate slugile lui Saul și fu numele lui mai lăudat decit al tuturor.

CAP 19

1. Și zise Saul lui Ionathan, fiu-său, și tuturor slugilor sale să omoară pre David. Iar Ionathan, feciorul lui Saul, iubiă pre David foarte.

2. Și spuse Ionathan lui David, zicind: „Tată-mieu, Saul, ceacă să te omoară. Ce te păzēște pină dimineață, iar dimineață să te ascunzi, să săzi ascuns.

3. Iar eu voi ieși și voi sta de mă voi ruga tătine-mieu la cîmp, unde vei fi tu ascuns; și-i voi grăi pentru tine, și cum voi pricēpe, îți voi da știre”.

4. Și grăi Ionathan de bine pentru David cătră tată-său și-i zise: „O, împărate, au doară au greșit ceva robul tău, David? Mie-mi pare că nu au greșit nimic, ce sint lucrurile lui foarte bune.

5. Și au pus sufletul său în miinile sale și au biruit pre filistimlenni și au făcut Domnul mîntuire mare a tot Israelul: și văzind tu, ti-au părut bine și te-ai veselit. Dară acum că ti vei să greșăști în singe nevinovat, porăncind să ucigă pre David, nefiind el vinovat?”

6. Și ascultă Saul glasul lui Ionathan și i se jură zicind: „Viu Domnul că nu va muri David!”.

7. Și chiemă Ionathan pre David și-i spuse toate cuvintele: și duse Ionathan pre David la Saul și era inaintea lui ca și mai nainte.

8. Și iar se mai adaoșe a fi războiu asupra lui Saul, și se întări David și birui pre filistimlenni și lovi cu rană mare și fugiră de la fata lui.

9. Și fu duh hielean de la Domnul asupra lui Saul și șădea el în casa lui și ținea geđeaoa în mină, iar David zicea în canonul lui.

Versiunea modernă

pe care le grăise David.

25. Iar Saul a zis: „Acăstea să grăiți lui David: «Nu vrea regele nici un dar, ci să-i aduci numai o sută de preputuri de la Filistenii netăiați împrejur». Așa a socotit Saul să-l împingă pe David în miinile Filistenilor.

26. Și îi spuseră lui David serbii lui Saul cuvintele acăstea și i-a plăcut lui David să ajungă ginerele regelui.

27. Și nu se împlinea încă ziua socotită, cînd David s-a sculat și s-a dus cu oamenii lui să ucidă suta de Filistenii și a adus preputurile lor și i-a înfățișat regelui numărul cerut, ca să se poată face ginerele regelui. Și i-a dat Saul pe Micol, fata lui, de soție.

28. Și a văzut Saul că Domnul este cu David, că tot Israelul îl iubēște și chiar fata lui l-a îndrăgit.

29. De aceea teama de David creșu și s-a făcut Saul dușmanul lui pentru întotdeauna.

30. Și căpeteniile Filistenilor duceau lupta lor mai departe și la fiecare luptă David se arăta mai întelept decit toți serbii lui Saul. Așa numele lui a devenit tot mai vestit.

CAP 19

Ionatan spune pe David

1. Și Saul a vorbit deschis către Ionatan, fiul lui, și către toți serbii lui că el vrea să ucidă pe David. Dar Ionatan ținea mult la David.

2. Și i-a spus Ionatan lui David: „Tatăl meu, Saul, caută să te ucidă. Păzeste-te deci miine dimineață și ascunde-te la loc tainic.

3. Și eu mă voi întîlni cu tatăl meu la cîmp, aproape de ascunzișul tău și vom vorbi despre tine. Voi vedea ce va fi și-ți voi povesti tie”.

4. În fata lui Saul, tatăl său, Ionatan a vorbit de bine pe David și i-a zis: „Să nu păcătuiașcă regele împotriva robului său, David, pentru că nu a greșit față de tine, dimpotrivă, faptele sale sint foarte bune pentru tine.

5. Ca să învingă pe Filistenii și-a pus viața în primejdie și Domnul a adus mîntuire mare la tot Israelul. Și tu ai văzut toate acăstea și te-ai bucurat. De ce să păcătuiești împotriva singelui nevinovat, dacă îl omori pe David fără noimă?”

6. Iar Saul a ascultat de cuvintul lui Ionatan și a jurat: „Viu e Domnul, el nu va muri!”.

7. Ionatan l-a chemat pe David și i-a spus toate cuvintele acăstea: și l-a adus Ionatan pe David la Saul și a slujit el ca mai înainte.

8. Și s-a pornit din nou război împotriva lui Saul, iar David s-a purtat vitejește și s-a luptat cu Filistenii într-un strașnic măcel și au fugit ei din fata lui.

9. Dar l-a cuprins iarăși duhul cel rău de la Domnul pe Saul care se odihnea în casa lui, cu sulția în mină. David însă cînta la harfă.

ЦЕМ Я

ЛХИ . ШИ ТЕРКА САХЬ СЪ ЛОКЪСЕНЪ СВАНЦА Ф
 ДАВНДЪ ШИ СЪ ДЪПЪРЪТЪ ДАВНДЪ ДЕ АА ФАЦА ЛХИ
 СВЪЛЪ ШИ ЛОВИ СВАНЦА ФЪПЪРЪТЪ ШИ ДАВНДЪ СЪ
 ДЪПЪРЪТЪ ШИ СЪПЪТЪ ФЪНОВАПЪТЪ АТЪА . ШИ
 ТРИМАНЪ САХЬ АА ИСАА АХИ ДАВНДЪ ПОСАЛНИТЪ КА
 СЪЛЪ ПОСАЛЕНЪ ПРЕ ЕАЪ ШИ СЪЛЪ СЪМОАРЪ ПРЕ ЕАЪ
 ДИМИНЪЦА ШИ СЪПЪСЪ АХИ ДАВНДЪ МЕАХЪЛЪ МЪА
 РЪ АХИ ЗИЖИДЪ ДИМЪБЕНТЪ СЪПЪ СЪФАТЪХЪА
 ТЪХЪ ФЪНОВАПЪТЪ ААСТА МЪНИ ТЕБЕН СЪМОАРЪ
 ШИ ПОГОРЪ МЕАХЪЛЪ ПРЕ ДАВНДЪ ПРЕ ФЕРЪСТЪРЪ
 ШИ СЪ ДЪСЪ ШИ ФЪХИ ШИ СЪ МИЖИТЪХИ
 ШИ АХЪСЪ МЕАХЪЛЪ УЪЛЪ ДЕ ШАРТЕ ДЕ ФЪРЪПЪРЕ ШИ
 ПЪСЪ ФЪПЪТЪ ШИ ФАОКЪА ПЪХЪЛЪИ КАПРЕЛОРЪ АЪ
 ПЪСЪ ААКЪПЪТЪЖАА АХИ ШИ АЪХЪ АКОПЕРИТЪ ПРЕ
 ААЕ КЪ СЪХЪНИТЪ ШИ ТРИМАНЪ САХЬ ВЪХИ
 КАСЪ А ПРЕ ДАВНДЪ ШИ ЗИ КЪНЪСЪ ФЪДЕМЖИТЪ АЪ
 ШИ ТРИМАНЪ СА ДАВНДЪ ЗИЖИДЪ АЪУЪЦЕНАЪ ПРЕ ЕАЪ
 ПРЕ ПЪПЪ КЪПЪРЪТЪ МИНЕ КАСЪА СЪМОАРЪ ШИ МЪ
 СЪРЪ ТЪИ ТРИМАНЪ ШИ МЪПЪ УЪЛЪ ДЪШАРТЕ ДЕ ФЪ
 РЪПЪРЕ ПРЕСТЕ ПЪПЪ ШИ ФАОКЪА ПЪХЪЛЪИ КАПРЕ
 ЛОРЪ АА КЪПЪТЪЖАА АХИ ШИ ЗИ СЪ САХЬ МЪ
 ХЪЛЪИ ПЕНТЪРЪ КЪСЪ АША МАН СМЪНИТЪ ШИ АИ
 СЪБОДИТЪ ПРЕ ГЪРЪЖАШЪЛЪ МЪХЪ ШИ АЪ СЪПЪАТЪ
 ШИ ЗИ СЪ МЕАХЪЛЪ АХИ САХЪ ЕАЪ МЪАЪ ЗИ СЪ ТАОВЪ
 ЗИМИТЪ ПЪРЪ ДЕНЪ ТЕБЪВЪ СЪМОАРЪ ШИ ДАВНДЪ
 АЪ ФЪХИТЪ ШИ АЪ СЪПЪАТЪ ШИ МЪРЪСЪ КЪПЪРЪТЪ СА
 МЪИ АА АРМАДЪ ШИ СЪПЪСЪ АЪ ТОВАЕ КЪТЕ АЪ ФЪКЪА
 САХЪ ШИ МЪРЪСЪ САМЪНЪ ШИ ДАВНДЪ ШИ АЪ ШЕ
 ЗЪПЪ АА НАВАДЪ АА РАМА ШИ СЪПЪСЪСЪ АХИ САХЪ
 ЗИЖИДЪ ШИ ПЪПЪ ДАВНДЪ АА НАВАДЪ АА РАМА
 ШИ ТРИМАНЪ САХЪ ПОСАЛНИТЪ КАСЪ А ПРЕ ДАВНДЪ ШИ
 МЕРЪЖИДЪ ВЪЗЪРЪТЪ АЪХЪНАРЪ ПРОРОЧИАЪРЪ ЧЕАРА ТЕ
 ПРОРОЧИАЪ ШИ САМЪНЪ СЪА ИСПЪВЪНИИДЪ ПРЕСТЕ
 ЕИ ШИ СЪФЪКЪА ПРЕСТЕ ПОСАЛНИТЪ АХИ САХЪ АЪХЪ
 АХИ ДИМЪЗЪЛЪ ШИ ПРОРОЧИТЪ ШИ ЕИ ШИ СЪПЪСЪСЪ АЪ
 САХЪ ШИ АЪ ТРИМИ ААЦЪ ПОСАЛНИТЪ ШИ АЪ ПРОРО
 ЧИТЪ ШИ АЪУЪШЪ ШИ АА СЪ СЪ САХЪ А ТРИМИТЕ
 ПОСАЛНИТЪ А ТРЕА ШИ ПРОРОЧИТЪ ШИ АЪУЪШЪ
 ШИ СЪМЖИТЪ КЪ ВЪРЪСЪТЪ САХЪ ШИ МЪРЪСЪ ШИ ЕА АА
 АРМАДЪ ШИ БЕНИ ПЕНЪ АА ФЪАТЪЖА АРЪЕН ЧА
 ДЕА СЪФЪ ШИ ФЪРЪСЪ ШИ ЗИ СЪ ВЪУЪДЪСЪ САМЪНЪ
 ШИ ДАВНДЪ ШИ ЗИ СЪ СЪРЪ МЪПЪТЪ ФЪАВАДЪ АА РАМА ШИ
 МЪРЪСЪ ДЕ ААОАСЪ ДЕАА НАВАДЪ АА РАМА ШИ СЪ
 ФЪКЪА ПРЕСТЕ ЕА АЪХЪА АХИ ДИМЪЗЪЛЪ ШИ МЕРЪСЪ
 МЕРЪЖИДЪ ШИ ПРОРОЧИДЪ ПЕНЪ АЪ БЕНИТЪ ЕА АНА
 ВАДЪ АА РАМА ШИ ШАЪ АЪЗЪРЪТЪ КАПЪ ХЪАНИАЕ АЪ
 ШИ АЪ ПРОРОЧИТЪ ФЪАНИТЪ АОРЪ ШИ АЪ КЪСЪХЪПЪ ГЪ
 ТОВАТЪ ЗИ СЪ АА АТЪА ШИ ТОВАТЪ НОВАПЪТЪ ПЕН
 ТЪРЪ АТЪА ЗИ СЪ АЪ ШИ САХЪ ФЪПРОРОЧИЕ

К А П К
 И ФЪХИ ДАВНДЪ ДЕ ФЪАВАДЪ ФЪРАМА ШИ БИ
 НИ ФЪАНИТЪ АХИ СЪАНАДАНО ШИ ЗИ СЪ ЧЕ
 АИ ФЪХИТЪ ШИ ЧЕ АИ СЪ СЪ СЪРЪЖИ БЪПЪА
 ТЪ МЪ ШИ ЧЕ АИ ГРЕШИТЪ ФЪАНИТЪ ТЪ
 ПЪЖИТЪХЪ КЪ УЪКЪ СЪ ФЪЛЕТЪЛЪ МЪХЪ
 ШИ ЗИ СЪ АХИ СЪАНАДАНО НИЧЕ ФЪРЪЖИТЪ ТЪХЪ
 БЕНИ МЪРЪ ШИ ПЪПЪ НЪАА ФЪАТЕ ПЪПЪ МЪХЪ КЪВЪЖИТЪ
 МЪРЪ АЪ МИКЪ ШИ НЪАА ДЪСЪКОПЕРИ СЪРЪТЪ А МЪ
 ШИ ЧЕ И КАСЪ ААХЪА ЗИ ПЪПЪ МЪХЪ ДЪКЪПЪРЪТЪ МИ

Biblia 1688, pag. 210, co II

- 10. Și cerca Saul să lenească sulita în David, și să depărtă David de la fața lui Saul, și lovi sulita în părțe, și David să depărtă și scăpă în noaptea acêea.
- 11. Și trimisă Saul la casa lui David poslanici, ca să-l păzască pre el și să-l omoară pre el dimineața. Și spuse lui David Melhol, muierea lui, zicînd: „De nu vei tu scăpa sufletul tău în noaptea aceasta, miine te vei omori”.
- 12. Și pogori Melhol pre David pre creastră și să duse și fugi și să mintui.
- 13. Și luo Melhol cêle deșarte de îngropare și puse în pat, și floclul părului caprelor au pus la căpătiul lui, și le-au acoperit pre êle cu o haină.
- 14. Și trimise Saul slugi ca să ia pre David, și zise că nu e îndemină lui.
- 15. Și trimise la David, zicînd: „Adăceți-l pre el pre pat cătră mine, ca să-l omoru”.
- 16. Și mersără cei trimiș și iată, ce e deșarte de îngropare preste pat și floclul părului caprelor la căpătiul lui.
- 17. Și zise Saul Melholii: „Pentru căce așa m-ai smintit și ai slobozit pre vrăjmașul micu și au scăpat?”. Și zise Melhol lui Saul: „El mi-au zis: «Slobozi-mă, iară de nu, te voiu omori»”.
- 18. Și David au fugit și au scăpat; și mersă cătră Samuil la Armathem și spuse lui toate cîte au făcut lui Saul. Și mersă Samuil și David și au șezut la Navath, la Rama.
- 19. Și să spuse lui Saul, zicînd: „Iată David, la Navath, la Rama”.
- 20. Și trimise Saul poslanici ca să ia pre David și, mergînd, văzură adunarea prorocilor celora ce prorocia, și Samuil sta isprăvnicînd preste ei; și să făcu preste poslanicii lui Saul Duhul lui Dumnezău și prorociră și ei.
- 21. Și să spuse lui Saul și au trimis alți poslanici, și au prorocit și aceștia. [21.] Și adaoșe Saul a trimite poslanici a treia, și prorociră și aceștia.
- 22. Și să minie cu urgie Saul și mersă și el la Armathem și veni pînă la fintîna ariei cea de la Sifi și întrebă și zise: „Unde e Samuil și David?”. Și ziseră: „Iată, în Navath, la Rama”. Și mersă de acolo, de la Navath, la Rama.
- 23. Și să făcu preste el Duhul lui Dumnezău și mergea mergînd și prorocînd, pînă au venit el în Navath, la Rama.
- 24. Și ș-au dezbrăcat hainele lui și au prorocit înaintea lor și au căzut gol toată zioa acêea și toată noaptea. Pentru acêea zice: „Au și Saul, în proroci?”.

CAP 20

- 1. Și fugi David den Navath în Rama și veni înaintea lui Jonathan și zise: „Ce am făcut? Și ce iaste strimbătatea mea și ce am greșit înaintea tătine-tău, că cearcă sufletul micu?”.
- 2. Și zise lui Jonathan: „Nice într-un chip tu nu vei muri. Iată. nu va face tată-mieu cuvînt mare au mic și nu va descoperi urêchea mea; și ce e ca să ascunză tată-mieu de cătră mi / ne cuvîntul acesta? Nu iaste aceasta”.

Ms. 45. f. 125 - 126

10. Și cerca Saul să lovească cu sulita în David, și să depărtă David dentru fata lui Saul, și lovi sulita în părte, și David să depărtă și scăpă într-o noaptea aceea.

11. Și trimise Saul la casa lui David poslaneti, ca să-l păzască pre el și să-l omoară pre el dimineată. Și spuse lui David Melhol, muierea lui, dzicind: „De nu vei tu scăpa sufletul tău în noaptea aceasta, miine te vei omori”.

12. Și pogori Melhol pre David pre fereastră și să duse și fugi și să mintui.

13. Și luă Melhol cèle deșearte a mormintului și puse în pat, și plemâne a caprelor au pus la capul lui, și le-au acoperit pre ele cu o haină.

14. Și trimise Saul trimiși ca să ia pre David, și dziseră-i că nu i-i îndemină lui.

15. Și trimise la David, dzicind: „Aduceți-l pre el pre pat, ca să-l omor pre el”.

16. Și merseră cei trimiși și iată, cèle de groapă deșearte preste pat și plemâne a caprelor și floclul cel de păr, la capul lui.”

17. Și dzise Saul îi Melhol: „Pentru că ce așa m-ai smintit și ai slobodzit pre neprietenul meu și au scăpat?” Și dzise Melhol lui Saul: „El mi-au dzis: «Slobodzi-mă, iar de nu, te voi omori».”

18. Și David au fugit și au scăpat; și mersé cătră Samuil la Armathem și-i spuse toate câte i-au făcut lui Saul. Și mersé Samuil și David și au ședzut la Navath, la Rama.

19. Și să spuse lui Saul, dzicind: „Iată David, la Navath, Rama”.

20. Și trimise Saul poslaneti ca să ia pre David și, mergind, vădzură adunarea prorociilor celor ca prorocia, și Samuil sta pristăvind preste ei, și să făcu preste poslanitu lui Saul Duhul lui Dumnezău și prorociră și ei.

21. Și să spuse lui Saul și au trimis alți poslaniti, și au prorocit și aceștia. Și adaose Saul a trimite poslaniti a treia, și prorociră și aceștia.

22. Și să minie cu urgie Saul și mersé și el la Armathem și veni până la fintina lui Alo cea de la Seli și întrebă și dzise: „Unde-i Samuil și David?” Și dziseră: „Iată-i, în Navath la Rama”.

23. Și merseră de acolo la Navath, la Rama. Și să făcu preste el duh a lui Dumnezău și mergea mergind și prorocind, până au venit el în Navath, la Rama.

24. Și ș-au dezbrăcat hainele lui și au prorocit în Rama, și au cădzut gol toată dzua aceea și toată noaptea. Pentru aceea dzicea: „Au și Saul într-o prorociră?”

CAP 20

1. Și fugi David în Navath în Rama și veni înaintea lui Ionathan și dzise: „Ce am făcut? Și ce iaste strimbătatea mea și ce am greșit înaintea tătine-tău, că ceacă sufletul meu?”

2. Și dzise Ionathan: „Nice într-un chip tu nu vei muri, Iată, nu va face tată-mieu cuvintu mare au mic și nu descoperi urêchea mea; și ce ce să ascundă tată-mieu de cătră mine cuvintul acesta?”

Ms. 43*9. f. 136 - 137

10. Și cerca Saul să lovească pre David cu gedeaoa, iar David se dède în latur denaintea lui Saul. Iar Saul își frinse gedeaoa în părte, și fugi David și se mintui într-aceea noapte.

11. Iar Saul trimise oameni la casa lui David să-l păzească să-l ucegă. Iar Melhota, muierea lui David, îi spuse lui sfatul acela zicind: „De nu vei mintui sufletul tău într-această noapte, iar dimineată tu vei să pieri.”

12. Și sloboti Melhota pre David pre o fereastră și se duse de fugi și-si mintui sufletul.

13. Iar Melhota luoa niste unelte de îngropare nooaă și le puse pre pat, și zărcuia cea de piele de capră și o puse la cap și le acoperi cu niste haine.

14. Și trimise Saul slugile să prinză pre David, iar Melhota zise că taste bolnav.

15. Și iar trimise Saul și a doua oară să caute pre David zicind: „Aduceți-l la mine în pat să-l omor eu”.

16. Și merseră slugile și iată, aflară uneltele cèle de îngropare în pat și zărcuia cea de piele de capră la capul lui.

17. Și zise Saul cătră Melhota: „Ce ai gindit de ai slobozit pre David, vrăjmașul meu, și au fugit de la mine?” Iar Melhota zise cătră tată-său, Saul: „El mi-au zis: «Sloboaază-mă, iar de nu, eu votu să te omor».”

18. Și fugind David, se mintui, și se duse la Samoil în Ramatha și povesti lui toate câte i-au făcut Saul. Și mersé David și Samoil și șăzură în Navath, la Rama.

19. Și spuseră de aceasta lui Saul, zicind: „Iată, David în Navath, la Rama”.

20. Și trimise Saul oameni să prinză pre David; iar ei, deaca merseră, văzură o adunare de proroci și Samoil era preste dinși; și fu duhul lui Dumnezău pre slugile lui Saul și începură a proroci și ei.

21. Iar deaca întelșe Saul trimise alți oameni, și începură și aceia a proroci. Și iar mai trimise și a treia oară oameni și începură și aceia a proroci.”

22. Și se minie Saul foarte. [22.] Și mersé el însuși în Ramatha și se duse pină la putul cel mare care iaste în Sochoth. Și întrebă Saul: „Unde iaste Samoil și David?” Și-i spuseră: „Iată, în Navath, la Rama”.

23. Și mersé în Navath, la Rama și fu și pre dinsel duhul lui Dumnezău. Și mergind prorocia pină sosi la Navath, la Rama.

24. Și se dăzbrăcă de hainele sale și proroci înaintea lui Samoil depreună cu cealaltu proroci; toată zua aceea și toată noaptea aceea. Pentru-aceea dzicea: „Au și Saul iaste într-o prorociră?”

CAP 20

1. Și fugi David de la Navath la Rama și se duse la Ionathan și zise: „Ce am făcut? Ce iaste nedreptatea mea și ce am greșit înaintea tătine-tău de ceacă sufletul meu?”

2. Iar Ionathan îi zise: „Nici într-un chip nu vei peri, că tată-mieu nici un cuvint, mare sau mic, nu ascunde, care să nu-l spuie mie, dară acesta cuvint în ce chip i-ară ascunde să nu mi-i spuie? Nu, poate fi aceasta?”

Ms. 43*9. f. 136 - 137

10. Și a căutat Saul să-l prindă pe David cu sulita, dar David s-a furt și sulita s-a îndepărtat. Iar David a fugit în noaptea aceea și a scăpat.

11. Și a trimis Saul argatu la David ca să-l păzească și să-l omoare pînă în zori. Și a spus lui David Micol, sora lui: „De nu vei tu scăpa sufletul tău în noaptea aceasta, miine te vei fi ucid”.

12. Și Micol i-a lăsat pe fereastră în noapte, iar David a fugit și a scăpat.

13. Și a luat Micol un chip cioplat, l-a așezat în pat, în cap o pernă din păr de capră și a învelit cu un tol.

14. Și cînd a trimis Saul argatu ca să ia pe David, ea a zis că el e bolnav.

15. Și i-a trimis din argat la David, dzicind: „Aduceți-l cu pat cu tol, ca să-l omor”.

16. Și au mers argatu la casa lui David, și iată, în pat era o păpușă mare cu o pernă de păr de capra pe cap.

17. Și a zis Saul către Micol: „Pentru ce m-ai înșelat tu și i-ai lăsat pe dusmanul meu să scape?” Iar Micol a zis lui Saul: „El i mi-a zis: «Ia-mă să plec, dacă nu, te voi uide».”

18. Și David a scăpat prin fugă și s-a dus la Samuil în Rama și i-a povestit tot ce a făcut Saul. Apoi Samuil și David au plecat împreună și au poposit la Naiotul Ramei.

19. Și i s-a spus lui Saul: „Iată, David se află la Naiotul Ramei”.

20. Și iarăși a trimis Saul argatu ca să prinda pe David. Și cînd au văzut adunarea prorociilor ce prorocia și Samuil povătuitorul lor la mijloc, s-a pogorit Duhul lui Dumnezău și peste argatu lui Saul și au început și ei să prorociească.

21. Și i s-a spus lui Saul: Atunci el a trimis alți poteră și au prorocit și aceștia. Și a mai trimis Saul al treilea rind de argati și au început și aceștia să prorociească.

22. Atunci Saul s-a aprins de mînie și s-a dus singur la Rama pînă la izvorul de la Seli și a întreat: „Unde sint Samuil și David?” Și i s-a spus: „Iată, pe aici, în Naiotul Ramei”.

23. Și mergînd înainte l-a cuprins și pe el Duhul lui Dumnezău și a prorocit tot drumul, pînă la Naiotul Ramei.

24. Acolo s-a dezbrăcat de vestimintele sale și a prorocit înaintea lui Samuil pînă ce a căzut trim de oboseală. Toată zua aceea și toată noaptea au ședzut gol. De atunci a rămas zicea: „S-au nimerit ca Samuil între proroci”.

CAP 20

Prigoana împotriva lui David creșt.

1. David a fugit din Naiotul Ramei la Ionathan și l-a întreat: „Ce am făcut? Care e gresala mea față de tatăl tău, de-mi caută moartea?”

2. Ionathan i-a zis: „Departă de tine aceasta, că nu vei muri. Iată, nu va face tatăl meu mic sau mare sau mic fără să-mi spuie și mi-a dat cuvint să ascunde moartea ta de la acesta”. Așa că se nimeri.

2 2
1 1 П

Ғ не иѡвѣжнѣхъ а҃теста? нѣ а҃сте а҃теста. Шн
 рѣспѣнсе давидъ а҃ли ѡснаданъ, шн зисе шѣиндѣ
 а҃хъ сѣзѣхъ тѣмъ тѣмъ, кѣ а҃мъ а҃флаитъ харѣ ѡман
 тѣ тѣ, шн а҃хъ зн сѣнхъ шѣ а҃теста ѡснаданъ
 кжндѣнхъ вѣтѣ, те вѣхъ ѣ дмнхъ, шн вѣхъ ѣ сѣ
 фаитхъ тѣхъ, кѣ а҃тѣкнѣ а҃мъ знѣ а҃плѣтхъ сѣхъ а҃
 тѣрѣ мнѣжѣхъ мѣхъ, шн а҃тѣрѣ мнѣжѣхъ тѣтѣ
 а҃ нестѣхъ пѣнѣ а҃ моарте. Шн зисе ѡснаданъ
 кѣтѣрѣ давидъ, те похъ тѣше сѣфалтѣхъ тѣхъ шн
 ѣ тѣцъ вѣнфѣте? Шн зисе давидъ кѣтѣрѣ ѡснаданъ,
 тѣтѣ дѣрѣ мжннѣ ѣ лѣнѣ нѣа҃сѣ, шн ѣхъ шѣ
 зжндѣнхъ вѣмъ шѣдѣтѣ кѣ а҃мъ пѣрѣтѣхъ а҃мжннѣ, шн
 мѣкнѣ сѣзѣсѣн, шн мѣвѣмъ а҃кѣхъ дѣ а҃кжмѣ пѣ
 нѣ а҃рѣсѣрѣ. Шн де сокотнѣ дѣ мѣва сокотнѣ
 тѣтѣкѣтѣ, шн вѣн гѣрѣнѣ, тѣрѣшнѣ сѣхъ тѣрѣшѣ
 дѣла мнѣ давидъ, сѣ а҃тѣрѣ пѣнѣ а҃ вндѣтѣмъ
 тѣтѣтѣ а҃днѣ, кѣ ѣ жжрѣтѣ знѣа҃сѣрѣ а҃коа҃ а҃ тѣ
 5 фѣанѣ. Шн дѣва знѣте бнѣнѣ пѣте рѣвѣлѣн тѣ
 тѣрѣ дѣкарѣспѣнѣ неслнннѣ, сѣшѣн кѣ сѣхъ сѣвѣж
 шн тѣ рѣвѣлѣ дѣла ѣль. Шн вѣн фѣте мнѣтѣ нѣ рѣ
 сѣхъ тѣхъ, кѣ а҃мъ вѣгѣтѣ фѣгѣдѣннѣ дѣмнѣхъ
 пѣ рѣвѣлѣ тѣхъ а҃пѣрѣнѣ кѣ тннѣ, шн дѣ а҃те а҃
 тѣрѣ рѣвѣлѣ тѣхъ сѣрѣмѣтѣтѣте, ѡ моарте мѣ тѣхъ
 шн пѣнѣ а҃ тѣтѣтѣхъ, пѣнтѣрѣ вѣчнѣ а҃ша мѣдѣхъ?
 6 Шн зисе ѡснаданъ нѣте а҃тѣрѣннѣ цѣе кѣ дѣвѣмъ
 шн кѣ сѣхъ сѣвѣжшн рѣвѣлѣ дѣла тѣтѣтѣ мѣхъ, кѣ сѣ
 кѣе прѣстѣтнѣ шн тѣрѣ тѣтѣцнѣ тѣа҃ нѣвѣ спѣнѣ цѣе.
 7 Шн зисе давидъ кѣтѣрѣ ѡснаданъ тннѣмъ вѣ спѣнѣ мѣзѣ
 а҃ дѣла рѣспѣнѣ тѣтѣтѣхъ, нѣслнннѣ? Шн
 зисе ѡснаданъ кѣтѣрѣ давидъ, а҃пѣте шн а҃щѣ а҃тѣ
 а҃цѣрнѣ, шн мѣрѣвѣ а҃мжнѣнѣ а҃ а҃рннѣ, шн знѣ
 8 ѡснаданъ кѣтѣрѣ давидъ. Дмнѣхъ дмнѣсѣхъ а҃
 а҃днѣ сѣрѣнѣ, шѣе кѣе вѣн тѣрѣтѣа҃ прѣ тѣтѣтѣ мѣхъ,
 нѣмъ вѣфнѣ вѣрѣмѣтѣ а҃тѣрѣнѣ, шн а҃тѣтѣ бнѣнѣ вѣфнѣ
 пѣнтѣрѣ давидъ, шн нѣ вѣн тѣрѣмнѣте кѣтѣрѣ тннѣ
 9 а҃ а҃рннѣ? А҃тѣсѣтѣ сѣ фѣкѣ дмнѣсѣхъ, а҃днѣ
 ѡснаданъ, шн а҃тѣсѣтѣ сѣ а҃дѣа҃гѣ, кѣ вѣн а҃дѣуѣ
 рѣхъ тѣцнѣа҃ спрѣтнѣ, шн вѣн дѣсокопѣрнѣ оуѣкѣ
 тѣ, шн тѣе вѣн тѣрѣмнѣте, шн вѣн мѣрѣвѣ а҃пѣте,
 шн вѣфнѣ дмнѣхъ а҃пѣрѣнѣ кѣ тннѣ, а҃тѣкнѣ сѣрѣ
 дѣ а҃пѣрѣнѣ кѣ тѣтѣтѣхъ. Шн дѣ вѣн тѣрѣнѣ ѣхъ
 10 ѣтѣ, шн вѣн фѣте мнѣтѣ кѣ мнѣ. Шн дѣ вѣ
 мѣрнѣ кѣ моарте, сѣ нѣ рѣднѣтѣ мнѣа҃ тѣ, дѣла кѣ
 сѣ мѣтѣ, пѣнѣ а҃ вѣтѣ, шн дѣнѣ кжндѣ вѣ рѣдннѣ,
 дмнѣхъ прѣ вѣрѣжѣмѣшнѣ а҃днѣ давидъ, прѣ фѣтѣце кѣ
 рѣе дѣ кѣтѣрѣ фѣа҃ пѣмжнѣтѣхъ, сѣсѣтѣ а҃флѣ
 нѣ мѣте а҃днѣ ѡснаданъ, а҃ а҃каса а҃днѣ давидъ, шн а҃
 11 тѣрѣ дѣнѣ а҃ прѣ вѣрѣжѣмѣшнѣ а҃днѣ давидъ. Шн
 а҃дѣ а҃дѣсокопѣрнѣ ѡснаданъ а҃сѣ жѣрѣ а҃днѣ давидъ,
 пѣнтѣрѣ нѣте а҃лѣ вѣрѣжѣ прѣ вѣлѣ, а҃ кѣтѣ нѣнѣ сѣфлѣ
 12 тѣ а҃днѣ тѣа҃ вѣрѣжѣ прѣ вѣлѣ. Шн зисе а҃днѣ ѡс
 наданъ мжннѣ а҃лѣнѣ нѣа҃сѣ, шн тѣе вѣн сокотнѣ кѣтѣ
 сѣвѣа҃ сокотнѣ, шѣдѣтѣрѣ тѣ, шн вѣн а҃тѣрѣнѣ, шн тѣе
 13 вѣн сокотнѣ. Шн вѣн вѣннѣ а҃ а҃кѣхъ тѣхъ, оуѣн
 дѣ тѣкѣ дѣкѣнѣсѣ а҃ знѣа҃ тѣ дѣа҃лѣрѣхъ, шн вѣн шѣ
 дѣ а҃лѣнѣсѣ пѣа҃тѣрѣ вѣтнѣ. Шн зѣ вѣн а҃тѣрѣнѣ
 14 сѣрѣднѣ рѣпѣннѣ сѣзѣсѣннѣ а҃сѣ а҃ прѣа҃шнѣтѣ.
 15 Шн а҃тѣтѣ вѣн тннѣмнѣте кѣпѣа҃шѣхъ знѣжнѣдѣ, пѣсѣ
 вѣ а҃флѣмнѣ сѣвѣа҃тѣ. Дѣ вѣн знѣте кѣпѣа҃шѣхъ

Biblia 1688, pag. 211, col. 1

3. Și răspunse David lui Jonathan și zise: „Știind au văzut tată-tău că am aflat har înaintea ta și au zis: «Să nu știe aceasta Jonathan, cîndai nu va vrea!» Ce viu e Domnul și viu e sufletul tău, că în ce chip am zis implutu-s-au întru mijlocul meu și întru mijlocul tătine-tău, pînă la moarte”.

4. Și zise Jonathan cătră David: „Ce pohtêște sufletul tău și ce-ți voui face?”

5. Și zise David cătră Jonathan: „Iată dară, miine e lună noao, și eu șezînd nu voui șădea cu împăratul a mîncea; și mă vei slobozi și mă voui ascunde în cîmp, pînă înde sară.

6. Și de socotind mă va socoti tată-tău, și vei grăi: «Cerșînd s-au cerșut de la mine David, să alêrge pînă la Vithlêem, cetatea lui, că e jîrtva zilelor acolo, la tot fêliul».

7. Și de va zice: «Bine», pace robului tău, iară de va răspunde nesilnic, să știi că s-au săvîrșit răul de la el.

8. Și vei face milă cu robul tău, căci am băgat fâgăduința Domnului pre robul tău împreună cu tine; și de iaste întru robul tău strîmbătate, omoară-mă tu, și pînă la tată-tău pentru căci așa mă duci?”

9. Și zise Jonathan: „Nice într-un chip ție, căci, de voui ști că s-au săvîrșit răul de la tată-micu, ca să vie preste tine și întru cetățile tale, nu voui spune ție?”

10. Și zise David cătră Jonathan: „Cînc-m va spune mie de va răspunde tată-tău năsilnic?”

11. Și zise Jonathan cătră David: „Pasă și așteaptă în țarenă”. Și mergea amîndoi la țarină.

12. Și zise Jonathan cătră David: [12.] „Domnul Dumnezeul lui Israil știe că voui cerceta pre tată-mieu, cum va fi vrêmea întrecitu; și iată, bine va fi pentru David, și nu voui tremite cătră tine la țarină.

13. Acêstea să facă Dumnezeu lui Jonathan și acêstea să adaogă, că voui aduce răutățile spre tine, și voui descoperi urêchea ta, și te voui trimite, și vei mêrge în pace; și va fi Domnul împreună cu tine, în ce chip era împreună cu tată-micu.

14. Și de voi trăi eu încă, și vei face milă cu mine.

15. Și de voi muri cu moarte, să nu rădicî mila ta de la casa mea pînă în veac; și de nu, cînd va rădica Domnul pre vrăjmașii lui David, pre fieștecarele, de cătră fața pămîntului,

16. Să să afle numele lui Jonathan la casa lui David și să cêrce Domnul pre vrăjmașii lui David”.

17. Și au adaos încă Jonathan a să jura lui David, pentru căce îl iubîia ore el, căce iubi sufletul celui ce-l iubîia pre el.

18. Și zise lui Jonathan: „Miine, lună noao; și te vei socoti, căce să va socoti ședcerea ta; și vei întrei și te vei socoti.

19. Și vei veni la locul tău, unde te-ai ascuns la zioa cea de lucru, și vei șădea lingă Piatra Căii.

20. Și eu voui întrei săgețile, repezînd, slobozîndu-le la proașcă.

21. Și iată, voui trimite copilașul, zicînd: «Pasă, află-mi săgeata!». [21.] De voui zice copilașului: / «Dencoace e

Ms. 45. f. 126^v

3. Și răspunse David lui Ionathan și dzise: „Știind au vădzut¹ tată-tău că am aflat har înaintea ta și ai dzis: «Să nu știe aceasta Ionathan, cîndai nu va?» Ce viu i-i sufletul tău, că în ce chip am dzis, implutu-s-au întru mijlocul meu și întru mijlocul tătine-tău, până² la moarte”.

4. Și dzise Ionathan cătră David: „Ce poftêste sufletul tău și ce îți voi face?”

5. Și dzise David cătră Ionathan: „Iată, dară, miine-i lună noao, și eu ședzînd nu voi ședea cu împăratul a minea; și mă vei slobodzi și mă voi ascunde în cîmpu, până³ înde sară.

6. Și de mă va socotînd socoti tată-tău, și vei grăi: «Cerînd s-au cerut de la mine David, să alêrge până la Vithlêem, cetatea lui, căce jirtva dzilelor acolo, la tot fêliul».

7. Și de va dzice: «Bine», pace robului tău și⁴ de va răspunde năsilnic, să știi că s-au săvîrșit răul de la el.

8. Și vei face milă cu robul tău, căce am băgat făgăduința Domnului pre robul tău împreună cu tine; și de iaste strîmbătat întru robul tău, omoară-mă tu, și până la tată-tău pentru căce așa mă porți?”

9. Și dzise Ionathan: „Nice într-un chip tu, căce de voi știindu ști că s-au săvîrșit răul de la tată-mieu, cum va fi vrêmea întreit; și iată, bine va fi⁵ pentru David, și de nu, voi trimite cătră tine în țarină.

10. Și dzise David cătră Ionathan: „Cine-m va spune mie de va răspunde tată-tău năsilnic?”

11. Și dzise Ionathan cătră David: „Pasă și așteaptă în țarină”. Și mergea amîndoi în țarină.

12. Și dzise Ionathan cătră David: „Domnul Dumnezău a lui Israil știe că voi cerceta pre tată-mieu, cum va fi vrêmea întreit; și iată, bine va fi⁶ pentru David, și de nu, voi trimite cătră tine în țarină.

13. Acestea să facă Dumnezău lui Ionathan și aceste să adaogă, că voi aduce răutățile spre tine, și voi dăscoperi urêchea ta, și te voi trimite, și vei mêrge în pace, și va fi Domnul împreună cu tine, în ce chip era împreună cu tată-mieu.

14. Și de va până voi fi eu viu, și vei face milă cu mine.

15. Și de voi muri cu moarte, [15.] Să nu rădici mila ta de la casa mea, până în vac; [16.] Și dă nu, cînd va rădica Domnul pre neprietenii David, pre fiștecarele, de cătră fața pămîntului.

16. Să să afle numele lui Ionathan de la casa lui David și să cêrce Domnul pre neprietenii lui David”.

17. Și adaosă încă Ionathan a să jura lui David, pentru căce îl iubiia pre el”.

18. Și-i dzise lui Ionathan: „Miine-i lună noao, și te vei socoti, căce să va socoti ședêrea ta.

19. Și vei întrei și te vei socoti și vei veni la locul tău, unde te-ai ascunsu la dzua cea de lucru, și vei ședea lingă Ergav, acela.

20. Și eu voi întrei, cu hășturile⁸, repedzîndu slobodzîndu-le la Amangari.

21. Și iată, voi trimite copilașul, dzicînd: «Pasă, află-mi hăștul!». De voi dzice copilașului: «Dencoace

Ms. 4389, f. 13^v - 13^r

3. Iar David răspunzînd zise lui Ionathan: „Știe tată-tău că eu am aflat milă înaintea ta, ce va zice acest gînd: «Ce cuget eu, nu-l voi spune lui Ionathan». Ce viu Domnul și viu sufletul tău, că, cum am zis, va să se umple între mine și între tată-tău moarte”.

4. Și iar zise Ionathan cătră David: „Dară ce poftêste sufletul tău să-ți fac?”

5. Iară David răspunse cătră Ionathan și zise: „Iată, miine iaste lună noaoă, deci eu nu voi ședea să minine cu împăratul, și mă vei trimête de mă voi ascunde la cîmp pină poimîne seară.

6. Și de va întrebă tată-tău de mine, iar tu să zici: «Se-au cersut David la mine să meargă în Vithlêem, la cetatea lor, că astăzi iaste acolo jirtva a tot neamul lor».

7. De-acii de va zice: «Bine iaste», pace va fi robului tău, iar de-ți va răspunde cu minie, vei priece că se-au umplut urgia lui.

8. Deci fă milă cu robul tău, că ce făgăduința¹ Domnului ai adus pre robul tău la tine; iar de iaste vreo nedreptate în mine, omoară-mă tu sîngur, iar drept ce să mă mai duci la tată-tău?”

9. Iar Ionathan zise: „Ba! Nicî într-un chip nu va fi aceasta, ce, cînd voi înțelêge că se-au umplut răutatea tătine-mieu asupra ta și va vrea să vie la tine, iar eu în cetatea ta-ti voi da vête”.

10. Iar David zise cătră Ionathan: „Dară deaca va grăi tată-tău rău, cine va da mie vête?”

11. Ionathan zise: „Tu dară fii la cîmp!”. Și mêrseră amîndoi la cîmp.

12. Și zise Ionathan cătră David: „Știe Domnul Dumnezul lui Israil că eu voi ispiți pre tată-mieu. Deci de nu se va minia miine sau pină poimîne, să știi că va fi bine pentru tine, Davide, și nu voi trimête să-ti dau vête la cîmp.

13. Aceasta să facă Domnul lui Ionathan și aceasta să-i adaogă! Iar de va vrea tată-mieu să-ți facă rău, eu și acêea-ti voi spune și te voi slobodzi de vei mêrge în pace. Și va fi Domnul cu tine cum au fost și cu tată-mieu.

14. Și de voi trăi, să faci cu mine mila Domnului.

15. Iar de voi muri, în vêci tu să nu iai mila ta de la casa mea. Și cînd va dărâteca Dumnezul vrăjmașii lui David toți de pre fața pămîntului, atunci să se afle numele lui Ionathan în casa lui David”.

16. Și făcu Ionathan făgăduință cu David zicînd: „Să cêrce Domnul pre vrăjmașii lui David”.

17. Și adaose Ionathan a se jura lui David, că-i era drag ca sufletul său”.

18. Și zise Ionathan cătră dînsul: „Miine iaste lună noaoă și vei fi adus aminte, că locul tău va fi dășărt.

19. Iar tu să îngădui¹¹ trei zile și să fii în locul tău, unde te vei ascunde în zioa lucrului și să șazi împotriva cei pietri carea se cheamă Ergav.

20. Iar a treia zi cu voi ieși săgetînd cu săgețile și voi iareta pină la Amangaria.

21. De-acii voi trimête sluga zicînd: «Pasă de-mi gășêste săgețile!». [22.] Deci, de voi zice slugii: «Aproape

Versiunea modernă

3. Iar David i-a răspuns: „Dar tatăl tău știe bine că ne-am împrietenit, căci a zis: «Să nu afle Ionatan, ca să nu se întristeze!». Viu este Domnul și viu este sufletul tău, între mine și moarte nu mai e decît un pas”.

4. Atunci Ionatan i-a zis lui David: „Spune ce-ti dorește inima și ce aș putea face eu pentru tine”.

5. Și David a zis așa: „Iată, miine e lună nouă, și regele mă așteaptă la masă; dă-mi voie să nu vin, ci să mă ascund pină seara în cîmp.

6. Și de va întrebă tatăl tău de mine, tu să-i spui: «David mi-a cerut îngăduința de a se duce la Betleem, cetatea lui, unde se face pomelnicul de un an pentru tot neamul lui».

7. Și de va zice: «Bine», atunci este semn de pace pentru robul tău, iar de va răspunde cu asprime, să știi că el se gîndește la ceva rău.

8. Tu însă să te milostivești de robul tău, căci ne-am legat cu jurămint Domnului; și de am făcut vreo nedreptate, ucide-mă tu, ca să nu mă mai duci la tatăl tău!”.

9. Și Ionatan grăi: „Lasă gîndul acesta! Iar eu, dacă voi ști negreșit că răul din suflet meu s-a împlinit asupra ta și asupra cetăților tale, crezi că nu-ți voi spune?”.

10. Și a zis David către Ionatan: „Cine mă va înștînta, dacă va răspunde tatăl tău cu asprime?”.

11. Și a zis Ionatan către David: „Pasă și așteaptă în țarină”. Și merseră amîndoi în țarină.

12. Pe drum, Ionatan a zis către David: „Domnul Dumnezul lui Israil știe că poimîne voi pune pe tatăl meu la încercare; și de vor fi neprielnice împrejurările pentru David, îți voi da de știre în țarină.

13. Martor să-mi fie Dumnezul, dacă nu-ți voi da de știre! Dacă tatăl meu vrea să-ți facă tie un rău, urechile tale vor afla ca să te duci în pace. Și Domnul va fi cu tine, tot așa cum a fost cu tatăl meu.

14. Și dacă eu voi mai trăi, tu să-mi arăți milă.

15. Și dacă voi muri, să nu-ți iei înapoi mila de la casa mea pină în veci; chiar și atunci cînd Domnul va nimici pe vrăjmașii lui David de pe fața pămîntului, unul cite unul.

16. Și să fie numele lui Ionatan în casa lui David și să caute Domnul pe vrăjmașii lui David”.

17. Și s-a jurat Ionatan încă o dată lui David, pentru că îl iubea pe el ca și pe sufletul lui.

18. Și a zis lui Ionatan: „Miine este lună nouă; și se va întrebă despre tine, cînd vor vedea că scaunul tău este gol.

19. Să mergi poimîne, că e zi de lucru, la ascunzișul unde ai mai fost, și vei ședea lingă Piatra Ezel.

20. Și cu voi trage cu praștia trei săgeți.

21. Și voi trimite un băiat și-i voi zice: «Pasă, caută-mi săgețile!». De voi zice răspicat băiatului: «Săgețile sînt mai aproape de mine, adică dincoace

ВРЦІЕН Я

С.ЛІ

дѣи колате є сѣѣфта де латїне , шї дѣи колате сѣ а
 прѣж , вїмнекъ паче є чїе , шї нѣ жєстїчїе хїнкае
 шѣгѣ , єнѣ дѣнхѣ , мѣрї де вом зїне лїшїтїнеє
 лѣхї дѣи колате сѣѣфта дѣла тїне шї мїн нїнї
 те сѣ мѣрїи колате тѣѣ трїмїнї дѣнхѣ . Шї нѣ
 вхїжнїтхѣ карїе амь гѣнїтї єѣ , шї тѣ лїтѣ
 дѣнхѣ мїрїтѣрї фїтрѣ мїжлїкѣл мїѣ шї фїтрѣ
 мїнї лїкѣл тїѣ пѣнїе фїлїѣ . Шї сѣ лїсѣнїе єт
 давнѣ фїцїрїе шї кенї лѣна шї кенї фїтрїатхѣ
 лїмїастѣ єт мѣнїжнїе . Шї лѣ шѣзїтї фїлїрї дѣ
 тхѣл прѣжѣцїл лѣнї , кашн сѣдїтѣ шї лїтѣ дѣ
 тѣ прѣжѣцїл лѣнїє прѣфїтѣ шї лїсѣнїе мїн нї
 нїтї прѣ сѣнадїнї , шї шї сѣ лїсѣнї дѣлїтѣрѣ
 лѣнї сѣлѣ шї сѣнїн лїсѣл лѣнї дїснї . Шї нѣ нѣ
 гнїнї сѣлѣ нѣмїнї фїзїсїа лїфѣ , кїлнї лї зїсїе тѣ
 пїлїє сѣ лїсѣнїе лѣнї фїлїрїтї кїлнї нѣлїє кѣрїе
 чїтї . Шї сѣ фїлїє фїтрѣ дѣлїє зї лїлїнї фїлїсѣ
 зїсїа лїсѣнї шї сѣ сѣкѣтї лїсѣл лѣнї дїснї , шї
 зїсїе сѣлѣ кѣтрѣ сѣнадїнї фїтрѣлї сѣлѣ , чѣ кѣ
 нѣлї кенїтї фїтрѣлї лѣнї сѣснї , шї єрї шї лїтѣ зї
 лїмїастѣ ? Шї рѣспѣнїе сѣнадїнї лѣнї сѣлѣ , нѣ
 шї зїсїе лѣнї сѣлѣ чїршїтї дѣлї мїне давнѣ пѣнїѣ
 лї кїдїлїє лїтїатѣ лѣнї сѣ мѣрїє шї лїсѣнїє .
 Трїмїнїтїє дѣрїє кѣлнї жїлїтїє нѣмїлїє мїє кнї
 фїтїатїє , шї лѣлї пѣрїнїтї кѣтрѣ мїне фїлїцїнї
 лїтїє шї лїкѣлї дѣлїє фїлї хїрї фїтрѣ сѣкнї тїѣ
 рѣ мѣ дїє дѣрїє шї сѣ лїсѣнїє прѣ фїлїцїнї мїтїє ,
 пїлїтѣрї лїтїє нѣлї кенїтї лїмїастѣ фїлїрїтї лѣнї .
 Шї сїлїжнїє нѣ сѣрїє сѣлѣ прѣ сѣнадїнї фїлїтїє кѣ
 шї зїне лѣнї , фїлїрї дѣ фїтїє лїтїє лї мѣрїє дѣ
 бѣлнїє вѣє , лѣ нѣшїлї нѣ пѣрїтїашїщїтїє кѣ фїлї
 лѣнї сѣснї фїтрѣ рѣшїнїтї тї , шї фїтрѣ рѣшїнїтї
 дїскѣпїрїї мїнїчїнї тїлїє ? Кѣлнї тїлїє зї лї
 лїєлї кїрїє фїлї лѣнї сѣснї трїєлїє прѣ пѣлїжнїтї
 нѣлїєлї гнїтї фїлїрїєцїа тї , лїсѣнї дѣрїє тїрїнї
 чїлїдї прїндїє прѣ вїннїчїлїє кѣлнї фїлї мѣрїцїнї
 жїстїє лїсѣнїє . Шї рѣспѣнїє сѣнадїнї лѣнї сѣ
 лїєлї тѣтїєнїєстѣ шї зїсїє , пѣнїтѣрїє кѣлнї мїлїєрїє
 чѣлї фїлїєтї ? Шї рѣднїє сѣлѣ сѣлїчїа прѣ сѣ
 нїдїнї кї сѣлї сѣмїлїє прѣ єлї , шї шїлїє сѣнадїнї
 нїє сѣлї пїлїнїтїє рѣлї лїєсїлї дѣлї тїлїтїєлїє лѣ
 сѣ сѣмїлїє прѣ дїснї . Шї єрї сѣнадїнї дѣ лї
 лїмїастѣ кѣ сѣрїє дѣмїжнїє , шї нѣлї мїжнїкїтї
 фїтрѣ дѣлїє лїлїнї пїжнїє , кѣлнї сѣлї фїтрїєстїатѣ
 пїлїтѣрїє давнѣ кїлнї лѣ сѣлїжїшїтї прѣтїє єлїтї
 тѣлї лѣнї . Шї сѣ фїлїє дїмїнїчїє шї єшї лї
 сѣнадїнї лї шїрїєтїє лї мѣрїтїєрїє , фїчїєнї лїсѣнїє
 гнїдїнїтї лѣнї дѣлїє , шї кнїлїєшїє мїнї фїлїрїєнїє
 кѣ єлї . Шї зїсїє кнїлїєшїє лѣнї лїлїєрїєтїє фїлїє
 мнї сѣфїчнїє кнїлїєлїє єлї рѣпѣзїєрїє шї кнїлїєшїє
 лї лїєрїєтїє шї сѣлїє лї рѣпѣзїєтїє кѣ сѣѣфта шї
 лїє лїсѣнїє прѣж . Шї мѣрїє кнїлїєшїє пѣнїє лїсѣ
 лїєлїєлїє сѣфїцїнїє вїнїдїє рѣпѣзїєлїє сѣнадїнї шї тїрї
 гїє сѣнадїнї дїннїпїлїє кнїлїєшїє лѣнї шї зї
 сѣє фїлїє є сѣѣфта дѣлїлїнїє шї фїлїнїтїє .
 Шї єрїгнїє сѣнадїнї дїннїє пѣлїє кнїлїєшїє лїсѣ
 лїєлїє зїлїєлїє , сѣрїє зїлїєлїє прѣтїєшїє шї сѣ нѣ
 єтїлїє , шї лїє кнїлїєшїє кнїлїєшїє лѣнї сѣнадїнї
 сѣѣчнїє , шї лїсѣ лїсѣлїє прѣ лїє кнїтїє тїєлїє
 нїє

Biblia 1688, pag. 211, col. II

săgeata de la tine și dencoaice o ia pre ea!», vino, că pace e ție și nu iaste ție hicleșug, viu Domnul!

22. Iară de voiu zice așa tinerelului: «Dencolo e săgeata de la tine!», și mai nainte să mergi, căce te-au trimis Domnul.

23. Și cuvintul carele am grăit cu și tu, iată, Domnul, martur întru mijlocul meu și întru mijlocul tău, pînă în veac”.

24. Și să ascune David în țarenă, și veni luna și veni împăratul la masă să mănince.

25. Și au șazut împăratul pre jătul lui, ca și odată și altădată, pre jețiu lîngă părțe. Și apucă mai nainte pre Ionathan și șazu Avenir de laturea lui Saul și să socoti locul lui David.

26. Și nu grăi Saul nemica în zioa acēea, căci au zis: „E tîmplare, să arată a nu fi curat, căci nu s-au curățit”.

27. Și să făcu într-a doao zi a lunii, în zioa a doao, și să socoti locul lui David și zise Saul cătră Ionathan, feciorul său: „Ce că n-au venit feciorul lui Iesei și ieri și astăzi la masă?”.

28. Și răspunse Ionathan lui Saul și zise lui: „S-au cerșut de la mine David, pînă la Vithlêem, cetatea lui, să meargă.

29. Și au zis: [28.] «Trimite-mă dară, căci jărtvă e neamului meu în cetate, și au poruncit cătră mine frații miei; și acum, de am aflat har întru ochii tăi, să mă duc dară, și să văzu pre frații miei». Pentru acēea n-au venit la masa împăratului”.

30. Și să minie cu urgie Saul pre Ionathan foarte și zise lui: „Fecior de fêțele cêle ce mergu de bunăvoie, au nu știu că părtaș ești tu cu fiul lui Iesei întru rușinea ta și întru rușinea descoperirii maicii tale?

31. Căci toate zilele carele fiul lui Ieseiu trăiește pre pămînt, nu se va găti împărăția ta. Acum dară, trimițînd, prinde pre voinicelu, căci fiul morții iaste acesta”.

32. Și răspunse Ionathan lui Saul, tătine-său și zise: „Pentru căci moare? Ce au făcut?”.

33. Și rădică Saul sulia pre Ionathan ca să-l omoare pre el și știu Ionathan că s-au plinit răul acesta de la tatăl lui, să omoare pre David.

34. Și sări Ionathan de la masă cu urgie de minie și n-au mîncat într-a doao a lunii pîine, căci s-au întristat pentru David, căci au săvîrșit preste el tatul lui.

35. Și să făcu dimineață și ieși Ionathan la țarenă la mărturie, în ce chip au fâgăduit lui David; și copilaș mic – împreună cu el.

36. Și zise copilașului: „Alcargă, află-mi săgețile cu carele cu răpezescu”. Și copilașul au alergat, și el au răpezit cu săgeata și au adus pre ea.

37. Și mērse copilașul pînă la locul săgeții unde repeziia Ionathan și strigă Ionathan dennapoia copilașului lui și zise: „Încolo e săgeata, de la tine și înainte”.

38. Și strigă Ionathan dennapoia copilașului lui, zicînd: „Sirguindu grăbêște și să nu stai!” Și au cules copilașul lui Ionathan săgețile și le-au adus pre êle cătră stăpî / nul lui.

Mt. 45, 1. 126-126

hăștlu de la tine și dencoaice îl ia pre el, vino, că pace fie și nu iaste fie viclesug, viu-i-i Domnul!

22. Iar de voi dzice așa tinerelului: «Dăncolo-i hăștlu de la tine!» și mai înainte să mergi, căce te-au trimis Domnul.

23. Și cuvîntul carele am grăit eu și tu, tată, Domnul martur întru mijlocul meu și întru mijlocul tău, până în veac”.

24. Și să ascunsă David în tarină, și veni luna și veni împăratul la masă să mănince.

25. Și au ședzut împăratul pre jetul lui, ca și odată și altădată, și pre jeț părête, și apucă maite pre Ionathan, și ședzu Avenir de alaturea lui Saul și să socoti locul lui David.

26. Și nu grăi Saul nimic întru dzua acêea, căce au dzis: „Timplare să arată, ca să nu fie curat, căce nu s-au curățit”.

27. Și dzise Saul cătră Ionathan. Și să făcu a dooa a lunei, în dzua a dooa, și să socoti locul lui David, ficiorul său. „Ce că n-au venit ficiorul lui Iese și ieri și astăzi la masă?”

28. Și răspunse Ionathan lui Saul și-i dzise lui: „S-au cerut de la mine David, până la Vithleem, cetatea lui, să margă.”

29. Și au dzis: «Trimite-mă dară, căce jirtvă a feliului meu în cetate și au porîncit cătră mine frații miei; și acum, de am aflat har întru ochii tăi, să mă duc, dară, și să văz pre frații miei». Pentru acêea n-au venit la masa împăratului”.

30. Și să minie cu urgie Saul preste Ionathan foarte și-i dzise lui: „Fiu a fêtelor ce mărgu de bunăvoie, au nu știu că pârtaş ești tu” întru rușinea ta și întru rușinea dăscoperirii maicii tale?

31. Căce toate dzilele carele fiul lui Iese trăiește pre pămîntu, nu să va găti împărăția ta. Acum dară, trimișind, prînde pre voinicele, căce fiu a morții iaste acesta”.

32. Și răspunse Ionathan lui Saul, tătine-său, și dzise: „Pentru că ce moare? Ce au făcut?”.

33. Și rădică Saul sulța pre Ionathan, ca să-l omoare pre el. Și știu Ionathan că s-au plinit răul acesta de la tatăl lui, să omoară pre David.

34. Și sări Ionathan de la masă cu urgie de minie și n-au mîncat în a dooa a lunei plîne, căce s-au înfrîntu pentru David, căce au săvîrșit preste el tatăl lui.

35. Și să făcu dimineată și ieși Ionathan la tarină la mărturie, în ce chip au făgăduit lui David; și copilaș mic - împreună cu el.

36. Și dzise copilașului: „Alergă, află-mi hășturile cu carele au răpăz””. Și copilașul au alergat, și el au repezit cu hăștlu și au adus pre ea.

37. Și mîrse copilașul până la locul hăștului, unde răpedzia Ionathan și strigă Ionathan den napoia tinerelului și dzise: „Acolo-i hăștlu, de la tine și inante”.

38. Și strigă Ionathan den napoia copilașului dzicînd: „Sîrguînd păzêște și să nu stai””. Și au cules copilașul lui Ionathan hășturile și le-au adus pre êle cătră stăpinul lui.

Mt. 4389, 1. 137

iaște săgeata de tine, ia-o””. Tu să vii la mine și să cunoști că-ti iaste pace și năst iaste mie; un hiclesug, viu Domnul!

22. Iar de voi zice slugii asă: «Dăparte iaste de tine săgeata!», de-acu tu numa, să te duci, că Domnul te-au siobozit”.

23. Iar cuvîntele care am grăit eu și tu, tată, Domnul iaste mărturie între mine și între tine, pină în veac”.

24. Și se ascunse David la cîmp și veni luna cea nooa. Și mîrse împăratul la masă să mănince.

25. Și deaca săzu împăratul în jătu, cum iaste obicină¹, care sta lîngă părête, și puse pre Ionathan mai maite și săzu: Avenir de o latore despre Saul, iar locul lui David rămăse dășart

26. Și nu grăi Saul într-acua zi miei un cuvînt, că eugetă întru sine că va fi fost necurat și nu se-au curățit, ce pentr-acêea n-au venit să șază cu noi.

27. Iar a doo zi de luna cea nooa, iar fu locul lui David dășart. Și zise Saul cătră fiu-său, Ionathan: „Ce poate fi de n-au venit ficiorul lui Iese la masă miei ieri, miei astăzi?”

28. Iar Ionathan zise cătră tată-său, Saul: „Se-au cerut David la mine să se ducă la cetatea lor, la Vithleem.

29. Și au zis: «Iasă-mă să mă duc la Vithleem, că iaste în cetate jărtva neamului nostru că mi-au porîncit frații; ce acum, deaca am aflat mlă înaintea ta, să mă duc să-mi văz frații”. Și pentru acêea n-au venit la masa împăratului”.

30. Iar Saul se minie cu urgie pre Ionathan și-i dzise: „Fecior de mumă volnică², au doară nu cunose cu ea ești sotie cu ficiorul lui Iese întru rușnarea ta și întru rușnarea dăscoperirii mume-tei?”

31. Că pină va fi ficiorul lui Iesei viu pre pămînt, nu te vei întări tu, miei împărăția ta. Ce acum trimête și-l ado la mine, că iaste fecior de moarte acela”.

32. Iar Ionathan răspunzînd, zise cătră tată-său: „Pentru că ei să moară? Ce au făcut?”.

33. Iar Saul luoa gedea și vru să dea în Ionathan să-l omoară. Iar Ionathan cunoseu că se-au umplut răutatea tătine-său să omoară pre David”.

34. Și sări Ionathan mîmos de la masă și nu mîncă într-acua zi, a dooa a lunei cei nooa, că-i părea rău de David, că se umpluse răutatea tătine-sau asupra lui.

35. Iar a dooa zi ieși Ionathan la cîmp, ca să dea vête lui David; și un copilaș mic - cu dînsul.

36. Și zise copilului: „Alergă de-mi găsêste săgetile cêle ce săget cu êle!””. Și alergă copilul și le aduse. [37.] Iar el trase cu o săgeată preste dînsul.

37. Și mîrse copilul pre unde fusêse săgetile care le trăsêse Ionathan. [38.] Iar Ionathan strigă pre urma copilului și zise: „Dăparte de tine iaste săgeata”.

38. Și iar mai zise: „Grăbêste curînd, nu te zăbovi!””. Și adună copilul săgetile și le aduse la stăpinu-său.

Mt. 4390, 1. 138

de tînê, iaste să vii, căce pace și maie viclesug viu este Domnul”.

22. Iar de voi zice napoia lui: «Săgete sînt dîncolo de tine și să mearcă la Domnul, iar tu ai drămul”.

23. Și cuvîntul cu carele noi do ne-am grăit, Domnul ne e martur, va rămîne în veac”.

24. Și David s-a ascuns în tarină și, fiind, una nooa regêle a venit să mănince.

25. Și s-a aserut regêle pe nițu, iar ce a rădăi, lîngă perete. Avenir se va lînga Saul, iar Ionathan în tată. Locul lui David a rămas go.

26. Și nu a zis Saul nimic în maie acêea și a gîndit în sine: «Poate s-a mîmînat ceva și David nu a venit pentru că n-a îndepănt legea curatit”.

27. Și a venit a dooa zi a lunei și locul lui David a rămas tot gol. Atunci a zis Saul lui Ionathan, fiul său: „De ce fiul lui Iesei n-a venit miei ieri, miei astăzi la masă?”.

28. Și Ionathan i-a răspuns: „Mă e cerut voce David să se ducă la Betleem, cetatea lui”.

29. Și a zis: «Dă-mi voie să mă duc, pentru că în cetatea noastră este ardere de tot pentru neamul nostru și mi-au chemat frații miei; și acum, cînd am aflat har în ochii tăi, să mă duc să văd pe frații miei». Aceasta este prima de ce n-a venit la masa regelui”.

30. Și Saul s-a mîmînat strășne și a zis: „Fecior netrebnie și neascultătoare, au nu știu eu că tu te-au făcut pârtaş cu fiul lui Iesei, spre rușinea ta și a maicii tale?”.

31. Atîta timp cît fiul lui Iesei vietuiește pe pămînt, nu se va împlini împărăția ta. Trimite după el, prîndeti-l, că este hotărît la moarte”.

32. Și a răspuns Ionathan tatălui său: „De ce trebuie să moară? Ce a făcut?”.

33. Și a ridicat Saul sulța spre Ionathan ca și cum ar fi vrut să-l ucidă. Și a înțeles Ionathan că tatăl lui time cu dîndușul să-l ucidă pe David.

34. Iar Ionathan s-a sculat mîmos de la masă și nu mîncat a dooa zi a lunei miei o fărămîtură de pine, întristat, fiindcă tatăl lui i-a ocărit pe David.

35. A dooa zi dimineată a iesit Ionathan în tarină să-i povestească lui David, cum făgăduise și cu el o umbra un copilaș.

36. Și i-a zis copilașului: „Alergă și adu-mi săgetile pe carele am să te trimit cu prîndu”. Și copilașul a alergat, și el a siobozit o săgeată dîncolo de băat.

37. Și a mîrș copilașul pină la locul săgetii, siobozite de Ionathan. Și i-a strigat Ionathan copilașului: «Veni că săgete sînt înaintea ta”.

38. Și iar mai strigat: «Nu te opri, dar te dăparte””. Și a adunat copilașul săgetile și le aduce adus stăpinului.

СВІ

І ПІРІ

ІН КВІ СІ АСІІ. ШІН КІПНААШІІ КІСІ ШІНІІТІ МІМІКА
 ФІПІРІ ГОНАДІАІ. ШІН ДАКІНІ АХ ШІНІІТІ КІСІАІ
 ІД ПІСІА. ШІН ГОНАДІАІ АХ ДІПІ ОУНІФАТЕАІ АХ
 ПІСІОТІ КІПНАА АХ, ШІН ЗІСІ КІПНААШІАД СІХ ПІ
 МІ ПІПІРІ ПІСІАТЕ. ШІН ДІПІКА СІ ДІСІ КІПНААШІА
 ШІН ДАКІНІ СІСІ СІСІАІТІ ДІАІ ПІАТІРІ КІВІТІ, ШІН КІВІ
 ЗІХ ПІСІЕ ФІАІА АІНІ, ШІН СІ ПІСІНІЕ АІНІ ДІ, ПІ СІ
 ШІН СІПІТІЕ ОУНІА ПІЕ АІААІТІ, ШІН АІ ПІАІНІ ФІЕ
 ШЕКІНІЕ ПІПІРІ АІРІАТЕАІ СІСІ, ПІНІЕ АІ СІВІКІРІШІ
 МІ РІМІ ДІАІНІ КІВІРІШІ. ШІН ЗІСІ ГОНАДІАІ
 АІНІ ДАКІНІ, ПІСІ ПІПІРІ ШІН ПІТІ ІНІ АІ ПІАІТІ
 НІНІ СІМІАІНІ, ПІПІРІ НІМІАІ ДІМІАІНІ ЗІКІНІАІ,
 ДІМІАІ КІПІ МІРІТІАІ ПІПІРІ МІПІАІСІАІ МІЕІ ШІ
 АІПІРІАІ. ШІН ПІПІРІ МІПІАІ СІА СІМІАІСІІМІ МІАІ, ШІН
 ПІПІРІ МІПІАІ СІМІАІСІІМІ ТІАІЕ, ПІНІЕ ПІВІКІЕ.
 МІ ШІН СІ СІСІАІ ДІАІСІ, ШІН СІ ДІСІ ШІН ГОНАДІАІ
 ПІПІРІ ПІСІАТЕ.

К А П І А

 ІН КІВІ ДАКІНІ АІНОІА, КІПІРІ АІВІМЕЛІХ
 ПІСІОТІАІ, ШІН СІ МІНІНІ АІВІМЕЛІХ КІ
 ПІМІПІАІТІ АІНІ, ШІН ЗІСІ АІНІ ТІ КІВІТІ
 СІМІАІ ШІН ІМІЕ КІВІТІНІЕ? ШІН ЗІ
 СІ ДАКІНІ ПІСІОТІАІ АІВІМЕЛІХ, ПІПІРІ
 ТІАІ МІАІ ПІРІВІНІТІ МІЕ КІВІАІНІТІАІ, ПІПІРІ КІАІ
 СІ МІЕ КІМІНІ СІВІ ШІЕ КІВІАІНІТІАІ, ПІПІРІ КІАІ
 СІ ПІ ІМІНІАІ ПІІТІНІЕ, ШІН ПІПІРІ КІАІЕ СІ
 КІМІ ПІРІВІНІТІАІ СІЕ, ШІН СІДІНАІРІ МІАІ МІВІТІВІ
 СІПІ, ПІАІВІАІ ТІ СІ КІАІМІ ЕМІСІНІМІ. ШІН АІКІ
 ДІ СІАІТІ СІПІТІ МІАІТІАІ, Е ПІАІНІ ДІ ПІАІАІ
 МІЕІ СІАІ АІАІ. ШІН ПІСІВІНІЕ ПІСІОТІАІ АІНІ
 ДАКІНІ, ШІН ЗІСІ НІ СІАІТІ СІПІТІ МІАІ МІ ПІАІ
 НІ НІВІАІТІ, ФІПІРІ ДІ НІМІАІ СІПІТІЕ ПІАІНІ СІ
 ПІАІ КІВІ ФІН ПІСІНІЕ СІДІНАІ ПІЕ ДІ МІЕІРІ, ШІН
 ВІРІМІАІ. ШІН ПІСІВІНІЕ ДАКІНІ ПІСІОТІАІ ШІ
 ШІН ЗІСІ АІНІ, ТІ ШІН ДІ АІДІАІ НІАІ ФІРІТІ ЕРІ ШІ
 АІАІТІ ІРІ, КІАІАІ АІ ІШІТІ ПІАІЕ СІАІ ФІВІКІТІ
 ПІАІЕ СІДІНАІ КІВІАІТІ, ШІН АІАІТІ КІАІ Е СІАІ
 КІАІТІ ПІПІРІ КІВІНІ СІАІ СІПІАІ АІСІТІЗІ ПІПІРІ
 ОУНІФАТЕАІ МІАІ. ШІН АІ ДІПІ АІНІ АІВІМЕЛІХ
 ПІСІОТІАІ ПІАІНІАІ ПІВІНІ ПІАІНІТІ КІВІТІ АІАІСІ НІ
 СІ ПІАІНІЕ, СІВІЗІ НІМІАІ ПІАІНІАІ ФІЕ СІНІТІАІ АІАІ
 ТІ ДІ СІПІТІАІ ФІАІА ДІМІАІНІ, КІ СІ ПІЕ ПІАІНІЕ КІ
 ДІ ПІПІРІ КІАІ ЗІ АІСІ АІАІТІ ПІЕ АІАІ. ШІН АІСІ
 АІСІ СІ ОУНІАІ ДІНІ СІДІНАІ АІНІ СІАІАІ, ПІСІ СІАІ АІТІ
 АІ СІПІТІАІ НІ СІАІАІ ПІАІНІТІ ДІМІАІНІ, ШІН НІ
 МІЕІ АІНІ ДІНІ СІАІАІ ПІСІВІАІ АІШІКІНІ АІНІ СІАІАІ.
 ШІН ЗІСІ ДАКІНІ КІПІРІ АІВІМЕЛІХ, ДІ АІСІЕ АІНІ
 СІПІТІ МІАІ АІТІ СІАІСІ АІ СІАІЕ ВІЗІНІЕ СІВІАІ
 АІМІ ШІ ОУНІФАТЕАІ МІАІ НІМІАІ АІАІТІ ПІАІАІ
 МІЕІ ПІПІРІАІ КІВІАІНІТІАІ ПІПІРІАІ ДІ ГІАІВІ.
 ШІ ЗІСІ ПІСІОТІАІ АІ СІАІАІ АІНІ ПІАІАІ ТІАІНІ ДІ
 ФІАІА СІПІНІЕ, ПІКІАІАІ АІ ОУНІЕ ПІВІАІТІ ІАІ,
 ШІ АІ ПІСІВІНІЕ КІ СІДІНАІЕ ДІНІАІРІАІ ТІН ПІСІЕ
 СІМІАІ ДІКІНІ АІАІ ПІЕ АІАІТІАІ СІАІ СІВІТІНІ НІ
 СІЕ АІАІ АІПІРІ ДІПІРІ АІАІТІАІ АІНІ, ШІН ЗІСІ ДІ
 ВІАІ ПІПІРІ КІ АІСІЕ КІАІ АІАІТІАІ ДІ МІЕІ ПІЕ АІ, ШІН
 СІ ДІ ДІ ПІЕ АІАІ. ШІН СІ СІСІАІ ДІАКІНІ ШІ
 ФІАІА ПІСІОТІАІ АІАІ ДІПІРІ ФІАІА АІНІ СІАІАІ,
 ШІН СІ ДІАІАІ СІПІРІ АІАІАІ ПІПІРІАІ ПІЕ ДІНІ.

Biblia 1688, pag. 212, col. 1

- 39. Și copilașul n-au știut nemica, fără Ionathan și David au știut cuvîntul.
- 40. Și Ionathan au dat uneltele lui preste copilul lui și zise copilașului său: „Pasă, intră în cetate!”
- 41. Și deaca să duse copilașul, și David s-au sculat de la Piatra Căii și căzu preste fața lui și să închină lui de 3 ori și sărută unul pre alalt și au plins fieștecarele întru aproapele său, pînă la săvîrșire mare David covîrși.
- 42. Și zise Ioanathan lui David: „Pasă în pace, și în ce chip am jurat noi amîndoi întru numele Domnului, zicînd: «Domnul va fi martur întru mijlocul meu și al tău, și întru mijlocul semenției mele și întru mijlocul semenției tale, pînă în veac!»”.
- 43. Și să seculă David și să duse, și Ioanathan intră în cetate.

CAP 21

- 1. Și veni David la Nomva, cătră Avimeleh preotul, și să minună Avimeleh cu tempinarea lui și zise lui: „Ce eă tu singur, și nime cu tine?”
- 2. Și zise David preotului Avimeleh: „Împăratul mi-au poruncit mic cuvînt astăzi și zise mie: «Nimeni să nu știe cuvîntul pentru care eu te trimiț pre tine și pentru carele eu ț-am poruncit ție». Și slugilor m-am mărturisit, în locul ce să cheamă Emonim.
- 3. Și acum, de sint supt mîna ta 5 pîini, dă în mîna mea ce se va afla”.
- 4. Și răspunse preotul lui David și zise: „Nu sint supt mîna mea pîini necurate, fără de numai sfînte pîini sint; de vor fi păzite slugile însă de muieri, și vor mîncea”.
- 5. Și răspunse David preotului și zise lui: „Ce și de muiere ne-am ferit ieri și alaltaieri, cînd am ieșit în cale s-au făcut toate slugile curățite; și această cale e spureată, pentru căci se va sfînti astăzi, pentru uneltele mele”.
- 6. Și au dat lui Avimeleh preotul pîinile punerii-înainte, căci acolo nu era pîine, fără numai pîinile fîții cële luate dentru fața Domnului, ca să puie pîine caldă întru care zi ie-au luat pre ăle.
- 7. Și acolo era unul den slugile lui Saul, în zioa acēea tîindu-se neesaran înaintea Domnului; și numele lui – Doie sirul, păsēind mușeoi lui Saul.
- 8. Și zise David cătră Avimeleh: „De iaste aici, supt mîna a ta, sulită au sabie? Vezi că sabiia a mea și uneltele mele nu mi-am luat în mîna mea, căci era cuvîntul împăratului degrabă”.
- 9. Și zise preotul: „Ia sabiia lui Goliath, celui de fēliu strein, pre carele ai ucis în Valea Ila; și ea – învălită cu o haină dennapoia cei preste umăr; de vei lua, pre aceasta ție ia-o, căci nu iaste alta afară dentru aceasta aici”. Și zise David: „Iată, nu iaste ea aceasta, dă-mi-o pre ea!”. Și o dēde pre ea lui.
- 10. Și să seculă David și fugi în zioa acēea de cătră fața lui Saul și veni David cătră Anhus, împăratul Ghethei.

Ms. 45, l. 126'

39. Și copilașul n-au știut nimic, fără Ionathan și David au știut cuvîntul.

40. Și Ionathan au dat uneltele lui preste copilul lui și dzise copilașului său: „Pasă, intră în cetate!”.

41. Și dacă să duse copilașul, și David s-au sculat de la Ergav și căzdu preste fata lui și să închină lui de 3 ori. Și sărută careleș pre aproapele său, și au plînsu fieștecarele întru aproapele său până la săvîrșire mare David covîrși.

42. Și dzise Ionathan lui David: „Pasă în pace, și în ce chip am jurat noi amîndoi întru numele Domnului, dzicînd: «Domnul va fi martur întru mijlocul meu și al tău și întru mijlocul sămîntei mele și întru mijlocul semîntei tale, până în vac!»”.

43. [42] Și să sculă David și să duse, și Ionathan intră în cetate.

CAP 21

1. Și veni David la Nomva, cătră Avimeleh preutul, și să minună Avimeleh preutul cu timpinarea lui și-i dzise lui: „Ce-i că tu sîngur, și nime împreună cu tine?”.

2. Și dzise David preutului Avimeleh: „Împăratul mi-au poruncit mie cuvîntul astăzi și dzise mie: «Nime să nu știe cuvîntul pentru carele eu te trimis pre tine și pentru carele eu porîncescu tie». Și slugilor m-am mărturisit întru locul ce să chiamă Emmonim.

3. Și acum, de-s suptu mina ta 5 piîni, dă în mina mea ce să va afla”.

4. Și răspuse preutul lui David: „Nu-s suptu mina mea piîni necurate, fără numai sfînte piîni sîntu; de vor fi păzite slugile numai de muieri, și vor mîncea”.

5. Și răspuse David preutului și dzise lui: „Ce și de muieri ne am ferit ieri și alaltieri, cîndu am ieșit în cale s-au făcut toate slugile curățite; și aceasta cale-i spurcată, pentru căce să va sfînti astăzi, pentru uneltele mele”.

6. Și i-au dat lui Avimeleh preutul pînele călea a punerii înainte, căce acolo nu era piîni, fără numai piînele fetei căle luate dentru fata Domnului, ca să puie pîine caldă întru care dă au luat pre ele.

7. Și acolo era una den slugile lui Saul, întru dzua căcea; tîndu-să neessaran înaintea Domnului și numele lui - Doie sirul, pascînd mușcoii lui Saul.

8. Și dzise David cătră Avimeleh: „Dă iaste aicea, suptu mina ta, sultă au sabie; vedzi că sabia mea și uneltele mele nu mi-am luat în mina mea, căce era cuvîntul împăratului de sirgu”.

9. Și dzise preutul: „Iată sabia lui Goliath celu strîn de feli, pre carele ai ucis întru valea Ila; și ea - învălă cu o haină den napoia cei preste umăr; de vei lua pre aceasta, ia-o, căce nu iaste alta afară de aceasta aicea”. Și dzise David: „Iată, nu iaste ca aceasta, dă-mi-o pre ea”. [10.] Și o dăde pre ea lui.

10. Și să sculă David și fugi întru dzua căcea de cătră fata lui Saul și veni cătră Anhus, împăratul Gheth.

Ms. 4389, l. 137' 138'

39. Și copilul nu pricepu nimic, ce numai ce știia Ioanathan și David acele vorbe.

40. Și dăde Ioanathan armele lui la copil și-i zise: „Pasă de le du în cetate!”.

41. Iar deaca se duse copilul, se sculă David de la Ergav și, căzînd pre pămînt, i se închină de 3 ori. Și se sărutară amîndoi și plînseră unul pentru altul de prietnicia lor pînă la mare săvîrșire.

42. Și zise Ioanathan cătră David: „Pasă cu pace și cum ne-am jurat noi amîndoi cu numele Domnului și am zis: «Să fie Domnul mărturie între mine și între tine, și între semîntia ta și între semîntia mea pînă în veac!»”.

43. Și se sculă David de se duse, iar Ioanathan mîrse în cetate.

CAP 21

1. Și mîrse David la Nova³ la Avimeleh, preutul; și ieși Avimeleh întru întimpinarea lui și-i zise: „Ce poate fi de ești sîngur și nu raste nimini cu tine?”.

2. Iar David zise cătră Avimeleh preutul: „Poruncitu-mi-au împăratul o poruncă și mi-au zis: «Nimini să nu prinză de veste cuvîntul pentru care te trimis cu astăzi și ce-ți porîncesu». Ce am lăsat slugile la un loc ce se chiamă Emmonim.

3. Ce acum, de vor fi undevaș la tine 5 piîni, dă-mi”.

4. Iar preutul răspunzînd, zise lui David: „Nu sînt la mine piîni proaste, ce la mine sînt piîni sfînte, care să le mînce numai cei ce se păzesc să fie curăți de muieri”.

5. Iar David răspunzînd, zise cătră preot: „Și noi sîntem curăți de muieri de alaltieri, den zioa căcea ce am ieșit în cale; și slugile toate sînt curate și calea aceasta iaste curată, că și aceasta se va sfînti astăzi pentru vasele mele”.

6. Și-i dăde preutul pîne de călea a punerii înaintea Domnului, că altă pîine nu era acolo, ce numai acea pîine era acolo aduse, care le pusese înaintea Domnului și i dădele le dăde lui întru-acea zi.

7. Și era acolo întru-acea zi o slugă de ale lui Saul tînd turmă tînră înaintea Domnului; și numele lui era Doie sirinul, scutar³ preste păstoria lui Saul⁴.

8. Și zise David cătră Avimeleh: „Caută de vezi de va fi la tine vreo gecea și vreo pavăză, că gedeașoa mea și sabia mea nu le-am luat cu mine, că mi-au fost porunca împăratului de pripă”.

9. Iar preutul zise: „Iată sabia lui Goliath filistimleanul, care l-ai ucis tu în vale, stă înfășurată în unelte după efud⁵; ce, de-ți va trebui, o ia, că alta fără de căcea nu iaste aici”. Iar David zise: „Dară deaca nu iaste alta, tu-mi dă și căcea”. Și i-o dăde.

10. Iar David, sculîndu-se, fugi întru-acea zi de fata lui Saul și mîrse la Achus, împăratul Ghethului.

Verstunca modernă

39. Și copilașul n-a știut nimic, numai Ionatan și David știu despre ce este vorba.

40. Și i-a dat Ionatan armele băiatului și i-a zis: „Pasă, intră în cetate!”.

41. Și cînd copilașul a plecat, David s-a ridicat de la Piatra Ezel și s-a închinat de trei ori; s-au sărutat unul pe altul și au plîns amîndoi, iar David a plîns mai tare.

42. Și a zis Ionatan lui David: „Pasă în pace! Și nu uita de cele de care ne-am legat amîndoi în numele Domnului: «Domnul va fi martor între mine și tine, și între urmașii mei și urmașii tăi, în vece!»”.

43. Și s-a sculat David și s-a dus, iar Ionatan s-a întors în cetate.

CAP 21

Rătăcirile lui David

1. David a mers spre Nobe, la preotul Ahimelec care, întrecușat de întîlnire, l-a întregat: „De ce ai venit sîngur și nimeni nu e cu tine?”.

2. Și a zis David preotului Ahimelec: „Regele mi-a dat o poruncă și mi-a zis: «Nimeni să nu știe pentru ce te trimis și ce ti-am poruncit». De aceea mi-am lăsat oamenii într-un loc taimic, la Emonim.

3. Și acum trebuie să le dau de mîncare; dacă ai la îndemînă cinei piîni sau altceva, dă-mi”.

4. Și a răspuns preotul lui David: „Pîine obișnuită nu am la îndemînă, numai pîni sfînte sînt; dacă oameni tîi s-au înfrinat de la femei, pot mîncea”.

5. Și a răspuns David preotului: „De trei zile ne-am abținut de la femei, de cînd sînt pe drum tinerii slujitori au umblat în curățenie, deși această călătorie nu e curată; și astfel astăzi pîinea va rămînie curată”.

6. Și i-a dat Ahimelec piînele punerii-înainte, căci altă pîine nu avea. Acestea au fost luate dinaintea fetii Domnului, ca să fie înlocuite cu piîni calde.

7. În ziua aceea se afla acolo, rămas în fata Domnului, unul din slujitorii lui Saul, cu numele Doeg, Idumeu, baciul ciobanilor lui Saul.

8. Și a zis David către Ahimelec: „Nu ai o sultă sau vreo sabie? Vezi că sabia mea și armele mele nu le-am luat, pentru că porunca regelui era grabnică”.

9. Și a zis preotul: „Ia sabia lui Goliath, Filisteanul, pe care l-ai ucis în Valea Stejarului, ea este învălă într-o haină de efod. Dacă vrei s-o iei, ia-o, pentru că nu este alta aici”. Și a zis David: „Dă-mi-o pe asta, alta mai bună nu găsește”. Și i-a dat-o.

10. În aceeași zi, David și-a urmat fuga lui de Saul și a ajuns la Achis, regele din Gat.

ОІЕН А

Шн зисертъ савунае ахн анхусь кѣтрѣ ель нѣ жте
 ачѣста дакндъ, ꙗко прѣтѣль пѣмжнѣдѣнъ? азъ
 нѣ ачѣстѣла ꙗко ꙗко чѣлае зѣжѣка зикжндѣ, азъ
 оушнѣ савѣ нѣ мнѣ ахн, шн дакндъ нѣ зѣтѣла
 де мнѣ ачѣ ахн. Шн пѣсе дакндъ нѣ вѣжнѣдѣль
 ачѣста фннма ахн шн стѣ спѣрѣ фолартѣ де кѣтрѣ
 фаѣ ахн анхусь ꙗко прѣтѣль гедѣн. Шн шѣ
 скнмѣатѣ фаѣ ахн фннмѣ ахн шн стѣ фѣкѣ ꙗ
 трѣ ачѣла зн шн стѣ небѣнѣа лѣ оушѣлае зѣтѣцѣн
 шн стѣ спрѣжнѣа ꙗко трѣ мѣжнѣа ахн, шн нѣ дѣ прѣ
 оушѣлае чѣтѣцѣн шн блѣае ахн нѣ ꙗ прѣтѣ блѣа
 ахн. Шн зисѣ анхусь кѣтрѣ савунае ахн ꙗ
 трѣ ачн вѣзѣтѣ омы дѣзѣмѣтѣн кѣтрѣ ачн ачѣсѣ
 прѣ ель аа мнѣ. азъ доартѣ мѣ анѣсѣн іѣ
 дѣ дѣзѣмѣтѣн ꙗ кѣтрѣ ачѣ ачѣ прѣ ель сѣсѣ дѣ
 мѣтѣтѣсѣ кѣтрѣ мнѣ дѣ ачѣста нѣ ба ꙗко
 ꙗко асѣ мѣ.

КАП КЕ

нѣтѣ дѣсѣ дѣ ачѣсѣ дакндъ шн скѣпѣ шн
 веннѣ аа пѣщѣра оу дѣлаа мѣ, шн азъ зѣрѣ
 фаѣ ачн ахн шн тоатѣ кѣса тѣтѣжнѣсѣ
 шн стѣ погорѣтѣ ачѣсѣ кѣтрѣ ель
 Шн стѣ ачѣнарѣ кѣтрѣ ель тоатѣ чѣла
 те ера ꙗне вѣтѣ, шн тоатѣ датѣорнѣкѣла, шн тоатѣ
 сѣпѣрѣтѣла аа сѣфаѣтѣ, шн ера прѣсте ен поу
 цѣнѣторѣ, шн ера ꙗ прѣвѣнѣтѣ кѣ ель ка вѣсѣ, ꙗ
 дѣ сѣамѣннѣ. Шн стѣ дѣсѣ дакндъ дѣ ачѣсѣ аа
 масѣфа ахн мѣаѣ, шн зисѣ кѣтрѣ ꙗко прѣтѣль
 мѣаѣ, стѣ фѣ дѣартѣ пѣтѣла мѣ ель шн мѣаѣ мѣ
 ачнѣтѣ тѣнѣ пѣмѣ вѣн шн чѣла фаѣ мѣ дѣ мнѣ
 зѣтѣ. Шн рѣтѣ фаѣ ꙗко прѣтѣла ахн мѣаѣ ꙗ
 шн ачѣсѣ ꙗко прѣвѣнѣтѣ кѣ ель тоатѣ знѣае фннѣ
 дакндъ ꙗко трѣ ꙗко прѣдѣрѣ. Шн зисѣ гадъ прѣрѣкѣла
 кѣтрѣ дакндъ нѣ шѣтѣ ꙗко трѣ ꙗко прѣдѣрѣ ꙗко
 вѣн веннѣ аа пѣмжнѣдѣнѣ оу дѣнѣ, шн мѣрѣсѣ дѣ
 вѣнѣ шн веннѣ шн шѣсѣ ꙗко прѣтѣль снрѣтѣ
 Шн азъ сн савѣ кѣтрѣ шѣтѣ дакндъ шн сѣамѣннѣ чѣ
 ера кѣ ель, шн савѣ шѣтѣ ꙗко прѣтѣль сѣпѣтѣ ачѣ
 пѣра чѣ дѣлаа рама, шн сѣамѣннѣ ꙗко мѣжнѣ ахн шн
 тоатѣ савунае ахн двѣрѣа ахн. Шн зисѣ са
 ѣла кѣтрѣ савунае ахн те ꙗ те двѣрѣа ахн, ачѣсѣ
 тѣцн дѣартѣ фннѣ ахн веннѣамнѣ дѣ ачѣсѣ прѣтѣ аа
 тѣцн аа вѣн ба дѣа фѣкаѣ ахн ꙗко сѣмѣ царѣне шн кѣн
 шн прѣ тѣцн прѣ вѣн ба дѣне мѣн мѣаѣ прѣсте
 сѣтѣ, шн прѣсте мѣн. Кѣтѣ сѣжнѣтѣцн тѣцн
 ꙗко прѣмѣаѣ асѣпра мѣ? шн нѣ жтѣ чѣла те дѣсѣкѣ
 прѣ оуѣфѣка мѣ, пѣмѣтрѣ кѣ азъ пѣсѣ фѣартѣ дѣннѣ
 чѣ фѣкаѣ мѣ ꙗко прѣвѣнѣтѣ кѣ фѣкаѣ ахн ꙗко сѣмѣ шн
 нѣ жтѣ дѣрнѣа пѣмѣтрѣ мнѣ дѣнѣтрѣ вѣн, шн
 дѣсѣкѣ прѣдѣрѣ оуѣфѣка мѣ, кѣтѣ азъ рѣжнѣатѣ фѣ
 нѣа мѣ ꙗко прѣрѣвѣла мѣ асѣпра мѣ ꙗко трѣ вѣрѣтѣ
 мѣш ка шн зѣсѣ ачѣаѣта. Шн рѣсѣтѣнѣсѣ дѣн
 снрѣла нѣсправннѣа прѣсте мѣшкѣн ахн савѣ
 шн зисѣ вѣзѣтѣ прѣ фѣнаѣ ахн ꙗко сѣмѣ веннѣ аа
 нѣмѣа кѣтрѣ ахн мѣаѣхъ фѣчѣрѣла ахн ахнѣтѣ
 прѣсѣтѣла. Шн ꙗко прѣтѣ ахн прѣнѣ дѣмѣзѣтѣ
 шн дѣ мѣжнѣтѣ азъ ачѣтѣ ахн, шн савѣ ахн ꙗко
 ачѣ чѣла шн снрѣн дѣ фѣан азъ ачѣтѣ ахн
 Шн азъ прѣмѣнѣ ꙗко прѣтѣла стѣ кѣмѣ прѣ ахн мѣаѣ

Biblia 1688, pag. 212, col. II

- 11. Și ziseră slugile lui Anhus cătră el: „Nu iaste acesta David, împăratul pământului? Au nu acestuia începea cèle ce juca, zicind: «Au ucis Saul cu miile lui, și David, cu zecile de mii ale lui!»?”
- 12. Și puse David cuvîntul acesta în inima lui și să spăre foarte de cătră fața lui Anhus, împăratul Ghethii.
- 13. Și ș-au schimbat fața lui înaintea lui și să făcu întru acêca zi și să nebuniia la ușăle cetății și să sprijiniia întru minile lui și cădea pre ușăle cetății, și balele lui cura preste barba a lui.
- 14. Și zise Anhus cătră slugile lui: „Iată, ați văzut, om dezmetec; căci l-ați adus pre el la mine?”
- 15. Au doară mă lipsese cu de dezmeteci? Căci l-ați adus pre el să să dezmetecăcă cătră mine? De e acesta, nu va întra în casa mea”.

CAP 22

- 1. Și să duse de acolo David și scăpă și veni la peștera Oddlam. Și auziră frații lui și toată casa tătine-său și să pogoriră acolo cătră el.
- 2. Și să adunară cătră el tot cel ce era în nevoie, și tot datornicul, și tot supăratul la suflet, și era preste ei povățuitoriu; și era împreună cu el ca vro 400 de oameni.
- 3. Și să duse David de acolo la Masifa lui Moav și zise cătră împăratul Moav: „Să fie dară tatul meu și maica mea lîngă tine, pînă voi ști ce va face mie Dumnezău”.
- 4. Și rugă fața împăratului Moav și lăcuia împreună cu el toate zilele, fiind David întru îngrădire.
- 5. Și zise Gad prorocul cătră David: „Nu șădea întru îngrădire, pasă și vei veni la pămîntul Iudei”. Și mērse David și veni și șăzu în cetatea Sirih.
- 6. Și auzi Saul că să știu David și oamenii ce era cu el. Și Saul șădea în deal suptu arătura cea de la Rama; și sulița, în mîna lui, și toate slugile lui dvorii lui.
- 7. Și zise Saul cătră slugile lui, cea ce dvorii lui: „Ascultați dară, fiii lui Veniamin, de adevărat la toți la voi va da fiiul lui Ieseiu țarene și vii, și pre toți, pre voi, va pune mai mari preste sute și preste mii?”
- 8. Căce sinteți toți într-un loc asupra mea? Și nu iaste cela ce descopere urêchea mea pentru că au pus făgăduintă fiiul meu împreună cu fiiul lui Ieseiu, și nu iaste dorind pentru mine dentru voi și descoperind urêchea mea căce au ridicat fiiul meu pre robul-miu asupra mea, întru vrăjmaș, ca și zioa aceasta”.
- 9. Și răspunse Doic Sirul, ispravnicul preste mușcoii lui Saul, și zise: „Văzut-am pre fiiul lui Ieseiu venit la Nomva cătră Ahimeleh, feciorul lui Ahitov preotul.
- 10. Și-i întreba lui pren Dumnezău și de mîncat au dat lui și sabiia lu Goliath, celui striin de feliu, au dat lui”.
- 11. Și au trimis împăratul să chême pre Ahimeleh, /

Ms. 45, f. 126^v-127^r

11. Și dziseră slugile lui Anhus cătră el: „Nu iaste acesta David, împăratul pământului? Au nu acestuia începea căle ce juca, dzicînd: «Au ucis Saul cu miile lui, și David cu dzecile de mii a lui?»”.

12. Și puse David cuvintele acēstea întru inima lui și să spăria foarte de cătră fața lui Anhus, împăratul Ghethul.

13. Și ș-au premenit fața lui înaintea lui și să făcu într-acēea dzi și să înfla la ușile cetății² și să sprijeniia întru miilele lui și cădea pre ușile cetății, și balele lui cura preste barba lui.

14. Și dzise Anhus cătră slugelē lui: „Iată, ati vădzut om dăzmētec; pentru că ce l-ati adus aicca la mine?”

15. Au doară mă lipseseu eu de dăzmēteci. Căce l-ati adus pre el să dăzmetească cătră mine? Dă-i acesta, nu va intra în casa mea”.

CAP 22

1. Și să duse de acolo David și scăpă și veni la peșterea Odollam. Și audziră frații lui și toată casa tătine-său și pogoriră cătră el acolo.

2. Și să aduna cătră el tot cel în nevoie, fiind și tot datornicul și tot supăratul la suflet, și era preste ei povățitor; și era împreună cu el ca vro 400 de oameni.

3. Și să duse¹ de acolo la Masifa a lui Moav și dzise cătră împăratul Moav: „Să fie dară tată-mieu și maica mea lingă tine, până voi și ce-m va face² Dumnedzău”.

4. Și rugă fața împăratului Moav și lăcua împreună cu el toate dzilele, fiind David întru îngrădire.

5. Și dzise Gad prorocul cătră David: „Nu șeada întru îngrădire, pasă și vei veni la pământul Iuda”. Și mēse David și veni³ la cetatea Sarih.

6. Și audi Saul căce să știu David și oamenii ce era cu el. Și Saul șeada în deal, suptu arătura⁴ de la Rama; și sulția în mina lui, și toate slugelē lui dvorii lui.

7. Și dzise Saul cătră slugelē lui, ceia ce dvorii lui: „Ascultați dară, fii lui Veniamin, de adevărat la toți la voi va da fiul lui Iese țarini și vii, și pre toți, pre voi, va pune sotnici și preste mii?”

8. Căce sînteți toți într-un loc asupra mea? Și nu iaste cela ce să dăscopere urēchea mea pentru că au pus făgăduință fiul meu împreună cu fiul lui Iese, și nu iaste durîndu pentru mine dentru voi și dăscoperind urēchea mea căce au rădicat fiul meu pre robul meu asupra mea, întru neprieten, ca și dzua aceasta”.

9. Și răspunse Doie Sirul, ispravnicul preste mușconi Saul, și dzise: „Vădzut-am pre feciorul lui Iese venit la Nomva cătră Ahimeleh, feciorul lui Ahitov preutul.

10. Și-i întreba lui pren Dumnedzău și de mîncat i-au dat lui și sabia lui Goliath, celui striin de fēli, i-au dat lui”.

11. Și au tri-⁵ mis împăratul să chēme pre Ahimeleh.

Ms. 4289, f. 138^r

11. Iar slugile lui Achus ziseră cătră dînsul: „Dară nu iaste acesta David, împăratul pământului? Și au n-au ieșit muerile înaintea lui dântuind și zicînd: «Birui Saul cu miile lui, iar David cu zecile de mii ale lui?»”

12. Iar David puse acest cuvînt în inima sa și se spăre foarte de Achus, împăratul Ghethului.

13. Și se schimbă fața lui înaintea lui de frică și se izmeni într-acea zi și băcănna la portile cetății și tremura cu miinle și căzu înaintea porții cetății, și-i cura balele pre barbă”.

14. Iar Achus zise cătră slugile sale: „Văzut-ati un om nebul; dară pentru ce l-ati adus la mine?”

15. Au doară n-aș fi avut eu un om ca acesta? Ce l-ati adus înaintea mea să se îndrăcească? De vrēme ce iaste așa, să nu mai între în casa mea”. Și se duse David și scăpă și de acolo și se mintui.

CAP 22

1. Și mēse în peștera Odollamului, iar frații lui și casa tătine-său, deaca audziră, se duseră acolo la dînsul.

2. Și se strînsēră la dînsul toți cîți era în nevoi și în răotăți și în griji; și le fu el mai mare și era cu dînsul ca la 400 de bărbați.

3. Iar de acolo se duse David în Masifa Moavului și zise David cătră împăratul Moavului: „Rogu-te să fie tată-mieu și mumă-mea aici la tine, pină voi vedea ce-mi va face Dumnezeu”.

4. Și lăcuiră acolo în toate dzilele, cit fu David în hotarale¹ Moavului.

5. Și zise Gad prorocul cătră David: „Nu șeada într-acēste hotară”, ce școală de te du în hotarale Iudei”. Și mēse David, și deaca mēse, șazu în cetatea Saruh.

6. Și audi Saul că se-au arătat David și oamenii carii era cu dînsul. Și Saul șeada în deal, în Rama, pre scaun, și gedeaoa în mina sa, și toate slugile lui sta înaintea lui.

7. Și zise Saul slugilor sale, care sta înaintea lui: „Ascultați acum, feciorii lui Veniamin, au doară va da voaă tuturor cu adevărat feciorul lui Iesei holde și vii, și va pune pre toți, pre voi, căpitani și iuzbași?”

8. De v-ati sfătuit toți asupra mea și nimmi dentru voi nu-mi spuneți de dînsul nimie? Că și fiu-mieu au pus făgăduință cu feciorul lui Iesei, și nici pre unul den voi nu doare inima de mine să-mi spuneți că feciorul meu au rădicat pre sluga mea asupra mea vrăjmaș, pină în zioa de astăzi”.

9. Iar Doie Sirinul, carele era preste păstori măgarilor lui Saul, sta și el într-acea dată cu slugile lui Saul, și zise: „Văzut-am pre feciorul lui Iesei mergînd în Nova² la Avimeleh preutul, feciorul lui Ahitov.”

10. Și au întreat pre Dumnezeu pentru dînsul și au dat lui bucate și i-au dat și sabia lui Goliath, filistimleanul”.

11. De-acu împăratul trimēse să chēme pre Avimeleh preutul.

Versiunea nouă

11. Și slujitorii lui Achis i-au zis acestuia: „Oare nu este acesta David, regele țării?” Oare nu acestuia i-au cîntat dăntuitorile: «Au ucis Saul miile de dusmani, iar David zecile de mii?»”

12. Și a pus David cuvîntul acesta la inima și s-a temut foarte de Achis, regele din Gat.

13. De aceea se făcu ca și cum ar fi nebul cînd încercară să-l prindă. Mergea pe mîini și bătea în portile cetății ca în tobă și balele lui îi curgeau în barbă.

14. Și a zis Achis către slugile lui: „Iată, ati văzut că omul acesta e nebul, de ce l-ati adus la mine?”

15. Mai am eu nevoie bezmetici? L-ati adus pe el ca să se schimonosească și aici? În casa mea n-are ce căuta?”

CAP 22

David își continuă peregrinările

1. David a plecat de la Gat și ca s-a ascuns într-o peșteră lângă Adulam. Auzind aceasta, frații lui și toate rubedeniile tatălui său, au venit să stea cu el.

2. Și s-au adunat la el toți ce erau în nevoie, tot datornicii, tot cu sufletul amărît, iar el s-a făcut mai marele lor și erau cu el ca la patru sute de bărbați.

3. De acolo s-a călătorit David la Mițpa și l-a rugat pe regele Moabului: „Îngăduie ca tatăl meu și maica mea să rămînă lingă tine pină voi și ce vrea să facă Dumnezeu cu mine”.

4. Și așa au locuit ei cu regele Moabului tot timpul cit David a rămas ascuns în cetate.

5. Și a zis prorocul Gad către David: „Nu sta aici impresurat, pasă la pământul Iudei”. Și s-a dus David și a venit în cetatea Heret.

6. Și a auzit Saul că David și oamenii ce erau cu el au fost descoperiți. Saul șeada, înconjurat de toți slujitorii lui, pe un deal în Ghibea, sub un stejar, cu sulția în mină.

7. Și a zis Saul acestora: „Ascultați, voi, fi ai lui Veniamin, credeți voi că fiul lui Iesei într-adevăr vă va da vouă țarine și vii și vă va face sutaiși și căpeteni peste mii?”

8. Că voi toți ati unelut împotriva mea și nimmi nu mi-a spus că fiul meu a făcut legămînt cu fiul lui Iesei și nimănu nu i-a fost milă de mine să-mi sufle la ureche atunci cînd fiul meu l-a stîrnit pe robul meu să-mi fie vrăjmaș, cum se vede și astăzi?”

9. Atunci Doeg Idumeul, mai marele peste măgarii lui Saul, a răspuns zicînd: „Eu l-am văzut pe fiul lui Iesei venind la Nobe, la preutul Ahimelec, fiul lui Ahitov.”

10. Și acesta i-a dat după porunca Domnului de mîncare și chiar și sabia lui Goliat, Filistimleanul”.

11. Și astfel a chemat regele pe preotu, Ahimelec.

А П

де сорахъ ахитовъ престоуа, ши пре тоци
 зини тогъ жинетъ, пре соци чети де фнова, ши
 би кинитъ тоци китръ фпритъа. Ши зисе
 сахъ денъ товъ даръ фимъ ахитовъ, ши зи
 би селатъ ехъ гратше дмне. Ши зисе ахитъ са
 хъ, протъахъ ките тби тоамнть асвпра мѣ твъ,
 ши фимъ ахитовъ ка гв дин тв ахитъ пжне шн са
 вѣе, ши снн фтрѣ би ахитъ прѣн дмнъ гвдъ снн
 прѣсте мнне фтръ вртъ маиш ка фзиса атвѣла ?
 би Ширетъ зисе ахитовъ фпритъахитъ ши зисе, ши
 чинѣ фтръ тоглъ сахъ имъ та ка давндъ крѣдннчѣс
 ши цинѣ фпритъахитъ ши мнн марѣ апѣлатъ по
 би рѣбѣта ши салкннъ фтръ каса та ? Ахъ а
 стъ си амъ фчепѣтъ ан фтрѣ ка ахитъ прѣн дмнъ гвдъ
 нннъ фтрѣ би нннъ сннъ ахъ фпритъахъ асвпра ро
 ксавнъ сннъ кѣвжнть, ши прѣсте толатъ каса тв
 тѣчнннѣхъ, ките нннъ шѣтѣ рѣвѣхъ твѣхъ фтръ
 толатъ гвѣстѣ, кѣвжнть мннъ ахъ марѣ
 би Ши зисе фпритъахъ сахъ кѣ моарте бнн мѣрнъ а
 хитовъ тв ши толатъ каса тогъ жинетъ .
 би Ши зисе фпритъахъ те лоръ те алфѣгѣ ахъ твѣрѣ те
 лоръ те сннъ асвпра ахъ ахъ твѣцн ши соморжн прѣ прѣ
 соци дмнъ ахитъ ките мжнн лоръ ехъ давндъ, ши
 ките ахъ шѣтѣ кѣ фѣе ель ши нннъ дескопернть
 оубѣка мѣ, ши нннъ вртѣ сахъ имъ фпритъахъ ши
 стъ рѣднѣ мжннн лоръ ехъ тнннпннѣ ла прѣсоци
 би дмнъ ахитъ . Ши зисе фпритъахъ ахитъ дннѣ ф
 прѣстѣ дннъ сннъ ахъ ши соморжн прѣ прѣсоци ахъ
 нннъ ахитъ фзиса атвѣла, те де сомѣмнн тоци рѣдн
 би кжннъ гѣфѣла . Ши прѣ номкннъ те тѣтѣ а
 прѣсоци лоръ сннъ ловннъ кѣ гѣрѣ де савѣе денъ бѣр
 батъ пѣнъ фмѣ марѣ денъ прѣннъ тѣ фсвгѣтѣ орн
 ши шнѣахъ ши мѣгаръ ши блѣ . Ши екѣтѣ
 сѣннъ фѣторъ ахитъ ахитовъ фимъ ахитовъ ши
 нннъ мннъ ахитъ авѣа даръ ши фѣцн дннъ нѣпѣ ахитъ
 би дмнъ ахитъ . Ши спѣе авѣа даръ ахитъ давндъ кѣ ахъ
 соморжн сахъ прѣ тоци прѣсоци дмнъ ахитъ
 би Ши зисе давндъ ахитъ авѣа даръ шнѣтамъ фзиса а
 тѣла, ките нннъ асвпра ахитъ дннъ сннъ ахъ кѣ спѣннъ ва
 спѣне ахитъ сахъ ехъ сжнть вннѣватъ ахъ сѣфлѣте
 би лоръ кѣ сннъ тогъ жинетъ . Шѣ гннъ мнне нннъ
 тѣ мѣ вѣтн сѣннъ де вѣнъ тѣрнъ сѣфлѣтѣ ахитъ мѣхъ лоръ
 вѣнъ тѣрнъ ши сѣфлѣтѣ ахитъ тѣхъ, кѣчн тѣнъ фѣрн
 тѣхъ ахитъ мнне .

К А П КГ

Испусе ахитъ давндъ зикжъ, тѣтѣ чннѣ рѣн
 ни де фѣанъ батъ лѣкнннъ, ши енъ жѣфѣе
 сннъ ши кѣлннъ ахитъ . Ши фтрѣ гвдъ
 лѣкннъ прѣн дмнъ ахитъ зикжъ ахъ мѣ рѣе
 сомъ ши вѣнъ лоръ прѣ стрннннъ де фѣанъ а
 те шѣ ? Ши зисе дмнъ ахитъ китръ лѣкннъ пѣстѣ ши вѣ
 лѣви фтръ чннъ стрннннъ де фѣанъ ахитъ шнѣнъ, ши вѣнъ
 би мѣннъ прѣ кнннъ . Ши зисѣрѣ олѣмнннъ ахитъ
 лѣкннъ китѣе еанъ кѣтѣ нннъ ахитъ фѣдѣлѣ мѣтѣ
 мѣнъ ши нннъ блѣнъ де вѣнъ мѣ рѣе лѣ кнннъ, фпж
 тѣтѣе тѣтѣ стрннннъ де фѣанъ вѣнъ фтръ флѣнъ
 би тѣхъ ? Ши ахитъ давндъ фннѣ ахитъ прѣ
 давндъ ши прѣстѣ ахитъ дмнъ ахитъ, ши зисе ахитъ

Biblia 1688, pag. 213, col. 1

feciorul lui Ahitov preotul, și pre toți fiii tătini-său, preoții ceii den Nova; și veniră toți cătră împăratul.

12. Și zise Saul: „Ascultă dară, fiul lui Ahitov!”. Și zise: „Iată eu, grăiaște, doamne!”.

13. Și zise lui Saul: „Pentru căce te-ai tocmiț asupra mea, tu și fiul lui Ieseiu, ca să-i dai tu lui piine și sabie, și să-i întrebi lui pren Dumnezău, să-l pui preste mine întru vrăjmaș, ca în zioa aceea?”.

14. Și răspunse Ahimelech împăratului și zise: „Și cine e, întru toate slugile tale, ca David, credincios, și ginere împăratului, și mai mare a toată porunca ta, și slăvit întru casa ta?”.

15. Au astăzi am început a-i întreba lui pren Dumnezău? Nice într-un chip! Să nu dea împăratul asupra robului său cuvint, și preste toată casa tătini-mieu, căce n-au știut robul tău întru toate acêstea, cuvint mic au mare”.

16. Și zise împăratul Saul: „Cu moarte vei muri, Ahimelech, tu și toată casa tătini-tău!”.

17. Și zise împăratul celor ce alcargă alătura celora ce stau asupra lui: „Aduceți și omoriți pre preoții Domnului, căce mîna lor e cu David și căce au știut că fugе el și n-au descoperit urêchea mea”. Și n-au vrut slugile împăratului să rîdice mîinile lor să timpine la preoții Domnului.

18. Și zise împăratul lui Doic: „Întoarce-te tu și timpină la preoți”. Și să întoarse Doicu Sirul și omori pre preoții Domnului în zioa acêca, 305 de oameni, toți ridicînd efud.

19. Și pre Nomvan, cetatea a preoților, o au lovit cu gură de sabie, den bărbat pînă în muiere, den pruncu pînă în sugătoriu, și vițelu și măgariu și oaie.

20. Și scăpă un fecior a lui Ahimelech, fiiul lui Ahitov, și numele lui – Aviathar. Și fugi dennapoia lui David.

21. Și spuse Aviathar lui David că au omorit Saul pre toți preoții Domnului.

22. Și zise David lui Aviathar: „Știut-am în zioa acêca, căci acolo era Doic Sirul, că spuind va spune lui Saul. Eu sînt vinovatul sufletelor casei tătine-tău.

23. Șăzi cu mine, nu te tême, căci unde voiu cerca sufletului mieu loc, voiu cerea și sufletului tău, căci te-ai ferit tu lingă mine”.

CAP 23

1. Și spuse lui David, zicînd: „Iată, cei streini de feliu bat la Cheila și ei jefuiescu și calcă ariile”.

2. Și întreba David pren Domnul, zicînd: „Au mêrge-voiu și voiu lovî pre streinii de feliu aceștea?” Și zise Domnul cătră David: „Pasă și vei lovî întru cei streini de feliu aceștea și vei mîntui pre Cheila”.

3. Și ziseră oamenii lui David cătră el: „Iată, noi, aici, în Iudea, ne têmeem; și cum va fi de vom mêrge la Cheila, în pîntecede celor streini de feliu vom intra înlăuntru?”.

4. Și adaoșe David încă a întreba pren Domnul și răspunse lui Domnul și-i zise lui: / „Scoală-te și te pogoară la

Mk. 45, 1. 12⁷ - 12⁷

feciorul lui Ahitov preutul și pre toți fiii tătine-său, preții cei den Nomva; și venră toți cātră împăratul.

12. Și dzise Saul: „Ascultă, dară, fiule lui Ahitov!”, și dzise: „Iată, eu, grăicște, doamne!”

13. Și-i dzise lui Saul: „Pentru că ce te-ai tomit asupra mea, tu și fiul lui Iesei, ca să-i dai lui pîine și sabie, și să-i întrebî lui pren Dumnezău, să-l pui pre el preste mine întru neprieten, în ce chip iaste dzua accasta?”

14. Și răspunse Ahimeleh împăratului și dzise: „Și cine-i, întru toate slugele tale, ca David, credincios, și ginere împăratului și mai mare a toată porinea ta, și slăvit întru casa ta?”

15. Au astăzi am început a-i întreba lui pren Dumnezău? Nice într-un chip! Să nu dea împăratul asupra robului său cuvîntu, și preste toată casa tătine-mieu, căce n-au știut robul tău întru toate acēstea, cuvîntu mie au mare?”

16. Și dzise împăratul Saul: „Cu moarte vei muri, Ahimeleh, tu și toată casa tătine-tău!”

17. Și dzise împăratul celor ce aleargă alaturea, cea ce stau asupra lui: „Aduceți și omoriți pre preții Domnului, căce mina lor - împreună cu David și căce au știut că fugi el și nu au dăscoperit urēchea mea”. Și n-au vrut slugele împăratului să rădice minile lor să timpine la preții Domnului.

18. Și dzise împăratul lui Doie: „Întoarce-te tu și timpin la preții”. Și să întorase Doie Srinul și omori pre preții Domnului întru dzua aceea, 305, toți rădicind efud.

19. Și pre Nomva, cetatea preutilor, au lovit-o cu gură de sabie, den bărbat pînă în muiere, den pruncu pînă în sugător, și vită și măgar și oie.

20. Și scăpă un fecior lui Ahimeleh, fiu lui Ahitov, numele lui - Aviathar. Și fugi denapoia lui David.

21. Și spusese Aviathar lui David că au omori Saul pre toți preții Domnului.

22. Și dzise David lui Aviathar: „Știut-am întru dzua aceea căce acolo era Doie Srinul, că spund va spune lui Saul. Eu sint vinovatul sufletelor casei tătine-tău.

23. Ședzi cu mine, nu te teme, căce unde voi cerca sufletul meu loc, voi cerea și sufletul tău, căce te-ai ferit tu lingă mine.”

CAP 23

1. Și să spusese lui David, dzicînd: „Iată, cei strîini de fēli bat la Cheila și ei jefuiescu și caleă arile”.

2. Și întrebă David pre Domnul, dzicînd: „Au mēge-voi și voi lovi pre cei strîini de fēli accēsta?” Și dzise Domnul: „Pasă și vei lovi întru cei strîini de fēli accēsta și vei mintu Cheila”.

3. Și ziseră oamenii lui David cātră el: „Iată, noi aicea în Iudea ne tēmem; și cum va fi dă vom mēge la Cheila, în pîntecile celor strîini de fēli vom intra înlontru”.

4. Și adaoase David încă a întreba pren Domnul și-i dzise lui: „Scoală-te și te pogoară

Mk. 4389, 1. 138⁷ - 138⁷

feciorul lui Ahitov și pre toată casa tătine-său, pre preții care era în Nova; și venră toți la împăratul.

12. Și zise Saul cātră Avimeleh: „Auzi, feciorul lui Ahitov!” Iar el răspunse: „Iată-mă eu, grăicște, doamne!”

13. Saul îi zise: „Ce ai gîndit asupra mea, tu și feciorul lui Iesei, de i-ai dat pîine și sabie, și ai întrebă pre Domnul pentru dînsul și se-au sculat asupra mea pînă în zioa de astăzi?”

14. Iar Avimeleh, răspunzînd, zise cātră împăratul: „Dară cine iaste în slugile tale, credincios ca David, și iaste și ginere împăratului și mai mare tuturor porāncilor tale, și slăvit în casa ta?”

15. Au doară gîndești că am început astăzi a întreba pre Dumnezău pentru dînsul? Ba nu poate fi accēla! Să nu pue împăratul acēle cuvinte asupra robului său și asupra a toată casa tătine-mieu, că robul tău nu știe de acēste cuvinte, nici mult, nici puțin”.

16. Iar Saul zise: „Cu moarte vei să mori tu, Avimeleh, și toată casa tătine-tău!”

17. Și zise împăratul aprozilor cari aloga înaintea lui și celora ce sta înainte-i: „Aduceți preții Domnului și-i omoriți, că mina lor iaste cu David. De-acu vor cunoaște că au fugit David și n-au spus mie”. Iar slugile împăratului nu vrură să rădice minile asupra preutilor lui Dumnezău.

18. Iar împăratul zise lui Doie: „Întoarce-te tu și ucide preții”. Și se întorase Doie Srinul și ucise într-aceia zi 85 de preții ai Domnului și pre toți cei ce purta efudul”.

19. Iar Nova, cetatea cea preotească, o pierdu cu gură de sabie, de la parte bărbătească pînă la muerescă, și de la vomie pînă la cel de fită, și de la bou și de la măgar pînă la oie.

20. Iar un fecior al lui Avimeleh, care-l chema Aviathar, el scăpă și fugi după David.

21. Și spusese lui David că au ucis Saul pre toți preții Domnului.

22. Și zise David cātră Aviathar: „Știut-am eu dentr-acēeași zi ce am văzut că era acolo Doie Srinul, că va spune el lui Saul. Ce eu sint vinovat pentru sufletele casei tătine-tău.

23. Iar tu săzi aici cu mine și nu te teme, că unde vom afla loc sufletului meu, și sufletul tău vou căuta, că de astăzi te vei păzi cu mine.”

CAP 23

1. Și spuseră lui David zicînd: „Iată, filistimlēni au incunjurat Cheilul și jăfuiescu și caleă holdele”.

2. Iar David întrebă pre Domnul zicînd: „Duce-mă-vou să omor pre acēști filistimlēni?” Iar Domnul îi zise: „Pasă, că vei birui pre filistimlēni și vei mintu Cheilul”.

3. Și ziseră oamenii lui David cātră dînsul: „Iată, noi sîm aici, în Iudea, și ne tēmem; dară încă deaca vom mēge la Cheil, în mijlocul filistimlēnilor, ce ne va fi?”

4. Și iar mai adaoase David a întreba pre Domnul, iar Domnul îi zise: „Scoală-te și te pogoară

Versimcea modernă

fiul lui Ahitov, și pre toți fiii tatălui său, cei ce erau preții la Nobe; și au venit cu toți la rege.

12. Și Saul a zis: „Ascultă, fiul lui Ahitov!”. Și acela a răspuns: „Eu sînt, vorbește, stăpîne!”.

13. Și i-a zis Saul: „De ce ai uneltit împotriva mea, tu și fiul lui Iesei, că i-ai dat pîine și sabie, și i-ai întrebă pre Dumnezău, ca să se facă vrăjmas împotriva mea, cum se dovedește astăzi?”.

14. Și Ahimelec i-a răspuns regelui: „Cine din toți slujitorii tăi este credincios ca David, ginerele regelui, ascultător de toate poruncile tale și cînsit în casa ta?”

15. Și oare de astăzi am început eu să-l întreb pe Dumnezău despre el? Nici într-un chip! Să nu invidiașcă regele pe robul său și toată casa tatălui meu, căci în toate acestea robul tău n-a știut nimic”.

16. Iar Saul a zis: „Trebuie să mori, Ahimelec, tu și toată casa tatălui tău!”.

17. Și l-a poruncit străjerilor: „Aduceți-i și ucideți-i pe preții Domnului, fiindcă ei tîn cu David și au știut că fugi el și nu mi-au dat de știre!”. Și n-au vrut slujitorii regelui să ridice minile asupra preutilor Domnului.

18. Și i-a zis regele lui Doeg: „Du-te tu și sfișiază-i pe preții”. Și s-a dus Doeg Idumeul și i-a omorit pe preții Domnului în zioa aceea, 85 de bărbați, toți îmbrăcați în efud.

19. Și tot sălaşul preutilor, Nobe, a fost nimicit prin ascuțișul sabiei, bărbați și femei, prunci și sugaci, vite, măgari și oi.

20. Dar un fecior de-al lui Ahimelec, fiul lui Ahitov, cu numele de Abiatar a scăpat de moarte și a fugit după David.

21. Și a spus Abiatar lui David că Saul a omorit pe toți preții Domnului.

22. Și David i-a spus lui Abiatar: „Încă din zioa aceea, cînd am văzut că Doeg Idumeul este acolo, am știut că mă va pîri lui Saul. Eu sînt vinovat de pierrea sufletelor din casa tatălui tău.

23. Nu te teme, rămîi cu mine; oriunde voi căuta eu adăpost pentru mine, va fi loc și pentru tine”.

CAP 23

David urmări de Saul.

1. Și David a primit vestea: „Iată, filistenii au năvălit la Cheila și pradă și caleă arile de grîne”.

2. Și a întrebă David pe Domnul: „Să mă duc oare să-i bat pe acēști filistenii?” Iar Domnul către David: „Pasă, învinge pe filistenii și vei mintu Cheila”.

3. Și oamenii ce erau cu David i-au spus: „Iată, noi, aici, în Iudea, ne tēmem; cum va fi oare cînd vom mēge la Cheila, în pîntecile filistenilor, vrei să cădem pradă?”

4. Și a întrebă David încă o dată pe Domnul, care i-a răspuns: „Du-te la vale

ирцїей а

сгї

спасаи тє шїтє поговєть ла кєнла, кїи єн єс дах
 пєр чєн стєрєннї дє фїлїан фїмїннє прїлє. Шн є
 лфїсє давнї шн єс оамєнїн чєсрї фїрїкїнї кх
 ла сєнла, шн рї дє рїкїсєн зїлєр стєрєннї дє фїл
 анї шн фїхїрїт дїпїтєр фїлї анї, шн лє лхсї
 двїтїкх лалє, шн лєкн фїрїлї єрїантє мїрє шн
 мїлїтїн давнї прї чєа зє лфїкїа фїкїла .
 Шн лї рїкїдє фїлїкїа дєї дєрї фїлї лїн лїхнм
 лїхї рїкїтї давнї шн сї вх давнї ла кїнла сєл
 пєрєрїкї а кїкїдє фїлї фїмїна лїн . Шн сє
 рїкїє лїн сєлїє кїтї лї кїнїтї давнї ла кїнла, шн
 зїсє сєлїє кїтї лї кїкїлї лїтї дїмїдї прї сєлї фїрїлї мї
 нїє лфїкї, кїкїн сєлї фїкїє фїрїкїлї фїрїтїлїтї
 пєрї мєсєн шї дїкїє сєрїларє . Шн пєрїкїтї сєлї
 ла тїсї нїрїдїкїє спєлї пєгєсєрїтє фїрїлї рїкїсїм ла
 сєнла сє прїкїзї прї давнї, шн прї оамєнїн лїн .
 Шн пєрєкїкїє давнї сїдїм нєкїа тїлїє сєлї рїкїтї
 тїлї пєрїкїкїє, шн зїсє давнї кїтї рїкїтї акїлїдї прї
 сєлїларї лїхї фїлїкїє дїмїкїлїн . Шн зїсє дї
 лїкї дїмїє дїмїкїєдїє лїн сєрїанлї лїхї рїкїдї лї лїхї
 тїє рїкїдїє тїлїє мїкїєрїкїє сєлї сє вїє ла кїнла сї
 стїрїкїє чїтїлїтїє пєнїтїє мїнє . фїкїдїсєсєвїє
 шн лїхї дїкїєкїа пєгєрїє сєлї фїкїкїє лїхї лїхїтї
 рїкїдїє тїлїє дїмїє дїмїкїєдїє лїн сєрїанлї спїкїє
 пєрїлїкїє тїлїє, шн зїсє дїмїкїє сєсє фїкїдїє
 Шн зїсє давнї лїхї дїкїєрїє нє дїмїкїєлїє прї мїнє
 шн прї оамєнїн мїєн фїмїннє лїн сєлїє шн
 зїсє дїмїкїє дїкїєрїє . Шн стєсєкїлїє давнї шн сгї
 оамєнїє нєрїєн сєрїє кїкїєкєрїє, фїє рїє оамєнїє
 шн єшнїє дїєн сєнла, шн мїрїкїє оїн рїкїдїє мїрїкїє
 шн лїн сєлїє стєсєкїє кїмїє лїхї кїкїєлїтїє давнї дєн
 кїнлїє шн лїхї пєрїкїєтїє сїмїантїє фїкїє . Шн
 шн зїє давнї фїмїсєрїє фїрїкїєтїєн лї стїжмїтїєрїє
 шн шн зїє фїмїєтїє лї прїстїємїє зїкїє лї мїхїтїєлє
 нїкїєнїє фїпїмїтїє пїєнїє, шн чєрїє прї сєлїє сєлїє
 тїлїєтїє сїлєлє, шн нїє дїкїє прї сїлї дїмїкїєлїє фїмї
 ннє лїн . Шн вїєзїє давнї кїє лїє сєлїє лїєрїє
 лї прї сєлїєн давнї рїє фїмїєтїєлє чїє рїкїєтїє
 фїтїє тїє нєсєє зїкїє . Шн стєсєкїлїє сїєнлїє дї
 фїкїєрїє лїн сєлїє, шн мїрїєсє пїєтїєрїє давнї ла
 тїє нєсєє, шн фїтїєрїє мїжннє лїн фїрїлї дїмїкїєлїє
 Шн зїсєкїєтїєрїє сєлїє нїтїєтїє мїє, кїє нїтїєсє лї фїлї
 прї тїє мїєн лїн сєлїє тїєтїє чємїєх, шн тїє
 вїє фїрїкїєтїє прїєтїє сєрїанлї, шн єсє вїєм фїкїє лї
 дїкїє, шн сєлїє тїєтїє мїєдїє шїє лїє . Шн пїєсєрїє
 дїмїкїє дїкїє рїкїєдїє лїєнїтїє дїмїкїєлїє, шн шн
 лїє дїєнїє фїрїє тїєнєсєє, шн їона дїє сїдїєсє лїє кї
 сєлїє . Шн сїєдїєрїє зїкїєтїє дїє рїкїєтїє нє кїтїєрїє сєлїє
 лїєдїє рїкїєдїє нє тїєтїє давнїє сєлїє дєкїєчєє лї
 нїє фїмїєсєрїє фїкїє стїрїєтїє фїкїє нєсєє фїдїєлїє
 лїн хїчїєлїєтїє дїє дїкїєтїє лїєн їєтїє мїєнїє
 Шн мїєтїє тїєтїє пїє прїє рїкїєтїє лї фїрїєтїєлїє
 лї пєрїєрїє стїєрїє пєгєсїєтїє кїтїєрїє нїє фїкїєшїє кїтїє
 фїмїєнїє фїрїєтїєлїє . Шн зїсєє сєрїє сєлїє
 фїлїєрїє тїє дїєрїє лїєн кїтїє лїєн дїєрїєтїє пєнїєрїє лїє
 нє . Пєрїєрїєє дїєтїє шн рїкїєтїєн фїкїє шн шчїєн пїє
 шн вєдїєє сїєдїє рїкїє лїєчїє пїєтїєрїє лїєн лїє рїє
 фїєтїє рїєтїєє рїєдїєє зїсїє пєнїєтїє кїєнїє мїєшєє шї
 рїкїєлїє лїє стїєкїє мїєрїєшєтїєн . Шн вєдїєчїє

Biblia 1688, pag. 213, col. II

1. Cheila, căci Eu dau pre cei streimi de feliu în mîinile tale”.
5. Şi mîrse David şi cu oamenii ce era împreună cu el la Cheila şi dîde războiu celor streini de feliu şi fugiră de cătră fata lui; şi le luo dobitoecul lor şi lovi întru ei rană mare şi mintui David pre ceia ce lăcuia în Cheila.
6. Şi fu cînd fugiua Aviathar, fiul lui Ahimeleh, cătră David, şi el cu David la Cheila s-au pogorit avînd efud în mîna lui.
7. Şi sã spuse lui Saul că au venit David la Cheila şi zise Saul că „L-au vîndut Domnul pre el întru mîinile mîle, căci s-au închis întrînd în cetatea porţilor şi a zãvoarãlor”.
8. Şi porunci Saul la tot nãrodul sã sã pogoarã întru războiu la Cheila, sã prinzã pre David şi pre oamenii lui.
9. Şi conoseu David cum nu va tăcea Saul răutatea pentru el şi zise David cătră Aviathar preotul: „Adu efudul Domnului!”.
10. Şi zise David: „Doamne, Dumnezeul lui Israil, auzînd au auzit robul Tãu că ceareã Saul sã vie la Cheila sã strice cetatea pentru mine.
11. Închide-se-va? Şi acum, de se va pogorî Saul, în ce chip au auzit robul Tãu? Doamne, Dumnezeul lui Israil, spune robului Tãu!” Şi zise Domnul: „Se va închide!”.
12. Şi zise David: „Au da-vor cei den Cheila pre mine şi pre oamenii miei în mîinile lui Saul?”. Şi zise Domnul: „Da-vor!”.
13. Şi sã sculã David şi oamenii cari era cu el, ca vro 400 de oameni, şi ieşiră den Cheila şi mergea oriunde mergea. Şi lui Saul sã spuse cum au scãpat David den Cheila şi au pãrãsit sã mai iasã încă.
14. Şi şezu David în Mascrem, în pustiiu, la strîmtori, şi şezu în munte la pustiiul Zif, la muntele nãsipos, în pãmînt nãsipos; şi cerca pre el Saul toate zilele, şi nu-l dîde pre el Domnul în mîinile lui.
15. Şi vãzu David că iase Saul a cerca pre el, şi David era în muntele cel uscãcios, întru Cea Noao Zifu.
16. Şi sã sculã Jonathan, feciorul lui Saul, şi mîrse cătră David la Cea Noao. Şi întãri mîinile lui întru Domnul.
17. Şi zise cătrã el: „Nu te tîme, căci nu te va afla pre tine mîna lui Saul, tãine-mieu, şi tu vei împãrãţi preste Israil, şi cu voi fi tic al doilea; şi Saul, tatã-mieu, ştie aşa”.
18. Şi puserã amîndoi fãgãduintã înaintea Domnului, şi şedea David întru Cea Noao, şi Jonathan sã duse la casa lui.
19. Şi sã suirã zifeiie den Uscãciune cătrã Saul la deal, zicînd: „Nu, iatã. David s-au ascuns la noi în Messara, în cêle strîmte, în Cea Noao, în dealul lui Shilaat, den dreapta lui Iesimon?”
20. Şi acum toate pentru sufletul împãratului la pogorire sã sã pogoarã cătrã noi, închiş sînt în mînele împãratului”.
21. Şi zise lor Saul: „Blagoslovitî voi, Domnului, căci aţi durut pentru mine.
22. Pãsaţi darã şi gãtiţi încă şi ştiţi şi vedeţi locul unde va fi piciorul lui degradã. acolo unde aţi zis, pentru ca nu meştersuguind acesta va meştersugui.
23. Şi vedeţi şi ştiţi dentru toate locurile unde el sã

Ms. 45, f. 12^r

la Cheila, căce eu dau pre cei strini de feli întru minile tale¹⁷.

5. Și mēse David și cu oamenii ce era împreună cu el la Cheila și dēde război celor strini de feli și fugiră de cătră fața lui; și le luă dobitoacele¹⁸ lor și lovi întru ei rană mare și mintui David pre ceia ce lăcuia Cheila.

6. Și fu cind fugiia Aviathar, feciorul lui Ahimeleh, cătră David, și el cu David¹⁹ la Cheila s-au pogorit avind efud în mina lui.

7. Și să spuse lui Saul²⁰ că au venit David la Cheila și dzise Saul că „L-au vindut Domnul pre el întru minile mēle, căce s-au închis intrind în cetate a porți și a zăvoară²¹”.

8. Și porinci Saul la tot nărodul să să pogoare întru război la Cheila, să prindză pre David și pre oamenii lui.

9. Și cunosec²² cum nu va țacea Saul pentru el răutatea și dzisă David cătră Aviathar preutul: „Adu efudul a Domnului²³”.

10. Și dzise David: „Doamne, Dumnezăul Israil, audzind au audzit robul tău că ceacă Saul să vie la Cheila, să strice toată cetatea pentru mine.

11. De să va închide și acum de să va pogori Saul, în ce chip au audzit robul tău? Doamne, Dumnezăul lui Israil, spune robului tău!” Și dzise Domnul: „Să va închide!”

12. „Au da-vor cei den Cheila pre mine și pre oamenii miei în minile lui Saul?” Și dzise: „Da-vor”.

13. Și să seculă David și oamenii cari era cu el, ca vro 400, și ieșiră den Cheila, și mergea oriunde mergea. Și lui Saul să spuse cum au scăpat David den Cheila și au părăsit să mai iasă încă.

14. Și ședzu David în Meserem²⁴, întru pustii, la strimtori, și ședzu în munte la pustiul Zif, la muntele arinos în pământul arinos²⁵; și-l cerca pre el Saul toate zilele, și nu-l dēde pre el Domnul întru minile lui.

15. Și vădzu David că ieșe Saul a-l cerca pre el, și David era în muntele cel pulbăros, întru Cea Noao Zif.

16. Și să seculă Ionathan, fiul lui Saul, și mēse cătră David la Cea Noao. Și-i întări minile lui întru Domnul.

17. Și dzise cătră el: „Nu te tēme, căce nu te va afla pre tine mina lui Saul, tătine-mieu, și tu vei împărăți preste Israil, și eu voi fi ție în al doilea; și Saul, tată-mieu, știe așa”.

18. Și puseră amindoi făgăduintă înaintea Domnului, și ședea David întru Cea Noao, și Ionathan să duse la casa lui.

19. Și să suiră zifeii den Pulbăroasa cătră Saul la deal, dzicind: „Nu, iată, David iaste ascunsu la noi în Mesara²⁶, în cēle strimpte, în Cea Noao, în dealul lui Ehilat, den dreapta a lui Iese al mieu?”

20. Și acum toate pentru sufletul împăratului la pogorire să să pogoare cătră noi, închisi sintu întru minile împăratului²⁷”.

21. Și dzise lor Saul: „Blagosloviți voi Domnului, căce ați durut pentru mine.

22. Păsati dară și gătiți încă și știți și vedeti locul lui, unde va fi piciorul lui de sirgu, acolo unde ați dzis, pentru ca să nu meștersuguid acesta va meștersugui.

23. Și vedeti și știți dentru toate locurile unde el să

Ms. 4389, f. 138^r - 139^r

la Cheil, că acum voiu da eu pre filistimlēni în minile tale²⁸.

5. Și se duse David la Cheil și oamenii lui cu dīnsul și se loviră cu filistimlēni și fugiră filistimlēni de la fața lui David, și le luoară dobitoacele și-i rani cu rană mare și mintui David pre cei ce vietuia în Cheil.

6. Iar deaca fugi Aviathar, feciorul lui Avimeleh, la David, se pogori și el cu dīnsul la Cheil, avind efudul în mina sa.

7. Și întelēse Saul că au mers David în Cheil și zise: „Datu-l-au Dumnezeu în mina mea, că au intrat în cetate și se-au închis cu porți și cu incuietori²⁹”.

8. Și porānci Saul tuturor oamenilor să se pogoară la războiu împotriva Cheilului, să prinză pre David și pre oamenii lui.

9. Iar deaca auzi David așa, că au cugetat Saul răotate asupra lui, zise cătră Aviathar preutul: „Adu efudul Domnului³⁰”.

10. Și zise David: „Doamne, Dumnezeul lui Israil, auzit-au robul tău că caută Saul să vie la Cheil, să strice cetatea pentru mine.

11. Ce acum, de va veni Saul, cum au auzit robul tău, da-mă-vor cei ce lăcuiesc în Cheil³¹ în minile lui au ba?”

12. Spune, Doamne, Dumnezeul lui Israil, robului tău!” Iar Domnul îi zise: „Te vor da”.

13. Și se seculă David și oamenii lui cari era cu dīnsul, ca la 600 de oameni, și ieșiră den Cheil și se duseră unde le fu voia. Și spuseră lui Saul că au ieșit David den Cheil și se lăsă iar și nu mēse.

14. Iar David șazu în pustie în muntele Marsim, la strimtori, și șazu în pustie în muntele Ziforului, în muntele cel întunecat, în locul cel cu ceată; iar Saul îl căuta în toate zilele, iar Dumnezeu nu-l dēde în minile lui Saul.

15. Și văzu David că-l caută Saul; și era David în pământul cel cu ceată și în Noirea Zithei.

16. Și se seculă Ionathan, feciorul lui Saul, și mēse la David la Innoire. Și-și rădică minile în sus cătră Dumnezeu și zise cătră dīnsul:

17. „Nu te tēme, că nu te va afla mina tătine-mieu, lui Saul, și tu vei să împărătești întru Israil și eu voiu fi al doilea după tine. Și tată-mieu, Saul, știe aceea³²”.

18. Și puseră amindoi făgăduintă înaintea Domnului, și șazu David la Innoire, iar Ionathan se duse acasă³³.

19. Iar zitheii, den locul cel cu ceată³⁴, se suiră la Saul, în deal, și ziseră: „Oare ști tu că David iaste ascuns întru noi, în Mesara, în strimtori, în Cea Noaoă, în dealul Helatului, despre dreapta lesimonului?”

20. Ce acum oricine-l va trage inima pentru împăratul să vie la noi, că el iaste închis, și așa să știți că iaste în minile tale³⁵”.

21. Iar Saul zise: „Blagosloviți să fiți voi Domnului, că vă doare inima de mine.

22. Ce vă rog, pásati și-l cinstiți și să știți locul unde iaste cu gloata lui și să mērgeți acolo, ca doară se-ară amăgi.

23. Și să știți voi și să vedeti de toate locurile unde se

Versiunea modernă

la Cheila și s-au bătut cu filisteni; le-au luat vitele și s-au pus pe fugă, așa sa izbăvit David pe locuitori Cheilei.

6. Cind Abiatar, fiul lui Ahimelec, a fugit de la Saul la David și a coborît cu el la Cheila, a luat și efodul cu el.

7. Și i s-a spus lui Saul că a venit David la Cheila, iar Saul a zis: „Domnul mi l-a predat, pentru că s-a închis pe sine intrind într-o cetate cu porți și zăvoare”.

8. Și a poruncit Saul întregului popor să se pregătească de război în Cheila, să prindă pe David și pe oamenii lui.

9. Cind David a cunoscut că Saul nu va înceta de a-i face rău, i-a spus preotului Abiatar: „Adă etodul Domnului!”

10. Și a zis David: „Doamne, Dumnezeul lui Israel, robul tău a auzit că Saul vrea să vină la Cheila ca să dărîme cetatea din pricina mea.

11. Mi-e teamă că locuitorii Cheilei mă vor da în mina lui. Va veni oare Saul, cum a auzit robul tău? Doamne, Dumnezeul lui Israel, spune-i robului tău!” Și a zis Domnul: „Te vor da!”

12. Și a zis David: „Așa-i că locuitorii Cheilei mă vor da pe mine și pe oamenii mei în minile lui Saul?” Și a zis Domnul: „Vor da!”.

13. Atunci s-au ridicat David și oamenii lui, ca la vreo 600 de luptători, și au părăsit Cheila și au mers oriincotro puteau. Și i s-a spus lui Saul că a scăpat David din Cheila și atunci el încetă războirea acolo.

14. Și David a petrecut prin pustii în locuri nestrăbătute și apoi pe un munte din pustiul Zif. Saul îl căuta toată ziua și Domnul nu-l dădea în minile lui.

15. Și a văzut David că Saul a ieșit în căutarea lui. El se afla într-o pădure din pustiul Zif.

16. Și s-a ridicat Ionatan, fiul lui Saul, și a mers către David în pădure. Și l-a întărit în sprînzul Domnului.

17. Și i-a zis: „Nu te teme, fiindcă mina lui Saul, tatăl meu, nu te va găsi; tu vei domni peste Israel, și eu voi fi al doilea după tine; asta o știe și Saul, tatăl meu”.

18. Și au făcut amindoi legămint în fața Domnului; David a rămas în pădure și Ionatan s-a dus la casa lui.

19. Atunci au venit Zifeii la Saul în Ghibea și au zis: „Iată, David s-a ascuns la noi prin locuri nestrăbătute, în pădure, pe muntele Hachila, în dreapta leșimonului.

20. Nu e nevoie decît să vii. Grija noastră va fi să-l dăm pe mina regelui”.

21. Și Saul le-a zis: „Binecuvîntați să fiți voi de Domnul, pentru că ați avut milă de mine.

22. Mai mērgeți și pregătiți-vă să vedeti pe unde îi calea piciorul și cine l-a văzut acolo; mi s-a spus că este foarte viclean.

23. Aflați toate colțoarele unde el s-ar putea să se

САІ

А ПЪР

ШН ШНЦН ДЕНТЪРЪ ТЪАТЕ АНЪРНАЕ ВЪНДЕ ЕАВ СЪА
 СЪАДЕ ДЪСАСЪ, ШН ВЪА ПЪАРЕЦН КЪТРЕ МЪНЕ АА
 ГАТА, ШН КЪН МЪРЪЕ КЪ ВЪН ША ВАФН ДЕ ВЛФН ПРЪ
 ПЪМЖНЪ ШНА КЪН ЧЕРКА ПРЪ ЕАВ ПЪРЪ ТЪАТЕ МЪН
 КЪА ТЪАДН. ШН СЪА СЪААРЕ ЗИФЪТН ДЕАА НЪСН
 ПЪСА ШН МЪРЪЕ ПЪАМНЪТЪ АНЪ СЪАА, ШН ДАВНЪ
 ШН ОАМНЪН АНЪ ПЪАСТІА МАСЪНЪАВЪ, ДЕСПРЕ СЪА
 ПЪАЕ ПЪАРЕЦН ПЪА ПЪАМЖНЪАХЪ. ШН МЪРЪЕ СЪА
 А ШН ОАМНЪН АНЪ АЧЕРКА ПРЪ ДАВНЪ ШН СЪА СЪА
 СЪА АНЪ ДАВНЪ ШН СЪА ПОГОРЪ АА ПІАТРА ЧЕА ЧЕ
 А СЪА ПЪАСТІА МАСЪНЪ, ШН АХЪН СЪААВ ШН ГОНЪ
 ДІАНАПЪА АНЪ ДАВНЪ АА ПЪАСТІА МАСЪНЪ
 ПЪА ШН МЪРЪЕ СЪАА ШН ОАМНЪН АНЪ ДЕС ПЪАРЕ АМЪ
 ПЪАА ДІАНАПЪА ШН ЕРА ДАВНЪ, ШН ОАМНЪН АНЪ
 ДЕС ПЪАРЕ ДЕН МЪНТЕ ДЕН КЪАТЪ, ШН ЕРА ДАВНЪ
 ФЕРНДЪАХЪ АМЪРЪЕ ДЕ КЪТРЕ ФАЦА АНЪ СЪАА
 ШН СЪАА ШН ОАМНЪН АНЪ СЪА ПЪАРЕЖЪА
 СЪА АНЪ ДАВНЪ ШН ПРЕСТЕ ОАМНЪН АНЪ СЪА ПРЪ
 ПЪА ПЪА ПЪА. ШН КЪТРЕ СЪАА ВЪН ВЕСН ПЪАРЕ
 ЗИЖНЪА СЪАА ШН ВІНО КЪТН СЪАРЕНН ДЕ ФЪА
 ПЪА АНЪ КЪАКЪА ПРЪСТА ПЪАМЖНЪА. ШН СЪА ПЪА
 ПЪАРЕ СЪАА КА СЪА ПЪАРЕ СЪА ДІАНАПЪА АНЪ ДА
 ВНЪ ШН МЪРЪЕ ПЪАРЕ ПЪАМЖНЪАРЕ ЧЕАРЕ СЪАРЕНН
 ДЕ СЪА ПЪА ПЪАРЕ ЧЕА СЪА ПЪА ПЪА ПЪА АЧЕА ПІА
 ПЪА АЧЕА ЧЕ СЪА ПЪА ПЪА ПЪА.

К А П І К І

КІ СЪА СЪААРЕ ДАВНЪ ДЕ ДЪСАСЪ ШН ШЪСЪА
 ПЪА ПЪАМЖНЪАРЕ АНЪ ГАДН. ШН СЪА
 ПЪАРЕ ДІАНА СЪА ПЪАРЕ СЪАА ДЕ ДІАНАПЪА
 АЧЕАРЕ СЪАРЕНН ДЕ ФЪА ШН ШЪСЪАРЕ АНЪ
 ЗИЖНЪА КЪАТРЕ ДАВНЪ ПЪАСТІА ПЪА
 ДН. ШН АХЪ КЪА СЪАРЕ ПЪА ДЕ ОАМНЪН АНЪ ШН
 ДЕН ПЪА ПЪАРЕНЪА, ШН МЪРЪЕ АЧЕРКА ПРЪ ДАВНЪ
 ШН ПРЪ ОАМНЪН АНЪ ДЕСПРЕ ФАЦА СЪАРЕАХЪ
 ШН ВІНЪ ААКЪАРЕ ПЪАРЕ ПЪАРЕ ЧЕА ЧЕ ЕРА АНЪ
 ГЪААА, ШН ЕРА ДЪСАСЪ ПЪАРЕ ШН СЪАА ПЪАРЕ КА
 СЪАРЕ ПЪАРЕ СЪА ШН ДАВНЪ ШН ОАМНЪН АНЪ МІА
 ПЪАРЕ ПЪАРЕ ПЪАРЕ. ШН ЗИЖНЪА
 ОАМНЪН АНЪ ДАВНЪ КЪТРЕ ЕАВ ПЪАРЕ ЗІСОА АЧЕА
 ПЪАРЕ АНЪ ЗИЖНЪА КЪТРЕ ПЪАРЕ КА СЪА ДЪА ПРЪ
 ВЪАРЕ АНЪ ПЪА ПЪАРЕ ПЪАРЕ, ШН ВІНЪ ФАЧЕ
 АНЪ КЪА ВЛФН ВІНЪ ПЪАРЕ ОАМНЪН АНЪ, ШН СЪА СЪА
 АНЪ ДАВНЪ ШН АХЪ ПЪАРЕ ПЪАРЕ ПЪАРЕ ШН СЪАА
 ПРЪ АСЪАРЕ. ШН СЪА ПЪАРЕ ДЪАРЕ АЧЕА ШН
 АНЪ ВІНЪ АНЪ ДАВНЪ ПРЪ ЕАВ КЪТН АНЪ АНЪ ПЪАРЕ
 ВЪАМЖНЪА АНЪ. ШН ЗИЖНЪА ДАВНЪ КЪТРЕ
 ОАМНЪН АНЪ НІТЕ ПЪАРЕ КІ ПЪАРЕ ДЕАА ДІАНА ДЕ
 ВЪА СЪАРЕ ПЪАРЕ ПЪА АЧЕА ДІАНА АНЪ МЪРЪЕ ЧЕА
 ВІНЪ АА ДІАНА АНЪ СЪА АНЪ АНЪ АНЪ ПЪАРЕ ЕАВ
 КЪТН ВІНЪ АНЪ ДІАНА АНЪ ПЪАРЕ АЧЕА. ШН ПЪА
 ПЪА ДАВНЪ ПРЪ ОАМНЪН АНЪ КЪА ВІНЪ, ШН НЪ
 АНЪ ДАРЕ АНЪ СЪАРЕ СЪАРЕ СЪА ПЪАРЕ ПРЪ СЪАА ШН
 СЪА СЪА СЪА ШН СЪА ПОГОРЪ АА ПІАТРА АНЪ ДІА
 ПЪАРЕ. ШН СЪА СЪА ДАВНЪ ДІАНАПЪА АНЪ ДЕ
 ПЪАРЕ, ШН СЪАРЕ ДАВНЪ ДІАНАПЪА АНЪ ДЕ
 ЗИЖНЪА ДІАНА ПЪАРЕ ШН ВІНЪ СЪАА ДІАНА
 ПЪА АНЪ ШН СЪА ПЪАРЕ ДАВНЪ ПРЪ ФАЦА АНЪ ПРЪ
 ПЪАМЖНЪА ШН СЪА ПЪАРЕ АНЪ. ШН ЗИЖНЪА ДАВНЪ
 ПЪАРЕ СЪАА ПЪАРЕ КЪТН АНЪ ВІНЪ ПЪАРЕ ПЪАРЕ ЗИ

Bibli 1688, pag. 214, col. 1

ascunde acolo și să vă întoarceți către mine la gata; și voi merge cu voi și să vă fi de va fi pre pământ, și-l voi cercă pre el întru toate miile Iudei”.

24. Și să sculă zifeii de la Năsipoasa și merseră înaintea lui Saul. Și David și oamenii lui în pustiiul Maonului, despre țară, den direcpta Iesemonului.

25. Și merseră Saul și oamenii lui a cercă pre David. Și să spuseră lui David și să pogori la piatra ceea ce iaste în pustiiul Maon. Și să auzi Saul și goni dennapoiă lui David, la pustiiul Maon.

26. Și mergu Saul și oamenii lui de o parte a muntelui, dencoace, și era David și oamenii lui de o parte den munte, dencoace. Și era David ferindu-se a merge de către fața lui Saul; și Saul și oamenii lui s-au tăbărit asupra lui David și preste oamenii lui, să-i prinză pre ei.

27. Și către Saul veni vestitoriu, zicind: „Sîrguieste și vino, căci streini de feliu au căleat preste pământ”. [28.] Și să întină Saul ca să nu gonească dennapoiă lui David și merseră întru împinarea celor streini de feliu. Pentru aceea să auzi locul acela «Piatra aceea ce s-au împărțit».

CAP 24

1. Și să sculă David de acolo și săzu întru strîmturile lui Gadi.

2. Și să făcu deaca să întoarse Saul de dennapoiă celor streini de feliu, și i să spusе lui, zicînd că „Iată, David, în pustiiu, în Gadi”.

3. Și luo cu sine 3000 de oameni aleși den tot Israilul și merseră a cercă pre David și pre oamenii lui despre fața Sadeemului.

4. Și veni la cîrdurile turmelor, ceea ce era lîngă cale; și era acolo peșteră, și Saul întră ca să gătească, și David și oamenii lui să înlăuntru șădea întru peșteră.

5. Și ziseră oamenii lui David către el: „Iată zioa aceasta, carele au ză Domnul către tine ca să dea pre vrăjmașul tău în mîna tale, și vei face lui cum va fi bine întru ochii tăi”.

6. Și să sculă David și luo poala îmbrăcăminții lui Saul pre ascuns. [6.] Și să făcu după aceasta, și lovi inema lui David pre căci au luat poala veșmîntului lui.

7. Și zise David către oamenii lui: „Nice într-un chip mie de la Domnul, de voi face cuvîntul acesta domnului meu, celui uns al Domnului, să aduc mîna a mea preste el, căci unsul Domnului iaste acesta”.

8. Și potoli David către oamenii lui cu cuvinte și nu le-au dat lor să să scoale să întoară pre Saul. Și să sculă Saul și să pogori la calea lui în peșteră.

9. Și să sculă David dennapoiă lui den peșteră și strigă David den napoiă lui Saul, zicînd: „Doamne împărate!”. Și căută Saul dennapoiă lui, și să plecă David preste fața lui pre pământ și să închină lui.

10. Și zise David către Saul: „Pentru căci auzi cuvintele norodului, zi / cînd: «Iată dară, David, cearcă sufletul tău?»”

Mt. 45, 1, 127-128

ascunde acolo și vă întoarceți către mine la gata; și voi merge eu voi și va fi de va fi pre pământu, și-i voi cerca pre el întru toate miile ludei”.

24. Și să sculară zifeii de la Năspoasa și merseră înaintea lui Saul. Și David și oamenii lui întru pustiul Maon despre sară¹, den na dreapta a lui Iese al meu.

25. Și mersé Saul și oamenii lui a cerea pre David. Și spuséră lui David și să pogori la piatra căea ce-i în pustiul Maon. Și audzia Saul și goni den napoia lui David, la pustiul Maon.

26. Și mersé Saul și oamenii lui de o parte a muntelu, dencoace, și era David și oamenii lui de o parte de munte dencoale. Și era David ferindu-să a merge de cătră fata lui Saul; și Saul și oamenii lui s-au tăbărit asupra lui David și preste oamenii lui, să-i prindă pre el.

27. Și cătră Saul veni vestetor, dzicind: „Sîrguiește și vino, căce strinii de feli au căleat preste pământu”. [28.] Și să înturmă Saul ca să nu gonească den napoia lui David, și mersé intru timpinarea celor strinii de feli. Pentru aceea să numi locul acela „Piatra ceea ce s-au împărțit”.

CAP 24

1. Și să sculă David de acolo și ședzu intru strimturile Gaddi.

2. Și să făcu dacă să întoarse Saul de den napoia celor strinii de feli, și-i spusé lui dzicind că „Iată David în pustie în Gaddi”.

3. Și luă cu sine 3000 de oameni aleși den tot Israil și mersé a cerea pre David și pre oamenii lui despre fața Sadéem.

4. Și veni la chilinele¹ turmelor, călea ce era lingă cale; și era acolo peștere și Saul intră ca să să gătească; și David și oamenii lui mai înlontru ședea intru peștere.

5. Și dziseră oamenii lui David cătră el: „Iată dzua aceasta carea au dzis Domnul cătră tine ca să dea pre neprietenul tău intru mînele tale; și vei face lui cum va fi bine intru ochii tăi”.

6. Și să sculă David și luă poala îmbrăcămintii lui Saul, milcomiș. [6.] Și să făcu după aceasta, și-l lovi inima lui David pre el, căce au luat poala vășmintului lui.

7. Și dzise David cătră oamenii lui: „Nice într-un chip mie de la Domnul, de voi face cuvîntul acesta domnului meu, celu unsu al Domnului, să aduc mina mea preste el, căce unsul Domnului² acesta”.

8. Și potoli David pre oamenii lui cu cuvinte și nu le-au dat lor să să scoale să omoare pre Saul. Și să sculă Saul și să pogori la calea lui den peștere.

9. Și să sculă David den napoia lui den peștere și strigă David den napoia lui Saul, dzicind: „Doamne împărate!”. Și căută Saul den napoia lui. Și să plecă David preste fața lui pre pământu și să închină lui.

10. Și dzise David cătră Saul: „Pentru că ce audzi cuvintele nărodului dzicind: „Iată dară, David căcără sufletul tău?”

Mt. 43, 9, 139-139

ascunde de-aci să vă întoarceți la mire cu lucră adevărat, și vou mergeți și eu cu voi, că dăna fi și supt pământ, totu-l vou căduta și pre toate căpităniile ludei”.

24. Și sculindu-se zifii de la locul ce-i de ceată¹, merseră înaintea lui Saul. Iar David și oamenii lui era înlăuntru pustiul, despre seară, de-a dreapta Ieseomonului.

25. Și mersé Saul și oamenii lui să caute pre David. Și dederă veste de aceasta lui David și se pogori David la piatra carea era în pustiul Maonului. Iar Saul, deaca auzi, goniu pre David în pustiul cea den lăuntru.

26. Și mergea Saul și oamenii lui pre o latură a acei² lui muntel, iar David și oamenii lui era ascunsi de fata lui Saul. Iar Saul și oamenii lui năpădără asupra lui David și vrea să-l prinză, și pre oamenii lui.

27. Iar un olăcar veni la Saul și-i zise: „Grăbêște curînd și te întoarnă, că filistimlénii au venit în țara ta”. [28.] Și se întoarse Saul și nu mai goni pre David și se duse înaintea filistimlénilor. Drept aceea se chemă acel loc „Piatra cea împărțită”.

CAP 24

1. Și sculindu-se David de acolo, mersé în strimturile Gadului, de șazu acolo.

2. Iar Saul, deaca se întoarse de după filistimlénii, îi spuséră dzicind: „Iată, David iaste în pustiul Gadului”.

3. Iar Saul luoa cu sine 3000 de oameni aleși den tot Israilul și mersé să caute pre David și pre oamenii lui în locul Sademului, în muntele Eleonului.

4. Și merseră pre calea pină la turmele oilor; și era acolo peșteră și intră Saul într-însa să se odhnească, iar David și oamenii lui era mai înlăuntru de șădea în peșteri.

5. Iar oamenii lui David ziseră cătră dînsul: „Iată, acum iaste zioa căea ce au zis Domnul că va da pre vrăjmasii tăi în mînele tale; și le vei face cumu-ți va fi voia”.

6. Și sculindu-se David, mersé într-ascuns și luoa poala dulămii lui Saul. [6.] De-aci după aceea, băcăta inima lui David, căci au luat poala dulămii lui Saul.

7. Și zise David cătră oamenii săi: „Să nu dea mie Dumnezeu să fac acest cuvînt stăpînului meu, unsului lui Dumnezeu, să radic mina mea spre dînsul, că el iaste unsul Domnului”.

8. Și potoli David oamenii săi cu cuvinte și nu-i slobozi să ucigă pre Saul. Și se sculă Saul den peșteră și se pogori pre calca sa.

9. Iar David încă ieși după dînsul den peșteră și strigă David pre urma lui Saul și zise: „Stăpînului meu, împărate!”. Iar Saul se uită îndărăt-s, iar David, plecîndu-se, se închină lui pină la pământ.

10. Și zise cătră Saul: „Pentru că ce auzi cuvintele oamenilor cări zic: „Iată că David căută sufletul tău?”

Luce 11, 1-11

ascundă apoi întoarceți-vă la mine și eu voi merge eu voi dzice es în acea țară, și voi dzice miile și miile ludei”.

24. Și saie sculat zifeii și au mers înaintea lui Saul. Iar David și oamenii lui erau în pustiul Maonului, în seara dreapta Ieseomonului.

25. Și au mers Saul cu oamenii lui să caute pre David. Aceasta sa vestit au David și se pogori mai departe pină la stîncile den pustiul Maon. Iar Saul după el.

26. Și au mers Saul cu oamenii lui de o parte a muntelului, dencoace, și era David și oamenii lui de cealaltă parte a muntelului, dencoale. Și se feră David să nu-l vadă Saul, și Saul cu oamenii lui au dat năvălă gata să-l prindă.

27. Dar a venit un erame la Saul, dzicind: „Filisteni au căleat pe pământul tău. Vino repede în ajutor”. Și a lăsa Saul urmărirea lui David și a mers în întîmînarea filistenilor. De aceea locul acela sa numit „Stîncă despărțiri”.

CAP 24

David apără viața lui Saul

1. De acolo David a pucees spre strimturile din Enghedi.

2. Iar cînd s-a întors Saul de la filistenii și s-a spus: „Iată, David se află în pustiul Enghedi”.

3. Și a luat cu el trei mii de oameni aleși pe sprînceană din tot Israilul și s-a dus să caute pe David care a stat cu oamenii lui la Sadeem, adică la stîncă capricioșului.

4. Într-o peșteră, aproape de turmele de oi, în drum, Saul a intrat acolo pentru nevoie sa. David și oamenii însă ședeau în fundul peșterii.

5. Și i-au sosit oamenii lui David: „Iată, aceasta este ziua de care trau zis Domnul că va da pre vrăjmasii tăi în mîna ta și vei face cu el după pofta inimii”.

6. Și David s-a sculat și a tăiat pe ascuns cu petec din poala vășmintului lui Saul. Dar după aceea s-a părut rău.

7. Și a zis David către oamenii lui: „Domnul cu mă păzească de voi face una ca asta: să ridic mîna împotriva stăpînului meu, regele este un răd Domnului”.

8. Și a potolit David pe oamenii lui cu vorbe bune și nu le-a dat voie să se ridice împotriva Saul. Și cînd Saul a parăsit peșterea,

9. David a ieșit după el, strigînd: „Doamne împărate!” Saul s-a uitat peste umăr și David s-a aruncat la pământ în fața lui și s-a închinat.

10. Și a zis David către Saul: „Pentru că ce auzi cuvintele poporului care zice: „Iată că David căută sufletul tău?”

ЦИЕН А

Къдъ кѣтѣ дартъ дартъ дѣрѣ дѣрѣ тѣхъ? Кѣтѣ ѿ
 фтрѣ зѣста аѣста аѣста ѿ кѣтѣ ѿ кѣтѣ ѿ кѣтѣ ѿ кѣтѣ ѿ
 тѣхъ дѣтѣ прѣстѣнѣ дѣтѣхъ аѣтѣхъ фтрѣхъ мѣжѣ
 аѣтѣхъ фтрѣхъ, шн нѣмѣхъ ѿ кѣтѣ ѿ кѣтѣ ѿ кѣтѣ ѿ кѣтѣ ѿ
 нѣ мѣмѣ фтрѣхъ дѣтѣнѣ шн ѿмѣ зѣстѣ нѣ ѿмѣ а
 дѣтѣ мѣжѣ прѣстѣ дѣтѣхъ мѣтѣхъ кѣтѣ ѿ кѣтѣ ѿ
 нѣхъ аѣтѣ аѣтѣ аѣтѣ . Шн вѣрѣ прѣстѣ вѣрѣ бѣ
 мѣжѣтѣхъ фтрѣхъ мѣтѣхъ, фтрѣхъ аѣтѣ прѣстѣ вѣрѣ
 мѣжѣтѣхъ нѣхъ шн нѣ тѣхъ ѿ кѣтѣ ѿ кѣтѣ ѿ кѣтѣ ѿ кѣтѣ ѿ
 вѣрѣ дѣтѣнѣ нѣхъ нѣ аѣтѣ фтрѣхъ мѣтѣхъ рѣтѣ
 тѣхъ, нѣхъ прѣстѣнѣ, шн дѣтѣнѣ, шн нѣ
 прѣстѣнѣ фтрѣхъ тѣхъ, шн тѣхъ аѣтѣ ѿ кѣтѣ ѿ кѣтѣ ѿ
 мѣтѣхъ кѣтѣхъ аѣтѣхъ . Сѣрѣ дѣтѣ дѣтѣхъ
 фтрѣхъ мѣжѣтѣхъ мѣтѣхъ шн аѣтѣ тѣхъ шн ѿмѣ нѣхъ
 вѣрѣ дѣтѣнѣ дѣтѣхъ дѣтѣхъ тѣхъ, нѣхъ мѣжѣтѣхъ
 нѣхъ аѣтѣхъ аѣтѣхъ тѣхъ . Фтрѣхъ ѿ кѣтѣ нѣхъ нѣхъ
 ѿ кѣтѣхъ дѣтѣхъ аѣтѣхъ фтрѣхъ дѣтѣхъ аѣтѣхъ вѣрѣхъ прѣ
 стѣнѣ, шн мѣжѣтѣхъ нѣхъ аѣтѣхъ прѣстѣнѣ . Шн аѣтѣхъ
 дѣтѣхъ нѣхъ мѣрѣхъ тѣхъ фтрѣхъ аѣтѣхъ аѣтѣхъ сѣрѣхъ
 дѣтѣхъ нѣхъ нѣхъ тѣхъ ѿ кѣтѣхъ дѣтѣхъ ѿ кѣтѣхъ
 нѣхъ мѣрѣхъ аѣтѣхъ дѣтѣхъ нѣхъ нѣхъ нѣхъ ? Фтрѣхъ
 дѣтѣхъ фтрѣхъ жѣдѣтѣхъ шн аѣтѣхъ фтрѣхъ
 мѣжѣтѣхъ мѣтѣхъ шн фтрѣхъ мѣжѣтѣхъ тѣхъ вѣрѣхъ
 дѣтѣхъ шн ѿ жѣдѣтѣхъ жѣдѣтѣхъ аѣтѣхъ шн мѣ жѣ
 дѣтѣхъ дѣтѣхъ мѣтѣхъ . Шн ѿ фтрѣхъ дѣтѣхъ сѣрѣхъ
 шн дѣтѣхъ нѣхъ нѣхъ аѣтѣхъ тѣхъ гѣрѣхъ нѣхъ нѣхъ
 сѣрѣхъ шн зѣстѣ сѣрѣхъ гѣрѣхъ тѣхъ аѣтѣхъ фтрѣхъ
 аѣтѣхъ ? шн жѣдѣтѣхъ сѣрѣхъ гѣрѣхъ аѣтѣхъ шн пѣ
 сѣхъ . Шн зѣстѣ сѣрѣхъ нѣхъ нѣхъ дѣтѣхъ мѣнѣ аѣтѣхъ
 рѣтѣхъ шн дѣтѣхъ мѣнѣ нѣхъ тѣхъ тѣхъ мѣнѣ аѣтѣхъ мѣ
 сѣхъ нѣхъ ѿ кѣтѣхъ дѣтѣхъ ѿ кѣтѣхъ . Шн тѣхъ
 мѣнѣ сѣрѣхъ мѣ аѣтѣхъ нѣхъ нѣхъ мѣнѣ фтрѣхъ бѣнѣ
 нѣхъ мѣхъ фтрѣхъ дѣтѣхъ фтрѣхъ мѣнѣ аѣтѣхъ
 шн нѣ мѣнѣ сѣрѣхъ прѣ мѣнѣ . Шн нѣхъ дѣ
 тѣхъ аѣтѣхъ нѣхъ прѣ вѣрѣхъ мѣхъ сѣрѣхъ фтрѣхъ мѣ
 аѣтѣхъ шн ѿ сѣрѣхъ прѣ сѣрѣхъ фтрѣхъ вѣрѣхъ нѣхъ шн
 дѣтѣхъ фтрѣхъ пѣтѣхъ аѣтѣхъ нѣхъ нѣхъ фтрѣхъ
 тѣхъ аѣтѣхъ . Шн аѣтѣхъ ѿ кѣтѣхъ ѿ кѣтѣхъ фтрѣхъ
 рѣтѣхъ бѣнѣ фтрѣхъ шн вѣрѣхъ фтрѣхъ мѣнѣ аѣтѣхъ фтрѣхъ
 рѣтѣхъ аѣтѣхъ сѣрѣхъ . Шн аѣтѣхъ жѣдѣтѣхъ мѣ
 фтрѣхъ дѣтѣхъ нѣхъ нѣхъ сѣрѣхъ сѣрѣхъ нѣхъ аѣтѣхъ дѣтѣхъ
 нѣхъ мѣхъ шн нѣхъ бѣнѣ пѣтѣхъ нѣхъ мѣхъ мѣхъ аѣтѣхъ
 сѣрѣхъ нѣхъ нѣхъ . Шн ѿ жѣдѣтѣхъ дѣтѣхъ аѣтѣхъ
 сѣрѣхъ шн ѿ жѣдѣтѣхъ сѣрѣхъ аѣтѣхъ аѣтѣхъ шн дѣтѣхъ
 шн сѣрѣхъ аѣтѣхъ шн сѣрѣхъ аѣтѣхъ мѣхъ сѣрѣхъ тѣхъ .

К А П К Е

Шн мѣнѣ сѣрѣхъ шн ѿ жѣдѣтѣхъ тѣхъ сѣрѣхъ
 нѣхъ шн ѿ пѣтѣхъ прѣ сѣрѣхъ шн ѿ фтрѣхъ
 пѣтѣхъ прѣ сѣрѣхъ фтрѣхъ аѣтѣхъ аѣтѣхъ мѣхъ
 шн ѿ сѣрѣхъ дѣтѣхъ шн ѿ пѣтѣхъ аѣтѣхъ аѣтѣхъ
 сѣрѣхъ мѣхъ мѣхъ . Шн ѿ сѣрѣхъ аѣтѣхъ мѣхъ
 шн тѣхъ мѣхъ аѣтѣхъ аѣтѣхъ шн сѣрѣхъ мѣхъ
 фтрѣхъ шн аѣтѣхъ ѿ кѣтѣхъ шн кѣтѣхъ шн ѿ
 фтрѣхъ кѣтѣхъ тѣхъ аѣтѣхъ тѣхъ аѣтѣхъ .
 Шн нѣхъ мѣхъ сѣрѣхъ нѣхъ аѣтѣхъ шн нѣхъ мѣхъ мѣхъ
 аѣтѣхъ аѣтѣхъ шн мѣхъ аѣтѣхъ сѣрѣхъ шн
 сѣрѣхъ аѣтѣхъ аѣтѣхъ шн сѣрѣхъ нѣхъ мѣхъ
 шн рѣтѣхъ фтрѣхъ сѣрѣхъ шн сѣрѣхъ пѣтѣхъ
 шн аѣтѣхъ дѣтѣхъ фтрѣхъ пѣтѣхъ нѣхъ нѣхъ нѣхъ
 нѣхъ

Biblia 1688, pag. 214, col. II

11. Iată, întru zioa aceasta au văzut ochii tăi cum te-au dat pre tine Domnul astăzi întru minile mele, în peșteră, și n-am vrut să te omoru și nu m-am îndurat de tine și am zis: «Nu voiu aduce mâna preste domnul meu, căce unsul Domnului acesta iaste!».

12. Și vede-ți poala veșmîntului în mîna mea. Eu am luat poala veșmîntului tău, și nu te-am ucis; cunoaște și vezi astăzi căce nu iaste în mîna mea răutate, nice păgînatate și defăimare, și n-am greșit întru tine. Și tu legi sufletul meu, ca să-l ieși pre el.

13. Să judece Domnul întru mijlocul meu și al tău și să-m izbîndească Domnul dentru tine, iară mîna mea nu va fi asupra ta.

14. În ce chip să zice pilda cea vechă: «Dentru ceci fără-de-lêge va ieși păcat», și mîna mea nu va fi preste tine.

15. Și acum dennapoia cui mergi tu, împărate a lui Israil? Den napoia cui gonești tu? Dennapoia unui ciine mort, au dennapoia unui purece?

16. Facă-se Domnul întru judecătoria și legiuitoriu întru mijlocul meu și întru mijlocul tău, vază Domnul și să judece judecata mea și mă judece den mîna ta”.

17. Și să făcu daca săvirși David cuvintele acêstea grăind cătră Saul, și zise Saul: „Glasul tău e acesta, fiule David?”. Și ridică Saul glasul lui și plînce.

18. Și zise Saul cătră David: „Mai drept ești decit mine, căce tu mi-ai dat mie bunc, iară eu Ț-am dat Ție rèle.

19. Și tu mi-ai spus mie astăzi carele mi-ai făcut bine, cum m-au închis Domnul în minile tale astăzi, și nu m-ai omorît pre mine.

20. Și căce de va afla neștine pre vrăjmașul său în primejdie și-l va slobozi pre el întru cale bună, și Domnul îi va plăti lui bunc, în ce chip ai făcut tu astăzi.

21. Și acum, iată, eu știu că împărătînd veți împărăți și va sta în mîna ta împărăția lui Israil.

22. Și acum jură-te mie întru Domnul că nu vei surpa sâmintă mea dennapoia mea și nu vei piêrde numele meu den casa tătîni-mieu”.

23. Și să jură David lui Saul. Și să duse Saul la locul lui, și David și oamenii lui s-au suit la Mesera cea strîmtă.

CAP 25

- 1. Și muri Samuil și să adunără tot Israilul și-l plînsără pre el și-l îngropără pre el în casa lui, la Armathaim. Și să sculă David și să pogori la pustiiul Maan.
- 2. Și era om la Maan, și turmele lui la Carmil; și omul – mare foarte, și la el oi 3 000 și capre 1 000, și să făcu cînd tundea turma lui, la Carmil. [3.] Și numele omului – Naval, și numele muierii lui – Avighea.
- 3. Și muiêrea – bună la pricêpere, și frumoasă la chip foarte, și omul – năsilnic și rău întru isprăvi; și omul – vinătoriu.
- 4. Și auzi David întru pustiiu cum tunde Naval /

Ms. 45, f. 128

11. Iată, întru ziua aceasta au vădzut ochii tăi cum te-au dat Domnul pre tine astăzi în miinile mele, în peșteră, și n-am vrut să te omor și nu m-am îndurat de tine, și am dzis: «Nu voi aduce mina mea» preste Domnul meu, căce unsul Domnului acesta iaste».

12. Și vede-ți poala vășmintului tău întru mina mea. Eu am luat poala vășmintului tău, și nu te-am ucis; și⁴ știi și vedzi astăzi căce nu iaste întru mina mea răutate, nice păgînătate și dafămare, și n-am greșit întru tine. Și tu legi sufletul meu, ca să-l iei pre el.

13. Să judece Domnul întru mijlocul ai meu și al tău și să-mi izbindească Domnul dentru tine, iară mina mea nu va fi asupra ta.

14. În ce chip dzice pilda cea vechi: «Dentru cei fără de lege va ieși păcatul, și mina mea nu va fi preste tine».

15. Și acum denapoaia cui mergi tu, împărate Israil, den napoaia cui gonești tu? Den napoaia unui cine mort, au denapoaia unui purece?

16. Facă-să Domnul întru judecător⁵ întru mijlocul meu și întru mijlocul tău; vadză Domnul și judece judetul meu și mă judece den mina ta⁶.

17. Și să făcu dacă săvirși David cuvintele acesta grând cătră Saul, și dzise Saul: „Glasul tău acesta, fiule David?” Și rădică Saul glasul lui și plinse.

18. Și dzise Saul cătră David: „Mai dreptu ești decit mine, căce tu mi-ai dat mie bune, iară eu t-am dat tie rele».

19. Și tu mi-ai spus mie astăzi carele mi-ai făcut bine, cum m-au inchis Domnul întru miinile tale astăzi, și nu m-ai omorit pre mine».

20. Și încă de va afla neștine pre vrăjmașul său în primejdie și-l va slobodzi pre el întru cale bună, și Domnul i-i va plăti lui bine, în ce chip tu ai făcut astăzi».

21. Și acum eu știu că împărătind vei împărăti și va sta în mina ta împărătia Israil.

22. Și acum jură-te mie întru Domnul că nu vei surpa sâmintă mea den napoaia mea și nu vei șterge numele meu dentru casa tătine-meu⁷.

23. Și să jură David lui Saul. Și să duse Saul la locul lui, iar David și oamenii lui s-au suit la Mesera strîmptă.

CAP 25

1. Și muri Samuil și să adunără tot Israil și plinse ră pre el și-l îngropară pre el în casa lui, în Ramathaim. Și să sculă David și să pogori la pustiuul Maon.

2. Și era om la Maon și turmele lui la Carmil; și omul — mare foarte, și la el oi 3 000 și capre 1 000, și să făcu cînd tundeă turma-i la Carmil. [3.] Și numele omului Naval și numele muierii lui — Avighea.

3. Și muierea — bună la pricepere și frumoasă la chip foarte. Și omul — năsilnic și rău întru isprăvi, și omul — vinător.

4. Și auzi David întru pustiu cum tunde Naval

Ms. 4389, f. 139

11. Iată că astăzi văzură ochii tăi că te-au fost dat Domnul în peșteră în miinile mele, iar eu n-am gîndit să te omor, ce am făcut milă cu tine și am zis: «Nu voi u tunde mina mea asupra stăpînului meu, că el iaste unsul Domnului!».

12. Vezi și poala dulămii tale în miinile mele. Eu am luat poala dulămii tale, iar nu te-am ucis; ce socotește astăzi și vezi că nu iaste răutate în miinile mele, nice pizmă păgînească, nice sînt tie vinovat. Iar tu cauți să iai sufletul meu.

13. Să judece Domnul între mine și între tine și să mă îndrepteze Domnul de la tine, că mina mea nu iaste asupra ta.

14. Cum grăieste pilda cea dentii, că de la cei fără de lege va ieși păcatul, iar mina mea nu iaste spre tine».

15. Ce acuma, împărate al lui Israil, după cine umbli, pre a cui urmă te duci și pe cine gonești? Pre un cine mort, au pre un purece?

16. Să fie Domnul judecător și legiuitor între mine și între tine, vază Domnul și să mă judece cu judecată și să mă judece den miinile tale⁸.

17. De-acii deaca săvirși David de a grăi aceste cuvinte cătră Saul, iar Saul zise: „Au al tău iaste acest glas, fătul meu, Davide?” Și-și rădică Saul glasul și plinse.

18. Și zise cătră David: „Direptu ești tu spre mine, că tu ai dat mie cele bune, iar eu am dat tie cele rele».

19. Și tu ai spus mie astăzi binele ce mi-ai făcut, că, deaca m-au dat Domnul Dumnezeul lui Israil în miinile tale, tu nu m-ai omorit.

20. Că cînd ară afla cinevaș pre vrăjmașul său în primejdie, iar el l-ară seoaate la cale bună, și Domnul va face lui bine, cum ai făcut și tu astăzi».

21. Ce acum eu pricep că vei să fii împărat și împărătia lui Israil va să stea în miinile tale.

22. Ce te jură mie cu Domnul că în urma mea nu vei dăzrădăcina seminția mea, nicei vei piêrde numele meu den casa tătine-meu⁹.

23. Și se jură David lui Saul. Și se duse Saul la locul lui, iar David și oamenii lui se suiră printre locurile cele strîmte¹⁰.

CAP 25

1. De-acii muri Samuil și se adună tot Israilul și plinse de dînsul și-l îngropară în casa lui, în Ramatha. Iar David sculindu-se, se pogori la pustia Maonului¹.

2. Și era un om în Maon, iar turmele lui era la Carmil; și era acesta om foarte mare și avea 3 000 de oi și 1 000 de capre, și se sui în Carmil să tundă oile sale. [3.] Iar pre acel om îl cheiama Navan și pre a lui o cheiama Avighea.

3. Și era a lui bună și înțeleaptă și frumoasă, iar bărbatul ei era om rău și năsilnic întru toate și nelibovnic.

4. Și auzi David în pustie că-și tunde Navan

Versiunea modernă

11. Iată, în ziua aceasta poți să vezi cu ochii tăi că nu este așa: Domnul mi te-a dat astăzi în mina mea, în peșteră, și n-am vrut să te omor, cum mi-au cerut oamenii mei, ci te-am crutat, zicînd: «Nu voi ridea mina împotriva domnului meu, căci este unsul Domnului!».

12. Și iată, poala veșmintului în mina mea. Eu am tăiat poala veșmintului tău și nu te-am ucis; vezi astăzi că nu este în mina mea răutate, nici păgînătate, nici defămare și n-am greșit față de tine. Dar tu cauți să-mi iei viața.

13. Să judece Domnul între mine și tine, Domnul să-ți răsplătească răul ce îmi faci, dar mina mea nu va fi asupra ta.

14. Pilda cea veche zice: «Din nelegiuiri nelegiuit este», și mina mea nu se va ridica împotriva ta.

15. Pe cine vinezi tu, după cine aleargă regele lui Israil? După un cine mort? După un purece?

16. Fie Domnul judecător și legiuitor între mine și tine, Domnul va vedea și va judeca pricina mea și mă va izbăvi din miinile tale¹¹.

17. Și cînd a sfîrșit David cuvîntul său către Saul, acela a zis: „Fiule David, al tău este glasul acesta?” Și a izbucnit în plîns.

18. Și zise Saul către David: „Tu ești mai drept decit mine, tu mi-ai dat mie bune, iar eu ti-am dat tie rele».

19. Asta s-a dovedit astăzi, Domnul m-a dat ferecat în miinile tale, iar tu nu m-ai omorit.

20. Cine oare ar da drumul vrăjmașului prins, să meargă cu bine? Domnul îți va răsplăti binele ce ai făcut tu astăzi.

21. Și eu știu că vei stăpîni în Israil și că regatul tău va întîn pe Israil.

22. Și acum jură-mi pe Domnul că după mine nu vei surpa sâmintă mea și nu vei șterge numele meu din casa tatălui meu¹².

23. Și a jurat David lui Saul. Și Saul s-a întors acasă, iar David și oamenii lui au urcat la munte, la adăpostul lor întărit.

CAP 25

Moartea lui Samuil

1. Samuel a murit. S-au adunat toți israeliții, l-au jeluț și l-au îngropat în casa lui din Rama. Iar David a coborît departe în pustia Maonului.

2. În Maon trăia un om foarte bogat, care își ținea turmele la Carmel, trei mii de oi și o mie de capre. A venit la Carmel ca să le tundă. El, din neamul lui Caleb, se numea Nabal, femeia lui, Abigail.

3. Ea era bună la pricepere și foarte frumoasă la chip, el era un om cinos și rău la năv.

4. Și a auzit David în pustie că-și tunde Nabal

Biblia 1688, pag. 215, col. 1

204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300

carmeleanul turma lui.

5. Și trimise David 10 slugi și zise slugilor: „Suiți-vă la Carmil și păsați la Naval și-l întrebați pre el pre numele meu ce-le de pace.

6. Și veți zice acéstea: «La vreme! Și tu să fii sănătos și casa ta și toate ale tale, sănătoase.

7. Și acum, iată, am auzit că tund la tine păstorii tăi, carii era cu noi în pustiu; și nu i-am oprit pre ei și n-am poruncit lor nemica, toate zilele fiind ei în Carmil.

8. Întrebă copilașii tăi și vor spune ție; și să afle copilașii tăi har înaintea ochilor tăi, căci întru zi bună am venit. Dă, dară, ce va afla mina ta, slugelor tale și fiului tău, lui David».

9. Și vin copilașii lui David și grăiescu cuvintele acéstea către Naval, după toate cuvintele acéstea întru numele lui David; și sări

10. Și răspunse Naval slugilor lui David și zise: „Cine e David? Și cine e fiul lui Ieseiu? Astăzi înmulțit sînt robii fugind fieștecarele de cătră fața stăpînului său.

11. Și voi lu lua pîinile mēle, și vinul meu, și jungherile mēle, carele am junghiat celora ce tund oile, și le voi da pre ȋle la oamenii carii nu-i știu de unde sînt?».

12. Și să întoarseră copilașii lui David la calea lor; și să întoarseră și veniră și spuseră lui David după toate cuvintele acéstea.

13. Și zise David oamenilor lui: „Încingeți fieștecarele sabiia lui!” Și să încinseră cu sabiile lor, și David încinse și el sabiia lui; și să suiră dennapoia lui David ca vro 400 de oameni, și cei 200 au șezut la uncēte.

14. Și Avigheii, muierii lui Naval, i-au spus unul den copilaș, zicînd: „Iată, David au trimis poslanic den pustiu să cuvîntēze bine pre stăpînul nostru, și s-au ferit de cătră ei.

15. Și oamenii, buni noao foarte; nu ne-au oprit pre noi, nici ne-au poruncit nimicā toate zilele carele am fost lîngă dînșii; și cînd eram noi în țarinā,

16. Ca un zidu era prejur noi și zioa și noaptea, toate zilele cîte eram lîngă ei pāscînd turma.

17. Și acum cunoaște și vezi tu ce vei face, căci s-au săvîrșit răutatea la domnul nostru și la casa lui, și acesta – fiiu ucigaș și nu iaste a grāi cătră el”.

18. Și sirgui Avighea și luo 200 de pîini, și doao vase de vin, și 5 oi grijite, și 5 ifi de fāinā, și un gomor de stafide, și 200 de pāpuș de smochine și au pus pre măgari.

19. Și zise copilașilor ei: „Mērget înaintea mea, și iată, eu dennapoia voastră viu”. Și bărbatului ei n-au spus.

20. Și să făcu ea fiind călare pre măgărițe și pogorîndu-se în poalele muntelui și, iată, David și oamenii lui pogorîia întru întimpinarea ei; și timpinā pre ei.

21. Și David zise: „Poate fi că cu strîmbătate am păzit toate ale lui Naval în pustiu și nu am poruncit să ia dentru toate ale lui nimicā, și mi-au dat mie rēle pentru bune.

Ms. 45, f. 128^v-128^r

carmileanul turma lui.

5. Și trimise David 10 copilași și dzise copilașilor: „Suiți-vă la Carmil și păsați la Naval și-l întrebați pre el pre numele meu spre pace.

6. Și veti dzice acéstea: «La timpul-ș! Și tu să fii sănătos și casa ta și toate ale tale sănătoase.

7. Și acum, iată, am audzit că tund păstorii tăi, cari era cu noi în pustiu; și nu i-am oprit pre ei și n-am porincit lor nimic, toate dzilele fiind ei în Carmil.

8. Întrebă copilașii tăi și vor spune tie; și să aflu copilașii tăi har înaintea ochilor tăi, căce intru dzi bună am venit. Dă, dară, ce va afla mina ta, slugilor tale și fiului tău, David?”

9. Și vin copilașii David și grăiescu cuvintele acéstea cătră Naval, după toate cuvintele acéstea, intru numele lui David. Și sări [10.] Și răspunse Naval slugelor lui David și dzise:

10. „Cine-i David? Și cine-i fiul lui Iese? Astăzi înmulți sintu robii fugind fieștecarele dentru fata stăpînului său.

11. Și voi lua pînile mèle, și vinul meu, și jirtvele mèle, carele am gătit celora ce tunde oile mèle, și le voi da pre ele intru oameni cari nu știu de unde sint?”

12. Și să întoarsă copilașii lui David la calea lor; și să întoarsă și veniră și spuseră lui David după toate cuvintele acéstea.

13. Și dzise David oamenilor lui: „Încingeti fieștecarele sabiia lui!”. Și-ș incinșă sabiile lor, și David incinșe și el sabiia lui și să suiră den napoia lui David ca vro 400 de oameni, și cèle 200 au ședut la unelte.

14. Și Avigheii, muierrii Naval, i-au spus unul den copilași, dzicind: „Iată, David au trimis poslaneții den pustiu să cuvintêdze bine pre stăpînul nostru, și s-au ferit de cătră ei.

15. Și oamenii buni noao foarte nu ne-au oprit pre noi, nice ne-au porincit noao nimic toate dzilele carele am fostu lingă inși.

16. Și cînd eram noi în tărănă, ca un zid era pregiur noi și dzua și noaptea, toate dzilele cite eram lingă ei păsînd turma.

17. Și acum să știi și vedzi tu ce vei face, căce s-au săvîrșit răul la domnul nostru și la casa lui și acesta – fiu ucigaș și nu iaste a grăt cătră el”.

18. Și sirgu Avigheia și luă 200 de pîini, și doao vase de vin, și 5 oi făcute, și 5 ifi de fămă, și un gomor de stafide, și 200 de păpuși și au pus preste măgari.

19. Și dzise copilașilor ei: „Mérgeti înaintea mea, și iată, eu den napoia voastră viu”. Și bărbatul ei n-au spus.

20. Și să făcu ea fiind calare pre măgărită și pogorîndu-să intru acoperemîntul muntelui, și, iată, David și oamenii lui pogoria intru timpinarea ei, și timpină pre ei.

21. Și David dzise: „Poate fi că intru strîmbătate am păzit toate ale lui Naval intru pustiu și n-am porincit să iau dentru toate ale lui nimic, și mi-au dat mie rèle pentru bune.

Ms. 4389, f. 139-140^v

turma lui în Carmil.

5. Și trimese 10 slugi de ale sale și le zise: „Păsați în Carmil și vă duceți la Navan și-i spuneti sănătate de la mine.

6. Și-i ziceti: «Ești tu sănătos și casa ta și toate ale tale au sănătate? [7.] Pace tie!» De-acii să ziceti:

7. «Auzi-am că păstorii tăi cari au fost cu noi în pustie tund și nu i-am bintuit, nici le-am făcut nici un năcaș nici o dată, cînd au fost în Carmil.

8. Întrebă-ți slugile și-ți vor spune; și se-au aflat slugile tale vesele înaintea ochilor tăi, că am venit în zi bună. Ce acum tu dă slugilor tale și fructu, lui David, ce vei vrea?”

9. Iară slugile lui David, deaca merseră și grăiră acéste cuvinte cătră Navan, toate cite zisese David, și spuseră de numele lui.

10. Iar Navan sări și, răpunzind cătră slugile lui David, zise: „Dară ce iaste David? Sau cine iaste feciorul lui Iese? Astăzi se-au înmulțit slugile cari fug de la stăpînul lor.

11. Au lua-voi pîinea, și vinul, și carnea care am gătit celor ce tund oile mèle, și să le dau unor oameni ce nu-i știu de unde sint?”

12. Și se întoarsă slugile lui David pre calea lor; și deaca se întoarsă, merseră de spuseră lui David cum zisese Navan.

13. Iar David zise oamenilor lui: „Încingeti-vă toți cu armele voastre!”. Și făcură așa, și se duseră după David 400 de oameni, iar 200 îi lăsă la hotar.

14. Iar o slugă de ale lui Navan spuse Avigheii, muierrii lui Navan, zicind: „Iar că au trimis David oameni de la pustie să cuvintêdze bine pre stăpînul nostru, iar el se-au lepădat de dișii.

15. Și acii oameni buni au fost noao foarte, și nimic nu ne-au bintuit, nici ne-au făcut nici un rău cît am fost cu dișii.

16. Ce cît am fost acolo, ca un pârte ne-au fost, fiind cu dișii zioa și noaptea la cîmp păsînd turma.

17. Ce acum soceotește ce vei face, că se-au umplut toată răotatea asupra stăpînului nostru și a casei lui; și el iaste fecior ucigașului și nu iaste de-a grăt cătră dînsul”.

18. Iar Avigheia grăbi de luoa 200 de pîini, și 2 urcioare de vin, și 5 berbeci fripiți, și 5 efi de fămă curată, și o coșniță de struguri, și 200 de păpuși de zmochine și puse pre măgari.

19. Și zise slugilor sale: „Păsați înaintea mea, iar eu voi veni după voi”. Și nu spuse de aceasta bărbatului-ș.

20. De-acii deaca săzu ea pre măgar și pogorîndu-se spre poala muntelui, iată, David și oamenii lui venia împotriva ei, iar ea le ieși înainte”.

21. Iar David zise: „Poate fi că am făcut rău, căci am păzit toate ale lui Navan în pustie și n-am gîndit să iau măcară cevaș den tot ce au fost al lui, iar el au dat mie rău pentru bine.

Versiunea modernă

Carmeleanul turmele.

5. Și a trimis David zece tineri și le-a zis: „Urcați la Carmel și treceti pe la Nabal și dați-i binețe în numele meu.

6. Și veti zice așa: «Pace tie! Pace casei tale! Pace la toate ale tale!»

7. Am auzit că la tine se tund oile, iată, pe vremuri păstorii tăi erau la noi în pustie, și nu i-am oprit pre ei și n-am poruncit lor nimic, tot timpul cît au stat ei în Carmel.

8. Întrebă pe fiecare din ei și îți vor spune că așa a fost; iar solu mei să aflu bunăvoința ta, pentru că vin într-o sărbătoare pentru tine. Dă-le robilor tăi și fiului tău David prisos din cele ale tale?”

9. Și ajung tinerii lui David și spun cuvintele acéstea lui Nabal în numele lui David; și au așteptat în tăcere.

10. Dar Nabal a sărit răcînd: „Cine e David? Și cine e fiul lui Iesei? Astăzi sint nenumărați robi care au fugit de la stăpînii lor.

11. Să iau pîinea mea, vinul meu și cele ce am junghiat pentru cei care îmi tund oile, să le dau unor oameni necunoscuți?”

12. Și s-au întors tinerii lui David la calea lor; și au spus lui David toate cuvintele acéstea.

13. Și a poruncit David oamenilor lui: „Încingeti-vă sabiile!” Și s-a incinș cu sabiile lor și David a incinș și el sabiia lui; și au mers cu David vreo patru sute de oameni, iar două sute au rămas în tabără.

14. Iar Abigail, soata lui Nabal, a fost anunțată de unul dintre slugitori: „Iată, David a trimis soli din pustie să binecuvînteze pe stăpînul nostru, dar el s-a purtat ca un netrebnic cu ei.

15. Dar oamenii au fost foarte buni cu noi; nu ne-au făcut opreală și nimic nu ne-au poruncit în tot timpul cît am stat în tărănă lingă ei.

16. Ca un zid erau pentru noi, ziua și noaptea, toată vremea cît eram lingă ei păsînd turma.

17. Și acum vezi și gîndește-te ce e de făcut, căci stăpînul nostru este în primejdie și noi cu el; el este om rău și nu putem să vorbim cu el”.

18. Și Abigail a luat în grabă două sute de pîini, două burdufuri de vin, cinci oi gătite, cinci ifi de fămă, o sută de legături de stafide, două sute de păpuși de zmochine și au încărcat toate acéstea pe măgari.

19. Și a zis slugilor ei: „Mérgeti înaintea mea și, iată, eu vin după voi”. Și bărbatul ei, nu i-a spus nimic.

20. Și ea cobora călare pe o măgărită la poalele muntelui și, iată, David și oamenii lui coborau și ei. Din clipă în clipă trebuiau să se descopere.

21. Și David ardea de mînie: „În zadar am apărut eu în pustie toată averea lui Nabal și nu am poruncit să ia din ale lui nimic; el îmi plăteste acum binețe cu rău.

137.13.12

21

21. Și acum, Domnul Dumnezeul Israel, să mă răscumereze din mâinile tuturor vrăjmașilor mei, căci tu ai făcut cu mine toate acestea. Și acum, Domnul Dumnezeul Israel, să mă răscumereze din mâinile tuturor vrăjmașilor mei, căci tu ai făcut cu mine toate acestea. Și acum, Domnul Dumnezeul Israel, să mă răscumereze din mâinile tuturor vrăjmașilor mei, căci tu ai făcut cu mine toate acestea.

22. Și acum, Domnul Dumnezeul Israel, să mă răscumereze din mâinile tuturor vrăjmașilor mei, căci tu ai făcut cu mine toate acestea. Și acum, Domnul Dumnezeul Israel, să mă răscumereze din mâinile tuturor vrăjmașilor mei, căci tu ai făcut cu mine toate acestea. Și acum, Domnul Dumnezeul Israel, să mă răscumereze din mâinile tuturor vrăjmașilor mei, căci tu ai făcut cu mine toate acestea.

23. Și acum, Domnul Dumnezeul Israel, să mă răscumereze din mâinile tuturor vrăjmașilor mei, căci tu ai făcut cu mine toate acestea. Și acum, Domnul Dumnezeul Israel, să mă răscumereze din mâinile tuturor vrăjmașilor mei, căci tu ai făcut cu mine toate acestea. Și acum, Domnul Dumnezeul Israel, să mă răscumereze din mâinile tuturor vrăjmașilor mei, căci tu ai făcut cu mine toate acestea.

24. Și acum, Domnul Dumnezeul Israel, să mă răscumereze din mâinile tuturor vrăjmașilor mei, căci tu ai făcut cu mine toate acestea. Și acum, Domnul Dumnezeul Israel, să mă răscumereze din mâinile tuturor vrăjmașilor mei, căci tu ai făcut cu mine toate acestea. Și acum, Domnul Dumnezeul Israel, să mă răscumereze din mâinile tuturor vrăjmașilor mei, căci tu ai făcut cu mine toate acestea.

25. Și acum, Domnul Dumnezeul Israel, să mă răscumereze din mâinile tuturor vrăjmașilor mei, căci tu ai făcut cu mine toate acestea. Și acum, Domnul Dumnezeul Israel, să mă răscumereze din mâinile tuturor vrăjmașilor mei, căci tu ai făcut cu mine toate acestea. Și acum, Domnul Dumnezeul Israel, să mă răscumereze din mâinile tuturor vrăjmașilor mei, căci tu ai făcut cu mine toate acestea.

26. Și acum, Domnul Dumnezeul Israel, să mă răscumereze din mâinile tuturor vrăjmașilor mei, căci tu ai făcut cu mine toate acestea. Și acum, Domnul Dumnezeul Israel, să mă răscumereze din mâinile tuturor vrăjmașilor mei, căci tu ai făcut cu mine toate acestea.

27. ÎNTRU CASA DENTINII

27. Acesta sa mesteacă mie Domnul, lui David, și acesta sa mesteacă voi, casa dentinii toate ale lui Naval, prima demnitate, și în la pârte!

28. Și acum, Avigheia, te David și stăru și săni de pre maritate și căm marte, și David preste tata ei.

29. Și sa mesteacă lui, și par, și săni la preioarele și săni se, și întru mie, domn, l meu, și mbatate! Cănașca data roaba te întru ochile tale și asculta cuvinta roabei tale.

30. Și cu, pite domn, l meu, omma lui pre omul cel tarate mite a esta, pre Naval, cel după numele lui, așa naste Naval, numele lui, și nebun, împreună cu el. Și cu, roaba ta, și am vane, cop, și si domnului meu, pre cam ar tinas.

31. Și acum, domn, l meu, voi e Domnul și viu e sufletul tău, în ce chip te-au oprit Domnul ca să nu întru în singe nevinovat, ce sa mintun și mi a ta te.

32. Și acum, taia să ca Naval vrămașii tăi și cea ce ceacă domn, l meu, rele! 27 | Și acum, ta binactivitatea ta aceasta, care au adus roaba ta domnului meu, și o vei da copilașion celora ce dvorese domnului meu.

33. Radică dăni tară-te legea roabei tale, caei faciind va face Domnul, omn, l meu, casa credencioasă, căci războnul domn, l meu, Domnul va bate și rautate nu se va afla în tine nic, admoar!

34. Și se va scula omi gonind pre tine și cerēind sufletul tău, și va fi sufletul domnului meu legat întru legatura vietii, în gâ, Do, mul, Dumnezeu, și sufletul vrămașilor tăi vei praștia în miflocul praștieri.

35. Și va fi căci va face Domnul domnului meu toate cete au grânt bine asupra ta și va porunci tie Domnul întru peccătutori preste Is, rai.

36. Și nu va fi tie aceasta uricune și împiedecare menii domnului meu, să verse singe nevinovat în dar și să mintunască mifer domnului meu, și să îmbunătătească Domn, l domnului meu, și vei pomem roabei tale, să si faci bine ei!

37. Și zise David Avigheia: „Bine e cuvintat Domnul Dumnezeu, lui Israel, căci te-au trimis astăzi întru aceasta întâmpinare mie!”

38. Și binecuvintată vorci a ta și blagoslovită, tu, care m-au oprit pre mine astăzi, întru aceasta ca să nu întru întru singur și să pînțarescu, în a mea mi!

39. Înșă că va naste Do, mul, Dumnezeu, lui Israel, căci te m-au oprit pre mine astăzi, ca să nu fac rău tie, că, de n, a, și fi singur și ar fi venit întru întâmpinarea mea, și a te am z: „De va răndinea lui Naval, pînă la lumina dentiniei și pînă la pârte!”

40. Și cu David den, mintile ei toate cete au adus lui și zise ei: „Stăte în pace la casa ta și vezi, a ziti-am n, a, a, și aș, și n, a, es, tata ta!”

41. Și mōrse Avigheia cătră Naval și, tată, lui, băntură în casa lui, ca să băntură a un, l împărat, și mōrse omma lui

Ms. 45, f. 128^r

22. Acestea să-mi facă mie Domnul, lui David, și aceste să-mi adăogă, de voi lăsa dentru toate ale lui Naval, până dimineată, pișind la părête”.

23. Și vădzu Avighea pre David și sîrgui și sări de pre măgărită și cădzu inaintea lui David preste fața ei și să închină lui pre pămîntu.

24. Și cădzu la picioarele lui și dzise: „Întru mine, domnul meu, strîmbătatea! Grătască dară roaba ta întru urechile tale și ascultă cuvîntul roabei tale.

25. Să nu puie domnul meu inima lui pre omul cel ucigaș acesta, pre Naval, căce după numele lui, așa iaste: Naval, numele lui, și nebuie împreună cu el. Și eu, roaba ta, n-am vădzut copilașii domnului meu, pre cari ai trimis.

26. Și acum, domnul meu, viu i-i Domnul și viu i-i sufletul tău, in ce chip te-au oprit Domnul ca să nu intri in singe nevinovat, ce să mintuiești mina ta ție.

27. Și acum, facă-să ca Naval vrăjmașii tăi și căia ce ceacă Domnului meu rēle! [27.] Și acum, ia bună cuvîntarea aceasta carea au adus roaba ta domnului meu și o vei da copilașilor celor ce dvorescu domnului meu.

28. Rădică dară făr-dă-lēga roabei tale, căce făcînd va face Domnul domnului meu casă credincioasă; căce războiul domnului meu Domnul va bate și rău nu să va afla întru tine nice dănăoară!

29. Și să va scula om gonind pre tine și cercînd sufletul tău, și va fi sufletul domnului meu legat împreună întru legătura vieții, lingă Domnul Dumnezău, și sufletul neprietenilor tăi vei praștia in mijlocul praștiei.

30. Și va fi căce¹ va face Domnul² domnului meu toate cite au grăit bune asupra ta și va porînici ție Domnul întru povățitor preste Israil.

31. Și nu va fi ție aceasta uriciune și împiedecare inimii domnului meu, să verșe singe nevinovat in dar și să mintuiescă mina domnului meu șie; și să îmbunătățescă Domnul domnului meu și vei pomeni roabei tale, să-i faci bine ei”.

32. Și dzise David Avigheii: „Binecuvîntat Domnul Dumnezăul lui Israil, carele te-au trimis astăzi întru aceasta întîmpinare mie!

33. Și binecuvîntat mijlocul tău și blagoslovită tu, căce ce m-ai oprit pre mine astăzi întru aceasta ca să nu viu întru singerături și să mintuiescă mina mea mie!

34. Însă că viu i-i Domnul Dumnezăul Israil, carele m-au oprit pre mine astăzi ca să să facă rău ție, că, de nu ai fi sîrguit și ai fi venit întru întîmpinarea mea, atuncea am dzis: «De va rămînea lui Naval, până la lumina dimineții, pișind la părête!».

35. Și luă David den mîinele ei toate cite au adus lui și dzise ei: „Suie-te in pace la casa ta și, vedzi, audzii-am glasul tău și am ales fața ta”.

36. Și mēse Avighea cătră Naval și, iată, băutură lui in casa lui ca o băutură a unui împărat; și inima lui

Ms. 4389, f. 140^r

22. Ce aceste să-mi facă mie Domnul și acēstea să-mi adăogă, de voi lăsa pină dimineată den tot ce iaste al lui Navan, care se pișă la părête”.

23. Iar Avighea, deaca văzu pre David, grăbi de dascălecă de pre măgar și căzu inaintea lui David și i se închină pină la pămînt.

24. De-acii căzu la picioarele lui și zise: „Asupra mea să fie, stăpînul meu, această greșală, că a mea iaste vina! Ce să grătască roaba ta și să auzi glasul roabei tale.

25. Nu pune nimic, stăpînul meu, in inima ta pentru acest om ucigaș, că cumu-l cheamă, așa și iaste, că Navanu-l cheamă, și nu iaste chibzuială într-insul, iar eu, roaba ta, n-am știut cînd ai trimis tu, stăpînul meu, pre slugile tale.

26. Iar acum, viu Domnul și viu sufletul tău, că Domnul te-au oprit să nu vii in singe nevinovat, și el însuși au mintuit mina ta. Ce acum să fie vrăjmașii tăi ca Navan și ceia ce caotă sufletul tău, stăpînul meu, cu răotate!

27. Ce acum, ia poelionul acesta care l-au adus roaba ta stăpînului meu și-l dă slugilor care stau inaintea stăpînului meu.

28. Rădică acum nedreptatea roabei tale, că va face Domnul casa mea ție credincioasă, și va bate Domnul războiul cu războiul stăpînului meu, iar răotate nu se va afla in tine niciodată.

29. Iară de se va și scula vreodată vreun om cinevaș și te va goni și va cerca sufletul tău, fi-va sufletul stăpînului meu legat cu legătura vieții depreună de la Domnul Dumnezeu, iar sufletul vrăjmașului tău îl vei imprăștia cu praștia.

30. De-acii deaca va face ție Domnul, stăpînule al meu, tot binele care au zis ție, și te va isprăvi biruitor întru Israil.

31. Să nu fie ție aceasta întru uriciune și întru zămteală inimii stăpînului meu, să verșe singe nevinovat fără de socoteală, ce să se mintuiescă mina ta, stăpînul meu, și să îmbunătățescă Domnul pre stăpînul meu și să-ți aduci aminte de roaba ta, să-i faci bine”.

32. Iar David zise cătră Avighea: „Bine iaste cuvîntat Domnul Dumnezeul lui Israil, care te-au trimis astăzi întru întîmpinarea mea și bine i cuvîntat sfațul tău!

33. Și bine ești cuvîntată tu, căce ce m-ai oprit astăzi să nu merg spre vărsare de singe și să-mi mintuiesc mina mea!

34. Însă viu Domnul Dumnezeul lui Israil, cela ce m-au apărât astăzi să nu fac rău, că, de n-ai fi silit să viu întru întîmpinarea mea, n-ară fi rămas nimic de ale lui Navan pină despre zioă den cite se pișă la părête!”.

35. Și luoa David den mîinile ei toate cite-i aduse și-i zise: „Pasă cu pace la casa ta; iată că am ascultat glasul tău și am socotit fața ta”.

36. Și veni Avighea la Navan, iar el avea ospăt in casa lui ca ospătul unui împărat; și inima lui

Versiunea modernă

22. Dumnezeu să mă pedepsească dacă minie in zori va mai rămîne un om de al lui Nabal in viață!”

23. Cînd Abigail l-a văzut pe David, a descălecat de pe măgărită și a căzut la pămînt inaintea lui.

24. Și i s-a închinat și a căzut la picioarele lui și a zis: „E vina mea, domnul meu! Lasă pe roaba ta să vorbească urechilor tale și ascultă cuvîntul roabei tale.

25. Să nu se ia domnul meu după vorbele lui Nabal, omul cel fără de minte, cum îl și cheamă. Eu, roaba ta, n-am știut de tinerii pe care i-ai trimis.

26. Și acum, domnul meu, viu e Domnul și viu e sufletul tău, nu-ți îngăduie Domnul să verși singe nevinovat, ci va îndepărta mina ta de la răzburare.

27. Să pătēască vrăjmașii tăi și cei ce primejduesc domnului meu așjiderea ca Nabal! Și acum ia darurile acestea aduse de roaba ta domnului meu ca să le dai tinerilor celorla ce slujese domnului meu.

28. Iară vinovăția roabei tale, căci Domnul va face domnului meu casă credincioasă; căci războiul domnului meu este al Domnului și nu va mai fi rău in tine toată viața ta.

29. Și dacă se va scula un om să te gonească și să te ucidă, atunci sufletul domnului meu va fi legat in ceata celor vii, lingă Domnul Dumnezeu, și sufletul vrăjmașilor tăi îl va risipi ca prin praștie.

30. Și cînd va face Domnul domnului meu tot binele ce l-a făgăduit și îl va pune povățitor in Israil.

31. Atunci te vei veseli, că inima domnului meu e fără amăriciune și că n-a vărsat singe nevinovat și că s-a ferit de răzburare, iar Domnul va face bine domnului meu și nu vei uita să-i faci bine și roabei tale”.

32. Și a grăit David către Abigail: Binecuvîntat fie Domnul Dumnezeul lui Israil, care te-a trimis astăzi in întîmpinarea mea!

33. Și binecuvîntat cuvîntul tău și blagoslovită tu, care m-ai oprit pe mine astăzi să cad in singiuri și să-mi pingăresc mina!

34. Viu este Domnul Dumnezeul lui Israil, care m-a oprit pe mine astăzi ca să nu-ți fac ție rău; căci, dacă nu te-ai fi grăbit să ieși in întîmpinarea mea, pină la lumina dimineții n-aș fi lăsat viu pe niciunul dintre bărbații lui Nabal”.

35. Și a primit David din mîinile ei toate cite i-a adus și i-a zis: „Umbă fără grijă la casa ta și vezi, am auzit glasul tău și ți-am cinstit fața”.

36. Și s-a întors Abigail la Nabal și, iată! la un ospăt in casa lui ca la un rege, și inima lui e

Ссі

А ПР

ма ахн накла еднѣ спре ево, шн ево фѣтѣждѣ
 фѣрте, шн нх спѣсе авигѣа ахн наваа кхѣжн
 ах мѣре, ш мнѣ пѣнѣ ах ах мнѣ демінецін шн
 ах ахн днмѣнѣца. Дѣка стѣ трезѣн дѣвнѣ
 накла, спѣсе ахн мѣрѣ ахн Тлате кхѣвнѣтеле
 ахѣстѣ, шѣ мѣрн ннема ахн фѣрѣ дннѣсѣль,
 ах шн ево стѣ фѣтѣ ка сѣпѣатрѣ. Шн стѣ фѣтѣ
 ка сѣрѣ зѣтѣ зѣле, шн лѣвн дѣмѣлѣ пре наваала шн
 ах мѣрн. Шн ах зѣн дѣвнѣ, кѣ ах мѣрнѣ наваа
 шн зѣсе, багабнѣтѣ дѣмѣлѣ кареле ах жѣдѣкѣтѣ
 жѣдѣкѣтѣ сѣкѣрн мѣле ден мѣна ахн наваа,
 шн пре рѣвѣл ахн ах фѣрнѣ ден мѣна рѣлѣворѣ,
 шн рѣвѣтѣтѣ ахн накла сѣах фѣтѣсѣ дѣмѣлѣ
 пѣлѣ ахн, шн тремнѣсѣ дѣвнѣ шн грѣн пѣнѣтрѣ
 мѣ авнѣгѣа стѣ ахн фѣмѣтѣ. Шн веннѣрѣ
 сѣвѣнѣ ахн дѣвнѣ, кѣтрѣ авнѣгѣа ах кармнѣ шн
 грѣнѣрѣ ен зѣжнѣдѣ, дѣвнѣ нѣтѣ тремнѣсѣ пре нѣн
 мѣ кѣтрѣ тѣнѣ сѣтѣ ахн фѣмѣтѣ. Шн стѣ
 кѣтѣрѣ шн стѣ зѣннѣ пре пѣмѣжнѣтѣ дѣспре фѣтѣ
 шн зѣнѣ сѣтѣ рѣбаа Та фѣтрѣ сѣлѣжннѣтѣ кѣтѣ
 мѣ ле пнѣсѣрѣе сѣлѣнѣорѣ Тлате. Шн грѣнѣ шн стѣ
 сѣвѣлѣ авнѣгѣа, шн стѣ сѣн пре мѣгѣрнѣ шн тннѣтн
 фѣтѣ аде ен веннѣлѣ дѣпѣлѣ, шн мѣрѣсѣ дѣ напѣлѣ
 сѣлѣнѣорѣ ахн дѣвнѣ шн стѣ фѣтѣсѣ ахн фѣмѣтѣ.
 Шн пре ахннѣлѣмѣ ахн ахнѣтѣ дѣвнѣ дѣнѣтрѣ гернѣлѣ,
 ах шн ахнѣтѣ дѣвнѣ ерѣлѣ ахн мѣрѣсѣ. Шн сѣлѣ ахн
 дѣспре мѣлѣхѣлѣ фѣтѣ ахн пре мѣлѣрѣ ахн дѣвнѣ
 ахн фѣлѣтѣнѣ, фѣмѣлѣ ахн ахн тѣлѣнѣ ден рѣма.

К А П К С

А Шн веннѣрѣ зѣфѣтн (дѣн тѣ мѣнѣпѣлѣстѣ) кѣ
 трѣ сѣлѣ аа дѣлѣ зѣжнѣдѣ, тѣтѣ дѣвнѣ
 стѣ авѣпѣре фѣрѣдѣнѣ кѣ нѣнѣ фѣлѣлѣ ехн
 мѣдѣ, тѣла дѣкѣтрѣ фѣлѣ ахн іесемѣнѣ.
Б Шн стѣ сѣлѣлѣ сѣлѣлѣ шн стѣ погорѣ аа пѣ
 стѣмѣлѣ зѣфѣ, шн фѣрѣдѣнѣ кѣ ево, шн дѣ сѣлѣмѣнѣ
 ахн шн дѣнѣтрѣ гернѣлѣ, ахнѣка пре дѣвнѣ фѣрѣ
Г стѣмѣлѣ ахн зѣфѣ. Шн стѣ сѣлѣлѣ сѣлѣлѣ фѣмѣ
 теле ехлѣлѣ, тѣла дѣкѣтрѣ фѣлѣ ахн іесемѣнѣ ах
 стѣ кѣтѣ, шн дѣвнѣ ахн шѣзѣтѣ фѣлѣстѣнѣ, шн вѣ
 зѣ дѣвнѣ, кѣ ах веннѣ сѣлѣлѣ дѣ напѣлѣ ахн фѣлѣтѣ.
Д Шн ахн тремнѣ дѣвнѣ нескѣлѣ, шн шѣтѣ кѣ ах веннѣ сѣлѣ
 ерѣлѣ ахн сѣлѣ. Шн стѣ сѣлѣлѣ дѣвнѣ пре авѣсѣсѣ
Е шн стѣ авѣсѣ аа лѣнѣлѣ ерѣнде дѣрмнѣлѣ ахн сѣлѣлѣ
 шн авѣсѣлѣ авѣннѣрѣ фѣтѣрѣлѣ ахн ннѣрѣ вѣнѣвѣдѣ ахн,
 шн сѣлѣлѣ дѣрмнѣлѣ фѣкѣрѣтѣ, шн нѣрѣвѣлѣ тѣтѣтѣрѣтѣ
Б фѣрѣжѣрѣлѣ ахн. Шн рѣсѣпѣнѣсѣ дѣвнѣ, шн зѣ
 кѣтрѣ ахннѣлѣлѣхн, хѣтѣдѣлѣ шн кѣтрѣ авѣсѣсѣ фѣ
 чѣрѣлѣ сѣрѣвѣнѣ фѣрѣтеле ахн ісѣлѣ, зѣжнѣдѣ тнне
 вѣ фѣтрѣ кѣ мнѣне кѣтрѣ сѣлѣлѣ фѣлѣтѣрѣтѣ шн зѣ
С авѣсѣсѣ ево фѣтрѣ фѣрѣдѣнѣ кѣ тнне. Шн фѣ
 трѣ дѣвнѣ шн авѣсѣлѣ фѣтрѣ нѣрѣдѣ нѣлѣтѣтѣ, шн
 кѣтрѣ сѣлѣлѣ дѣрмнѣлѣ фѣкѣрѣтѣ шн сѣлѣнѣлѣ фѣлѣнѣтѣ
 фѣлѣмѣжнѣтѣ ахн стѣ кѣлѣлѣ ахн, шн авѣннѣрѣ шн нѣрѣ
П дѣлѣлѣ рѣжнѣлѣ фѣрѣжѣрѣлѣ ахн. Шн зѣсѣ авѣсѣ
 кѣтрѣ дѣвнѣ фѣнѣсѣлѣ дѣмѣлѣ ахн стѣ зѣн пре вѣрѣжнѣлѣ
 шѣлѣтѣлѣ фѣмѣнѣтѣ, шн авѣннѣ стѣ авѣсѣсѣ дѣрѣ
 пре ево кѣ сѣлѣнѣлѣ фѣлѣмѣжнѣтѣ о дѣлѣтѣ шн нѣлѣ вѣю
 фѣлѣнѣ ахн. Шн зѣсѣ дѣвнѣ кѣтрѣ авѣсѣсѣ, сѣ
 нѣлѣ сѣрѣтн пре ево кѣтѣ тнне вѣ ахнѣтѣ мѣна ахн

Biblia 1688. pag. 216. col. 1

Naval, bună spre el, și el, îmbătându-se foarte. Și nu spuse Avighica lui Naval cuvînt, au mare, au mic, pînă la lumina demineții, și să făcu dimineța.

37. Deaca să trezvi de vin Naval, spuse lui muierea lui toate cuvintele acēstea și muri inema lui întru dinsul, și el să făcu ca o piatră.

38. Și să făcu ca vro zēce zile, și lovi Domnul pre Navaal și muri.

39. Și auzi David că au murit Naval, și zise: „Blagoslovit Domn ul. Carele au judecat judecata ocării mēle den mīna lui Naval, și pre robul Lui l-au ferit den mīna rēlelor! Și răutatea lui Naval o au întors Domnul în capul lui”. Și tremise David și grāi pentru Avighicia, să ia pre ea lui fāmēie.

40. Și veniră slugile lui David cătră Avigheea la Carmil și grāiră ei, zicînd: „David ne-au tremis pre noi cătră tine, să te ia lui fāmēie

41. Și să scul și să închină pre pămînt despre față și zise: „Iată, roaba ta întru slujnică, ca să spēle picioarele slugilor mele”.

42. Și grābi să sculă Avighieea și să sui pre măgariu, și cine cēte a ei venia după ea, și mērse dennapoia slugilor lui David și să făcu lui fāmēie.

43. Și pre Ahinaam au luat David dentru Israil și amind o era muieri.

44. Și Saul i dat pre Melhol, fata lui, pre muierea lui David lui Falu fiul lui Amis, cclui den Roma.

CAP 26

1. Și veniră fifeii (den Cea Nāsipoasā) cătră Saul la deal, zicînd: „Iată, David să acopere împreună cu noi în dealul Ehilath, cēla de cătră față lui Iesemon”.

2. Și să sculă Saul și să pogorî la pustiiul Zif și, împreună cu el 3 000 de oameni aleși dentru Israil, a cerca pre David în pustiiul lui Zif.

3. Și să tăbărî Saul în muntele Ehelath, cel de cătră față lui Iesemon, lîngă cēle, și David au șazut în pustiiu; și văzu David că au venit Saul dennapoia lui în pustie.

4. Și au trimis David scoade și știu că au venit Saul gata acolo.

5. Și să sculă David pre ascuns și să duse la locul unde dormia acolo Saul; și acolo – Avenir, feciorul lui Nir, voivodul lui. Și Saul dormia în cort, și norodul – tăbărît împrejurul lui.

6. Și răspunse David și zise cătră Ahimeleh Hetteul și cătră Avesa, feciorul Saruici, fratele lui Ioav, zicînd: „Cine va întro cu mine cătră Saul în tabără?”. Și zise Avesa: „Eu voi întra împreună cu tine”.

7. Și întra David și Avesa întru norod noaptea. Și iată, Saul dormina în cort, și sulița infiptă în pămînt, lîngă capul lui; și Avenir și norodul lui dormia împrejurul lui.

8. Și zise Avesa cătră David: „Închis-au Domnul astăzi pre vrămașul tău în mīna ta; și acum să lovāse dară pre el cu sulița în pămînt o dată și nu-i voiu îndoi lui”.

9. Și zise David cătră Avesa: „Să nu-l strici pre el, căci cine va aduce mīna lui / preste unsul Domnului

Ms. 45, f. 128^v - 129^r

Naval, bună pre el, și el bat până foarte. Și nu spuse Avighea lui Naval cuvintu, sau mare, sau mic, până la lumina dimineții.

37. Și să făcu dimineată, dacă să trezvi de vin Naval, și spuse lui muierea lui toate cuvintele acestea, și muri inima lui întru insul, și el să făcu ca o piatră.

38. Și să făcu ca vro 10 zile și lovi Domnul pre Naval și muri.

39. Și audzi David că au murit Naval și dzise: „Blagoslovit Domnul, carele au judecat județul ocării mele den mina lui Naval, și pre robul lui l-au ferit den mina răelor! Și răul lui Naval l-au întorsu Domnul în capul lui”. Și trimise David și grai pentru Avighea, să ia pre ea și ție fămie.

40. Și veniră slugile lui David cătră Avighea la Carmil și grări ei, dzicind: „David ne-au trimis pre noi cătră tine, să te ia și ție întru fămie”.

41. Și să sculă și să închină pre pământu preste față și dzise: „Iată, roaba ta întru slujneă, să spēle picioarele slugilor tale”.

42. Și sirgii și să sculă Avighea și să sui preste măgar, și 5 fete a ei venia după ea, și mēse den napoia slugelor lui David și să făcu lui întru fămie.

43. Și pre Ahinaam au luat David dentru Israel și amindoa era lui muieri.

44. Și Saul au dat pre Melhol, fata lui, pre muierea lui David, lui Faltu, fiu lui Amis, celui de la Romma, să-i fie lui muiere”.

CAP 26

1. Și vin zefei den Cea Prăvoasă cătră Saul la deal, dzicind: „Iată, David să acopere împreună cu noi în dealul Ehilath, cel de cătră fata Iesemun”.

2. Și să sculă Saul și să pogori la pustiu Zif și împreună cu el - 3 000 de oameni aleși dentru Israel, a cerca pre David în pustiu Zif.

3. Și să tăbări Saul în muntele Ehelath, ce-i de cătră fața lui Iesemun, lângă cale, și David au ședzut în pustiu; și vădzu David că Saul au venit den napoia lui în pustiu.

4. Și au trimis David iscoade și știu că au venit Saul adevărat acolo.

5. Și să sculă David pre ascunsu și să duse la locul unde dormia acolo Saul; și acolo - Avenir, feciorul lui Nir, hatmanul lui, și Saul dormia în polog și nărodul - tăbărit împrejurul lui.

6. Și răspunde David și dzise cătră Ahimelech hetheul și cătră Avesa, feciorul Saruiei, fratele loav, dzicind: „Cine va intra împreună cu mine cătră Saul în tabără?”. Și dzise Avesa: „Eu voi intra împreună cu tine”.

7. Și intră David și Avesa întru nărod noaptea. Și, iată, Saul dormind în polog, și sulita lui, înfiptă în pământ, lângă capul lui; și Avenir și nărodul lui dormia împrejurul lui.

8. Și dzise Avesa cătră David: „Închis-au Domnul astăzi pre vrăjmașul tău în mina ta; și acum să-l lovăscu pre el cu sulita în pământu o dată și nu voi îndoi lui”.

9. Și dzise David cătră Avesa: „Să nu-l strici pre el, căce cine va aduce mina lui preste unsul Domnului

Ms. 4389, f. 140^v - 140^r

Navan se veselise într-insul și era foarte beat. Și nu spuse Avighea lui Navan nici un cuvint, nici mult, și nici puțin, până dimineata.

37. Iară dimineata, deaca se trezi Navan de beție și-i spuse muierea lui toate cuvintele acestea, iar lui îi mărmuri inima într-insul și fu el ca o piatră.

38. Iar deaca se umplură 10 zile, răm Domnul pre Navan și muri.

39. Iar David, deaca auzi, zise: „Bine iaste cuvintat Domnul, că au judecat judecata imputăciunei mele de la miinile lui Navan, și au oprit pre robul său de la rău! Și au întors răutatea lui Navan asupra capului lui”. Și trimise David la Avighea și-i zise: „Să te ia să-mi fi muiere”.

40. Și mēseră slugile lui David la Avighea în Carmil și-i ziseră: „David ne-au trimis te tine, să te ia să-i fi muiere”.

41. Iar ea se sculă și se închină cu fața pină la pământ și zise: „Iată, roaba ta, sint ca argata carea spală picioarele slugilor tale”.

42. Și se sculă Avighea și se sui pre măgar, și 5 fete era cu dinsa și mēse după slugile lui David și tu lui.

43. Și luoa David și den Israel pre Ahinam și avea 2 muieri.

44. Iar Saul dēde pre Melhola, fata lui, a lui David, lui Faltu, feciorul lui Amis, celui de la Romma, să-i fie lui muiere”.

CAP 26

1. Și veniră zifii den locul cu ceată¹ la Saul la deal, zicind: „Iată, David iaste ascuns la noi în dealul care iaste în Ahilath, împotriva Iesimonului”.

2. Iar Saul se sculă și se pogori în pustia Zifei și cu dinsel ieșiră 3 000 de oameni den Israel, tot aleși să caute pre David în pustia Zifei.

3. Și tăbări Saul în dealul Ehelathului, care iaste împotriva Iesimonului, lângă cale; iar David era în pustie, iar deaca văzu David că se apropie de dinsel Saul în pustie.

4. Trimise iscoade și știu că se-au apropiat Saul de dinsel.

5. Și se sculă David într-ascuns și intră în locul unde dormia Saul; și era acolo și Avenir, feciorul lui Nir, voievodul său, și Saul dormia în polog, iar oamenii taberii - împrejurul lui.

6. Și răspund David, zise cătră Avimelech hetheul și cătră Avesai, feciorul lui Saur, fratele lui loav; „Cine va intra cu mine la Saul în tabără?”. Iar Avesai zise: „Eu voi intra cu tine”.

7. Și intră David și Avesai noaptea în tabără. Și Saul dormia în polog, iar sulita lui era înfiptă în pământ la căpătuil lui. Și Avenir și ostile lui dormia împrejurul lui.

8. Și zise Avesai cătră David: „Iată, au dat Domnul astăzi pre vrăjmașul tău în miinile tale; ce să-l ucig, că, iată, sulita lui stă fără de dinsel și a doa oară să nu mai fie”.

9. Iar David zise cătră Avesai: „Ba să nu-l ucizi, că au tinsu-ș-au cinevaș vreedată mina asupra unsului lui Dumnezeu

Versiunea modernă

Nabal era veselă, pentru că se îmbătase. Și nu i-a spus Abigail nici un cuvint pină în ziua următoare.

37. Când Nabal s-a trezit din băutură, femeia sa i-a povestit ce se petrecuse. Când a auzit acestea, a increment inima lui și el a rămas ca o piatră.

38. După zece zile, Domnul a lăsat pe Nabal să moară.

39. Și a auzit David că a murit Nabal și a zis: „Blagoslovit este Domnul, că a judecat ocara mea din partea lui Nabal și pe robul lui l-a ferit de la rău! Și răutatea lui Nabal Domnul a răsucit-o împotriva lui”. Și a trimis David la Abigail s-o ceară de soție.

40. Și s-au dus slujitorii lui David la Abigail la Carmel și i-au spus: „David ne-a trimis pe noi la tine, să te ceară de soție”.

41. Atunci ea s-a ridicat și s-a închinat pină la pământ și a zis: „Iată, roaba ta este gata să fie slujneă, ca să spēle picioarele slugilor tale”.

42. Și s-a sculat Abigail în grabă și s-a suit pe măgari și cinci fete ale ei au venit cu ea; și s-a dus după slujitorii lui David și a ajuns nevasta lui.

43. Și mai luase David pe Ahinoam din Izreel și acum avea el două soții.

44. Iar Micol, fata lui Saul și înfia soție a lui David, a fost măritată cu Paltiel, fiul lui Laiș, din Galim.

CAP 26

David apără viața lui Saul încă o dată

1. Au venit niște Zifei (din sud) la Saul în Ghibea, zicind: „Iată, David sta ascuns la noi în muntele Hachila, către Iesimon”.

2. Și Saul a pornit înspre pustia Zif și a luat trei mii de bărbați aleși pe sprinceană din Israel ca să caute pe David.

3. Și Saul și-a pus tabăra în muntele Hachila, către Iesimon, lângă drum, pe cind ce David sălășluia în pustie; și a auzit David că Saul venise după el, în pustie.

4. Și a trimis David iscoade și a aflat că Saul venise într-adevăr după el.

5. Și s-a dus David cu mare fereală la locul unde Saul își așezase tabăra și a văzut că este cu Abner, fiul lui Ner, căpetenia oștirii sale. Și Saul dormea în cort și oștenii în jurul lui.

6. Și i-a întrebat pe Hetheul Ahimelec, care a fost cu el și cu Abișai, fiul lui Teruia, fratele lui loab: „Cine va intra cu mine în tabăra lui Saul?”. Și a răspuns Abișai: „Eu voi intra cu tine”.

7. Așa s-au strecurat David și Abișai noaptea în tabără. Și iată, Saul dormea adinc în cort, și sulita era înfiptă în pământ, lângă capul lui; iar Abner și oamenii săi în jurul lui.

8. Și a zis Abișai către David: „Astăzi a dat Domnul pe vrăjmașul tău în miinile tale; și acum îngăduie-mi să-l pironesc cu sulita în pământ, o singură lovitură ajunge”.

9. Iar David a zis către Abișai: „Să nu-l ucizi, oricine va încerca să ridice mina peste unsul Domnului

Ms. 45. f. 129

și să va dăzvinovăți?"

10. Și zise David: „Viu Domnul că, de nu-l va Domnul lovi pe el, au dzua lui va veni și va muri, sau la război va pogori și să va adaoge. [11] Nice într-un chip mie de la Domnul ca să aduc mina mea preste unsul Domnului!"

11. Și acum, ia dară sulita de lingă capul lui și căușul apei și să mergem noi înde noi?"

12. Și luă David sulita și căușul apei de lingă capul lui și merseră înde sine. Și nu era cel ce vede, și nu era cel ce cunoaște, și nu era cel ce să-i scoată, toți dormind, căce năucire a Domnului au cădzut preste ei.

13. Și trecu David decinde și stătu pre virtul dealului de departe și multă calea întru mijlocul lor era.

14. Și chemă David pre nărod și lui Avenir grăi, dzicind: „Nu vei răspunde, Avenir?". Și răspunse Avenir și dzise: „Cine ești tu, cel ci mă strigi pre mine?"

15. Și dzise David cătră Avenir: „Nu ești om tu? Și cine-i ca tine în Israel? Pentru că ce nu păzești pre domnul tău, pre împăratul? Căce au intrat unul den nărod ca să strice pre domnul tău, pre împăratul.

16. Și nu-i bun cuvîntul acesta carele ai făcut Viu Domnul, că fii a omorîrei, voi, ceia ce păziți pre împăratul, pre stăpînul vostru, pre cel unsu al Domnului. Și acum, vezi dară, sulita împăratului și căușul apei unde iaste, căce de lingă capul lui?"

17. Și cunoseu Saul glasul lui David și dzise: „Glasul tău acesta, fiule David?". Și dzise David: „Robul tău, doamne împărate".

18. Și dzise: „Pentru că ce aceasta, gonêște domnul meu, împăratul, den napoa robului său? Căce ce am greșit? Și ce s-au aflat întru mine strîmbătate?"

19. Și acum, asculte dară domnul meu împăratul, cuvintele robului său: De te elătește Dumnedzău asupra mea, mirosască jirtva ta; iar des fii oamenilor, blăstămați aceștia înaintea Domnului, căce m-au scos astăzi ca să nu flu întemeiat întru moștenirea Domnului, dzicind: «Pasă, slujaște la alți dumnezei».

20. Și acum, să nu cadză singele meu pre pămînt den preajma fetei Domnului, căce au ieșit împăratul Israel a cerca sufletul meu în ce chip gonêște corbul de noapte întru muntii?"

21. Și dzise Saul: „Greșit-am, întoarce-te, fiule David, că nu-ți voi mai face rău încă, pentru carele cinstit sufletul meu, întru ochii tăi; și întru dzua de astăzi în dășertu mă făcuu și necunoscu multu foarte".

22. Și răspunse David și dzise: „Iată sulita împăratului, vie unul dentru copilași și să o ia pre ea.

23. Și Domnul să întoarcă fieștecăruia după dreptățile lui și credința lui, în ce chip te-au dat astăzi Domnul în mîinile mele și n-am vrut să aduc mina mea pre cel unsu al Domnului.

24. Și iată, în ce chip s-au mărit sufletul tău astăzi întru aceasta întru ochii miei, așa să mărească sufletul meu înaintea Domnului, și să mă acopere, și să mă

Ms. 4389. f. 140^r 141^r

și să se fie mintuit?"

10. Și zise David: „Viu Domnul că, de nu-l va surpa Domnul sau de nu va veni zioa morții lui să moară sau de nu va mîrge în războiu și să piaie acolo, [11.] Iar mie să nu-mi dea Dumnezeu să rădic mina mea asupra unsului Domnului!"

11. Ce acum, ia sulita de la capul lui și mataraoa? cea de apă și să ne ducem noi adinsnois?"

12. Și luă David sulita și mataraoa cea de apă de la căpătiul lui și merseră amîndoi și nu-i simți nimini, nici se scula cinevaș, că dormia toți, că-i impresurase somn greu de la Domnul.

13. Și trecind David de căea parte, stătu în virtul unui munte dăparte și era cale multă între dișșii.

14. Și strigă David oamenii și zise cătră Avenir, feciorul lui Niri: „Dară nu răspunzi, Avenire?". Iar Avenir răspunzînd, zise: „Dară cine ești tu, cela ce mă strigi?"

15. Iar David zise cătră Avenir: „Dară tu nu ești om? Și cine iaste de potriua ta întru Israel? Că ci nu păzești pre împăratul, stăpînul tău? Că au intrat un om să ucigă pre împăratul, stăpînul tău.

16. Nu iaste lucru bun care ai făcut tu, Viu Domnul, că voi toți sinteți fii morții, deaca nu păziți pre împăratul și stăpînul vostru, unsul Domnului. Caută acuma de vezi unde iaste sulita împăratului și mataraoa care au fost la căpătiul împăratului?"

17. Iară Saul cunoseu glasul lui David și zise: „Dară al tău glas iaste David, fătul meu?". Iar David zise: „Eu sint, robul tău, stăpine împărate".

18. Și zise: „Dară pentru ce gonêște stăpînul meu pe robul lui? Ce am făcut sau ce răuotat se-au aflat în mîinile mele și ce hicleșug?"

19. Încăi acum să asculte stăpînul meu împăratul, glasul robului său. De te va fi scormind Domnul asupra mea, să se mărească jirtva ta; iar de te vor fi scormind fii omenești, blestemați să fie aceta înaintea Domnului, că m-au gonit să nu făcuiesc astăzi întru moștenirea Domnului, zicînd: „Pasă de slujaște altor dumnezei streini».

20. Ce acum să nu cadză singele meu pre pămînt înaintea fetei Domnului, că au ieșit împăratul lui Israel și caută sufletul meu și sint gonit ca corbul cel de noapte pre muntii?"

21. Iar Saul zise: „Greșit-am, întoarce-te, fătul meu, Davide, că de acum înainte nu-ți voi mai face rău, pentru că sufletul meu au fost gata înaintea ta; și astăzi am fost osîndit și nu cunoscuu mai mult".

22. Iar David răspunzînd, zise: „Iată sulita împăratului, să vie o slugă să o ia.

23. Iar Domnul să plătească fieștecui după dreptatea lui și după credința lui, că te-au dat astăzi Domnul în mîinile mele, iar eu n-am poftit să puiu mina mea pre unsul Domnului.

24. Și iată, cum se-au mărit astăzi sufletul tău înaintea ochilor miei, așa să se mărească și sufletul meu înaintea ochilor Domnului, și să mă acopere, și să mă

Versiunea modernă

nu va scăpa nepedepsit".

10. Și a mai zis David: „Viu este Domnul! Doar Domnul îl va lovi pe el; sau va veni ziua morții lui, sau va merge la război și va pieri, în nici un chip Domnul să nu-mi dea voie să ridic mina peste unsul Domnului!"

11. Și acum ia-i sulita de lingă cap și căușul cu apă și să ne întoarcem".

12. Și i-a luat David sulita și căușul cu apă de lingă capul lui și s-au călătorit. Și nimeni nu i-a văzut și nu i-a cunoscut și nimeni nu s-a trezit; toți dormeau, căci somn greu de la Domnul căzuse peste ei.

13. Așa că David a trecut în partea cealaltă și s-a oprit pe virtul muntelui, la o bună depărtare între ei.

14. De acolo a strigat către oșteni și către Abner: „Nu vei răspunde, Abner?". Și a răspuns Abner: „Cine îndrăznește să tulbure pe rege?"

15. Și David a grăit către Abner: „Nu ești tu bărbat? Și cine e ca tine în Israel? Dar de ce nu-l păzești pe domnul tău, pe rege? Căci unul din popor a intrat ca să ucidă pe domnul tău, pe rege.

16. N-ai făcut lucrul bun. Viu este Domnul, voi sinteți vrednici de moarte, pentru că nu păziți pe rege, stăpînul vostru, cel uns al Domnului. Și acum caută să vezi, unde este sulita regelui și căușul cu apă de lingă capul său?"

17. Și Saul a cunoscut glasul lui David și a zis: „Nu cumva este glasul tău, fiule David?". Și a zis David: „O, domnul meu, rege, eu sint, robul tău!"

18. Și a mai zis: „Pentru ce urmărești, domnul meu, pe robul tău? Cu ce am greșit și ce e vina mea?"

19. Și acum asculte, domnul meu, rege, cuvintele robului tău: De este Domnul care unelțește împotriva mea, atunci trebuie să-l împăcam printr-o jertfă de bună mireasmă; de sint oamenii care uneltesc, blestemați să fie înaintea Domnului, căci m-au izgonit din moștenirea Domnului, zicînd: «Du-te să slujești la dumnezei străini».

20. Să nu se verse singele meu pe pămînt în fata Domnului; de ce a ieșit regele lui Israel să-mi caute să mă vîneze ca un corb de noapte în muntii?"

21. Și a zis Saul: „Am greșit, vino înapoi, fiul meu David, că nu-ți voi mai face niciun rău, pentru că astăzi ai ferit viața mea. M-am purtat nebunește și am păcătuit foarte mult".

22. Și i-a răspuns David: „Iată sulita ta, o rege, să vină unul din oamenii tăi s-o ia.

23. Și Domnul să întoarcă fiecărui după dreptate și credință; astăzi Domnul te-a dat în mîinile mele și n-am vrut să ridic mina mea împotriva celui uns de Domnul.

24. Și iată, precum viața ta a fost s-a scumpit astăzi în ochii mei, tot așa să se scumpească viața mea înaintea Domnului și o să mă acopere și o să mă

А П

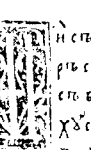
Biblia 1688, pag. 217, col. 1

стѣмь сколцѣ ден тоаѣтѣ примѣждѣа
 ѿ Шн зисе сѣль кѣтрь дѣвнѣ бѣкитъ еши фѣмѣ
 шн фѣкжнѣ вѣн фѣте шн пѣтжнѣ вѣн пѣтѣ
 шн мѣрсе дѣвнѣ фѣсѣлѣ ахн, шн сѣдѣ мѣрсе
 лѣ локѣль ахн.

К А П КЗ

и зисе дѣвнѣ фѣрѣ нѣма аѣ зисѣнѣдѣ
 ахн мѣвѣом дѣасѣе фѣрѣ сѣзн фѣмѣ
 ннае ахн сѣдѣ шн нѣ хѣте мѣе бине де
 нѣ вѣом сѣтѣа лѣ пѣмжнѣль тѣлѣрѣ ерѣ
 ннн де фѣлѣ, шн сѣдѣ пѣрѣн сѣдѣ де
 мине амѣчѣрѣа прѣ мине фѣтѣ хѣтѣрѣдѣ ахн
 сѣрѣнѣ, шн мѣвѣом мѣнѣтѣн дѣн мѣна ахн
 Шн сѣ сѣдѣ дѣвнѣ шн тѣрѣдѣ елѣ шн тѣ хѣ де
 сѣлменн тѣрѣа кѣ елѣ шн сѣ дѣе кѣтрь ахн хѣсѣ
 фѣчѣрѣа ахн амѣаахѣ фѣпѣрѣтѣа гѣдѣн
 Шн аѣ шпѣзѣт дѣвнѣ фѣрѣнѣ кѣ ахн хѣсѣ лѣ гѣе
 шн сѣлменн ахн фѣтѣе кѣрѣе шн кѣсѣ ахн, шн
 дѣвнѣ шн амѣнѣдѣлѣ мѣвѣрѣае ахн ахннѣам сѣрѣ
 нѣтѣнѣа шн ахн гѣа мѣрѣ ахн нѣааа кѣрѣмн
 фѣнѣа. Шн сѣ сѣдѣ ахн сѣдѣ кѣ аѣ фѣчѣн
 дѣвнѣ лѣ гѣе шн нѣа мѣн дѣасѣе фѣкѣ аѣ чѣ
 нѣ прѣ елѣ. Шн зисе дѣвнѣ кѣтрь ахн хѣсѣ
 дѣ аѣ фѣкѣ рѣвѣль тѣрѣ хѣрѣ фѣнѣнѣтѣ сѣкѣлѣрѣ
 тѣнѣ, дѣм мѣе асѣн фѣрѣ вѣуна дѣн чѣтѣчн тѣсѣ
 фѣчѣрѣнѣ, шн вѣом шпѣрѣ ахн ахн, шн пѣнѣрѣ кѣ
 шдѣ рѣвѣа тѣдѣ фѣчѣтѣе тѣ сѣ фѣрѣчѣтѣе фѣ
 прѣдѣнѣ нѣтѣнѣ. Шн дѣ дѣ ахн ахн хѣсѣ фѣ
 зисѣа аѣ фѣ прѣ сѣкѣлѣгѣ, пѣнѣрѣ аѣ фѣ сѣ фѣчѣ
 сѣкѣлѣгѣа фѣпѣрѣтѣа ахн гѣу дѣннѣ пѣнѣ фѣзисѣа
 дѣ асѣтѣнѣ. Шн сѣ фѣчѣ нѣмѣрѣа знѣа сѣсѣрѣ
 кѣрѣрѣ аѣ шпѣзѣт дѣвнѣ фѣчѣрѣнѣ тѣлѣрѣ ерѣннн
 дѣ фѣлѣнѣ аѣ ахн. Шн сѣ сѣдѣ дѣвнѣ шн
 сѣлменн ахн шн асѣа прѣтѣе тѣтѣ гѣсѣсѣрѣ шн прѣ
 сѣтѣ амѣахннѣ шн кѣтѣ пѣмжнѣль ерѣ ахннѣ
 дѣлѣ амѣчѣрѣ шн пѣнѣ лѣ пѣмжнѣль ерѣннѣ
 ахн. Шн сѣтѣ дѣвнѣ пѣмжнѣль шн нѣ
 прѣнѣтѣ кѣ сѣрѣвѣаѣ аѣ мѣрѣ, шн аѣа тѣрѣе
 шн нѣрѣнѣ шн мѣвѣрѣнѣ шн кѣвѣнѣе шн фѣрѣкѣ
 мннѣе шн сѣ фѣрѣтѣ шн кѣнѣа кѣтрь ахн хѣсѣ
 Шн зисе ахн хѣсѣ кѣтрь дѣвнѣ асѣдѣра ахн аѣ
 локитѣ асѣтѣнѣ. Шн зисе дѣвнѣ кѣтрь ахн хѣсѣ
 дѣсѣрѣ амѣахннѣ а гѣу дѣн шн дѣсѣрѣ рѣсѣрѣнѣ
 ахн сѣсѣмѣсѣ, шн дѣсѣрѣ рѣсѣрѣтѣа ахн кѣенѣнѣ.
 Шн сѣ шн шн рѣрѣаѣтѣ нѣа прѣнѣтѣ кѣ сѣ аѣ аѣ
 лѣ гѣе дѣ зисѣнѣдѣ сѣнѣ сѣдѣ лѣ гѣе дѣ асѣдѣра нѣ а
 сѣрѣ зисѣнѣдѣ аѣтѣтѣ дѣвнѣ фѣчѣ шн аѣтѣсѣ е
 вѣннѣль ахн тѣлѣе знѣаеае кѣрѣе шпѣрѣ дѣвнѣ
 фѣчѣрѣнѣ тѣлѣрѣ ерѣннн дѣ фѣлѣнѣ. Шн сѣ фѣ
 кѣрѣзѣ дѣвнѣ лѣ ахн хѣсѣ фѣлѣтѣе, зисѣнѣдѣ рѣшн
 нѣ сѣ рѣшннѣнѣдѣсѣ фѣнѣрѣдѣ ахн сѣрѣнѣ шн
 вѣлѣ мѣе рѣвѣ фѣчѣкѣ.

К А П КН

и сѣ фѣчѣ фѣзисѣе аѣ фѣлѣ, шн сѣ дѣвнѣ
 рѣсѣрѣннн дѣ фѣлѣнѣ фѣрѣ тѣрѣнѣе лѣр
 сѣ вѣтѣе рѣсѣвѣом кѣ сѣрѣнѣ шн зисѣ ахн
 хѣсѣ кѣтрь дѣвнѣ шннѣдѣ сѣчѣнѣ кѣ фѣ
 прѣдѣнѣ кѣ мннѣе вѣнѣ шн лѣ рѣсѣвѣом тѣ
 шн сѣлменн тѣнѣ. Шн зисе дѣвнѣ кѣтрь а

scoață den toată primejdiia”.
 25. Și zise Saul cătră David: „Bлагословит еști, fiule!
 Și făcînd vei face și puțînd vei putea!”. Și mîrse David în
 calea lui, și Saul mîrse la locul lui.

CAP 27

1. Și zise David întru inema lui, zicînd: „Acum mă
 voi adaoage întru o zi în minile lui Saul; și nu iaste mic
 bine de nu voi scăpa la pămîntul celor striini de feliu; și
 să va părăsi Saul de mine a mă cerca pre mine în tot
 hotarul lui Israil; și mă voiu mîntui den mîna lui”.

2. Și să sculă David și trecu el și cei 600 de oameni ce
 era cu el, și să duse cătră Anhus, feciorul lui Ammaah,
 împăratul Ghiethiei.

3. Și au șazut David împreună cu Anhus la Ghieth; și
 oamenii lui, fieștecarele și casa lui, și David și amîndoa
 muierile lui: Ahinaam israilteanca și Avighea, muierea
 lui Naval carnileanul.

4. Și să spuse lui Saul că au fugit David la Ghieth și n-au
 mai adaos încă a-l cerca pre el.

5. Și zise David cătră Anhus: „De au aflat robul tău
 har înaintea ochilor tăi, dă-m mie loc întru una den cetăți
 ce-s în țarină și voiu șadea acolo; și pentru căci șade
 robul tău în cetate ce să împărătește împreună cu tine?”.

6. Și-i dode lui Anhus în zioa acêea pre Sichelag.
 Pentru acêea să făcu Sichelagul împăratului Iudeii pînă în
 zioa de astăzi.

7. Și să făcu numărul zilelor cărora au șazut David în
 țarena celor striini de feliu 4 luni.

8. Și să suia David și oamenii lui și loviia preste tot
 Ghieser și preste Amalichit; și iată, pămîntul era lăcut,
 de la Lampsur și pînă la pămîntul Eghipetului.

9. Și bătea David pămîntul și nu prindea viu bărbat au
 muiere și lua turme și cirezi și măgari și cămile și
 îmbrăcămînte și să întorcea și veniia cătră Anhus.

10. Și zise Anhus cătră David: „Asupra a cui ați lovit
 astăzi?” Și zise David cătră Anhus: „Despre amiazăzi a
 ludei și despre răsăritul lui Iesmega și despre răsărita lui
 Chienezii.

11. Și om și bărbat n-am prinsu viu să aduc la Ghieth,
 zicînd să nu spuie la Ghieth asupra noastră, zicînd:
 «Acêstea David face». Și acesta e venitul lui, toate zilele
 carele șadea David în țarena celor striini de feliu.

12. Și să încrezu David la Anhus foarte, zicînd:
 „Rușină-să rușînîndu-să în norodul lui Israil, și va fi mic
 robu în veac”.

CAP 28

1. Și să făcu în zilele acêlea, și să adunară streinii de
 feliu întru taberile lor, să bată războiu cu Israil. Și zise
 Anhus cătră David: „Știînd să știi că împreună cu mine
 vei ieși la războiu tu și oamenii tăi”.

2. Și zise David cătră Anhus: „Așa, acum vei și

Ab. 45, f. 12° - 12°

scoată den toată primejdia”.

25. Și dzise Saul către David: „Blagoslovit ești, fiule! Și făcînd vei face și putînd vei putea!”. Și mîrse David în calea lui, și Saul mîrse la locul lui.

CAP 27

1. Și dzise David întru mîma lui, dzicînd: „Acum mă voi adoașe întru o dîzî în mîinle lui Saul, și nu taste mie bine de nu voi scăpa la pămîntul celor strîmi de fêl; și să va părăsi Saul de mine a mă cerea pre mine întru tot hotarul Israel, și mă voi mîntui den mîna lui”.

2. Și să sculă David și trecu, el și cei 600 oameni ce era cu el, și să duse cătră Anhus, ficiorul Ammaah, împăratul Gheth.

3. Și au ședzut David împreună cu Anhus la Gheth, și oamenii lui, fiștecarele, și casa lui, și David și amîndoaă muierile lui: Ahinoam esraeliteanca și Avighea, muierăa lui Naval carnileanul.

4. Și să spusu lui Saul că au fugit David la Gheth și n-au mai adaos încă a-l cerea pre el.

5. Și dzise David cătră Anhus: „De au aflat robul tîu har înaintea ochilor tîi, de-a-mi mie loc într-una den cetățile ce-s în țarmă și voi sedea acolo; și pentru că ce sêde robul tîu în cetate ce să împărătește, împreună cu tine?”.

6. Și-i dède lui Anhus întru dzua aceea pre Sechilag. Pentru aceea să făcu Sechilag a împăratului ludei pînă în dzua de astăzi.

7. Și să făcu numărul zilelor cîrora au sedzut David întru țarna celor strîmi de fêl 4 luni.

8. Și să sui David și oamenii lui și loșta preste tot Gheseș și preste Amalec, și țată, pămîntul era lăcut, de la Lampsur și pînă la pămîntul Eghiptului.

9. Și bătea David pămîntul și nu prindea viu bărbat au muieră și lua turme și cerezi și măgarii și cămile și îmbrăcămînte și să întorcea și venia cătră Anhus.

10. Și dzise Anhus cătră David: „Asupra cui ati lovit astăzi?”. Și dzise David cătră Anhus: „Despre amiazăzi a ludei și despre răsărit a Esmega și despre răsărit a lui Chenezî.”.

11. Și om și bărbat n-am prinsu viu să aduc la Gheth, dzicînd să nu spuie la Gheth asupra noastră, dzicînd: „Acêstea David face?”. Și acesta-i venitul lui, toate dzilele carele ședea David întru țarna celor strîmi de fêl.

12. Și să încredzu David la Anhus foarte, dzicînd: „Rușîindu-să în nărodul lui Israel și va fi mie rob întru vac”.

CAP 28

1. Și să făcu întru dzilele acêlea, și să adunară strîmi de fêl întru taberile lor, să iasă să dea război împreună cu Israel. Și dzise Anhus cătră David: „Ștînd să știi că împreună cu mine vei ieși la război tu și oai / menii tîi”.

2. Și dzise David cătră Anhus: „Așa acum vei ști

Ab. 4389, f. 141

scoată den toată grija”.

25. Iar Saul zise cătră David: „Blagoslovit tu, fătu! mieu! Și făcînd să faci și putînd să poti!”. Și se duse David pre calea sa, iar Saul se întoarsă la locul lui.

CAP 27

1. Și zise David în mîma sa: „Acum va să mi se întimple într-o zi să caz în mîinle lui Saul, și-mi va fi rău, ce mai bine să fug în țara filistîmlîilor și acolo nu-mi va fi grija de dînsul, și de va trimete Saul în toate hotarale lui Israel să mă caute, eu mă voi mîntui den mîinle lui”.

2. Și se sculă David și cei 600 de oameni cari era cu dînsul și mîrse la Achis, feciorul lui Amah, împăratul Gheth.

3. Și lăcut la dînsul el și oamenii cari era cu dînsul, și toată casa lui, și muierile lui amîndoaă, Ahinoam israeliteanca, și Avighea, care fusese muierăa lui Naval carnileanul.

4. Și spusera lui Saul că au fugit David în Gheth, de-acu el nu mai adaose a-l mai căuta.

5. Și zise David cătră Achis: „De au aflat robul tîu milă înaintea ta, să-mi dai loc într-o cetate de cele de la camp, să lăcuesc acolo; dară cum ară putea făcu robul tîu în cetate împărătească cu tine?”.

6. Și-i dède Achis într-acea zi Sichelagul. Pentru-aceea se-au făcut Sichelagul împărăției ludei pînă într-aceasta zi.

7. Și lu numărul zilelor cît șazu David în ținutul filistîmlîilor 4 luni tocma.

8. Și se suia David și oamenii lui și mergea pre tot Gheseșul și pre ammalitîni, și pămîntul acela era de la Sur pînă la țara Eghiptului.

9. Și bătea David țara acêea și nu lăsa viu bărbat sau muieră și lua turmele de oi și cerezile de vaci și de bivoli și măgarii și cămilele și hanele lor și, întorcîndu-se, mergea la Achis.

10. Iar Achis zicea cătră David: „Unde ati oștit astăzi?”. Iar David răspundea: „Despre amiazăzi a ludei și despre răsăritul lui Chenezî”.

11. Iar bărbat sau muieră nu lăsa David viu, nici în Ghetha nu aducea, dzicînd: „Să nu cumva și spuie în Ghetha și să zică: «Așa face David». Și așa să ne pîrască”. Aceasta era venitul lui în toate zilele cît șazu David în ținutul filistîmlîilor.

12. Și crezu Achis pre David, zicînd: „Răotate, răotate au făcut în nărodul lui Israel și va fi mie rob în vac”.

CAP 28

1. Și într-acea vrême se adunară filistîmlîii în taberile lor să iasă să se bată cu israelitîni. Și zise Achis cătră David: „De acum, ștînd să știi că vei să ieși cu mine la război, tu și oamenii tîi”.

2. Iar David zise cătră Achis: „Acum vei cunoaște

Vestimeca modernă

scoată din toată primejdia”.

25. Și a zis Saul zice către David: „Să fii binecuvîntat, fiul meu! Să ai spor în toate ce vei face!”. Și a pures David în drumul său și Saul s-a întors acasă.

CAP 27

David caută ajutor la dușmanii Israelului

1. Și a zis David în sinea lui: „Într-o bună zi am să cad în mîinle lui Saul; și nu-mi va fi bine decît dacă voi fugi în ținutul filistenilor; astfel Saul va înceta să mă mai caute în tot hotarul lui Israel; și voi scăpa din mîna lui”.

2. Și a pornit David cu cei șase sute de oameni de-ai lui și s-a dus la Achis, fiul lui Amaoc, regele Gatului.

3. Și a locuit David în Gat la Achis, el și oamenii lui, fiecare cu familia sa, precum și cele două soții: Ahinoam israeliteanca și Abigail carnileteanca.

4. Și s-a spus lui Saul că David a fugit la Gat și atunci nu l-a mai căutat.

5. Și a zis David către Achis: „Dacă robul tîu a aflat trecere în ochii tîi, dă-mi voie să șed în una din cetățile tale; de ce să locuiesc robul aiei împreună cu tine?”.

6. Și i-a dat Achis în ziua aceea Tielagul. De aceea a rămas Tielag pînă în ziua de astăzi al regiilor ludei.

7. Și a trăit David în țarina filistenilor un an și patru luni.

8. De acolo au dat năvală David și oamenii lui peste sălașele ghesurenilor, ghirzenilor și amalecitorilor, care locuiau din vechime de la Sur și pînă la țara Eghiptului.

9. Și a pustiu David pămîntul și n-a lăsat în viață nici bărbat nici femeie; și au prădat oile, măgarii, cămilele și îmbrăcămîntea. Și s-a îndreptat spre Achis.

10. De fiecare dată Achis îl întreba pe David: „Unde ati mai prădat?”. Și a zis David către Achis: „Spre amiazăzi de Ierahmeel și spre răsărit la Chenezî.”.

11. Și niciun om n-am lăsat în viață să-l aduc la Gat, să nu se spună la Gat despre noi: «Așa face David». Și așa s-a purtat David cît a stat în țara filistenilor.

12. Și Achis s-a încredzut în David, socotînd: „Iată a ajuns să fie așa de urit de poporul său, încît îmi va rămîne rob în veci”.

CAP 28

Saul caută vrăjitoarea din Endor

1. În vremea aceea, oștile filistenii s-au adunat să se lupte cu Israel. Iar Achis a zis către David: „Să știi împede că te vei bate pe partea mea, tu și oamenii tîi”.

2. Și a zis David către Achis: „Așa, acum vei afla

Ms. 45, f. 129^v 130^rMs. 4389, f. 141^v 141^r

Versiunea modernă

carele va face robul tău". Și dzise Anhus către David: „Așa mai mare preste păzitorii trupului meu te voi pune pre tine toate zilele”.

3. Și Samuil au murit și i-au plînsu pre el tot nărodul și-l îngropară pre el în Armathaim, întru cetatea lui. Și Saul luă pre cei ce grăia den pîntece și pre ghicitori de pre pămîntu.

4. Și să adunară cei strîini de feli și veniră și să tăbăriră la Sonam; și adună Saul tot omul Israel și să tăbăriră la Ghelvue.

5. Și vădzu Saul tabăra celor strîini de feli și să infricoșă și să spămîntă mima lui foarte.

6. Și întrebă Saul pren Domnul și nu i-au răspunsu lui Domnul, și întru visuri, și întru arătări, și întru proroci.

7. Și dzise Saul slugelor lui: „Cereati-m mie muiere ce grăiește den pîntece și voi merge către ea și voi cerca întru ea”. Și dziseră slugele către el: „Iată muiere ce den pîntece grăiește în Aendor”.

8. Și să acoperi Saul și să îmbracă haine alte și merse el și 2 bărbați împreună cu el și veni la muiere noaptea și-i dzise ei: „Vrăjaste mie întru cei den pîntece grăitor și-m suie mie pre carele voi dzice tie”.

9. Și dzise lui muierea: „Iată, dară, tu știi cite au făcut Saul, cum au surpat pre cei den pîntece grăitor de pre pămîntu; și pentru ce tu lătuiești sufletul meu ca să-l omori pre el?”.

10. Și să jură ei Saul asupra Domnului, dzicînd: „Viu îi Domnul de va timpina tie strîmbătate întru cuvîntul acesta”.

11. Și dzise muierea lui Saul: „Pre cine să-ți sui în sus tie?”. Și dzise: „Pre Samuil suie-m în sus”.

12. Și vădzu muierea pre Samuil și strigă cu glas mare. Și dzise muierea către Saul: „Pentru că ce m-ai amăgit? Și tu ești Saul”.

13. Și dzise ei împăratul: „Nu te teme, spune, pre cine ai vădzut?”. Și-i dzise lui muierea: „Dumnezăi am vădzut suindu-să dentru pămîntu”.

14. Și-i dzise ei: „Ce ai cunoscut?”. Și-i dzise lui: „Om, den picioare suindu-să den pămîntu, și acesta, vâsmîntu îmbrăcat”. Și cunoscu Saul că-i acesta Samuil și să plecă pre fața lui pre pămîntu și să închină lui.

15. Și dzise Samuil: „Pentru că ce m-ai supărat să mă sui eu?”. Și dzise Saul: „Nevoiescu-mă foarte, și cei strîini de feli bat întru mine și Dumnezău s-au depărtat de la mine și nu m-au mai ascultat încă, și întru mîna prorocilor, și întru visuri, și întru arătări. Și acum te-am chemat pre tine să-m arăți ce voi face”.

16. Și dzise Samuil: „Ce mă mai întrebî? Și Domnul s-au depărtat de către tine, și să făcu cu cel aproape de tine.

17. Și făcu Domnul tie in ce chip au grăit întru mîna mea, și va rumpe² Domnul împărăția ta den mîna ta și o va da pre ea aproapelui tău, lui David.

18. Căce n-ai ascultat glasul lui Dumnezău și n-ai plînit mînia urgiei lui întru Amalie, pentru cuvîntul acesta au făcut Domnul tie întru dzua aceasta.

ce va face robul tău”. Ahus zise către David: „Și eu te voi pune de vei fi paznic mai mare capului meu in toate zilele”.

3. Iar Samoil murise și plîngea după dînsul tot Israelul și-l îngropară în cetatea lui, în Ramathaim. Și Saul ucisese vrăjitori și ghicitori den țară-ș.

4. Și se strînsă filistimlenni și mersă de statură în Sanom; și adună și Saul toți bărbații lui Israel și mersă și ei de statură în Ghelvue.

5. Și văzu Saul taberile filistimlennilor și se îngrozi și se infricoșă inima lui foarte.

6. Și întrebă Saul pre Domnul, iar Domnul nu-i răspunde nimic, nici în vis, nici aiave, nici cu prorocul.

7. De-acu dzise Saul slugilor sale: „Căutați-mi o vrăjitoare și voi merge la dînsa de o voi întreba”. Iar slugile ziseră către dînsul: „Iaste o muiere vrăjitoare în Endor”.

8. Iar Saul se acoperi și-și schimbă hainele și merse el însuși și 2 oameni cu dînsul și se duseră la muiere noaptea; și zise Saul: „Vrăjaste-mi și-mi ado pre cine-ți voi dzice”.

9. Iar muierea zise către dînsul: „Crez, tu însuși știi ce au făcut Saul și cum au izgonit vrăjitorii și ghicitorii dentr-această țară; dară tu în ce chip vei să vinezi sufletul meu să-l omori?”.

10. Iar Saul se jură ei cu Domnul zicînd: „Viu Domnul, că nu te va afla nici un rău pentru acest lucru”.

11. Muierea zise: „Dară pre cine să-ți aduc?”. Iar Saul zise: „Să-mi aduci pre Samoil”.

12. Iar muierea, deaca văzu pre Samoil, strigă cu glas mare și zise către Saul: „Pentru că ce m-ai înșălat? Că tu ești Saul”.

13. Iar Saul îi zise: „Nu te teme, ce-mi spune ce ai văzut”. Iar muierea zise către Saul: „Dumnezeu am văzut suindu-se den pămînt”.

14. Saul îi zise: „Dară în ce chip era?”. Muierea zise: „Văzui un bărbat bătrîn ieșind den pămînt și acesta îmbrăcat în haină”. Iar Saul pricepu că acela iaste Samoil și se plecă cu fața pre pămînt și i se închină pînă la pămînt.

15. Iar Samoil îi zise: „Pentru ce m-ai supărat să mă sui?”. Iar Saul zise: „Îngrijat sint foarte, că filistimlenni se-au rădicat cu războiu asupra mea și Domnul se-au dăpărtat de la mine și nicicum nu mă mai ascultă, nici cu proroci, nici în vis, nici aiave; ce acum te-am chemat să mă îndreptezi, ce voi să fac”.

16. Samoil zise: „Dară ce mă întrebî? Și Domnul se-au dăzlupit de tine și se-au apropiat de cel mai tînăr decît tine.

17. Și au făcut tie cum te-au grăit cu mine, și va lua Domnul împărăția den mîinle tale și o va da vecinului tău, lui David.

18. Că tu n-ai ascultat glasul Domnului, nici ai umplut mînia urgiei lui spre Amalie, ce pentru cuvîntul acela au făcut tie Domnul aceasta astăzi.

ce va face robul tău”. Și a zis Achiș către David: „Așa, te voi pune pentru totdeauna mai mare peste păzitorii trupului meu”.

3. Samuel murise și a plîns tot Israelul și i-au îngropat în Rama, în cetatea lui. Saul însă izgonise din țară pe toți vrăjitorii - chemători de morți și ghicitori.

4. Și s-au strîns filistenii și au venit la Șunem unde și-au întins tabăra; și și-a adunat și Saul tot poporul lui Israel și și-au întins tabăra lor pe muntii Ghilboa.

5. Cînd a văzut Saul tabăra filistenilor s-a infricosat și a rămas foarte îngnorat.

6. Și a întrebat Saul pe Domnul, dar Domnul nu i-a răspuns nici prin visuri, nici prin arătări și nici prin proroci.

7. Și a zis Saul slugilor sale: „Căutați-mi o vrăjitoare și am să mă duc la ea s-o întreb”. Și slugile i-au spus: „Iată, este o muiere vrăjitoare aici, în Endor”.

8. Saul s-a îmbrăcat cu alte haine și s-a dus împreună cu doi bărbați noaptea la muiere și i-a grăit: „Ghicește-mi viitorul. Știu că poți deștepta morții, scoate-mi pe cine îți spun eu”.

9. Și muierea i-a zis: „Dar tu știi cite a făcut Saul, cum a izgonit pe chemători de morți și ghicitori. Tu vrei numai să-mi pui o ceapănă, să mă nimicești”.

10. Și a jurat Saul pe Domnul: „Viu este Domnul, nu vei păți nimic”.

11. Și a întrebat muierea: „Pe cine să-ți scot?”. Și a răspuns: „Pe Samuel”.

12. Și a văzut muierea pe Samuel, și a strigat cu glas mare către Saul: „Pentru ce m-ai amăgit? Tu ești Saul”.

13. Și i-a zis regele: „Nu te teme, spune, pe cine ai văzut?”. Și i-a răspuns muierea: „Văd parcă un duh suindu-se din pămînt”.

14. Și Saul a întrebat: „Cum arăta?”. Și i-a zis: „Este un om bătrîn care s-a îmbrăcat cu veșmînt de proroc”. Și a înțeles Saul că acesta este Samuel și s-a închinat pînă la pămînt.

15. Și Samuel a zis: „Pentru ce m-ai cumnat linistea și m-ai scos?”. Iar Saul a zis: „Sint la mare înecăcătura. Filistenii s-au pomit cu război împotriva mea și Dumnezeu s-a depărtat de mine; nu-mi mai face semn nici prin proroci, nici prin visuri, nici prin vedenii, de aceea te-am chemat pe tine să-mi arăți ce să fac”.

16. Și Samuel a zis: „Pentru ce mă întrebî? Nu vezi că Domnul s-a depărtat și ajuns vrăjmașul tău?”

17. Domnul face acum ceea ce a grăit prin mine; îți ia împărăția și o va da aproapelui tău, lui David.

18. Tu n-ai ascultat glasul Domnului și n-ai împlinit mînia lui față de Amalec.

CUM

1 ÎMPĂRĂTE

1. Și adună cei streini de feliu toate taberile lor la Afecca, și Israil să tâbări la Aendor cea den Israil.
 2. Și domnii celor streini de feliu mergea întru sute și întru mii: și David și oamenii lui mergea mai pe urmă, împreună cu Anhus.
 3. Și ziseră domnii celor streini de feliu: „Cine sînt aceștia ce mergu?” Și zise Anhus cătră voivozii celor streini de feliu: „Nu e acesta David, sluga lui Saul, împăratul lui Israil, care fu cu noi zile, acesta-i al doilea an? Și n-am aflat întru el nemică, dentru carea zi au căzut cătră mine și pînă în zioa aceasta”.
 4. Și să mihniră preste el domnii celor streini de feliu și ziseră lui: „Întoarce pre om și să să întoarcă la locul lui unde l-ai pus pre el acolo și să nu vie împreună cu noi la războiu și să nu se facă viclean taberii. Și cu ce să va împăca acesta cu domnul lui? Au nu cu capetele a oamenilor acelora?”
 5. Au nu e acesta David căruia începea în danțuri, zicînd: «Au lovit Saul întru miile lui, și David, întru zeciile de mii ale lui?»
 6. Și chemă Anhus pre David și-i zise lui: „Viu e Domnul că drept ești tu și bun întru ochii miei, și ieșirea ta și întrarea ta împreună cu mine în tabără și căce n-am aflat asupra ta rău, dentru care zi ai venit cătră mine, pînă în zioa de astăzi: și întru ochii domnilor nu ești bun tu.”
 7. Și acuma întoarce-te și te du în pace, și să nu faci rău întru ochii domnilor celor streini de feliu.”
 8. Și zise David cătră Anhus: „Ce am făcut ție? Și ce ai aflat întru robul tău, dentru carea zi am fost înaintea ta

К А П І Т О Л

1. Și adună cei streini de feliu toate taberile lor la Afecca, și Israil să tâbări la Aendor cea den Israil.
 2. Și domnii celor streini de feliu mergea întru sute și întru mii: și David și oamenii lui mergea mai pe urmă, împreună cu Anhus.
 3. Și ziseră domnii celor streini de feliu: „Cine sînt aceștia ce mergu?” Și zise Anhus cătră voivozii celor streini de feliu: „Nu e acesta David, sluga lui Saul, împăratul lui Israil, care fu cu noi zile, acesta-i al doilea an? Și n-am aflat întru el nemică, dentru carea zi au căzut cătră mine și pînă în zioa aceasta”.
 4. Și să mihniră preste el domnii celor streini de feliu și ziseră lui: „Întoarce pre om și să să întoarcă la locul lui unde l-ai pus pre el acolo și să nu vie împreună cu noi la războiu și să nu se facă viclean taberii. Și cu ce să va împăca acesta cu domnul lui? Au nu cu capetele a oamenilor acelora?”
 5. Au nu e acesta David căruia începea în danțuri, zicînd: «Au lovit Saul întru miile lui, și David, întru zeciile de mii ale lui?»
 6. Și chemă Anhus pre David și-i zise lui: „Viu e Domnul că drept ești tu și bun întru ochii miei, și ieșirea ta și întrarea ta împreună cu mine în tabără și căce n-am aflat asupra ta rău, dentru care zi ai venit cătră mine, pînă în zioa de astăzi: și întru ochii domnilor nu ești bun tu.”
 7. Și acuma întoarce-te și te du în pace, și să nu faci rău întru ochii domnilor celor streini de feliu.”
 8. Și zise David cătră Anhus: „Ce am făcut ție? Și ce ai aflat întru robul tău, dentru carea zi am fost înaintea ta

Biblia 1688, pag. 218, col. 1

19. Și va da Domnul pre Israil împreună cu tine în mimile celor streini de feliu, și mine tu și fii tăi împreună cu tine vor cădea, și tabăra lui Israil o va da Domnul în mimile celor streini de feliu”.

20. Și sirgul Saul și căzu stîndu pre pămînt și să infricoșă foarte de cuvintele lui Samuil, și intru el nu mai era virtute, căce n-au mîncat pîne toată zioa și toată noaptea aceea.

21. Și intră muierea cătră Saul și văzu că să pripi foarte și zise cătră el: „Iată, au ascultat roaba ta glasul tău și mi-am pus sufletul meu în mina ta și am ascultat cuvintele tale carele ai grăit mie.”

22. Și acum ascultă dară și tu glasul roabei tale și voi pune înaintea ta jămînă de pîne și mînecă și va fi întru tine putere, căci mergi în cale”.

23. Și să lepădă și nu vrea să mînecă, și siliia pre el slugile lui și muierea; și ascultă glasul lor și să sculă după pămînt și săzu pre jățiu.

24. Și la muiere era juncă pascătoare în casă și grăbi și junghe pre ea, și luo făină și frămîntă și coapse azime.

25. [24.] Și aduse înaintea lui Saul și înaintea slugilor lui și mîncară și să sculară și merseră în noaptea aceea.

CAP 29

1. Și adună cei streini de feliu toate taberile lor la Afecca, și Israil să tâbări la Aendor cea den Israil.

2. Și domnii celor streini de feliu mergea întru sute și întru mii: și David și oamenii lui mergea mai pe urmă, împreună cu Anhus.

3. Și ziseră domnii celor streini de feliu: „Cine sînt aceștia ce mergu?” Și zise Anhus cătră voivozii celor streini de feliu: „Nu e acesta David, sluga lui Saul, împăratul lui Israil, care fu cu noi zile, acesta-i al doilea an? Și n-am aflat întru el nemică, dentru carea zi au căzut cătră mine și pînă în zioa aceasta”.

4. Și să mihniră preste el domnii celor streini de feliu și ziseră lui: „Întoarce pre om și să să întoarcă la locul lui unde l-ai pus pre el acolo și să nu vie împreună cu noi la războiu și să nu se facă viclean taberii. Și cu ce să va împăca acesta cu domnul lui? Au nu cu capetele a oamenilor acelora?”

5. Au nu e acesta David căruia începea în danțuri, zicînd: «Au lovit Saul întru miile lui, și David, întru zeciile de mii ale lui?»

6. Și chemă Anhus pre David și-i zise lui: „Viu e Domnul că drept ești tu și bun întru ochii miei, și ieșirea ta și întrarea ta împreună cu mine în tabără și căce n-am aflat asupra ta rău, dentru care zi ai venit cătră mine, pînă în zioa de astăzi: și întru ochii domnilor nu ești bun tu.”

7. Și acuma întoarce-te și te du în pace, și să nu faci rău întru ochii domnilor celor streini de feliu.”

8. Și zise David cătră Anhus: „Ce am făcut ție? Și ce ai aflat întru robul tău, dentru carea zi am fost înaintea ta

Ms. 45, f. 130^r

19. Și va da Domnul pre Israil împreună cu tine în mîinile celor striini de fêli, și mîine tu și fiii tăi împreună vor cădea, și tabăra Israil o va da Domnul în mîinile celor striini de fêli¹.

20. Și sîrgui Saul și cădzu stîndu preste pămîntu și să înfricoșe foarte de cuvintele lui Samuil. Și întru el nu mai era virtute încă, căce n-au mîncat piine toată dzua și toată noaptea acêca.

21. Și intră muierea cătră Saul și vădzu că să pripi foarte și dzise cătră el: „Iată, au ascultat roaba ta glasul tău și mi-am pus sufletul meu întru mina ta și am ascultat cuvintele tale carele ai grăit mie.

22. Și acum, ascultă și tu dară glasul roabei tale; și voi pune înaintea ta să-ți pui jernă de piine și mîincă, și va fi întru tine putere, căce mergi în cale².”

23. Și să lepădă și nu vrea să mîince. Și silia pre el slugele lui și muierea. Și ascultă glasul lor și să sculă de pre pămîntu și ședzu pre jetu.

24. Și la aceasta muiere era juncă păscătoare în casă. Și păzi și junghe pre ea³ și luă fîmînă și frămîntă și coapse azimă.

25. Și aduse înaintea lui Saul și înaintea slugelor lui și mîncară. Și să sculară și merseră în noaptea acêca.

CAP 29

1. Și adunară cei striini de fêli taberile lor la Afeca și Israil să tăbări la Aendor, cea den lezrael.

2. Și domnii celor striini de fêli mergea întru sute și întru mii. Și David și oamenii lui mergea den napoi împreună cu Anhus.

3. Și dziseră domnii celor striini de fêli: „Cine-s aceștia ce mergu?” Și dzise Anhus cătră hatmanii celor striini de fêli: „Nu-i acesta David, sluga lui Saul, împăratul Israil, carele au făcut împreună cu noi dzile acesta în al doilea an? Și nu am aflat întru el nimic dentru care dzi au cădzut cătră mine și până întru dzua aceasta⁴.”

4. Și să mîhniră preste el domnii celor striini de fêlhuri și dziseră lui: „Întoarce pre om și să întoarcă la locul lui unde l-ai pus pre el acolo, și să nu vie împreună cu noi la război și să nu să facă viclean taberi; și cu ce să va împăca acesta cu Domnul lui, au nu cu capetele oamenilor acelora?

5. Au nu iaste acesta David, căruia începă în danturi dzicînd: «Auu lovit Saul întru mîile lui și David întru dzecile de mii a lui?»⁵.

6. Și chemă Anhus pre David și-i dzise lui: „Viu îi Domnul, că dreptu tu și bun întru ochii miei, și ieșirea ta și intrarea ta împreună cu mine întru tabără, și că n-am aflat asupra ta rău den care dzi ai venit cătră mine până în dzua de astăzi; și întru ochii domnilor nu bun tu.

7. Și acum, întoarce-te și pasă în pace și să nu faci rău întru ochii domnilor⁶ celor striini de fêli⁷.”

8. Și dzise David cătră Anhus: „Ce am făcut tie și ce ai aflat întru robul tău dentru care dzi am fostu înaintea

Ms. 4389, f. 141^r - 142^r

19. Și va da Domnul și pre Israil cu tine în mîinile filistimlênilor. Și mîine vei cădea tu și feciorii tăi cu tine, și tabăra lui Israil o va da Domnul în mîinile filistimlênilor⁸.

20. Iar Saul grăbi și căzu cu fața jos, pre pămînt, de cum sta el, și se înfricoșă foarte de cuvintele lui Samoil; și nu mai fu tărie într-insul, că nu mîncă nici piine într-acea zi și într-acea noapte.

21. De-acu intră muierea acêca la Saul și, deaca-l vădu că se-au întristat foarte și se-au îngrozit, zise cătră dînsul: „Iată, acum roaba ta au ascultat glasul tău și am pus sufletul meu în mîinile tale și am ascultat cuvîntul care mi-ai grăit.

22. Ce acum ascultă și tu glasul roabei tale și voui pune înaintea ta o bucătea de piine să mîincei și să fie în tine tărie, de-acu vei merge în cale⁹.”

23. Iar el zise: „Nu voui mîncă”. Iar slugile și muierea acêca îl îndemna să mîince; el nu vru să-i asculte, ce se sculă de pre pămînt și merseră de șăzu în pat.

24. Iar acua muiere avea un vițel păscător în casa ei și-l aduse de-l junghe și luoa fîmînă și frămîntă și făcu piine¹⁰.

25. Și puse înaintea lui Saul și înaintea slugilor lui și mîncară. Și se sculară și se duseră într-acea noapte.

CAP 29

1. Și se strînseră toate taberile filistimlênilor la Afec, iar israitlênii se-au tăbărit la Aendor, care iaste în Israil.

2. Și taberile filistimlênilor mergea pre căpitanii și pre izbășii, iar David și oamenii lui mergea deosebi cu Achus.

3. Iar voievozii filistimlênilor ziseră: „Cine sint acesta cari merg cu noi?” [3.] Iar Achus zise cătră voievozii filistimlênilor: „Dară nu-l cunoașteți că acesta iaste David, sluga lui Saul, împăratul lui Israil, și au fost la noi multe zile? Și de cînd iaste cu noi, iaste acum al doilea an, și n-am aflat nici o răutate într-insul den zioa cêca ce au venit la mine pină astăzi¹¹.”

4. Iar voievozii filistimlênilor se întristară toți și-i ziseră: „Întoarce pre acel om și-l trimete la locul lui, acolo unde l-ai pus, să nu meargă cu noi la războiu, să nu fie împărechiar în tabără. Și pentru ce au fugit el de la stăpînu-său? Au doară n-au fost el cap oamenilor lui?

5. Au nu iaste acesta David, înaintea a căruia au ieșit muerile dăntuînd și zicînd: «Buru Saul cu mîile lui, iar David cu zecile de mii ale lui?»¹².

6. Și chemă Achus pre David și-i zise: „Viu Domnul, că drept ești și bun înaintea ochilor miei și intrarea ta și ieșirea ta iaste cu mine în tabără, că n-am aflat în tine nici o răutate de cînd ai venit la mine pină astăzi, iar voievozilor tu nu le placî¹³.”

7. Ce te întoarce acum și te du cu pace și nu vei face rău înaintea voievozilor filistimlênilor¹⁴.”

8. Iar David zise cătră Achus: „Dară ce ti-am făcut sau ce răutate ai aflat în robul tău? Și cită vrême iaste de cînd sint înaintea ta

Versiunea msc. nr. 3

19. Și va da Domnul pe Israil împreună cu tine în mîinile filistenilor și mîine tu și fiii tăi vor cădea, și Domnul va da tabăra lui Israil în mîinile filistenilor¹⁵.

20. Și s-a înfricoșat Saul de aceste cuvinte și s-a lungit pe pămînt, și în el nu mai era virtute, deoarece nu mîncase deloc piine toată dzua și toată noaptea.

21. Și apropiîndu-se muierea de Saul, a văzut că era foarte tulburat și i-a zis: „Iată, a ascultat roaba ta glasul tău și mi-am pus sufletul meu în mina ta și am ascultat cuvintele tale care ai grăit mie.

22. Și acum ascultă și tu glasul roabei tale și îți voi pregăti frînturi de piine să le mîincei. Și te vei simți în putere, ca să pomești la drum¹⁶.”

23. Saul se împotriva să mîince, dar slugile lui și muierea l-au îndemnat pină cînd s-a sculat de la pămînt și s-a așezat pe lată.

24. Și muierea avea la casa ei un vițel îngrășat pe care l-a tăiat repede; și a frămîntat fîmînă și a copt azime.

25. Și le-a adus lui Saul și slugilor lui care au mîncat și s-au dus în noaptea acua.

CAP 29

David trimis înapoi de filistenii

1. Filistenii și-au adunat taberile lor la Afec, iar Israiliții la Aendor, la fîmînă din Izrael.

2. Și căpeteniile filistenilor mergeau cu sutele și cu mîile; iar David și oamenii lui, împreună cu Achis, mergeau mai pe urma lor.

3. Și au zis căpeteniile filistenilor: „Cine sint evreii aceștia?” Achis a răspuns căpetenilor filistenilor: „Nu știți oare că acesta este David, sluga lui Saul, regele lui Israil, care este la mine mai bine de un an? Și n-am aflat la el nimic rău de cînd stă la mine¹⁷.”

4. Dar căpeteniile filistenilor s-au înfuriat și au zis: „Trimite-l pe acest om înapoi să sălășluască în locul unde l-ai pus tu; să nu umble cu noi la război ca să nu vicleanească în tabăre. Și: cu ce se va împăca acesta cu domnul lui? Oare nu cu capetele oamenilor noștri?

5. Nu este el acel David căruia i se cînta jucînd Saul a biruit mîi, dar David zeci de mii?”¹⁸.

6. Și a chemat Achis pe David și i-a zis: „Viu este Domnul, că ești un om curat și bun în ochii mei, și ai dovedit prin ieșirea ta și intrarea ta împreună cu mine în tabără, și de la venirea ta la mine pină în ziua de astăzi n-am găsit nimic rău în tine; dar în ochii căpetenilor nu ești bun.

7. Întoarce-te dar și umblă în pace, și să nu faci ceva neplăcut în ochii căpetenilor filistene¹⁹.”

8. Și David a zis lui Achis: „Dar ce ti-am făcut? Și ce ai găsit în robul tău cînd sint la tine.

ЦІТІН А

Biblia 1688, pag. 218, col. II

тоу дентѣ картъ зѣ дѣмъ фѣсто фѣмѣтѣ пѣа
 шѣтѣмъ фѣмѣа дѣ аспѣдѣнъ ка стѣнѣхъ сѣ бѣ
 пре кѣтѣхъ вѣлшѣ дѣмѣлѣи мѣхъ фѣрѣтѣдѣи ѣ
 Шѣ стѣнѣхъ сѣ ахѣдѣ шѣнъ зѣсе кѣтѣтѣ дѣмѣлѣи шѣ
 мѣтѣхъ ещи тѣхъ фѣкѣмъ мѣнѣ кѣшѣ фѣрѣлѣ дѣи
 фѣмѣдѣсѣ, те дѣмѣнѣхъ сѣ стѣпѣнѣ дѣ фѣмѣлѣ зѣсе
 кака кѣнѣхъ нѣнѣ аѣ рѣзѣтѣ . Шѣ аѣмѣ мѣ
 нѣтѣ дѣмѣнтѣ тѣ шѣ сѣхѣнѣ дѣмѣлѣи тѣхъ
 тѣхъ те аѣ бѣнѣтѣ кѣ тѣнѣ , шѣнѣ пѣсѣтѣ мѣмѣлѣ
 сѣдѣтѣ кѣмъ ашѣдѣтѣ прѣ кѣнѣ дѣмѣлѣ, шѣнѣ кѣвѣтѣ
 рѣдѣ стѣнѣхъ пѣнѣ фѣнѣма тѣ кѣтѣ сѣнѣ ещи тѣхъ
 фѣмѣнтѣ аѣтѣ , шѣнѣ вѣмѣнѣкѣтѣ фѣмѣлѣ , шѣнѣ стѣ
 дѣмѣнѣтѣ кѣтѣ шѣнѣ пѣсѣтѣ . Шѣнѣ мѣмѣнѣ
 фѣмѣлѣ шѣнѣ сѣ мѣнѣ дѣи стѣ мѣтѣтѣ шѣнѣ пѣ
 зѣсѣтѣ пѣмѣжѣтѣ тѣхъ стѣпѣнѣ дѣ фѣмѣлѣ шѣ
 тѣнѣ стѣпѣнѣ дѣ фѣмѣлѣ сѣдѣтѣ сѣдѣтѣ сѣдѣтѣ
 кѣтѣрѣ сѣдѣтѣ .

Ш А П А

Ш сѣ фѣмѣлѣ дѣтѣ нѣ дѣмѣлѣ шѣнѣ о мѣнѣнѣ
 тѣхъ фѣсѣмѣлѣ дѣтѣрѣ зѣнѣ шѣнѣ мѣмѣнѣ лѣ
 кѣмѣлѣ прѣ стѣпѣнѣ тѣхъ шѣнѣ прѣ сѣкѣлѣ,
 шѣнѣ мѣлѣ прѣ сѣкѣлѣтѣ шѣнѣ аѣрѣ сѣ прѣ дѣ
 мѣ фѣи . Шѣ прѣ мѣтѣнѣ шѣнѣ прѣ стѣпѣнѣ
 кѣтѣ прѣ стѣпѣнѣ дѣнѣ мѣнѣ пѣтѣтѣ фѣмѣлѣ нѣлѣ о мѣ
 рѣтѣ о мѣнѣ мѣтѣтѣ, те рѣмѣтѣ шѣнѣ сѣ дѣсѣрѣ аѣ
 нѣлѣ лѣрѣ . Шѣнѣ вѣнѣ дѣ дѣтѣ шѣнѣ о мѣнѣнѣ аѣнѣ
 аѣ рѣтѣтѣ, шѣнѣ мѣтѣтѣ рѣ дѣсѣрѣ фѣи , мѣтѣ мѣтѣнѣ
 лѣрѣ шѣнѣ фѣи нѣлѣ шѣнѣ фѣтѣтѣ лѣрѣ рѣмѣтѣтѣ . Шѣ
 рѣмѣнѣ дѣмѣлѣ шѣнѣ о мѣнѣнѣ аѣнѣ гѣлѣтѣ лѣрѣ шѣнѣ s
 пѣмѣнѣ пѣтѣтѣ о мѣнѣ нѣлѣ прѣ стѣпѣнѣ шѣнѣ кѣтѣтѣтѣ а
 мѣмѣлѣнѣтѣ . Шѣнѣ а мѣмѣлѣ сѣо мѣтѣрѣ аѣнѣ d
 кѣмѣ сѣдѣ рѣнѣтѣ о мѣнѣ mѣ sѣрѣмѣтѣтѣ аѣнѣ шѣнѣ nѣтѣ a
 мѣсѣрѣ аѣнѣ nѣлѣ mѣ rѣmѣlѣnѣ aѣнѣ . Шѣнѣ sѣ f
 rѣmѣtѣ dѣmѣlѣ fѣrѣmѣtѣ nѣчѣнѣ zѣсе nѣrѣdѣ a ѣжѣ o mѣn
 tѣ kѣ pѣtѣrѣnѣ прѣ e lѣ , кѣтѣnѣ dѣrѣtѣ e sѣфлѣтѣлѣo
 aѣmѣtѣ nѣrѣdѣ a fѣiѣcѣ kѣrѣdѣ pѣtѣtѣ fѣiѣnѣ aѣnѣ ,
 шѣнѣ pѣtѣxъ fѣ dѣrѣlѣe aѣnѣ , шѣнѣ стѣ fѣtѣrѣiѣ dѣmѣlѣ f
 tѣrѣ dѣmѣlѣ dѣmѣzѣdѣ aѣnѣ . Шѣнѣ zѣce dѣmѣlѣo
 kѣtѣtѣ aѣnѣ dѣrѣ pѣsѣo tѣlѣ fѣiѣnѣ aѣnѣ dѣ nѣmѣlѣxъ s
 aѣdѣ e fѣdѣ aѣnѣ шѣnѣ dѣrѣe aѣtѣrѣdѣ e fѣdѣ aѣnѣ kѣtѣrѣt
 dѣmѣlѣ . Шѣnѣ fѣrѣmѣtѣ dѣmѣlѣ прѣ dѣmѣlѣ zѣnѣ
 kѣtѣrѣdѣ rѣnѣmѣkѣ dѣnѣ nѣo mѣ aѣnѣ rѣrѣdѣ dѣtѣtѣ
 kѣ dѣmѣnѣkѣkѣnѣ прѣ e iѣ : шѣnѣ zѣce aѣnѣ dѣmѣlѣe ,
 rѣkѣtѣ kѣnѣ aѣtѣ gѣrѣdѣ kѣnѣ aѣtѣkѣ прѣ e rѣ , шѣnѣ
 sѣmѣtѣlѣe kѣnѣ sѣmѣtѣ . Шѣnѣ mѣfѣce dѣmѣlѣ iѣlѣo
 шѣnѣ xъ sѣ dѣ o mѣnѣnѣkѣ lѣbѣ шѣnѣ kѣnѣrѣtѣ pѣtѣnѣ
 aѣnѣ pѣkѣdѣ bѣcѣrѣ шѣnѣ iѣ lѣmѣlѣcѣiѣnѣ aѣ sѣtѣtѣtѣ
 Шѣnѣ zѣ rѣnѣpѣiѣkѣsѣ , ѣ , dѣ o mѣnѣnѣ шѣnѣ o bѣcѣrѣzѣ , e ,
 dѣ o mѣnѣnѣ kѣrѣnѣ aѣ sѣdѣtѣ dѣ nѣnѣdѣ pѣrѣkѣxъ aѣnѣ
 vѣrѣrѣ . Шѣnѣ фѣлѣrѣ o mѣ e gѣvѣpѣtѣnѣ fѣdѣrѣnѣo ,
 шѣnѣ rѣnѣcѣrѣ прѣ e lѣ шѣnѣ aѣ dѣrѣrѣtѣ прѣ e lѣ aѣ dѣmѣn
 rѣ шѣnѣ dѣ dѣtѣ lѣ aѣnѣ пѣ mѣnѣ dѣdѣ mѣnѣkѣtѣ шѣnѣ aѣz
 tѣrѣ прѣ e lѣ nѣ dѣ nѣ . Шѣnѣ dѣ dѣrѣzѣ e sѣdѣnѣkѣtѣ
 dѣ pѣtѣtѣtѣ dѣe sѣmѣnѣnѣ шѣnѣ bѣ sѣ dѣ fѣлѣ dѣrѣ шѣnѣ
 sѣ mѣnѣkѣtѣ шѣnѣ kѣnѣ dѣ xъ aѣnѣ fѣtѣrѣ e lѣ kѣyѣnѣ nѣ
 fѣsѣtѣ kѣtѣtѣtѣ pѣ mѣnѣ шѣnѣ bѣлѣe aѣnѣ , fѣ sѣ mѣlѣe
 шѣnѣ fѣ , nѣiѣcѣn . Шѣnѣ zѣce aѣnѣ dѣmѣlѣ dѣrѣdѣ
 fѣnѣ : шѣnѣ dѣmѣlѣnѣ sѣmѣtѣtѣ : шѣnѣ zѣce kѣnѣ nѣlѣshѣlѣ e
 sѣvѣtѣfѣnѣ dѣ e sѣmѣnѣ rѣdѣ aѣ sѣmѣnѣ o mѣ a mѣmѣnѣn
 tѣ b

și pină în zioa de astăzi, ca să nu viu să bat pre vrăjmașii
domnului micu, împăratului?".

9. Și răspunse Anhus și zise cătră David: „Știu că bun
ești tu în ochii mici ca și ingerul lui Dumnezeu; ce domnii
celor striini de feliu zic: «Nu va veni cu noi la răz-
boiu».

10. Și acum minică dimeneată tu și slugile domnului
tău, ceia ce au venit cu tine, și păsăț la locul unde v-am
așazat pre voi acolo, și cuvint rău să nu pui în inema ta,
căce bun ești tu inaintea mea; și vă mînceaț în cale și să
luminêze voao, și păsăț”.

11. Și să mîncecă David, el și oamenii lui, să meargă și
să păzească pămîntul celor striini de feliu, și cei striini de
feliu s-au suit să să bată cătră Israil.

CAP 30

1. Și să făcu întrînd David și oamenii lui în Sichelag a
treia zi, și Amalic lovi asupra răsăritului și pre Sichelag,
și lovi pre Sichelag și au arsu-o pre ea cu foc.

2. Și pre muicri și pre toți cîți era întru ea, den mic
pină în mare, n-au omorît om, nici muicere, ce robiră și să
duseră la calea lor.

3. Și veni David și oamenii lui la cetate. Și iață, era
arsă cu foc, iară muicrile lor și fiii lor și fetele lor, robite.

4. Și rădică David și oamenii lui glasul lor și au plîns
pină unde nu era întru ei vîrtute a mai plînge.

5. Și amîndoao muicrile lui David s-au robit: Abinaam
esraiteanca și Avighica, muicerea lui Naval carnileanului.

6. Și să îngrijă David foarte, căci zise norodul să-l
ucigă cu pietri pre el, căci durut e sufletul a tot norodul,
fiștecăruia pentru fiii lui și pentru fetele lui. Și să întări
David întru Domnul Dumnezăul lui.

7. Și zise David cătră Aviathar preotul, fiitul lui Ahi-
meleh: „Adu efudul!”. Și aduse Aviathar efudul cătră Da-
vid.

8. Și întrebă David pren Domnul, zicînd: „Au gon-
vuiu dennapoiia lui ghieddur acestuia? Au ajunge-voiu pre
ei?”. Și zise lui Domnul: „Gonêște, căci ajungînd vei
ajunge pre ei, și scoțînd vei scoate”.

9. Și mêrse David, el și cei 600 de oameni cu el, și
veniră pină la pîriul Vosor și ceialați au stătut.

10. Și au gonit cu 400 de oameni și obosiră 200 de
oameni carii au șazut decindea pîriului Vosor.

11. Și aflară om eghiptean în țarenă și prinseră pre el
și-l aduseră pre el la David; și dêderă lui piine de au
mîncat și-l adăpară pre el cu apă.

12. Și-i dêderă o bucată de păpușă de smochine și 2 de
stafide și au mîncat; și veni duhul lui întru el, căci n-au
fost mîncat piine și nu băuse apă 3 zile și 3 nopti.

13. Și zise lui David: „De unde ești? Și al cui ești tu?”.
Și zise copilașul eghipteanul: „Eu sînt rob al unui om
amalichi- / tean și m-au lăsat stăpînul micu, căci m-am

Ms. 45. f. 130r-130v

ta și până în ziua de astăzi că să nu vii să bat pe vrăjmașii domnului meu, împăratului?"

9. Și răspunse Anhus și zise către David: „Știu că bun tu întru ochii mei ca și în cerul lui Dumnezeu. Ce domnii celor străini de feli zice: «Nu va veni împreună cu noi la război».

10. Și acum, minecă dimineată, tu și slugele domnului tău, ceea ce au venit împreună cu tine, și păsați la locul unde v-am așezat pre voi acolo. Și cuvintu ucigaș să nu pui întru inima ta, căce bun tu înaintea mea. Și vă minecați întru cale și să luminèdez voao și păsați”.

11. Și să minecă David, el și oamenii lui, să margă și să păzească pământul celor străini de feli. Și cei străini de feli s-au suit să să bată cătră Israel.

CAP 30

1. Și să făcu întrind David și oamenii lui pre Sechilag a treia dzi, și Amaliec lovi asupra răsăritului și pre Sechilag. Și lovi pre Sechilag și au arsu-o pre ea cu foc.

2. Și pre muieri și pre toți cîți era întru ea, den mic până în mare, n-au omorit om nice muiere, ce robiră și să duseră la calea lor.

3. Și veni David și oamenii lui la cetate și iată, era arsa cu foc, iar muierile lor și fiii lor și fetele lor, robite.

4. Și rădică David și oamenii lui glasul lor și au plînsu până unde nu mai era întru ei virtute a mai plînge încă.

5. Și amîndoa muierile lui David s-au robite, Ahinaam israeliteanca și Avighea, muieria lui Naval carniliteanul.

6. Și să îngriji David foarte, căce dzise nărodul să-l ucigă cu pietri pre el, căce durut sufletul a tot nărodul fieștecăruia pentru fiii lui și pentru fetele lui.

7. Și să întări David întru Domnul Dumnezeu. [7.] Și dzise David cătră Aviathar preutul, fiiiul lui Ahimelech: „Adu efudul!”. Și aduse Aviathar efudul cătră David.

8. Și întrebă David pre Dumnezeu dzicînd: „Au goni-voi den napoia a lui gheddur acestuia? Au ajunge-i voi pre ei?”. Și-i dzise lui Domnul: „Goneste, căce ajungînd vei ajunge pre ei și seotînd vei seocate”.

9. Și mîrse David, el și cei 600 de oameni împreună cu el, și veniră până la pârăul lui Vossor. Și mai mulți au stătut.

10. Și au gonit cu 400 de oameni și obosiră 200 de oameni cari au stătut decinde de pârăul Vossor.

11. Și aflară om egiptean în țarină și-l prinseră pre el și-l aduseră pre el la David. Și-i dederă lui pine de au mîncat și-l adăpară pre el apă.

12. Și-i dederă lui o bucată de păpușă și doao stafide și au mîncat, și veni duhul lui întru el, căce n-au fostu mîncat pine și n-au băut apă 3 dzile și 3 nopti.

13. Și dzise lui David: „De unde ești și ai cui ești tu?”. Și dzise copilașul: „Egipteanul eu sîntu, rob a unui om amaliechitean, și mă lăsă stăpînului meu, căce m-am

Ms. 4389. f. 142r

dară pentru ce să nu merg eu la război, împotriva vrăjmașului împăratului, stăpînului meu?”

9. Iar Achis zise lui David: „Eu știu că esti bun înaintea mea, iar voievozii filistimlîilor zice: «Să nu meargă el cu noi la război».

10. Ce acum minecă tu dimineată și cu oamenii tăi care sînt cu tine și păsați la locul unde v-am pus acolo și să n-aveți nici o griă, că tu ești bun înaintea mea, ce minecați de dimineată și, cînd se va face zioă, voi veti merge”.

11. Și minecă David însuși și oamenii lui cu dînsul și se duseră să păzească țara filistimlîilor, iar filistimlîii se surră la război cătră Israel.

CAP 30

1. De-acu deaca se duse David și oamenii lui de la Sichilag a treia zi, iar Ammalheul veni de lovi spre amiază și Sichilagul și bătură pre oameni Sichilagului și cetatea o arseră cu foc.

2. Iar muierile și tot ce era pre acel loc den mic pină la mare robiră, iar nimic nu uciseră, nici bărbat, nici muiere, ce-i duseră robii pre calea lor”.

3. Iar deaca veni David și oamenii lui în cetate, și era cetatea arsa și muierile lor și feciorii lor și fetele lor era robite.

4. Rădică David și oamenii cari era cu dînsul glasul lor și plînseră pină începură a slăbi de plîns.

5. Și era muierile lui David amîndoa robite: Ahinaam israeliteanca și Avighea, carea fusese muiere lui Naval carniliteanul.

6. Și se intristă David foarte, că se stătuse oamenii lui să-l ucigă cu pietri, că era toate sufletele tuturor oamenilor triste pentru feciorii și pentru fetele lor.

7. Iar David se întări de Domnul Dumnezeu lui. [7.] Și zise cătră Aviathar preutul, feciorul lui Ahimelech: „Adu efudul!”. Și aduse Aviathar efudul la David.

8. Și întrebă David pre Domnul zicînd: „De vou goni pre acele oști și de le vou ajunge, biru-le-vou au ba?”. Iar Domnul îi zise: „Goneste-i, că-i vei ajunge și vei mîntui oameni tăi”.

9. Și se duse David însuși și cei 600 de oameni cu dînsul și veniră pină la pîrîul Vosorului și stătura alaiți.

10. Și goni David numai cu 400 de oameni, că 200 rămăseră și șădea de ceasta parte de pîrîul Vosorului.

11. Și aflară acolo un om egiptean în cîmp și-l luară și-l aduseră la David. Și-i dederă pine de minecă și-l adăpară cu apă.

12. Și-i dederă și o bucată de eas și minecă și 2 ciucuri de stafide, și deaca minecă, îi veni suflet, că nu mîncase pine, nici băuse apă 3 zii și 3 nopti.

13. Și-i zise David: „De unde ești și ai cui ești?”. Iar el zise: „Eu sînt egiptean și sînt rob unui ammalitean, ce m-au lăsat stăpînului meu că m-am

Veniștea m. 142r

ea să nu veni să lupt împotriva vrăjmașilor domnului meu, regelui?”

9. Și Achis să răspuns lui David: „Eu știu că ești de bun ca un înger al lui Dumnezeu, dar căpetenii filistene zice: «Niciunul nu va veni cu noi la război».

10. Și acum secolă-te dis-de-dimineață, tu și slujitorii stăpînului tău care au venit cu tine, și mergeti la locul pe care v-am rînduit eu, și să nu ați gînd rău în inima ta. Sculați-va deci și vom merge, cînd se va lumina de ziu”.

11. Și se sculă David, el și oamenii lui, și se întoară în țara filistimlîilor, iar filistimlîii s-au dus la război împotriva lui Israel.

CAP 30

Biruința lui David împotriva amaliechitelor

1. Cînd David și oamenii lui au ajuns a treia zi în Tielag, au găsit cetatea arsa. Amaliecii, năvăliseră în tînutul din miazăzi și prădasera Tielagul.

2. N-au ucis pe nimeni, nici femei, nici copii, ci i-au luat cu robie pe totii, de la mic la mare, și s-au dus în drumul lor.

3. Și cînd David cu oamenii săi au intrat în cetatea arsa cu foc, iar femeile și copiii lor în robie.

4. Au boeit pină i s-a istovit glasul și n-au mai putut plînge.

5. Și amîndouă soțiile lui David au fost luate în robie: Ahinoam izraeliteanca și Avigail carniliteanca, fosta soție a lui Nabal.

6. Și David era foarte necăjit, poporul voise să-l ucidă cu pietre, așa de amărît a fost fiecare pentru fiii și fetele lui. Dar David s-a întărit în credința către Domnul Dumnezeu lui.

7. Și a zis David către preutul Abiatar, fiul lui Ahimelech: „Adu-mi efudul!”. Și Abiatar să aducă efudul.

8. Și a întrebă David pe Domnul: „Să urmasc eu oare pe acești filiiari? Ii voi ajunge eu?”. Și i-a grăit Domnul: „Amărăște-te, negreșii îi vei amara, ca să scape pe cei robiti”.

9. Și s-a dus David, el și cei șase sute de oameni împreună cu el, pină la pîrîul Besor unde doborîc ostenii, au rămas.

10. Iar David a trecut peste pîrîul cu patru sute de oameni.

11. Și au dat în cîmp de un egiptean și-l au adus la David, i-au dat pine să mînceze și i-au dat apă să bea.

12. Și i-au mai dat o porție de stafide și 2 buci de stafide și sîndina i-au revănt puterea, pentru că nu mîncase și nu băuse de trei zile și 3 nopti.

13. Și David să întrebă: „De unde ești? Și ai cui ești tu?”. Și a răspuns copilăria: „Egipteanul eu sîntu, robu unui amaliechitean și m-au lăsat stăpînului meu, căce m-am

А П

пѣи шн мѣхъ аѣсѣтѣ стѣпжнѣхъ мѣхъ кѣчн мам
 аѣ свѣтѣхъ гѣ аѣстѣхъ аѣтѣхъ гѣн . Шн нон аѣ
 лѣкнѣ аѣамѣзѣтѣхъ аѣлѣн хѣлѣдѣ шн стѣрѣ пѣрѣчн
 лѣ сѣдѣн шн прѣ гѣлѣкѣхъ шн прѣ сѣнѣлѣгъ аѣмѣ аѣр
 еѣ сѣсѣ кѣхъ фѣнѣ . Шн знѣсѣ аѣлѣн лѣкнѣ аѣхъ дѣхѣмѣ
 вѣн аѣспѣра аѣлѣ гѣлѣдѣр аѣтѣла з шн знѣсѣ жѣрѣтѣ дѣ
 рѣ мѣ аѣспѣра аѣлѣн дѣмѣзѣхъ сѣнѣхъ мѣ о мѣрн шн стѣнѣ
 мѣ дѣн аѣжнѣнѣ стѣпжнѣхъ аѣлѣн мѣхъ шн тѣвон
 бѣ аѣдѣхѣ аѣспѣра аѣлѣн гѣлѣдѣр аѣтѣста . Шн лѣ пого
 рѣ прѣ сѣлѣ аѣсѣлѣ шн гѣтѣтѣ ѣн рѣтѣрѣсѣчн прѣстѣ фѣ
 ца аѣтѣтѣ пѣмѣжнѣтѣхъ аѣжнѣсѣжнѣ шн бѣжнѣ шн
 прѣзѣнѣнѣ дѣ фѣтѣхъ тѣлѣ прѣзѣчнѣ тѣлѣ мѣрн кѣрѣ
 мѣ аѣлѣ аѣлѣн дѣн пѣмѣжнѣтѣхъ тѣлѣрѣ стѣрѣнн дѣ фѣлѣм
 зѣ шн дѣ аѣпѣмѣжнѣтѣхъ гѣлѣдѣн . Шн вѣнн аѣсѣ
 прѣлѣрѣ дѣлѣнѣ шн лѣвн прѣ ѣн дѣ лѣ аѣтѣфѣрѣ пѣ
 нѣ аѣдѣсѣрѣ шн аѣдѣсѣа зѣн . шн нѣхъ сѣкѣпѣтѣ дѣн
 тѣрѣ ѣн оѣмѣ фѣтѣрѣ нѣмѣмѣ аѣрѣ дѣкѣпнѣлѣшн кѣрѣн ѣрѣ
 нѣ кѣлѣтѣрн прѣ пѣмнѣлѣ шн аѣлѣ фѣхѣнѣтѣ . Шн лѣсѣ
 дѣлѣнѣ тѣлѣтѣ нѣжѣтѣ аѣлѣлѣтѣ аѣмѣлѣнѣтѣнѣн шн
 прѣ аѣжнѣдѣсѣ мѣхѣрнѣлѣ аѣлѣн аѣфѣсѣкѣсѣ дѣлѣнѣ
 дѣ Шн нѣлѣфѣхъ аѣнѣнѣтѣ лѣрѣ дѣ лѣлѣ мнѣ пѣнѣтѣ лѣ мѣрѣшн
 пѣнѣтѣ лѣ фѣн шн аѣлѣ фѣтѣтѣ шн дѣн прѣзѣн шн пѣ
 нѣтѣ аѣтѣлѣтѣ нѣжѣтѣ аѣлѣлѣтѣ лѣрѣ тѣлѣтѣ аѣфѣ аѣтѣрѣ
 дѣлѣнѣ . Шн лѣсѣ дѣлѣнѣ тѣлѣтѣ тѣлѣрнѣ
 лѣ шн тѣрѣрнѣлѣ шн аѣлѣ мѣжнѣтѣ аѣнѣнѣтѣ прѣ
 знѣлѣрѣ шн прѣзѣлѣрѣ аѣтѣлѣрѣ сѣ знѣтѣ аѣтѣ стѣтѣ
 лѣ прѣзѣлѣ аѣлѣ дѣлѣнѣ . Шн гѣнн дѣлѣнѣ кѣтѣрѣ
 тѣлѣ дѣлѣсѣ сѣтѣ дѣсѣлѣ мѣнн тѣ аѣлѣ рѣмѣсѣ аѣмѣрѣ
 ѣ дѣн нѣрѣлѣ аѣлѣ дѣлѣнѣ шн лѣ аѣшѣзѣтѣ прѣ ѣн лѣ
 пѣрѣжѣлѣ аѣлѣ вѣсѣрѣ шн сѣшнрѣтѣ аѣтѣрѣ аѣтѣнѣпн
 нѣрѣ аѣлѣ дѣсѣнѣ шн аѣтѣрѣ аѣтѣнѣпннѣрѣ нѣрѣдѣхъ
 аѣлѣн тѣ ѣрѣ кѣлѣлѣ шн сѣ аѣрѣпѣтѣ дѣлѣнѣ пѣнѣтѣ лѣ
 нѣрѣдѣ шн лѣ аѣтѣсѣлѣрѣ прѣ ѣлѣ тѣлѣ дѣ пѣтѣ
 бѣ Шн рѣсѣлѣнѣсѣ тѣмѣтѣ сѣмѣлѣ пѣгѣжнѣ шн рѣлѣ дѣн
 сѣлѣмѣнѣнѣ тѣлѣ дѣрѣзѣбѣн тѣ аѣлѣ мѣрѣсѣ кѣлѣ дѣлѣнѣ
 шн знѣсѣрѣтѣ кѣтѣ нѣлѣ гѣннѣтѣ аѣрѣлѣнѣ кѣ нѣннѣ
 лѣвѣмѣдѣ аѣсѣрѣ дѣн прѣзѣчнѣ кѣрѣлѣ аѣмѣ сѣсѣсѣ фѣрѣ
 нѣлѣмѣнѣ фѣтѣсѣ кѣрѣлѣ мѣлѣрѣ аѣлѣ шн фѣтѣрѣнѣ аѣ
 стѣшѣ шн сѣсѣсѣ аѣтѣлѣрѣсѣтѣ . Шн знѣсѣ дѣлѣнѣ
 нѣлѣсѣнѣ фѣтѣ аѣшѣ фѣлѣчнѣ мѣсѣнѣ аѣлѣпѣтѣ тѣ нѣлѣ дѣ
 дѣмнѣлѣ нѣлѣсѣ шн нѣлѣ пѣзѣнѣтѣ прѣ нѣннѣ шн аѣлѣ дѣ
 дѣмнѣлѣ прѣ гѣлѣдѣрѣ кѣрѣлѣ вѣннѣлѣ аѣлѣспѣра нѣлѣсѣтѣрѣ
 бѣ аѣмѣннѣлѣ нѣлѣсѣтѣ . Шн тѣнѣ вѣлѣсѣлѣтѣ
 вѣлѣсѣ кѣлѣннѣтѣлѣ аѣтѣсѣтѣ зѣ кѣтѣ нѣлѣ мѣннѣ пѣчнннѣ
 дѣ нѣлѣтѣ нѣннѣ сѣжнѣтѣ пѣнѣтѣрѣ кѣтѣ дѣлѣпѣ пѣрѣтѣтѣ
 аѣлѣлѣ тѣсѣтѣ пѣгѣлѣрѣ лѣ рѣзѣбѣн аѣшѣ вѣлѣннѣ пѣрѣтѣтѣ
 аѣлѣлѣлѣ тѣшѣдѣ лѣ сѣнѣлѣтѣ аѣтѣрѣнѣ кнѣпѣ вѣрѣ аѣ
 пѣрѣчнѣ . Шн стѣ фѣлѣкѣ дѣнѣтѣрѣ зѣсѣлѣ аѣтѣлѣ
 шн аѣмѣннѣтѣ шн стѣ фѣлѣкѣ аѣтѣрѣ пѣрѣлѣнѣтѣ шн аѣ
 тѣрѣ аѣдѣрѣпнѣтѣрѣ аѣлѣ гѣсѣлѣлѣлѣ вѣнѣтѣ аѣстѣсѣннѣ .
 кѣ Шн вѣннѣ дѣлѣнѣ аѣсѣнѣлѣлѣ шн пѣрѣжнѣсѣ дѣн прѣзѣн
 тѣлѣсѣ вѣпѣрѣжнѣннѣ гѣлѣдѣннѣ шн тѣлѣсѣ дѣ аѣрѣлѣпѣ аѣн
 аѣлѣн знѣжнѣдѣлѣ аѣтѣтѣ вѣлѣннѣтѣ вѣлѣсѣ дѣнѣтѣрѣ пѣрѣ
 бѣ знѣлѣ вѣрѣжнѣлѣшнѣсѣрѣ дѣмнѣлѣлѣннѣ . тѣлѣсѣрѣ дѣнѣ
 вѣлѣсѣрѣ шн тѣлѣсѣрѣ дѣнѣ рѣмнѣмѣ аѣрѣсѣтѣрнѣтѣлѣлѣннѣ
 шн шн тѣлѣсѣрѣ дѣнѣ гѣлѣдѣнѣрѣ . Шн тѣлѣсѣрѣ дѣннѣ аѣрѣсѣ
 нѣсѣ шн тѣлѣсѣрѣ дѣннѣ аѣмѣдѣннѣ шн тѣлѣсѣрѣ дѣннѣ сѣлѣлѣ шн
 тѣлѣсѣрѣ дѣннѣ sѣдѣтѣ шн тѣлѣсѣрѣ дѣннѣ гѣлѣдѣ
 бѣ Шн тѣлѣсѣрѣ дѣннѣ ннѣкѣнѣ шн тѣлѣсѣрѣ дѣннѣ сѣлѣлѣ шн тѣлѣсѣ

Biblia 1688, pag. 219, col. 1

bolnăvit eu, astăzi a treia zi.

14. Și noi am lovit la amiază a lui Heleth și spre părțile Iudeii și pre Ghielvue, și pre Sichelag am arsu-o cu foc.

15. Și zise lui David: „Au duce-mă-vei asupra lui ghiedur acesta?”. Și zise: „Jură-te dă mie asupra lui Dumnezeu să nu mă omori și să nu mă tai în minile stăpinului meu, și te voiu aduce asupra lui ghiedur acesta”.

16. Și-l pogori pre el acolo și, iată, să răvârșați preste fața a tot pământul, mîncînd și bînd și prăznuind întru toate prăzile cèle mari carele au luat den pământul celor streini de feliu și den pământul Iudei.

17. Și veni asupra lor David și-i lovi pre ei, de la luceafăr pînă inde sară, și a dooa și și n-a scăpat dentru ei om, fără numai 400 de copilași cari erau sălări pre cămile și au fugit.

18. Și luo David toate cîte au luat ară dîchitēnii și pre amîndoao uierile lui le-au scos David.

19. Și nu le-au lipsit lor de la mic pînă la mare, și pînă la fii și la fete, și den prăzi și pînă în toate cîte au luat lor; toate le-au întors David.

20. Și luo David toate turmele și cirezile și le-au mînat înaintea prăzilor, și prăzilor aceluora să zicca: „Acēstea-s prăzile lui David!”.

21. Și sosi David cătră cèle ce au sote de oameni ce au rămas a mērgе den napoia lui David și-i așază pre ei la pîrîul lui Vosor. Și ieșira întru întîmpinarea lui David și întru întîmpinarea norodului ce era cu el. Și să apropie David pînă la norod și-l întrebăru pre el cèle de pace.

22. Și răspunse tot omul păgînî rău den oamenii ceia de războiu ce au mers cu David și ziseră: „Căce n-au gonit împreună cu noi, nu lă vom celor den prăzile carele am scos, fără numai fieștă carele năcierea lui și feciorii lui să-ș ia și să să întoarcă”.

23. Și zise David: „Nu veți face așa, frații miei, după ce ne-au dat Domnul noș și ne-a răzbit pre noi și au dat Domnul pre ghiedur, carele venii asupra noastră, în minile noastre.

24. Și cine va asculta voao cuvintele acēstea? Căce nu mai puțini decit noi sînt; pentru căce după partea celuiia ce să pogoară la războiu, asa va fi partea aceluia ce șade la unēlте; într-un chip vor împărți”.

25. Și să făcu dentru zioa acēste și înainte, și să făcu întru poruncă și întru îndireptare lui Israil, pînă astăzi.

26. Și veni David în Sechielag și trimise den prăzi celor bătrîni ai Iudei și celor de aproape ai lui, zicînd: „Iată blagoslovenie voao, dentru prăzile vrăjmașilor Domnului”.

27. Celor den Vethsur, și celor den Ramma a răsăritu-lui, și celor den Ghiethither,

28. Și celor den Aroir, și celor den Amadi, și celor den Safa, și celor den Esthie, și celor den Ghieth.

29. Și celor den Nican, și celor den Safeh, și celor /

Mk. 45. 1. 130'

căce m-am bolnăvit eu, astăzi a treia dzi.

14. Și noi am lovit la amiazăzi a la Helethi și pre părțile ludei și pre Ghelyue, și pre Sechilag am arsu-o cu foc¹.

15. Și dzise lui² David: „Au duce-mă-vei asupra lui gheddur acesta?” Și dzise: „Jură-te³ mie asupra lui Dumnezău să nu mă omori pre mine și să nu mă dai în minile stăpînului meu și te voi aduce asupra lui gheddur acesta.”

16. Și-l pogori pre el acolo și, iată, ei răvârsatu preste fața a tot pămîntul, mincîndu și bindu și prăznuindu întru toate prăzile cele mari carele au luat dentru pămîntul celor strumi de feli și den pămîntul Iuda.

17. Și veni asupra lor David și-i lovi pre ei de la luceafăr până înde sară, și a dooa dzi și n-au scăpat dentru ei om, fără numai 400 de copilași cari era călare pre cămile și fugiră.

18. Și luă David toate cite au luat amalechitenu și pre amindoaa muierle lui le-au scos David.

19. Și nu le-au răsant lor, de la mic până la mare, și până la fi și la fete, și den pradzi și până în toate cite au luat lor, și⁴ toate le-au întorsu David.

20. Și luă David toate turmele și cirezile și le-au minat înaintea prăzilor, și prăzilor aceloră să zicea: „Acestea-s prăzile lui David!”

21. Și sosi David cătră cele 200 de oameni ce au rămas a merge denapora lui David și au sedzut pre ei întru pârăul lui Vosor. Și ieșiră întru împinarea lui David și întru timpinarea nărodului ce era cu el. Și să apropii David până la nărod și-l întrebară pre el călea a păci.

22. Și răspuse tot omul ucigaș și rău den oameni de război ce au mersu cu David și dziseră: „Căce n-au gonit împreună cu noi, nu le vom da lor den prăzile carele am scos, fără numai fiestecarele muierle lui și fectori lui să și ta și să să întoarcă.”

23. Și dzise David: „Nu veti face așa, frații mei, după ce ne-au dat Domnul noao și ne-au păzit pre noi și au dat Domnul pre gheddur, carele vine asupra noastră, întru minile noastre.”

24. Și cine va asculta voao cuvintele acestea? Căce nu mai putim decît noi sintu⁵, pentru căce după partea celuia ei să pogoră la război, așa va fi partea celuia ei șade la unelte; într-un chip vor împărți⁶.

25. Și să făcu dentru dzuu aceea și înainte și să făcu întru porîncă și întru îndreptăciune lui Israel, până în astăzi.

26. Și veni David în Sechilag și trimise den pradzi celor bătrîni ludei și celor de aproape a lui, dzicînd: „Iată blagoslovenie den prăzile vrăjmașilor Domnului.”

27. Celor den Vethsur, și celor den Rama a răsăritului, și celor den Ghethiher,

28. Și celor den Aroer, și celor den Amadi⁷, și celor den Safa, și celor den Esthe, [29.] și celor den Gheth.

29. Și celor den Nican, și celor den Safch, și celor

Mk. 4389, J. 142' 142'

bolnăvit de sint 3 zile.

14. Și iată că am intrat despre amiazăzi a Helethului, și spre laturile iudovești², și la Ghelyui, și la Siehelag și am arsu cu foc³.

15. Iar David îi zise: „Dară putea-mă-vei duce pină la aceea oaste?” El zise: „Jură-te mie cu numele lui Dumnezău că nu mă vei ucide, nici mă vei da tar în minile stăpînului meu, de-acii eu te voi duce la aceea oaste.”

16. Și se jură lui David, iar deaca-l duse acolo, iar el, iată, se răsfrase preste tot locul și minca, și bea, și prăznuia pentru aceea pradă mare carea o luase den tara filistimlenilor și den tinutul ludei.

17. Și dăde David spre dinșii și-i lovi, și-i tăie de dimineata pină seara și iar pin-a dooa zi. Și nu rămase nici un bărbat dentr-aceia, fără numai 400 de slugi, care încălecase pre cămile de fugise⁴.

18. Și luoa David tot ce luase ammalitenu și și luoa muierle amindoaă.

19. Și nu rămase acolo nimic, den mic pină la mare, de la unelte pină la fecior și la fată, ce tot ce fusese luat ei întoarse David înapoi.

20. Și luoa David toate turmele și cirezile și le mina înaintea lui și se chema de zicea: „Aceasta iaste pradă⁵ lui David!”

21. Și veni la cei 200 de oameni ai săi cari rămăsese de nu mersese după David, cărora le zisese să șadă la pîrul Vosorului. Și ieșiră înaintea lui David și înaintea oamenilor lui care era cu dînsul. Și veni David la oameni și-i întrebă de cele de pace.

22. Iar oamenii cei răi și hielni, cari fusese cu David la goană, oameni de războiu, răspuseră toți și ziseră: „Acești n-au gonit depreună cu noi, ce nu le vom da den prăzi care am luat, ce numai să și ta cines a sa și copiii săi să se întoarcă.”

23. Iar David zise: „Ba, fraților, să nu faceți așa! Ce să păziti porâncile Domnului cu care el ne-au păzit și au dat Domnul oștile care au venit asupra noastră în minile noastre.”

24. Și cine ară asculta acest cuvînt al vostru? Ce, cum va fi partea celui ce au mers la războiu, așa va să fie și partea celui ce șade la unelte; cu acela într-un chip să se împărță⁶.

25. Și dentr-aceea zi fu porunca și obiceiul acela întru Israel și pină în ziua de astăzi.

26. Și veni David în Siehelag și trimise la bătrîni ludei den robie și zise vecinilor lui: „Iată voao blagoslovenie de la cei robiți pre cari i-au fost robii vrăjmașii Domnului.”

27. Aceștia care au fost den Vethul, și cei den Ramoth spre amiazăzi, și cei den Iethher,

28. Și cei de la Aroer, și cei den Sefermoth, și cei den Isman,

29. Și cei den Rahal, și cei den cetățile Ieremeiului, și cei

Versiunea modernă

îmbolnăvit.

14. Noi am dat năvală în partea de miazăzi a cheretienilor, în Iuda, și în partea de miazăzi a lui Caleb, și am dat foc Tielagului².

15. Și i-a întrebat David: „Poți să mă duci la această oaste?” Și el a zis: „Jură-mi pe Dumnezău că nu mă vei omori și că nu mă vei da pe mina stăpînului meu, și te voi duce la această oaste.”

16. Și i-a coborît acolo și, iată, amaleciti se risipiseră peste tot tinutul, chefuind și jucînd și bucurîndu-se de prăzile cele mari luate din pămîntul filistenilor și din tara ludei.

17. Și în zori i-a atacat David și lupta a durat pină seara și încă o zi, și n-a scăpat nimeni dintre ei, în afară de patru sute de tineri care au fugit călare pe cămile.

18. Și a luat David toate cite răpiseră amaleciti și a luat și pe cele două soții ale sale.

19. Și nimeni n-a lipsit, de la mic pină la mare, de la fi pină la fiice, și nimic din pradă, David le-a adus toate înapoi.

20. Și a luat David toate turmele și cirezile amalecitorilor și le-au minat înaintea vitelor lor și s-a spus: „Aceștia sint prăzile lui David!”

21. Și a sosit David la cele două sute de oameni rămași la pîrul Besor. Și ei i-au învîmpinat pe David și pe oamenii ce au fost cu el, iar David apropiindu-se de ei, i-a întrebat cum le merge.

22. Atunci cîțva păgîni și răutăcioși dintre cei ce s-au dus cu David au zis: „Pentru că ei n-au mers cu noi, nu le vom da lor nimic din prăzile ce am luat, să și ta nevestele și copiii și să se întoarcă acasă.”

23. Iar David a zis: „Nu veti face așa, frații mei, acum după ce ne-a dat Domnul nouă acestea și ne-a păzit și ne-a dat în minile noastre pe potrivnicii noștri.”

24. Și cine va asculta spusile voastre? Ei nu sint mai răi decît noi; ce parte are cel care merge la război, va fi și partea celui ce păzește calabalacul. Se va împărți la fel⁶.

25. Din ziua aceea pină astăzi aceasta a rămas lege în Israel și îndreptar după David.

26. Și s-a întors David în Tielag și a trimis din prăzi bătrînilor din Iuda, prietenilor săi,

27. Celor din Betel, din Rama de miazăzi și din Iatir,

28. Și celor din Aroer, și celor din Amada, și celor din Sifmot, și celor din Iestemoa, și celor din Gat,

29. Și celor din Chimat, și celor din Safec, și celor

787 ЦІЕН А

САІ

ДЕН ДИМАДА, ШИ ТЕЛОУ ДЕН ИАИМАНА, ШИ ТЕЛОУ ДИ
 ЦИПЕЦНАЕ АХИ ИЕРИМАНА, ШИ ТЕЛОУ ДЕН ЦИПЕЦНАЕ
 АХИ ЧЕНЕЗУ. ШИ ТЕЛОУ ДЕН ИЕРИМАДА ШИ ТЕ
 ЛОУ ДЕН ВИСАВТЕ, ШИ ТЕЛОУ ДЕН ЧЕНЕЗУ.
 ШИ ТЕЛОУ ДЕН ХИЕВРОМЕ, ШИ ЛАПРАПЕ ЛОНУМАЕ
 ИАРИАЕ АХ ТРЕИ АП ДАВИДА АКОЛО Е ШИ СОАМЕНІН АХ.

КАП А П А А

ШИ ТЕН СПРИНИ ДИ ФТАМ ДА РЪЗБОИ АСУПРА
 АХИ СЕРАНА, ШИ ФХУМАЕ СОАМЕНІН АХИ
 СЕРАНА ДИ КОТРЕ ФАЦА ТЕЛОУ СПРИНИ ДИ
 ФТАМ, ШИ КОЗУХЕ РЕНИЦН ФМЪНТЕЛЕ
 ГЛАВЪЕ. ШИ СПАКОНРЕ ТЕН СПРИНИ
 ДИ ФТАМ КО САЗА ШИ КЪ ФНИ АХИ, ШИ БАП ТЕН
 СПРИНИ, ФТАМ ПРЕ ГЕОНАДАНЫ ШИ ПРЕ АМИНАДА,
 ШИ ПРЕ ЧУНСА ФНИ АХИ САЗА. ШИ СП Ф
 ГРИМАДЪ РЪЗБОКАЕ АЗГЕРА АХИ САЗА ШИ А ФЛААРЪ
 ПРЕ ЕА СПУЩЕТОРИН СОАМЕНИ АРКАШУ, ШИ КЪ РЪ
 НИ СЪПТО БИИТРЕ. ШИ ЗНЕС САЗА КЪТРЕ ЧЕ
 ЛА ТЕ ПАРТА ОУНФАТЛЕА АХИ, БИХАЧЕ СЪБТА ТА
 ШИ МЪ ЖЕНЕ КЪА, КАКЪНЪ СІЕ АТЕШИ НЕ СЪБРЕ
 СХИЦ ШИ МЪБОР ЖЕНГЕ ПРЕ МИНЕ, ШИ БОР БАП
 ПЕКЪРИ ФТАХ МИНЕ, ШИ НЪАХЪ ТЕЛА ЧЕ РАЖИКА ОУ
 НФАТЛЕА АХИ, ИТУЕ САЗА ФФОНИШАТ ФЛААРЪ,
 ШИ АХЕ САЗА СЪБТА АХИ ШИ КОЗУ ПРЕСТА.
 ШИ КОЗУ ТЕЛА ЧЕ РАЖИКА ОУНФАТЛЕА АХИ, КЪ АХ
 АЖИТ САЗА ШИ АХ КЪЗУ ШИ ЕА ПРЕСТА СЪБТА
 АХИ ШИ АХ АЖИТ ФПРИДЪ КЪ ЕА. ШИ АХ
 АЖИТ САЗА ШИ ИШЕШ ТРЕН ФЕУОР АН АХИ ШИ ЧЕ
 ТЕ ГЕАНИА ОУНФАТЛЕА АХИ, ШИ ТОЧИ СОАМЕНІН АХ
 ФРЕСА АХИ ДЕСОАТРЕ. ШИ КОЗУРЕ СОАМЕ
 НИ АХИ СЕРАНА ЧЕН ДЕНИДА ДЕБААЕ ШИ ТЕН ДИ
 ЧИНАЕ ДИ ГЕОНАДА ЧЕ АХ ФХУМЪ СОАМЕНІН АХИ
 СЕРАНА ШИ КЪА КЪ АХ АЖИТ САЗА ШИ ФНИ АХИ,
 ШИ ИШЕШ ЦЕПЕЦНАЕ АСОРЕ ШИ ФЪТ, ШИ ВЪНЪ ТЕН
 СПРИНИ ДИ ФТАМ ШИ АХ КЪЗУ ФТАХ АЕ
 ШИ СП ФЛЪ АДОАСЪН, ШИ БИНИРЕ ТЕН СПРИНИ
 ДИ ФТАМ АДЕЗБРЕКА ПРЕ ТЕН МОРИЦ, ШИ А ФЛААРЪ
 ПРЕ САЗА ШИ ПРЕ ТРЕН ФЕУОР АХИ КОЗУЦН ПРЕ
 АХИЦН АХИ ГЛАВЪЕ ШИ АХ ФЛААРЪ ПРЕ ЕА ШИ
 ДИЗБРЕКАРЕ ОУНФАТЛЕА АХИ. ШИ ТЪВНРЕ НА
 ПЪА АХИ ШИ ТРИНИСОРЕ А ПЪАЖИТЪА ТЕЛОУ
 СПРИНИ ДИ ФТАМ ФПРЕЖЪЕ, БИНЕ ВЕТИНАЕ ИА
 АНОР АСО ШИ НОВА АХИ АСО. ШИ ПЪСЕ ОУ
 НФАТЛЕА АХИ А АСТАРТНОСМЕ, ШИ ТРЪПЪА АХИ
 САЗА ФФОНТЕ ФСАДА АХИ ВЕДАМЕ. ШИ АХ
 ЗРЕТЪ ИШЕШ ЕА ТЕ А ТЕ АХИ ВЕСИЦЪ Ф ГЛАВЪЕ АГА
 АКАДИТИН ЧЕА ЧЕ АХ ФНИЦП ТЕН СПРИНИ ДИ ФТА
 АХИ САЗА. ШИ СП СЪБЛАРЕ ТЕН СОАМЕНІН ПЪ
 ТЕН ШИ АХ АМЕСЪ ТЕНАТЪ КОАПЪ ШИ АХ
 АРЕ ТРЪПЪА АХИ САЗА ШИ ТРЪПЪА АХИ ГЕО
 НАДАМЕ ФІАЕ АХИ АИАА ЗНАДА ДЕН ВЕ
 ДЕМ ШИ АДЕЗЪРЕ ПРЕ ЕА А ГЛАВЪЕ
 ШИ АЗОВЕ ПРЕ ЕА АКОЛО ДЕТОТ,
 ШИ АХ АРЕ СОАМЕНІН АСОРЕ ШИ АЕ Ф
 ГРАПАРЪ СЪПТО АЗЪПЪРА ЧЕ
 АЕ Ф ГЛАВЪЕ, ШИ ПЪЕ
 ТЕСИХ, ШИ ПТЕ
 ЗНАЕ.

Biblia 1688, pag. 219, col. II

den Thimath, și celor den Carmil, și celor den cetățile lui Ieremeil, și celor den cetățile lui Chenezu.

30. Și celora den Ierimuth, și celor den Virsavie, și celor den Nomve.

31. Și celor den Hievron, și la toate locurile carele au trecut David acolo, el și oamenii lui.

CAP 31

1. Și cei striini de Iliu da războiu asupra lui Israil; și fugiră oamenii lui Israil de cătră fața celor striini de feliu și căzură răniți în munțile Ghielvue.

2. Și să loviră cei striini de feliu cu Saul și cu fiii lui, și bat cei striini de feliu pre Ionathan și pre Aminadav și pre Melhisoa, fiii lui Saul.

3. Și să îngreuiă războiul asupra lui Saul și-l aflară pre el săgetătorii, oameni arcaș, și să răni supt vintre.

4. Și zise Saul cătră cea ce purta unêtele lui: „Zmulge sabia ta și mă lozge cu ea, ca să nu vic acești neobrezuiți și să vor lozgea pre mine și vor batjocori întru mine”. Și ea vru să se ridica unêtele lui, căce s-au înfricoșat foarte. Și zise Saul sabia lui și căzu preste ea.

5. Și văzu cei ce ridica unêtele lui că au murit Saul, și au căzut și el. Și este sabia lui și au murit împreună cu el.

6. Și au murit saul și cîteștrei feciori ai lui, și cel ce rădica unêtele lui și toți oamenii lui, în zioa aceea, decodată.

7. Și văzură oamenii din Israil cei decindea de vale și cei decindea de ardani, și au fugit oamenii lui Israil și cum că au murit saul și fiii lui, și-ș lasă cetățile lor și fug, și vin cei striini de feliu să lăcuiesc întru êle.

8. Și să făcu două și veniră cei striini de feliu a dezbrăca pre cei morți, și aflară pre Saul și pre trei feciori a lui, căzuți pre munții din Ghelvue, și-l întoarsără pre el și-i dezbrăcără unêtele lui.

9. Și tăiară trupul lui și trimiseră la pămîntul celor striini de feliu, în neșeur, binevestind idolilor lor și norodului lor.

10. Și-i puse unêtele lui la Astartion, și trupul lui l-au infipt în zidul din Vethsam.

11. Și auziră pentru el ceia ce lăcuiescu în Iavis a Galaaditii cêle și au făcut cei striini de feliu lui Saul.

12. Și să sculară tot omul puterii și au mersu toată noaptea și luară trupul lui Saul și trupul lui Ionathan, fiiul lui, de la zidul den Vethsam și adusără pre ei la Iavis și arsără pre ei acolo de tot.

13. Și luară oasele lor și le îngropară supt arătura cea den Iavis și fostescu șapte zile.

Ms. 45, f. 130^v-131^r

den Timav, și celor den Carmil, și celor den cetățile a lui Ieremeil, și celor den cetățile lui Chenezî.

30. Și celor den Ierimuth, și celor den Vîrsavee, și celor den Nomve.

31. Și celor den Hevron, și la toate locurile carele au petrecut David acolo, el și oamenii lui.

CAP 31

1. Și cei strîni de feli da război asupra lui Israil, Și fugiră oamenii de cătră fata celor strîni de feli și căzură rînitî întru Ghelvue.

2. Și să loviră cei strîni de feli cu Saul și cu fiu lui. Și bat cei strîni de feli pre Ionathan și pre Aminadav și pre Melhisua, fiu lui Saul.

3. Și să îngreuiadză războiul asupra lui Saul. Și-l aflară pre el cei săgetători, oameni areăș, și să rîni suptu vintriclee.

4. Și dzise Saul cătră cela ce rădica uneltele lui: „Zmulge sabia ta și mă junghe cu ea, ca să nu vie acești neobrazuți și mă vor junghia pre mine, și vor batgiocuri întru mine”. Și nu vru cela ce rădica uneltele lui, căce s-au înfricoșat foarte. Și luă Saul sabia lui și cădzu preste ea.

5. Și vădzu cela ce rădica uneltele lui că au murit Saul și au cădzu și el preste sabia lui și au murit împreună cu el.

6. Și muri Saul și citestrei feciori lui și cela ce rădica hainele lui și toti oamenii lui întru dzua aceea, deodată.

7. Și vădzură oamenii Israil cei decinde de vale și cei decinde de Iordan că au fugit oamenii Israil și că au murit Saul și fiu lui și lasă cetățile lor și fug, și vin cei strîni de feli și lăcuiescu întru ele.

8. Și să făcu a dooa dzi, și veniră cei strîni de feli a dăzbrăca pre cei morți și aflară pre Saul și pre citeștrei feciori lui căzuți preste muntii Ghelvue.

9. Și-l întoarseră pre el și-l dezbrăcară hainele lui și-i tăiară capul lui și trimiseră în pămîntul celor strîni de feli, împrejur binevestindu chipurilor lor și nărodului lor.

10. Și-i puseră hainele lui la Astartion și trupul lui l-au înfipiu întru zidul Vethsam.

11. Și audziră pentru el ceia ce lăcuiescu lavis Galaadtei carele au făcut cei strîni de feli lui Saul.

12. Și să sculară tot omul puterii și au mersu toată noaptea și luară trupul lui Saul și trupul lui Ionathan, fiului lui, de la zidul Vethsam și-i aduseră pre el la lavis și-i arseră pre el acolo de tot.

13. Și luară oasele lor și le îngropară suptu arătura cea den lavis și postescu șapte dzile.

Ms. 4389, f. 142^v-143^r

den cetățile Chinegi.

30. Și cei den Arama, și cei den Amah, și cei den Vîrsavia.

31. Și cei den Hevron, și celor ce au rămas de pre toate locurile în care au umblat David acolo și oamenii lui cu dînsul.

CAP 31

1. Iară filistimlenni se bătea atunci cu israelitenni; și fugiră israelitenni denaintea filistimlennilor și căzură rînitî în muntele Ghelvuni.

2. Și se loviră filistimlenni cu Saul și cu feciorii lui. Și uciseră filistimlenni pre Ionathan, și pre Aminadav, și pre Melhisua, feciorii lui Saul.

3. Și se îngreue războiul asupra lui Saul și-l năpădiră oamenii cei săgetători și-l rîniră supt vîntre.

4. Și zise Saul celui ce purta arma lui: „Scoate-ți sabia și mă junghe cu dînsa, să nu vie cei neobrezuți să mă împungă și să-și riză de mine”. Iar cel ce purta arma lui nu vru să facă aceasta, că se spăre foarte. Iar Saul luoa singur sabia sa și se lăsă însuși într-insa.

5. Iar cela ce purta arma lui, deaca văzu că au murit Saul, căzu și el însuși în sabia sa și muri și el cu dînsul.

6. Și muri Saul și feciorii ai lui trei și cela ce purta arma lui și toti oamenii lui cu dînsul într-aceia zi.

7. Iar israelitenni cei de cea parte de vale și cei de dăcîndea de Iordan, văzînd cum au fugit israelitenni și au perit Saul și feciorii lui, își năpustiră cetățile și fugiră și merseră filistimlenni de lăcură într-insele.

8. Iar a dooa zi după aceea, veniră filistimlenni să dăzbrace trupurile celor morți și găsiră pre Saul mort și pre feciorii lui citeștrei căzuți în muntele care-l cheama Ghelvei.

9. Și-l dășeuseră de arme și-l dăzbrăcară și-i tăiară capul și-l trimeseră în țara filistimlennilor să vestească idolilor lor și împrejurul oamenilor lor.

10. Și puseră armele lor la Vastart, iar trupurile lor le-au bătut în părătele Vethsamului.

11. Iar deaca auziră ceia ce lăcuia în Avisul Galaadului ce au făcut filistimlenni lui Saul,

12. Se sculă toată gloata oamenii cei mai vitěji și se duseră toată noaptea și luară trupul lui Saul și al fiului său, Ionathan, de pre zidul Vethsamului și le aduseră în Avis și le arseră acolo.

13. Și luară oasele lor și le îngropară supt hălăciul care iaste în Avis și se postură 7 zile.

Versiunea modernă

din Timat, și celor din Raecal, și celor din cetățile Ierahmeelitilor, și celor din cetățile eheneene,

30. Și celor din Horma, și celor din Corașan, și celor din Ațae.

31. Și celor din Hebron, și la toate locurile unde fusese David, el și oamenii lui, spunîndu-le: „Iată, vă trimit vouă din prăzile vrăjmașilor Domnului”.

CAP 31

Moartea lui Saul

1. Și iarăși s-au bătut filistenii cu israelitii și oamenii lui Israel au fugit și au căzut rîniți în muntele Ghelboa.

2. Și i-au ajuns filistenii pe Saul și pe fiul lui și au ucis pe Ionatan, pe Aminadab și pe Melchisua, fiul lui Saul.

3. Lupta împotriva lui Saul se înverșunase; arcașii l-au lovit cu săgeți și l-au rînit groaznic.

4. Și a zis Saul armașului său: „Scoate sabia ta și mă străpunge cu ea, ca să nu vină acești neîiați împrejur să mă ucidă și să-și bată joc de mine”. Dar armașul n-a voit, era îngrozit. Atunci Saul a luat sabia lui și s-a aruncat în ea.

5. Iar armașul văzînd că Saul e mort, s-a aruncat și el în sabia lui și a murit împreună cu el.

6. Și a murit Saul și cei trei fi ai lui, ca și armașul și toti oamenii lui în aceeași zi.

7. Cînd israelitii, cei peste vale și cei peste Iordan, au aflat că au murit Saul și fiul lui, au fugit părăsînd cetățile lor, iar filistenii au venit și s-au așezat în ele.

8. A doua zi, filistenii care veniseră să jefuiască pe cei morți, au descoperit pe Saul și pe cei trei feciori ai lui, căzuți pe muntele Ghelboa. L-au înturnat și i-au luat armele.

9. Și i-au tăiat capul și l-au trimis în toată țara filistenilor, binevestind idolilor și poporului lor biruința.

10. Și armele lui le-au dus în capîștea Astartei și trupul lui l-au atîmat în zidurile cetății Bet-San.

11. Și au auzit locuitorii labeșului din Galaad cele ce au făcut filistenii cu Saul.

12. Și s-au sculat toti oamenii în putere și au mers toată noaptea și au luat trupul lui Saul și trupul lui Ionatan, fiul lui, de pe zidurile din Bet-San și i-au adus pe ei la labeș și i-au ars acolo.

13. Și le-au luat oasele și le-au îngropat în dîmbrava din labeș sub o arătură. Prin de durere au postit șapte zile.

СІК

А ІМ П А Р А Ț И Л О Р . А Д О У А К А П І А

1. И ѿпусти се мѡри савѣ шн давидъ съ
 2. ѿпусти се мѡри савѣ шн давидъ съ
 3. ѿпусти се мѡри савѣ шн давидъ съ
 4. ѿпусти се мѡри савѣ шн давидъ съ
 5. ѿпусти се мѡри савѣ шн давидъ съ
 6. ѿпусти се мѡри савѣ шн давидъ съ
 7. ѿпусти се мѡри савѣ шн давидъ съ
 8. ѿпусти се мѡри савѣ шн давидъ съ
 9. ѿпусти се мѡри савѣ шн давидъ съ
 10. ѿпусти се мѡри савѣ шн давидъ съ
 11. ѿпусти се мѡри савѣ шн давидъ съ
 12. ѿпусти се мѡри савѣ шн давидъ съ
 13. ѿпусти се мѡри савѣ шн давидъ съ
 14. ѿпусти се мѡри савѣ шн давидъ съ
 15. ѿпусти се мѡри савѣ шн давидъ съ
 16. ѿпусти се мѡри савѣ шн давидъ съ
 17. ѿпусти се мѡри савѣ шн давидъ съ
 18. ѿпусти се мѡри савѣ шн давидъ съ
 19. ѿпусти се мѡри савѣ шн давидъ съ
 20. ѿпусти се мѡри савѣ шн давидъ съ

A ÎMPĂRĂȚILOR. A DOUA

CAP I

1. Și fu după ce muri Saul, și David să întoarse bătînd pre amalie și săzu David în sechelag doao zile.
2. Și fu în ziua a treia și iată, om veni den tabăra nărodului lui Saul, și hainile lui rupte și pămînt preste capul lui. Și fu venind el cătră David, și căzu pre pămînt și să înclînă lui.
3. Și zise lui David: „Ve unde tu vii?” [3.] Și zise cătră el: „Den tabăra lui Israhel eu am scăpat”.
4. Și zise lui David: „Ce vante cuvîntul acesta? Spune-mi mie!” Și zise că au fugit nărodul de la războiu și au căzut mult den nărod și au murit și Saul și Jonathan, fiul lui, au murit.
5. Și zise David voinicului ce-i spunea lui: „Cum știi că au murit Saul și Jonathan, fiul lui?”
6. Și zise voinicul cela ce spunea lui: „Cu căderea au căzut în muntele lui Ghielvue și, iată, Saul era răzimat pre sulța lui și, iată, carăle și cei mai mari preste cai să lovără cu el.
7. Și căută dennapoia lui și văzu pre mine și mă chieamă. Și zise: «Iată eu!».
8. Și-m zise: «Cine ești tu?» Și zise cătră el: «Amalichitean eu sînt».
9. Și zise cătră mine: «Stăi dară asupra-mi și mă omoară, căci cuprinsu-m-au întunerec groaznic, și încă sufletul meu în mine».
10. Și stătu eu asupra lui și-l omorîi pre el, căci știam că nu va trăi căpă ce au căzut el. Și am luat stema cea den capul lui și brătariul cel de pre brațul lui și am adus pre ele domnului meu aicea”.
11. Și apucă David hainile lui și le rupse, și toț oameinii lui ce era cu el și-au rupt hainile lor. Și au tînguit.
12. Și au plînsu și au postit pînă înde seară pentru Saul și pentru Jonathan, fiul lui, și pentru nărodul Iudei și pentru casa lui Israhel, căce s-au rănît cu sabie.
13. Și zise David voinicului celui ce povestîia lui: „De unde ești tu?” Și zise: „Fiul al unui om nemernic amalichitean eu sînt”.
14. Și-i zise David lui: „Cum nu te înfricoșăș a aduce mina ta a strica pre unsul Domnului?”
15. Și chieamă David unul den voinicii lui și zise: „Apropiîndu-te, timpină lui!” Și lovi pre el și muri.
16. Și zise cătră el David: „Singele tău, pre capul tău, căce gura ta au răspuns asupra ta zicînd că: «Eu am omorît pre unsul Domnului!»”
17. Și plînsu David plînsuarea aceasta pre Saul și pre Jonathan, fiul lui.
18. Și zise ea să învete pre fiii Iudei. Iată, s-au scris pre Cartea celui Dirept.
19. Și zise: „Stîlpște, Israhel, pentru cei morți pre înălțimile tale, rănîților! Cum căzură tarii!”
20. Nu povestîț în Ghieth, și să nu vestîț bine întru ieșirile Asealonului, ca nu cîndva să vor bucura fetele celor /

Mt. 45, f. 131'

Mt. 4389, f. 143'

Versiunea din 1904

A ÎMPĂRĂȚIILOR, A DOUA CARTE

CAP I

1. Și fu după ce muri Saul, și David să întoarse bătând pre Amalie și ședea David în Sechilag dzile 2.

2. Și fu în dzua a treia și, iată, om veni den tabăra nărodului Saul și hainele lui rupte și pământu preste capul lui. Și fu venind el cătră David, și cădzu pre pământu și să închină lui.

3. Și-i dzise lui David: „De unde tu vii?” Și dzise cătră el: „Dentru tabăra Israel eu am scăpat”.

4. Și-i dzise lui David: „Ce iaste cuvintul acesta, spune-m mie?”. Și dzise că au fugit nărodul dentru război și au cădzut mulți dentru nărod: și au murit și Saul și Ionathan, fiul lui, au murit.

5. Și dzise David copilașului ce-i spunea lui: „Cum știi că au murit Saul și Ionathan, fiul lui?”.

6. Și dzise copilasul cela ce-i spunea lui: „Cu cădere au cădzut întru muntele Ghelvue și, iată, Saul era răzâmat pre sulita lui și, iată, carăle și cei mai mari preste cai să lovără cu el.

7. Și căută denapoia mea și mă vădzu pre mine și mă chemă pre mine și dzis: «Iată eu!».

8. Și dzise mie: «Cine ești tu?» Și dzis cătră el: «Amalichitean sintu».

9. Și dzise cătră mine: «Stă-î dară asupră-mi și mă omoară, căce coprinsu-m-au întunêrec groaznic și încă sufletul meu întru mine».

10. Și stătu asupra lui și-l omorî pre el, căce știa cum nu va trăi. După ce au cădzut el, și am luat împărățitorul cel den capul lui și brățariul cel de pre brățul lui și le-am adus pre êle domnului meu aicea”.

11. Și să apucă David de hainele lui și le rupte pre êle și toti oamenii lui și-au ruptu hainele lor.

12. Și au bocit și au plînsu și au postit până înde sară pentru Saul și pentru Ionathan, fiul lui, și pentru nărodul ludei și pentru casa lui Israel, căce s-au rânit cu sabie.

13. Și dzise David copilașului celui ce povestia lui: „De unde ești tu?”. Și dzise: „Fiul a unui om nemêric amalichitean eu sintu”.

14. Și dzise lui David: „Cum nu te înfricoași a aduce mina ta a strica pre unsul Domnului?”.

15. Și chemă David unul den copilași lui și dzise: „Apropiundu-te timpină lui!”. Și-l lovi pre el și muri.

16. Și dzise cătră el David: „Singele tău - preste capul tău, căce gura ta au răspunsu asupra ta dzicind că: «Eu am omorît unsul Domnului»”.

17. Și plînsu David plînsoarea aceasta preste Saul și preste Ionathan, fiul lui.

18. Și dzise că să învête pre fiii lui Iuda - iată-i scris pre Cartea celui Dreptu - și dzise:

19. „Stîlpêste, Israel, pentru cei morți² în nălțimile tale, ale rânîților! Cum căzură tari!”

20. Nu povestii în Gheth și să nu vestuți bine întru țesirile Asealonului, ca nu cîndva să vor bucura fetele celor

CARTEA A 2-A A LUI SAMOIL CĂRIIA ZICEM NOI A DOAOA A ÎMPĂRĂȚIILOR

CAPUL DENTII

1. De-acii deaca muri Saul și David se întoarse după biruirea ammalitênilor și săzu în Sechilag 2 zile.

2. Iar a treia zi veni un om den tabăra oamenilor lui Saul și era hainele lui rupte și țărînă pre capul lui. Și cum intră omul acela la David, căzu la pământ și se închină lui.

3. Iar David zise cătră dînsul: „De unde vii?”. El zise: „Den tabăra lui Israel, că numai eu sîngur am scăpat”.

4. Iar David zise lui: „Dară ce veste iaste? Spune-mi!” El zise: „Fugit-au oameni de la războiu și mulți den oameni au căzut morți; și au murit și Saul și fiu-său, Ionathan”.

5. Iar David zise omului acelaia ce-i spunea: „Dară cum știi tu că au murit Saul și fiu-său, Ionathan?”.

6. El zise: „Fugind am mers în muntele Ghelvei și Saul se răzima în sulita sa, iar cei mai mari și cărutele îl năpădău”.

7. Iar Saul căută împrejur și mă văzu și chemindu-mă-mi zise:

8. «Ce om ești tu?». Eu zis: «Sint ammalitean».

9. El îmi zise: «Vino de mă omoară, că iată că m-au încunjurat untunêrec groaznic și de acum nu mai iaste suflet în mine».

10. De-acii eu m-am apropiat de dînsul și l-am ucis. Și deaca au căzut, l-am văzut că nu mai iaste viu. Și am luat corona cea împărătească carea era în capul lui și brățarea¹ carea era pre brațul lui și le-am adus amîndoaă la tine, stăpînul meu”.

11. Iar David îndată se apucă de hainele sale și le rupse; și toti oamenii cîți era cu dînsulu-ș rupseră hainele.

12. Și se ucidea și plîngea și postiră după Saul și după Ionathan pînă seara și după oamenii ludei și după casa lui Israel, că au fost rânîți de sabie foarte cu rană mare.

13. Și zise David omului acelaia ce-i spusêse: „De unde ești tu?”. El zise: „Sint fecior de ammalic”.

14. Iară David îi zise: „Dară cum nu te-ai temut a rădica mina ta asupra unsului Domnului?”.

15. Și chemă David pre una den slugile sale și-i zise: „Pasă de-l omoară!”. Și mîrse de-l omorî.

16. Și-i zise David: „Singele tău să fie pre capul tău, că gura ta au mărturisit asupra ta zicind că: «Eu am ucis pre unsul Domnului»”.

17. Și plînsu David cu această plîngere după Saul și după fiu-său, Ionathan.

18. (Și porânci să învête pre feciorii ludei a săgea cum iaste scris în Cartea Adevêrimei² și zise:

19. [18.] „Întărăște-te, Israel, pentru cei ce au murit întru nălțimile tale rânîți! Iar cum au căzut cei putêrni și virtoși.

20. [19.] să nu spuneți în Ghetha, nici să povestiti la țesirile Asealonului, să nu se veselească fetele

A DOUA CARTE A ÎMPĂRĂȚIILOR

CAP I

Plîngerea lui David la moartea lui Saul și a fiului său Ionathan

1. După moartea lui Saul, David se întoarse din războiu cu amaleciti și a rămas două zile în Sechlag.

2. A treia zi, iată că a venit un om din tabăra lui Saul, cu hainele sfîșiate de durere și pe cap își pusese țărînă. Cînd a ajuns la David, s-a aruncat la pământ și s-a închinat.

3. Iar David l-a întrebat: „De unde vii?” El a răspuns: „Am fugit din tabăra lui Israel”.

4. „Spune-mi, ce s-a întimplat? Povesteste-mi!” a zis David. Și omul povesti: „Poporul a fugit din bătălie, mulți au căzut. Și Saul și fiul său, Ionathan sînt morți”.

5. „Dar de unde știi tu că Saul și fiu¹ său Ionatan au pierit?”, a întrebat David pe omul care venise cu știrea.

6. Și înăuntru povesti: „Din întimplare mă aflam pe muntele Ghelboa. Și iată am văzut cum sta Saul sprijinit pe sulita sa, iar carele și călăreții filistenilor îl strîngeau din ce în ce mai aproape.

7. Cînd Saul a dat cu ochii de mine, m-a chemat și eu am răspuns: «Iată-mă!».

8. Și el m-a zis: «Al cui ești tu?». Și eu i-am răspuns: «Eu unul sint amalecic».

9. Și m-a zis: «Apropie-te și ucide-mă, nite puterea mă părăsește, dar mai este viață în mine!».

10. Și eu m-am apropiat și l-am ucis, ștînd bine că n-avea să mai trăiască. Am luat cununa regască de pe fruntea lui, brățara de pe mînă. Și le-am adus aici, domnului meu”.

11. Cînd David a auzit acestea, și-a sfîșiat hainele și tot așa oameni ce au fost cu el.

12. Și au plîns, s-au tînguit și au postit pînă seara pentru Saul și pentru fiul său Ionatan, pentru poporul Domnului și pentru cei din casa lui Israel care muriseră în luptă.

13. David l-a întrebat pe vestitor: „De unde ești tu?”. El a răspuns: „Eu sint fiul unui strain amalecic”.

14. Și David l-a muștrat: „Cum ai îndrăznit tu să ridici sabia împotriva unsului Domnului?”.

15. Și a chemat pe unul din oamenii lui și i-a poruncit: „Ucide-l!” Iar acela l-a omorît.

16. Și David a rîstît către amalecic: „Buzele tale au mărturisit împotriva ta, spunînd: «Eu am ucis pe unsul Domnului», să fie singele pe capul tău!”.

17. David a plîns pe Saul și pe fiul său Ionatan printr-o cîntare de jale.

18. Pe care a poruncit să o învete fiu lui Iuda. Scris în Cartea Dreptului și zice:

19. „Întără, Israele, stînd de puatră pentru pomenirea martorilor tăi! Cum căzură ei virtoși!”

20. Păstruți, tîna, nu povestiti în Gheth și nici în răspîrțile din Asealon ca tu, cîndva să se bucură fetele

стѣи ни де фѣла , канѣ кжндѣва съ вѣрѣ
 вссей фѣтеле не съберѣхмцнарь
 ІАХИИИ ДЕЛА ГІЕЛѢДЕ НѢ ПОГОАРЕ РЕАСО , КА
 ши нѣ фте паоае престе вѣнѣ ши царинеа фте пѣ
 тѣрнаоръ , кѣни а коло стѣ сѣ пѣрѣ пакѣци тарнаѣ
 пакѣци ахн саѣл нѣсе оуѣсе кѣ оуѣнѣ де аемнѣ .
 Деи жмцнае рѣницнаоръ ши ден сѣлѣ тарнаоръ аѣ
 кѣлѣхн гѣана дамо нѣсаѣ фте рѣе дѣшѣрѣтѣ фна
 поиѣ ши саѣтѣм ахн саѣл нѣсаѣ фѣвѣрѣтѣжнѣт де
 шѣрѣтѣ . Саѣл ши гѣана дамо чѣн рѣнѣцѣ , ши
 фѣрѣмѣсѣ аци не сѣсѣнѣцѣ , бине кѣлѣтѣоши фте рѣ
 пѣци аѣ ши ла моарѣтѣ аѣр нѣ саѣ сѣсѣнѣт де кѣлѣ
 вѣлѣтѣрѣн мѣи оуѣсѣрѣнѣ ши де кѣлѣтѣ аѣн саѣл мѣи
 фте рѣнѣтѣ . Фѣтеле ахн гѣанѣл пре саѣл пѣлѣ
 чи , пре тѣла чѣлѣ фѣрѣнѣл пре вѣн рѣсѣнѣтѣ фте рѣнѣтѣ
 кѣ подоаба воастрѣ , пре тѣла чѣлѣтѣм подоаба
 де аѣр престе фѣрѣнѣтѣ мѣи нѣтеле воастрѣ . Кѣм
 аѣ кѣлѣтѣтѣ тарѣн фѣи жѣлѣкѣлѣ рѣзѣвоаѣнѣ ? Гѣана
 даи спре моарѣтѣ тѣн рѣнѣтѣ пре фѣнѣлѣчмнѣлае
 тѣлае рѣнѣтѣрѣ . Дѣрѣсѣкѣ пре тѣне фѣрѣтеле
 мѣѣл гѣана дамо , те фѣрѣмѣсѣ аш мѣе фѣлѣрѣтѣе
 сѣмнѣнѣтѣ дѣра гѣсѣтѣтѣ тѣлае мѣи мѣлѣтѣ дѣкѣжтѣ
 дѣра гѣсѣтѣ мѣѣрѣнаоръ . Кѣм аѣ кѣлѣтѣтѣ тарѣн
 ши перѣрѣтѣ оуѣнѣлѣтѣе дѣрѣзѣвоаѣнѣ ?

КАПЕ

нѣ фѣтѣкѣ дѣтѣ аѣа стѣлѣ ши фте рѣтѣ дѣ
 вѣдѣ фте рѣ дѣмнѣлѣ зѣнѣжнѣдѣ , аѣ сѣи мѣ
 вѣн фте рѣ оуѣна ден чѣтѣцинае гѣден ? ши
 зѣнѣ дѣмнѣлѣ кѣпѣтѣрѣ елѣ сѣтѣе ? ши зѣнѣ
 давнѣ оуѣнде мѣвѣн сѣнѣ ? ши зѣнѣ аѣ хѣ
 вѣсѣлѣ . Ши сѣсѣнѣ аѣло дѣвнѣла хѣвѣронѣ ши
 аѣмѣнѣвоао мѣѣрѣнае аѣѣ дѣнѣсѣм гѣанѣлѣтѣнѣка ши
 аѣтѣгѣа мѣѣрѣ ахн наѣла кѣрмѣнѣлѣ . Ши
 оаи мѣнѣн чѣн фте рѣнѣтѣ кѣ елѣ фѣѣцѣкѣрѣлае ши кѣса
 ахн ши аѣкѣлѣ фте рѣцинае хѣвѣронѣлѣхн . Ши
 бѣн оаи мѣнѣн гѣден ши оуѣнѣ пре дѣнѣлѣ аѣло ка
 стѣ фте рѣтѣцѣакѣкѣ престе кѣса гѣден , ши пѣлѣсѣрѣтѣ
 ахн давнѣ зѣнѣжнѣдѣ кѣм оаи мѣнѣн ден дѣнѣсѣ мѣ
 гаа дѣтѣн аѣ фте рѣлѣтѣ пре саѣл . Ши аѣ тѣн
 мѣи давнѣ вѣсѣнѣтѣрѣн кѣпѣтѣрѣ нѣспѣлѣннѣнѣн гѣанѣлѣ
 ахн гаа дѣтѣнѣ ши зѣнѣ кѣпѣтѣрѣ ен давнѣ баглѣ
 вѣцѣ бѣн дѣмнѣлѣхн , кѣнѣн аѣ фѣлѣтѣтѣ мѣла аѣа стѣла
 пре дѣмнѣлѣ воастрѣ пре саѣл тѣе оуѣнѣлѣ дѣмнѣлѣхн ,
 ши аѣ аѣстрѣкѣлѣтѣ пре елѣ ши пре гѣана дамо фѣнѣл
 ахн . Ши аѣкѣмѣ сѣфѣлѣкѣ дѣмнѣлѣ кѣ вѣн мѣлѣтѣ
 ши аѣдѣвѣтѣ ши фѣнѣкѣ ши еѣ вѣн фѣѣтѣкѣ вѣн бѣнѣлае
 аѣѣстѣла кѣ аѣ фѣлѣтѣтѣ кѣвѣжнѣтѣлѣ аѣѣстѣла .
 Ши аѣкѣмѣ фте рѣтѣсѣсѣе мѣжнѣлае воастрѣ , ши аѣ
 фѣѣцѣ фте рѣ фѣн тарѣн , кѣвѣн аѣ мѣрѣнѣтѣ дѣмнѣлѣ
 воастрѣ елѣлѣ ши фѣнѣкѣ пре мѣне мѣлѣ оуѣнѣсѣ кѣса
 гѣден престе ен фте рѣ фте рѣлѣтѣ . Ши аѣсѣнѣ фѣ
 тѣрѣлѣ ахн нѣр вѣнѣвоаѣлѣ ахн саѣл аѣѣ пре гѣѣтѣе
 фѣѣрѣлѣ ахн саѣл , ши аѣ сѣнѣ пре елѣ ден тѣлѣѣрѣтѣла
 мѣнаѣм . Ши аѣ фте рѣтѣцѣн пре елѣ престе гаа дѣ
 тѣ , ши престе дѣсѣнѣ ши престе гѣанѣлѣ ши пре
 стѣе фѣранѣлѣ ши престе вѣнѣамнѣнѣ ши престе тѣѣ
 гѣанѣлѣлѣ . Де , мѣ , де аѣнѣ ерѣ гѣѣвоаѣе фѣѣлѣ ахн
 саѣлѣ , кѣжнѣдѣлѣ фте рѣтѣцѣтѣ престе гѣанѣлѣ ши , еѣ
 аѣнѣ аѣ фте рѣтѣцѣтѣтѣ фѣѣтѣе ден кѣса гѣден , кѣрѣн
 ерѣ

Biblia 1688, pag. 220, col. II

striini de feliu, ca nu cindva sa vor veseli fetele necobrezuitorilor.

21. Muntii de la Ghielvue! Nu pogoare roao si nu fie ploaie preste voi si tarinele incepaturilor! Caci acolo sa supara pavata tarilor, pavata lui Saul nu se unse cu untdelemn.

22. Den sangele ranitorilor si den seul tarilor arcu lui Ioanathan nu s-au intors desert inapoi si sabiia lui Saul nu s-au invirtejiu desarta.

23. Saul si Ioanathan cei iubiti si infrumusetati, neosebiti, binecuviosii in viaa lor, si la moartea lor nu s-au osebit; decit vulturii mai usori, si decit leii s-au mai intarit.

24. Fetetele lui Israil, pre Saul plingeti, pre ceta ce va imbraca pre voi rosii, impreuna cu podoaba voastra, pre ceta ce aducea podoaba de aur preste imbracamintele voastre!

25. Cum au cazut tarii in mijlocul razboiului! Ioanathan, spre moarte te-ai ranit, pre inaltimile tale ranitura!

26. Dorese pre tine, fratele meu, Ioanathan! Te infrumsetasa mie foarte: sa minuna dragostea ta mie mai mult decit dragostea muerilor.

27. Cum au cazut tarii si perira uneltele de razboiu!

CAP 2

1. Si sa facu dupa aceasta, si intrebă David intru Domnul, zicind: „Au sui-mă-voiu intru una den cetățile Iudei?”. Si zise Domnul către el: „Suie-te!”. Si zise David: „Unde mă voiu sui?”. Si zise: „La Hebron”.

2. Si sa sui acolo David, la Hebron, si amindoa muierile lui, Ahinom esrailteanca si Avighea, muierea lui Naval carmileanul.

3. Si oamenii cei impreună cu el, fiștecarele și casa lui; și lăcuia în cetățile Hebronului.

4. Si vin oamenii Iudei și ung pre David acolo ca să împărătescă preste casa Iudei. Si spuseră lui David, zicind cum oamenii den Iavis ai Galaditei au îngropat pre Saul.

5. Si a trimis David vestitori către ispravnicii Iavisului Galaditei și zise către ei David: „Blaosloviț – voi Domnului, căci aț făcut mila aceasta pre domnul vostru, pre Saul, pre unsul Domnului, și aț astrucat pre el și pre Ioanathan, fiul lui!”

6. Si acuma, să facă Domnul cu voi milă și adevăr! Si încă și cu voiu face cu voi bincele acesta, căci aț făcut cuvintul acesta.

7. Si acum, întărească-se mîinile voastre și vă faceț intru fii tari, căci eu murit domnul vostru, Saul, și încă pre mine m-au unșat casa Iudei preste ei intru împărat”.

8. Si Avenir, fiștorul lui Naier, voivodul lui Saul, luo pre levoste, feciorul lui Saul, și s-ai sui pre el den tabără la Manaem.

9. Si-l împărătesă pre el preste Galadita și preste Thasiri și preste Israil și preste Efraim și preste Veniamin și preste tot Israilul

10. De 40 de ani era levosthe, fiul lui Saul, cind au împărătit preste Saul, și 2 ani au împărătit, afară den casa Iudei, carii / era în napoia lui David.

Ms. 45, f. 131^v-131^r

cu striini de feli, ca nu cindva să vor dăsfăta fetele neobrazuțiilor.

21. Munții de la Ghelvue, nu să pogoare roao și nu fie roao preste voi și tarini a începătunilor! Căce acolo să împuță pavăța tarilor, pavăța Saul nu să unse cu untulemn.

22. Den singele rănțiilor și den seul tarilor areul lui Ionathan și s-a întors deșertu înapoi și sabia Saul nu s-au învirteț deșartă.

23. Saul și Ionathan, cei iubiti și înfrimsetati, neusăbiti, binecuviniti întru viata lor, și în moartea lor nu s-au împărțit: decit vulturii mai ușori și decit lei s-au mai întări.

24. Fetele Israil, preste Saul plingeti, pre cela ce vă îmbrăca pre voi roși împreună cu podoaba voastră, pre cela ce aducea podoabă de aur preste îmbrăcămintele voastre.

25. Cum au căzut tarii în mijlocul războiului! Ionathan, întru moarte te-ai răniti, pre înălțimile tale rănirea!

26. Dorescu pre tine, frate-mieu, Ionathan! Te înfrimsetași mie foarte, să minună libovul tău mie mai mult decit dragostea muienlor.

27. Cum au căzut tarii și periră cimile de război!

CAP 2

1. Și să făcu după acēstea, și întrebă David întru Domnul zicind: „Au sui-mă-voi într-una den cetățile Iudei?”. Și dzise Domnul cătră el: „Sui-te!”. Și dzise David: „Unde mă voi sui?”. Și dzise: „La Hebron”.

2. Și să sui acolo David, la Hebron, și amindoa muierele lui, Ahinoom, israelteanca, și Avighea, muierea lui Naval, carmiliteanul.

3. Și oamenii cei împreună cu el, fleștecarele și casa lui, și lăcuia întru cetățile Hebron.

4. Și vin oamenii Iudei și ungu pre David acolo, ca să împărătească pre casa Iudei. Și spuseră lui David zicind cum oamenii Iavis Galaaditei au îngropat pre Saul.

5. Și au trimis David soli cătră ispravnicii Iavis Galaaditei și dzise cătră ei David: „Blagosloviti voi Domnului, căce ați făcut mila această pre domnul vostru, pre Saul, pre unsul Domnului și ați astrucat pre el și pre Ionathan, fiul lui.”

6. Și acum să facă Domnul împreună cu voi milă și adevăr! Și-neă și eu voi face cu voi binele acesta căce ați făcut cuvintul acesta.

7. Și acum întărească-să miimile voastre și vă faceti întru fii tari, căce au murit domnul vostru, Saul, și-neă pre mine m-au unsu casa Iudei preste ei întru împărat.

8. Și Avenir, ficiorul lui Nir, voivodul Saul, luu pre Ievoste, ficiorul lui Saul, și-l sui pre el den tabără la Manaim.

9. Și-l împărăti pre el pre Galaadita și pre Thasiri și pre Israil și pre Efraim și pre Veniamin și preste tot Israil.

10. De 40 de ani – Ievoste, ficiorul Saul cind împărăti preste Israil, și 2 ani împărăti, afară den casa Iudei, carii era denapoia lui David.

Ms. 4389, f. 143^v-143^r

Filistimlênilor, nici să se bucure fetele celor neobrezuti.

21. Nici pre voi, munții Ghelvuei, să nu se pogoară roaoă, nici ploate, nici începătură de holdă de griu să nu fie! Că acolo se-a răsipit sulita celor virtoși și pavăza lui Saul nu fu unsă cu undelemn.

22. Ce cu singele celor răniti și cu untura celor virtoși săgeata lui Ionathan să nu se întoarcă dășartă înapoi și sabia lui Saul să nu se întoarcă fără de nimic.

23. Saul și Ionathan cei iubiti și înfrimsetati nu era usebiti întru viata lor și nici la moartea lor nu se-au usebit, mai ușori decit vulturii și mai tari decit lei.

24. Fetele lui Israil, plingeti după Saul cela ce vă îmbrăca în haine roșii și care punea podoabe de aur pre hamele voastre, plingeti întru sfărâmarec voastră!

25. Cum căzură cei tari în mijlocul războiului! Și Ionathan – fu junghiat de moarte și întru înălțimile tale ucis!

26. Doare-mă inima de tine, fratele meu, Ionathane, și frumosul meu, că mai mult se porni dragostea ta spre mine decit dragostea cea muierească.

27. Dară cum căzură cei puternici și cum periră armele cele de război!

CAP 2

1. De-acii după acēstea întrebă David pre Domnul zicind: „Dară de acum încăi intra-voi vre într-o cetate de ale Iudei?”. Iar Domnul zise cătră dînsul: „Intră!”. David zise: „Dară în care voi intra?”. Domnul zise: „În Hebron să intri!”.

2. Și mēse David în Hebron și muierele lui amindoa. Ahinoam israelteanca și Avighea, carea fusese muiere lui Navan carmiliteanul.

3. Și pre oamenii carii era cu dînsul îi duse David pre toți cu casele lor și începură a lăcu în cetatea Hebronului.

4. Și veniră bărbații den Iuda și unseră pre David acolo să împărătească pre casa Iudei. Și întelēse David că oamenii de la Avis și de la Galatia au îngropat pre Saul.

5. Și trimēse David soli la căpeteniile Avisului și la ale Galatie și zise cătră dînșii: „Blagosloviti să fiti voi Domnului, că ați făcut această milă cu stăpînul micu, cu Saul, unsul Domnului, de l-ați îngropat, și pre fiu-său, Ionathan.”

6. Să facă și Domnul milă și adeverintă cu voi și eu vă voi face bine deaca ați făcut voi așa.

7. Să se întărească mina vestră și să fiti fii țării, iată, că stăpînul vostru Saul au murit, iar pre mine m-au uns casa Iudei să le fiu împărat”.

8. Iar Avenir, ficiorul lui Nir, care era hatman lui Saul, luă pre Ievost, ficiorul lui Saul, și-l sui den tabără în Manaim.

9. Și împărăti pre dînsul spre Galaadita și spre Thasiri și preste Israil și preste Efraim și preste Veniamin și preste tot Israilul.

10. Și cind începu Ievost, ficiorul lui Saul, a împărăti pre Israil era de 40 de ani și împărăti 2 ani, iar cu David era numai casa Iudei.

Versiunea modernă

Filistenilor, să nu se veselească fiecele scobitorilor.

21. Voi, munți din Ghelboa! Să nu cadă nici rouă, nici ploate pe voi.

Și țarina fără roade,
Pentru că acolo căzută-au viteji sub seut,
Pavăza lui Saul nu se unge cu mir!

22. Areul lui Ionatan nu s-a întors niciodată deșert,
Sabia lui Saul nu s-a învîrtit fără rost,
Vrăjmasii au căzut învinși.

23. Iubiti și laudati au fost, Saul și Ionatan,
Nedespărțiti în viață, în moarte nu s-au despărțit,
Mai tuii ca vulturii în zbor, puternici ca și lei.

24. Voi, fetele lui Israel, plingeti-l pe Saul,
Cel ce în porfiră s-a învesmîntat
Și s-a împodobit cu fir de aur!

25. Cei mai viteji în luptă au căzut!
O, Ionatan, tu, cel rănit de moarte,
sus pe înălțimi!

26. O, Ionatan, fratele meu cel mai aproape!
Mi-e dor de tine, iubirea ta m-a fost mai scumpă
Decît iubirea oricăruii femei.

27. Iată, cum peste vreme mor cei mai viteji,
Războinicii de frunte!”

CAP 2

David rege. Răzvrătirea lui Ișboșet

1. David l-a întrebat pe Domnul: „Să mă duc oare în vreuna dintre cetățile lui Iuda și să rămîn acolo?”. Și a zis Domnul: „Du-te!”. În care cetate să mă duc?”. a întrebat David mai departe: „În Hebron?”. I-a răspuns Domnul.

2. Așa a ajuns David la Hebron. Și a luat și cele două sotii ale lui cu el, Ahinoam, izreeliteanca, și Abigail, carmeliteanca, fosta nevastă a lui Nabal.

3. Precum și pe oamenii care fuseseră cu el, fiecare cu familia lui și s-au sălășluit în Hebron.

4. Acolo au venit bărbații Iudei și l-au uns pe David ca rege peste casa lui Iuda și l-au spus lui David că locuitorii din labeșul Galaadului au îngropat pe Saul.

5. Atunci David a trimis soli la mami-mami din labeșul Galaadului spunind: „Dumnezeu să vă binecuvinteze pentru că ați fost miști cu Saul, domnul vostru și unsul Domnului, și l-ați îngropat pe el și fiul lui, Ionatan.”

6. Să vă răsplătească Domnul și eu la rîndul meu vă voi face bine.

7. Și acum să vă întărească Domnul, să fiti viteji! Ați pierdut pe Saul, stăpînul vostru, dar acum casa Iudei m-a uns rege pe mine.

8. Abner însă, fiul lui Ner, căpetema ostilor lui Saul, l-a luat pe fiul lui Saul, Ișboșet, și l-a suit din tabără la Manaim.

9. Și l-a făcut rege peste Galaad, peste Aser, peste Izreel, peste Efraim, peste Veniamin, și peste întregul Israil.

10. Ișboșet, fiul lui Saul, avea 40 de ani cind a ajuns rege peste Israil și a domnit 2 ani, dar nu peste cei din casa lui Iuda, care tîneau cu David.

4 ↑ 12

10. И да ден напоа ади да поада. Шн се фотрале
 11. Шн се фотрале да ади да поада. Шн се фотрале да ади да поада.
 12. Шн се фотрале да ади да поада. Шн се фотрале да ади да поада.
 13. Шн се фотрале да ади да поада. Шн се фотрале да ади да поада.
 14. Шн се фотрале да ади да поада. Шн се фотрале да ади да поада.
 15. Шн се фотрале да ади да поада. Шн се фотрале да ади да поада.
 16. Шн се фотрале да ади да поада. Шн се фотрале да ади да поада.
 17. Шн се фотрале да ади да поада. Шн се фотрале да ади да поада.
 18. Шн се фотрале да ади да поада. Шн се фотрале да ади да поада.
 19. Шн се фотрале да ади да поада. Шн се фотрале да ади да поада.
 20. Шн се фотрале да ади да поада. Шн се фотрале да ади да поада.
 21. Шн се фотрале да ади да поада. Шн се фотрале да ади да поада.
 22. Шн се фотрале да ади да поада. Шн се фотрале да ади да поада.
 23. Шн се фотрале да ади да поада. Шн се фотрале да ади да поада.
 24. Шн се фотрале да ади да поада. Шн се фотрале да ади да поада.
 25. Шн се фотрале да ади да поада. Шн се фотрале да ади да поада.
 26. Шн се фотрале да ади да поада. Шн се фотрале да ади да поада.
 27. Шн се фотрале да ади да поада. Шн се фотрале да ади да поада.
 28. Шн се фотрале да ади да поада. Шн се фотрале да ади да поада.

Biblia 1688, pag. 221, col. I

11. Și să făcură zilele carele David au împărățit în Hevron, preste casa Iudei, 7 ani și 6 luni.

12. Și ieși Avenir, feciorul lui Nir, și slugile lui Ievoste, feciorul lui Saul, cînd au împărățit, den Manaim la Gavaon. [13.] Și Ioav, feciorul Saroiei, și slugile lui David au ieșit den Hevron. Și să timpinară unii cu alții la izvorul cel de la Gavaon deodată.

13. Și săzură ceștia asupra izvorului dencoace și ceia dencolea.

14. Și zise Avenir cătră Ioav: „Să să scoale voinicii și să să joace înaintea noastră!”. Și zise Ioav: „Să să scoale!”.

15. Și să sculară și trecură, cu număr, dentru Veniamin copii 12, de ai lui Ievosthe, feciorul lui Saul, și 12 den copiii lui David.

16. Și apucară fieștecarele cu mina capul aproapei lui său, și sabiia lui, la coastele aproapei lui său, și căzură deodată. Și să chemă numele locului aceluia: «Partea viclênilor», care iaste în Gavaon.

17. Și să făcu războiul nesilnic tare foarte în zioa acêea; și greși Avenir și oamenii lui Israil înaintea slugilor lui David.

18. Și fură acolo trei feciori ai Saruiei: Ioav și Avesa și Asail. Și Asail – iușor la picioarele lui ca o căprioară de cêle de cîmpu.

19. Și goni Asail den napoia lui Avenir, și nu se abātu a mîrge den dreapta au de na stînga de napoia lui Avenir.

20. Și căută Avenir den napoia lui și zise: „Au tu ești Asail singur?”. Și zise: „Eu sînt”.

21. Și zise lui Avenir: „Abate-te tu în dreapta au în stînga și prinde ție unul den voinici și ia ție toate armele lui”.

22. Și nu vru Asail să să abată den napoia lui. [22.] Și adaoșe încă Avenir, zicînd lui Asail: „Depărtează-te de la mine, ca să nu te lovescu în pămînt! Și cum voiu rădica obrazul meu cătră Ioav? Și unde sînt acêștea? Întoarce-te cătră Ioav, fratele tău!”.

23. Și nu vrea să să dea în laturi. Și-l lovi pre el Avenir cu den napoia sulții lui în deșărt și trecu sulța pînă den napoia lui. Și căzu și muri supt el. Și fu tot cela ce venia pînă la locul unde au căzut acolo Asail și muri, să feriia.

24. Și goni Ioav și Avesa den napoia lui Avenir. Și soarele apunea, și ei au venit pînă la dealul lui Emmat, carele iaste despre fața Gheii, calea pustiiului Gavaon.

25. Și să adunară fiii lui Veniamin, ceia den napoia lui Avenir, și să făcură într-un pile și au stătut pre vîrfu unui deal.

26. Și strigă Avenir pre Ioav și zise: „Au doară pînă la biruintă va mînce sabiia? Au nu știi că amară vor fi la cêle de apoi? Și pînă cînd nu vei zice norodului să să întoarcă de den napoia fraților noștri?”.

27. Și zise Ioav: „Viu Domnul, că să nu fi grăit, pentru căce atuncea de dimineată s-ar fi suit norodul, fieștecarele den napoia fratelui său”.

28. Și trîmbiță Ioav cu trîmbița și stātu tot noro- / dul și

Ms. 45. f. 131^v

11. Și să făcură zilele carele David au împărțit în Hebron preste casa ludei 7 ani și luni 6.

12. Și ieși Avenir, feciorul lui Nir, și slugile lui Ievosthe, feciorul lui Saul, cînd au împărțit Manaim la Gavaon.

13. Și Ioav, feciorul Saruiei, și slugile David au ieșit din Hebron și să timpinară înde sine la izvorul² de la Gavaon deodată și ședzură ceștea preste șipot dencoace și ceștea preste șipot³ dencoalea.

14. Și dzise Avenir cătră Ioav: „Să să scoale dară copilașii și să să joace înaintea noastră!”. Și dzise Ioav: „Să să scoale!”.

15. Și să se sculară și trecură cu număr dntu Veniamin copii 12 de ai⁴ lui Ievosthe, fiu lui Saul, și 12 dntu copiii David.

16. Și apucară fîștecarele cu mina capul aproapelui său și sabia lui la coastea aproapelui său și cădzură deodată și să chemă numele locului aceluia „Partea viclenilor”, carea iaste în Gavaon.

17. Și să făcu războiul năsilnic și tare foarte intru dzua acēea, și greși Avenir și oameni Israel înaintea slugelor David.

18. Și fură acolo 3 feciori ai Saruia, Ioav și Avesa și Asail. Și Asail – iușor cu picioarele lui, ca o căprioară de cēle den țarină.

19. Și goni Asail denapoia lui Avenir și nu să abātu a merșe în dreapta au în stînga denapoia lui Avenir.

20. Și căută Avenir dendărătul lui și dzise: „Au tu ești Asail singur?”. Și dzise: „Eu sintu”.

21. Și-i dzise lui Avenir: „Abate-te tu în dreapta au în stînga și prinde ție unul den copilaș și ia ție armele toate a lui!”.

22. Și nu vru Asail să să abată de denapoia lui. [22.] Și adaose încă Avenir dzicînd lui Asail: „Depărtează-te de la mine, pentru ca să nu te lovăscu la pămîntu! Și cum voi rădica obrazul meu cătră Ioav, fratele tău?” [23.] Și unde sintu acēstea? întoarce-te cătră Ioav, fratele tău!”.

23. Și nu vrea să să dea în latură. Și-l lovi pre el Avenir cu denapoia suleții lui în deșertu și trecu sulita pînă în denapoia lui și cade acolo și moare suptu el. Și fu tot cela ce merșea⁵ pînă la locul unde au cădzut acolo Asail și muri și⁶ să feria.

24. Și goni Ioav și Avesa denapoia lui Avenir și soarele apunea și ei au venit pînă la dealul Emmat, carele iaste despre fața i Ghea, calea pustiului ai Gavaon.

25. Și să adună fiii lui Veniamin cei de denapoia lui Avenir și să făcură intru pilcu și stătură pre virvul unui deal.

26. Și strigă Avenir pre Ioav și dzise: „Au doară pînă la biruînță va minca sabia? Au nu știi că amărîte vor fi la cēle de apoi? Și pînă cîndu nu vei dzice nărodului să să întoarce de denapoia fraților noștri?”.

27. Și dzise Ioav: „Viu Domnul că să nu fi grăit, pentru căce atunce, de dimineață s-are fi suit nărodul careleș denapoia după fratele său!”.

28. Și trîmbiță Ioav cu trîmbița și stātu tot nărodul și

Ms. 4389. f. 143^v 144^r

11. Și fu numărul zilelor cit împărți David în Hebron preste casa ludei 7 ani și 6 luni.

12. De-acii ieși Avener, feciorul lui Nir, și slugile lui Ievost, feciorul lui Saul, cînd au început a împărți Manaim în Gavaon.

13. Iar Ioav, feciorul lui Sarui, și slugile lui David ieșiră de la Hebron și se întimpinară la piriul de la Gavaon. Și deaca se întimpinară ei, șázură unii de cēea parte de piriu, alții de ceasta parte.

14. Iar Avener zise cătră Ioav: „Să se scoale acuma slugile și să joace înaintea noastră!”. Ioav răspunse: „Să se scoale!”.

15. Și se sculară și veniră slugi den Veniamin 12, de ai lui Ievost, feciorul lui Saul, și de ai lui David iar 12.

16. Și apucară unul pre altul de cap cu mina și sabiile lor era la coapsele lor. Și căzură toți deodată și se puse numele locului aceluia „Partea vorei”, care iaste în Gavaon.

17. Și fu războiul tare foarte într-acea zi și infrinsără slugile lui David pre Avener și pre oameni lui Israel.

18. Și era acolo 3 feciori ai lui Sarui: Ioav și Avisa și Asail. Iar Asail era om ușor de picioare și ager ca căprioara cînd sare la cîmp.

19. Și luoa Asail pre Avener în goană și nu se mai abătea nici spre stînga, nici spre dreapta, ce numai se ținea de Avener.

20. Iar Avener căutîndu-și îndărăt, zise: „Tu ești Asail?”. El răspunse: „Eu sint”.

21. Avener îi zise: „Abate-te sau în stînga, sau în dreapta și gonēște pre o slugă și-ți ia armele lui!”.

22. [22.] Iar Asail nu vru să se abată de după dînsul. Iar Avener iară-i zise: „Fugi de la mine să nu te trîntesc de pămînt! Că apoi cum voui mai arăta fața mea cătră frate-tău, Ioav?”.

23. Iar el tot nu vru să rămîie. Iar Avener îl lovi cu gedeaou denapoi preșale și trecu gedeaou prent-insul de cēea parte. [24.] Și căzînd jos, muri înaintea lui. De-acii toți gonaci cîți merșea, deaca da de Asail și-l vedea mort ei se feria¹.

24. Iar Ioav și Avisa tot gonii pre Avener pînă în apusul soarelui și mēseră pînă la dealul Emmatului, care iaste împotriva Gaei, pre calea pustiei Gavaonului².

25. Și se strînseră ei feciorii lui Veniamin la Avener și fură tot un pile și stătură în virvul unui deal.

26. Și strigă Avener pre Ioav și zise: „Au doară nu vei scoate sabia ta numai pînă vei vrea a înfrînge? Dară nu știi că cea de apoi iaste mai rea? Pînă cînd nu vei zice oamenilor tăi: «Rămîneți îndărăt de după frații noștri?»”.

27. Iar Ioav zise: „Viu Domnul că, de mi-ai fi zis mai-mainte, încă de astă dimineață³ ară fi lăsatu-se oamenii de-a goni pre frații lor”.

28. Și trîmbiță Ioav cu trîmbița și stătură toți oamenii și

Verstanka moșkova

11. Domnia lui David în Hebron peste casa lui Iuda a tinut șapte ani și șase luni.

12. Au ieșit din Mahanaim la Ghibeon Abner, fiul lui Ner, cu oamenii lui Ișboșet, fiul lui Saul. Și a ieșit și Ioab, fiul Teruiei, cu oamenii lui David.

13. Și s-au întîlnit la izvorul din Ghibeon, unii dincoace, ceilalți dincolo.

14. Și Abner a zis lui Ioab: „Să se scoale tinerii și să se întreacă la joc înaintea noastră!”. Și Ioab a zis: „Să se scoale!”.

15. Și s-au ridicat din partea lui Ișboșet, fiul lui Saul, 12 tineri veniaminiți și 12 din partea lui David.

16. Și s-au apucat de păr unul pe altul și și-au înfipt sabia fiecare în coasta celuilalt, încît au căzut totu împreună. Și s-a numit locul acela „Heleat-Haturim” (Partea Viclenilor), lângă Ghibeon.

17. Și a început în ziua aceea bătălia cea mai crîncenă, și Abner și oamenii lui Israel au luat-o la fugă față de slugile lui David.

18. Și au fost acolo și trei fiți ai Teruiei, Ioab, Abișai și Asael. Asael care era sprinten la picior ca o căprioară de șes.

19. A alergat după Abner și nu s-a lăsat abătut nici la dreapta, nici la stînga.

20. Iar Abner s-a uitat înapoi și a strigat: „Oare tu ești, Asael?”. Și a zis: „Eu sint”.

21. Și i-a zis Abner: „Abate-te la dreapta sau la stînga și prinde un tinerel, și ia-i tu armele pentru tine”.

22. Și Asael n-a voit să se abată din urmărire. Și Abner i-a mai spus: „Nu te apropia de mine, ca să nu te cule la pămînt! Cu ce obraz m-aș uita la Ioav? Ce este aceasta? Întoarce-te la fratele tău Ioav!”.

23. Iar Asael n-a vrut să se dea în latură. Atunci Abner l-a lovit cu coada sulței așa de cumplit în pîntece, de l-a ieșit fierul prin spate. Și a murit pe loc. Toți trecătorii văzîndu-l mort, se opreau.

24. Dar Ioab și Abișai au gonit mai departe după Abner. Cînd au ajuns la dealul Amma, în fata Ghialului, pe calea ce duce spre pustiul Ghibeonului, soarele asfîntise.

25. Fiii lui Veniamin s-au strîns împrejurul lui Abner și au alcătuit o oștire pe virvul unui deal.

26. Și de acolo Abner a strigat către Ioab: „Să bîntuie oare sabia nîncetat? Nu-ți dai tu seama cît de cumplit va fi slîrșitul? Nu vrei să poruncești oamenilor tăi să nu mai fugărească pe frații lor?”.

27. Și Ioav a zis: „Viu este Dumnezeu!, dacă n-ai fi grăit așa, oamenii mei ar fi urmărit pe ai tăi pînă în zori”.

28. Atunci Ioab trîmbiță din trîmbița lui și poporul a încetat

1. Și să facă război multă vreme întru mijlocul casei lui Saul și întru mijlocul casei lui David. Și casa lui David mergea și să întăria, și casa lui Saul mergea și slăbia.

2. Și să nascură lui David feciori 6 în Hievron. Și era cel dintâiu născut al lui – Amnon al Ahinaamei esrailiten-
ciii:
3. Și al doilea al lui – Daluia, cu Avighia carmileanca; și al treilea – Avesalom, feciorul Maahâi, fetei lui Tholmi, împăratul lui Gasir;
4. Și al patrulea – Ornias, feciorul Anghitheii; și al cincelea – Safatia, al Avitaalii;
5. Și al șaselea – Iefruam, den Eglaha, muierea lui David. Aceștea s-au născut lui David în Hievron.

6. Și fu fiind războiu întru mijlocul casei lui Saul și în mijlocul casei lui David, și Avenir era fiind casa lui Saul.
7. Și lui Saul era fiitoare; și numele ei – Resfa, fata lui Ioil. Și intră câtră ea Avenir și zise Ievoste, fiul lui Saul, câtră Avenir: „Ce că ai intrat câtră fiitoarea tătine-mieu?”.

8. Și să minie foarte Avenir pentru cuvîntul acesta pre Ievosthe și zise Avenir câtră el: „Nu doară cap de ciînc sînt eu? Am făcut astăzi milă cu casa lui Saul, tătine-tău, și pentru frații și pentru conosuții lui, și nu m-am dus de bunăvoie la casa lui David, și cerei asupra mea tu pentru strîmbătatea unii muieri astăzi?”

9. Acêștea să facă Dumnezeu lui Avenir și acêștea să-i adaogă lui, căci, în ce chip s-au jurat Domnul lui David, așa voui face lui în ziua aceasta:
10. Să iau împărăția de la casa lui Saul. [10.] Și să ridie scaunul lui David asupra lui Israil și preste Iuda, de la Dan și pină la Virsavie”.

11. Și nu mai putu Ievuste să răspunză lui Avenir cuvînt, căci s-au înfricoșat de el.
12. Și trimise Avenir vestitori câtră David, la Thelam, unde era, îndată zicînd: „Pune făgăduința ta împreună cu mine și, iată, mîna mea împreună cu tine, să întorc câtră tine toată casa lui Israil”.

13. Și zise David: „Bine! Eu voui pune câtră tine făgăduință, însă un cuvînt eu cer de la tine, zicînd: Nu vei vedea fața mea, de nu vei aduce pre Melhol, fata lui Saul, nu mai goniră den napoia lui Israil și nu mai adaosără încă a să bate.

29. Și Avenir și oamenii lui s-au dus la apus toată noaptea acêca; și trecea Iordanul și mersără tot șasul și veniră la tabără.
30. Și Ioav să întoarse de den napoia lui Avenir și adună tot norodul; și să socotiră den fiii lui David 19 oameni și Asail.

31. Și slugile lui David au ucis dentru fiii lui Veniamin, den oamenii lui Avenir, 360 de oameni de la el. Și rădicară pre Asail și-l astrucară pre el în mormintul tătini-său, în Vitlhlem.
32. Și mersé Ioav și oamenii ce era cu el toată noaptea și li să lumină lor în Hevron.

Biblia 1688, pag. 221, col. II

nu mai goniră den napoia lui Israil și nu mai adaosără încă a să bate.

29. Și Avenir și oamenii lui s-au dus la apus toată noaptea acêca; și trecea Iordanul și mersără tot șasul și veniră la tabără.

30. Și Ioav să întoarse de den napoia lui Avenir și adună tot norodul; și să socotiră den fiii lui David 19 oameni și Asail.

31. Și slugile lui David au ucis dentru fiii lui Veniamin, den oamenii lui Avenir, 360 de oameni de la el. Și rădicară pre Asail și-l astrucară pre el în mormintul tătini-său, în Vitlhlem.

32. Și mersé Ioav și oamenii ce era cu el toată noaptea și li să lumină lor în Hevron.

CAP 3

1. Și să facă războiu multă vreme întru mijlocul casei lui Saul și întru mijlocul casei lui David. Și casa lui David mergea și să întăria, și casa lui Saul mergea și slăbia.

2. Și să nascură lui David feciori 6 în Hievron. Și era cel dintâiu născut al lui – Amnon al Ahinaamei esrailiten-
ciii:

3. Și al doilea al lui – Daluia, cu Avighia carmileanca; și al treilea – Avesalom, feciorul Maahâi, fetei lui Tholmi, împăratul lui Gasir;

4. Și al patrulea – Ornias, feciorul Anghitheii; și al cincelea – Safatia, al Avitaalii;

5. Și al șaselea – Iefruam, den Eglaha, muierea lui David. Aceștea s-au născut lui David în Hievron.

6. Și fu fiind războiu întru mijlocul casei lui Saul și în mijlocul casei lui David, și Avenir era fiind casa lui Saul.

7. Și lui Saul era fiitoare; și numele ei – Resfa, fata lui Ioil. Și intră câtră ea Avenir și zise Ievoste, fiul lui Saul, câtră Avenir: „Ce că ai intrat câtră fiitoarea tătine-mieu?”.

8. Și să minie foarte Avenir pentru cuvîntul acesta pre Ievosthe și zise Avenir câtră el: „Nu doară cap de ciînc sînt eu? Am făcut astăzi milă cu casa lui Saul, tătine-tău, și pentru frații și pentru conosuții lui, și nu m-am dus de bunăvoie la casa lui David, și cerei asupra mea tu pentru strîmbătatea unii muieri astăzi?”

9. Acêștea să facă Dumnezeu lui Avenir și acêștea să-i adaogă lui, căci, în ce chip s-au jurat Domnul lui David, așa voui face lui în ziua aceasta:

10. Să iau împărăția de la casa lui Saul. [10.] Și să ridie scaunul lui David asupra lui Israil și preste Iuda, de la Dan și pină la Virsavie”.

11. Și nu mai putu Ievuste să răspunză lui Avenir cuvînt, căci s-au înfricoșat de el.

12. Și trimise Avenir vestitori câtră David, la Thelam, unde era, îndată zicînd: „Pune făgăduința ta împreună cu mine și, iată, mîna mea împreună cu tine, să întorc câtră tine toată casa lui Israil”.

13. Și zise David: „Bine! Eu voui pune câtră tine făgăduință, însă un cuvînt eu cer de la tine, zicînd: Nu vei vedea fața mea, de nu vei aduce pre Melhol, fata lui Saul,

Mc 45, / 131-132'

nu mai goniră denapoi a lui Israel și nu mai adaosără încă a să bate.

29. Și Avenir și oamenii lui s-au dus la apus toată noaptea aceea și trecuă Iordanul și merseră tot șesul și veniră la tabără.

30. Și Ioab să întoarse de denapoi a lui Avenir și adună tot nărodul și să socotiră den fiii lui David 19 oameni și Asail.

31. Și sluj- / gele David au ucis dentru fiii lui Veniamin, den oamenii lui Avenir, 360 de oameni de la el.

32. Și rădică pre Asail și-l astrucă pre el în gropnița tatălui său, în Vithleem. Și mersu Ioab și oamenii ce era împreună cu el toată noaptea și li să lumină lor în Hevron.

CAP 3

1. Și să făcu războiul în multă vreme întru mijlocul casei Saul și întru mijlocul casei David. Și casa lui David mergea și să întâria și casa lui Saul mergea și slăbinea.

2. Și să născură lui David feciori 6 în Hevron și era cel dentru născut al lui Ammon, ai Hinaam, iezraeliteancei.

3. Și al doilea al lui, Daluia, cu Avighea carmiliteanca, și al treilea, Avesalom, feciorul îi Maaha, fata lui Tholmi, împăratului Gassir.

4. Și al patrulea, Orniaș, feciorul îi Anghith, și al cincilea, Safatia, ai Avitaal.

5. Și al șaselea, Iethroom, ai Eglah, muierii lui David. Aceștia au născut lui David în Hevron.

6. Și fu fiind războiul întru mijlocul casei lui Saul și întru mijlocul casei lui David, și Avenir era fiind casa lui Saul.

7. Și la Saul au fostu țititoare, și numele ei, Resfa, fata lui Ioab, și intră cătră ea Avenir, și dzise levosthe, fiulul lui Saul, cătră Avenir: „Ce căce ai intrat cătră țititoarea tăine-mieu?”

8. Și să minie foarte Avenir pentru cuvintul acesta pre levosthe și dzise Avenir cătră el: „Doară eu cap de cine eu sint? Am făcut astăzi milă eu casa lui Saul, tăine-tău, și pentru frații și pentru cunoscuții lui și nu m-am dus de bună voie la casa lui David. Și cerci asupra mea tu pentru strîmbătatea a unii muieri astăzi?”

9. Aceasta să faciă Dumnezău lui Avenir și acēștea să-i adaogă lui, că, în ce chip s-au jurat Domnul lui David, așa voi face întru ziua aceasta:

10. Să iau împărăția den casa lui Saul și să rădic scaunul lui David asupra lui Israel și preste Iuda, de la Dan și până la Virsavce.”

11. Și nu mai putu încă levosthe să-i răspundă lui Avenir cuvintu, căce s-au infrișoșat de el.

12. Și trimise Avenir soli cătră David la Thelam, unde era, îndatâși dzicind: „Pune făgăduința ta eu mine și, iată, mina mea împreună eu tine, să întorcu cătră tine toată casa lui Israel!”

13. Și dzise David: „Bine, eu voi pune cătră tine făgăduință, însă un cuvintu eu cer de la tine dzicind: nu vei vedea fața mea, de nu vei aduce pre Melhol, fata lui Saul.

Mc 45:89, / 1:144'

nu mai goniră pre israelțeni, nici mai adaoseră a se mai bate.

29. Iar Avenir și oamenii lui se duseră spre apus toată noaptea aceea și trecură Iordanul și trecură toată lăturea aceea și merseră la tabără

30. Iar Ioab se întoarse înapoi de după goana lui Avenir și strinse totii oamenii și făcură căutare slugilor lui David celor perite, și se aflară 19 oameni morți, fără de Asail.

31. Iar slugile lui David ucisesse pre slugile de ale lui levost, feciori de ai lui Veniamin, oameni cu carei fusese Avenir, 360 de veniamin

32. Și luară pre Asail și-l îngropară în mormintul tăine-său, în Vithleem. Și se duse Ioab și cu oamenii lui toată noaptea și le lumină de zioă în Hevron.

CAP 3

1. Și fu război multă vreme între casa lui Saul și între casa lui David. Ce casa lui David se înălța și se întâria, iar casa lui Saul mergea tot slăbind.

2. Și se născură lui David în Hevron 6 feciori. Cel dentru născut, Amnon, den Ahimaam izraeliteanca.

3. Iar feciorul cel al doilea, Daluia, den Avighea carmiliteanca, iar cel al treilea, Avesalom, feciorul Meahonei, fata lui Tholimi, împăratul Ghesurului.

4. Iar al patrulea, Ornea, fecior Anghithei, iar al cincelea, Safatia, feciorul Avithalei.

5. Iar al șaselea, Estroom, den Agla, a lui David. Aceștia se-au născut lui David în Hevron.

6. Și cînd era războiul între casa lui Saul și între casa lui David, iar Avenir ținea casa lui Saul.

7. Și era o posadnică a lui Saul, pre carea o cheama Resfa, fată lui Iaim. Și intră Avenir la dînsa. Iar levost, feciorul lui Saul, zise cătră Avenir: [8:] „Pentru ce te-ai culeat tu cu posadnica tăine-mieu?”

8. Iar Avenir se minie foarte de acel cuvint ce-i zise levost și zise: „Dară eu cap de cine sint în potriva lui?” De am făcut milă casei tăine-tău, lui Saul și fraților tăi și fecusecilor tăi și m-am sculat asupra casei lui David, iar tu cauți mie nedreptate astăzi pentru aceea?

9. Aceasta să faciă Dumnezeu lui Avenir și aceasta să-i adaogă că, cum se-au jurat Domnul lui David, așa voi face lui astăzi:

10. Și se va lua împărăția den casa lui Saul și se va rădica scaunul lui David întru Israel și preste Iuda, de la Dan pînă la Virsavira.”

11. Și nu mai putu levost să mai răspundă lui Avenir nici un cuvint, de frică.

12. Și trimise îndată Avenir sol la David la Thelam, în Hevron, unde era el, dzicind: „Pune făgăduința ta eu mine și, iată, mina mea va fi cu tine și voi întoarce cătră tine tot Israelul!”

13. Iar David zise: „Bine taste! Eu voi pune cu tine făgăduință, iar numai un cuvint ceru de la tine și-ti zic că fata mea nu o vei vedea deaca nu vei aduce pre Melhol, fata lui Saul.”

Fostă întru m. / 132

urmărirea lui Israel și nu s-au mai război.

29. Avenir și oamenii lui au mers toată noaptea prin șesul Iordanului, au trecut danco o de mare și străbătînd B. tronul, au ajuns la Mahana.”

30. Ioab s-a întors din urmărirea lui Avenir și adunînd tot poporul la numărătoare, au apsis din fiii lui David 19 oameni precum și Asael.

31. Iar din fiii lui Veniamin slugile lui David au ucis 360 din bărbatul lui Abner. Și pre Avenir au îngropat în mormintul tatălui său în Beteem.

32. Și Ioab și oamenii lui au mers toată noaptea și ajuns la Hebron cînd se lumina de zi.

CAP 3

Uciderca lui Ioab. Intelecerea dintre Abner și David

1. Dușmănia între casa lui Saul și casa lui David a ținut multă vreme. Pe cînd David se întarea puterea casei lui Saul se meșora.

2. Lui David i s-au născut șase fii în Hebron. Întîiul născut a fost Amnon, mama lui, Ahinoam, izreeliteanca.

3. Al doilea a fost Chileab, mama lui, Abigail, carmiliteanca, fosta soție a lui Nabal. Al treilea a fost Avesalom, fiul Maachei, fiica lui Talmai, regele Ghesurului.

4. Al patrulea a fost Adonia, fiul Haglitei. Al cincelea a fost Șefatia, fiul Abitalei.

5. Iar al șaselea a fost Iream, mama lui Eglai, soția lui David. Aceștia i s-au născut lui David în Hebron.

6. Pe cînd era dușmănie între casa lui Saul și casa lui David, Abner sprîncea casa lui Saul.

7. Și Saul avea o țititoare cu numele Ritpa, fata lui Aia. Și Abner a intrat la ea. Și a zis Abner lui Abner: „De ce ai intrat tu la țititoarea tatălui meu?”

8. Atunci Abner infuriat de cuvintele lui Ișboșet, i-a zis: „Iu oare sint cap de cine? Crezi ca eu tin cu Iuda? Am arătat prelosteme casei lui Saul, tatătu tău, fraților și pretenilor tăi, și nu m-am dus de bunăvoie la casa lui David, iar tu mă socotești nelegiuit pentru o muier!”

9. Așa să-i faciă Dumnezeu lui Abner, ba chiar mai mult! Precum s-a jurat Domnul lui David, așa vor face și eu în ziua aceasta, să iau împărăția de la casa lui Saul.

10. Și să ridice scaunul lui David peste Israel și peste Iuda, de la Dan pînă la Beer-Seba.”

11. Și n-a îndrăznit Ișboșet să mai scoale un cuvint, pentru că era frică de Abner.

12. Iar Abner a trimis soli lui David la Hebron, să-i zică: „Hai să făgăduim împreună, și mina mea va fi cu tine ca să se întoarcă la tine tot poporul, lui Israel!”

13. Iar David a răspuns: „Bine, tot, dar legămînt eu tine, dar să nu-mi mai vii în țara ochilor, dacă nu-mi-o aduce pe Melhol, fata lui Saul.”

Ms. 45, f. 132^v - 132^r

venind tu să vezi - fața mea".

14. Și trimise David către Ievosthe, fiicul lui Saul, soli, zicîndu: „Dă-mi muierea, pre Melhol, pre carea am luat cu 100 de acopereminturi de margini acelor strîni de feli”.

15. Și trimise Ievosthe și o luă pre ea de la bărbatul ei, de la Faltil, fiul lui Sellum.

16. Și mergea bărbatul ei împreună cu ea, mergînd și plîngînd denapoia ei, până la Vaurim; și dzise către el Avenir: „Pasă, întoarce-te!”. Și să întoarse.

17. Și dzise Avenir către cei bătrîni a lui Israel, dzicînd: „Jeri și mai alaltăieri cereați pre David ca să împărătească preste voi”.

18. Și acum faceți, pentru că Domnul au grăit pentru David, dzicînd: «Întru mina robului meu, David, oi mintui nărodul meu, Israel, den mina celor strîni de feli și den mina tuturor neprietenilor lui».

19. Și au grăit Avenir și-neă și întru urechile Veniamin și merse Avenir ca să grătească în urechile David, în Hevron, toate cite au plăcut întru ochii lui Israel și în ochii a toată casa Veniamin.

20. Și veni Avenir către David la Hevron și împreună cu el, 20 de oameni și făcu¹ lui Avenir și oamenilor ce era cu el ospăt.

21. Și dzise Avenir către David: „Scula-mă-voi, dară, și voi mîrge și voi aduna către domnul meu împăratul pre tot Israel și pune-voi cu el făgăduintă și vei împărăti preste toate carele poftlește sufletul tău”. Și trimise David pre Avenir și merse cu pace.

22. Și, iată, slugile lui David și a lui² loav vin dentru ciată și prăzi multe aducea împreună cu ei. Și Avenir nu era cu David în Hevron, căce l-au fostu trimis pre el și s-au fostu dus cu pace.

23. Și loav și toată oastea lui au venit și spuse lui loav dzicînd: „Venit-au Avenir, fiicul lui Nir, către David și l-au trimis pre el cu pace și s-au dus”.

24. Și întră loav către împăratul și dzise: „Ce această-ai făcut? Iată, au venit Avenir către tine și pentru ce l-ai trimis pre el și s-au dus cu pace?”

25. Au nu știi răutatea a lui Avenir, fiicul lui Nir, că să te înșale au venit, ca să știe intrarea ta și ieșirea ta și să știe toate cite tu faci?”

26. Și să întoarse loav de la David și trimise soli către Avenir denapoia lui și-l întoarseră pre el de la fîntina lui Seiram; și David nu știa.

27. Și întoarse pre Avenir la Hevron și-l abātu pre el loav den laturea porții să grătească către el leșuindu-l. Și-l lovi pre el acolo în deșertu și muri întru sîngele lui Asail, fratele lui loav.

28. Și audzi David după aceasta și dzise: „Nevinovat sîntu eu și împărăția mea de la Domnul, de acum și până în veac, den sîngerăturile lui Avenir, fiicul lui Nir. [29.] Să sosască pre capul lui loav și preste toată casa tătine-său!”

29. Și să nu lipsescă dentru casa lui loav înfrintu, și stricat.

Ms. 4389, f. 144^v - 144^r

cînd vei veni”.

14. Și trimese David sol la Ievust, feciorul lui Saul, zicînd: „Dă-mi pre Melhola, muierea mea, carea o am luat cu 100 de trupuri de margini de filistimlêni”.

15. Și trimese Ievust și o luoa de după Faltil, bărbatul ei, feciorul lui Anas¹.

16. Iar bărbatul ei merse după dinsa pînă la Vaurim plîngînd. Iar Avenir zise către dînsul: „Pasă de te întoarce!”. Și el se întoarse.

17. Și zise Avenir către bătrîni lui Israel grăind: „Jeri și mai alaltăieri căutați pre David să vă fie el împărat”.

18. Deci acum faceți cum au grăit Domnul pentru David zicînd: «Cu mina robului meu, lui David, voi mintui pre Israel, oameni miei, den minile filistimlênilor și den minile tuturor vrăjmașilor lor».

19. Aștîderea grăi Avenir și lui Veniamin. Și se duse Avenir la David în Hevron să-i spuie toate cite au plăcut lui Israel și lui Veniamin.

20. Și veni Avenir la David în Hevron și 20 de oameni² cu dînsul. Și făcu David ospăt lui Avenir și oamenilor lui cari era cu dînsul.

21. Și zise Avenir către David: „Să ne sculăm acum și să mîrgem să se strîngă la împăratul, stăpînul lor, tot Israelul și să pună făgăduintă cu tine și vei împărăti preste toți după cum poftlește sufletul tău”. Și lăsă David pre Avenir și se duse cu pace.

22. De-acîi numaidecît veniră slugile lui David și loav, venia de afară și prăzi multe aducea cu dînsu. Iar Avenir nu era cu David în Hevron, că-l lăsase și-l trimesese cu pace.

23. Iar loav și toată oastea lui veni mai pre urmă. Și spusera lui loav zicînd: „Venit-au Avenir, feciorul lui Nir, la David și l-au lăsat de se-au dus în pace”.

24. Iar loav întră la David și zise: „Că ei ai făcut așa? Iată că au venit la tine Avenir; dară pentru ce l-ai slobozit în pace?”

25. Au doară nu știi răotățile lui Avenir, feciorul lui Nir, că el au venit cu hicleșug la tine ca să cunoască și să vază intrarea ta și ieșirea ta și să știe toate cîte ce faci tu?”

26. Și ieși loav de la David și trimese olăcari după Avenir și-l întoarseră de la puțul Siramului; iar David nu știa.

27. Iară deaca se întoarse Avenir în Hevron, iar loav îl abātu de o lature de poartă ca să vorbească cu dînsul cu hiclenie. Și-l lovi prentre vîntre și muri în sîngele lui Asail, fratele lui loav³.

28. Iar David, deaca auzi de acest lucru, zise: „Curat sînt eu și împărăția mea de la Domnul, de acum și pînă în veac, de sîngele lui Avenir, feciorul lui Nir. [29.] Ce să vie pre capul lui loav și pre toată casa tătine-său!”

29. Să nu lipsească den casa lui loav curăre³ de sămîntă, și stricat.

Versiunea modernă

14. Tot așa a trimis soli și la Ișboșet, fiul lui Saul, să-i zică: „Dă-mi pe nevasta mea, Micol, înapoi, pe care am cumpărat-o pentru o sută de preputuri filistene.”

15. Și a trimis Ișboșet după ea și a luat-o de la bărbatul ei, Paltiel, fiul lui Laïș.

16. Și a însoțit-o și bărbatul ei, vîietîndu-se pînă la Bahurim. Dar Abner l-a muștrat: „Pleacă de aici, întoarce-te acasă!”. Și el s-a întors.

17. Abner s-a sfătuit cu bătrînii lui Israel și le-a zis: „Jeri și alaltăieri parcă doreați să aveți rege pe David.”

18. Acum s-o faceți, pentru că Domnul a grăit despre el: «Pînă mina robului meu David voi izbăvi poporul meu din mina filistenilor și din mina tuturor vrăjmașilor lui».

19. Și veniaminenilor Abner a grăit la fel. Apoi s-a dus la Hebron să spună lui David tot ce dorea casa lui Veniamin și casa lui Israel.

20. A venit Abner cu 20 de însoțitori la Hebron la David care a dat un ospăt în cinstea lui.

21. Și Abner a zis către David: „Scula-mă-voi și voi merge să adun tot Israelul la domnul meu, regele, ca să facă legămînt cu tine. Și vei domni peste toți, după cum a dorit sufletul tău”. Iar David a dat drumul lui Abner care a plecat în pace.

22. Și iată, slugile lui David au venit cu loab de la Ieruz și au adus cu ei mare pradă. Abner nu mai era cu David la Hebron, pentru că David îl dăduse drumul și se dusese în pace.

23. Și cînd loab cu toată oastea lui a venit, i s-a spus: „A fost Abner, fiul lui Ner, la rege și acesta l-a dat drumul și s-a dus în pace”.

24. Și a intrat loab la rege și i-a vorbit: „Ce ai făcut? A fost la tine Abner. De ce l-ai dat drumul și l-ai lăsat să plece?”

25. Tu îl cunoști pe Abner, fiul lui Ner; a fost aici ca să te amăgească, ca să știe intrarea ta și ieșirea ta, ca să știe tot ce faci!”

26. După ce a plecat loab de la David, a trimis soli pe urnele lui Abner și l-au întors ei de la fîntina Sira, fîră știrea lui David.

27. Și cînd Abner s-a întors la Hebron, loab l-a tras departe, în mijlocul cetății, ea și cum ar fi vrut să vorbească în taină cu el. Acolo l-a lovit în pîntece și l-a omorît. Așa s-a răzbumat loab pentru sîngele fratelui său Asael.

28. Cînd a aflat David ce s-a petrecut a spus: „Nevinovat sînt eu și împărăția mea înaintea Domnului, în veci, de sîngele lui Abner, fiul lui Ner. Să cadă sîngele acesta asupra lui loab și asupra casei tatălui său.”

29. Să nu lipsească din casa lui loab niciodată cei ce pătîmese de scurgere, cei leproși.

Ms. 45. I. 132'

și [30] fiind cirje, și cădzind în sabie, și lipsindu-să de piine!''.

30. Iară loav și Avesa, fratele lui, fura cu ochiul pre Avenir, pentru căce au omorî pre Asail, fratele lor, la Gavaon, la război.

31. Și dzise David câtră loav și câtră tot nărodul ce era cu el: „Rumpeți-vă hainele voastre și vă încingeți cu saci și vă bocți înaintea lui Avenir!''.

32. Și împăratul David mergea denapoia lui patului. [32.] Și astrucară pre Avenir în Hevron și rădică împăratul glasul lui și plînsse pre groznița lui; și plînsse tot nărodul pre Avenir.

33. Și plînsse împăratul pre Avenir și dzise:

34. „Au ca moartea lui Naval va muri Avenir? [34.] Mîinele tale nu s-au legat, picioarele tale nu în obedzi: n-ai apropiat ca Naval, înaintea a fiu a strîmbătății ai cădzut!''.

35. Și să adunară tot nărodul ca să-l plîngă pre el. [35.] Și veni tot nărodul ca să cinêdze pre David cu piine⁶, încă fiind dzua; și să jură David dzicînd: „Acêstea s-âm facă mie Dummedzau și acêstea s-âm adaogă, că, de nu va apune soarele, nu voi minca piine au den tot ceva''.

36. Și cunoscu tot nărodul și plăcu înaintea lor toate cîte au făcut împăratul înaintea a tot nărodul.

37. Și știu tot nărodul și tot Israel întru dzua acêce că nu s-au făcut de la împăratul ca să omoară pre Avenir, feciorul lui Nir.

38. Și dzise împăratul câtră slugile lui: „Nu știți că povățitor mare au cădzut întru dzua aceasta întru Israel?''

39. Și căce eu sîntu rudă astădzi și pus de câtră împăratul? Iară oamenii acêștia, fiu lui Saruia, nășilnici mie sîntu. Să răsplătească Domnul celuia ce face cêle rêle, după răul lui!''.

CAP 4

1. Și audzi Ievosthe, fiul lui Saul, că au murit Avenir, feciorul lui Nir, în Hevron și să muară mîinele lui și toți oamenii Israel încremeniră.

2. Și doi oameni mai mari preste rocoșiri lui Ievosthe, fiu lui Saul, numele unuia, Vaana, și numele al doilea, Rihav, fiu lui Remoth virotheului, dentru fiu lui Veniamin, căce și Viroth să socotea filor Veniamin.

3. Și au fugit virotheii la Gheth și au fostu acolo nemermicînd până în dzua aceasta.

4. Și la Ionathan, fiul lui Saul, fiu rânit la picioare, fiu de ani 5, și acesta, cînd au vestit⁷ lui Saul și lui Ionathan, fiului său, dentru Iezrael, și-l rădică pre el manca lui și fugi; și fu pripindu-să ca să fugă, și au cădzut și s-au șchiopătat. Și numele lui – Memfivosthe.

5. Și merseră fiu lui Remmon virotheului, Rihav și Vaana, și intrară la zăduvul dzilei în casa lui Ievosthe și el dormiia în așternutul de amiazădzăzi.

6. Și iată portarii casei curăția griu. Și i să făcu somnu și dormiia. Și Rihav și Vaana, frații, au trecut.

7. Și intrară în casă, și Ievosthe durmiia în patul lui întru cămara lui; și-l loviră pre el și-l omorî pre el; și luară

Ms. 4389. I. 144' 145'

și țitor de cirjă, și să cază de sabie și să fie lui lipsa de piine!''.

30. Iar loav și frate-său, Avisa, omorî pre Avenir, căci ucisese el pre Asail, fratele lor, la război în Gavaon.

31. Și zise David lui loav și tuturor oamenilor săi: „Rumpeți-vă hainele și vă încingeți cu saci și plîngeți pentru Avenir''.

32. Iar împăratul David însuși mergea după patul lui Avenir [32.] Și îngropară pre Avenir în Hevron, iar împăratul rădică glasul lui și plînsse desupra mormîntului lui; și alți oamenii toți plînseră după Avenir⁸.

33. Iar împăratul, plîngînd de Avenir, zise:

34. „Să va fi murit Avenir după moartea lui Naval? [34.] Mîinile tale nu se-au legat și picioarele tale nu se-au înobădat, ce, ca cum cad înaintea filor nedreptății, așa au cădzut''.

35. Și se adunară toți oamenii de plînseră după Avenir. [35.] Și veniră toți oamenii să cîne și să mănince piine cu David, încă fiind zioă. Iar David se jură și zise: „Așa s-âm facă mie Domnul și aceasta s-âm adaogă, că, pînă nu va apune soarele, nu vou gusta piine, nici altecevaș nimic''.

36. Și plăcu acest cuvînt tuturor și toate cite făcu David era cu voie oamenilor.

37. Și într-aceia zi cunoscură toți oamenii și tot nărodul lui Israel că n-au fost ucidera lui Avenir, feciorul lui Nir, de la împăratul.

38. Și zise împăratul slugilor sale: „Dară nu știți că o povată și un domn mare au căzut astăzi întru Israel?''.

39. Că de acum eu sînt pus și uns împărat, iar acêști oameni, feciorii lui Sarui, grei și răi imi sînt. Ce să plătească Domnul celui ce face rău după răutatea lor!''.

CAP 4

1. Iară Ievust, feciorul lui Saul, deaca auzi că au murit Avenir, feciorul lui Nir, în Hevron, îi slăbiră mîinile și toți oamenii lui Israel încremeniră.

2. Iar 2 oameni, capete preste tălharii¹ lui Ievust, feciorul lui Saul, pre unu-l chema Vaan, iar pre altul Rihav, feciori lui Remmon virotheul, den feciorii lui Veniamin, că și Viroth se socotia întru feciorii lui Veniamin.

3. Și fugiră virotheii în Ghethem și lăcuia acolo pînă într-aceasta zi.

4. Iar Ionathan, feciorul lui Saul, avea un fecior șchiop de amîndoaă picioarele, că era de 5 ani cînd veni veste pentru Saul și pentru fiu-său Ionathan, den Israel, și luoa doica lui și fugi cu dîsul; și grăbindu-se ea, iar el căzu și șchiopă. Iar numele lui era Memfivostei².

5. Și merseră feciorii lui Remmon virotheul, Rihav și Vaan, într-o zi cînd era zăduf, în casa lui Ievust, iar el dormiia pre patul său în vrême de amiazădzăzi.

6. Iar portăria³ casei alegea niște griu și dormiînd, adormi. [6.] Iar Rihav și Vaan, frații amîndoi, intrară în casă într-ascuns.

7. Iar Ievust dormiia în pat în cășuta lui. Ei îl omorî și luară

Versiunea modernă

cei ce merg în cirje, cei ucîși în războaie și cei lipsiți de piine.

30. Ioaab și Abisai, fratele lui, urmăriseră pe Abner, pentru că el omorise pe fratele lor Asael în lupta de la Gibeon.

31. David însă a poruncit lui Ioaab și oamenilor lui: „Rupeți-vă hainele, îmbrăcați-vă cu pinză de sac și prohoditi-l pe Abner''.

32. Și a mers regele însuși după sîntu. Și a fost îngropat Abner în Hebron. La mormînt regele a rădicat glasul cu jale mare și a jelut tot poporul cu el.

33. Apoi l-a bocit pe Abner:

34. „Cum să moară Abner ca un răufăcător? Mîinile nu ti erau legate, la picioarele n-aveai obezi, de ce ai căzut ca cei doborîți de tîlhari?''.

35. Atunci tot poporul a plîns și mai tare. Și s-au adunat cu toții și i-au adus lui David pinea. Și fiind încă zioă, David s-a jurat: „Să-mi facă Dumnezeu așa și încă mai mult, de voi minca piine sau alteceva înainte de asfințitul soarelui''.

36. Și au văzut cu toții cît de mare era durerea lui David și le-a plăcut, după cum le-a plăcut toate cîte a făcut regele.

37. Și cei ce erau acolo și tot Israelul au inteles că nu de la rege a porit omorul lui Abner, fiul lui Ner.

38. Și a zis regele către slugile lui: „Oare nu știți că astăzi a căzut un povățitor mare în Israel?''.

39. Eu sînt rege, dar am fost prea slab ca să opresc ceea ce s-a întîmplat; iar oamenii acêștia, fiu Teruei, sînt mai tari decît mine. Să răsplătească Domnul celui ce face rău după răutatea lui''.

CAP 4

David răz-bună ucidera lui Ișboșet

1. Cînd Ișboșet, fiul lui Saul, a auzit că a fost ucis Abner în Hebron, s-a descurajat și tot Israelul a încremenit.

2. Ișboșet, fiul lui Saul, avea două căpetenii de ostire, numele unuia era Baana, numele celuilalt era Rechab, fiu lui Rimon Beeroteanul, din sîmînta lui Veniamin, căci și Beerotul se socotea al lui Veniamin.

3. Beeroteni au fugit la Ghitaim, unde au rămas străini pînă azi.

4. Trăia un nepot al lui Saul, fiul lui Ionatan, cu numele Mefiboset, beteaș la picioare. Avea cinci ani cînd s-a răsbindit din Israel vestea despre moartea lui Saul și al Ionatan, rădicîndu-l doica lui în grabă ca să fugă, el a căzut și a rămas șchiolod.

5. Rechab și Baana, fiu lui Rimon Beeroteanul, au intrat în casa lui Ișboșet, chiar în miezul zilei, cînd Ișboșet dormea de amiază în patul său.

6. Și iată, portăria casei curătea griu și făcîndu-i-se somn, a adormit.

7. Așa au putut să se furișeze pînă în cămara unde dormea Ișboșet. L-au lovit, l-au omorî și i-au tăiat

Biblia 1688, pag. 223, col. 1

4 17

и въспѣхъ аумъ. Шн аумъ напханъ аумъ мѣр
 сѣрѣ наѣтѣ дѣспре аумъсѣ тоѣтѣ нѣаѣтѣ, шн
 ахъ ахъсѣ напханъ аумъсѣ дѣсѣ аумъ дакнѣаа хѣвронъ,
 шн зисѣрѣ нѣаѣтѣ аѣператхалъ, мѣтѣ напханъ аѣ
 сѣсѣ дѣ фѣма аѣ саѣаъ крѣжмашахн тѣхъ, кѣре
 ахѣрѣка сѣфастхалъ тѣхъ, шн аѣ дѣтѣ дѣмъаъ дѣ
 нѣахн нѣсѣтѣ аѣператхалъ нѣсѣаѣднѣре аѣтѣрѣ вѣрѣ
 мѣсѣаѣаъ нѣаѣнъ аѣсѣаъ аѣсѣаъ дѣсѣаѣтѣ саѣаъ
 вѣрѣмашахъ тѣхъ, шн дѣнѣтѣрѣ сѣмѣнѣаъ аѣнъ .
 Шн аѣ рѣспѣнѣсѣ дакнѣ аѣнъ рѣхалъ шн аѣнъ вѣаъ
 на фѣрѣаѣаъ аѣнъ фѣмаасѣр аѣнъ рѣмѣмонъ вѣрѣсѣаѣхъ
 аѣнъ, шн зисѣрѣ аѣрѣкѣ дѣмъаъ кѣреаѣ аѣ мѣнѣтѣнъ
 сѣфастхалъ мѣсѣ дѣнъ тоѣтѣ прѣмѣжѣаъ .
 Кѣрѣнъ чѣаъ темѣаѣаѣсѣрѣ мѣсѣ зисѣрѣнѣаѣаъ аѣ мѣрѣнъ
 саѣаъ шн сѣмѣаѣнъ, шн сѣаъ сѣрѣаѣаъ оѣмъ кѣрѣаѣаѣ
 аѣнѣнѣтѣ мѣсѣ, шн аѣ прѣнѣшъ прѣ сѣаъ шн аѣ оѣнѣшъ
 прѣ сѣаъ фѣнѣнааѣаъ кѣрѣаъ мѣсѣсѣаѣтѣ мѣсѣ сѣаѣаъ дѣ
 аѣ кѣсѣтѣ вѣнѣтѣ. Шн аѣнѣ сѣаѣмѣнѣ рѣнъ аѣ оѣнѣ
 прѣ сѣаъ дѣнѣпѣтѣ, аѣкѣса аѣнъ прѣ патхалъ аѣнъ, шн
 аѣнѣнъ кѣмъ чѣрѣка сѣжѣрѣаѣаѣнъ дѣнъ мѣнѣнаѣ воаѣтѣрѣ,
 кѣ шн аѣнъ нѣаѣрѣ прѣкѣнъ дѣспре пѣмѣнѣтѣ. Шн
 прѣхѣнѣ дакнѣ саѣуѣнаѣр аѣнъ шн сѣмѣорѣ прѣ сѣнъ,
 шн аѣ тѣнѣрѣ мѣнѣнаѣ шн пѣчѣарѣаѣаъ, шн сѣжѣнъ
 рѣрѣ прѣ сѣнъ дѣфѣуѣрѣ шн пѣтѣаѣнъ аѣ хѣвронъ, шн кѣ
 пѣаъ аѣнъ сѣсѣдѣ аѣаъ аѣгрѣаѣтѣ аѣ мѣрѣ мѣнѣтѣ аѣнъ
 аѣнѣнѣрѣ фѣтѣрѣаъ аѣнъ нѣрѣ аѣ хѣвронъ.

К А П И Т О Л

И мѣрѣрѣ тоѣтѣ фѣаѣмѣнаѣ аѣнъ сѣраѣаъ
 оѣтѣрѣ дакнѣ аѣ хѣвронъ, шн зисѣрѣ аѣнъ
 аѣтѣ сѣаѣаѣаъ тѣаѣ, шн пѣаѣнѣаѣаъ тѣаѣ
 нѣнъ . Шн сѣрѣ шн аѣаѣаѣаъ сѣрѣ фѣнѣнѣаъ
 саѣаъ аѣператѣ прѣсѣтѣ нѣнъ. Тѣ сѣрѣнъ чѣаъ
 тѣсѣкѣтѣнъ прѣ сѣраѣаъ, шн зисѣрѣ дѣмъаъ кѣрѣтѣнъ
 нѣ, тѣхъ кѣнъ пѣаѣше прѣнѣрѣаѣаъ мѣсѣ прѣ сѣраѣаъ,
 шн тѣхъ вѣнъ фѣнъ аѣтѣрѣ повѣаѣнѣтѣрѣ прѣсѣтѣ нѣрѣаѣаъ
 мѣсѣ сѣраѣаъ . Шн вѣнъ тѣаѣ вѣтѣрѣнѣнъ аѣнъ
 сѣраѣаъ кѣвѣтѣрѣ аѣператхалъ аѣ хѣвронъ шн пѣсѣрѣ аѣрѣ
 аѣператхалъ дакнѣ фѣсѣтѣ аѣнѣнѣрѣ аѣ хѣвронъ аѣнѣнѣ
 тѣ дѣмъаѣаѣнъ, шн оѣнѣгѣ прѣ аѣператхалъ аѣвѣнѣаъ
 прѣсѣтѣтѣ сѣраѣаъаъ . Фѣмъ дѣсѣаъ, дѣ аѣнъ да
 кнѣ кѣжѣаъ аѣ аѣпѣрѣнѣтѣ сѣаъ, шн аѣ мѣсѣ дѣ аѣнѣ аѣхъ
 аѣпѣрѣнѣтѣ . Шн сѣпѣтѣ аѣнѣ шн аѣнѣнъ, сѣ аѣхъ аѣ
 пѣрѣвѣнѣтѣ аѣ хѣвронъ прѣсѣтѣ сѣаѣаъ, шн аѣ аѣрѣ дѣ
 аѣнѣ аѣ аѣпѣрѣнѣтѣ прѣсѣтѣ сѣраѣаъ шн сѣаѣаъ аѣрѣхѣсѣ
 аѣнѣ . Шн мѣрѣрѣ дакнѣ шн тоѣтѣ сѣаѣмѣнѣнѣаѣ
 аѣ аѣ сѣсѣаѣаъ мѣсѣ нѣсѣтѣрѣ сѣвѣсѣаъ чѣаъ тѣ аѣкѣаъ пѣвъ
 мѣнѣтѣаъ, шн сѣтѣ рѣнѣ аѣнъ дакнѣ, нѣвѣнъ аѣтѣрѣ
 аѣнѣтѣ, вѣнѣ аѣ сѣтѣрѣаѣтѣ аѣпѣтѣрѣкѣ тѣнъ сѣрѣнъ шн
 тѣнъ шн сѣрѣнъ зисѣрѣнѣаѣаъ кѣрѣнѣаъ аѣтѣрѣ дакнѣ аѣнѣтѣ .
 Шн аѣсѣ дакнѣ аѣгрѣаѣднѣрѣ сѣсѣнѣаѣнъ аѣсѣаѣтѣ еѣтѣ
 нѣаѣтѣ аѣнѣ дакнѣ . Шн зисѣрѣ дакнѣ аѣзисѣаъ
 аѣтѣаъ, прѣсѣтѣ сѣаъ тѣаѣвѣтѣ прѣ сѣвѣсѣаъ аѣтѣнѣтѣсѣ
 дѣрѣаѣнѣтѣ, шн прѣчѣнъ сѣсѣрѣнъ шн шн сѣкѣтѣ шн прѣчѣ
 тѣ сѣрѣнѣкѣ сѣфастхалъ аѣнъ дакнѣ, нѣнѣтѣрѣ аѣтѣаъ
 вѣрѣ зисѣрѣ шн сѣрѣнъ шн сѣрѣнъ нѣвѣрѣ аѣтѣрѣ аѣкѣса
 дѣнѣаѣаъ . Шн шн зисѣрѣ дакнѣ аѣтѣрѣ аѣгрѣаѣднѣрѣ,
 шн сѣрѣнѣнѣнъ аѣсѣаѣтѣ тѣтѣ аѣтѣ аѣнъ дакнѣ, шн сѣ
 зисѣрѣ прѣ аѣ хѣсѣаѣтѣ аѣрѣжѣаѣрѣ дѣаъ мѣзисѣнѣ шн аѣ
 сѣаѣаъ . Шн мѣрѣрѣ дакнѣ мѣрѣжѣаѣрѣ шн мѣрѣрѣ

capul lui. [8.] Și luind capul lui, merseră calea cea despre
 apus toată noaptea.

8. Și au adus capul lui Ievosthe lui David, la Hevron,
 și ziseră către împăratul: „Iată capul lui Ievosthe, fiul lui
 Saul, vrăjmașului tău, carele cerea sufletul tău; și au dat
 Domnul domnului nostru împăratului izbândire întru vrăj-
 mașii lui ca și în ziua aceasta de către Saul, vrăjmașul tău,
 și dentru semenția lui”.

9. Și au răspuns David lui Rihav și lui Vaana, fratele
 lui, fiilor lui Remmon virotheului, și zise lor: „Viu Dom-
 nul, Carele au mîntuit sufletul meu den toată primejdiia.

10. Căci cela ce mi-au spus mie zicînd că au murit
 Saul și Jonathan, și el era ca un colăcaș înaintea mea, și-l
 prinș pre el și-l ucis pre el în Sichilag, căruia mi se cădea
 mie să dau de veste bună:

11. Și acum oameni răi au ucis pre om drept, în casa
 lui, pre patul lui, și acum voi cu cerea singele lui den
 mîinile voastre și voi cu piêrde pre voi de pre pămînt”.

12. Și porunci David slugilor lui și-i omorîră pre ei; și
 le tăiară mîinile și picioarele lor și spînzurară pre ei dea-
 supra șipotului în Hevron. Și capul lui Ievosthe l-au în-
 gropat în mormîntul lui Avenir, feciorul lui Nir, în He-
 vron.

CAP 5

1. Și merseră toate feliurile lui Israil către David, la
 Hevron, și ziseră lui:

2. „Iată, oasele tale și pelițele tale, noi. [2.] Și ieri, și
 alaltăieri, fiind Saul împărat preste noi, tu erai cela ce
 scoteai pre Israil. Și zise Domnul către tine: «Tu vei paște
 pre norodul Mieu, pre Israil, și tu vei fi întru povățuitoriu
 preste norodul Mieu, Israil»”.

3. Și vin tot bătrîinii lui Israil către împăratul, la He-
 vron, și puse lor împăratul David făgăduință, în Hevron,
 înaintea Domnului. Și ungu pre împăratul David preste
 tot Israilul.

4. Fîiu de 30 de ani David cînd au împărățit el, și 40
 de ani au împărățit.

5. Șapte ani și luni 6 au împărățit la Hevron preste
 Iuda și 33 de ani au împărățit preste Israil și Iuda în Ieru-
 salim.

6. Și merseră David și tot oamenii lui la Ierusalim către
 Ievuseul cela ce lăcuia pămîntul. Și să grăi lui David: „Nu
 vei întra aicea, căce au stătut împotriva cei orbi și cei
 șchiopi, zicînd că: «Nu va întra David aicea»”.

7. Și luo David îngrădirea Sionului; aceasta e cetatea
 lui David.

8. Și zise David în ziua acêea: „Tot cel ce lovêște pre
 Ievuseu, atingă-se de cuțit, și pre cei orbi și șchiopi și pre
 cei ce urăscu sufletul lui David”. Pentru acêea vor zice:
 „Șchiopii și orbii nu vor întra în casa Domnului”.

9. Și șăzu David întru îngrădire și să chemă aceasta
 cetatea lui David. Și o zidi pre ea cetate împrejur de la
 margine și casa lui.

10. Și mergea David mergînd și mărîndu-se, și

Ms. 45, f. 132^v 133^r

capul lui și, luîndu capul lui, merseră calea cea despre apus toată noaptea.

8. Și au adus capul lui Ievosthe lui David la Hevron și dziseră către împăratul: „Iată capul lui Ievosthe, fiul lui Saul, vrăjmașul tău, carele cerea sufletul tău. Și au dat Domnul domnului nostru, împăratului, neprietenilor lui ca și dzua aceasta dentru Saul, neprietenul tău, și dentru semintia lui”.

9. Și au răspuns David lui Rihav și lui Vaana, fratelui lui, fiilor Remmon, a virotheului, și dzise lor: „Viu Domnul, carele au mintuit sufletul meu dentru toată primejdia.

10. Căce cela ce mi-au spus mie dzicînd că au murit Saul și Ionathan și el gîndira că-mi spune veste bună, iar eu l-am prins și l-am omorît în Siehel, în loc ce cugeta el să-i dau dar.

11. Și acum oameni răi au ucis pre orî dreptu intru casa lui, pre patul lui. Și acum voi cerea singele lui dentru mîinile voastre și voi surpa pre voi den pămîntu”.

12. Și porînci David copilașilor lui și-i omorî pre ei și le taie⁴ mîinile lor și picioarele lor și-i spînzură pre ei deasupra șipotului, în Hevron. Și capul lui Ievosthe l-au îngropat în gropnița lui Avennir, în Hevron.

CAP 5

1. Și merseră toate fîhurile Israel către David la Hevron și dziseră lui:

2. „Iată, oasele tale și pelitele tale noi [2.] Și ieri și alaltieri, fiind Saul împăratul preste noi, tu erai cela ce scotea pre Israel. Și dzise Domnul către tine: «Tu vei paște pre nărodul meu, pre Israel, și tu vei fi intru povătuitor preste nărodul meu, Israel»”.

3. Și vin toti bătrînii Israel către împăratul la Hevron și puse lor împăratul făgăduintă în Hevron inaintea Domnului și ungu pre împăratul David preste tot Israelul.

4. Fiu de 30 de ani David cînd împărați el și 40 de ani au împărațit.

5. 7 ani și 6 luni au împărațit la Hevron preste Iuda în Ierusalim.

6. Și mersé David și toti oamenii la Ierusalim către Ievuseu, cela ce făcua pămîntul. Și să grîi lui David: „Nu vei intra acea, căce au stătu împotriva cei orbi și cei șchiopi, dzicînd: «Nu va intra David acea»”.

7. Și luă David îngrădirea-i Sion, această cetate la David.

8. Și dzise David intru dzua aceea: „Tot cel ce ucide pre Ievuseu atîngă-să de săbiuță, și pre cei șchiopi și pre cei orbi și pre cei ce urăscu sufletul lui David”. Pentru aceea vor dzice: „Șchiopi și orbi nu vor intra în casa Domnului”.

9. Și ședzu David intru îngrădire și să chemă aceasta i cetatea David. Și o zidi pre ea cetate împregiur de la marginea cetății și casa lui.

10. Și mergea David mergîndu și mărîndu-să, și

Ms. 4389, f. 145^r

capul și se duseră pre calea cea despre apus toată noaptea⁴.

8. Și duseră capul lui Ievust la David, în Hevron, și ziseră către împăratul: „Iată capul lui Ievust, feciorul lui Saul, vrăjmașul tău, care căuta sufletul tău; iar Domnul au dat împăratului, stăpinului nostru, izbîndă spre vrăjmași săi pînă în zioa de astăzi, și spre Saul, vrăjmașul lui, și spre semintia lui”.

9. Iar David răspunzînd zise către Rihav și către frate-său, Vaan: „Viu Domnul, cela ce au mintuit sufletul meu den toate grijile,

10. Că cela ce mi-au spus întîi că au murit Saul și Ionathan și el gîndira că-mi spune veste bună, iar eu l-am prins și l-am omorît în Siehel, în loc ce cugeta el să-i dau dar.

11. Așa și acum, oamenii cei răi carii au ucis pre bărbatul cel drept în casa lui și pre patul lui, den mîinile acelora voi să caut acum singele lui și voi să vă dăzdrădăinez de pre pămînt”.

12. Și porînci David slugilor sale de-i omorî și le tăiară mîinile și picioarele și-i spînzură în Hevron, desupra șipotului. Iar capul lui Ievust l-au îngropat în mormîntul lui Avener, feciorul lui Nir⁵.

CAP 5

1. De-acii veniră toate semintile lui Israel la David, în Hevron, și ziseră către dînsul:

2. „Iată, noi sintem osul tău și carnea ta [2.] Și ieri, și alaltieri, cînd era Saul împărat preste noi, tu erai cela ce duceai și scoteai pre Israel, că au zis Domnul către tine: «Tu vei paște pre Israel, oameni miei, și tu vei fi povățuitor lui Israel, nărodul meu»”.

3. Și veniră toti bătrînii lui Israel la împăratul, în Hevron, și puse lor împăratul David făgăduintă în Hevron inaintea Domnului și unseră pre David împărat preste tot Israelul.

4. Și era David de 30 de ani cînd începu a împărați, și împărați 40 de ani.

5. Preste Iuda, în Hevron, împărați 7 ani și 6 luni, iar în Ierusalim împărați și preste Iuda și preste Israel 33 de ani⁶.

6. Și se duse David și toti oamenii cîi era cu dînsul în Ierusalim la Ievusei care făcua atunci pre acel loc. Și ziseră Ievusei către David: „Să nu intri aici, că se sculară orbi și șchiopii zicînd: «Nu va intra David aici»”.

7. Și luoa David îngrădirea Sionului și aceasta iaste cetatea lui David.

8. Și zise David intru-aceia zi: „Tot omul să omoară cu sabie pre Ievusei și pre orbi și pre șchiopi și pre cea ce urăse pre sufletul lui David”. Drept aceea ziseră în pilduire: „Șchiopii și orbi nu vor intra în casa Domnului”.

9. Și șazu David intru îngrădire și aceea se chemă cetatea lui David. Și zidi cetate împregiur, iar de o lature-ș făcu lui case.

10. Și mergînd David tot mergea mărîndu-se și

Versiunea modernă

capul.

8. Și au luat capul cu ei ca să-l ducă la regele David la Hebron. Au mers prin cîmpie toată noaptea. Și au zis către rege: „Iată capul lui Ișboșet, fiul lui Saul, vrăjmașul tău, care în căuta viața. Acum Domnul a răzbunat pe regele nostru împotriva lui Saul, dușmanul său, și împotriva semintei lui”.

9. Și a răspuns David lui Rechab și fratelui lui Baana, fiu lui Rimon Beeroteanul: „Viu este Domnul care a izbăvit sufletul meu din toată primejdia, v-afi înșelat.

10. Trimisul care mi-a adus la Teleg vestea despre moartea lui Saul, credea că este o veste bună, dar eu l-am prins și l-am ucis. Asta a fost răsp. ta.

11. Și acum niște oameni răi au ucis pe omul cel drept, în casa lui, pe patul lui. Voi cere singele lui de la voi și vă voi stîrpi de pe pămînt”.

12. Și a poruncit David slugilor sale să-i omoare. Și le-au tăiat mîinile și picioarele și i-au spînzurat la iazul din Hebron. Iar capul lui Ișboșet l-au îngropat în mormîntul lui Abner, fiul lui Ner, în Hebron.

CAP 5

David rege a tot Israelul

1. Și s-au strîns toate neamurile lui Israel la Hebron și au zis:

2. „Noi sintem osul tău și carnea ta! Încă din timpul domniei lui Saul tu erai călăuză lui Israel. Și a zis Domnul către tine: «Tu vei paște pe poporul meu Israel și vei fi povățuitorul lui Israel»”.

3. Și toti bătrînii lui Israel se slătuiră cu regele la Hebron. Și acolo, în Hebron, a făcut David legămint cu ei inaintea Domnului și i-au uns pe David rege peste tot Israelul.

4. Iar David avea 30 de ani cînd a fost ales rege și a domnit 40 de ani.

5. Șapte ani și șase luni a domnit în Hebron peste Iuda, iar 33 de ani peste Israel și Iuda în Ierusalim.

6. Și s-au pomit regele și oamenii lui la Ierusalim, împotriva Ievuseilor care sălășlătuu acolo. Și i s-a spus lui David: „Tu nu vei intra aici, că pînă și orbi și șchiopii vor apăra cetatea aceasta”.

7. Și totuși a luat David cetatea Sionului, pe care a numit-o apoi cetatea lui David.

8. Pentru că ziseră în ziua aceea: „Cine îndrăznește să lovească pe Ievusei? Să-i treacă prin ascutul săbiei și pe orbi și pe șchiopii care urăsc sufletul lui David”. De aceea a rămas vorba: „Orbul și șchiopul nu intră în Casa Domnului”.

9. Atunci s-a mutat David în îngrădirea numită acum cetatea lui David; și i-a făcut întărituri jur împrejur, de la Milo pînă în miezul ei.

10. Așa s-a înălțat David și

Biblia 1688, pag. 223, col. II

FRĂȚIN 6

СКѢ

ДѸЕ ШИ ДМНХЪ ТѸТЪ ЦѸПѸРМЪ ФПРЕДНЪ КХЪЕЛЪ .
 ШИ ТРИМЕСЕ ХИСАМЪ ФПРАТЪА ТИРЛАХЪ, СѸАНЪ ТЪ ДИ
 ТРИ ДАКНЪ ШИ АФАНЕ ДЕКЕДЪ ШИ ТЕСЛАХЪ ДЕ АФЪ
 НЕ ШИ МЕРЕРИ ДЕСИДЪ ДЕСПАТРИ, ШИ ЗИДНЪ КЪ
 СА ХЪ ДАКНЪ . ШИ КЪНЕСИХЪ ДАВНЪ КЪ АЪ ГЪ БЪ
 ТИПЪ ПРИБА ДМНХЪ АФЪ ФПРАТЪ ПРИБЕ СЕРАИМЪ,
 ШИ КЪНЪ КЪ СЪХЪ РИДНИКАПЪ ФПЕРЦЪА АХЪ ПИИТЪХ
 НЕВОДЪ АХЪ СЕРАИМЪ . ШИ АЪСЪ ДАВНЪ ФКЪ МЪ ГЪ
 ЕРН ШИ ЦИПТОМ ДЕМЕРЪСАИМЪ ДЪПЪ ТЪ АЪ ВЕНИТЪ
 ЕЪ ДИ ХИЕРЪМЪ, ШИ СЪ ФКЪЕРЪ АХЪ ДАВНЪ ФКЪ ФЪ
 ТЪРНЪ ШИ ФЪШЕ . ШИ АЪ ФЕТЪСЪ НЪМЕЛЕ ТЪАЪ
 ТЪ СЪХЪ ИЖОДНЪ АХЪ ФЪ СЪСАИМЪ, САМОЪ, ШИ СОВА,
 ШИ НАДАМЪ, ШИ СОЛОДЪИ . ШИ ЕКЪА ШИ ЕЛИСЪ,
 ШИ НАФИИ . ШИ ПЪФЪ, ШИ ЕАНСАМА, ШИ ЕАНДА
 ШИ ЕЪ АЛАДЪ, САМОЪ, ТЪ СЕАДЪ, НАДАМЪ, ГАЛСАИМЪ,
 ТЪКАРЪ, ДИИДЪ, ШИ ФЪАМЪ, НАГЪ, НАФЪ, ТЕСНАДЪ
 ШИ АСМИ, ВОСАИМЪ, ЕАНФАДЪ . ШИ АЪ ЗИРЪ
 ТЕН СТРИИИ ДЕ ФЪАМЪ СЪХЪ ОУНЪ ДАВНЪ ФПРАТЪ
 ПРИБЕ СЕРАИМЪ ШИ СЪ СЪХЪРЪ ТЪЦЪ ТЕН СТРИИИ ДЕ ФЪАМЪ
 АЪЕРИ ПРИБЕ ДАВНЪ, ШИ АЪ СЪ ДАВНЪ ШИ СЪ ПОГОРЪ
 АЪ ФЪРАДЪРЪ . ШИ ТЕН СТРИИИ ДЕ ФЪАМЪ АЪ СЪ СЪХЪ
 ШИ КЪ СЪХЪРЪ АЪ КЪАЪ ТИТАНАРЪ . ШИ ФПРЕСЪ
 ДАКНЪ ПРИБЕ ДМНХЪ, ЗИДНЪ СЪХИМЪВОМЪ КЪТЪРЪ ТЪ
 СТРИИИ ДЕ ФЪАМЪ ШИ ДАНВЕН ПРИБЕ ФМЪИИЛЕ МЪ
 АЪ ШИ ЗИСЕ ДАВНЪ КЪПЪРЪ ДАКНЪ СЪХЪТЪ, КЪТЪ
 ДАНЪ БОИДЪ ПРИБЕ СТРИИИ ДЕ ФЪАМЪ ФМЪИИЛЪ
 ТААЕ . ШИ ВЕНЪ ДАВНЪ ДИТЪБЕ ДЕСЪ СЪХЪРЪ
 ШИ ПИБЕ ПРИБЕ СТРИИИ ДЕ ФЪАМЪ АЪСОЪ, ШИ ЗИСЕ
 ДАВНЪ РЪПЪСЪ АЪХЪА ПРИБЕ КЪРЪ МАШЪНЪ МЕН ПРИБЕ
 СТРИИИ ДЕ ФЪАМЪ ФМЪИИЛЪ АЪ СЪХЪИИ ТЪ РЪПЪ ПЕЛЕ
 ПИБЪХЪ АЪ ФЪА СЪХЪНЪ ШИ ПЪНЪ АЪХЪАХЪ АЪЕАЪ
 АЪ ДЪ СЪХЪРЪ РЪПЪТЪРНАРЪ . ШИ АЪ СЪХЪРЪ АЪСОЪ
 ПРИБЕ ДМНХЪ ШИ АЪХЪРЪ ПРИБЕ ДАВНЪ ШИ ОА
 МЕНЪ ТЪ СЪХЪ СЪА ШИ ЗИСЕ ДАВНЪ СЪХЪ РЪПЪ ПРИБЕ
 ДЪТЕН КЪ ФЪА . ШИ АЪ СЪХЪРЪ ФКЪ ТЕН СТРИИИ
 КЪ ДЕ ФЪАМЪ АЪ СЪХЪРЪ, ШИ КЪ СЪХЪРЪ ФЪ СЪ ПЪДЪАТЪНЪ
 ТАНАРЪ . ШИ ФПРЕСЪ ДАКНЪ ПРИБЕ ДМНХЪ КЪ
 ЗИДНЪ АЪ СЪХИМЪВОМЪ КЪТЪРЪ ТЕН СТРИИИ ДЕ ФЪА
 АЪ ШИ ИКЪНЪ ПРИБЕ СТРИИИ ДЕ ФЪА МЪ АЪ ШИ ЗИСЕ ДЪ
 КЪХЪ КЪТЪКЕН СЪХЪ ФПРЪХЪ ФПМИИНАРЪ АЪ ФПРАТЪ
 ТЪИ ДЪАИ ИЪ, ШИ ТЪКЕН АЪ СЪ ПЪА АЪНЪ СЪ ЕЪ АЪРЪАТЪ
 АЪ ТЪА ПЪАИИТОМЪ . ШИ ВАФЪИ КЪНЪ ВЕН АЪ
 ЗИ ТЪА РАДЕАЪ ПЪАТИРИИ ДЕСИШЪАХЪ ПЪАИИ СЪРЪ
 АХЪ АЪ ТЪАХЪ ТЪКЕН ПЕРОЖЪ КЪТЪРЪ ШИ ИКЪНЪ АЪТЪ
 ТЪ СЪ ШИ ДАВНЪ АЪ ИИИИПЪ ТА, СЪ ТЪАЕ ФРЪ СЪВЪ
 КЪ ТЪАЪ СТРИИИ ДЕ ФЪАМЪ . ШИ ФЪКЪ ДАКНЪ
 ФЪ СЪХЪ ПЪАИИИ АЪ ДМНХЪ ШИ АЪ ШИ ПРИБЕ СТРИИИ
 КЪ ДЕ ФЪАМЪ ДЪАЪ РАКАСЪНЪ ПИБЪАЪ СЪХИРА .

К А П 5

И ДАВНЪ ФКЪ ДАКНЪ ТѸТЪ ТЪАИИРЪА ДЪ
 СЕРАИМЪ КАКЪСЪ . ШИ СЪ СЪХЪТЪ
 ШИ МЪРЪСЕ ДАВНЪ ШИ ТѸТЪ НОРЪАЪ ТЪ ЕРА
 ФПРЕДНЪ КХЪЕЛЪ, ШИ ДИ БОИРИИ СЪХЪНЪ АЪ
 СЪХЪИ КА СЪ СЪХЪ ДЪ АЪСОЪ КЪ СЪТЪА АХЪ ДЪ
 ИИ СЪХЪ, ПРИБЕ КЪРЪАЕ СЪХЪ НЪМИТЪ НЪСЪМЕДЪ СЪХЪАЪ
 КЪТЪРЪАЕ, ШИ ЗИДНЪ ПРИБЕ ХЪРЪВЪИИ ПРИБЕ СЪА .
 ШИ СЪХЪИ КЪ СЪВЪТЪА ДМНХЪНЪ ПРИБЕ ОУНЪАРЪ ИЪСЪ .
 ШИ АЪ ИИИИ ПРИБЕ СЪА ДЕМЪСААХЪ АИИИИДЪАЪ ТЪ
 СЪА ДЪ ФЪАТЪ ШИ ОЪА ШИ ФРЪЦЪИ АХЪ ФИИМАХЪ
 АИИ

- Domnul Tot-șituriul – împreună cu el.
11. Și trimise Hiram, împăratul Tirului, soli către David și lămne de chedru și teslari de lămne și meșteri de zidu de piatră, și zidiră casa lui David.
 12. Și cunoseu David că au gătit pre el Domnul întru împărat preste Israil și cum că s-au rădicat împărăția lui pentru norodul lui Israil.
 13. Și luo David încă muieri și fiitori den Ierusalim, după ce au venit el den Hevron, și să făcură lui David încă feciori și fete.
 14. Și acêstea-s numele celor ce s-au născut lui în Ierusalim: Samus și Sovav și Nathan și Solomon
 15. Și Evear și Elisue și Nafec
 16. Și Iefie și Elisama și Elidae și Elfalath, Samae, Iesivath, Nathan, Galoman, Ievaar, Theithu, Sisfalath, Naghieth, Nafec, Ionathan și Asemis, Voalimath, Elifaath.
 17. Și auziră cei striini de feliu că s-au uns David împărat preste Israil și să suiră toț cei striini de feliu a cerca pre David. Și auzi David și să pogori la îngrădire.
 18. Și cei striini de feliu merseră și căzură la Valea Titanilor.
 19. Și întrebă David pren Domnul, zicînd: „Sui-mă-voiu cătră cei striini de feliu și da-i-vei pre ei în minile mèle?”. Și zise Domnul cătră David: „Suie-te, căce dînd voiu da pre cei striini de feliu în minile tale”.
 20. Și veni David den cêle de sus rupturi și tăie pre cei striini de feliu acolo. Și zise David: „Rupse Domnul pre vrăjmașii miei, pre cei striini de feliu, înaintea mea, în ce chip să rup apele”. Pentru acêca s-au numit numele locului aceluia „Deasupra Rupturilor”.
 21. Și lăsară acolo pre dumnezăii lor și luară pre ei David și oamenii ce era cu el. Și zise David să arză pre ei de tot cu foc.
 22. Și adaoseră încă cei striini de feliu a se suirea și căzură în Zăpodia Titanilor.
 23. Și întrebă David pren Domnul, zicînd: „Au sui-mă-voiu cătră cei streini de feliu și-i vei da pre ei în minile mèle?”. Și zise Domnul: „Nu te vei sui întru întimpinarea lor: întoarce-te de la ei și te vei apropia lîngă ei aproape de Cel Plîngătoriu.
 24. Și va fi cînd vei auzi tu glasul clătirei Desișului Plîngătoriuului, atunceca te vei pogori cătră ei, căci atunceca va ieși Domnul înaintea ta să taie în războiul celor streini de feliu”.
 25. Și făcu David în ce chip porunci lui Domnul și lovi pre cei streini de feliu de la Gavaon pînă la Gazira.

CAP 6

1. Și adună încă David tot tinărul den Israil, ca vro 70 000.
2. Și să sculă și mêrse David și tot norodul ce era împreună cu el, și den boiarii Iudei, la suire, ca să suie de acolo chivotul lui Dumnăzău, peste carele s-au numit numele Domnului puterilor șazăind preste heruvim preste el.
3. Și suiră chivotul Domnului preste un car nou. [4.] Și rîdicară pre el den casa lui Aminadav celui den deal.
4. Și Oza și frații lui, fiii lui Aminadav, trăgea carul

Ms. 45, f. 133^v

Domnul cel întru tot făitor împreună cu el.

11. Și trimise Hiram, împăratul Tirului, soli către David și lemne de cedru și teslari de lemn și pietrari de zid de casă și zidiri casa lui David.

12. Și cunoscă David că au gătit pre el Domnul întru împărat preste Israel și că au rădicat împărăția lui pentru nărodul lui Israel.

13. Și luă David încă muieri și fitori den Ierusalim după ce au venit el den Hebron.

14. Și să făcură lui David încă feți și fete. [14.] Și acésta-s numele celor ce s-au născut lui în Ierusalim: Samus și Sovav, și Nathan, și Solomon.

15. Și Eyear, și Elisue, și Nafie, și Flee.

16. Și Elisama, și Elidae, și Elfalath, Samae, Iesivath, Nathan, Galomaan, Ievaar, Therthu, Sefalath, Nagheth, Nafec, Ionathan și Asemis, Voalmath, Elifaath.

17. Și audură cei strini de feli că s-au unsu David împărat preste Israel și să sură toți cei strini de feli a cerea pre David și audzi David. Și să pogori la îngrădire.

18. Și cei strini de feli merseră și cădzură la Zăpodna Titanilor.

19. Și întrebă David pre Domnul zicînd: „Au sui-mă-voi cătră cei strini de feli și-i vei da pre ei în mîinele mele?”. Și dîse Domnul către David: „Suie-te, căce dînd voi da pre cei strini de feli în mîinele tale?”

20. Și veni David pre den cèle den sus rupturi și tăie pre cei strini de feli acolo. Și dîse David: „Rupe Domnul pre neprieteni mei, pre cei strini de feli, înaintea mea, în ce chip să rup apele”. Pentru acéca să numi numele locului aceluia „Deasupra Rupturilor”.

21. Și lă-sară cei strini de feli pre dummedzîn lor și luară pre ei David și oamenii ce era cu el și dîse David să-i ardză pre ei cu toc de tot.

22. Și adaosără încă cei strini de feli a să suirea și cădzură întru Zăpodna³ Titanilor.

23. Și întrebă David pre Domnul zicînd: „Au sui-mă-voi cătră cei strini de feli și-i vei da pre inși în mîinele mele?”. Și dîse Domnul: „Nu te vei sui întru timpnarea lor. Te întoarce de la ei și te vei apropia lîngă ei aproape de Cel Plîngător.”

24. Și va fi cînd vei audzi tu glasul clătirei Desîșului Plîngătorului, atunceea te vei pogori cătră ei, căce atunceea va ieși Domnul înaintea ta să taie întru războiul celor strini de feli”.

25. Și făcu David în ce chip porînci lui Domnul și lovi pre cei strini de feli de la Gavaon până la Gazira.

CAP 6

1. Și adună încă David tot tinărul dentru Israel, ca vro 70 000.

2. Și să sculă și mersé David și tot nărodul ce era împreună cu el și dentru boiarii Iudei intru suire ca să suie de acolo sacriul lui Dummedzîu pre carele s-au numit numele Domnului puterilor ședînd preste heruvim preste el¹.

3. Și sură sacriul Domnului preste un car nou și-l rădicară pre el¹ den casa lui Aminadav celui den deal.

4. Și Oza și frații lui, fiii lui Aminadav, trăgea carul

Ms. 4389, f. 145^v 145^r

Domnul atotputernicul era cu dînsul.

11. Iar Hiram, împăratul Tirului, trimese la David soli și lemne de chedru și meșteri de lemn și de piatră; și zidură casa lui David.

12. Și pricepu David că au gătit lui Domnul împărăția întru Israel și se-au înălțat împărăția lui spre Israel, oamenii săi.

13. Și încă mai luouă David ș-alte muieri și posadnice de la Ierusalim deaca veni den Hebron.

14. Și făcură lui feciori și fete. [14.] Și acéstea sînt numele feciorilor care se-au născut lui în Ierusalim: Samus și Sovav și Nathan și Solomon.

15. Și Ievaa și Iehisua și Nafie. [16.] Și Iafia;

16. Și Elisama și Eludai și Elialeth, și Samae și Iesivath și Nathan și Galomaan și Ievaar și Therthusel și Falath și Nagheth și Nafec și Ioanathan², Voalmath și Elifaath.

17. Și înteluseră filistimlénii că se-au uns David spre împărăție preste Israel și se sură toți să caute pre David, iar David, deaca auzi, mersé la îngrădire³.

18. Iar filistimlénii se duseră și stătură la valea Titaniei.

19. Și întrebă David pre Domnul zicînd: „Deaca vou mersé la filistimlénii, da-i-vei în mina mea?”. Iar Domnul zise: „Pasă că vou da pre filistimlénii în minata⁴”.

20. Și veni David pre de laturea cea den sus și tăie acolo pre filistimlénii. Și zise David: „Rupe Domnul vrăjmașii mei înaintea mea ca cum rupe apa”. Drept acéca se chemă numele aceluia loc „Desupra Rupturilor”.

21. Și lăsară filistimlénii dumnezeii lor și-i luouă David și oamenii lui și zise să-i arză în foc.

22. Și iar mai adaosără filistimlénii a mai veni și stătură iar la Valea Titaniei.

23. Și întrebă David pre Domnul zicînd: „De vou ieși înaintea filistimlénilor, da-i-vei în mina mea?”. Iar Domnul zise: „Să nu ieși înaintea lor, ce te dă în laturi de la dînșii și îngăduiaște puținel aproape de Valea Plîngerii.

24. Iar cînd vei auzi glasul trăsnetului Lucei, atunci tu să ieși înaintea lor, că atunci va ieși Domnul cu tine să taie pre filistimlénii în război”.

25. Și făcu David cum porânci lui Domnul și lovi pre filistimlénii și-i tăie de la Gavaon pînă unde mersé la Ghezira.

CAP 6

1. Și iar strînsé David toți voinicii tineri den Israel, ca la 70 000 de oameni¹.

2. Și sculîndu-se, se duse și toți oamenii cari era cu dînsul den oamenii Iudei încă merseră să aducă sieriul Domnului spre care se chema numele Domnului celui puternic carele șade pre heruvim.

3. Și luară sieriul Domnului într-un car nou și-l luară den casa lui Aminadav, carea era în deal.

4. Iar Ozia și Ahia, feciori lui Aminadav, trăgea² carul

Versiunea modernă

Domnul Dumnezeu Savaot era cu el.

11. Și a trimis Hiram, regele Tirului, soli la David și cu ei lemn de cedru și țimplari, pietrari și zidari pentru casa lui.

12. Și a înteles David că Domnul l-a ales rege și că a întărit împărăția pentru că iubea poporul său Israel.

13. Și a mai luat David femei și tîitoare din Ierusalim, după ce a plecat din Hebron. Și a mai avut fii și fice.

14. Iată numele celor ce i s-au născut la Ierusalim: Șamua și Șobab, Natan și Solomon;

15. Ibhar și Elisua, Nefeg și Iafia;

16. Elisama, Elhada și Elifelet; Samae, Iesivat, Natan, Galamaan, Ievaar, Teitus, Elhalat, Naged, Nafec, Ionatan, Leasams, Baalimat și Elifaat.

17. Iar cînd au auzit filistenii că David a fost uns rege peste Israel, au dat năvală cu totii, căutîndu-l pe David care a putut însă să se retragă înăuntrul cetății.

18. Și s-au așezat filistenii în valea Refaim.

19. Iar David l-a întrebat pe Domnul: „Să mă lupt oare împotriva filistenilor? Ii vei da în mîinile mele?”. Domnul i-a răspuns: „Du-te! Voi da pe filistenii în mîinile tale!”.

20. Și David i-a bătut pe filistenii. Și a zis: „Cum rup apele un stăvilar, așa a rupt Domnul rîndul vrăjmașilor mei”. De aceea locului aceluia i s-a dat numele de „Baal-Peratim” (Deasupra ruperilor).

21. Filistenii fugînd au lăsat acolo pînă și idoli lor, pe care i-au luat David și oamenii lui și i-au dat pe foc.

22. Dar filistenii au năvălit iarăși și s-au așezat în valea Refaim.

23. Și David l-a mai întrebat pe Domnul: „Să mă lupt oare împotriva filistenilor? Ii vei da în mîinile mele?”. Dar Domnul i-a zis: „Să nu-i ataci din față, ci ocolește-i prin spate ca să-i întîmpini aproape de locul Plîngerii.

24. Și cînd vei auzi tu fîșnetul desîșului din Pădurea Plîngerii să cobori asupra lor, fundcă atunci a ieșit Domnul înaintea ta ca să-i nimicească în luptă pe filistenii”.

25. David a ascultat de porunca Domnului și i-a bătut pe filistenii de la Gibeon pînă la Ghezir.

CAP 6

Sărbătoarea chivotului

1. David a adunat din cei tineri din Israel ca la 30.000.

2. Și a pomit cu toți care erau cu el la Baalat în Iuda ca să aducă de acolo chivotul Domnului, care este închinat Domnului Savaot domînd deasupra heruvimilor.

3. Și punînd chivotul Domnului într-un car nou,

4. l-au scos din casa lui Aminadab, een de pe deal, iar fiii lui Aminadab, Uza și Ahio, îl înșoteau,

Biblia 1688, pag. 224, col. 1

împreună cu chivotul, și frații lui mergea înaintea sieriului.

5. Și David și toți fiii lui Israil, jucînd înaintea Domnului întru organe întinse cu virtute, și cu cîntări, și cu canoane, și cu alăute, și cu timpene, și cu țimbale, și cu fluier.

6. Și veniră pînă la ariile lui Nahor și întinse Oza mîna lui preste sieriul lui Dumnezeu ca să-l ție pre el; și-l ținu, căci îl cîrmise pre el vitelul.

7. Și să minie cu urgie Domnul pre Oza și lovi acolo pre dînsul Dumnezeu pentru obrăzniecie și muri acolo lîngă sieriul Domnului, înaintea lui Dumnezeu.

8. Și să mîhni David pentru care lucru tăie Domnul tăiere întru Oza, și să chemă locul acela „Tăierea lui Oza”, pînă în zioa aceasta.

9. Și să temu David de Domnul în zioa acêea, zicînd: „Cum va intra cătră mine sieriul lui Dumnezeu?”.

10. Și nu vrea David ca să abată cătră dînsul sieriul făgăduinței Domnului în cetatea lui David, și abātu pre el David la casa lui Avedara Ghetheului.

11. Și au șăzut sieriul Domnului în casa lui Avedara Ghetheului luni 3 și blagoslovi Domnul toată casa lui Avedara și toate ale lui.

12. Și să spuse împăratului David, zicînd: „Blagoslovi Domnul casa lui Avedara și toate ale lui, pentru sieriul lui Dumnezeu”. Și mîrse David și sui sieriul Domnului den casa lui Avedara la cetatea lui David, cu veselic.

13. Și era împreună cu el ceia ce rîdica sieriul Domnului: 7 danturi și junghele de vitel și de miei.

14. Și David răsuna cu organe întinse înaintea Domnului, și David, îmbrăcat în veșmînt luminos.

15. Și David și toată casa lui Israil suiră sieriul Domnului, cu strigare și cu glas de trîmbițe.

16. Și să făcu sieriul Domnului sosind pînă la cetatea lui David, și Melhol, fata lui Saul, să plecă pre fereastră și văzu pre împăratul David jucînd și zicînd cu lăuta înaintea Domnului; și defăimă pre el întru inima ei.

17. Și aduseră înăuntru sieriul Domnului și-l puseră pre el la locul lui, la mijlocul cortului care au întins lui David; și aduse David ardere de tot înaintea Domnului și împăcăciuni.

18. Și săvîrși David aducînd arderele cêle de tot și cêle de împăcări, și blagoslovi pre nărod întru numele Domnului puterilor.

19. Și împărți la tot nărodul, la toată puterea lui Israil, de la Dan pînă la Versavie, den bărbat pînă în muiere, la fieștecarele cîte un covrig de piine și cîte o bucată de carne friptă și cîte o scovardă den tîgaie. Și să duse tot nărodul, fieștecarele la casa lui.

20. Și să întoarse David să blagoslovească casa lui. Și ieși Melhol, fata lui Saul, întru întimpinarea lui David și binecuvîntă lui și zise: „Ce s-au mîrit astăzi împăratul lui Israil, carele s-au descoperit astăzi întru ochii slujnicilor robilor lui, în ce chip să descopere descoperindu-se unul dentru cei ce joacă!”

Mk. 45, 1. 133' 133'

împreună cu sacriul. [4.] Și frații lui mergea înaintea sacriului.

5. Și David și toți fiii lui Israel – jucând înaintea Domnului întru organe întinse cu virtute și cu cântări și cu canoane și cu alăute și cu timpene și cu țimpane și cu fluieri.

6. Și veniră până la aria lui Nahor și întinse Oza mina lui peste sacriul lui Dumnedzâu ca să-l fie pre el¹ și-l² ținu pre el¹, căce o cîrmise pre ea vitălu.

7. Și să minie cu urgie Domnul pre Oza și-l lovi pre insul acolo Dumnedzâu pentru obrăznicia și muri acolo, lângă sacriul Domnului, înaintea lui Dumnedzâu.

8. Și să mihni David, pentru care lucru tăia³ tăiere întru Oza și să chema locul acela „Tăierea lui Oza” până în dzua aceea.

9. Și să temu David⁴ întru dzua aceea dzicînd: „Cum va intra cătră mine sacriul lui Dumnedzâu?”.

10. Și nu vrea David ca să abată cătră insul chivotul făgăduinței Domnului întru cetatea David și o abătu pre ea David la casa lui Aveddara, gheththeului.

11. Și au ședzut chivotul Domnului în casa lui Aveddara gheththeului luni 3 și blagoslovi Domnul toată casa lui Aveddara și toate ale lui.

12. Și să spuse împăratului David, dzicînd: „Blagoslovi Domnul casa lui Aveddara și toate ale lui, pentru chivotul lui Dumnedzâu”. Și mersé David și sui sacriul Domnului dentru casa lui Aveddara la cetatea lui David, cu veselie.

13. Și era împreună cu el ceia ce rădica sacriul Domnului, 7 danturi și jungHERE de vită și miei.

14. Și David răsuna cu organe întinse înaintea Domnului și David – îmbrăcat vășmîntu albu.

15. Și David și toată casa lui Israel suiră sacriul Domnului cu strigare și cu glas de trîmbiță.

16. Și să făcu chivotul lui Dumnedzâu sosînd până cetatea David, și Melhol, fata lui Saul, privira pre fereastră și vădzu pre împăratul David jucînd și sălînd⁵ înaintea Domnului, și-l dăfăimă pre el întru inima ei.

17. Și aduseră înlontru sacriul Domnului și-l¹ puseră pre el² la locul lui³ la mijlocul cortului cărua au întinsu ei David. Și aduse David arderi de tot înaintea Domnului și împăcăciuni.

18. Și săvirși David aducînd arderile căle de tot și căle de împăcări și blagoslovi pre nărod întru numele Domnului puterilor.

19. Și împărți la tot nărodul, la toată puterea lui Israel, de la Dan până la Virsavee și den bărbat până în flămie, la fleștecarele cite un covrig și cite o bucată de carne și cite o scovardă den tigare. Și să duse tot nărodul careleș la casa lui.

20. Și să întorse David să blagoslovească casa lui și ieși Melhol, fata lui Saul, întru timpinarea lui David și-l blagoslovi pre el și dzise: „Ce s-au mărit astăzi împăratul Israel, carele s-au descoperit astăzi întru ochii slujnicilor roabelor lui în ce chip să dăscopere dăscoperindu-să unul dentru cei ce joacă?”.

Mk. 4389, 1. 145' 146'

cu sacriul Domnului, iar frații lor mergea înaintea sacriului.”

5. Iar David și feciorii lui Israel mergea înaintea sacriului Domnului jucînd și zicînd în organe întinse cu țarie și cu cântări și cu alăute și cu țimpane și cu virghine.

6. De-acii deaca veniră la aria lui Nahor, iar Ozia își întinse mina la sacriul Domnului să-l apuce, și-l apucă că cîrmise boii să-l răstoarne.

7. Iar Domnul se minie pre Ozia și-l rîni Domnul acolo și muri pentru sacriul Domnului înaintea Domnului¹.

8. Și se intră David căci omori Domnul pre Ozia: și puseră numele acelui loc „Periciunea Oziei” și pină astăzi.

9. Și se temu David într-aceia zi de Domnul zicînd: „Dară cum să între la mine sacriul Domnului?”.

10. Și nu vru David să fie la dînsul sacriul făgăduinței lui Dumnezeu, în cetatea lui, ce-l băgă David în casa lui Avederin gheththeul.

11. Și fu sacriul Domnului în casa lui Avederin gheththeul 5 luni și blagoslovi Domnul toată casa lui Avederi și toate ale lui.

12. Și spuseră împăratului David zicînd: „Blagoslovit-au Domnul casa lui Avederi și toate ale lui pentru sacriul Domnului”. Și mersé David și luoa sacriul lui Dumnezeu de la casa lui Avederi și-l duce de-l băgă în cetatea sa. Și era cu David cînd ducea sacriul Domnului 7 căte² de oameni și jărtve de vite și de miei.

13. Și deaca trecură ceia ce purta sacriul 6 pași, iar ei jungheară vite și miei¹.

14. Și David zicea în organele căle întinse înaintea Domnului, și era David îmbrăcat în haină albă.

15. Și ducea David și toată casa lui Israel sacriul Domnului cu strigări și cu glasuri de trîmbițe.

16. Iar deaca intră sacriul în cetatea lui David, iar Melhola, fata lui Saul, privira pre o fereastră și văzu pre împăratul David jucînd și sălînd înaintea sacriului Domnului, și-și bătă joc de dînsul în inima ei.

17. Și duseră sacriul Domnului și-l puseră la locul lui în mijlocul cortului care întinsese David, și rădică David jărtvă înaintea Domnului și căle de pace.

18. Iar deaca obîrși David de-a rădica arderile cele de tot și căle pentru pace, blagoslovi pre nărod de numele Domnului celui puternic.

19. Și împărți tuturor oamenilor lui Israel, așa muierilor, ca și bărbaților, și le dăde cite un covrig de pine și cite o bucată de carne și cite o scovardă prăjită în tigare, de la Dan pină la Virsavia: de-acii se duseră cineș pre acasă.

20. Iar David se întorse să blagoslovească casa sa. Iar Melhola, fata lui Saul, ieși înaintea lui și zise: „Cum fu proslăvit astăzi împăratul lui Israel de se dăscopere astăzi înaintea ochilor slujnicilor robilor săi, și se dăscopere ca și cum se dăscopere unul de cei ce joacă?”.

Versiunea modernă

Ahio mergînd înaintea chivotului Domnului.

5. David și toți fiii lui Israel dăntuiau lăudînd pe Domnul din organe felurite din lemn de chiparos, din alăute, din timpene, din timbale și din fluier.

6. Cînd au ajuns la mîrștea lui Nachon, boii erau gata să răstoarne carul. Atunci Uza și-a întins mina spre chivotul Domnului ca să-l sprînjine.

7. Dar Domnul s-a miniat cu urgie pe Uza și l-a lovit Dumnezeu pentru îndrăzneala lui și a murit chiar acolo lângă chivotul Domnului.

8. David însă s-a mihnit fiindcă Domnul l-a sfîrtecat pe Uza, iar locul acela s-a numit „Peric-Uza” (Tăierea lui Uza).

9. În ziua aceea s-a temut David de Domnul și a zis: „Cum va intra chivotul Domnului la mine?”.

10. Și n-a voit David să ia chivotul Domnului la el, în cetatea lui David, ci l-a înturnat în casa Giteanului Obed-Edom.

11. Și chivotul Domnului a rămas vreme de trei luni în casa lui Obed-Edom, iar Domnul a binecuvîntat pe Obed-Edom și toată casa lui.

12. Iar cînd i s-a spus regelui David că Domnul a binecuvîntat casa lui Obed-Edom și toate ale lui, s-a bucurat David și a rideat cu mare alai chivotul Domnului din casa lui Obed-Edom și l-a dus în cetatea lui David.

13. După ce purtătorii chivotului făcuseră dîntii șase pași fără primejdie, a adus jertfă un vitel și un berbec.

14. Și David dăntuia cît putea înaintea Domnului și era îmbrăcat cu efod de in.

15. Și așa a adus David și tot poporul chivotul Domnului cu strigări și cu sunete de trîmbițe.

16. Cînd a intrat chivotul Domnului în cetatea lui David, Micol, fata lui Saul, se uita pe fereastră, și văzînd pe regele David sărînd și jucînd înaintea Domnului, l-a disprețuit din toată inima.

17. Și l-a așezat chivotul Domnului în mijlocul cortului, într-un loc dinainte pregătit de David. Și regele a făcut ardere de împăcăciune.

18. Apoi a binecuvîntat poporul în numele Domnului Savaot.

19. La tot poporul, atît bărbați, cît și femei, de la Dan pină la Beer-Șeba, a împărțit cite un covrig și cite o ciozvirtă de carne friptă și cite o clătută din tigare. Și au plecat toți acasă.

20. Și David s-a întors să blagoslovească casa lui. Iar Micol, fata lui Saul, i-a ieșit în întîmpinare, i s-a închinat și i-a zis: „Cîte cinste și-a făcut astăzi regele lui Israel, cel ce s-a descoperit în ochii slujnicilor și slujnicilor săi topînd ca nebun, cum se descopere numai un om de nimie!”.

Biblia 1688, pag. 224, col. II

21. Și zise David cătră Melhol: „Înainte Domnului voi juca. Și blagoslovit Domnul, Carele m-au ales pre mine decît pre tată-tău și decît toată casa lui, ca să mă puie întru povățuitoriu preste nărodul Lui, preste Israil. [22.] Și voi juca și voi sălta înaintea Domnului.

22. Și mă voi descoperi înca așa, și voi fi nevrédnic întru ochii tăi, și cu slujnicele carele ai zis mie cum nu mă voi slăvi”.

23. Și Melholiii, fătii lui Saul, nu s-au născut copil pînă în zioa ce au murit.

CAP 7

1. Și să făcu cînd au șazut împăratul în casa lui, și Domnul îl moșteni pre el după împrejur de cătră toți vrăjmașii lui.

2. Și zise împăratul cătră Nathan prorocul: „Iată dară, eu lăcuiescu în casă de chedru, și sicriul lui Dumnezeu șade în mijlocul cortului”.

3. Și zise Nathan cătră împăratul: „Toate cîte vor fi în inima ta pasă și fă, căci Domnul e împreună cu tine”.

4. Și să făcu în noaptea acêea. [5.] Și fu cuvîntul Domnului cătră Nathan, zicînd:

5. „Pasă și zi cătră robul meu, David: Acêstea zice Domnul: Nu tu îm vei zidi mie casă a lăcui eu!

6. Căci n-am lăcuit în casă den care zi am scos pre fiii lui Israil den Eghipt pînă în zioa aceasta, și eram umblind întru popas și în cort.

7. Întru toate carele am petrecut întru tot Israilul, de grăind am grăit cătră un feliu a lui Israil căruia am poruncit să pască pre nărodul meu, Israil, zicînd: „Pentru căce nu mi-ai urzit mie casă de chedru?”.

8. Și acum acêstea vei grăi robului meu, lui David: „Acêstea zice Domnul Tot-țuitoriu: Luatu-te-am pre tine den stîna oilor, ca să fii tu întru povățuitoriu preste norodul meu, pre Israil.

9. Și eram împreună cu tine întru toate cîte mergeai și am surpat pre tot vrăjmașii tăi de cătră fața ta și te-am făcut numit după numele celor mari de pe pămînt.

10. Și voi pune loc norodului meu, lui Israil, și-l voi răsădi pre el și va sălășlui deosebiș și nu va mai griji încă și nu va mai adaoge fiul strîmbătății a-l smeri pre el ca de-nceput.

11. Și den zilele carele am pus judecătoriu preste norodul meu Israil, și te voi odihni de cătră toți vrăjmașii tăi.

12. Și va spune Domnul ție că casă vei zidi lui. [12.] Și va fi de să vor plini zilele tale și vei dormi cu părinții tăi, și voi rădica sămînția ta după tine, carele va fi den pîntecele tău, și voi gâti împărăția lui.

13. Acesta va zidi casă numelui meu, îndirepta-voiu scaunul lui pînă în veac.

14. Eu voi fi lui Tată și el îm va fi mie fecior. Și de va veni strîmbătatea lui, și-l voi muștra pre el cu toiagul oamenilor, și întru pipăirea fiilor oamenilor.

15. Iară mila mea nu o voi depărta de cătră el în ce chip am depărtat de la cei ce am depăr-/tat dentru fața mea.

Mc. 45, f. 133

21. Și dzise David către Melhol: „Înainte Domnului voi juca și blagoslovit Domnul, carele m-au ales pre mine decît pre tată-tău și decît toată casa lui, ca să mă puie întru povățitor preste nărodul lui, preste Israel. Și voi juca și voi sălta înaintea Domnului.

22. Și mă voi dăscoperi încă așa și voi fi ticălos întru ochi tăi și cu slujnicile carele ai dzis mie cum nu mă voi slăvi”.

23. Și i Melhol, fetei Saul, nu s-au făcut copil până în ziua ce au murit ea.

CAP 7

1. Și să făcu cînd au ședzut împăratul întru casa lui, și Domnul îl moșteni pre el prenegriur de către toți neprietenii lui de prenegriur.

2. Și împăratul dzise către Nathan prorocul: „Iată dară eu lăcuiescu întru casă de chedru și chivotul lui Dumnezău va ședea în mijlocul cortului?”.

3. Și dzise Nathan către împăratul: „Toate citeș vor fi întru inima ta, fă”, căce Domnul împreună cu tine”.

4. Și să făcu întru noaptea aceăa, și fu cuvîntul Domnului către Nathan dzicînd:

5. „Pasă și dzi către robul meu, David: «Acēstea dzice Domnul: Nu tu îm vei zidi mie casă ca să lăcuiescu eu!”

6. Căce n-am lăcut în casă dentru care dzi am scos pre fiii lui Israel den Eghiptu până în ziua aceasta. Și eram imblind întru popas și întru cortu.

7. Întru toate carele am petrecut întru toi Israelul dă’ grăindu am grăit către un feli a lui Israel, cărua am porînit să pasec nărodul meu, Israel, dzicînd: Pentru că ce nu mi-ai urdzit’ mie casă de chedru?”.

8. Și acum acēstea vei grăi robului meu, David. Acēstea dzice Domnul cel întru toi țitor: «Luatu-te-am pre tine dentru stîna oilor ca să fi tu întru povățitor preste nărodul meu, Israel.

9. Și eram împreună cu tine întru toate cite mergeai și am surpat pre toți neprietenii tăi de către fața ta și te-am făcut pre tine numit după numele celor mari de pre pămîntu.

10. Și voi pune loc nărodului meu, Israel, și-l voi răsădi pre el și va sălășlui deosebiș și nu va mai griji nu încă și nu va mai adaoge fiu a strîmbătăii a-l smeri pre el ca și de-necput.

11. Dentru dzilele carele am pus judecători preste nărodul meu, Israel, și te voi odihni de către fața neprietenilor tăi.

12. Și va spune Domnul tie ce⁴ casă îi vei zidi lui. [12.] Și va fi de să vor plmi dzilele tale și vei dormi cu pămîntii tăi și voi rădica sămînția ta după tine, carele va fi dentru pîntecile tău și voi găti împărătia lui.

13. Acesta va zidi casă numelui meu, voi îndrepta scaunul lui⁵ în vac.

14. Eu voi fi lui întru tată și el îm va fi mie întru fiior. Și de va veni strîmbătatea lui, și-l voi muștra pre el cu toiagul oamenilor și întru pipări fililor oamenilor.

15. Iară mila mea nu o voi dăpărta de către el în ce chip am depărtat de la cei ce am depărtat dentru fața mea.

Mc. 4389, f. 146⁶

21. Iar David zise către Melhol: „Eu înaintea Domnului am jucat și bine să fie cuvînt Domnului, cela ce m-au ales mai puterm decît pre tată-tău și decît pre toată casa lui, cît m-au pus și biruitor preste toți oameni lui Israel, nărodul său.

22. Pentr-acēea și joe și săltez înaintea Domnului. Și încă mă voi și dăscoperi așa și voi fi neplăcut înaintea ta cu slugie de care ai zis mie să nu mă potrăvesc”.

23. De-acu de atunci Melhol, fata lui Saul, nu mai născu feciori pînă la moartea ei”.

CAP 7

1. De-acu deaca zădu împăratul în casa lui și-i dăde Domnul odihnă de toți vrăjmași den prejurul lui.

2. El zise către Nathan prorocul: „Iată că eu lăcuiesc în case de chedru, dară sierul Domnului în mijlocul cortului să stea?”.

3. Iară Nathan zise către David: „Tot ce iaste în inima ta, pasă și fă, că Domnul iaste cu tine”.

4. Iar într-acea noapte fu cuvîntul Domnului către Nathan și-i zise:

5. „Pasă și zi robului meu, lui David: «Așa grățește Domnul: Nu poate fi să faci tu casă să sălășlunesc într-însa!”

6. Că n-am lăcut eu în casă den vrēmea cēea ce am scos pre feciori lui Israel den tara Eghiptului pînă în ziua acesta, ce am lăcut pre corturi și pre colibi.

7. Și în toate locurile pre care am trecut eu toi feciori lui Israel, au doară am zis către vreo seminte a lui Israel cărua am porînit să pasec pre Israel, oamenii miei, zicînd: Că ei nu zidit’ mie casă cu chedru?”.

8. Ce și acum așa să zici lui David, robului meu: Așa grățește Domnul atotputermic: Eu te-am luat de la pășunea oilor să fie biruitor lui Israel, nărodul meu.

9. Și am fost eu tine ori pre unde ai umblat și am dăzrădăcinat vrăjmași tăi de naintea fēții tale și am făcut numele tău mai mare decît numele tuturor cîți sint mari pre pămînt.

10. Și voi pune loc lui Israel, oamenii miei, și-l voi sădi și vor lăcu ei înșiși într-însul și niciodată nu vor mai fi îngrijați, nici va mai adaoge fiul nedireptății a-i mai supăra ea mai nainte.

11. Den ziua acēea ce am pus judecători întru Israel, oamenii miei, și voi da tie răpaos de toți vrăjmași tăi.

12. Și va spune tie Domnul ce casă vei zidi lui. [12.] Iar deaca se vor săvîrși zilele tale și te vei răposa cu părintii tăi, voi rădica după tine sămînția ta care va feși den trupul tău și voi găti împărăția lui”.

13. Și acela va zidi casă numelui meu și scaunul lui îl voi întemeia în veac.

14. Eu voi fi lui întru tată și el va fi mie fecior, iar de va veni nedreptatea lui, eu îl voi muștra cu toiagul bărbătesc și cu dojănirea⁷ feciorilor oamenilor.

15. Iară mila mea nu o voi dăzlipi de la dînsul cum o am dăzlipit cînd se-au dăzlipit Saul⁸ de la mine.

Văzîndu-mă în mij

21. Dar David a zis către Melhol: „Eu jec spre lauda Domnului. Binecuvîntat este Domnul, care m-a făcut cîmădătorul poporului său Israel. În ochii tatălui tău și a întregii sale case. Și voi juca și voi sălta în fața Domnului.

22. Și mă voi înmăși și mai mult, așa că voi fi în ochii tăi netrebnic, dar în ochii sașu, ce or de care vorbea tu voi fi în emineș.

23. Și Melhol, fata lui Saul, pînă în ziua morții n-avea copu.

CAP 7

Proorocirea lui Nathan Regele, în casa lui David

1. Regele David trăia în pace în casa lui Domnul îl păsise de toți vrăjmași săi.

2. A zis regele către proorocul Nathan: „Iată eu trăiesc într-o casă de cedru, în timp ce chivotul Domnului se află în mijlocul cortului?”

3. Nathan a zis către rege: „Toate cite vor fi în inima ta, fă”, Domnul este cu tine”.

4. Dar în noaptea aceăa Domnul i-a zis lui Nathan:

5. „Mergi și spune robului meu David: «Domnul îți grățește: Tu vrei să-mi zidesti casa, în care să locuiesc?”

6. De cînd am scos pe Israeliti din Egipt, n-am locuit în nicio casă, ci am trecut din cort în cort.

7. Am spus eu vreedată celor ce am ales drept judecători și căpeteni peste poporul meu Israel să-mi zidească casă de cedru?”

8. Și să-mi spu robului meu David: Așa zice Domnul Savaot: De la stîna te-am luat și te-am pus povățitor poporului meu Israel.

9. Și eram împreună cu tine oriunde ai umblat, și am nimicit pe toți vrăjmași tăi. Am făcut numele tău mare, ca numele celor mari de pe pămînt.

10. Poporul meu Israel n-am dăruit un sălăș într-o țară în care poate trăi în pace. Nu-l vor mai tulbura oameni necredincioși ca pe vremea.

11. Cînd numeam judecători peste poporul meu, Israel, și te voi feri și pe tine de vrăjmași tăi.

12. Nu tu îm vei zidi mie casă, ci eu îți voi dăra tie casă. La capătul zilelor tale cînd vei muri, voi purta grijă ca unul dintre fiii tăi te va urma la împărăție și voi întări stăpînirea sa.

13. Acela să-mi zidească mie casă, și eu voi sprijini scaunul domniei lui în vece.

14. Eu îi voi fi lui întru tată, și el fecionu meu. De va greși, îl voi muștra.

15. Dar mîlesăria mea nu o voi dăzlipi de la el, cum am făcut-o cu Saul. Pe el, o-am apucat, și-am ales pe tine rege.

Ms. 45, f. 134 - 134'

16. Și să va încredința casa lui și împărăția lui până în vac înaintea mea și scaunul meu va fi îndreptat întru vac².

17. După toate cuvintele acestea și după toată vedenia aceasta, așa au grăit Nathan către David.

18. Și intră împăratul David și ședzu // înaintea Domnului și zise: „Cine sînt eu, Domnul meu, Doamne, și care-i casa mea, căce m-ai iubit pre mine până întru acestea.

19. Și m-am mieșorat puțin înaintea ta, Domnul meu, Doamne, și ai grăit pentru casa robului tău întru departe! Și aceasta-i legea omului, Domnul meu, Doamne.

20. Și ce va mai adaoge David a grăi încă către tine³? Și acum tu știi pre robul tău, Domnul meu, Doamne.

21. Și pentru robul tău ai făcut și după inima ta ai făcut tot binele acesta să-l cunoști robului tău.

22. Pentru ca să te mărească pre tine, Domnul meu, Doamne, căce nu iaste ca tine și nu iaste Dumnezău afară den tine, întru toate carele am audzit întru urechile noastre.

23. Și cine-i ca nărodul tău, Israel, limbă alta pre pămîntu? În ce chip l-au povețit pre el Dumnezău ca să mintuască șie nărod, ca să pu tu nume, ca să faci mărire și arătare, ca să scoți tu dentru fata nărodului tău pre carii ai mintuit șie den Egiptu, limbi și lăcașuri.

24. Și ai gătit tie pre nărodul tău, Israel, întru nărod până în veci și tu, Doamne, te ai făcut lor întru Dumnezău.

25. Și acum Domnul meu, Doamne, cuvîntul carele ai grăit pentru robul tău și casa lui, adevărește-l până în vac și fă în ce chip ai grăit.

26. Și acum, mărească-să numele tău până în veci, dzicînd: Domnul întru tot țitor, Dumnezău preste Israel, și casa robului tău, David, și va fi îndreptat înaintea ta.

27. Căce tu, Doamne întru tot țitoare, Dumnezăul lui Israel, ai dăscoperit urêchea robului tău, dzicînd: «Casă îți voi zidi ție». Pentru acêea au aflat robul tău inima lui ca să să roage către tine ruga aceasta.

28. Și acum Domnul meu, Doamne, tu ești Dumnezău și cuvintele tale vor fi adevărate și ai grăit pentru robul tău bunătățile acêstea.

29. Și acum începe și blagoslovêste casa robului tău, ca să fie în veci înaintea ta, căce tu, Domnul meu, Doamne, ai grăit, și den blagoslovenia ta să va blagoslovi casa robului tău, să fie întru vac înaintea ta⁴.

CAP 8

1. Și fu după aceasta, și lovi David pre cei striini de fêii și-i înfrînse pre ei și luo David cea usăbită den mina celor striini de fêii.

2. Și lovi David pre Moav¹ și-i împărți pre ei cu funi culcîndu pre înșii pre pămîntu și să făcură cêe doao funituri de omorit și cêe doao funituri au prin- / su vîi și să făcu Moav lui David aducînd pocloane.

3. Și lovi David pre Adrazar, ficiorul lui Raav²,

Ms. 4389, f. 146'

16. Și va crêde casa lui și împărăția lui în veci înaintea mea și scaunul lui va fi îndreptat în veci³.

17. După acêste cuvinte după toate și după această arătare, așa au grăit Nathan către David.

18. Iar împăratul David // intră și șazu înaintea Domnului și zise: „Dară cine sînt eu, Doamne, Domnul meu, și casa mea ce iaste dă m-ai iubit pină într-aita?

19. Ce și aceasta putinel iaste înaintea ta, Doamne, Dumnezeu, iar tu ai grăit robului tău pentru casă de timpuriu, că așa iaste obiceiul omului, Doamne, Domnul meu.

20. Dară de acum ce va mai adaoge David să mai grăiască către tine⁴? Că acum tu știi pre robul tău, Doamne, Domnul meu.

21. Pentru cuvîntul tău și după voia inimii tale ai făcut toată mărtea aceasta, ca să cunoască robul tău

22. Că ești mărit, Doamne, Dumnezeu, că nu iaste nimini potrivnic tie și nu iaste alt Dumnezeu fără de tine întru toate cite am auzit cu urechile noastre.

23. Și cine iaste ca Israel, nărodul tău, altă limbă pre pămînt? Ca cum au povățit Dumnezeu pre dînșii să și-i mintuiască, să fie lui oameni și să și pue nume și să facă măriri și arătări pre pămînt înaintea oamenilor tăi, carii i-ai scos den țara Eghiptului, limbi și tinuturi.

24. Și ti-ai gătit pre Israel, nărodul tău, să-ti fie nărod în veac. Și tu, Doamne, Dumnezeu, să fii lor Dumnezeu.

25. Ce acum, Doamne, Domnul meu, cuvîntul care l-ai grăit pentru robul tău și pentru casa lui încredințază-l pină în veac și cum ai zis, fă.

26. Și acum să se mărească numele tău pină în veac și să se zică: «Domnul atotțitorul (iaste)⁵ Dumnezeu preste Israel!». Și casa robului tău, lui David, să fie îndreptată înaintea ta.

27. Că tu, Doamne, atotțitorul Dumnezeu lui Israel, ai dășchis urechile robului tău dzicînd: «Zidi-vou ție casă!». Drept acêea au aflat robul tău inima sa ca să se roage ție cu această rugăciune.

28. Ce acum, Doamne, Domnul meu, tu ești Dumnezeu și cuvintele tale vor fi adevărate, că ai grăit către robul tău bunătățile acêstea.

29. Începe dară acum și blagoslovêste casa robului tău, să fie în veci înaintea ta, că tu, Doamne, Dumnezeu, ai zis și cu blagoslovenia ta să se blagoslovească casa robului tău înaintea ta în veci⁶.

CAP 8

1. Iară după acêstea birui David pre filistimlêni și-i plecă și luoă David / birurile den mîmile filistimlênilor.

2. Și bātu David Moavul și-l împărți cu funca și puse oamenii pre dînsul și-i măsură cu 2 funi, ca cu una să-i piarăză, iar cu alta să-i crute. Și fură moavitênii robi lui David de-i da bir.

3. Și bātu David pre Adrazar, ficiorul lui Raav,

Versiunea modernă

16. Casa ta nu se va clătina, împărăția ta va rămîne veșnic și scaunul tău va sta în veci³.

17. Natan i-a spus lui David toate cele poruncite de Domnul.

18. Atunci s-a dus regele David în cort și a zis în fața Domnului: „Cine sînt eu, Doamne Dumnezeu meu, și ce are casa mea, de m-ai înălțat așa?”.

19. Și acum vrei să faci lucru și mai mare, Domnul Dumnezeu meu, vorbind de cele ce vor fi pentru casa robului tău. Este aceasta oare legea oamenilor, Doamne Dumnezeu meu?

20. Ce mai poate spune David, tu îl știi pe robul tău, Domnul Dumnezeu meu.

21. Pentru că ai iubit pe robul tău, ai făcut din inima ta tot binele acesta și l-ai arătat robului tău.

22. Te preamăresc, Doamne al meu, că nimeni nu este ca tine, în afară de tine nu este alt Dumnezeu, întru tot ce am auzit noi cu urechile noastre!

23. Și care popor de pe pămînt este asemenea poporului tău, Israel, pe care Dumnezeu l-a răscumpărat din robie? Ai săvîrșit lucruri mari și minunate pentru poporul tău, ca să preamărească numele tău. L-ai scos din Egipt izgonind alte popoare și Dumzeuilor lor.

24. L-ai făcut pe Israel poporul tău în veac, Doamne, și te-ai făcut Dumzeuul lor.

25. Adevărește acum, Doamne Dumnezeule, tot ce ai făgăduit robului tău și casei lui în veac.

26. Atunci va fi lăudat numele tău în veci și se va zice: «Domnul Savaot este Dumzeu... peste Israel». Și întărească-se casa robului tău!

27. Pentru că tu, Doamne Savaot, Dumzeuul lui Israel, ai dăscoperit robului tău dzicînd: «Casă îți voi zidi ție», mi-am deschis inima să mă rog ție cu ruga aceasta.

28. Și acum, Doamne, Dumzeuul meu, tu ești adevăratul Dumzeu și cuvintele tale vor fi adevăr; tu ai făgăduit robului tău aceste bunătăți.

29. Pasă acum și blagoslovêste casa robului tău ca să rămînă totdeauna un urmaș de al meu în grija ta, căci tu, Doamne, Dumzeuul meu, așa ai grăit și din binecuvîntarea ta se va binecuvînta casa robului tău în veci⁶.

CAP 8

David și popoarele vecine

1. După o vreme David a lovit din nou pe filisteni, i-a învins și le-a luat Meteg-Haama.

2. Apoi i-a învins pe moabiți, i-a culcat la pămînt socotînd cîte două funii pe sărite după înălțimea ficăruna. O funie pentru crutare, alte două pentruucidere. Așa au ajuns moabiții robi și birmeii lui David.

3. Apoi a învins David pe Hadad-Ezer, fiul lui Rehob.

ЗРЦІЕН Б

СІКЕ

Biblia 1688, pag. 225, col. II

пярэтхл цяржн ехл мсржнх тлв ка ешш пху
 мжнхлхн прі ара ефратулан . Шн ах адат
 дланх дн алаан дн декарт шн дн деннае
 рцн шн дн де оамени пддтн . шн ефратн
 рланх тоате карале шн ах апсат де фратнеле
 р де ларе . Шн венн снрл дамасндалн е
 лшпн ахн адразар фпратхл дсдла шн лобн
 дакнх фрнр дн де оамени . Шн ах пхс
 дакнх стряе фсрл чф дсрл дамасн шн фх
 снрл ахн дакнх фтрл рбн дхвжнх пекасане
 шн мжнтнх дндал прі дакнх фтрл тоате каре
 мрфт . Шн ахс дакнх лнцдрале чфале де а
 хр неле ера лсахнале ахн адразар фпратхл
 еднн шн ахх дхс прі ае фсрлснм
 Шн ахс прі ае едннх фсрлх ерпнх
 ахн жнх снх ел ах прсрлнх дхнеле ахн
 рокоал фнлалн соломон . Шн ала метеа
 шн ден чфале афсе тнбн алаан адразар ах ахл
 фпратхл дакнх араб мхлт фсрлте кх ахл
 стл ах фпратхл соломон мрфт чф де армте шн
 етл апн шн екал дотолале шн тоате клеле .
 Шн ахс дсрл фпратхл ден нмд кх ах фрж
 те дакнх тоате пхтфрл ахн адразар . Шн
 ах стрнмсе дсрл прі едхрлм фтл ахн ксрл
 фпратхл дакнх ксрл фсрлте прі ел де ала пх
 чн шн ел клсрл прі ел пентрл кчн ах ел
 тн прі адразар шн ах лобнн прі ел кчн фго
 трннн ера ахн адразар шн флжнеле ахн ера
 се де трннн шн влсе де аар шн ксе де ааме
 Шн ахс афх сфнцнн фпратхл дакнх дн
 нхлн кх арцннн шн кх адрн карале ах сфнцн
 де фтрл тоате нпчнале карале ах ел пхс де ф
 гдхале . Шн ала моав шн де фнн ахн
 амон шн де фчн стрннн де флн шн ден аман
 шн ден прсрлале ахн адразар фсрлх ахн рабл ф
 пратхл елвен . Шн фсрлх дакнх нме шн
 фржтнжнх ел ах локнн гдхале фсрлелем
 ах крсе дн де оамени . Шн ах пхс фгдх
 мла пхн фтрл тоате гдхале ах пхс шн ел
 фсрлрл тнн гдхале рбн фпратхл шн мж
 тнх аман прі дакнх фтрл тоале карале ах мср
 Шн ах фпратхл дакнх прсте тот герандале
 шн ера дакнх фржнхл кх денатв шн днрпн
 те прсте тот нррдл ахн шн есале фсрлх е
 рлн прсте оате . Шн есале фсрлх
 ахн ахнхл прсте чфале ах ел ахннле
 Шн есале фсрлх ахн ахнхл шн ахнмеле ф
 тнх ахн ахнхл прсрлн шн есале логсрлнх
 Шн есале фсрлх ахн есале ефсрлннн шн хе
 днн шн ефлн шн фнн ахн дснх дннн кх
 шн ера .

К А П Θ

и зисе дсрл де асте фнл ро меле фсрл
 ахн ел шн ел чаче кх ел мнле пн
 трннн ахн . Шн ден кале ахн
 елх ер нпнл шн нмеле ахн есале шнл
 немале прі ел кчнрл дакнх шн зисе кс
 ртн ел фпратхл тд ешн есале шн зисе ел
 рсрлх меле . Шн зисе фпратхл де адремл
 дсрл

păratul țării Suva, mergînd el ca să-ș puie mîna lui pre apa Efratului.

4. Și au luat David de ale lui 1000 de cară și 7000 de călăreți și 20000 de oameni pedestri; și sfărîmă David toate carăle și au lăsat dentr-însele 100 de cară.

5. Și veni Siria Damascului să ajute lui Adrazar, împăratul de Suva, și lovi David în Sir 22000 de oameni.

6. Și au pus David strajă în Siria cea despre Damasc. Și fu Sirul lui David întru robi, aducînd pocloane. Și mințitul Domnul pre David întru toate care mergea.

7. Și luoz David lanțurile cêle de aur carele era la slugile lui Adrazar, împăratul Suvei, și le-au adus pre êle în Ierusalim.

8. Și le luo pre êle Susachim, împăratul Eghiptului, cînd să sui el la Ierusalim, în zilele lui Rovoam, fiul lui Solomon. [9.] Și de la Metevac și den cêle alêse cetăți ale lui Adrazar au luat împăratul David aramă multă foarte; cu aceasta au făcut Solomon marea cea de aramă și stîlpîi și scăldătoarele și toate vasele.

9. Și auzi Thou, împăratul den Imath, că au înfrînt David toată putêrea lui Adrazar.

10. Și au trimis Thou pre Ieduram, fiul lui, cătră împăratu David, ca să întrêbe pre el de ale păcii și să-l blagoslovească pre el pentru căci au bătut pre Adrazar și au lovit pre el; căci împotrivnic era lui Adrazar. Și în mînele lui era vase de argint și vase de aur și vase de aramă.

11. Și acêstea le-au sfînit împăratul David Domnului, cu argint și cu aur, carele au sfînit dentru toate cetățile carele au supus, den Idumea, [13.] și de la Moav, și den fiii lui Amon, și den cei streini de fêliu, și den Amalic, și den prăzile lui Adrazar, feciorul lui Raav, împăratul Suvei.

12. Și făcu David nume, și, învîrtejindu-se el, au lovit Idumea în Ghievelem, la vro 18000 de oameni.

13. Și au pus în Idumea păzi, întru toată Idumea au pus. Și să făcură toți idumeii robi împăratului. Și mîntui Domnul pre David întru toate carele au mers.

14. Și au împărătit David preste tot Israuilul

15. Și era David făcînd judecată și direptate preste tot norodul lui.

16. Și Ioav, feciorul Saruiei, preste oaste. [17.] Și Iosafat, feciorul lui Ahilud, preste cêle de aduse aminte,

17. Și Sadoc, feciorul lui Ahitov, și Ahimeleh, feciorul lui Aviathar – preoții, și Sasa, logofătul,

18. Și Vaneas, feciorul lui Iodac, sfêtnec și <peste> helethoi și <peste> ofelethi. Și fiii lui David domni curții era.

CAP 9

1. Și zise David: „De iaste încă rămas în casa lui Saul, și voiî face cu el milă, pentru Ioanathan?”

2. Și den casa lui Saul era copil, și numele lui – Siva; și-l chemară pre el cătră David. Și zise cătră el împăratul: „Tu ești Siva?” Și zise: „Eu, robul tău!”

3. Și zise împăratul: „De au rămas / den casa lui Saul

Mt. 45, 1. 134-134'

cu împăratul Suva, mergînd el ca să-și puie mîna lui pe apa Efrathului.

4. Și au luat David de ale lui 1.000 de cară și 7.000 de călăreți și 20.000 de oameni pedestri, și surpă David toate carările și au lăsat dentru ele 100 de cară.

5. Și veni Siria Damascului să agute lui Adrazar, împăratul Suva, și lovi David întru Siria 22.000 de oameni.

6. Și au pus David straje în Siria cea despre Damascu și fu Sirul lui David întru robi, aducînd pocoloane. Și mintui Domnul pre David întru toate carele mergea.

7. Și luă David lanțurile cele de aur cari erau la slugele lui Adrazar, împăratul Suva, și le-au adus pre ele la Ierusalim.

8. Și le luă pre ele Susachim, împăratul Egiptului, cînd să sui el la Ierusalim, întru zilele lui Rofoam, fiul lui Solomon. [8.] Și de la Metevac și dentru cele alse cetăți a lui Adrazar au luat împăratul David aramă multă foarte. Cu aceasta au făcut Solomon marea cea de aramă și stîlpii și călcătorii și toate vasele.

9. Și audzi Thou, împăratul Emath, că au înfrîntu David toată puterea lui Adrazar.

10. Și au trimis Thou pre Sedduram, fiul lui, către împăratul David, ca să întrebe pre el ale păcii și să-l blagoslovască pre el pentru căce au bătut pre Adrazar și au lovit pre el, căce nepreten era lui Adrazar și întru mîncile lui era vase de argint și vase de aur și vase de aramă.

11. Și acéstea le-au sfîntit împăratul David Domnului, cu argintul și cu aurul carele au sfîntit dentru toate cetățile carele au săpus.

12. Dentru Idumea, și de la Moav, și dentru fiii lui Ammon, și dentru cei strini de țehi, și dentru Amalec, și dentru prăzile lui Adrazar, feciorul Raav, împăratul Suva.

13. Și făcu David nume, și învîrtindu-să el, au lovit Idumea în Ghevelem, la vro. 18.000 de oameni. [14.] Și au pus în Idumea păzi, întru toată Idumea au pus, și să făcură toti idumeni robi împăratului.

14. Și mintui Domnul pre David întru toate carele au mersu.

15. Și au împărăt David preste tot Israelul, și era David făcînd județ și dreptate preste tot nărodul lui.

16. Și Ioab, feciorul Saruiet, preste oaste, și Iosafat, feciorul Ahilud, preste cele de adus aminte.

17. Și Sadoc, feciorul lui Ahitov, și Ahimelech, feciorul lui Avithar, preții, și Sasa, logofătul.

18. Și Vaneas, feciorul lui Iodac, sfetnic, și helethoi și ofeti. Și fiii lui David domni curții era.

CAP 9

1. Și dzise David: „Dă iaste încă rămas întru casa lui Saul și voi face cu el milă pentru Ionathan?”.

2. Și dentru casa lui Saul era copil și numele lui Siva. Și-l chemară pre el către David și dzise către el împăratul: „Tu ești Siva?”. Și dzise: „Eu, robul tău?”.

3. Și dzise împăratul: „De au rămas den casa lui Saul

Mt. 4389, 1. 146-147'

impăratul Suvei, mergînd el să puie hotar la riul Efrathului.

4. Și luă David den partea lui 1.000 de cară și 7.000 de călărași și 20.000 de pedestrași și fărîmă David toate carările și-și lăsa dentru-insele numai 100 de cară.

5. Și veni Siria Damascului ajutor lui Adrazar, împăratul Suvei, și ucise David și den siriani 22.000 de oameni.

6. Și puse David paznici în Siria Damascului și fură siriani robi lui David și-i da bir. Și tot mintuia Domnul pre David de pretutîndea de unde se ducea.

7. Și luă David armele cele de aur care era la slugile lui Adrazar, împăratul Suvei, și le duse în Ierusalim. [Iar apoi le luă Susachim, împăratul Egiptului, cînd veni în Ierusalim, în zilele lui Rofoam, feciorul lui Solomon].

8. Și luă David și de la Metevac și de la cetățile cele alse ale lui Adrazar aramă foarte multă [și dentru-acea aramă făcu Solomon marea cea de aramă și stîlpii și bara și alte vase toate].

9. Și auzi Thou, împăratul Emathului, că au ucis David pre toată puterea lui Adrazar.

10. Și trimise Thou pre Ieddoram, fiu-său, la David împărat ca să-l întrebe de cele de pace și să-l blagoslovească căci au biruit pre Adrazar și l-au ucis, că era vrăjmaș lui Adrazar și în mîncile lui era vasele cele de aur și de argint și de aramă.

11. Care și acelea le sfînti împăratul David Domnului cu alt aur și argint care-l sfînti den toate de la toate războaiele, [12.] de la Siria, de la Moav, de la feciorii lui Amon, de la filistimeli, de la Amalec și den mîncile lui Adrazar, feciorul lui Raav, împăratul Suvei.

12. [13.] Și-și făcu David nume de laudă cînd se întoarse deaca birui pre idumeni în Ghetim cu 18.000 de oameni.

13. [14.] Și puse David în Idumea paznici. Și fură toti idumeni robi lui David.

14. Și mintuia Domnul pre David, ondeunde mergea.

15. Și împărati David preste Israel și făcea judecată și dreptate tuturor oamenilor săi.

16. Iar Ioab, feciorul lui Saruiet, era preste oștile lui. Și Iosafat, feciorul lui Ahilud, era preste scrisorile cele de aducere aminte.

17. Și Sadoc, feciorul lui Ahitov, și Avithar, feciorul lui Avimelech, erau preți; și Saruiet era logofăt de sensoare.

18. Iar Vaneas, feciorul lui Iodac, era sfetnic și oheleth și othet. Iară feciorii lui David era ispravnicii cortului.

CAP 9

1. Și zise David: „De va fi rămas undevaș vreo rămășiță casei lui Saul să fac milă cu diinsa pentru Ionathan?”.

2. Și era o slugă den casa lui Saul, pre carea o cheama Siva; și-l chemară la David împăratul și zise David către dînsul:

3. „Dară den casa lui Saul rămas-au

Versiunea modernă

regele Tobei, pe cînd mergea să-și întinde din nou puterea pînă la riul Eufurat.

4. Și a oprit David de la el o mie șapte sute de care și douăzeci de mii de pedestrași; și a sfărîmat David toate carele, însă 100 a păstrat pentru el.

5. Cînd au venit sirienii din Damasc în ajutorul lui Hadad-Ezer, regele Tobei, David a omorît douăzeci și doi sirieni.

6. Și a pus David oști de pază în Siria Damascului, iar sirienii au ajuns robi și birnici lui David. Și Domnul l-a păzit pe David pe oriunde s-a dus.

7. Atunci a luat David scuturile de aur care le purtau căpeteniile lui Hadad-Ezer, regele Tobei, și le-a adus la Ierusalim.

8. Pe ele le-a luat apoi Sisac, regele Egiptului, cînd a năvălit în Ierusalim, în vremea lui Rofoam, fiul lui Solomon. Și a mai luat David foarte multă aramă din Tebah și Beritai, cetățile lui Hadad-Ezer. Cu aceasta a făcut Solomon baia de aramă și stîlpii, spălătoarele și toate vasele.

9. Cînd a auzit Thou, regele Hamatului, că David a bătut toată oștirea lui Hadad-Ezer.

10. A trimis pe fiul său Hadoram la regele David să-l laude și să-i mulțumească pentru biruinta sa; pentru că el se războia cu Hadad-Ezer. Și l-a adus Hadoram în dar vase de argint, de aur și de aramă.

11. Regele David le-a hărăzit Domnului toate, ca și scuturile și vasele de argint și de aur, luate pradă de la toate popoarele supuse, de la sirieni, filisteni și amaleciti, precum și de la Hadad-Ezer, regele Tobei.

12. Și își făcu David renume după înfrîngerea celor optsprezece mii de sirieni din Valea Sărată.

13. Apoi a pus oști de pază în Idumeea. Și tot Idumenii au ajuns robi lui David. Și Domnul l-a păzit pe David oriunde s-a dus.

14. Și a domnit David peste tot Israelul.

15. Făcînd judecată și dreptate peste tot poporul lui.

16. Ioab, fiul lui Feruta, era căpetenia oștii. Iar Iosafat, fiul lui Ahilud, era cromear pentru cele de adus aminte.

17. Iar Iadoc, fiul lui Ahitub, și Ahimelec, fiul lui Abiatar, erau preoți, iar Saruiet era logofăt.

18. Și Benaia, fiul lui Iehonada, era căpetenie peste Cheretieni și Peletieni. Iar fiii lui David erau mai marii curții.

CAP 9

David și casa lui Saul.

1. Într-o zi David a grăit: „N-a mai rămas nimeni din casa lui Saul? I-aș arăta milosîrdie de dragul lui Ionatan?”.

2. Și din casa lui Saul mai era un slujitor cu numele Iiba. Pe acesta l-au chemat la David, iar regele l-a întrebat: „Tu ești Iiba?”. Și a răspuns: „Eu sînt, robul tău?”.

3. Și a mai întrebat regele: „A mai rămas cineva din casa lui Saul?”.

Ms. 45, f. 134

încă om, și voi face cu el mila lui Dumnezeu.” Și dzise Siva către împăratul: „Încă iaste fiu a lui Ionathan, vătămat la picioare”.

4. Și dzise lui împăratul: „Unde-i acesta?” Și dzise Siva către împăratul: „Iată-l în casa Mahir, fiul lui Ammiel dintru Lodavar”.

5. Și trimise împăratul David și-l luă pre el dentru casa Mahir, fiul Ammeil, dentru Lodavar.

6. Și veni Memfivosthe, feciorul lui Ionathan, feciorul lui Saul, către împăratul David și cădu preste fata lui și i să închină lui. Și-i dzise lui David: „Memfivosthe!” Și dzise: „Iată robul tău!”.

7. Și dzise lui David: „Nu te teme, căce făcînd voi face cu tine milă pentru Ionathan, tatăl tău, și voi așeza ție toată țarina lui Saul, tatălui tău și tu vei minca piine la casa mea pururea”.

8. Și i să închină lui Memfivosthe și dzise: „Cine sîntu, robul tău, căce ai căutat pre cîinele cel mortu, cel asemene mie?”.

9. Și au chemat împăratul pre Siva, copilășul lui Saul, și dzise către el: „Toate cite-s a lui Saul și toată casa lui am dat fiului domnului tău.

10. Și veți lucra lui pămîntul, tu și fiii tăi și robii tăi, și vei aduce fiului domnului tău piine și vor minca piine; și Memfivosthe, fiul domnului tău, va minca piine pururea la masa mea”.

11. Și la Siva era 15 feciori și 20 de robi. [11.] Și dzise Siva către împăratul: „După toate cite au porîncit domnul meu, împăratul, robului său, așa voi face robului tău”.

12. Și Memfivosthe minca la masa lui David in ce chip unul dentru fiii împăratului. [12.] Și la Memfivosthe fiau mic era, și numele lui - Miha, și toată lăcuința casei lui Siva, robi lui Memfivosthe.

13. Și Memfivosthe lăcuia în Ierusalim, căce la casa împăratului el pururea minca. Și el era șchiop la amîndoaă picioarele lui.

CAP 10

1. Și să făcu după aceasta, și muri împăratul fiilor Ammon și împărăni Annon, fiul lui, pentru însul.

2. Și dzise David: „Face-voi milă cu Annon, fiul lui Naas, in ce chip au făcut tatăl lui împreună cu mine milă”. Și trimise David să-l mîngîie pre el întru mîinele robilor lui pentru tatăl lui. Și merseră slugile lui David la pămîntul fiilor Ammon.

3. Și dziseră boarii Ammonului către Annon, stăpînul lor: „Au doară pentru căce cînsteste David pre tată-tău înaintea ta, căce au trimis ție pre cei ei te mîngîie? Nu ce pentru ca să cêrce cetatea și să o iscodească pre ea și să o surpe pre ea au trimis David slugile lui către tine?”.

4. Și au luat Annon slugile lui David și au ras barbele lor jumătate și le-au tăiat mîntiele lor den jumătate până la soldurile lor și-i slobodzi pre ei.

5. Și i spuseră lui David pentru oameni și trimise întru timpinarea lor, căce era oameni batgiocuriți foarte. Și dzise împăratul: „Ședeți la leriho până vor răsarî barbele

Ms. 4389, f. 147

vreun om cinevaș să fac cu dînsul milă pentru Dumnezeu?” Iar Siva zise către împăratul: „Încă iaste pină acum un fecior al lui Ionathan, șchiop de picioare”.

4. Împăratul zise: „Dară unde iaste?” [4.] Iar Siva răspuse: „Iată, în casa lui Mahir, feciorul lui Ammiel, în Lodovar iaste”.

5. Și trimise împăratul David și-l luă den casa lui Mahir, feciorul lui Ammiel, den Lodovar.

6. Și deaca veni Methivostei, feciorul lui Ionathan, feciorul lui Saul, la David, căzu pre fata sa și se închină lui.

7. Iară David îi zise: „Nu te teme, Methivostei, că voi face milă cu tine pentru tată-tău, Ionathan, și-ti vou da toate holdele mosu-tău, lui Saul, iar tu in toată vrîmea vei minca piine la masa mea”.

8. Iar Methivostei se închină lui David și zise: „Dară cine sînt eu, de ai căutat spre mine, robul tău, carele sînt ca un cîine mort?”.

9. Iar împăratul chemă pre Siva, sluga lui Saul, și-i zise: „Iată, tot ce iaste al lui Saul dau feciorului stăpînului tău și casa lui.

10. Ce să lucrezi pămîntul tu și feciorii tăi și slugile tale și să aduci feciorului stăpînu-tău piine să mînce. Iar Methivostei, feciorul stăpînu-tău, in toată vrîmea să mînce piine den masa mea”.

11. Iar Siva avea 15 feciori și 20 de slugi. [11.] Și zise Siva către împăratul: „De toate de cite mi-ai zis și mi-ai porîncit, stăpînu meu, împărate, robului tău, așa vou face”.

12. Iar Methivostei minca tot la masa lui David, ca unul den feciorii împăratului. [12.] Iar Memfivostei avea un cocoș mic de-l chema Miha, și toată lăcuința casei Sivei slujia și lucra lui Methivostei.

13. Iar Methivostei lăcuia în Ierusalim și minca tot la masa împăratului și era șchiop de amîndoaă picioarele.

CAP 10

1. De-acîi după acêstea muri împăratul feciorilor lui Ammon și in locul lui stătu împărat liiu-său, Annon.

2. Iar David zise: „Să fac milă cu Annon, feciorul lui Naas, cum au făcut și tată-său cu mine”. Și trimise David soli ca să-l mîngîie cu slugile sale pentru tată-său, iar deaca merseră slugile lui David în țara feciorilor lui Ammon.

3. Ziseră boarii Ammonului către Annon, stăpînul lor: „N-au trimes David să te mîngîie pentru cînstea tătine-tău pre acești soli, ce i-au trimis să iscodească cetatea și să o ispitească. Penti-acêea i-au trimes la tine”.

4. Iar Annon prinse pre slugile lui David și le rase barbele cite de jumătate și le tăie hainele lor jumătate pînă la solduri și-i trimise așa”.

5. Iar David, deaca înțelése așa, trimise înaintea lor, că era aceia oameni foarte de cînst și le zise: „Ședeți in leriho pînă vă vor crește barbele;

Versiunea modernă

cineva din casa lui Saul, ca să-i arăt milosirdia mea?” Și Tiba i-a spus regelui: „Este fiul lui Ionatan, cel beteag la picioare”.

4. Și regele l-a mai întreat: „Unde este?”. Și Tiba a răspuns: „În casa lui Mahir, fiul lui Amiel, din Lodobar”.

5. Și a trimis regele David de l-au luat din casa lui Mahir, fiul lui Amiel, din Lodobar.

6. Și a intrat Mefiboset, fiul lui Ionatan, la David, și căzînd cu fata la pămînt, i s-a închinat regelui. Și l-a întreat David: „Tu ești Mefiboset?”. „Așa e, robul tău”, a răspuns acesta.

7. Și David i-a zis: „Nu te teme! Pentru că eu îți voi arăta milosirdie pentru tatăl tău, Ionatan, și îți voi întoarce toată moșia lui Saul, bunicul tău, și tu vei găsi întotdeauna la masa mea o bucată de piine.

8. Atunci i s-a închinat Mefiboset: „Cine sînt eu, robul tău, de ai căutat tu un cîine mort ca mine?”.

9. Și a chemat regele pe Tiba, sluga lui Saul, și i-a zis: „Foate cite au fost ale lui Saul și toată casa lui i-am dat fiului stăpînului tău.

10. Tu îi vei lucra pămîntul, tu și fiii și robii tăi, ca la strînsul roadelor fiul stăpînului tău să aibă piine de hrană. Mefiboset, fiul stăpînului tău, va minca întotdeauna la masa mea”. Tiba avea cîncisprezece fii și douăzeci de robi.

11. Și a zis Tiba regelui: „Toate voi îndeplini cum a poruncit regele, stăpînu meu!”. Și Mefiboset mincă la masa lui David ca unul din copiii regelui.

12. Mefiboset avea un copil mic cu numele Miha. Și toți ce trăiau în casa lui Tiba erau slugile lui Mefiboset.

13. Iar Mefiboset, șchiop de amîndouă picioarele, locuia în Ierusalim și minca la masa regelui.

CAP 10

David și Amonitii

1. După o vreme a murit regele Amonitilor, iar fiul lui, Hanun, i-a urmat.

2. Atunci a zis David: „Voi fi milostiv cu Hanun, fiul lui Naahas, așa cum tatăl său a fost milostiv față de mine.” Și a trimis slujbași să-l mîngîie pe Hanun de moartea tatălui. Și au mers fiii lui David în țara fiilor lui Amon.

3. Iar căpeteniile Amonitilor au zis lui Hanun, domnul lor: „Oare David a trimis pe acei mîngîietori spre tine în cinstea tatălui tău? Nu cumva mai degrabă ca să iscodească cetatea, să vadă ce este în ea, și pe urmă s-o dărîme?”.

4. Atunci a luat Hanun slugile lui David, le-a ras bărbile pe jumătate, le-a tăiat hainele pînă la solduri și le-a dat drumul.

5. Și i s-a spus lui David ce batjocură se întimplase cu oamenii lui. Și le-a poruncit regelui: „Stați la leriho pînă vă vor crește bărbile.

Mt. 45, 134' - 135'

voastre și veți întoarce".

6. Și vădzură fiii lui Ammon că s-au rușinat nărodul lui David și au trimis fiii lui Ammon și au nămit Siria Vethraam și pre Siria a Suva și pre Roov, 20 000 de pedestri și de la împăratul Amaleicului, de la Maaha, 1000 de oameni, și pre Istov, 12 000 de oameni.

7. Și audzi David și trimise pre loav și toată puterea pre cei tari.

8. Și ieșiră fiii lui Ammon și au rinduit război lângă ușa porții, și Siria Suva și Roov și Istov și Amaleic, singuri în țarină.

9. Și vădzu loav că s-au făcut cătră el de cătră fata războiului, de cătră fată denpotrivă și den dos, și alăse dentru toti tinerii lui Israel și să rinduiră denpotrivă Siriei.

10. Și rămășita nărodului au dat intru mina lui Avessa, fratelui lui, și să rindui împotriva fiilor Ammon.

11. Și dzise: „De să va vintări Siria preste mine și veți mie intru mintuire; și de să vor intări fiii lui Ammon preste tine, și vom fi a te mintui pre tine.

12. Îmbărbătează-te și să ne întărim, pentru nărodul nostru și pentru cetățile Dumnezeului nostru, și Domnul va face binele intru ochii lui".

13. Și să apropie loav și nărodul lui împreună cu ei la război cătră Siria și fugiră de cătră fata lui.

14. Și fiii lui Ammon vădzură că au fugit Siria și fugiră de cătră fata lui Avessa și intrară în cetate, și să întoarse loav de cătră fata fiilor Ammon și mărse în Ierusalim.

15. Și vădzu Siria că au greșit înaintea lui Israel și să adunară într-un loc.

16. Și trimise Adrazar și strinse Siria cea decinde de riul Hamalac și veniră la Elam, și Sovac, domnii puterii Adrazar, înaintea lor.

17. Și să spusse lui David și strinse pre tot Israelul și trecu Iordanul și sosi la Elam, și să rindui Siria împotriva lui David și dăde război cu el.

18. Și fugi Siria de cătră fata fiilor Israel, și ucisă David den Siria 700 de cară și 40 000 de călăreți; și pre Sovac, domnii puterii, îi lovi și muri acolo.

19. Și vădzură toti împărații, robii lui Adrazar, că au greșit înaintea lui Israel și să abătură cu Israel și slujiră lor. Și să spămintă Siria ca să mai mintuască pre fiii lui Ammon.

CAP 11

1. Și să făcu întor-cindu-se anul, la vremea țeserei împăraților, și trimise David pre loav și slugele lui împreună cu el și pre tot Israelul și au stricat pre fiii lui Ammon și ședzură pregiur Ravvath.

2. Și David ședzu în Ierusalim. [2.] Și fu de cătră sară și David să sculă den așternutul lui și imbla pre ceardacul casei împăratului și vădzu muiere scăldindu-să.

Mt. 4389, 1, 147' - 148'

de-acii atunci vă veți întoarce".

6. Iar feciorii lui Ammon, deaca văzură că fură ocăriti solii lui David, ei trimăseră și aduseră Siria Vethraamului și Siria Soveri a lui Rov în leafă 20 000 de pedestri și de la împăratul Amaleicului, de la Maaha, 1 000 de oameni și de la Istov 12 000 de oameni.

7. Iar David deaca întelăse, el trimăse pre loav și toată oastea cea vitează.

8. Și ieșiră feciorii lui Ammon și așăzură războiul înaintea porții cetății, iar sirianii Soveri lui Rov și Istov și amaleicite- nii stătură de eluș la cimp.

9. Iar loav văzu că va să fie război mare cu dinsu den fata războiului și denpotrivă lor și după dinsu și alăse den toti tinerii lui Israel și-i tocmi împotriva sirianilor.

10. Iar codina ce rămase o dăde pre mina frătine-său, lui Avessa, și o tocmi împotriva fecionilor lui Ammon.

11. Și zise loav cătră Avisa: „De vor intări sirianii asupra mea, tu să-mi fi intr-ajutor, iar de se vor intări spre tine fecionii lui Ammon, noi vom fi ne intr-ajutor.

12. Numai te îmbărbătează și să ne întărim de oameni, nostri și pentru cetatea Dumnezeului nostru, iar Domnul va face cele ce sint bune înaintea lui".

13. Și mărse loav și cu oamenii săi la război asupra sirianilor, iar ei fugiră denaintea lui.

14. Iar fecionii lui Ammon, văzind că au fugit sirianii fugiră și ei denaintea Avisei și intrară în cetate, și se întoarse și loav de la fecionii lui Ammon și mărse în Ierusalim.

15. Și văzind sirianii că nu putură sta înaintea israelitilor, se adunară la un loc.

16. Și trimăse Adrazar și aduse sirianii cei de căca parte de riul Halamacului și veniră la Iolam; și Sovac era hatmanii puterii lui Adrazar înaintea lor.

17. Și dăderă veste lui David, iar David adună tot Israelul și trecu Iordanul și mărse în Elam; și se tocmi sirianii asupra lui David și se loviră cu dinsu.

18. Și fugiră sirianii denaintea israelitilor. Și bătu David de la sirianii 700 de cară și 40 000 de călărești; și ucise și pre Sovac hatmanul și muri acolo.

19. Iar împărații totii și slugile lui Adrazar, deaca văzură că au căzut înaintea lui Israel, se plecară lui Israel și slujiră lui. Și fu frică sirianilor să mai mintuască ș-altădată pre fecionii lui Ammon.

CAP 11

1. De-acii, după întoarcerea anului aceluia în vremea ce vrea să țasă împărații la război, trimăse David pre loav și pre slugile sale cu dinsu și pre tot Israelul și bătu pre fecionii lui Ammon și ocăriră Ravvath;

2. Iar David rămase în Ierusalim. [2.] De-acii într-o zi, deaca se sculă David den așternutul său supt amiază, se primbla pre hora casei sale; și văzu den horă pre o muiere scăldindu-se;

Versunea modernă

după care vă puteți întoarce".

6. Când fiii lui Amon au văzut că David s-a simțit tare umilit, au trimis să tocmescă cu plată pe Sirienii din Bet-Rehov și pe Sirienii din Toba, douăzeci de mii de pedestrași, de la regele Amaleic din Maacha o mie de oameni și din Istov douăsprezece mii.

7. David a auzit de aceste pregătiri de război și a trimis pe loav cu toată oastea lui împotriva lor.

8. Amonitii au ieșit în rinduri de bătaie la poarta de intrare a cetății, pe când Sirienii din Toba, din Rehov, din Istov și din Maacha au așteptat deoparte în cimp.

9. Când loav a văzut că dușmanii vin din două părți, din față și din spate, a ales pe cei mai vitezi din toti tinerii lui Israel și s-au rinduit împotriva Sirienilor.

10. Iar pe cei ce rămăseseră, va incrednat lui Absai, fratele său, ca să se lupte împotriva Amonitilor.

11. Și loav a zis așa: „Dacă Sirienii mă vor împinge, tu să-mi vii în ajutor, iar dacă Amonitii te vor împinge, eu îți voi veni în ajutor.

12. Eu țare și să ne întărim pentru poporul nostru și pentru cetățile Dumnezeului nostru, și Domnul va face ce va binevoi".

13. Loav și cu poporul ce era cu el au intrat în luptă împotriva Sirienilor care însă au fugit din fata lor.

14. Iar fiii lui Amon, văzind că Sirienii o țau la fugă, au fugit și ei din fata lui Absai și au intrat în cetate. Iar loav s-a întors de la fiii lui Amon la Ierusalim.

15. Și Sirienii, dându-și seama că au fost învinși de Israeliti, s-au adunat la un loc.

16. Și a adonat Hadad-Ezer pe Sirienii de dincolo de Eufrat, iar aceștia au coborât la Helam; în fruntea lor se afla Sovac, căpetenia oștirii lui Hadad-Ezer.

17. Când i s-a spus lui David despre aceasta, el a chemat la arme pe toti Israeliti în putere, a trecut cu ei Iordanul și s-a oprit la Helam. Acolo a început războarea cu Sirienii.

18. Și au fugit Sirienii din fata lui Israel, iar David a zdrobit șapte sute de care cu patruzeci de mii de călăreți; căpetenia Sovac a fost rănit pe cimpul de bătaie și a murit acolo.

19. Și cind regii, pînă acum oameni lui Hadad-Ezer, s-au văzut învinși, au făcut pace cu Israeliti și s-au supus acestora, iar Sirienii n-au mai îndrăznit să vină în ajutorul Amonitilor.

CAP 11

David și Urie

1. Și a fost în vremea cind regii pleacă la război, primăvara la schimbarea anului, că David a trimis pe loav împreună cu slujitorii lui din întregul Israel, ca să se lupte cu Amonitii. Au pusit țara lor și au impresurat Raba; David însă a rămas în Ierusalim.

2. Spre seară, după ce s-a sculat din așternutul său, David s-a preumblat în foisorul casei regale, cind a văzut de acolo o femeie care se scălda;

Biblia 1688, pag. 227, col. I

І І ПЪ

ден соншора шн мѣхъѣ фелъмваста ла юпѣ фзаф
 1 шн тѣмнисе дакндо шн чѣрнѣ прѣ мѣхъ
 2 шн зѣсе зѣнхъ кѣте ачѣста вѣрсавѣ фатпа ахъ
 3 іанѣхъ мѣхъѣ оуѣн хѣтѣмѣахн ѣ Шн тѣм
 4 нисе дакндо садѣн шн ахѣс прѣ а шн фтѣрѣ кѣ
 5 прѣ а шн дѣрмн куаѣ , шн ахъ кѣрѣцнѣ дакѣ де
 6 не кѣрѣцнѣ бн , шн стѣ рѣтварсе ла касѣ бнѣ шн
 7 ахѣс фѣлѣтѣне мѣхъѣ . Шн трѣмнѣчѣ нѣдѣ по
 8 рѣчнѣ ахн дакндо шн зѣсе ахѣс бн ѣхнѣтѣ фпж
 9 бѣ тѣне рѣтѣ . Шн трѣмнѣсе дакндо кѣтѣрѣ тѣо
 10 ахъ зѣнхънѣдѣ трѣмнѣтѣ кѣтѣрѣ мнѣне прѣ оуѣрѣ хѣ
 11 тѣмѣа шн трѣмнѣсе тѣоахъ прѣ оуѣрѣ кѣтѣрѣ дакндо
 12 Шн кѣмн оуѣрѣ шн фтѣрѣ кѣтѣрѣ еѣа шн фтѣрѣ
 13 дакндо фпѣче тѣоахъ шн фтѣрѣ пѣте нѣрѣдѣахн
 14 шн фтѣрѣ пѣте рѣзѣвѣмѣ ахн ѣ Шн зѣсе ахѣс
 15 оуѣрѣнѣ погѣрѣтѣ ла касѣ та шн пѣлаѣ пнѣоахъ
 16 тѣахъ шн еѣшн оуѣрѣ ден касѣ фпѣрѣатѣахн , шн
 17 еѣшн ахѣтѣ дакндоахъ оуѣрѣцѣ дѣла фпѣрѣатѣахъ .
 18 Шн дѣрмн оуѣрѣ ахнѣтѣ оуѣа касѣнѣ фпѣрѣатѣахн
 19 фпѣрѣанѣ кѣтѣснѣ рѣтѣнѣ днѣмѣахнѣсѣахъ шн нѣсѣахъ
 20 погѣрѣтѣ ла касѣ ахн . Шн повѣстѣрѣтѣ ахн
 21 ахѣс зѣнхънѣдѣ кѣрѣнѣсѣахъ погѣрѣтѣ оуѣрѣ ла касѣ
 22 ахн шн зѣсе ахѣс кѣтѣрѣ оуѣрѣ нѣ ден касѣ тѣхъ
 23 ахъ кнѣнѣдѣ тѣнѣ погѣрѣтѣ ла касѣ тѣаѣ Шн
 24 зѣсе оуѣрѣ кѣтѣрѣ ахѣс кѣрѣнѣсѣахъ шн берѣнѣахъ шн
 25 тѣахъ шн рѣтѣнѣ днѣмѣахн мнѣне прѣ фѣаѣ чѣрѣнѣнѣ
 26 тѣрѣнѣсѣахъ шн еѣ вѣн фтѣрѣ фѣаѣ мѣтѣ еѣтѣ
 27 нѣкнѣ шн еѣрѣѣ шн еѣ дѣрмнѣ кѣ мѣахъѣ мѣѣ
 28 еѣѣ оуѣрѣтѣахъ тѣахъ дѣвѣмѣ фѣче нѣзѣжнѣтѣахъ ахѣ
 29 еѣтѣ . Шн зѣсе ахѣс кѣтѣрѣ оуѣрѣ шнѣнѣ ахнѣтѣ
 30 фѣтѣ фпѣрѣтѣ шн мнѣне тѣебѣн трѣмнѣтѣе шн ахъ
 31 шн зѣснѣ оуѣрѣ фпѣрѣсѣанѣ мѣѣсѣа ахѣаѣ , шн
 32 ахѣс зѣн . Шн ахъ кѣмѣ прѣ еѣа ахѣс шн ахъ
 33 мнѣнѣтѣ фпѣрѣнѣтѣ ахн шн ахъ еѣѣнѣ шн ахъ фѣѣ
 34 тѣмѣ прѣ еѣаѣ , шн еѣшн еѣаѣ касѣ дѣрмнѣ ла шѣрѣ
 35 нѣтѣахъ ахн кѣрѣвѣн днѣмѣахн ахн шн ла касѣ ахъ
 36 ахъ погѣрѣтѣ . Шн еѣ фѣкнѣ днмнѣнѣцѣ шн
 37 оуѣрѣсѣ ахѣс кѣтѣрѣ кѣтѣрѣ тѣоахъ , шн трѣмнѣсе
 38 еѣѣ кѣ мнѣа оуѣрѣнѣ . Шн еѣрѣсе фпѣрѣтѣе зѣнхънѣдѣ
 39 пѣте прѣ оуѣрѣ фпѣрѣтѣа рѣзѣвѣмѣахн чѣахн тѣрѣ
 40 шн вѣ фпѣрѣтѣрѣн дѣннѣпѣахъ ахн шн еѣѣа рѣннѣ
 41 шн ахѣнѣрѣн . Шн фѣ пѣрѣнѣдѣ тѣоахъ ла чѣтѣа
 42 тѣрѣ шн пѣсе прѣ оуѣрѣ ла касѣла оуѣнѣдѣ фѣаѣ , кѣтѣ
 43 еѣѣ мнѣнѣ пѣтѣрѣн сѣѣтѣа ахѣла . Шн еѣшнѣ
 44 еѣа мнѣнѣ чѣтѣтѣнѣ шн еѣ вѣтѣтѣ фпѣрѣнѣтѣ кѣ тѣоахъ
 45 шн ахъ кѣрѣвѣн днѣмѣахъ дѣн рѣвѣн ахн ахѣнѣ шн
 46 мѣрнѣ шн оуѣрѣ хѣтѣмѣахъ . Шн трѣмнѣсе тѣо
 47 ахъ шн рѣрѣнѣн ахн ахѣс тѣаѣтѣе кѣвнѣнтѣеа рѣзѣвѣ
 48 мѣнѣ кѣтѣрѣеа трѣмнѣтѣе кѣтѣрѣ фпѣрѣнѣдѣа .
 49 Шн пѣрѣнѣнѣ чѣахн трѣмнѣсе зѣнѣ ахѣс дѣпѣтѣе чѣеѣн
 50 сѣѣѣшнѣ тѣаѣ кѣвнѣнтѣеа рѣзѣвѣмѣахн , сѣѣрѣѣѣ
 51 кѣтѣрѣ фпѣрѣатѣахъ . Шн касѣнѣ дѣ еѣѣа еѣнѣ
 52 мнѣнѣа фпѣрѣатѣахн шн ахѣнѣ чѣеѣе чѣекѣнѣ вѣчнѣ
 53 ахѣрѣнѣтѣе кѣтѣрѣ чѣтѣтѣе ахѣѣѣтѣе нѣчнѣ
 54 шѣѣтѣе кѣтѣрѣ сѣѣтѣа дѣ ахѣрѣа зѣнѣахн ѣ
 55 зѣнѣ ахъ ахѣнѣтѣ прѣ ахѣмѣнѣхъ фѣрѣрѣа ахн берѣѣа
 56 фѣнѣ ахнмнѣѣ ахъ нѣ мѣахъ ахѣнѣнѣкѣтѣе сѣѣѣѣа
 57 тѣрѣ дѣ пѣаѣтѣе дѣ мѣахъ ахѣнѣрѣа ахн ахѣнѣрѣа зѣнѣ

- și muierea, frumoasă la chip foarte.
- 3. Și trimise David și cerea pre muiere. Și zise: „Au nu iaste aceasta Virsavie, fata lui Eliav, muierea Uriei hetteului?”.
- 4. Și trimise David slugi și luo pre ea. Și întră câtră ea și dormi cu ea. Și ea, curățindu-se de necurăția ei, și să întoarse la casa ei.
- 5. Și luo în pintece muierea. [5.] Și, trimițind, porunci lui David și zise: „Iată, eu sunt în pintece grea”.
- 6. Și trimise David cătră Ioav, zicînd: „Trimite cătră mine pre Urie hetteul”. Și trimise Ioav pre Urie cătră David.
- 7. Și veni Urie și întră cătră el. Și întrebă David: „În pace – Ioav? Și întru pace – norodul lui? Și întru pace – războiul lui?”
- 8. Și zise David Uriei: „Pogoară-te la casa ta și spală picioarele tale”. Și ieși Urie den casa împăratului; și ieși după dînsul ospăț de la împăratul.
- 9. Și dormi Urie lîngă ușa casii împăratului, împreună cu toți robii domnului său, și nu s-au pogorit la casa lui.
- 10. Și povestiră lui David, zicînd că: „Nu s-au pogorit Urie la casa lui”. Și zise David cătră Urie: „Nu den cale tu vii? Căce nu te-ai pogorit la casa ta?”
- 11. Și zise Urie cătră David: „Chivotul și Israil și Iuda lăcuiescu în corturi, și domnul mieu, Ioav, și robii domnului mieu pre fața țarenii tăbărăscu. Și eu voiu întră în casa mea să mănîncu și să beau și să dormu cu muierea mea? Viu sufletul tău, de voiu face cuvîntul acesta!”
- 12. Și zise David cătră Urie: „Șazi aicea încă astăzi, și mîine te voiu trimite”. Și au șăzut Urie în Ierusalim în zioa acēca și a doao zi.
- 13. Și-l chemă pre el David și au mîncat înaintea lui și au băut și au îmbătat pre el. Și ieși sara ca să doarmă la așternutul lui, cu robii domnului lui, și la casa lui n-au pogorit.
- 14. Și să făcu dimineață și scrise David carte cătră Ioav și trimise cu mîna Uriei.
- 15. Și scrise în carte, zicînd: „Pune pre Urie în precajma războiului celui tare și să vă întoarceți dennapoia lui, și să va răni și va muri”.
- 16. Și fu păzînd Ioav la cetate, și puse pre Urie la locul unde știia că oamenii puterii sînt acolo.
- 17. Și ieșiră oamenii cetății și să bătea împreună cu Ioav; și au căzut den norod, den robii lui David, și muri și Urie hetteul.
- 18. Și trimise Ioav și porunci lui David toate cuvintele războiului ca să le grăiască cătră împăratul.
- 19. Și porunci celui trimis, zicînd: „După ce vei să-vîrși toate cuvintele războiului să grăiești cătră împăratul.
- 20. Și va fi de să va sui mînia împăratului și va zice tie: «Ce căci v-ați apropiat cătră cetate a vă bate? N-ați știut că voru săgeta de asupra zidului?»
- 21. Cine au lovit pre Avemelech, feciorul lui Ierovaal, fiul lui Nir? Au nu muiere au aruncat o bucată de piatră de moară asupra lui de asupra zidului și au murit la

Ms. 45, f. 135^r

și muierea – frumoasă la chip foarte.

3. Și trimise David și cercă pre muiere și dzise: „Au nu iaste aceasta Virsavee, fata lui Eliav, muierea lui Urie hetheul?”

4. Și trimise David trimiși și o luă pre ea și intră cătră ea și dormi cu ea, și ea necurățindu-să de necurăția ei, și să întoarse la casa ei.

5. Și în pintece luă muierea și trimitînd porinci lui David și dzise: „Iată eu sîntu în pintece grea”.

6. Și trimise David cătră loav dzicînd: „Trimite cătră mine pre Uria hetheul”. Și trimise loav pre Uria, pre hetheul, cătră David.

7. Și veni Uria și intră cătră el și întrebă David: „Întru pace loav și întru pace nărodului și întru pace războiului?”

8. Și dzise David Uriei: „Pogoară-te la casa ta și-ți spală picioarele tale”. Și ieși Uria dentru casa împăratului și ieși denapoi lui ospăț a împăratului.

9. Și dormi Uria lîngă ușa casei împăratului împreună cu toți robii domnului său și nu s-au pogorit la casa lui.

10. Și povestiră lui David dzicînd că: „Nu s-au pogorit Uria la casa lui”. Și dzise David cătră Uria: „Nu den cale tu vii? Căce de nu te-ai pogorit la casa ta?”

11. Și dzise Uria cătră David: „Săcriul și Israel și Iuda lăcuiesc în corturi, și domnul meu, loav, și robii domnului meu pre fața țării tăbărăscu, și eu voi intra în casa mea să mănîncu și să beau și să dormu cu muierea mea? Cum? Viu îi sufletul tău, de voi face cuvîntul acesta?”

12. Și dzise David cătră Uria: „Ședzi aicea și-ncă astăzi și miine te voi trimite”. Și au ședzut Uria în Ierusalim întru dzua aceea și a doao dzi.

13. Și-l chemă pre el David și au mîncat înaintea lui și au băut și au îmbătut pre el. Și ieși sara ca să doarmă la așternutul lui cu robii domnului și la casa lui n-au pogorit.

14. Și să făcu dimineață și scrise David carte cătră loav și trimise cu mina Uriei.

15. Și scrise întru carte dzicînd: „Bagă pre Uria în preajma războiului celui tare și să vă întoarceți denapoi lui și să va rîni și va muri”.

16. Și fu păzînd loav la cetate și puse pre Uria la locul unde știa că oamenii puterii acolo.

17. Și ieșiră oamenii cetății și să bătea împreună cu loav și au cădzut dentru nărod den robii lui David și muri și-ncă Uria hetheul.

18. Și trimise loav și porinci lui David toate cuvintele războiului ca să le grăiască cătră împăratul.

19. Și porinci trimisului dzicînd: „După ce vei săvirși toate cuvintele războiului să grăiești cătră împăratul.

20. Și va fi de să va sui minia împăratului și va dzice ție: «Ce căce apropiat cătră cetate a vă bate? N-ați știut că vor săgeta deasupra zidului?”

21. Cine au lovit pre Avimeleh, feciorul lui Ierovaal, fiul lui Nir? Au nu muiere au aruncat o bucată de piatră de moară asupra lui deasupra zidului și au murit în

Ms. 4389, f. 147^r-148^r

și era acea muiere foarte frumoasă.

3. Și trimise împăratul să vadă ce muiere iaste: și-i spuseră că iaste Virsavia, fata lui Eliav, muierea lui Urie hetheul.

4. Și trimise David slugile sale și o aduseră la dînsul. Și intră la dînsa și se culcă cu dînsa. Și ea atunci se curățise de necurăția ei. [5.] De-acii se sculă și se întoarse la casa ei.

5. Și îngrecă muierea și trimise de spuse lui David dzicînd: „Iată că eu am îngrecat”.

6. Iar David trimise la loav dzicînd: „Să trimeti la mine pre Urie hetheul”. Și trimise loav pre Urie la David.

7. Și veni Urie la David și-l întrebă David de sănătatea lui loav și de sănătatea oștilor și de pace și de războiu.

8. De-acii zise David cătră Uriei: „Pasă la casa ta și-ți spală picioarele”. Și ieși Urie den casa împăratului și ieși după dînsul a slugă a împăratului.

9. Și se culcă Urie de dormi înaintea porții casii împăratului, iar nu merse la casa lui.

10. Și spuseră lui David dzicînd: „Urie n-au mers la casa lui”. Și zise David cătră Uriei: „Dară n-ai venit tu acum den cale? Pentru că ei n-ai mers la casa ta?”

11. Iar Urie zise: „Sierul Dumnezeului lui Israel și Iuda lăcuiesc în corturi, iar stăpînul meu, loav, și slugile stăpînului meu lăcuiesc pre fața pămîntului, la cîmp. Dară eu în ce chip să intru în casa mea să mănîncu și să beau sau să dorm cu muierea mea? Viu sufletul tău că nu voi face acest lucru!”

12. Iară David zise cătră Uriei: „Săzi dară aici astăzi și miine si te voru trimete poiimiine”. Și șazu Urie în Ierusalim în ziua aceea și în ziua a doaoa.

13. De-acii chemă David pre Uriei și prinzi cu dînsul și bău și se îmbătă. Și seara, deaca ieși, se culcă în așternutul lui cu slugile stăpînului său. Iar la casa lui nu merse.

14. Iar dimineața scrise David cărti la loav și le trimise pre Uriei.

15. Și în cărti scrise așa: „Să pui pre Uriei împotriva războiului, unde va fi mai greu și mai tare. De-acii voi să vă întoarceți înapoi de la dînsul, ca rîndu-l să moară”.

16. Deci așa fiind loav cetatea ocolită, puse pre Uriei despre partea dencătrouă știa el că sint oamenii mai bărbați și mai viteji în cetate.

17. Și ieșiră oamenii den cetate și se loviră cu loav și căzură mulți den oamenii lui David. Și peri și Urie hetheul.

18. Și trimise loav să spuie de aceea lui David și de războiu.

19. Și zise olăcariului așa: [19.] „Deaca vei sfîrși toate vorbele căce ce vei grăi cătră împăratul pentru războiu

20. Și deaca vei vedea că se minie împăratul și-ți va zice: «Dară pentru ce v-ați apropiat de ați dat războiu lîngă cetate? Dară nu știți voi că săgeată de pre ziduri?”

21. Dară pre Avimeleh, feciorul lui Ierovaal, au n-au aruncat o muiere într-însul cu o frîntură de rîșnită de pre zid și l-au lovit și au murit în

Verstunca modernă

și femeia era foarte frumoasă.

3. Și a trimis David să vadă cine este. Și s-a spus: „Nu cumva este Batșeba, fiica lui Eliam, nevasta lui Urie Hetheul?”

4. Și a trimis David soli să o ia. Ea a venit și el s-a culcat cu ea. Și a zămășit. Apoi femeia curățindu-se de necurăția ei, s-a întors acasă.

5. Și a trimis vorbă lui David, zicînd: „Iată eu sint însărcinată”.

6. Și David l-a chemat pe loab și a zis: „Ade-mi pe Urie Hetheul”. Și loab a trimis pe Urie la David.

7. Urie a sosit și s-a dus la David. Iar David l-a întreat despre sănătatea lui loab, ce face poporul și cum merge războiul.

8. Și i-a zis David lui Uriei: „Du-te acasă și spală-ți picioarele!”. Și a ieșit Urie din casa regelui în urma lui s-a dus daruri.

9. Și a dormit Urie la ușa casei regelui, cu toți slujitorii stăpînului său și nu a coborît la săfașul lui.

10. I s-a povestit lui David că Urie nu mersese acasă. Și l-a întreat David: „Iată, tu vii de pe drumuri, de ce nu te-ai întors la casa ta?”

11. Și a zis Urie către David: „Cît chivotul Domnului și Israel și Iuda locuiesc în corturi, și stăpînul meu loab și slujii lui sint în tabără, cu să mă due la casa mea, să mănîncu și să beau și să dorm cu soata mea? Mă jur pe viata ta și pe viata sufletului tău, că nu voi face acesta”.

12. Și a grăit David către Uriei: „Mai rămii o zi aici, miine o să-ți dau drumul”. Și a rămas Urie în ziua aceea și în cea următoare în Ierusalim.

13. Și l-a pofit David la masa lui. L-a îmbătut, dar cînd s-a înserat, nu s-a dus la casa sa, ci a dormit tot în așternutul lui cu robii stăpînului său.

14. Dimineața David a făcut o scrisoare către loab și a trimis-o prin Uriei.

15. Și scria așa: „Puneți-l pe Uriei în cîmpul de bătaie cel mai crîncen, întoarceți-vă îndărătul lui, ca să fie rînit și ucis”.

16. Astfel loab a pus pe Uriei la împresurarea cetății într-un loc unde știa că sint ostași mai viteji.

17. Și au ieșit ostașii cetății și s-au luptat cu loab și au căzut citiva din slugile lui David, împreună cu Uriei Hetheul.

18. Și loab l-a înștiințat pe David de mersul războiului.

19. Și i-a pofitit solului și i-a zis: „După ce vei povesti regelui tot mersul luptei, și vei vedea

20. Că regele se va aprinde de mine și-ți va zice: «De ce v-ați luptat așa de aproape de cetate? Nu bănuiați voi că arcașii vor săgeta peste zid?”

21. Cine a ucis pe Abimelec, fiul lui Ierubaal? Nu cumva o femeie a aruncat o bucată de piatră de moară peste zid în el și l-a lovit și el a murit la

срѣчѣ ѿ б

срѣ

рѣчи, шѣ ѡмърѣт аа даиѡсаи ѡ перѣрѣ кѡчи
 еаи ѡдѣлѣти азъ зѣдъ ѡ шѣ кѣн зѣче шѣ ѡрѣе хѣ
 шѣа ѡдѣрѣи. Шѣ мѣрсе тринаи сѣль ахѣ бѣ
 тѣла ахѣтѣрѣ прѣрѣрѣ аа тѣрѣсаи мѣ, шѣ мѣрѣ
 се шѣ сѣдѣ ахѣ даиѡдъ, тѣмѣе кѣжѣ аѡ порѣшѣ
 ахѣ тѣ ахѣ, тѣмѣе кѡдѣнѣтеле прѣрѣрѣрѣ
 Шѣ сѣ мѣжѣе даиѡдѣ кѣтѣрѣ тѣла ахѣ, шѣ зѣче да бѣ
 кѣдъ кѣтѣрѣ тѣа тринаи, ѡ перѣрѣ кѣчи вацъ ѡрѣрѣ
 плаѣ ахѣтѣрѣ тѣмѣе кѡсѣвѣе ва тѣи ѡ аѡ шѣ шѣ
 кѣ кѣкѣ рѣнѣ дѣла зѣдъ? У мѣ аѡ ахѣнѣе прѣ
 ахѣ мѣаѡ фѣтѣрѣ ахѣ тѣрѣаааѡ аѡ нѣ аѡ аѡрѣ аѡ
 аѡ рѣааѣ прѣстѣе аа сѣвѣааѣтѣ дѣ пѣаѣтѣ дѣ аѡ а
 рѣ дѣ рѣ зѣдъ шѣ аѡ мѣрѣт аа даиѡсаи ѡ перѣрѣ
 кѡчѣ вацъ ѡрѣрѣаѣтѣ ахѣнѣе зѣдъ? Шѣ зѣче тринаи бѣ
 ахѣ аѡ ахѣтѣрѣ даиѡдъ кѣчѣн сѣдъ аѡ прѣстѣе нѣ
 сѣааѣтѣ, шѣ еаѣрѣ аѡ дѣрѣаѡ кѡлѣтѣрѣ аѡ цаѣрѣнѣ,
 шѣ кѣ аѡ фѣкѣѣтѣ аѡ дѣрѣаѡ рѣ пѣнѣ аа ѡ шѣ аѡ чѣтѣ
 шѣ. Шѣ аѡ сѣрѣтѣаѣтѣ зѣаѣе сѣрѣтѣтѣ аѡ дѣрѣаѡ бѣ
 сѣаѡнаѣ тѣаѣ аѡ сѣрѣаѡ зѣдъ ахѣ, шѣ ѡмърѣтѣ
 аѡ тѣрѣ сѣаѡнаѣ аѡ прѣрѣрѣ ахѣ, шѣ аѡ кѣ рѣ сѣдѣ
 тѣѣ ѡрѣе хѣтѣтеле аѡ мѣрѣтѣ. Шѣ зѣче да бѣ
 вацъ ѡрѣрѣ тѣа тринаи, аѡ сѣпаѣѣнѣ рѣнѣ рѣнѣ тѣа
 нѣ рѣдъ сѣе аѡ шѣ ѡнѣ тѣнѣ кѡсѣжѣтѣ аѡ тѣста,
 тѣнѣ сѣнѣ сѣрѣ аѡ шѣ аѡ тѣе сѣнѣ аѡ шѣ ва мѣжѣе сѣ
 кѣѣ, аѡ прѣрѣтѣ рѣ зѣе аѡ тѣѣ аа тѣаѣтѣ, шѣ ѡ
 сѣрѣтѣ прѣ аѡ шѣ еѣрѣ аѡ прѣ аѡ. Шѣ аѡ зѣе аѡ аѡ
 рѣ сѣрѣнѣ нѣ аѡ мѣрѣтѣ сѣрѣе прѣрѣаѣтѣ аѡ шѣ, шѣ
 аѡ пѣжѣе тѣнѣтѣ еѣрѣаѣтѣ аѡ шѣ. Шѣ тринаи бѣ
 кѣаѣ шѣ тринаи даиѡдъ шѣ сѣаѡнѣе прѣ аѡ ааѣ
 сѣ аѡ шѣ сѣрѣтѣ аѡ шѣ мѣрѣ, шѣ сѣнѣсѣ аѡ шѣ
 фѣнѣ, шѣ рѣдъ сѣе аѡ рѣтѣтѣ кѡсѣжѣтѣ аѡ прѣаѣ аѡ фѣ
 рѣтѣ аѡ нѣ аѡ аѡ прѣ аѡ сѣнѣ даиѡдъ ахѣ.

КАП ВІ

ВІ тринаи сѣ аѡ нѣ аѡ прѣ нѣ аѡ нѣ прѣрѣрѣ аѡ шѣ
 рѣ дѣѣ ѡ шѣ аѡ прѣ аѡ аѡ шѣнѣ зѣче аѡ
 сѣдѣнѣнѣ аѡ рѣ мѣе кѡсѣаѣтѣ, шѣ зѣче
 аѡ шѣ бѣ сѣ мѣнѣнѣ рѣаѡ аѡ прѣрѣ тѣаѣтѣ, сѣ
 аѡ аѡ гѣтѣ шѣ ѡрѣнѣ аѡ сѣрѣаѡ. Шѣ аа бѣ
 зѣе вѣгѣнѣ рѣаѡ тѣѣ мѣ шѣ зѣрѣгѣ мѣаѣтѣ фѣрѣтѣе.
 Шѣ аа зѣе сѣрѣаѡ нѣ рѣаѡ немѣнаѣ фѣрѣрѣдѣнѣ мѣнѣ сѣ
 мѣаѡ шѣ мѣнѣе, ваѣтѣ аѡ аѡ гѣнѣнѣтѣ сѣ шѣ сѣ аѡ
 сѣрѣаѡтѣ шѣ ѡмърѣтѣ прѣ аѡ шѣ аѡ вѣрѣкѣѣтѣ
 аѡ рѣрѣдѣтѣ кѣ сѣ шѣ аѡ рѣрѣдѣтѣ кѣ фѣнѣ ахѣ дѣ сѣ
 рѣнѣ, дѣнѣ пѣжѣнѣ ахѣ мѣнѣаѣ, шѣ дѣнѣ пѣхѣрѣаѣ
 ахѣ вѣѣ шѣ рѣкѣаѣ ахѣ рѣрѣ мѣѣ, шѣ еѣрѣ ахѣ кѣ
 сѣ фѣаѣтѣ. Шѣ бѣнѣнѣ вѣаѣтѣ рѣ аѡ сѣ мѣ аѡ тѣе вѣ
 тѣрѣ, шѣ кѣсѣе фѣрѣрѣ сѣе аѡ дѣнѣ тѣѣ рѣаѣе ахѣ шѣ
 дѣнѣ зѣрѣгѣе ахѣ, ѡ ва сѣе фѣаѣе сѣтрѣнѣ ахѣнѣ тѣе аѡ
 бѣнѣнѣтѣ кѣтѣрѣеѣ, тѣе аѡ сѣе мѣаѡ шѣ аѡ сѣ нѣ ахѣнѣ тѣе
 ахѣ сѣрѣаѡ шѣ аѡ фѣрѣаѣтѣ прѣ аѡ ѡ мѣ ахѣнѣ тѣе аѡ кѣ
 нѣтѣнѣтѣ рѣе. Шѣ сѣ мѣжѣтѣ дѣдѣ кѣ ѡрѣрѣе
 сѣрѣтѣ прѣ сѣ мѣ, шѣ зѣче аѡ дѣнѣ кѣтѣрѣ нѣ дѣаѡнѣ,
 ваѣ рѣ рѣдѣаѣ кѣ фѣнѣ дѣ мѣаѣтѣ жѣтѣ сѣ мѣ аѡ кѣ
 рѣе аѡ сѣ рѣкѣѣтѣ аѡ аѣтѣаѣ. Шѣ мѣаѡ шѣнѣ сѣаѣ
 пѣтѣнѣ рѣсѣпѣаѣтѣ, пѣтѣрѣ кѣ кѣ аѡ фѣрѣкѣѣтѣ
 рѣрѣаѣтѣ аѡ тѣста, шѣ пѣнѣрѣ кѣ рѣ нѣ сѣдъ фѣаѣ
 рѣтѣ. Шѣ зѣче нѣ дѣаѡнѣ кѣтѣрѣ аѡ дѣ тѣѣ шѣнѣ
 ѡ мѣ аѡ тѣе мѣ фѣрѣаѣтѣ аѡ тѣста, аѡ фѣсѣтѣ зѣче рѣ мѣнѣ
 аѡ сѣрѣаѡ ахѣ тѣрѣаѡлѣе, ѣѣ сѣжѣтѣ кѣ рѣ аѡ тѣе мѣ ѡрѣе
 прѣ

Biblia 1688, pag. 227, col. II

Thamnasi? Pentru căci v-ați apropiat la zidu?», și vei zice: «Și Urie hetteul au murit».

22. Și mărse trimisul lui Ioav către împăratul la Ierusalim, și mărse și spuse lui David toate cîte au poruncit lui Ioav, toate cuvintele războiului. [23.] Și să minie David către Ioav și zise David către cel trimis: „Pentru căci v-ați apropiat lingă cetate ca să vă bateți? Au n-ați șitut că vă veți rani de la zid? [24.] Cine au lovit pre Avemeleh, feciorul lui Ierovaal? Au nu muiere au aruncat preste el o bucată de piatră de moară de pre zidu și au murit la Thamnasi? Pentru căci v-ați apropiat lingă zidu?”.

23. Și zise trimisul către David: „Căci s-au întărit preste noi oamenii, și ieșiră asupra noastră la țarină și ne-am făcut asupra lor pină la ușa cetății.

24. Și au săgetat ceia ce săgeată asupra slugilor tale de asupra zidului și au murit dentru slugile împăratului, și încă robul tău, Urie hetteul, au murit”.

25. Și zise David către cel trimis: „Aceasta vei grăi lui Ioav: «Nu rău fie întru ochii tăi cuvîntul acesta, căci uneciori așa și alteori așa va mîncea sabia. Întărește războiul tău la cetate și o surpă pre ea și biruiește pre ea!».

26. Și auzi muierea Uriei că au murit Urie, bărbatul ei, și au plîns pentru bărbatul ei.

27. Și trecu jalea și trimise David și o adună pre ea la casa lui. Și să făcu lui muiere și să născu lui fiu. Și rău să arătă cuvîntul carele au făcut David întru ochii Domnului.

CAP 12

1. Și trimise Domnul pre Nathan prorocul către David. Și întră la el și-i zise lui: „Spune-mi dară mie judecată – și zise lui: 2 oameni era într-o cetate, unul bogat și unul sărac.

2. Și la cel bogat era turme și cirezi multe foarte.

3. Și la cel sărac nu era nemica, fără de numai o miclușă mică, carea au agonisitu-o și o au cruțat și au hrănitu-o pre ea și au crescut împreună cu el și împreună cu fiii lui deodată: den piinea lui mîncea și den păharul lui bea și în sinul lui dormiia, și era lui ca o fată.

4. Și veni călătoriu la omul cel bogat, și nu se îndură să ia den turmele lui și den cirezile lui ca să facă streinului ce au venit către el, ce luo miclușaoa omului celui sărac și au făcut pre ea omului ce au venit către el”.

5. Și să minie David cu urgie foarte pre om, și zise David către Nathan: „Viu Domnul, că fiiu de moarte iaste omul carele au făcut aceasta.

6. Și miclușita o va plăti înșăptit, pentru căci că au făcut cuvîntul acesta și pentru care nu s-au îndurat”.

7. Și zise Nathan către David: „Tu ești omul ce ai făcut aceasta! Acestea zice Domnul Dumnezăul lui Israil: «Eu sint Carele te-am uns pre tine în împărat preste

Mt. 45, f. 135'

Thamnasi? Pentru căce v-ați apropiat la zid?», și vei dzice: «Și-neă Uria hetteul au murit?».

22. Și mēse trimisul lui Ioab cătră împăratul la Ierusalim și mēse și spuse lui David toate cîte i-au porincit lui Ioab², toate cuvintele războiului. Și să minia David cătră Ioab și dzise David cătră cel trimis: „Pentru căce v-ați apropiat lîngă cetate ca să vă bateți, n-ați știut că veți rani de la zidu? Cine au lovit pre Avimeleh, feciorul lui Ierovaal? Au nu muiere au aruncat preste el o bucată de moară de pre zid și au murit la Thamnath? Pentru căce v-ați apropiat lîngă zid?».

23. Și dzise trimisul cătră David: „Căce s-au întărit preste noi oamenii și iesiră asupra noastră la tarină și ne făcum asupra lor până la ușa portii.

24. Și au săgetat ceia ce săgeată cătră slugele tale de asupra zidului și au murit dentru slugele împăratului, și-neă robul tău, Uria hetteul, au murit”.

25. Și dzise David cătră trimis: „Acēstea vei grai lui Ioab: «Nu rău fie întru ochii tăi cuvîntul acesta, căce uneorî așa și unedate așa va minca sabia. Întărește războiul tău la cetate și o surpă pre ea și o întărește pre ea»”.

26. Și audzi muierea Uriei că au murit bărbatul ei și au plînsu pre bărbatul ei.

27. Și trecu jalea și trimise David și o adună pre ea la casa lui și să făcu lui muiere și-i născu lui fiu. Și rău să arată cuvîntul carele făcu David întru ochii Domnului.

CAP 12

1. Și trimise¹ Nathan proroocul cătră David și intră la el și-i dzise lui: „Spune-m, dară mie judecată?”. Și-i dzise lui: „2 oameni era întru o cetate, unul bogat și unul mēser.

2. Și la cel bogat era turme și cirezi multe foarte.

3. Și la cel mēser nu era nimic fără numai o mielușă mică, carea au agonisitu-o și au crutat-o³ pre ea și au crescut împreună cu el și împreună cu fiii lui deodată. Dentru pîinea lui minca și dentru păharul lui bea și întru sinul lui dormia și era lui ca o fată.

4. Și veni drumăt la omul cel bogat și nu să îndurā să ia den turmele lui și dentru cirezile lui ca să facă strîinului ce au venit cătră el⁴, și luā mielușita omului celui sărac și au făcut pre ea omului ce au venit cătră el”.

5. Și să minie David cu urgie foarte pre om și dzise David cătră Nathan: „Viu îi Domnul ce fiu al morții iaste omul carele au făcut aceasta.

6. Și mielușita o va plăti înșepțită, pentru căce că au făcut cuvîntul acesta și pentru carele nu s-au îndurat”.

7. Și dzise Nathan cătră David: „Tu ești omul ce au făcut aceasta. Acēstea dzice Domnul Dumnezăul lui Israel: «Eu sîntu carele te-am unsu pre tine întru împărat preste

Mt. 4389, f. 148'

Thamnas? Dară voi pentru căci v-ați apropiat de zid?», atunci tu să zici: «Și robul tău, Urie hetteul, încă fu ucis și omorib”.

22. Și se duse olăcariul lui Ioab la împăratul în Ierusalim și mēse și spuse lui David toate cîte-i zisese Ioab și pentru războiu. Și întēlese David toate cîte-i spuse olăcariul lui Ioab și se minie pre Ioab și zise cătră olăcar: „Dară căci v-ați apropiat să vă bateți lîngă cetate? Dară nu știți că lîngă zidun mult omor iaste? Dară pre Avimeleh, feciorul lui Ierovaal, cine l-au ucis? Au n-au aruncat o muiere după un zid cu o frîntură de rîșnită într-insul de l-au lovit și au murit în Thamnas? Dară voi căci v-ați apropiat de zid?».

23. Iar olăcariul zise cătră David: „Întăritu-se-au oamenii aceia asupra noastră și au ieșit la noi la cîmp: de-acii noi am gonit pină la poarta cetății.

24. Iar săgetători au săgetat despre ziduri în noi și au săgetat pre multi den slugele împăratului; și au ucis și pre Urie hetteul de au murit.

25. Iar David zise cătră olăcar: „Așa să zici lui Ioab: să nu se mîhnească pentru acest lucru, că acuma fu așa, iar altă dată într-alt chip va fi războiul. Ce întărește războiul tău asupra cetății să o surpi”.

26. Și auzi muierea lui Urie că au murit Urie, bărbatul ei, și plînsu și jăli pentru dînsul.

27. Iar deaca trecu jalea, trimise David de o aduse în casa lui și-i fu muiere și-i născu fecior. Și se arată rău acest cuvînt care făcu David înaintea Domnului.

CAP 12

1. Și trimise Domnul pre Nathan proroocul la David și intră la dînsul și-i zise: „Răspunde-mi, împărate, judecată: [2.] Era 2 oameni într-o cetate. Unul era bogat, iar altul sărac.

2. Ce cel bogat avea turme de oi și cirezi de boi multe¹.

3. Iar cel sărac nu avea nimic, fără numai o mielușă mitică, carea o cîștigase și o cruta și o hrăniia și crescu la dînsul depreună cu copiii lui; și minca den pîinea lui și bea den păharul lui și în sinul lui dormia și-i era ca o fată.

4. De-acii veni un oaspe² la omul cel bogat, iar el nu vru să ia den turmele sale și den cirezile sale să facă prînz oaspei care venise la dînsul, ce au luat mielușaoa celui sărac de au făcut prînz bărbatului care venise la dînsul”.

5. Iar David se minie foarte pre omul acela și zise cătră Nathan: „Viu Domnul, că omul acela care au făcut așa iaste vrîdnic de moarte.

6. Iar mielușaoa să o plătească înșepțită, deaca au făcut cuvîntul acesta și deaca nu se-au îndurat”.

7. Iar Nathan zise cătră David: „Tu ești omul acela ce au făcut așa. Ce iată că așa-ți grătēște Domnul Dumnezcul lui Israel: «Eu te-am uns pre împărație întru

Versiunea modernă

Tebet? De ce v-ați apropiat așa de mult de zid? Atunci să-i zici: „Și Urie Hetteul a murit”.

22. Și a mers solul lui Ioab la rege în Ierusalim și i-a spus lui David toate cîte i-a porincit Ioab despre treburile războiului. Și s-a miniat David pe Ioab și i-a zis solului: „De ce v-ați apropiat de cetate ca să vă bateți? N-ați știut oare că vă pot lovi de pe zidurile cetății? Cine a ucis pe Avimelec, fiul lui Ierubaal? Nu cumva a fost o femeie care a aruncat o bucată de piatră de moară peste zid și el a murit la Tebet? De ce v-ați apropiat așa de mult de zid?».

23. Și zise solul către David: „Oamenii aceia au fost mai tari decît noi și au ieșit la cîmp împotriva noastră, iar noi i-am gonit pină la poarta cetății.

24. Acolo arcașii au tras de pe zid asupra slujitorilor tăi și au murit dintre slujitorii regelui și a murit și slujitorul tău Urie Hetteul”.

25. Și a zis David către sol: „Așa să grătēști lui Ioab: „Nu te tulbura, căci sabia mînică odată pe unul, altă dată pe altul. Întețește războiul împotriva cetății și surp-o”.

26. Și auzind femeia lui Urie că bărbatul ei a murit, a plîns după bărbatul ei.

27. Iar cînd a trecut vremea jalei, David a luat-o în casa lui și ea a ajuns sotra lui și i-a născut un fiu, iar în ochii Domnului fața lui David s-a arătat a fi rea.

CAP 12

Natan mustră pe David. Nașterea lui Solomon

1. Și a trimis Domnul pe Nathan proroocul la David și a venit acela la el și i-a grăt: „Erau într-o cetate doi oameni, unul bogat și unul sărac.

2. Cel bogat avea foarte multe turme și cirezi.

3. Iar cel sărac n-avea nimic, numai o mică mielușea, pe care o cumpărase. Și a ținut-o și a hrănit-o împreună cu copiii lui. Din pîinea lui minca și din paharul lui bea. La sinul lui dormea, și i-era ca o fiică.

4. Și a poposit un călător la cel bogat; și nu s-a îndurat să ia din turmele și din cirezile lui ca să gătēască pentru omul care a venit la el, ci a luat mielușeaa săracului și a gătit-o pentru omul care venise la el”.

5. Aprins de minie David a strigat către Natan: „După cum este adevărat că Domnul este viu, tot așa de adevărat este că omul acesta este vinovat de moarte.

6. Pentru mielușea el trebuie să plătească împătrit, pentru că a făcut una cu asta și nu avut milă”.

7. Și a zis Natan către David: „Tu ești omul care a făcut aceasta. Așa zice Domnul Dumnezcul lui Israel: «Eu sînt acela ce te a uns rege peste

Mt. 45, l. 135

Israël și eu sîntu ceta ce te-am mîntuit pre tine den mina lui Saul.

8. Și am dat ție casa domnului tău și muierele domnului tău întru sînul tău și am dat ție casa lui Israël și a Iudei. Și de iaste puțin ție, voi mai adaoge ție ca și acestea.

9. Și⁶ căce ai dăfămat cuvîntul Domnului ca să faci răul întru ochii Domnului? Pre Uria hetteul l-ai omorit cu sabia și pe muierea lui ai luat întru muiere ție și pre el l-ai ucis cu sabia fiilor Ammon.

10. Și acum nu să va depărta sabia den casa ta până în vac, că m-ai dăfămat pre mine și ai luat pre muierea lui Uria hetteul ca să-ți fie ție întru muiere».

11. Acestea dzice Domnul: «Iată, eu scol asupra ta rele dentru casa ta și voi lua pre muierele tale înaintea ochilor tăi și voi da aproapei tău și să va culca cu muierele tale înaintea soarelui acestuia.

12. Căce tu ai făcut pre ascuns, și eu voi face cuvîntul acesta înaintea a tot Israelul și înaintea soarelui acestuia». [13.] Și dzise David lui Nathan: „Greșit-am Domnului!”.

13. Și dzise Nathan cătră David: „Și Domnul au mutat păcatul tău. Nu vei muri.”

14. Fără însă că indemnînd ai indemnat pre neprietenii tăi cu cuvîntul acesta, și-ncă fiul tău ce au născut ție cu moarte va muri!”.

15. Și să duse Nathan la casa lui. Și zdrobi Domnul pre copilașul carele au născut muierea Uriei lui David și bolnăvi.

16. Și cercă David pre Dumnedzău pentru copilaș și posti David postu și întră și mase și dormi pre pămîntu.

17. Și să sculară la el cei mai bătrîni a casei lui să-l scoale pre el de la pămîntu, și n-au vrut și n-au mîncat împreună cu ei piine.

18. Și fu întră dzia a șapte, și muri copilașul. Și să spămîntară robii lui David a-i spune lui că au murit copilașul, căce au dzis: „Iată, cînd încă copilașul trăia, am grăit cătră el și n-au ascultat glasul nostru. Și cum vom dzice cătră el că au murit copilașul? Și va face rele!”.

19. Și pricepu David că slugile lui șioptescu și socoti David că au murit copilașul. Și dzise David cătră slugile lui: „Au murit-au copilașul?”. Și dziseră: „Au murit!”.

20. Și să sculă David de pre pămîntu și s-au scaldat și s-au unsu și-ș prîmeni hainele lui și întră în casa lui Dumnedzău și să închină lui; și întră în casa lui și ceru piine a mîncea. Și puseră lui piine și au mîncat.

21. Și dziseră slugile lui cătră el: „Ce iaste cuvîntul acesta carele ai făcut pentru copilaș? Căce încă copilașul fiind viu, plîngeai și postea și bdenuai¹², și cînd au murit copilașul te-ai sculat și ai mîncat piine și ai băut!”.

22. Și dzise David: „Până cînd trăia încă copilașul, am postit și am plînsu, căce am dzis: «Cine știe, de mă va milui Domnul și va trăi copilașul?»

23. Și acum au murit. Pentru căce aceasta eu postescu? Au putea-voi a-l întoarece pre însul încă? Că eu voi

Mt. 4389, l. 148-148

Israël, eu te-am mîntuit den mîintele lui Saul

8. Și ți-am dat casa stăpînului tău și muierele stăpînului tău în sînul tău și ți-am dat casa lui Israël și a Iudei, iar de-ți iaste puțin atîta, eu să-ți și mai adaog mai mult.

9. Dară tu că ce ai spusreac cuvîntul Domnului de ai făcut hieleşug înaintea lui? Și ai ucis pre Uria hetteul cu sabia și ai luat muierea lui să fie ție muiere, iar pre Uria acela tu l-ai ucis cu sabia feciorilor - Ammon.

10. Ce acum să nu se dăpărteze sabia den casa ta până în veac, căci m-ai bulit și ai luat pre muierea lui Uria hetteul să fie ție muiere».

11. Pentr-aceea așa grăiește Domnul: «Iată, eu voi rădica asupra ta răotate den casa ta; și voi lua muierele tale denaintea ochilor tăi și le voi da vecimilor tăi de se vor culca cu dînsule înaintea acestui soare.

12. Și tu ai făcut în taină, iar eu voi face cuvîntul acesta înaintea a tot Israelul și înaintea acestui soare». [13.] Iar David zise cătră Nathan: „Greșit-am înaintea Domnului meu!”.

13. Nathan zise cătră David: „Luat-au Domnul păcatul tău de la tine și nu vei muri.”

14. Ce numai ce voi ascuti pre vrăjmașii tăi cu glasul acesta și feciorul tău acesta care se-au născut te va muri!”.

15. Și se duse Nathan acasă, iară Domnul bolnăvi copilul care-l născu muierea lui Urie lui David.

16. Iar David cercă pre Domnul pentru copil și se posti David eu post; și se îmbracă într-un zăblău și căzu jos pre pămînt.

17. Iar bătrîni casei lui merseră la dînsul vrînd să-l rădice de pre pămînt, iar el nu vrea să se scoale, nici gustă piine cu dînșii trei zile.

18. Iar cînd fu a 7 zi, muri copilul. Și se temură slugile lui David să-i spue că au murit copilul zicînd: „Încă pînă era copilul viu el nu ne asculta, dară acum cum vom dzice cătră dînsul că au murit copilul? Și va face rele!”.

19. Iară David înțelșe că era slugile lui triste și pricepu că au murit copilul. Și zise cătră slugile sale: „Au murit-au copilul?”. Ei ziseră: „Murit-au!”.

20. De-acîi David se sculă de la pămînt și se scaldă și se unse și-și schimbă hainele și întră în casa Domnului și se închină lui și se întoarese în casă-și. Și porănci să-i puie piine să mîncece. Și-i puseră piine și mîncă.

21. Iară slugile lui îi ziseră: „Ce poate fi acest lucru ce ai făcut pentru copil? Că pînă era copilul viu, te postiași și plîngeai și privegheai, iar deaca muri, tu te sculași de mînceși și băuși!”.

22. Iar David / rîspunse: „Cînd era copilul viu, eu mă postiam și plîngeam, zicînd: «Cine știe, dară de mă va milui Domnul și va trăi copilul?»

23. Iar acum au murit: ce pentru ce să mă mai postesc? Au doară voi putea să-l mai întore? Ba, că eu voi

Versiunea modernă

Israel, și eu sînt acela care te-a scăpat din mina lui Saul.

8. Și ți-am dat ție casa domnului tău și pe femeile domnului tău în sînul tău și ți-am dat casa lui Israel și a Iudei. Și dacă aceasta este puțin, ți-ăș mai da.

9. Pentru ce ai nesocotit tu cuvîntul Domnului făcînd rău înaintea ochilor Domnului? Pe Uria Hetteul tu l-ai omorit cu sabia, și pe femeia lui ți-ai luat-o ca soție. Și pe el ai ucis cu sabia fiilor lui Amon.

10. Acum nu se va mai depărta sabia deasupra casei tale în vece pentru că m-ai defăimat pe mine și ai luat pe femeia lui Uria Hetteul ca să-ți fie te soție.”

11. Aceasta zice Domnul: „Eu voi ridica asupra ta toate relele chiar din casa ta, și voi lua femeile tale și le voi da aproapei tău să se culce cu ele înainte de apusul soarelui.”

12. Ce ai făcut tu pe ascuns, eu voi face în văzul a tot Israelul și înainte de apusul soarelui!”.

13. Atunci David a zis către Nathan: „Am păcătuit împotriva Domnului.” Și Nathan a zis: „Domnul a mutat păcatul tău, nu vei muri.”

14. Dar fiindcă tu prin aceasta ai dat dușmanilor prietenul de a-l huli pe Domnul, va muri cu moarte fiul cel născut de Batșeba.”

15. Și s-a întors Nathan acasă, iar Domnul a levit eu boală grea pe copilașul pe care l-a născut femeia lui Urie lui David.

16. Și David s-a rugat de Dumnezeu pentru copil: a tinut post aspru și noaptea a petrecut-o culcat pe pămîntul gol.

17. Atunci bătrîni casei s-au pomit să-l scoale de pe pămînt, dar el n-a vrut și nici n-a mîncat piine cu ei.

18. După o săptămîină a murit copilașul. Șerbiu lui David s-au temut să-i spună regelui că pruncul murise, că ziceau: „Iată, cînd copilașul trăia încă, și noi îl alintam, el nu ne-a ascultat; cum îi vom spune oare acum că copilul e mort? Ar putea să facă vreun rău.”

19. Și vîzînd că șerbiu își șoptese, David a priceput că pruncul murise. Și a zis David către șerbiu său: „A murit oare copilașul?” Iar ei au spus: „A murit!”

20. Și s-a ridicat David de la pămînt, s-a spălat, s-a uns, și-a schimbat hainele și s-a dus în casa Domnului, să se închine. Întorcîndu-se acasă, a cerut să mîncece și i s-a dat piine. Și a mîncat.

21. Și i-au întreat șerbiu: „Ce înseamnă asta? Cînd copilașul trăia, ai plîns, ai postit și n-ai dormit. Acum, după ce a murit, te-ai sculat și ai mîncat piine.”

22. Iar David le-a zis: „Cît a trăit pruncul, am postit și am plîns. Căci ziceam: Cine știe, dacă Domnul va avea milă de mine și pruncul va trăi.”

23. Acum a murit: pentru ce să mai postesc? Aș putea eu să-l aduc înapoi? Eu mă voi

118 6

23. Și se întoarse David către el și el nu să va întoarge către mine”.
 24. Și mîngîia David pre Versavie, mîierea lui, și în-
 tră cătră ea și dormi cu ea. Și zemisli și născu fiu și che-
 mă numele lui Solomon, și Domnul iubi pre el.
 25. Și trimise cu mina lui Nathan prorocului și-i numi
 numele lui Iededi, cu cuvîntul Dommului.
 26. Și dăde războiu Ioav la Ravaath fiilor lui Ammon
 și au luat cetatea împărăției.
 27. Și au trimis Ioav vestitoriu cătră David și zise:
 „Dat-am războiu la Ravath și am luat cetatea apelor.
 28. Și acum, adună rămășița norodului și te tăbărăște
 asupra cetății și o ia mai nainte pre ea, pentru ca să nu iau
 eu mai ainte cetatea și să va chema numele meu preste ea”.
 29. Și adună David tot norodul și mărse la Ravath și
 dăde războiu întru ea și o luo pre ea.
 30. Și au luat cununa lui Molhom, împăratului lor, den
 capul lui, și cumpăna ei – un talant de aur și de piatră
 scumpă, și era pre capul lui David; și prăzile cetății au
 seos multe foarte.
 31. Și pre norodul pre carele era întru ea l-au seos
 afară și i-au pus la firăstrău și la ciulinii cei de hier și la
 cutitoaiele cele de hier și i-au petrecut pre ei pren cărămi-
 dărie. Și așa au făcut tuturor cetăților fiilor lui Ammon.
 Și să întoarse David și tot Israilul la Ierusalim.

К А П ІІ

11 2. Și să făcu după aceasta, și la Avesalom, fiul lui
 David, era sor frumoasă la chip foarte, și numele ei –
 Thamar; și o iubi pre ea Amnon, fiul lui David.
 3. Și să chinuia Amnon cît bolia foarte pentru Tha-
 mar, soru-sa, căci fecioară era aceasta și greu era întru
 ochii lui Amnon ca să-i facă ceva ei.
 4. Și era la Amnon tovarăș, și numele lui, Ioanadav,
 fiu lui Samaa, fratele lui David. Și Ioanadav – om înțe-
 lept foarte.
 5. Și zise lui: „Ce-ți iaste că așa boleşti, fiul împăra-
 tului, dimeneată-dimeneată? Nu-m vei povesti mie?” Și
 zise lui Amnon: „Pre Thamar, sora lui Avesalom, fratele
 meu, eu iubesc”.
 6. Și zise lui Ioanadav: „Culeă-te pre așternutul tău și te
 bolnăvește. Și va întra tată-tău să te vază, și vei zice cătră
 el: «Să vie dară Thamar, sora mea, și să mă caute și să
 facă înaintea ochilor miei 2 colăcei, ca să văz și să mă-
 ninc den miinile ei»”.
 7. Și să culeă Amnon și boli. Și întră împăratul ca să-l
 vază pre el și zise Amnon cătră împăratul: „Vie dară
 Thamar, sora mea, cătră mine și succescă înaintea ochilor
 miei 2 colăcei și voiu mîncea den mîncele ei”.
 8. Și au trimis David cătră Thamar acasă, zicînd:
 „Pasă dară la casa lui Amnon, fratelui tău, și fă lui de
 mînceat”.
 9. Și mărse Thamar la casa lui Amnon, fratelui ei, și el
 culeat fiind, și luo făină și frămîntă și suci înaintea ochi-
 lor lui și coapse colăceii.
 10. Și luo tigaia în carea turnă și turnă înaintea lui,

Biblia 1688, pag. 228, col. II

23. Și se întoarse David către el și el nu să va întoarge către mine”.
 24. Și mîngîia David pre Versavie, mîierea lui, și în-
 tră cătră ea și dormi cu ea. Și zemisli și născu fiu și che-
 mă numele lui Solomon, și Domnul iubi pre el.
 25. Și trimise cu mina lui Nathan prorocului și-i numi
 numele lui Iededi, cu cuvîntul Dommului.
 26. Și dăde războiu Ioav la Ravaath fiilor lui Ammon
 și au luat cetatea împărăției.
 27. Și au trimis Ioav vestitoriu cătră David și zise:
 „Dat-am războiu la Ravath și am luat cetatea apelor.
 28. Și acum, adună rămășița norodului și te tăbărăște
 asupra cetății și o ia mai nainte pre ea, pentru ca să nu iau
 eu mai ainte cetatea și să va chema numele meu preste ea”.
 29. Și adună David tot norodul și mărse la Ravath și
 dăde războiu întru ea și o luo pre ea.
 30. Și au luat cununa lui Molhom, împăratului lor, den
 capul lui, și cumpăna ei – un talant de aur și de piatră
 scumpă, și era pre capul lui David; și prăzile cetății au
 seos multe foarte.
 31. Și pre norodul pre carele era întru ea l-au seos
 afară și i-au pus la firăstrău și la ciulinii cei de hier și la
 cutitoaiele cele de hier și i-au petrecut pre ei pren cărămi-
 dărie. Și așa au făcut tuturor cetăților fiilor lui Ammon.
 Și să întoarse David și tot Israilul la Ierusalim.

CAP 13

1. Și să făcu după aceasta, și la Avesalom, fiul lui
 David, era sor frumoasă la chip foarte, și numele ei –
 Thamar; și o iubi pre ea Amnon, fiul lui David.
 2. Și să chinuia Amnon cît bolia foarte pentru Tha-
 mar, soru-sa, căci fecioară era aceasta și greu era întru
 ochii lui Amnon ca să-i facă ceva ei.
 3. Și era la Amnon tovarăș, și numele lui, Ioanadav,
 fiu lui Samaa, fratele lui David. Și Ioanadav – om înțe-
 lept foarte.
 4. Și zise lui: „Ce-ți iaste că așa boleşti, fiul împăra-
 tului, dimeneată-dimeneată? Nu-m vei povesti mie?” Și
 zise lui Amnon: „Pre Thamar, sora lui Avesalom, fratele
 meu, eu iubesc”.
 5. Și zise lui Ioanadav: „Culeă-te pre așternutul tău și te
 bolnăvește. Și va întra tată-tău să te vază, și vei zice cătră
 el: «Să vie dară Thamar, sora mea, și să mă caute și să
 facă înaintea ochilor miei 2 colăcei, ca să văz și să mă-
 ninc den miinile ei»”.
 6. Și să culeă Amnon și boli. Și întră împăratul ca să-l
 vază pre el și zise Amnon cătră împăratul: „Vie dară
 Thamar, sora mea, cătră mine și succescă înaintea ochilor
 miei 2 colăcei și voiu mîncea den mîncele ei”.
 7. Și au trimis David cătră Thamar acasă, zicînd:
 „Pasă dară la casa lui Amnon, fratelui tău, și fă lui de
 mînceat”.
 8. Și mărse Thamar la casa lui Amnon, fratelui ei, și el
 culeat fiind, și luo făină și frămîntă și suci înaintea ochi-
 lor lui și coapse colăceii.
 9. Și luo tigaia în carea turnă și turnă înaintea lui,

Mt. 45, f. 135^v-136^r

mERGE CĂTRĂ EL, ȘI EL NU SĂ VA ÎNTOARCE CĂTRĂ MINE».

24. Și mingia David pre Vîrsavce, muierea lui, și intră cătră ea și dormi cu ea și zemisli și născu fiu și-i chemă numele lui Solomon și Domnul iubi pre el.

25. Și trimise cu mina lui Nathan prorocului și-i numi numele lui Ieddedi, cu cuvîntul Domnului.

26. Și dăde război loav, la Rabath, fiilor Ammon și au luat la cetatea împărăției.

27. Și au trimis loav vestiti cătră David și dzise: „Dat-am război la Ravvath și am luat cetatea apelor.

28. Și acum, adună rămășița nărodului și te tărăraște asupra cetății și o ia înainte pre ea, pentru că să nu iau eu înainte cetatea și se va chema numele meu preste ea”.

29. Și adună David tot nărodul și mărse la Ravvath și dăde război intru ea și o luă pre ea.

30. Și au luat cununa lui Molhom¹², împăratului lor, den capul lui și cumpăna lui - 1 taland de aur și de piatră scumpă, și era pre capul lui David; și prăzile cetății au scos multe foarte.

31. Și pre nărodul carele era intru ea l-au scos afară și i-au pus la hirăstrău și la ciulinele cèle de hier¹³ și la cututoiele cèle de fiară și i-au petrecut pre ei pren cărămidăria¹⁴ și așa au făcut tuturor cetăților fiilor Ammon. Și să întoarse David și tot Israilul la Ierusalim.

CAP 13

1. Și să făcu după aceasta, și la Avesalom, fiul lui David, era sor frumoasă la chip foarte; și numele ei, Thimar, și o iubi pre ea Ammon, fiul lui David.

2. Și să tînguia Ammon, cît bolita foarte pentru Thimar, soru-sa, căce ficioară era aceasta și greu era intru ochii lui Ammon ca să-i facă ceva ei.

3. Și era la Ammon tovarăș și numele lui, Ionadav, fiu lui Samaa, frate lui David.

4. Om înțeleptu foarte. [4.] Și dzise lui: „Ce iaste că așa bolești, fiule împăratului, dimineată-dimineată? Nu-mi vei povesti mie?” Și dzise lui Ammon: „Pre Thimar, sora lui Avesalom, fratelui meu, eu iubesc”.

5. Și dzise lui Ionadav: „Culeă-te pre așternutul tău și te bolnăvește și va intra tatăl tău să te vadă și vei dzice cătră el: «Să vie, dară, Thimar, soru-mea, și să mă hrănească și să facă înaintea ochilor miei 2 colăcei ca să văzdu și să mănîncu dentru mîinile ei”.

6. Și să culcă Ammon și boli. Și intră împăratul ca să-l vadă pre el și dzise Ammon cătră împăratul: „Vie, dară, Thimar, soru-mea, cătră mine și succescă intru ochii miei 2 colăcei și voi nîncea den mîincele ei”.

7. Și au trimis David cătră Thimar acasă, dzicînd: „Pasă la casa lui Ammon, fratelui tău, și-i fă lui de mîncat!”

8. Și mărse Thimar la casa lui Ammon, fratelui ei, și el culeat fiind, și au aluat și frămîntă și suei înaintea ochilor lui și coapse colăcei.

9. Și luă tîgaia intru carea toamnă și turnă înaintea lui.

Mt. 4389, f. 148^r - 149^v

mERGE LA DÎNSUL, TAR EL LA MINE NU SE VA MAI ÎNTOARCE”.

24. Și chemă David pre Vîrsaviia, muierea lui, și intră cu dînsa în cămara sa și se culcă cu ea. Și îngrecă Vîrsaviia și născu fiu și-i puse numele Solomon; și-l iubi Domnul.

25. Și trimise Domnul cu mina lui Nathan prorocul și-i puse numele Ieddudu, pentru că au iubit cuvîntul Domnului¹.

26. Iar loav birui în Ravath pre feciorii lui Ammon și luoa cetatea cea împărătească.

27. Și trimise loav olăcări la David și zise: „Biruit-am Ravathul și am luat apa cetății.

28. Ce acum adună oamenii cîți au râmăs și vino la cetate de o ra, să nu iau eu cetatea și să se chame numele meu într-însa”.

29. Și adună David toti oamenii și se duse la Ravath și oști asupra ei și o luoa.

30. Și luoa corona lui Molhom, împăratul lor, den capul lui, carea era cumpănirea ei: 1 taland de aur și împodobită cu pietri scumpe, și era în toată vrîmea în capul lui David. Și pradă scoaseră dentr-acea cetate foarte multă.

31. Și pre oamenii cari era într-însa-i scoase și-i puse la fierăstraie și la ciulini cei cîte cu trei colți de fier cu care taie pietrile și la cea ce făcea fier și la cărămidari. Și așa făcu și altor cetăți ale feciorilor lui Ammon tuturor. Și se întoarse David și tot Israilul în Ierusalim.

CAP 13

1. De-acu după acēstea Avesalom, feciorul lui David, avea o sor foarte frumoasă și o chema Thamar și o îndrăgi Ammon, feciorul lui David.

2. Și atîta-i era de dragă și o poftia, cît căzu mai la boală de dragostea surori-sa, Thamar, că era fată și jalna a se culca cu dînsa.

3. Și avea Ammon un văr primare pre care-l chema Ionadav, fecior lui Samma, // fratele lui David, om foarte înlept.

4. Și-i zise acela: „Ce-ți poate fi, feciorul împăratului, de bolești așa în toate zilele și mie nu-mi spu?” Iar Ammon îi zise: „Îndrăgit-am pre Thamar, sora frătine-meu, lui Avesalom”.

5. Iar Ionadav îi zise: „Culeă-te în patul tău și te fă bolnav, iar tată-tău va intra la tine să te vază, iar tu să-i zici: «Să vie soru-mea, Thamar, să-mi dea să mănînce și să-mi facă bucate înaintea ochilor miei, ca văzînd doară aș putea gusta cevaș den mîinile ei”.

6. Iar Ammon se culcă și se făcu bolnav. Și intră împăratul să-l vază. Iar Ammon zise cătră împăratul: „Să vie soru-mea, Thamar, la mine și să-mi frigă 2 bucățele de carne înaintea mea, să mănînce den mîinile ei”.

7. Și trimise David în casă la Thamar și-i zise: „Pasă acum în casă la frate-tău, Ammon, de-i fă să mănînce!”

8. Și mărse Thamar în casă la frate-său, Ammon, iar el zicea. Și luoa ea 2 bucățele de carne și le frepse pre grătar și făcu și turte de făină și le coapse înaintea lui curînd.

9. Și puse în tîpsie înaintea lui.

Versiunea modernă

duce la el, dar el nu se va mai întoarce la mine”.

24. Și a mingiaat David pe Bațșeba, femeia lui, a intrat la ea, s-a culcat cu ea, și ea a zămșlit și a mai născut un fiu căruia i-a pus numele Solomon. Pe acesta Domnul a iubit mult.

25. Și a trimis pe prorocul Natan, care i-a dat numele Iedida, adică cel drag Domnului, cum îi spusese Domnul.

26. Iar loab se războia la Raba cu fiii lui Amon unde a cucurit aproape toată cetatea domnească.

27. Atunci a trimis loab soli la David ca să-i spună: „Am luat cetatea apelor.

28. Acum adună ceea ce a mai râmăs din popor și vino să cucerești tu cetatea. Nu-mi cade mie s-o cucereșe pentru slava numelui meu”.

29. Și a adunat David pe tot poporul și s-au pomit cu război împotriva cetății Raba și a cucur-o.

30. Și a luat David de pe capul regelui cetății, Molhom, coroana care cîntărea un taland de aur și de pietre scumpe și a fost pusă pe capul său, și au mai luat pradă bogată din cetate.

31. Iar pe poporul de rînd l-a scos din cetate și l-a folosit ca lucrător: la ferăstrău, la seacă, la ars cărămidă. La fel a făcut David cu celelalte cetăți amonite. Apoi s-a întors cu tot poporul la Ierusalim.

CAP 13

Amnon și Abesalom

1. S-a întîmplat că Abesalom, fiul lui David, avea o soră foarte frumoasă, Tamara, iar Ammon, alt fiu al lui David, o iubea.

2. Și Ammon s-a chinuit așa de mult încît s-a îmbolnăvit, pentru că era fecioară și lui Ammon i-era greu să i se apropie.

3. Și avea Ammon un prieten cu numele Ionadab, fiul lui Sama, fratele lui David, om descurcăt.

4. I-a zis lui Ammon: „Ce e cu tine, o, fiu de rege, de slăbești așa din zi în zi? Ia spune-mi mie!” Și Ammon i-a spus: „Eu iubesc pe Tamara, sora lui Abesalom, fratelui meu”.

5. Ionadab i-a spus: „Culeă-te în așternutul tău și fă-te bolnav. Și cînd vine tatăl tău să te vadă în zic: „Să vină Tamara, sora mea, să aducă hrană ca să mă întăresc. Aici, înaintea ochilor mei, să pregătească doi colăcei să-i mănînce din mîinile ei”.

6. Ammon îl ascultă și cînd l-a căutat regele i-a spus: „Să vină Tamara, sora mea, să aducă hrană ca să mă întăresc. Aici, înaintea ochilor mei, să pregătească doi colăcei să-i mănînce din mîinile ei.”

7. Și a trimis David la Tamara acasă să-i spună: „Pasă la casa lui Ammon și fă-i de mîncare!”

8. S-a dus la casa lui Ammon și l-a găsit culeat. Și a luat ea făină, a frămîntat-o și a copt colăcei înaintea ochilor lui.

9. Apoi a luat tîgaia, a pus-o înaintea lui.

1 2
1 3

1 асѡ тираа флѡтѡ тѡи нѡ шн тѡи нѡ фнни нѡ
 2 ахн шн нѡ гѡх сѡ мнѡ жѡте, шн зѡсе амнон сѡ
 3 аѡи тѡтѡ омѡх дѡ асѡпра мѡтѡ, шн сѡасертѡ
 4 омѡх дѡ асѡпра ахн, шн зѡсе амнонѡ испѡрѡ да
 5 марѡ. а дѡ амн флѡтѡи прѡ флѡтѡ марѡ ма жѡнѡ
 6 рѡ шн кѡм ма жѡнѡ дѡ флѡжѡнѡтѡ, шн асѡ да ма
 7 аѡи кѡвѡнѡи кѡнѡи кѡх флѡжѡтѡ. Шн дѡ асѡ флѡтѡ
 8 тѡу ахн амнонѡ фрѡтѡнѡи еи лѡ ашн рѡнѡтѡ, шн а
 9 дѡсе ахн ма сѡи мѡнѡ жѡте шн сѡ ашн рѡнѡтѡ дѡ асѡ шн
 10 зѡсе еи вѡнѡ дѡтѡи кѡвѡнѡи кѡ мнѡ сѡра ма
 11 бѡ Шн зѡсе ахн, нѡ фрѡтѡнѡи мѡѡ стѡнѡи мѡ сѡ
 12 шнѡ кѡвѡнѡи нѡсѡвѡ флѡте ашн флѡранѡ, сѡнѡ флѡнѡ
 13 ге нѡсѡнѡи аѡста. Шн еѡи сѡнѡ дѡе вѡнѡ пѡртѡи
 14 омѡра мѡтѡ шн тѡи вѡнѡ флѡнѡи аѡнѡ дѡнѡи флѡнѡ
 15 дѡ мнѡи тѡ флѡнѡи флѡранѡ, шн аѡи гѡнѡшѡ дѡрте
 16 кѡртѡ флѡнѡи аѡнѡи кѡвѡнѡи нѡ мѡвѡ омѡи дѡ кѡртѡи
 17 дѡ тнѡ. Шн нѡ асѡ кѡртѡи амнонѡ сѡ асѡнѡи тѡ глѡ
 18 сѡ а еи шн асѡ вѡнѡи прѡстѡи шн асѡ смѡртѡи прѡ
 19 бѡ асѡ, шн сѡ асѡ кѡртѡи кѡ асѡ. Шн сѡи сѡрѡжѡ прѡи
 20 амнонѡ сѡрѡжѡнѡи ма рѡ фрѡртѡи, кѡтѡ ма рѡ еѡа сѡрѡжѡ
 21 тѡнѡи тѡ асѡ сѡрѡжѡи прѡи ма мѡнѡ ма рѡ дѡ рѡгѡсѡтѡи тѡ
 22 асѡ флѡртѡи прѡи ма, шн зѡсе еи амнонѡи сѡнѡи тѡ
 23 бѡи пѡсѡ. Шн зѡсе ахн да ма рѡ (ба фрѡи тѡ) кѡтѡ
 24 ти маи ма рѡи рѡвѡлѡ тѡ дѡ ашн дѡнѡи тѡ тѡ дѡи флѡ
 25 тѡи кѡртѡи ашн флѡжѡтѡи кѡ мнѡи кѡ сѡ мѡи гѡнѡшн
 26 пѡи мнѡи, шн нѡ асѡ кѡртѡи амнонѡи кѡ сѡ асѡнѡи тѡ глѡ
 27 ѡи сѡ а еи. Шн кѡмѡи кѡпѡнѡи асѡнѡи тѡ тѡ тѡи гѡнѡ
 28 испѡрѡнѡи кѡ сѡнѡи ахн, шн зѡсе ахн сѡнѡи тѡи дѡрте
 29 прѡ аѡста афѡртѡ дѡла мнѡи шн флѡнѡи сѡшн асѡ
 30 бѡи пѡи дѡнѡ. Шн прѡстѡи ма гѡа флѡнѡи мѡнѡи тѡ
 31 пѡнѡи флѡнѡи зѡнѡи кѡвѡнѡи ашн сѡ флѡнѡи флѡтѡнѡи флѡ
 32 пѡнѡи ахн тѡ тѡи фѡтѡнѡи флѡнѡи мѡнѡи тѡи лѡи шн
 33 сѡ асѡ прѡи ма сѡ асѡ ахн афѡртѡи шн флѡнѡи сѡшн асѡ
 34 дѡ пѡи дѡнѡ. Шн асѡ да ма рѡ тѡнѡшѡи шн пѡи
 35 прѡи кѡпѡнѡи еи шн флѡнѡи мѡнѡи тѡи флѡнѡи ма пѡнѡи
 36 флѡнѡи зѡнѡи сѡшѡи, шн пѡи еѡи ма жѡнѡи еи прѡстѡи кѡпѡ
 37 нѡи шн мѡртѡи мѡртѡнѡи шн стѡртѡнѡи. Шн
 38 зѡсе кѡртѡи ма асѡсѡлѡмѡ фрѡтѡнѡи еи асѡ амнонѡи
 39 фрѡтѡнѡи тѡу асѡ сѡвѡлѡтѡи кѡ тнѡи зѡ шн аѡнѡи сѡ
 40 ра мѡтѡ асѡ рѡгѡсѡтѡи кѡвѡнѡи фрѡи тѡи цѡи мѡтѡи сѡнѡи пѡи
 41 ашн нѡи ма тѡи кѡ сѡи гѡнѡшн кѡвѡнѡи тѡ аѡста, шн
 42 шн шѡ зѡ да ма рѡ вѡдѡнѡи лѡ кѡ сѡ асѡ ахн асѡсѡлѡмѡ фрѡтѡ
 43 нѡи еи. Шн асѡи флѡнѡи асѡ дѡ тѡи тѡи кѡвѡнѡи тѡи
 44 асѡнѡи тѡи, шн сѡи ма жѡнѡи фрѡи тѡи шн нѡи мѡнѡи
 45 асѡнѡи ахн амнонѡи фрѡнѡи сѡи, кѡтѡ кѡвѡнѡи прѡи еѡи
 46 кѡтѡ дѡнѡ тѡи нѡсѡлѡмѡи асѡнѡи. Шн нѡ асѡ гѡнѡи
 47 асѡсѡлѡмѡи флѡнѡи кѡ амнонѡи дѡнѡи флѡнѡи пѡнѡи флѡнѡи
 48 нѡи, пѡнѡи кѡ сѡрѡжѡи асѡсѡлѡмѡи прѡ амнонѡи, прѡ
 49 кѡвѡнѡи тѡи кѡртѡи асѡ смѡртѡи прѡ да ма рѡи сѡра асѡ.
 50 Шн сѡ флѡнѡи флѡнѡи, ашн дѡи зѡнѡи, шн еѡа тѡи
 51 зѡнѡи ахн асѡсѡлѡмѡи асѡсѡлѡмѡи флѡнѡи тѡи сѡнѡи дѡ
 52 ефѡнѡи, шн асѡ кѡмѡи асѡсѡлѡмѡи прѡ тѡи флѡнѡи флѡнѡи
 53 прѡ рѡнѡнѡи. Шн вѡнѡи асѡсѡлѡмѡи кѡртѡи флѡнѡи
 54 рѡнѡи ашн зѡнѡи, кѡтѡ дѡнѡи тѡнѡи рѡвѡлѡи тѡи
 55 сѡи мѡртѡи дѡрте флѡнѡи асѡнѡи ахн флѡнѡи
 56 нѡи кѡ рѡвѡлѡ тѡи. Шн зѡсе флѡнѡи тѡи кѡ
 57 тѡи асѡсѡлѡмѡи, нѡ дѡрте флѡнѡи мѡѡ сѡнѡи мѡ рѡнѡи
 58 тѡи нѡи шн сѡнѡи еѡи гѡнѡшн прѡстѡи тнѡи, шн
 59 сѡнѡи прѡи еѡи, шн нѡ асѡ сѡи кѡ сѡи мѡртѡи, шн асѡ флѡнѡи

Biblia 1688, pag. 229, col. 1

și nu vru să mănince. Și zise Amnon: „Scoateți tot omul de asupra mea!”

10. Și scoaseră tot omul de asupra lui. Și zise Amnon către Thamar: [10.] „Adu-mi înlăuntru în câmară mîncea și voiu mînca den mîna ta”. Și luo Thamar colăceii cari i-au făcut. [11.] Și aduse înlăuntru, lui Amnon, fratele ei, la așternut.

11. Și aduse lui ea să mănince, și să apucă de ea și-i zise ei: „Vino de te culcă cu mine, sora mea”.

12. Și-i zise lui: „Nu, fratele meu, să nu mă smerești, căci nu se va face așa în Israil. Să nu faci nebuniia aceasta.

13. Și cu unde voiu purta ocara mea? Și tu vei fi ca unul den cei fără de minte întru Israil. Și acum, grăiește dară către împăratul, căci nu mă va opri de către tine”.

14. Și n-au vrut Amnon să asculte glasul ei și au biruit preste ea și au smerit pre ea și s-au culcat cu ea.

15. Și o urî pre ea Amnon uriciune mare foarte, că mare era uriciunea ce au urît pre ea, mai mare de dragostea ce au îndrăgit pre ea. Și-i zise ei Amnon: „Scoală-te, pasă!”

16. Și zise lui Thamar: („Ba, frate), căci mai mare e răul cel de apoi decît cel dentiui carele ai făcut cu mine, ca să mă gonești pre mine”.

17. Și n-au vrut Amnon ea să asculte glasul ei. [17.] Și chemă copilașul lui acela ce era ispravnic casii lui și-i zise lui: „Scoate dară pre aceasta afară de la mine și închide ușa după dînsa!”

18. Și preste ea era îmbrăcămintе pînă în glezne, căci așa să îmbrăca fetele împăratului cѐle fecioare îmbrăcămintele lor. Și scoase pre ea sluga lui afară și închise ușa după dînsa.

19. Și luo Thamar cenușă și puse pre capul ei și îmbrăcămintea cea preste ea pînă în glezne o rupse; și puse minile ei preste capul ei și mѐrse mergînd și strigînd.

20. Și zise către ea Avesalom, fratele ei: „Au Amnon, fratele tău, au umblat cu tine? Și acum, sora mea, asurzеște-te, căci frate tie iaste. Să nu pui la inima ta ca să grăiești cuvîntul acesta”. Și săzu Thamar vâduind la casa lui Avesalom, fratele ei.

21. Și auzi împăratul David toate cuvintele acѐstea și să minie foarte, și nu mîhni duhul lui Amnon, fiului său, căci iubia pre el, căci dentiui născut lui era.

22. Și n-au grăit Avesalom împreună cu Amnon den rău pînă în bine, pentru că urîia Avesalom pre Amnon, pre cuvîntul carele au smerit pre Thamar, sora lui.

23. Și să făcu întru 2 ani de zile, și era tunzînd lui Avesalom la Velasor, cѐca ce să ține de Efraim, și au chemat Avesalom pre toți fiii împăratului.

24. Și veni Avesalom către împăratul și zise: „Jată dară, tund robului tău; să meargă dară împăratul și slugile lui împreună cu robul tău”.

25. Și zise împăratul către Avesalom: „Nu dară, fiul meu, să nu mѐrgem toți noi și să nu ne îngreuiem preste tine”. Și-l sili pre el, și n-au vrut ca să meargă; și-l blagoslovi / pre el.

Mt. 45, f. 136

și nu vru să mănince. Și dzise Amnon: „Scoateți tot omul de asupra mea!”.

10. Și scoaseră tot omul de asupra lui. [10.] Și dzise Amnon către Thimar: „Adu-mi înlontru, în câmară, mîncarea, și voi mîncea dintru mîna ta”. Și luă Thimar colăceii carii au făcut și aduse înlontru lui Amnon, fratelui ei, la așternut.

11. Și-i aduse lui să mănince și să apucă de ea și-i dzise ei: „Vino, culcă-te cu mine, soru-mea!”.

12. Și-i dzise lui: „Nu, fratele meu, să nu mă smeresti, căce nu să va face așa întru Israel”, să nu faci nebulnia aceasta.

13. Și eu unde voi purta ocară mea? Și tu vei fi ca unul dintru cei fără de minte întru Israel. Și acum grăiește² către împăratul, căce nu mă va opri de către tine”.

14. Și n-au vrut Amnon să asculte glasul ei și au biruit preste ea și au smerit pre ea și s-au culcat cu ea.

15. Și o urî pre ea Amnon ură mare foarte, că mare-i ura ce au urîtu-o pre ea, mai mare decît dragostea ce au îndrăgitu-o pre ea. Și-i dzise ei Amnon: „Scoală-te, pasă!”.

16. Și-i dzise lui Thimar: „Nu, frate”, căce mai mare-i răul cel de apoi decît cel dentîi, carele ai făcut împreună cu mine, ca să mă gonești pre mine”.

17. Și n-au vrut Amnon să asculte glasul ei. [17.] Și chemă copilașul lui cel ce era pristav casei lui și-i dzise lui: „Scoate, dară, pre aceasta de la mine afară și închide ușa denapoia ei!”

18. Și preste ea era îmbrăcăminte pină în glezne, căce așa să îmbrăca fetele împăratului cele ficioare îmbrăcămintele lor. Și o scoase pre ea sluga lui afară și închise ușa denapoia ei.

19. Și luă Thimar cenușe și puse preste capul ei și îmbrăcămîntea cea preste ea până în glezne o rumpse și puse mînele ei preste capul ei și mărse mergînd și strigînd.

20. Și dzise către ea Avesalom, fratele ei: „Au Amnon, fratele tău, au îmblat cu tine? Și acum, soru-mea, asurzéște-te, căce frate ție iaste, să nu pui la inima ta ca să grăiești cuvîntul acesta”. Și ședzu Thimar vâduind la casa / lui Avesalom, fratele ei.

21. Și audzi împăratul David toate cuvintele acéstea și să mîniia foarte și nu mîhni duhul lui Amnon, fiului său, căce iubiia pre el căce dentîi născut lui era³.

22. Și n-au grăt Avesalom împreună cu Amnon den rîu până în bine, pentru că urîia Avesalom pre Amnon, pre cuvîntul carele au smerit pre Thimar, sora lui.

23. Și să făcu întru 2 ani de dzile, și era tundzînd lui Avesalom la Velasor, căce ce să ține de Efraim, și au chemat Avesalom pre toți fiii împăratului.

24. Și veni Avesalom către împăratul și dzise: „Iată, dară, tundu robului tău, să margă împăratul, dară, și slugele lui împreună cu robul tău”.

25. Și dzise împăratul către Avesalom: „Nu dară, fiul meu, nu vom mărge toți noi și nu ne vom îngreua preste tine”. Și-l sili pre el, și n-au vrut să margă; și-l blagoslovi pre el.

Mt. 4389, f. 149

iar el nu vru să mănince, ce zise: „Scoateți afară pre toți oamenii care au venit la mine!”.

10. Și scoaseră pre toți afară. [10.] De-acii zise Amnon către Thamar: „Ado-mi bucatele în câmară cea mai denlăuntru și voi mîncea den mîinile tale”. Iar Thamar luă bucatele care le grijise în mîinile ei și le duse frăține-său, lui Amnon, în câmară cea mai denlăuntru.

11. Și deaca-i puse să mănince, iar el o apucă și-i zise: „Culcă-te cu mine, soru-mea!”.

12. Iar Thamar zise: „Ba, fratele meu, nu mă rușina, că nu se face așa întru Israel. Nu face această nebulnie

13. Că de-acii eu unde aş purta ocară mea? Și tu încă ai fi cu cei nebuni întru Israel. Ce deaca iaste așa, tu grăiește împăratului și nu mă va opri de la tine”.

14. Iar Amnon nu vru să asculte cuvintele ei, ce o apucă și se culcă cu dînsa⁴.

15. De-acii dentr-același ceas o urî Amnon cu uriciune foarte mare, cît mai mare era uriciunea, cu carea o urise, decît dragostea cu care o îndrăgise. Și-i zise Amnon: „Scoală și te du!”.

16. Iar Thamar îi zise: „Ba, frate, că mai mare iaste răutatea această de apoi decît cea de dentîi, care ai făcut cu mine, să mă lași”.

17. Iar Amnon nu vru să o asculte. [17.] ce chemă sluga carea era ispravnic casei lui și-i zise: „Scoate pre aceasta afară de la mine și încuie ușa după dînsa să nu mai între iară!”

18. Și era pre dînsa haină lungă pină la glezne⁵, că așa purta fetele de împărat care era fete și așa le era portul. Și o scoase sluga afară și încuie ușa după dînsa.

19. Iar Thamar luă cenușă și-i presără pre cap și haina cea lungă⁶ pină jos o lepădă de pre dînsa și-i puse mîinile în capu-și. Și ducîndu-se, mergea strigînd.

20. Iar frate-său, Avesalom, zise către dînsa: „Au, Au culcatu-s-au frate-tău Amnon cu tine? Tacî acum, soru-mea, că-ți iaste frate și nu pune în inima ta să spui cuvîntul acesta”. Și șazu Thamar vâduind și făcînd în casa frăține-său, lui Avesalom.

21. Iară David, deaca auzi cuvîntul acesta, se mînie foarte. Iar sufletul lui Amnon nu-l întristă, că-i era drag, pentru căci-i era fecior dentîi născut.

22. Iară Avesalom de atunci nu mai grăt cu frate-său, Amnon, nici de bine, nici de rău, că urî Avesalom pre Amnon, că ce-și bătuse joc de sora sa, Thamar.

23. De-acii după cîtăva vrême, cînd tundea slugile lui Avesalom oile în Velasor, în țîntul Efraimului, chemă Avesalom pre toți feciorii împăratului.

24. Și mărse și la împăratul și-i zise: „Iată, acum tund robii tăi oile, ce să meargă împăratul și slugile lui, cu dînsul la mine, robul lui”.

25. Iar împăratul zise către Avesalom, fiu-său: „Ba, fătul-mieu, nu mă ruga să mărsem toți, că-ți vom face supărare”. Iar el tot îl indemna: ce împăratul nu vru să meargă, ce-l blagoslovi.

Versiunea modernă

dar el n-a vrut să mănince. Și a zis Amnon: „Să plece toată lumea de aici”. Și a ieșit toată lumea. Și a zis Amnon către Tamara:

10. „Adă-mi mîncarea aici în câmară. Numai din mîna ta voi mîncea”. Și a luat Tamara turtele pe care le făcuse

11. Și le-a dus lui Amnon, fratelui ei, înăuntru, la așternut. Dar cînd le-a îmblat să mănince, el s-a apucat de ea și i-a spus: „Vino și culcă-te cu mine, soru!”

12. Iar ea i-a spus: „Nu, frate, nu mă umfli! Așa ceva e mare păcat în Israel. Să nu faci una ca asta!”

13. Și eu, unde-mi voi duce necinstea mea? Iar tu vei fi în Israel drept unul din cei fără minte. Vorbește cu regele și el nu se va împotrivi să mă dea după tine”.

14. Iar Amnon n-a ascultat-o. S-a năpustit peste ea, s-a culcat cu ea și a necinstit-o.

15. De atunci Amnon a urî-o cu foarte mare ură, mai mare decît dragostea cu care o iubiise, încît a strigat către Tamara: „Plei din fîta mea!”.

16. Și Tamara i-a zis: „Nu mă alunga, frate! Ar fi un păcat și mai mare decît răul cel dentîi ce mi l-ai făcut”. Dar Amnon n-a ascult glasul ei.

17. L-a chemat pe slujitorul său și i-a poruncit: „Dă-o afară de aici și încuie ușa după ea!”

18. Și slujitorul a îndeplinit porunca. Iar Tamara era îmbrăcată cu fetele nemîntate ale regelui.

19. Și Tamara și-a pus cenușă în cap și și-a sfîșiat îmbrăcămîntea ca a fecioarelor regelui. În plîns mare s-a întors acasă.

20. Și i-a zis Abesalom, fratele ei: „Nu cumva, Amnon, fratele tău, a zăbovit cu tine? Dar taci, sora mea, căci el este fratele tău. Să nu-ți pui la inimă fapta aceasta!” Și a rămas Tamara în casa lui Abesalom, fratele ei, singurea și tristă ca o mireasă mîhnită.

21. Dar regele David, cînd a auzit toate acestea, s-a înfuriat foarte tare, dar nu l-a pedepsit, pentru că îl iubea ca pe întîiul născut.

22. Abesalom însă n-a mai schimbat nici o vorbă cu Amnon: îl ura atît de mult, pentru că o smerise pe Tamara, sora lui.

23. Doi ani mai tîrziu, la tunsul oilor la Baal-Hajor în Efraim, Abesalom a poftit pe toți fiii regelui.

24. S-a dus la regele David și i-a spus: „Iată robul tău pregătește tunsul oilor; îngăduie-mi să potfec pe regele și pe apropiații lui la sărbătoarea mea.”

25. Și regele i-a răspuns: „Nu, fiul meu, n-o să mergem cu toți, ca să nu te împovăram.” Abesalom a întencit răgămîntea sa, dar regele n-a vrut să se ducă și l-a blagoslovit.

Biblia 1688, pag. 229, col. II

рѣченъ бѣ

Скѣ

пре сѣ. Шѣ зисе авесаломъ кптрѣ сѣ шѣ де нѣс
 нѣ, мѣрѣ дѣрѣ кѣ нѣи амнѣи фрѣтѣе мѣсѣ,
 шѣи зисе ашѣ фрѣратѣхъ, пѣнѣтрѣ нѣи ба мѣрѣ
 амнѣи фрѣрѣнѣ кѣ тѣнѣ. Шѣи снѣи пре сѣ авесаломъ,
 шѣи трѣмѣсе фрѣрѣнѣ кѣ сѣав пре амнѣи,
 шѣи пре тѣи фѣи фрѣратѣхъ. Шѣи ашѣ фрѣ
 кѣи авесаломъ сѣпѣчѣ кашѣи сѣпѣчѣхъ фрѣратѣхъ
 ашѣи, шѣи порѣнѣи авесаломъ сѣдѣнарѣ ашѣи зѣнѣхъ,
 кѣдѣчѣ дѣтѣе сѣва семѣрѣи нѣи ма ашѣи амнѣи де бѣи
 шѣи конѣи кѣтѣрѣи кѣи лѣвѣи пре амнѣи шѣи сѣ
 морѣчѣ пре сѣ, сѣнѣбѣтѣ мѣчѣи кѣи ашѣи нѣс тѣи
 че порѣнѣи сѣи кѣсѣ фрѣтѣе бѣтѣчѣи шѣи кѣи фѣтѣе
 фрѣрѣ фѣи нѣтѣрѣи. Шѣи ашѣ фрѣнѣтѣ сѣуѣи
 лѣи авесаломъ ашѣи амнѣи фрѣнѣи ашѣи порѣнѣи
 авесаломъ, шѣи сѣкѣларѣи тѣи фѣи фрѣратѣхъ,
 шѣи шѣи сѣи сѣи пре сѣе мѣшѣи ашѣи шѣи
 фѣи нѣтѣ. Шѣи фѣи фѣи нѣтѣ еи фрѣкѣи, шѣи ашѣи
 кѣи фрѣтѣе дѣи зѣнѣхъ, лѣи нѣи авесаломъ
 пре тѣи фѣи фрѣратѣхъ, шѣи маи рѣи маи дѣи
 тѣи еи нѣи сѣи. Шѣи сѣи сѣи фрѣратѣхъ шѣи сѣи нѣтѣ
 хѣи нѣи ашѣи, шѣи дѣи пре пѣи мѣи
 шѣи тѣи сѣи сѣи ашѣи тѣи че сѣи фрѣрѣхъ ашѣи
 рѣи сѣи хѣи нѣи лѣи. Шѣи фрѣнѣтѣ сѣи маи дѣи
 фрѣтѣе ашѣи сѣи маи фрѣтѣе ашѣи дѣи шѣи зисе нѣс
 зѣи нѣтѣ дѣи ашѣи мѣсѣ фрѣратѣхъ вѣи пре тѣи вѣи
 ашѣи фѣи фрѣратѣхъ ашѣи сѣи фрѣтѣе, кѣи нѣи маи
 амнѣи сѣи сѣи ашѣи дѣи нѣтѣ, кѣи пре сѣи ашѣи аве
 саломъ фрѣи зѣнѣхъ дѣи зѣи сѣи кѣи ашѣи сѣи нѣтѣ пре
 дѣи нѣи сѣи ашѣи. Шѣи ашѣи сѣи нѣтѣ дѣи нѣи
 мѣсѣ фрѣратѣхъ пре нѣи ма ашѣи зѣнѣхъ кѣи тѣи
 фѣи фрѣратѣхъ ашѣи мѣи нѣтѣ, кѣи нѣи маи амнѣи
 сѣи сѣи ашѣи дѣи нѣтѣ, шѣи фѣи авесаломъ. Шѣи рѣи
 дѣи нѣтѣ кѣи нѣи ашѣи сѣи рѣи нѣи ашѣи, шѣи вѣи
 зѣи, шѣи нѣи нѣи нѣи мѣи нѣи бѣи нѣи фрѣкѣи дѣи ма
 пѣи ашѣи дѣи нѣи сѣи маи мѣи нѣи ашѣи ла пѣи рѣи шѣи
 мѣи рѣи сѣи рѣи нѣи ашѣи, шѣи сѣи фрѣратѣхъ, шѣи
 зисе сѣи маи амнѣи фрѣтѣе дѣи кѣи фрѣтѣе сѣи маи
 дѣи сѣи рѣи амнѣи нѣи. Шѣи зисе сѣи маи дѣи
 кѣи нѣтѣ фрѣратѣхъ, шѣи фрѣи фрѣратѣхъ дѣи
 фѣи нѣтѣ сѣи нѣи ашѣи кѣи нѣи нѣи рѣи ашѣи тѣи ашѣи
 шѣи сѣи фрѣнѣтѣ. Шѣи фѣи кѣи нѣи сѣи нѣи рѣи нѣи
 шѣи нѣи фрѣи фрѣратѣхъ бѣи нѣтѣ, шѣи рѣи нѣи
 рѣи сѣи ашѣи шѣи пѣи нѣи сѣи, шѣи фрѣи шѣи фрѣ
 рѣи шѣи тѣи сѣи сѣи ашѣи ашѣи пѣи нѣи пѣи нѣи маи
 фрѣтѣе. Шѣи авесаломъ ашѣи фѣи нѣтѣ, шѣи мѣи рѣи
 кѣи нѣтѣ дѣи нѣи фрѣтѣе ашѣи сѣи фрѣратѣхъ сѣи
 сѣи нѣи, ла пѣи нѣи ашѣи хѣи маи нѣи, шѣи ашѣи пѣи нѣи
 фрѣратѣхъ ашѣи дѣи нѣи, пре сѣи фѣи ашѣи тѣи зисе ашѣи.
 Шѣи авесаломъ ашѣи фѣи нѣтѣ шѣи ашѣи мѣи рѣи ла пѣи нѣи
 шѣи фрѣи ашѣи нѣи. Шѣи сѣи пѣи нѣи ашѣи фрѣ
 фрѣратѣхъ кѣи сѣи кѣи дѣи маи пѣи ашѣи авесаломъ кѣи
 сѣи мѣи нѣи пѣи нѣи амнѣи кѣи ашѣи мѣи рѣи.

К А П И Т У Л

Вѣи конѣи сѣи ашѣи фѣи нѣи сѣи нѣи маи
 фрѣратѣхъ шѣи пре авесаломъ
 Шѣи ашѣи трѣи нѣи ла дѣи нѣи шѣи ашѣи дѣи нѣи
 фрѣтѣе фрѣтѣе шѣи зисе фрѣтѣе пѣи нѣи пѣи нѣи
 фрѣи шѣи фрѣи нѣи фрѣи дѣи нѣи шѣи нѣи
 фрѣи нѣи фрѣи дѣи нѣи шѣи фрѣи нѣи кѣи сѣи маи нѣи

Ч П А

26. Și zise Avesalom cătră el: „Și de nu, meargă dară cu noi Amnon, fratele micu”. Și-i zise lui împăratul: „Pentru căci va merge Amnon împreună cu tine?”

27. Și-l sili pre el Avesalom și trimise împreună cu el pre Amnon și pre toți fiii împăratului. [28.] Și au făcut Avesalom ospăț ca și ospățul împăratului.

28. Și porunci Avesalom slugilor lui, zicînd: „Vedeț, deaca se va semeri inișă lui Amnon de vin și voi zice cătră voi: «Loviț pre Amnon!», și-l omoriț pre el. Să nu vă têmeț, căci au nu-s cîceia ce poruncesc voao? Îmbărbătați-vă și vă faceț înti fiii puterii!”

29. Și au făcut slugile lui Avesalom lui Amnon în ce chip au poruncit lor Avesalom. Și să sculară toți fiii împăratului și săzu om pre ce mușcoiul lui și fugiră.

30. Și fu fiind ei în cale, și auzul veni cătră David, zicînd: „Lovit-au Avesalom pre toți fiii împăratului, și n-au rămas dentru ei nici unu.”

31. Și să sculă împăratul și spintecă hainele lui și dormi pre pămînt, și toate slugile lui cei ce sta împrejurul lui rupseră hainele lor.

32. Și răspuse Ioanadav, feciorul lui Samaa, fratele lui David, și zise: „Nu zică domnul meu împăratul că pre toți copilașii, fiii împăratului, i-au omorit, căci numai Amnon singur au murit: căci pre gura lui Avesalom era zăcînd, den dăoa carea au smerit pre Thamar, sora lui.

33. Și acelu, să nu puie domnul micu împăratul pre inima lui, zînd că toți fiii împăratului au murit, căci numai Amnon singur au murit”.

34. Și fu Avesalom. [34.] Și rădică copilașul-strajnicul ochii lui și văzu. Și iată norod mult venind în cale dennapoia lui: den coastele muntelui la pogoriș. Și mērse strajnicul și spuse împăratului și zise: „Oameni am văzut den calea cea despre Oran, de o parte a muntelui”.

35. Și zise Ioanadav cătră împăratul: „Iată, fiii împăratului de față sūt! Dupa cuvîntul robului tău, așa s-au făcut”.

36. Și fu înd săvîrși grăind, și, iată, fiii împăratului veniră și ridică glasul lor și plîneră; și încă și împăratul și toate slugile lui au plîns plîngere mare foarte.

37. Și Avesalom au fugit și mērse cătră Tholmi, feciorul lui Emiuel, împăratul Ghiedsurii, la pămîntul Hamaahad. Și au plîns împăratul David preste fiul lui toate zilele.

38. Și Avesalom au fugit și au mers la Ghiesur și era acolo ani 3. [39.] Și să scotoli duhul împăratului ca să iasă dennapoia lui Avesalom, căci s-au mîngiiat pentru Amnon că au murit.

CAP 14

1. Și conosu Ioav, fiul Saruici, că inima împăratului iaste pre Avesalom.

2. Și au trimis la Theco și au luat de acoloa fămēie înteleaptă și zise cătră ea: „Plînge dară și te îmbracă în haine de jale; și să nu te ungi cu untdelemn și vei fi ca o muiere /

Ms. 45, f. 136^vMs. 4389, f. 149^v - 149^r

Versiunea modernă

26. Și dzise Avesalom cătră el: „Și dă nu, să margă cu noi Ammon, fratele meu”. Și dzise lui împăratul: „Pentru căce va mărge Ammon împreună cu tine?”

27. Și-l silî pre el și trimise împreună cu el pre Ammon și pre toți fiii împăratului și au făcut Avesalom ospăt ca și ospătul împăratului.”

28. Oși porînci Avesalom copilașilor săi dzicîndu: „Vedeți dacă să va simeri inima lui Ammon întru vin și voi dzice cătră voi: «Lovîți pre Ammon!», și-l omoriți pre el. Să nu vă spămîntați, căce au nu-s eu cel ce porîncescu voao? Îmbărbătați-vă și vă faceți întru fii puteri!”

29. Și au făcut copilașii lui Ammon în ce chip au porîncit lor Avesalom. Și să sculară toți fiii împăratului și ședzu om pre mușcoiul său și au fugit.

30. Și fu ei fugind în cale, și audzul veni cătră David dzicîndu: „Lovit-au Avesalom pre toți fiii împăratului și n-au rămas dentru ei nice unul”.

31. Și să sculă împăratul și spîncea hainele lui și dormi pre pămîntu, și toate slugile lui, cei ce sta pegrîur el, rumpseră hainele lor.

32. Și răspunse Ionadav, feciorul lui Samaa, fratele lui David, și dzise: „Nu dzică domnului meu, împăratul, că pre toți copilași, fiii împăratului, i-au omorit, căce fără numai Ammon singur au murit, căce pre gura lui Avesalom era dzăcînd dentru dzua carea au smerit pre Thimar, sora lui.

33. Și acum să nu puie domnul meu, împăratul, pre inima lui, dzicînd că toți fiii împăratului au murit, căce numai Ammon singur au murit”.

34. Și fugi Avesalom. Și rădică copilașul, strajnicul, ochii lui și vădzu și, iată, nărod multu venind în cale denapoiă lui, den coastele muntelui la pogoriș. Și mărse strajnicul și spuse împăratului și dzise: „Oameni am vădzut den calea Oran, de o parte a muntelui”.

35. Și dzise Ionadav cătră împăratul: „Iată, fiii împăratului de față sîntu! După cuvîntul robului tău, așa s-au făcut”.

36. Și fu¹⁰ săvîrșind grăind și, iată, fiii împăratului veniră și rădicară glasul lor și plînseră: și-ncă și împăratul și toate slugile lui au plînsu mare foarte.

37. Și Avesalom au fugit și mărse cătră Tholmi, feciorul lui Emiud, împăratul Ghedsur, la pămîntul Hamaad¹¹. Și au plînsu împăratul David preste fiul lui toate zilele.

38. Și Avesalom au fugit și au mersu la Ghessur și era acolo ani 3. [39.] Și să potoli duhul împăratului David² ca să iasă denapoiă lui Avesalom, căce s-au mîngîiat pentru Ammon că au murit.

CAP 14

1. Și cunoscu Ioav, feciorul Saruici, că inima împăratului iaste¹ pre Avesalom.

2. Și au trimis la Thicoe Ioav² și au luat de acolo fămîie măiastră și dzise cătră ea: „Plînge, dară, și te îmbracă haine de jale; și să nu te ungi cu untdelemn și vei fi ca o mîiere

26. Iar Avesalom zise: „Dară să meargă încai frate-mieu, Ammon”. Iar împăratul zise: „Dară pentru ce să meargă cu tine Ammon?”

27. Iar Avesalom totu-l supără, pînă lăsă să meargă Ammon cu dînsul și toți feciorii împăratului. Și făcu Avesalom ospăt ca cum face ospăt un împărat.

28. Și porânci Avesalom slugilor sale zicînd: „Să păziți cînd se va sămări inima lui Ammon de vin și vă voui zice, iar voi să ucideți pre Ammon, să moară. Și să nu vă fie frică, că eu vă porâncesc. Numai vă îmbărbătați și fiți oameni tari!”

29. Și făcură slugile lui Avesalom lui Ammon cum le porânci Avesalom și uciseră pre Ammon⁴. Iar alalții feciori ai împăratului, sculîndu-se, încălecară toți pre catirii lor și fugiră.

30. Și ducîndu-se ei pre cale, iar la David mărse veste zicînd: „Avesalom au ucis pre toți feciorii împăratului”.

31. Iar David se sculă și-și lepădă hainele sale și căzu cu fața jos pre pămînt. Și toate slugile care sta înaintea lui își lepădară hainele.

32. Iar Ionadav, feciorul lui Samaa, fratele lui David, răspunzînd, zise cătră împăratul: „Să nu gîndească stăpînul meu, împăratul, că au ucis pre toți feciorii împăratului, ce numai Ammon singur iaste ucis, că el niciodată nu mai reșia den gura lui Avesalom, de cînd au rușinat pre sora-sa, Thamar.

33. Ce acum să nu puie stăpînul meu, împăratul, în inima lui acest cuvînt, să gîndească că au fost toți feciorii împăratului ucis, că numai Ammon singur iaste ucis”.

34. Și Avesalom fugi. Și sluga carea slujia înaintea ochilor lui căută și, iată, văzu mulțime de oameni venia pre calea de la Ioam, de laturca muntelui. [35.] Și mărse sluga și spuse lui David zicînd: „Văz niște oameni viind pre calea Iordanului, carea pogoară de pre coastele muntelui”.

35. Iar Ionadav zise cătră împăratul: „Feciorii împăratului vin! Cum au zis robul tău, așa au fost”.

36. Și deaca sfîrși de a grăi, sosiră și feciorii împăratului. Și rădicară glasurile lor și plînseră. Și plînse și împăratul însuși și toate slugile lui plîngere mare foarte.

37. Iar Avesalom fugi și se duse la Tholomi, feciorul lui Emiud, împăratul Ghessurului, în țara Gadului. Iar împăratul David plîngea pentru fiu-său în toate zilele.

38. Iar Avesalom, deaca fugi și mărse în țara Ghessurului, șazu acolo 3 ani. Și gîndi împăratul să meargă după Avesalom, că nu se mai mîngîiasc pentru Ammon căci fu ucis.

CAP 14

1. Și pricepînd Ioav, feciorul lui Sarui, că iaste inima împăratului inponcișată spre Avesalom.

2. Trimise în Theca și luoa de acolo o înțeleaptă și zise cătră dînsa: „Tînguiește acum și te îmbracă în haine de jale; și nu te ungi cu undelemn și să fi ca o mîiere

26. Atunci Abesalom i-a zis: „N-ar putea veni măcar Ammon, fratele meu?” „De ce?”, a întrebat regele.

27. Dar la stăruințele lui Abesalom, regele a trimis pe Ammon și pe ceilalți fii ai lui. Și a făcut Abesalom ospăt ca ospătul unui rege.

28. Slugilor săi le poruncise: „Vedeți bine, îndată ce inima lui Ammon se va veseli de vin, și eu vă voi face un semn, atunci omoriți-l! Și nu vă temeți, fiindcă eu v-am dat porunca asta. Îmbărbățiți-vă și fiți viteji!”

29. Oamenii lui Abesalom au săvîrșit porunca și l-au ucis pe Ammon. Și cînd au văzut fiii regelui ce s-a întimplat, s-au sculat, au încălecat pe catirii lor și au fugit.

30. Ei erau încă pe drum cînd i-a ajuns lui David vestea că Abesalom ar fi omorit pe toți fiii regelui, fără să mai rămînă vreunul.

31. Regele s-a sculat, și-a rupt hainele și s-a aruncat la pămînt.

32. Dar Ionadab, fiul lui Samaa, fratele lui David, a zis: „Să nu crezi, o rege, stăpînul meu, că au fost omorîți toți fiii regelui, numai Ammon a murit, pentru că pe Abesalom frămînta acest gînd încă din ziua cînd Ammon a necinstit pe Tamara, sora lui.

33. Deci stăpînul meu, rege, să nu-ți pui la inimă zvonurile că ar fi murit toți fiii tăi, numai Ammon e mort”.

34. Abesalom fugise. Omul de strață își ridică privirea și iată, văzu popor mult venind pe drumul de pe coasta muntelui. Iar strața a vestit pe rege: „Am văzut oameni pe drumul Bahurim, de pe coasta muntelui”.

35. Și a zis Ionadab către rege: „Iată vin fiii regelui; cum a spus robul tău, așa este”.

36. Și n-a sfîrșit bine vorba lui, că au și sosit fiii regelui, vîtîndu-se cu plîns mare. Și însuși regele și toate slugile lui au plîns.

37. Abesalom însă s-a dus la Talmai, fiul lui Amihud, regele Gheshurului, unde s-a adăpostit trei ani de zile. Iar David a plîns multă vreme după fiul său Ammon.

38. După un timp s-a mîngîiat de moartea fiului său și nu l-a mai vînat pe Abesalom.

CAP 14

Întorcerea lui Abesalom

1. Ioab, fiul Teruiei, a înțeles că inima regelui s-a întors spre fiul său Abesalom.

2. Atunci a chemat din Tecoa o femeie înțeleaptă și i-a zis: „Îmbracă-te cu haine de ială, prefă-te bocitoare, dar să nu te ungi cu undelemn, și fi ca o femeie

СА

А ↑ ПЪ

Г ЖЕНІНДЪ ПРІ МОРТѢ ПРЕСТЕ МЪЛТЕ ЗНАЕ. ШИ
 ВІН МЪРЪЕ КЪПРЪ ППЕРАТЪЛА ШИ ВІН ГРѢН КЪ
 ПРЪ ДЖИВЪ ДЪПЪ КЪВЖНЪЛЪ АЧЕСТА, ШИ ПЪСЕ
 ПЪСАЪ КЪВЖНЪЛЪ АЪН ПРІСТАЪ ЕН. ШИ КЕ
 НІ МЪАЪ ДЕКЪМКА КЪПРЪ ППЕРАТЪЛА, ШИ АЪ
 КЪЗЪТ ПРІСТЕ ФАЦА ЕН ЛА ПЪМЖНЪ ШИ НІСТЕ П
 ПНІВЪ АЪН. ШИ ЗНІСЕ МЖНЪДЪЩЕ ППЕРАТЕ МЖН
 Е ПЪАЩЕ. ШИ ЗНІСЕ КЪПРЪ ППЕРАТЪЛА ЧЕ
 АСТЕ ЧЪЕ? ШИ АЪ ЗНІСЕ ШИ ФАЛЪТЕ МЪАРЕ ВЪДЪВЪ
 ГЪ СЖНЪ ШИ АЪ МЪРНЪ БЪРЪВАТЪЛА МІЕЪ.
 5 ШИ ЛА РОАБА ТА, БЪ ФЕЧОРІ ШИ САЪ СФЪДНЪТЪ А
 МЖНДОН ЛА КЪ ПЪ, ШИ НЪ ЕРА ЧІНЕ СЪН СКОАЦЪ
 ПМІЖЛОКЪЛА ЛОРЪ, ШИ АЪ ЛОРІПЪ ОУНЪЛА ПРІ ФРА
 5 ТЕЛА АЪН, ШИ АЪ СЪМОЖЪ ПРІ ЕЛА. ШИ ПЪТЪ
 САЪ СКАЛАПЪ ПЪСАПЪ МОЩЕНІРЪ КЪПРЪ РОАБА ТА, З
 ШИ АЪ ЗНІСЕ ДЪ ПРІ ТЕЛА ЧЕ АЪ ЛОРІПЪ ПРІ ФРАТЕЛЕ
 АЪН ШНАВЪМО СЪМОЖЪ ПРІ ЕЛА ПЕНІПЪ СЪФЛЕПЪЛЪ
 ФРАТЕЛА АЪН КАРЕ АЪ СЪМОЖЪ, ШИ ВЪМО РЪДН
 КА ШИ ПРІ МОШІВЪНЪЛЪ ВЪСТЪ, ШИ ВЪРІСТІНЪЧЕ КЪ
 БЪНІЕА МІЕЪ ТЕЛА ЧА АЪ РЪМАЪСЪ КАСЪНЪ ПЪЕ БЪРЪА
 ПЪСА АЪН МІЕЪ РЪМЪШІНЪЧЕ ШИ НЪМЕ ПРІСТЕ ФАЦА
 Н ПЪМЖНЪЛА АЪН. ШИ ЗНІСЕ ППЕРАТЪЛА КЪПРЪ
 МЪАРЕ ПЪСЪ СЪНЪТЪВАЕТЪ ЛА КАСА ТА, ШИ ГЪ ВЪЮ
 А ПОРЪІН ПЕНІПЪ ТІНЕ. ШИ ЗНІСЕ МЪАРЕ ДЪ
 КОМКА КЪПРЪ ППЕРАТЪЛА АСЪПРА МЪ ФЪРЪ ДЪ АЪ
 ЧЪ ДІНХА МІЕЪ ППЕРАТЕ, ШИ ПРІ КАСА ПЪСЪЖ
 НЕ МІЕЪ ППЕРАТЪЛА ШИ СКАДНХА АЪН НЕВНОВАПЪ.
 Г ШИ ЗНІСЕ ППЕРАТЪЛА ЧІНЕЪ ТЕЛА ЧЕ ГРЪАЩЕ КЪПРЪ
 ТІНЕ? ШИ ВІН АЪДЪЧЕ ПРІ ЕЛА КЪПРЪ МІНЕ ШИ МЪ
 АЪ ВІН АЪАЩЕ ПЪСЪ АЪ ПІНЪЧЕ ДЪ ЕЛА. ШИ
 ЗНІСЕ МЪАРЕ АЪДЪЧЪШЪ АМНІТЕ АЪРЪ ППЕРАТЪЛА
 ДЪ ДІНХА ДІМЪЗЪЛЪ АЪН КЖНЪ СЪВА ПЪМЖАЦІ РЪ
 АЪНІА СЖНЦЕЛА АЪН КАСЪ СТРІЦЕ, ШИ КАСЪНЪ РЪДН
 ЧЕ ПРІ ФІНАЛЪ МІЕЪ ШИ ЗНІСЕ ВІХЪ ДІМЪЛА ДЪВА КЪ
 ДЪ ДЕН ПЪРЪЛА ФІНАЛЪ ПЪЛ ПРІ ПЪМЖНЪ.
 БІ ШИ ЗНІСЕ МЪАРЕ ГРЪАЩЕ АЪРЪ РОАБА ТА КЪПРЪ
 ДІНХА МІЕЪ ППЕРАТЪЛА КЪВЖНЪ, ШИ ЗНІСЕ
 ГІ ГРЪАЩЕ. ШИ ЗНІСЕ МЪАРЕ ПЕНІПЪ КЪЧЕ АН
 СОКОПІТЪ АЧЕСТА АША ПРІ НОРДЪЛА АЪН ДІМЪЗЪ
 АЪ ДЕН РОСТА ППЕРАТЪЛА КЪВЖНЪЛЪ АЧЕСТА
 КАСЪГРЕШААТЪ КАСЪНЪ ПЪСОАРЪ ППЕРАТЪЛА ПРІ ЧЕ
 АГ ГОНІПЪ АЛА АЪН? КЪЧЕ КЪМЪЛЪТЕ ВЪМ МЪРН
 ШИ КА АПА ЧЪА ЧЕСТЕ ПОГЪАРЕ ПРІ ПЪМЖНЪ КАРЪ
 НЪСЪВА АЪДЪН ШИ НЪВА АЪА ДІМЪЗЪ СЪФЛЕПЪ
 ШИ СОКОПІНДО КАСЪ СКОАЦЪ ДЪЛА ЕЛА ПРІ ТЕА ГОНІ.
 БІ ШИ АЪА ЧЕ АМВЕНІПЪ АГРІВЪ КЪПРЪ ППЕРАТЪЛА
 ДІНХА МІЕЪ КЪВЖНЪЛЪ АЧЕСТА, КЪМІВКАВЕДЪ
 НОРДЪЛА ШИ ВА ГРѢН РОАБА ТА, ГРІВЪСКЪ ДЪ
 РЪ КЪПРЪ ДІНХА МІЕЪ ППЕРАТЪЛА КЖНДІВА
 ФАЦЕ ППЕРАТЪЛА КЪВЖНЪЛЪ РОАБЕН АЪН.
 БІ КЪВА АСЪАПЪ ППЕРАТЪЛА МЖНЪДЪСКЪ АЪРЪ
 ПРІ РОАБА АЪН ДЕН МЖН СЪМЪА АЪН ТЕЛА ЧЕ ЧЪР
 НЪ СЪМІВЖАЧЕ ПРІ МІНЕ ШИ ПРІ ФІНАЛЪ МІЕЪ ДЪ
 5 ЛА МОЩЕНІРЪ АЪН ДІМЪЗЪ. ШИ ВА ГРѢН РОАБА
 ТА ФАКІТЕШЪ АЪРЪ КЪВЖНЪЛЪ ДІНХА АЪН МІЕЪ П
 ПЕРАТЪЛА АЪН ПЪАЩЕ ЖЪПЪСЪ, КЪЧЕ ПЪЧЕНІПЪ ПЪ
 РЪЛА АЪН ДІМЪЗЪ АША ДІНХА МІЕЪ ППЕРАТЪЛА
 А АЪЗІ БЪНХА ШИ РЪЛА ШИ ВАФІ ПРІЕДНЪ КЪ
 НІ ТІНЕ ДІНХА ДІМЪЗЪ ПЪЛ. ШИ АЪ РЪСЪСЪ

Biblia 1688, pag. 230, col. I

jălind pre mort preste multe zile.

3. Și vei merge către împăratul și vei grai către dînsul după cuvîntul acesta”. Și puse Ioav cuvîntul lui în rostul ei.

4. Și veni muierea thecoianca către împăratul și au căzut preste fața ei la pămînt și i să închină lui și zise: „Mîntuiește, împărate, mîntuiește!”

5. Și zise către ea împăratul: „Ce iaste ție?” Și ea zise: „Și foarte muiere văduvă eu sînt și au murit bărbatul meu.

6. Și la roaba ta – 2 feciori; și s-au sfădit amîndoi la cîmpu, și nu era cine să-i scoată în mijlocul lor; și au lovit unul pre fratele lui și l-au omorît pre el.

7. Și iată, s-au sculat toată moștenirea către roaba ta și au zis: «Dă pre cela ce au lovit pre fratele lui și-l vom omorî pre el pentru sufletul fratelui lui care au omorît; și vom rădica și pre moșneanul vostru!» Și vor stinge cărbunele meu cela ce au rămas, ca să nu puie bărbatului meu rămășiță și nume preste fața pămîntului”

8. Și zise împăratul către muiere: „Pasă sănătoasă la casa ta, și cu voi purunci preste tine”

9. Și zise muierea thecoianca către împăratul: „Asupra mea – fărădelêgea, domnul meu împărate, și pre casa tă-tine-mieu! Împăratul și scaunul lui – nevinovat”

10. Și zise împăratul: „Cine e cel ce grăiește către tine? Și vei aduce pre el către mine, și nu va mai adaoge încă a să atinge de el”

11. Și zise muierea: „Aducă-ș aminte dară împăratul de Domnul Dumnezăul lui cînd să va înmulți rudeniia singelui ca să strige, și ca să nu rădice pre fiul meu!” Și zise: „Viu e Domnul, de va cădea den părul fiului tău pre pămînt!”

12. Și zise muierea: „Grăiască dară roaba ta către domnul meu împăratul cuvînt”

13. Și zise: „Grăiește!”. [13.] Și zise muierea: „Pentru căce ai socotit aceasta așa pre norodul lui Dumnezău? Au den rostul împăratului cuvîntul acesta, ca o greșală, ca să nu întoarcă împăratul pre cel gonit al lui?”

14. Căce cu moarte vom muri și ca apa cêea ce să po-goară pre pămînt, carea nu să va aduna. Și nu va lua Dumnezău suflet, și socotind ca să scoată de la El pre cel gonit.

15. Și acum ce am venit a grai către împăratul domnul meu cuvîntul acesta, că mă va vedea norodul; și va grai roaba ta: «Grăiască dară către domnul meu împăratul, cîndai va face împăratul cuvîntul roabei lui».

16. Că va asculta împăratul, mîntuiască dară pre roaba lui den mina omului celuiia ce cearcă să mă ridice pre mine și pre fiiul meu de la moștenirea lui Dumnezău.

17. Și va grai roaba ta: «Facă-să dară cuvîntul domnu-lui meu, împăratului, întru jîrvă, căce în ce chip îngerul lui Dumnezău, așa domnul meu împăratul, a auzi bunul și răul. Și va fi împreună cu tine Domnul Dumnezăul tău».

18. Și au răspuns / împăratul și zise către muiere: „Să

Mk. 45, 1. 136' - 137''

jelind pre mortu, aceasta preste multe dzile.

3. Și vei merge cătră împăratul și vei grăi cătră însul după cuvîntul acesta". Și puse loav cuvintele lui întru rostul ei.

4. Și veni muierea thecoianca cătră împăratul și au cădzut preste fata ei la pămîntu și i să închină lui și dzise: „Mintuiește, împărate, mintuiește!”

5. Și dzise împăratul: „Ce iaste tje?” Și ea dzise: „Și foarte muiere văduă eu sintu și au murit bărbatul meu.

6. Și la roaba ta - 2 fi; și s-au sfădit amindoi în țarină și nu era cel ce' să-i scoată întru măjlocul lor. Și au lovit unul pre fratele lui și l-au omorit pre el.

7. Și iată, s-au sculat toată mostnenirea cătră roaba ta și au dzis: «Dă pre cela ce au lovit pre fratele lui și-l vom omori pre el pentru sufletul fratelui lui, căruia au omorit și vom rădica și-ncă pre moșteanul vostru!» Și vor stinge cărbunele meu, cela ce au rămas, ca să nu pue bărbatului meu rămășiță și nume preste fața pămîntului”.

8. Și dzise împăratul cătră muiere: „Sănătoasă pasă la casa ta și eu voi porînci pentru tine”.

9. Și dzise muierea thecoianca cătră împăratul: „Asupra mea - fărădelēja, domnul meu, împărate, și pre casa tătine-mieu! Și împăratul și scaunul lui - nevinovat”.

10. Și dzise împăratul: „Cine-i cel ce grăiește cătră tine? Și-l vei aduce pre el cătră mine, și nu va mai adoge încă a să atinge de el”.

11. Și dzise muierea: „Pomenind dară împăratul Domnului Dumnedzăului lui, cîndu să va înmulți rudenia singelui ca să strice, și ca să nu rădice pre fiul meu”. Și dzise: „Viu îi Domnul dă va cădea den părul fiului tău pre pămîntu!”

12. Și dzise muierea: „Grăiască, dară, roaba ta cătră domnul meu, împăratul, cuvîntu”.

13. Și dzise: „Grăiește!” [13.] Și dzise muierea: „Pentru căce ai socotit aceasta așa pre nărodul Domnului? Au den rostul împăratului cuvîntul acesta ca o greșală, ca să nu întoarcă împăratul pre cel gonit al lui?”

14. Căce cu moarte vom muri și ca apa căce ce pogoră pre pămîntu, carea nu să va aduna. Și <nu> va lua Dumnedzău suflet, și socotindu ca să scoată de la el pre cel gonit.

15. Și acum ce am venit a grăi cătră împăratul, domnul meu, cuvîntul acesta, că mă va vedea nărodul; și va grăi roaba ta: «Grăiască, dară, cătră domnul meu împăratul, cîndai va face împăratul cuvîntul roabei lui».

16. Că va asculta împăratul, mintuiască, dară, pre roaba lui dentru mina omului celuia ce cearcă să mă rădica pre mine și pre fiul meu de la moștenirea lui Dumnedzău.

17. Și va grăi roaba ta: «Facă-să, dară, cuvîntul domnului meu, împăratului, întru jirtvă, căce în ce chip îngerul lui Dumnedzău, așa domnul meu, împăratul, a audzi bunul și răul. Și va fi împreună cu tine Domnul Dumnedzăul tău”.

18. Și au răspuns împăratul și dzise cătră muiere: „Să

Mk. 4389, 1. 149' - 150''

care iaste jalnică de multă vrême pentru mort.

3. Și să intri la împăratul și să-i zici după acest cuvînt”. Și o învăță loav cum va grăi.

4. Iară muierea acêea, thecanca, deaca întră la împăratul, căzu cu fata ei jos la pămînt, și închinindu-i-se, zise: „Mintuiește-mă, împărate, mintuiește-mă!”

5. Iar împăratul îi zise: „Dară ce-ti iaste?”. Ea răspunse: „Eu sint o muiere văduvă de multă vrême, că bărbatul mi-au murit.

6. Și au avut roaba ta 2 feciori și se-au sfădit amindoi la cîmp și, nefîind cine să-i dăspartă, unul dentr-inșii au birut pre celălalt frate și l-au ucis.

7. Iar acum iată că se-au sculat toată rudenia' asupra roabei tale și au zis: «Vom să ucidem pre fratele cela ce au ucis pre frate-său, să fie suflet pentru sufletul fratelui celui ucis; și vom pierde moșteanul!» Și caută să stingă lumina mea carea mi-au rămas ca să nu rămîie bărbatului mieu nume și moștean pre tata pămîntului”.

8. Iar împăratul zise cătră muiere: „Pasă tu sănătoasă la casa ta, iar eu voi porînci pentru tine!”.

9. Iar muierea thecanică zise cătră împăratul: „Asupra mea, domnul meu, împărate, să fie nedreptatea și asupra casei tătine-mieu, iar împăratul și scaunul lui nevinovat să fie!”.

10. Împăratul zise: „Dară cine iaste acela care au zis tie așa? Ado-l la mine și de-acu nu va mai adoge a se anige de tine”.

11. Iar muierea zise: „Să-și aducă împăratul aminte de Domnul Dumnezeu sau cînd va vrea să înmulțească vărșa- rea de sînge și să facă stricăciune; de-acu nu vor pierde pre feciorul meu”. Împăratul zise: „Viu Domnul că nici păr den capul feciorului tău nu va cădea pre pămînt”.

12. Iar muierea grăi cătră împăratul: „Să mai grăiesc eu, roaba ta, încă un cuvînt cătră tine, împărate, stăpinul meu”.

13. El zise: „Grăiește!” [13.] Muierea zise: „Pentru ce ai gîndit acest lucru împotriva oamenilor' lui Dumnezeu? Și au grăit împăratul cuvîntul acesta ca să greșască și să nu se întoarcă de după cela ce-l goneste?”

14. Toti vom să murim și ca apa ne vom pogori pre pămînt, carea nu se va mai întoarce. Și nu va lua Dumnezeu sufletul cel gonit de la dînsul, carele va gîndi să se mintuiască.

15. Ce acum am venit să grăiesc cătră împăratul, stăpinul meu, acest cuvînt, că mă va vedea nărodul; și au zis roaba ta: «Să grăiască cătră împăratul, stăpinul meu, cîndai doară va face împăratul cuvîntul roabei sale».

16. Și deaca va auzi împăratul, să mintuiască pre roaba lui den minile oamenilor celor ce vor să ia și pre mine și pre feciorul meu den moștenirea lui Dumnezeu».

17. Și să zică roaba ta: «Să fie cuvîntul stăpinului meu, al împăratului, ca jirtvă, că cum iaste îngerul lui Dumnezeu, așa iaste împăratul, stăpinul meu, să nu bage seamă nici de cêle bune, nici de cêle de rău; și pentr-acêea și Domnul va fi cu tine”.

18. Iar împăratul răspunzînd zise cătră muiere: „Să

versiunea modernă

care a jelit multe zile după un mort.

3. Și te duci la rege și îi vei zice ce te învăț eu acum”.

4. S-a dus deci femeia tecoancă la rege, a căzut cu fata la pămînt, și s-a închinat și i-a zis: „Mintuiește-mă, o rege, mintuiește-mă!”.

5. Și regele a întrebato: „Ce ai?” Și femeia a răspuns: „Bărbatul meu a murit și sint văduvă de mult”.

6. Și avea roaba ta doi feciori care într-o zi s-au certat cînd erau la cîmp. Nimeni n-a fost pe aproape să-i dăspartă; și așa unul din ei a omorit pe celălalt.

7. Și iată s-au repezit toate rudele la roaba ta, zicînd: «Dă-ne pe ucigaș să-l pedepsim cu moarte pentru sufletul fratelui său; și vom pierde și pe moștenitorul nostru!» Și așa vor ei să stingă rămășița cărbunelui ca să nu mai rămînă nici numele bărbatului nici urmași pe față pămîntului”.

8. Și a zis regele femeii: „Pasă sănătoasă la casa ta, iar eu voi da porînci pentru tine”.

9. Iar femeia din Tecoa a zis către rege: „O, rege, stăpinul meu, atunci ar cădea vina asupra mea și asupra casei tatălui meu, pe cînd regele și tronul său vor fi fără vină”.

10. Regele i-a zis: „Cine este cel ce vorbește împotriva ta? Adă-l la mine și nimeni nu se va mai atinge de tine”.

11. Și femeia a zis: „Aducă-și aminte regele de Domnul Dumnezeu sau atunci cînd rudele se sînge se vor aduna să strige și să nu-l lase pe fiul meu pierzaniei”, iar regele a zis: „Viu este Domnul, nici un fir de păr din capul fiului tău nu va cădea”.

12. Iar femeia a zis: „O, rege, stăpinul meu, îngăduie roabei tale să mai grăiască o vorbă”.

13. Și zise regele: „Vorbește!” Și femeia a zis: „De ce e cugetul tău împotriva poporului lui Dumnezeu? Nu-i dai voie fiului tău izgonit să se întoarcă. Rostind cuvîntul acesta ai hotărît și ție însuți osînda.

14. Noi cu moarte vom muri, vom fi ca apa ce se varsă pe pămînt și se risipește fără întoarcere. Dumnezeu însă nu vrea să alunge nici un suflet. De aceea nu vrea să depărteze de la el pe cel gonit.

15. Rege, stăpinul meu, m-am înfățișat ție ca să grăiesc cuvîntul acesta.

16. Pentru că mi-a fost frică de mina omului care caută să mă nimiciească pe mine și pe fiul meu din moștenirea lui Dumnezeu. Poate regele mă va ajuta.

17. Am crezut că dacă cuvîntul stăpinului meu, regele, va fi binevoitor, voi afla liniște. Căci regele, stăpinul meu, e ca un inger al lui Dumnezeu care aude și binele și răul”.

18. Regele i-a zis femeii: „Am să

Ms. 45. I. 137

nu ascundzi, dară, dă cătră mine cuvîntul carele cu te voi întreba pre tine". Și dzise muierea: „Grăiască, dară, domnul meu împăratul!”

19. Și dzise împăratul: „Au mina lui loav întru toate acēstea împreună cu tine?”. Și răspunse și dzise muierea împăratului: „Viu îi sufletul tău, domnul meu, împărate, dă tate întru dreapta au întru stînga dentru toate cite au grăit domnul meu, împăratul, căce robul tău, loav, el mi-au porîncit mie și el au pus întru rost roabei tale toate cuvintele acēstea.

20. Pentru ca să învăluiescă fata cuvîntului acestuia au grăit robul tău, loav, cuvîntul acesta. Și domnul meu, împăratul, inteptu ca inteptuinea ingerului lui Dumnezeu, ca să cunoască toate cēle dentru inima ta”.

21. Și dzise împăratul cătră loav: „Iată, dară, am făcut te după cuvîntul acesta. Pasă, întoarcē pre copilaș, pre Avesalom!”

22. Și cădu loav preste fata lui pre pămîntu și să închină și binecuvîntă pre împăratul. Și dzise loav: „Astădzi au cunoscut robul tău că am aflat har întru ochii tăi, domnul meu, împărate, căce au făcut domnul meu împăratul, cuvîntul robului tău”.

23. Și să sculă loav și mēse la Ghedsur și aduse pre Avesalom la Ierusalim.

24. Și dzise împăratul: „Să margă la casa lui, și fata mea să nu o văză”. Și să întoarse Avesalom la casa lui și fata împăratului n-au vădzutu-o.

25. Și ca Avesalom nu era om frumos întru tot Israel, lăudat foarte, den urma piciorului până în creștetul lui nu era întru el hulă.

26. Și cînd tundea el capul lui, și fu de-nceput a dzilelor întru dzile, dacă să tundea, căce să îngreua preste el, și tundzindu-o pre ea, au pus părul capului lui - 200 de sicli, cu sielul cel împărătescu.

27. Și să născură lui Avesalom 3 feciori și o fată, și numele ei, Maoha. Acesta era muiere frumoasă la chip foarte, și să : cu muiere lui Rovoam, ficiorul lui Solomon. Și-i născu lui pre Avia”.

28. Și au ședzut Avesalom în Ierusalim 2 ani de dzile și fata împăratului n-au vădzut.

29. Și trimise Avesalom cătră loav ca să-l trimită pre el cătră împăratul: și n-au vrut să margă cătră el. Și au trimis de al doilea rînd cătră el, și n-au vrut să margă.

30. Și dzise Avesalom cătră slugile lui: „Vedeți, dară, partea în țarina lui loav lipită de mine, și lui acolo oardze. Pășafi și o aprindeți cu foc pre ea?”. Și au arsu slugile lui Avesalom partea lui loav cu foc. Și mēseră robii lui loav cătră el, rumpe hainele lor, și dziseră: „Au arsu robii lui Avesalom partea cu foc”.

31. Și să sculă loav și au venit cătră Avesalom acasă și dzise cătră el: „Pentru căce au arsu slugele tale partea mea cu foc?”.

32. Și dzise Avesalom cătră loav: „Iată, am trimis cătră tine dzicînd: «Vino aicea și te voi trimite cătră împăratul

Ms. 4389, I. 150

„Să nu cumvaș să ascunzi înaintea mea cuvîntul de care te vou întreba”. Muierea zise: „Să grăiască stăpînul meu, împăratul!”

19. Iar împăratul zise: „Să nu cumva să fie învățatura lui loav într-acēstea în toate?”. Iar muierea răspunzînd zise: „Să trăiască sufletul tău, stăpînul meu, împărate, că nimic nu tate abătut nici spre stînga, nici spre dreapta den toate dentru-acēstea den cite au zis mie stăpînul meu, împăratul. Că sluga ta, loav, acela mi-au porîncit, acela au băgat cuvintele acēstea toate în gura roabei tale.

20. Și robul tău, loav, au porîncit să duc arătarea acestui cuvînt, lară tu, stăpînul meu, împărate, ești intept ca inteptuinea ingerului lui Dumnezeu și pricepi toate cite sînt pre pămînt”.

21. Iar împăratul zise cătră loav: „Iată, acum am făcut după cuvîntul tău, ce pasă și chiamă pre fiu-meu Avesalom!”.

22. Iar loav căzu cu fata sa pre pămînt și se închină și blagoslovi pre împăratul și zise: „Acum pricepu robul tău, loav, că are milă înaintea ochilor tăi, stăpînul meu, împărate. Că stăpînul și împăratul meu au ascultat cuvintele robului său”.

23. Și sculîndu-se loav, se duse în Ghesur și aduse pre Avesalom în Ierusalim.

24. Iar împăratul zise: „Să-l întorei la casa lui, iar fata mea să nu o văză”. Și se întoarse Avesalom la casa lui, iar fata împăratului nu o văzu.

25. Iar om ca Avesalom nu era altul în tot Israel, și fainic foarte și den călcielele lui pină în creștet nu era nici o vină într-insul”.

26. Iar cîndu-și tundea părul (că în toti anii și-l tundea, că-i era cu greu de dînsul; și deaca se tundea), aduna părul capului său și trăgea 200 de sicli cu siela cea împărătească.

27. Și se născură lui Avesalom 3 feciori și o fată, pre carea o chema Thamar, foarte frumoasă și ghizdavă.

28. Și șazu Avesalom în Ierusalim 2 ani și fata împăratului nu văzu.

29. Și trimise Avesalom la loav ca să-l trimeată la împăratul, iar el nu vru să meargă la dînsul. Și trimise Avesalom și a doua oară, el tot nu vru să meargă.

30. De-acii zise Avesalom cătră slugile sale: „Știți voi unde sînt holdele lui loav, care sînt lingă mine, și orzul lui; păsați și le ardeți cu foc?” Și mēseră slugile lui Avesalom și arseră laturile lui loav cu foc. Și mēseră slugile lui loav la loav, rumpîndu-și hainele, și ziseră cătră dînsul: „Ars-au slugile lui Avesalom laturile holdelor tale cu foc”.

31. Iar loav se sculă și mēse la Avesalom, în casa lui, și-i zise: „Că ei au arsu slugile tale partea mea de holde cu foc?”.

32. Iar Avesalom zise cătră loav: „Iată că am trimis la tine o dată și a doua oară zicînd: «Vino încoace să te trimet la împăratul

Versiunea modernă

te întreb ceva, dar să nu-mi ascunzi nimic”. „Grăiască, stăpînul meu, o rege”, a zis femeia.

19. Și a zis regele: „Nu cumva este mina lui loav în tot ce spui tu?”. Femeia i-a răspuns: „Viu e sufletul tău, o, rege, stăpînul meu, de tine nimic nu se poate ascunde. Robul tău loav, e adevărat, m-a învățat ce să spun și ce să fac.

20. Și cum să îmbrac cuvintele mele în pildă. Dar stăpînul meu, regele, este intept ca inteptuinea ingerului lui Dumnezeu, care cunoaste toate cele din mîna ta”.

21. Atunci regele a grăit către loav: „Iată, fac lucrul acesta după dorința ta, iar tu să-mi aduci înapoi pe tînărul Avesalom”.

22. Și a căzut loav în fata lui la pămînt, s-a închinat și l-a binecuvîntat pe rege: „Astăzi a aflat robul tău har în ochii tăi, stăpînul meu, rege, pentru că ai împlinit dorința mea”.

23. Loav s-a dus îndată la Ghesur și l-a adus pe Avesalom la Ierusalim.

24. Și a zis regele: „Să se întoarcă acasă, dar să nu-l vadă la fată”. Și s-a întors Avesalom la casa lui, dar fata regelui n-a văzut-o.

25. În tot Israelul nu se găsea om mai frumos și mai admirat decît Avesalom; din cap pină în picioare nu avea cusur.

26. Și cînd se tundea, cel puțin o dată pe an, pentru că părul era greu, părul de pe cap cîntărea două sute de sicli, după cîntarul regese.

27. Și i s-au născut lui Avesalom trei fiu și o fată, numită Tamara, o femeie foarte frumoasă, care a devenit soția lui Roboam, fiul lui Solomon, și i-a născut pe Abia.

28. Avesalom a rămas în Ierusalim trei ani fără să vadă fața regelui.

29. Atunci a chemat pe loav ca să-l trimită la rege, dar acesta n-a vrut să vină. Și l-a mai chemat o dată, și iarăși s-a împotrivit să vină.

30. Atunci a zis Avesalom către slugile lui: „Uitați-vă, lingă arii mea este lipită o bucată de pămînt al lui loav, semănată cu orz. Dăți-i foc!”. Și slugile lui Avesalom au arsu partea lui loav. Și slugile lui loav au mers cu hainele rupte la el și i-au zis: „Robii lui Avesalom au dat foc arii”.

31. Și loav n-a zăbovit să se ducă la Avesalom acasă și i-a zis: „De ce slugile tale au dat foc holdelor mele?”.

32. Iar Avesalom a zis către loav: „Cînd am trimis după tine, n-ai venit. Voiam să te rog să pui un cuvînt bun pentru mine la rege

Biblia 1688, pag. 231, col. 1

І ПЪР

ВННЪ АНУФ ШИ ТЕКОМ ТРИМИТЕ КЪТРЕ ПЪРІТЪ
ЗНІЖИДЪ ПЕЙТЪ ІКЪТЪ АИ ВЕНІТЪ ДЕ АА ГІЕДЕСЪРІ
НЕ МІЕ ЕРА ІКА СЪ ФІЪ АКОЛО ШИ АКУИ ТІТЪ ФІЦА
ПЪРІТЪ АДИ НАІ ВЪЗУТЪ ІАРЪ ДЕ АСТЕ ПЪРЪ
МІНЕ СПОЖАМЪ ТАТЕ ШИ МЪ ОМОАРЪ ПРІ МІНЕ .
АГ ШИ ПЪРЪ ІСАВЪ КЪТРЕ ПЪРІТЪ ШИ СПУСЕ АЪ
ШИ АЪ КЕМАТІ ПРІ АВЕСАЛОМ ШИ АЪ ПЪРІТІ КЪТРЕ
ПЪРІТЪ ШИ САЪ ІКІНАТІ АЪНЪ ШИ АЪ КЪЗУТЪ
ПРЕСТЕ ФАЦА АЪНЪ ПРІ ПЪМЖНІТІ ІНАНІТІ ФІЦІИ
ПЪРІТЪ АДИ ШИ ФІАРТЕ СЪЗУТЪ ПЪРІТЪ АДИ ПРІ
АВЕСАЛОМЪ .

КАПІ

ВІДЪ АЪПЪ АУТЪ СІТЪ ШИШ ФІКЪ АЪНЪ АВЕ
ЛОМІ КАРЪ ШИ КЪАТРЕ ШИ ШИ АЪ ОАМЕ
НИ СЪ АЛЪЦЕ ІНАНІТІ АЪНЪ . ШИ МЖ
НЕКЪ АВЕСАЛОМ ШИ СЪПЪТЪ ДЕСПРЕ МЖНА
СЪІИ ПОРЦІИ ШИ СЪ ФІКЪ ТІТІ ОИХЪ
ЛА КАРЕ ЕРА ЖЪДЕКАТЪ АЪ ВЕНІТІ КЪТРЕ ПЪ
РАТЪ АА ЖЪДЕКАТЪ ШИ СПІГІ КЪТРЕ ЕА АВЕ
САЛОМ ШИ ЗНІСЕ АЪНЪ ДЕ ФІКРЕ ЧЕТАТЕ ІЩІ ТЪ
ШИ ЗНІСЕ ОАМЪ ДЕНТЪ ІНІМЪ АА АЪНЪ ІСАРАІА РОБЪ
ТІХЪ . ШИ ЗНІСЕ КЪТРЕ ЕА АВЕСАЛОМЪ ТІТЪ
КЪВНІ ПЕА ПЕААЕС БЪНЕ ШИ АЕСНЕ ШИ ТЕА ЧЕ СЪ АЪЗ
НЪ АСТЕ ЦІЕ ДЕ АНІТІ ПЪРІТЪ АДИ . ШИ ЗНІСЕ
АВЕСАЛОМЪ ЧІНЕ МЪВА ПЪНЕ ЖЪДЕКАТЪ ПРІ ПЪ
МЖНІТЪ ШИ АА МІНЕ ВАВІНІ ТІТІ ОИХЪ АА КАРЕ
ВАФІ ПРІТЕ ШИ ЖЪДЕКАТЪ ШИ АА ВОМ ІНАНІТІ ПРІ
ЕАА . ШИ ФІКЪ ІКІНЪ СЪ АПРОІА ОМО АНЕТЪ І
КІНА АЪНЪ ШИ ПЪНІСЕ МЖНА АЪНЪ ШИ СЪ АПЪКЪ ДЕ
Б ШИ СЪЗУТЪ ПРІ ЕАА . ШИ ФІКЪ АВЕСАЛОМЪ АЪ
ПЪ КЪВЖНІТЪ АЪЗЕТА АА ТІТІ ІСАРАІА АА ЧЕ А ЧЕ
ВЕНІА АА ЖЪДЕКАТЪ КЪТРЕ ПЪРІТЪ ШИ ФІКЪ
ІТЪ АА ЕА АЪНЪ АВЕСАЛОМЪ ІНАНІАІ ФІНЛОІ АЪНЪ ІСАРАІА .
ШИ СЪ ФІКЪ АЪПЪ АЪ ДЕ АНІ ШИ ЗНІСЕ АВЕСАЛОМЪ
КЪТРЕ ТІТЪ АА АЪНЪ МЪРІВЕІ ДАРЪ ШИ ВОМ ПЛІТИ
РЪЦНАЕ КАРЕА МАІ ФІКРЕ АЪНІТІ АМНЪ АЪНЪ ІХЕВРО .
И КЪТЪ РЪГЪ САЪ РЪГАІІ РОБЪА ТІТЪ ІКІНЪ АЪНЪ
ІРІЕ АСЪР АА ІСАРАІА ЗНІЖИДЪ ДЕ МІВЪА ПЪОАРЕ ПЪ
ТОІКЪ АМЪ ДІМНЪ АА ІСАРАІА ШИ ВОМ САЪЖИ
АМНЪ АЪНЪ . ШИ ЗНІСЕ АЪНЪ ПЪРІТЪ АДИ ПІСЪ ПЪ
ПАЧЕ ШИ СЪАЖИДЪ СЕ МЪРЪЕ АА ХЕВРОНЫ . ШИ
ТРИМИСЕ АВЕСАЛОМЪ ІСАРАІА ПЪОАТЕ НІМЪ РІАЕ АЪНЪ
ІСАРАІА ЗНІЖИДЪ ІКІНЪ ВЕЦІ АЪЗІ ВОМ ГАІСЪ АА
АЪНЪ ШИ ВЕЦІ ЗНІСЕ . ПЪРІТЪ АДИ АВЕСАЛОМЪ
ІХЕВРО ШИ АЪ МІЕ ПЪРІВІНЪ КЪ АВЕСАЛОМЪ СЪ ДЕ ОА
МЕНІ ДЕ ІСАРАІА АА ШИ ШИ МЕРЖІ КЪ ПРІТІ МЪ ЛО
НАЪ ШІТІ ТІТІ КЪВЖНІТЪ АДИ . ШИ АЪ ТРИМИСЕ
АВЕСАЛОМЪ ШИ АЪ КЕМАТІ ПРІ АХІТОФЕА ГАЛАМОНТЪ
АЪ ПРІ ЕФІТІНІСЪ АЪНЪ АЪ ДЪ ДІН ЧЕТАТЪ АДИ
ДЕА ГОЛА ЖЪРТВЕІ АЪНЪ ЕА ЖЪРТВЕА ШИ СЪ ФІКЪ
КЪ ОУНІРЕ ТІАРЕ ШИ НОРЪДЪА ЧЕ МЕРІФЪ ШИ МЪПЪ
КЪ АВЕСАЛОМЪ . ШИ ВЕНІ ВІСНІТІ ІСАРАІА КЪТРЕ
АДЪ ЗНІЖИДЪ СЪ ФІКЪ ІНАНІА ОАМЕННАІ АЪНЪ І
САРАІА ДЕННАІ АДИ АВЕСАЛОМЪ . ШИ ЗНІСЕ АЪНЪ
АА ПЪОАТЕ САЪІНАЕ АДИ АА ЧЕН ЧЕ ЕРА ПЪРІВІНЪ КЪ Е
ІСАРАІА СЪАІАЦІЕ ШИ СЪ ФІКЪ ІКІНЪ АЪНЪ
СТЕ НІАЕС МЖНІТЪ ДЕСПРЕ ФІЦА АДИ АВЕСАЛОМЪ
САЪРІЦІ АМІФЕ ПІНТЪ ІАСТЪНЪ СЪРІТІКЪ ШИ
НЕВА АЪНЪ ПРІ НОНЪ ШИ ВА СЪАТЕ АСЪ ПРІ НОАСТЪ

CAP 15

zicind: 'Pentru căci am venit de la Ghiethsur? Bine mic era ca să fiu acolo. Și acum, iată, fața împăratului n-am văzut; iară de iaste întru mine strimbătate. și mă omoară pre mine'»".
33. Și întră Ioav cătră împăratul și-i spuse lui. Și au chemat pre Avesalom și au întrat cătră împăratul și s-au închinat lui și au căzut preste fața lui pre pământ înaintea fêtii împăratului și foarte sărută împăratul pre Avesalom.

1. Și fu după acêstea, și-ș făcu lui Avesalom cară și călăreți, și 50 de oameni să alêrge înaintea lui.
2. Și mînceă Avesalom și stătu despre mîna căii porții. Și să făcu, tot omul la carele era judecată au venit cătră împăratul la judecată, și strigă cătră el Avesalom și-i zise lui: „Den care cetate ești tu?”. Și zise omul: „Dentr-un neam al lui Israil – robul tău”.
3. Și zise cătră el Avesalom: „Iată, cuvintele tale-s bune și lesne, și cel ce să auză nu iaste ție de lingă împăratul”.
4. Și zise Avesalom: „Cine mă va punc judecătoriu pre pămînt, și la mine va veni tot omul la carele va fi price și judecată, și-l voiu îndirepta pre el”.
5. Și fu cînd să apropiia om a i să închina lui, și întinse mîna lui și să apucă de el și sărută pre el.
6. Și făcu Avesalom după cuvîntul acesta la tot Israilul, la ceia ce venia la judecată cătră împăratul. Și făcea ale lui Avesalom inemile fiilor lui Israil.
7. Și să făcu după 40 de ani, și zise Avesalom cătră tatul lui: „Mêrge-voiu dară și voiu plăti rugile carele m-am făgăduit Domnului, în Hevron.
8. Căci rugă s-au rugat robul tău cînd lăcuia în Ghiedsur la Siriia, zicind: «De mă va întoarce întorcîndu-mă Domnul la Ierusalim, și voiu sluji Domnului»”.
9. Și-i zise lui împăratul: „Pasă în pace”. Și sculîndu-se, mêrse la Hevron.
10. Și trimise Avesalom iscoade în toate neamurile lui Israil, zicind: „Cînd veți auzi glasul Domnului, și veți zice: [11.] «Împărățit-au Avesalom în Hevron!»”.
11. Și au mers împreună cu Avesalom 200 de oameni den Ierusalim aleși, și, mergînd, cu prostimea lor, n-au știut tot cuvîntul.
12. Și au trimis Avesalom și au chemat pre Ahitofel galamoneanul, pre sfêtnicul lui David, den cetatea lui, de la Gola, jirtvuind el jirtvele. Și să făcu unire tare, și norodul ce mergea și mult, cu Avesalom.
13. Și veni vestitoriul cătră David, zicind: „Să făcu inima oamenilor lui Israil dennapoia lui Avesalom”.
14. Și zise David la toate slugile lui, la cei ce era împreună cu el în Ierusalim: „Sculați-vă și să fugiți, căci nu iaste noao mîntuire de cătră fața lui Avesalom. Sîrguiți a mêrge, pentru ca să nu sîrguiască și ne va apuca pre noi și va scoate asupra noastră / răul și va lovi cetatea cu gură de sabie.

Mt. 45, f. 137 - 137

zicînd: Pentru căce am venit de la Ghethsur? Bine mie era ca să fiu încă acolo. Și acum, iată, fața împăratului n-am văzut, iar dă iaste întru mine strimbătate, și mă omoare pre mine!»”.

33. Și întră loav cătră împăratul și-i spuse lui. Și au chemat pre Avessalom și au intrat cătră împăratul și s-au închinat lui și au cădzut preste fața lui pre pămîntu înaintea fetei împăratului. Și foarte sărută împăratul pre Avessalom. //

CAP 15

1. Și fu după acestea, și făcu șie Avessalom cară și călăreți și 50 de oameni să alerge înaintea lui.

2. Și minecă Avessalom și stătu despre mina căin porții. Și să făcu, tot omul la carele era judecată a veni cătră împăratul la județ, și strigă cătră el Avessalom și-i dzise lui: „Den care cetate ești tu?”. Și dzise: „Dentr-una den neamurile lui Israel, robul tău”.

3. Și dzise cătră el Avessalom: „Iată cuvintele tale-s bune și iușoare”, și cel ce să audză nu iaste ție de lingă împăratul”.

4. Și dzise Avessalom: „Cine mă va pune judecător întru pămîntu și la mine va veni tot omul la carele va fi price și județ, și-l voi îndrepta pre îns”.

5. Și fu cîndu să apropia om a i să închina lui, și întinse mina lui și să apucă de el și-l sărută pre el.

6. Și făcu Avessalom după cuvîntul acesta la tot Israelul, la ceia ce venia la judecată cătră împăratul. Și făcea ale lui Avessalom inimile fiilor Israel.

7. Și să făcu de la săvrșitul a 40 de ani și dzise Avessalom cătră tatăl lui: „Mêrge-voi, dară, de voi plăti rugile mele carele m-am rugat Domnului în Hevron.

8. Căce rugă s-au rugat robul tău cînd lăcuia în Ghedsur, la Siria, dzicînd: „De mă va întorcing întoarce-mă Domnul la Ierusalim, și voi slujî Domnului”.

9. Și-i dzise lui împăratul: „Pasă în pace!”. Și sculindu-să, mersé la Hevron.

10. Și trimise Avessalom iscoade întru toate neamurile Israel, dzicînd: „Cînd veți audzi voi glasul bucinului, și veți dzice: «Împărățit-au Avessalom în Hevron!»”.

11. Și au mersu împreună cu Avessalom 200 de oameni den Ierusalim aleși și, mergînd cu dreptatea lor, și n-au știut tot cuvîntul.

12. Și au trimis Avessalom și au chemat pre Ahitofel galamoneanul, pre sfêtnicul lui David, den cetatea lui, de la Gola, jirtvind el jirtvele. Și să făcu rocoș tare, și nărodul ce mergea și multu - cu Avessalom.

13. Și veni vestitorul cătră David, dzicînd: „Să făcu inima oamenilor Israel denapoia lui Avessalom”.

14. Și dzise David la toate slugele lui, la cei ce era împreună cu el în Ierusalim: „Sculați-vă și să fugim, căce nu iaste noa mîntuire de cătră fața lui Avessalom. Sirguiați a merge pentru ca să nu sirguiască și ne va apuca pre noi și va scoate asupra noastră răul și va lovî cetatea cu gură de sabie”.

Ms. 4389, f. 150f - 150

zicînd: «Pentru ce am venit de la Ghessur? Că mai bine încă mi-ară fi fost acolo. Dară ce poate fi aceasta, de nu văz eu fața împăratului? Să iaste nedireptate în mine, să mă omoară!»”.

33. De-acii loav mersé la împăratul și-i spuse toate. Și chemă pre Avessalom și mersé la împăratul și se închină lui și căzu cu fața jos pre pămînt înaintea împăratului, iar împăratul sărută pre Avessalom.

CAP 15

1. De-acii după acestea își făcu Avessalom cară și călăreți și 50 de oameni să alerge înaintea lui.

2. Și minecă Avessalom și stătu de o parte despre intrarea de pre poartă. Și tot omul carele avea judecată să vie la judecata împăratului, îl chema Avessalom la dînsul și-i zicea: „Den ce cetate ești tu?”. Iar el răspunzînd, zicea: „Dentr-una den semintile lui Israel sînt eu, robul tău”.

3. Iar Avessalom îi răspundea: „Iată, cuvintele tale sînt bune și dreapte, iar de la împăratul nu iaste cine să te auză!”.

4. Și zicea Avessalom: [4.] „Cine mă va pune pre mine judecător pre pămînt, și vie la mine tot cine va avea judecată și să-l judec pre dreptate”.

5. Și cînd se apropia omul de dînsul să i se închine, iar el întindea mina sa de-l apuca și-l săruta.

6. Și făcea Avessalom aceasta tuturor israelitenilor cari venia la împăratul la judecată. Și-și împrietnici inimile feciorilor lui Israel.

7. Iar după 40 de ani zise Avessalom cătră tată-său: „Să mă duc acum și să umplu rugăciunile mele cu care m-am rugat Domnului în Hevron.

8. Cu care rugăciuni se-au rugat robul tău cînd eram în Ghesurul Siriei și am zis că, de mă va întoarce Domnul în Ierusalim, voi face jărtvă Domnului”.

9. Iar împăratul David îi zise: „Pasă cu pace!”. Și sculindu-se, mersé în Hevron.

10. De-acii trimise Avessalom iscoade în tot neamul lui Israel zicînd: „Cînd veți auzi glasul bucinului bucinînd, să ziceți: «Avessalom împărățeste în Hevron!»”.

11. Și merseră den Ierusalim cu Avessalom 200 de oameni de frunte. Și mergea în dreptatea inimilor lor și nu pricepea nici un cuvînt.

12. Și trimise Avessalom și chemă pre Ahitofel galamoneanul, sfêtnicul lui David, den cetatea lui den Galama. Și cînd junghia el jărtvele sale, fu turburare mare, că era multime multă carele mersese cu Avessalom.

13. Și veni un vestitor de spuse lui David zicînd: „Toate inimile feciorilor lui Israel se-au plecat cu fiu-tău, Avessalom”.

14. Iar David zise tuturor slugilor sale cîți era cu dînsul în Ierusalim: „Sculați să fugim, că nu iaste noa a ne mîntui de fața lui Avessalom, ce grăbiți să mîrgem, ca nu cumva, viind el asupra noastră, să ne ucigă. Și va căuta răutatea asupra noastră și cetatea o va ucide cu sabie”.

Versiunea modernă

și să-l întrebî în numele meu: «De ce am venit den Ghesur? Mai bine aș fi rămas acolo». Spune-i regelui că aș dori să-l văd. Dacă mă crede vinovat să mă ucidă!”.

33. Și a intrat loab la rege și i-a povestit tot ce îi spusese Avessalom. Și a chemat regele pe fiul său Avessalom. Acela a venit, s-a aplecat la pămînt și s-a închinat în fața regelui, iar regele l-a sărutat pe Avessalom.

CAP 15

Avessalom caută săpînirea

1. Avessalom își făcu un car cu călăreți și luă cincizeci de bărbați să-l ocrotească.

2. În fiecare dimineață se scula și se înfînta la poarta drumului. Pe toți care treceau, cu o priemă spre judecătoria regelui îi oprea și îi întreba: „Din ce cetate ești tu?”. Cînd i se răspundea: „Robul tău este din cutare neam din Israel”.

3. Avessalom îi zicea: „Cazul tău e bun și drept, dar la rege nu e nimeni să te asculte”.

4. Și mai zicea Avessalom: „De aș ajunge cu judecător în țara asta, eu aș judeca după dreptate tot omul care vine la mine cu priemă”.

5. Și cînd cineva voia să i se închine, el îi întindea mina și-l săruta.

6. Așa se purta Avessalom cu oricine care căuta dreptate la rege cîștigînd astfel inimile israelitilor.

7. După patru(zece) de ani de domnie a lui David, a zis Avessalom către tatăl lui: „Merg la Hebron să-mi plătesc rugile pe care le-am făgăduit Domnului.

8. Pentru că eu, robul tău, locuind încă la Ghesur în Siria, am făcut această făgăduință: dacă Domnul mă va întoarce la Ierusalim, atunci îi voi aduce jertfă Domnului”.

9. Și i-a zis regele: „Pasă în pace!”. Iar el s-a ridicat și s-a dus la Hebron.

10. Și a trimis Avessalom oameni de credință la toate neamurile lui Israel, zicînd: „Cînd veți auzi sunet de corn, să ziceți:

11. «Avessalom stăpînește în Hebron». Și l-au însoțit pe Avessalom două sute de bărbați din Ierusalim, aleși de el pe sprinceană, dar neștiutori despre ce este vorba.

12. Și în timpul jertfei a trimis Avessalom după Ahitofel din Gulo, fostul sfetnic al lui David. Și a trecut mult popor pe partea lui Avessalom.

13. Și s-a vestit lui David că poporul s-a aplecat către fiul său Avessalom.

14. Și a zis David către slugitorii ce se aflau cu el în Ierusalim: „Sculați-vă și fugiți, nu este mîntuire la Avessalom. Grăbiți-vă ca să nu apuce el să ne facă rău, lovînd cetatea cu sabie”.

цѣенъ бѣ

С. А. I

рѣхалъ шн ка локн чепатѣ къ гдѣте де еавѣте .
 Шн зисерѣ салхонае фпѣратѣхън кѣтрѣ фпѣра Сѣ
 тѣхъ дѣтѣ тѣате кѣтѣ ка лѣфѣе дѣнѣхъ нѣтрѣхъ
 фпѣратѣхъ тѣтѣ салхонае тѣале . Шн шн фпѣра Сѣ
 пѣратѣхън тѣатѣ кѣса лѣн нѣ пнѣо аеае лѣрѣ шн
 апѣтѣ фпѣратѣхъ пре чѣлае зѣче мѣерн пре чѣтѣа
 рѣа лѣн кѣсае пѣзѣкѣ кѣса . Шн шн фпѣратѣхъ Сѣ
 Шн тѣате салхонае лѣн пѣдѣстрѣн, шн лѣ стѣтѣхъ Сѣ
 фкѣсае чѣ дѣпѣртѣе, шн тѣате салхонае лѣн дѣспре
 лѣжн лѣн мерѣфѣ, шн тѣтѣ хѣрѣдн, шн тѣтѣ сѣ
 фѣа дѣн, шн тѣтѣн гѣдѣтѣн, хѣ дѣсѣа мѣнн, чѣа чѣ
 лѣ бѣннѣ пѣдѣстрѣн дѣн гѣдѣ, мерѣфѣ пре аѣрѣа пѣ
 дѣспре фѣаца фпѣратѣхън . Шн зисѣ фпѣратѣхъ Сѣ
 кѣтрѣ едн гѣдѣтѣа, пѣнѣтрѣхън мѣрѣн шн тѣхъ Сѣ
 кѣ нѣн, фпѣсѣртѣе шн аѣвѣзѣцѣ фпѣрѣхън къ фпѣ
 рѣтѣа кѣнн стѣннѣ ешн тѣхъ, шн кѣтѣн лѣн нѣ мѣрнн
 чѣтѣ тѣ дѣла лѣкѣа тѣхъ . Дѣ лѣн бѣннѣ ерн Сѣ
 шн лѣтѣрѣн тѣвѣн пѣрнн кѣ стѣ мѣрѣн кѣ нѣсѣн ?
 шн лѣ мѣрѣе сѣрн лѣ мѣдѣтѣе вѣн мѣрѣе, пѣстѣ шн тѣ
 фпѣоартѣ шн фпѣоартѣ пре фѣацѣн тѣнн фпѣрѣхън Сѣ
 кѣ тѣннѣ . Шн дѣнѣа вѣ фѣче кѣ тѣннѣ мѣаѣѣ Сѣ
 шн лѣдѣвѣртѣ . Шн рѣстѣннѣ едн фпѣратѣхън Сѣ
 шн зисѣ вѣхъ е дѣнѣа шн вѣхъ дѣнѣа мѣхъ фпѣ
 рѣтѣа кѣ флѣкѣа бѣнѣе вѣфн дѣнѣа мѣхъ фпѣ
 рѣтѣа шн стѣннѣ лѣ мѣдѣтѣе, шн стѣннѣ лѣ кѣлѣцѣ
 кѣ аѣла вѣфн рѣбѣа тѣхъ, шн зисѣ фпѣратѣхъ Сѣ
 кѣтрѣ едн вѣнѣ шн трѣчн кѣ мѣннѣ, шн трѣкѣхъ
 едн гѣдѣтѣа, шн фпѣратѣхъ шн тѣате салхонае Сѣ
 лѣн, шн тѣатѣ гѣаѣтѣа чѣ ера кѣ дѣжнѣа
 Шн тѣтѣ пѣвѣжнѣа пѣжнѣфѣ кѣ гѣа мѣрѣ, шн тѣ Сѣ
 нѣрѣдѣа мѣрѣфѣ, шн фпѣратѣхъ трѣкѣхъ пѣжѣа лѣ
 кѣ дѣнѣа шн тѣтѣ нѣрѣдѣа, шн фпѣратѣхъ мѣрѣ
 фѣ пре фѣаца дѣрѣмѣа шн пре пѣстѣннѣ . Шн мѣтѣ Сѣ
 шн сѣдѣкѣ прѣсѣтѣа шн тѣтѣн лѣвѣцѣн фпѣрѣхън Сѣ
 кѣ елѣ рѣднѣжнѣа снѣрѣа фѣгѣдѣннѣн дѣнѣа шн Сѣ
 дѣла дѣвѣр шн лѣ пѣхѣ снѣрѣа фѣгѣдѣннѣн дѣ
 нѣа шн дѣнѣа, шн стѣннѣ лѣ вѣдѣа рѣнѣтѣ лѣ фѣ
 тѣтѣ тѣтѣ нѣрѣдѣа лѣ стѣрѣнѣ дѣн чѣтѣатѣ .
 Шн зисѣ фпѣратѣхъ кѣтрѣ сѣдѣкѣ фпѣоартѣ ен Сѣ
 кѣрѣа лѣн дѣнѣа лѣ чѣтѣатѣ, дѣвѣмъ аѣла хѣрѣ Сѣ
 фпѣрѣ сѣкѣн дѣнѣа шн мѣвѣа фпѣоартѣ шн мѣвѣа Сѣ
 лѣртѣа мѣе прѣае шн пѣдѣаба лѣн . Дѣвѣа зн Сѣ
 чѣ лѣшн нѣмѣкѣртѣ фпѣрѣ тѣннѣ, мѣтѣ еѣ сѣжнѣтѣ фѣ Сѣ
 кѣ мѣе дѣпѣ бннѣае фпѣрѣ сѣкѣн лѣн . Шн зисѣ Сѣ
 еѣ фпѣратѣхъ лѣн сѣдѣкѣ прѣсѣтѣа, вѣдѣцѣ тѣтѣ Сѣ
 фпѣоартѣ лѣ чѣтѣатѣ кѣ пѣчѣ, шн лѣхѣ мѣае фѣсѣ Сѣ
 рѣтѣ тѣтѣ шн сѣа нѣдѣа нѣ фѣгѣртѣа лѣн лѣкѣа рѣ Сѣ
 лѣжнѣ дѣн фѣгѣртѣн вѣцѣн фпѣрѣхън кѣ кѣсѣ .
 Вѣдѣцѣ еѣ сѣжнѣтѣ бѣмъ мѣнѣтѣ лѣ рѣа сѣдѣа лѣ пѣстѣннѣ Сѣ
 лѣн пѣнѣтѣ вѣкѣннѣ кѣжнѣтѣ дѣла вѣн кѣстѣннѣ спѣѣ Сѣ
 мѣе . Шн лѣ фпѣрѣ сѣдѣкѣ шн лѣкѣа рѣ ен Сѣ
 кѣрѣа лѣн дѣнѣа лѣ вѣрѣсѣлннѣ шн лѣ шѣгѣтѣа Сѣ
 нѣае . Шн дѣа стѣрѣа сѣшнѣа мѣнѣпѣа шн Сѣ
 мѣа нѣа шн, сѣнѣдѣе шн пѣжнѣжнѣе шн лѣпѣа Сѣ
 аѣкѣпѣртѣ, шн еа мѣрѣфѣ дѣкѣа цѣ, шн тѣтѣ нѣрѣ Сѣ
 дѣа чѣ ера кѣ еае дѣсѣкѣпѣн сѣмѣа кѣпѣа лѣн, шн Сѣ
 стѣрѣа сѣнѣдѣе шн пѣжнѣжнѣе . Шн еѣ стѣ Сѣ
 еѣ лѣн дѣа снѣжнѣ шн лѣхѣтѣфѣе фпѣрѣ чѣ жѣ Сѣ
 рѣчн кѣ лѣсѣа лѣн, шн зисѣ дѣвѣ рѣсѣтѣ еѣ фѣацѣ Сѣ

Biblia 1688, pag. 231. col. II

15. Și ziseră slugile împăratului către împăratul: „După toate câte va alêge domnul nostru împăratul, iată, slugile tale”.

16. Și ieși împăratul cu toată casa lui cu picioarele lor. Și lăsa împăratul pre cêle zêce muieri, pre țiitoarele lui, ca să păzească casa.

17. Și ieși împăratul [18.] și toate slugile lui pedestri și au stănut în casa cea departe.

18. Și toate slugile lui despre mâna lui mergea: și tot herethi, și tot ofeleti, și toți ghiethcii, 600 de oameni, ceia ce au venit pedestri den Ghieth, mergea pre aproape despre fața împăratului.

19. Și zise împăratul către Ethi ghiethcul: „Pentru căci mergi și tu cu noi? Întoarce-te și lăcuiește împreună cu împăratul, căci strein ești tu și căci ai nemernicit tu de la locul tău.

20. De ai venit ieri, și astăzi te voiu porni ca să mergi cu noi? Și eu merg oriunde voiu mêrge. Pasă și te întoarce, și întoarce pre frații tăi împreună cu tine [21.] Și Domnul va face cu tine milă și adevăr!”.

21. Și răspunse Ethi împăratului și zise: „Viu e Domnul și viu domnul meu împăratul, că în locul unde va fi domnul meu împăratul, și săvai la moarte, și săvai la viață, că acolo va fi robul tău”.

22. Și zise împăratul către Ethi: „Vino și treci cu mine!”. Și trecu Ethi ghetheanul, și împăratul, și toate slugile lui, și toată gloata ce era cu dînsul.

23. Și tot pămîntul plîngea cu glas mare. Și tot nărodul mergea, și împăratul trecu pîriul Chiedrilor. Și tot norodul și împăratul mergea pre fața drumului pre pustiiu.

24. Și iată și Sadoc preotul, și toți leviții împreună cu el, rădicînd sicriiul făgăduinții Domnului de la Thevar; și au pus sicriiul făgăduinții Domnului Dumnezău, și să sui Aviathar pînă au încetat tot norodul a să strînge den cetate.

25. Și zise împăratul către Sadoc: „Întoarce sicriiul lui Dumnezău la cetate. De voiu afla har întru ochii Domnului, și mă va întoarce și-m va arăta mie pre el și podoaba lui.

26. De va zice așa: «N-am vrut întru tine», iată, cu sint, facă mie după binele întru ochii Lui”.

27. Și zise împăratul lui Sadoc preotul: „Vedeț, tu te întoarce la cetate cu pace, și Ahimaas, feciorul tău, și Ioanathan, feciorul lui Aviathar, amîndoi feciorii voștri împreună cu voi.

28. Vedeț, cu sint voi mîncea la Ravaoth al pustiiului pînă va veni cuvînt de la voi ca să-m spuie mie”.

29. Și au întors Sadoc și Aviathar sicriiul lui Dumnezău la Ierusalim și au șazut acolo.

30. Și David să suia suișul Muntelui Maslinului, suindu-se și plîngînd, și capul acoperit, și el mergea desculț, și tot norodul ce era cu el descoperi omul capul lui, și să suia suindu-se și plîngînd.

31. Și să spuse lui David, zicînd: „Și Ahitofel – întru cei jurați cu Avesalom”. Și zise David: „Răsipêște sfatul”

Ms. 45, f. 137^v - 138^r

15. Și dziseră slugile împăratului către împăratul: „După toate cîte va alege domnul nostru, împăratul, iată, slugile tale”.

16. Și ieși împăratul și toată casa lui cu picioarele lor și lăsă împăratul pre cîte 10 muieni, pre fiutoarele lui, ca să păzească casa.

17. Și ieși împăratul și toate slugile lui pedestri și au stătut în casa cea departe.

18. Și toate slugile lui despre mîna lui mergea, și tot herethi, și tot ofelethi, și toți ghethei, 600 de oameni, cea ce au venit pedestri den Ghet, și să puseră⁵ lingă mîșlin, întru pustiiu, și tot nărodul mergea pre aproape fiindu-să de el și toți cei pentru el, oamenii și toți războinicii, 600 de oameni, și trecură cu mîna lui și tot herethi și tot ofelethi⁶ mergea pre aproape despre fata împăratului.

19. Și dzise împăratul către Ethi ghetheul: „Pentru căce mergi și tu cu noi? Întoarce-te și lăcuiește împreună cu împăratul, căce strinu ești tu și căce ai nememicit tu de la locul tău.

20. De ai venit ieri, și astăzi te voi porni ca să mergi cu noi și-ncă vei scula locul tău? Ieri era venirea ta, și astăzi te voi pormi? Și eu voi merge undeși voi merge. Pasă⁷ și te întoarce; și întoarce pre frații tăi împreună cu tine, și Domnul va face cu tine milă și adevăr”.

21. Și răspuse Ethi împăratului și dzise: „Viu îi Domnul și viu domnul meu, împăratul, că întru locul unde va fi domnul meu, împăratul, și măcar la moarte și măcar la viață, că acolo va fi robul tău”.

22. Și dzise împăratul către Ethi: „Vino și treci cu mine!”. Și trecu Ethir ghetheanul și împăratul și toate slugile lui și toată gloata ce era cu el.

23. Și tot pămîntul plîngea cu glas mare și tot nărodul mergea pre aproape la riul Chedrilor și împăratul trecu pîriul Chedrilor⁸ și tot nărodul și împăratul⁹ mergea pre fata drumului, pustiiul.

24. Și, iată, Sadoc, preutul, și toți levitii împreună cu el, rădicînd săcriul făgăduinței Domnului de la Thevar; și au pus săcriul făgăduinței Domnului¹⁰ Dumnedzău și să sui Aviathar până au săvîrșit tot nărodul a trece den cetate.

25. Și dzise împăratul către Sadoc: „Întoarce săcriul lui Dumnedzău la cetate: dă voi afla har întru ochii Domnului, și mă va întoarce și-m va arăta-o mie pre ea și podoaba ei.

26. Și¹¹ de va dzice așa: «N-am vrut întru tine», iată eu sîntu, facă mie după binele întru ochii lui”.

27. Și zise împăratul lui Sadoc preutul: „Vedeți, tu te întoarce la cetate cu pace, și Ahimaas, feciorul tău, și Ionathan, feciorul lui Aviathar, amîndoi feciorii voștri - împreună cu voi.

28. Vedeți, eu sîntu, voi mînea la Ravaoth a pustiiului până va veni cuvîntu de la voi ca să-m spuie mie”.

29. Și au întors Sadoc și Aviathar săcriul lui Dumnedzău la Ierusalim și au ședzut acolo.

30. Și David să suia suișul Muntelui Maslinelor, suindu-să și plîngînd, și capul acoperit. Și el mergea dăscuțu, și tot nărodul ce era cu el acoperi omul capul lui, și să suia suindu-să și plîngînd.

31. Și să spuse lui David dzicînd: „Și Ahitofel întru cei rocoșiți cu Avesalom”. Și dzise David: „Rășchiră sfatul

Ms. 4389, f. 150^v - 151^r

15. Și ziseră slugile către împăratul: „Toate cîte porânci nooaă domnul și împăratul nostru, iată că noi sîntem slugile tale”.

16. Și ieși împăratul și toată casa lui pedestri și lăsă împăratul 10 muieni¹ posadnice să-i păzească casa.

17. Și ieși împăratul și toate slugile lui pedestri și stătură dăparte de casă.

18. Și toate slugile lui mergea străjuînd și tot herethul² și tot ofilthul³ și toți ghethei, 600 de oameni mergea pedestri, carii mergea den ghetei înaintea fetei împăratului.

19. Și zise împăratul către Ethai ghetheul: „Tu pentru ce mergi cu noi? Întoarce-te și vei fi cu împăratul, că tu ești strein și ai venit de la locu⁴ tău.

20. Ieri ai venit, iar astăzi vei să ieși cu noi? Că eu voi merge încătρουă merg, iar tu te întoarce și te du. Și întoarce și pre frații tăi cu tine și să facă cu tine Domnul milă și adevîntă”.

21. Iar Ethai răspuse și zise împăratului: „Viu Domnul și viu stăpînul meu, împăratul, că, în ce va fi stăpînul meu împăratul, sau în moarte sau în viață, acolo și eu, robul tău, voi fi”.

22. Și zise David lui Ethai: „Treci și vino cu mine!”. Și trecu Ethai ghetheul, și împăratul, și toate slugile lui cu dînsul, și tot nărodul care era cu dînsul.

23. Și plîngea tot pămîntul cu glas mare. Și toți oamenii mergea, și trecu împăratul pîriul Chedrilor. Și toți oamenii mergea înaintea împăratului pre calea pustiei.

24. Și veni după dînsul și Sadoc preutul⁵ și toți levitii cu dînsul, purtînd săcriul făgăduinței Domnului de la Thevara; și puseră săcriul lui Dumnezeu și se sui Aviathar pînă se săvîrșî tot nărodul care mergea den cetate.

25. Și zise împăratul către Sadoc: „Întoarce săcriul Domnului în cetate și să stea la locul său, că, de voi afla milă înaintea ochilor Domnului, mă va întoarce și mi-l va arăta și frumsêtea lui.

26. Iar de-mi va zice: «Nu-mi placi», iată, sînt eu, facă-mi cum va vrea ochilor săi”.

27. Și zise împăratul lui Sadoc preutul: „Iată, tu te întoarce în cetate cu pace și fiu-tău, Ahimaas, și Ionathan, feciorul lui Aviathar, amîndoi feciorii voștri să fie cu voi.

28. Și să știți că eu mă voi conăci în Raothul pustiei pînă-mi va veni veste de la voi să-m spuie de toate”.

29. Și întorase Sadoc și Aviathar săcriul lui Dumnezeu în Ierusalim și-l puseră acolo.

30. Iar David cu suire se suia la Muntele Maslinilor, plîngînd și cu capul acoperit, și mergea dăscuțu; și toți oamenii cîți era cu dînsul se suia la suiș cu capetele acoperite și plîngînd.

31. Și dederă veste lui David zicînd: „Și Ahitofel iaste plecat spre Avesalom și cu oamenii carii au fost duși cu dînsul”. Iar David zise: „Domnul Dumnezeu meu să strice sfatul

Versiunea modernă

15. Și au zis slujitorii regelui: „În tot ce vei hotări tu, stăpînul nostru, noi rămînem credincioși tăi”.

16. Și a ieșit regele pe jos, cu toată casa lui. Numai zecce din femeile lui le-a lăsat ca să păzească casa.

17. Și a plecat regele cu tot poporul pe jos și s-au oprit la casa cea mai de departe.

18. Unde a lăsat să treacă înainte pe toți cheretienii, pe toți peletienii și pe toți gateenii, ca la șase sute de oameni care îl urmaseră din Gat.

19. Și regele vorbi către Itai din Gat: „De ce mergi și tu cu noi? Întoarce-te să rămii cu regele cel nou, pentru că tu ai plecat din țara ta și te-ai așezat aici.

20. Abia ai ajuns ca să fugi din nou? Cîne știe unde mă voi duce eu. Întoarce-te și ia și pe frații tăi cu tine.

21. Domnul se va îndura de tine cu milă și adevăr!”. Și a răspuns Itai regelui: „Viu este Domnul și viu este stăpînul meu! Niciodată n-o să te părăsesc, stăpînul meu, rege, fie în moarte, fie în viață, acolo va fi robul tău!”.

22. Atunci regele a zis: „Haide să mergi cu mine!”. Așa că Itai Gateanul și toată casa lui au rămas cu regele.

23. Și tot pămîntul plîngea cu glas mare. Și a trecut regele pîriul Chedron și tot poporul laolaltă cu el pe calea care ducea în pustie.

24. Dar și preutul Tadic era acolo și toți Levitii care duceau în spate chivotul legămîntului Domnului din Betar. L-au așezat acolo și preutul Abiatar a slujit pînă ce s-a revîrșat tot poporul.

25. Și regele a zis către Tadic: „Întoarnă și du chivotul la locul lui. De voi afla milă în ochii Domnului, mă va întoarce și-mi va da să-l văd pe el și locașul lui.

26. Iar dacă el îmi va spune: «Bunăvoința mea nu mai este cu tine», atunci să facă cu mine ceea ce crede de cuvîntă”.

27. Și a adăugat regele: „Întoarceți-vă cu pace la Ierusalim, tu și cu fiul tău Ahimaas, și cu Ionatan, fiul lui Abiatar.

28. Eu voi rămîne la marginea pustiei, pînă vor veni soli cu vești de la voi”.

29. Preoții Tadic și Abiatar au întors chivotul Domnului la Ierusalim unde au rămas.

30. Iar David a urcat pe Muntele Măslinilor, și mergea descult, cu capul acoperit și plîngînd. Și tot poporul ce era cu el plîngea.

31. Pe drum i s-a spus lui David că Ahitofel a trecut pe partea lui Abesalom. Iar David s-a rugat: „Doamne, Dumnezeu meu, ai grijă și spulberă facerea

Ск

А ПЪР

аь ахн ахитофел даине динхъхъль мтево. Шн гъра
 дъдъ венндъ понтъ ла ро оунде савъ фисниатъ аико
 лсо диндъахн шн нитъ фпръхъ фтмппнарфъ ахн
 хъен прѣмтнхъль чѣл май алесъ ахн давндъ
 рхптъ хъанчъ ахн, шн птвжнтъ прекапъль ахн.
 аг Шн зясе ахн даикдъ дикентрѣче къ мине шн вен
 ад фн прсте мине фпръхъ сарунъ. Шн дестевѣ
 фпръхъ ла чѣлате шн вен зиче ахн авесааломъ шн
 аъ тревхът фрѣцн твн шн фпрѣхъ дѣнмапѣм
 мѣ аъ тревхът татъхъль, шн ахъмъ салъхъцъ сжн
 фпрѣте аахъмъ сѣтрѣвѣхъ салъхъ тѣтжне
 тѣхъ амъ фѣстѣ ахънчѣ, шн ахъмъ еъ рохъль
 тѣхъ шнмъ вен рѣннѣ фѣмъль ахн ахитофелъ.
 ае Шн нитъ аicolo фпрѣхъ къ тине садокъ шн авѣ
 адаръ прѣсѣцн шн вафн топтъ къвжнтъль кареле
 вен ахън дѣн рохъль фпрѣхъ ахн шн вен спъ
 аь не ахн садокъ шн авѣ адаръ прѣсѣцао. Иаъ
 аicolo фпрѣхъ къ ендѣн фѣн ан лор ахнмаасъ фѣ
 чѣрѣль ахн садокъ шн сѣмадѣн фѣто ахн авѣ адаръ
 шн ке і трамнтѣ къ мжн лор кѣтрѣ мине топтъ
 аъ къвжнтъль кареле вѣче ахън. Шн фпрѣхъ хъ
 еъ прѣмтнхъль ахн давндъ фчѣлате шн авесааломъ
 ахънчѣ фпрѣхъ фпрѣхъ саанмъ.

КА ПЪ СІ

а давидъ тревхъ сѣрече пѣцнн дѣла рохъ
 шн топтъ сѣва копнлашъль ахн мемфиво
 б нте фпръхъ фтмппнарфъ ахн шн сѣтрѣ
 в кѣе де мѣгарн фпрѣхъ ахн, шн прсте ен
 г с, де пѣннѣ шн нѣн де тафн де шн нѣн
 дѣ пѣпъш дѣсмоине шн невелъ дѣ венъ, шн еъ
 б дѣ финнчѣ. Шн зясе фпрѣхъ кътрѣ сѣва
 те мѣ ахъфѣтѣ чѣе? шн зясе сѣва мѣгарн ла ка
 в са фпрѣхъ ахн ка сѣшъхъ прѣте ен шн пѣннеле
 шн пѣпъшмае дѣ мжнкъ салъхъцъ шн венхъль ахъ
 г чѣн салъхъцъ фпрѣхътѣ. Шн зясе фпрѣхъ ахъ
 шн оунде фѣна диндъахн тѣхъ шн зясе сѣва кѣ
 трѣ фпрѣхъ ахъ шн шадѣ фѣрѣсѣанмъ кѣчн ахъ
 зясе пѣтѣхън вор фпрѣхъ мѣе тоатѣ ка са ахн
 а геранъ фпрѣхъ ахъ пѣтжнемѣхъ. Шн зясе ф
 прѣхъ ахъ сѣва, нитъ чѣе толате кѣхътѣ ае
 ахн мемфивѣте шн зясе сѣва фкнжнхъхъе мѣка
 в ашо афла хър фпрѣхъ сѣкн тѣн динхъль мѣхъ ф
 б прѣте. Шн веннѣ фпрѣхъ ахъ давндъ пѣнтъла
 ваднрѣмъ шн нитъ дѣ аicolo сѣмъ ешнмъ афѣрѣ
 вѣн фѣдѣнѣла кѣсен ахн салъхъ шн нѣмеле ахн сѣмѣ
 фѣчѣрѣль ахн тнра, шн ешн мѣргжндъ шн влѣѣте
 в мжн дѣ. Шн фпрѣхъ ахъ къ пѣстрн пре да
 вндъ шн пре толате салъхъне фпрѣхъ ахъ давндъ
 шн топтъ норѣдъль ера шн тѣцн тарѣн дѣн днрѣптѣ
 г шн днѣтѣнѣ фпрѣхъ ахъ. Шн аша ахъ зн
 в мѣн кѣждъ вѣстѣма пре ель ешь ешь сѣмъ амъ
 в сжнчѣрѣмъ шн сѣмъ чѣл фѣрѣ дѣ аѣче
 в фпрѣхъ ахъ прѣта динхъль толате сжнчѣрѣмъ ка
 вѣн ахн салъхъ пѣнтъхъ кѣчн ан фпрѣхъ ахъ пѣнтъхъ
 днхънѣ шн аъ дѣптъ динхъ фпрѣхъ ахъ фмжн ахъ
 в авесааломъ фѣна шн тѣхъ, шн нитъ тѣхъ кърѣхъ тѣтѣ
 в та вѣчн сѣмъ аа сжнчѣрѣмъ ешн тѣхъ. Шн
 д зясе авѣса ал саруѣи кѣтрѣ фпрѣхъ ахъ пѣнтъхъ
 кѣчн вѣфѣстѣмъ кѣжннеле чѣл мѣрѣтѣ аѣстѣла пре

Biblia 1688, pag. 232, col. I

lui Ahitofel, Doamne Dumnezăul meu!"

32. Și era David venind pînă la Ros, unde s-au închinat acolo Domnului, și, iată, întru întimpinarea lui – Husi, priiatinul cel mai ales a lui David, ruptă haina lui și pămint pre capul lui.

33. Și zise lui David: „De vei trêce cu minc, și vei fi preste mine întru sarcină.

34. Și de te vei întoarce la cetate, și vei zice lui Avesalom: «Și au trecut frații tăi și împăratul, dennapoia mea au trecut tată-tău; și acum, slugă-ț sint, împărate, lasă-mă să trăiescu. Slugă tăfine-tău am fostu atunca, și acum, cu – robul tău». Și-m vei răsipi sfatul lui Ahitofel.

35. Și iată acolo, împreună cu tine, Sadoc și Aviathar, preoții. Și va fi tot cuvîntul carele vei auzi den rostul împăratului, și vei spune lui Sadoc și Aviathar, preoților.

36. Iată acolo, împreună cu ei, doi fii ai lor, Ahimaas, feciorul lui Sadoc, și Ionathan, fecior lui Aviathar; și vei trimite cu mîna lor cătră mine tot cuvîntul carele veț auzi”.

37. Și întră Husie, priiatinul lui David, în cetate, și Avesalom atunca întră în Ierusalim.

CAP 16

1. Și David trecu oarece puțin de la Ros, și iată Siva, copilașul lui Memfivoste, întru întimpinarea lui, și o pârêchie de măgari încărcați, și preste ei – 200 de piini și ifi de stafide și ifi de păpuș de smochine și nevel de vin și 100 de finici.

2. Și zise împăratul cătră Siva: „Ce iaste acêstea ție?” Și zise Siva: „Măgarii, la casa împăratului, ca să șază preste ei; și pînele și păpușile, de mîncat slugilor; și vinul, a bea cei slăbiț în pustiuu”.

3. Și zise împăratul: „Și unde e fiul domnului tău?” Și zise Siva cătră împăratul: „Iată, șade în Ierusalim, căci au zis: «Astăzi vor întoarce mic toată casa lui Israil împărăția tăfine-mieu»”.

4. Și zise împăratul lui Siva: „Iată – ție toate cîte-s alc lui Memfivoste”. Și zise Siva închinîndu-se: „Măcar de aș afla har întru ochii tăi, domnul meu împărate!”

5. Și veni împăratul David pînă la Vathirim. Și iată, de acolo om ieșia afară, den rudenia casei lui Saul, și numele lui – Semei, feciorul lui Tira. Și ieși mergîndu și blestemînd

6. Și împroșcînd cu pietri pre David și pre toate slugile împăratului David; și tot norodul era, și toți tarii, den dircapta și den stînga împăratului.

7. Și așa au zis Semei cînd blestema pre el: „Ieși, ieși, om al singiurilor și om cel fără de lège!

8. Întors-au asupra ta Domnul toate singiurile casii lui Saul, pentru căci ai împărățit pentru dinsul, și au dat Domnul împărăția în mîna lui Avesalom, fiului tău. Și iată, tu cu răutatea ta, căci om al singiurilor ești tu!”

9. Și zise Avesa al Saruiei cătră împăratul: „Pentru căci blêstemă ciinele cel mort acesta pre / domnul meu,

Ms. 45, f. 137^v - 138^r

lui Ahitofel, Doamne Dumnezăul meu!"

32. Și era David venind până la Ros, unde s-au închinat acolo Domnului, și, iată, într-o timpinare a lui - Husi a lui Arhi, tovarăș lui David, ruptă haina lui și pământul pe capul lui.

33. Și-i dzise lui David: „De vei trece cu mine, și vei fi preste mine într-o sarcină.”

34. Și dă-te vei întoarce la cetate, și vei dzice lui Avesalom: «Și au trecut frații tăi și împăratul, denapoi mea au trecut tată-tău; și acum¹⁴, slugă-ti sint, împărate, lasă-mă să trăiesc. Slugă-tăine-tău am fostu atuncea și acum, eu - robul tău». Și-m vei răspi sfatul lui Ahitofel.

35. Și iată acolo, împreună cu tine, Sadoc și Aviathar, preuții; și va fi tot cuvîntul carele vei audzi dntu rostul împăratului, și vei spune lui Sadoc și Aviathar, preuților.

36. Iată acolo, împreună cu ei, 2 fii ai lor, Ahimaas, ficiorul lui Sadoc, și Ionathan, ficiorul lui Aviathar și vei trimite cu mîna lor cătră mine tot cuvîntul carele veți audzi”.

37. Și într-o Husi, tovarășul lui David, în cetate, și Avesalom atuncea întra în Ierusalim. //

CAP 16

1. Și David trecu oarice puțin de la Ros, și, iată, Siva, copilășul lui Memfivosthes, - în timpinarea lui, și o pârche de măgari încercați, și preste ei 200 de pini și un coș de stafide și un obroc de smochine și un foale cu vin și 100 de finici¹.

2. Și dzise împăratul cătră el: „Ce-s acesteia tie?” Și dzise Siva: „Măgarii, la casa împăratului, ca să șadză preste ei, și piinele și păpușile, de mîncat copilașilor, și vinul, a bea cei slăbiți într-o pustiu”.

3. Și dzise împăratul: „Și unde-i fiul domnului tău?” Și dzise Siva cătră împăratul: „Iată, șade în Ierusalim, căce au dzis: «Astăzi vor întoarce mie toa- / tă casa lui Israil împărăția-tăine-mieu»”.

4. Și dzise împăratul lui Siva: „Iată - tie toate cite-s a lui Memfivosthe”. Și dzise Siva închinîndu-să: „Să aflu har într-o ochii tăi, domnu meu, împărate!”

5. Și veni împăratul David până la Vathirim și, iată, de acolo om ieșia afară, den rudenia casei lui Saul, și numele lui, Simei, ficiorul lui Ghira; și ieși mergîndu și blăstîmind

6. Și împroșcînd cu pietri pre David și pre toate slugel împăratului David; și tot nărodul era și toți tarii, den dreapta și den stînga împăratului.

7. Și așa au dzis Simei cînd blăstăma pre el: „Ieși, ieși, om a singel și om cel fără de lege!”

8. Intors-au asupra ta Domnul toate singuril casei lui Saul, pentru căce ai împărățit pentru însu. Și au dat Domnul împărăția² într-o mîna lui Avesalom, fiului tău, și, iată, tu cu răutatea ta, căce om a singelilor tu!”

9. Și dzise Avesa a lui Saroia cătră împăratul: „Pentru căce blăstăma cîinele acel mortu acesta pre domnul meu

Ms. 4389, f. 151^r

lui Ahitofel!”

32. Și deaca se sui David în vîrfu muntelui³, unde se-au închinat Domnului, iar ieși într-o timpinare a lui Husie arahitean, cu hainele rupte și cu capul plin de pămînt.

33. Și-i zise David: „De vei veni cu mine, fi-mi-vei mîngîitor!”

34. Iar de te vei întoarce în cetate și vei zice lui Avesalom: «Frații au trecut și împăratul, tată-tău, au trecut după mine. Și acum, împărate, sintem slugile tale. Ce mă lasă să trăiesc, că atuncea am fost slugă-tăine-tău, iar acum eu sint tie slugă». Și așa să-mi strici sfatul lui Ahitofel.

35. Și ai acolo cu tine pre Sadoc și pre Aviathar, preonii. Și orice cuvînt vei audzi den gura împăratului, să-l spui lui Sadoc și lui Aviathar, preoții.

36. Că sint acolo cu dinșii doi feciori ai lor: Ahimas, feciorul lui Sadoc, și Ionathan, feciorul lui Aviathar; ce să trimeteți pre dinșii tot cu- / vîntul ce veți înțelege la mine și ce veți audzi”.

37. Și mîrse Husii, prietenul [sotia] lui David, și într-o în cetate; și Avesalom încă întra atuncea în Ierusalim.

CAP 16

1. Și cum trecu David puțin de la vîrf¹, iată, veni Siva, copilul lui Methivostei, într-o timpinare a lui și cu o pârche de măgari încercați. Și pre dinșii era 200 de pini și un coș de stafide și un obroc de smochine și un foale cu vin și 100 de finici.

2. Și zise împăratul cătră Siva: „Ce sint tie acesteia?” Iar Siva rîspunse: „Măgarii - să șadză casnicii împăratului pre dinșii, iar piinele și finicile să fie de mîncare slugilor lui și vinul să-l bea cei ce au slăbit în pustie”.

3. Iar împăratul zise: „Dară feciorul stăpînu-tău unde iaste?” Siva zise cătră împăratul: „Iată, că șade în Ierusalim, că au dzis: «Astăzi va întoarce mie casa lui Israil toată împărăția-tăine-mieu»”.

4. Iar împăratul zise Sivei: „Iată, ce iaste al lui Methivostei tot al tău să fie”. Iar Siva închinîndu-se, zise: „Rogu-mă să aflu mîla înaintea ochilor tăi, domnu meu, împărate!”

5. Și veni David împărat pînă la Vathurim. Și iată, ieșia de acolo un om care era de neamul casei lui Saul, pre care-l chiema Simei, feciorul lui Gherei. Și ieșia mergînd și blestîmind

6. Și arunca cu pietri în David și în toate slugile împăratului David, și toți oamenii cîți era cu dînsul, și în toate tările ce era de-a dreapta și de-a stînga împăratului”.

7. Și cîndu-l blestema Simei, zicea așa: „Ieși, ieși, bărbatul singelui și om fără de lege!”

8. Intors-au Domnul asupra ta tot sîngele casei lui Saul, căce ai împărățit în locul lui și au dat Domnul împărăția în mîinile fiu-tău, lui Avesalom. Iar tu iată că ești în răutatea ta pentru că ești omul singelui!”

9. Iar Avisai, feciorul lui Sarui, zise cătră împăratul: „Pentru ce blăstema acest cîine mort pre împăratul

Versiunea modernă

lui Ahitofel.”

32. Iar cînd David a ajuns pe vîrfu muntelui și s-a închinat lui Dumnezeu, l-a întîmpinat prietenul său cel mai bun, Husai Arachianul, care avea haina sfîșiată și cenușă pe cap.

33. I-a zis David: „De vei merge cu mine, imi vei fi povară.”

34. Dar de vei rămîne în cetate, poți să-mi fi de ajutor, să se spulbere unelțile lui Ahitofel, zicînd lui Avesalom: «O, rege, frații tăi au trecut. Și regele, tatăl tău, a trecut, și acum sint cu robul tău, lasă-mă în viață. Pînă acum am fost robul tatălui tău, acum sint robul tău».

35. Și rămîn acolo cu tine și preoții Tadoc și Abiatar, spune-le tot ce vei afla despre gîndurile lui Avesalom.

36. Și vor mai fi și fiii lor, Ahimaat, al lui Tadoc, și Ionatan, al lui Abiatar. Prin ei să-mi trimiteți tot ce ați audzi”.

37. Și așa a rămas și Husai, sfetnicul lui David, în cetate unde, după puțină vreme, s-a așezat și Avesalom.

CAP 16

David e batjocorit de Simei

1. După ce a trecut David puțin de vîrfu muntelui, l-a întîlnit pe Tiba, slujitorul lui Mefiboset, care îl aștepta cu o pereche de măgari încercați cu două sute de pini, o sută de legături de stafide, o sută de legături de smochine și un burduf de vin.

2. Și regele l-a întrebat pe Tiba: „Ce înseamnă asta?” Și a rîspuns Tiba: „Măgarii sint pentru rege, ca să se suie pe ei, piinea și poamele pentru oamenii tăi, iar vinul pentru cei slăbiți în pustie”.

3. Regele a întrebat: „Unde este fiul stăpînului tău?” Și Tiba a spus regelui: „Iată, a rămas în Ierusalim și a zis: «Casa lui Israil imi va întoarce acum domnia tatălui meu»”.

4. A mai zis regele către Tiba: „Atunci ale tale să fie toate bunurile lui Mefiboset”. Și Tiba a rîspuns, închinîndu-se: „Măcar să aflu har în ochii tăi, stăpînu meu, rege!”

5. Și cînd regele David a ajuns la Bahurim, iată că de acolo ieși un om din neamul casei lui Saul, Era Simei, fiul lui Ghera, care blestema pe David.

6. Aruncînd pietre după el și slujitorii lui, deși tot poporul și toți războienii erau în dreapta și în stînga regelui.

7. Așa striga Simei cînd îl blestema: „Pleacă, meșter al însingărilor, om fără de lege!”

8. Domnul a întors asupra ta tot sîngele casei lui Saul. Ai domnit în locul lui, dar acum Domnul a dat domnia în mîna fiului tău Avesalom; tu ești în necaz acum, pentru că ești băutor de sînge”.

9. Abișai însă, fiul Teruei, a întrebat: „Cum îndrăznește acest cîine mort să blesteme pe stăpînu meu

ЦЦЕН Б

ДМНХА МТЕУ ПРЕ ППРАТХА ТРЪЧЕВОМ ДАРТ ШН
 ВОМ АХА КАПХА АХИ . ШН ЗИСЕ ППРАТХА КТО
 ТРЪТ АКСА ЧЕ Е МТЕ ШН ВОКО ФНМ САРОЕН ? ШН
 АЗСАЦ ПРЕ ЕА ШН АША СВ ВАФСТЕМЕ КЪ ДМНХА АЗ
 ЗИСЬ АХИ КА СВ ВАФСТЕМЕ ПРЕ ДАВНД , ШН ЧИНЕ ВА
 ЗИЧЕ ЧЕ АН ФПХУТ АША ? ШН ЗИСЕ ДАВНД КТО
 ТРЪТ АКСА ШН КЪТРЕ ПЛАТЕ САХУНАЕ АХИ АПЪ
 ФИМА МТЕУ ЧЕА ЧЕ АЗ ЕШНТ ДЕН ПЖНПЧЕАЕ МТЕУ
 ЧФРСВ СХФАТХА МТЕУ , ШН ФКЪ АХИМ ФИМА ЕМИ
 МЪАХИ , АКСАЦ ПРЕ ЕА СВ ВАФСТЕМЕ КЪ ЧИ АЗ ЗИСЬ
 АХИ ДМНХА . КАНДАН ГА ВЕДЪ ДМНХА ПТРЪ
 СМЕРЕНА МТЕ , ШНМ ВА ПТОРТЕ МТЕ БИНЕ ПЕНТРЪ
 СЛАСТЕМХА АХИ ПЖНОА АХАСТА . ШН МФРСЕ
 ФБЪ ШН ТОЧЕ СЪМЕНН АХИ ФКАЛЕ ШН СЕМН МЕР
 ФЪ ДЕН КОАСТЕАЕ МЪНТЕАХИ АЛПТХЪ КЪ ЕА МЕР
 ГАНДЪ ШН СЛАСТЕМАНДЪ ШН ППРЕШКАНДЪ КЪ ПЪЕ
 ТРН ДА АЛПТХЪ АХИ ШН КЪЦПРЪНЪ СПЪАБЕРА .
 ШН ВОМН ППРАТХА ШН ТОПТ НОРДАХА ЧЕ ЕРА КЪ
 ЕА СВЕРЕНЦЪ ШН РЕУФЛАРЪ АКОАС . ШН
 АВСАЛОМЪ ШН ТОПТ СЪМХА АХИ ГЕРАНА АХ ПРАТ
 П ГЕРСААНИ ШН АХИТОФЕА ППРЕУНЪ КЪ ЕА .
 ШН ФХКАНДЪ ВЕНИ ХУСН ПРАПЕНХА ЧЕА БЪН
 АЛАХИ ДЪВЪ КЪТРЕ АВСАЛОМ ШН ЗИСЕ ХУСН КЪТРЕ
 АВСАЛОМ ТРЪМЪСН ППРАТХА . ШН ЗИСЕ А
 БЕСАЛОМ КЪТРЕ ХУСН АХАСТА Е МЛА ТА КЪ ПРА
 ТЕНХА ТЪУ ? ПЕНТРЪ КЪЧЕ НЪ ТЪН ДЪСВ КЪ ПРА
 ПЕНХА ТЪУ ? ШН ЗИСЕ ХУСН КЪТРЕ АКСА
 АХИ ЧЕ ДЕН НАПОА КЪРЪА АЗ АЛЕСЪ ДМНХА ШН НО
 РЕДАХА АХАСТА ШН ТОПТ СЪМХА АХИ ГЕРАНА АХИ
 КОМФН ШН ППРЕУНЪ КЪ ЕА ВОМ ШПЪФ . ШН
 АДОСА КЪН ЕХ ВОМ СЛЪЖИ ? АЗ НЪ ПНАННПЪ ФИМАХ
 АХИ ? ПУЕКНП АМЪ СЛЪЖИТЬ ПНАННПЪ ПЪТЪЖН
 ПЪУ АША КОМФН ПНАННПЪ ТА . ШН ЗИСЕ АВЕ
 САЛОМ КЪТРЕ АХИТОФЕА АХУЧЕЧН ПТРЪ ВОМ СФА
 ЧЕВОМ ФАЧЕ . ШН ЗИСЕ АХИТОФЕА КЪТРЕ АВЕ
 САЛОМ ПТРЕ КЪТРЕ ПИТЪАРАЕ ПЪТЪЖННПЪУ
 ПРЕ КАРАЕ АХАЧЕАТЪ КАСЪ ПЪЗЪСНЪ КАСА АХИ Ш
 ВА АХИ ТОПТ ГЕРАНАХА КАН УШННАПТ ПРЕ ТАПЪА
 ТЪУ ШН СВБОРЪ ПТЪРН МЖНАЕ ТЪТХРЪРЪ ЧЕСЪ
 КЪ ТИНЕ . ШН АЗ ППННЪ КЪРЪА АХИ АВСА
 ЛОМ АХУПЪА ФОНШОРЪАХИ ШН ПТРЪ АВСАЛОМ КЪ
 ТРЕ ПИТЪАРАЕ ПЪТЪЖННПЪ ПТРЕ ОКН ППОТ
 ГЕРАНАХА . ШН СФАТХА АХИ АХИТОФЕА КА
 РАЕ АЗСФАТХИ П ПЖНАЕ ДЕН ПЪН ПУЕКНП АР
 ПТРЕ ПЪЧИНЕ ПТРЪ КЪ ВЖНТЪ АХИ ДМНХА
 АША ТОПТ СФАТХА АХИ АХИТОФЕА ШН АА ДАВНД
 ШН АА АВСАЛОМЪ .

КАПЪ

П ШН ЗИСЕ АХИТОФЕА КЪТРЕ АВСАЛОМ АТ
 ЧЕВОМ МТЕ , АБЪ ДЕ СЪМЕНН ШН МЪВОМ
 СВЪА ШН ВОМ ГОМН ДЕН НАПОА АХИ АБЪ
 КОАПЪ . ШН ВОМ ВЕНИ АХУПРА АХИ
 ШН ЕА СЪМЕНН ШН САВЕНТ АА МЖИУ ,
 ШН ВОМ СПЪРЪ ПРЕ ЕА ШН ВАФУН ТОПТ НОРДАХА
 ЧЕ АСТЕ ППРЕУНЪ КЪ ЕА ШН ВОМ ВЪНДЪ ПРЕ ПТР
 РАТХА ПЪШ . ШН ВОМ ПТОРТЕ ТОПТ НОРДАХА
 КЪТРЕ ТИНЕ ПУЕКНП СВ ПТОРТЕ НЕВЪСТА КЪТРЕ
 ВЪРБАТЪА ЕН ФПРЕДЕ НЪМАН СХФАТХА ВЪНДН
 СЪМ ТА ЧЕРНЪ ШН АА ТОПТ НОРДАХА ВАФН ПЪЧЕ .
 ШН

Biblia 1688, pag. 232, col. II

pre împăratul? Trăce-voiu dară și-i voiu lua capul lui”.

10. Și zise împăratul către Avesa: „Ce e mic și voao, fiii Saroiei? Și lăsaț pre el și așa să blêsteme, că Domnul au zis lui ca să blêsteme pre David, și cine va zice: «Ce ai făcut așa?»”

11. Și zise David către Avesa și către toate slugile lui: „Iată, fiul micu, cea ce au ieșit den pintecele micu, cearcă sufletul micu, și încă acum fiul Emineului! Lăsaț pre el să blêsteme, căci au zis lui Domnul.

12. Cîndai va vedea Domnul întru smerenia mea, și-m va întoarce mic bine pentru blestemul lui în zioa aceasta”.

13. Și mêrse David și tot oamenii lui în cale. Și Semei mergea den coastele muntelui, alătura cu el, mergînd și blestemînd și împrôșcînd cu pietri de alătura lui și cu țarină spulbera.

14. Și veni împăratul și tot norodul ce era cu el obosiț și răsufară acolo.

15. Și Avesalom și tot omul lui Israil au întrat în Ierusalim, și Ahitofel împreună cu el.

16. Și fu cînd veni Husi, priêtenul cel bun al lui David, către Avesalom, și zise Husi către Avesalom: „Trăiască împăratul!”

17. Și zise Avesalom către Husi: „Accesta e mila ta cu priiatenul tău? Pentru căce nu te-ai dus cu priiatenul tău?”

18. Și zise Husi către Avesalom: „Ce dennapoia căruia au ales Domnul și norodul acesta și tot omul lui Israil, lui voiu fi și împreună cu el voiu șadea.

19. Și a dooa: Cui eu voiu sluji? Au nu înaintea fiului lui? În ce chip am slujit înaintea tăfîni-tău, așa voiu fi înaintea ta”.

20. Și zise Avesalom către Ahitofel: „Aduceți întru voi sfat ce vom face”.

21. Și zise Ahitofel către Avesalom: „Întră către ții-toarele tăfîni-tău, pre carele au lăsat ca să păzească casa lui, și va auzi tot Israilul c-ai rușinat pre tatăl tău și să vor întări minile tuturor ce-s cu tine”.

22. Și au întins cortul lui Avesalom asupra foșorului; și întră Avesalom către ții-toarele tăfîni-său, între ochii a tot Israilul.

23. Și sfatul lui Ahitofel carele au sfătuit în zilele dentii, în ce chip ar întreba neștine întru cuvîntul lui Dumnezău, așa tot sfatul lui Ahitofel, și la David, și la Avesalom.

CAP 17

1. Și zise Ahitofel către Avesalom: „Alêg-voiu mic 12 000 de oameni și mă voiu scula și voiu goni dennapoia lui David noaptea.

2. Și voiu veni asupra lui, și el ostenit și slăbit la mină, și-l voiu spărea pre el și va fugi tot norodul ce iaste împreună cu el și voiu ucide pre împăratul însuș.

3. Și voiu întoarce tot norodul către tine, în ce chip să întoarce nevasta către bărbatul ei. Fără de numai sufletul unui om tu cerci, și la tot norodul va fi pacc”.

Mt. 45, f. 138^r - 138^v

pre împăratul? Trăce-voi, dară, și voi lua capul lui!"

10. Și dzise împăratul către Avessa: „Ce-i mie și voao, fiii Saruie? Și lăsați pre el și așa să blastăme, că Domnul au dzis lui să blastăme pre David și cine va dzice: «Ce ai făcut așa?»”.

11. Și dzise David către Avessa și către toate slugile lui: „Iată, fiul meu, cea ce au ieșit dentru pîntecile meu, ceacă sufletul meu. Și-neă¹ acum fiul lemineului! Lăsați pre el să blastăme, căce dzise lui Domnul.

12. Cîndai va vedea Domnul întru smereniia mea și-m va întoarce mie bune pentru blăstămul lui întru dzuă această”.

13. Și mēse David și toți oamenii lui în cale, și Simei mergea den coastele muntelui, alaturea cu el, mergînd și blăstămînd și improșcînd cu pietri de-a laturea lui și cu tărîmă spulbăra.

14. Și veni împăratul și tot nărodul ce era cu el obosiți și răsufărâ acolo.

15. Și Avessalom și tot omul Israil au intrat în Ierusalim, și Ahitofel împreună cu el.

16. Și fu cînd veni Husi a lui Arhi, tovarășul lui David, către Avessalom, și dzise Husi: „Trăiască împăratul!”

17. Și dzise Avessalom către Husi: „Aceasta-i mila ta cu tovarășul tău? Pentru căce nu te-ai dus cu tovarășul tău?”

18. Și dzise Husi către Avessalom: „Nu, ci dănapoia căruia au ales Domnul și nărodul acesta și tot omul Israil, lui voi fi și împreună cu el - voi șede.

19. Și a doao: Cui eu voi sluji? Au nu inaintea fiului lui? În ce chip am slujit inaintea tătine-tău, așa voi fi inaintea ta”.

20. Și dzise Avessalom către Ahitofel: „Aduceți întru sine² sfat ce voi face”.

21. Și dzise Ahitofel către Avessalom: „Întră către țitorile tătine-tău, pre carele au lăsat să păzască casa lui, și va auzi tot Israil că ai rușinat pre tatăl tău și să vor întări mîinile a tuturor ce-s cu tine”.

22. Și au întinsu cortul lui Avessalom³ asupra argelii: și întră Avessalom către țitorile tătine-său între ochii a tot Israil.

23. Și sfatul lui Ahitofel, carele au sfătuit întru dzilele dentii, în ce chip are întrebă neștine întru cuvîntul lui Dumnedzău, așa tot sfatul lui Ahitofel, și-neă la David, și-neă la Avessalom.

CAP 17

1. Și dzise Ahitofel către Avessalom: „Alege-voi, dară, mie 12 000 de oameni și mă voi scula și voi goni denapoia lui David noaptea.

2. Și voi veni asupra lui, și el - ostenit și obosit la mîni, și-l voi spăria pre el și va fugi tot nărodul ce iaste împreună cu el și voi ucide pre împăratul singur¹.

3. Și voi întoarce tot nărodul către tine, în ce chip să întoarce mireasa către bărbatul ei. Fără numai sufletul unui om 'u cerei, și la tot nărodul va fi pace”.

Mt. 4389, f. 151^r - 151^v

stăpinul meu? Iată, acum voiu mēge și voiu lua capul lui”.

10. Iar împăratul zise lui Avisai: „Ce iaste mie și voaoă, feciorii lui Sarui? Lăsați-l să blăstăme, că Domnul au zis lui să blăstăme pre // David. Dară cine va zice lui: «Că ei faci așa?»”.

11. Și zise împăratul către Avisai și către toate slugile sale: „Iată, feciorul meu, carele au ieșit den pîntecile meu, caută sufletul meu; dară încă feciorul lui Emin, cu cît mai mult să nu-l caute! Lăsați-l să mă blăstăme, că Domnul au porîncit lui.

12. Cîndai doară mă va vedea Domnul întru smereniia mea și-mi va întoarce cēle bune în locul cestui blestem într-această zi de astăzi”.

13. Și mergea David și toți oamenii lui pre cale. Și mergea și Simei pre coastele muntelui, blestemînd și aruncînd cu pietri de către sine și spulberînd cu tărîmă spre toți.

14. De-acii veni împăratul și toți oamenii cîți era cu dînsul ostenți și se odîhniră acolo.

15. Iar Avesalom și toți bărbații lui Israil intrară în Ierusalim. Și intră și Ahitofel cu dînșu.

16. Iar deaca veni Husie arahiteanul, prietenul lui David, la Avesalom, zise: „Să trăiască împăratul!”

17. Iar Avesalom zise către Husie: „Dară acest dor iaste al tău către prietenul tău? Că ci nu te-ai dus cu prietenul tău?”

18. Iar Husie răspunse lui Avesalom: „Ba, că eu voiu mēge după cea ce l-au ales Domnul și acest nărod și toți oamenii lui Israil, că al aceluia sînt și cu dînsul voi fi.

19. Iar altuia eu nu voi sluji, ce numai inaintea feciorului lui. Că, cum am slujit inaintea tătine-tău, așa voi fi și inaintea ta”.

20. De-acii zise Avesalom către Ahitofel: „Sfătuiți-vă ce vom să facem”.

21. Iar Ahitofel zise către³ Avesalom: „Întră la posadnicele tătine-tău, care le-au lăsat să păzească casa lui, și deaca vor auzi toți israitlենii că ai rușinat pe tată-tău, se vor întări mîinile tuturor carii vor fi cu tine”.

22. Și întinșeră corturi⁴ lui Avesalom în polate; și întră Avesalom la posadnicele tătine-său inaintea ochilor tuturor israitlենilor⁵.

23. Că statul lui Ahitofel, cîndu-l da în zilele cēle mai dentii, ca cum ară fi fost întrebînd cinevaș de cuvîntul lui Dumnezeu; așa era tot statul lui Ahitofel, și cînd era cu David, și cînd era cu Avesalom.

CAP 17

1. Și zise Ahitofel către Avesalom: „Să-mi aleg 12 000 de oameni și să mă seol să goneșe pre David la noapte.

2. Și impresurîndu-i (ei vor fi osteniți și mîinile le vor fi slabe)¹, și-i voiu infricoșă și vor fugi toți oamenii cîți sînt cu dînsul și voiu ucide numai pre împăratul singur.

3. Iar pre oameni pre toți-i voiu întoarce către tine, ca cum se întoarce o nevastă către bărbatul ei. Că tu numai sufletul unui bărbat cerei și de-acii va fi a tot omul pace”.

Versiunea modernă

regele? Am să-i tai capul!”

10. Iar David a zis: „Fii Teruiei, ce ne privește, pe mine și pe voi? Lăsați-i să blesteme! Domul i-a poruncit să blesteme pe David, de ce să-l pedepșesc eu?”.

11. Și a mai zis lui Așași și tuturor slujitorilor săi: „Dacă vă untați, că fiul meu, care a ieșit din coapsele mele, vrea să mă ucidă, ce să mai așteptați de la o rudă a lui Saul? Lăsați-l să blesteme, cum Domnul i-a poruncit.

12. Poate Domnul va privi la smereniia mea și mă va răsplăti cu bine blestemul lui de astăzi”.

13. Și pe cînd David și oamenii lui își urmau drumul lor, Simei mergea alături, pe coasta muntelui, blestemîndu-l - aruncînd cu pietre și praful.

14. Și au ajuns regele și tot poporul ce era cu el la Aieșim și au poposit obosiți acolo.

15. Abesalom însă a intrat în Ierusalim cu toți oamenii lui; și cu ei a fost și Ahitofel.

16. Și cînd Hușai Archanul, prietenul lui David, a ajuns la Abesalom, strigînd „Trăiască regele!”.

17. Abesalom s-a mirat: „Asta e dragostea ta către prietenul tău David? De ce n-ai mers și tu cu el?”

18. Iar Hușai i-a răspuns: „Eu urmez pe acela pe care l-au ales Domnul și acest popor și tot Israelul. Cu acela sînt eu și cu acela rămîn!”

19. Oare cui trebuie să slujesc? Nu fiului său? Cum am slujit tatălui tău, așa am să-ti slujesc și ție.”

20. Și a zis Abesalom către Hușai: „Sfătuiți-mă, ce să facem!”

21. Și Ahitofel a răspuns: „Întră la țătoarele tatălui tău, pe care le-au lăsat să aibă grijă de casă, și va auzi tot Israelul că ai făcut pe tatăl tău de rușină. Și toți ce sînt cu tine nu se vor mai teme”.

22. Și au întins un cort pentru Abesalom pe acoperișul casei. Și a intrat Abesalom la țătoarele tatălui său, în văzul tuturor Israelitilor.

23. În vremea aceea, cînd Ahitofel dădea vreun sfat, era socotit ca o povață de la Dumnezeu; atît cîntărea cuvîntul său și la David ca și la Abesalom.

CAP 17

Un sfat aduce moartea

1. Și Ahitofel a mai zis lui Abesalom: „Am să aleg douăsprezece mii de oameni și voi porni chiar noaptea aceasta să-l înhăț pe David.

2. Astfel am să-l prind ostenit și cu mîinile slăbănogite. Îl voi îngrozi pe el și va fugi tot poporul ce este cu el, încît eu voi ucide doar pe rege.

3. Iar pe oamenii îi voi înturna toți spre tine, precum se întoarce mireasa spre bărbatul ei. Și cînd va dispărea omul pe care-l cauti, va fi pace în tot poporul”.

Biblia 1688, pag. 233, col. I

А ПЪ

4 ШИ ДИРЕПТЬ КЪ КЖИТЪЛЪ ФТРЪ ОКИИ АЪН АВЕСА
 ЛОМ ШИ ФТРЪ ОКИИ АПЪТЪРЪ ВЪТРИНАЛОЪ АЪН
 5 ГЕРАНАЛЪ. ШИ ЗИСЕ АВЕСАЛОМЪ КЕМАЦИ ДАРЪ ШИ
 ПРЕ ХУСИ АЛАХИ АРАХИ ШИ КЪМ АЪЗЪНЪ ТЕЕ АЪБРА ЛЪ
 6 ШИ ФТЪ ШИ АЪН. ШИ ФТЪРЪ ХУСИ КЪТЪРЪ
 АВЕСАЛОМЪ ШИ ЗИСЕ АВЕСАЛОМЪ КЪТЪРЪ ДЖИХЪЛЪ ЗИ
 КЖИДЪ ДЪПЪ КЪВЪЖИТЪЛЪ АЛАСТА АЪГЪЗЪНЪ АХИТО
 7 ФЕА АЪФАТЪЖОМЪ ДЪПЪ КЪВЪЖИТЪЛЪ АЪНЪ ТЪРЪ ДЕ
 8 МЪТЪ ГРЕБЪЦИ. ШИ ЗИСЕ ХУСИ КЪТЪРЪ АВЕСА
 ЛОМЪ НЪ АСТА БЪН АЧЕСТА СФАТЪ КАРЕЛЕ АЪ СФЪТЪ
 9 ИИ АХИТОФЕА АЧАСТЪ ДАТЪ. ШИ ЗИСЕ ХУ
 СИ ТЪШИНЪ ПРЕ ТАТЪТЪВЪ ШИ ПРЕ СЪАМЕНИИ АЪН
 КЪТАРИСЖИТЪ ФОВАТЕ ШИ АМЪТЪРЪЦИ АА СЪФЛЕПЪЛЪ
 10 ЛОРЪ КАСО ОУРСОЛЕ АНПЪСЪПЪ ДЕ ПЪН АЪЦАРИНЪ ШИ
 КАСО СКАРАФЪ МЕЖИНИКЪ АА КЖИПЪ ШИ ТАТЪ
 11 ТЪВЪ СЪМЪ РЪЗЪВОНИИ ШИ НЪВА ПОПОСИ НОРЪ ДЪЛЪ.
 12 КЪЧЕ ЕАЛЪ ТЪПЪ АСТА АИПЪНЪ ФТЪРЪ ОУНЪЛЪ ДЕМЪ
 МЪНЦИ АЪ АЪТЪРЪАЛОКЪ ДЕМ АСОКЪМЪ ШИ ВАФИ КЖДЪ
 ВА КЪДЪ ПРЕСТЕ ЕИ ДЕ АЪТЪ ШИ БА АЪЗЪНЪ ЧЕЛЪ ТЕ
 13 АЪДЕ ШИ ВАЖИТЕ СЪФЪНЪ АЪФЪЖИЧЕРЪ ФТЪРЪ НОРЪ
 14 ДЪЛЪ ЧЕ ДИИ НАПЪЛЪ АЪН АВЕСАЛОМЪ. ШИ ФТЪРЪ ЕАВ
 ФЕМЪ ПЪТЪРЪИИ АЪТЪРЪА АИМЕА КА ИМЕА АЪЗЪНЪ ТО
 15 ПИИ ДЪ СЪВА ТЪПИИ КЪЧЕ ШЕ ТЪПЪ ГЕРАНАЛЪ КЪЧЕ
 ТАРИ ТАТЪТЪВЪ ШИ ФИИ ПЪТЪРЪИИ ТЪПИИ ЧЕНЪ ТЕ
 16 АИ СЖИТЪ КЪ ЕА. АША СФЪТЪХИИ ДЪ ЕЪ АМЪ
 СФЪТЪХИИ ШИ АЪЗЪНЪ СЪВА АЪЗЪНЪ АА ТИМЕТО
 17 ГЕРАНАЛЪ ДЕЛА ДАНЪ ШИ ПЕНЪ АА ВЪЕРСАВЕ КАИЪ
 ИПЪЛЪ ЧЕЛЪ ДЕЛА МАРЪ ФТЪРЪ МЪАЦИМЕ ШИ ФАЦА
 18 ПЪ МЕРЖИДЪ АМЪЖАИХЪЛЪ АСОРЪ. ШИ БОМЪ
 ВЪНЪ ПРЕСТЕ ЕАВ ФТЪРЪ ОУНЪЛЪ ДИИ АИКЪМЪ ОУДЕАВ
 БОМ АФА ПРЕ ЕАВ АИВА ШИ НЕВАМЪ ТЪЧЕВЪЖ АСЪ
 19 ПРА АЪН КЪМЪ КАДЕ РЪЛОСЪ ПРЕ ПЪМЪЖИТЪ ШИ НЪВО
 АИСА ФТЪРЪ ААС ШИ АА ТЪПИИ СЪАМЕНИИ ЧЕ СЪВЕА МИ
 20 ОУНЪЛЪ. ШИ АИСОКА АЪЗЪНЪ АЧЕСТА ШИ ВА
 21 АЪН ПЪПЪ ГЕРАНАЛЪ КЪТЪРЪ ЧЕТАТЪ АЧЕА ФЪНН
 ШИ БОМЪ ТРАЦЕ ПРЕА ПЕНЪ АА ПЪРЪЖЪ ПЕНЪ НЪА
 22 АИ РЪМЪЖИФЪ АИВА ИМЕ ПЪАТЪРЪ. ШИ ЗИСЕ АВЕСАЛО
 ШИ ТЪПЪ СЪМЪА ГЕРАНАЛЪ АИЛЕ СФАТЪЛЪ АЪ ХУСИ
 23 АА АЪН АРАФИ ДЕКЪТЪ СФАТЪЛЪ АЪН АХИТОФЕА ШИ
 АИМЪА АЪ ПОРЪНУИИ СЪРЪЖИПЪСИТЕ СФАТЪЛЪ АЪН
 24 АХИТОФЕА ЧЕЛЪ ВЪНЪ ПЕНЪРЪ КА СЪ АЪЗЪНЪ ДИИ АЪ
 25 ПРЕСТЕ АВЕСАЛОМЪ РЪЛЕА ТЪАТЪ. ШИ ЗИСЕ ХУСИ
 АА АЪН АРАХИ КЪТЪРЪ САДИИ ШИ КЪТЪРЪ АИВА ДАРЪ ПРЕ
 26 СЪЦИИ АША ШИ АША АЪ СФЪТЪХИИ АХИТОФЕА ПРЕ
 АВЕСАЛОМЪ ШИ ПРЕ ЧЕНЪ ВЪТЪЖИИ АНАШИ ГЕРАНАЛЪ ШИ А
 27 ШИ ШИ АША АИ СФЪТЪХИИ РЪ. ШИ АИЗЪНЪ ТРИ
 ИИИ ПЪ ДЪ ГРАБЪ ШИ ПОРЪНУИИ АЪН ДЪДЪ ЗИМЪЖЪ
 28 СЪНЪ МЖИ НОВАПЪТЪ АА АРАВОДЪ АА ПЪСЪТИМАШИ ШИ
 ФЪНЪ ТРИКЖИДЪ ГРЕБЪЩЕ КАНЪ КЖИДИИ ВА ПЛЕКА
 29 ПРЕ АЪПЪРАТЪЛЪ ШИ ПРЕ ТЪПЪ НОРЪ ДЪЛЪ ЧЕ АСТА Ф
 30 ПРЕЗЪНЪ КЪ ЕА. ШИ ГЕРАНА ДАНЪ ШИ АХИТОФЕА
 31 ПЪ АА ФЖИТЪЖА АЪН РОТЪЛЪ ШИ МЪРЪСЕ СЪВЪЖИНИИ
 ШИ АЕ ПОВЕСТИ СЪРЪ ШИ ЕИ МЕРЪ ШИ СПЪНЪ АЪПЪРЪ
 32 ТЪЛЪНЪ ДЪДЪ КИЧИИ НЪ СЪПЪТЪФЪ ИВЪНЪ КА СЪ ФТЪРЪ А
 33 ЧЕТАТЪ. ШИИ ВЪПЪРЪ ПРЕ ИИ СЪСАВЪГЪ ШИ СЪ СЪВЪ
 АЪН АВЕСАЛОМЪ ШИ МЪРЪСЪРЪ АИМЪЖИИ ДЕМЪ ПЪПЪ ШИ
 34 АЪПЪРАТЪ АКАСА ОУНЪНЪ СЪМЪ АВАЗЪНЪ ШИ АА ЕА ГРО
 35 ПЪ АЪКЪРЪ ШИ СЪ ПОГОРЪЖЪ АИЛОСЪ. ШИ АИСО
 МЪЖЪРЪ ШИ АИТИИ СЪ АИПЪРЪМЪЖИТЪЛЪ ПРЕСТЕ ФАЦА

4. Și drept cuvîntul – întru ochii lui Avesalom și întru ochii a tuturor bătrînilor lui Israil.
5. Și zise Avesalom: „Chemăți dară și pre Husi al lui Aarahi și vom auzi ce e în gura lui și încă și lui”.
6. Și întră Husi cătră Avesalom. Și zise Avesalom cătră dînsul, zicînd: „După cuvîntul aceasta au grăit Ahitofel. Au face-vom după cuvîntul lui? Iară de nu, tu grăiește!”
7. Și zise Husi cătră Avesalom: „Nu iaste bun acesta sfat carele au sfătuit Ahitofel în ceastă dată”.
8. Și zise Husi: „Tu știi pre tată-tău și pre oamenii lui că tari sînt foarte și amăriți la sufletul lor ca o ursoaică lipsită de pui în țarină și ca o scroafă nesilnică la cîmpu. Și tată-tău – om războinic, și nu va poposi norodul.
9. Căce el, iată, iaste ascunsu întru unul den munți au într-un loc den locuri, și va fi cînd va cădea preste ei de întiu și va auzi cel ce aude și va zice: «Să făcu înfrîngerea întru norodul cel den napoia lui Avesalom!».
10. Și încă el, fiu puterii, a căruia inema – ca inema leului, topind să va topi, căce știe tot Israilul că e tare tată-tău și fii puterii toți cei ce sînt cu el.
11. Așa sfătuid eu am sfătuit: și adunînd să va aduna la tine tot Israilul, de la Dan și pină la Viersavie, ca năsi-pul cel de la mare întru multime, și fața ta, mergînd în mijlocul lor.
12. Și vom veni preste el întru unul den locuri unde-l vom afla pre el acolo și ne vom tăbări asupra lui cum cade roao pre pămînt și nu vom lăsa întru el și la toți oamenii ce-s cu el nice unul.
13. Și de să va aduna în cetate, și va lua tot Israilul cătră cetatea aceea funi și vom trage pre ea pină la pirău, pină nu va rămînea acolo nice piatră”.
14. Și zise Avesalom și tot omul Israil: „Mai bun iaste sfatul lui Husi al lui Aarahi decît sfatul lui Ahitofel”. Și Domnul au poruncit să risipească sfatul lui Ahitofel cel bun, pentru ca să aducă Domnul preste Avesalom rēlele toate.
15. Și zise Husi al lui Aarahi cătră Sadoc și cătră Avia-thar, preoții: „Așa și așa au sfătuit Ahitofel pre Avesalom și pre cei bătrîni ai lui Israil, și așa și așa am sfătuit eu.
16. Și acum trimiteț degrabă și porunciț lui David, zicînd: «Să nu mîi noaptea la Aravoth al pustiului, și încă trecînd grăbêște», ca nu cîndai va pleca pre împăra-tul și pre tot norodul ce iaste împreună cu el”.
17. Și Ioanathan și Ahiamas sta la fîntina lui Roghil. Și mērsē slujnica și le povesti lor, și ei merg și spun împăratului David, căci nu se putea ivi ca să între în cetate.
18. Și-i văzu pre ei o slugă și să spuse lui Avesalom. Și mērsē amîndoi de pripă și întrară în casa unui om la Vaurim; și la el – groapă în curte, și să pogorîră acolo.
19. Și luo muiērea și intinse acoperemîntul preste fața

Mk. 45. f. 138^r

4. Și drept² cuvîntul – lui Avesalom și între ochii a tuturor bătrînilor lui Israel¹.

5. Și dzise Avesalom: „Chemați, dară, și pre Husi a lui Arahî și vom auzi ce-i întru gura lui și-neă și lui²”.

6. Și intră Husi cătră Avesalom. Și dzise Avesalom cătră insul dzicînd: „După cuvîntul acesta au grăit Ahitofel, au face-vom după cuvîntul lui? Iar de nu, tu grăiește!”.

7. Și dzise Husi cătră Avesalom: „Nu iaste bun acesta sfat carele au sfătuit Ahitofel această dată”.

8. Și dzise Husi: „Tu știi pre tată-tău și pre oamenii lui că tari sîntu foarte și amăriți la sufletul lor ca o ursoaică lipsită de pui întru țarină și ca o gliganită năslinică în cîmpu. Și tată-tău – om războinic, și nu va poposi nărodul.

9. Căce iată, el iaste ascunsu într-unul den munți au într-un loc den locuri, și va fi cînd va cădea preste ei dentii, și va auzi cel ce aude și va dzice: «Să făcu înfrîngerea întru nărodul ce-i denapora lui Avesalom».

10. Și-neă el - fiul puterii, căruia inima, ca inima³ leului, topind să va topi, căce știe tot Israel că-i tare tată-tău și fiu puterii toți⁴ cei cu el⁵.

11. Așa sfătuid eu am sfătuit: și adunînd să va aduna tot Israel, de la Dan și până la Vîrsavee, ca arina cea de la mare întru multime, și fata ta mergînd întru mijlocul lor.

12. Și vom veni preste el într-unul den locuri unde-i vom afla pre el acolo și ne vom tăbări asupra lui cum cade roaș pe pămîntu și nu vom părăsi întru el și la totii oamenii lui⁶ ce-s cu el și-neă unul.

13. Și de să va aduna în cetate și va lua tot Israel cătră cetatea aceia funi și vom trage-o pre ea până la pîriul, până nu va rămînea acolo nici piatră⁷.

14. Și dzise Avesalom și tot omul Israel: „Mai bunu-i sfatul lui Husi⁸ decît sfatul lui Ahitofel!”. Și Domnul au porincit să răsipască sfatul lui Ahitofel cel bun, pentru ca să aducă Domnul preste Avesalom rețele toate.

15. Și dzise Husi a lui Arahî⁹ cătră Sadoc și cătră Aviathar, preuții: „Așa și așa au sfătuit Ahitofel pre Avesalom și pre cei bătrîni a lui Israel și așa și așa am sfătuit eu.

16. Și acum trimiteți de sîrgu și porinciți lui David dzicînd: «Să nu mîi noaptea la Aravoth a pustiului și-neă trecînd sîrguiește, pentru ca nu cîndai va îndemna pre împăratul și pre tot nărodul ce iaste împreună cu el»¹⁰.

17. Și Ionathan și Ahimaas sta lîngă fîntîna Roghil, și mîrșe slujnica și le povesti lor, și ei mergu și spun împăratului David, căce nu să putea ivi ca să între în cetate.

18. Și-i vîdzu pre ei copilaș și spuse lui Avesalom. Și mîrșeră amîndoi de pripă și intrară în casa unui om la Vaurim; și la el – groapă în curte și să pogorîră acolo.

19. Și luă muierea și întinse acoperemîntul preste fața

Mk. 4389. f. 151^r – 152^r

4. Și fu plăcut cuvîntul acesta înaintea ochilor lui Avesalom și înaintea ochilor tuturor bătrînilor lui Israel.

5. De-acii zise Avesalom: „Chemați-mi pre Husie arahiin și vom auzi ce va zice și el!”.

6. Și intră Husie la Avesalom și zise Avesalom cătră Husie, spuindu-i cuvîntul care zisese Ahitofel, grăind: „Face-vom așa au ba? Ce sfat dai?”.

7. Iar Husie zise cătră Avesalom: „Nu iaste bun sfatul care l-au sfătuit Ahitofel așa”.

8. Și i-au zis Husie: „Tu știi pre tată-tău și pre oamenii carii sînt cu dînsul, că sînt foarte tari și cu sufletele minioase² ca niște ursoaice cînd le iau puii sau ca căprioarele cînd aleargă la cîmp. Și tată-tău – om războinic și nu-și va pierde oamenii.

9. Că iată, el acum va fi ascuns într-un munte sau vreîntr-un loc, și va fi cînd va cădea asupra-le dentru întii și vor auzi străjile, vor striga și va fi înfrîngere întru nărodul cel ce urmează lui Avesalom.

10. Și el însuși iaste om puternic, căruia-i iaste inima ca o inimă de leu, și topindu-se, se va topi. Că știe tot nărodul lui Israel că tată-tău iaste mare și feciorii puterii toți sînt cu dînsul.

11. Eu, sfătuid așa am sfătuit, că adunînd se va aduna la tine tot Israelul, de la Dan pină la Vîrsavita, multime ca nisipul de la mare, și fata ta va mîrge în mijlocul lor.

12. Și vom mîrge spre dînsul la un loc unde-l vom afla și acolo ne vom tăbări asupra-i și, cum cade roaș pe pămînt, așa vom cădea spre dînsul și nu vom lăsa den oamenii cei ce sînt cu dînsul nici unul.

13. Iar de se vor aduna vreîntr-o cetate, va aduna tot Israelul la acea cetate funi și o vom trage pină la pîriu – pină nu va rămînea într-însa nici piatră⁷.

14. Și zise Avesalom și toți bărbații lui Israel: „Mai bun iaste sfatul lui Husie arahiinul decît sfatul lui Ahitofel!”. Că Domnul porânci să se strice sfatul cel bun al lui Ahitofel, ca să aducă Domnul asupra lui Avesalom toate răotățile.

15. Și zise Husii cătră Sadoc și cătră Aviathar, preoții, așa: „Așa au sfătuit Ahitofel cu Avesalom și cu bătrîni lui Israel, iar eu am răspuns așa și așa.

16. Ce acum trimeteți curînd de spuneți lui David zicînd: «Să nu șați la noapte în Ravolhul pustiului, ce să siliți să treceti, să nu cumva să se întimple ceva împăratului cu nărodul¹⁰ lui».

17. Iar Ionathan și Ahimas sta la fîntîna Roghilului, și mîrșe slujnica și le spuse, iar ei, ducîndu-se să dueă veste la David împărat, că nu putea să se arate și să între în cetate.

18. Îi vîzu un copil și spuse lui Avesalom, iar ei amîndoi se duseră curînd dentre-acel loc și mîrșeră la casa unui om în Vaarim; și acolo în curte era o groapă și intrară acolo într-însa.

19. Iar muierea luă și puse acoperemînt preste gura

Versiunea modernă

4. Și vorba aceasta a plăcut lui Abesalom ca și tuturor bătrînilor din Israel.

5. Și a zis Abesalom: „Chemați-l și pe Hușai Archianul să auzim ce gîndește el”.

6. Hușai a venit și Abesalom i-a grăit: „Care e părerea ta? Vom face oare după sfatul lui Ahitofel?”.

7. Hușai a răspuns: „De data asta Ahitofel n-a fost un bun sfătuitor.

8. Tu cunosti pe tatăl tău ca și pe oamenii lui, că sînt foarte viteji și amariți la inimă ca o ursoaică rămasă fără pui în cîmp și o seroață sălbatică în dumbravă. Tatăl tău este un luptător priceput și nu va lăsa poporul noaptea fără veghe.

9. Chipurile s-a ascuns la munte, într-o peșteră, sau în orice alt loc. De vor cădea oamenii tăr la început în mreaja lui, se va zice: «În măcel oamenii lui Abesalom au fost înfrinți».

10. Atunci chiar și omul cel mai viteaz a căruia inimă este ca inima leului se va topi de spăimă, deși tot Israelul știe cit de destoinici sînt tatăl tău și oamenii lui.

11. Iată sfatul meu: Adună la tine Israelul de la Dan pină la Beerșeba, mulți ca nisipul mării, iar tu să mergi în mijlocul lor.

12. Și îl vom ataca, oriunde s-ar afla și vom cădea asupra lor ca roaș pe pămînt, și nu va mai rămînea nici un om din cei veniți cu el.

13. Dacă se vor acțua în vreo cetate, oamenii lui Israel vor lega cetatea cu funii și o vom trage pină în pîriu, să nu rămînă din ea nici o piatră⁷.

14. Abesalom și tot Israelul a zis: „Sfatul lui Hușai Archianul este mai bun decît cel al lui Ahitofel!”. Așa Domnul a poruncit să nu asculte sfatul cel bun al lui Ahitofel, pentru că Domnul hotărîse pierirea lui Ahitofel.

15. Apoi Hușai Archianul a povestit preoților Iadoc și Abiatar despre sfătuirea lor și i-a zis:

16. „Trimiteți degrabă poruncă la David: să nu rămînă peste noapte pe acest mal al riului, ci să treacă Iordanul repede. De nu, el și oamenii lui vor fi pierduți”.

17. Dincolo, Ionatan și Ahimaaf ședeau lîngă fîntîna En-Roghel, să nu fie văzuți în cetate. Și s-a dus o slujnică la ei cu vestea, iar cei doi aveau să-l anunțe pe David.

18. Dar au fost zăriti de un tînăr care s-a dus la Abesalom să-i spună. Și au mîrșe cei doi repede la Bahurim, în ograda unui om, unde se află o fîntînă în care ei s-au ascuns.

19. Femeia omului a adus o pătură acoperînd gura

рѣшѣнъ ѿ

СКД

грозѣи, шѣ збѣнѣа прѣсте а арафодъ, шѣ нхст
 конюскѣ кѣжнѣтѣа. шѣ венѣрѣ сазѣнѣа лхн а
 ксалоаи кѣтѣрѣ мѣ арѣ аа кѣтѣ, шѣ зхсерѣ оуѣ дѣ
 ахѣмаасѣ шѣ ѡанаданъ ѡ шѣ зхсе лѣр мѣ арѣ зѣ
 кѣтѣ шѣ пѣшнѣ а пѣ тѣршѣрѣ, шѣ наѣ афлатѣ
 шѣ саѣ фѣтѣрѣ аа ѡрѣсаанѣа. Шѣ фѣ дѣтѣ ка
 те стѣ дѣсерѣ, еи ешнѣрѣ дѣн гроапѣ шѣ стѣ дѣсерѣ
 шѣ спѣсерѣ фѣ прѣтѣ а лхн дѣ дѣ, шѣн зхнкѣ лхн сѣх
 аацнѣтѣ, шѣ тѣрѣтѣ кѣржнѣ апа, кѣтѣн ачѣстѣ
 аѣ сѣтѣнѣтѣ аѣспра коастрѣ ахнѣтѣа.
 Шѣ стѣкѣ аѣ дѣ дѣ, шѣ тѣтѣ нѣрѣ дѣа те ѣра фѣ прѣдъ кѣ
 нѣ кѣ ѣа, шѣ аѣ тѣрѣкѣтѣ ѡсѣрданѣа пѣтѣ аа лх
 мнѣ дѣмнѣтѣа пѣтѣ фѣтѣрѣ зѣнѣ а нѣ саѣ грѣшнѣ
 карѣа наѣ тѣрѣкѣтѣ ѡсѣрданѣа. Шѣ ахнѣтѣа кѣ
 вѣ зѣ кѣтѣ нѣ саѣ фѣтѣнѣтѣ сѣтѣнѣ аѣн, шѣн шѣ фѣ шѣ
 аѣ мѣтѣрѣнѣ аѣн, шѣ стѣ сѣхлѣтѣ шѣ стѣ дѣсе аа
 кѣа лхн шѣ аа тѣпѣтѣ аѣн, шѣ аѣ порѣхнѣтѣ ка
 сѣн аѣн, шѣ саѣ спѣжѣрѣтѣ шѣ аѣ мѣрнѣтѣ, шѣ са
 фѣ гроапѣ фѣ мѣржнѣтѣа тѣтѣ жнѣстѣа. Шѣ кѣ
 дѣ дѣ аѣ тѣрѣкѣтѣ аа манѣаи, шѣ авѣсааомъ аѣ тѣ
 кѣтѣ ѡсѣрданѣа ѣа шѣ тѣтѣ сѣмѣа лхн ѡранѣа
 фѣ прѣдѣнѣ кѣ ѣа. Шѣ прѣ аме саи аѣ пѣ авѣса кѣ
 лѣмъ фѣ лѣкѣ аѣн ѡсѣ аѣ дѣ прѣ пѣтѣ рѣнѣ, шѣ аме
 сѣн фѣтѣрѣ дѣ вѣрѣ аѣтѣ шѣ нѣ мѣае аѣн ѡсѣ рѣ ѡранѣ
 тѣнѣа, аѣстѣ аѣа фѣ прѣтѣ кѣтѣрѣ аѣ вѣгѣ а фѣтѣа
 аѣн ѡсѣн сѣра сарѣтѣн мѣнѣн аѣн ѡсѣа. Шѣ кѣ
 сѣ тѣ вѣрѣ авѣсааомъ шѣ тѣтѣ ѡранѣа аѣ а пѣ мѣ
 тѣа гааа дѣ аѣн. Шѣ фѣ кѣ жнѣа фѣ тѣрѣ дѣ дѣ
 аа манѣаи, шѣ оуѣ нѣ зѣнѣ фѣтѣрѣ аѣн наѣ се дѣн
 рѣкѣ аѣ фѣ маѣрѣ аѣн а мѣионѣ, шѣ махнѣрѣ фѣтѣрѣ
 аѣн а мѣионѣ тѣа дѣн аѣ дѣ аѣрѣ, шѣ кѣрѣ аѣн гааа дѣ
 тѣнѣ аѣ тѣа рѣгѣианѣа. аѣ аѣ дѣ се, ѣ, ѣра кѣ
 тѣхн фѣ вѣ аѣнѣтѣ, шѣ, ѣ, кѣ аѣ дѣ рѣнѣ, шѣ вѣ асе дѣ
 аѣн, шѣ грѣ аѣ шѣ сѣ зѣнѣ, шѣ фѣтѣнѣ шѣ пѣ аѣ мѣ
 шѣ вѣ вѣ шѣ аѣнѣтѣ шѣ пѣ жнѣнѣ. Шѣ аѣ аѣ рѣ шѣ кѣ
 оуѣ тѣ шѣ сѣн, шѣ вѣ рѣ жнѣтѣ дѣ вѣ аѣн, шѣ аѣ дѣ серѣ
 аѣн дѣ дѣ, шѣ нѣ рѣ дѣ аѣн те ѣра фѣ прѣдѣнѣ кѣ ѣа
 мажнѣа, кѣтѣн ѣра нѣ рѣ дѣ аѣ фѣ лѣ мѣ жнѣа шѣ сѣ бѣ шѣ
 шѣ фѣ тѣ аѣтѣ фѣ пѣ стѣ нѣ.

К А П И Т

Исскотн дѣ дѣ тѣстѣ нѣ рѣ дѣ аѣ те ѣра
 фѣ прѣдѣнѣ кѣ ѣ, шѣ пѣ вѣ прѣсте еи манѣаи
 прѣсте мѣ шѣ прѣсте сѣтѣ. Шѣ тѣнѣнѣ сѣ аѣ
 нѣ рѣ дѣ аѣ тѣрѣ а пѣтѣ кѣ а жнѣ аѣ ѡа шѣ
 аѣ тѣрѣ а кѣ мѣ жнѣ аѣ авѣса фѣтѣрѣ сарѣтѣн
 фѣ рѣ тѣ аѣн ѡсѣ аѣ шѣ аѣ тѣрѣ а кѣ мѣ жнѣ аѣн ѣ дѣн
 гѣ дѣ аѣ аѣн. шѣ зхсе дѣ дѣ кѣ тѣрѣ нѣ рѣ dѣ ешнѣ аѣ
 вѣн ешн шѣ ѣа фѣ прѣдѣнѣ кѣ вѣн. Шѣ зхсерѣ
 нѣ вѣн ешн кѣтѣн дѣ вѣ мѣ фѣ шѣ кѣ фѣ тѣ нѣ вѣ вѣрѣ пѣ
 нѣ прѣсте нѣн ѡнѣ мѣтѣ шѣ дѣ вѣ мѣ мѣ рнѣ жѣ мѣ тѣ аѣтѣ
 дѣн нѣн нѣ вѣ вѣрѣ пѣ нѣ прѣсте нѣн ѡнѣ мѣтѣ, кѣтѣн тѣх
 канѣн, ѣ, шѣ аѣ кѣ жнѣ бнѣнѣ, кѣтѣн тѣх вѣн фѣ нѣ аѣ сѣ
 аѣ тѣ аѣтѣ аѣ жѣ тѣ рѣнѣ кѣ аѣ нѣ аѣ жѣ шѣн. Шѣ зх
 сѣ лѣ рѣ фѣ прѣтѣ аѣ те ѣа пѣ вѣ вѣ фѣ тѣрѣ ѡкѣн вѣ цѣ рн
 вѣн фѣ аѣ, шѣ сѣтѣ тѣ фѣ прѣтѣ аѣ тѣ дѣспрѣ мѣ жнѣ пѣ
 цѣн шѣ тѣтѣ нѣ рѣ dѣ аѣ шѣ аѣ фѣ тѣрѣ сѣтѣ шѣ фѣ тѣрѣ
 мѣн. Шѣ порѣхнѣ фѣ прѣтѣ аѣ тѣ аѣн ѡсѣ аѣ шѣ
 аѣн аѣ сѣ аѣ шѣ аѣн ѣ дѣнѣ зхнѣ жнѣ аѣ кѣ рѣ жнѣ мѣтѣ
 прѣ рѣ пѣ аѣ шѣ аѣ авѣсааомъ, шѣ тѣтѣ нѣ рѣ dѣ аѣ аѣ аѣ
 34

Biblia 1688, pag. 233, col. II

gropii și zbiciia preste ea arafoth, și nu să conosecu cu-vintul.

20. Și veniră slugile lui Avesalom cătră muiere la casa și ziseră: „Unde e Ahimaas și Ioanathan?” Și zise lor mu-ierea: „Trecură și puțină apă cerșură”. Și n-au aflat și s-au întors la Ierusalim.

21. Și fu după ce să duseră, ei ieșiră den groapă și să duseră și spuseră împăratului David. Și-i zic lui: „Scula-ți-vă și trêțec curind apa, căci acêstea au sfătuit asupra voastră Ahitofel”.

22. Și să sculă David și tot norodul ce era împreună cu el și au trecut Iordanul, pină la lumină, deminecața; pină intru unul nu s-au greșit carele n-au trecut Iordanul.

23. Și Ahitofel văzu că nu s-au făcut sfatul lui, și-ș înșală măgărița lui și să sculă și să duse la casa lui și la cetatea lui. Și au poruncit casii lui, și s-au spinzurat și au murit și s-au îngropat în mormintul tătine-său.

24. Și David au trecut la Manaim, și Avesalom au trecut Iordanul, el și tot omul lui Israil împreună cu el.

25. Și pre Amesai au pus Avesalom în locul lui Ioav asupra puterii. Și Amesai – fecior de bărbat, și numele lui. Iether israilteanul; acesta au intrat cătră Avighca, fata lui Isai, sora Saruiei, maicii lui Ioav.

26. Și să tăbări Avesalom și tot Israilul la pământul Galaadului.

27. Și fu cînd intră David la Manaim, și Unezvi, feciorul lui Naas den Ravath al fiilor lui Ammon, și Mahir, feciorul lui Amiil cel den Lodavar, și Verzeli galaditeanul, cel de la Roghielim,

28. Au adus 10 straturi învăluite și 10 căldări și vase de lut și grîu și orz și făină și pielm și bob și linte și piimi

29. Și miere și unt și oi și brînză de vaci. Și aduseră lui David și norodului ce era împreună cu el, a minca, căci era norodul flămînd și obosit și înșătat în pustiiu.

CAP 18

1. Și socoti David tot norodul ce era împreună cu el și puse preste ei mai mari preste mii și preste sute.

2. Și trimise David norodul, a treia parte, cu mîna lui Ioav, și a treia, cu mîna lui Avesa, feciorul Saruiei, fratele lui Ioav, și a treia, cu mîna lui Ethighietheului. Și zise David cătră norod: „Ieșind voi ieși și eu împreună cu voi”.

3. Și ziseră: „Nu vei ieși, căci, de vom fugi cu fugă, nu vor pune preste noi inemă; și de vom muri jumătate den noi, mî vor pune preste noi inemă, căci tu, ca noi, 10 000. Și acum bine e, căci tu vei fi noao în cetate ajutoriu ca să ne ajuți”.

4. Și zise lor împăratul: „Ce va plăcea întru ochii voștri, voi u face”. Și stătu împăratul despre mîna porții, și tot norodul ieșia întru sute și întru mii.

5. Și porunci împăratul lui Ioav și lui Avesa și lui Ethi, zicînd: „Cruțați-m mie pre copilașul Avesalom!” Și tot norodul au au- zit poruncind împăratul tuturor

Mc. 45, f. 138^v - 139

groapei și izbi cea preste ea arafoth și nu să cunoscă cuvîntul.

20. Și veniră slugile lui Avessalom cătră muiere la casă și dziseră: „Unde-i Ahimaas și Ionathan?” Și dzise lor muierea: „Trecură și puțină apă cerșură”. Și n-au aflat și s-au întorsu la Ierusalim.

21. Și fu după ce să duseră, ei ieșiră den groapă și să duseră și spuseră împăratului David. Și-i dzie lui: „Sculați-vă și trcețeți curîndu apa, căce acêstea au sfătuit asupra voastră Ahitofel”.

22. Și să sculă David și tot nărodul ce era cu el împreună și au trecut Iordanul până la lumină de dimineată; până într-unul nu s-au greșit carele n-au trecut Iordanul.

23. Și Ahitofel vădu că nu s-au făcut sfatul lui și-ș înșelă măgă- rita lui și să sculă și să duse la casa lui și la cetatea lui. Și au porînit casei lui și s-au spî-n>dzurat și au murit și s-au îngropat în gropnita tătine-său

24. Și David au trecut la Manaim, și Avessalom au trecut Iordanul, el și tot omul Israil împreună cu el.

25. Și pre Amesai au pus Avessalom, pentru Ioav, asupra puterii. Și Amesai - ficeior de bărbat, și numele lui, Iether israeliteanul; acesta au intrat cătră Avighea, fata lui Iesai, sora Saruiei, maicei lui Ioav.

26. Și tăbări Avessalom și tot Israilul la pămîntul Galaad.

27. Și fu cînd întră David la Manaim, și Uezvi, ficeiorul lui Naas, den Ravvath filor Ammon, și Mahir, ficeiorul lui Anaii cel den Lodavar și Verzei galaaditeanul, cel de la Roghelim.

28. Au adus 10 straturi indoite și căldări 10 și vase de lut și griu și ordu și făină și pielmu și bob și linte

29. Și măcinături și miere și untu și oi și saffoth de boi. Și aduseră lui David și nărodului ce era împreună cu el a mînca, căce era nărodul flămînd și obosit și însătat întru pustiu.

CAP 18

1. Și socoti David tot' nărodul ce era împreună cu el și puse preste ei mai mari preste mii și preste sute.

2. Și trimise David nărod, a treia parte cu mina lui Ioav, și a treia în mina lui Avessa, ficeiorul Saruiei, fratele lui Ioav, și a treia cu mina lui Ethî ghettheului. Și dzise David cătră nărod: „Ieșînd voi ieși și-neă eu împreună cu voi”.

3. Și dziseră: „Nu vei ieși, căce dă vom fugi cu fugă, nu vor pune preste noi inimă; și dă vom muri jumătate de noi, nu vor pune preste noi inimă, căce tu, ca noi 10 000. Și acum bine-i, căce tu vei fi noao în cetate într-ajutor, ca să ne ajuti”.

4. Și dzise lor împăratul: „Ce va plăcea întru ochii voștri voi face”. Și stătu împăratul despre mina porții, și tot nărodul ieșîia întru sute și întru mii.

5. Și porînci împăratul lui Ioav și lui Avessa și lui Ethî, dzicînd: „Crutați-m mie pre copilașul Avessalom!” Și tot nărodul au audzit porîncînd împăratul și tuturor

Mc. 4389, f. 152^v

gropii, și făcîndu-se că curățește orz, se ascunse lucrul”.

20. Și deaca veniră slugile lui Avesalom în casă la muiere, îi ziseră: „Unde iaste Ahimas și Ionathan?” Iar muierea le răspunse că au trecut de cêea parte de rîu. Și-i căutară și nu-i aflară și se întoarseră în Ierusalim.

21. Iar deaca se duseră aceia, ei ieșiră den groapă și se duseră de spuseră lui David împărat și-i ziseră: „Sculați-vă și trcețeți de cêea parte de apă curînd, că iată cum au sfătuit Ahitofel”.

22. De-acîi se sculă David și toți oamenii carii era cu dînsul și trecură Iordanul pînă vru a lumina a doaoa zi; și nu rămase neți unul care să nu fie trecut Iordanul.

23. Iară Ahitofel, deaca vădu că nu i se umplu statul, își puse șalele pre măgari și se sculă de se duse acasă-și, în cetatea sa. Și-și tocmi casa și se spîzură de muri și fu îngropat în mormîntul tătine-său”.

24. Și David trecu la Manaim, iar Avesalom trecu Iordanul, el însuși și tot nărodul lui Israil - cu dînsul.

25. Și puse Avesalom pre Amesai în locul lui Ioav, să fie la dînsul preste voievozi. Și Amesai era ficeior unui om pre care-l cheama Iether israeliteanul; acesta au intrat la Avighei, fata lui Iesai, sora lui Sarui, muma lui Ioav.

26. Și se tăbări Avesalom și tot Israilul în pămîntul Galaadului.

27. Iar David, deaca întră în gloata lui Manaim, iară Sovei, ficeiorul lui Naas den Ravvath, den ficeiorii lui Ammon, și Mahir, ficeiorul lui Amil den Lodavar, și Verzelei galaaditeanul, de la Roghelim.

28. Au adus 10 așternuturi și 10 căldări și vase de lut 10, și griu, și orz, și făină, și fînci, și bob, și linte, și fară”.

29. Și miere, și unt, și oi, și viței grași. Și aduseră lui David și oamenilor carii era cu dînsul să mănînce, că era-oamenii flămînzi și lipsiți și setoși den pustie.

CAP 18

1. Și făcu David căutare tuturor oamenilor cîii era cu dînsul și puse preste dînșii căpitani și iuzbași.

2. Și dède a treia parte de oameni supt mina lui Ioav și a treia parte, supt mina lui Avisai, ficeiorul lui Sarui, fratele lui Ioav. Iar a treia parte o dède supt mina lui Ethai de la Geth. Și zise împăratul cătră oameni: „Ieșînd și eu vou ieși cu voi”.

3. Iar oamenii ziseră toți: „Ba să nu ieși, că, de vom fugi, nu vor pune asupra noastră inima și măcară de am peri jumătate den noi, tot nu vor pune mîme asupra noastră, căci că tu sîngur ești ca 10 000 de noi. Ce acum iaste mai bine să rămîii tu în cetate ajutor noao”.

4. Împăratul zise: „Cum se pare vooă că va fi mai bine, așa voi face”. Și stătu împăratul denaintea porții, iar oamenii ieșîia după cêtele lor cu căpităniile și cu iuzbășiiile.

5. Și porânci împăratul lui Ioav și lui Avisai și lui Ethai, zicînd: „Să păziți pre fiu-meu Avesalom!” Și auziră toți oamenii porunca împăratului, cînd porânci tuturor

Versiunea modernă

fintinii. Ca să nu se bănuască nimie, a presărat peste capac niște griu pisat.

20. Iar oamenii lui Abesalom au intrat în casă și au întrebat-o pe femeie: „Unde sînt Ahimaat și Ionatan?” Și femeia i-a zis: „Au trecut și au cerut apă”. Și neaflînd nimie s-au întors la Ierusalim.

21. După plecarea lor, cei doi au ieșit din fintină și s-au dus repede să spună lui David porunca primită: „Curînd peste pîriu, asta vă sfătuiește Ahitofel”.

22. Îndată David a porîncit cu oamenii lui, au trecut Iordanul și pînă ce s-a luminat de zi n-a mai fost nici unul să nu fi trecut apa.

23. Ahitofel, văzînd că sfatul lui n-a fost urmat, a încălecat măgărita și s-a întors acasă, în cetatea sa. A dat casei sale ultime porunci și s-a spîzurat. A fost îngropat în mormîntul tatălui său.

24. David ajunsese la Mahanaim, cînd Abesalom a trecut Iordanul împreună cu oșterea lui Israel.

25. Abesalom a înlocuit pe Ioab din fruntea oastei cu Amasa, fiul Israelitului Itra și al fetei lui Nahaș, Abigail, sora Teruiei, mama lui Ioab.

26. Israel și Abesalom și-au asezat tabăra în tîntul Galaad.

27. Cînd David a venit la Mahanaim, s-a întîlnit cu Șobi, fiul lui Nahaș, din Raba Amonitilor, cu Machir, fiul lui Amiel din Lodebar, și cu Barzilai Galaaditul din Roghelim, care

28. Au adus zece paturi cu așternuturi, zece talere, vase de lut, griu, orz, făină, grăunte prăjite, bob, linte și pîini.

29. Și au dat lui David și poporului ce se afla cu el și miere și unt, oi și brînză de vaci, pentru că ziceau: „Poporul este ostent, flămînd și insetat din pustie”.

CAP 18

Moartea lui Abesalom

1. David a numărat oștenii care erau cu el și a rînduit căpetenii peste sute și căpetenii peste mii.

2. Și a făcut trei părți: o treime sub conducerea lui Ioab, o treime sub conducerea lui Abisai, fiul Teruiei, fratele lui Ioab, și o treime sub conducerea lui Itra Gateul. Și a spus regele către oameni: „Eu insumi voi merge cu voi la luptă”.

3. Dar oamenii i-au zis: „Nu, rămîii aici! Dacă pătîm noi ceva, nu se va tine seama. Și chiar de ar muri jumătate din noi, de asemea nu se va tine seama, căci tu sîngur faci cit zece mii din noi. Pentru noi ar fi mai bine să ne sprîmîm din cetate”.

4. David a zis: „Ce vi se pare că este bine, aceea voi face”. Și a stat regele la poartă și poporul a plecat rînduit în sute și în mii.

5. Apoi a porîncit regele lui Ioab, lui Abisai și lui Itra: „Să-mi crutați pe Abesalom, copilul meu!” Și tot poporul l-a auzit.

СА

А ПЪРВУ

зинт пирининды фпратъа тхитъррѣ Е: авесалом
 5 пинтра авесалом . Шн едн тотт нордъа фдъ
 е: авѣ фдѣрѣ авѣ сернаши стѣ фдѣрѣ рѣдѣтѣ фдъ
 5 брава лън фдѣрѣ . Шн греши авесалом нордъа
 лън сернаи фнайнтѣ сащчнор лън дѣдъ шн стѣ
 фѣкѣ фѣрѣжнорѣ марѣ фдѣсса аѣтѣ ка ла ерѣ
 5 дѣ де бамини . Шн стѣ фѣтѣ авесалом стѣ
 ма рѣшнмат прѣсте фѣца аѣтѣт пч мѣнтѣа шн
 пнрѣсѣ дѣмбрѣа амѣнѣа дѣ фнордѣ мац мѣлѣцн
 дѣнѣкѣтѣ аѣтѣ дѣ мѣнтѣа саѣтѣа фнордѣ фдѣсса
 5 аѣтѣа . Шн пч мѣнтѣа авесалом фнайнтѣ
 саѣтѣнор лън дѣдъ шн авесалом ера кѣларѣ прѣ
 ма шѣнѣа лън шн фѣтѣ мѣшѣнѣа еѣтѣт дѣтѣмѣ
 стѣжѣа лън тѣрѣн марѣ шн саѣтѣ фѣсѣщѣат кѣлѣ
 лън фѣтѣнор шн саѣтѣ фѣнѣрѣтѣ фнѣжѣнѣа тѣрѣ
 лън шн фнѣжѣнѣа пѣч мѣнтѣа лън шн мѣшѣнѣа
 5 рѣдѣтѣтѣ лън лън тѣрѣнтѣа . Шн вѣзѣа оѣ
 стѣ шн стѣхѣсѣ лън еѣлаѣ шн знѣсѣ кѣтѣ аѣтѣ вѣзѣа
 прѣ авесалом спѣнзѣрѣтѣ фѣтѣнор . Шн знѣ
 5 сѣ еѣлаѣ омѣлаи тѣаѣа тѣ спѣнѣ лън шн аѣтѣ
 аѣтѣ вѣзѣтѣ шн кѣлѣн мѣлан лѣнтѣ прѣ еѣлаѣ аѣтѣ
 пѣч мѣнтѣа ? шн еѣлаѣ шн аѣтѣ цѣтѣ нѣ дѣснѣа
 5 дѣ дѣрѣнтѣа шн еѣлаѣ вѣрѣжѣ . Шн знѣсѣ омѣлаѣ
 вѣтѣрѣ еѣлаѣ шн дѣ аѣн пѣлѣ тѣа фнѣжѣнѣа мѣлѣ
 дѣ дѣснѣа дѣ дѣрѣнтѣа нѣбѣм пѣлѣ мѣла аѣтѣ
 прѣсте фѣтѣа фпѣрѣтѣ лън кѣтѣ фѣрѣа оѣрѣкѣа
 еѣлѣтѣ аѣтѣ рѣдѣнтѣа фпратѣа цѣтѣ шн лън авѣ
 сѣа шн лън едн знѣнѣа рѣдѣнтѣа прѣ копнѣкѣшѣ
 5 авесалом . Касѣнѣа фѣтѣцн фѣрѣа еѣфѣлѣтѣ
 лън стѣжѣнѣа тѣаѣтѣ шн тотт нѣвѣжѣнтѣа нѣсѣа
 лѣнѣ дѣ дѣ кѣтѣрѣ фпратѣа шн тѣа вѣн стѣа ф
 5 аѣтѣ прѣнтѣа . Шн знѣсѣ еѣлаѣ аѣтѣстѣ еѣлѣ кон ф
 тѣтѣ нѣ аѣша вѣн рѣдѣнтѣа фнайнтѣ тѣа шн лѣнѣ
 еѣлаѣ тѣнѣ спѣцн фнѣжѣа лън шн лѣ фѣнѣсѣ
 5 прѣ еѣлаѣ фнѣма лън авесалом . фѣтѣ еѣлѣ фѣнѣ
 дѣ вѣтѣ фнѣма стѣжѣрѣ лън шн фнѣнтѣ рѣрѣтѣа
 5 саѣтѣнѣ еѣ дѣ дѣаѣ фнѣлѣтѣа лън еѣлаѣ шн лѣнѣ
 5 аѣ прѣ авесалом шн омѣрѣтѣ прѣ еѣлаѣ . Шн
 тѣрѣжѣнтѣа еѣлаѣ нѣ кѣрѣнѣа шн стѣ фѣтѣа рѣсѣ
 нѣрѣ
 5 дѣа касѣнѣа гѣнтѣнтѣа дѣ фнѣпѣа лън сернаѣа кѣтѣ
 5 цн нѣсѣ фѣдѣрѣ еѣлаѣ дѣ нѣрѣдѣ . Шн лѣнѣ
 еѣлаѣ прѣ авесалом шн лѣнѣ рѣдѣнтѣа прѣ еѣлаѣ фѣтѣрѣа
 прѣпѣстѣтѣ марѣ фдѣмѣрѣаѣтѣ аѣ рѣпѣа тѣа марѣ шн
 5 аѣ стѣлѣнтѣ прѣстѣ еѣлаѣ грѣнѣ дѣ дѣ прѣстѣнѣ марѣ
 рѣфѣрѣтѣа шн тотт сернаѣа аѣ фѣтѣнтѣа омѣлаѣ
 5 еѣлаѣ лън . фѣрѣ авесалом фнѣ фнѣнѣа вѣтѣ
 лѣ аѣтѣ шн шѣлѣ пѣлѣ лън пѣжап фнѣрѣае саѣ прѣсѣ
 фѣтѣнтѣа фпратѣа лън кѣлѣн аѣ знѣсѣ кѣтѣ нѣ е
 лѣ еѣлаѣ фѣтѣрѣ пѣнтѣа касѣнѣа помѣнѣсѣа нѣчѣа
 5 лън шн аѣ нѣчѣнѣ стѣжѣнтѣа прѣ нѣчѣа лън шн
 аѣ нѣчѣнтѣ прѣ еѣлаѣ мѣла лън авесалом пѣнѣ фѣтѣ
 5 аѣтѣстѣа . Шн аѣчѣмаасѣ фѣтѣрѣа лън саѣ дѣнѣ
 аѣ знѣсѣ авѣрѣаѣнѣ дѣрѣ шн вѣн вѣнѣ вѣстѣнѣ фѣтѣ
 5 рѣнтѣа лън кѣлѣн аѣ фѣдѣнтѣа лън дѣмѣнѣа дѣ фнѣжѣ
 5 нѣ вѣрѣжѣа мащѣа лън . Шн знѣсѣ лън еѣлаѣ нѣчѣ
 еѣнтѣа омѣ дѣ вѣнѣ вѣстѣнѣ фѣтѣрѣа аѣтѣстѣа тѣтѣ
 вѣн вѣнѣ вѣстѣнѣ фѣтѣрѣ знѣ марѣ фѣтѣрѣа аѣтѣстѣа нѣчѣ
 вѣн вѣнѣ вѣстѣнѣ пѣнтѣа вѣрѣ лѣнѣа фнѣтѣрѣа фѣтѣ
 5 рѣнтѣа лън аѣчѣмѣнтѣа . Шн знѣсѣ еѣлаѣ лън хѣ

Biblia 1688, pag. 234, col. 1

boiarilor pentru Avesalom

6. Și ieși tot norodul în dumbravă împotriva lui Israil și să făcu războiul în dumbrava lui Ffraim.

7. Și greși acolo norodul lui Israel înaintea slugilor lui David și să făcu înfringere mare în ziua aceea, ca la vro 20000 de oameni.

8. Și să făcu acolo războiul răscăinat preste fața a tot pământul și prisosi dumbrava a ranca den norod mai mulți decît ceia ce au mîncat saia în norod în ziua aceea.

9. Și timpină Avesalom înaintea slugilor lui David. Și Avesalom era călare pre mușcoiul mare . Și întră mușcoiul supt desimea stejarului celui mare și s-au încleștat capul lui în stejar și s-au spinzurat în mijlocul ceriului și în mijlocul pământului, și mușcoiul dedesuptul lui au trecut.

10. Și văzu un om și spuse lui Ioav. Și zise: „Iată, am văzut pre Avesalom spinzurat în stejar”.

11. Și zise Ioav omului celuiia ce spunea lui: „Și iată, ai văzut! Și căci nu l-ai lovit pre el acolo la pământ? Și eu aș hi dat ție 50 de sicle de argint și un briu”.

12. Și zise omul cătră Ioav: „Și de ai pune tu în minile mèle 1 000 de sicle de argint, nu voui pune mina mea preste fiul împăratului, căci întru urechile noastre au poruncit împăratul ție și lui Avesa și lui Ethi, zicînd: «Cruțați-m pre copilașul Avesalom!».

13. Ca să nu faceți întru sufletul lui strîmbătate. Și tot cuvîntul nu se va ascunde de cătră împăratul, și tu vei sta împotriva”.

14. Și zise Ioav: „Accasta eu voui încêpe, nu așa voui rămînea înaintea ta!” Și luo Ioav trei săgeți în mina lui și le înfipse pre êle în inema lui Avesalom, [15.] încă el fiind viu în inema stejarului.

15. Și încunjurără 10 slugi ce rîdeca unêtele lui Ioav și loviră pre Avesalom și omorîră pre el.

16. Și trîmbiță Ioav cu cornul și să întoarse norodul ca să nu gonească dennapoia lui Israil, căci nu să îndura Ioav de norod.

17. Și luo Ioav pre Avesalom și-l aruncă pre el într-o prăpastie mare în dumbravă, la rîpa cea mare, și au stîlpit preste el grămadă de pietri mare foarte. Și tot Israilul au fugit om la sălașul lui.

18. Iară Avesalom, încă fiind viu, au luat și ș-au pus lui stîlp în carele s-au prins, în Zăpodîia Împăratului, căci au zis că nu e la el fecior pentru ca să să pomenească numele lui, și au numit stîlpul pre numele lui. Și au numit pre el «Mina lui Avesalom», pînă în ziua aceasta.

19. Și Ahimaas, feciorul lui Sadoc, au zis: „Alergavoi dară și voui binevesti împăratului, căci au judecat lui Domnul den mina vrăjmașilor lui”.

20. Și zise lui Ioav: „Nu ești tu om de bune vești în ziua aceasta, ce tu vei binevesti în altă zi, iară în ziua aceasta nu vei binevesti, pentru care lucru feciorul împăratului au murit”.

21. Și zise Ioav lui Hu- / si: „Mergînd, spune împăra-

Mt. 45, 1 139' - 139'

boiilor pentru Avessalom.

6. Și ieși tot nărodul în dumbravă împotriva lui Israel și să făcu războiul întru dumbrava Efraim.

7. Și greși acolo nărodul Israel înaintea slugelor David și să făcu înfrângere mare întru dzua aceea, ca vro 20 000 de oameni.

8. Și să făcu acolo războiul rășchirat preste fata a tot pământul și prisosi dumbrava a minea den nărod mai mulți decît ceia ce au mîncat sabia întru nărod² întru dzua aceea.

9. Și timpină Avessalom înaintea slugelor lui David. Și Avessalom era călare pe mușcoiul lui. Și intră mușcoiul suptu desimea stejariului celui mare și s-au înleștat capul lui în stejar și s-au spînzurat întru mijlocul cerului și întru mijlocul pământului, și mușcoiul dedesuptul lui au trecut.

10. Și vădu un om și spuse lui Ioab. Și dzise: „Iată, am văzut pe Avessalom spînzurat în stejar”.

11. Și dzise Ioab omului celui ce-i spunea lui: „Și iată, ai văzut? Și că ce nu l-ai lovit pre el acolo, la pămîntu? Și eu aș fi dat te 50 de siel de argint și un briu”.

12. Și dzise omul către Ioab: „Și de ai pune preste mîinele mele 1 000 de siel de argint, nu voi pune mina mea preste fiul împăratului, căce întru urechile noastre au porîncit împăratul, tie și lui Avessa și lui Ethai, dzicînd: «Crutati-mi pre copilașul Avessalom!»».

13. Ca să nu faceți întru sufletul lui strîmbătate, și tot cuvîntul nu să va ascunde de către împăratul și tu vei sta împotriva².

14. Și dzise Ioab: „Aceasta eu voi începe, nu așa voi rămînea înaintea ta!” Și luă Ioab 3 săgeți întru mina lui și le înlipse pre ele întru inima lui Avessalom, încă el fiind viu, întru inima stejariului.

15. Și înconjurară 10 copilaș ce rădăia uneltele lui Ioab și loviră pre Avessalom și-l omorîră pre el.

16. Și trimbiță Ioab cu cornul și să întoarse nărodul ca să nu gonească denapota lui Israel, căce nu să îndura Ioab de nărod.

17. Și luă Ioab pre Avessalom și-l aruncară pre el într-o prăpastie mare, în dumbravă, la rîpa cea mare, și au stîlpit preste el grămadă de pietri mare foarte. Și tot Israel au fugit, om la sălașul lui.

18. Iar Avessalom, încă fiind viu, au luat și au pus șie stîlpu întru carele s-au prinsu și l-au stîlpit pre el luindu stîlpu cel den² Zăpodia împăratului, căce au dzis că nu-i el fielor pentru că să-i pomenească numele lui. Și au numit stîlpu pre numele lui și au numit preste ea² «Mina lui Avessalom» până în dzua aceasta.

19. Și Ahimaas, fiorul lui Sadoc, au dzis: „Alerga-voi, dară, și voi binevesti împăratului, căce au judecat lui Domnul den mina neprietenilor lui”.

20. Și dzise lui Ioab: „Nu ești om de bune vești întru dzua aceasta, și tu vei bine vesti întru altă dzi, iar întru dzua aceasta nu vei binevesti pentru care lucru fiorul in- / păratului au murit”.

21. Și dzise Ioab lui Husi: „Mergînd spune împăratului

Mt. 4389, 1 152' - 152'

domnilor pentru Avesalom.

6. Și ieșiră toate oștile în dumbravă împotriva lui Israel și fu război în dumbrava Efraimului.

7. Și căzură acolo oamenii lui Israel înaintea slugilor lui David și se făcu ucidere mare într-acea zi și căzură 20 000 de oameni.

8. Și fu acolo răsfirarea războiului preste fata a tot pământul și se înmulți dumbrava spre ucidera oamenilor într-acea zi mai mult de cîți-tăia sabia.

9. Și Avesalom, încăleceînd pre mușcoiul său, fugia înaintea slugilor lui David. Și mușcoiul fugia cu dînsul pre suptu desimea unui stăjar mare și se învâlui părul capului lui de stăjar și se spînzură între cer și între pămînt, iar mușcoiul trecu pre supt dînsul.

10. Și-l văzu un om și spuse lui Ioab zicînd: „Iată, am văzut pe Avesalom spînzurînd de un stăjar”.

11. Iar Ioab zise omului celui ce-i spuse: „Dară deaca l-ai văzut, că ci nu l-ai ucis acolo la pămînt? Și eu ti-aș fi dat 50 de siel de argint și un briu”.

12. Omul zise lui Ioab: „Măcară de ai da în mîinile mele 1 000 de siel de argint, încă nu voi pune mina mea pre feciorul împăratului, că noi am auzit că au porîncit împăratul tie și lui Avisai și lui Ethai, zicînd: «Să-mi păziți pre fiu-meu, Avesalom!»».

13. Ce să nu faceți sufletului lui nedreptate, că nici un lucru nu se va ascunde denamtea împăratului, iar tu stai împotriva lui”.

14. Ioab zise: „Iată, eu voi începe și nu voi rămînea înaintea ta!” Și luînd Ioab 3 săgeți² în mina lui, le înlipse în inima lui Avesalom, și tot rămase viu în stăjaru.

15. Și-l înconjurară 10 slugi cari purta armele lui Ioab și uciseră pre Avesalom și-l omorîră².

16. Și bucină Ioab cu bucinul și se întoarseră oamenii să nu mai gonească pre Israel, că oprî Ioab oamenii.

17. Și luă Ioab pre Avesalom și-l aruncă într-o prăpastie mare și grămădiră preste el grămadă mare de pietri. Iar israelitii fugiră toti pre la sălașele lor.

18. Iară Avesalom, încă mai denainte, pină era viu, își fusese pus stîlp în Valea Împăratească, că zicea: „Eu n-am fecior să mi se pomenească numele”. Și puse nume stîlpului pre numele său. Și-i zise «Mina lui Avesalom», pină în ziua aceasta.

19. Iar Ahimaas, feciorul lui Sadoc, zise: „Să alerg să spun împăratului că însuși Domnul a judecat lui de la mina neprietenilor lui”.

20. Iar Ioab zise: „Nu ești tu om de-a da lui veste astăzi, ce într-altă zi îi vei da tu vestea, iar astăzi nu-i vei spune că feciorul împăratului au murit”.

21. Și zise Ioab lui Husi: „Du-te și spune împăratului

Vestimea modernă

6. Și au ieșit oștenii lui David împotriva Israelitilor. În dumbrava la Efraim s-a dat bătălia.

7. În mare măcel poporul lui Israel a fost înfrînt: douăzeci de mii de oameni au căzut.

8. Și s-a întins bătălia în întreg tînutul și în ziua aceea dumbrava dușmănoasă a nîstuit mai mulți oameni decît sabia.

9. Cînd oamenii lui David s-au întîlnit cu Abesalom, acesta era călare pe un cățir. Trecînd sub un stejar, părul s-a încurcat în crengile copacului. Cînd cățirul de sub el a fugit mai departe, Abesalom a rămas spînzurat în văzduh, între cer și pămînt.

10. Cineva dintre oamenii lui Ioab l-a văzut și i-a spus: „Iată, am văzut pe Abesalom spînzurat în stejar”.

11. Și a răspuns Ioab: „Cum? Și de ce nu l-ai doborît acolo la pămînt? Ți-aș fi dat zece siel de argint și o cîngătoare”.

12. Și a zis omul către Ioab: „Chiar dacă mi-ar fi dat o mie de siel de argint, nici atunci nu mi-aș fi ridicat mina împotriva fiului regelui, căci în auzul nostru a porîncit regele tie și lui Avisai și lui Itai: «Crutati-mi pe băiatul Abesalom!»».

13. Dacă eu însuși l-aș fi ucis și regele ar fi aflat, fiindcă nimic nu se poate ascunde de el, tu singur mi-ai fi pedepsit”.

14. Ioab a zis: „N-am să mai pierd vremea cu tine”. A luat în mînă trei săgeți și le-a înfipt în inima lui Abesalom care era încă viu în crengile stejariului.

15. Apoi zece slujitori care îi duceau sculele și armele lui Ioab înconjurîndu-l pe Abesalom l-au mai lovit.

16. Ioab a trimbat din corn și oamenii s-au lăsat de fugăria lui Israel, așa că Ioab a crutat poporul.

17. Și au luat pe Abesalom și l-au aruncat într-o prăpastie, în pădure, și peste el o grămadă mare de pietre. Iar israelitii s-au risipit cu toții pe la casele lor.

18. Abesalom însă își făcuse încă în timpul vieții un monument în Valea Regelui, zicînd: „N-am fiu eu să mi se păstreze amintirea.” De aceea dăduse pietri numele lui, și pină în ziua de azi se numește Stîlpu lui Abesalom.

19. Iar Ahimaaf, fiul lui Tadoc, a zis către Ioab: „Mă duc să vestesc regelui că Domnul l-a izbăvit din mîinile dușmanilor lui”.

20. Dar Ioab i-a zis: „Nu. Vei binevesti în altă zi. Astăzi nu vei fi tu un purtător de veste bune, deoarece fiul regelui a murit.”

21. Și către Husai a zis: „Du-te tu, și spune regelui

Ms. 45, f. 139^v

cite ai văzut". Și să închină Husi lui Ioav și să duse.

22. Și adtose încă Ahimaas, fiiorul lui Sadoc, și dzise cătră Ioav: „Să fie că voi alerga dară și eu denapoi la Husi!” Și dzise Ioav: „Pentru căce tu accasta alergi, fiul meu? Ia-mblă, nu iaste tie veste bună mergind spre folos”.

23. Și dzise Ahimaas: „Dară ce de voi alerga?” Și dzise lui Ioav: „Alegă!” Și au alergat Ahimaas calea Chebar și au întrecut pre Husi.

24. Și David ședea în mijlocul a dooa porți și merse străjariul în ceardacul porții de cătră zid și rădică ochii lui și vădzu și, iată, om alergind singur înaintea lui.

25. Și strigă străjariul și spuse împăratului. Și dzise împăratul: „Dă iaste singur, bune vești întru rostul lui”. Și mergea mergind și apropiindu-să.

26. Și vădzu străjariul om altul alergind și strigă străjariul cătră poartă și dzise: „Iată om altul alergind singur”. Și dzise împăratul: „Și accesta încă-i vestindu bine”. [27.] Și dzise străjariul: „Eu vădzu alergătura celui denții ca alergătura lui Ahimaas, fiiorul lui Sadoc”.

27. Și dzise împăratul: „Om bun accesta și-ncă la veste bună va veni”.

28. Și strigă Ahimaas și dzise cătră împăratul: „Pace!” Și să închină împăratului cu fata lui la pământ. Și dzise: „Blagoslovit Domnul Dumnezăul tău, carele au închis pre oameni pre ceia ce rădicase mina lor preste domnul meu, împăratul!”

29. Și dzise împăratul: „Pace copilașului Avessalom?” Și dzise Ahimaas: „Vădzu-am mulțimea cea mare veselindu-să, cind trimise Ioav, robul împăratului, și pre robul tău, și n-am cunoscut ce iaste acolo”.

30. Și dzise împăratul: „Întoarce-te și dvorêște aicea!” Și să întoarse și să stîipi.

31. Și iată, Husi, denapoi la au venit și dzise împăratului: „Bine să vestuiască domnului meu, împăratul, căce au judecat și Domnul astădzi den mina tuturor celor ce să scoala preste tine!”

32. Și dzise împăratul cătră Husi: „Au pace-i copilașului Avessalom?” Și dzise Husi: „Facă-să ce copilașul vrăjmașii domnului meu, împăratul, și toți cîții s-au sculat asupra lui spre rēle!”

33. Și să întristă împăratul și să sui în ceardacul porții și au plînsu. Și așa au dzis cind plîngea pre el: „Fiul meu, Avessalom, fiul meu, fiul meu Avessalom! Cine are da moartea mea pentru tine, eu pentru tine? Avessalom, fiul meu, fiul meu, Avessalom, fiul meu!”

CAP 19

1. Și să spuse lui Ioav dzicind: „Iată împăratul plînge și să boește pentru Avessalom”.

2. Și să fiicu mintuirea întru dzua acēea întru jale la tot nărodul întru dzua dzicind că să voieredză împăratul pentru fiul lui.

3. Și să furișă nărodul întru dzua acēea a întră în cetate.

Ms. 4389, f. 152^v - 153^v

cite ai văzut”. Iar Husie, închinându-se lui Ioav, se duse.

22. Și iară mai zise Ahimas, fiiorul lui Sadoc, cătră Ioav: „Dară eu ce stau? Să alerg și eu după Husie!” Ioav îi zise: „Dară pentru ce vei să alergi, fătul meu? Că vêtea nu iaste bună de nimic; iar de vei să mergi tu, pasă!”

23. Ahimas zise: „Dară de voi alerga, ce-mi va fi?” Ioav zise: „Pasă dară!” Și alergă Ahimas pre cale mai de drept și întrecu pre Husie.

24. Iar David ședea între dooa porți, iar un străjar merse în foșorul porții de cătră zid; și rădicându-și ochii, văzu și, iată, văzu un om alergind singur.

25. Și strigînd spuse împăratului, iar împăratul zise: „Deaca iaste singur, veste bună iaste în gura lui”. Și mergînd, mergea apropiindu-se.

26. Și mai văzu străjariul ș-alt om alergînd spre poartă și zise: „Iată, ș-alt om alergînd singur”. Împăratul zise: „Și accela iaste vestitor de bine”. [27.] Și iar zise străjariul: „Eu văzu alergătura celui denții ca alergătura lui Ahimas, fiiorul lui Sadoc”.

27. Împăratul zise: „Om bun iaste accesta și vine vestitor care aduce veste bună”.

28. Și strigă Ahimas cătră împăratul și zise: „Pace tie!” Și se închină împăratului denainte-i cu fata piină la pământ și dzise: „Blagoslovit Domnul Dumnezul tău, carele au încuiat pre oamenii cei ce rădica miimile lor asupra împăratului, stăpînului lor”.

29. Iar împăratul zise: „Dară iaste pace, fiu-meu, lui Avessalom?” Ahimas zise: „Cînd m-au slobozit Ioav, sluga împăratului, pre mine, robul tău, am văzut mulțime multă veselindu-se, iar alt nime n-am înțeles”.

30. Împăratului zise: „Freei și stăi aci!”. Și dîndu-se îndărăt, stătu.

31. Și iată, veni și Husie după dînsul și zise împăratului: „Astăzi se vestește împăratului, stăpînului meu, că au judecat Domnul den miimile tuturor cari se-au sculat asupra ta”.

32. Iar împăratul zise cătră Husie: „Dară fiu-miu, lui Avessalom, iaste pace și iaste viu?” Husie-i răsponse: „Să fie ca fiu-tău toți vrăjmașii împăratului, stăpînului meu, și cîți se vor scula spre dîsul eu rău”.

33. Iar împăratul se întristă și se sui în foșorul după poartă și plînsu pentru Avessalom cu amar. Și zicea așa în plîngerea lui: „Fătul meu, Avessalom! Fătul meu, fătul meu, Avessalom! Cine va da mie moarte în locul tău, eu să fiu fost eu pentru tine? Avessalom, fătul meu, fătul meu, fătul meu, Avessalom!”

CAP 19

1. De-acii dederă veste lui Ioav, zicînd: „Iată, împăratul plînge și tînguiește pentru fiu-său”.

2. Și se întoarse într-acea zi mintuirea tuturor oamenilor în jale, că auzîră oamenii în zioa acēea unde zicea că se văieredză împăratul pentru fiu-său.

3. Și se furișă oamenii într-acea zi de întră în cetate.

Versiunea modernă

tot ce ai văzut”. Și s-a închinat Hușai lui Ioab și s-a dus.

22. Iar Ahimaat, fiul lui Iadoc, i-a mai zis către Ioab: „Fie ce o fi, eu voi alerga dinapoi la Hușai!” Și Ioab a zis: „De ce să mergi, fiul meu, dacă nu duci o veste bună? Nu îți va fi de folos”.

23. Și a zis Ahimaat: „O fi așa, dar eu tot mă duc”. Și Ioab i-a zis: „Alegă!” Și a alergat Ahimaat pe scurtătura și l-a întrecut pe Hușai.

24. David ședea între cele două porți; pe acoperișul porții, straja, ridicîndu-și ochii, a văzut pe cel ce venea în fugă.

25. Și a anunțat pe rege. David a zis: „Dacă este singur, înseamnă că aduce veste bune”. Omul se apropia din ce în ce mai mult.

26. Dar straja a mai văzut un om venind în fugă și a strigat spre poartă: „Iată și alt om alergind singur!” Și a zis regele: „Și accesta aduce veste bune”.

27. Și a zis straja: „Eu văd că cel denții alergă ca Ahimaat, fiul lui Iadoc”. Iar regele a zis: „Accesta este om bun și vine cu vești bune”.

28. Și strigă Ahimaat către rege: „Pace!” Și s-a închinat regelui cu fata la pământ, zicîndu-i: „Binecuvîntat este Domnul Dumnezul tău, cel ce a biruit pe oameni care își ridicaseră mina peste domnul meu, regele!”

29. Iar regele l-a întrebat: „Abesalom cel tînăr e bine?” Și Ahimaat a grăit: „Am văzut o mulțime mare împrejur lui, cînd Ioab ne-a trimis acolo, dar eu n-am înțeles ce se petrecea acolo”.

30. „Stai lîngă mine și nu te mai mișca!”, a spus regele. Și a stat neclintit.

31. Și iată a ajuns și Hușai și a spus regelui: „Veste bună aduc, rege și stăpînul meu! Domnul a pedepsit astăzi pe toți cei ce s-au răscolit împotriva ta”.

32. „Abesalom cel tînăr e bine?”, a întrebat regele pe Hușai. Hușai a răsponse: „Să pătească toți vrăjmașii Domnului meu, regele, toți ce s-au răscolit cu răutate, la fel ca el!”

33. Atunci regele s-a mîhnit și s-a suit în foșor, deasupra porții, și a plîns: „O fiul meu, Abesalom, Abesalom, fiul meu! Mai bine muram eu în locul tău! Abesalom, fiul meu, fiul meu!”

CAP 19

David din nou rege

1. Și i s-a spus lui Ioab: „Iată, regele se tînguiește după Abesalom”.

2. Și cînd poporul a auzit că de adinecă este durerca regelui după fiul lui Abesalom, biruintă s-a preschimbat în jale pentru toți.

3. Atunci poporul s-a strecurat în cetate.

Mc. 45, 1. 139° - 140^oMc. 4389, 1. 153°

Versiunea modernă

în ce chip să furișază nărodul ceia ce să rușinează când fug ei de la război.

4. Și împăratul au ascunsu fața lui și strigă împăratul cu glas mare dzicîndu: „Fiul meu, Avesalom! Avesalom, fiul meu, fiul meu!”

5. Și întră loav cătră împăratul în casă și dzise: „Rușinat-ai astăzi obradzele tuturor robilor tăi, a celor ce te scot astăzi pre tine, și sufletul fiilor tăi, și a fetelor tale, și sufletul femeilor tale, și sufletul tinerilor tale.

6. Ca să iubești pre ceia ci te urăscu pre tine și să urăști pre ceia ci te iubescu pre tine, și ai spus astăzi cum nu sîntu boiaru tăi nici slugi, căce am cunoscut astăzi că, de ar fi frăt Avesalom, și toți noi astăzi morti, că aceasta dreptu era în ochi tăi.

7. Și acum seulindu-te ieși afară și grăiește întru inimile robilor tăi, căce întru Domnul m-am jurat și, de nu vei ieși afară astăzi, de va mînea om împreună cu tine noaptea aceasta. Și cunoaște tie căce! rău tie aceasta mai multu decît răul ceia ce t-au venit tie den tineretele tale pînă acum!”

8. Și să seulă împăratul și ședzu în poartă; și tot nărodul povestiseră dzicînd: „Iată, împăratul șade în poartă!” Și veni tot nărodul despre fața împăratului la poartă². Și Israel au fugit om la lăcașul său.

9. Și era tot nărodul porîncîndu-să întru toate semîntile lui Israel, dzicînd: „Împăratul David ne-au mintuit pre noi de cătră toți neprietenii noștri și el ne-au scos pre noi den mina celor străni de feli; și au fugit de pre pămîntu și de la împărănia lui⁴ și de Avesalom.

10. Și Avesalom, pre cărele am unsu asupra noastră, au murit în războiu și acum pentru căce voi asurdziti ca să întoarecți pre împăratul?” Și cuvîntul a tot Israel au venit cătră împăratul.

11. Și împăratul David au trimis cătră Sadoc și cătră Aviathar, preotii, dzicînd: „Grăiți cătră cei mai bătrîni a ludei dzicînd: «Pentru că ce vă faceți mai de apoi ca să întoarecți pre împăratul la casa lui?» Și cuvîntul a tot Israel au venit cătră împăratul la casa lui.

12. «Frații miei - voi, oasele mèle⁵ și pelițele mèle - voi, și pentru că ce vă faceți mai de apoi ca să întoarecți pre împăratul la casa lui?»

13. Și lui Amesai vei dzice: «Nu osul meu și pelita mea - tu? Și acum, acêstea să facă mie Dumnezău și acêstea să-m adagă, de nu căpetenie puterii vei fi înaintea mea toate zilele, pentru loav!».

14. Și au plecat mîna a tot omul luda că unui om și au trimis cătră împăratul dzicînd: „Întoarce-te, tu și toți robii tăi!”

15. Și să întoare împăratul și veni pînă la Iordan. Și oamenii ludei au venit la Galgala, ca să margă întru întipinarea împăratului, ca să treacă Iordanul pre împăratul.

ca cum se furișază oamenii de rușine, când fug de la războiu.

4. Și-și acoperi împăratul obrazul său și strigă cu glas mare zicînd: „Fătul meu, Avesalome! Avesalome, fătul meu!”

5. De-acii loav întră în casă la împăratul și zise: „Astăzi ai rușinat fetele tuturor slugilor tale, carii au scos sufletul tău den moarte, și sufletele feciorilor tăi, și ale fetelor tale, și sufletele muierilor tale, și ale posadnicilor tale.

6. Iubind tu pre cei ce te urăsc și urînd pre cei ce te iubesc, că astăzi ai arătat că nu-ți taste grijă de boiarii tăi, mei de slugi, ce acum am cunoscut că de ară fi fost Avesalom viu, iar noi să fim perit totii, atunci tie ară fi plăcut.

7. Ce acum te secolă de ieși și grăiește în inimile robilor tăi, că mă jur tie pre Domnul că, de nu vei ieși astăzi, nici un om nu va rămînea cu tine întră această noapte. Ce te socotește însuși că aceasta-ți va fi mai rea decît toate răutățile cîte au venit asupra ta den tineretele tale pînă acum!”

8. Și se secolă împăratul și șazu în poartă și se vesti aceasta tuturor oamenilor, zicînd: „Iată, împăratul șade în poartă”. Și veni tot nărodul înaintea împăratului, iar Israel fugi la sălașele lui.

9. Și se pînea năroadele în toate neamurile lui Israel, zicînd: „David împărat ne-au mintuit de toti vrămașii noștri și ne-au scos den mîinile filistinclîilor. Iar acum el au fugit den țară și den împărănia lui pentru Avesalom.

10. Ce Avesalom, pre care l-am uns noi spre împărație, iată, au murit în războiu. Dară acum voi ce vă faceți surzi de nu vă întoarecți la împăratul?” [11.] Și veni cuvîntul a tot Israelul la împăratul.

11. Iar împăratul David trimese la Sadoc și la Aviathar, preotii, zicînd: „Ziceți cătră cei mai de frunte ai ludei, grăind: «Pentru ce ați fost mai pre urmă de a întoarece pre împăratul la casa lui?» (și tot cuvîntul lui Israel au venit în casa lui)”.

12. «Voi sinteți frații miei și oasele mèle și carnea mea voi sinteți. Dară că ci ați fost mai pre urmă a întoarece pre împăratul la casa lui?»

13. Iar lui Amesai să-i ziceți: «Dară nu ești osul meu și carnea mea? Aceasta să facă mie Dumnezău și aceasta să-mi adagă de nu vei fi domnul puterii înaintea mea în toate zilele, în locul lui loav!».

14. Și așa plecă inimile tuturor bărbatilor ludei ca a unui om, și trimeseră la împăratul zicînd: „Să te întoreci tu și toate slugile tale!”

15. Și se întoare David și veni pînă la Iordan. Iar oamenii ludei veniră toți pînă la Galgal să iasă întru întipinarea împăratului, să treacă pre împăratul preste Iordanul.

așa cum se furișează cineva rușinat că a fugit în timpul luptei.

4. Iar regele și-a ascuns față văierîndu-se: „O fiul meu, Abesalom, Abesalom, fiul meu!”

5. Și a venit loab în casa regelui și a zis: „Tu astăzi ai batjocorit fetele tuturor slugilor tale, cei care te-au scăpat astăzi de la moarte, pe tine, pe fii tăi și pe fiecele tale, pe femeile și tîtoarele tale.

6. Tu iubești mai mult pe acei care te urăsc decît pe cei ce te iubesc; astăzi ai dovedit că pentru tine căpeteniile și slujitorii tăi nu sînt nimic. Și am priceput că tu ar fi mai plăcut, dacă ar fi scăpat cu viața Abesalom, iar noi cu totii am fi murit.

7. Și acum ridică-te și ieși afară ca să vorbești de la inimă slujitorilor tăi! Mă jur pe Domnul că, dacă nu ieși afară, la noapte nu va mai rămînea cu tine nici măcar un om, și aceasta va fi pentru tine mai rău decît tot răul ce ai trăit din tineretele tale pînă acum!”

8. Atunci s-a ridicat regele și a șezut la poartă. Și s-a răspîndit în popor că regele șade la poartă. Și s-a strîns tot poporul, în fața regelui, la poartă. Israelitii însă au fugit la vetrele lor.

9. Și toate neamurile lui Israel se învinuiau unii pe alții: „Regele David ne-a mintuit de vrămașii noștri și ne-a izbăvit din mîinile Filistenilor. Și acum el însuși a fugit din țara aceasta, de la împărănia lui, de frica lui Abesalom.

10. Abesalom pe care noi l-am uns rege în locul lui David, a murit în războiu. Ce mai așteptati, de ce nu-l aduceți înapoi pe rege?”

11. Și aceste vorbe au străbătut tot Israelul și au ajuns pînă la regele David. Atunci a trimis vorbă preotilor Sadoc și Abiatar: „Chemati pe bătrîni lui Iuda și spuneti-le: Vreți voi să fiiți cei din urmă care se gîndesc la întoarcerea regelui în casa lui?”

12. Frații mei, oasele mele și carnea mea, de ce lăsați pe alții să v-o ia înainte?

13. Și lui Amesai să-i ziceți: Nu ești tu osul meu și carnea mea? De acum înainte să fi tu căpetenia oștirii mele în locul lui loab. Dumnezău să mă bată de nu-mi voi ține cuvîntul!”

14. Și astfel regele a înduplecat inima tuturor ludeilor ca a unui singur om. Iar aceștia au trimis la rege ca să-i spună: „Întoarce-te tu și toți robii tăi!”

15. Și s-a întors regele pînă la Iordan. Iar ludeii au mers pînă la Galgal, ca să-i întîmpine pe rege și să-l treacă Iordanul.

M. 47 / 140

M. 200 / 140-141

16. Și sîngă Semei, feciorul lui Gera, feciorul lui femii den Aitaran, și veni să se arde în foc întru împărăria împăratului. Deci.

17. Și 1000 de oameni împărăria cu el, de dintră. Veniamin, și Siva, copăntăsa casei lui Saul, și 15 feciori ai lui împreună cu ei, și 20 de robi ai lui împreună cu el. Și îndreptară Iordaniul, dăna tîta împăratului, și postură sîmba, ca să treacă pre împăratul.

18. Și trecură trecătorea, ca să se oare casa împăratului, și să facă ce-i dreptu într-o ochi. Și Semei, feciorul lui Gera, au cădză preste tîta, în mîntea împăratului, trecînd el Iordaniul.

19. Și dzise către împăratul: „Să nu se scotească, dăna, domnul meu, împăratul, Iaradeflegu, și să nu-i aduci aminte cîte au făcut strîmbatate, și să nu intru dzua carea iesna domnui meu, împăratul den Ierusalim, ca să puc împăratul pre-mîna lui.”

20. Căce au cunoscut robul tîu că eu am gresit. Și, tîta, eu am venit astăzi mîntea decît tot Israelul, și casa lui Iosif, ca să mă pogor întru împărăria domnului meu, împăratului.

21. Și răspuse Avesai, feciorul lui Sime, și dzise: „Au pentru aceasta nu să vă omori Semei, căce au blastanat pre unsul Domnului?”

22. Și dzise David: „Ce-i mie și voiă, întru Sime, căce vă faceți astăzi mie într-o vicieam? Astăzi nu să vă omori vîin om den Israel, căce nu știu dă voi împărăti astăzi eu preste Israel?”

23. Și dzise împăratul către Sime: „Nu vei muri!” Și să jură lui împăratul.

24. Și¹ Memfivosthe, feciorul lui Ionathan, feciorul lui Saul, și-au pogorit întru împărăria împăratului. Și nu s-au vindecat picioarele lui, nice ș-au fîat unghile lui², nice ș-au tocmît³ mustata lui, și hamele lui nu ș-au spălat den dzua carea s-au dus împăratul pîna în dzua carea el au venit cu pace.

25. Și fu cînd intră în Ierusalim întru împărăria împăratului, și-i dzise lui împăratul: „Căce n-ai mersu cu mine, Memfivosthe?”

26. Și dzise către el Memfivosthe: „Domnul meu, împărate, robul meu m-au prîlăstut, căce au dzis sluga tî lui: „Slușală-mi măgărita, și voi încăleca preste ea, și voi mîrge cu împăratul”, căce n-ai schiop robul tîu.”

27. Și au mersugut întru robul tîu către domnul meu, împăratul, și domnul meu, împăratul, ca ingerul lui Dummedau. Și fă binele întru ochi tîu!

28. Căce n-ai fost⁴ casa tîtine-meu, Iar, numai oamem de mearte domnului meu, împăratului, și ai pus pre robul tîu într-o cea ce mîntea masă tî. Și ce taste mie încă îndreptare și a sînga eu⁵, încă către împăratul!”

29. Și-i dzise lui împăratul: „Pentru ce mă graești încă cuvîntele tîle?” Dăna-mi tre și în Siva, și împărăti țarana lui!”

30. Și dzise Memfivosthe către împăratul: „Si-nă toate să le tî, depă ce au venit domnul meu, împăratul, cu pace la casa tîu!”

19. Și sîngă Semei, feciorul lui Gera, feciorul lui femii den Aitaran, și veni să se arde în foc întru împărăria împăratului. Deci.

17. Că 1000 de oameni împărăria cu el, și 15 om de casa lui Saul, și 15 feciori ai lui împreună cu el, și 20 de robi ai lui împreună cu el. Și îndreptară Iordaniul, dăna tîta împăratului, și postură sîmba, ca să treacă pre împăratul.

18. Și trecură trecătorea, și să facă ce-i dreptu întru ochi. Și Semei, feciorul lui Gera, au cădză preste tîta, în mîntea împăratului, trecînd el Iordaniul.

19. Și dzise către împăratul: „Să nu se scotească, dăna, domnului meu, împăratul, Iaradeflegu, și să nu-i aduci aminte cîte au făcut strîmbatate, și să nu intru dzua carea iesna stăpînului meu, împăratul den Ierusalim, ca să treacă pre-mîna tîu.”

20. Căce au cunoscut robul tîu că eu am gresit. Și, tîta, eu am venit astăzi mîntea decît tot Israelul, den casa lui Iosif, ca să mă pogor întru împărăria stăpînului meu.”

21. Întră Avesai, feciorul lui Sime, răspunzînd și dzise: „Dăna-mi tre, și n-estemat Semei pre unsul Domnului, pentru aceea să nu se omoria!”

22. Întră David și dzise: „Ce taste mie și voiă, feciorul lui Sime, de dăna-mi astăzi într-o vicieam? Astăzi nu să vă omori om den Israel. Au știu eu, face-mă voiă, astăzi împărat preste Israel?”

23. Și dzise împăratul către Semei: „Nu vei muri!” Și să jură lui împăratul.

24. Întră Memfivosthe, feciorul lui Ionathan, feciorul lui Saul, și-au pogorit întru împărăria împăratului, cu picioarele nespălate, nice-și mîntărise unghile, nice-și rătunise barba, nice hamele lui, și le spălea den dzua carea ce se tesse împăratul pîna în ceea ce se tesse tîu cu pace în Ierusalim.

25. Întră dzua carea intră în Ierusalim întru împărăria împăratului, și dzise împăratul: „Căce n-ai venit cu mine, Memfivosthe?”

26. Întră el, răspunzînd și dzise: „Domnului meu, împărate, sluga tîu nu m-au ascultat, căce au dzis robul tîu, lui să-mi însădăre măgărita, și să încălece să mă duc cu împăratul, căce eu, robul tîu, n-ai schiop.”

27. Și au mersugut pre robul tîu, către stăpînului meu, împăratul, și tîu, stăpînului meu, împărate, estă ca ingerul tîu, Dummedau. Ce tîu comă tîu?”

28. Căce n-ai fost⁴ casa tîtine-meu, Iar, numai oamem de mearte domnului meu, împăratului, și ai pus pre robul tîu într-o cea ce mîntea masă tî. Dăna-mi tre și în Siva, și împărăti țarana lui!”

29. Întră dzua carea intră în Ierusalim întru împărăria împăratului, și dzise împăratul: „Căce n-ai venit cu mine, Memfivosthe?”

30. Memfivosthe și dzise către împăratul: „Dăna-mi tre, și n-estemat Semei pre unsul Domnului, pentru aceea să nu se omoria!”

19. Și sîngă Semei, feciorul lui Gera, feciorul lui femii den Aitaran, și veni să se arde în foc întru împărăria împăratului. Deci.

17. Că 1000 de oameni împărăria cu el, și 15 om de casa lui Saul, și 15 feciori ai lui împreună cu el, și 20 de robi ai lui împreună cu el. Și îndreptară Iordaniul, dăna tîta împăratului, și postură sîmba, ca să treacă pre împăratul.

18. Și trecură trecătorea, și să facă ce-i dreptu întru ochi. Și Semei, feciorul lui Gera, au cădză preste tîta, în mîntea împăratului, trecînd el Iordaniul.

19. Și dzise către împăratul: „Să nu se scotească, dăna, domnului meu, împăratul, Iaradeflegu, și să nu-i aduci aminte cîte au făcut strîmbatate, și să nu intru dzua carea iesna stăpînului meu, împăratul den Ierusalim, ca să treacă pre-mîna tîu.”

20. Căce au cunoscut robul tîu că eu am gresit. Și, tîta, eu am venit astăzi mîntea decît tot Israelul, den casa lui Iosif, ca să mă pogor întru împărăria stăpînului meu.”

21. Întră Avesai, feciorul lui Sime, și dzise: „Au pentru aceasta nu să vă omori Semei, căce au blastanat pre unsul Domnului?”

22. Întră David și dzise: „Ce taste mie și voiă, întru Sime, căce vă faceți astăzi mie într-o vicieam? Astăzi nu să vă omori om den Israel, căce nu știu eu, face-mă voiă, astăzi împărat preste Israel?”

23. Și dzise împăratul către Sime: „Nu vei muri!” Și să jură lui împăratul.

24. Întră Memfivosthe, feciorul lui Ionathan, feciorul lui Saul, și-au pogorit întru împărăria împăratului, cu picioarele nespălate, nice-și mîntărise unghile, nice-și rătunise barba, nice hamele lui, și le spălea den dzua carea ce se tesse împăratul pîna în ceea ce se tesse tîu cu pace în Ierusalim.

25. Întră dzua carea intră în Ierusalim întru împărăria împăratului, și dzise împăratul: „Căce n-ai venit cu mine, Memfivosthe?”

26. Întră el, răspunzînd și dzise: „Domnului meu, împărate, sluga tîu nu m-au ascultat, căce au dzis robul tîu, lui să-mi însădăre măgărita, și să încălece să mă duc cu împăratul, căce eu, robul tîu, n-ai schiop.”

27. Dăna-mi tre și în Siva, și împărăti țarana lui!”

28. Căce n-ai fost⁴ casa tîtine-meu, Iar, numai oamem de mearte domnului meu, împăratului, și ai pus pre robul tîu într-o cea ce mîntea masă tî. Dăna-mi tre și în Siva, și împărăti țarana lui!”

29. Întră dzua carea intră în Ierusalim întru împărăria împăratului, și dzise împăratul: „Căce n-ai venit cu mine, Memfivosthe?”

30. Memfivosthe și dzise către împăratul: „Dăna-mi tre, și n-estemat Semei pre unsul Domnului, pentru aceea să nu se omoria!”

Mt. 45, f. 140^r - 140^v

31. Și Verzei galaaditeanul s-au pogorit de la Roghelim și au trecut cu împăratul Iordanul, ca să-l treacă preste Iordan.

32. Și Verzei om bătrîn foarte, fiu de 80 ani, și acesta au hrănit pre împăratul cînd lăcuia el în Manaim, căce om mare era foarte.

33. Și dzise împăratul cătră Verzei: „Tu vei trece cu mine și voi hrăni bătrînețele tale împreună cu mine în Ierusalim?”

34. Și dzise Verzei cătră împăratul: „Cîte dzile a anilor vieții mele, ca să mă suu cu împăratul în Ierusalim?”

35. Fiui de 80 ani eu astăzi sîntu. Au cunoaste-voi întru mijlocul răului și bunului? Au cunoaste-voi încă, robul tău, ce voi mîncea sau și ce voi bea? Au audzi-voi încă glasul celor ce cîntă⁶, au a cîntărețelor? Și pentru căce va fi robul tău încă întru sarcină preste domnul meu, preste împăratul?

36. Căce puțin va trece robul tău pre Iordan cu împăratul și pentru căce im dă mie împăratul răscompărarea aceasta?

37. Să șadză, dară, robul tău și voi muri întru cetatea mea, lîngă gropnița tîtîne-mieu și a mîne-mea. Și, iată, robul tău Hamaam, fiul meu, va trece cu domnul meu, cu împăratul, și fă lui ce-si bine întru ochii tăi.

38. Și dzise împăratul: „Cu mine, dară, să treacă Hamaam și eu voi face lui binele întru ochii tăi” și toate cîte-ți vei alege asupra mea voi face tie?”

39. Și au trecut tot nărodul Iordanul, și împăratul au trecut, și au sărutat împăratul pre Verzei și l-au blagoslovit pre el și s-au întorsu la casa lui.

40. Și au trecut împăratul la Galgal, și Hamaam au trecut împreună cu el, și tot nărodul Iuda, trecînd împreună cu împăratul, și-neă jumătate den nărodul Israil.

41. Și, iată, tot omul Israil au venit cătră împăratul și dzise cătră împăratul: „Ce căce te-au furat pre tine frații noștri, omul Israil și au trecut pre împăratul și casa lui Iordanul și toți oamenii David împreună cu el?” [42.] Și răspunse tot omul Israil omului Iudei și dziseră: „Căce să apropie de mine împăratul și pentru căce așa te-ai miniat pentru cuvîntul acesta? Au mîncare au mîncat de intru împăratul, au dare au dat, au rădicare au rădicat noao?”

42. [43.] Și răspunse omul Israil omului Iudei: „10 mîini mie întru împăratul și dentii născut eu decît tine și-neă întru David sîntu mai multu decît tine. Și pentru căce aceasta m-ai suduit pre mine și nu s-au socotit cuvîntul meu cel dentii mie Iudei, ca să întorecă pre împăratul mie?” Și să năslîncei cuvîntul omului Iudei mai multu decît cuvîntul omului Israil.

Mt. 4589, f. 153

31. Iar Verzei galaaditeanul se pogori de la Roghelim și trecu cu împăratul Iordanul, ca să-l treacă preste Iordan.

32. Și era Verzei om foarte bătrîn, ca de 80 de ani; și el au hrănit pre împăratul cînd lăcuia în Manaim, că era om foarte mare.

33. Și zise împăratul cătră Verzei: „Tu să treci cu mine și voi hrăni bătrînețele tale depreună cu mine în Ierusalim?”

34. Iar Verzei zise cătră împăratul: „Dară cîte sînt zilele vieții mele, să mă suu cu împăratul în Ierusalim?”

35. Că eu sînt astăzi de 80 de ani, de nu cunosc eu între bine și între rău. Sau au pricîpe robul tău ce mîncine sau ce beau? Sau au auzi-voru eu glasul celor ce cîntă, sau al cîntărețelor? Dară pentru ce încă să-ți mai fie stăpînul meu, împărate, robul tău întru îngreuiere?

36. Putinel va trece robul tău de la Iordan cu împăratul. Dară pentru ce să-mi dea mie împăratul această plată?

37. Ce acum să se întorecă robul tău și să mor în cetatea mea, să mă îngrop în mormîntul tîtîne-mieu și al mîne-mea. Iar iată că taste robul tău, fiu-mieu, Hamaam, el va mîrge cu tine, stăpînul meu, împărate, și lui vei face cum va plăcea înaintea ochilor tăi?”

38. De-acîi zise împăratul: „Să mîrge Hamaam cu mine, și eu voi face lui bine înaintea mea, și orice-și va alege lui, eu îi voi face?”

39. Și trecură toți oamenii Iordanul; și trecu și împăratul și sărută pre Verzei și l-blagoslovi și-l lăsă să mîrge acasă-și.

40. Și trecu împăratul la Galgal, și Hamaam cu dînsul, și toți oamenii Iudei trecea cu împăratul; și den nărodul lui Israil era numai jumătate.

41. De-acîi veniră toți oamenii lui Israil la împăratul și ziseră cătră dînsul: „Că ei te-au furat frații noștri, oamenii Iudei, și au trecut pre împăratul și pre toți oamenii lui Iordanul, și pre toată casa lui David cu dînsul?” [42.] Iar oamenii Iudei răspunseră toți oamenilor lui Israil și ziseră: „Căci se-au apropiat mie împăratul, pentr-acăce te mîini de acest lucru? Au doară mîncat-am cevaș de la împăratul? Sau ne-au dat noaoă mîncare plășci?”

42. [43.] Iar bărbații Israilului ziseră cătră bărbații Iudei: „De zece ori sînt eu mai mare la împăratul și mai mult sînt eu la David decît tine; și eu sînt mai dentii născut au tu? Dară că ei au făcut mie badjocură și nu se-au dat mie veste mai întîi să aduc pre împăratul meu?” Și mai greu răspundea nărodul Iudei decît nărodul lui Israil.

Fărăscuța mîcării

31. Atunci a venit și Barsilai Galaaditu din Roghelim ca să treacă Iordanul cu regele.

32. Barsilai era un om foarte bogat și îl ospătase pe rege în timpul cînd acesta a stat la Mahanaim. Avea o vîrstă înaintată, ca la optzeci de ani.

33. Acum regele i-a zis: „Vino cu mine, te voi ospăta și eu, cinstindu-ți bătrînețele tale la Ierusalim?”

34. Și a răspuns Barsilai: „Cîte zile mai sînt decît socotești anii vieții mele, ca să ure cu regele la Ierusalim?”

35. Sînt om la optzeci de ani. Mai pot eu care deosebii binele de rău? Și va simți încă robul tău gustul mîncării și blăturii? Și auz-vor glasul cîntărețelor și cîntărețelor? Nu va fi oare robul tău încă o sarcină pentru domnul meu, regele?”

36. Robul tău va mai însoți pe rege numai peste Iordan. Pentru ce mar răsplăti regele cu atita milostenie?

37. Dă-mi voie să mă întorec ca să mor în cetatea mea, lîngă mormîntul părinților mei. Dar, iată, mai este și robul tău, Chimham, fiul meu. Să mîrge el cu regele, domnul meu, și tu, domnia meu, să faci cu el ceea ce este bine în ochii tăi.”

38. Și regele a zis: „Să treacă cu mine Chimham și eu voi face toate după voința ta.”

39. Și a trecut Iordanul ca și regele tot poporul. Apoi a sărutat regele pe Barsilai, i-a îmbrățișat și acesta s-a întors acasă.

40. Apoi regele s-a îndreptat spre Ghilgal și după el umbra Chimham, tot poporul lui Iuda și jumătate din poporul lui Israil.

41. Și au venit și ceilalți Israești în fata regelui, învinuindu-l: „Cum vine asta, că frații noștri, oamenii lui Iuda, și-au luat dreptul să te treacă hotește pe tine și pe casa ta și pe toți oamenii tăi peste Iordan? Oamenii lui Iuda se apărău, zicînd: „Pentru că el este mai degrabă al nostru. Și de ce vă amărîți voi așa? Am mîncat noi oare mîncare de la rege? Sau ne-a dat el daruri? Sau ne-a scutit de dări?”

42. Și Israeștii au răspuns bărbaților lui Iuda: „Noi avem de zece ori mai multe drepturi decît voi, și față de voi sîntem și cei întîi născuți. De ce ne-ati disprețuit? Nu eram noi aceia care trebuia să avem întîiul cuvînt de spus pentru întoarcerea regelui?” Dar oamenii lui Iuda au răspuns celor din Israil și mai stilet.

Mt. 45, f. 140'

CAP 20

1. Și acolo chemindu-să fiu fără de lege, și numele lui¹ – Savee, fiicul lui Vohori, om iemineu, și au trimbitat cu cornul și dzise: „Nu iaste noao parte intru David, nice moștinire noao intru fiul lui Iese! Om la lăcașurile tale, Israel!”.

2. Și s-au suit tot omul Israel de denapoaia lui David după Savee, fiicul lui Vohori, și omul Iuda s-au lipit lângă împăratul lor, de la Iordan și până la Ierusalim.

3. Și intră David în casa lui în Ierusalim și au luat împăratul cele 10 muceri, tințoarele lui, pe carele au lăsat să păzească casa, și le-au dat pre ele în casă de pază și le-au hrănit pre ele și câtră ele n-au intrat. Și era oprite, până în dzua morții lor vădute via.

4. Și dzise împăratul câtră Amesai: „Strigă-mi pre omul Iuda 3 dzile; și tu aicea stă-și!”.

5. Și mârse Amesai ca să strige pre Iuda și au zăbăvit den vrămea carea i-au rinduit lui David.

6. Și dzise David câtră Avesai: „Acum ne va face rău noao Savee, fiicul lui Vohori, mai multu decît Avessalom. Și acum, tu ia împreună cu tine slugele domnului tău și gonêște după el, cîndai să nu afle și ce cetăți tari și va umbri ochii noștri”.

7. Și ieși denapoaia lui Avesai și oamenii Ioav, și herethi, și felethi, și toți tarii; și iesiră den Ierusalim să gonească denapoaia lui Savee, fiicul lui Vohori.

8. Și ei – lângă piatra cea mare ce-i la Gavaon, și Amesai intră înaintea lui. Și Ioav, îmbrăcat văsmintu² îmbrăcămîntea lui, și preste el încinsu sabie spîndzurată la mijlocul lui în teaca ei, și sabia ieși și cădzu.

9. Și dzise Ioav lui Amesai: „Dă ești sănătos tu, fratele meu?”. Și ținu mina cea dreaptă a lui Ioav de barba lui Amesai, ca să-l sărute pre el.

10. Și Amesai n-au păzit sabia cea den mina lui Ioav și-l lovi pre el cu ea Ioav în dășertu; și i să vărsă pîniecile lui preste pămîntu. Și n-au îndoit lui, și au murit. Și Ioav și Avesa, fratele lui, au gonit după Savee, fiicul lui Vohori.

11. Și om au stătut preste el, dentru copilașii lui Ioav, și dzise: „Cine-i cel ce vrea Ioav? Și cine-i lui David? Denapoaia lui Ioav!”.

12. Și Amesai, mortu, instropșit în sînge, în mijlocul căii; și vădzu omul Israel că sta tot nărodul și întoarse pre Amesai den cale în țarină și au aruncat preste el haină, pentru căce au vădzut că tot cel ce vine preste el stă.

13. Și fu după ce să abātu den cale, trecu tot omul Israel denapoaia lui Ioav, ca să gonească denapoaia lui Savee, fiicul lui Vohori.

14. Și au petrecut întru toate țelîurile Israel la Evel și la Vethmaha, și pre toți în Harri, și toate cetățile³ s-au adunat și au venit denapoaia lui.

15. Și mērseră și incungurără preste el în Evel și

Mt. 4389, f. 154'

CAP 20

1. Și era acolo un om de se chieama feciorul fără de lege, pre care-l chieama Savee, fecior lui Vohor, bărbat iemineu. Și trimbită cu bucinul și zise: „Nu iaste nooa parte cu David, nice moștinare la feciorul lui Iese! Întoarceți-vă, bărbaților Israeltēni, la lăcașurile voastre!”.

2. Și se dăzlupiră toți bărbații lui Israel de la David și urmaș după Savee, feciorul lui Vohor. Iar bărbații Iudei se apropiară de împăratul lor, de la Iordan pînă la Ierusalim.

3. Și deaca veni împăratul în casa lui în Ierusalim, luă pre ese 10 muceri nice ale lui, pre care le fusese lăsat să păzească casa lui, și le puse în casă de pază și le hrăni. Și de atunci nu mai fu cu dînșele, ce era cu pază, vietund în văduvie pînă la moartea lor¹.

4. Și zise împăratul câtră Amesai: „Chiamă-mi pre bărbații Iudei a treia zi și fi tu cu dînșii!”.

5. Și se duse Amesai să strîngă pre bărbații Iudei și zăbovi vrăme mai multă decît rîndui lui împăratul.

6. Și dzise David câtră Avisai: „Acum mai rău ne va face Savee, feciorul lui Vohor, decît Avesalom. Ce acum ia tu cu tine slugile stăpînului tău și te du după dînșul de-l gonêște, ca nu cumva să afle vreo cetate tare și să se închiză de noi”.

7. Și iesi după dînșul Avisai și oamenii lui Ioav, și hereth, și felethi, și toți cei tari ieșiră den Ierusalim să gonească pre Savee, feciorul lui Vohor.

8. Și cînd fură la piatra cea mare carea iaste în Gavaon, ieși și Amisai înaintea lor. Și Ioav era îmbrăcat în hainele îmbrăcămîntei lui, și preste dînșele încinsu cu sabia legată la mijlocul lui și în teaca ei, și sabia ieși și căză.

9. Și zise Ioav câtră Amisai: „Frate, ești sănătos?”. Și apucă Ioav pre Amisai cu mina dreaptă de barbă, vrînd să-l sărute.

10. Iar Amisai nu se păzi de sabia carea era la coșul lui Ioav și căză sabia de la Ioav asupră-i în dășertul lui, și se vărsă rîzua lui pre pămînt. Și nu mai îndoi rana² și muri Amesai³. Iar Ioav și fratele-său, Avisai, goniră pre Savee, feciorul lui Vohor.

11. Iar un om oarecine den slugile lui Ioav stătu împotriva trupului lui Amisai: „Cine va să fie al lui David, să meargă după Ioav și după Avisai!”.

12. Iar Amesai era mort, tăvăindu-se în sînge, în mijlocul căii. Iar omul acela, văzînd că se oprese toți oamenii să-l vază, dăde în latură pre Amesai den cale mai la cîmp și aruncă preste el haine, văzînd că merg toți la dînșul și stau.

13. De-acii deaca-l mută den cale, mērseră toți oamenii după Ioav să gonească pre Savee, feciorul lui Vohor.

14. Și e trecu pre tot neamul lui Israel, și mērse în Vethmaha și Evel, și strînse pre toți în Harri, și toate cetățile se adunară și mērseră după dînșul.

15. Și se duseră de-l incungurără în Evel și la

Versiunea modernă

CAP 20

Răscoala lui Șeba

1. În Ghilgal trăia un om fărădelege, cu numele de Șeba, fiul Veniammeanului Bieri. Acesta a trimbitat din corn și a zis: „Ce legătură avem noi cu fiul lui Iese? N-avem nici părtășire nici moștenire cu David! Să meargă fiecare Israelit la cortul său!”.

2. Atunci Israelitii s-au despărțit de David și s-au dus după Șeba. Numai oamenii lui Iuda au rămas credincioși regelui lor și l-au însoțit de la Iordan pînă la Ierusalim.

3. David ajungînd la casa sa la Ierusalim, a luat pe cele zece tințoare ale lui pe care le lăsase să păzească casa, și le-a mutat într-o altă casă, sub pază. Le-a hrănit, dar nu s-a mai dus la ele. Au stat închise ducînd o viață de văduve pînă la moarte.

4. Și a zis David lui Amasa: „Cheamă pe toți oamenii Iudei, în trei zile. Și să fi tu cu ei!”.

5. S-a dus Amasa să-i cheme pe Iudei, dar a zăbovit mai mult decît îi rîndise David.

6. Atunci David i-a zis lui Abisai: „Acum Șeba, fiul lui Bieri, o să ne facă mai mult rău decît Abesalom. Ia tu oamenii stăpînului tău și urmărește-l, ca nu cumva să mai găsească el cetăți întărite. Să nu scape din ochii noștri!”.

7. Și a pornit Abisai cu oamenii lui Ioab, cu Cherețenii și Peletenii și cu toți războienii din Ierusalim, ca să gonească pe Șeba, fiul lui Bieri.

8. Dar în timp ce se aflau aproape de piatra cea mare de la Ghibeon, s-a ivit acolo Amasa. Ioab era îmbrăcat în haine ostășești și încinsu cu o sabie care atîrna în teacă la șold, ușor de seos.

9. „Ești sănătos, frate?”, l-a salutat Ioab pe Amasa, apucîndu-l de barbă ca să-l sărute.

10. Amasa însă n-a băgat de seamă că sabia se afla în mina lui Ioab. Iar Ioab i-a înfipt-o în pîntece că i s-au vărsat măruntățele pe pămînt. Și n-a mai fost nevoie de altă lovitură. Amasa murise pe loc. Ioab și cu fratele lui Abisai au fugărit mai departe pe Șeba, fiul lui Bieri.

11. Unul din oamenii lui Ioab a rămas lângă Amasa și glăsură: „Cine este pentru Ioab și pentru David, să urmeze pe Ioab!”.

12. Văzînd omul lui Ioab că tot poporul se înghesuie lângă mortul plin de sînge, l-a țîrit în cîmp și a așternut peste el o haină.

13. Apoi toți s-au luat negreșit după Ioab în urmărirea lui Șeba, fiul lui Bieri.

14. Și a trecut prin toate neamurile lui Israel pînă la Abel și Bet-Maaca și prin tot țîntutul Benim și toate cetățile l-au urmat.

15. L-au impresurat (pe Șeba) în Abel și în

Mk. 45. 1. 140' - 141'

Fermaha și vărsară șanțu cătră cetate și stătu întru zidul denainte; și tot nărodul ce era cu loav socotia să oboare zidul.

16. Și strigă muiere înțeleaptă de pre zid și dzise: „Auziți, auziți, dziceți dară cătră loav: «Apropie-te până aceea și voi grăi cătră el»”.

17. Și să apropie cătră ea. [17.] Și dzise muierea: „Dă ești tu loav?”. Și el dzise: „Eu”. Și-i dzise lui: „Ascultă cuvintele roabei tale”. Și dzise loav: „Auz cu sintu”.

18. Și dzise grăind: „Cuvintu au grăit denți, dzicind: «Intrebindu să întrebu întru Avel și în Dan». Lipsiră carele au pus credincioși lui Israel: «Intrebând întreabă întru Evel». Și: «Așa au dzis»”.

19. Au sintu împăcăciune întăriturilor Israel și tu cerei a omori cetate și maică de cetăți întru Israel! Și pentru căe prăpădești moștenirea Domnului?”.

20. Și răspuse loav și dzise: „Blind mie, blind, mie dă voi prăpădi și de voi strica!”

21. Nu iaste așa cuvintul, căe om den muntele Efram, Savee, fiiorul lui Vohori, numele lui, și-au rădicat mina lui preste împăratul David. Dați-m pre însul singur și mă voi duce de asupra cetății”. Și dzise muierea cătră loav: „Iată, capul lui să va arunca cătră tine pren zid”.

22. Și întră muierea cătră tot nărodul și au grăit cătră toată cetatea ca să ia capul a lui Savee, fiiorul lui Vohori”. Și iau capul lui Savee, fiiorul lui Vohori, și-l aruncară pre el cătră loav. Și trimbită cu cornul și s-au rășchirat de la el, om la lăcașurile lui. Și loav să întoarse la Ierusalim cătră împăratul.

23. Și loav, preste toată puterea lui Israel, și Vaneas, fiiorul lui Iodae, preste herethi și preste filethi.

24. Și Adoniram, preste bir, și Iosafath, fiiorul lui Ahilud, pomenitor.

25. Și Susa, logofăt, și Sadoe și Aviathar, preuți.

26. Și neacă Iras a lui Iari era preut lui David.

CAP 21

1. Și să făcu foamete întru dzilele lui David, 3 ani, an fiindu-să de an, și au cercat David fata Domnului. Și au dzis Domnul: „Pre Saul și pre casa lui – strîmbătatea, cu moartea singerilor lui, pentru care lucru au omorit pre gavaoniți”.

2. Și au chemat împăratul David pre gavaonitēni și au dzis cătră ei. Și gavaonitēni nu-s fiii lui Israel, fără numai den singele amorreului, și fiii lui Israel au jurat lor. Și au cercat Saul să-i lovască pre ei pentru căe au rivnit el pre fiii lui Israel și a Iudei.

3. Și dzise David cătră gavaoniți: „Ce voi face voao și cu ce voi imblindzi, și veți blagoslovi moștenirea Domnului?”.

4. Și dziseră lui gavaoniți: „Nu iaste noao argintu au aur cu Saul și cu toată casa lui și nu iaste noao om de omorire dentru tot Israelul”. Și dzise: „Ce voi dziceți și voi face voao?”.

5. Și dziseră cătră împăratul: „Omul carele ne-au

Mk. 4389. 1. 154' - 154'

Vethma și, făcindu-li-se căutare, se răsîrără ca țărina asupra cetății și stătură la zidul cetății cei dentii. Și toți oamenii ciți era cu loav socotia cum ară putea surpa zidurile cetății.

16. Iar o muiere înțeleaptă strigă den cetate și zise: „Auziți, auziți! Ziceți lui loav să se apropie aici să grăese cu dînsul”.

17. Și se apropie loav cătră dînsa și-i zise muierea: „Dară tu ești loav?”. Iar el răspuse: „Eu sint”. Muierea-i zise: „Ascultă cuvintul roabei tale”. Iar loav zise: „Ascultă-vou”.

18. Ea zise: „Acest cuvint zicind I-am zis cătră căpetenii cînd mă întreba: «Intreabă în Eval și în Endan!». Fise-vo lipsit cei ce au pus credincioși în Israel.

19. Au doară nu sint cu care răspunz adeverintă în Israel? Iar tu cauti să omori cetatea și pre muma cetăților lui Israel. Pentru ce vei să prăpădești moștia Domnului?”.

20. Iară loav răspunzînd zise: „Ba! Ba! Nu vou prăpădi, nici vou surpa!”

21. Că nu iaste lucrul așa, ce un om den muntele Eframului, pre care-l chiamă Savee, fiiorul lui Vohor, acela au rădicat mina lui asupra împăratului David. Ce-mi dati numai pre acela singur și ne vom duce de la cetate”. Muierea zise cătră loav: „Iată, capul lui se va arunca ție de pre zidul cetății”.

22. Și întră muierea la tot nărodul și grăi cătră dînsii înțelepțe. Și tăiară capul lui Savee, fiiorul lui Vohor, și-l aruncară la loav. Iar loav trimbită cu bucinul și se răsîpiră oamenii de la cetate pre la hotarele lor. Și loav se întoarse în Ierusalim la împăratul.

23. Că era loav preste toți putemii lui Israel, iar Vaneas, fiiorul lui Iodai, era preste herei și preste ferehei.

24. Iar Adoniram era preste biruri, iar Iosafat, fiiorul lui Ahilud, era aducător aminte.

25. [24.] Iar Siva, logofăt, iar Sadoe și Aviathar era preoți.

26. [24.] Și Ieras ioariteamul era preot lui David.

CAP 21

1. Și fu foamete în zilele lui David, trei ani, tot an după an. Și cereă David fata Domnului și zise Domnul: „Pentru Saul și pentru casa lui cea vărsătoare de sînge iaste rătotatea aceasta, căci au ucis pre Gavaon”.

2. Iar împăratul chemă pre gavaonitēni și zise cătră dînsii. (Dară gavaonitēni nu sint den feciorii lui Israel, ce den sîmînta lui Ammorei. Iar feciorii lui Israel se-au jurat lor să nu rădice războiu asupra lor. Iar Saul cereă să-i calce, căe-i pizmîră feciorii lui Israel și a Iudei)”.
3. Și zise David cătră gavaonitēni: „Ce vă vou face și cum vă vou ruga, ca să blagosloviți moștia Domnului?”.

3. Și zise David cătră gavaonitēni: „Ce vă vou face și cum vă vou ruga, ca să blagosloviți moștia Domnului?”.

4. Gavaonitēni ziseră: „Nu iaste noaoă cu argint și cu aur a face pace cu Saul și cu casa lui, nici nu iaste noaoă să omorim nici pre un bărbat den Israel”. Împăratul zise cătră dînsii: „Dară ce vă iaste voia să face voao?”.

5. Ei ziseră cătră împăratul: „Pre omul cela ce ne-au

Versiunea marelui

Bet-Maaca; împrejurul cetății au ridicat un val de pămînt și astfel s-au apropiat de zid. Și toți ce erau cu loav se sileau să spargă zidul.

16. În cetate trăia o femeie înțeleaptă. Ea a strigat de pe zid: „Ascultați, oameni buni, spuneți-i lui loav să poftescă aici, vreau să vorbească cu el”.

17. Cînd el se apropia, ea l-a întrebat: „Tu ești loav?”. Și el a zis: „Eu sint”. Și femeia i-a zis: „Ascultă vorbele roabei tale!”. Iar loav a răspuns: „Ascult”.

18. Și a început femeia: „Mai înainte aveam o vorbă: «Dacă aveți nevoie de un stat, veniți la Abel» și totul s-a liniștit. Cetatea noastră este una din cele mai credincioase din Israel.

19. Poartă numele «maica cetăților lui Israel» și tu vrei să dărîmi moștenirea Domnului?”.

20. Și loav a zis: „S-o dărîm! Departe de mine gîndul!”

21. Nu este așa. Dar cu voi este un bărbat din muntii lui Efram, cu numele Șeba, fiul lui Bieri, care a ridicat mina împotriva regelui David. Dati-mi-l numai pe el și voi părăsi cetatea voastră”. Și femeia a zis: „Iată, capul lui îți va fi aruncat peste zid”.

22. Și s-a dus femeia cu vorba ei înțeleaptă și a vorbit cu tot poporul să se ia capul lui Șeba, fiul lui Bieri. Și i s-a tăiat capul lui Șeba și a fost aruncat lui loav peste zid. Atunci loav a trimbitat din corn și oamenii lui Iuda s-au depărtat de la cetate și s-au dus pe la casele lor. Iar loav s-a întors la rege la Ierusalim.

23. Și loav era mai mare peste toate oștile lui Israel, iar Benaia, fiul lui Iehoiada, peste Cheretieni și Peletieni.

24. Și Adoram peste dări; Iosafat, fiul lui Ahilud, era cronicar;

25. Siva era scrib; Tadoe și Abiatar erau preoți.

26. Și Ira din Iair era sfătuitor lui David.

CAP 21

David luptă cu foametea și cu filistenii

1. În vremea lui David a fost o foamete trei ani de-a rîndul. Și a căutat David fata Domnului ca să afle pricina. Și Domnul i-a zis: „Din vina lui Saul și strîmbătatea casei lui care au nedreptățit și ucis pe mulți locuitori ai Ghibeonului”.

2. Atunci regele a chemat pe Ghibeoniti și a vorbit cu ei. Aceștia nu erau fii ai lui Israel, ci din rămășița Amoreilor. Israelitii au jurat că îi vor cruța. Dar Saul a vrut să-i dea pierzaniei din rivna pentru Israel și Iuda.

3. David i-a zis Ghibeonitilor: „Cum să fac izbășire pentru ea voi să binecuvîntați moștenirea Domnului?”.

4. Și ei au răspuns: „Nu ne trebuie nici argint nici aur de la Saul și de la casa lui, și nici că trebuie ucis cineva din Israel”. Și David a mai zis: „Ce îmi veți spune voi, aceea voi face”.

5. Atunci ei au zis către rege: „Saul a vrut

11

12

13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500

1. ceream pre noi si carele ne au gonit pre noi si carele ne au plesit ca sa ne simpe pre noi, sa i pierdem pre el ca sa ne stea cel in tot lotarul in Israel.

2. "Dat noua sapte oameni den fiu lui si sa i rastignim pre el Domnii in Gavaonul lui Saul, aleş Domnului!" Sa i se împaratul, al i vou da?"

3. Si nu s au înduat împaratul de Memfivoste, fiul lui Ionathan, fiul lui Saul, pentru jurământul Domnului cel intru milocul lor, si intru milocul lui David si intru milocul lui Ionathan, fiul lui Saul.

4. Si au luat împaratul pre cei doi feciori ai Restei, fecerii lui Aia, tinoarea lui Saul, pre carei au nascut lui Saul, pre Emori si pre Memfivosthe, si pre cei 5 feciori ai Meholi, feceri lui Saul, pre carei au nascut lui Eadri, fiul lui Ver, el al lui Maulathi.

5. Si i au dat pre ei in mina gavaonemilor si i au rastignit pre ei in munte, muntea Domnului, si căzina acolo cite sapte inu un loc. Si ei s au omorit in zilele secerii dentru, intru inceputura secerii oazelor.

6. Si luu Resti, tata lui Aia, sacul si i au aşternut ei pre piatră, den ceputul secerii oazelor pina au picat preste dînşii apele in Dimnezeu den ceru, si n au dat pasarele cerului sa odhneasca asupra lor, zioa, si peamii le tarem, noaptea.

7. Si sa spusera lui David toate cite au facut Resti, tata lui Aia, tinoarea lui Saul.

8. Si merse David si luu oasele lui Saul si oasele lui Ionathan, fiului sau, de la oameni filor lu Iavis Gilaad, carei au furat pre ei den alita Vethisami, căci au pus pre ei acolo cer strim de feliu in zioa carea au lovit cer strim de feliu pre Saul in Gihelvue.

9. Si au adus de acolo oasele lui Saul si oasele lui Ionathan, fiului lui, [14] Si au adunat oasele celor rastignit inu.

10. Si au ingropat oasele lui Saul si oasele lui Ionathan, fiului lui, si oasele celor rastignit, in pământul lui Venamin, alătorea in mormintul lui Chis, tatăl lui. Si au făcut după toate cite au poruncit împaratul. Si asculta Dimnezeu, pămintiului după aceasta.

11. Si sa fieru meă războiu celor strim de feliu cu Israel. Si sa pozori David si slugele lui împreună cu el si au dat războiu cu cer strim de feliu. [16] Si obosi David.

12. Si Izvi, unu era intru nepoti lui Rafami, si cumpara selu in lu 300 de sicel, cumpană de aramă, si el fre buste ca sa ve, si socotna sa loveasca pre David.

13. Si era tatăl lui Aiesi, feciori, Saguen, si i l mîntui pre el Aiesi si i lovi pre cer strim de feliu si omori pre el. Mureca sa atara oameni lui David, zicînd, "Nu vei mînti es meă ca tu, in războiu, si tu vei strim lumina lu Isrl."

14. Si s fieru meă războiu in Gihelvue.

Ms. 45, f. 141^r

concenit pre noi și ne-au gonit pre noi și carele ne-au prezentat ca să ne surpe pre noi, să-l pițdem pre el, ca să nu stea el într-un hotar al Israel.

6. Dați noao 7 oameni dentru fiu lui și să-i sorim pre ei Domnul întru Gavaon Saul, aleși Domnului". Și dzise împăratul: „Eu voi da”.

7. Și feri împăratul pre Memfivosthe, fiul lui Ioanathan, fiul lui Saul, pentru jurământul Domnului cel întru mijlocul lor și întru mijlocul David și întru mijlocul lui Ioanathan, fiul lui Saul.

8. Și au luat împăratul pre cei 2 feciori ai Resfa, fetei lui Aia, titorii lui Saul, pre Ermomi și pre Memfivosthe și pre cei 5 feciori ai Melhol, fetei lui Saul, pre cari au născut lui Ezdri, fiul lui Verzei, lui Maulath.

9. Și i-au dat pre ei în mina gavaonitilor și i-au sorit pre ei în munte înaintea Domnului și cădzură acolo tute 7 într-un loc. Și ei s-au omorit în dzilele sēcării dentii, întru începătura sēcării oardzelor.

10. Și luă Resfa, fata lui Aia, sacul și l-au așternut pre el și e înșăși pre piatră, la începutul sēcării de orz, pină căzu pre dinșii ape de la Dumnezeu den cer. Și nu lasa zioa pasărilor cerului, nici noaptea fierile pământului să odihnească asupra lor, dzua, și jiganiile tareni, noaptea.

11. Și să spusără lui David toate cile au făcut Resfa, fata lui Aia, titoria lui Saul, și să slobonogiri și-i luă pre ei Dan, feciorul lea, dentru strănăpoți uniașilor”.

12. Și mēse David și luă oasele lui Saul și oasele lui Ioanathan, fiului său, de la oamenii Iavis Galaad, cari le-au furat pre ēle den ulita Vethsan, căce i-au pus pre ei acolo cei strini de fēli întru dzua carea au lovit cei strini de fēli pre Saul în Ghelvue.

13. Și au adus de acolo oasele lui Saul și oasele lui Ioanathan, fiului lui, și au adunat oasele celor scriti.

14. Și au îngropat oasele lui Saul și oasele lui Ioanathan, fiului lui, și oasele celor scriti în pământul Veniamin, în coaste, în gropnita lui Chis, tatăl lui. Și au făcut după toate cile au porincit împăratul. Și ascultă Dumnezeu pământului după aceasta.

15. Și să făcu încă războiu celor strini de fēli cu Israel și pogori David și slugele lui împreună cu el și au dat războiu cu cei strini de fēli. Și obosi David.

16. Și Iezvi unul era întru nepoții lui Rafan și cumpăna suleții lui – 300 de sieli, cumpănă de aramă. Și el, încinsu cu o ghigă; și să socotia ca să lovască pre David.

17. Și-i ajută lui Avessa, feciorul Saruiei, și-l mintui pre el Avessa și lovi pre cel strin de fēli și-l omori pre el. Atuncea să jurară oamenii lui David dzicind: „Nu vei mai ieși încă cu noi la război și nu vei stinge luminătorul Israel”.

18. Și să făcu după aceasta încă război în Gheth

Ms. 4389, f. 154^r

concenit și ne-au gonit și au eugetat să ne potopească, noi vom să stăm împotriva lui, să nu fie nici într-un hotar de ale feciorilor lui Israel.

6. Ce ne dati 7 bărbați dentru feciorii lui și să izbîndim pre dinșii Domnului în Gavaoa lui Saul, alesului Domnului”. Împăratul zise: „Eu vou da”.

7. Și feri împăratul pre Methivostei, feciorul lui Ioanathan, feciorul lui Saul, pentru blestemul Domnului, care era între dinșii, între David și între Ioanathan, feciorul lui Saul.

8. Și luoa împăratul 2 feciori ai Rester, fata Aiei, posadnica lui Saul, care-i născuse lui Saul pre Ermomi, și pre Memfivostei și pre 5 feciori ai Melholi, fata lui Saul, cari îi născuse lui Ezdrei, feciorul lui Verzelei, care au fost den Maulath.

9. Și-i dēde în minile gavaonitēntilor și-i suiră în munte înaintea Domnului, și acolo căzură cite 7 deodată. Și ei muriră în vrēma sēcăriișului, în vrēma începutului sēcăriișului de orz.

10. Iară Resfa, fata Aiei, luoa niște saci și au așternut ei ea înșăși pre piatră, la începutul sēcăriișului de orz, pină căzu pre dinșii ape de la Dumnezeu den cer. Și nu lasa zioa pasărilor cerului, nici noaptea fierile pământului să odihnească pre dinșii.

11. Și spusără lui David tot ce au făcut Resfa, fata Aiei, posadnica lui Saul.

12. Și se duse David și luoa oasele lui Saul și oasele lui Ioanathan, feciorul lui Saul, de la oamenii Avisului Galaadului, cari le fusese furat de pre zidurile Vethsanii, unde le fusese spinzurat filistimlēni în zioa cēea ce bătuse filistimlēni pre Saul în Ghelvue.

13. Și luoa David oasele lui Saul și ale lui Ioanathan, feciorul lui Saul, de la acela, și adună oasele celor ce fusese ucși.

14. Și îngropară oasele lui Saul și oasele fiu-său, lui Ioanathan, și oasele celor ucși, ale tuturor, în pământul lui Veniamin, alături cu mormintul lui Chis, tătine-său. Și făcură toate cile porānci împăratul. Și după acēstea ascultă Dumnezeu pământul.

15. Și iar fu războiu filistimlēnilor cu israeltēni. Și se pogori David și slugele lui cu dinsel și se loviră cu filistimlēni și obosi David.

16. Iar Iezvi, care era den nepoții lui Rafan, căruia era cumpăna suleții lui, 300 de sieli de aramă; și el era încins cu armele sale, vrind să ucigă pre David.

17. Și-l strigă Avisai, feciorul lui Sarui, și rāni pre filistimlean și-l omori; și mintui Avisai pre David. [18.] Și se jurară atunci oamenii lui David, dzicind că „De acum nu vei mai ieși cu noi la războiu, ca să nu stingi sfēșnicul lui Israel”.

18. [19.] Și după acēstea fu războiu în Gheth

Versiunea modernă

asuprit și și-a pus în gind să ne dea pierzamei ca să nu rămână nimeni dintre noi în hotarul lui Israel.

6. Dă-ne șapte bărbați dintre fii lui ca noi să-i răstignim la soare în fața Domnului în Ghibe + lui Saul, ca pe niște aleși ai Domnului”. Și regele a zis: „Eu îi voi da”.

7. Cum David făgăduise cu jurământ lui Ionatan că nu va omori pe nimeni din casa lui, a erutat pe Mefiboset, fiul lui Ionatan, fiul lui Saul.

8. Și a luat regele pe cei doi fii pe care Ritpa, fiica lui Aia, îi născuse lui Saul, Armomi și Memfiboșet, și pe cei cinci fii pe care Merob, fiica lui Saul, îi născuse lui Adriel, fiul lui Barzilai, din Mehola.

9. Și i-a dat în minile ghibeonitilor, iar aceștia i-au atîrnat la soare, în munte, în fața Domnului; și au murit toți șapte la un loc. Și era la începutul sēcăriișului de orz.

10. Atunci Ritpa, fiica lui Aia, a așternut o pinză de sac pe piatră și s-a așezat lângă morți. De la începutul sēcăriișului de orz pină a dat Dumnezeu ploaie din cer, ca a privegheat și n-a lăsat să se eulce pe ei păsăle ce cerului ziua și fiarele câmpier noaptea.

11. Cînd David a auzit ce a făcut Ritpa, fiica lui Aia, titoria lui Saul, pentru cei morți.

12. S-a dus și a luat osemintele lui Saul și osemintele fiului său Ionatan de la locuitorii din Iabeb Galaadului, care le furaseră din ulița Bet-Sanului, unde fusese spinzurate de filisteni în ziua învingerii lor în Ghilboa.

13. Deci a adunat osemintele lui Saul și ale fiului său Ionatan.

14. Și a adunat și osemintele celor șapte spinzurați și le-a îngropat în tîmul lui Veniamin, la Teta, alături de mormintul lui Chis, tatăl lui Saul. Și s-a făcut tot ce a poruncit regele. Apoi s-a milostivit Dumnezeu asupra țării.

15. Și a mai fost un război între filisteni și Israel. Atunci a coborît David și șerbii lui împreună cu el și s-au bătut cu filisteni.

16. Cînd David a obosit, unul din urmașii lui Rafa, Ișbi-Benob, a vrut să-lucidă. Sulița lui cîntărea trei sute de sieli de aramă, și la cîngătoare purta o măcuca.

17. Dar Abișai, fiul Feruiei, a sărit în ajutor lui David și l-a omorit pe filistean. Atunci oamenii lui David l-au rugat: „Tu să nu mai vii cu noi la lupte; dacă te pierdem, se va stinge lumina lui Israel”.

18. Și a mai fost un alt război

САН

І ПЗРІ

18. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 19. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 20. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 21. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 22. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 23. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 24. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 25. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 26. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 27. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 28. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 29. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 30. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ

К И П К В

1. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 2. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 3. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 4. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 5. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 6. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 7. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 8. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 9. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 10. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 11. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 12. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 13. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 14. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 15. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 16. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 17. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 18. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 19. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 20. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 21. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 22. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 23. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 24. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 25. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 26. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 27. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 28. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 29. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ
 30. ШИ СКА І МІУ ФІНІ СІЗЕ СІМ ФІСІОУ СІ

Biblia 1688, pag. 238, col. 1

cu cei strini de feliu. Atuncea au lovit Sovohe al lui Asothia pre cei adunati den fii urtiashilor.

19. Si sa facu inca razboiu in Roy cu cei strini de feliu. Si au lovit Heaman, feciorul lui Arori vithleemiteanul, pre Gohath ghietheul, si lemnul sulitiu lui ca sulul tesatorilor.

20. Si sa facu inca razboiu in Ghieth. Si era om den Madon, si degetele minilor si degetele picioarelor lui, șase si șase, 24 la număr; si acesta s-au nascut lui Rafa.

21. Si au defamiat pre Israel; si au lovit pre el Ionathan, feciorul lui Safa, fratele lui David.

22. Patru acestea s-au nascut, strenepoti urtiashilor, lui Rafa, in Ghieth, si au cazut in mina lui David si in mina robilor lui.

CAP 22

1. Si au grait David Domnului cuvintele cintarii acestia, in zioa carea au seos pre el Domnul den mina a tuturor vrajmasilor lui si den mina lui Saul. Si zise:

2. „Domnul piatra mea si taria mea, si haladuindu-ma mie.

3. Dumnezaul meu pazitoriu mie va fi; mie nadejduind, voui fi preste; el, sprejitoriu mieu si comul mintuirii mele, ajutoriu mieu si scaparea mintuirii mele, dentru cel strimb ma va mintui.

4. Laudat voui chema pre Domnul si dentru vrajmasii miei ma voui mintui.

5. Cace m-au cuprinsu infringeri de moarte, si piraiele faradelegii m-au spamintat.

6. Chinuri de moarte m-au incungiurat, m-au apucat nesilniciile mortii.

7. La primejdia mea voui chema pre Domnul si catra Dumnezaul meu voui striga. Si va auzi den besereca sfinta a lui glasul mieu si strigarea mea intru urechile lui.

8. Si sa turbura si sa elati pamintul, si temeiurile ceriului sa turburara impreuna si sa elatira, cace s-au miniat Domnul pre ei.

9. Si sa sui fum intru urgia lui, si foc den gura lui va minca, carbuni s-au atitiat dentru el.

10. Si plecā ceriurile si sa pogori, si negura supt picioarele lui.

11. Si au șazut preste heruvim, si zburā si sa ivi pre aripile vinturilor.

12. Si puse intunerec ascunderea lui imprejurul lui, cortul lui, intunerecul apelor; au ingrasat in norii vazduhurilor.

13. De lucrea den naintea lui s-au atitiat carbuni de foc.

14. Si tunā den ceriu Domnul, si Cel Inalt au dat glasul Lui.

15. Si trimise sageti si raschirara pre ei, si fulgera fulger si-i spaminta pre ei. Si sa ivira curgerile marii.

16. Si s-au descoperit temeiurile lumii, intru certarea Domnului, de suflarea duhului miniei lui.

17. Si au trimis den naltime si m-au luat, trasu-m-au den ape multe.

18. Mintuitu-m-au den taria vrajmasilor miei, dentru ceia ce ma urase pre mine, caci s-au intarit preste mine.

19. Apucatu-m-au pre mine in zioa primejdici

Mk. 45. 1. 141' - 141'

cu cei străini de feli. Atuncea au lovit Sovothe a lui Asothea pre cei adunați, rămășiță a uriașilor².

19. Și să făcu încă război în Roy-cu cei străini de feli și au lovit Elianam, feciorul lui Arorim, vithleemiteanul, pre Goliath, pre³ ghetheul, și lemmul suleții lui - ca sulul tăsătorilor.

20. Și să făcu încă război în Geth. Și era om den Madon, și degetile mîinilor lui⁴ și degetile picioarelor lui 6 și 6, la număr 24; și-neă acesta s-au născut lui Rafa.

21. Și au dăfăimat pre Israil și l-au lovit pre el Ionathan, feciorul lui Safa, fratele lui David.

22. 4 aceștia s-au născut strănăpoți uriașilor lui Rafa în Geth casă⁵ și au cădzu în mina lui David și în mina robilor lui.

CAP 22

1. Și au grăit David Domnului cuvintele cîntării aceștia, întru dzua carea l-au scos pre el Domnul den mina a tuturor neprietenilor lui și den mina lui Saul. [2]. Și dzise cîntare¹:

2. „Domnul - piatra mea și tăria mea și hălăduindu-mă mie.

3. Dumnezăul meu păzitor mie va fi mie, nădăjduind voi fi preste el², scutitorul meu și cornul mîntuirii mele sprăjnitiorul meu și scăparea mea, mîntuitorul meu, de nădăjduind să mă mîntuiești.

4. Lăudat voi chema pre Domnul și dentru vrăjmașii miei mă voi mîntui.

5. Căce m-au încunjiurat înfrîngerii de moarte și piraie de fărădelegi m-au intristat.

6. Chinuri a morții m-au încunjiurat, m-au apucat năsilnicile morții.

7. Cînd mă primejdiescu, voi chema pre Domnul și cătră Dumnezăul meu voi striga. Și va audzi den biserică svîntă a lui glasul meu și vaietul meu va intra înaintea lui în urechile lui.

8. Și să tulbură și să clătină pămîntul și temelile cerului să tulburară împreună și să spîntecară, căce m-au mîinat Domnul pre ei.

9. Și să sui fum întru urgia lui și de foc den gura lui va minca, cărbuni s-au atîțat dentru el.

10. Și plecă ceriurile și să pogori, și negură supt picioarele lui.

11. Și au ședzut preste heruvim și să zbură și să ivi pre aripile vînturilor.

12. Și puse întunerec ascunderea lui împregiurul lui: cortul lui, întunerecul apelor: au îngrașat întru norii văzduhurilor.

13. Den lucire înaintea lui s-au atîțat cărbuni de foc.

14. Și tună den cer Domnul, și cel înaltu au dat glasul lui.

15. Și trimise săgeți și-i rășchiră pre ei, și fulgeră fulger și-i spămîntă pre ei.

16. Și să iviră slobodzirele mării, și s-au dăscoperu temelurile lumii întru certarea Domnului de suflarea duhului miniei lui.

17. Și au trimis den înălțime și m-au luat pre mine, trasu-m-au dentru ape multe.

18. Mîntuitu-m-au dentru neprietenii miei tării, dentru ceia ce mă urăscu pre mine, căce s-au întărit mai mult dește mine.

19. Apucatu-m-au înainte întru dzua primejdiei

Mk. 4389. f. 154' - 155'

cu filistenii, la Gob. Atunci Sibecai Hușatitul l-a ucis pe Saf, unul din urmași lui Rafa.

19. Și rani Elianam, feciorul lui Arorim vethleemleanul pre Goliath de la Ghetheu; și lemmul sulitei lui era foarte mare.

20. Și iar fu războiu în Getha, a treia oară. Și era om den Madon de avea la mîinile lui și la picioarele lui câte 6 degete; la amîndoaă mîinile și la amîndoaă picioarele 24 de degete; și acesta se născu den Ratha³.

21. Și cînd blestemă pre Israil, atunci-l ucise Ionathan, feciorul lui Safa, fratele lui David.

22. Aceștia cîtepatru se-au născut den nepoții uriașilor den Ratha în Geth, și căzură de mîinile lui David și de mîinile slugilor lui.

CAP 22

1. Și grăi David cătră Domnul cuvintele aceștii cîntări, în zioa cēea ce-l mîntui Domnul den mîinile tuturor vrăjmașilor lui și den mîinile lui Saul. Și dzise:

2. „Domnul, piatra mea și întărirea mea și mîntuitorul meu.

3. Domnul meu fu păzitorul meu și într-insul mă voi nădăjdui: sprejmecala mea și cornul mîntuirii mele, sprejnitiorul meu și scăparea mîntuirii mele, și mîntuitorul meu, de nedreptăți să mă mîntuiești.

4. Lăudînd voi chema pre Domnul și mă voi mîntui de vrăjmașii miei.

5. Că mă încunjiurată durerile morții și piraiele fărădelegiurii mă turburară.

6. Și durerile iadului mă ocoliră și cursele morții trecură mai nainte de mine.

7. Întru întristăciunea mea voi chema pre Domnul și voi striga cătră Dumnezeul meu. Și mă va audzi den biserică sa cea svîntă, glasul meu și vaietul meu va intra înaintea lui în urechile lui.

8. Mută-se și se cutremură pămîntul și temelile mîntuitorului se tulburară și se clătiră, că Domnul lor se minie pre dînele.

9. Sui-se fum de mîinile lui și de la fața lui se învăpăie foc, și cărbuni se aprinseră de la dînsul.

10. Plecat-au ceriurile și se-au pogorît, și negură supt picioarele lui.

11. Și se sui pre heruvimi și zbură și se arată pre aripile vîntului.

12. Și puse întunerec acoperemînt și se împregiurul său, cortul lui, întunerecul apelor, întru norii văzduhului.

13. De strălucirea cea denaintea lui se aprinseră cărbuni de foc.

14. Tună Domnul den cer și cel de sus dăde glasul său.

15. Trimise săgeți și le rășfiră, și fulgeră fulgere și-i îngroziră.

16. Și se arătară izvoarele mării și se dăscoperiră temelile lumii de certarea Domnului și de suflarea duhului miniei lui.

17. Trimise-au de sus și m-au luat și m-au ridicat den apele cēle multe.

18. Și m-au mîntuit de vrăjmașii miei cei puternici și de ceia ce m-au urit, că se-au întărit mai mult dește mine.

19. Trecură înaintea mea în zioa grijăii

Versiunea modernă

cu filistenii, la Gob. Atunci Sibecai Hușatitul l-a ucis pe Saf, unul din urmași lui Rafa.

19. Și a mai fost o altă bătălie cu filistenii, tot la Gob. Atunci Elihanan, fiul lui laare Oreghim din Betleem, a ucis pe Goliath din Gat. Sulita lui era mai groasă decît sulul războiului de tesut.

20. O altă bătălie a mai fost în Gat. Și a fost acolo un uriaș, tot din neamul lui Rafa, care avea la fiecare mîină și la fiecare picior cîte șase degete, douăzeci și patru la număr.

21. Acesta își bătea joc de israeliți, dar l-a ucis Ionatan, fiul lui Șama, fratele lui David.

22. Toți acești patru uriași erau din neamul lui Rafa din Gat și au căzut de mina lui David și a slugilor lui.

CAP 22

Cîntarea de mulțumire a lui David (ct. Psalm 17)

1. Și a grăit David Domnului cuvintele acestei cîntări în zioa în care l-a scos Domnul din mina tuturor vrăjmașilor săi și din mina lui Saul. Și a zis:

2. „Iubi-te-voiu, Doamne, virtutea mea.

3. Domnul este întărirea mea și scăparea mea și izbăvitorul meu, Dumnezeul meu, ajutorul meu, spre dînsul voi nădăjdui. Apărătorul meu, puterea mîntuirii mele și sprăjnitiorul meu.

4. În zioa cēea voi chema pe Domnul și de vrăjmașii mei mă voi libera.

5. Durerile morții m-au cuprins și piraiele fărădelegiurii m-au tulburat.

6. Chinurile iadului m-au încunjiurat, laturile morții m-au întîmpinat.

7. Și cînd mă necăjeau am chemat pe Domnul și cătră Dumnezeul meu am strigat.

8. Din locașul lui cel svînt auzit glasul meu și strigarea mea a intrat în urechile lui.

9. Și s-a clătinat și s-a cutremurat pămîntul și temelile mîntuitorului s-au mutat și s-au prăbușit că Dumnezeu s-a mîinat pe ele.

10. Mîinile lui a ridicat fum și pară de foc cu cărbuni aprinși de el.

11. S-au aplicat cerurile și negură s-a pogorît sub picioarele lui.

12. El s-a suț pe heruvimi și a zburat pe aripile vîntului.

13. Și și-a pus întunerecul acoperemînt, împregiurul cortului, apă întunecoasă din norii văzduhului.

14. De strălucirea feței lui norii au fugit, a răsunat glasul lui prin grindină și cărbuni de foc.

15. Și a tunat din cer, iar Domnul, cel preînalt, a grăit.

16. A trimis săgeți și i-a risipit pe ei, cu alte fulgere i-a tulburat.

17. Și s-au arătat izvoarele apelor și s-au descoperit temelile lumii.

18. De certarea ta, Doamne, de suflarea duhului miniei tale.

19. A trimis din înălțime și m-a ridicat din multe ape.

20. Izbăvește-mă de vrăjmașii mei cei tari și de cei ce mă urăsc, că ei sînt mai tari decît mine.

21. În zioa nenorocirii

Ms. 45. f. 141

mêle, și să făcu Domnul întăritura mea.

20. Și mă scoase pre mine întru lărgime. Și m-au scos pre mine. căce au binevut întru mine.

21. Și mi-au dat mie Domnul după dreptatea mea, și după curăția minilor m'e în va da mie.

22. Căce am păzit căile Domnului și n-am păginit de la Dumnezăul meu.

23. Căce toate județele lui – în preajma mea, și după dreptățile lui nu s-au depărtat de la mine.

24. Și voi fi curat lui și mă voi păzi înainte de fărădeleșa mea.

25. Și-m va da mie Domnul după dreptatea mea și după curățenia minilor m'e denaintea ochilor lui.

26. Cu cel curat, te vei curăți și, cu omul desăvârșit, desăvârșit vei fi.

27. Și cu cel ales, ales vei fi și, cu cel îndrăpnic, îndrăpnici-te-vei.

28. Și pre nărodul cel sărac vei mintui și ochii mindrilor vei smeri.

29. Căce tu vei lumina, luminătorul meu, Doamne! Și Domnul va lumina întunerecul meu.

30. Căce întru tine voi alerga sprinten și cu Dumnezăul meu voi sări zidul¹.

31. Cel tare – fără prihană calea lui, cuvintul Domnului – lămurit cu foc. Scutitor acesta iaste tuturor celor ce nădăjduiesc preste el.

32. Căce cine-i virtuos afară de Domnul? Și cine-i ziditor afară de Dumnezăul nostru?

33. Cel virtuos, cel ce mă întărește cu putere și puse calea mea.

34. Puind picioarele m'e ca ale cerbului și la căele înalte puindu-mă.

35. Cel ce învață minile m'e la războiu și dăspicind arcu de aramă în bratul meu.

36. Și ai dat mie scuteală mintuirei m'e și ascultarea ta m-au înmulțit pre mine.

37. Lărgi-vei cărările m'e dedăsuptul meu, și nu s-au clătî vinele m'e.

38. Goni-voi pre vrăjmașii miei și voi stinge pre ei și nu voi întoarce până unde voi conceni pre ei.

39. Și voi frînge pre ei și nu să vor scula și vor cădea supt picioarele m'e.

40. Și mă voi întări cu putere la război, îndupleca-vei pre cei ce să scoală asupra mea supt mine.

41. Și pre vrăjmașii miei ai dat mie spinarea², pre cea ce mă urăscu pre mine, și i-ai omorît pre ei.

42. Striga-vor, și nu iaste ajutor cătră Domnul și n-au ascultat lor.

43. Și am fărîmit pre ei la țârna pământului, ca tina den drumuri am suptiat pre ei.

44. [43.] Și mă vei mintui de sabiia nărodurilor, cruta-mă-vei întru capul limbilor, Nărod carele n-am cunoscut mi-au slejit mie.

45. [44.] Fiii striini au mintit mie, la auzul urechii mi-au ascultat mie.

46. Fii striini să vor lepăda și vor greși dencru înțierile lor.

47. [46.] Viu Domnul și blagoslovit păzitorul meu! Și să va înălta Dumnezăul meu, păzitorul mintuirii m'e.

48. [47.] Virtuos Domnul, ceta ce dă izbîndire mie, și certînd năroduri supt mine.

49. [48.] Și m-au scos pre mine dencru neprîetenii miei și dencru cei ce să scoală asupra mea înălta-mă-vei, dencru

Ms. 4389. f. 155^v-155^r

mêle iar Domnul fu întărea mea.

20. Și mă scoase la lărgime și mă izbăvi că mă vru³.

21. Da-va mie Domnul după dreptatea mea și după curățirea minilor m'e-mi va da.

22. Că am păzit căile Domnului și nu am păginit de la Dumnezeu meu.

23. Că toate judecăt看le lui sint înaintea mea și dreptățile lui nu se-au dat în laturî de la mine.

24. Și cu dînsul voui fi nevinovat și mă voui păzi de fărădeleșa mea.

25. Și va da mie Domnul după dreptatea mea și după curățirea minilor m'e înaintea ochilor lui.

26. Cu cei cuvios, cuvios vei fi, și cu bărbatul nevinovat, nevinovat vei fi.

27. Cu cel ales, ales vei fi, și cu cel strîmb, te vei întorta.

28. Și pre oamenii cei smeriți îi vei mintui și ochii trîtașilor îi vei smeri.

29. Că tu luminezi, sfîștînicul meu, Doamne, și tu, Domnul meu, luminezi întunericul meu.

30. Că cu tine mă voui mintui den năpaste și de Dumnezeu meu voui trêce⁴ zidul.

31. Cel tare, nevinovate sint căile lui; graul Domnului – aprins, iaste sprejîntor tuturor celor ce se nădăjduiesc pre dînsul.

32. Care iaste Dumnezeu fără de Dumnezeu nostru? Și cine iaste virtos fără de Domnul nostru?

33. Dumnezeu cel tare, carele mă ține, și au pus calea mea nevinovată.

34. Puind picioarele m'e ca ale cerbului și pre căele nalte așăzîndu-mă.

35. Înva⁵ – tînd minile m'e la războiu și puind arc de aramă bratului meu.

36. Datu-mi-a sprejineala mintuirii și învătura ta mă va îndrepta și mă va învața desăvîrșit.

37. Lărgi-vei urmele m'e de supt mine și nu se vor elăti glezele m'e.

38. Goni-voi vrăjmașii miei și-i voi ajunge și nu mă voui întoarce pînă se vor sfîrși.

39. Zdrobi-i-vou și nu se vor scula, ce vor cădea supt picioarele m'e.

40. Încinsu-m-ai cu putere la războiu și ai plecat supt mine pre toți cei ce se scoală asupra mea.

41. Și mi-ai dat spatele vrăjmașilor miei și ai omorît pre cei ce m-au urî.

42. Striga-vor și nu va fi cine să-i mintuiască; striga-vor cătră Domnul și nu-i va auzi.

43. Și-i voui mătura pre dînși ca pulberea de pre pămînt și i-am suptiat ca tina de pre drum.

44. Izbăvi-mă-vei de gilevele oamenilor miei și mă vei pune cap limbilor. Și năroadele care nu le știu vor slăji mie.

45. Fiii cei streini îmi mintîră, în auzul urechii auziră și

46. Fii cei streini învechiră și șchiopară den cărările lor.

47. Viu Domnul și bine iaste cuvîntat Dumnezeu! Și se va înălta Dumnezeu cel tare al mintuirii m'e.

48. Dumnezeu, carele dai mie izbînda și aduci năroade supt mine.

49. Ceta ce mă vei lua de la vrăjmașii miei și mă vei înălta spre cei ce se scoală asupra mea

Verstănea modernă

mele m-au întîmpinat, dar Domnul, întărea mea.

20. M-a scos la loc larg, m-a izbăvit, că m-a ales.

21. Domnul îmi va răsplăti după dreptatea mea și după curăția minilor mele.

22. Că am păzit căile Domnului, Dumnezeului nostru, cu credință.

23. Înaintea mea stau toate judecăt看le lui și nici îndreptările lui nu s-au depărtat de la mine.

24. Și voi fi fără prihană cu dînsul și mă voi păzi de fărădelegi.

25. Domnul îmi va răsplăti după dreptate și după curăția minilor mele.

26. Cu cel cuvios, cuvios vei fi, și cu omul nevinovat, nevinovat vei fi.

27. Vei fi ales cu cel ales, cu cel îndărătnic, te vei îndărătnic.

28. Tu vei mintui pe poporul ce s-a smerit, ochii celor ce se fălesc, îi vei smeri.

29. Tu vei aprinde făcța mea, Doamne, Dumnezeul meu, vei lumina întunericul

30. Cu tine mă voi izbăvi de ispită, cu Dumnezeu meu voi trêce zidul.

31. Calea Dumnezeului meu este fără prihană, cuvintele sale s' lămurite în loc; el este scutul tuturor celor ce nădăjduiesc în el.

32. Că cine este Dumnezeu afară de Domnul? Și cine este Dumnezeu afară de Dumnezeu nostru?

33. Dumnezeu mă înțeinge cu putere și îmi alegc ceta fără prihană.

34. El face picioarele mele ca ale cerbului și mă pune să merg peste înălțimi.

35. El întărește minile mele la luptă; arc de aramă mi-a pus în brate.

36. Tu mi-ai dăruit scutul mintuirii, dreapta ta m-a sprîjînit. Povata ta m-a îndreptat pînă la sfîrșit și chiar certarea ta mi-a fôst învătura.

37. Sub mine ai lărgit pașii mei și picioarele nu mi-au slăbit.

38. Voi urmări pe vrăjmașii mei și pînă nu se vor sfîrși nu mă voi întoarce.

39. Îi voi zdrobi ca să nu mai poată ședea, vor cădea cu toții sub picioarele mele.

40. Tu mi-ai dăruit putere de luptă și ai oprit pe toți cei ce s-au răscolat împotriva mea.

41. Pe vrăjmașii mei i-ai făcut să fugă; ai nimicit pe cei ce mă urăsc.

42. Ei au strigat către Domnul, iar cel ce mintuiește nu era și nu i-a auzit.

43. Ca pulberea în vînt îi voi slărimi și-i voi fărâmița ca praful ulitelor.

44. Izbăvește-mă de răzrătînle poporului; tu m-ai pus căpetenie neamurilor.

45. Am stăpînit peste un popor necunoscut. Mă ascultau doar cu urechile.

46. Tinerii străini m-au mintit. Cei bătrîni au șchiopătat în cărările lor.

47. Viu este Domnul și Dumnezeu mintuirii mele este binecuvîntat cînd se înălță.

48. Dumnezeule, care mi-ai dat biruinta și mi-ai supus neamuri.

49. Tu m-ai scăpat de vrăjmașii cei furioși. Înaltă-mă și pe mine, ca să lupt cu cei ce se ridcă împotriva mea.

2 1
А ПЗ

и сподобити еси живити насъ мжеп хнмвхъ.
и Покрхъ аѣа исповедхъ мжеп чѣе дмне фтпхъ
и аиуеи ши нхмелхн тпхъ кон кжнтѣ. Мирн
де мжнтхнрел фпротхлхн лхн ши фткжндь мн
лѣ сунѣлхн лхн дѣдѣ ши семнцн лхн пьнтѣ ф
сѣчи.

К А П К Г

И аѣа фтѣе кхвинтеле лхн дѣдѣ уѣле дѣ
апоу, преднхѣе дѣдѣ фѣмѣ лхн сесн ши
исвднхѣе Омхл пре карелѣ ад скхлѣт дѣ
нхл прѣте джнхл дмнхѣл лхн іаковъ,
ши кѣтѣсѣ флѣмн лхн сераилъ. Ши
лхл дмнхлхн лхл грннтѣ фтрѣс мнне ши кхлжн
тхл лхн пре анмѣ мѣ. Знче дмнхѣл лхн
сераилъ мѣл грннтѣ бранскѣл лхн сераилъ пѣдѣл зн
фтрѣс ѡмемнхѣе бѣу фтѣерн фрка лхн дмнхѣ.
Ши флхмн лхн дмнхѣл дмнхѣца, ши се рѣ
сѣрѣ солрел дмнхѣца нах ешип дѣлз мннѣ,
ши кадн парел ѡтава дѣптамжнтѣ. Кѣ
нѣ е аша баса мѣ кѣ тел тарѣ, пентрѣ лѣ фѣ
сѣдхнцѣе вѣбннѣе аѣ пѣе мѣе гѣта ѡтаватѣ
крѣ мѣ кѣлѣатѣе, кѣчн тѣватѣ мжнтхнрѣ мѣ
ши тѣватѣе вѣм фтрѣс дмнхѣл, кѣчн нхѣа ѡдрѣсан
ѣл фѣрѣдѣлѣе. Ка ѡуи гнпѣе екоѣ тоѣцн аѣе
зѣфѣ, кѣ нѣ кѣ мжнѣ сеѡр прнѣде. Ши ѡмх
нхѣеел ѡстенн кѣ ѡснн, ши мѣлѣимѣ дѣ фѣр ши
дѣемнхъ дѣ сѣлнцѣе, ши фѣонѣ кѣ ардѣрѣ кѣр ардѣе,
и фтрѣс рѣшиѣелѣе. Аѣе сѣфѣе нхмеле чѣлѣртѣ
рѣан лхн дѣдѣ, іекѣде хананѣлѣ чѣл мнмѣрѣ л
чѣлѣр трѣн жѣте, адннѣе лѣснѣнхѣлѣ, аѣе ста аѣ
зѣдѣлѣе сѣлѣл лхн пре ѡѣ, дѣ рѣннцн ѡрѣатѣе.
и Ши дхпѣ ел ѣатанѣр фѣѡѣрѣ фрѣтелхн тѣпѣжнѣ
сѣлѣ фтрѣс чѣн, гѣ фрѣцн тѣрѣн аѣе сѣла ера кѣ дѣдѣ
фсеран, кѣндѣ аѣ ѡкѡржѣтѣ ел фтрѣс чѣн стрѣнн
нѣ дѣ фѣлѣм, ши чѣн стрѣннн дѣ фѣлѣм сѣлѣ адхнѣ
і авѡлѣ лѣрѣзѣѡѣ. Ши стрѣннѣ ѡмхл лхн сераилъ
фнаннѣтѣ фѣѣн лхн, ши ел сѣлѣ скхлѣтѣ ши лх
лѣкнѣтѣ фтрѣс чѣн стрѣннн дѣ фѣлѣм пѣнтѣ ѡуѣдѣл
ѡстеннѣтѣ мжнѣ лхн, ши сѣлѣ анпнѣтѣ мжнѣ лхн дѣ
сѣлѣте, ши лх фѣкѣѣтѣ дмнхѣл мжнтхнрѣ марѣ ф
зѣсѣа аѣѣа, ши норѡдѣл сѣлѣ фтрѣсѣ дѣ чѣпѡѣ
и лхн нхмѣл аѣзѣрѣка. Ши дхпѣ лѣлѣ пѣл, ел
мѣлѣ фѣѡѣрѣ лхн лѣсѣ арѣнѣдѣл, ши сѣлѣ ѡнарѣ
тѣн стрѣннн дѣ фѣлѣм лѣ жнганнѣн, ши ел ѣкоѣсѣ
ѡпѣрѣте дѣ чѣрннѣе пѣмнѣ дѣ анпнѣте, ши норѡдѣлѣ
лхн фѣѡѣрѣтѣ дѣкѣтрѣ фѣлѣ чѣлѣрѣ стрѣннн дѣ фѣлѣм.
и Ши сѣлѣлпнѣ фмн жѣлѣлѣ лѣтѣрѣн, ши хѣлѣтѣ дѣ
пре жѣ ши лѣвн пре чѣн стрѣннн дѣ фѣлѣм, ши фѣкѣѣ
і дмнхѣлхн мжнтхнрѣ марѣ. Ши ѡпѣгѡрѣжѣтѣ, гѣ
дѣн тѣн, лѣ дѣ бѡѣрннн, ши веннѣрѣ лѣ кѣсѡа кѣ
тѣѣ дѣдѣ, лѣ пѣѣѣра лхн ѡдѣлѣлѣ, ши чѣтѣ дѣ
стрѣннн дѣ фѣлѣм лхн тѣпѣкѣрѣтѣ лѣ зѣпѣдѣлѣ лхн рѣ
і фаннѣе. Ши дѣдѣ ера аѣлѣнѣтѣ лѣ фѣрѣдннѣх
рѣ, ши лѣдхнрѣтѣ чѣлѣ стрѣннн дѣ фѣлѣм ел аѣлѣн
іѣ фѣрѣдѣлѣе. Ши пѣхтн дѣдѣ ши зѣсѣе чн
іѣ мѣлѣа лѣтѣлѣ лѣ. Ши гѣрѣлѣпѣ чѣе лѣ вѣдѣлѣе мѣлѣ
іѣн пѣлѣтѣе, ши лѣдѣлѣрѣ чѣлѣрѣ стрѣннн дѣ фѣлѣм
іѣ аѣлѣнѣтѣ дѣдѣ лѣлѣе. Ши рѣпѣсѣрѣтѣ чѣн трѣн
іѣ трѣн тѣѡѣрѣа чѣлѣрѣ стрѣннн дѣ фѣлѣм, ши ѡкѣлѣрѣтѣ

Biblia 1688, pag. 239, col. 1

oamenii strîmbătăților mintui-mă-vei.
50. Pentru aceea ispovedui-mă-voiu Ție, Doamne,
întru limbi! Și numele Tău voiu cânta.
51. Mărind mintuirele împăratului Lui și făcînd milă
unsului Lui, David, și seminții lui pînă în veți”.

CAP 23

- 1. Și acêstea-s cuvintele lui David cêle de apoi: „Cre-
dincios David, fiul lui Iesei, și credincios omul pre carele
au sculat Domnul preste unsul Dumnezăul[ui] lui Iacov,
și cuvios psalmii lui Israil.
- 2. Și Duhul Domnului au grăit întru mine, și cuvîntul
Lui pre limba mea.
- 3. Zice Dumnezăul lui Israil, mie au grăit Strajnceul
lui Israil: «Pildă am zis: Întru oameni cum veț întări frica
lui Dumnezeu?».
- 4. Și în lumina lui Dumnezău demineța și să răsară
soarele, demineța n-au ieșit den lumină și ca, den ploaic,
otava den pămînt.
- 5. Că, nu e așa, casa mea – cu Cel Tare? Pentru că
făgăduință vécinică au pus mie, gata în toată vrêmea,
cruțată, căci toată mintuirea mea și toată voia – întru
Domnul, căci nu va odrăslî cel fără de lęge.
- 6. Ca un ghimp scos – toți aceștea, că nu cu mîna se
vor prinde.
- 7. Și omul nu se va osteni cu ochii, și mulțime de fier
și de lemnu de sulice, și în foc cu ardere vor arde, întru
rușinea lor”.
- 8. Acêstea-s numele celor tari ai lui David: Ievosthe
hananeul, cel mai mare al celor trei iaste; Adinon asoneau-
n, acesta au zmult sabia lui pre 800 de răniți odată.
- 9. Și după el, Elianar, fecior fratelui tătîne-său, întru
cei 3 frați tari. Acesta era cu David în Seran, cînd au ocă-
rîit el întru cei streini de feliu, și cei streini de feliu s-au
adunat acolo la războiu. [10.] Și strigă omul lui Israil
înainte fêții lui.
- 10. Și el s-au sculat și au lovit întru cei streini de feliu
pînă unde au ostenit mîna lui și s-au lipit mîna lui de
sabie. Și au făcut Domnul mintuire mare în zioa acêcea. Și
norodul s-au întors den napoia lui numai a dezbrăca.
- 11. Și după acesta, Samaia, feciorul lui Asa, aruchicul.
Și să adunară cei streini de feliu la Jiganii. Și era acolo o
parte de tarină plină de linte; și norodul au fugit de cătră
fața celor streini de feliu.
- 12. Și să stîlpi în mijlocul laturii și hălădui pre ea și
lovi pre cei streini de feliu; și făcu Domnu lui mintuire
mare.
- 13. Și să pogorîră 3 den cei 30 de boiarini și veniră la
Casoa cătră David, la peștera lui Odolam, și ceată de
streini de feliu au tăbărit la Zăpodii lui Rafain.
- 14. Și David era atuncea la îngrăditură, și adunarea
celor streini de feliu era atuncea în Vithlêem.
- 15. Și pohti David și zise: „Cine mă va adăpa apă den
groapa ce e la Vithlêem, cea den poartă?”. Și adunarea
celor streini de feliu – atuncea în Vithlêem.
- 16. Și rupseră cei trei tari tabăra celor streini de feliu
și scoaseră apă den groapa cea den Vithlêem, cea den

Mt. 45, f. 141^r - 142^r

oamenii a strîmbătăților mintii-mă-vei.

50. [49.] Pentru aceea ispovedi-mă-voi¹ ție, Doamne, întru limbi! Și numelui tău voi cînta.

51. [50.] Mărînd mîntuirea împăratului lui și făcînd milă unsului lui, David, și semînției lui, pînă în vîci².

CAP 23

1. Și acéstea-s cuvintele lui David cîte de apoi: „Credincios David, fiul lui Iesei, și credincios omul pre carele au sculat Domnul preste unsul Dumnezăului Iacov și cuvîoși psalmii Israil.

2. Și duhul Domnului au grăit întru mine și cuvîntul lui pre limba mea.

3. Dize Dumnezăul Israil mie, au grăit strajnicul den¹ Israil: «Pildă am dzis: Întru oameni cum veți întări frica lui Dumnezău?».

4. Și în lumina lui Dumnezău dimineată, și să răsăie soarele dimineată, n-au² ieșit den lumină și ca, den ploaie, otava den pămîntu.

5. Că, nu-i așa, casa mea – cu cel tare? Pentru că făgăduință vécinică au pus mie, gata întru toată vrémea, cruțată, căce toată mîntuirea mea și toată voia întru Domnul, căce nu va odrăsi cel fără de lege.

6. Ca un ghimpu³ – toți acestia, căce nu cu mîna să vor prinde.

7. Și omul nu va osteni cu ochii, și multime de fier și lemnul de sulită, și cu foc va arde, vor arde întru rușinea lor⁴.

8. Acéstea-s numerele celor tari a lui David: levostei hananeul, boiarinul celui al treilea iaste; Adonci asoneanul, acesta au zmltu sabiia lui pre 800 de rănîți odată.

9. Și după el, Elihanar, ficior a fratelui tătine-său¹, întru cei 3 frați tari. Acesta era cu David în Siran², și³, cînd au ocărit el întru cei striini de fêli, și cei striini de fêli s-au adunat acolo la război. Și strigă omul Israil înaintea fêtii lui.

10. Și el s-au sculat și au lovit întru cei striini de fêli pînă unde au osteni mîna lui și s-au lipit mîna lui cătră sabie. Și au făcut Domnul mîntuire mare întru dzua acéa și nărodul s-au întorsu denapoi lui numai a dăzbrăca.

11. Și după acesta, Samaia, ficiorul Asa, arucheul. Și să adunară cei striini de fêli la Jiganii. Și era acolo o parte de țarină plină de linte; și nărodul au fugit de cătră fata celor striini de fêli.

12. Și să stîlpi în mijlocul laturei¹ și o hălădui pre ea și lovi pre cei striini de fêli; și făcu Domnul mîntuire mare.

13. Și pogorîră 3 din cei 30 boiariini și veniră la Casoa cătră David, la peșterea Odolam, și ceată de striini de fêli și² au tăbărit întru³ Zăpodia Rafam.

14. Și David era atunci a îngrăditură, și adunarea celor striini de fêli era atunci a în Vithlêem.

15. Și pofti David și dzise: „Cine mă va adăpa apă den groapa ce-i în Vithlêem, ce-i în poartă?”. Și adunarea celor striini de fêli – au poartă în Vithlêem¹.

16. Și rumpseră cei 3 tari tabăra celor striini de fêli și scoaseră apă den groapa cea den Vithlêem, căce ce-i în

Mt. 4389, f. 155^r - 156^r

mă vei mîntui de omul cel nedrept.

50. Drept acéa mă voui mărturisi ție, Doamne, întru limbi și voui cînta numelui tău.

51. Mărînd mîntuirea împăratului și făcînd milosirdie unsului său, lui David, și semînției lui pînă în vîci².

CAP 23

1. Acéstea sint cuvintele lui David cîte mai de apoi: „Credincios, ficiorul lui Iesei, și bărbatul cel credincios, David, pre care-l rădică uns de la Dumnezul lui Iacov în cîntăreți, cu cuvîntă bună lui Israil.

2. Și duhul Domnului grăi în mine și cuvîntul lui în limba mea.

3. Zice Dumnezul lui Israil mie, grăit-au paznicul lui Israil pildă întru oameni, zicînd: «Cum veți opri frica lui Dumnezău?».

4. Sui-se soarele dimineată ca în lumina lui Dumnezău dimineată, / și nu va întuneca de strălucire și den ploaie va da pășune den pămînt.

5. Nu iaste casa mea așa cu cel tare? Că mi-au pus făgăduință vécinică, gata în toată vrémea păzită, că toată mîntuirea mea și toată vrémea mea – în Domnul: că cel fără de lege nu va răsări.

6. Și toți acestia ca ghimpele cel ascuțit, că nu se vor rumpe cu mîinile, nici om nu se va osteni într-inși.

7. Și multime de fier și lemne de sulite vor arde cu foc și se vor pîrjoli cu rușinea lor⁴.

8. Acéstea-s numele putérnicilor lui David: levostei hananeul iaste cel al treilea boiar; și Adonci asoneanul, acesta scoase sabiia sa spre 800 de oameni și-i birui curînd.

9. După dînsul, Eliazar, ficiorul fratelui tătine-său, între cei trei putérnici. Acesta era cu David în Seran, cînd badjocon el pre filistimlêni și se strînsēră filistimlêni acolo la războiu.

10. Și deaca ieșiră bărbații lui Israil înaintea lor, el se sculă și bătu pre filistimlêni pînă osteni mîna lui și se lipi mîna lui de sabie. Și făcu Domnul mîntuire mare într-acea zi, iar oamenii, cîți era, se întorcea după el, de numai ce dăspuia.

11. Și după acesta era Sameia, ficiorul lui Asai aruchinul. Și se adunară filistimlêni la tabără și era acolo o lature de cîmp plină de linte; și fugiră oamenii de fața filistimlênilor.

12. Și stătura în mijlocul acei laturi și dederă războiu și bătură pre filistimlêni; și făcu Domnul mîntuire mare într-acea zi.

13. Și se pogorîră trei den treizeci de boiari și veniră în vrémea seceratului la David, în peștera Odolamului, iar cetele filistimlênilor intrară în Valea Rafainului¹.

14. Și era atunci David în îngrăditură² și tabăra filistimlênilor, în Vithlêem.

15. Și inșetosa³ David și zise: „O, cine mă va adăpa cu apă den groapa carea iaste la poartă în Vithlêem?».

16. Și atunci era tabăra filistimlênilor în Vithlêem. Și goniră acești 3 putérnici și scoaseră apă den groapa carea era la

Versiunea modernă

Izbăveste-mă de omul nedreptății

50. Lăudat să fii tu, Doamne, lăudat între neamuri! Iar noi numele tău îl vom cînta.

51. Cel ce aduce împăratului mîntuire și milă lui David, unsul tău, și semînției lui pînă în veac².

CAP 23

Moștenirea lui David

1. Iată cuvintele de apoi ale lui David: „Credincios este David, fiul lui Iesei.

Și credincios e omul cel ridicat de Domnul. Să ajungă unsul Dumnezăului lui Iacov.

2. Cuvîntul Domnului l-am închis în mine. El rozește în limba mea.

3. A grăit Dumnezul lui Israel, Sprijinul poporului, în pilde: «Cum să se poarte un rege care domnește în dreptate, Cu frica de Dumnezău?»

4. Fie-va ca soarele care răsare în zori, Aducînd lumina lui Dumnezău, Precum după ploaie verdeața răsare din pămînt».

5. Domnul îmi este mie ajutor, El m-a seos în larg izbăvind-mă

Prin veșnică făgăduință. El este mîntuirea mea și nu va lăsa Ca din nelegiuiri să crească flori.

6. Iar cei ce nu îl laudă pe Domnul Sint ca spinii ce mîna nu-i va scoate.

7. Cî se iau cu unelte de fier și cu sulite de lemn Și în foc cu ardere vor arde spre rușinea lor⁴.

8. Iată acum numele vitejilor lui David: Ioseb-Bașebet Tașchemonitul, unul dintre marile căpetenii. El a ridicat lancea și dintr-o singură lovitură a ucis opt sute de vrăjmași.

9. Al doilea este Eleazar, fiul lui Dodo, fiul lui Ahohi, unul din cei trei viteji care au înfruntat împreună cu David pe filistenii în Seran, cînd se strînseseră la război.

10. Acesta a lovit în filistenii pînă ce a oboșit, și mîna lui s-a lipit de sabia sa. Și i-a dat Domnul biruință mare în ziua aceea și poporul a mers după el ca să adune prada.

11. Al treilea este Șama, fiul lui Aghe din Harar. Cînd filistenii s-au luptat pe un cîmp cu linte cu Israhelții și cînd poporul a fugit de filistenii,

12. Acesta a rămas în cîmp ca să-l apere și l-a învins pe filistenii. Și Domnul a dat biruință mare.

13. Cînd cetele filistenilor s-au așezat în valea Refaim pe vremea secerășului, trei mai însemnați din cele treizeci din căpetenii s-au dus la David în peștera Adulam.

14. David avea în vremea asta locul lui întărit acolo în munți; iar o ceată de filistenii se afla în Betleem.

15. Fiind sete lui David, a zis: „Cine îmi va da apă din fîntina Betleemului, cea de la poartă?».

16. Atunci cei trei viteji au pătruns în tabăra filistenilor, au seos apă din fîntina Betleemului cea de la

Mk. 45. f. 142^v - 142^r

poartă. Și luură și merseră către David, și n-au vrut să o bea pre ea și o vărsă pre ea Domnului. [17.] Și dzise:

17. „Blind mie, Doamne, ca să fac eu aceasta! Dă voi bea singe a oamenilor celor ce au mersu cu sufletile lor?”. Și n-au vrut să bea pre ea. Acestea au făcut cei 3 tari.

18. Și Avesa, fratele loav, ficior Saruiei, acesta – boiarn intru cei 3. Și acesta au rădicat sulita lui preste 300 de răniți. Și lui, numele intru cei 3.

19. Dntu acei 3, slăvit, și le fu lor intru boiarin, și până la cei 3 n-au ajunsu.

20. Și Vaneas, ficiorul lui Iodae, om acesta multu la fapte, de la Cavasail. Și acesta au lovit pre cei 2 ficiori a lui Ariil, a lui Moav. Și acesta s-au pogorit și au ucis leul în mijlocul gropii în dzua omătului¹¹.

21. Și acesta au lovit pre omul eghiptean, om vederos, și în mina eghipteanului – sulită ca un lemnu de punte¹²; și să pogori cătră el cu toiag și apucă sulita den mina eghipteanului și-l ucise pre el cu sulita lui.

22. Acēstea au făcut Vaneas, ficiorul Iodae, și lui, numele intru cei 3 tari.

23. Dntu cei 3, slăvit, și cătră cei 3 n-au ajunsu. Și l-au pus pre el David la audzurile lui. Și acēstea¹³-s numerile celor tari ai lui David¹⁴ împăratului:

24. Asail, fratele lui loav, acesta intru cei 30, Eleanan, ficior Dudi¹⁵, fratelui tătine-său¹⁶, den Vithléem.

25. Semoth a lui Arodi.

26. Hellis al lui Hellothi, Iras, ficiorul Echis thecoianul.

27. Aviezer anotheanul, dntu fiii lui Anothitu¹⁷, Savuhe asotheanul.

28. Ellon aloniteanul, Moece netofatheanul.

29. Eli, ficiorul lui Vaana netofatheanul, [29.] Ethî, ficiorul lui Riva, den Gavaa, ficior¹⁸ a lui Veniamin, efratheului¹⁹, Vanea farothoneanul.

30. Uri de la Nalalighea, Ariil, ficiorul aravotheanului.

31. Zaor varsamiteanul.

32. Eleasa, ficior lavoniteanul, Vasai a lui Goni, a lui Ionathan.

33. Sama aroniteanul, Ahian, ficior lui Arata arathuriteanul.

34. Elifalath, ficior lui Maahi, Eliav, ficior lui Ahitofel agheloneiteanul.

35. Asare carmileanul, a lui Urem, ficior Asvi.

36. Igalla, ficior Nathan²⁰, multu puternic fiiu galaadditean²¹, Eleha amaniteanul.

37. Golore virotheul, cel ce rădica uneltele lui loav, ficiorul Saruiei.

38. Iras eththereul, Ghirav ethineul²².

39. Și Uriă ghettheul. Toți – 37.

CAP 24

1. Și adaoșe urgie Domnul să să ațite în¹ Israel și clăti pre David intru înșii dzicind: „Pasă și numără pre Israel și pre Iuda!”

2. Și dzise împăratul cătră loav, boiarinul puterii, cel cu el: „Treci, dară, toate feliurile lui Israel și Iudei, de la Dan și până la Vîrsavee și socotește nărodul și voi ști numărul nărodului!”

3. Și dzise loav cătră împăratul: „Și va adaoșe Domnul Dumnezdăul tău cătră nărodul tău, ca pre ei² cu 100 de părți și ochii domnului / mieu, împăratul, vâdzindu! Și

Mk. 4389. f. 156^v

poarta Vithleemului, Și luind, merseră la David, și nu vru să bea dentr-insă¹. Și se rugă Domnului zicind:

17. „Blind să fie mie Domnul! Aceasta nu voui face, că nu voui bea singele acestor oameni care se-au dus ei în sufletile lor!” Și nu vru să bea. Aceasta făcură acei trei bărbați puternici.

18. Și Avisai, fratele lui loav, ficiorul lui Sarui, acesta era boiar preste a treia parte. Acesta rădică amna sa spre 300 de oameni să-i rănească. Și iaste și nume lui în cei trei.

19. Și între acei trei, el era mai de frunte și le era mai mare; ce însă pină atunci încă nu ajunșese la acei trei.

20. Și Venei, ficiorul lui Iodai de la Cavasail, bărbat virtos în multe lucruri, acesta au lovit pre 2 ficiori ai lui Ariil moaviteanul. Și acesta se-au pogorit și au ucis leul în mijlocul gropii, în zioa zăpăzi.

21. Și acesta ucise pre un bărbat eghiptean, om chipes și frumos. Și era în mina eghipteanului sulită cu un stîlp; și el se pogori la dinsul cu un toiag și zncăi sulita den miinile eghipteanului și-l ucise cu arma lui.

22. Aceasta făcu Venei, ficiorul Iodai.

23. Și acesta se socotia intru cei 3 puternici. Și fu preste cei 30 de boiari, iar nu ajunșe în cei 3; și-l puse David preste strajă să-l auză².

24. Și numele puternicilor lui David împărat sînt acēstea: Asail, fratele lui loav, intru cei treizeci, Elianan, ficiorul fratelui tătine-său den Vithleem,

25. Seman den Arodi, și Elecadan Haradi.

26. Heles den Falthi, și Fira den Tecua, ficiorul lui Anchis.

27. Aviezer den Anathoth, și Movonai den Husat.

28. Selmon auhiteanul și Moyei den Ithaieth.

29. Elei, ficiorul lui Vaan, și acesta den Ithaieth, și Ethîethi, ficiorul lui Arvan, den Gavaonul ficiorilor lui Veniamin.

30. Vaneas farathonitul, și Uri den Nalalighea.

31. Ariil, ficiorul lui Avaruth, și Azar varsamiteanul.

32. Elias lavoniteanul, și Vasai goniteanul, [33.] loathan, ficiorul lui

33. Saman aroniteanul, Ahian, ficiorul lui Aretain, de la Arathurs.

34. Elifalath, ficiorul lui Maahie, și Eliav, / ficiorul lui Ahitafel gheleoneiteanul.

35. Asarei carmilitianul, și Truurem, ficiorul Amvei.

36. Agala, ficiorul lui loathan, și Avan, ficiorul Aganei.

37. Elih amaniteanul și Holorei virotheanul, carele purta anele lui loav, ficiorul lui Sarui;

38. [37.] Ira eththereanul și Gariy etereanul;

39. [38.] Une hettheul. Preste toți – treizeci și șapte.

CAP 24

1. Și adaoșe urgia Domnului a se ațita intru Israel și clăti pre David intru-înșii zicind: „Pasă de numără pre Israel și pre Iuda!”

2. Și zise David cătră loav, boiarinul celui mai mare, care era cu dinsul: „Pasă acuma în toate semințiile lui Israel și ale Iudei, de la Dan pină la Vîrsavvia, și numără oamenii, să știu numărul oamenilor!”

3. Iar loav zise cătră împăratul: „Să adaoșă Domnul Dumnezul tău cătră oamenii tăi, de cum sînt încă de o sută de ori îndoit să-i inmultească înainte împăratului, stăpînului meu!”

Versănea modernă

poartă și au adus-o lui David. El n-a vrut să bea și a vărsat-o în fata Domnului.

17. Și a zis: „Domnul să mă ferească să fac un asemenea păcat! Aș putea eu bea singele oamenilor care și-au pus viața lor în primejdie?”. Și vărsă pe pămînt apa drept jertfă Domnului. Acestea au fost isprăvile celor trei viteji.

18. Aביאי, fratele lui loab, fiul Teruiei, era întiiul dintre alți trei. El a ucis cu sulita sa trei sute de vrăjmași. Era tot atît de vestit ca cei trei viteji.

19. Și fu numit căpetenie peste cei trei, dar pe ceilalți trei nu-i ajuncea.

20. Benaia, fiul lui Iehoiada, un bărbat din Cabteel, viteaz și vestit prin fapte mari, a ucis pe cei doi fii ai lui Ariel Moabitul. Cînd într-o zi de iarnă un leu a alunecat într-o groapă, el a coborît și l-a ucis.

21. A mai omorit un egiptean chipes, care a umblat cu o sulită ca un stîlp de punte. Și a coborît numai cu un toiag, i-a smuls sulita din mînă și l-a ucis cu ea.

22. Prin aceste isprăvi Benaia a ajuns așa de vestit ca cei trei viteji.

23. Dar la rangul acestora n-a ajuns. Dar David l-a pus peste sfetnicii lui cei mai apropiați. Numele celor treizeci de viteji era:

24. Asael, fratele lui loab, Elhanan, fiul lui Dodo din Betleem;

25. Șama Haroditeanul; Elieha Haroditeanul;

26. Helet Paltianul; Ira, fiul lui Iehes din Iecoa;

27. Abiezer din Anatot; Mebunai din Hușa;

28. Talmon Ahohitul; Maharai din Netof;

29. Heleb, fiul lui Baana din Netof; Itai, fiul lui Ribai din Ghibeaa lui Veniamin;

30. Benaia din Piraton; Hidai din Nahale-Gaas;

31. Abi-Baal din Araba; Azmavet din Bahurim;

32. Eliahba din Șaalbon; Ionatan, unul din fiii lui Iășen;

33. Șama din Harar; Ahiam, fiul lui Șarar din Arar;

34. Elifelet, fiul lui Ahasbai, fiul unui Maacatean; Eliam, fiul lui Ahitofel din Ghilo;

35. Hetrai din Carnel; Paarai din Arba;

36. Igal, fiul lui Natan din Toba; Bamî din Gad;

37. Telec Amonitul; Naharai din Beerot, amasul lui loab, fiul Teruiei;

38. Ira din Ieter; Gareb din Ieter;

39. Urie Hetetul. Treizeci și șapte la număr.

CAP 24

David intervine în treburile divine

1. Furia Domnului a izbucnit din nou asupra Israelitilor. De aceea l-a îndemnat pe David: „Pasă și numără pe Israel și pe Iuda!”

2. Și regele a zis lui loab, căpetenia oștirii: „Cutreieră toate semințiile lui Israel și ale lui Iuda, de la Dan pină la Beer-Seba, socotește poporul ca să știu numărul oamenilor în putere!”

3. Și loab a răspuns: „Domnul Dumnezeu tău să inmultească de o sută de ori numărul poporului cît este acum! Și

Mt. 45, f. 142

Ms. 4389, f. 156^v 156^r

Versiunea mânăstirii

domnul meu împăratul pentru ce va întru cuvîntul acesta?"

4. Și să învînci³ cuvîntul împăratului cătră loav și cătră boiarii puterii. Și ieși loav și oamenii puterii înaintea împăratului, ca să socotească pre nărodul Israil.

5. Și trecură Iordanul și să tăbăriră la Aroer, den dreapta cetății ceea den mijlocul văii Gad și Ehezer.

6. Și veniră la Galaad și la pămîntul Thavason și Isthon și Dasea. Și au mersu la Danidan.

7. Și au încungiurat la Sidon. [7.] Și au venit la Mapsar Tiru și la toate cetățile evuseului și hananeului. Și mergu despre răsărit Iuda, la Virsavee.

8. Și au încungiurat la tot pămîntul și au sosit, desăvîrșit a 9 luni și 20 de zile, la Ierusalim.

9. Și au dat loav numărul socotēții nărodului împăratului: și era Israil 800 000 de oameni a puterii, zmulgînd sabie, și omul Iuda, 500 000 de oameni de războiu.

10. Și-l lovi inima lui David pre el după ce au numărat nărodul. Și zise David cătră Domnul: „Greșit-am foarte, făcînd cuvîntul acesta! Și acum, Doamne, petreci fărădelegea robului tău, căce m-am nebunit foarte!”

11. Și să seculă David dimineată. Și cuvîntul Domnului s-au făcut cătră Gad prorocul, cela ce vede⁴, cătră⁵ David zicînd:

12. „Pasă și grăiește cătră David zicînd: «Acēstea dzice Domnul: 3 rădic eu asupra-ti. Și alege tie una dentru ēle și-ti voi face tie!»”

13. Și intră Gad cătră David și-i spuse și-i dzise lui: „Alege-ti tie să ti să faci: Au să-ti vie tie 3 ani foamete în pămîntul tău, au 3 luni să fugi tu înaintea neprietenilor tăi și vor fi gondu-te, au 3 zile să să faci moarte în pămîntul tău. Acum dară cunoaște și vedzi ce voi răspunde celui ce m-au trimis cuvîntu!”

14. Și dzise David cătră Gad: „Strimptu mie de toate părțile foarte sîntu și citetrelē”. Cădea-voi, dară, în mîinile Domnului, căce multe-s îndurările lui foarte, iar în mîinile oamenilor nu voi cădea”. [15.] Și au ales șie David moartea. Și dzile, și dzilele secerii de grū.

15. Și dēde Domnul moarte în Israil de dimineată pînă la vrēme de prînz. Și au început perrea în nărod⁶ și au murit den nărodul Domnului de la Dan și pînă la Virsavee 70 000 de oameni.

16. Și întinse ingerul lui Dumnedzău mîna lui la Ierusalim ca să-l strice pre el, și să oteși⁷. Domnul pre răutate și dzise ingerului celui ce strica intru nărod: „Multu iaste! Acum, slobodzi mîna ta”. Și ingerul lui Dumnedzău era stînd pregiur aria lui Oma tevuseului.

17. Și dzise David cătră Domnul, dacă vādzu el ingerul cel ce omorîia nărodul; și dzise: „Iată eu sîntu, am făcut strîmbătate! Și eu sîntu păstorul⁸, am făcut rău, și aceștia oile ce au făcut? Facă-să, dară, mîna ta intru mine și intru casa tătine-mieu!”

18. Și veni Gad cătră David intru dzua aceea; și-i dzise lui:

cugetă împăratul, stăpînul meu, lucrul acesta?”

4. Și împăratul întări cuvîntul cătră loav și cătră toți boiarii puterilor, și ieși loav și boiarii puterilor de la David să numere nărodul lui Israil.

5. Și deaca trecură Iordanul, veniră în Aroer, de-a dreapta orașului care iaste în valea Gadului.

6. Și preste Iazer trecură în Galaad și în pămîntul Thavasonului și în Isthin și în Dasa și intrară în Danidan.

7. [6.] Și ocoliră pînă la Sidon. [7.] Și veniră la Mapsar Tirului și în toate cetățile evuseului și în ale hananeului. Și se duseră spre amiazăti a Iudei, în Virsavita.

8. Și încungiurară tot pămîntul și veniră în Ierusalim cînd se umplură 9 luni și 20 de zile.

9. Și dēde loav suma oamenilor celor numărați: și era numărul lui Israil 800 000 de oameni vîrtoși, cari purta arme, și den Iuda 500 000 de oameni de războiu.

10. Și se înfricoșă inima lui David deaca au numărat oamenii. Și zise David cătră Domnul: „Greșit-am foarte căci am făcut aceasta! Ce acum, Doamne, ia răul de la robul tău, că am făcut nebunie foarte mare!”

11. Și se seculă David dimineata, iar cuvîntul Domnului fu cătră Gad prorocul în vis, zicîndu-i:

12. „Pasă și zi lui David: «Așa grăiește Domnul: Trei lucruri voi zice cu tie, iar tu să-ti alegi unul dentru-însele, să-ti fac!»”

13. Și intră Gad la David, îi spuse zicînd: „Alege-ti tu însuși ce vei vrea să vie asupra ta: 3⁷ ani să fie foamete în țara ta, sau să fugi 3 luni înaintea vrăjmașilor tăi și ei să te gonească, sau să fie moarte în țara ta 3 zile. Deci acum socotēște și vezi ce voi răspunde celui ce m-au trimis”.

14. Iară David zise cătră Gad: „Strimptu imi iaste de toate părțile de acēste trei. Ce mai bine iaste să eaz în mîinile Domnului (că mîile lui sînt multe)⁸ decit în mîinile oamenilor”. [15.] Și-și alēse David însuși moartea. Și era în zilele secerișului de grū.

15. Și dēde Domnul moarte în Israil de dimineașă pînă la vrēme de prînz. Și începu a fi rană în oameni și murră den nărodul Domnului, den Dan pînă în Virsavita, 70 000 de oameni⁹.

16. Și-și întinse ingerul Domnului mîna spre Ierusalim ca să-l strice, iar Domnul nu se pomî spre răutate. Și zise ingerului celui ce strica oamenii: „Ajunge! Ia-ti mîna în laturi”, iar ingerul Domnului era de sta spre aria lui Iornei tevuseul.

17. Și zise David cătră Domnul cînd vādzu pre inger omorînd oamenii: „Eu sînt cela ce au făcut păcatul! Eu sînt păstorul care am făcut răutatea! Dară acēste oi ce au făcut? Fie acum mîna ta spre mine și spre casa tătine-mieu!”

18. Și veni Gad intru-acea zi la David și-i zise:

stăpînul meu, regele, dorește acest lucru”.

4. Dar cuvîntul regelui a fost mai puternic decit al lui loav și al mîi marilor oștiri. Și așa au plecat de la rege și au început numărătoreea poporului.

5. Ioav și mîi mari oștiri au trecut Iordanul și și-au așezat tabăra la Aroer, în partea dreaptă a cetății, în tîntul Gad, aproape de Iazer.

6. De acolo s-au dus în Galaad și în tîntul Tahtim-Hodsi, mai departe la Dan-Iaan.

7. Au ocotit Sidonul și au ajuns la cetatea Tir, au străbătut tot pămîntul Heveilor și Canaanerilor, ieșind în partea de miazăzi a Iudei, la Beer-Seba.

8. Nouă luni și douăzeci de zile au umblat prin toată țara, apoi s-au întors la Ierusalim.

9. Ioav a înminat regelui cartea cu numărătoreea poporului: erau în Israil opt sute de mii de bărbați în putere, purtători de sabie, iar în Iuda cinci sute de mii de războinici.

10. Și s-a cutremurat inima lui David, pentru că a numărat poporul lui Israil. Și s-a rugat către Domnul: „Tare mult am greșit făcînd numărătoreea aceasta! Iartă, Doamne, păcatul robului tău, m-am purtat ca un nebun!”.

11. A doua zi, dimineata cînd s-a sculat David, Domnul a zis prorocului Gad, sfîntătorul lui David:

12. „Du-te și grăiește lui David: Așa zice Domnul: «Alege tu între trei pedepse, una va veni asupra ta».

13. Anume: trei ani de foamete în țara ta, trei luni de fugă de vrăjmași care te vor gonî, sau trei zile de ciumă prin țara ta». Gîndeste-te și hotărăște ce să spun celui ce m-a trimis”.

14. David a răspuns lui Gad: „Tare încurcat sînt, să aleg una din cele trei rele; dar mai bme să cad în mîinile Domnului, pentru că foarte multe sînt îndurările lui, decit să cad în mîinile oamenilor”. Și și-a ales David moartea.

15. Și a trimis Domnul ciumă în Israil de dimineată pînă la prînz. A intrat molima în popor și au murit de la Dan pînă la Beer-Seba șaptezeci de mii de oameni.

16. Atunci ingerul Domnului și-a întins mîna împotriva Ierusalimului ca să-l pustiască, dar Domnul s-a milostivit și a spus ingerului care nimicea poporul: „Slobozeste acum mîna ta, ajunge!”. Ingerul Domnului era tocmai la aria lui Aravna lebuseul.

17. David vādzu-l pe ingerul Domnului care lovea poporul, a zis către Domnul: „Eu sînt cela ce a păcătuit, eu, păstorul, am făcut fărădelegea, dar mioarele acestea, ce au făcut? Fie-ti mîna împotriva mea și a casei tătului meu!”

18. În ziua aceea a venit Gad la David și i-a zis:

Ms. 45, f. 142

lui: „Suie-te și pune Domnului jirtăvnic întru aria lui Oma, ievuseului!”

19. Și să sui David după cuvîntul lui Gad prorocului, în ce chip au porîncit lui Domnul.

20. Și să plecă Orna și vădu pre împăratul și pre slugile lui mergînd asupra lui: și ieși Orna și să închină împăratului preste fața lui pre pămînt.

21. Și dzise Orna: „Ce că au venit domnul meu împăratul cătră robul lui?” Și dzise David: „Să cumpăru de la tine aria, ca să zidescu jirtăvnic Domnului și să să oprească perirea de asupra nărodului!”

22. Și dzise Orna cătră David: „Să ia și să aducă domnul meu, împăratul, Domnului ce-i bine întru ochii lui. Iată boii spre ardere-de-tot, și roatele, și jugurile boilor, de lămne!”

23. Toate au dat Orna împăratului. Și dzise Orna cătră împăratul: „Domnul Dumnezăul tău să te blagoslovască pre tine!”

24. Și dzise împăratul cătră Orna: „Nu! Căce ce cumpărînd voi cumpăra de la tine, întru schimb, și nu voi aduce Domnului Dumnezăului meu ardere-de-tot în dar”. Și cumpără David aria și boii cu argintu de sicli 50.

25. Și zidi acolo David jirtăvnic Domnului și au adus arderi-de-tot și împăcătoare. Și adaose Solomon preste jirtăvnic mai apoi, căce mic era dentiu. Și ascultă Domnul pămîntul și să opri perirea de asupra lui Izrail.

Ms. 4389, f. 156

„Suie-te și pune altar lui Dumnezeu în arătura lui Iornei ievuseul!”

19. Și se sui David după cuvîntul lui Gad prorocului, cum porânci lui Domnul.

20. Și se plecă Iornei și văzu pre împăratul și spre slugile lui suindu-se la dînsul. [21.] Și ieși Iornei și se închină împăratului, căzînd cu fața sa pre pămînt.

21. Și zise: „Ce iaste aceasta, de au venit stăpînul meu, împăratul, la robul său?”. Iar împăratul îi zise: „Venit-am să cumpăr aria de la tine, să fac într-insa altar lui Dumnezeu și să se contenească periciunea den oameni!”

22. Iornei zise cătră David: „Să ia și să rădice stăpînul meu, împăratul, ce place lui Domnului Dumnezeu. Iată, boi în ardere-de-tot, și roatele, și jugurile boilor, în loc de lămne!”

23. Toate dăde Iornei împăratului. Și zise Iornei cătră împăratul: „Domnul Dumnezeuul tău să te blagoslovască!”

24. David zise: „Cu schimb voi rădica Domnului Dumnezeului meu, iar nu voi rădica ca arderile-de-tot în zadar”. Și cumpără David aria și boii drept 50 de sicle de argint.

25. Și rădică David altar lui Dumnezeu în arie și puse arderile-de-tot și cele de pace. Și ascultă Domnul pămîntul și luă rana dentru Izrail.

Verstianca modernă

„Pasă și fă Domnului jertfelnic pe aria lui Aravna Iebuseul!”

19. Și David a ascultat cuvîntul lui Gad și a făcut așa cum îi poruncise Domnul.

20. Cînd Aravna a văzut pe rege apropiindu-se împreună cu slugile, el s-a închinat regelui cu fața la pămînt.

21. Și a zis: „Ce vînt l-a adus pe stăpînul meu, regele, la robul său?”. Și David a răspuns: „Dorese să cumpăr de la tine aria pentru a zidi acolo jertfelnic Domnului ca să se oprească moartea în popor!”

22. Și Aravna a zis către David: „Me tale sînt toate cele ce crezi tu de cuvîntă, stăpînul meu, rege! Iată aici sînt gata boii spre ardere de tot, iar jugurile lor și roțile carelor lemne pentru foc!”

23. Toate acestea le-a dăruit Aravna regelui. Și a spus: „Domnul Dumnezeuul tău să te blagoslovască!”

24. Dar regele a răspuns: „Nu! Vreau să plătesc toate acestea, pentru că nu pot aduce Dumnezeului meu arderi de tot căpătate în dar”. Și a cumpărat David aria și boii cu cincizeci de sicli de argint.

25. Și a zidit David pentru Domnul Dumnezeul lui jertfelnic și a adus ardere de tot și jertte de împăcare. Și Solomon i-a făcut jertfelnicului un adaos, căci era prea îngust. Și s-a mîstovit Domnul de țară și a încetat molima în Izrael.

NOTE

Ms. 45 – Regi I

Cap 1

- ¹ Notă marginală, de aceeași mină: „fu – era”.
- ² Notă marginală, de aceeași mină: „și la toți fiii ei”.
- ³ Între croșete: „Căce n-au dat ei Domnul copil, după primejdiia ei și după scirba primejdiei ei, și să voieră pentru aceasta”.
- ⁴ Între croșete: „Și dzise lui: Iată eu, Doamne. Și dzise ei:”; „lui” între croșete roșii.
- ⁵ Notă marginală, de aceeași mină: „pragurile”.
- ⁶ Între croșete: „Și ascultă pre ea Domnul”.
- ⁷ Între croșete: „și pasă den locul Domnului”.
- ⁸ Notă marginală, de aceeași mină: „ciumoasă”.
- ⁹ Notă marginală, de altă mină: „și zise”.
- ¹⁰ Între croșete: „și întră la popasul ei”.
- ¹¹ Între croșete: „pre”.
- ¹² Între croșete: „și toate dzecile pământului lui”.
- ¹³ Între croșete: „și cu pîini”.
- ¹⁴ Între croșete: „Și au junghiat tată-său jirtva carea făcea dentru dzile în dzile Domnului și adusă copilașul”.
- ¹⁵ Notă marginală, de aceeași mină: „mă rugam”.
- ¹⁶ Idem: „împrumutare”.

Cap 2

- ¹ Notă marginală, de aceeași mină: „cu”.
- ² Adăugat deasupra, de aceeași mină: „a”.
- ³ Între croșete: „Și-l lăsară pre el acolo înaintea Domnului.”.
- ⁴ Notă marginală, de aceeași mină: „Iacomii”.
- ⁵ Idem: „dentru”.
- ⁶ Adăugat deasupra.
- ⁷ Între croșete: „Nu faceți așa, căce nu-s bune audzurile carele eu audzu”.
- ⁸ Notă marginală, de aceeași mină: „cătră”.
- ⁹ Idem: „viclean”.
- ¹⁰ Idem: „să vă îngreșăți”.

Cap 3

- ¹ Notă marginală, de aceeași mină: „usăbască”.
- ² Idem: „stingea”.
- ³ Idem: „chivotul”.
- ⁴ Completare marginală, de aceeași mină: „Și dzise Ili”.
- ⁵ Între croșete roșii: „Domnul”.
- ⁶ Marcare cu roșu a ordinii cuvintelor în text: „pre Dumnedzău fiii lui”.
- ⁷ Completare deasupra, de aceeași mină: „Ia”.

Cap 4

- ¹ Greșit în text: „ctriini”.
- ² Greșit în text și tăiat: „năro[du]l”.

- ³ Notă marginală, de altă mină: „Ofan i Fines”.
- ⁴ Greșit în text: „putecilor”.
- ⁵ În text, forma „fiiu”, după gr. *υιός*, cf. infra, Comentarii, 13.1.
- ⁶ Notă marginală, de aceeași mină: „lui Dumnedzău”.
- ⁷ Completare la capătul rindului de altă mină: „pri ea”.

Cap 5

- ¹ Notă marginală, de aceeași mină: „lui Dumnedzău”.
- ² Idem: „ea”.
- ³ Între croșete: „și intrară în casa lui Dagon și vădzură”.
- ⁴ Idem: „să făcu”.
- ⁵ Marcată în text cu roșu ordinea: „Și să îngreue mină Domnului preste azoteni și-i chinui pre ei și-i lovi pre ei la ședzăturile lor pre Azot și hotarale ei și cindu să mîncară a doao dzi dimineată”.
- ⁶ Între croșete: „și aduse lor și undi lor la corăbii, și în mijlocul lor creșeură șoareci și să făcu turburare de moarte mare întră cetate”.

Cap 6

- ¹ Între croșete: „și undi pământul lor șoareci”.
- ² Notă marginală, de aceeași mină: „șoareci”.
- ³ Idem: „I”.
- ⁴ Idem: „el”.
- ⁵ Idem: „căruta”.
- ⁶ Idem: „el”.
- ⁷ Notă marginală, de altă mină: „făgăduinții”.

Cap 7

- ¹ Notă marginală, de aceeași mină: „ea” (dar neprecizată poziția în frază).
- ² Între croșete: „Și dzise Samuil: Să nu mi să făcă mie să mă depărtezu de la Domnul Dumnedzăul meu, ca să nu strig pentru voi rugîndu-mă.”.
- ³ Notă marginală, de aceeași mină: „tună”.
- ⁴ Notă marginală mai clară, pentru corectarea cuvîntului scris mai puțin lizibil în text: „greșiră”.
- ⁵ În text, greșit: „a venini”.
- ⁶ Notă marginală, de aceeași mină: „preste”.
- ⁷ Între croșete: „și le-au dat pre ele lui Israil”.

Cap 8

- ¹ Notă marginală, de aceeași mină: „ea”, prin care se propune înlocuirea ultimei vocale a cuvîntului „cale”.
- ² Între croșete roșii: „lui”.
- ³ În text, greșit, „culelesul”.
- ⁴ Între croșete: „și a culêge culesul lui”.
- ⁵ În text, greșit: „cătă”.
- ⁶ Notă marginală, de aceeași mină: „nostru”.

Cap 9

- Ilizibil în text și corectat pe margine, de aceeași mână.
 Notă marginală, de aceeași mână: „i-au răspunsu lui”.
 Între croșete: „Israil”.
 Între croșete: „și den neamul cel mai mic dentru toate buzduganule Veniamin”.
 Notă marginală, de aceeași mână: „spata”.
 Idem: „argea”.

Cap 10

- În text este marcată cu roșu ordinea cuvintelor: „nărodul lui. Israil”.
 Notă marginală, de aceeași mână: „mîna”.
 Între croșete: „și tu vei domni întru nărodul Domnului și-l vei mîntui pre el den mîinile neprietenilor lui de pren pregiur. Și acesta ție semnul, căce te-au unsu pre tine Domnul preste moștnenirea lui întru boiêrin.”
 Notă marginală, de aceeași mână: „îngrijit”, prin care se corectează „înmulțit”.
 În text, greșit: „mie”.
 În text, „pă” în rînd și „l” suprascris.
 Notă marginală, de aceeași mână: „șanțul”.
 Greșală de numerotare.
 În text, greșit: „iată-lui”.
 În text, inițial „Samuil”, apoi șterse literele „m”, „i” și „l” suprascris.
 Între croșete: „pre părinții voștri, pre fiii”.
 Între croșete roșii: „și”.
 Notă marginală, de aceeași mână, prin care se propune corectarea verbului „aduse”: „aduce”.
 Între croșete: „Și aduse fêliul lui Mattari”.
 Notă marginală, de aceeași mână: „Saul”, prin care se corectează cuvîntul „sortul”, este tăiat cu linie roșie în text.
 Completare marginală, de aceeași mână: „mai”.
 Între croșete: „și mêrse fieștecare la locul lui”.

Cap 11

- Completare marginală, de aceeași mână: „asupra”.
 Notă marginală, de aceeași mână: „sări”.
 Idem: „zdrumică”.
 Idem: „căpetenii”.

Cap 12

- Notă marginală, de aceeași mână: „mîzdă”.
 Între croșete: „nice ai asuprit, nice ai înfrîntu pre noi”.
 Notă marginală, de altă mână: „întru aicea zi”.
 În text, greșit: „i-au da”.
 Idem: „neprietelor”.
 În text este marcată cu roșu altă ordine a cuvintelor: „glasuri și ploaie”.
 Notă marginală, de aceeași mână: „lor-șie”.
 Idem: „numai”.

Cap 13

- Croșetă neagră: a doua lipsește.
 Este marcată altă ordine a cuvintelor: „Și Saul încă era în Galgala și tot nărodul s-au întristat denapoia lui.”
 Notă marginală, de aceeași mână: „aduse”.

- „R” scris deasupra primului „a”, apoi tăiat.
 Completare marginală, de aceeași mână: „ție”.
 Între croșete: „întru calea lui. Și rămășița nărodului s-au suit denapoia lui Saul întru timpinare den napoia nărodului celui de război, ei venind de la Galgale”.
 „Saul” omis în text și completat pe margine, la capătul rîndului, de aceeași mână.
 Notă marginală, de aceeași mână: „meșter”.
 Idem: „coasa”, prin care se propune înlocuirea cuvîntului „sécerea”, repetat în text.

Cap 14

- Notă marginală, de aceeași mână: „spătar”.
 Se repetă în text: „și cale a pietri era decindele acestuia”.
 Notă marginală, de aceeași mână: „e”, prin care se propune înlocuirea vocalei „i” din cuvîntul „Sina”.
 Comentariu marginal, de aceeași mână: „Alții dzic: cît ară putea ara 2 boi într-o dzi”.
 Între croșete: „și nu vrea să ostenească”.
 Completare marginală, de aceeași mână: „și”.
 Idem: „a fi”.
 Între croșete roșii: „iată”.
 Notă marginală de aceeași mână: „întinsu”.
 Idem: „doară”.
 Idem: „căce”.
 Între croșete: „Domnul Dumnedzăul Israil, ce că n-ai răspunsu robului tău astădzi? Dă iaste întru mine sau întru Ionathan, fiul mieu, strimbăteaca”.
 Idem: „și de vei dzice acêstea, dă nărodului tău Israil, dă-i dară sfințenie”.
 În text: „Inathan”.
 Notă marginală, de altă mână: „pentru Ionathan”.
 Între croșete: „și la Vethor”.

Cap 15

- Corectură marginală, de aceeași mână: „Amalic lui Israil”; ordinea corectă este marcată cu roșu și în rînd.
 Între croșete: „cu gură de sabie”.
 Croșetă neagră, dar a doua croșetă nu apare.
 Între croșete: „și vei ucide”.
 Idem: „după toate cite au grăit ție”.
 Notă marginală, de aceeași mână: „aripa”.
 Idem: „el”.

Cap 16

- Notă marginală, de aceeași mână: „pentru”.
 Între croșete roșii: „și dziseră”.
 Notă marginală, de aceeași mână: „fiii lui”.
 Între croșete: „bun”.
 Notă marginală, de aceeași mână: „nădușa; înneca”.
 Între croșete roșii: „cătră slugile lui”.
 Notă marginală, de aceeași mână: „spătar”.

Cap 17

- Scris sub rînd, „cei” nu este reluat pe pagina următoare.
 Este marcată pe margine intenția unei note, dar nota lipsește.
 Notă marginală, de altă mână: „Saul”.

⁴ Între croșete negre: „Au nu voi mârge și voi lovi pre el și voi lua astâdzi ocară den Israil? Căce cine-i acestu neobrăzuit”.

⁵ Croșetă roșie.

⁶ Notă marginală, de aceeași mână: „lui”.

⁷ Între croșete roșii: „Goliath”.

⁸ Idem: „și pictri”.

⁹ Trecerea la versetul 46 este marcată după ce a fost scris tot paragraful.

¹⁰ În text, repetat și tăiat cu roșu: „și luă cu ea capul lui”.

¹¹ Notă marginală, de aceeași mână: „și chiuiră”.

Cap 18

¹ Notă marginală, de aceeași mână: „Saul”, prin care se corectează cuvîntul „David”, tăiat cu negru în text.

² Idem: „scaldală”.

Cap 19

¹ Se repetă în text secvența „și Ionathan, fiul lui Saul”, între croșete roșii; pe margine apare mențiunea „gre-și[t]” de aceeași mână.

² Notă marginală, de aceeași mână: „câtră”.

³ Între croșete: „și floclul cel de pâr”.

Cap 20

¹ Notă marginală, de aceeași mână: „știut”.

² Idem: „va vrea”.

³ Între croșete: „întru mijlocul meu și întru mijlocul tătine-tău, până”.

⁴ Între croșete roșii: „și”.

⁵ Idem: „va fi”.

⁶ În text, „vrêmea”, tăiat.

⁷ Notă marginală, de altă mână: „căce iubi sufletul acelu ce-l iubii pre el”.

⁸ Notă marginală, de aceeași mână: „dâspicături, gere-turi”; în text, greșit, „hășturile”.

⁹ În text este marcată cu roșu ordinea corectă în frază: „Și să făcu a doao a lunei în dzua a doao, și să socoti locul lui David și dzise Saul cătră Ionathan, ficiorul său”.

¹⁰ Completare marginală de altă mână: „fiului lui Iese”.

¹¹ Notă marginală, de aceeași mână: „zvîrlescu”.

Cap 21

¹ Completare la capătul rîndului, de altă mână: „David”.

² Între croșete: „și să făcu într-acêca dzi și să înfla la ușile cetății”.

Cap 22

¹ Completare marginală, de altă mână: „David”.

² Idem: „mie”.

³ Idem: „și șezu”.

⁴ Notă marginală de aceeași mână: „șarina”.

Cap 23

¹ Între croșete: „și calcă”.

² Completare marginală, de aceeași mână: „și-i răspunse lui Domnul”.

³ Corectură marginală de aceeași mână: „cul”, prin care

se propune înlocuirea desinenței de plural a substantivului „dobitoacele” cu cea de singular.

⁴ Între croșete: „și el cu David”.

⁵ În text apare „David” tăiat.

⁶ În text apare, tăiat cu linie roșie, „Saul” și e marcată corectura marginală, dar aceasta lipsește.

⁷ Completare marginală de aceeași mână: „și dzise David”.

⁸ Între croșete: „în Meserem”.

⁹ Idem: „la muntele Arinos în pămîntul Arinos”.

¹⁰ Idem: „în Mesara”.

¹¹ În text, repetat între croșete roșii: „întru pustiiul Maon”; pe margine mențiunea „greș.”, cu roșu.

Cap 24

¹ Notă marginală, de aceeași mână: „cîrezile”.

² Completare marginală, de altă mână: „este”.

³ Între croșete roșii: „mea”.

⁴ Idem: „și”.

⁵ Completare marginală, de altă mână: „legiuitor”.

Cap 25

¹ În text, „d” suprascris, tăiat.

² În text se repetă „Domnul”.

³ Notă marginală, de aceeași mână, nemarcată în rînd: „măgăriță”.

Cap 26

¹ Între croșete: „de cea prăvoasă”.

Cap 27

¹ Completare marginală, de aceeași mână: „ficiorul”.

Cap 28

¹ Notă marginală, de aceeași mână: „prelăstii”.

² Idem: „spinteca”.

³ Notă marginală, de aceeași mână: „sîrgui”, fără să fie marcată poziția cuvîntului în rînd.

Cap 29

¹ „Domnilor” este adăugat de aceeași mână în afara rîndului, la capătul acestuia, pe margine.

² Între croșete: „Și cuvîntu ucigaș să nu pui întru inima ta, căce bun tu înaintea mea”.

Cap 30

¹ Între croșete roșii: „lui”.

² Completare marginală, de altă mână: „dară”.

³ Între croșete roșii: „și”.

⁴ Între croșete: „căce nu mai puțini decît noi sintu”.

⁵ Notă marginală, de altă mână: „voao”.

⁶ Între croșete: „și celor den Amadi”.

Cap 31

¹ În text: „vaale”.

² Între croșete: „Și-l întoarsără pre el”.

Ms. 45 – Regi II

Cap 1

- 1 Între croșete scrise cu cerneală roșie: „lui”.
- 2 Între croșete scrise cu cerneală neagră: „pentru cei morți”.
- 3 Între croșete scrise cu cerneală neagră: „întru moarte te-ai rănit”.

Cap 2

- 1 Pe margine, de aceeași mină: „strucut”.
- 2 Idem: „șipotul”.
- 3 Între croșete scrise cu cerneală roșie: „preste șipot”.
- 4 Între croșete scrise cu cerneală roșie: „fratele tău”. Pe margine, cu cerneală roșie: „greși”.
- 5 Pe margine, de aceeași mină: „venia”.
- 6 Între croșete scrise cu cerneală roșie: „și”.

Cap 3

- 1 Între croșete scrise cu cerneală neagră: „și întră cătră ea Avenir”.
- 2 Între croșete scrise cu cerneală roșie: „cătră el”.
- 3 Pe margine, de aceeași mină: „lui”.
- 4 Idem: „David”.
- 5 Între croșete scrise cu cerneală neagră: „a lui”.
- 6 Repetat în text „cu pîine” și tăiat cu cerneală roșie.
- 7 Pe margine, de aceeași mină: „gusta”.

Cap 4

- 1 Pe margine: „acêstea”.
- 2 Idem: „izbindire”.
- 3 Idem, sinonimul: „bun vestitor”.
- 4 Idem, sinonimul: „ciunteadză”.
- 5 Idem: „feciorul lui Nir”.

Cap 5

- 1 Pe margine: „David”.
- 2 Idem: „și 33 ani au împărățit preste Israil și Iuda”.
- 3 Între croșete scrise cu cerneală neagră: „Iesivath, Nathan, Galomaan, Ievaar, Thethu, Alfalath, Nagheth, Nafec, Ionathan și Asemis Voalamath Elifaath”.
- 4 Pe margine: „ti[tanilor]”.

Cap 6

- 1 Pe margine: „ea”.
- 2 Idem: „o”.
- 3 Idem: „ea”.
- 4 Idem: „o”.
- 5 Idem: „ea”.
- 6 Idem: „o”.
- 7 Idem: „ea”.
- 8 Idem: „Domnul”.
- 9 Idem: „de Domnul”.
- 10 Idem: „sărindu, chiuind”.
- 11 Idem: „o”.
- 12 Pe margine: „ea”.
- 13 Pe margine: „ei”.

Cap 7

- 1 Pe margine: „pasă”.
- 2 Idem: „ci”.
- 3 Idem: „zidit”.
- 4 Idem: „că”.
- 5 Idem: „pînă”.
- 6 Între croșete scrise cu cerneală roșie: „cătră tine”.

Cap 8

- 1 Pe margine: „întru rob”.
- 2 Idem: „Raav”.
- 3 Între croșete scrise cu cerneală neagră: „și le luă pre êle Susachim, împăratul Eghiptului, căce să sui el la Ierusalim întru dzilele lui Rovoam, fiul lui Solomon”.

Cap 9

- 1 Pe margine: „tîni-tău”, adică „tătîni-tău”.
- 2 Idem: „sluga”.
- 3 Între croșete scrise cu cerneală roșie: „pîini”.

Cap 10

- 1 Între croșete scrise cu cerneală neagră: „și pre Roov”.
- 2 Pe margine: „fi”.
- 3 Idem: „încă”.

Cap 11

- 1 Între croșete scrise cu cerneală roșie: „ul lui”.
- 2 „somm” idem.
- 3 Între croșete scrise cu cerneală neagră: „ca să li grăiască cătră împăratul”.
- 4 Idem: „și mērse și spuse lui David toate cîte i-au porîncit lui Ioav”.

Cap 12

- 1 Pe margine: „Domnul pre”.
- 2 Între croșete scrise cu cerneală neagră: „și-i dzise lui: «Spune-m, dară, mie judecată»”.
- 3 Pe margine: „și au hrănit-o”.
- 4 Idem: „călătoriului”.
- 5 Idem: „ce”.
- 6 Idem: „pentru căce”.
- 7 Între croșete scrise cu cerneală roșie: „tu”.
- 8 Între croșete scrise cu cerneală neagră: „și dormi”.
- 9 Pe margine: „sîmți”.
- 10 Idem: „murit-au”.
- 11 Idem: „priveghii”.
- 12 Între croșete scrise cu cerneală neagră: „lui Molhom”.
- 13 Pe margine: „f”, adică „fier”.
- 14 Idem: „[cărâmidă]”.

Cap 13

- 1 Pe margine: „și”.
- 2 Idem: „dară”.
- 3 Între croșete scrise cu cerneală neagră: „nu frate”.
- 4 Idem: „și nu mîhni duhul lui Amnon, fiului său, căce iubia pre el căce dentii născut lui era”.
- 5 Tăiat „Amnon” cu cerneală roșie și scris pe margine, cu cerneală neagră, „Avesalom”.

- ⁶ Între croșete scrise cu cerneală neagră: „și au făcut Avesalom ospăț ca și ospățul împăratului”.
- ⁷ Tăiat „Amnon” cu cerneală roșie și scris pe margine „Avesalom lui Amnon”.
- ⁸ Pe margine: „fugiră”.
- ⁹ Între croșete scrise cu cerneală neagră: „la pogoriș și mărse strajnicul și spuse împăratului și dzise: «Oameni am vădzut den calea Oran, de o parte a muntelui»”.
- ¹⁰ Pe margine: „cînd”.
- ¹¹ Idem: „la pămîntul Hamaad”.
- ¹² Între croșete scrise cu cerneală roșie: „David”.

Cap 14

- ¹ Între croșete scrise cu cerneală neagră: „iaste”.
- ² Între croșete scrise cu cerneală roșie: „Ioav”.
- ³ Pe margine: „cine”.
- ⁴ Idem: „aceasta”.
- ⁵ Idem: „tău”.
- ⁶ Idem: „să să întoarcă”.
- ⁷ Idem: „și”.
- ⁸ Între croșete scrise cu cerneală neagră: „și să făcu muiere lui Rovoam, ficiorul lui Solomon. Și-i născu lui pre Avia”.

Cap 15

- ¹ Pe margine: „omul”.
- ² Idem: „pre lesne”.
- ³ Idem: „între croșete scrise cu cerneală roșie: „împăratul”.
- ⁴ Idem: „prostimea”.
- ⁵ Idem: „tăbăriră”.
- ⁶ Între croșete scrise cu cerneală roșie: „să puseră lîngă măslin întru pustiu și tot nărodul mergea pre aproape, țiindu-să de el și toți cei pentru el, oamenii și toți războinicii, 600 de oameni, și trecură cu mîna lui și tot herethi și tot ofelethi”.
- ⁷ Idem: „cu noi. Și-ncă vei scula locul tău, ieri era venirea ta și astăzi te voi porni”.
- ⁸ Între croșete scrise cu cerneală neagră: „pasă”.
- ⁹ Idem: „și împăratul”.
- ¹⁰ Între croșete scrise cu cerneală roșie: „pre aproape la rîul Chedrilor”.
- ¹¹ Între croșete scrise cu cerneală neagră: „și împăratul”.
- ¹² Idem: „făgăduinței Domnului”.
- ¹³ Între croșete scrise cu cerneală roșie: „și”.
- ¹⁴ Între croșete scrise cu cerneală neagră: „Și au trecut frații tăi și împăratul denapoia mea, au trecut tată-tău și acum”.

Cap 16

- ¹ Între croșete scrise cu cerneală neagră: „și 100 de finici”.
- ² Între croșete scrise cu cerneală roșie: „împărăția”.
- ³ Pe margine: „și adaose”.
- ⁴ Idem: „lor”.
- ⁵ Între croșete scrise cu cerneală roșie: „lui Avessalom”.

Cap 17

- ¹ Pe margine: „însuși”.
- ² Idem: „între ocni”.

- ³ Idem: „inima”.
- ⁴ Între croșete scrise cu cerneală neagră: „toți”.
- ⁵ Pe margine: „căci”.
- ⁶ Între croșete scrise cu cerneală neagră: „lui”.
- ⁷ Pe margine: „a lui Arahi”.
- ⁸ Între croșete scrise cu cerneală neagră: „a lui Arahi”.

Cap 18

- ¹ Între croșete scrise cu cerneală neagră: „tot”.
- ² Idem: „ca vro 20000 de oameni. Și să făcu acolo războiul rășchirat preste fața a tot pămîntul și prisosi dumbrava a mîncă den nărod mai mulți decît ceia ce au mîncat sabiia întru nărod”.
- ³ Între croșete scrise cu cerneală roșie: „și l-au stîlpit pre el luîndu stîlpul cel den”.
- ⁴ Pe margine: „el”.
- ⁵ Idem: „ieși”.

Cap 19

- ¹ Între croșete scrise cu cerneală neagră: „cunoaște ție căce”.
- ² Idem: „la poartă”.
- ³ Idem: „cătră toți”.
- ⁴ Idem: „și de la împărăția lui”.
- ⁵ Între croșete scrise cu cerneală roșie: „și”.
- ⁶ Idem: „mêlc”.
- ⁷ Pe margine: „trupul micu”.
- ⁸ Între croșete scrise cu cerneală neagră: „și poslușiră slujba ca să treacă împăratul”.
- ⁹ Pe margine: „la”.
- ¹⁰ Între croșete scrise cu cerneală neagră: „Israilul și”.
- ¹¹ Pe margine: „Iar”.
- ¹² Între croșete scrise cu cerneală neagră: „nici ș-au tăiat unghel lui”.
- ¹³ Pe margine: „făcut”.
- ¹⁴ Idem: „toată”.
- ¹⁵ Între croșete scrise cu cerneală neagră: „și”.
- ¹⁶ Pe margine: „cîntăreților”.
- ¹⁷ Idem: „miei”.
- ¹⁸ Idem: „și dzise”.

Cap 20

- ¹ Între croșete scrise cu cerneală roșie: „lui”.
- ² Pe margine: „mandia”.
- ³ Idem: „și ea ieși”.
- ⁴ Între croșete scrise cu cerneală neagră: „toate cetățile”.
- ⁵ Pe margine: „să au lipsit”.
- ⁶ Idem: „ca să ia capul a lui Savee, ficiorul lui Vohori”.
- ⁷ Pe margine: „de la Ghezal”.

Cap 21

- ¹ Între croșete scrise cu cerneală neagră: „lui strîmbătatea cu moartea”.
- ² Idem: „țitorii lui Saul”.
- ³ Pe margine: „pre carii au născut lui Saul”.
- ⁴ Idem: „cî”, respectiv: cî[te].
- ⁵ Și pe margine: „să slobonogiră”.

⁶ Între croșete scrise cu cerneală roșie: „și să slobonogiră și-i luă pre ei Dan, ficiorul loa, dentru strănăpoții uriașilor”.

⁷ Între croșete scrise cu cerneală neagră: „și-l mîntui pre el Avesa”.

⁸ Pe margine: „pre Sef, întru nepoții lui Rafă”.

⁹ Între croșete scrise cu cerneală roșie: „pre”.

¹⁰ Idem: „lui”.

¹¹ Idem: „casă”.

Cap 22

¹ Între croșete scrise cu cerneală roșie: „cîntare”.

² Pe margine: „pre el”.

³ Idem: „zidiu” și, între croșete scrise cu cerneală roșie: „întărit”.

⁴ Idem: „dosul”.

⁵ Idem: „mărturisi-mă-voi”.

Cap 23

¹ Între croșete scrise cu cerneală roșie: „den”.

² Pe margine: „Domnul”.

³ Idem: „scos”.

⁴ Idem: „ficior Dudi”.

⁵ Între croșete scrise cu cerneală neagră: „în Siran”.

⁶ Între croșete scrise cu cerneală roșie: „și”.

⁷ Pe margine: „părții”.

⁸ Între croșete scrise cu cerneală roșie: „și”.

⁹ Pe margine: „la”.

¹⁰ Între croșete scrise cu cerneală neagră: „Și adunarea celor striimi de feli atuncea în Vithlêcm”.

¹¹ Pe margine: „zăpezii”.

¹² Între croșete scrise cu cerneală neagră: „ca un lemn de punte”.

¹³ Între croșete scrise cu cerneală roșie: „aceastea-s”.

¹⁴ Idem: „lui David”.

¹⁵ Idem: „Dudi”.

¹⁶ Pe margine: „văru-său”.

¹⁷ Între croșete scrise cu cerneală roșie: „dentru fiii lui Anothitu”.

¹⁸ Idem: „ficior”.

¹⁹ Idem: „efîatheului”.

²⁰ Pe margine: „și Vaan, ficior lui Agarîn”.

²¹ Între croșete scrise cu cerneală roșie: „multu putêrnîc fîiu galaadditean”.

²² Idem: „Ghîrav ethineul”.

Cap 24

¹ Între croșete scrise cu cerneală roșie: „în”.

² Repetare, scrisă între croșete cu cerneală roșie: „și ca pre ei”.

³ Pe margine: „întări”.

⁴ Idem: „vedea”.

⁵ Între croșete scrise cu cerneală roșie: „cătră”.

⁶ Idem: „euvîntu”.

⁷ Idem: „sîntu”.

⁸ Între croșete scrise cu cerneală neagră: „cite trêle”.

⁹ Idem: „și dzile și dzileli sêcerii de grîu”.

¹⁰ Idem: „Și au început pierirea în nărod”.

¹¹ Pe margine: „mîngîie”.

¹² Între croșete scrise cu cerneală neagră: „sîntu păstoriul”.

¹³ Idem: „obroace”.

Ms. 4389 – Regi I

Cap 2

¹ Pe margine, de aceeași mină: „cîntecul Annei”.

² Idem: „pulbere”.

³ Idem: „La latini mêrge într-alt chip într-acest loc”.

⁴ Idem: „Vezi păcatul feciorilor lui Iliia preotul”.

⁵ Idem: „jărtvei”.

Cap 3

¹ Pe margine, de aceeași mină: „trimêsă”.

² Idem: „Strigă Domnul pre Samoil întii”.

³ Idem: „nu cunoștea”.

⁴ Idem: „Se cade să-ș invêțe părinții pre feciori să aibă frică de Dumnezeu, ca să nu petreacă rău”.

⁵ Omis în text, suprascris apoi, de aceeași mină: „fiul meu”.

Cap 4

¹ Pe margine, de aceeași mină: „cei de alt neam”.

² Idem: „pulbere”.

³ În ms., greșit: „Deră”.

⁴ Pe margine, de aceeași mină: „Au perit feciorii lui Iliia”.

Cap 5

¹ Pe margine, de aceeași mină: „Căzu Dagon, Dumnezeul lor, înaintea sicriului Domnului”.

² Idem: „La slovêni zice muști”.

³ Idem „la slovêni zice «de aur», iar la latini «de cojoc»”.

Cap 6

¹ Pe margine, de aceeași mină: „muști”.

² Idem: „muște”.

³ Idem: „filistimlênii”.

⁴ Idem: „muștele”.

⁵ Idem: „Trimêseră filistimlênii sicriul Domnului”.

⁶ Idem: „Voievozii zbiera”.

⁷ Idem: „voievozi”.

⁸ Idem: „voievozi”.

⁹ Pe margine, de aceeași mină scris cu cifre arabe: „50000”.

Cap 7

¹ Pe margine, de aceeași mină: „preoțiră”.

² Între paranteze rotunde, în ms.: „și fură 20 de ani”.

³ Ppe margine, de aceeași mină: „boiarii”.

Cap 8

¹ Pe margine, de aceeași mină: „Cerșură israitlênii să le puie împărat”.

² Idem: „dăfăimară”.

³ Idem: „tot dobitocul”.

Cap 9

- ¹ Pe margine, de aceeași mină: „măgărățele”.
- ² Între paranteze rotunde, în ms.: „Că mai înainte așa zicea întru Israil oricine mergea să întrebe pre Dumnezeu, zicea: «Blăm, să mîrgem la provideț!»; că pre cela ce-l chiamă acum oamenii prooroc, atunci se chiema provideț”.
- ³ Idem: „înălțime”.
- ⁴ Idem: „înălțime”.
- ⁵ Idem: „înălțime”.
- ⁶ Idem: „nălțime”.
- ⁷ Idem: „măgărățele”.
- ⁸ Idem: „steagul”.
- ⁹ Idem: „Era Saul de oameni proști și săraci”.
- ¹⁰ Idem: „bucătariului”.
- ¹¹ Idem: „înălțime”.

Cap 10

- ¹ Pe margine, de aceeași mină: „împărat”.
- ² Idem: „la latini despre amiazăzi”.
- ³ Idem: „înălțime”.
- ⁴ Între paranteze rotunde, în ms.: „Și cu mă voiu pogori la tine”.
- ⁵ Pe margine, de aceeași mină: „Fu Saul prooroc”.
- ⁶ Idem: „unchiul”.
- ⁸ Pe margine, de aceeași mină: „dăfăimat”.
- ⁹ Idem: „Era Saul om nalt”.
- ¹⁰ Idem: „spuse”.
- ¹¹ Idem: „cei ucigași”.

Cap 11

- ¹ Pe margine, de aceeași mină: „făgăduință”.
- ² Idem: „soli”.
- ³ Idem: „soli”.
- ⁴ Idem: „La latini: Israil 40000, iar Iuda 30000; la greci: Israil 600000, iar Iuda 70000, iar noi am pus ca la sloveni”.
- ⁵ Idem: „pînă dède zăduful”.

Cap 12

- ¹ Pe margine, de aceeași mină: „desișurilor”.
- ² Omis în text, suprascris apoi, de aceeași mină.
- ³ Pe margine, de aceeași mină: „Se minie Domnul să cerșură israiltênii împărat”.

Cap 13

- ¹ Pe margine, de aceeași mină: „Se minie Domnul întii pre Saul”.
- ² Idem: „tabăra”.
- ³ Idem: „tabăra”.
- ⁴ Idem: „cîmpurele cu hrana”.
- ⁵ Idem: „Nu era Israil slobod să lucrêze la fier”.
- ⁶ Idem: „suliță”.

Cap 14

- ¹ Pe margine, de aceeași mină: „peșterile”.
- ² Idem: „tabăra”.
- ³ Între paranteze rotunde, în ms.: „Că într-acêde zile era siciul Domnului cu feciorii lui Israil”.

- ⁴ Pe margine, de aceeași mină: „gedêlei”.
- ⁵ Între paranteze rotunde, în ms.: „Și slăbiră oamenii”.
- ⁶ În ms., greșit: „cînt”.
- ⁷ Pe margine, de aceeași mină: „crunt”.
- ⁸ Idem: „crunt”.
- ⁹ Între paranteze rotunde, în ms.: „Iar nărodul zise lui Saul: «Nu iaste bun acest cuvînt!»; iar Saul îl înfruntă pre nărod și aruncară sorți pentru dînsul și pentru fiiu său, Ionathan”.
- ¹⁰ Idem: „gedêlei”.
- ¹¹ În ms., greșit: „tatată”.

Cap 15

- ¹ Pe margine, de aceeași mină: „La greci zice: Semînția Iudei 30000”.
- ² Idem: „Se rugă Samoil noaptea”.
- ³ Idem: „Vezi pentru ascultare”.
- ⁴ Idem: „Junghe Samoil pre Agag, împăratul Ammalicului”.
- ⁵ Idem: „Au pus împărat”.

Cap 16

- ¹ Pe margine, de aceeași mină: „unsului”.
- ² Idem: „Samoil unse pre David spre împărăție”.
- ³ Idem: „Năcăji pre Saul duhul cel hiclean”.
- ⁴ Idem: „o crospic”.
- ⁵ Idem: „spătar al doilea”.

Cap 17

- ¹ Pe margine, de aceeași mină: „Vezi cît au fost Goliath de nalt”.
- ² În ms., greșit: „de supra”.
- ³ Pe margine, de aceeași mină: „Grăia Goliath să iasă om den Israil să se bată cu dînsul”.
- ⁴ Între paranteze rotunde, în ms.: „De care se-au zis mai sus”.
- ⁵ Pe margine, de aceeași mină: „sîmbăta”.
- ⁶ Idem: „ținu Eliav de rău pre David pentru când se brodiia a se bate cu Goliath”.
- ⁷ Idem: „Era David om vîrtos”.
- ⁸ Între paranteze rotunde, în ms.: „Că era arme multe pre dînsul”.
- ⁹ Pe margine, de aceeași mină: „teșila”.
- ¹⁰ Idem: „tot pămîntul”.
- ¹¹ Idem: „Ucise David pre Goliath”.
- ¹² Idem: „sabiia”.

Cap 18

- ¹ Pe margine, de aceeași mină: „alătură”.
- ² Idem: „jurămînt”.
- ³ Idem: „cenghierêse”.
- ⁴ Idem: „Avu dară muierii mai mult pre David decît pre Saul”.
- ⁵ Idem: „în lăuta”.
- ⁶ Idem: „spăre”.
- ⁷ Idem: „Să nu-l omor eu”.
- ⁸ Idem: „Vezi hieleniia lui Saul”.
- ⁹ Idem: „vitejie”.
- ¹⁰ Idem: „nu de boiari”.
- ¹¹ Idem: „Dède Saul pre fie-sa după David”.

Cap 19

Pe margine, de aceeași mină: „Spuse Melhola lui David: „Căci tu pînă ai fugit”

Idem: „Căci ai săvîrșit zecile pînă zădărnice care o puneai peste cap”

Idem: „Promoarea singurii lui Saul”

Cap 20

Pe margine, de aceeași mină: „mamintul”

Idem: „Faci Ioanathan legătură cu David și se jurară amical”

Idem: „Ce semn puse Ioanathan de pace și de nepace lui David, cînd-l ascuțise la cîmp”

Idem: „Paranteze rotunde, în ms.: „cum taste obreina”

Pe margine, de aceeași mină: „podrazumeanul de curvă”

Idem: „Aru Saul să omoare pre Ioanathan pentru David”

Idem: „Se dăspun David de Ioanathan cu mare plîngere”

Cap 21

Pe margine, de aceeași mină: „biserică”

Idem: „avatah”

Idem: „Lui David pînea cea sfîntă să mîninge de la masa Domnului”

Idem: „La latin zice «dumeul»”

Idem: „La sloven zice «după masa cea sfîntă»”

Idem: „Se făcu David de frică nebun și bătăios”

Cap 22

Pe margine, de aceeași mină: „țară”

Idem: „țară”

Idem: „biserică”

Idem: „Cîse Saul preotii Domnului în pîzma lui David”

Idem: „cîntă”

Cap 23

Pe margine, de aceeași mină: „Și cești ce sint cu mine”

Idem: „mîre Ioanathan iar la David”

Idem: „pulberos”

Idem: „pulberos”

Idem: „Cînd vru Saul să prinză pre David iar olăcarii și mearseră îndărăt cu altă veste”

Cap 24

Pe margine, de aceeași mină: „Lui David poala dulă-
nului Saul”

Idem: „Se jură David lui Saul”

Cap 25

Pe margine, de aceeași mină: „Muri Samoil”

Idem: „Muri Vebai”

Idem: „obratec”

Idem: „stațide”

Idem: „Mêrse Avighea, mîrșea lui Navan, cu poelon
în mîna lui David”

Idem: „Dede Saul pre fiessa, Melhola, mîrșea lui Da-
vid, după alt bărbat Uhar Galim”

Cap 26

Pe margine, de aceeași mină: „ceel prăfos”

Idem: „vasul ceel de apă”

Idem: „Lui David sulita și mataraoa lui Saul”

Idem: „lat: perdux, grecii: ἀπόδο, slav: noštun vran”

Cap 27

Pe margine, de aceeași mină: „Fugi David de frică lui
Saul în Filistimlenni”

Cap 28

Pe margine, de aceeași mină: „Mêrse Saul la vrăptoare”

Idem: „azime”

Cap 29

Pe margine, de aceeași mină: „fântina”

Idem: „Nu vrură voievozii filistimlennilor să lase pre
David să meargă cu dinșii la războiu”

În ms., greșit: „și și”

Pe margine, de aceeași mină: „cea și un inger al lui
Dumnezeu”

Cap 30

Pe margine, de aceeași mină: „Ammalitennii robiră ce-
tatea unde șădea David întru filistimlenni și-i robiră și
muierile lui”

Idem: „Judei”

Idem: „Bătu David pe ammalitenni și scoase tot de la dinșii”

Idem: „jaemanul”

Idem: „Vezi pentru împărțeala dobinzii de la război”

Cap 31

Pe margine, de aceeași mină: „Muriră feciorii lui Saul”

Idem: „Muri și Saul”

Idem: „în zidul”

Ms. 4389 – Regi II**Cap 1**

Pe margine, de aceeași mină: „Această brățare era un
lueru de aur făcut ca o brățare, care o dăruia împărații
la oamenii cei războinici de o purta ca un semn de
vitejie la brațul mîinii ceii stîngi”

Între paranteze rotunde, în ms.: „Și porănei să învețe pre
feciori Iudei a săgeta cum iaste scris în cartea adevărîței”

Cap 2

Pe margine, de aceeași mină: „Se da îndărăt”

Idem: „Muri Asail, fratele lui Ioav, de mîna lui Avener”

În ms., greșit: „dastă mineață”

În ms., greșit: „Iugi”

Cap 3

Pe margine, de aceeași mină: „Trimêse David de-și
cersu muiarea iarășii”

Idem: „Omori Ioav pre Avener”

Idem: „înfrîntură”

⁴ Idem: „Blestemă David pre Ioav căci au omorît pre Avener”.

⁵ Idem: „Plinse David pentru Avener”.

Cap 4

¹ Pe margine, de aceeași mină: „boiari ai srimbătății”.

² Idem: „În ce chip a șchiopat feciorul lui Ioanathan”.

³ Idem: „fata cea den casă”.

⁴ Idem: „Muri Ievust, feciorul lui Saul, ucis”.

⁵ Idem: „Omorî David pre cei ce ucisese pre feciorii lui Saul”.

Cap 5

¹ Pe margine, de aceeași mină: „Cît au împărățit David și de cîți ani au fost cînd au șazut împărat”.

² Idem: „La latini sînt numai pîn aici”.

³ Idem: „șantă”.

Cap 6

¹ Pe margine, de aceeași mină: „La latini zice 30000: la slovêni 700000, iar aici am pus ca la greci”.

² Idem: „mîna”.

³ Idem: „Muri Ozîia căci apucă sieriul Domnului”.

⁴ Idem: „danțuri”.

⁵ Între paranteze rotunde, în ms.: „Și deaca trecură ceia ce purta sieriul 6 pași, iar ei junghiară vitei și miei”.

⁶ Pe margine, de aceeași mină: „La latini nu mai iaste acest rînd”.

⁷ Idem: „Juca David înaintea sieriului”.

⁸ Idem: „Nu mai născu Melhola feciori”.

Cap 7

¹ Pe margine, de aceeași mină: „Să nu facă David bisê-rica lui Dumnezeu, ce fîiu-său”.

² Idem: „bătaia”.

³ Între paranteze rotunde, în ms.: „Saul”.

⁴ Între paranteze rotunde, în ms.: „Iaste”.

Cap 8

¹ Între paranteze patrate, în ms.: „Apoi le luoă Susachim, împăratul Eghiptelui, cînd veni în Ierusalim în zilele lui Rovoam, feciorul lui Solomon”.

² Idem: „Și dentr-acea aramă făcu Solomon marea cea de aramă și stîlpîi și baia și alte vase toate”.

³ Pe margine, de aceeași mină: „făgădui”.

⁴ Idem: „făgădui”.

⁵ Idem: „catastișă”.

⁶ Idem: „preoți”.

Cap 9

¹ Pe margine, de aceeași mină: „bucate”.

² În ms., greșit: „stăpănulul”.

³ În ms., greșit: „împăratate”.

Cap 10

¹ Pe margine, de aceeași mină: „Rase Annon barbile solilor lui David”.

² Idem: „pentru”.

Cap 11

¹ Pe margine, de aceeași mină: „lunătăema”.

² Idem: „colibi”.

³ Idem: „Muri Urie cu învățatura lui David”.

Cap 12

¹ Pe margine, de aceeași mină: „Mêrse Nathan prorocul la David de-l întrebă cu pildă pentru Une și pentru Vîrsaviia”.

² Idem: „streîn”.

³ Idem: „Rascaianie Davidvo”.

⁴ Idem: „Iubitul Domnului”.

⁵ Idem: „Nu vru Ioav să ia cetatea, ce chemă pre David să o ia el”.

Cap 13

¹ Pe margine, de aceeași mină: „Fu Ammon cu soru-sa, Thamar”.

² Idem: „vărgată”.

³ Idem: „vărgată”.

⁴ Idem: „vâietindu-se”.

Cap 14

¹ Pe margine, de aceeași mină: „semenția”.

² Idem: „nărodului”.

³ Idem: „Era Avesalom frumos”.

⁴ Între paranteze rotunde, în ms.: „Că în toti anii și-l tundeă că-i era cu greu de dînsul și deaca se tundeă”.

Cap 15

¹ Pe margine, de aceeași mină: „Se sculă Avesalom pre tată-său”.

² Idem: „n-au știut”.

³ Omis în text, suprascris apoi, de aceeași mină: „muieri”.

⁴ Idem: „u slovean: care se clocnîia”.

⁵ Idem: „care mîngăia”.

⁶ Idem: „u slav, i grec: la Rosa”.

Cap 16

¹ Pe margine, de aceeași mină: „Rosa”.

² Idem: „Blestema Semei pre David”.

³ În ms., greșit: „cătră cătră”.

⁴ Pe margine, de aceeași mină: „zăvêse”.

⁵ Idem: „Se culeă Avesalom cu posadnicele tătine-său”.

Cap 17

¹ Între paranteze rotunde, în ms.: „Ei vor fi osteniti și mîinile le vor fi slabe”.

² Pe margine, de aceeași mină: „amărite”.

³ Omis în text, supraseris apoi, de aceeași mină: „nărodul lui”.

⁴ Pe margine, de aceeași mină: „Aseunse o mulare pre iseoadele lui David”.

⁵ Idem: „Se spănzură Ahitofel”.

⁶ Idem: „orz făcut trahană”.

Cap 18

¹ Pe margine, de aceeași mină: „erutat”.

² Idem: „u latini gedêle”.

- ³ Idem: „Muri Avesalom”.
⁴ În ms., greșit: „Deră”.
⁵ Pe margine, de aceeași mină: „Se spune veste”.
⁶ În ms., o sincopă: „miu”.
⁷ Pe margine, de aceeași mină: „plinsul lui David după Avesalom”.

Cap 19

- ¹ În ms., greșit: „părăția”.
² Între paranteze rotunde, în ms.: „Și tot cuvântul lui Israil au venit în casa lui”.

Cap 20

- ¹ Pe margine, de aceeași mină: „Nu se mai culcă cu êle”.
² Idem: „Nu mai lovi a doa oară”.
³ Idem: „Ucise loav pre Amisai cu hielenie”.
⁴ Idem: „Pieri Savei, feciorul lui Vohor”.
⁵ Numerotare marginală greșită: „34”.
⁶ Pe margine, de aceeași mină: „scriitor”.

Cap 21

- ¹ Între paranteze rotunde, în ms.: „Dară gavaonitênii nu sint den feciorii lui Israil, ce den sâmința lui Ammorei.

Iar feciorii lui Israil se-au jurat lor să nu rădice războiu asupra lor. Iar Saul cercă să-i calce, că ce-i pizmiră feciorii lui Israil și ai Iudei”.

- ² Pe margine, de aceeași mină: „jurămîntul”.
³ Idem: „uriaș cite cu 6 dêgete”.

Cap 22

- ¹ Pe margine, de aceeași mină: „Mă pofti”.
² Idem: „sări”.
¹ Pe margine, de aceeași mină: „uriașului”.
² Idem: „în șanț”.
³ Idem: „pofti”.
⁴ Idem: „Ce o vărsă Domnului”.
⁵ Idem: „asculte”.

Cap 24

- ¹ Pe margine, de aceeași mină: „Făcu David seamă în țară”.
² Idem: „la latini: 7”.
³ Între paranteze rotunde, în ms.: „Că milele lui sint multe”.
⁴ Pe margine, de aceeași mină: „Muriră israiltêni, căci făcu David seamă”.

COMENTARIILE

Comentariile unui text urmează, de fiecare dată, un principiu (și un scop, totdeauna subiacent, dar și un public). Seria MLD, așa cum se înfățișează ea pînă acum, oferă explicații centrate pe receptarea modernă a textului biblic, pe relevanța, în context românesc, a scrierilor revelate, a traducerilor acestora, pe avatarurile textului sacru în contexte culturale antice și moderne. Comentariile acestui volum își propun, ca scop principal, detectarea modului în care „corpul străin” al Scripturilor este asimilat în cultura română incipientă, în speță modalitatea în care traducătorii se raportează la textul / textele sursă.

Determinantă pentru toate traducerile vechi ale Scripturii în limba română, Septuaginta (și limba greacă, în care LXX se constituie) va fi referința permanentă a comentariilor. Desigur, distribuția textelor de bază, cele de la care pleacă traducerile vechi românești, obligă la consultarea tradițiilor biblice latină, slavonă, maghiară etc. Fundamentală va fi considerată însă raportarea la textul septuagintal elin, care este considerat de autoritate (direct sau prin reflex) de către toți autorii versiunilor publicate în acest volum.

Cum un text nu-și poate oferi singur semnificația, el fiind parte a unei literaturi ce se împărtășește din aceeași limbă, importantă va fi și contextualizarea culturală și lingvistică (a LXX, dar și a traducerilor românești ale textului biblic), care poate oferi indicii despre tipul de traducător (și cititor) implicat.

Este previzibilă, în consecință, insistența pe exegeza greacă aplicată acestui tratat, așa cum cititorul va constata în continuare. Explicațiile grecești antice și medievale sînt necesare pentru înțelegerea LXX din două perspective. Ele au, mai întîi, avantajul evitării inadecvării: este incongruu filo-logic să afli semnificația unui text grec prin recurs la explicațiile date versiunii ebraice sau latine atunci cînd LXX a fost percepută ca un text redactat în limba greacă, un text autonom, de autoritate, complementar unei imense literaturi exegetice de expresie greacă. În al doilea rînd, este evitat astfel anacronismul ce pîndește adesea comentariul: referințele culturale al traducătorilor secolului al XVII-lea erau determinate de „autoritățile” asumate de evul lor și mai puțin de critica biblică a secolului al XX-lea.

Desigur, gradul de percepere a textului grec în contextul său original, grecesc, este diferit de la o versiune la alta. Astfel, exemplar este Ms. 45, care își propune prin actul traducerii nu doar asumarea situației lexicale și gramaticale din originalul grecesc, respectarea exegezei de autoritate, *i.e.* a exegezei antice și medievale (care adesea construiește semnificația unor pasaje septuagintale prea puțin clare), ci și configurarea lexicală, morfologică și sintactică a unei limbi vernaculare insuficient pregătite pentru a găzdui o traducere a LXX. Cel care a redactat Ms. 45, dar și cel care a „diortosit” această versiune a LXX par a fi scris pentru congenerii: textul elin este

echivalat fidel, fără excesive acomodări la un cititor neprevăzut, care nu s-ar putea orienta în literatura complementară, patristică și postpatristică, ce oferă explicații pentru multe din „neclaritățile” LXX.

În fapt, chiar situația specială a LXX în contextul literaturii eline a făcut necesară o literatură exegetică care să ofere semnificația, adesea absconsă, a scripturii grecești: dubletul „Sfînta Scriptură și Sfînta Tradiție”, consacrat de catehismul tradițional ca izvor doctrinar, are și o semnificație hermeneutică, cele două realități, Scriptura greacă și exegeza ce o explică, oferindu-și reciproc posibilitatea de înțelegere. Așa încît „literalismul” evident în Ms. 45 este mai puțin o consecință a observării sacralității textului tradus (în cele din urmă, și traducătorii B1688 și Ms. 4389, care nu își asumă „litera” așa cum face Ms. 45, consideră textul biblic drept revelat, sacru), cît practica-re a unei singulare, în context local, filosofii a traducerii. Merită amintit că și autorul Ms. 45 a avut la dispoziție, de altfel, mai multe versiuni biblice (prefața manuscrisului mărturisește despre aceasta, amintind OSTROG, două ediții ale VULG., precum și alte ediții ale Bibliei), însă el a evitat mixarea surselor biblice în scopul obținerii unei traduceri clare, coerente, neproblematică pentru cititorul mediu.

Acuitatea este diminuată în cazul B1688, care se dezvoltă în alte circumstanțe lingvistice, cu o altă percepere a situației LXX în context lingvistic și literar elin. Ediția tipărită a Bibliei este și ea adresată unor congeneri, însă de această dată competența generală lingvistică nu este însoțită de performanța evidentă în Ms. 45. Ori poate scepticismul privitor la accesul facil la literatura complementară LXX a produs o altă proiecție a cititorului „ideal”: lipsit de competență evidentă, filologică sau teologică, el trebuie să parcurgă fără dificultăți majore textul LXX, ce primește astfel clarificări prin intermediul altor versiuni biblice.

În fine, Ms. 4389, prin raportarea la versiunea slavonă (și ea de autoritate, de vreme ce OSTROG era produsul unor coreligionari, chiar dacă ediția slavonă se situează de multe ori în descendența VULG. prin soluțiile date locurilor dificile, deloc puține, din LXX), evită asumarea textului dificil al LXX. Este de la sine înțeles că Ms. 4389 ignoră complementul exegetic al LXX, oferind astfel o traducere pentru cititorul neexersat în literatura conexă greacă. Chiar opțiunea pentru OSTROG (ales în defavoarea LXX grecești, un text de autoritate în spațiul ortodox, care va fi părut însă nu tocmai limpede) îl punca în poziția, favorizantă, a celui care poate ignora tradiția exegetică a LXX, cîtă vreme textul slavon neambiguu, care nu solicita consultarea vreunui corp interpretativ, era lipsit de un complement exegetic semnificativ. Așa că termenul „normalizare”, utilizat în unele din comentariile ce urmează, indică acțiunea (intermediată) de adecvare a textului LXX la un cititor care nu reușește să plaseze

la o nouă traducere a VI în contextul ei original, elin. Așa că titloul care negărează, pînă la uitare, contextul LXX, cititorului de astăzi. Exemplară pentru această a doua de normalizare este versiunea din Ms. 4389, al cărei autor dorește să ofere publicului o traducere adaptată culturii române incipente, de influență occidentală. Dacă valoarea traducerii Ms. 4389 este discutabilă din perspectivă septuagintală, este evident că inițiativa „profetică” a traducătorului, care a mizat pe „mitarea” noastră, a fost confirmată.

În final, menționez că observațiile ce indică fidelitatea, corectitudinea traducerii au fost făcute, de cele mai multe ori, în cazul în care edițiile moderne ale LXX se deosebesc de FRANKEL; în aceste circumstanțe, consultarea edițiilor recente ale LXX nu este dezirabilă¹.

I Regi

Cele două cărți (1 și 2 Reg.) se referă și la viața lui Samuel, de aceea mai figurează sub denumirea 1 Samuel și 2 Samuel, deși Samuel nu este autorul celor două cărți, nici nu este singurul personaj despre care se relatează, cum o demonstrează prezența unor personalități dominante ca Ana, Saul, Ionatan și Abesalom. Cărțile lui Samuel se numără între operele istorice deuteronomiste (*1. div. ion. Regum*) (I. E. – P.M.).

Senecra intitulată curent *Prima carte a Regilor* alcătuită în Biblia ebraică, împreună cu *A doua carte a Regilor*, tratatul numit *Samuel*, LXX divide tratatul biblic ebraic *Samuel*, numind părțile astfel rezultate Βασιλειῶν Α' ('Prima [carte] a Împărățiilor'), respectiv Βασιλειῶν Β' ('A doua [carte] a Împărățiilor'). Diviziunea prezentă în LXX a trecut și în Biblia ebraică (după 1517). Inspirat probabil de VULG., autorul Ms. 4389 sugerează, prin titlu, istoricului denumiri acestui tratat biblic. Trebuie observat că titlul asumat de modernitate, *Prima carte a Regilor*, este dator influenței VULG., care a considerat că în titlul ebraic trebuie citit substantivul *malahim*, i.e. *Regi, Împărați*, și nu ebraicul *malahoth*, i.e. *Regate, Împărății* (v. Jeronim, *Prologus in libro Regum*, pentru justificarea traducerii titlului).

¹ Rămân dator amabilității Universității din Konstanz, care mi-a oferit posibilitatea unui stagiu de documentare în vederea redactării comentariilor. Mulțumesc doamnei Gabriela Haja, precum și domnilor Mihai Moraru și Eugen Munteanu pentru sugestiile și completările ce au îmbunătățit semnificativ comentariile ce urmează (id. Eugen Munteanu a lămurit în plus, cu maximă amabilitate, mai multe situații neclare din traduceri în românești ale Bibliei prin apel la OSTROE, lucru pentru care îi rămân recunoscător). Neajunsurile și erorile încă prezente încă în text rămân, firește, în sarcina mea (Adrian Muraru).

² La redactarea comentariilor, redactate de Adrian Muraru, au contribuit de asemenea Elsa Lüder și Paul Miron. Intervenițiile domnilor vor fi marcate prin inițialele numelor, puse în paranteză de la finalul fiecărui comentariu care le aparține (Gabriela Haja).

I, 1-28

Crestinismul premiu în interpretează primul capitol al tratatului biblic ca miza a ato ermeiei divine. În lectură secundă, motivele primului capitol reăsă: sterilitatea, nașterea sint citite alegorie, descriind un discurs sp al. Modernitatea vede în primul capitol al I Reg. o secvență bibl narativă comună, cea a trecerii de la infertilitate la naștere, c strategie narativă secundă, cea a tranziției de la nemulțumire la mi cure. Așadar, subtextul sugerează neputința omului, contrastivă ato ermeiei divine.

I, 1

Ms. 45 încearcă diferențierea între εἶναι și γίνεσθαι, traducind primul verb al versetului să *făcu*. În B1688 și Ms. 4389 se recurge la verbul 'a fi': *fu*. Ulterior, în tradiția biblică românească este utilizat, în acest context, verbul *a fi* (B1760: *fost-au* (proxim versiunilor B1874 și B1921), B1819: *era* (ca și B1914, B1926, B1936, B1939). Rațiunea distincției practicate în Ms. 45 este fundamental teologică: traducătorul pare un bun cunoscător al exegezei creștine, care distinge între cele două verbe. Însă această opțiune nu este o „găselniță” a hermeneuticii creștine, ci recurge la o distincție clasică în exegeza antică, cea care asociază verbul εἶναι cu existența „tare”, care nu cunoaște apariție sau dispariție, verbul γίνεσθαι căzînd în lotul precarului, al „ființei” care abia își merită numele, avînd parte de naștere și picire.

O bună exemplificare a acestei proceduri exegetice ne oferă Iulian Apostatul, care, adversar declarat al „galileenilor”, nu poate fi suspectat de adoptare a practicilor exegetice creștine. Discutînd despre tipurile de ființare amintite în Biblie, Iulian observă, chiar în primele rînduri ale lucrării sale polemice, că îngerii, care sînt amintiți în multe rînduri în scripturile creștine, nu au o situație clară: „[Moise] a spus în mai multe rînduri și în felurite chipuri că [îngerii] îi slujesc lui Dumnezeu, însă nu a spus nicidecum dacă ei au luat ființă (γεγονότες) sau sînt necreați (ἀγένητοι), dacă au fost făcuți (γεγονότες) de unul, dar au fost puși să slujească altuia”. Bănuind că replica unui creștin ar putea fi apelul la Scriptură, indicînd primul capitol al *Facerii* ca lămuritor, discursul polemistului anticreștin va observa în continuare primul capitol al acestui tratat biblic: „[Moise] spune că Dumnezeu a poruncit ca unele să ia ființă (γενέσθαι), cum ar fi lumina și tăria, iar pe altele le-a făcut (ποίησαι), cum ar fi cerul și pămîntul, soarele și luna, iar altele au ființă (ὄντα), însă sînt ascunse, indicîndu-le la un moment dat, așa cum sînt, cred, apa și uscatul. Pe lângă acestea, nici despre facerea (γενέσεως) sau crearea (ποίησεως) duhului nu a îndrăznit să spună, declarînd doar că «și un duh al lui Dumnezeu se purta deasupra apei». Însă nu clarifică nimic despre faptul că este necreat (ἀγένητον) sau a luat ființă (γένονεν)”.

Acest discurs ezitant și parțial despre univers este opus doctrinei lui Platon, care ar fi, în opinia renegatului, limpede și complet. Spre exemplificare, Iulian va cita *in extenso* din capitolul întii al *Facerii*, continuîndu-și analiza: „Desigur, în privința acestora [Moise] nu spune nici că abiașul, nici că întunericul, nici că apa a fost făcută (πεποίησθαι) de Dumnezeu, deși ar fi trebuit ca cel ce a spus despre lumină că a luat ființă (γένονεν) la pronunța

lui Dumnezeu să spună și despre noapte, și despre abis, și despre apă. Și nu a spus nimic despre totalitatea celor ce au luat ființă (γεγονότων), deși le-a amintit adesea. Pe lângă acestea, nici despre facerea (γενέσεως) sau crearea (ποίησεως) îngerilor nu a amintit, nici despre modul în care și i-a procurat. Ceca ce urmează în textul apostatului este un citat din Platon (*Timaios* 28b), care oferă tocmai ceca ce Moise refuză să ne transmită, și anume o identificare clară a tipurilor de ființare și un discurs general despre univers. Căci Platon răspunde la întrebarea: „Iară întregul cer, sau univers – sau oricum se numește, numiți-l și altfel, cu numele pe care îl doriți – a fost (ἦν) dintotdeauna, neavînd nici un început al facerii (γενέσεως), sau a luat ființă (γένονεν), luîndu-și început dintr-un anume principiu? — A luat ființă (γένονεν), căci este vizibil și pipăibil și are corp. Iar toate ce sînt în acest fel sensibile, care sînt asumate prin opinie, dimpreună cu simțul [se arată a fi luat ființă (γινόμενα) și născute (γεννητά)]. Astfel așadar, urmînd discursul probabil, trebuie spus că acest cosmos este un vietuitor însufletit dotat cu inteligență și cu adevărat a luat ființă (γένεσθαι) datorită proniei Zeului” (*Contra Galilaeos*, 1).

În concluzie, distincția practică de Ms. 45, care deosebește între verbele εἶναι și γίνεσθαι, era una uzuală pentru un cititor exersat al literaturii grecești: profitul speculativ obținut din observarea distribuției verbelor existenței fiind indiscutabil, un bun traducător se va strădui să transmită diferența din original, avertizîndu-și astfel cititorii. O dată cu dispariția acestui tip de traducător (și a cititorului care îl însoțește), atenția arătată originalului se transformă în obstinație, iar respectul față de textul tradus devine o prejudecată.

Numele Ἀρμαθαίμ, redat *Armathem* (B1688 și Ms. 45) și *Ramathemul* (Ms. 4389), este un toponim individualizant în 1 Reg. (unde apare de treisprezece ori). Evoluția este: *Ramathaim* (ebr.) → Ἀρμαθαίμ (gr.) → Ἀρμαθαία (gr.), ultima formă devenind *Arimatea*.

Toponimul Σιφά este transliterat *Sifa* în B1688 și Ms. 45, iar Ms. 4389 prezintă forma *Sofim* (cf. VULG., care prezintă aici forma *Ramathaimsophim*, termen rezultat din compunerea celor două toponime discutate aici): toponimul apare de două ori în 1 Reg., dar și o dată în Jud.. Literal, cei doi termeni desemnează în ebraică ‘două înălțimi’ (v. pentru lămuriri Eusebiu de Cezareea, *Onomasticon*, s.v. ‘Armathem’).

1. 2

Antroponimul Ἐλκανά este preluat ca *Elcana* în B1688, Ms. 45, Ms. 4389; aspirația inițială a numelui grec a dispărut, explicabil, în traducere. Ἄννα este redat *Anna* în B1688, Ms. 45, Ms. 4389, iar Φεννάνα este transcris *Fenana* în B1688, Ms. 45, Ms. 4389, cu reducerea geminatei. Origen propune aici o interpretare alegorică: de vreme ce căsătoria indică, în scrierile biblice, unirea sufletului cu Dumnezeu, iar Fenana semnifică ‘întoarcere’ și Anna ‘har’, cel ce dorește virtutea trebuie mai întii să se întoarcă la Dumnezeu pentru a obține harul (*Homiliae in Genesim*, 11, 2).

1. 3

Cuvîntul σαβαώθ (translitterat *Savaoth* în cele trei vechi traduceri românești), care apare în acest loc pentru întia oară în VT, este transliterarea termenului ebraic ce îl desemnează pe „stăpînul oștirilor”. Traducerile Aquila și Symmahos au echivalarea [κυρίω τῷ θεῷ] στρατιῶν, ‘[Domnului Dumnezeului] oștirilor’, pe cînd Theodotion echivalează [κυρίω τῷ θεῷ] δυνάμεων ‘[Domnului Dumnezeului] puterilor’. Sub acest nume este înțeleasă demnitatea celui ce conduce „oștirile”, adică oamenii (17.45), îngerii (Is. 5.14), stelele (Is. 40.26). În tradiția biblică românească termenul grecesc nu este transliterat decît arareori, în B1819, B1914, B1936, B1939. Explicația opțiunii este dată de originalul căruia traducătorul îi acordă credit maxim.

1. 5

Fertilitatea este considerată, în context biblic (v. Deut. 28.11), semn al binecuvîntării divine ce răsplătește supunerea arătată de om. În consecință, infertilitatea era privită de mulți ca indiciu al blestemului divin, ce însoțea păcatul săvîrșit de creatură.

1. 10

Sintagma κλαίουσα ἔκλαυσεν apare aici și în Plg. 1.2. Traducerile românești urmează fidel versiunea greacă, care calchiază un intensiv ebraic. Este interesant de observat că în tradiția biblică românească persistă formula intensivă, îndeosebi în traducerile vechi: B1760 traduce *plângînd de prisosit*, B1819 are *plângînd au plîns*, B1936 a *plîns cu amar*.

1. 11

În traducerile românești reproduse în volum, grecescul Ἄδωναι Κύριε Ἐλωὶ Σαβαώθ este transliterat ca atare, utilizîndu-se procedeul folosit și de traducătorii LXX (deși unele versiuni ale LXX prezintă forma Κύριε τῶν δυνάμεων, ‘Doamne al puterilor’). Alte versiuni românești oferă opțiuni divergente, doar traducerile întemeiate pe LXX preferînd transliterarea: B1819 are *Adonai Doamne Eloī Savaoth*, iar B1914 *Adonae, Doamne, Eloē, Savaot*. În celelalte versiuni românești se traduc termenii transliterati în greacă, socotindu-se că apelul la suportul ebraic, cel ce a generat LXX, este dezirabil pentru clarificarea textului. Unii exegeți antici credeau că transliterarea este singura procedură acceptabilă, de vreme ce *nomina divina* își pierd potența o dată traduse în limba greacă: dorința Annei, aparte fiind, este cea care impune folosirea acestei serii de nume divine (v. Ioan Hrisostom, *De Anna*, 1, 5). Același autor patristic traduce sintagma grecească, în alt loc, prin ‘Doamne Dumnezeule al oștirilor’ (*Homiliae in Epistulam ad Ephesios*, 24, 3).

1. 11-16

Rugăciunea Annei este atipică, dat fiind că rugăciunea, în vremurile vechi, era rostită cu voce tare (v. Ps. 3.4; 4.1, Dan. 6.10). De aici reacția celor prezenți.

1. 20

Numele *Samuel* semnifică, potrivit lexicoanelor moderne, 'auzirea lui Dumnezeu' sau 'Dumnezeu aude'. Avem și echivalarea 'din auzirea lui Dumnezeu' la Ioan Hrisostom, *De Anna*, 1, 5, sau 'chemat de Dumnezeu', la Origen, *Selecta in Psalmos*, 1. Filon al Alexandriei, în *Quod Deus sit immutabilis*, 5, 5, oferă o altă interpretare a numelui: 'cel rinduit lui Dumnezeu', iar lexiconul *Suida*, s.v. 'Samuel', oferă traducerea 'obținut de la Dumnezeu'.

1. 21-28

Episodul jertfei aduse după nașterea lui Samuel este clarificat de prescripțiile legale ale VT: Legea cerea ca cel ce a primit ceva printr-un legământ să aducă jertfă de mulțumire (Lev. 27, 1-8). Legământul este asumat de Ileana deoarece el, auzind acest legământ, nu l-a renegat, ca sot al Annei (v. pentru amănunte Num. 30, 1-8). Astfel Anna și-a împlinit obligația, respectând Legea, conduita ei contrastând cu neascultarea fiilor lui Eli (v. 1 Reg. 2, 11-36).

1. 24

„Trei vitei” după textul masoretic, B1688 „un vițel de trei ani” după traduceri vechi, TOB: „trois toreaux”, PDS: „un vitello di tre anni” (E.L. – P.M.).

2. 1-10

Cântarea Annei, ce nu include nici o cerere, este un imn de mulțumire. În fapt, însuși genul utilizat, cel al „cântării”, este encomiastic. Lectura teologică a unui elasic motiv, *fortuna labilis*, insistă pe atotputernicia divină, observată de om doar în stare de smerenie, umilință. Cântarea Mariei, din NT (Lc. 1, 46-55), preia motive ale „cântării” vetero-testamentare.

2. 1

Secvența grecească ὕψωθη κέρασ μου ἐν Θεῷ μου este tradusă literal în vechile versiuni românești: *înălță-se cornul meu întru Dumnezeu meu* (B1688), *înălță-să cornul meu întru Dumnezeu meu* (Ms. 45), *înălțatu-se-au cornul meu de Dumnezeu meu* (Ms. 4389). Tradiția biblică românească prezintă versiuni similare, fiind avantajată și de versiunea VULG., care are aici *exaltatum est cornu meum in Deum*: B1760 are *s-au înălțat cornul meu în Dumnezeu meu*, B1819 traduce *înălțatu-s-au cornul meu întru Dumnezeu meu*, B1874 echivalează *cornul meu s'a înălțat întru Iehova*, B1914 are *înălțatu-s'a cornul meu întru Dumnezeu meu*, B1921 traduce *cornul meu s'a înălțat întru Domnul*. Versiunile recente prezintă parafraze, restructurând sintactic enunțul biblic și citind metonimic un text nu tocmai facil: B1926 are *puterea mea a fost înălțată de Domnul*, B1936 prezintă echivalarea *înălțată a fost fruntea mea de Domnul Dumnezeu meu*, iar B1939 are *sus stă cornul meu, prin puterea Domnului meu*. Exegeza modernă, în urma celei antice și medievale (v. Ioan Hrisostom, *De Anna*, 4, 3), consideră că aici 'cornul' desemnează metaforic tăria, forța.

2. 10

Cântarea Annei menționează, în final, regele care va conduce Israelul (*va înălța cornul unsului Lui*, B1688;

pentru semnificația cornului, v. comentariul 2.1 la 1 Reg., dar și Ioan Hrisostom, *De Anna*, 4, 3). Puține personaje ale VT, israeliți, menționează această doctrină, ceea ce indică totuși că Israelul aștepta împlinirea promisiunii divine. În acest tratat biblic (8,4-7), poporul va cere pentru a fi condus.

2. 12

Grecescul υἱοὶ λοιμοί (care mai apare și în 1 Reg. 10,27, cu adj. prezent și în 1 Reg. 1,16; versiunea Aquila are υἱοὶ ἀποστασίας, iar versiunea Symmachos υἱοὶ ἀνυπότακτοι) este tradus diferit: *fii păgîni* (B1688), *fii ucigași* (Ms. 45), *fii fărâdelegii* (Ms. 4389). Tradiția biblică românească prezintă traduceri divergente: B1760 are *fii lui Velial* (în urmarea VULG.: *filii Velial*), B1819 are *fii ne credincioși*, B1874 *omeni înrăutățiți*, B1914 *fii necredincioși*, B1921 *oameni înrăutățiți*, B1926 *oameni răi*, B1936 *oameni netrebnici*, B1936 *oameni vicleni*. Registrul modern al limbii române dă posibilitatea unor echivalări adecvate: 'fii pestilențiali', 'fii contaminați'. Semnificația adjectivului λοιμοί este morală (v. Grigorie de Nyssa, *Contra Eunomium*, 3, 1, 116-118), indicînd și caracterul instantaneu funest, radical al acțiunilor fiilor preotului Eli (Vasile cel Mare, *De iudicio Dei*).

2. 13-16

Legea divină (Lev. 7, 30-34) indica, în cazul jertfei aduse lui Dumnezeu, care este partea preotului: pieptișorul și soldul drept al animalului sacrificat. Fiii lui Eli contraveneau Legii, selectînd carnea ce revenea preoților. În plan secund, antiteza prezentată în text este între „fript” și „fiert”: o singură jertfă era friptă, după canonul VT, cea pascală. Or, fiii preotului cereau carne pentru a o frige (o exegeză a acestui loc oferă Grigore cel Mare, *In I Regum*, 2, 32).

2. 18-20

Samuel este contrapus fiilor lui Eli: disprețul lor anulează jertfele aduse Domnului (2, 17), în vreme ce Samuel slujește „dinaintea Domnului”.

2, 18

Transliterarea ἐφὸδ βάρ din LXX este preluată în mod diferit în versiunile românești: *efud de in* (B1688), *efud var* (Ms. 45), *efud de lină* (Ms. 4389). Tradiția biblică românească preia echivalarea oferită de B1688. De menționat că ebraicul βάρ este un *hapax legomenon* în LXX. Interesant este că *Lexiconul* lui Hesychius, s.v. ἐφὸδ βάρ, explică: „veșmînt preoțesc; iar βάρ înseamnă «mie»”. Echivalarea termenului este prilej de dispută: Augustin menționează că el era tradus de unii ca 'in', dar că această traducere era contestată de cunoscătorii limbii ebraice, care considerau că 'in' este echivalarea termenului ebraic 'bat(h)' (*Quaestiones in Heptateuchum*, 7, 41). Ieronim consideră că termenul ebraic ce semnifică 'in' este 'bad', de vreme ce 'bar' are alte semnificații: 'fiu', 'cantitate mică de grîne', 'ales', 'ondulat' (*Commentarium in Zachariam* ad 10, 12). VULG. are *ephod lineo*, dovadă că Ieronim citea în Biblia ebraică termenul 'bad' și nu 'bar'. Mai mult, Ieronim devine ironic atunci cînd i se cere explicarea sintagmei 'efud bar': pentru traducătorul

latin. LXX este în vădită eroare folosind termenul 'bar' în locul lui 'bad' (*Epistulae*, 29). Cele două lecțiuni explică traducerea antică ale originalului ebraic: Aquila are ἐπένομα ἑξάρετον, 'acoperitoare aleasă', în vreme ce Symmahos prezintă sintagma ἐφ'ὸδ λινούν, 'efud de in', iar Theodotion ἐφ'ὸδ βάρ (cf. *Hexapla*).

2, 19

Secvența greacă θῦσαι τὴν θυσίαν τῶν ἡμερῶν, redată fidel în B1688 (*a jirtvui jirtva zilelor*) și Ms. 45 (*a jirtvui jirtva zilelor*), este simplificată în Ms. 4389: *să facă jirtvâ*. Aceeași construcție este redată unanim în 1 Reg. 1,21 (B1688: *să jirtvuiască jirtva zilelor*, Ms. 45: *să jirtvuiască jirtva zilelor*, Ms. 4389: *să junghe jirtva zilei*). De remarcat tendința Ms. 4389 de a simplifica și de a evita redundanța (cf. 1 Reg. 20,6, unde este vizibilă aceeași practică).

Tradiția biblică românească prezintă alte echivalări: B1760 are *să jirtvească jungătiare de praznic*, în vreme ce B1819 prezintă secvența *să jertvească jertva cea de preste an*; B1874 echivalează *să sacrifice sacrificiul de totu anulă*, B1914 traduce *să jertfească jertfa cea de preste an*, B1921 are *să jertfească jertfele de tot anul*, B1926 are textul *să aducă jertfa din fiecare an*, în vreme ce B1936 traduce *să aducă jertfa rânduită*, iar B1939 echivalează *să aducă jertfa de fiecare an*. Unele traduceri par influențate de tradiția VULG., ce prezintă aici secvența *immolaret hostiam solemnem*.

2, 21

Ms. 4389 (*se mări copilul Samoil într-acèle zile înaintea Dommului*) prezintă o variantă amplificată a sfârșitului de verset în comparație cu B1688 (*să mări copilășul Samuil înaintea Dommului*) și Ms. 45 (*să mări copilășul Samuil în naintea Dommului*), unde se urmează fidel LXX. VULG. nu justifică această amplificare: *magnificatus est puer Samuel apud Dominum*. Secvența suplimentară din Ms. 4389 se explică prin OSTROG: ВЪ ДЕНИ ОНЫ și nu se regăsește în tradiția biblică românească (B1760, B1819, B1874, B1914, B1921, B1926, B1936, B1939).

2, 22

„Darul făcut”. B1688 „dat”, după transformări vocalice: textul masoretic: „cerut” (E.L. – P.M.).

Edițiile recente ale LXX prezintă o versiune redusă a acestui verset (care acoperă doar segmentul redat în B1688 prin secvența *Și Ili – bătrîn foarte, și au auzit cele ce făcea fiii lui fiilor lui Israel*), evidentă în unele manuscrise ale LXX. Și FRANKF. recunoaște situația, însă preferă să redca o *versio amplior* a acesteia (cea din codd. 19, 55, 82; mai există alte două *versiones ampliores* ale fragmentului, v. Origen, *Hexapla*, ad locum). Opțiunea FRANKF. este similară cu cea a VULG..

2, 23

O bună instanță ce exemplifică metodologia traducătorilor. Ms. 45 se remarcă prin literalism, ce poate fi considerat servil: *Și dzise lor că: Pentru căce faceți după cuvintul acesta carele eu auzu den rostul a tot nărodul Dommului?* redă literal grecescul καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἵνα

τι ποιῆτε κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο. ὁ ἐγὼ ἀκούα ἐκ στόματος παντός τοῦ λαοῦ κυρίου: stilul indirect liber utilizat în traducere sugerează utilizarea unei alte ediții a LXX sau redarea mecanică a unei construcții frevente în Biblia greacă). Secvența *pentru căce* traduce literal un uz special al conjuncției ἵνα, însoțită de τι (o variantă acceptabilă de traducere ar fi 'cu ce scop'; intenția traducătorului a fost însă redarea cu acuratețe a compusului grec, care nu se distinge prin eleganță în contextul favorizant al limbii române din secolul al XVII-lea). B1688 oferă o variantă proximă: *Pentru căci faceți după cuvintul acesta carele eu auzu den rostul a tot nărodul Dommului?* (aici versetul este altfel delimitat decât în FRANKF.). Secvența conjunctivală anterioară este redată similar: *pentru căci* (diferența se poate explica, eventual, printr-o posibilă modificare fonetică regională). Situația se schimbă radical o dată cu Ms. 4389, unde se traduce: *Și le zise: „Că ci faceți așa cum înțeleg eu, den gurile tuturor oamenilor”*, urmîndu-se îndeaproape OSTROG.

2, 25

Acest verset cunoaște o notabilă descendență exegetică. El a fost citit fie în cheie hristologică (ca sugerînd necesitatea unui Răscumpărător care să depășească condiția umană: Origen, *De oratione*, 28, 3), fie în cheie morală (ca indicînd diferența dintre păcatul ce poate fi răs-cumpărat și cel care nu poate fi răs-cumpărat (Origen, *De oratione*, 28, 9-10. Didim cel Orb, *Fragmentum in Psalmum* 54).

2, 27-36

Profeția împotriva casei lui Eli dezvăluie cauzele pentru care Dumnezeu îi pedepsește pe cei destinați slujirii perpetue a altarului (v. Ieș. 29, 9; Num. 25, 13). Ramura levitică a familiei lui Eli va fi extirpată din cauza disprețului arătat Celui ce i-a scos din Egipt și le-a dăruit preoția.

2, 29

FRANKF. prezintă lecțiunea εὐλογεῖσθαι, 'a binecuvînta', indicînd în aparatul critic și varianta ἐνευλογεῖσθαι, 'a binecuvînta', cu scolia τοῦ πιμελοῦσθαι ὑμᾶς, 'ca să vă îngrășați'. Modernitatea observă trei tradiții ale LXX pentru acest loc: prima este ἐνευλογεῖσθαι, posibilă formă coruptă, prin transmitere manuscrisă, de la grecescul ἐνεωχεῖσθαι. Acesta din urmă este un verb rar utilizat, care semnifică 'a se deslăta', 'a se hrăni bine'. Prin eliminarea prefixului verbal al verbului ἐνευλογεῖσθαι, oricum neimportant, s-a putut ajunge la forma εὐλογεῖσθαι, evidentă în FRANKF.. Cea de-a doua tradiție a LXX ne înfățișează sintagma τοῦ πιμελοῦσθαι ὑμᾶς, iar cea de-a treia προαπολαβεῖν (posibilă scolie încorporată în text, care semnifică 'a lua dinainte').

Este interesant faptul că B1688 urmează cea de-a doua tradiție a LXX (*să vă îngrășați*), pe cînd Ms. 45 și Ms. 4389 par a urma FRANKF. (Ms. 45: *să să blagoslovească*, Ms. 4389: *să blagoslovească*). VULG. are *ut comederetis*. Aluzia din 1 Reg. 4,18 înclină și ea spre această interpretare.

În tradiția biblică românească B1760 are echivalarea *să mînceați* (evident în urma VULG.). B1819 are *să vă îngrășați*, fiind urmat de B1874 (*îngrășindu-vă*), B1914

(să vă îngrășați). B1921 (îngrășindu-vă). B1926 (să vă îngrășați). B1939 (vă îngrășați). Divergentă este B1936, care prezintă forma *îngrijindu-te pe sine-ți*.

2, 32

Secvența *Veți prăvi întărirea beserecilor întru toate câte veți îmbunătăți pre Israil și nu va fi bătrîn în casa ta* nu apare în versiunile recente ale LXX (ca rezultat, în aceleași ediții, vv. 31-32 sint divizate altfel decât în textele traduse aici). FRANKF. recunoaște situația, însă adoptă o *versio amplior* utilizînd traducerea lui Symmahos și textul ebraic. Varianta amplificată a LXX este datoare recenziei lui Origen, care adaugă, urmînd textul ebraic, secvența *καὶ ἐπιβλέψῃ κραταίωμα Μαῶν ἐν πᾶσιν οἷς ἀγαθυνεῖ τὸν Ἰσραήλ. Καὶ οὐκ ἔσται πρεσβύτερος ἐν τῷ οἴκῳ σου*. Numele Μαῶν este redus, în unele manuscrise, la participiul ὢν / ὄν (v. Theodoret al Cirului, *Quaestiones in libros Regnorum et Paralipomenon*, 1, 7), pe cînd altele oferă varianta ναῶν (aceasta din urmă este lecțiunea FRANKF.). Oricum, textul pare dificil, de vreme ce a primit traduceri divergente: dacă echivalarea lui Theodotion este identică cu cea oferită de LXX în redacție origeniană, Aquila traduce *καὶ ἐπιβλέψει ἀντίζηλον κατοικητηρίου* ... iar Symmahos *καὶ ὄψει θλίψιν κατοικήσεως ἐν παντὶ ᾧ εὐεργετηθήσεται τὸν Ἰσραήλ. Καὶ οὐκ ἔσται πρεσβύτερος ἐν τῷ οἴκῳ σου*.

2, 35

Secvența greacă *καὶ διελύσεται ἐνώπιον χριστοῦ σου* (*alia exempl.* χριστῶν σου) a primit încă din Antichitate interpretare hristologică (v. Eusebiu de Cezareea, *Demonstratio evangelica*, 4, 16, *Generalis elementaria introductio*, 19). Aquila oferă o altă traducere a textului ebraic: *καὶ ἐμπεριπατήσῃ εἰς πρόσωπον ἡλειμμένου μου*. Symmahos are *καὶ ἀναστραφήσεται ἐμπροσθεν τοῦ χριστοῦ μου*.

3, 1-18

Secvența relatează chemarea lui Samuel, reluînd profeția făcută împotriva casei lui Eli (vv. 11-14). Revelația este făcută în vis, prin intermediul vocii.

3, 1

Grecescul *οὐκ ἦν ὄρασις διαστέλλουσα* poate fi tradus, literal, 'nu exista viziune care să fie distinctă' ori 'nu exista viziune care să fie exprimată'. B1688 are *nu era videnie să aleagă*, Ms. 45 *nu era vedenie să aleagă*, Ms. 4389 *nu era videnie aiave*. Dificultatea traducerii textului ebraic trebuie să fi fost mare, de vreme ce Aquila utilizează un alt participiu *διακοπτομένη*, 'care să fie primită', 'care să fie verificată', iar Symmahos, la rîndul lui, alt participiu, *προερχομένη*, 'apărută', 'înaintată'. VULG. are *non erat visio manifesta*.

Tradiția biblică românească este divergentă, răspunzînd diferentelor în alegerea textului de bază, dar și simțului estetic al traducătorului: B1760 are *vedenie arătată*, B1819 echivalează *vedere aiavă* (similar B1914), B1874 oferă versiunea *visiuni nu se arătau* (similar B1921), B1926 traduce *vedeniile nu erau dese* (similar B1936), iar B1939 are *arătările erau singuratece*.

3, 2-3

B1688 pare a urma FRANKF. în diviziunea versetelor (... și ochii lui au început a se îngreuia. / Și nu putea să vadă și sfêșnicul ...). Ms. 45 și Ms. 4389 urmează tradiția VULG. în împărțirea acestor versete, atribuind textul citat v. 2. Această din urmă diviziune este prezentă și în edițiile recente ale LXX.

3, 7

Textul precizează că pînă la momentul viziunii Samuel nu Îl cunoscuse pe Dumnezeu (FRANKF.: *πρὶν ἢ γινῶναι θεόν*, B1688: *mai nainte decât a cunoaște pre Dumnezău* ...). Avînd în vedere descrierea anterioară furnizată de același text, care ne înfățișează un tinăr Samuel remarcabil prin pietate, interpretării încearcă să clarifice semnificația ignoranței lui Samuel. Didim cel Orb consideră că aceasta este semn al vîrstei, foarte fragede, și nu al dispoziției păcătoase (*Commentaria in Iob*, 260-261). Același exeget insistă că precizarea adusă de acest verset semnaleză începutul vieții raționale, „logice”, a lui Samuel (*Commentaria in Psalmos*, 70). Exegeții moderni furnizează aceeași explicație, insistînd asupra vîrstei fragede a lui Samuel. Traducerea lui Symmahos este diferită: *οὐπω ἐργῶκει (τὸν κύριον)*.

3, 9

FRANKF. introduce, după versiunea ebraică, forma participială ὁ καλῶν, redată perifrastic în toate versiunile românești (B1688: *cela ce te chiamă*, Ms. 45: *cela ce te chiamă*, Ms. 4389 *cela ce te-au strigat*). VULG., ca și edițiile recente ale LXX, nu prezintă acest participiu.

3, 10

Versetul sugerează o teofanie (FRANKF.: *καὶ ἦλθεν κύριος καὶ κατέστη*, B1688: *și veni Domnul și Să așază*).

3, 11

Pedeapsa divină pentru blasfemie, neascultarea părinților, neîndeplinirea obligațiilor sacerdotale era moartea (Lev. 24, 11-16; Deut. 17, 12; 21, 18-21). Dispariția casei levitice a lui Eli va surveni mai tîrziu, după 130 de ani (v. 3 Reg. 2, 27, 35).

3, 15-18

Eli, solicitîndu-i lui Samuel să-i dezvăluie viziunea primită de la Dumnezeu, este vestit pentru a doua oară despre soarta fiilor lui (cf. 1 Reg. 2, 27-36). Impresionantă este încredințarea arătată de Eli: *Domnul singur binele înaintea Lui va face* (B1688).

3, 19-21

Samuel este înfățișat în continuare ca profet supus lui Dumnezeu, spre deosebire de fiii lui Eli.

3, 20

Sintagma ἀπὸ Δαν καὶ ἕως Βηρσαβее era una proverbială (2 Reg. 3, 10; 17, 11; 24, 2; 3 Reg. 4, 25): aria întinsă *de la Dan și pînă la Vîrsavie* (B1688) indica totalitatea teritoriului ocupat de evrei (Dan se afla la granița de nord în timpul monarhiei unice din Israel, pe

cînd Berșeba se afla la extremitatea sudică a teritoriului acesteia; v. Origen, *Philocalia*, 13, 3).

3, 21

Chemarea lui Samuel, prin comparație cu cea a lui Avraam (Fac. 20,7), cu cea a lui Aaron (Ieș. 7, 1) și cu cea a lui Moise (Deut. 34,10), este aparte: vocația lui fundamentală este aceea de a fi mesagerul divinității. De aici și specificul misiunii lui, care propune instituționalizarea vocației profetice prin înființarea unei „școli de profeti” (B1688: *și să increzu Samoil ca să să facă întru proroc Domnului, întru tot Israuilul, de la marginea pămîntului, pînă la margine*; sintagma *întru proroc* nu mai poate fi propusă astăzi ca traducere, de vreme ce construcția greacă originară a LXX este redusă, în edițiile recente ale LXX, doar la substantivul menționat, prepoziția coborînd în aparatul critic). Cum actul profetic, în sine, depindea doar de voința divină, această „școală” își putea propune doar obținerea dispoziției adecvate pentru primirea cuvîntului lui Dumnezeu, precum și exersarea discriminării între mesajul divin și aparența acestuia (și Samuel fusese instruit în această privință de către Eli, v. 1 Reg. 3,9). „Școlile de profeti” au continuat să existe pînă în sec. al X-lea a.Chr. (4 Reg. 2,3), după care informațiile despre ele lipsesc. Trebuie menționat, în final, că FRANKF. prezintă o diviziune în cadrul acestui verset, astfel încît partea finală a acestuia (B1688: *Și Ili, bătrîn foarte, și feciorii lui mergînd mergea și rea calea lor înaintea Domnului*) este considerată un verset aparte.

4.1-7.1

Segmentul narativ al chivotului, presupus de critica biblică liberală ca generat de un anterior document narativ, mai amplu, privitor la acest obiect (o urmă a aceluiași document ar fi evidentă și în 2 Reg. 6). Lectura tradițională consideră argumentele acestei ipoteze drept insuficiente: nu este necesar ca un document anterior să fi influențat redactarea acestui tratat, alegerea acestui subiect datorîndu-se importanței obiectului de cult. Narațiunea referitoare la Samuel se oprește în 4.1, numele acestuia fiind reamintit abia în 7.3. Elementul de continuitate al narațiunii este oferit de relatarea sorții fiilor lui Eli (4,9-11) și a lui Eli (4,17).

4.1-23

Capitolul relatează capturarea chivotului de către alogeni. Înfîngerea suferită de către evreii provoacă dezolare.

4, 1

Grecescul ἀλλόφυλοι, ‘de alt neam’, este tradus similar în B1688 (*cei streini de feliu*) și de Ms. 45 (*cei striini de fel*). Ms. 4389 (*filistimlênii*) urmează tradiția VULG. (*Philisthiim*). Tradiția biblică românească este iarăși divergentă, ea fiind rezultatul opțiunii pentru unul sau altul din textele sursă: B1760 are, în mod firesc, *filisteii*, pe cînd B1819 are *cei de alt neam* (similar B1914). B1874 are *Filistenii*, B1921 are *Filistanii*, B1926 are *Filistenii* (ca și B1936 și B1939). Pentru primul nume de localitate, FRANKF. prezintă forma Ἰβεννέζερ, transliterat cu reducerea geminatei în B1688, Ms. 45, și metatetic în Ms. 4389, cf. 1 Reg. 5,1. Termenul semnifică ‘piatră de ajutor’ după Eusebiu de Cezareea, *Onomasticon*, s.v. Ἰβεννέζερ, și este astfel echivalat în versiunile Aquila,

Symmahos și Theodotion, de unde și varianta VULG.: *lapidem Adiutorii*. Cel de-al doilea nume de localitate, Ἰβεννέζερ, este transliterat unanim *Afêc*.

4, 2

Locuțiunea conjuncțională *întru ce* (B1688, Ms. 45) redă literal grecescul κατὰ τί, ‘cu ce scop’. Ms. 4389 explicitează: *pentru ce*. La fel, secvența *și greși om Israil* (B1688, Ms. 45) redă fidel grecescul καὶ ἔπτασεν ἄνθρωπος Ἰσραηλ (pentru explicarea traducerilor din aceste două versiuni, v. comentariile 5,8 la 1 Reg. și 5,2 la 2 Reg.). Ms. 4389 este, și în acest caz, contextualizant și mai explicit: *și căzură bărbații lui Israil* (semnificația primară a verbului grecesc este ‘a cădea’, cu utilizare metaforică ‘a greși’; de remarcat că verbul apare și în versetul următor, unde doar Ms. 45 îl redă consecvent).

4, 3

Secvența *cătră noi* (B1688, Ms. 45) traduce sintagma πρὸς ἡμᾶς, prezentă în FRANKF., care o preia după unele variante ale LXX. Și VULG. prezintă secvența: *ad nos*. Absența acestei secvențe în Ms. 4389 este coincidentă cu locul respectiv din OSTROG, faptul dovedind încă o dată că autorul acestei versiuni a luat ca bază textul slavon.

4, 4

FRANKF. (ca și VULG.) urmează o *versio amplior* a acestui verset, adăugînd în a doua propoziție o secvență inexistentă în edițiile recente ale LXX, așa că B1688 oferă varianta exactă cînd traduce *și rădică de acolo sicriul făgăduinței Domnului puterilor, Ce șade pre heruvimi*. Ms. 45 prezintă o elipsă: *și rădică săcriul făgăduinței Domnului puterilor, ce ședea heruvimi*. Ms. 4389 oferă o traducere foarte apropiată de o variantă a LXX (amintită în aparatul critic al FRANKF., variantă devenită receptă astăzi): *și luară de acolo sicriul Domnului carele șădea pe heruvimi*.

Tradiția biblică românească este iarăși divergentă, în funcție de textul de bază utilizat: B1760 are *și au adus de-acolo sicriul leagii Domnului oastelor, ce șeade pre heruvimi*, urmînd VULG., pe cînd B1819 traduce *și au luat de acolo sicriul Domnului puterilor, celui ce șade pre heruvimi* (B1914 are o secvență cvasi-identică). Există și traduceri care apelează la versiunile moderne ale Scripturii: B1921 echivalcăză *chivotul legii Domnului, Dumnezeuul oștirilor, care locuiește între heruvimi* (B1874 are o versiune cvasi-identică, iar B1926 are o variantă similară). În fine, B1936 prezintă o formă influențată de textul ebraic: *sicriul legii Domnului Savaot cel ce șade pe heruvimi* (similar este și textul B1939).

4, 7-8

B1688 și Ms. 45 urmează FRANKF. în redarea acestor versete. Ms. 4389 prezintă metateză: partea finală a v. 4,7 apare ca parte inițială a v. 4,8, iar partea inițială a v. 4,8 trece ca parte finală a 4,7. VULG. delimitează diferit cele două versete: partea finală a v. 4,7 face parte din v. 4,8.

4, 10

B1688 și Ms. 45 traduc fidel FRANKF. (aceasta prezentă, iarăși, o versiune diferită față de textele recente ale LXX). Ms. 4389 dovedește iarăși libertate în utilizarea textelor-sursă.

4, 12

FRANKF. prezintă lecțiunea ἀνὴρ ἰεμιναιος, astfel încât B1688 traduce *om ieminean*, iar Ms. 45 are *om ieminean* (cel de-al doilea termen al sintagmei grecești pare fi înțeles ca adjectiv etnonim). Ms. 4389 consideră al doilea termen al sintagmei antroponim: *un bărbat ... pre care-l cheama Emenii*. Manuserisele LXX mai prezintă varianta ἀνὴρ ἀπὸ Βενιαμίν. VULG. are și ea *vir de Benjamin*. Tradiția biblică românească este divergentă: în mod firesc, B1760 are *om de Veniamin* (cu traduceri similare în B1874, B1921, B1926, B1939, și cu varianta *Veniaminit* în B1936), iar B1819 și B1914 prezintă traducerea, care urmează textului LXX, *un bărbat ieminean*.

4, 13

B1688 și Ms. 45 traduc fidel primul enunț al acestui verset al LXX, ce utilizează parataxa ebraică. Ms. 4389 circumstanțiază textul biblic, utilizând, se pare, tradiția VULG.: *Cumque ille venisset, Heli sedebat super sellam contra viam spectans*. Este interesant de observat că VULG. este abandonată de traducătorul Ms. 4389 în cazul celui de-al doilea enunț al versetului: pentru acesta este urmată LXX, care este iarăși în divergență cu tradiția VULG..

4, 15

B1688 și Ms. 45 urmează FRANKF. în traducerea numeralului. Unele manuserise ale LXX indică un alt numeral: ἐνενήκοντα καὶ ὀκτώ, *noūzeci și opt*. Și VULG. prezintă același numeral: *nonaginta et octo*. De aici și echivalarea din Ms. 4389: *Ilia era de 98 de ani*. Traducerile românești sînt unanime, urmînd tradiția VULG. (B1760, B1819, B1874, B1914, B1921, B1926, B1936, B1939).

4, 16-20

Împărțirea în versete a FRANKF. diferă de cea a edițiilor recente ale LXX. B1688 indică această diviziune prin cifrele 16, [17], [18]. Versetele 17 și 18 alcătuiesc versetul 19 al FRANKF., iar v. 19 este v. 20 al FRANKF..

4, 18

Vestea care aduce sfîrșitul lui Eli nu este cea despre moartea fiilor săi, ci aceea despre capturarea chivotului: el rămîne, ca atare, un cînstitor al lui Dumnezeu (v. Origen, *Fragmenta in librum primum Regnorum*, in catenis I: 2).

4, 21

FRANKF. transliterează numele ebraic ca οὐαβαροβαρχαβώθ (Ioan Hrisostom pare a înțelege acest nume, redat οὐαβαροχαβήλ, ca evocator al chinului ce însoțește nașterea în *Homilia in Epistulam ad Philemonem*, 3, 2). B1688 îl transliterează ca *Uevari Varhavoth*. Ms. 45 ca

Uevaru Varhavoth. Ms. 4389 prezintă o formă diferită: *Varhavoth*. VULG. traduce *Ichabod* (versiune de altfel prezentă în aparatul critic al FRANKF.: o traducere a termenului ebraic ar fi 'unde este gloria?').

Tradiția biblică românească ulterioară este divergentă, dezvâlind textul de bază al traducerii: B1760 are *Ihavod* (*I-Cabod* în B1874, *I-Cabod* în B1921, B1926, *I-cabod* în B1936, *Icabod* în B1939), iar B1819 are *Uervahavoth* (*Uervahavot* în B1914). În versetul următor termenul transliterat primește discret o traducere, care este unanimă: *trecut-au slava din Israel* în B1760, *depărtatu-s-au mărirea dela Israel* în B1819 (cu variante proximale în B1874 și B1921), *s-a dus slava din Israel* în B1914 (cu variante cvasi-identice în B1926, B1936, B1939, singura diferență față de versiunea B1914 aflîndu-se în grafia etnonimului).

4, 23

Mulți dintre evrei puteau considera că pierderea chivotului înseamnă pierderea Zeului. Așa cum textul explică, ei au pierdut doar gloria Domnului atunci cînd au renunțat să respecte Legea (cf. Ieș. 19,5-6; Iez. 10).

5, 1-12

Capitolul argumentează despre superioritatea divinității ebraice în fața lui Dagon. În alt registru, aceste rînduri învață despre victoriile care ar trebui evitate: alofilii, biruitori și deținători ai chivotului, nu reușesc să-și administreze, în folos propriu, victoria.

5, 1

B1688 și Ms. 4389 traduc fidel textul LXX: *sicriiul lui Dumnezău / sicriul lui Dumnezeu*. Ms. 45 prezintă varianta *săcriiul Domnului* (probabilă contaminare, cf. 5,2 *săcriiul Domnului*). Tradiția biblică românească ulterioară igno ă soluția, incorectă, a Ms. 45, preluînd traducerea asumată de B1688 și Ms. 4389. Pentru o notă privitoare la primul toponim, v. comentariul la 1 Reg. 4,1. O posibilă explicație a celui de-al doilea nume este oferită de *Ethnica* lui Stephanus, s.v. Ἀζωτος.

5, 2

Dezacord evident în Ms. 45: *au luat cei striini de fêl săcriiul Domnului și au băgat pre ea în casa lui Dagon și-l puseră pre el lingă Dagon*. O explicație ar putea fi diferența de gen a substantivului în cauză, feminin în greacă, neutru în română.

Teonimul Δαγών a fost disputat, în privința semnificației: observîndu-se că 'dag' semnifică în ebraică 'măruntaie de pește', dar și descriția dată acestuia în 2 Reg. 5,4 (evidentă îndeosebi în varianta ebraică a lui), opinia populară consideră că el era figurat ca un *mixtum*, om și pește. Observațiile anticilor (Herrenius, *Fragmentum* 2, 25, Eusebiu de Cezareea, *Praeparatio evangelica*, 1, 10, 16), dar și o altă explicație a originii termenului, care s-ar datora ebraicului 'dagon', ce semnifică 'sămînță', a generat o altă descriție: Dagon ar fi zeul fertilității (agrare), fiind onorat de populațiile agricole ale Orientului apropiat, ale Palestinei.

5, 4

B1688 traduce fidel FRANKF., ce prezintă o *versio amplior* a acestui verset, în raport cu edițiile recente. În speță, înainte de termenul ebraic transliterat, FRANKF. adaugă substantivul τῶν σταθμῶν, tradus în B1688. Termenul ebraic amintit este disputat: unele manuscrise dau forma ἀφεθέμ (adoptată ca lecțiune principală în FRANKF.), altele ἀμαφέθ (prezent în edițiile recente ale LXX, cu semnificația 'prag') sau μαφεθάμ (termen glosat ca „o sută de frânturi”). Ms. 45 prezintă o secvență reperabilă în unele din versiunile LXX: *și să îngreuié mîna Domnului preste azotêni și-i chinui pre ei și-i lovi pre ei la ședzăturile lor pre Azot și hotărăle ei* (cf. 1 Reg. 5,6). Unii cercetători consideră ca acest pasaj este o dublare a v. 5,6, plasîndu-l ca lecțiune în aparatul critic al acestui verset. Pe de altă parte, merită observat că Ms. 4389 urmează tradiția VULG. în diviziunea versetelor 4 și 5.

5, 6

Verset ce cuprinde prima ocurență a sintagmei χεῖρ κυρίου (recurență, ca motiv, în acest tratat, unde apare încă de șapte ori, fiind anunțată încă din 1 Reg. 4,8). Secvență antropomorfizantă care a iscat comentarii. Origen sugerează o semnificație secundă a termenilor: „În vreme ce, în cazul oamenilor, mîna, piciorul, ochiul și urechea și orice este de acest fel sînt semnificante ale membrului trupului nostru, în cazul lui Dumnezeu mîna semnifică capacitatea demiurgică, ochiul semnifică capacitatea epoptică, urechea semnifică capacitatea auditivă, piciorul semnifică capacitatea de a fi prezent cînd lucrează ceva. La fel, «mînia lui Dumnezeu» este numită îndreptarea adusă peste cei ce greșesc, nefiind afect al lui Dumnezeu, iar «regret» se numește schimbarea economiei lui Dumnezeu, care trece de la un lucru la altul. Căci ceea ce noi facem cînd regretăm, evitîndu-le adică pe cele care ne-au dus la regret, urmărind altele, mai bune, aceasta se numește «regretul lui Dumnezeu». De ce se spune astfel? Deoarece era necesar ca profetii să vorbească despre Dumnezeu la modul corporal celor îngreunați la gîndire, ca să poată fi receptat. Căci cum ar fi putut recepta cele spuse despre Dumnezeu prin concepte și cuvinte spirituale cei ce considerau drept zei statuile, pe care și le sculptau și le turnau, statui care mai erau și lipsite de rațiune?” (*Fragmenta in primum Regnorum*, 4). Pe de altă parte, trebuie remarcat că Ms. 4389 urmează și aici tradiția VULG..

5, 7

Influența tradiției VULG. este iarăși evidentă, în cazul Ms. 4389: B1688 și Ms. 45 traduc exact indicativul textului LXX (οὐ καθήσθαι, *nu va șădea*), iar Ms. 4389, *să nu mai fie*, oferă echivalarea potrivită conjunctivului versiunii latine (*non maneat*).

5, 8

Este necesară discutarea traducerii sintagmei grecești κυβωτῶ θεοῦ Ἰσραήλ, ce apare în propoziția interogativă a acestui verset. B1688 și Ms. 4389 oferă variante similare, perfect inteligibile cititorului de astăzi: *sicriul Dumnezăului lui Israil* (B1688) / *sicriul Dumnezeului lui*

Israil (Ms. 4389). Ms. 45 observă însă că textul grecesc prezintă o succesiune de trei substantive nearticulate, ultimul dintre substantive fiind un invariabil. Or, o traducere exactă ar trebui să urmeze tocmai textul grecesc: limba română este avantajată de existența articolului ca parte de vorbire și aceasta chiar dacă regimul articolului în limba greacă este diferit de cel în limba română. Așa că echivalarea oferită acestei sintagme va fi, în Ms. 45, *săcriiului lui Dumnezău Israil*. Operațiunea firească, pentru traducător, ar fi fost articularea sintagmei grecești, după modelul deja evident în B1688 și Ms. 4389. Dacă Ms. 45 se hotărăște să redea fidel textul este pentru că literatura exegetică conexasă Bibliei mizează tocmai pe absenta (sau prezența) articolului în anumite pasaje ale Scripturii. Iar aceasta se întîmplă deoarece exegeza biblică utilizează, lucru foarte firesc, practici gramaticale și interpretative curente în literatura greacă antică.

Exercițiul observării atente a situației unui substantiv, articulat sau nearticulat, este unul venerabil în hermeneutica greacă. Exemplificări ale acestuia pot fi citite, e.g., la Ioan Filopon, *In Aristotelis Analytica priora commentaria*, 13, la Ammonius, *In Aristotelis librum De interpretatione commentarius*, passim, la Elias, *In Porphyrii Isagogen*, 29-30, la David Alexandrinul, *In Porphyrii Isagogen commentarii*, 83-84.

Pentru exegeza creștină un pasaj lămuritor pentru această practică ne oferă Epifanie al Salaminei (un autor altfel reputat pentru lipsa lui de instrucție), care se străduiește să explice într-o lucrare polemică, *Panarion*, uzul articulat și nearticulat al substantivelor, precum și semnificația acestuia. Discuția este prilejuită de observarea unei trăsături particulare a unei secte ebraice, samaritenii, ce manifestau maximă rezervă în atingerea obiectelor „necurate”. Epifanie va afirma însă că nici măcar trupurile morților nu pot fi considerate „necurate”. Dar replica samaritenilor era facilă: ei puteau aduce în sprijinul acestei practici mențiunile exprese ale Pentateuhului (Lev. 11), acceptat de către ei ca revelat, care cuprind interdicția de a atinge trupul mort. Așa că Epifanie al Salaminei va iniția discuția de la versetul din Lev. 11 pe care samaritenii îl puteau utiliza în argumentarea lor, citînd o formă specială a acestuia, prezentă în unele tradiții biblice ale Orientului și identificabilă, în consecință, și la alți exegeți din Răsăritul creștin: „Dacă cineva își va aduce mîinile asupra mortului (εάν τις ἅψῃται τοῦ νεκροῦ), va rămîne spurcat pînă seara și se va spăla cu apă și va fi curățat”. Cum Scriptura, ca scriere revelată, trebuie citită din perspectiva veracității divine, Epifanie al Salaminei afirmă: „Ceea ce s-a spus este adevărat în sens propriu ... Însă aceasta era spus în chip enigmatic despre omorîrea Domnului nostru Iisus Hristos, urmînd pătîmirii Sale în trup. Căci, observînd articolul [grecesc τοῦ, antepus substantivului „mort”, νεκροῦ], se poate înțelege că aici substantivul este deosebit. Aceasta pentru că aici este pus articolul, iar clarificarea adusă de articol se face asupra unei realități definite și distincte. Iar fără articol se indică o realitate oarecare, nedefinită. Spre exemplu, cînd spunem «împărat», βασιλεύς, semnificăm [ceea ce] numele [arată], dar nu indicăm în mod clar ceea ce este definit. Căci îl numim «împărat» și pe cel al perșilor, și pe cel al mezilor, și pe cel al elamiților. Dacă însă vom spune,

după ce adaugăm articolul, «împăratul», ὁ βασιλεὺς, ceea ce este semnificat este dincolo de îndoială. Căci «împăratul» căutat, sau cel numit, sau cel cunoscut, sau cel ce împărătește peste unul anume este sugerat prin intermediul articolului. Utilizarea acestui exemplu, preluat din experiența comună, îl ajută pe Epifanie să obțină concluzii teologice: „Așa că, dacă spunem «Dumnezeu», θεός, fără articol, îl numim pe unul ce este întâmplător Dumnezeu, sau Dumnezeu al păgînilor. Dacă însă spunem «Dumnezeul», ὁ θεός, este limpede, de la articolul ὁ, că îl numim pe Cel ce este Dumnezeu, pe Cel adevărat și pe Cel ce este cunoscut (la fel se întâmplă cînd rostim «om» și «omul»). Astfel încît, dacă Legea ar fi spus «Dacă vă veți aduce mîinile asupra unui mort...», interdicția s-ar fi referit la toți, iar exprimarea cerinței s-ar fi potrivit, în mod necesar, oricărui mort. Spunînd însă «Dacă cineva își va aduce mîinile asupra mortului...», este limpede că referirea se face la unul anume, adică la Domnul, cum s-a explicat anterior de către mine. Astfel, Legea spunea aceasta, în chip enigmatic, despre cei ce urmau să-și arunce mîinile spre Hristos și să-L dea crucii: ei urmau să aibă nevoie de curățire, pînă cînd ziua lor va apune și pînă cînd o altă lumină va răsări, prin botezul cu apă, prin «baia renașterii»”.

Așa că Epifanie, după ce oferă aceste explicații legate de uzul articolului, poate formula concluzia întregului pasaj: „În concluzie, nu despre «mort» vorbește Legea. Căci în alt fel vorbește despre cel ce nu este definit [prin articol]: «Dacă va trece vreun mort, νεκρός, închideți ușile și ferestrele voastre, ca să nu fie spurcată casa!». Ca și cum ar spune, despre auzirea unui păcat: «Dacă vei auzi glasul păcatului sau vreun fel de greșeală, închide ochiul tău de la dorință și gura de la clevertire și urechea de la revărsarea răului, ca să nu fie omorîta întreaga ta casă, adică sufletul și trupul!»” (*Panarion*, 9, 3). Exercițiul exegetic predat aici de aici de Epifanie al Salaminei este aplicat frecvent în lucrările sale, cu importante consecințe doctrinare (v. *Ancoratus*, 54; *Panarion*, 68, 3).

De altfel, literatura exegetică, „ortodoxă” sau „cretică”, abundă în analize ce își propun clarificarea doctrinară tocmai prin apelul la situația, articulată ori nu, a unor substantive din textul revelat. Cronologic, prima mărturie despre exploatarea teologică a situației gramaticale a unui substantiv, prin observarea caracterului său articulat sau nearticulat, pare a fi prezentă la Clement Alexandrinul, ce răspunde unei obiecții de tip gnostic atunci cînd afirmă, observînd versetul 4.25 din Fac. („Căci mi-a ridicat Dumnezeu, ὁ θεός, altă sămîntă în locul lui Abel”), că personajul biblic „nu l-a numit, simplu, «Dumnezeu», ci prin așezarea în față a articolului ὁ l-a indicat lămurit pe Atotstăpînitor” (*Stromata*, 3, 12). Origen își asumă acest tip de analiză distingînd între „Dumnezeul”, ὁ θεός, indicat de Scriptură, și „Dumnezeu”, θεός, menționat de aceeași Scriptură revelată, iar observarea situației, articulate sau nu, a substantivelor din Biblie este o practică privilegiată în formularea doctrinei (*Commentaria in Evangelium Ioannis*, 2, 2; *Homiliae in Lucam*, 35). Aceeași perseverență în observarea articolului, de această dată în cazul unui alt substantiv, „fiu”, υἱός, este evidentă într-o scolie (scoliile adiacente NT sînt o sursă privilegiată, pentru cititorul modern, a discu-

țiilor despre situația, articulată sau nu, a unor substantive prezente în textul biblic), atribuită lui Origen: „Elisabeta naște «fiu», υἱός, pe cînd Maria naște «Fiul», ὁ υἱός, cu articol, și aceasta pentru ca slova să învețe clar că una a născut un simplu om, pe cînd cealaltă nu pe un simplu om, ci pe Fiul întrupat al lui Dumnezeu. Din această pricină a fost necesar articolul în acest loc, ca o marcă anume și distingîndu-l de alții, pe cînd dincolo nu” (*Fragmenta in Lucam*, 56).

Ioan Hrisostom va oferi, chiar în contextul popular al omiliilor, analiza unor substantive, articulate sau nearticulate, utilizate de Scriptură: indiciu că practica era una comună, accesibilă publicului eterogen al predicilor (*Homiliae in Ioannem*, 2; 3; 4; 16; 19). La rîndul său, Ioan Damaschin va observa, polemizînd cu nestorienii, că Scriptura îl indică pe Mîntuitor, prin glasul apostolului, drept „Hristosul, Fiul Dumnezeului ce nu care este viu”, ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, folosirea articolului, ce individualizează realitatea de înmăntată, în această mărturisire de credință este fundamentală pentru exeget (*Contra Nestorianos*, 19; v. și capitoul 42, unde Ioan Damaschin exploatează din nou articularea unui substantiv pentru a argumenta doctrina trinitară). Apelul la această practică este observabil și în actele conciliare ale Sinodului din 431, într-un discurs alcătuit de Chiril al Alexandriei: locul biblic exploatat este cel tocmai amintit, episcopul alexandrin concluzionînd că articolul adăugat substantivului „Fiul” indică unicitatea și veracitatea Fiului lui Dumnezeu. O discuție despre divinitatea Fiului, ce valorifică tocmai situația acestui nume în proximitatea altui substantiv, articulat sau nearticulat, „Dumnezeu”, θεός, poate fi citită în context polemic la Eusebiu din Cezareea (*De ecclesiastica theologia*, 2).

Și Theodoret al Cirului valorifică prezența articolului: analizînd versetul biblic care oferă tilcuirea numelui ebraic Emanuel, „cu noi este Dumnezeu, ὁ θεός”, el va observa aici doctrina hristologică. Analiza pornește de la identificarea realității desemnate de pronumele „noi”: acesta se referă, îndubitabil, la emittentul enunțului și la cei de aceeași speță cu acesta, adică la „oameni”. Astfel, „este mai mult decît evident că era Dumnezeu, ὁ θεός, după cum era și om, una fiind, ὑπόρχων, și cealaltă asumîndu-și, λαβών, în ambele privințe fiind desăvîrșit. Căci prin sintagma «cu noi» arată desăvîrșirea omului, căci fiecare dintre noi are în mod desăvîrșit firea omului. Iar prin [substantivul] «Dumnezeu» și prin adăugarea articolului este făcută evidentă dumnezeirea Fiului” (*De incarnatione Domini*, 20).

Nu numai „ortodoxia” a utilizat analiza gramaticală în susținerea propriei doctrine. Atanasie al Alexandriei ne transmite că Asterios, un remarcabil arian, observase că Pavel îl numește pe Hristos „putere a lui Dumnezeu”, δύναμις θεοῦ, sau „înțelepciune a lui Dumnezeu”, σοφία θεοῦ, neutilizînd însă articolul în aceste descripții ale lui Hristos. În consecință, Asterios susținea că „fericitul Pavel nu a spus că Hristos înfățișează ‘puterea, τὴν δύναμιν, lui Dumnezeu’ sau ‘înțelepciunea’, τὴν σοφίαν, lui Dumnezeu, ci a spus simplu, fără articol, «putere, δύναμιν, a lui Dumnezeu» și «înțelepciune, σοφίαν, a lui Dumnezeu», alta fiind puterea proprie lui Dumnezeu, cea connaturală Acestuia și împreună-

existind cu El fără a se naște" (*Orationes tres contra Arianos*, 2).

Atanasie al Alexandriei trimite la aceeași chestiune, a articulării, în cazul numelui unei alte persoane a Treimii, „Duhul”, în conexiune cu doctrina dumnezeirii Duhului Sfânt. În fapt, el răspunde unei cerințe a preopinienților, care solicitau identificarea locurilor unde Duhul Sfânt este numit fără a fi utilizat articolul pe lângă substantivul πνεῦμα: episcopul Alexandriei înșiră zeci de locuri biblice care îl indică pe Duhul Sfânt prin forma nearticulată a grecescului πνεῦμα, făcînd apel la competența filologică a celor ce intră într-o astfel de dispută (*Epistulae quattuor ad Serapionem*, 1). La fel, Pseudo-Didim cel Orb va enumera, folosindu-se inclusiv de indiciul prezenței articolului pe lângă substantivul πνεῦμα, criteriile după care o ocurență biblică a acestui nume indică ceea ce este creat (suflarea de vînt, duhul din om etc.) sau ceea ce este increat, i.e. Duhul Sfânt (*De Trinitate*, 31).

În fine, merită remarcat uzul generalizat, ce depășește problematica trinitară, al practicii discutate aici: Grigorie de Nyssa observă că un alt loc biblic (Ps. 57,5) utilizează articolul atunci cînd vorbește despre „șarpe”: „Minia le este după asemănarea șarpelui, τοῦ ὄφρου”. Analiza exegetului este secventă: „Nu a spus simplu «unui șarpe», ca și cum n-ar fi vizat similitudinea cu această fiară, ci arată, prin adăugarea articolului, răul arhetipal” (*De deitate Filii et Spiritus Sancti*). În privința situației substantivului propriu Ἰσραήλ, ce apare aici nearticulat, v. comentariul 5.2 la 2 Reg.

Pe de altă parte, merită observat că în B1688 dublul locativ este redat divergent (*la Gheth / la Ghieth*). Interesantă este opțiunea Ms. 4389: renunță la a urma VULG., care nu conține nici un locativ, în favoarea variantei din LXX, revenind însă la tradiția VULG. atunci cînd traduce ultimul verb al versetului: *circumduxerunt* este redat *duseră* (LXX are μετῆλθεν, tradus corespunzător în B1688 și în Ms. 45, *să mută*).

5, 9

Cu excepția unei ocurențe în Deut. 28,27, toate celelalte prezențe ale substantivului ἔδρα în LXX pot fi constatate în acest tratat (ca notă comună, ele apar în contextul pedepselor aduse de Dumnezeu). Termenul are o semantică aparte, el desemnînd aici ‘șezătoarea’ (în sens de suport) sau ‘șezutul’ (Eusebiu de Cezareea oferă, în *Commentaria in Psalmos*, 78, explicații pentru a înțelege obiectul pedepsei divine; Theodoret al Cirului, care încearcă să determine boala care i-a afectat pe cei din Gheth, ne indică în *Quaestiones in libros Regnorum et Paralipomenon*, 1, 10, și traducerea lui Aquila a locului similar din 5,12, τὸ τῆς φαγεδαίνης ἐσχέκασιν ἔλκος, care semnaleză prezența unor pustule ulcerose, transmițînd că unii exegeți evrei considerau că boala trimisă era o formă de dizenterie). De remarcat este și influența VULG. asupra Ms. 4389: *sedes pelliceas* devin în această traducere *șăzitori de piele*.

5, 10

B1688 traduce exact primul verb al acestui verset din FRANKF. (ἐξαποστέλλουσιν, *trimit*). Ms. 45 folosește

perfectul compus, din rațiuni ce țin, se pare, de coerența narațiunii.

5, 11-12

Ms. 4389 urmează diviziunea din VULG..

6, 1-21

Capitolul descrie întoarcerea chivotului, prin putere divină, la Israel.

6, 2

B1688 și Ms. 45 traduc FRANKF. (τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς μόντεϊς καὶ τοὺς ἑπαοιδούς, *popii și vrăjitorii și descîntătorii*). Ms. 4389 simplifică (*pre popi și pre vrăjitorii*), urmînd tradiția VULG. (*sacerdotes et divinos*).

Tradiția biblică românească ulterioară se divide, în traducerea acestei secvențe, urmînd textul antic asumat ca sursă: dacă B1819 are *pre popii, și pre vrăjitorii, și pre descîntătorii* (B1914 oferă o versiune cvasi-identică, renunțînd doar la semnele de punctuație utilizate de B1819), B1760 urmează VULG. atunci cînd traduce *pre preoți și pre ghicitori* (B1874 propune un neologism adaptat prin modificări fonetice specifice cuvintelor moștenite *pre preuți și pre devinători*, în vreme ce B1921 traduce *pre preoți și pre vrăjitori*, iar B1926 echivalează *pe preoți și pe ghicitori*, B1939 talmăcind *pe preoți și pe vraci*). Interesantă este opțiunea B1936, care prezintă aici sintagma amplificată *pe popi, pe ghicitori și pe descîntători*.

6, 3

Pronumele din sintagma *ce dînd dați-i lui ce e al muncii* (B1688) se referă la chivotul capturat de alofili (informația e oferită de genul pronumelui, feminin în greacă. De observat că Ms. 45 prezintă iarăși o variație de gen a pronumelor, *să nu-I trimiteți dară deșartu, ce dînd, dați-i ei al muncii*, provocat, se pare, de diferența de gen a substantivului la care se referă, feminin în greacă, neutru în română. Pe de altă parte, trebuie amintit că protocolul religios antic cerea ca cel credincios să nu se apropie de zei fără a aduce un dar sau o jertfă (cf. Ieș. 25,13, Deut. 16,16). În fine, prima propoziție a versetului, în Ms. 45 și Ms. 4389, poate fi regăsită ca ultimă propoziție a 1 Reg. 6,2 în FRANKF. (și în VULG.), urmată de B1688. Opțiunea Ms. 45 și Ms. 4389 poate fi regăsită și în edițiile recente ale LXX.

6, 4

Darurile oferite de alofili par a fi rezultatul credinței în magia simpatetică: trimițîndu-le în afara teritoriului lor, ei sperau ca și „chinul” să încezeze. Pe de altă parte, merită observat că Ms. 45, atunci cînd vorbește de darurile oferite, propune traducerea *5 muște*, spre deosebire de B1688 și Ms. 4389, care menționează *5 șoareci*. Sînt posibile două explicații ale diferenței: prima ar miza pe experiența filologică, cea de-a doua pe competența teologică a traducătorilor. Astfel, explicația poate sta, mai întîi, în modul în care limba greacă a fost asumată de traducători: traducătorul Ms. 45 vede în grecescul μύας acuzativul plural al substantivului μύα, un substantiv comun, folosit aparent dialectal în neogreacă (forma canonică

este astăzi μύγα), care semnifică 'muscă', deși anterior, într-un context clarificant, același substantiv fusese tradus 'șoareci' (1 Reg. 4.6). Opțiunea B1688 este una consecventă: substantivul μύας din textul LXX este înțeles ca formă flexionară a substantivului μύς, 'șoarece de câmp'. O a doua explicație poate fi oferită prezumind o anume competență teologică a traducătorului Ms. 45: observând că plăgile ce au lovit Egiptul sînt similare, în parte, chinului prin care trec alofilii (v. comentariul 5.9 la 1 Reg., care discută despre ulceratiile suportate de alofilii, dar și Ieș. 9.9-10, care amintește, la fel, de 'ulcerații, pustule fierbinți', ἔλκη, φλυκτίδες ἀναζέουσαι, aduse asupra egiptenilor), luînd în considerare că proxim (1 Reg. 6.6) este sugerat acest paralelism, el indică suplimentar, prin traducerea sa, similaritatea dintre cele două tipuri de pedeapsă. Astfel, pentru că o plagă a Egiptului (Ieș. 8.17-28) fusese adusă de 'muștele de ciine', κυνόμυια, simetria dintre pedepse îl obligă să vadă în acest loc 'muște' în grecescul μύας. Oricum, în tradiția biblică românească, doar Ms. 45 traduce acest substantiv prin *muște*.

Trebuie menționat că B1688 preia diviziunea versetelor din FRANKF., Ms. 45 pare a urma în această chestiune o tradiție secundară a LXX, iar Ms. 4389, în pofida faptului că ia seama la tradiția VULG. (care este, și ea, convergentă cu una din versiunile LXX), păstrează diviziunea din FRANKF..

6, 5-6

B1688 traduce fidel FRANKF., păstrînd diviziunea versetelor indicată de aceeași ediție, pe cînd Ms. 45 se abate de la aceasta. Ms. 4389 urmează în traducere VULG. (care este proximă unei tradiții secundare a LXX, Codd. III, 74, 106, 120, 134), păstrînd însă diviziunea în versete specifică FRANKF..

6, 7

Aceste vaci își hrăneau încă vițeeii cu lapte. Faptul că ele se depărtează de vițeeii lor (cf. 1 Reg. 6.10), lucru cu totul nefiresc, este, pentru alofilii, o dovadă că divinitatea a fost cea care îi pedepsise.

6, 8

Ca observație generală, B1688 și Ms. 45 traduc FRANKF., iar Ms. 4389 se conduce după VULG.. Transliterarea βερσεκαθάν este concurată, în alte codice, de variantele βερσεχθάν, βαεργάζ, βοεργάζ. Semnificația termenului este disputată: el pare a desemna un vas, un coș, un recipient (Aquila are ἐν ὕψει κουργᾶς, iar Symmahos ἐν τῷ λαρνακίῳ).

Ms. 45 prezintă iarăși o redare inconsistentă a genului în traducere (*dintru partea ei, și o veți trimite pre ea*), păstrînd genul pronumelor eline, fără a le acorda cu numele existente în versiunea românească (v. și comentariile 5.2; 6.3; 6.14; 6.18 la 1 Reg., dar și comentariile 6.6; 6.17; 18.18 la 2 Reg.). De remarcat traducerea grecescului τὰ σκευῆ, tradus în B1688 și Ms. 45 prin *vasele*. Termenul nu este consecvent tradus în cele două texte: în 1 Reg. 6.15 el este echivalat *umêtlele*.

6, 11

FRANKF. transliterează termenul ebraic ca θεμαεργάζ, redat ca atare în B1688 și Ms. 45 (*themaergaz*), cu încă o apariție în 1 Reg. 6.15 (cel de-al doilea termen mai apare 1 Reg. 20.19; 20.41). Variante din manuscrise ale LXX: θέμα ἐργάβ, θε βαεργάζ. Semnificația termenului pare a fi 'cutie' (ceilalți traducători antici ai Bibliei ebraice oferă echivalările τὸ λαρνακίον, τὸ σκευος). VULG. are și ea *capsellam*. Ms. 4389 nu urmează nici FRANKF., nici VULG., ci urmează îndeaproape OSTROG, unde secvența respectivă lipsește. Tradiția biblică românească este evasi-unanimă: cu excepția B1760, care are aici *săcriiașul* (ce este secvent, în acest verset, substantivului *sicriiul*, ce traduce un substantiv construit pe o altă temă), celelalte traduceri utilizează substantivul *lada* (în B1819, B1874, B1914, B1921, B1926, cu varianta diminutivală *lădița* în B1936 și B1939).

6, 13

De remarcat că *Vethsamis* (Βαιθσαμῖς în textul FRANKF.) era cel mai apropiat oraș israelit, aflat la 20 de kilometri de Ekron. Israeliții, aflați în câmp la secerat, știau că doar leviții pot manipula chivotul (Num. 4.15-20). De altfel, urmînd textul biblic, „Vethsamis” era un oraș levitic, așa că prezența leviților în cetate este firească (v. 1 Reg. 6.15).

6, 14

Ms. 45 prezintă iarăși un dezacord produs de traducerea fidelă a pronumelui elin: dacă în greacă femininul ἡ ἄμαξα determină genul pronumelui ulterior, αὐτῆ, în traducere substantivul devine neutru, *carul*, iar pronumele rămîne feminin, *ea*. Ms. 4389 urmează iarăși VULG..

6, 15

B1688 și Ms. 45 transliterează, urmînd FRANKF., termenul θεμαεργάζ (v. 1 Reg. 6.11). Ms. 4389 pare a urma tradiția VULG., care prezintă forma *capsellam*, tradusă ca *daruri*.

6, 17

B1688 și MS. 45 traduc fidel textul FRANKF., remarcabil fiind literalismul Ms. 45 (*au dat cei striini de fêl a muncii Domnului echivalează corect elinul ἀπέδωκαν οἱ ἀλλόφυλοι τῆς βασιάνου τῷ κυρίῳ*). Versiunea Ms. 4389 este limpezită sintactic prin recursul la tradiția VULG.: *a dat filistimlênii Domnului pentru caznă* este în descendența secvenței latine *reddiderunt Philistiim pro delicto Domino*.

6, 18

Deși Ms. 45 traduce, în multe rînduri, fidel textului grec pronumele corelat unui substantiv, chiar dacă acest substantiv își schimbă genul prin echivalare în limba română, aici traducătorul realizează acordul de gen între substantiv și pronume: *până la piatra cea mare, unde au pus preste ea* (καὶ ἕως λίθου τοῦ μεγάλου, οὗ ἐπέθησαν ἐπ' αὐτοῦ).

6, 19

Legea prevedea ca cel ce va privi spre chivotul legământului să moară (cf. Num. 4, 5, 20; 2 Reg. 6,6-7). Critica biblică modernă consideră că numărul celor uciși este cronat, fiind datorat unei greșeli de transcriere, deși acesta se regăsește în imensa majoritate a manuscriselor. Mai trebuie menționat că unele manuscrise ale Bibliei ebraice omit numărul 50.000, iar Iosef Flavius menționează doar numeralul 70 în *Antiquitates Iudaicae*, 6, 16.

6, [21.]

FRANKF. prezintă transliterarea Καριαθιαρειν (Καριαθιαρειμ în 1 Reg. 7,1,2). B1688 și Ms. 45 generalizează forma *Cariathiarim*. Ms. 4389 are aici forma *Cariatharim*, în 1 Reg. 7,1 *Cariathiarimului*, iar în 1 Reg. 7,2 *Cariathirim* (VULG.: *Cariathiarim*).

7, 1-17

Capitolul insistă asupra vocației lui Samuel, în contextul unui episod de penitență colectivă.

7, 1

Timpurile verbale ale FRANKF. sînt fidel traduse în B1688. Interesantă soluția Ms. 45 în redarea grecescului ἀνάγουσιν: dacă B1688 îl traduce simplu *aduc*, manuscrisul ia în seamă contextul (chivotul este adus în casa lui Aminadav cel den deal) valorificînd afixul verbal ανα: israeliții „sue” chivotul, nu doar îl „aduc”.

Tradiția biblică românească ulterioară este divergentă: B1760 traduce *au dus* (urmînd VULG., care are aici *reducerunt*), care oferă aceeași echivalare ca B1819 (B1914 are *au adus*), în vreme ce B1874 și B1921 echivalează *suiră*, B1926 traduce *au suit*, iar B1939 are *au ridicat*. B1936 oferă versiunea *au luat*. Concordanța timpurilor este realizată în Ms. 4389 după situarea temporală evidentă în VULG.

7, 2

Sintagma ὀπίσω κυρίου (tradusă corect în B1688, *denapoia Domnului*, și redată ca *den naintea Domnului* în Ms. 45 apare de nouă ori în LXX (patru ocurențe în cărțile Regilor). Cea mai comentată ocurență este însă cea din Deut. 13,5. Sintagma antropomorfizantă a primit încă de la Filon explicații (v. *De migratione Abrahami*, 131, unde se insistă că ni se prezintă o alegorie, cea în care sufletul urmează doctrinele divine). Clement Alexandrinul apropie „urmarea” implicată de expresia biblică de cea propusă de stoici, τὸ ἀκολουθῶς τῆ φύσει ζῆν (*Stromata*, 5, 14).

Sintagma furnizează material pentru două motive biblice, cel al imitației și al adeziunii. Motivul imitației (la care obligă „urmarea” lui Dumnezeu”), prezent încă la Clement Alexandrinul, este dezvoltat de Eusebiu de Cezareea (*Praeparatio evangelica*, 12, 30; 13, 13). Motivul adeziunii este exemplar valorificat de Didim cel Orb, *Fragments in Psalmos*, 62, 9 (v. și Origen, *Contra Celsum*, 7, 34). Secvența a fost citită și în registru hristologic (Eusebiu de Cezareea, *Generalis elementaria introductio*, 12; Origen, *Commentarium in Evangelium Matthaei*, 12, 22).

7, 3

B1688 și Ms. 45 redau fidel textul FRANKF.. Versiunea Ms. 4389 este una redusă, inexistentă în tradițiile LXX sau în VULG. (posibil indiciu al utilizării unei versiuni moderne a Biblicii).

7, 4

Remarcabilă este echivalarea nuanțată a primului verb al versetului în Ms. 45: dacă grecescul περιείλον este tradus în B1688, altfel corect, ca *rădicară*, Ms. 45 ține să traducă și prefixul verbal περί-, de unde rezultă forma *rădicară depregiur sine*. Tradiția biblică românească este divergentă, urmînd textul-sursă asumat de fiecare traducere și „stilizînd”, în măsura posibilului: B1760 are *au luat* (prin preluarea liberă a VULG., care pune aici *abstulerunt*), B1819 echivalează *au leapădat* (similar B1914), B1874 are *depărtară* (ca și B1921 și B1936, care oferă forma *au depărtat*, proxim B1939, ce are *îndepărtară*), iar B1926 traduce *au scos din mijlocul lor*.

B1688 și Ms. 45 traduc fidel secvența τὸς Βαλεῖμ καὶ τὰ ἄλλα ἄσταρώθ. Ultimul termen elin al secvenței pare a fi pătruns în tradiția LXX prin contagiune cu versiunea lui Aquila (pentru clarificări v. Theodoret al Cirului, *Quaestiones in libros Regnorum et Paralipomenon*, 3, 50; 3, 55): *valemi și desigurile Astarothului / Valim și desigurile Astaroth*. Ms. 4389 redă secvența ca *pre Vaal și pre Gai și pre Astaroth*. Urmînd o tradiție iudaică, Theodoret al Cirului transmite că Baal era divinitate a locuitorilor Tyrului, pe cînd Astarte era o divinitate a celor din Sidon (*Quaestiones in libros Regnorum et Paralipomenon* 3, 50).

7, 5

B1688 urmează împărțirea în versete a FRANKF.. Sintactic, Ms. 4389 urmează VULG.

7, 6

B1688 traduce fidel FRANKF.

7, 8

B1688 și Ms. 45 traduc același text grecesc, interpretînd diferit situația numelui „Samuil” din interpelarea poporului: B1688 îl consideră un acuzativ ce participă la o înfinitivală de scop, pe cînd Ms. 45 vede în el un vocativ. De aici și turnura diferită a traducerilor. Tradiția biblică românească nu cuprinde această secundă ocurență a substantivului propriu deoarece edițiile ulterioare ale LXX îl elimină din text (nici VULG. nu cuprinde acest substantiv). De remarcat că cel de-al doilea enunț al acestui verset, care apare în FRANKF. între croșete, este prezent doar în unele manuscrise ale LXX, de obicei ca parte inițială a 1 Reg. 7,9 (astfel se explică și diviziunea versetelor prezentă în Ms. 4389, ce urmează tradiția VULG.).

7, 9

Traducerea fidelă, care merge pînă la respectarea ordinii cuvintelor din textul sursă, poate produce o lectură greșită: termenul *Domnului*, din finalul primului enunț al versetului (în B1688 și Ms. 45), este un dativ. În lipsa

ne loaceilor de semnalizare, el poate fi considerat genitiv al apartenenței în textul românesc. Pentru evitarea ambiguității ar fi fost suficientă o metateză (cf. Ms. 4389), care nu se produce, din motive ce țin de un corolar aparte, asumat de traducători, al principiului fidelității. Posibil indicele despre tipul de cititor vizat de traducătorii B1688 și Ms. 45.

7, 10

Elimul ἀναφέρων este tradus identic de B1688 și Ms. 45: *aducînd / aducîndu*. De această dată, traducătorul Ms. 45 nu mai utilizează analitica gramaticală evidentă precedent (1 Reg. 7,1) pentru a echivala participiul grec (cf. Ms. 4389). Elimul ἐβρόντησεν (sic) din FRANKF. este tradus corect *umă* în B1688, pe cînd Ms. 45 are *trăsni* (chiar dacă anterior, la 1 Reg. 2,10, Ms. 45 are, corect, *au umat*, iar la 2 Reg. 22,14 va echivala *umă*), aceasta chiar împotriva contextului, care amintește că acțiunea divină a fost însoțită de *glas mare*.

7, 11

Ms. 45 oferă încă o mostră de traducere literală: secvența și *ieșiră bărbați Israel* redă literal textul grecesc, lipsit de articol: καὶ ἐξῆλθαν ἄνδρες Ἰσραήλ (pentru explicarea opțiunii v. comentariul 5,8 la 1 Reg.).

7, 12

Ms. 45, dar și B1688, oferă o nouă probă de literalism: caleul grecesc ἀνά μέσον Μασσθηράθ, καὶ ἀνά μέσον τῆς παλαιᾶς este tradus fidel *între mijlocul Masfatath și între mijlocul cei vechi / în mijlocul Masfathei și în mijlocul Cei Vechi*. Semnificația construcției ebraice este evidentă în Ms. 4389: *între Masfatth și între Vethhim*, altfel spus între cele două localități. Tradiția biblică românească evită soluția din Ms. 45 și din B1688, rezultată prin calchiere morfologică strictă după LXX, optînd pentru varianta mai firească din Ms. 4389 (în cazul B1760, B1819, B1914, B1936). Alte versiuni moderne (B1874, B1921, B1926, B1939) oferă o variantă încă și mai simplificată, păstrînd doar prima ocurență a prepoziției *între*.

Justificarea opțiunii traducătorilor Ms. 45 și B1688 poate veni atît din necesitatea respectării principiului fidelității față de textul-sursă, cel al LXX, fie din observarea unor exegeze ce exploatează construcția de origine ebraică, sugerînd, în unele situații, o localizare anume, medietatea între cei doi termeni utilizați în sintagmă (v. Filon al Alexandriei, *Quis rerum divinarum heres sit*, 163-165, 206, *Leges allegoriarum*, 182-185, cf. Ioan Filopon, *De opificio mundi*, 14).

7, 14

B1688 și Ms. 45 traduc fidel FRANKF.: *de la Accaron pînă la Ghieth / de la Accaron pînă la Ghieth* (ἀπὸ ἀκκαρων ἕως γεθ). Pentru o explicație a conformației secvenței *era pace între mijlocul lui Israel și între mijlocul Amoreului* (B1688), a se vedea comentariul 7,12 la 1 Reg..

7, 15

Atît B1688, cit și Ms. 45 refuză explicitarea complementului temporal, traducînd literal textul grecesc: *toate*

zilele vieții lui. Ms. 4389 clarifică situația acestei secvențe apelînd la tradiția VULG. (care prezintă aici un regent în ablativ: *cunctis diebus vitae suae*).

7, 16

Omografia greacă masculin neutru a dativului provoacă traduceri diferite ale secvenței ἐν πᾶσι τοῖς ἁγιασμένοις τούτοις. B1688 înțelege formula în dativ ca exprimînd un neutru abstract: *între toate sfințitele acestea*. Ms. 45 percepe dativul ca masculin: *între toți sfințiii aceștia*. Ambele soluții sînt corecte gramatical. Interesantă este varianta oferită de Ms. 4389: *în toate aceste locuri sfințite*. Substantivul *locuri* este preluat în descendența VULG. (*in supradictis locis*; sintagma urmează textul ebraic, care a influențat de altfel unele variante ale LXX), după care traducătorul se întoarce, o dată stabilit determinatul atributelor, la textul grecesc.

7, 17

B1688 și Ms. 45 respectă eliptica textului grecesc, iar Ms. 4389 recurge la tradiția VULG. pentru complinire.

8, 1-22

Evreii cer alegerea unui rege, observînd eșecul descendenților lui Samuel: ca și fiii lui Eli, ei nesocotesc Legea. Astfel ajung evreii să disprețuiască regalitatea divină.

8, 1

Subordonata deschisă de conjuncția ὡς primește nuanță temporală în B1688 și Ms. 45, eventual sub influența VULG. (cf. Ms. 4389, care este de această dată mai departe de versiunea VULG.: *cum tenuisset Samuel*).

8, 2

Numele fiilor lui Samuel sînt transliterate în B1688: *Ioil și Avia*. *Lexiconul* lui Hesychius oferă pentru Ioil țileuirile 'cel iubit de Domnul' și 'început', pe cînd dicționarele moderne oferă traducerea 'Domnul este Dumnezeu'. La fel, pentru numele Avia lexicoanele oferă echivalarea 'Tatăl meu este Domnul'.

8, 3

B1688 traduce textul FRANKF., Ms. 45 folosește o altă ediție a LXX atunci cînd traduce literal *n-au mersu fiii lui în cale lui* (οὐκ ἐπορεύθησαν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἐν ὁδῷ αὐτοῦ; cf. dublarea pronumelui din 1 Reg. 8,5). Tradiția biblică românească, cea întemeiată pe LXX și VULG., prezintă traduceri similare Ms. 45. De observat că B1760 nu distinge între pronumele demonstrative prezente în acest verset, secvența VULG. *non ambulaverunt filii illius in viis eius* fiind tradusă *n-au umblat fiii lui în căile lui* (traduceri similare prezentînd B1819, B1874, B1914, B1921, B1939, o diferențiere în cazul pronumelui apărînd în B1936, care propune varianta *fiii lui nu umblau pe căile sale*; B1926 se distinge în context, ținînd să explicita-teze că *fiii lui Samuel n'au călcat pe urmele lui*).

Ms. 4389, deși urmează LXX, este neclar în echivalarea unei secvențe ulterioare: *ce se întoarșeră îndărăt spre săvârșitul piericiumii* (ultimul termen nu poate fi regăsit nici în tradiția biblică greacă, nici în cea a VULG.; singura explicație a opțiunii Ms. 4389, care să

plece totuși de la versiunea LXX, ar fi o inedită înțelegere a substantivului συντελείας, ce desemnează 'împlinirea', 'săvârșirea' unui lucru: pentru traducător, această 'împlinire' nu ar putea fi înțeleasă, contextual, decît ca 'împlinire a „piericiunii”, urmîndu-se ciclul natural apariție-piere).

Tradiția biblică românească va utiliza sugestia VULG. (*declinaverunt post avaritiam*) în clarificarea textului biblic, care este obscur în varianta LXX: B1760 are echivalarea *s-au plecat după lăcomie*, în B1819 avem *s-au abătutu după iubirea de argint* (preluat întocmai în B1914), iar B1874 propune secvența *se plecau la cîștig*, ca și B1921 unde se traduce *se plecau la cîștig*, B1926 are *se dădeau la lăcomie*, în B1936 se optează pentru *se abăteau la lăcomie*, iar B1939 produce varianta literară *se lăsau înduplecați de pofta de cîștig*. Trebuie amintit că versiunile grecești ale Bibliei puneau, ca ultim termen al sintagmei, forme flexionare ale substantivului πλεονεξία; doar LXX prezintă aici, în final, enigmaticul συντέλεια.

8, 4

Ms. 45 oferă iarăși o traducere fidelă a textului LXX, în pofida utilizării articolului în cazul primului substantiv: *să adună oamenii Israil* (συναθροίζονται ἄνδρες Ἰσραήλ). B1688 normalizează: *să adunare oamenii lui Israil*.

8, 5

Ms. 4389 prezintă o inversiune, nereperată în tradițiile LXX sau în cele ale VULG., a enunțurilor acestui verset. Reformarea versetului pare a fi declanșată de dorința de claritate a traducătorului (este exprimată mai întîi cererea poporului, și apoi cauza acesteia).

8, 7

Un comentariu al acestui verset, înscris într-o istorie a demnității regale (care este totodată istorie a chemării divine), poate fi citit la Eusebiu de Cezareea, *Commentaria in Psalmos*, 148. Alte explicații, centrate pe ideea de lez-majestate divină, pot fi citite la Theodoret al Cirului, *Quaestiones in libros Regnorum et Paralipomenon*, 1, 14.

8, 9

Ms. 4389 simplifică și restructurează enunțul grecesc, reducînd intensivul calchiat după ebraică la un simplu *să le mărturisești*. Întrucît în acest loc în OSTROG se păstrează formularea din LXX, putem presupune că traducătorul s-a orientat după VULG. (deși nici aceasta nu poate explica opțiunea pentru pluralul sintagmei *obicîiurile împăraților*, neatestat în vreo tradiție biblică greacă ori latină).

8, 11

De remarcat este că Ms. 45 traduce consecvent grecescul δικαίωμα ca *venitul* (cf. 8,9), în vreme ce B1688 oferă două traduceri: *dreptul* în 1 Reg. 8,9 și *venitul* în 1 Reg. 8,11. Ms. 4389 prezintă variația *obicîiurile* (v. 8,9) / *obicina* (v. 8,11). Tradiția biblică ulterioară se află sub influența VULG. (care are aici *ius*), așa că ea va menționa *dreptul împăratului* (B1819, B1914, B1926, cu varianta *drepturile* în B1936, B1939). De remarcat că B1760 are

aici *puterea*, iar B1874 este similar B1921, care prezintă un alt text, în urma unei traduceri moderne a Bibliei, *acestea va face vouă regele*.

8, 12

Ca notă generală, B1688 și Ms. 45 traduc fidel după FRANKF.. Varianta simplificată a Ms. 4389 este datoare VULG. (identică aici cu unele versiuni ale LXX), care prezintă o secvență redusă a obligațiilor agrare: *aratores agrorum suorum, et messoros segetum*. De observat că, mai departe, autorul Ms. 4389 renunță la reproducerea literală după LXX și VULG., depărtîndu-se deopotrivă și de izvorul său principal, OSTROG (unde apar substantivele *тысѣщники* 'comandanți peste o mie', respectiv *сотники* 'comandanți peste o sută'), propunînd o actualizare sugestivă la realitățile militare ale vremii: *căpitani și iuzbași*.

8, 14

Din nou Ms. 45 traduce atent textul LXX, deschizînd versetul cu o conjuncție eliminată de B1688, urmînd un plural evitat de B1688, *maslinetele*. Ambele traduceri elimină însă un adjectiv, acordat cu substantivul tocmai amintit, *τοὺς ἀγαθοὺς* (cf. VULG.: *oliveta optima*). Ms. 4389 este de această dată mai generos: plecînd de la textul latin, traducerea profită de onomografia adjectivului *optima* (feminin singular / neutru plural), îl substantivizează, contextualizîndu-l apoi liber: *și toată bunătatea țării voastre o vor lua*. Procedura din Ms. 4389 se explică prin OSTROG, unde apare același singular cu valoare colectivă.

8, 15

B1688 și Ms. 45 traduc elinul τὸ σπέρμα ca *sămînța*. VULG. are *segetes*, care este mai aproape de versiunea lui Symmahos: *σπόριμα*. Combinînd tradiția LXX cu VULG., Ms. 4389 propune *sămănăturile*.

8, 16

Ms. 45 interpretează substantivele din prima parte a enunțului ca determinînd direct ultimul verb: *și le va zeciuî*. Celelalte două versiuni traduc exact textul elin: *și va zeciuî* (καὶ ἀποδεκατώσει). Cum limba greacă nu solicită dubla marcarea a complementului direct, în cazul animatelor, ambele traduceri sînt gramatical corecte.

8, 18

Ms. 4389 prezintă din nou o variantă simplificată, neglijînd o subordonată atributivă (prezentă atît din LXX, cît și din VULG.). Motivul este, se pare, gradul sporit de fluentă obținut prin eliminarea acestei propoziții.

8, 19

În B1688 și Ms. 45, primul verb al versetului, *vrea*, este un imperfect, ce redă grecescul ἤβουλετο (cf. Ms. 4389: *vru*). Exclamația poporului, tradusă exact după FRANKF. în aceste două versiuni, este explicitată în Ms. 4389: *Ba! Într-alt chip nu poate fi, ce numai să fie împărat preste noi*.

8. 22

B1688 și Ms. 45 redau fidel FRANKF.: *le împărătește iar împărat*. Din nou Ms. 4389 explicitează textul: *le pino împărat* (posibilă clarificare prin intermediul tradiției VULG., care are *constitue ... regem*).

9.1 11.15

Sau este înfățișat ca cea mai potrivită persoană pentru demnitatea de a fi împărat. Esegetii antici rezumă acest episod biblic: „căutând cetea măgarilor, a descoperit demnitatea regală”. De observat că instituirea lui Saul ca rege are trei etape: vv. 9.1 – 10.16 înfățișează mîgerea lui, vv. 10.17 – 10.27 descriu alegerea sa prin tragere la sorti, iar vv. 11.1 – 11.15 atestă confirmarea sa prin aclamațiile poporului.

9. 1

B1688 și Ms. 45 traduc fidel textul FRANKF.. Interesant este că grecescul *ἀνῆρ* este tradus în continuare ca *om*, în vreme ce Ms. 4389 are *bărbat* (VULG. are *vir*). De notat că substantivul *fiul* are, în textul grecesc, o singură ocurență în nominativ, prima dintre ele; celelalte sînt în genitiv, explicînd substantivul propriu anterior.

9. 2

În B1688 și Ms. 45 grecescul *ὑἰός* este tradus în 1 Reg. 9.1 *fiu*, iar în acest verset *fecior*, dar și *fiu*, altfel, în pofida acestei variații, traduceriile sînt fidele textului LXX. Ms. 4389 este consecvent, traducînd în ambele versete *fecior*, iar traducerea acestui verset este ameliorată prin apel la VULG. (*super omnem populum*; există și variante similare ale LXX, *ὑπὲρ πάντα τὸν λαόν*, cf. Theodoret al Cirului, *Quaestiones in libros Regnorum et Paralipomenon*, 2, 15).

Versiunea B1688 dorește să redea literal compusul elin *εἰμβροεῖθης*, traducîndu-l ca *bine-mare* în urma Ms. 45. După VULG., care are *electus et bonus*, Ms. 4389 traduce *ales și bun*. Tradiția biblică românească va urma VULG. în cazul acestui pasaj: B1760 traduce *ales și bun*, ca și B1819, B1914, B1874 este similar B1921, care are *ales și frumos*. Traducerile recente prezintă variantele *tânăr și frumos* (B1926, B1936), în vreme ce B1939, renunțînd la sintagmă, oferă varianta *preafrumos*. Superioritatea lui Saul este, după unii comentatori, una fizică, nu a virtuții (Theodoret al Cirului, *Quaestiones in libros Regnorum et Paralipomenon*, 1, 15). Pe de altă parte, Saul semnifică ‘cerut’.

9. 3

Ms. 4389 are mai întii *măgarii*, apoi *măgărețele*, deși atît variantele LXX, cît și VULG. marchează clar femininul substantivului (*αἱ ὄνοι, asinae*). De remarcat interpretarea din aceiași manuscris, ce renunță la coordonarea evidentă în textele grecești și latine, simplificînd totodată (posibil în urma tradiției VULG., reflectată și în OSTROG), Dacă B1688 are *la împreună cu tine ... și vă sculați și mîgreti și căutați măgărețele*, Ms. 4389 redă *la cu tine ... și pîsați de căutați măgărețele*. În privința traducerii acestei conjuncții în cele trei versiuni discutate, v. și comentariile 9.25-26; 9.27; 11.12; 12.7; 18.8; 30.11 la 1 Reg., precum și comentariile 5.19 și 9.1 la 2 Reg.

9. 4-6

B1688 și Ms. 45 redau fidel FRANKF.. Deși VULG. prezintă un text diferit, Ms. 4389 nu o urmează, pentru că diferențele față de LXX nu sînt de ordin sintactic.

9. 7

Enunțul pare a indica lucrativitatea misiunii profetice. În fapt, nu aceasta este afirmată de text, ci opinia lui Saul despre activitatea profetică (Cf. Theodoret al Cirului, *Quaestiones in libros Regnorum et Paralipomenon*, 1, 16).

9. 8

B1688 traduce aici grecescul *παἰδάριον* prin *sluga*, pentru ca în 1 Reg. 9, 10 să ofere traducerea *copilașul*. Anterior, același termen, la plural, a fost tradus prin *poslušnici* (1 Reg. 9.3). Variația în traducere este prezentă, în aceeași distribuție, și în Ms. 45, ceea ce oferă indiciu despre influența Ms. 45 (sau a tradiției de tip Ms. 45) asupra B1688. Ms. 4389 are, consecvent, *sluga*. În fapt, grecescul *παἰδάριον* acoperă opțiunile B1688 și Ms. 45, el semnificînd atît ‘sluga’, ‘polușnicul’, cît și ‘copilașul’ (termenul este un diminutiv al elinului *παῖς*, ce semnifică ‘copil’). Și latinescul *puer* semnifică atît ‘sluga’, cît și ‘copilul’, însă de această dată Ms. 4389 este consecvent.

9. 9

Loc faimos în științele biblice, care oferă informații despre vocația profetică, dar și despre nomenclatura acestei funcții (*ὅτι τὸν προφήτην ἐκάλει ὁ λαὸς ἔμπροσθεν, ὁ βλέπων*, cu o altă variantă a participiului prezent prezent în LXX, *ὁ ὄρων*; versiunea lui Symmahos este apropiată de cea a LXX: *τὸν γὰρ προφήτην τότε ἐκάλου κατα τὸ ἀρχαῖον τὸν ὄρωντα*). B1688 și Ms. 45 traduc fidel versetul. Ms. 4389 folosește parantezele evidente în VULG.

9, 10-12

B1688 și Ms. 45 traduc fidel FRANKF.. Ms. 4389 simplifică și normalizează sintactic textul, urmînd tradiția VULG.. Este de remarcat că ultimul termen al v. 9, 12 este tradus *Vama* în Ms. 4389, deși VULG. are aici *excelso* (Theodoret al Cirului, în *Quaestiones in libros Regnorum et Paralipomenon*, 1, 17, ne transmite că acest substantiv propriu din textul LXX era înțeles de Aquila ca *ὑψηλῆν*; cercetări recente consideră că această echivalare a termenului ebraic este contestabilă, de vreme ce nu există dovezi ale acestei echivalări în tradiția lingvistică ebraică, drept pentru care semnificațiile propuse sînt ‘altar’, ‘sanctuar’). Pe de altă parte, forma *Vamma*, prezentă în B1688 și Ms. 45 nu poate fi identificată în FRANKF., care oferă doar forma *Βαμᾶ* (cf. 1 Reg. 9,13). Geminata ar putea fi explicată doar prin utilizarea unei alte ediții a LXX (sau a Bibliei), nereperate însă.

9, 13

Ms. 4389 folosește nesistematic sursele LXX și VULG. pentru redarea acestui verset: dacă adverbul *numaidecît* redă latinul *statim*, în final se amintesc *streinii*, părăsindu-se VULG., care are *qui vocati sunt* (ce redă fidel versiunea lui Aquila, *κεκλημένοι*) și urmîndu-se LXX, ce prezintă substantivul *οἱ ζένοι*.

9, 14

Construcția genitivală absolută a LXX este redată necircumstanțiat în B1688 și Ms. 4389: *ei mergînd în-lăuntru / ei mergînd în lontru* (v. și 1 Reg. 9,11). Ms. 4389 variază în redarea genitivalelor absolute, traducîndu-le cînd necircumstanțiat, cînd circumstanțiat. De menționat că toate versiunile românești respectă frazarea din FRANKF.

9, 15-16

B1688 și Ms. 45 redau fidel FRANKF., iar Ms. 4389 procedează ca de obicei, mai liber, urmînd în principiu textul din OSTROG, de la care se abate totuși uneori, în interesul unei clarități superioare. Aici, secvența *intr-această vrîme* nu își are corespondent în niciunul din cele trei izvoare și în loc de *sriini de feliu* (B1688, urmată de întreaga tradiție, cf. LXX: ἀλλόγενες, OSTROG: ИНОПЛЕМЕНИКЪ), preferă să expliciteze sistematic, după VULG., prin *filistimlênilor*.

9, 17

Ms. 45 și Ms. 4389 prezintă în finalul enunțului substantivul propriu *Israil*, ce nu poate fi reperat în tradițiile LXX sau în VULG.. B1688 traduce fidel FRANKF.. Nici tradiția biblică românească ulterioară nu prezintă substantivul propriu *Israel* în acest verset.

9, 20

B1688 și Ms. 45 traduc fidel textul FRANKF. (din nou este remarcabil literalismul Ms. 45). Ms. 4389 are masculinul *măgarii* în urma VULG., ce prezintă ambiguitatea *asinis* (deși acesta se află în relație sintactică cu pronumele *quas*, iar forma verbală indică același feminin, *inventae sunt*). Rațiunea traducătorului pare a fi aceeași „normalizare” a textului.

9, 21

Aceeași fidelă redare a FRANKF., pentru B1688 și Ms. 45. Ms. 4389 oferă, habitual, o mediere a textelor LXX și VULG., utilizate în conformitate cu principiul simplificării, al clarificării, al „normalizării”. Grecescul σκέπτου este tradus în B1688 ca *toiag*, în Ms. 45 ca *buzdugan*, iar în Ms. 4389 ca *shiptrul* (de remarcat ca aici Ms. 4389 urmează textul LXX, VULG. neoferind termenul echivalent latin). Opțiunea descrie nu doar nivelul diferit lexical al celor trei traduceri, dar, eventual, și o simbolică a puterii diferită.

9, 22

B1688 și Ms. 45 traduc grecescul κατάλυμα prin *să-lasă*, pe cînd Ms. 4389 are *gazdă*. VULG. are *triclinium*, Aquila γαζοφυλάκιον, Symmachos ἐξέδραν, iar Theodotion σκηνήν.

9, 23-9, 24

B1688 și Ms. 45 traduc fidel textul FRANKF.. În v. 9,24 grecescul κωλέαν este tradus ca *spata* în B1688, Ms. 45 și Ms. 4389 utilizînd *armul* (cf. VULG., care are aici *armum*). Versetul 1 Reg. 9,24 este redat cu semnificative diferențe în tradiția LXX, celelalte traduceri grecești prezentînd și ele divergențe.

9, 25-26

B1688 urmează diviziunea versetelor evidentă în FRANKF. În Ms. 45 și Ms. 4389 constatăm o altă diviziune, identică celei din VULG. și OSTROG. B1688 și Ms. 45 traduc fidel textul FRANKF.. Semnificativă este circumstanțierea din Ms. 4389 în cazul v. 9,26, unde atît LXX, cît și VULG. rămân fidele textului ebraic, corelînd prin coordonare cele două propoziții rostite de Samuel: ἀνάστα, καὶ ἐξαποστειλῶ σε, *surge, et dimittam te*. Ms. 4389 (*Scoală că te voui lăsa să mori*) modifică semnificația enunțului după OSTROG: БЪСТАНИ ОТПИША. În privința traducerii acestei conjuncții în cele trei versiuni discutate, v. și comentariile 9,3; 9,27; 11,12; 12,7; 18,8; 30,11 la 1 Reg., precum și comentariile 5,19 și 9,1 la 2 Reg.. Merită observat că Ms. 4389 realizează și o dislocare, neatestată de vreo traducere antică a Bibliei, dar prezentă în OSTROG: o propoziție a v. 9,27 este transferată în v. 9,26 (și *zise Samuel lui Saul*).

9, 27

B1688 și Ms. 45 traduc fidel textul FRANKF., necircumstanțiat o construcție genitivală absolută (αὐτῶν καταβαινόντων), păstrînd coordonarea specifică ebraică (εἶπον τῷ παιδαρίῳ, καὶ διελεύθτω). De remarcat că tradiția biblică românească (B1760, B1819, B1874, B1914, B1921, B1926, B1936, B1939) renunță unanim la coordonarea evidentă în LXX, favorizînd subordonarea, ca și Ms. 4389: *zi slugii să se ducă* (eventual în urmarea VULG., care are aici *dic puero ut antecedit*). Așadar, Ms. 4389 urmează versiunea din OSTROG, care, la rîndul ei, urmează îndeaproape VULG. (ce oferă, suplimentar, indicii despre circumstanța construcției absolute din greacă: *cumque descenderent...*). Iarăși, în privința traducerii acestei conjuncții în cele trei versiuni discutate, pot fi consultate și comentariile 9,3; 9,25-26; 11,12; 12,7; 18,8; 30,11 la 1 Reg., precum și comentariile 5,19 și 9,1 la 2 Reg..

10, 1

B1688 și Ms. 45 urmează fidel sintaxa textului ediției FRANKF. (Ms. 45 se distinge în continuare prin supunerea la originalul grec, nicidecum clar). De remarcat transferul singularului în plural (clinul χειρός este redat ca *mîinile*), precum și traducerea variată a termenului ἄρχοντα, *mai mare*, dar și *boiarin* (B1688). Diferențele pot fi regăsite și în Ms. 45. Ms. 4389 clarifică sintactic textul LXX utilizînd tradiția VULG.. Ar merita menționat că nici Ms. 4389 nu traduce consecvent grecescul ἄρχοντα, folosind inițial soluția Ms. 45, *mai mare*, și echivalînd apoi cu *domn*. Ungerea cu ulei era, pentru evrei, un act prin care un lucru sau o persoană era consacrată (anterior doar cortul și preoții fuseseră consacrați în acest fel). Practica ungerii cu ulei era foarte răspîndită în Orientul apropiat. Datorită similarității actului de consacrare, preoții și regii împărțăseseră capacitatea de reprezentare a divinității în fața celorlalți oameni. Protocolul religios bizantin exemplifică această credință.

10, 2

B1688 și Ms. 45 redau fidel sintaxa textului FRANKF.. În plus, B1688 respectă cu acuratețe și semantica textului

Ms. 4389 este mai exactă și mai apropiată pentru elinul *καταβήσεται* (Ms. 4389) decât să simplifică erantul din LXX al *καταβήσεται* (LXX), evident în OS (p. 60) și în nota de semnificație de punctuație, eliminarea seeven-țelor din textul grecesc, redarea abeta și idiomatismelor (p. 60).

10. 3

Ms. 45 oferă cea mai fidelă traducere a textului LXX (c). Modificările aduse de B1688 sînt minime, ele sînt adaptarea la regulile de punctuație ale limbii române, așa cum le cunoaștem noi astăzi. Substantivul propriu „labor, muncă” este aflat în extremitatea estică a teritoriului locuit de ebrei. Numele semnifică, după autoritarul „cel alies” (Origen, *Selecta in Psalmos*, 88) sau după Didim cel Orb, *Exameroni in Psalmos*, 88).

10. 4

B1688 și Ms. 45 au *incapături de pîine*, care reda grecescul LXX ἀπαρχὰς ἄρτων (Aquila are simplu ἄρτων). Ms. 4389 urmează tradiția VULG., care prezintă echivalența *panis*.

10. 5

Seevența *vei intra înăuntrul la dealul lui Dumnezeu* (B1688) redată similar în Ms. 45 (*vei intra în lontru la dealul lui Dumnezeu*) echivalează grecescul εἰσελεύσῃ εἰς τὸν βουνὸν τοῦ θεοῦ. Dubla ocurență a prepozitivei εἰς prima în ipostază de prefix verbal, obligă la nuanțarea traducerii, elinul dădă rezultatul nu excelează prin cursivitate. Ms. 4389 are *să te sui la dealul lui Dumnezeu*, clarificînd în urma VULG.: *venies in collem Dei*.

Interesantă este și situația grecescului ἀνάστημα: redat ca *ridicarea* în B1688 și ca *rădicarea* în Ms. 45, el indică, prin sufix, rezultatul unei acțiuni, i.e. „rădicătura”, așa cum s-ar spune astăzi. VULG. are *statio*, iar în urma-rea acestuia Ms. 4389 prezintă echivalența *adunarea*. O notă a *Incapitula* explică seevența *unde iaste acolo rădicarea cel strein de felu, acolo e Nasiv cel strein de felu* ca alăturare a două seevențe, concurente în unele manuscrise ale LXX. Reducerea este vizibilă în VULG.: *ubi est statio Philistinorum*. Adaosul *unde iaste adunarea fi-astimelor*, că *acolo iaste locușul lor* din Ms. 4389, reflectă fidel opțiunea din OS (p. 60): **υκσ τδ εστε житие их**.

Tradiția biblică românească urmează fie varianta VULG. (B1760, B1874, B1921, B1926; B1939 are *unde se află ca câmpul al Filistenilor*), fie varianta extinsă a LXX (B1819 are *unde iaste starea celor de alt neam, unde este Nasiv cel de alt neam*, identic în B1914), B1936 are *unde e garda de pază a Filistenilor, acolo s-a ridicat ca starea cel sub influența unor traduceri moderne a e Bible*.

10. 6

Semnificația verbului ἐφαλέεται din LXX (formă de viitor de la ἐφαλλομαι, verb rar utilizat în proză, care semnifică „a săm peste al”, „a săm la...”, „a ataca”) a fost disputată, dovadă prezența seevnelor în manuscrise: επιπεσε, ται, ἐφαλλε, B1688 și Ms. 45 au echivalența fi- de la *vei sări peste* (c). VULG. prezintă forma *sări*, Ms. 4389 adevărată contextual, *vei sări peste* (c). *Dada*

Domenia, este interesant de observat că tentația „norma- lizării” teologice nu este încercată de traducătorii B1688 și Ms. 45, care tin să respecte semnificația verbului grec.

În tradiția biblică românească este curioasă perceperea ulterioară a acestui verb: este paradoxal că tocmai traduc- erile ce își asumă LXX ca text sursă au aici *să va pogori* (B1819, cu varianta *se va pogori* în B1914), iar variantele ce urmează textele latine și ebraice traduc mai atent (și mai aproape de LXX): B1760 echivalează *va sări peste*, B1874 oferă versiunea *va veni asupra* (ca și B1921), în vreme ce B1926 traduce *va veni peste* (ca și B1936), iar B1939 are *va da năvală peste*. De observat că verbul *te vei învîrteți* redă fidel LXX (στραφήσῃ; o variantă de traducere, în context, ar fi „te vei întoarce”); Ms. 4389 are *te vei schimba* în descendența VULG., care prezintă forma verbală *mutaberis*.

10. 8

Deși a prezentat în I Reg. 10,6 forma *se va pogori* în echivalența latinescului *insiliet* și a elinului ἐφαλέεται, Ms. 4389 folosește aici același verb, *să te pogori*, cu toate că VULG. are *descendes*, iar textul grecesc are un alt verb, καταβήσῃ. Consecvența lexicală este mișă secundă pen- tru cel ce dorește adevăarea traducerii la cititorul nefami- liarizat cu tradiția exegetică antică.

10. 9

Verbul elin μετέστρεψεν (un compus al verbului dis- cutat în anterior în comentariul 10,6) este echivalat *pre- meni* în B1688 și Ms. 45. Ms. 4389 are *schimbă* (VULG.: *immutavit*).

10. 10

B1688 și Ms. 45 traduc fidel textul LXX, cu excepția translării unui prezent în preterit (ἔρχεται este echivalat *veni*), cu o mai bună aplicare a B1688 la regulile actuale ale punctuației în limba română. Deși versetul prezintă forma verbală ἦλθο, un aorist rar întilnit al verbului ἄλλομαι, „sar”, verb prezent într-un compus și în I Reg. 10,6, traducerea B1688 și Ms. 45 oferă în acest loc echi- valența dată anterior compusului ἐφάλλομαι: *sări peste el*.

Situația acestui verb este similară verbului discutat în comentariul 10,6: este iarăși paradoxal că tocmai traduce- rile ce își asumă LXX ca text de bază au aici *s-au pogorit* (B1819, cu varianta *s'a pogorit* în B1914), iar variantele ce urmează textele latine și ebraice traduc mai atent (și mai aproape de LXX): B1760 are *au sărit peste*, B1874 traduce *veni asupra* (ca și B1921), B1926 echivalează *a venit peste* (ca și B1936), iar B1939 are *a năvălit asupra*. De remarcă că regele împărtășește, cu proorocii, capaci- tatea profetică (despre semnificația și rolul funcției rega- le, v. și comentariul 10,1 la I Reg.).

10. 11

B1688 redă textul FRANKF., Ms. 4389 urmează tradiția VULG.

10. 12

B1688 și Ms. 45 urmează textul FRANKF., un plus de fidelitate caracterizînd Ms. 45. În legătură cu zicala amîn-

tită și la 1 Reg. 10,11, ea este generată de uimirea provocată de conduita lui Saul, pînă de curînd lipsit de respect în fața profetilor (Grigore de Nyssa, *Contra Eunomium*, 3, 1). O altă explicație, transmisă de *Suida* (s.v. Σαούλ ἐν προφήταις), a acestei sintagme proverbiale insistă pe caracterul imprevizibil al biografiei: plecat să recupereze câteva măgărițe, Saul este instituit rege.

10, 13

B1688 redă fidel textul FRANKF.. Concordanța temporală este restabilită de Ms. 45.

10, 14

Grecescul ὁ ὀκείως este tradus în B1688 și Ms. 45 *rudenia*. Ms. 4389 pare a urma aici tradiția LXX, de vreme ce propune și el *rudenia* (VULG. prezintă echivalarea *patruus*, apropiată de cea a lui Aquila, ὁ πατράδελφος).

10, 16

Notabilă traducerea formulei intensive calchiate după ebraică: ἀπήγγειλεν ἀπαγγέλλων. Deși verbul grecesc are ca sens prim 'a anunța', 'a vesti', el este tradus cu ajutorul verbului 'a spune' (v. și 1 Reg. 10,15) în B1688 și Ms. 45, *au spus spuindu-mi* (este demn de remarcat că Ms. 45 traduce sintagma ἐλθεῖν τὴν ἀγγελίαν din 2 Reg. 4,5 prin *au vestit*, iar B1688 traduce fidel *au venit vestește*; interesantă este și variația observabilă în cazul lui B1688 în 2 Reg., unde 2,4 echivalează verbul ἀπέγγειλεν prin *spuseră*, în vreme ce în versetul următor substantivul ἀγγέλουσ, din aceeași familie semantică, este tradus *vestitorii*). Și aceasta chiar dacă în proximitate se află un alt verb ce semnifică 'a spune', λέγω. Singura traducere care sugerează semantica primă a verbului grec este, surprinzător, cea a Ms. 4389: deși, din rațiuni estetice, renunță la reduplicarea intensivă ebraică, doar aici se poate citi *spusu-mi-au veste*.

Tradiția biblică românească se ordonează după textul de bază folosit de fiecare traducere: B1819 are *spunându-mi mi-au spus*, iar B1914 traduce *mi-a spus curat*. Celelalte versiuni (B1760, B1874, B1921, B1926, B1936) utilizează forme de preterit ale verbului 'a spune' (VULG. are aici *indicavit*). Iarși, B1939 stilizează, oferind varianta *ne-a incredințat*. Aceeși adevărate la cititor a Ms. 4389 se observă și în cazul celui de-al doilea enunț al versetului: dacă B1688 și Ms. 45 traduc literal textul LXX (*cuvîntul împărăției nu i-au spus lui*), Ms. 4389 explicitează *cuvintele călele pentru împărăție nu-i spuse*.

10, 17

B1688 și Ms. 45 traduc fidel textul FRANKF.. Ms. 4389 ține să expliciteze și aici: verbul *să meargă* este adăugat de către traducător pentru a limpezi enunțul (de remarcat că nu este urmată VULG., care are aici *et convocavit Samuel populum ad Dominum in Maspha*). Este interesant de observat, în tradiția biblică românească, că Ms. 4389 utilizează aceleași surse secundare ca și traducerile ce folosesc ca text de bază LXX: B1819 și B1914 adaugă și ele un verb ce nu există în versiunile antice ale Bibliei, *să se adune*. De remarcat că versiunile biblice care pleacă de la VULG. și de la Biblia ebraică (B1760, B1874, B1921, B1926, B1936, B1939) nu prezintă nici

un augment. Numele propriu Masifa, alături de alte variante fonetice ale lui, semnifică 'turn de observație' (cf. Iosef Flavius, *Antiquitates Iudaicae*, 6, 22).

10, 18

B1688 și Ms. 45 traduc fidel FRANKF. (Ms. 45 se remarcă iarși prin fidelitatea față de sintaxa originalului, nesaturată). De remarcat că Ms. 4389 urmează preponderent LXX, versiunea VULG. fiind una redusă. Participiul θλιβουσών este tradus în B1688 ca *cele ce vă chinuie*, iar în Ms. 45 ca *ce vă dosădiie*. Ms. 4389 are aici *carii vă năcăjiie*.

10, 19

Traducerea Ms. 45 este fidelă ediției FRANKF.. B1688 urmează același text, modificînd punctuația. Pe de altă parte, merită observat că verbul elin ἐξουθενώκατε (versiunile recente ale LXX preferă forma ἐξουθενήκατε, atestată în tradiția manuscrisă) este tradus în B1688 *af defăimat*, iar în Ms. 45 similar, *ați defăimat*. Verbul grecesc pare a fi o inovație lexicală a LXX (Aquila are ἀπερρίψατε, pe cînd Symmahos ἀπεδοκίμασατε, iar Theodotion ἀπόσασθε), fiind utilizat aproape exclusiv în literatura religioasă. Literal, el ar semnifica 'a socoti drept nimic', 'a disprețui' (cf. *Suidas*, s.v. ἐξουθενώ, Hesychius, *Lexicon*, s.s.v.v. ἐξουθενεί, σκυβλίζεται). Ms. 4389 are, eventual în urmarea VULG. (*protectistis*), *ați urgisit*.

Grecescul σκήπτρα este tradus *toiagele* în B1688 și *buzduganele* în Ms. 45. Ms. 4389 urmează aici LXX (VULG. prezintă finalul *per tribus vestras, et per familias*), oferind traducerea *steagurile* (v. și comentariul 9,21 la 1 Reg.).

10, 20

Interesantă opțiunea B1688 și Ms. 45 în traducerea verbului κατακληροῦται: prima versiune prezintă forma *să însorțește*, iar cea de-a doua *să însorți* (perfectul reflexivului pasiv este inovația traducătorului Ms. 45, care a dorit optimizarea concordanței verbale a versetului). Ms. 4389 oferă o formulă perifrastică, mai potrivită spiritului limbii române, dovadă persistența acesteia: *căzu soarta*. Perifrasticul *a căzut soarta* este dominant, prin urmare, în tradiția biblică românească (B1760, B1819, B1914, B1926, B1939); de semnalat că perifrasta conservă semantica termenilor din verbul grecesc compus, ceea ce este meritoriu. Alte variante oferă B1874, care prezintă o traducere similară B1921 (*fu nimerită*). B1936 are *a fost arătată*.

10, 21

Ms. 45 prezintă o sintagmă ce nu are echivalent nici în versiunea greacă, nici în cea latină a tratatului biblic: *să însorțește sorțul*. În fapt, cel de-al treilea termen tradus apare ca Σαούλ în FRANKF., VULG. conținînd și ea numele propriu (*Saul*). Cum diferența grafică dintre cei doi termeni în greacă rămîne, în orice situație, semnificativă ('sort' s-ar scrie κλήρος, ceea ce nu este proxim grafic lui Σαούλ), iar versiunea românească este, în rest, foarte fidelă textului grec, abaterea traducătorului rămîne să fie explicată prin neatenție (utilizarea altei ediții a LXX, care să prezinte această lecțiune, este și ea plauzibilă).

10, 22

Ms. 45 traduce fidel textul FRANKF. (cu excepția preteritului, care înlocuiește iar un prezent, în cazul celui de-al doilea verb predicativ). Un comentariu ce pleacă de la ultimul enunț al versetului, din perspectiva rindurilor ce urmează, este oferit de Filon al Alexandriei: Saul este în vase (așa se poate traduce grecescul ἐν τοῖς σκεύασιν), adică în trup și în tot ce înseamnă senzorialul, și din această cauză Samuel, înainte de a enunța legiuirile împărăției (i.e. ale înțelepciunii, căci ea este adevăratul conducător), trebuie să-l scoată din ceea ce este material (*De migratione Abrahami*, 196, 197).

10, 23

Versiunile B1688 și Ms. 45 urmează atent textul FRANKF. De remarcă traducerea diferită a unui adverb: dacă B1688 îl traduce pe ἐπάνω ca *mai sus*, opțiune curentă, perfect legitimă, Ms. 45 pare a observa atent termenul compus grec și traduce *în sus*. Ms. 4389 are aceeași traducere: cauza posibilă este situația latinescului *sursum*, echivalentul din VULG. al lui ἐπάνω, care poate indica atât situarea, cât și direcția, 'în sus'.

10, 24

B1688 respectă punctuația originalului. De observat că sintagma πᾶς ὁ λαός este tradusă de B1688 și Ms. 45 ca *tot năvodul*. Ms. 4389 are aici *toți oamenii*, variantă neatestată de vreo traducere antică a versetului (VULG. prezintă sintagma *omnis populus*; totuși în versetul următor și traducătorul Ms. 4389 recurge la echivalarea *năvod* când înțelnește iarăși termenul ce desemnează poporul). Tradiția biblică românească folosește și alte sintagme, ce descriu totodată o istorie a lexicului: B1760 și B1819 au *tot norodul*, pe când B1874, B1914, B1921, B1936 și B1939 prezintă sintagma *tot poporul*. În fine, B1926 utilizează în traducerea primei ocurențe a sintagmei, cea în caz oblic, sintagma *întregului popor*.

10, 25

B1688 și Ms. 45 urmează fidel textul FRANKF. (cu observația că doar B1688 respectă și împărțirea în versete predate de această editie). Despre *venit*, v. comentariul 8,11 la 1 Reg., Finalul versetului din Ms. 4389 pare a fi dator tradiției VULG.: *singulos in domum suam* devine *cineș pre acasăș*. În cazul B1688 trebuie menționat că alte ediții ale LXX cuprind, ca parte a acestui verset, și primul enunț al versetului secvent (cf. Ms. 45).

10, 26

Ms. 45 traduce LXX atunci când utilizează sintagma *fiii puterilor* (υἱοὶ δυνάμεων, cu varianta υἱοὶ δυνάμενου din LXX: Aquila are aici ἡ εὐπορία, iar Symmahos ἡ δύναμις). B1688, cu formula *fiii puterii lor*, se depărtează de textul LXX (printr-o greșeală de tipar). De remarcă că Ms. 4389 urmează aici textul FRANKF. (VULG. are *pars exercitus*). În tradiția biblică românească, LXX este tradusă în B1819 (*fiii puterilor*). În rest, VULG. oferă soluția traducerii în traduceri ulterioare B1688: B1760 are *o parte de ostaș*, B1874 este similar B1921 și B1936, care prezintă substantivul *vitejii*, în vreme ce B1914

traduce *o parte din oștire*, B1926 are *o parte din ostași*, B1939 prezintă, surprinzător, echivalarea *unii netrebnici*.

10, 27

Pentru sintagma υἱοὶ λοῦμοί, tradusă de B1688 ca *fiii păgîni*, iar de Ms. 45 ca *fiii ucigași*, v. comentariul 2,12 la 1 Reg., Varianta Ms. 4389 nu poate fi explicată prin versiunile antice ale VT (VULG. are aici *filiu ... Belial*). Tradiția biblică românească prezintă traduceri divergente: B1760 are, în urma VULG., *fiii lui Velial*, B1819 traduce *fiii cei pierzători*, B1874 prezintă echivalarea *omenii de nimica*, B1914 are *oamenii cei pierzători*, B1921 are versiunea B1874 *oamenii de nimica*, B1926 prezintă sintagma *oameni răi*, B1936 are *oamenii netrebnici*, iar B1936 traduce *oameni vicleni*. În raport cu edițiile recente, FRANKF. prezintă o *versio amplior* a acestui verset.

11, 1

B1688 și Ms. 45 traduc atent textul FRANKF. (cu un plus de fidelitate în cazul Ms. 45). Numele propriu Naas derivă, după mărturia lui Hippolit, *Refutatio omnium haeresium*, 5, 6, 4, de la un substantiv comun ebraic, ce semnifică 'șarpe'. Sintagma ἰάβεις (*alia exempl. ἰάβις*, cu variații în accentuare) Γαλαάδ este un toponim, după autorii antici (v. Eusebiu de Cezareea, *Onomasticon*). Pe de altă parte, numele Galaad semnifică, urmîndu-l pe Filon al Alexandriei, *Leges allegoriarum*, 3, 19, 'strămutarea mărturiei' (cu varianta 'strămutat', în *Lexiconul* lui Hesychius, s.v. Γαλαάδ). Mihail Psellos are o altă echivalare: 'descoperire' (*Theologica*, 35, 39).

11, 2

Ms. 45 traduce fidel versiunea FRANKF. B1688 reduce obscuritatea textului grec prin folosirea pronumelui nehotărît *fișcăruia*. Grecescul ὄνειδος este echivalat, corect, în Ms. 45 ca *ocară* (cf. Ms. 4389). B1688 are *os*, posibilă greșeală de tipar. Ms. 4389 oferă iarăși o variantă „mixtă”, ce combină textul LXX cu cel al VULG.. Pe de altă parte, trebuie amintit că mutilarea fizică era o practică habituală în Orientul Apropiat, ea marcînd clar situația de subordonare a celor învinși.

11, 3

Grecescul ἀγγέλους este tradus *poslušnici* în B1688 și *poslaneți* în Ms. 45, deși aceeași formă, în 2 Reg. 2,5 primește echivalarea *vestitori* în B1688 și *soli* în Ms. 45 (v. și 2 Reg. 3,12, cu aceeași distribuție, 2 Reg. 12,27, cu B1688 prezentînd un singular, *vestitoriu*; același substantiv, la singular, este tradus *vestitoriu* în B1688 și *vestetor* în 1 Reg. 23,27).

11, 4

Ms. 45 traduce fidel textul LXX; B1688 încearcă adaptarea acestuia la stilistica limbii române. Ms. 4389 desăvîrșește tentativa B1688 de „normalizare” a textului (v. acordul realizat în traducere, neevident în textul grec).

11, 6

Pentru explicarea verbului din sintagma B1688 *sări Duhul Domnului pre Saul* (cf. Ms. 45), v. comentariul

10.6 la 1 Reg.. De remarcat că traducerea Ms. 45 este, în ansamblu, cea mai fidelă FRANKF..

11, 7

În prima propoziție a B1688 și Ms. 45 sînt menționate două *vaci*, pe cînd Ms. 4389 amintește doi *boi*. Diferența de gen este dată de textul folosit ca izvor prim: primele două versiuni utilizează LXX, unde genul viețuitorului este indicat clar secvent printr-un pronume (αὐτάς). Animalul apare ulterior, în acest verset, cu genul clar determinat, τοῖς βοσίοις: *boilor*. Ms. 4389 urmează tradiția VULG., care are în acest loc *utrumque bovem ... bobus*. Opțiunea din Ms. 4389 o reflectă pe cea din OSTROG. De remarcat că B1688 traduce fidel versiunea versetului din LXX. Ms. 45 eșuînd în a reda corect un dativ, eroare cu importante consecințe: secvența *acēstea voru face boilor lui* (B1688) este redată *acēstea vor face boii lui* (posibilă confuzie între agentul și obiectul acțiunii ori o scăpare de a copistului)

Ceea ce B1688 traduce prin *spămintarea Domnului*, iar Ms. 45 prin *întristarea Domnului*, este pasajul ἔκστασις κυρίου din LXX (șase ocurențe în LXX, dintre care patru în *Paralipomena*). Tradiția biblică românească este divergentă: B1819 are *spămintarea Domnului*, B1760 traduce *frica Domnului*, versiune similară B1874 și identică celei din B1914, B1921 și B1936. B1926 prezintă sintagma *groaza Domnului*, iar B1939 are *spaima Domnului* (v. și comentariul 14.15 la 1 Reg.). În tradiția exegetică, această sintagmă a fost înțeleasă în registru afectiv: ea denotă starea de șoc, de uimire, ce urmează părăsirii raționalității (v. Didim cel Orb, *Commentarii in Zachariam*, 14, 13-14; unele versiuni ale LXX prezintă o altă sintagmă, φόβος κυρίου, ce poate fi recunoscută și într-o altă traducere greacă a Bibliiei ebraice, cf. *Hexapla*, vol. I, p. 504).

În fine, trebuie amintit că practica dezmembrării și a expedierii rămășițelor este prezentă și în Jud. 19, 29-30, în cazul concubinei unui levit. Această practică are o altă semnificație în 1 Reg. 19, 21.

11, 8

Ca în multe cazuri, prezentul din LXX (aici ἐπισκέπτει) este preluat ca preterit în B1688 și Ms. 45: *socoti*. Opțiunea pentru preterit se explică, eventual, prin necesitatea obținerii unei bune concordanțe verbale a narațiunii biblice, inexistentă în textul LXX.

Dezbaterea privitoare la erorile sintactice și semantice ale Bibliiei grecești este venerabilă. Cititorii cultivați au acuzat abaterea de la corectitudinea gramaticală, acuzînd creștinismul de impostură intelectuală (v. Porfir, *Contra christianos*, Iulian Apostatul, *Contra Galilaeos*, passim). Această atitudine a produs, uncori, și măsuri legislative: mizînd pe contrastul evident dintre stilul elevat al scrierilor clasice folosite de creștini în instrucție și „modestia” stilistică a Scripturii, carte considerată revelată de către aceeași creștini, Iulian a interzis utilizarea autorilor canonici, a „clasicilor” elini, în instrucția furnizată de „galileeni”, ei urmînd să-și asume drept canonică Biblia greacă (*Epistulae*, 60). Ironia împăratului golea de conținut actul filologic: după norma clasică, Biblia greacă nu

putea sta decît ca exemplu de abatere de la canonul literar sau gramatical.

Alți scriitori antici, cu o bună pregătire filologică, recunoscînd abaterea de la normă a textului biblic, avertizează asupra încercării de „normalizare”, de „corectare” a textului biblic. Astfel, într-un florilegiu alcătuit în secolul al patrulea din scrierile lui Origen, două capitole din cele douăzeci și șapte ale cărții tratează tocmai această chestiune (*Philocalia*, 4, 8). În fapt, afirmă Origen, important nu este solecismul evident la nivel lexical („fonetic”, spune el), ci trebuie observat ceea ce indică termenii, *i.e.* semantica textului: în cele din urmă, chiar autorii biblici se recunosc slabi în cuvînt, dar puternici în cunoaștere (*Philocalia*, 4). Semn că încercarea de corijare a Scripturii, de „îndreptare” a textului biblic este venerabilă. Origen explică în *Philocalia*, 8, comentînd un pasaj din *Oseea*: „Pentru că adesea cele spuse în Scriere în mod incorect textual, din punct de vedere gramatical, îl duc pe cititor în confuzie, făcîndu-l să considere că textul nu este corect, nici consecvent, nici fidel, și pentru că unii îndrăznesc, făcînd modificări sub pretextul «îndreptării», să altereze semnificația cuprinsă în text atunci cînd întîlnesc pasaje aparent incoerente, este necesar și aici, pentru că am întîlnit, textual, un caz similar, să vedem care este semnificația cuprinsă în acestea”. Discutînd apoi respectivul pasaj biblic (Os. 12,5), în care verbele predicative variază, aparent fără motiv, în privința categoriei gramaticale a numărului, Origen va citi în altermanța plural-singular sugestia modelului multiplicitate-unitate, cea din urmă fiind indicată de aceeași scriere ca dezirabilă (textul origenian continuă cu o analiză a unui alt fragment biblic, ce prezintă același tip de variație, Fac. 2,16-17).

11, 9

O construcție genitivală absolută a textului grec, διαθερμαίνοντος τοῦ ἡλίου, nu primește circumstanțiere în versiunile B1688 și Ms. 45, așa că traducerea este greoaie: *încălzind / încăldzînd soarele*. Ms. 4389 folosește, se pare, sugestia VULG. (*cum incaluerit sol*) și traduce liber: *cînd se va înălța soarele*. Tradiția biblică românească preia sugestia VULG.: B1760 are *cînd va încălzi soarele*, ca și B1819, B1874, B1914, B1921 (cu proteza subiectului propoziției). B1926 prezintă varianta *cînd va dogori soarele*, B1936 traduce *cînd va începe soarele să încălzească*, iar B1939 echivalează *cînd soarele va arde*.

11, 10

B1688 și Ms. 45 traduc fidel FRANKF. (ultimul verb al enunțului, un viitor în edițiile recente ale LXX, este un aorist în FRANKF.). Ms. 4389 preia dispoziția temporală a VULG.: *et facietis nobis omne quod placuerit vobis*.

11, 11

Textul LXX spune că oastea a fost dispusă în trei ἄρχάς, adică în trei „căpetenii”, „începuturi” (cf. versiunea lui Aquila, care prezenta aici κεφαλάς). B1688 și Ms. 45 adaptează textul, vorbind despre trei *parți*. Posibilă influență a VULG., care are aici *partes* (cf. Ms. 4389).

11, 12

Textul grecesc este redat fidel de Ms. 45. B1688 traduce un simplu pronume, τίς, într-o formulă extinsă: *pentru că cine*. Ms. 4389 pare a fi influențat de tradiția VULG. atunci când traduce *cine iaste cel ce au zis* (VULG. are aici *quis est iste qui dixit*, enunț ce poate fi regăsit și în unele manuscrise ale LXX). Ultimul enunț al Ms. 4389 ne încredințează iarăși de tendința spre formulări mai explicite a autorului acestei versiuni: în locul coordonării tipice ebraice (cf. B1688, Ms. 45), avem evidentă subordonare (*dați-ne pre omul acela să-l ucidem*; de observat și încercarea de a da coerență versetului prin înlocuirea pluralului cu singularul, în cazul obiectului acțiunii acestui enunț). În privința traducerii conjuncției καί în cele trei versiuni discutate, v. și comentariile 9,3; 9,25-26; 9,27; 12,7; 18,8; 30,11 la 1 Reg., precum și comentariile 5,19 și 9,1 la 2 Reg..

12, 1-25

Capitolul explică noua relație pe care Israelul, care și-a ales rege, o va avea cu Dumnezeu. Este astfel marcat, formal, sfârșitul perioadei judecătorilor și începutul unei noi ere, cea a regalității.

12, 1

Ms. 45 traduce fidel textul LXX. Chiar și construcția cu verb activ ἔβασιλευσα ... βασιλέα, care semnifică 'am pus ca împărat' (cf. B1688, Ms. 4389), este redată literal (v. și comentariul 8,22 la 1 Reg.). De remarcă că unele manuscrise ale LXX prezintă, în ultimul verset al capitolului anterior, în loc de secvența ἔχρισεν ... εἰς βασιλέα, aceeași construcție fundată pe radicalul βασιλ-: ἔβασιλευσε ... εἰς βασιλέα. O sintagmă construită pe același radical este evidentă în 1 Reg. 12,12 (βασιλεὺς βασιλεύσει), ea fiind însă tradusă fidel în cele trei versiuni românești. Revenind la versetul 12,1, trebuie observat că tradiția biblică românească preia soluția din B1688 și Ms. 4389, oferind traduceri *am rânduit ... împărat* (B1760), *am pus împărat* (B1819, B1914, cu o variantă similară în B1926), *am pus rege* (B1921, B1936, B1939, cu o variantă similară în B1874).

12, 2-4

Într-o omilie, Ioan Hrisostom folosește acest pasaj pentru a exemplifica virtuțile unui adevărat slujitor al lui Dumnezeu: este o vreme în care acesta trebuie să tacă, practicînd modestia, dar există și o vreme în care slujitorul vorbește despre sine, chiar și laudativ. Deși acțiunea lui Samuel pare lipsită de sens, Ioan Hrisostom îi observă utilitatea: viitorul conducător al Israelului primește, indirect, o lecție utilă guvernării, iar întrebarea este adresată poporului nu la începutul slujirii, ci la sfârșitul acesteia, pentru a îndepărta orice rezervă (*In illud: Utinam sustineretis modicum*, 8; omilia continuă cu observații privitoare modul în care este practicat politica).

12, 5-6

Ms. 45 traduce corect grecescul μάρτυς: *martur*. B1688 și Ms. 4389 au *mărturie* (deși B1688 traduce și τὸ μαρτύριον prin *mărturie*, la 1 Reg. 2,22; 9,24; 20,35). VULG. are *testis*.

12, 7

Pentru traducerea lui ἀπαγγεῶν, v. comentariul 10,16 la 1 Reg.. În acest verset, toate versiunile folosec verbul 'a spune'. Prin utilizarea subordonării sintactice, ce înlocuiește coordonarea din textele antice ale Scripturii, autorul Ms. 4389 vădește încă o dată creditul pe care îl acordă versiunii slavone din OSTROG. În privința traducerii conjuncției καί / *et* în cele trei versiuni discutate, v. și comentariile 9,3; 9,25-26; 9,27; 11,12; 18,8; 30,11 la 1 Reg., precum și comentariile 5,19 și 9,1 la 2 Reg..

12, 8

B1688 și Ms. 4389 prezintă în acest verset adverbul *foarte*, de nereperat în FRANKF. sau în VULG., dar prezent în OSTROG. Tradiția românească a traducerii Scripturii (B1760, B1819, B1874, B1914, B1926, B1936, B1939) nu a reținut nici ea acest adverb.

12, 9

Asor este nume de cetate (Eusebiu de Cesareea, *Onomasticon*, s.v. Ἀσώρ). Numele semnifică 'surte' (Ioan Hrisostom, *Fragmenta in Ieremiam*, 30, 23). Finalul versetului, în Ms. 4389, prezintă secvența *și-i săpăniia*, de nereperat în versiunile antice ale Bibliei.

12, 10

Pentru pasajul *am slujit la vaalimi și desigurilor* (B1688), v. comentariul 7,4 la 1 Reg.. Ms. 4389 traduce *am slujit îi Vaalim și desigurilor*. Ms. 4389 pare a urma și VULG. (*Baalim et Astaroth*) atunci când traduce *lui Vaal și lui Astaroth*.

12, 11

Ierobaal semnifică, după Irineu, 'tribunul lui Baal' (*Adversus haereses*, 5, 18). Este supranumele lui Ghedeon, indică lexiconul *Suidas* (s.v. Ἰεροβάαλ), deoarece el „a nimicit templul lui Baal” (unele manuscrise ale LXX conțin numele 'Ghedeon' ca scolie la numele Ierobaal). Pentru grecescul Ἰερθαε, B1688 oferă forma *Iethae* (posibilă eroare tipografică). Ms. 4389 are *Iethai*, după slavon. *ИѲА* (la acuzativ) din OSTROG.

12, 12

B1688 și Ms. 45 traduc fidel textul FRANKF.. Ms. 4389 utilizează sugestia VULG. atunci când observă temporală *cînd vă împărăția Domnul*, tranșând-o însă în poziție mediană în cadrul enunțului.

12, 13

B1688 și Ms. 45 prezintă o *versio amplior* a acestui verset, evidentă în FRANKF., în comparație cu textul oferit de edițiile recente ale LXX.

12, 14

Secvența *nu veți pricei cu rostul Domnului* (B1688, Ms. 45) redă fidel (în context) grecescul μη ἐρίσητε τῷ στόματι κυρίου, literal „să nu intrați în dispută cu gura Domnului” (cf. Ms. 4389, *nu vă veți lepăda den ce va ieși den gura lui*). Aceeași construcție, în registru afirmativ, este evidentă în versetul următor.

Trebuie observat, pe de altă parte, că FRANKF. prezintă o *versio amplior.* în raport cu edițiile recente ale LXX, a acestui verset, atestată în unele manuscrise. Varianta FRANKF. oferă simetrie a conținutului pentru vv. 12,14-15: structura este condițională-regentă, pentru v. 12,14 în registru pozitiv, pentru v. 12,15 în registru negativ, observându-se utilizarea unui lexic similar în condiționale. Ms. 4389 oferă o variantă „mixtă”, combinând textul LXX cu o versiune din tradiția VULG..

12, 15

B1688 și Ms. 45 traduc LXX; Ms. 4389 urmează tradiția VULG. atunci când adaugă, în finalul versetului, și *vā va potopi.*

12, 16

B1688 și Ms. 45 traduc fidel, respectând pînă și ordinea cuvintelor, FRANKF.. Ms. 4389 are un preterit, *l-au făcut*, care nu poate fi explicat nici de LXX, nici de VULG., ambele utilizînd în acest caz viitorul.

12, 17

B1688 și Ms. 45 traduc elinul *θερισμός* ca *sécerea*, termenul semnificînd și *secerîș*, variantă adoptată de Ms. 4389 sub influența VULG., care prezintă aici *messis*. De remarcat echivalarea fidelă a Ms. 45, care traduce, corect, grecescul *φωνάς* ca *glasuri*, ceea ce se întîmplă și în versetul secvent. În cazul acestui substantiv, tradiția biblică românească prezintă traduceri diferite: B1760 echivalază *grairi* (ce traduce VULG. *voces*), B1819 are *tunete*, ca și B1914, B1926, B1939, forma de singular a acestui substantiv fiind folosită de B1874, B1921). B1936 prezintă substantivul *trăsnete*. Grecescul *κακία* este tradus în acest verset *răul*, alît în B1688, cît și în Ms. 45 (în 1 Reg. 12,19 el va fi tradus corect *răutate*, pentru a se reveni la *rău* în 1 Reg. 12,20).

12, 20

Echivalînd verbul *φοβείσθε*, cele trei versiuni înfățișează forme transliterate diferite: B1688 are *vā teamereș*, Ms. 45 prezintă *vā tēmereș*, iar Ms. 4389 are *vā tēmeș*.

12, 21

Verbul LXX *μὴ παραβήτε* este tradus corect în B1688: *să nu urmaș*. Ms. 45 traduce *să nu răsăriți*. Explicație pentru traducerea din Ms. 45 poate fi lectura greșită a verbului grec, ce putea fi confundat, datorită ligaturii din FRANKF., cu un alt verb, *μὴ ἀναβήτε*, care ar putea fi tradus *să nu răsăriți*.

B1688 și Ms. 45 urmează ordinea cuvintelor din LXX, de unde impresia de text dificil: *celora ce nimică sînt* traduce fidel grecescul *τῶν μηθέν ὄντων* (Aquila are aici *κενῶν*, iar Symmahos *ματάων*). O interesantă discuție despre situația privării de ființă poate fi citită în *Commentaria in Evangelium Iohannis* ale lui Origen: concluzia lui este că „toți cei care participă la [participiul – n.b.: în greacă *ὄντων* este un participiu, tradus habitual în română prin gerunziul „fiind”] «fiind» – sfinții participă – ar putea fi numiți, cu temei, ca «fiind» (*ὄντες*), pe cînd cei ce se abat de la participarea la «fiind», devin «nefiind»

(ὄκ ὄντες) prin privarea de fiind” (2, 13). Logica utilizată, pare a ne spune Origen aici, nu este cea a juxtapunerii, care aduce un predicat lingă un subiect, ci aceea a participării (textul mai discută despre relația dintre participiul *ὄκ ὄντες* și pronumele neutru *οὐδέν*, „nimic”, și acesta utilizat în acest loc).

În fine, trebuie menționat că verbul *vor săvîrși* (B1688, Ms. 45), care traduce grecescul *περανοῦσιν*, un derivat de la *πέρας*, ‘limită’, semnifică ‘a duce pînă la capăt’, ‘a împlini’, ‘a desăvîrși’ (v. Hesyhius, *Lexicon*, s.v. *ὁ περανοῦσιν*), este echivalat în Ms. 4389 *nu joloseșc*, după VULG., *non proderunt* (cf. echivalarea lui Symmahos, *ὄκ οφελήσουσιν*).

12, 22

Adverbul *ἐπεικῶς*, ‘în mod potrivit’, este tradus de B1688 *cu liniște*, iar de Ms. 45 *cu liniște*. Ms. 4389 prezintă, și în cazul acestui verset, dovada apropierii de OSTROG, de vreme ce secvența *iaste tare și puternic* nu poate fi regăsită decît aici: *ἰκκ κρηνοκκ ρ[οσπολ]κ*.

Finalul versetului este disputat în tradiția biblică românească: B1760 traduce *că au jurat Domnul a vă face Șieș norod* (urmînd VULG., care are aici *quia iuravit Dominus facere vos sibi populum*), B1819 prezintă enunțul *că au plăcut Domnului a vă lua pre voi, să fiți lui norod* (variantă proximă apare în B1914: *că a plăcut Domnului a vă lua pre voi, să fiți lui popor*), B1921 traduce *că a voit Domnul a vă face popor al său*, similar lui B1874, B1926 are echivalarea *căci Domnul a hotărît să facă din voi poporul lui*, B1936 traduce *căci Domnul a binevoit să vă aleagă pe voi ca popor al său*. B1939 prezintă enunțul *o dată ce i-a plăcut Domnului să vă facă pe voi poporul său*.

12, 23

B1688 și Ms. 45 traduc textul FRANKF., ce prezintă, pentru acest verset, o *versio amplior.* Ms. 4389 urmează tradiția VULG., care are o versiune redusă a versetului. B1688 urmează împărțirea în versete oferită de aceeași ediție Frankfurt.

12, 24

B1688 și Ms. 45 traduc fidel textul FRANKF. Ms. 4389 este în descendența VULG. cînd interpretează un infinitiv grec, *ποιησαι*, ce apare în FRANKF..

12, 25

B1688 traduce atent textul FRANKF.: secvența *cu rău veș face rău* redă fidel, în context sintactic, grecescul *κακία κακοποίησθε*. Ms. 45 oferă varianta *veși face cu rău rău să faceți*, indiciu despre tehnica traducerii exersată în Ms. 45. Ms. 4389 simplifică, urmînd eventual VULG. (*perseveraveritis in malitia*).

13, 1-23

Nescultarea lui Saul este sancționată de către divinitate: puterea militară a evreilor este anihilată.

13, 1

„Fiiu de un an”, primul verset lipsește în versiunea greacă veche; în textul masoretic nu apare precizarea

11. Reg. 10.10. GN „Saul” (iar „Iarre alt”), IOB „Saul” (iar „Iar”) (PM).

B1688 și Ms. 45 traduc „Iarre alt” textul FRANKF., cu diferențe față de B1688, amiază împărțirea pe versete a textului (11.37. Ms. 45) și înțelegerea tradiția VULG. în „Iarre alt” (Iarre alt). De remarcat că acest verset nu este prezent în nici o manuscris ale LXX, probabil din cauza unei omisiuni erorice. Iarre alt, exegeza antică dă mărturie despre prezența acestor două manuscrise LXX, ca și despre diferențierea scutită de prezența lui Theodoret al Cirului (Iarre alt) (*Quaestiones in libros Regnorum et Paralipomenon*, 1, 26), care întrebăm care viza semnificația „Iarre alt”. Modul în care exegeza aminteste traducerea ofență de Symmahos în cerșitorii acestui pasaj biblic: *ὅς ὄν ἐπιτασσῆς Σαυὶ ἐν τῇ βασιλευσίᾳ αὐτόν*. Astfel, prin traducerea simfonia ofență de Symmahos, este certitudinea corectă omnia versiunii LXX. Următoarea operațiune sa insită de exeget este asocierea anului amintit de versetel biblic cu urmările, pozitive, ale instituirii ca rege prin ceremonie religioasă, timp de un an, Saul s-a comportat demn de „Iarre alt” primită de la profet (sintagma *ἐν τῇ ἀνομιᾷ* sugerează atât supunerea arătată de Saul, cât și pietatea sa comparabilă cu a prinților). Simplitatea în a dispărea după un an, astfel că următorii doi ani, amintiti în același verset, indică absența harului și înclinația spre rău.

13. 3

Tradiția grecească *ἤθετιχάσιν οἱ δούλοι* primește în B1688 traducerea *Uscăta robii*, iar Ms. 45 prezintă versiunea *Dăruirea robii*. Verbul *ἀθετέω*, utilizat în FrankF., poate semnifica „schimb locul”, „anulez”, „resping”, „respresituesc” (*Thesaurus Graecae Linguae*, s.v. *ἀθετέω*). Theodoret al Cirului relatează că evreii, ce fuseseră învinși de alofilii, erau obligați să suporte, în fiecare așezare, prezența unei garnizoane militare ce asigură controlul populației. Tocmai victoria asupra unei astfel de garnizoane a dat prilejul enunțării propoziției *ἤθετιχάσιν οἱ δούλοι* (*Quaestiones in libros Regnorum et Paralipomenon*, 1, 27). În context, verbul *ἀθετέω* poate primi o altă semnificație indicată de dicționar, Ms. 4389 înțelegă a tradita VULG., care are aici *audiant Hebraei*, care echivalează *Nă anză ovrăii*. De remarcat că Aquila are în forma varianta evidentă în VULG., *ἀκουσάτωσαν οἱ Ἰσραηλιῖται*. Și versiunea Symmahos este similară celei a VULG., *ἀκουσάτωσαν οἱ ἐν τῷ πέραν*.

Tradiția biblică românească este, în mod evident, divergentă. B1760 are, previzibil, *anăz ovrăii* (variante similare prezintă B1874, B1921, B1926, B1936), în vreme ce B1874 traduce *șau anăz ovrăii* (cu varianta *șau anăz ovrăii* în B1914). Secvența nu apare, inexplicabil, în B1936.

13. 4

În 1. Reg. 13.5 antropomimul *Νασίφ* primește echivalența *Nasi* în B1688, iar în Ms. 45 are forma *Nasi*. În 1. Reg. 13.4 antropomimul *Νασίφ* este echivalat *Nasi* în B1688, iar în Ms. 45 *Nasi* (v. și 1. Reg. 19.5). Ms. 4389 are în ambele situații *Nasi*.

13. 15

Versiunea greacă precizează „merseă la casele lor” (E1 – PM).

13. 6

Grecescul *ἐν τοῖς λαόκοις*, care încheie versetul, este tradus de B1688 și în *statori*, iar de Ms. 45 și în *lacuri*. Grecescul *λαόκοις* variază ca semnificație între „lac” și „sternă”, o discuție despre semnificația biblică a termenului poate fi citită la Vasile cel Mare, *Homilia super Psalmum* 7. De remarcat distincția practică de exeget între *φρέαρ*, „put”, „izvor”, și *λαόκοις*, care desemnează locul unde apa se adună în mod natural după o ploaie, precum și despre semnificația morală a celor doi termeni biblici.

13. 8

Sintagma grecească *διέλιπεν ἑπτὰ ἡμέρας τῷ μαρτυρίῳ* este tradusă de B1688 *lăsa 7 zile mărturie*, iar de Ms. 45 *lăsa 7 zile mărturie*, nici una dintre traduceri nepăstrând dativul originalului. Secvența din LXX greacă fost controversată în literatura exegetică: Theodoret al Cirului consideră că Saul nu a respectat indicația lui Samuel, aceea de a-l aștepta pe profet (textul biblic este altfel înțeles de exeget, verbul *διελέειν* semnificând pentru el „a lăsa un interval de ...”; așadar, textul biblic s-ar traduce „lăsând un interval de șapte zile [pină la data] mărturiei”), și aceasta sub motivul că alofilii se pregăteau de luptă. Urmare a acestui fapt, regalitatea va fi încredințată altei spite (*Quaestiones in libros Regnorum et Paralipomenon*, 1, 28). Exegeza greacă nu poate fi practică pe textul Ms. 4389, care afirmă, cu ajutorul VULG., contrariul celor expuse: *asteptă 7 zile pină la vremea carea porăncise lui Samoil*.

Tradiția biblică românească este divergentă, în funcție de textul de bază asumat: B1819 traduce *au asteptat șapte zile întru mărturie* (cu o secvență evasi-identică în B1914), pe când B1760 are *au asteptat șapte zile după plăcerea lui Samuil* (urmînd VULG., care are aici *expectavit septem diebus juxta placitum Samuelis*). Celelalte traduceri (B1874, B1926, B1936, B1939) sînt foarte aproape de textul B1921, care decide să acopere elipsa textului biblic: *asteptă șapte zile, pînă la timpul, pre care Samuel l-a hotărît*.

13. 11

Este interesant de observat că B1688 și Ms. 45 nu traduc textul stabilit de FRANKF., în cazul circumstanțialei ce determină regenta *tu n-ai venit*: pasajul *in ce chip ai făgădui* ar trebui să redea grecescul *ὡς διετάξας*. Textul grecesc al ediției FRANKF. prezintă, în cazul acestei circumstanțiale, verbul la persoana I singular, *διετάξω*, ceea ce ar implica o altă traducere. Varianta urmată de traducătorii B1688 și Ms. 45 poate fi regăsită în aparatul critic al ediției FRANKF., dar opțiunea rămîne surprinzătoare, cîtă vreme ei urmează cu fidelitate textul critic evident în FRANKF.. Două ipoteze ar putea explica această situație: utilizarea unei alte versiuni a LXX, care să indice ca lecțiune principală varianta urmată de traducătorii B1688 și Ms. 45, și cunoașterea exegezei acestui loc (v. comenta-

riul 13.8 la 1 Reg.), care impune aici forma de persoana a doua singular.

13, 17

Ms. 45 și Ms. 4389 redau cel de-al treilea termen al versetului, διαφθέρων prin *stricind* (Ms. 45), *de strica* (Ms. 4389). Este interesantă opțiunea B1688, care folosește echivalarea *strengîndu*, probabil o greșeală de tipar. De observat că în proximitate, 1 Reg. 14.15, verbul grecesc este tradus corect și de B1688.

13, 20

Traducerea uneltelor variază. Text masoretic neclar (E.L. – P.M.).

13, 21

„Trei sicli la un dinte”, cf. GN: „zwei Drittel eines Silberstücks”, TOB: „deux tiers de sicle”, PDS: „due teri de un pezzo d'argento” (E.L. – P.M.).

13, 23

Versetul, în versiunea lui grecească, poate fi tradus „și a ieșit din proprietatea alofililor [în] cea de cealaltă parte a Mahamasului”. Pentru locuțiunea ‘de cealaltă parte’, πέραν, B1688 folosește echivalarea *decîndea de*, similară celei a Ms. 45, *decîndea de*. Ms. 4389 are versiunea explicită *de trecură în hotarale* (v. și 1 Reg. 14.1).

14, 1-52

Jonathan luptă împotriva filistenilor: victoria va fi a lui, Saul, prudent, rămîne în expectativă, participarea lui la conflict fiind limitată. Și totuși Saul îl va blestema pe Jonathan.

14, 2

B1688 și Ms. 45 urmează în traducere textul FRANKF., Ms. 4389 folosește VULG. pentru remanierea frazei. Toponimul *Magdon* este corect redat în Ms. 45 și Ms. 4389. B1688 prezintă forma explicabilă printr-o eroare tipografică *Maglon*.

14, 3

B1688 și Ms. 45 traduc fidel primul enunț după FRANKF., Ms. 4389 urmează tradiția VULG. Trebuie remarcat că acest enunț, în lipsa unui verb predicativ, ar fi putut fi tradus acceptabil, subînțelegînd verbul ‘a fi’: „Și Ahia, feciorul..., [era] preot ..., purtînd efud”. Totuși traducătorii B1688 și Ms. 45 preferă să lase acest verset în forma sa genuină, chiar dacă această lectură aduce prejudicii înțelegerii textului biblic.

Tradiția biblică românească va urma, ca și Ms. 4389, soluția VULG. (care are aici *et Achias filius Achitob fratris Ichabod filii Phinees, qui ortus fuerat ex Heli sacerdote Domini in Silo, portabat ephod*). Astfel, finalul primului enunț va cuprinde un verb predicativ în B1760, B1819, B1874, B1914, B1921, B1926, B1936, B1939.

14, 6

Termenul *neobrezuiților* (B1688, Ms. 4389), cu varianta *neobrăzuiților* (Ms. 45), redă grecescul ἀπειτμητων, ‘celor netăiați împrejur’. Este remarcabilă procedura

traducătorilor: ei observă că termenul este unul compus, dovadă încercarea de calchiere a termenul grec prin valorificarea lui *α privativum*, urmînd în continuare modelul termenului grecesc, ce prezenta încă o compunere, a prefixului *πει* și a formei de proveniență verbală *τμητων*, lexemele utilizate de traducători fiind de origine slavonă.

14, 15

Grecescul ἔκστασις, ce semnifică ‘scoaterea din sine’, ‘extazul’, ‘uimirea’, este tradus în B1688 mai întii *înspăimare*, apoi *spăimîntare*, iar în Ms. 45 *întristare*. Și Ms. 4389 folosește un dublet, *spăimă / frica* pentru a reda numele grecesc. V. și comentariul 11.7 la 1 Reg..

14, 18

B1688 și Ms. 45 traduc fidel textul ediției FRANKF.: versiunile recente urmează o altă lecțiune a versetului, amintită și ea de FRANKF. în aparatul critic, lecțiune proximă textului ebraic.

14, 19

Sintagma *cătră preotul* (B1688) / *cătră preutul* (Ms. 45) este rezultatul principiilor urmate de cele două traduceri: sintagma este justificată de prezența, în textul grec, a articolului ce determină substantivul ‘preot’, πρὸς τὸν ἱερέα.

14, 22

Un bun exemplu de concordanță verbală impusă textului grec: acesta prezintă prezumtiva regentă ‘tot omul Israel, care sînt ascunși ..., au auzit ... și se alătură ...’, corelînd unui subiect singular predicate la plural și alăturînd coordonativ un predicat la perfect unuia la prezent. B1688, ca și Ms. 45, reformează enunțul, oferind varianta acceptabilă: *tot omul ..., ceia ce să ascundeă ..., au auzit și să împreună*.

14, 41

B1688: „Doamne, Dumnezeul lui Israil, dă arătări”. Textul masoretic: „Domnul, Dumnezeul lui Israel, dă Tu-min” sau „dă noroc” (E.L. – P.M.).

14, 45

B1688 și Ms. 45 traduc textul ediției FRANKF., pe cînd Ms. 4389 urmează tradiția VULG. (o variantă a LXX este proximă dealtfel VULG.).

14, 48

În acest verset concordanța temporală este realizată corect în Ms. 45: *făcu putere și lovi ... și scoase ... den mina celor ce călca pre el*. Participiul καταπατούντων, fiind la timpul prezent, primește o altă rezolvare în B1688: *făcu putere și lovi ... și scoase ... den mina celor ce-l calcă pre el*.

15, 1-35

Saul pierde privilegiul electiunii divine renunțînd la ascultarea datorată divinității.

15, 2

Verbul *ἐξοικέω*, care semnifică 'răzbun', este tradus *izbândesc* în cele trei versiuni românești. Opțiunea traducătorilor este evidentă și în restul textului (e.g. I Reg. 3,13; 14,24; 18,25). Tradiția biblică românească va observa, ulterior, varianta VULG. (care are aici verbul *recensui*), așa că B1760 traduce *numărat-am*, B1921 echivalează *adusu-mi-am aminte* (ca și B1874, B1936, cu verbul la prezent în B1926), în vreme ce B1939 prezintă verbul *ținut-am minte*. Doar versiunile românești ce își asumă ca text de bază LXX păstrează, conservator, echivalarea amintită la începutul acestei note: B1819 are *voi izbândi*, iar B1914 are, la fel, *voi izbândi*.

15, 4

Ms. 4389 oferă o cifră diferită de cea indicată în B1688 și Ms. 45 atunci când se referă la numărul celor din tribul lui Iuda: cifra 10.000 este preluată după tradiția VULG., care prezintă aceeași cifră ca și textul ebraic. Tradiția biblică românească este divergentă, ea indicând, ca de obicei, textul de bază al traducerii: doar B1819 și B1914 au aici numeralul *treizeci de mii*, în vreme ce B1760, B1874, B1921, B1926, B1936, B1939 prezintă numeralul *zece mii* (v. nota 1, adiacentă cap. 15 al Ms. 4389).

15, 10

FRANKE, prezintă forma *μεταμέλομαι* în locul lecțiunii curente astăzi *παρακέκλημαι* (ce semnifică 'am fost abătut [de la cale]', 'm-am abătut'), așa că B1688 traduce *căișcu-mă*, pe când Ms. 45 prezintă forma *căitu-m-am* (eventual influențată de o tradiție a LXX, indicată în aparatul critic al FRANKE., care oferă aici forma de perfect, *μεταμεμέλημαι*; v. și I Reg. 15,35). Tema afectelor divinității, care este impasibilă, a preocupat exegeții (vezi și comentariul 5,6 la I Reg., dar și discuția despre interpretarea pasajelor biblice interesate la Origen, *De principiis*, 4, 2, 1).

Tradiția interpretativă consideră, în general, că regretul divin desemnează o schimbare a economiei divine, a planului divin de administrare a celor omenești. Origen, în *Fragmenta in primum Regnorum*, 4-5, explică: „Iar dacă Dumnezeu le-a prevăzut pe toate, atunci nu plecând de la ele se minie sau regretă Dumnezeu; așadar, mânia sau regretul nu sînt afecte ale lui Dumnezeu, ci lucrarea miniei este pedepsirea, iar cea a regretului, la fel, renunțarea la primul lucru și schimbarea în altă economie”. Și după ce ne încredințează, utilizînd pasaje biblice, de uzul metonimic al limbajului biblic, Origen încheie: „Lui Dumnezeu nu i se poate atribui caracterul schimbător al deciziei umane, căci noi ducem la îndeplinire prin ele însele modalitățile economiei divine, cele repartizate nouă în mod just, arătîndu-i nevrednici [de ele] pe aceștia prin intermediul faptelor lor, deși primesc în dar de la Dumnezeu această cinstire. Așadar, acuzîndu-l pe Saul și vrînd să-i predea lui David și seminției sale domnia pentru a păstra demnitatea regală pentru cel ce se va naște din el, după trup, Rege al întregii creaturi, a folosit cuvinte omenești vorbindu-le oamenilor și a spus: «Am regretat că l-am uns pe Saul rege». Adică: «Vreau să-i dau altuia conducerea regatului, iar dominația aces-

tua va înceta». [...] De aici rezultă că a ce s-a spus mai înainte, că regret al lui Dumnezeu semnifică schimbarea economiei lui Dumnezeu de la un lucru la altul”. Aceeași chestiune, a „regatului” divin, este discutată de Origen în *Selecta in Genesim*, 22, *Homiliae in Ieremiam*, 18.

Aparținînd unui alt versant al exegezei grecești, Theodoret al Cirului va explica și el, în *Quaestiones in libros Regnorum et Paralipomenon*, 1, 32: „Că regretul lui Dumnezeu semnifică schimbarea economiei, a dispus Hiroton, a dispus pricina înfățișării sale a trupului aceluși, ca și al celor mari, ca și al celor mici), ci ca delecta [la vedere] trupurilor mari, ca și al celor mici), ci ca care folosea doar ochii sensibili”. Iar Theodoret se încheie cu un genist: „Voind ca să încheie rege și voind să încredințeze seminției sale demnitatea regală pentru cel ce se va naște din el, după trup, Rege al întregii creaturi, a folosit cuvinte omenești vorbindu-le oamenilor și a spus: «Am regretat că l-am uns pe Saul rege». Adică: «Vreau să-i dau altuia conducerea regatului, iar dominația acestuia va înceta»”.

Pseudo-Iustin, *Quaestiones et responsiones ad orthodoxyas*, 36, prezintă o interesantă distincție între două verbe biblice care indică acțiuni ale demnității, *μεταμέλομαι* și *μετενόησε* (acesta din urmă prezent de două ori, în forme verbale diferite, în 15,29 și Ms. 45 prin același verb românesc, se căi). În fine, în *Epistulae*, 5, Synesius din Cirene, adresîndu-se unor preoți, o semnificație actuală verbului biblic, care se aplică, profetic, Bisericii creștine: Dumnezeu ajunge să „regrete” atunci când vede membrii ai comunității ortodoxe alăturîndu-se, sub varii motive, sectelor.

15, 17

Ceea ce B1688 traduce prin *povățitoru toiașului fiului lui Israil*, Ms. 45 redă ca *povățitor, buzdugan feliului Israil*. FRANKE, legitimează traducerea Ms. 45: *ἡγούμενος σκήπτρου φυλῆς Ἰσραὴλ*. Și Ms. 4389 are aici *biruitor și cap steagului seminției lui Israil*, el valorificînd și tradiția VULG.. Eroarea din B1688 poate fi una tipografică, dată fiind proximitatea formelor 'fiului' – 'feliului'. Trebuie observat, pe de altă parte, că sintagma *te-au uns pre tine Domnul întru împărat* (B1688) redă construcția greacă *ἔχρισέν σε κύριος εἰς βασιλέα*, care s-ar traduce 'te-a uns Domnul împărat' (cf. Ms. 4389).

15, 20

Întrebarea firească, în context, a fost enunțată încă din Antichitate: de ce Saul a fost lipsit de demnitatea regală tocmai din pricina filantropiei, a generozității arătate poporului? Exegeții consideră că el a fost sancționat de Cel ce prevedea viitoarele lui nelegiuiri: uciderea preoților, consultarea vrăjitoarei, încălcarea jurămintelor. Și interpretul insistă: „cel lipsit de minte ar fi trebuit să înțeleagă faptul că o picătură de filantropie divină învinge toată bunătatea arătată oamenilor” (Theodoret al Cirului, *Quaestiones in libros Regnorum et Paralipomenon*, 1, 33).

15, 23

Ms. 45 traduce *păcatul vrăjă iaste, durere și chin the-rafin aduc*, respectînd situația neclară a originalului: *ἀμαρ-*

τία αὐάνισμά ἐστιν, ὀδύνην καὶ πόνος θεραφὶν ἐπάγουσι. B1688 încearcă să obțină o versiune mai clară: *păcatul vrajă iaste, dureri și chin lui therafin aduc*. Theodoret al Cirului, discutind un alt pasaj biblic, preia o explicație a semiticului θεραφὶν, echivalat cu „idoli de un anume tip”, obținuți prin sculptare și turnare (*Quaestiones in Octateuchum*, Jud. 24). Ei sînt asociați procedelor mantice (*Quaestiones in libros Regnorum et Paralipomenon*, 4, 49). Pe de altă parte, trebuie observat că Aquila traducea termenul θεραφίμ, o variantă fonetică a lui θεραφὶν, prin θεραπεία, ‘slujire’, ‘cinstire’, și prin ἀνθυφαίρεσις, ‘ceea ce este luat iarăși’, ‘ceea ce este luat în schimb’.

În privința acestui enunț biblic, nici Symmahos, nici Aquila nu prezintă versiuni convergente, așa cum indică și nota din FRANKF.: dacă primul oferă echivalarea ἁμαρτία τῆς μαντείας τὸ προσερίζειν, ἡ δὲ ἀνομία τῶν εἰδώλων τὸ ἀπειθεῖν, cel de-al doilea traduce ἁμαρτία μαντείας παραπικρασμός, καὶ ἀνωφελές, καὶ μορφωμάτων ἐκβιβασμός. Trebuie remarcat că Ms. 4389 utilizează tradiția VULG. în clarificarea secvenței: *că cum iaste păcatul fărmeccătoriei, așa iaste și păcatul neascultării și al imponcișării; și cum iaste păcatul închinării de idoli, așa iaste și păcatul căleării de porunca Domnului*.

Tradiția biblică românească își distribuie traducerile după tipul de text de bază asumat: B1819 echivalează sintagma amintită la începutul acestei note ca *păcatul vraje iaste, durere și năcazurī idolicești aduc*, iar B1914 are *că păcatul vrajă este; durere și necaz aduc idolii*. Celelalte versiuni (B1760, B1874, B1921, B1926, B1936, B1939) preiau, pentru a obține un text facil inteligibil al primului enunț, modelul comparativ evident în cazul Ms. 4389, ce este în descendența textului oferit de VULG. (*quoniam quasi peccatum ariolandi est, repugnare: et quasi scelus idololatriae, nolle acquiescere*).

15, 29

B1688 și Ms. 45 traduc fidel FRANKF., ce prezintă o formă a versetului diferită de cea evidentă în edițiile recente ale LXX.

15, 32

„Cutremurat”, B1688: „tremurind”. Textul masoretic este obscur, traducerile oscilind între „în lanțuri” și „liniștit”. Cf. GN: „Gelassen gindg Agag auf Samuel zu”, TOB: „Agag vint à lui d'un air satisfait”, PDS: „Egli venne avanti tranquillamente” (E.L. – P.M.).

15, 33

Verbul grecesc ἀτεχνόω, ‘las fără copii’, are două ocurențe în acest verset, fiind tradus în B1688 și Ms. 45 în două modalități, sintetic și analitic. Sintetic, termenul este tălmăcit prin observarea caracterului compus al acestuia: *α privativum* este echivalat cu prefixul verbal ‘des-’, iar verbul τεχνόω, derivat de la substantivul τέχνον, este tradus plecînd de la substantivul ‘fecior’. De aici verbul ‘a defeciori’. Anterior, cele două traduceri au folosit, în același verset, echivalarea analitică *au făcut fără feciori*. Ms. 4389 nu este tentat de modalitatea sintetică de echivalare, traducînd cele două ocurențe prin *au făcut ... fără*

de feciori și va fi ... fără de fecior. Despre eșecul inovației lingvistice din B1688 și Ms. 45 vorbește tradiția biblică românească (B1760, B1819, B1874, B1914, B1921, B1926, B1936, B1939): modalitatea sintetică de redare a verbului grecesc este abandonată.

16, 1-23

David este ales pentru a prelua regalitatea ebraică: el este „unsul” lui Dumnezeu.

Între cărțile biblice cu răspîndire mai mare în cultura română, 1 și 2 Reg. (Samuel I, II) au un loc important. Deși nu fac parte din programul liturgic, au influențat creația artistică populară încă înainte de epoca tiparului. De aceea creațiile din grai, orale sau scrise, trebuie completate și prin complexul operelor artistice. Planul nostru inițial al editării B1688 prevedea o secțiune iconografică. Din diverse impedimente s-a renunțat la aceasta. Ne mîrginim numai la semnalarea a citorva opere ilustrative din toate ținuturile românești. De ex.: „Ungerea lui David de către Samuel”, la Mănăstirea Sucevița (E.L. – P.M.).

16, 1

Grecescul ἱεσσαί este transcris, explicabil, *Iese* în Ms. 45, B1688 și Ms. 4389 au echivalarea *Iesci*, care poate fi rezultatul influenței tradiției de tip VULG..

16, 4

Participiul ὁ βλέπων este tradus în B1688 și Ms. 45 *cela ce vezi : cela ce vede*. Despre numele dat profetului în Antichitate v. comentariul 9,9 la 1 Reg..

16, 6

Antroponimul are forma Ἐλιάβ în FRANKF., așa că doar transliterarea *Eliav* a Ms. 45 poate fi justificată. Forma prezentă în B1688, *Eleav*, este eronată (posibilă greșeală de tipar).

16, 7

Enunțul biblic ce statuează diferența de perspectivă dintre om și divinitate a fost utilizat frecvent în literatura exegetică. Un prim uz insistă pe deosebirea de statut ontologic, care determină diferența dintre privirea umană și cea divină (Origen, *Commentaria in Evangelium Iovannis*, 19, 9; Ioan Hrisostom, *Homiliae in Palmos*, 29; Ioan Damaschin, *Contra Manichaeos*, 78). Un al doilea uz poate fi identificat în literatura edificatoare, el propunîndu-și asimilarea perspectivei divine de către om pe temeiul fundării acestuia ca imagine a lui Dumnezeu (Ioan Hrisostom, *Ecloga 20 ex diversis homiliis*; Pseudo-Ioan Hrisostom, *Homiliae in Psalmum 50*, 1; Gheorghe Monahul, *Chronicon*, 4, 1).

16, 13

Pentru verbul *sări*, evident în B1688 și Ms. 45, care traduce elinul ἐφέλατο, a se vedea comentariul 10,6 la 1 Reg.

16, 13

Cf. Cronograf 1757 „David uns împărat”. BAR (E.L. – P.M.).

Pentru verbul *sârî*, evident în B1688 și Ms. 45, care traduce elinul ἐφέλατο, a se vedea nota 10,6 la 1 Reg.

16, 14-15

Verbul πύχειν, ce apare în ambele versete, semnifică acțiunea prin care respirația este împiedicată, adică 'a sufoca', 'a sugruma', 'a îneca', existând și un sens metaforic al acestui verb, 'a chinui' (vezi și 1 Reg. 16,23). Este interesant de observat caracterul „experimental” al traducerii oferite de Ms. 45. În vreme ce B1688 redă consecvent verbul elin prin *a sugruma*, Ms. 45 echivalează mai întâi acest verb cu *a sugruma*, apoi cu *a năduși* (v. și nota marginală, care amintește o a treia echivalare posibilă, plecând de la verbul 'a îneca').

Aceeași încercare de aproximare a semnificației prin sinonime este evidentă și în cazul 1 Reg. 15,33: autorul Ms. 45, deși conștient de utilitatea consecvenței terminologice, necesară în înțelegerea exegezei adiacente, încearcă să ofere, în situațiile în care acest lucru era necesar (inexistența unui echivalent semantic în limba română a sec. al XVII-lea, incertitudinea asupra semnificației vizate de autorul LXX), o serie de traduceri menite a semnaliza dificultatea. În cazul de față, verbul grec are, foarte probabil, semnificația 'a sufoca': în lipsa lui, scriitorii Ms. 45 folosește trei sinonime disponibile lor. Trebuie observat că și Ms. 4389 oferă două echivalări verbului grec, *a sugruma* și *a năcăji*, însă acestea, nefăcând parte dintr-o familie sinonimică, nu trădează dilema Ms. 45, ci mai degrabă tenta stilizantă a traducătorului.

Tradiția biblică românească este divergentă în redarea acestui verb: B1760 folosește verbul *a scutura*, B1819 traduce *a zureuma*, B1874 are echivalările *a munci* și *a înspăimânta* (ca și B1921), B1914 traduce *a chinui*, B1926 prezintă verbul *a munci*, B1936 oferă versiunea *a turbura*, B1939 traduce *a chinui* și *a turbura*.

16, 17-18

Adverbul ὀρθῶς este tradus, urmînd etimonul grecesc, *drept* (B1688) / *dreptu* (Ms. 45). Echivalarea semantică ar fi 'corect'. Ms. 4389 utilizează varianta stilistică *bine*. În versetul următor, B1688 și Ms. 45 traduc literal sintagma greacă ἄγαθὸς τῷ εἶδει, *bun la chip*, pe cînd Ms. 4389 parafrazează, posibil în urmarea VULG., *frumos*.

16, 19

Pentru semnificația termenului *poslamicii* (B1688), v. comentariul 11,3 la 1 Reg. Echivalarea grecescului ἄγγελος variază în cuprinsul traducerilor.

16, 20

Grecescul γόμορ este transliterarea unui termen ebraic ce desemna o unitate de măsură, cu ocurențe în Ieș. 16, Os. 3 (în unele mss. ale LXX) și Iez. 45. Se indică în exegeza că existau două tipuri de „gomor”, unul „mare” (care se mai numește și λεθέκ, termen ebraic ce desemna „arid-cătura” pe care o poate pune pe umeri un tinăr) și altul „mic”, primul fiind echivalat cu 15 μῶδοι, iar cel de-al doilea cu 12 μῶδοι (Epifanie al Salaminei, *De mensuris et ponderibus*). Despre „gomor” ne informează și Heron Alexandrinul, care îl echivalează cu 15 μῶδοι (*De mensuris*, s.v. γόμορ). Cercetarea modernă insistă totuși că un

„gomor” era echivalentul a 1,21 litri (Angelo Segrè, *A Documentary Analysis of Ancient Palestinian Units of Measure*, în „Journal of Biblical Literature”, vol. 64, no. 3, 1945). Theodoret al Cirului ne transmite că exegeza ebraică echivala un „gomor” cu 3 cotyle atice și jumătate (*Quaestiones in Octateuchum*, 2, 39).

Este de remarcat că sintagma grecească ἔριφον ἀγῶν ἔνα, tradusă corect în Ms. 45 (*ieci den capre unul*: aici traducerea respectă și topica originii lui) și în Ms. 4389 (*un ied den capre*), este tălmăcită curios în B1688: *uni de capre* (posibila eroare de tipar).

16, 21-22

Un verb grecesc, παρίστημι, ce semnifică 'stau lângă', iar prin extensie 'sînt prezent', 'sînt de ajutor', are două ocurențe în aceste versete, παρείσθηται și παριστάσθω. De această dată B1688 și Ms. 45 prezintă aceleași forme: în v. 21 avem echivalarea *dvorîia*, iar în v. 22 *să stea*. Variația lexicală indică, posibil, și selecția termenilor după aria lor de proveniență.

17, 1-58

Ratiunea alegerii lui David este evidentă: victoria împotriva alogenilor este, ca și în cazul lui Saul, indiciu al acesteia.

17, 1

Doar Ms. 45 urmează ediția Frank, atunci cînd redă primul toponim al versetului, Σοκχώ, cu varianta Σοχώ în aparatul critic al acesteia. B1688 și Ms. 4389 transliterează, după tradiția VULG., *Sochoth* și *Sochothul*. Mențiune despre existența unei localități cu acest nume avem la Eusebiu de Cezareea, care o și localizează: „mai sus [de Safeir, aflat în zona muntoasă, între Eleutheropolis și Ascalon, în tribul lui Iuda,] se află Sokho: se spune că el a fost clădit de samaritenii din Babilon” (*Onomasticon*, ss.vv. Σαφεῖρ, Σοκχώ). Tot Eusebiu menționează că acest toponim se afla în Ios. 15,48 (în variantele recente ale LXX, versetul indicat conține, în tradiția alexandrină, toponimul Σοχω).

Ultimul toponim al versetului este redat cu aproximație în B1688, unde Ἀφροδομίην este transliterat *Afes-Domin*, iar în Ms. 45 este redat fidel, sub forma *Afes-Dommin*. Ms. 4389 are, urmînd tradiția VULG., *Afedomin*. De remarcat că Eusebiu din Cezareea menționează această localitate, indicată prin Ἀφροδομίειν, ca loc al bătăliei duse de Saul, arătînd că traducerea LXX era concurată de o altă variantă, cea a lui Aquila, care avea în acest loc biblic traducerea ἐν πέρατι Δομμείν (*Onomasticon*, s.v. Ἀφροδομίειν).

17, 1-2

Verbele acestor prime versete sînt, în varianta FRANK., la prezent: συνάγουσι ... συνάγονται ... παρεμβάλλουσι ... συνάγονται ... παρεμβάλλουσι ... παρατάσσονται. B1688, ca și Ms. 45, prezintă alternanță trecut-prezent: *adunară ... să adunară ... să tăbăriră ... să adunară ... să tăbărise ... să rânduiesc* (B1688). Constanța temporală o oferă Ms. 4389: *se adunară ... se adunară ... stătură ... se adunară ... intrară ... se gătia* (aici poate fi suspectată influența VULG.). B1688 și Ms. 45 au avut ca sarcină rezolvarea dificultății din originalul elin, unde ultimele verbe ale capitoului anterior sînt la

trecut, iar primele verbe ale acestui capitol sînt la prezent: tranziția va fi fost prea bruscă, așa că primele două versete traducerea încearcă să acopere tocmai hiatul originalului. De remarcat că B1688 și Ms. 45 nu își asumă soluția folosită de Ms. 4389, posibil din motive ce țin de corectitudinea traducerii, deși în proximitate, la 1 Reg. 17.4, textul grecesc trece iar în registrul timpului trecut. Cu privire la importanța observării situației morfologice și sintactice a textului LXX, v. comentariul 11.8 la 1 Reg..

17.4

Lupta dintre David și Goliath, care acoperă o bună parte din acest capitol, are o foarte bună reflectare în literatura exegetică. Mai întîi, episodul este exploatat, din motive lesne de înțeles, de Iosef Flavius, în *Antiquitates Iudaicae*, 6: David nu va ieși în întîmpinarea lui Goliath singur, ci „însoțit de un aliat nevăzut, ... Dumnezeu”. Și Grigore de Nazianz, în *Oratio in sanctum baptisma* (40), va observa, pe un alt plan, această alianță: pentru creștin, tinerețea este la fel de potrivită botezului, adică alianței cu divinitatea, ca orice altă vîrstă. Aceasta pentru că și David, tînăr fiind, a luptat împotriva lui Goliath: „Împotrivește-te patimilor folosindu-te de alianță, intră în numărul celor ce stau în linie, excelează în fața lui Goliath, învinge mii și zeci de mii!”. Exegeza lui Grigore de Nazianz este posibilă pentru că Origen considerase deja, explicînd un pasaj paulinic care face aluzie la bătăliile împotriva cărnii și a singelui, contrapuse celor împotriva principiilor și puterilor (Ef. 6.12), că aluzia apostolului are ca obiect lupta lui David cu Goliath. Mai mult, „este posibil ca toate acele [lupte] să fie un simbol al principiilor și puterilor învinse sau biruitoare” (*Fragmenta ex Commentariis in Epistolam ad Ephesios*). Și Ioan Hrisostom oferă o lectură alegorică fragmentului biblic ce descrie lupta lui David cu Goliath (*Contra Anomoeos*, 11).

Atanasie al Alexandriei oferă și el o interesantă exegeză a Psalmului 143, asumat ca „declarație de război” a lui David împotriva lui Goliath (*Expositiones in Psalmos*, 143; o analiză similară există și la Ioan Hrisostom, *Expositiones in Psalmos*, 143). O altă lectură tipologică asimilează victoria lui David prin intermediul pietrelor cu victoria lui diaconului Ștefan împotriva diavolului, mijlocită tot de pietre (Asterius, *Homiliae*, 12). La fel, lipsa de mijloace, asumată de David, este asimilată de Ioan Hrisostom cu acțiunea lui Pavel, pe Areopag, cînd folosește ca pe o „sabie” preluată de la dușmani inscripția de pe altarul dedicat „zeului necunoscut” (*Homilia in principium Actorum* 1. 4; pentru exegeza hrisostomică a episodului biblic în discuție, dar și a episoadelor secvente, a se vedea și *Homiliae tres de Davide et Saule*; interesante sînt și observațiile lui Vasile Eclichiasticul, *Sermones*, 15, 18, 27).

O notă finală ar merita Mihail Psellos, care formulează concluzia procesului de alegorizare: „Unde este scris «Goliath» în preambul, tu gîndește-te la potrivnicul vrăjmaș, pe care Cuvîntul l-a învins!” (*Primum poema ad Monomachum*): aluzia este la preambulul Psalmului 143, deja menționat aici în cîteva titluri, preambul ce conținea, în unele versiuni, mențiunea „Pentru Goliath”, Πρὸς τὸν Γολιάθ. Theodoret al Cirului ne spune însă: doar „în

unele copii am găsit adăugat epigraful «Pentru Goliath». În Hexapla nu l-am găsit, nici în versiunea ebraică, nici în a LXX, nici în ale celorlalți traducători” (*Interpretatio in Psalmum 143*). Trebuie remarcat, pe de altă parte, că Ms. 45 redă fidel toponimul versetului, ca *Gheth*, în timp ce B1688 transliterează grecescul Γέθ ca *Ghieth* (Ms. 4389 prezintă forma *Geth*).

Conform estimărilor moderne, un „cot” măsura între 44 și 67 de centimetri (în funcție de tipul de „cot”, de perioada istorică vizată), iar o „palmă” cca 23 centimetri.

17.5

Termenul grec ἀλυσιδωτόν (sic) al ediției FRANKF., ce semnifică ‘împodobit, lucrat ca un lanț’, este tradus de B1688 *lănțuhoasă*, cu varianta Ms. 45 *lanțuhoasă*, observîndu-se că adjectivul elin este derivat de la substantivul ἄλυσις, ‘lanț’. De remarcat tipul de derivare utilizat, precum și opțiunea pentru o echivalare sintetică. Ms. 4389 are aici impletită cu o fumă.

Merită observat, pe de altă parte, că sintagma *coif de aramă* (B1688, Ms. 4389, cu varianta *coifu de aramă* în Ms. 45) redă grecescul FRANKF. περικεφαλαία χαλκή, preluat și în VULG. sub forma *cassis aerea*, ceea ce este o traducere fidelă a originalului ebraic (cf. v. 17.38). Această versiune septuagintală este amintită și de Gheorghe Monahul, în *Chronicon*.

17.8

Pentru construcția *pentru căce* (B1688), care traduce fidel grecescul ἵνα τι din ediția FRANKF., v. comentariul 2.23 la 1 Reg.. De observat că locuțiunea greacă ἐξ ἐναντίας, ‘împotriva’, este tradusă aici *den preajma* (B1688, Ms. 45), pentru ca la 1 Reg. 17.20 să fie echivalată, corect, cu *dempotriva* (B1688) și cu *den potriva* (Ms. 45). De remarcat că tradiția biblică românească, inclusiv cea care își asumă ca text de bază LXX, renunță la traducerea locuțiunii LXX, considerată drept redundantă în context.

17.12-31

Unele manuscrise ale LXX nu cuprind această secvență a capitolului (amintită, spre exemplu, de Iosef Flavius în *Antiquitates Iudaicae*, 6, 175-177. Disputa despre autenticitatea ei este veche (unele manuscrise o cuprind între asteriscuri, indicînd caracterul său exogen, probabil preluată după Theodotion). Argument împotriva autenticității ar putea fi și caracterul compozit, oarecum rezumativ și redundat al acestor versete. În critica textuală modernă se observă, de altfel, că acest capitol și cel următor, 18, sînt redade diferit în tradiția manuscrisă: există mai multe variante, una „scurtă”, alta „lungă” și numeroase variante intermediare, ale acestor două capitole (varianta „lungă” urmează îndeaproape textul ebraic, pe cînd varianta „scurtă” ignoră treizeci și șapte de versete prezente în Biblia ebraică, eliminînd astfel dubletele, repetițiile, locurile obscure).

17.14

Versetul primește traduceri diferite: B1688 traduce coordonativ, într-un singur enunț *Și David, cel mai mic, și cei trei mai mari au mers denapoia lui Saul*, pe cînd Ms.

17, 16) în LXX: *David et amicum suum Bethmaiaum* (în traducerea *Septuaginta* în SAUL MS. 4389 are, în urmărirea unei tendințe prezente aici două eranturi: *David autem erat amicum Bethmaia et Bethmaiaum suum SAUL*), o traducere în română M. 45: *Iar David era și el, și cu 3 prieteni ai săi, nume necunoscut SAUL*. Diferența derivă dintr-o greșelă de tipul opoziției grecești, adică, aflată în textul LXX: *Δύο δὲ οἱ μικρότεροι, καὶ οἱ τρεῖς οἱ μέγιστοι ἐπορεύθησαν ὀπίσω Σαουλ*. Astfel, B1688 conține, deși cu particula adversativă greacă distinge între prezentul veretelor, ceea ce nu precedat, de unde și tendința oferită, care are un singur enunț, se poate prezenta o discontinuitate a discursului, astfel încât opoziția să fie lezată, aceasta și pentru că verbul la plural permite subiectul multiplu. Ms. 45 consideră, deopotrivă, ca adversativul *καὶ* opune prima parte a enunțului, ceea ce despre David, parte finală a enunțului, care este absentă despre ceilalți trei frați toemai amintiți. Ceea ce lezăm în text, data fiind curenta eliptică a verbului "a fi" în greacă, traducerea oferită, proximită versiunii Ms. 4389.

17, 16

Cuvântul *εστηκόθη* este tradus prin cale în limba română observându-se că el este un derivat al lui *στήλη*, cu semnificația "stâlp" (al zidului, monumental, comemorativ, al hotarului, opțiunea este secvență: *sa instilpi* (B1688 redă literal, dar nu din motive de fidelitate față de textul grecesc, forma pare să fi fost dezirabilă fonetic ori determinată de greșita interpretare a augmentului verbal grecesc) ca prefix verbal *ἐν*), față de *sa stilpi* (Ms. 45).

În tradiția biblică românească, cea care își asumă ca text de bază LXX, redarea sintetică a verbului grecesc este abandonată, fiind preferată forma analitică *sta stilp* (B1819, B1914). De vreme ce alte versiuni biblice (B1760, B1874, B1921, B1926, B1936, B1939) folosesc versiuni de latină (sau ebraice) ca texte de bază, dilema redării acestui termen nu apare (spre exemplu, VULG. are *stetit*, care nu prezintă dificultăți în traducere).

17, 20

Cuvântul *στρογγύλοσεν* este redat prin observarea tonului de către Ms. 45, *rotundizime*, și liber de către B1688, *rotunda* (în unele variante ale LXX și aici substantivul *κόμητιν*, ce poate justifica eventual opțiunea B1688).

17, 49

Formele *prae*stic (B1688) și *ingr*aeștic (Ms. 45) sînt forme verbale ce redau grecescul *ἐσπευδόνησεν*, o nouă înecare de îmbogățire lingvistică prin dezvoltarea unei familii, ex. ca, urmînd paradigma verbului grecesc *τυ*, și comentariul 17,16, al 1. Reg. o. Varianta analitică a Ms. 4389, *prae*stic, ar putea menține eventual modelul latin preluat în *prae*stic, dar și eșecul inovației lingvistice anterioare.

Tradiția biblică românească va urma formula analitică de redare, chiar atunci cînd textul de bază al traducerii va fi LXX. B1879 traduce al. *prae*stic, *prae*stic, similar B1914. Varianta sintetică a fost respinsă ca nepotrivită, așa că efortul B1688 și Ms. 45 a rămas nevalorificat.

17, 52

"Ghieth Gat", cu un manuscris grecesc. Textul masoretic "Gath" "vale". Cf. GN: „Und sie verfolgten sie bis nach Gath”, IOB: „usqu’a Gath”, însă PDS: „fino all’imboccatura della valle” Cf. Cronograf 1757: „David uns împărat”, BAR (E.L.) P.M.).

17, 55-57

Ultimele versete ale capitolului lipsese din edițiile recente ale LXX. În unele manuscrise pasajul se află între asteriscuri, indicînd absența lui din unele variante ale LXX.

18, 1-30

Popularitatea nu aduce doar profit. Saul, îndușit de nepuința sa, încearcă să-lucidă pe David.

18, 1-5

Unele manuscrise nu conțin primele versete ale acestui capitol; edițiile recente ale LXX nu păstrează acest *incipit* de capitol.

18, 8

B1688 și Ms. 45 urmează fidel FRANKL., ce prezintă o altă lecțiune decît cea curentă astăzi. Ms. 4389, prin hipotaxa începutului de enunț, demonstrează și aici apropierea de OSIROG (conjunția *καὶ* este interpretată din perspectiva sintacticii ebraice; VULG. prezintă conjunția coordonatoare echivalentă, *et*). În privința traducerii acestei conjuncții în cele trei versiuni discutate, v. și comentariile 9,3; 9,25-26; 9,27; 11,12; 12,7; 30,11 la 1 Reg., precum și comentariile 5,19 și 9,1 la 2 Reg..

18, 9

B1688 redă fidel FRANKL.; Ms. 45 este corijat în această secvență.

18, 10-11

Versetele sînt prinse între asteriscuri în unele mss., atunci cînd nu lipsese. De aici și opțiunea edițiilor moderne ale LXX, care preferă să le elimine.

18, 10

Sintagma *ἐν τῇ χειρὶ*, ce apare în acest verset de două ori, cu multe ocurențe în LXX, este tradusă de fiecare dată literal, deși contextul ar fi impus, după normele curente, traduceri diferite. Aceasta pentru că prima ocurență indică mai degrabă instrumentalul *cu mîna*. Astfel, B1688 și Ms. 45 au, în ambele locuri, *în mîna*, în vreme ce Ms. 4389 traduce mai întîi *cu mîinile* (eventual sub influența VULG., *manu*), iar apoi *în mîna*. De observat opțiunea traducătorilor și în cazul sintagmei la plural din 1 Reg. 19,9.

18, 12

Versetul redă textul FRANKL., diferit de cel din edițiile recente ale LXX; și textul VULG. prezintă o *versio amplior*: *et tenuit Saul David, eo quod Dominus esset cum eo, et a se recessisset*.

18, 13

Ms. 4389 mărturisește, prin hipotaxa utilizată, apropierea de OSTROG, căci atât LXX, cit și VULG. prezintă aici un enunț paratactic.

18, 14

Opțiunea B1688 și Ms. 45 pentru traducerea unui participiu grec, συνίων (cu varianta grafică atestată συνιών), este discutabilă, de vreme ce acesta poate fi identificat în paradigma verbului σύνειμι, 'merg împreună cu', ori a verbului identic formal, σύνειμι, 'sînt împreună cu', 'trăiește împreună cu', adevîndu-se, din punct de vedere semantic, contextului. Traducătorii B1688 și Ms. 45 preferă să-l considere ca participiu al verbului συνήμι, care semnifică 'înteleg'. Însă participiul acestui verb este συνίων, conform dicționarelor moderne (v. LIDDELL-SCOTT, s.v. συνήμι): această formă participială se impune, în cazul acestui verset, abia în edițiile recente ale LXX, dar nu și în FRANKF.. Este însă drept că unele explicații lexicografice ale anticilor indică forma συνιών ca participiu al lui συνήμι, 'înteleg' (v. Origen, *Selecta in Psalmos*, 40; Hesychius, *Lexicon*, s.v. συνιών); este posibilă o deplasare, prin transmisie manuscrisă, a accentului, dar și o contagiune semantică, favorizată de similaritatea grafică; Didim cel Orb dă mărturie, în *Commentarium in Psalmos*, 40, că συνιών era înțeles ca 'trăind în comuniune'.

Acest capitol ne înfățișează, la v. 5, într-un context similar, forma συνήκεν, care este aoristul I al lui συνήμι, iar opțiunea traducătorilor poată fi justificată prin observarea acestei ocurențe, precedente, a verbului συνήμι (ar merita însă menționat că unele manuscrise ale LXX au și la v. 5 participiul ambiguu συνιών și nu neechivocul συνήκεν). De altfel, versetul următor cuprinde o altă ocurență a verbului συνήμι: un alt motiv pentru traducerea oferită de B1688 și Ms. 45.

O altă rațiune pentru această echivalare poate fi aflată în nuanța sexuală a verbului evitat, σύνειμι, 'sînt împreună cu', 'trăiește împreună cu', 'întrețin relații sexuale', de evitat pentru un cuget pios. Oricum, unele exegeze antice înțeleg participiul acestui loc biblic ca semnificînd 'trăiește împreună cu' (Theodoret al Cirului, *Quaestiones in libros Regnorum et Paralipomenon*, I, 46; *Interpretatio in Psalmos*, 40). Ms. 4389 urmează, habitual, tradiția VULG.: *prudenter agebat*.

Ca și cea mai mare parte a tradiției biblice românești: B1760 traduce *înțelepțește se purta* (B1936 are *se purta cu chibzuință*), iar B1921 prezintă echivalarea *eră norocit* (ca și B1874, cu varianta *avea noroc* în B1939). B1926 are *izbutea în tot ce făcea*. Nici măcar versiunile ce își asumă ca text de bază LXX nu reușese să ofere o altă echivalare: în urmarea tradiției biblice latine, ele traduc *înțelepțește se purta* (B1819) și *înțelepțește se purta* (B1914).

18, 16

B1688 traduce literal FRANKF.: Ms. 45 încearcă traducerea simplificată a idiotismului ebraic.

18, 17-19

Aceste versete apar între asteriscuri în unele mss. ale LXX: edițiile recente nu le menționează.

18, 17

Traducerea a două sintagme grecești, εἰς γυναῖκα și εἰς υἱόν, care urmează fidel un idiotism semitic (semnificînd 'ca femeie', 'femeie', respectiv 'ca fiu', 'fiu'), indică o istorie a traducerilor biblice prezente în acest volum, implicit a limbii române: Ms. 45 urmează fidel textul grecesc, traducînd de fiecare dată sintagma greacă, *între muiere și între fiu*. B1688 resimte construcția ca nefirească, așa că o redă fidel o singură dată: prima sintagmă este redusă la substantivul component, *muiere*, iar cea de-a doua este redată fidel, chiar dacă mai puțin inteligibil, *între fiu*. Situația se schimbă odată cu Ms. 4389: cele două sintagme grecești sînt reduse, de această dată perfect inteligibil în sistemul limbii române actuale, la substantivul component: *muiere și fecior*.

Tradiția biblică românească va renunța la textul LXX: doar B1819 îl va urma, traducînd însă doar substantivele din cele două sintagme, *muiere și fiu*. Celelalte versiuni pleacă de la textul latin (VULG. are *uxorem și uir*) sau ebraic, așa că cel de-al doilea substantiv va fi înțeles ca *bărbat* (B1760), *voinic* (B1914), *viteaz* (B1921, B1936, B1939, cu o variantă similară în B1874 și cu perifriza *să-mi slujești cu vitejie* în B1926).

18, 21

Cel de-al doilea enunț al versetului apare între asteriscuri în unele mss. ale LXX, iar alte mss. nici măcar nu-l cuprind: de aici opțiunea edițiilor recente, care nu îl menționează.

18, 27

Prima propoziție a versetului este atestată numai în cîteva manuscrise: FRANKF. o păstrează, pe cînd edițiile recente o elimină.

18, 29-30

A doua propoziție a v. 29, precum și v. 30 apar în unele mss. ale LXX între asteriscuri: FRANKF. păstrează secvența, pe cînd edițiile recente o exclud.

19, 1-24

Saul se străduiește, în continuare, să-l ucidă pe David: încercarea lipsită de ajutorul divin, dă greș.

19, 1

Secvența Ms. 45 *alegea pre David foarte* este justificată de textul FRANKF., care are în acest loc verbul ηρεῖτο. Alte manuscrise prezintă o altă variantă, amintită în aparatul critic al FRANKF.: ἠγάπα. De aici și posibilitatea echivalării din B1688, *iubia pre David foarte*; Ms. 4389 urmează tradiția VULG. (*diligebat David valde*) traducînd *iubea pre David foarte*.

19, 3

B1688 și Ms. 45 au o alegere aparte pentru traducerea grecescului ἀπαγγελῶ: el este tradus *porunci* (B1688), cu

variantă în MS 45), ca și cum ar deriva de la elinul ἐστὶν ἡ ἀδύναμις, tradus ca atare în I Reg. 18,22 (MS 4389) și în aceeași variantă având și avantajul valorificării tradiției *Agrippa* în *capitulum*.

19, 11

FRANKL oferă în cazul acestui verset, o versiune simplificată prin eliminarea unui termen considerat superflui καὶ ἐπιπέτη ἐν τῇ μοχλῇ ἐκείνῃ. Acest pasaj poate fi reținut în edițiile recente ale LXX. Trebuie remarcat ca secvența sintactică a repetiției Mellhol în B1688 și Ms. 45 (și datorarea deficienței unui principiu indeobște respectat de traducători, cel al echivalării fidele, care respectă forma și topica originalului).

Semnificativă este situația formelor verbale din acest emblema. Cău limba greacă și constituie condițională enclitică a conjunctivului, traducerea este în mod necesar în registru potențial. Insa forma de viitor, folosită de traducătorii B1688 și Ms. 45, interzice subiectul predicatului, întrucât nu scutim, posibil indirect al percepției unei legături stabile între componentele formei analitice de viitor (v. și comentariul 11,8 la I Reg.). Ipoteza presunții unui model sintactic străin poate fi luată și ea în considerare, însă rămâne de stabilit acei model sintactic întrucât nu ar putea fi, se pare, cauza construcției, atita vreme ca ea cunoaște acest tip de interpunere doar pentru complement, direct sau indirect, dar nu pentru subiect.

Un alt element remarcată traducerea ultimului verb necesar al versetului, în pasiv (B1688 și Ms. 45 echivalarea cu forma pasivă, forma ce trebuie să fi acoperit și date în pasiva (ver. fi omiofil)). În căutarea formei de pasiv se află Ms. 4389, forma care și nu pare a încrea formarea unui pasiv în limba română.

19, 13

Grecescul κενοτάφρα, 'cenotaf', 'morminte goale', 'imagini' și limba echivalare este interpretativă, fiind produsă de acord de această ocurență a termenului, din I Reg. 19,13 (v. și comentariul Scott), și κενοτάφρον este tradus în limba română de *ingropare* (B1688), *cèle descarte a mormintelor* (Ms. 45). Traducerea încrea să urmeze compusul observat în termenul elin, însă rezultatul pare marcat de o vagă competență culturală, astfel încât echivalarea eronată este observată. Varianta *ingropare* din *ingropare* din Ms. 4389, ramble datorate unei precare competențe lingvistice grecești, care confundă adiectivul κενός, 'gol', 'erit' cu adiectivul, idem fonetic în greaca postclasică κενός, 'mon'. De observat că celălalt traducător amintit B1688 oferă echivalări diferite: Aquila are κενόταφρα, Symmachus preferă εἰδολία, iar Theodoros transmiteerea τεοτάφρα, de unde semnificativă acestor din prima termenii comentariul 18,23 la I Reg.). Nu trebuie omisă și echivalarea *capitulum*.

Sintagma ἡ φεῶ ἀγῶν, 'fiatul caprelor' (caplor), care este prezentă în FRANKL, este tradusă conștient de către Ms. 45, ca 'fiatul a caprelor'. B1688 nu redă această secvență a FRANKL, ci urmează alte mss. ale LXX, de exemplu acei, în prima versiune. Aquila, sintagma καὶ ἑτάφρα καὶ ἀγῶν τῶν ἀγῶν, 'fiatul a caprelor' (v. și comentariul la sintagma 11). Aquila va fi ulterior reținut în edițiile LXX în acest verset, fapt evident

în cazul unor mss. ale LXX; a se vedea și I Reg. 19,16, care cuprinde ambele sintagme în ediția FRANKL, cu aceeași distribuție a traducerilor: Ms. 45 traduce fidel FRANKL, pe cînd B1688 și Ms. 4389 trădează influența VULG. Ms. 4389 urmează tradiția VULG., ce pare a fi marcat și B1688 în cazul acestui verset: *pellem pilosam caprarum*.

Discutînd versetul în varianta LXX, Grigore de Nyssa crede că „instalată”, obișnuită în acele vremuri, avea și un rol apotopatic, fiind destinată „antimidării” morții, ereditind apoi și o lectură tipologică (*In inscriptiones Psalmorum*, 16). Theodoret al Cirului menționează o exegeză anterioară lui, care considera că ceea ce Aquila a numit μορφοτάφρα era de fapt imaginea, εἰκόνα, lui David, iar „fiatul caprelor”, din cauza pulsativității sale după separarea de trupul viu (eredintă respindită în acea vreme, corelată uneori și unor concepții medicale ce considerau că fiatul este motor al circulației sanguine), putea simula bine existența unui trup viu sub veșnunțele așezate peste el (*Quaestiones in libros Regnorum et Paralipomenon*, I, 49).

19, 16

Pentru clarificarea termenului κενοτάφρα, tradus *cèle descarte de ingropare* (B1688), *cèle descarte a mormintelor* (Ms. 45), v. comentariul 19,13 la I Reg.. De remarcat că Ms. 4389 traduce aici simplificat *imeltele cèle de ingropare*.

19, 17

De remarcat echivalarea dativului τῇ Μελλόλ: B1688 are *Melloh*, Ms. 45 *in Melloh*, iar Ms. 4389 prezintă sintagma *câră Melloh* (eventual după modelul VULG., *ad Melloh*).

19, 19

Toponimul Νεβεθ este prezent exclusiv în I Reg., în acest capitol (emei ocurențe) și în cel următor (o ocurență). Unele mss. prezintă forma Νεβουθ, prezentă și în *Onomasticon*, la Eusebiu de Cezareea.

19, 24

Proverbul „Cuar și Saul a ajuns între profeti” (εἰ καὶ Σαούλ ἐν προφήταις) era comun în Antichitatea ebraică (și creștină), exprimînd uimirea în fața unei situații neașteptate, ce presupune o neașteptată metamorfoză (sub acțiune divină) a unui individ.

20, 1-43

Admet în calitate „Saul” ceruta să se împacă cu David. Ionathan risca să msa legăturii cu David.

20, 5

„Pînă seară”, B1688: „pînă înde sără”, cu câteva manuscrise grecești. Textul masoretic „pînă a treia seară” TOB „ausqu'au soir, après demain”, PDS: „fino a dopodomani sera”, GN însă „bis zum Abend” (E1 P.M.).

Sintagma *scara* în *scara* (B1688), cu varianta *scara* în *scara* traduce literal, respectînd inclusiv

topica, un idiotism ebraic, καθίσας οὐ καθήσομαι, i.e. 'nicidecum nu voi șede'. Ms. 4389 are echivalarea *mi voiu șadea*, eventual sub influența tradiției VULG. Și versetul următor conține, în LXX, două construcții intensive, preluate literal din ebraică, iar traducerea urmează aceeași tendință: Ms. 45 și B1688 traduc exact textul grecesc, pe cînd Ms. 4389 oferă o variantă simplificată, eventual după VULG. (de observat că un alt intensiv, la v. 9, este redat literal doar de către Ms. 45, B1688 oferind o versiune redusă, la fel ca Ms. 4389).

20, 12

Sintagma *vrémea întreitii* (Ms. 45, B1688) redă literal secvența (la fel de inteligibilă în greacă) καιρὸς τρισσῶς, pe cînd Ms. 4389 traduce, urmînd tradiția VULG., *miine sau pînă poimiine* (textul latin are *crastino vel perendie*).

20, 16

'Vrăjmașii lui David', se referă la fiii lui care nu pot fi blestemați. Cf. GN: „Der Herr wird deine Söhne zur Rechenschaft ziehen”, PDS: „Il Signore ne chiedo conto ai discendenti di Davide”, însă TOB: „le SEIGNEUR en demandera compte à David, ou plutôt à ses ennemis!” (E.L. – P.M.).

20, 18

Verbul grecesc tradus, nu tocmai inteligibil în context, dar explicabil pentru limba română a secolului al XVII-lea, prin *te vei socoti, să va socoti și te vei socoti* (B1688) ar semnifica în context lingvistic actual 'a vizita', 'a cerceta'. Pe de altă parte, verbul *vei întrei* (ce apare doar în versiunea B1688) traduce grecescul τρισσεύσεις, care semnifică, potrivit comentatorilor, 'vei zăbovi trei zile' (Theodoret al Cirului, *Quaestiones in libros Regnorum et Paralipomenon*, 1, 51). Ocurența secvenței a acestui verb, cea din 20,20 (tradusă atît în B1688, cît și în Ms. 45), semnifică, potrivit celorși comentatori, 'de trei ori'. Dificultatea traducerii verbului grec este dată de situația sa specială în lexiconul elin: τρισσεύω pare a fi o inovație lexicală a LXX (prezintă aici două ocurențe aici, în 1 Reg., și alte două în 3 Reg.).

20, 19

Ms. 45 traduce fidel FRANKF. atunci cînd transliterează *Ergav*. B1688 preia o variantă prezentă în aparatul critic al ediției FRANKF., *Piatra Căii*, semn al consultării unei alte versiuni a Biblicii. De remarcat că Ms. 4389 urmează aici traducerea antică ale Biblicii, prezentînd forma *Ergav* (cf. 1 Reg. 20,41).

20, 20

FRANKF. are, ca ultim cuvînt al versetului, transliterează ἄματταρί. Ms. 45 transliterează și el, de unde forma *Amangari*. Este interesant că Ms. 4389 transliterează și el *Amaggariia*. Echivalarea B1688 este *proașcă* (VULG. prezintă echivalarea *signum*). Aquila echivalează τὸν σκοπόν [ἢ φυλακῆν], iar Symmahos τὸν συντεταγμένον.

20, 25

'În față', B1688: „de laturea lui” este versiunea cea mai plauzibilă, deși textul masoretic redă „se ridică”. Cf. TOB: „Jonathan se leva”: GN: „Jonatan ihm gegenüber”, PDS: „Gionata era di fronte” (E.L. – P.M.).

20, 29

Merită observat că B1688 traduce grecescul τῆς φουλῆς prin sinonimul *neamului*, deși această termen echivalează de obicei un alt termen grecesc al LXX, ἔθνους (Ms. 45 are, consecvent, *fêliului*).

21, 1–22, 23

Capitolele descriu tribulațiile lui David. Îndirjirea lui Saul distruge și o cetate preotească.

21, 1

Toponimul *Nomva* (B1688, Ms. 45) transliterează grecescul FRANKF. Νομβᾶ. Ms. 4389 pare a datora forma *Nova* versiunii VULG., care are aici *Nobe* (există și în mss. ale LXX mărturii pentru forma Νοβᾶ). Trebuie observat, pe de altă parte, că traducerea *să mîmună* (B1688, Ms. 45), care încearcă echivalarea grecescului ἐξέστη, este îndoielnică, de vreme ce această formă verbală poate fi identificată ca aorist doi al verbului ἐξίστημι, 'ies', 'mă retrag' (eventuală influență a tradiției VULG., care are aici *obstupuit*).

21, 2

B1688 și Ms. 45 traduc FRANKF. în cazul toponimului *Emmonim* (Ms. 45), *Emonim* (B1688). Ms. 4389 are aici *Emmonim* (VULG. are *illum locum*).

21, 7

Interesantă este traducerea sintagmei grecești ἐν τῶν παιδαρίων de către B1688 și Ms. 45: prima traducere observă neutru numeralului, așa că traduce *umul den slugile*, producînd un dezacord din cauza atașamentului față de textul grecesc, pe cînd cea de-a doua prezintă acordul corect *una den slugile*. Ambele versiuni transliterează fidel, după FRANKF., *neesaran*.

21, 9

B1688 are la începutul versetului forma *ia*, care traduce grecescul ἰδοῦ, echivalat *iată* în Ms. 45 și Ms. 4389 (VULG. are *Ecce*). A doua ocurență a acestui cuvînt grecesc, cea din finalul versetului, este tradusă doar în Ms. 45 și B1688.

22, 1

Toponimul din FRANKF., Ὀδολλάμ, este transliterat fidel în Ms. 45 (*Odollam*), primind însă o formă alterată în B1688 (*Oddalam*) și în Ms. 4389 (*Odolamului*), în acest ultim caz prin reducerea geminatei și trecerea în caz oblic. De altfel, Psalmul 57 este legat de prezența lui David în această peșteră (v. Pseudo-Hipolit, *Fragmenta in Psalmos*, 4). Solomon, fiul lui Roboam, va construi un oraș numit Ὀδολλάμ (Iosef Flavius, *Antiquitates Iudaeae*, 8, 246).

22. 3

Ms. 45 omite numele propriu *David* în *incipit*-ul versetului (evident în celelalte versiuni), dar eroarea este corectată marginal.

22. 5

Toponimul FRANKF. Σαρίχ este transliterat corect în Ms. 45. B1688 prezintă forma *Sarih*, iar Ms. 4389 are *Sarub*.

22. 8

Doar B1688 urmează punctuația FRANKF. Ms. 45 și Ms. 4389 urmînd punctuația vizibilă în edițiile recente ale LXX (identică celei din VULG.). Pe de altă parte, trebuie observat că Ms. 45 traduce corect participiul πονῶν, *durindu*, Ms. 4389 adecvînd participiul unui context lingvistic diferit, dar păstrîndu-i semnificația: *doare*. În B1688 apare *dorind* (ce poate fi interpretat ca o formă de genuziu a verbului 'a dura' sau o eroare de tipar).

22. 16

Un caz rarism: Ms. 4389 traduce fidel intensivul ebraic caheiat în LXX: formula *cu moarte veii să mori* redă fidel, în context, construcția θανάτῳ ἀποθανῆ. O explicație posibilă pentru opțiunea Ms. 4389 poate fi dată observînd tradiția VULG., care prezintă aici *morte morieris* (cf. versiunile I Reg. 22,22, care prezintă în varianta LXX o formulă intensivă, neevidentă în VULG.).

Tradiția biblică românească va prezenta fie varianta simplificată, punînd doar verbul aici (B1874, B1921), fie o sintagmă, cu complement intern, ca în B1819, B1914), sau indicînd în nota intensivă prin alte mijloace (B1926 are *trebuie să mori*, ca și B1936, iar B1939 are *veii muri fără nici o vorbă*).

22. 18

FRANKF. menționează aici numeralul τριακοσῶν καὶ πέντε, adăugînd în aparatul critic variantele τριακοσίους ὀδοῦνκοντα καὶ πέντε și ὀδοῦνκοντα καὶ πέντε, prezente în unele mss. ale LXX (se pare că numeralul 85 era atestat de toți traducătorii greci ai VT, cu excepția LXX). B1688 traduce după FRANKF., Ms. 45 are 805, corectat marginal după FRANKF., 85, iar Ms. 4389 are tot 85, eventual sub influența VULG., *octoginta quinque*.

22. 19

Interesantă este variația B1688 în redarea grecescului Νομβῆα: dacă în I Reg. 22,11 el este redat ca *Nova*, sugerînd eventual influența tradiției VULG., care prezintă forma *Nobe*, în acest verset, în care numele grecesc este în caz oblic, B1688 transliterează fidel *Nomvan* (VULG. are aici tot *Nobe*), V. și comentariul 21,2 la I Reg.,

Exegeții a insistat pe împietatea lui Saul, cel care a persecutat preoții, imaginea lui fiind suprapusă diverșilor conducători ce persecutau clerul creștin (v. Atanasie al Alexandriei, *Historia arianorum*, 67).

23. 1-27

Sau, în urmărește pe David, desigur hăituit, acesta din urmă salvează cel puțin o parte din el de atacul alefililor.

23. 1

Toponimul FRANKF. Κειλᾶ este transliterat fidel în B1688 și Ms. 45 (*Cheila*).

23. 3

Versiunea *în pîntecce* (B1688) *în pîntecile* (Ms. 45) traduce fidel FRANKF. εἰς τὰς κοιλίας (aparatur critic al acestei ediții mărturisește pentru marea diversitate a formulărilor cuprinse aici în mss. LXX, din care modernitatea a preferat să aleagă forma τὰ σκύλα). Aquila și Theodotion au aici εἰς τὰς παρατάξεις, iar Symmachos εἰς τὰ στρατόπεδα. Utile explicațiile oferite în versiunea, reconstituită de către Field, a *Hexaplei* origeniene, în nota conexă acestui verset.

23. 8

Cf. Miniatură de Mitropolitul Anastasie Crimea (1616) „David prigonit de Saul”, Mănăstirea Dragomirna (E.L. P.M.).

23. 10

Echivalentul adjectivului *toată*, care determină substantivul *cetatea* în Ms. 45, nu poate fi regăsit în tradiția LXX, și nici în cea a VULG.; posibil indiciu al consultării unei alte ediții a LXX. De altfel, acest adjectiv nu poate fi identificat nici în tradiția biblică românească (B1760, B1819, B1874, B1914, B1921, B1926, B1936, B1939).

23. 11

Doar B1688 respectă punctuația FRANKF.: Ms. 45 și Ms. 4389 prezintă variante diferite, eventual explicabile prin traduceri moderne ale Bibliei.

23. 12

Versetul este marcat de asteriscuri în unele mss. ale LXX, așa că el este eliminat în edițiile recente ale LXX; FRANKF. îl menține (unele din variantele LXX ale acestui verset sînt remarcabile prin prezența disputatului teonim ΠΠΠ, v. *Hexapla*, ed. Field, ad locum).

23. 14

B1688 transliterează corect toponimul FRANKF. Μεσερέμ, Ms. 45 prezintă varianta *Meserem*, iar Ms. 4389 are *Marsim*. Celălalt toponim al versetului, care este redat ca Ζείφ în Frankf., este redat fidel de cele trei versiuni (cu observația că Ms. 4389 îl trece în caz oblic, *Ziforului*). De remarcat traducerea diversă a grecescului ἀνχμῶδει în acest verset și în cel următor: B1688 traduce în acest verset *năsipos*, iar în cel următor *uscăcios*, Ms. 45 are în acest verset echivalarea *uscăcios*, iar în cel următor *pulbăros*, Ms. 4389 prezintă alte echivalări, eventual în descendența tradiției VULG. (care prezintă totuși două variante, în primul verset, mai întîi *solitudinis*, apoi *opaco*: această ultimă echivalare pare preluată în Ms. 4389).

23. 19

Ms. 45 traduce fidel FRANKF.: ἐν τῷ βουνῷ τοῦ Ἐχελάτ, ἐκ τοῦ δεξιῶν Ἰεσσαί μου. B1688 și Ms. 4389 urmează traduceri moderne ale Bibliei, parțial în urmaarea VULG.: *in colle Hachila, quae est ad dexteram deserti*.

23, 22-23

B1688 și Ms. 45 traduc FRANKF., ce redă fidel textul ebraic; edițiile recente al LXX prezintă o variantă simplificată a versetelor, atestată în unele mss. ale LXX.

23, 27

B1688 și Ms. 45 traduc exact finalul versetului: FRANKF. are πέτρα ἢ περισθεῖσα, ceea ce este echivalent, corect, la perfect și la pasiv (așa cum era construit atunci), *piatra aceea ce s-au împărțit*. Este interesant de observat că tradiția biblică românească tinde să simplifice textul biblic, transformând participiul în adjectiv: dacă B1760 are *Piatră ce Desparte* (urmînd VULG., care are aici *petram dividentem*), versiunile ulterioare propun fie compusul *piatra / stîncă împărțirii* (B1819, B1914, B1939), fie transliterarea termenului ebraic (B1874, B1921, B1926, B1936), urmînd unele traduceri moderne ale Biblicii.

24, 1-23

Hăituit, David crută viața următorului său.

24, 1

Ms. 45 redă fidel toponimul din FRANKF., Γαδδί. B1688 reduce geminata (*Gadi*), iar Ms. 4389 trece substantivul în caz oblic (*Gadului*).

24, 2

FRANKF. prezintă un locativ în dativ, ἐν Γαδδί, tradus fidel în Ms. 45, cu reducerea geminatei în B1688 și cu trecerea în caz oblic în Ms. 4389 (v. comentariul 24,1 la 1 Reg.). Edițiile recente ale LXX conțin toponimul Ἐγγαδδί (ce unifică prepoziția și substantivul).

24, 12

Interesantă este tratarea a două imperative ale LXX, γινώθι și ἴδέ. Ms. 45 echivalează *știi* și *vedzi*, pe cînd B1688 încearcă, aparent, evitarea posibilei confuzii între indicativul prezent și imperativ, preferînd traduceri *cunoaște* și *vezi*. De comparat cu echivalările oferite v. 25,17, ce prezintă aceleași imperative: B1688 va avea, la fel, *cunoaște* și *vezi*, pe cînd Ms. 45 va încerca o altă echivalare, *să știi* și *vedzi*, forma de conjunctiv fiind eventual motivată de dificultatea găsirii unei forme specifice de imperativ pentru verbul „a ști”.

24, 16

FRANKF. conține sintagma κριτὴν καὶ δικαστήν, tradusă de B1688 *judecătoriu și legiuitoriu*. Ms. 45 are doar *judecător*, completat marginal. E posibil ca traducătorul Ms. 45 să fi socotit redundante cele două substantive (ce pot fi considerate, la limită, sinonime), de aici și traducerea oferită (VULG. are aici doar *iudex*), după cum utilizarea unei alte ediții a LXX poate justifica opțiunea Ms. 45.

Tradiția biblică românească va urma varianta mai simplă (B1760, B1874, B1921, B1926, B1936, B1939), doar traduceri ce își asumă ca text de bază LXX vor propune sintagma: *judecătoriu și legiuitoriu* (B1819), cu varianta *judecător și legiuitor* în B1914.

24, 18

Interesantă traducerea oferită de Ms. 4389, care se apropie mai mult de LXX decît celelalte două traduceri. Problema textului grecesc este că el oferă o comparație fără a utiliza un comparativ: grecescul δίκαιος εἶ ὑπὲρ ἐμέ ar trebui tradus „[mai] drept ești decît mine”. B1688 și Ms. 45 traduc interpretativ *mai drept ești decît mine / mai dreptu ești decît mine*, fără a semnala trecerea pozitivelui grecesc în comparativ românesc. Doar Ms. 4389 încearcă păstrarea gradului pozitiv al adjectivului, cu riscul de a deconstrui comparația: *drept ești tu spre mine*. Efortul Ms. 4389 este cu atît mai remarcabil cu cît și VULG. prezintă aici comparativul: *iustior tu es quam ego*.

Tradiția biblică românească singularizează efortul Ms. 4389: toate celelalte traduceri (B1760, B1819, B1874, B1914, B1921, B1926, B1936, B1939) vor prezenta comparativul *mai bun*.

25, 1-44

Moartea lui Nabal este indiciu suplimentar despre atitudinea, justificată, a lui David: Abigail rămîne lingă invingător.

25, 6

O scolie a LXX lămurește semnificația literalului *La vreme!* (B1688): el înscamnă, în literatura de sorginte ebraică, „La mulți ani!” (aceasta pentru că uzul clasic al sintagmei grecești, evident încă de la Platon, legitimează doar traducerea „la anul”). VULG. nu prezintă această secvență, așa că tradiția biblică românească, este iarăși divergentă: B1819 și B1914 traduc textul LXX, așa că prezintă secvența *la mulți ani*, B1760, care urmează VULG., nu prezintă secvența, B1921 prezintă o altă echivalare, *să trăești*, urare sinonimă (B1874, B1926, B1939 prezintă traduceri similare, B1936 punînd verbul la plural).

25, 7

În cazul acestui verset Ms. 45 urmează punctuația FRANKF., echivalînd indecis construcția genitivă absolută din final: *fiind ei în Carmil*. Aceeași echivalare a genitivului este preferată de B1688, în vreme ce Ms. 4389 circumstanțiază temporal, eventual în urmarea VULG., care are aici un pasaj neechivoc: *omni tempore quo fuerunt nobiscum în Carmelo*. Tradiția biblică românească (B1760, B1819, B1874, B1914, B1921, B1926, B1936, B1939) preia nuanța temporală propusă de VULG.

25, 17

Pentru situația imperativelor din FRANKF., v. comentariul 24,12 la 1 Reg.. Pentru sintagma υἱὸς λοιμῶς, tradusă în acest verset *fiu ucigaș* de către B1688 și Ms. 45, vezi comentariul 2,12 la 1 Reg. (de remarcat că în acest verset Aquila folosește sintagma υἱὸς ἀποστασίας, versiunea Symmahos υἱὸς ἄνομος, iar Theodotion are υἱὸς ἀφροσύνης). Opțiunea Ms. 4389, *fecior ucigașului*, este completată marginal de *lui Belial* (VULG. are *filius Belial*).

În finalul versetului este de remarcat fidelitatea versiunilor românești, care traduc *vile quale* o sintagmă ce indică registrul potențial: οὐκ ἔστιν λαλῆσαι, „nu poate vorbi”, este redată literal în B1688 și Ms. 45, *nu iaste a*

care este remarcabil este că și Ms. 4389 traduce la fel, *mi se pare de la ceri*, această desigur elucidarea sintagmei putea veni prin urmarea VULG., care are aici *nemo possit ... caeli*. O altă ocurență a adjectivului, cea din v. 25,25, este tradusă de B1688 *târâ de minte*.

25. 18

Participiul *πεποιημένα* este tradus *făcute* de Ms. 45 și *ornate* de B1688, VULG. are *coctos*, de unde și autorul Ms. 4389, *trăni*, inspirându-se direct din VULG., căei în OSTROG participiul determinativ lipsește.

25. 21

Interesantă este traducerea adverbului ἴσως, 'poate', în cele trei versiuni românești: *poate fi că*. Se pare că adverbul era perceput ca incapabil de a susține o subordonată, de unde și opțiunea pentru expandarea lui într-o propoziție. Aceeași traducere poate fi regăsită în B1819 (*poate fi că*), în vreme ce B1914, care își asumă LXX ca text de bază, echivalență *poate că*. Și tradiția VULG. (care are aici *vero*) este bine reprezentată în tradiția biblică românească (B1760, B1874, B1921 traduc *în adevăr*, iar B1936 prezintă adverbul *da*). B1926 nu oferă veo echivalență, iar B1939 prezintă concluzivul *atunci*.

25. 25

Versetul clarifică semnificația numelui Nabal: el semnifică 'neînțelepciune', 'prostit', ἀφροσύνη. Această semnificație era confirmată și de lexicoanele ebraico-grecescilor Antichității (v. Theodoret al Cirului, *Quaestiones in libros Regnorum et Paralipomenon*, 1, 59). O altă traducere a Bibliei ebraice, cea a lui Aquila, oferă însă o altă variantă pentru versiunea LXX. Ναβὰλ ὄνομα αὐτῷ, καὶ ἀφροσύνη μετ' αὐτοῦ, citindu-l ca Ναβὰλ ὄνομα αὐτῷ, καὶ ἀπόρρευσις μετ' αὐτοῦ. Așa că Theodoret al Cirului simte nevoia de a clarifica semnificația pasajului: „[traducerea lui Aquila] semnifică așa-dar că, după ce inteligența se scurge, ἀπόρρευσις, și se stinge, survine afectul prostiei, ἔ. προσύνης”. Se pare însă că semnificația numelui comun 'nabal' era, la Aquila, 'scurgere', de vreme ce el traducea astfel două ocurențe ale substantivului din Psalmii 13 și 52.

25. 33

Polisemanticul grecesc πρόπιος este tradus diferit în B1688, *vorăvna* (eventual folosind sugestia VULG., care are aici *cloquitum*), și Ms. 45, *mijlocul*. Ms. 4389 folosește o altă echivalență: *statul*.

25. 40

Pentru observarea opțiunilor în traducerea sintagmei grecești εἰς ῥουάχα, v. comentariul 18,17 la 1 Reg. De această dată, B1688 traduce *tâmâie*, cu varianta Ms. 4389 *omâie*, iar Ms. 45 traduce fidel sintagma, *întru tîmâie* (v. și echivalențele oferite în v. 25,42 al 1 Reg. aceleiași sintagmei).

25. 43

Proveniența celei de a doua soții a lui David este indicată de FRANKF. prin sintagma ἐξ Ἰζραήλ. Atît B1688, cît și Ms. 45 traduc *denin Israel*. Lecțiunea poate fi

cauzată fie de grafia FRANKF., care face ca litera zeta să fie asemănătoare unei variante grafice a literei sigma, fie de utilizarea unei alte ediții a LXX, care privilegiază o lecțiune marginală, Ἰσραήλ (v. totuși v. 3,2 al Ms. 45, care oferă redarea fidelă după FRANKF. a unui nume derivat din toponimul Ἰζραήλ).

Merită observat că aceeași lecțiune a toponimului este preluată și de Ms. 4389, care traduce *den Israel* (numele propriu este abreviat ca și în alte cazuri). Aceasta și în pofida VULG., care prezintă sintagma *de Iezraël*. Interesantă este echivalența oferită în tradiția biblică românească: dacă transliterarea oferită de ediția tipărită este corectă, atunci doar B1760, care urmează VULG., prezintă echivalența *Israel*, toate celelalte traduceri (B1819, B1874, B1914, B1921, B1926, B1936, B1939) oferind traducerea *Iezrael* (cu variante fonetice).

25. 44

Locativul ἐκ Ῥομμᾶ este tradus fidel în Ms. 45, *den Romma*, cu reducerea geminatei în B1688, *den Roma*. Ms. 4389 are *de la Romma*, ignorând tradiția VULG., care prezintă aici sintagma *de Gallim*.

26. 1-25

David crută viața lui Saul pentru a doua oară: finalul capitolului confirmă încredințarea deplină a lui David.

26. 1

Grecescul σκεπάζεται, 'este adăpostit', 'este acoperit', primește echivalența *să acopere* în Ms. 45 și B1688, pe cînd Ms. 4389 are *iaste ascuns* (posibil în urma VULG., care prezintă aici verbul *absconditus est*, similar semantic versiunii Symmahos, κρύπτεται).

26. 8

Sintagma grecească din finalul versetului, καὶ οὐ δευτερώσω αὐτῷ, deși indică în echivalența românească vîrste diferite ale limbii române (sau competențe lingvistice diferite), observabile în redarea pronumelui (Ms. 45 are *și nu voi îndoi lui*, pe cînd B1688 traduce *și nu-i voiu îndoi lui*), dă prilejul afirmării unei axiome fundamentale, respectate în cazul vechilor traduceri ale Bibliei în limba română: traducerea este, în mod fundamental, un act de creativitate, date fiind condițiile culturale și lingvistice în care traducătorii produc versiunile biblice românești. Astfel, în lipsa unui echivalent uzual în limba română, ambele traduceri inovează lingvistic: considerînd că verbul δευτερώσω este format de la numeralul δεύτερος, 'al doilea', ei vor folosi verbul 'a se îndoi' ca derivat de la numeralul 'doi', îmbogățindu-l semantic.

O echivalență adecvată sistemului limbii române actuale oferă Ms. 4389, care traduce *și a doua oară să nu mai fie*, urmînd eventual sugestia VULG., *et secundo opus non erit*. Tradiția biblică românească este divergentă: doar B1819, care își asumă LXX ca text de bază, păstrează traducerea *și nu voiu îndoi lui*. B1914, care utilizează același text de bază, echivalență *fără să mai adaug*, semn că traducerea se desfășoară în alt context cultural și filologic. B1760 prezintă enunțul *și a doua oară nu va fi lipsă*. B1921 are traducerea *și nu-i voi mai da a doua [lovitură]* (formulă proximală ediției B1874, și

foarte apropiată de B1939, *căci de a doua [lovitură] nu mai am nevoie*, iar B1926 are *ca să n'am nevoie să-i mai dau alta*). B1936 nu prezintă secvența.

26, 9

B1688 și Ms. 45 au aici verbul *să nu-l strici* pentru că redau FRANKF., μη διαφθειρης, în vreme ce edițiile recente ale LXX preiau o altă variantă a LXX, μη ταπεινώσης. Finalul versetului ne prezintă din nou un pasiv grecesc, ἀφωθήσεται, tradus în ceea ce noi considerăm a fi o formă reflexivă, *se va nevinovăți* (B1688) / *să va dăzvinovăți* (Ms. 45). Interesantă este și opțiunea Ms. 4389, care utilizează pasivul, *să fie mintuit*, chiar dacă tradiția VULG., care utilizează aici diateza activă (*innocens erit*), i-ar fi permis o altă opțiune.

26, 12

LXX are aici θάμβος, tradus de B1688 și Ms. 45 ca *năucire*. Aquila echivalează καταφορά. Symmachos κάρος, iar Theodotion ἔκστασις. Ms. 4389, echivalând *somn greu*, pare a urma VULG. care are aici *sopor*.

26, 16

Grecescul τὸ ῥῆμα este tradus, așa cum este firesc, în sistemul limbii grecești de către B1688 și Ms. 45, *cuvîntul*, deși însuși contextul ocurenței acestuia clarifică semnificația specială a termenului: *cuvîntul acesta carele ai făcut*, i.e. 'fapta ta'. Pentru o echivalare care, utilizînd traduceri moderne ale Bibliei, ține să ofere un text clar cititorului (adică adaptat obișnuințelor de lectură comune), poate fi consultat Ms. 4389, care are aici *lucru bun care ai făcut tu* (vezi și 1 Reg. 18,8).

Tradiția biblică românească este divergentă: B1760 prezintă secvența *bună aceasta ce-ai făcut* (după VULG., care are aici *bonum hoc, quod fecisti*). Cele mai multe traduceri sînt apropiate acestei echivalări (B1874, B1921, B1926, B1936), în vreme ce B1939 tratează literar pasajul: *nu e de nici o laudă pentru tine acest lucru pe care l-ai făcut*. Traducerile care își asumă ca text de bază LXX au *nu e bun lucrul acesta care l-ai făcut* (B1819, cu o variantă cvasi-identică în B1914).

Merită observat că B1688 și Ms. 45 traduc FRANKF. atunci cînd echivalează *fii ai omorîrii* (B1688) / *fii a omorîrei* (Ms. 45), υἱοὶ θανατώσεως. În schimb, Ms. 4389 are sintagma *fii morții*, în urmarea VULG., *filii mortis*.

26, 20

Grecescul νυκτικόραξ este echivalat analitic, observîndu-se caracterul compus al substantivului: *corbul de noapte* (B1688 și Ms. 45), cu varianta *corbul cel de noapte*, în Ms. 4389. Interesant de observat că nota din Ms. 4389 pare a trimite la celelalte traduceri grecești ale Bibliei ebraice, eventual consultate, singurele care au în acest loc substantivul πέρδιξ. În tradiția biblică românească, traduceri ce pleacă de la textul LXX au *corbul de noapte* (B1819, B1914). Celelalte traduceri prezintă alte echivalări: *potârniche* (B1921, cu variante proximice fonetic în B1760, B1874, B1926, B1939), *prepelitele* (B1936).

26, 22

Aparenta lipsă a acordului, din formula B1688 *umul dentru slugi*, se justifică prin ambivalența substantivului *slugă*, masculin sau feminin, în funcție de context.

26, 23

Un viitor grecesc, ἐπιστρέψει, este tradus, neuzual pentru B1688 și Ms. 45, prin conjunctiv: *să întoarcă*. Indiciu al consultării unor versiuni moderne ale Bibliei. Și Ms. 4389 folosește conjunctivul, în pofida tradiției VULG., care are aici tot un viitor, *retribuie*.

26, 25

Interesantă diversitatea termenilor derivați de la radicalul εὐλογ- în acest final de tratat biblic. În acest verset cele trei versiuni traduc grecescul εὐλογημένος ca *blagoslovit*, la 1 Reg. 25,27 avem grecescul εὐλογία tradus ca *bună cuvîntarea* (B1688 și Ms. 45), pentru ca la 1 Reg. 30,27 același substantiv să fie tradus în cele trei versiuni *blagoslovenie*, iar adjectivul verbal εὐλογητός din 1 Reg. 25,32 este echivalat *bine ... cuvîntat* (B1688) și *bine-cuvîntat* (Ms. 45). Concurența formelor poate fi indiciu despre tradițiile lexicale divergente ale vremii (v. și situația termenului în 2 Reg. 7,29).

27, 1-12

David părăsește Israelul, în căutarea unui refugiu, preferînd situația ambiguă a unui exilat.

27, 3

Grecescul Ἰσραηλιτις este transliterat, probabil incorect, de B1688. *Israeliteanca* (o discuție despre cauzele transliterării cronate se află în comentariul 25,43 la 1 Reg.), pe cînd Ms. 45 are *esraiteanca*, ceea ce este mai aproape de FRANKF.. Și Ms. 4389 pare a confunda substantivul ce desemnează originea, transliterînd *israeliteanina*.

Ca și în cazul traducerii 1 Reg. 25,43, tradiția biblică românească este oarecum paradoxală: patronimicul este redat (dacă transliterarea este corectă) ca *Israeliteanca* în B1760, deși aici este tradusă VULG., care are *Iezrahelitis*. Celelalte traduceri (B1819, B1874, B1914, B1921, B1926, B1936, B1939) oferă traduceri ale patronimului (variabile fonetic) ce pleacă de la substantivul 'Iezrael'.

27, 5

Forma FRANKF., δότωσαν, ce sugerează un imperativ plural neregulat, este tradus de Ms. 45 astfel încît numărul să fie minimal marcat, *dea-m*, pe cînd B1688 renunță la tentativa de marcare a pluralului, echivalînd *dă-m*. Este remarcabilă încercarea Ms. 45 de a indica pluralul verbal din LXX.

27, 11

Atît B1688, cît și Ms. 45 eșuează în redarea banalei sintagme FRANKF., ἄνδρα καὶ γυναῖκα, anunțată oarecum încă din versetul 9. Aceasta pentru că ambele traduc *om și bărbat*, ceea ce este nu numai greșit, dar și redundant, pentru lexicul limbii române din secolul al XVII-lea. Doar Ms. 4389 ne oferă o traducere proximă textului LXX: *bărbat sau muiere*. Pe de altă parte, trebuie

menționat că verbele acestui verset sînt traduse în B1688 și Ms. 45, în privința persoanei și a numărului, în conformitate cu FRANKL.

27. 12

Doar B1688 traduce literal formula intensivă ebraică redată *tale quale* în greacă, ἴσχυνται αἰσχυρόμενος: *rusinî-să rusinîndu-să*. Este interesantă echivalarea Ms. 4389, care utilizează o repetiție pentru a sugera construcția ebraică, folosind însă sugestia semantică a VULG., ce are aici *multa mala; răotate, răotate*.

În tradiția biblică românească doar B1819 reia literal formula intensivă a LXX: *urîndu-să s-au făcut urît*. Cea-laltă traducere care pleacă de la LXX, B1914 propune echivalarea *foarte urît*, B1760 urmează VULG., traducînd *multe rcale*, B1921 are *s'a făcut uricios* (o variantă evasi-identică are B1874, în vreme ce B1926 are *s'a făcut urît*, iar B1936 și B1939 prezintă forma aspectuală *a ajuns să fie urît*).

28. 1-25

Lipsit de mijloace, Saul folosește necromanția: doar practicile magice, interzise de Lege, îl mai pot ajuta.

28. 2

Greceseul ἀρχισωματόφύλακα este tradus analitic de B1688 și Ms. 45, observînd compunerea substantivului elin: *mai mare peste păzitorii trupului* (B1688, Ms. 45). Celelalte versiuni grecești au în acest loc φύλακα τῆς κεφαλῆς μου. Și VULG. are *custodem capitis*. De aici și influența asupra traducerii Ms. 4389: *paznic mai mare capului*.

28. 3

FRANKL, πᾶς Ἰσραὴλ este tradus fidel de B1688 *tot Israelul*; Ms. 45 are *tot nărodul*. Pe de altă parte, grecescul ἐργαστήριμους este tradus de B1688 și Ms. 45 prin observarea caracterului compus al substantivului grecesc: *cei ce grăia din pîntece*. Versiunea Aquila oferă o altă echivalare, μάγους, VULG. are și ea *magos*; de aici și varianta Ms. 4389, *vrăjitori*.

Tradiția biblică românească are echivalări diverse, ce reflectă textele de bază utilizate, contextul lingvistic și cultural, dar și „talentul” artistic al traducătorului: B1819, ca și B1914, prezintă echivalarea *pre cei ce grăia din pîntece*; B1760 traduce *vrăjitori*, ca și B1936, B1921 are *necromanți*, ca și B1874, iar B1926 oferă perifrasticul *pe cei ce chemau morții*, B1939 are echivalarea *pe chemătorii de dăhuri*.

În privința semnificației termenului ἐργαστήριμος: Galenus, explicînd termenul în *Linguarum seu dictionum exotericarum Hippocratis explicatio*, consideră că îi desemnează pe „cei ce articulează, deși au gura închisă”, numele fiind datorat faptului că „par a articula din pîntece” (un alt exeget, Erotianus, oferă o explicație similară acestui ἄρρα ἰεγομενον hipocratic: pentru semnificația termenului a se vedea și o scolie a lui Filohoros la *Sofistul* 252c, ce trata subiectul într-o lucrare specială dedicată manticii, referința la acest dialog platonice apare de altfel în *Lexicon* lui Hesychius, s.v. ἐργαστήριμος, unde sînt oferite și sinonime ale acestui termen, e.g. ἐργαστήριμον-

τις, στερνόμενους; pentru mai multe sinonime ale termenului discutat aici v. *Suidas*, s.v. ἐργαστήριμος). O definiție aplicată ocurențelor biblice ale termenului ἐργαστήριμος ne transmite Theodoret al Cirului în *Quaestiones in Octateuchum*, 3, 29: „unii ce sînt activați de anumiți demoni, care au înșelat pe mulți lipsiți de minte; elinii îi numeau «profeți din burtă», ἐντερομάντις, pentru că de acolo părea a articula demonul”.

28. 7-20

Episodul consultării ‘celei ce grăiește din pîntece’ de către Saul a preocupat literatura exegetică. Iosef Flavius, în cartea a șasea din *Antiquitates Iudaicae*, amintește conflictul anterior al lui Saul cu toate spețele de prezicători, explică funcția ‘celui ce vorbește din pîntece’: el poate aduce înapoi sufletele celor morți. Pentru autorul mozaic, ultima interogativă din v. 12 are forma „Nu ești tu regele Saul?”. Identificarea acestuia făcîndu-se, după Iosef Flavius, cu ajutorul lui Samuel: „cel ce vine avea imaginea asemănătoare cu a lui Dumnezeu”. Referința la „dumnezei” este discutată de Grigore de Nyssa: plecînd de la un alt loc biblic, ce califică drept „demoni” pe dumnezeii neamurilor păgîne, exegetul consideră că această omonimie explică locul biblic. Așadar, „dumnezeii” indicați în acest pasaj scripturistic sînt sufletele celor invocați de către ‘cea care grăiește din pîntece’ (*Ad Eustathium de sancta Trinitate*; o exegeză similară poate fi citită la Vasile cel Mare, *Epistulae*, 189). De altfel, Grigore de Nyssa a dedicat o întreagă lucrare acestui subiect: *De Pythonissa ad Theodosium episcopum*. O adnotare la cartea 1 Regi, atribuită lui Origen, indică faptul că ‘cea care grăia din pîntece’ nu l-a adus pe Samuel, pentru că acest lucru ar fi fost imposibil, ἀμήχανον, iar cel ce a fost adus prin invocarea ‘celei care grăiește din pîntece’ nu a spus adevărul; dată fiind dificultatea locului biblic, cititorul este invitat să clarifice locul biblic (*Fragmenta in primum librum Regnorum*, 14).

Însă Origen oferă o exegeză extinsă, de această dată cu certitudine autentică, a acestui episod într-o omilie, *De eugastrimytho*, exegeză care nu va ieși din perimetrul „literal”: astfel, „dumnezeii” amintiți de LXX sînt considerați a fi, urmînd altor locuri biblice, sufletele sfinților (sau îngerii ce le însoțesc; v. și *Commentarium in Evangelium Ioannis*, 20, 42). Totuși, acest pasaj biblic isca și alte probleme teologice: mai întîi, unii exegeți contemporani (sau anteriori) lui Origen considerau că este imposibil ca sufletul unui profet atît de important (conectat de alte locuri biblice lui Moise) să meargă în iad. Însă Origen consideră că, așa cum Hristos, care este superior lui Samuel, a coborît pînă la iad, tot astfel sufletul lui Samuel (ca și sufletele celorlalți profeți) s-a aflat în iad. Apoi, unii exegeți considerau că cel chemat nu putea fi profetul Samuel, de vreme ce o procedură necromantică nu putea impune nimic sufletelor sfinte: așadar, cel ce s-a prezentat în fața lui Saul era o nălucire (sau un demon: despre un argument ce susține această ipoteză v. comentariul 31.1-13 la 1 Reg.).

Origen observă însă „vocea naratorului”, care are garanția obiectivității (aceasta cu atît mai mult cu cît naratorul este rang divin; v. spre exemplu 28.12 și 28.14, care sînt exemple de intervenții ale acestui narator, ce confirmă identitatea celui chemat), asigură veracitatea

celor relatate în dialogul dintre personajele implicate în acest episod: pentru exeget este îndubitabil că cel ce a discutat cu Saul a fost chiar Samuel. Însă, în interpretarea dată de Origen, rămânea o chestiune nerezolvată: cum a fost posibil ca sufletul unui profet să fie convocat de un demon? Exegetul nu va oferi un răspuns definitiv chestiunii, însă pare a sugera o posibilă rezolvare: coroborând mai multe locuri biblice, Origen va considera, mai întâi, ca darul profetic este păstrat de Samuel după moartea sa, iar starea acestuia era extatică, de rugăciune, ceea ce pare să excludă uzul comun al rațiunii (v. 1 Cor. 14,14). Astfel, Samuel nu avea cunoștință de ceea ce spunea, iar extazul îl scotea din perimetrul deliberării proprii (*De engastrimytho*, 9). Origen nu expune de plano această explicație pentru că ea prezenta dificultăți majore: doctrina general admisă, expusă în alte locuri chiar de Origen, susținea că darul profeției implică un plus de inteligență pentru primitor. Și poate că tocmai această ipotetică inconsistență ar fi generat, în cazul lui Origen, o altă exegeză, la nivel „alegoric” de această dată. Însă exegeza origeniană tocmai expusă nu a fost întîmpinată totdeauna cu entuziasm. Dovadă este și lucrarea lui Eustathius al Antiohiei, care se intitulează, în mod sugestiv, *De engastrimytho contra Origenem*. Lucrarea polemică a lui Eustathius insistă că este imposibil ca un suflet sfînt să fie convocat printr-o procedură demonică, mantică (se remarcă analiza atentă a segmentului narativ al secțiunii, ce cuprinde enunțurile „narratorului” biblic, invocate și de Origen, spre exemplu cel din 28,12, care indică faptul că *femeia l-a văzut pe Samuel*, v. *De engastrimytho contra Origenem*, 4,5 – 8,4).

Problemele teologice ale acestui pasaj sînt, de altfel, foarte numeroase. Conduita contrariantă a lui Saul, care mai întîi îi ucide pe prezicători (ceea ce putea fi interpretat ca o îndeplinire a unui precept al Legii) și apoi recurge la ajutorul lor, primește explicații încă de la Pseudo-Iustin: Saul nu i-a ucis pe prezicători din pricina evlaviei, ci dorind să-și păstreze domnia, dînd satisfacție divinității. În rest, acțiunea de chemare a sufletului lui Samuel este supervizată de demoni: un demon, ce avea chipul lui Samuel, i s-a arătat lui Saul, iar adevărul cuvintelor lui fusese furnizat de Dumnezeu (*Quaestiones et responsiones ad orthodoxos*, 52: aceeași explicație poate fi citită, *ad litteram*, la Pseudo-Theodoret al Cirului, *Quaestiones et responsiones ad orthodoxos*, 65; o exegeză similară poate fi descoperită la Pseudo-Vasile cel Mare, *Enarratio in prophetam Isaiam*, 8). Tradiția acestei interpretări este semnificativă: Mihail Psellos va considera și el că nu Samuel, ci un duh materializat, ὁλαῖον, a apărut în fața lui Saul (*Orationes forenses et acta*). Aceeași exegeză va oferi Gheorghe Monahul, în *Chronicon*.

De remarcat și interpretarea dată de Theodoret al Cirului acestui pasaj. El refuză ambele „tradiții interpretative” ale pasajului, mai întîi pe cea care acreditează veracitatea episodului prin care o vrăjitoare reușea să poruncească unui sfînt profet și apoi pe cea de-a doua, care insistă că nu Samuel, ci un demon a apărut în fața lui Saul. Theodoret al Cirului considera ambele interpretări „naive și lipsite de evlavie”. Punctul de plecare al exegezei va fi tocmai chestiunea evitată de Origen, indicarea celui care a reușit aducerea profetului Samuel în fața lui Saul.

Comentatorul propune o clarificare ce pleacă de la un alt biblic, din *Paralipomenae*, unde se istorisese cauzele morții lui Saul, menționîndu-se că a cerut sfatul lui Samuel și nu al Domnului. Așadar, observă Theodoret, cel care a apărut în fața lui Saul era chiar Samuel, numai că el fusese adus nu de „ceea care grăia din pîntece” sau de un demon, ci de Dumnezeu, lucru afirmat de un alt loc biblic, care ne încredințează, din partea lui Dumnezeu, că „Și chiar dacă va merge la falsul profet, Eu, Domnul, îi voi răspunde” (*Quaestiones in libros Regnorum et Paralipomenon*, 1, 63).

În fine, a existat și un uz dogmatic al episodului biblic descris în aceste versete, altfel foarte controversat: Iustin Martirul utilizează episodul chemării sufletului lui Samuel ca argument pentru doctrina perpetuității sufletului, amintînd că „se pare că sufletele dreptilor și ale profetilor căzuseră în puterea unor asemenea forte” (*Dialogus cum Tryphone*, 105). Pasajul biblic discutat pînă aici a fost folosit și în scopuri apologetice. Spre exemplu, în *Martyrium Pionii* acest pasaj biblic este adus ca argument într-o controversă cu mozaicii, care negau posibilitatea învierii lui Hristos, acuzîndu-i de practici necromantice: „Putea cea care grăia din pîntece să-l readucă pe Samuel sau nu? Dacă vor spune că da, atunci mărturisesc că nedreptatea este mai puternică decît dreptatea și sînt blestemați, iar dacă vor spune că nu, atunci nici Hristos [nu a fost adus în fața ucenicilor prin necromanție]”.

28, 9

Sintagma FRANKF. τοὺς ἐγγαστριμύθους καὶ τοὺς γνώστους este tradusă fidel în B1688, *pre cei den pîntece grăitori și pre gicitori*, iar Ms. 45 oferă versiunea parțială *pre cei den pîntece grăitor<i>*. Ms. 4389 păstrează sintagma (eventual sub influența tradiției VULG., care prezintă aici secvența *magos et hariolos*), *vrăjitorii și gicitorii*.

28, 11

Verbul ἀνάγαγε, format cu preverbul ἀνα, este tradus analitic de B1688 și Ms. 45: *sue-mi în sus* (B1688) *sue-m în sus* (Ms. 45). Semnificația preverbului poate fi locală, ca în traducerea oferită de aceste versiuni, sau implică repetiția acțiunii: „adu-l iarăși”. Ms. 4389 are, simplu, *să-mi aduci*. În tradiția biblică românească, versiunile par a nu ține seama de textul de bază atunci cînd traduc acest verb. Astfel, B1914 are *să-ți arăt*, în vreme ce B1819, dar și B1874, B1921, B1926, prezintă echivalarea *să-ți scol*, B1760 are *ț-oi deștepta*, B1936 are *să-ți scot*, iar B1939 *să-ți aduc*.

28, 13

B1688 și Ms. 45 traduc fidel pluralul FRANKF. θεούς: *dumnezăi* (B1688) : *dumnezăi* (Ms. 45). Ms. 4389 are *Dumnezeu*, deși nici VULG. nu are aici singularul (*deos*).

28, 20

Substantivul ἰσχύς este tradus în acest verset *virtute* de către B1688 și Ms. 45, pentru ca la v. 22 să fie tradus *putere* în ambele versiuni. Ms. 4389 are, consecvent, *tărie*.

29, 1-11

David nu participă la invazia filistină în Israel; alesul lui Dumnezeu este protejat în acest moment critic.

29, 3

Remarcabilă minuția Ms. 45: verbul grecesc γέγονεν este tradus *au făcut*, chiar dacă această echivalarea obscurizează semnificația versetului (v. B1688, care traduce, perfect adecvat contextului, *fi*). Rațiunea acestei alegeri stă în deosebirea semantică, exploatată intens în greacă, între verbele εἶναι și γίγνομαι, pe care și traducătorul Ms. 45 ține să o observe (v. și comentariul I,1 la I Reg.). Și Ms. 4389 are aici *au fost*, eventual în urmarea VU1G., *fiut* (merită observat că în versetul următor imperativul μὴ γινέσθω este tradus *să nu se facă* în B1688 și *să nu să tacă* în Ms. 45).

29, 9

B1688 traduce fidel ediția FRANKF., care are în cazul acestui verset o *versio amplior*, ce cuprinde și comparativul *ca și ingerul lui Dumnezeu* (B1688). Ms. 45 prezintă forma *ca și în cerul lui Dumnezeu*, ceea ce reprezintă o evidentă greșală de copist (*în cerul* în loc de *ingerul*). În Ms. 4389 găsim notația marginală *ca și un inger al lui Dumnezeu*, care atestă faptul că, urmînd îndeaproape OSTROG (unde secvența lipsește), traducătorul prezumat, Daniil Andrean Panoneanul, a recepționat și comparația respectivă, din FRANKF., din manuscrisul original al lui Milescu sau din VU1G.: *sicut angelus Dei*.

30, 1-31

David, urmînd indicația divinității, reușește să-și elibereze pe evreii luați ca sclavi.

30, 1

Grecescul ἐπὶ τὸν νότον este tradus în B1688 și Ms. 45 *asupra răsăritului*, traducere bizară, de vreme ce ea ar echivala grecescul ἐπὶ τὴν ἀνατολήν. Doar Ms. 4389 traduce corect, *spre amiazăzi*, după OSTROG: *на южнѣмъ странѣ*, literal: 'în partea de miazăzi' (cf. și MIKI OSICH, s.v. *южнѣ* 'meridionalis'), eventual ajutat și de VU1G., care are aici *ex parte australi*. De observat că sintagma identică din I Reg. 30,14, FRANKF., este tradusă corect de B1688 și Ms. 45: *la amiazăzi* (B1688) *la amiazăzi* (Ms. 45). Însă B1688 și Ms. 45 revin la traducerea eronată în I Reg. 30,27, unde substantivul νότον este tradus *a răsăritului*, cită vreme Ms. 4389 are iarăși *spre amiazăzi* (eventual după VU1G. *ad meridiem*).

În tradiția biblică românească (B1760, B1874, B1914, B1921, B1926, B1936) direcția este redată corect, așa cum este indicată în variantele antice ale Bibliei, excepție făcînd B1795, preluată de B1819, unde se păstrează echivalarea eronată *asupra răsăritului*. B1939 decide să nu traducă secvența.

30, 5

Este perpetuată transliterarea, foarte probabil eronată, a grecescului Ἰσραηλιτικῆς; termenul este redat, în B1688 și Ms. 45, ca *Israeliteanca* (v. o discuție despre cauzele acestei echivalări în comentariile 25,43 și 27,3 la I Reg.). Și Ms. 4389 este consecvent în solidaritatea sa

cu Ms. 45 și B1688, transliterînd și de această dată *Israeliteanca*.

30, 7

Ce-al de-al doilea enunț al versetului nu apărea originar în LXX; el este preluat după celelalte traduceri grecești ale Bibliei ebraice. Edițiile recente ale LXX nu îl păstrează.

30, 8

LXX transliterează γεδδούρ, iar B1688 și Ms. 45 transliterează la rîndul lor: *ghieddur* (B1688), *gheddur* (Ms. 45). Termenul ebraic pare a desemna 'gloata prădătoare' (Aquila are εὐζώνου, Symmachos λόχου, iar Theodotion συστρέμματος). Ms. 4389 are *oști*, eventual în urmarea VU1G., *larrunculos* (cf. I Reg. 30,15, care are alte două ocurențe ale termenului discutat aici, dar și I Reg. 30,23, ce prezintă o altă ocurență a termenului). Pe de altă parte, este interesant de observat că atît B1688, cît și Ms. 45 redau fidel, în finalul versetului, formulele intensive ebraice traduse *ad litteram* în greacă.

30, 11

Importantă este prelucrarea conjuncției καί, în a cincea sa ocurență din acest verset, de către B1688 și Ms. 45 și traducerea oferită, *de*: deși conjuncția este tradusă fidel în cele mai multe dintre cazuri, în acest loc coordonarea impusă formal de conjuncție este abandonată, observîndu-se uzul acesteia în limba ebraică. Așad, r, este prezumabilă utilizarea unei alte traduceri a Bibliei (VU1G. are aici *ut*, soluție preluată apoi în unele traduceri moderne). În privința traducerii acestei conjuncții în cele trei versiuni discutate, v. și comentariile 9,3; 9,25-26; 9,27; 11,12; 12,7; 18,8 la I Reg., precum și comentariile 5,19 și 9,1 la 2 Reg..

Interesantă este situația în tradiția biblică românească: B1760 urmează VU1G. și traduce *i-au dat pâine să mănînce*. B1914, care își asumă LXX ca text de bază, are *i-au dat lui pâine, și a mîncat* (cu o variantă similară în B1819); aici conjuncția greacă își păstrează funcția coordonatoare. Merită observat că și B1874 sau B1921 evidențiază rolul coordonator al conjuncției, în vreme ce B1926, B1936 și B1939 observă uzul ei special în ebraică. De remarcat opțiunea stilistică din B1939, care are aici *i-au dat demîncare să mănînce*.

30, 19

Verbul LXX διεφώνησεν, care ar putea semnifica, în context, 'nu a existat dispută între...', 'nu a existat nici o discrepanță între ele [i.e. între cele luate de alofili și cele recucerite]', B1688 oferă echivalarea *nu le-au lipsit lor*, care ar sugera oarecum cea de-a doua semnificație, iar Ms. 45 are *nu le-au răsărit lor*, ceea ce rămîne de explicat (eventual, e posibilă o înțelegere greșită a FRANKF. prin confuzia cu aoristul διεφώτισεν, relativ similar grafic, care semnifică 's-a luminat', 'a aruncat lumină').

În tradiția biblică românească, traducerea verbului sînt convergente: B1760 are pasajul *nici a lipsit ceva* (care acoperă fidel VU1G., ce prezintă secvența *nece defuit quiddquam*), în vreme ce B1819 traduce verbul discutat ca *nu le-au lipsit*, ca și B1914, B1874, B1921, B1926. O

altă echivalare utilizează B1936, care traduce *n'a pierit*. B1939 oferă și el o altă versiune, *nimic nu le-a ieșit lipsă*.

31, 1-13

Capitolul descrie moartea lui Saul.

31, 1-13

Acest capitol, ce istorisește moartea lui Saul, a produs, datorită poziției lui în cadrul tratatului, discuții suplimentare legate de episodul convocării lui Samuel de către cea care 'grăia din pintece' (v. comentariul 28,7-20 la 1 Reg.). Se observase că persoana invocată prin mantică prezice că Saul va muri a doua zi (1 Reg. 28,19), iar între această predicție și confirmarea ei se interpun alte două capitole ale tratatului biblic, ce descriu disensiunile dintre David și conducătorii alofililor, apoi conflictul dintre aceștia și victoria lui David. Astfel, cum intervalul temporal minim consumat de aceste evenimente este de cinci zile (vezi vv. 29,11; 30,1; 30,17, ce indică intervale temporale implicate de evenimentele descrise în aceste capitole intermediare), mulți exegeți au considerat că cel care vorbea cu Saul a făcut o pseudo-profecție, căci împăratul nu a pierit a doua zi, ci după câteva zile, dacă observăm succesiunea capitolelor tratatului biblic (Eustathius al Antiohiei utilizează acest argument în tratatul *De engastrimytho contra Origenem*, 14,6 – 15,4). Constatând aceasta, comentatorii puteau concluziona că cel invocat nu putea fi Samuel, ci un demon, care nu avea capacitatea de a prevedea acurat evenimentele (argumente pentru una din teoriile exegetice dominante ale episodului descris în capitolul 28). Dar cei ce susțineau teoria opusă, care acreditau veracitatea întâlnirii dintre Samuel și Saul prin intermediul procedurilor mantice, susțineau că în acest loc Biblia folosește un procedeu narativ banal, cel al dislocării cronologice, interpunând episodul davidic istorisirii despre ultimele două zile ale lui Saul (v. Theodoret al Cirului, *Quaestiones in libros Regnorum et Paralipomenon*, 1, 63, unde se aduc argumente suplimentare ce privesc această dislocare cronologică în cazul prezentului episod biblic, utilizând ca argument și *incipit*-ul cărții a doua a Regilor).

31, 2-7

Tendința generală de realizare a unei corecte concordanțe verbale (inexistentă în LXX), evidentă în B1688 și Ms. 45, este sincopată aici, unde formele de prezent sînt, în câteva instanțe, traduse ca atare (v. și comentariile 14,22 și 17,1-2, dar și explicațiile din comentariul 11,8 la 1 Reg.).

31, 12

„L-au rănit groaznic”, B1688: „să răni supt vintre”, GN: „Er wurde von den Pfeilen der Bogenschützen getroffen und schwer verwundet”. Alte versiuni urmează sensul „fu cuprins de o neliniște înspăimîntătoare”, cf. PDS: „quando li vide, fu preso dal panico”, TOB: „A la vue des tireurs, il eut un frisson d'épouvante” (E.L. – P.M.).

Acesta este singurul loc din Biblie unde se menționează arderea unui cadavru ca procedeu funerar. De observat

că varianta verbală κατακλάουσιν, care ar evita dificultatea, nu a fost adoptată de editor.

2 Regi

1, 1-27

David află de moartea lui Saul și a lui Jonathan.

1, 5

Interesantă este opțiunea B1688, care traduce, neuzual, FRANKF. τῷ παιδαρίῳ ca *voinicului*, deși această traducere a fost oferită anterior unui alt substantiv, τῶν νεανίσκων (v. 1 Reg. 20,30). Ms. 45 are *copilașului*, iar Ms. 4389 preferă echivalarea *omului*. Totuși, B1688 recurge, împreună cu Ms. 45, la traducerea curentă a termenului în 2 Reg. 5,1: *tinărul*. De observat că VULG. este aici similară FRANKF., *adolescencem*. Trebuie remarcat că o altă ocurență a acestui substantiv, în versetul următor, este tradusă de Aquila παῖς, iar de Symmahos νεανίσκος (v. și ocurențele din 2 Reg. 1,13,15).

1, 10

Grecescul LXX ἴδεν, un infinitiv stingher în context, are nevoie de complinire pentru a fi tradus ca parte a unei construcții infinitivale: aceasta este explicația traducerilor diferite din B1688 și Ms. 45. Astfel, ediția tipărită a Bibliei consideră că subiectul este chiar naratorul, astfel că este subînțeles un pronume ἐμέ și textul este tradus *căci știiam*. Echivalarea este similară VULG., *sciebam*. Ms. 45 consideră că subiectul infinitivalei este pronumele demonstrativ proximal, αὐτόν, de unde și traducerea *căce știia*. Interesantă opțiunea Ms. 4389, care urmează sugestia sintactică a VULG., dar observă și semantica subiăcentă a verbului grec, așa că traducerea oferită este *I-am văzut*.

Merită observată traducerea grecescului τὸ βασιλείου, echivalat *împărățitoriul* de Ms. 45 (se propune unui nou termen, pornind de la substantivul 'împărat', după modelul oferit de limba greacă) și *stema* de B1688. Ms. 4389 oferă o traducere interpretativă utilizând elementele contextului, fără a eluda semantica termenului grec: *coroana cea împărătească*.

În tradiția biblică românească termenul este tradus divergent: B1760 are *mitra* (care traduce VULG. *diadema*), B1819 propune *stema cea împărătească* (formă ce apare, cu minime modificări fonetice, și în B1914), B1921 echivalează *coroană* (identică cu B1874 și folosit, articulat, și de B1939), B1926 optează pentru *cumuna împărătească*, similar B1936, care prezintă echivalarea *cumuna regească*.

1, 13

Interesantă este opțiunea pentru traducerea lui παροῦ-κου, 'pribeag', în B1688 și Ms. 45: *nemernic* (v. și 2 Reg. 4,3, cu traducerea participiului παροικούντες).

1, 19

Imperativul στήλωσον, 'ridică o stelă (funerară)' este tradus *stîlpeste* (B1688, Ms. 45) construindu-se astfel o familie lexicală de la 'stîlp', termen ce traduce grecescul

στήλη (v. comentariul 17.16 la 1 Reg.). În tradiția biblică românească ce își asumă ca text de bază LXX, redarea sintetică a verbului grecesc este, ca de obicei, abandonată, fiind preferată forma analitică *inaltă stălp* (B1819, B1914). De vreme ce alte versiuni biblice (B1760, B1874, B1921, B1926, B1936, B1939) folosesc versiunile latine (sau ebraice) ca texte de bază, dilema redării acestui termen nu apare (spre exemplu, VULG. are *considera*, care nu prezintă dificultăți în traducere). Trebuie spus, pe de altă parte, că termenul *răniților* din B1688 nu traduce un vocativ grecesc, ci un genitiv, τραυματιῶν, tradus corect în Ms. 45, *ale răniților*.

1, 20

Grecescul μήποτε este tradus *nu cîndva* în B1688 și Ms. 45 dat fiind că este observată compunerea termenului grecesc (compus din adverbul de negație μή și din adverbul modal ποτε, 'cîndva'); semantica acestuia este evident 'nu cumva', însă această echivalare, în nootropia traducătorilor, ar fi mai degrabă potrivită unui alt adverb grecesc, μήπως (compus din adverbul de negație μή și din adverbul modal πως, 'cumva').

1, 25

B1688 și Ms. 45 traduc fidel textul FRANKF., ce aglutinează, se pare, sintagma din LXX cu expresia echivalentă din Theodotus; edițiile recente ale LXX exclud ințromisiunea theodotiană.

1, 26

Versetul a contrariat cititorii, de vreme ce contrapune dragostea față de Jonathan iubirii arătate femeilor (deși termenul folosit pentru a desemna relația afectivă este același în greacă, ἀγάπησις, Ms. 45 ține să ofere două echivalări acestuia, traducîndu-l mai întîi *libovul*, apoi *dragostea*; această opțiune, ce contravine în mod evident principiilor versiunii Ms. 45, indică rezerva traducătorului în fața acestui verset).

Este interesant de observat că sinonimizarea mai este întilnită în acest loc în câteva traduceri din tradiția biblică românească, în pofida textului de bază utilizat: B1760 folosește, restructurînd sintactic enunțul, dubletul *cel iubit - dragostea*, iar B1939 propune un alt dublet, *iubirea - dragostea*.

Unii autori ecleziastici vor anula comparativul din textele biblice antice, punînd egalitate între iubirea față de Jonathan și iubirea arătată femeilor: Theodoret al Cirului, asumîndu-și această formă a versetului (ἔπεσεν ἡ ἀγάπη σου ἐπ' ἐμέ, ὡς ἡ ἀγάπη τῶν γυναικῶν; aceeași formă a versetului este amintită de Ioan Hrisostom, *Ad Stagiritum a daemone vexatum* și în *Homiliae in Epistulam ad Ephesios*, 20, 1) consideră că aluziile ironice sînt naive. David dorind să ofere aici, pentru o mai bună înțelegere a sentimentelor sale, o comparație: așa cum bărbatul și femeia se unesc strîns, din poruncă divină, tot așa și Jonathan a fost sufletește aproape de David (Theodoret al Cirului, *Quaestiones in libros Regnorum et Paralipomenon*, 2, 7).

2, 1-32

David pare exclus, datorită cutumei, de la succesiunea lui Saul, într-un context politic tumultuos, dominat de dispute interne.

2, 2

În legătura cu traducerea *israeliteanca* din cele trei versiuni românești, care echivalează, cel mai probabil, grecescul Ἰεζραηλιτικός, vezi comentariile 27.3 și 30.5 ale cărții 1 Reg.

2, 4

Termenul *Judei* (B 688, Ms. 45) nu echivalează adjectivul Ἰουδαῖοι, ci genitivul substantivului prezent în LXX, τῆς Ἰουδαίας

2, 4-5

O discuție despre echivalarea termenilor ἀπέγγειλαν și ἀγγέλουσ, prezenți în aceste versete, termeni construiți pe același radical, poate fi citită în comentariile 10.16 și 11.3 la 1 Reg..

2, 9

Grecescul FRANKF. Ἰζραήλ este transliterat în B1688 și Ms. 45 *Israil*. O discuție despre această transliterare poate fi citită în comentariul 25.43 la 1 Reg..

2, 16

Sintagma *partea Viețenilor* (B1688, Ms. 45) traduce fidel FRANKF. μερίς τῶν ἐπιβούλων. Sintagma *partea voirei* din Ms. 4389 pare a traduce aceeași sintagmă a LXX (VULG. are *ager robustorum*), insistînd pe radicalul βουλ- ce originează cel de-al doilea termen al sintagmei.

2, 23

Verbul *nu vrea* (B1688, Ms. 45) nu traduce vreun prezent din LXX, ci un imperfect, οὐκ ἔβούλετο (cf. varianta Ms. 4389, *nu vru*). Următorul verb al versetului este un prezent, τύπτει, care este însă tradus cu preterit: *lovi* (B1688, Ms. 45, Ms. 4389; motivul pare a fi evident în rîndul următor, care conține un aorist, urmat însă de două verbe la prezent, situație redată fidel în Ms. 45). În cazul acestui din urmă verb acționează un principiu adoptat de traducătorii variantelor discutate, acela de a obține, în majoritatea cazurilor, o concordanță temporală firească, în pofida evidenței din LXX (o discuție despre situația, complicată gramatical, a textului septuagintal, poate fi citită în comentariul 11.8 la 1 Reg.).

3, 1-39

David recurge la o alianță internă, necesară pentru obținerea dominației asupra evreilor.

3, 2

Ms. 45 traduce fidel textul FRANKF., interpretînd corect de această dată gentilicul Ἰεζραηλιτικός, transliterat *iezraitleanca*. Celelalte versiuni rămîn la echivalările amintite pînă acum.

3, 5

Antroponimul Ἰεθροάμ este transliterat fidel în Ms. 45, *Iethroam*. B1688 prezintă forma *Iefruam*.

3, 6

Grecescul FRANKF. ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι face posibile traduceri din B1688 și Ms. 45, *fi fiind*, care încearcă să surprindă cele două forme verbale din LXX.

Tradiția biblică românească, cea care pleacă de la LXX, va încerca redarea construcției grecești: *și au fost când era* (B1819, cu variantă proximă în B1914).

3, 7

Versiunile românești traduc FRANKF., ce include în text și o secțiune marcată cu asteriscuri; edițiile recente ale LXX elimină această secțiune.

3, 22

Grecesul ἐξοδίας este tradus incorect în B1688, *prădă*, iar eroarea este cu atât mai evidentă cu cât în același verset termenul σκύλα este tradus corect *prăzi*. Ms. 45 traduce termenul ἐξοδίας prin *ciată*.

3, 24

Interogativa *Ce aceasta ai făcut?* din B1688, cu varianta eufonică *Ce aceast-ai făcut?* în Ms. 45, redă literal grecesul τί τοῦτο ἐποίησας;. Pronumele interogativ, care are semnificația contextuală 'de ce', este receptat în semnificația lui primă și tradus *ce* (cf. 2 Reg. 6,20, care prezintă o altă ocurență a interogativului τί).

3, 27

Participiul ἐνεδρεύων este tradus de B1688 *violențându-l*, iar de Ms. 45, foarte sugestiv, *leșuindu-i*. Aceasta pentru că verbul grecesc semnifică 'a sta ascuns, întins la pământ', cu scopul de a surprinde, de a prinde în capcană.

3, 29

Este interesantă opțiunea traducătorilor pentru substantivul generic ale acestui verset. Mai întâi, grecesul γονορρύησ, care semnifică 'gonoreic', este tradus *infrint* (B1688), cu varianta *infrintu* (Ms. 45), în vreme ce Ms. 4389 surprinde compunerea termenului grecesc echivalând *curăre de sămînță*. Apoi, grecesul λεπρός este tradus *stricat* în cele trei versiuni românești. Sintagma κρατῶν σκαυτάλης este și ea tradusă fidel, *țină cîrjă* (B1688) / *țind cîrje* (Ms. 45) / *țitor de cîrjă* (Ms. 4389). La fel de fidel sînt traduse și cele două sintagme care urmează, πίπτων ἐν ῥομφαίᾳ și ἐλασσοόμενος ἄρτους; *cazînd în sabie și lipsindu-se de piine* (B1688).

3, 39

Grecesul συγγενής este tradus corect de Ms. 45, *rudă*. B1688 are *rod*, iar Ms. 4389 prezintă *pus* (eventual o confuzie între part. 'dedicatus' și VULG. *delicatus*; de observat că Aquila și Symmahos propun ἀπαλός). Tradiția biblică românească este divergentă: B1819 are *rudenie* (ca și B1914), pe cînd B1760, care urmează VULG., prezintă adjectivul *jingăsu* (evident ulterior, în sinonimele sale, în B1874, B1921, ce au *slab*, ca și B1926, B1936, B1939).

4, 1-12

David îi pedepsește pe cei ce îl înălțaseră pe concurentul său la domnie, descendent al lui Saul.

4, 2

Grecesul συστρεμμάτων este tradus *rădicările-asupra-lui* de B1688, care încearcă observarea compunerii

termenului prezent în LXX. Ms. 45 traduce *rocoșiri*, iar Ms. 4389 urmează VULG. *latronum*, traducînd *tâlharii*.

4, 6

B1688: „Și iată, portărița casii curăția grîu, și i să făcu somn și dormiia, și Riav și Vaana, frații, au trecut”, după textul grecesc. De asemenea, GN. După textul masoretic B1975; cf. TOB: „Ils pénétrèrent à l'intérieur de la maison, chargés de blé, et ils le frappèrent au ventre” sau PDS: „Entrarono in casa con il pretesto di prendere del grano, colpirono Is-Baal al ventre e fuggirono via.” (E.L. – P.M.).

4, 10

Interesantă opțiune a B1688 și Ms. 45 pentru traducerea participiului εὐαγγελίζόμενος, redat prin *colăcaș*, deși un alt termen ce provine de la aceeași temă, prezent în același verset, εὐαγγέλια, este tradus prin observarea compunerii termenului folosit de LXX, așa cum procedează de obicei B1688 și Ms. 45, *veste bună* (termenul este tradus la fel și în 2 Reg. 18,27; de observat și nota marginală din Ms. 45, care insistă pe consecvența terminologică, propunînd echivalarea *bum vestitor*). Se pare însă că opțiunea pentru sinonimizare este forțată de context: vestirea unei morți nu poate fi o 'veste bună', așa că traducătorii preferă echivalarea prin *colăcaș*. Aceasta deși textul grecesc pune înaintea termenului discutat conjuncția ὅς, care poate duce participiul grecesc în registru subiectiv: cei ce aduceau vestea uciderii lui Saul considerau că aduc o 'veste bună'. Ms. 4389 traduce, urmînd eventual VULG. (*qui putabat se prospera munitiare*), *el gîndiia că-mi spune veste bună*.

4, 12

Doar Ms. 45 traduce predicatul acestui verset respectînd timpurile verbale indicate în FRANKF. (cu o excepție: prezentul evident în LXX ἀποκτείνουσι este tradus ca preterit, *omorî*). B1688 introduce formula concordanța temporală, trecînd toate verbele la preterit. Ms. 4389 prezintă o bună concordanță temporală, eventual prin observarea VULG..

5, 1-25

David este acceptat de către întregul Israel ca rege; primele confruntări cu filistenii.

5, 2

Interesantă traducerea oferită de B1688 și Ms. 45 grecesului σάρκες, echivalat aici *peștișile*. Aceasta după ce în, 1 Reg., grecesul σάρκασ fusese tradus *trupul* (v. 17, 44), substantiv care fusese folosit mai cu seamă la echivalarea grecescului σῶμα (v. 1 Reg. 31,10-12), într-un efort de redare fidelă a lexicului tehnic din limba greacă. Merită observat că în lipsa substantivului modern 'carne', traducătorii B1688 și Ms. 45 recunosc, la limită, diferența semantică între σάρξ și σῶμα, încercînd deosebirea lor în traducere (vezi și v. 18,12). Pentru că Ms. 4389 pleacă de la alte premise lexicale, el oferă echivalarea *carnea*, eventual observîndu-se și tradiția VULG., *curo*. În tradiția biblică românească, acest loc biblic descrie și evoluția limbii române, dar și practicile de traducere, precum și idiosincraziile traducătorilor:

dacă B1688 și Ms. 45 au aici *peșițele*. B1819 va avea, ca și B1914, *cărmarile* (de observat că pluralul este utilizat pentru a reda fidel textul grecesc), alte variante (B1874, B1921, B1926, B1939) utilizând singularul *carnea*.

Trebuie remarcat că grecescul Ἰσραήλ, așa cum s-a observat și pînă acum, este transliterat în Ms. 45, de cele mai multe ori, fără a-l conecta sintactic enunțurilor din care face parte. Aceasta pentru că el apare, habitual, fără vreun element conector care să indice relația sintactică dintre el și termenii proximi. Așa se face că sintagme ca ὁ θεὸς Ἰσραήλ (1 Reg. 1,17) sau ἄνῆρ Ἰσραήλ (1 Reg. 4,17) sint traduse, în lipsa indicării, prin articol, prepoziție, adverb, a vreunei relații sintactice dintre primul substantiv și cel de-al doilea, ca *Dumnezeul Israel* și *om Israel* (de observat că prima sintagmă alătură un substantiv articulat unui invariabil nearticulat, aceasta și în textul grecesc și în traducerea românească, iar cea de-a doua sintagmă alătură două substantive nearticulate, și în versiunea grecească, și în cea românească; explicații suplimentare pentru observarea situației, articulate sau nearticulate, a unui substantiv în Ms. 45 sînt oferite în comentariul 5,8 la 1 Reg.). În acest verset, substantivul invariabil Ἰσραήλ este însoțit, în FRANKF., de articol la primele două ocurențe, caz rarisim, pentru ca cea de-a treia ocurență să-l prezinte autonom, fără a-l conecta la restul enunțului. De aici și traduceri din Ms. 45: primele echivalează fidel grecescul τὸν Ἰσραήλ traducîndu-l *pre Israel*, pe cînd cea de-a treia ocurență, cea nearticulată în FRANKF., este tradusă *Israel*. Versetul următor, care prezintă o altă ocurență a substantivului Ἰσραήλ în sintagma οἱ πρεσβύτεροι Ἰσραήλ: Ms. 45 are, previzibil, echivalarea *bătrînii Israel*, pe cînd B1688 și Ms. 4389 au *bătrînii lui Israel*.

5, 3

Cf. Miniatură (1616) „David lăudat de mulțime”, Mănăstirea Dragomirna (E.L. – P.M.).

5, 8

Grecescul παραξίφιδι, substantiv ce desemnează o armă sub formă de cuțit, purtată lângă sabie, este tradus *cuțit* în B1688 și *săbiuță* în Ms. 45. Ms. 4389 are *sabie*.

5, 19

Interesantă este opțiunea B1688 și Ms. 45 în fața textului FRANKF., care prezintă întrebarea lui David ca un enunț interogativ formulat condițional. („Dacă..., atunci...?”), cea de-a doua propoziție a enunțului, cea principală, fiind introdusă de conjuncția καί, așa încît interogativa s-ar traduce: „Dacă mă voi sui către alofilii, atunci îi vei da în mîinile mele?”. Problema principală o constituie conjuncția καί, pseudo-coordonatoare în acest context: B1688 și Ms. 45 marchează aproximativ condiționala, păstrînd punctuația originalului: *Sui-mă-voiu cătră cei striini de țeliu și da-i-vei pre ei în mîinile mele?* (B1688). Ms. 4389 traduce condiționala explicit (ca în VULG., ce prezintă însă două interogative: *Si ascendam ad Philistiim? et si dabis eos in manu mea?*), valorificînd corespunzător și conjuncția καί: *Deaca voiu mîrge la filistimlêni, da-vei în mîna mea?*. În FRANKF. interogativa este reluată, în alt context, în v. 23: interesante vor fi acolo modificările din B1688, care oferă o variantă proximă Ms. 45. În privința

traducerii acestei conjuncții în cele trei versiuni discutate, v. și comentariile 9,3; 9,25-26; 9,27; 11,12; 12,7; 18,8; 30,11 la 1 Reg., precum și comentariul 9,1 la 2 Reg..

5, 24

Sintagma FRANKF. τὴν φωνὴν τοῦ συσσειμοῦ τοῦ ἄλσους τοῦ κλαυθμῶνος este tradusă fidel în B1688 și Ms. 45: *glasul clătirei deșisului plîngătorului* (B1688). Ediția FRANKF. redă una din variantele LXX ale acestui verset. O altă variantă, τὴν φωνὴν τοῦ συγκλεισμοῦ τοῦ ἄλσους τοῦ κλαυθμῶνος, este prezentă în aparatul critic al FRANKF., fiind preluată în edițiile recente ale LXX. Versiunea Ms. 4389, *glasul trăsnetului luncii*, pare a fi influențată de VULG., *sonitum gradientis in cacumine pyrorum*.

6, 1-23

David duce aria legămîntului în Ierusalim.

6, 2

B1688 și Ms. 45 traduc textul FRANKF., care prezintă sintagma καὶ ἀπὸ τῶν ἀρχόντων Ἰούδα. Însă Aquila și Symmahos au ἐχόντων *prin* ἀρχόντων. VULG. este mai aproape de această din urmă lecțiune, așa că traduce *qui erat cum eo de viris Iuda*. În urma acestei versiuni Ms. 4389 traduce *carii era cu dînsul den oamenii Iudei*. Această versiune este dominantă în tradiția biblică românească. Doar traduceri ce își asumă ca text de bază LXX vor oferi traduceri similare B1688 și Ms. 45: *și tot norodul carele era cu el* (B1819, cu varianta *și tot poporul, care eră cu el* în B1914).

Merită remarcat, pe de altă parte, că sintagma ἐφ' ἧν ἐπεκλήθη este tradusă *peste carele s-au numit* (B1688) și *pre carele s-au numit* (Ms. 45): forma pasivă a verbului grec este aparent redată prin diateza pasivă sau reflexivă, iar prepoziția semnifică locul implicat în acțiunea indicată de verbul predicativ. Ms. 4389 oferă o altă traducere: *spre care se chiema*.

6, 6

Ms. 45 prezintă iarăși un caz de evident dezacord, provocat de diferența de gen a substantivului ‘chivot’ în limba greacă (feminin) și în limba română (neutru). Mîna corectorului corijează textul de această dată, cu excepția ultimului pronume din verset, *ea*, care rămîne, inexplicabil, la forma feminină (v. pentru alte situații comentariile la 1 Reg. 5,2; 6,3; 6,14 și notele adiacente acestui verset).

6, 8

B1688 redă și subiectul propoziției vizate de predicatul *tăia tăiere*, ce traduce fidel o formulă intensivă ebraică, în vreme ce Ms. 45 este corijat ulterior, adăugîndu-i-se substantivul eludat de traducător (*Dommul*).

6, 13-14

Versetele au altă traducere în versiunile Aquila și Symmahos, așa că VULG., spre exemplu, este mai aproape de versiunea Aquila: cauza este dificultatea pasajului ebraic.

6, 14

Septuagintalul *στολήν ἕξαλον* este tradus *vesmînt luminos* de B1688 și *văsmîntu albu* de Ms. 45. Pasajul este controversat: Aquila are *ἐπένομα ἕξαίρετον*, iar Symmahos *ὑποδύτην λινοῦν* (ceea ce poate indica o dificultate în receptarea textului ebraic, v. comentariul 2,18 la 1 Reg.). VULG. este mai aproape de varianta Symmahos: *ephod lineo*. Totuși Ms. 4389 are, urmînd tradiția LXX, *haină albă*.

6, 17

Ms. 45 dă o nouă dovadă de urmare servilă a LXX atunci cînd neglijează diferența de gen, dintre greacă și română, evidentă în cazul substantivului ce semnifică 'areă', conservînd pronume feminine conectate unui substantiv neutru. Corectura necesară a fost făcută ulterior, însă iarăși ultimul pronume, *ei*, rămîne neschimbat (v. și comentariul 6,6 la 2 Reg.).

6, 19

Termenul *κολλυρίδα*, diminutiv al substantivului *κολλύρα*, desemnează un produs de panificație. Traducătorii români par a asocia cu substantivul discutat cu verbul *κολλάω*, ce semnifică 'unesc', 'reunesc', de unde și traducerea dată termenului: *covrig [de piine]*.

6, 21-22

Verbul *ὀρχήσομαι* primește mai întîi traducerea *voiu juca*, în primul enunț al versetului (B1688, Ms. 45), aceasta deși anterior un alt verb, *παίζω*, fusese echivalat cu forme ale verbului 'joc'. Însă textul obligă la diferențiere în următorul verset, care prezintă aceeași formă de viitor, *ὀρχήσομαι*, lingă viitorul verbului *παίζω*, deja echivalat cu forme ale verbului 'a juca'. Așadar, în v. 22 viitorul *παίζομαι* va fi tradus *voiu juca*, iar viitorul *ὀρχήσομαι* va primi echivalarea *voiu sălta* (B1688).

6, 22

Ultimul verb din verset este, în FRANKF., *μη̄ δοξασθήναι*. Adverbul de negație apare doar în unele manuscrise LXX (care încearcă să urmeze originalul ebraic), așa că edițiile recente ale LXX îl elimină.

7, 1-29

"Alianța davidică" semnifică instituirea eternă a regalității davidice.

7, 1

De remarcat că Ms. 45 nu traduce în acest loc versiunea FRANKF., pe care o redă B1688. Aceasta pentru că Ms. 45 are în finalul versetului *de prenpregiur*, care traduce dativul *κύκλω*, prezent doar în unele mss. ale LXX; acest termen se află în aparatul critic al FRANKF., dar este refuzat pe motive de redundanță. Interesant este că edițiile recente ale LXX încorporează acest final de verset în textul de bază.

7, 7

Textul LXX prezintă marca enunțului condițional, *ἐί*, tradusă atît în B1688, *de*, cît și în Ms. 45, *dă*. Ms. 4389 oferă traducerea *au doară*, în urmarea VULG., *numquid*. Pe de altă parte este interesantă echivalarea dată aici

verbului *ὠκοδομήκατε*, tradus în B1688 și Ms. 45 *ați urzit*. O altă ocurență a aceluiași verb este tradusă, în 2 Reg. 7,11, *vei zidi* (v. și versetul 7,13). De observat că Ms. 45 este corectat marginal, tocmai în sensul uniformizării terminologice, *zidit*.

7, 9

B1688 și Ms. 45 traduc FRANKF.: *καὶ ἐποίησά σε ὀνομαστὸν κατὰ τὸ ὄνομα*. Astfel, B1688 echivalează *te-am făcut numit după numele*, iar Ms. 45 *te-am făcut pre tine numit după numele*. O altă variantă a LXX înfățișează textul *καὶ ἐποίησά σοι ὄνομα μέγα*, versiune ce poate fi regăsită în VULG., *fecique tibi nomen grande*. Traducerea Ms. 4389 trece adjectivul la comparativ și echivalează *am făcut numele tău mai mare*.

7, 11

Grecescul *κριτάς* este tradus corect de Ms. 45 *judcători*; B1688 are în locul pluralului singularul *judcătoriu*.

7, 14

Traducerile Ms. 45 *întu tată* și *întu fiilor* redau literal sintagmele grecești *εἰς πατέρα* și *εἰς υἱόν* (v. și comentariile 15,17, 18,17, 25,40 la 1 Reg.). B1688 traduce neglijînd prepoziția: *tată* și *fecior*.

Merită remarcat că Ms. 45 traduce fidel grecescul *ἐν ἀφάις*, utilizînd sensul prim al termenului: *întu pipăiri*. B1688 traduce formula folosînd singularul: *întu pipăirea*. Ms. 4389 este sub influența tradiției VULG. atunci cînd echivalează *cu dojămirea* (de observat și corectura ulterioară, *bătaia*, care indică proximitatea față de VULG., *in plagis*). Tradiția biblică românească va prefera însă, indiferent de textul de bază asumat, să adecveze textul așteptărilor unui cititor pentru care sintagma *întu pipăiri fiilor oamenilor* (în privința nearticulării primului substantiv, v. comentariul 5,8 la 1 Reg.) rămîne inteligibilă. Așa că pînă și B1819 și B1914 vor traduce liber: *bătăile* (B1819) și *rane* (B1914).

7, 19

Unele versiuni moderne renunță la adaosul masoretic greu de interpretat 'aceasta este o poruncă pentru oameni...', de ex. GN: „Du hast Zusagen gemacht, die noch meinen fernsten Nachkommen gelten”, altele nu, cf. TOB: „... tu as parlé aussi pour la maison de ton serviteur, longtemps à l'avance. Serait-ce là un enseignement humain?” (E.L. – P.M.).

7, 21

B1688 și Ms. 45 traduc FRANKF., care prezintă la începutul versetului sintagma *καὶ διὰ τὸν δούλον: și întu robul Tău*. Ms. 4389 începe versetul urmînd tradiția VULG., care prezintă aici secvența *propter verbum tuum*. La fel, B1688 și Ms. 45 traduc sintagma FRANKF. *πάσαν τὴν ἀγαθωσύνην: tot binele* ('toată bunătatea'). Versiunile recente ale LXX (ca și VULG., urmată de Ms. 4389, care echivalează *toată mărire*), au altă sintagmă, *πάσαν τὴν μεγαλωσύνην*.

7, 23

'Izgonind alte popoare' cu tradiții vechi: textul masoretic: „pentru poporul tău” (E.L. – P.M.).

Greceseul ἔθνος este tradus în cele trei versiuni prin *ținta* (aceeași traducere pentru pluralul substantivului la sfârșitul versetului), o echivalare neașteptată, de vreme ce termenul din este tradus curent *naam*.

7, 26-27

B1688 și Ms. 45 traduc FRANKL., care se deosebește de versiunile recente ale LXX. De remarcat vocativul adjectivului din sintagma κυριε παντοκράτωρ (v. 27) în traducerea B1688 și Ms. 45: *Doamne, intru-tot țintoare* (B1688) / *Doamne, intru-tot țintoare* (Ms. 45).

8, 1-18

Capitolul narcaza succesele militare ale lui David, probabil în succesiunea cap. 5.

8, 1

Adjectivul grecesc fără complinire evidentă, τὴν ἀφορισμένην, este tradus ca atare în B1688 și Ms. 45: *cea oschită* (B1688), cu varianta Ms. 45 *cea usăbită*. Aquila prezintă echivalarea τὸν χαλιῶν τοῦ πύχους, iar Symmachos τὴν ἐξουσίαν τοῦ φόρου. Și VULG. are aici *trinum tributi*. Echivalarea Ms. 4389 poate fi explicată prin această tradiție biblică: *birurile*.

8, 2

Versiunile acestui verset sînt divergente în LXX, Symmachos și VULG. (îndeosebi în privința distribuirii *tanitaiot*, care sînt în număr diferit în aceste versiuni); B1688 și Ms. 45 traduc FRANKL., iar Ms. 4389 urmează tradiția VULG.

8, 10

„Jeduram” cu ms. grec; textul masoretic: „Joran” (E.L. P.M.).

8, 11

Sintagma B1688 *cu argint și cu aur* primește în Ms. 45 articol, în cazul fiecărui substantiv: *cu argintul și cu aurul*. Aceasta pentru că FRANKL. prezintă forme articulate pentru substantive: μετὰ τοῦ ἀργυρίου καὶ μετὰ τοῦ χρυσίου.

8, 16

Greceseul τῶν ὑπομνημάτων, „memorii” este tradus de B1688 *cele de aduse aminte*, cu varianta Ms. 45 *cele de adus aminte*; Ms. 4389 explicitează, eventual în descendența VULG., *scrierile cele de aduce aminte*, adăugînd marginal *catavasișă*.

Tradiția biblică românească este divergentă în redarea termenului: B1760 are *ălcătorii de scripturi* (renunțînd la eliptica VULG., care prezintă aici sintagma ablativală *a commentariis*), B1819 are *cele de adus aminte*, B1921 oferă în traducere substantivul *cancelar* (cu echivalare identică în B1874), B1914 și B1926 au *scrierile*, B1936 și B1939 propun *crônicas*. Contextul clarifică semnificația substantivului: sînt descrise departamentele „judiciare” ale aparatului guvernamental condus de către David.

8, 18

Textul LXX prezintă transliterările χελεθοί și ὀφελτί, redate de B1688 ca *helethoi* și *ofelcthi*, iar de Ms. 45 *helethoi* și *ofelti*. O scolie pare a lămuri textul, indicînd ca termenii îi desemnează pe însoțitorii militari ai regelui: τοὺς σφενδονητάς καὶ τοὺς τοξότας οὕτω καλεῖ.

Nota care este adăugată, în Ms. 4389, sintagmei *is-pavnici cortului* poate fi explicată prin tradițiile biblice diferite: FRANKL. prezintă substantivul αὐλάρχαι, în vreme ce Aquila avea ἱερεῖς. Ca și VULG., ce prezintă în acest loc numele *sacerdotes*. Așadar, Ms. 4389, care în cercă să concilieze cele două tradiții biblice diferite a locului, e nevoită să recurgă la o notă ce prezintă varianta VULG.

9, 1-13

Conduita lui David față de fiul lui Jonathan indică bunătatea sa, dar și o strategie politică remarcabilă.

9, 1

Dificultatea traducerii pasajului este generată de valoarea conjuncției καί, care este interpretată de B1688 și Ms. 45 în sistemul limbii grecești, ca termen coordonator. Ms. 4389, cu ajutorul tradiției VULG., care prezintă aici conjuncția *ut*, dă semnificație, în parte, interogației biblice. În privința traducerii conjuncției καί *et* în cele trei versiuni discutate, v. și comentariile 9,3; 9,25-26; 9,27; 10,12; 12,7; 18,8; 30,11 la 1 Reg., precum și comentariul 5,9-9 la 2 Reg.

9, 7

Greceseul ἀποκαταστήσω, „voi restitui”, „voi restabili”, este tradus *voiu aşăza* de B1688 (și similar de Ms. 45: *voiu aşăza*). Preverbul απο rămîne netradus în cele două variante; Ms. 4389 are *și-ți voiu da*, ratînd și el rîndirea la tradiția VULG., ce prezintă aici verbul *restituam*. Pe de altă parte, trebuie remarcat că B1688 traduce în această sintagma greacă πατρός τοῦ πατρός σου: *tatălui tunc-tău*. Ms. 45 este corectată marginal: sintagma *tatălui tunc* este corectată, pronumele fiind substituit cu *tîni-tău*.

9, 10

O banală construcție greacă, care alătură un nume la cel al verbului „a fi”, este tradusă literal de B1688 și Ms. 45: *la Siva era 15 feciori*. Doar Ms. 4389 traduce „liber”: *Siva avea 15 feciori*. O situație similară și în cazul 2 Reg. 10,2, unde Ms. 4389 traduce inteligibil pentru cititorul român: *Memthivostei avea un coconaș*.

10, 1-19

Puterea, amplificată, a lui David, evidențiată în acest capitol, este o circumstanță ce îi explică purtarea ulterioară.

10, 5

Verbul „a răsări”, utilizat atunci cînd este vorba despre creșterea bărbii, este insolit: B1688 și Ms. 45 traduc însă fidel grecescul ἀνατεῖλαι. Ms. 4389 are *vor crește* în urma VULG., ce prezintă aici verbul *crească*.

10, 6

Versiunile traduc FRANKF. și VULG., ce prezintă o *versio amplior* a acestui verset.

10, 9

Grecescul ἀντιπρόσωπον, 'din față', 'frontal', este tradus fidel de B1688 și Ms. 45: *de câtră fața*. Ulterior, textul grecesc prezintă sintagma ἐκ τοῦ κατὰ πρόσωπον, tradusă *de câtră față* (B1688, Ms. 45). Ms. 4389, restructurând textul, are o singură dată *den fața*, neglijând și VULG., care are aici *adversum se proelium et ex adverso et post tergum*.

10, 11

Acceași dificultate în înțelegerea condiționalelor din text: propoziția principală este marcată „slab”, prin conjuncția καί, de unde și traduceri B1688 și Ms. 45. Ms. 4389 folosește sugestia VULG. în traducere, așa că textul este limpede.

10, 18

‘Patruzeeci de mii de *călăreți*’. TOB : „quarante mille cavaliers”. PDS : „quarantamila cavalieri”. alte traduceri însă se țin după indicația în I Cr 19,18, ca de ex. GN: ‘40000 Mann Fußvolk’, cf. acolo și B1688: „și ucise David ... 40000 de oameni *pidesvri*” (E.L. – P.M.).

11, 1-27

Greșeala lui David față de Urie marchează decisiv biografia ulterioară a lui David.

11, 4

Interesantă situația termenului FRANKF. ἀγγέλους: el este tradus corect în Ms. 45, *trimiși*. B1688 are, în schimb, *slugi*, care traduce în mod uzual gr. παῖδες (vezi și 2 Reg. 10,2, care prezintă o altă ocurență a acestui termen elin). Și Ms. 4389 traduce *slugile*, depărtându-se și de tradiția VULG., *munții*. Pe de altă parte, trebuie observat că grecescul ἀγιαζομένη ἀπὸ ἀκαθαρσίας este tradus de B1688 *curățindu-se de necurăția*, iar Ms. 45 are o altă sintagmă, *necurățindu-să de necurăția*. Participiala este tradusă nuanțat în Ms. 4389: *ea atunci se curățise de necurăția ei*.

11, 7

Sintagma *întru pace războiului* (Ms. 45) redă FRANKF. εἰς εἰρήνην τοῦ πολέμου. Comentatorii au remarcat dificultatea sintagmei, observând că Theodotion traduce, oarecum inteligibil, εἰ ὑγιαίνει ὁ πόλεμος. De observat că FRANKF. nu prezintă vreo interogativă în acest verset: din acest punct de vedere, doar Ms. 4389 este fidel textului grecesc.

11, 21

Este interesant de observat că atât B1688, cât și Ms. 45 eșuează în traducerea sintagmei din finalul versetului δούλος σου Οὐρίας ὁ Χετταῖος, echivalat simplu *Urie Heteul* (B1688). Paradoxal, Ms. 4389 este singura versiune ce oferă o traducere completă: *robul tău Urie Hetheul* (cf. v. 24, unde sintagma este reluată). Tradiția biblică românească (B1760, B1819, B1874, B1914,

B1921, B1926, B1936, B1939) traduce această sintagmă în integralitatea sa.

11, 2-24

Istorisirea cuprinsă în acest capitol a fost ades comentată în literatura exegetică. Iosef Flavius descrie moartea eroică a lui Urie Heteul, care sfârșește luptind cu cei ce îl înconjurau, dînd exemplu oștirii lui Ioab (*Antiquitates Iudaicae*, 7, 137-141). Și David este învins, declară Iosef, dar de frumusețea femeii (*Antiquitates Iudaicae*, 7, 130). Eusebiu de Cezarea transmite că numele Οὐρίας semnifică ‘lumina lui Dumnezeu’ (*Demonstratio evangelica*, 7, 1), iar o altă exegeză, atribuită lui Vasile cel Mare, oferă traducerea ‘luminarea lui Dumnezeu’ (*Enarratio in prophetam Isaiaem*, 8).

Se pare că Origen propunea o exegeză alegorică pasajului, care altfel, în lectură literală, ar fi disonant: bunătaea lui David, arătată în atâtea rînduri față de inamici, este contrastantă accesului de cruzime ce conduce la crimă. Mai mult, Urie evită să meargă acasă, deși toate circumstanțele l-ar fi îndemnat la aceasta (*Philocalia*, 1, 29).

Pseudo-Ioan Hrisostom, dimpotrivă, deplînge păcatul ce a transformat blîndețea lui David în cruzime: încălcarea unei legi divine (ce interzice adulterul) aduce încălcarea unei alte legi divine (ce oprește de la ucidere). Astfel, episodul descris în acest capitol este perfect verosimil (*Homilia in Psalmum 50*, 1, 5-6; de remarcat că cele mai multe exegeze ale acestui episod biblic nu se află în comentariile dedicate cărții 2 Reg., puține dealtfel, ci în exegeze ale Psalmului 50, conectat acestui capitol scripturistic).

Desigur, fapta lui David a fost privită circumstanțial: observîndu-se că Urie primește în mod constant gentilicul „Heteul”, s-a considerat că David avea libertatea să se comporte așa cum dorește față de un alofil. Unii comentatori consideră însă că sancțiunea divină, evidentă în paginile următoare, poate fi provocată și de urgisirea unui alofil: căci Scrierea „a arătat că Dumnezeu nu trece cu vederea pe nici un nedreptățit, fie el și alofil, venindu-i în ajutor, pe cînd cel ce nedreptățește, chiar de este evreu, este pedepsit” (Theodoret al Cirului, *Quaestiones in libros Regnorum et Paralipomenon*, 2, 24).

12, 1-31

Greșeala lui David este sancționată de Dumnezeu.

12, 1-15

Episodul muștrării lui David, prin profetul Nathan, a preocupat literatura exegetică. Pseudo-Ioan Hrisostom observă că muștrarea unui profet, David, prin alt profet, Nathan, este firească, așa cum firească este vindecarea unui medic, bolnav, de către un alt medic. Și, așa cum un medic nu arată bisturiul în fața celui bolnav, pentru a nu-l înspăimînta pe cel pe care urmează să-l ajute, profetul își ascunde mustarea sub veșmintul unei narațiuni (*Homilia in Psalmum 50*, 1,6).

12, 7

Grecescul ἔρρυσάμην, semnificînd ‘smulgeam’, ‘sco-team’, iar prin extensie ‘mîntuiam’, la diateza medie, este tradus în toate cele trei variante *am mîntuit*, ceea ce este surprinzător, avînd în vedere contextul. Trebuie remarcat

că verbul 'mîntuiește' echivalează habitual grecescul σῶζω (vezi, e.g., 2 Reg. 14.4; cf. 2 Reg. 14.16). Și VULG. are *erui*.

12, 8

'Casa domnului tău' după textul masoretic. Cf. TOB: „Je t'ai donné la *maison* de ton maître”, PDS: „Anzi, ho sottomesso a te la sua *famiglia*”, GN însă presupune un text original: „Ich habe dir die *Tochter* ... deines Herrn ... gegeben” (E.L. – P.M.).

12, 12

Grecescul μη ταπεινώσης, cu semnificația 'să nu mă umilești', este corect (și consecvent, avînd în vedere faptul că este o formă a verbului ταπεινώω tradus *să nu mă smerești* (B1688, Ms. 45). Despre această speță a umilinței, adusă prin săvîrșirea păcatului, discută Vasile cel Mare în *Homilia super Psalmum* 33: „Este însă umilit și cel ce urmează păcatul, pentru că păcatul este mai umilitor decît toate. Căci spunem că «a fost umilită» și cea care și-a stricat și pierdut sfințenia fecioriei. După cum spune Scriptura, despre Amnon, care s-a ridicat asupra lui Thamar: «a umilit-o pe aceasta»”.

12, 14

'Ai dat dușmanilor prilejul de a-l huli pe Domnul', sens controversat. B1688, după ms. grec: „ai întăritat pe vrăjmașii tăi”; GN însă: „weil du durch diese Tat den Herrn beleidigt hast”. PDS: „hai offeso gravemente il Signore”, pe cînd TOB încearcă o combinație: „tu as gravement outragé le SEIGNEUR – ou plutôt ses ennemis” (E.L. – P.M.).

12, 21

Grecescul ἡγρόπνευε este tradus în B1688 și Ms. 45 *bdenuiai*. Slavonismul este dublat marginal în Ms. 45, oferindu-se sinonimul *priveghii ai*. Ms. 4389 are și el *priveghai*.

12, 28

Grecescul προκαταλάβου este tradus atent (și analitic) de B1688 *o ia mai înainte*, iar o altă formă a aceluiași verb, μη προκαταλάβωμαι, este tradusă în același verset *să nu ieu eu maiainte* (echivalări similare se găsesc în Ms. 45). Ms. 4389 simplifică traducînd *o ia*, respectiv *să nu iau*.

12, 30

B1688: „au luat cumuna lui Molhom, împăratului lor”; traducerile altermează, din cauza vocalelor schimbate, între sensul 'rege' și 'dumnezeu': TOB: „Il enleva la couronne de leur roi”. v. GN: „Dem ammonitischen Gott Milkom nahm er die goldene Krone vom Haupt”, PDS: „La statua del dio degli Ammoniti”, cf. și 3 Reg 11,5 (E.L. – P.M.).

12, 31

Aici nu este vorba de torturarea prizonierilor, cum a apărut multă vreme în traduceri (după interpretarea grecească a textului masoretic: „David i-a tăiat cu ferestrăul”), ci de folosirea lor la anumite munci (forțate). Cf. și 1 Cr. 20,3 (E.L. – P.M.).

13, 1-38

Amnon își violează sora, pe Thamar, iar Abesalom îl va ucide pentru aceasta.

13, 1-22

Legătura interzisă de Lege a fost discutată în literatura exegetică. Numele Thamar semnifică, după unii exegeți mozaici, 'purpură'.

13, 1

Ms. 45 are *Thimar*, după FRANKF.. B1688 și Ms. 4389 adoptă forma *Thamar*, prezentă în aparatul critic al FRANKF.

13, 6

B1688 și Ms. 45 traduc FRANKF. cînd specifică *sutească înainte ochilor miei 2 colăcei* (B1688); Ms. 4389 folosește o altă echivalare, considerînd că Thamar ar fi urmat să pregătească *2 bucățele de carne* (vezi și v. 8). Versiunea Ms. 4389 nu este justificabilă prin nici o versiune antică a Bibliei, nici prin exegezele antice grecești, rămîinînd de explicat eventual prin traducerile moderne ale Scripturii.

13, 21

'Dar nu l-a pedepsit ...', fraza nu există decît în textul grec; preluată în GN: „Aber er bestrafte Ammon nicht, denn er liebte ihn, weil er sein erstgeborener Sohn war”, sau în PDS: „Fu molto irritato, ma non volle contrariare Ammon, perché era il suo primogenito e l'amavo molto”, nu însă în TOB (E.L. – P.M.).

13, 28

'Și au făcut Avesalom ospăț ca și ospățul împăratului'. Fraza există doar în textul grec. Preluată în GN: „Abschalom bewirtete seine Gäste wie ein König” (13, 27), sau în PDS: „Assalonne préparo una festa degna di un re”, nu însă în TOB (13,27) (E.L. – P.M.).

13, 34

„Și mîrse strajnicul și spuse împăratului și zise ...” a doua parte a versetului este completată după textul grec. GN: „Er verständigte sofort den König”, PDS: „Corse a dirlo al re”, TOB lipsă (E.L. – P.M.).

13, 39

„Și se potoli duhul împăratului ca să iasă denapoia lui Avesalom”, în textul B1688 se combină versiunea unor mss. grecești: „mînia ... se potoli” cu versiunea masoretică: „Regele David înceta să urmărească pe Abesalom” (E.L. – P.M.).

14, 1-33

Tentativă de împăcare a lui Abesalom cu David, încununată de succes.

14, 7

Grecescul πατριά, care semnifică 'descendența pe linie paternă', 'rudele din partea tatălui', este tradus de B1688 și Ms. 45 *moștenirea* și, respectiv, *moștenirea*. Ms. 4389 este mai aproape de semantica termenului din

LXX (eventual cu ajutorul tradiției VULG., ce are aici *cognatio*), traducînd *rudenîia*.

14, 8

Un idiotism elin, o construcție ce alătură unui imperativ un participiu, care se traduce prin schimbarea categoriei predicativ / nepredicativ, este tradusă literal de cele trei versiuni. Astfel, sintagma $\beta\gamma\alpha\acute{\iota}\nu\omicron\upsilon\sigma\alpha\ \beta\acute{\alpha}\delta\iota\zeta\epsilon$ este echivalată *pasă sîmîtoasă* (B1688).

14, 20

B1688 și Ms. 45 traduc FRANKF., inclusiv la finalul versetului: *toate cîte den inima ta* (B1688) echivalează grecescul $\pi\acute{\alpha}\nu\tau\alpha\ \tau\acute{\alpha}\ \acute{\epsilon}\nu\ \tau\eta\ \kappa\alpha\rho\delta\acute{\iota}\alpha\ \sigma\omicron\upsilon$. VULG. are *omnia super terram*, ce prezintă o variantă similară celei din aparatul critic al FRANKF.: $\pi\acute{\alpha}\nu\tau\alpha\ \tau\acute{\alpha}\ \acute{\epsilon}\nu\ \tau\eta\ \gamma\eta$. De aici și echivalarea Ms. 4389: *toate cîte sint pre pămînt*.

14, 27

Numele fiicei lui Abesalom este *Maoha* în B1688 și Ms. 45 pentru că aceasta este transliterarea numelui evident în FRANKF.. Ms. 4389 are *Thamar*, după VULG. (de remarcat că acest nume se află și în aparatul critic al FRANKF.).

15, 1-37

Din pricina uneltirii lui Abesalom, David fuge din Ierusalim: astfel este răplătită bunătatea părintească de către fratricid.

15, 6

Grecescul $\iota\delta\iota\omicron\pi\omicron\upsilon\acute{\epsilon}\iota\tau\omicron$, 'își apropria', este tradus analitic de B1688 și Ms. 45: *făcea ale lui*. Ms. 4389 pare a utiliza pentru clarificarea verbului versiunea VULG. (care are aici *sollicitabat*) și traduce *și-și imprietnici*.

15, 7

'Și se făcu după 40 de ani ...', cu textul masoretic, mss. mai vechi spun '4', preluat și de GN: „Nach vier Jahren sagte Abschalom”. PDS: „Doppo quattro anni Assalonne disse”, cf. însă TOB: „à la fin de quarantième année” (E.L. – P.M.).

15, 8

De remarcat iarăși slaba percepere a viitorului românesc, analitic, de către Ms. 45: sintagma grecească $\acute{\epsilon}\acute{\alpha}\nu\ \acute{\epsilon}\pi\iota\sigma\tau\rho\acute{\epsilon}\phi\omega\nu\ \acute{\epsilon}\pi\iota\sigma\tau\rho\acute{\epsilon}\psi\eta\ \mu\acute{\epsilon}$ este tradusă *de mă va întorcînd întoarce-mă*. Astfel, forma analitică a viitorului românesc este dislocată de gerunziul ce echivalează participiul grecesc (v. și comentariul 19.12 la 1 Reg.).

15, 10

Grecescul $\tau\eta\varsigma\ \kappa\epsilon\rho\alpha\tau\acute{\iota}\nu\eta\varsigma$, 'cornului', este tradus de Ms. 45, *buciumului*. B1688 are aici un straniu *Domnului*. Ms. 4389 are o reduplicare neatestată de versiunile antice ale Biblii: *bucimului bucinînd*. Sintagma nu apare în tradiția biblică românească (B1760, B1819, B1874, B1914, B1921, B1926, B1936, B1939), așa că explicația ei pare a sta într-o licență a traducătorului ori în apelul la versiunea slavonă a Biblii.

15, 11

Grecescul $\tau\eta\ \acute{\alpha}\pi\lambda\omicron\tau\eta\tau\iota$ este tradus *cu prostimea* de către B1688, în vreme ce Ms. 45 are echivalarea *cu dreptatea* (versiune corectată marginal: *prostimea*). Ms. 4389 are aici *în dreptatea*, fără a urma tradiția VULG., care prezintă versiunea *simplici corde*, proximă LXX.

15, 14

Grecescul $\phi\acute{\upsilon}\gamma\omega\mu\epsilon\nu$ este tradus corect în Ms. 45: *să fugim*. B1688 schimbă persoana în traducere: *să fugiți*.

15, 16

Ms. 45 traduce FRANKF. cînd echivalează *împăratul și toată casa lui*. B1688 interpretează textul grecesc propunînd sintagma *împăratul cu toată casa lui*. E interesantă această interpretare cu atît mai mult cu cît conjuncția $\kappa\alpha\acute{\iota}$ este redată în sistemul limbii grecești acolo unde textul ar fi cerut, pentru o mai mare limpezime, interpretarea acesteia (v. comentariile 5.19 și 10.11 la 2 Reg.).

15, 18

FRANKF. prezintă o sintagmă ce redă doi termeni ebraici transliterati: $\pi\acute{\alpha}\varsigma\ \chi\epsilon\rho\epsilon\theta\acute{\iota}$, $\kappa\alpha\acute{\iota}\ \pi\acute{\alpha}\varsigma\ \acute{\omicron}\ \phi\epsilon\lambda\epsilon\theta\acute{\iota}$. B1688 și Ms. 45 transliterează *tot herethi, și tot ofelethi* (v. și comentariul la versetul 8.18 la 2 Reg.).

Trebuie remarcat că acest verset este dovada consultării unei alte ediții a LXX de către Ms. 45: B1688 traduce textul FRANKF., iar Ms. 45 ne înfățișează o *versio amplior*, ce poate fi considerată redundantă. Această versiune a versetului pare a fi atestată de unele mss. ale LXX. FRANKF. observînd că, în mare parte, pasajul între croșete are rolul principal de a explicita prima parte a versetului, dublînd sintagmele cliptice ale textului original al LXX cu pasaje explicite după textul ebraic. Paradoxal, traducerea Ms. 45 ajunge să echivaleze, în mare parte, versiunile moderne ale acestui verset.

15, 20

De remarcat că Ms. 45 traduce iarăși o altă ediție a LXX. B1688 oferînd traducerea textului FRANKF.. Ca și anterior, Ms. 45 prezintă o *versio amplior* a versetului. Se pare că edițiile vechi ale LXX au refuzat această *versio amplior* considerînd-o drept reduplicare a versetului prezumtiv original.

15, 21

'Domnul te va... răsplăti pentru bunătatea și fidelitatea ta' după tradiția greacă, 'bunătate și fidelitate cu tine' în versiunea masoretică. B1688 rezolvă cu 'și Domnul va face cu tine milă și adevăr!' (E.L. – P.M.).

15, 23

B1688: 'Și împăratul trecu pîriul Chiedrilor' după textul masoretic. De asemenea TOB: 'Le roi passait dans le torrent du Cédron'. PDS: 'In fine Davide attraversò il torrente Cedro'. Alte presupuneri, de ex. GN: 'David blieb an seinem Platz im Kidronial stehen, bis alle an ihm vorbeigezogen waren' (E.L. – P.M.).

15. 24

B1688, Ms. 45, Ms. 4389 „sui Aviathar”, după textul original, urmat și de FOB: „Abiatar monta jusqu'a ce que tout le peuple qui sortait de la ville eût fini de passer”. Textul fiind neclar (unde s-a suit?), s-au ivit și alte variante, de ex. GN: „der Priester Abiatar brachte Opfer an”. PDS: „Abiatar offr sacrifice” (E.L. – P.M.).

16. 1-17. 29

Capitolul descrie rețutarea lui David, prinzag acum, dar și căderea și respingerea coroanei de Abesalom.

16. 1

B1688 și Ms. 45 traduc FRANKF.: *thi* și *nevel* sînt termeni transliterati ce desemnează unități de măsură ebraice. Epifanie al Salammei precizează că *ôpî* este egală cu *χούνιζ*, iar *νέβελ* este unitate de măsură a vinului, măsurînd o sută emezeci de ζέστοι (*De mensuris et ponderibus*, v. și Eusebiu de Cezareea, *De mensuris et ponderibus*, s.v. νέβελ). Hesychius precizează că *ôpî* este egală cu patru *χούνιζες* (*Lexicon*, s.v. ôpî). Literatura modernă consideră o „thi” măsura 1,09 litri, dată fiind asimilarea cu *homiv*-ul atic, iar un „nebel” egal cu 65,4 litri (Angelo Segre, *A Documentary Analysis of Ancient Palestinian Units of Measure*, în „Journal of Biblical Literature”, vol. 64, no. 3, 1945).

16. 16

Ms. 45 traduce FRANKF. cînd echivalează *Husi a lui Ithi*. Varianta B1688, neatestată nici în aparatul critic al FRANKF., *prietenul cel bun*, pare a traduce o variantă infățișată de unele mss. ale LXX, *ὁ ἀρχιεταίρος*. Rămîne de stabilit ediția LXX utilizată aici de B1688.

16. 20

Sintagma Ms. 45 *aduceți întru sine* încearcă să redea fidel grecescul *φέρετε ἑαυτοῖς*. B1688 oferă o variantă care utilizează pronumele personal, *aduceți întru voi*. Această opțiune implică interpretarea pronumelui grecesc, considerată riscantă de traducătorul Ms. 45.

17. 3

B1688: „în ce chip să întorce nevasta cătră bărbatul” după ms. grec, cf. GN: „wie eine junge Frau nach der Trennung zu ihrem Mann zurückkehrt”. Textul masoretic: „Ca întregul, bărbatul, pe care îl cauți”, cf. FOB: „Ainsi je t'eraï revenir tout le peuple vers toi. Attendre l'homme que tu recherches équivaldra au retour de tous” (E.L. – P.M.).

17. 11

Este interesant că toate variantele românești reproduc cele două intensive aflate în textul LXX: și Ms. 4389 are *stărnind așa, am stărnit și călătorînd, se va călători*. Opțiunea este cu atât mai remarcabilă cu cît VULG. (și tradiția „puristă” generată din ea) nu păstrează cele două intensive.

17. 16

Verbul FRANKF. καταπέτησθ este tradus corect de Ms. 45 *ca să cadă*.

17. 19

Grecescul ἀραφῶθ este transliterat corect în B1688. Pe de altă parte, trebuie observată traducerea consecventă a grecescului τὸ ῥῆμα de către B1688 și Ms. 45, care este păstrată chiar dacă semnificația este limpede (cf. echivalarea Ms. 4389, care traduce *lucrul*).

17. 28

Grecescul ἄλιφα, prezent în FRANKF. la sfîrșitul versetului, este tradus *pîni* de B1688, *măcinături* de Ms. 45 (aici termenul este transpus la începutul versetului următor) și *tară* de Ms. 4389 (o notă în aparatul critic al FRANKF. observă că termenul poate fi considerat o reducere datorată unei erori de copist; din această cauză edițiile recente ale LXX îl ignoră).

17. 29

Doar Ms. 45 transliterează ebraismul σαφῶθ din FRANKF.: *saffoth*. B1688 are aici *brînză*, iar Ms. 4389 interpretează sintagma din care termenul discutat face parte ca desemnînd *viței grași* (în urmarea VULG., care are aici *pingues vitulos*). Theodotion are γαλαθινὰ μούχαρια, „vițeluși de lapte”.

18. 1-33

Capitolul descrie moartea lui Abesalom.

18. 9

Cf. Miniatură (1616) de Miniopolitul Anastasie Crimca „Căderea lui Abesalom”, Mănăstirea Dragomirna (E.L. – P.M.).

B1688 și Ms. 45 traduc textul FRANKF.; Ms. 4389 interpretează textul biblic grecesc amintind, plastic și explicativ, de „părul” capului lui Abesalom.

18. 16

Traducătorii B1688 și Ms. 45 trec în registru negativ ultimul verb, astfel încît pasajul clin ὅτι ἐφείδετο ἰοᾶβ τοῦ λαοῦ este tradus *căci nu să îndura loav de norod* (B1688), cu varianta *căce nu să îndura loav de nărod* în Ms. 45. În Ms. 4389 găsim formularea *că opri loav oamenii*, eventual inspirat de VULG., *volens parcere multitudini*.

18. 17

Verbul *au stîlpit* (B1688, Ms. 45) traduce grecescul ἐστήλωσεν (pentru explicații privitoare la opțiunea lexicală a traducătorilor, v. comentariul 17.16 la 1 Reg., precum și versetul următor, 18, care oferă atît verbul, cît și substantivul amintite în comentariu). Ms. 4389 are *grămadiră* (eventual în descendența VULG. *compotaverunt*).

18. 18

De observat dificultatea Ms. 45 în obținerea acordului în limba română: substantivul *stîlp*, de gen feminin în greacă, rămîne acordat în traducere cu pronumele *ea* (de observat că acest pronume este corectat marginal). V. și comentariile 6.3; 6.8; 6.13; 6.18 la 1 Reg.; 6.17 la 2 Reg..

18, 32

B1688 traduce, chiar între paranteze, comparativul $\omega\varsigma$; Ms. 45 îl neglijează inexplicabil. Ms. 4389 traduce lexemul clin, eventual în urmarea VULG., care are aici *sicut*.

19, 1-42

David este întristat de moartea lui Abesalom; disputa dintre ei încheindu-se, David se întoarce în Ierusalim.

19, 13

Prepoziția $\alpha\upsilon\tau\acute{\iota}$ este corect tradus în B1688: *în locul lui*. Ms. 45 are *pentru*. Ms. 4389 traduce și el *în locul lui*, eventual influențat și de tradiția VULG., care are aici *pro*.

19, 22

Singularul $\epsilon\pi\beta\omicron\upsilon\lambda\omicron\nu$ este tradus acceptabil în Ms. 45, *viclean*. B1688 folosește aici pluralul: *vicleâni*. Unele manuscrise ale LXX oferă varianta $\sigma\alpha\tau\acute{\epsilon}\nu$. Și varianta VULG. este aproape de aceste mss.: *satan*. Totuși Ms. 4389 are *hiclesug*.

Tradiția biblică românească este divergentă, în funcție de textul de bază asumat: B1760 are, urmînd textul VULG., *Sătana*. B1819 (preluat de B1914) are *improtivnici*. B1874 este similar cu B1921, care oferă echivalarea *improtivitori*. B1926 propune substantivul *protivnicii*, ca și B1939. B1936 are echivalentul verbal al substantivului, *vă improtiviiți*.

19, 25

B1688: „Și fu cînd intră în Ierusalim întru tîmpinarea împăratului, și-i zise lui împăratului...”: „în Ierusalim” adaos în textul grec, probabil aparținînd versetului dinainte („întoarcerea la Ierusalim”), așa și TOB: „Or, quand il arrive à Jérusalem à la rencontre du roi, le roi lui dit ...”: cf. însă PDS: „Quando il re lo incontrò gli disse: ...” sau GN: „Als er zum König kam, fragte ihn der ...” (E.L. – P.M.).

19, 26

Verbul $\pi\alpha\rho\epsilon\lambda\omicron\gamma\acute{\iota}\sigma\alpha\tau\omicron$ este tradus în B1688 și Ms. 45 *au prîlăstit*, iar Ms. 4389 echivalează *nu au ascultat*.

19, 35

Grecesul $\acute{\upsilon}\theta\epsilon\varsigma$, primul cuvînt al versetului, este corect tradus în Ms. 45: *jiu*. B1688 are aici *om*. Ms. 4389 urmează modelul VULG., care deschide versetul cu propoziția *octogenarius sum hodie*.

Merită remarcat, pe de altă parte, modul în care sînt traduse cele două participii, $\alpha\delta\omicron\nu\tau\omega\nu$ și $\alpha\delta\omicron\upsilon\sigma\omega\nu$: B1688 și Ms. 45 au *celor ce cîntă* și *al cîntărețelor*, iar Ms. 4389 are *celor ce cîntă* și *al cîntăreților* (distincția de gen este pierdută, împotriva VULG., care are aici *cantorum atque cantatricum*). De remarcat încercarea de corectare a sintagmei ce echivalează primul participiu prin substituția cu substantivul corespunzător, *cîntăreților*. Uniformizarea vizată ar fi fost slujită, dacă s-ar fi dorit respectarea categoriilor gramaticale, de perifraze care să acopere participiile din textul grecesc. Se pare însă că aceste perifraze erau resimțite ca greoaie, de unde și tendința de substantivizare, prin traducere, a participiilor.

Tradiția biblică românească indică textele de bază utilizate de fiecare traducător, sursele acestora: B1760 are *cîntărilor și cîntăreților*, B1819 traduce *cîntătorilor și cîntărețelor* (ca și B1914), B1921 oferă echivalarea *cîntăreților și cîntărețelor* (varianțe identice prezintă B1874, B1926, B1936, B1939).

19, 42

Un pronume în dativ, $\epsilon\mu\omicron\acute{\iota}$, este tradus fidel de către Ms. 45: *mie*. B1688 are aici *mieu*, ca și Ms. 4389, eventual în urmarea VULG., care are aici *meum*.

20, 1-26

David are de înfruntat o altă rebeliune, cea a lui Șeba: capitolul amintește în final numele principalilor funcționari din administrația lui David.

20, 1

Punctuația FRANKE, este mai degrabă respectată de B1688, care urmează delimitarea în enunțuri prezentă în versiunea greacă.

20, 7

Termenii ebraici sînt transliterați în FRANKE, \acute{o} $\chi\epsilon\rho\epsilon\theta\acute{\iota}$, $\kappa\alpha\acute{\iota}$ \acute{o} $\phi\epsilon\lambda\epsilon\theta\acute{\iota}$. B1688 și Ms. 45 transliterează, la rîndul lor, *și herethi, și ofelethi*, iar Ms. 4389 are *și hereth, și felethei* (cf. 2 Reg. 20,23).

20, 8

B1688: „Și Ioav – îmbrăcat veșmint îmbrăcămîntea lui, și preste el încinse sabie, spinzurată la mijlocul lui în teaca ei, și sabia ieși și căzu”. Cit de greu de interpretat este textul masoretic o dovedesc diferitele traduceri, de ex. TOB: „Joab était équipé de sa tenue, sur laquelle un ceinturon supportait une épée, fixée sur ses reins dans son fourreau. Quand il sortit, elle tomba”; GN: „Joab hatte sein Gewand hochgebunden, und in seinem breiten Gürtel steckte ein kurzes Schwert so in der Scheide, dass er es unbemerkt in seine Hand gleiten lassen konnte”; PDS: „Joab indossava l’abito da guerra con la cintura allacciata e dalla cintura gli pendeva sul fianco il fodero con la spada. Proprio mentre egli incontrava Amasa la spada gli cadde a terra” (E.L. – P.M.).

20, 10

Grecesul $\omicron\upsilon\chi$ $\acute{\epsilon}\delta\epsilon\upsilon\tau\acute{\epsilon}\rho\omega\sigma\epsilon\nu$ este tradus de B1688 și Ms. 45 *n-au îndoit* (v. comentariul 26,8 la 1 Reg.). Ms. 4389 are aici *nu mai îndoi*, cu nota marginală *nu mai lovi a doua oară*.

20, 17

Enunțul B1688 *Auzu eu sînt*, cu varianta Ms. 45 *Auz eu sîntu*, traduce fidel grecesul $\alpha\kappa\omicron\upsilon\acute{\omega}$ $\acute{\epsilon}\gamma\omega$ $\acute{\epsilon}\iota\mu\iota$. Ms. 4389 este inspirat de VULG., care are aici *audio*, și traduce *asculta-voiu*.

21, 1-22

Este descrisă o foamete, care pare să fi avut loc anterior episodului istoric tomai relatat, imediat după moartea lui Saul.

21. 1

B1688 și Ms. 4389 traduc FRANKF., care cuprinde sintagma ἐν αὐτῷ ἐχόμενος ἐν αὐτῷ, *am mîndu-să de an* (Ms. 45). B1688 trece în plural primul substantiv: *am mîndu-se de an*.

21. 7

Verbul ἐρείσαστο, ce semnifică 'a eritat', este echivalat de B1688 cu *îndurat* (v. pentru explicații ale echivalării comentariul 18,16 la 2 Reg.), iar de Ms. 45 *teri*.

21. 6

Greceseul ἐξηλλάσωμεν, care semnifică 'să atîrnăm la soare (pentru a tortura)', este tradus de B1688 *să răsturnăm*, iar de Ms. 45 *să sorim* (cf. echivalările aceluiași verb în 2 Reg. 21,9). Ms. 4389 are *să izbîndim*, care trebuie explicat prin versiunile moderne ale Bibliei (XV,16, are *crucifigamus*). Echivalarea Ms. 45 este datoare observării termenului grecesc, care este unul compus, fiind alcătuit dintr-un preverb și verbul ἠλλάζω, 'gătesc la soare', generat la rîndul lui de substantivul ἥλιος, 'soare'.

Pentru clarificarea semnificației verbului discutat aici poate fi utilă explicația dată de Origen ocurenței din v. 9: „Iar enunțul «i-au înșorit, ἐξηλλάσαν, gabaonitii înaintea Domnului în munte» înseamnă că, după ce i-au omorît, nu i-au îngropat, ci i-au lăsat în soare” (*Fragmenta in priamum: librum Regnorum*, 18).

Traducerea biblică românească (B1760, B1819, B1874, B1914, B1921, B1926, B1939) va adopta soluția cea mai comodă, chiar atunci cînd textul de bază este LXX: toate traducerile utilizează verbul 'a spînzura'. De remarcat prudenta B1936, care oferă o traducere atentă: *vom spînzura la soare*. Merită amintit că participiul medio-pasiv din aceeași carte biblică (2 Reg. 21,14), ἐξηλασμένον, este explicat de Hesychius: 'ars la soare' (*Lexicon*, s.v. ἐξηλασμένον).

21. 11

Partea finală a v. 11 din Ms. 45, cea marcată de dublare prin nota adiacentă pusă între croșete, urmează o altă ediție a LXX decît FRANKF.: această din urmă ediție este tradusă în B1688. Clauzula este trimisă în unele ediții critice spre vv. 15-16.

21. 14

B1688 și Ms. 45 traduc fidel FRANKF.. În cazul ultimului enunț, Ms. 4389, traducînd *Și după acestea ascultă Dumnezeu pămîntul*, încearcă să dea enunțului inteligibilitate (XV,16, are aici *et repropitiatus est Deus terrae post haec*). Verbul utilizat în această versiuni ale Bibliei va fi abandonat de tradiția biblică ulterioară: B1760 folosește verbul 'a se milostivi' (ca și B1819, B1914, B1936, B1939), B1926 are *a fost potolit*, B1939 oferă echivalarea *se-a revărsat îndurarea*, B1874 traduce similar B1921, care are *împăcatu-să*.

21. 17

Sintagma grecească τὸν λύχνον Ἰσραήλ, este tradusă fidel în Ms. 45, *luminătorul Israel*, Ms. 4389 are și el

stîcnicul lui Israel, iar B1688 echivalează metonimic *lumina lui Israel*.

22. 1-51

Capitolul cuprinde o doxologie alcătuită de David

22. 2

Participiul ἔξαιρούμενος este tradus *hălăduindu* de B1688 și Ms. 45, în vreme ce Ms. 4389 are *mîntuitorul meu*, după Ostrog: СЯСЧИТЕЛЬ МОИ.

22. 16

Greceseul ὤφθησαν este tradus *s-au descoperit* de B1688 și *să iviră* de Ms. 45 (în 2 Reg. 22,11 echivalările date unei alte forme a acestui verb sînt identice: *să ivi*).

22. 16

Greceseul ἄφέσεις este tradus *temeinurile* de B1688 și *slobodzirele* de Ms. 45. Ms. 4389 are aici *izvoarale*, eventual interpretînd după Vulg, care echivalează *effusiones*. Trebuie observat, pe de altă parte, că Ms. 45 traduce fidel textul FRANKF., în vreme ce B1688 simplifică enunțul din LXX, oferînd doar o propoziție.

22. 18

B1688 traduce partea inițială a versetului *mîntuindu-mă din tîria vrăjmașilor miei*, iar Ms. 45 are *Mîntuindu-mă dintru neprietenii miei tîriei*. Ambele traduceri sînt gramatical corecte; B1688 citește enunțul după regulile clasice ale topicii grecești, care antepune (ori interpune, după caz) determinantul adjectival termenului determinat.

22. 48

Verbul ἐκδικήσεις, cu sens de bază 'răzbunări', este tradus *izbîndiri* de B1688 și Ms. 45; verbul παιδεύων, 'cel ce educă', 'cel ce îndrumă', este tradus *certînd* de B1688 și Ms. 45. Acestea sînt traduceri consacrate și astăzi în stilul teologic, în pofida impreciziei lor. Pe de altă parte, trebuie observat că pluralul λαούς din LXX este corect tradus în Ms. 45, *năroduri*, pe cînd B1688 reduce la singular, *norodul*.

23. 1-39

După testamentul lui David sînt enumerați luptătorii ce s-au distins în oastea regelui.

23. 1

Cf. GN: „..... und mich zum Liederdichter Israels gemacht”, PDS: „..... esaltato nei canti d'Israele”, TOB: „..... favori des chants d'Israël” (E.L. – P.M.).

Sintagma din finalul versetului, εὐπρεπεῖς ψαλμοὶ Ἰσραήλ, este corect tradusă de Ms. 45: *cuvioși psalmii Israel* (despre importanța situației, articulate sau nearticulate, a unui substantiv în textul din, observate atent în Ms. 45, v. comentariul 5,8: merită remarcat faptul că în traducerea acestei sintagme doar substantivul propriu este păstrat nearticulat). B1688 are o variantă proximă: *cuvioș psalmii lui Israel*, Ms. 4389 nu urmează VULG., care are aici *egregius psaltes Israel*, ci încarcă acomodarea textului grecesc: *în cîntăreți, cu cuvîntă bună lui Israel*.

Tradiția biblică românească este divergentă, oglindind textul de bază folosit: dacă B1760 are, în urmarea VULG., *cel ales, psălmuitoariul lui Israil*, B1819 și B1918 propun traducerea *cuvioși psalmii lui Israil*, B1921 are *dulce cântăreț al lui Israel* (cu variantă evasi-identică în B1874), B1926 echivalează *cântărețului plăcut al lui Israel*, B1936 prezintă varianta *al ducelui cântăreț al lui Israel*, B1939 reformează enunțul, traducând *cântărețul psalmilor lui Israel*.

23. 4

B1688 și Ms. 45 traduc FRANKF., ce prezintă o formă a versetului ușor diferită de cea din edițiile recente ale LXX.

23. 8

‘El a ridicat lancea’ textul presupus, cf. și 1 Cr. 11. 11 (E.L. – P.M.).

Traducerea B1688 *cel mai mare al celor trei* ar putea echivala și varianta Theodotion a acestui pasaj, *πρωτος των τριων*. Varianta din LXX, *αρχων του τριτου*, este tradusă de Ms. 45 *boièrimul celui al treilea*, Ms. 4389 are aici *boièrimul celui al treilea* (VULG. are *princeps inter tres*, dar într-o traducere divergentă a versetului).

23. 11

Ca și în alte numeroase exemple, în B1688 ne confruntăm aici cu un procedeu de îmbinare a două variante: „Jigani”, prin schimb de vocale, și versiunea masoretică „la grămadă”: „Și să *adumară* cei streini de feliu la *Jigani*” (E.L. – P.M.).

23.19

‘Căpetenie peste cei *trei*’, după textul masoretic. La fel, TOB: „Certes, il eut plus d'honneur que les Trois, et il devint leur chef”. În alte mss. figurează „30”, ce unează de ex. PDS: „Egli fu più famoso dei trenta Guerrieri e divenne anche il loro capo”, sau GN: „und wurde zum Anführer der «Dreissig Tapferen»” (E.L. – P.M.).

23. 20

Unele ediții ale LXX consideră grecescul *ἀρτήλ* drept nume comun, fără a-l majuscula inițial (în mss. rarcori sînt marcate majusculele, ele fiind utilizate sistematic în edițiile recente ale LXX). Aceasta pentru că situația o permite: ținînd cont că termenul semnifică în ebraică ‘leul [lui Dumnezeu]’, urmarea versetului nu face decît să ne convingă de faptul că doi pui ai ‘leului’ au fost uciși (și VULG. are aici *duos leones*).

23. 21

Sintagma grecească *ἀνδρα ὄρατόν* dă posibilitatea traducerii *om vederos* din B1688 și Ms. 45 (*ὄρατόν* este un adjectiv verbal derivat de la *ὄραω*, care semnifică ‘văd’). VULG. are aici *virum dignum spectaculo*, adică ‘bărbat demn de a fi văzut’. Ms. 4389 are aici, deloc problematic, *om chipes*.

23. 24

Antroponimul *Dudā* din Ms. 45 este încă o dovadă a utilizării unei alte ediții a LXX, alta decît FRANKF., ce include termenul doar în aparatul critic al versetului.

23. 27

Sintagma *dentru fiu lui Anotātu*, prezentă doar în Ms. 45, este încă o dovadă a utilizării unei alte ediții a LXX, alta decît FRANKF., ce include sintagma doar în aparatul critic al versetului.

23. 29

Termenii *ficior* și *cfrațelului*, prezenți doar în Ms. 45 și inexistenți în FRANKF., dovedesc și ei consultarea unei alte ediții a LXX.

23. 36

Sintagma *multu putèrmic fiu golaadlitan*, prezentă în Ms. 45 și inexistentă în FRANKF., este încă o dovadă a utilizării unei alte ediții a FRANKF.. Tradiția biblică românească (B1760, B1819, B1874, B1914, B1921, B1926, B1936, B1939), indiferent de textul de bază utilizat, nu prezintă această secvență.

23. 39

Sintagma *Ghiray ethineul*, prezentă în Ms. 45 și aflată doar în aparatul critic al FRANKF., este dovadă suplimentară a utilizării unei alte ediții a LXX. Această lectură este similară VULG. (care are versetul *Ira Iethrites, Garch et ipse Iethrites*). De altfel, doar versiunile care își asumă drept text de bază LXX (B1819, B1914) nu prezintă pasajul evident în Ms. 45. Restul tradiției biblice (B1760, B1874, B1921, B1926, B1936, B1939) prezintă acest augment, plecînd fie de la textul ebraic, fie de la cel latin.

24. 1-25

Păcatul lui David aduce molimă asupra poporului.

24. 3

Numeralul adverbial *εκατονταπλασίονα* este tradus plecînd de la numeralul cardinal în B1688 și Ms. 45: *cu 100 de părți*. Ms. 4389 are, perfect inteligibil pentru cititorul de astăzi, *de o sută de ori*. Totuși Ms. 4389 adaugă după acest adverb un inexistent, în FRANKF. ori în VULG., *îndoit*, posibil indiciu al utilizării unei alte ediții a Bibliiei. Altminteri, în tradiția biblică românească (B1760, B1819, B1874, B1914, B1921, B1926, B1936, B1939) acest cuvînt nu apare.

24. 4

Grecescul *ὑπερίσχυον* este tradus de B1688 și Ms. 45 *să învîci*, cu observația că nota marginală a Ms. 45 indică sinonimul *întări*, ce încearcă să observe compunerea termenului grec. Ms. 4389 are *întări*.

24. 5

‘și-au așezat tabăra la Aroer’, B1688 ‘și să *tăbărîră* la Aroer’ după textul masoretic. La fel, TOB: ‘ils ... campèrent à Aroër’. Cu o parte din tradiția greacă notează GN: ‘und *begannen mit ihrer Zählung im Gebiet des*

1997, Editura Argeș, s.a., PDS, în: *Compendiu de teologie*, Editura Argeș, 1997, p. 107, PM 1.

24. 7

Din similitudinea B1688 și Ms. 45 traduce consecvent este *amiază* (de la *amiază* propriu-zis) în Ms. 45, și comentează, s. 100, la I Regi Ms. 4389 are, corect, *amiază* (de la similitudinea VU16, care are aici *meridieum*).

24. 13

Termenul termen din Ms. 45, *cazoni*, este preluat nu numai în Editura Argeș, dar și dintr-o altă ediție a LXX, se pare în Franck, termenul *πρῆμα* se află doar în aparatul critic. Merită observat că termenul e prezent în textul editurilor recente ale LXX, dar și în VU16, *sermonem* (cu o relație sintactică diferită, e drept), dar nu este preluat în Ms. 4389.

Tradna biblică românească indică, și în acest caz, textele de baza utilizate: B1760 are *ce cuvânt voi răspunde cămășimă trimis* (în succesiunea VU16, *quem responsum amicum misit sermonem*), în vreme ce versiunile ce pleacă de la LXX, B1819 și B1914, dar și alte versiuni (B1874, B1921, B1926, B1936, B1939), nu amintesc termenul discutat.

24. [14]

Ms. 45 urmează aici textul LXX, spre deosebire de B1688, care încearcă evitarea repetiției prin echivalarea și zăcă să *erit de grāu*.

24. 16

Greceseul *παράκληση* este tradus de B1688 să *minghă*, iar de Ms. 45 *să oteși*, echivalat marginal prin *minghă*. Ms. 4389 are *nu se pomii*, eventual sub influența VU16, care are aici *misertus est*.

24. 24

B1688 și Ms. 45 redau fidel construcția intensivă ebraică transpusă servil în LXX: Ms. 4389 renunță la aceasta (deși VU16, are aici *emam*).

24. 25

Ms. 45 traduce FRANKF.; B1688 urmează o altă ediție a LXX, care își începe ultimul enunț al versetului cu sintagma *καὶ ὕλεως ἐγένετο κύριος*, de unde și traducerea și *Să făcu Domnul blînd*. Această versiune are ecou în VU16, care traduce *et propitiatus est Dominus terrae*. De remarcă că Ms. 4389 urmează LXX, traducînd și *ascultă Domnul*.

INDICE*

A

a : (XVI sec. PS. H.) : prep. : „zu, nach” : „ă”

a *prep.* [1] 2, 23; 13, 22; 18, 5; 22, 14; [2] 11, 5; 17, 57; 23, 7; 23, 7; [3] 2, 14; 13, 5; 14, 49; 23, 24; [4] 3, 19; 3, 34; 3, 36; 5, 22; 7, 5; 7, 7; 7, 20; 11, 20; 12, 12; 15, 5; 16, 19; 16, 22; 17, 4; 18, 2; 18, 2; 18, 8; 18, 24; 19, 10; 19, 14; 20, 9; 22, 1; 23, 29; 24, 8; [5] 1, 21; 3, 19; 3, 34; 3, 37; 15, 7; 16, 13; 24, 8; [6] 12, 12; 16, 6; 17, 3; 18, 8; 19, 10; 24, 5;

abate : (1564 CORESI CAZ.) : v. III: „1. ablenken. 2. hingehen. 3. abweichen. 4. einkehren” : „1. dévier. 2. aller faire qch. 3. dériver. 4. s'arrêter qqe part en passant”

abate-te *verb imp. 2 sg.* [1] 14, 7; [2] 14, 7; [4] 2, 21; [5] 2, 21; [6] 2, 21;

abătea *verb indicativ imperfect 3 pl.* [1] 8, 3; [2] 8, 3; [3] 8, 3;

abătîndu-să *verb gerunziu* [2] 17, 53;

abătîndu-se *verb gerunziu* [1] 17, 53;

abātu *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 3, 27; 6, 10; [5] 3, 27; 6, 10; [6] 3, 27;

abătut *verb participiu sg. masc.* [6] 14, 19;

s-au abătut *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 8, 3; [2] 8, 3;

să abată *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 6, 10; [5] 6, 10;

să abateț *verb conjunctiv prezent 2 pl.* [1] 12, 20;

să abateți *verb conjunctiv prezent 2 pl.* [2] 12, 20;

să abătea *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 6, 12; [2] 6, 12;

să abātu *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 15, 6; [4] 20, 13; [5] 2, 19; 20, 13;

să abătură *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [5] 10, 19;

să să abată *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 2, 22; [5] 2, 22; [6] 2, 22;

se abate *verb indicativ prezent 3 sg.* [3] 13, 18;

se abătea *verb indicativ imperfect 3 sg.* [6] 2, 19;

se abātu *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 2, 19;

se abătură *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 6, 12;

te abate *verb imp. 2 sg.* [1] 15, 6; [2] 15, 6;

acasă : (cca 1560 CORESI PRAV.) : adv. : „heim” : „chez soi”

acasă *adv. de loc* [1] 6, 7; [2] 6, 7; [3] 6, 7; 10, 25; 13, 2; 23, 18; [4] 13, 7; 14, 31; [5] 13, 7; 14, 31; [6] 6, 19; 12, 15; 17, 23;

acel : (1521 NEACȘU) : adj. pron. dem. : „jener” : „ce, celui-lă”

acea *adj. pron. dem. fem. sg. nom. ac.* [3] 3, 7; 3, 12; 3, 15; 4, 12; 6, 15; 6, 15; 6, 16; 12, 18; 14, 23; 14, 31; 14, 37; 14, 45; 18, 2; 20, 26; 20, 34; 21, 6; 21, 6; 21, 7; 21, 10; 21, 13; 22, 9; 22, 18; 27, 6; 28, 1; 28, 20; 28, 20; 28, 24; 28, 25; 30, 15; 30, 15; 30, 16; 31, 6; [6] 2, 17; 3, 37; 5, 8; 6, 9; 7, 4; 8, 8; 11, 2; 12, 30; 17, 13; 18, 7; 18, 8; 19, 2; 19, 3; 23, 10; 23, 12; 24, 17;

acea *pron. dem. fem. sg. nom. ac.* [6] 3, 8;

acêea *adj. pron. dem. fem. sg. nom. ac.* 126x;

acêea *pron. dem. fem. sg. nom. ac.* [1] 2, 30; 5, 5; 9, 13; 10, 12; 14, 18; 18, 2; 19, 24; 20, 29; 23, 27; [2] 2, 30; 5, 5; 9, 13; 10, 12; 14, 1; 20, 29; 23, 27; 27, 6; [3] 1, 28; 2, 30; 3, 14; 5, 4; 9, 13; 10, 12; 16, 13; 18, 9; 19, 24; 20, 13; 20, 26; 20, 29; 21, 9; 21, 9; 22, 15; 23, 28; 24, 6; 27, 6; 31, 8; [4] 2, 17; [5] 5, 20; 7, 27; [6] 5, 8; 5, 9; 5, 20; 6, 22; 10, 3; 11, 18; 12, 11; 14, 17; 22, 49;

acêeași *adj. pron. dem. fem. sg. nom. ac.* [3] 22, 22;

acei *adj. pron. dem. fem. sg. gen. dat.* [6] 23, 12;

acei *adj. pron. dem. masc. pl. nom. ac.* [3] 6, 15; 14, 8; [4] 23, 19; [5] 23, 19; [6] 23, 17; 23, 19; 23, 19;

acei *pron. dem. masc. pl. nom. ac.* [3] 6, 10;

aceia *adj. pron. dem. masc. pl. nom. ac.* [6] 10, 5; 11, 23;

aceia *pron. dem. masc. pl. nom. ac.* [3] 6, 4; 19, 21; 19, 21; 26, 19; 30, 17; 30, 24; [6] 17, 21;

acel *adj. pron. dem. masc. sg. nom. ac.* [3] 1, 3; 17, 12; 17, 25; 17, 26; 17, 33; 25, 2; 29, 4; [5] 16, 9;

acel *adj. pron. dem. neutru sg. nom. ac.* [3] 23, 28; 30, 2; [6] 3, 8; 5, 6; 17, 18;

acela *adj. pron. dem. masc. sg. nom. ac.* [1] 1, 3; 17, 26; 23, 27; [2] 1, 3; 17, 26; 20, 19; [3] 11, 12; 17, 16; [6] 1, 2; 12, 5; 12, 5; 12, 9; 20, 12;

acela *adj. pron. dem. neutru sg. nom. ac.* [2] 23, 27; [3] 19, 11; 27, 8; 30, 25; [4] 6, 8; [5] 6, 8;

acela *pron. dem. masc. sg. nom. ac.* [3] 2, 10; 3, 17; 4, 16; 10, 19; 15, 9; 15, 29; 16, 18; 17, 33; 18, 25; 20, 31; 28, 14; 28, 18; [6] 7, 13; 13, 4; 14, 10; 14, 19; 14, 19; 18, 26; 20, 21; 20, 21;

acêle *adj. pron. dem. fem. pl. nom. ac.* [3] 2, 21; 3, 1; 4, 1; 14, 18; 14, 23; 17, 36; 20, 39; 30, 8;

acêle *adj. pron. dem. neutru pl. nom. ac.* [3] 6, 8; 22, 15;

acêlea *adj. pron. dem. fem. pl. nom. ac.* [1] 3, 1; 4, 1; 8, 18; 17, 28; 28, 1; [2] 3, 1; 3, 2; 4, 1; 8, 18; 17, 28; 28, 1; [3] 3, 2; 8, 18;

acêlea *adj. pron. dem. neutru pl. nom. ac.* [3] 18, 26;

* Acest *Indice* a fost generat automat, printr-un program de parsare și adnotare, la nivel de cuvânt, adaptat la specificul MLD. BIBLIA 1688, fiind validat manual de specialiștii lingviști. Au fost indexate toate cele trei variante de traducere din secolul al XVII-lea. BIBLIA 1688, Ms. 45, Ms. 4389, în următoarea ordine: BIBLIA 1688, 1 Reg. [1]; Ms. 45, 1 Reg. [2]; Ms. 4389, 1 Reg. [3]; BIBLIA 1688, 2 Reg. [4]; Ms. 45, 2 Reg. [5]; Ms. 4389, 2 Reg. [6]. În aceeași ordine sunt semnalate, în continuare, ocurențele. Mulțumim, și pe această cale, Institutului de Cercetări pentru Inteligență Artificială al Academiei Române, pentru suportul acordat (Gabriela Haja).

- acélea** *pron. dem. fem. pl. nom. ac.* [3] 15, 8; 21, 6; [6] 8, 11;
- acelor** *adj. pron. dem. fem. pl. gen. dat.* [2] 14, 49; [3] 15, 14; 15, 14;
- acelor** *adj. pron. dem. masc. pl. gen. dat.* [2] 7, 7; [4] 3, 14; [5] 3, 14;
- a celor** *pron. dem. masc. pl. dat./gen.* [5] 19, 5;
- acelora** *adj. pron. dem. fem. pl. gen. dat.* [1] 30, 20;
- acelora** *adj. pron. dem. masc. pl. gen. dat.* [1] 29, 4; [2] 29, 4;
- acelora** *pron. dem. masc. pl. dat. gen.* [2] 30, 20; [6] 4, 11;
- acelui** *adj. pron. dem. masc. sg. gen. dat.* [3] 17, 40; 23, 26;
- acelui** *adj. pron. dem. neutru sg. gen. dat.* [6] 5, 20; 6, 8;
- aceluia** *adj. pron. dem. masc. sg. gen. dat.* [4] 2, 16; [5] 2, 16; [6] 1, 5; 11, 1;
- aceluia** *adj. pron. dem. neutru sg. gen. dat.* [5] 5, 20; [6] 2, 16;
- aceluia** *pron. dem. masc. sg. gen. dat.* [1] 30, 24; [3] 17, 25; 18, 19; [4] 5, 20;
- acii** *adj. pron. dem. masc. pl. nom. ac.* [3] 25, 15;
- al aceluia** *pron. dem. masc. sg. gen. dat.* [6] 16, 18;
- cea** *adj. pron. dem. fem. sg. nom. ac.* [1] 17, 20; 18, 4; [2] 11, 11; 13, 5; 20, 19; [3] 11, 11; 18, 4; 31, 7; [4] 20, 8; 23, 15; 23, 16; [6] 4, 7;
- cea** *pron. dem. fem. sg. nom. ac.* [2] 14, 1; 19, 22; [4] 4, 7; [5] 17, 19; [6] 13, 16;
- ceea** *adj. pron. dem. fem. sg. nom. ac.* [2] 23, 27;
- ceea** *pron. dem. fem. sg. nom. ac.* [1] 1, 26; [5] 24, 5;
- cêca** *adj. pron. dem. fem. sg. nom. ac.* [1] 17, 40; 23, 25; [2] 23, 25; [3] 4, 20; 14, 4; 21, 5; 24, 5; 29, 3; [4] 14, 14; [5] 14, 14; 23, 16; [6] 7, 6; 19, 24; 21, 12; 22, 1;
- cêca** *adj. pron. nehot. fem. sg. nom. ac.* [3] 26, 13;
- cêca** *pron. dem. fem. sg. nom. ac.* [1] 14, 1; 6, 18; 13, 18; [2] 1, 26; 13, 18; 17, 40; 25, 33; [3] 1, 26; 2, 5; 21, 6; 25, 33; [4] 13, 23; [5] 13, 23; [6] 19, 24;
- cei** *adj. pron. dem. fem. sg. gen. dat.* [3] 20, 19;
- cei** *adj. pron. dem. masc. pl. nom. ac.* [1] 6, 20; [2] 6, 20; 22, 11; 31, 7; 31, 7; [3] 13, 16; 14, 15; 22, 18; 30, 21; 31, 7; 31, 7; [4] 2, 3; [5] 17, 10; [6] 10, 16; 17, 12; 18, 28;
- cei** *pron. dem. masc. pl. nom. ac.* 66x;
- ceia** *adj. pron. dem. fem. sg. gen. dat.* [4] 24, 5;
- ceia** *adj. pron. dem. masc. pl. nom. ac.* [1] 4, 8; 14, 21; 17, 26; [2] 4, 8; 14, 21; 17, 26;
- ceia** *pron. dem. masc. pl. nom. ac.* 60x;
- cêia** *pron. dem. masc. pl. nom. ac.* [2] 10, 11; 25, 27;
- ceii** *pron. dem. fem. sg. gen. dat.* [2] 21, 9;
- ceii** *pron. dem. masc. pl. nom. ac.* [1] 22, 11;
- cel** *adj. pron. dem. masc. sg. nom. ac.* [2] 14, 2; [3] 14, 28; 17, 18; [6] 19, 16;
- cel** *adj. pron. dem. neutru sg. nom. ac.* [1] 13, 5;
- cel** *pron. dem. masc. sg. nom. ac.* 65x;
- cela** *adj. pron. dem. masc. sg. nom. ac.* [1] 14, 1; 17, 41; [2] 2, 16; 12, 6; 17, 41; 31, 4; [3] 10, 22; 17, 23; [4] 1, 6; 12, 7; 13, 17; 13, 28; 14, 7; 14, 7; 16, 11; 19, 7; 22, 33; 22, 35; 22, 48; 23, 37; 24, 11; [5] 16, 11; [6] 12, 7; 14, 7; 21, 5;
- cela** *adj. pron. dem. neutru sg. nom. ac.* [1] 26, 1; [5] 19, 7;
- cela** *pron. dem. masc. sg. nom. ac.* 95x;
- cêle** *adj. pron. dem. fem. pl. nom. ac.* [1] 20, 30; [2] 18, 7; [3] 14, 11; 17, 28; 20, 36; [4] 13, 18; [5] 6, 18; 15, 16; [6] 11, 19;
- cêle** *adj. pron. dem. neutru pl. nom. ac.* [2] 19, 16; [3] 10, 16; [4] 23, 1;
- cêle** *pron. dem. fem. pl. nom. ac.* [1] 1, 5; 1, 6; 2, 22; 2, 22; 2, 35; 9, 5; 9, 19; 10, 4; 10, 18; 15, 16; 21, 11; 25, 5; 26, 16; 31, 11; [2] 1, 5; 1, 6; 9, 5; 9, 19; 10, 4; 17, 22; 18, 6; 30, 21; [3] 9, 19; 15, 2; 27, 5; 30, 21; [4] 2, 18; 2, 26; 8, 16; 14, 20; 20, 18; [5] 2, 18; 2, 26; 6, 18; 8, 16; 14, 20; 23, 1; [6] 3, 25; 8, 10; 10, 12; 14, 17; 24, 25;
- cêle** *pron. dem. masc. pl. nom. ac.* [2] 15, 13; 26, 16;
- cêlea** *adj. pron. dem. fem. pl. nom. ac.* [1] 4, 20; 18, 7; [2] 2, 22; 4, 20; 21, 6; 24, 4;
- cêlea** *pron. dem. fem. pl. nom. ac.* [1] 18, 6; [2] 2, 35; 21, 11; 30, 21;
- cêlea** *pron. dem. fem. pl. nom. ac.* [1] 24, 4;
- celor** *adj. pron. dem. masc. pl. gen. dat.* [1] 4, 16; 11, 9; 12, 11; [2] 4, 16; 11, 9; 25, 27; [3] 12, 11; [4] 19, 5; 23, 17; [6] 14, 16;
- celor** *pron. dem. masc. pl. dat./gen.* 64x;
- celora** *adj. pron. dem. masc. pl. gen. dat.* [1] 25, 27; [2] 6, 5; [3] 4, 7;
- celora** *pron. dem. masc. pl. dat./gen.* [1] 2, 14; 6, 5; 12, 21; 19, 20; 22, 17; 25, 11; [2] 2, 14; 12, 21; 19, 20; 25, 11; [3] 22, 17;
- celui** *adj. pron. dem. masc. sg. gen. dat.* [3] 2, 15; [4] 1, 13; 6, 3; 24, 16; [5] 6, 3; 18, 11; 24, 17; [6] 18, 11; 24, 15;
- celui** *adj. pron. dem. neutru sg. gen. dat.* [1] 14, 43; [2] 14, 43;
- celui** *pron. dem. masc. sg. gen. dat.* [1] 2, 8; 20, 17; [2] 2, 8; 13, 15; 14, 27; 25, 44; [3] 2, 8; 25, 44; 30, 24; 30, 24; [4] 3, 39; 24, 13; [5] 24, 13; [6] 24, 13;
- celuia** *adj. pron. dem. masc. sg. gen. dat.* [1] 9, 18; [3] 17, 27; [4] 14, 16; 18, 11; [5] 14, 16; [6] 1, 13;
- celuia** *adj. pron. dem. neutru sg. gen. dat.* [2] 13, 22;
- celuia** *pron. dem. masc. sg. gen. dat.* [1] 13, 22; 30, 24; [2] 6, 18; 9, 18; 30, 24; 30, 24; [3] 9, 18; 31, 4; [5] 3, 39;
- același** : (XVI sec. PS. H.) : *adj. pron. dem.*: „derselbe”; „le même”
- acêeași** *adj. pron. dem. fem. sg. nom. ac.* [3] 16, 13;
- același** *adj. pron. dem. masc. sg. nom. ac.* [3] 17, 37;
- același** *adj. pron. dem. neutru sg. nom. ac.* [6] 13, 15;
- acest** : (1521 NEACȘU) : *adj. pron. dem.*: „dieser”; „ace... -ci, celui-ci”
- aceast** *pron. dem. fem. sg. nom. ac.* [5] 3, 24;
- aceasta** *adj. pron. dem. fem. sg. nom. ac.* 135x;
- aceasta** *pron. dem. fem. sg. nom. ac.* 95x;
- această** *adj. pron. dem. fem. sg. nom. ac.* [1] 11, 2; 14, 34; [2] 4, 6; 14, 34; [3] 6, 9; 12, 19; 14, 24; 14, 34; 14, 40; 14, 40; 14, 45; 19, 11; 25, 24; 28, 9; [4] 1, 17; 4, 3; [5] 17, 7; [6] 1, 17; 2, 5; 7, 17; 7, 27; 13, 12; 13, 16; 16, 12; 19, 7; 19, 35;
- această** *adj. pron. dem. neutru pl. nom. ac.* [3] 22, 5;
- acest** *adj. pron. dem. masc. sg. nom. ac.* [3] 1, 27; 17, 36; 17, 55; 17, 56; 25, 25; [6] 16, 9; 16, 17; 16, 18;
- acest** *adj. pron. dem. neutru sg. nom. ac.* [3] 2, 17; 4, 14; 10, 1; 11, 2; 12, 8; 12, 16; 14, 10; 14, 38; 14, 42; 17, 30; 18, 8; 18, 20; 20, 3; 21, 12; 24, 7; 24, 17; 28, 10; 30, 24; [6] 3, 28; 3, 36; 11, 11; 11, 25; 11, 27; 12, 21; 13, 33; 14, 3; 14, 13; 14, 15; 19, 40; 20, 18;
- acesta** *adj. pron. dem. fem. sg. nom. ac.* [6] 7, 6;

acesta *adj. pron. dem. masc. sg. gen./dat.* [2] 30, 15; 30, 15;
acesta *adj. pron. dem. masc. sg. nom./ac.* [1] 1, 27; 2, 23; 17, 19; 17, 26; 17, 30; 17, 32; 17, 33; 17, 36; 17, 55; 17, 56; 21, 11; 21, 12; 25, 25; 28, 18; 30, 15; 30, 15; [2] 1, 27; 17, 26; 17, 32; 17, 33; 17, 36; 17, 37; 17, 55; 17, 56; [3] 12, 25; 17, 32; 17, 36; 25, 2; [4] 1, 4; 2, 6; 3, 8; 23, 8; [5] 1, 4; 16, 9; 17, 7; 17, 25; 23, 20; [6] 12, 14;
acesta *adj. pron. dem. neutru pl. nom./ac.* [2] 24, 17;
acesta *adj. pron. dem. neutru sg. nom. ac.* 64x;
acêsta *pron. dem. fem. pl. nom./ac.* [5] 5, 14;
acêsta *pron. dem. fem. sg. nom./ac.* [3] 20, 13;
acesta *pron. dem. masc. sg. nom./ac.* 156x;
acêste *adj. pron. dem. fem. pl. nom./ac.* [3] 17, 39; [6] 24, 16;
acêste *adj. pron. dem. neutru pl. nom. ac.* [3] 11, 4; 18, 24; 18, 26; 22, 15; 24, 17; 25, 9; [6] 7, 17; 24, 14;
acêstea *adj. pron. dem. fem. pl. nom. ac.* [1] 6, 17; 7, 16; 17, 17; 17, 23; 22, 15; 24, 17; 25, 37; [2] 17, 17; 17, 23; 18, 26; 21, 12; 25, 12; [3] 7, 16; [4] 5, 14; 7, 5; 7, 8; 7, 8; 7, 17; 7, 18; 7, 28; 8, 11; 12, 7; 12, 8; 12, 11; 13, 21; 14, 19; 14, 19; 15, 1; 16, 2; 17, 21; 19, 13; 19, 13; 21, 18; 23, 1; 23, 8; 23, 17; 23, 22; [5] 2, 1; 2, 22; 3, 9; 3, 36; 7, 28; 11, 26; 23, 1; [6] 7, 28;
acêstea *adj. pron. dem. neutru pl. nom. ac.* [1] 10, 7; 10, 9; 11, 4; 11, 5; 11, 6; 17, 11; 18, 23; 18, 24; 18, 26; 19, 7; 25, 9; 25, 9; 25, 12; 30, 24; [2] 10, 7; 10, 9; 11, 4; 11, 5; 11, 6; 18, 23; 18, 24; 19, 7; 25, 9; 25, 9; 25, 37; 30, 24; [3] 10, 7; 10, 9; 18, 23; 25, 37; [5] 7, 17; 13, 21; 14, 19; 23, 8; 23, 23; [6] 5, 14; 14, 19;
acêstea *pron. dem. fem. pl. nom. ac.* 96x;
acestea *pron. dem. fem. pl. nom. ac.* [3] 17, 29;
aceștea *adj. pron. dem. fem. pl. nom./ac.* [4] 24, 17;
aceștea *adj. pron. dem. masc. pl. nom./ac.* [4] 3, 39;
aceștea *pron. dem. masc. pl. nom./ac.* [1] 4, 8; 4, 8; 16, 10; 17, 2; 17, 2; 17, 36; 23, 2; 23, 2; 26, 19; 29, 3; [4] 3, 5; 21, 22; 23, 6;
acești *adj. pron. dem. masc. pl. nom./ac.* [1] 4, 7; [2] 2, 34; 31, 4; [3] 23, 2; [6] 3, 39; 10, 3; 23, 16;
acești *pron. dem. masc. pl. nom./ac.* [1] 2, 34; 31, 4; [3] 30, 22;
aceștia *adj. pron. dem. masc. pl. gen. dat.* [2] 4, 8;
aceștia *adj. pron. dem. masc. pl. nom. ac.* [2] 4, 7; 4, 8; 7, 16; 23, 2; 23, 2;
aceștia *pron. dem. masc. pl. nom./ac.* [1] 19, 21; 19, 21; [2] 16, 10; 17, 2; 17, 2; 19, 21; 19, 21; 26, 19; 29, 3; [3] 2, 34; 4, 8; 14, 49; 16, 10; 29, 3; [5] 3, 5; 3, 40; 21, 22; 23, 6; 24, 18; [6] 3, 5; 21, 22; 23, 6;
aceștii *adj. pron. dem. fem. sg. gen./dat.* [3] 4, 16; [6] 22, 1;
aceștia *adj. pron. dem. fem. sg. gen./dat.* [1] 4, 14; 15, 14; [2] 4, 14; 15, 14; [4] 22, 1; [5] 22, 1;
acestor *adj. pron. dem. masc. pl. gen. dat.* [6] 23, 17;
acestora *adj. pron. dem. masc. pl. gen. dat.* [1] 14, 6; [2] 14, 6; [3] 14, 6;
acestu *adj. pron. dem. masc. sg. nom. ac.* [1] 17, 36; [2] 17, 36;
acestu *adj. pron. dem. neutru sg. nom. ac.* [1] 6, 9;
acestui *adj. pron. dem. masc. sg. gen. dat.* [3] 6, 20; 17, 37; [6] 12, 11; 12, 12;
acestui *adj. pron. dem. neutru sg. gen. dat.* [6] 14, 20;

acestuia *adj. pron. dem. masc. sg. gen. dat.* [1] 4, 16; 17, 18; 17, 37; 30, 8; [2] 6, 20; 17, 18; 17, 37; 21, 11; 30, 8; [4] 12, 11; 12, 12; 14, 20; [5] 12, 11; 12, 12;
acestuia *adj. pron. dem. neutru sg. gen. dat.* [2] 4, 16; [5] 14, 20;
acestuia *pron. dem. masc. sg. gen. dat.* [1] 6, 20; 14, 4; 14, 4; 21, 11; [2] 14, 4; 14, 4;
astă *adj. pron. dem. fem. sg. nom. ac.* [3] 15, 16; [6] 2, 27;
ceasta *adj. pron. dem. fem. sg. nom. ac.* [3] 30, 10; [6] 2, 13;
ceastă *adj. pron. dem. fem. sg. nom. ac.* [3] 14, 29; [4] 17, 7;
cêstea *pron. dem. fem. pl. nom. ac.* [3] 17, 17;
cestui *adj. pron. dem. neutru sg. gen. dat.* [6] 16, 12;
ceștea *pron. dem. masc. pl. nom. ac.* [5] 2, 13; 2, 13;
ceștia *pron. dem. masc. sg. nom. ac.* [4] 2, 13;

acolo : (XVI sec. PS. H.) : adv.: „dort(hin)”; „là-bas”

acolea *adv. de loc* [3] 1, 28; 2, 11; 4, 17; 22, 22; [4] 14, 2; [6] 6, 7; 21, 13;

acolo *adv. de loc* 195x;

acolo *adv. demonstr.* 63x;

acoperămînt : (XVI sec. PS. H.) : s. n. „1. Vorhaut, 2. Decke, 3. Schutz”; „1. prépuce, 2. bâche, 3. abri”

acoperemînt *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [6] 17, 19; 22, 12;

acoperemîntul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [2] 25, 20; [4] 17, 19; [5] 17, 19;

acoperemînturi *subst. comun neutru pl. nom. ac. acc.* [4] 3, 14; [5] 3, 14;

acoperi : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „1. (be)decken, 2. verbergen”; „1. couvrir, 2. cacher”

acoperi *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 19, 13; [5] 15, 30; [6] 19, 4;

acoperit *verb participiu sg. masc.* [4] 15, 30;

au acoperit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 19, 13; [2] 19, 13;

să acopere *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 26, 1; 26, 24; [2] 26, 24; [3] 26, 24;

să acopere *verb indicativ prezent 3 sg.* [2] 26, 1;

să acoperi *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 28, 8; [2] 28, 8;

se acoperi *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 28, 8;

acoperit : (1645 ÎNV.) : adj.: „bedeckt”; „couvert”

acoperit *adj. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom. ac. neacc.* [5] 15, 30; [6] 15, 30;

acoperite *adj. calificativ gradul pozitiv fem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 18, 25; 18, 27; [2] 18, 25; 18, 27; [4] 18, 27;

acoperite *adj. calificativ gradul pozitiv neutru pl. nom. ac. neacc.* [6] 15, 30;

acum : (XVI sec. PS. H.) : adv.: „1. jetzt, 2. bald... bald, 3. vor, 4. nun also”; „1. maintenant, 2. tantôt... tantôt, 3. il y a, 4. donc, alors”

acum *adv.* [1] 8, 9; 20, 31;

acum *adv. de timp* 201x;

acum *adv. demonstr.* 51x;

- acuma** *adv. adnominativ* [1] 10, 19; [2] 2, 12, 7; [3] 10, 2, 11, 2; [4] 3, 12, 13, 13; [5] 14; [6] 30, 15, 1; [26] 28, 5; [29] 7; [3] 26, 16;
- acuma** *adv. ad temp.* [3] 1, 16; [2] 16; [4] 15; [4] 2, 6; [6] 14, 4, 17; [7] 25; [9] 7; [24] 2.
- adăpa** (XVI sec. PS. H.) : v. I. „1. trinken, 2. trinken“: „1. abtreiben, 2. boire“
- adăpară** *verb. indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 30, 11; [2] 30, 11; [3] 30, 11.
- va adăpa** *verb. viitor I indicativ 3 sg.* [4] 23, 15; [5] 23, 15; [6] 23, 15.
- adăuga** (XVI sec. PS. H.) : v. I. „1. hinzufügen, 2. vermehren, vermehren, 3. fortfahren“: „1. ajouter, 2. augmenter, augmenter, 3. continuer“
- adaosă** *verb. indicativ perfect simplu 3 sg.* [2] 3, 8; 20, 17; [4] 18, 22.
- adaosără** *verb. indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 7, 13; [2] 7, 13; [3] 7, 13; [4] 2, 28; [5] 2, 28; 5, 22;
- adaose** *verb. indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 3, 6; 3, 8; 9, 8; 19, 21; 23, 4; [2] 3, 6; 9, 8; 18, 29; 19, 21; 23, 4; [3] 3, 6; 3, 8; 3, 21; 9, 8; 15, 34; 20, 17; 23, 4; 27, 4; [4] 2, 22; [5] 2, 22; 18, 22; 24, 1; 24, 26; [6] 24, 1;
- adaosem** *verb. indicativ perfect simplu 1 pl.* [3] 12, 19;
- adaoseră** *verb. indicativ perfect simplu 3 pl.* [4] 5, 22; [6] 2, 28; 5, 22;
- am adaos** *verb. indicativ perfect compus 1 pl.* [1] 12, 19; [3] 12, 19;
- am adaos** *verb. indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 24, 25;
- au adaos** *verb. indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 15, 34; 18, 29; 20, 17; 27, 4; [2] 15, 34; 27, 4; [4] 24, 1;
- mă voi adaoge** *verb. viitor I indicativ 1 sg.* [1] 27, 1; [2] 27, 1;
- să adaog** *verb. conjunctiv prezent 1 sg.* [2] 15, 6; [6] 12, 8;
- să adaogă** *verb. conjunctiv prezent 1 sg.* [1] 15, 6;
- să adaogă** *verb. conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 3, 17; 14, 41; 20, 13; 25, 22; [2] 3, 17; 14, 44; 20, 13; 25, 22; [3] 3, 17; 14, 41; 20, 13; 25, 22; [4] 3, 9; 3, 15; 19, 13; 3, 35; [5] 3, 9; 19, 13; 3, 36; [6] 3, 9; 3, 35; 19, 13; 24, 3;
- să adaosă** *verb. indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 3, 21;
- să adaosă** *verb. indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 19, 8; [2] 3, 21; 19, 8;
- să va adaoge** *verb. viitor I indicativ 3 sg.* [2] 26, 10;
- se va adaoge** *verb. viitor I indicativ 3 sg.* [1] 26, 10;
- se adaose** *verb. indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 19, 8;
- va adaoge** *verb. viitor I indicativ 3 sg.* [4] 7, 10; 7, 20; 14, 10; 21, 3; [5] 7, 10; 7, 20; 14, 10; 24, 3; [6] 7, 10; 7, 20; 14, 10;
- veți adaoge** *verb. viitor I indicativ 2 pl.* [2] 12, 25;
- voi adaoge** *verb. viitor I indicativ 1 sg.* [5] 12, 8;
- voiu adaoge** *verb. viitor I indicativ 1 sg.* [4] 12, 8;
- adevăr** (XVI sec. PS. H.) : s. n. „1. Wahrheit“: „1. vérité“
- adevăr** *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [1] 12, 24; [2] 12, 23; [4] 2, 6; 15, 20; [5] 2, 6; 15, 20;
- adevărat** (1567 CORESI TE²) : *adv.* „1. wahr, wirklich, echt“: „1. vrai, vraiment, en vérité“
- adevărat** *adv. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom. ac. neacc.* [3] 23, 23;
- adevărat** *adv.* [1] 22, 7; [2] 22, 7; 26, 4; [3] 22, 7;
- adevărate** *adv. calificativ gradul pozitiv neutru pl. nom. ac. neacc.* [4] 7, 28; [5] 7, 28; [6] 7, 28;
- adîns** (XVI sec. CV²) : *adv.* „absichtlich, vorsätzlich“
- adîns** *adv.* [3] 26, 11;
- adeveri** : (1559 CORESI ÎC) : v. VI. „1. bekräftigen, bestätigen“: „1. confirmer“
- adeverêste** *verb. imp. 2 sg.* [5] 7, 25;
- adevereshi** *verb. imp. 2 sg.* [4] 7, 25;
- adeveriti** *verb. imp. 2 pl.* [2] 6, 2;
- adeverintă** (1640 URECHI) : s. f. „1. Wahrheit, 2. Treue“: „1. vérité, 2. fidélité“
- adeverintă** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 12, 23; [6] 2, 6; 15, 20; 20, 19;
- adeverintei** *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [6] 1, 18;
- adormi** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV. „1. einschlafen“: „1. s'endormir“
- adormi** *verb. indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 3, 3; [6] 4, 6;
- aduce** (XVI sec. PS. H.) : v. III. „1. bringen, holen, herbeiführen“: „1. (r)apporter“
- a aduce** *verb. infinitiv prezent* [4] 1, 14; [5] 1, 14;
- ado** *verb. imp. 2 sg.* [3] 14, 18; 16, 11; 20, 31; 23, 9; 28, 8; 30, 7; [6] 13, 10; 14, 10;
- adu** *verb. imp. 2 sg.* [1] 14, 18; 23, 9; 30, 7; [2] 14, 18; 23, 9; 30, 7; [4] 13, 10; [5] 13, 10;
- aduc** *verb. indicativ prezent 1 sg.* [1] 1, 28; [3] 15, 15;
- aduc** *verb. indicativ prezent 3 pl.* [1] 7, 1; 15, 23; [2] 15, 23; [3] 7, 1;
- aducă-ș** *verb. conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 14, 11;
- aduce** *verb. indicativ prezent 3 sg.* [6] 18, 27;
- aducea** *verb. indicativ imperfect 3 pl.* [3] 14, 34; [4] 3, 22; [5] 3, 22; [6] 3, 22;
- aducea** *verb. indicativ imperfect 3 sg.* [1] 2, 19; 14, 34; 15, 13; [2] 2, 19; 14, 34; 15, 13; [3] 2, 13; 2, 19; 27, 11; [4] 1, 24; [5] 1, 24;
- aduceț** *verb. imp. 2 pl.* [1] 13, 9; 15, 32; 16, 17;
- aduceți** *verb. imp. 2 pl.* [1] 14, 38; 19, 15; 22, 17; [2] 13, 9; 14, 38; 15, 32; 16, 17; 19, 15; 22, 17; [3] 13, 9; 19, 15; 22, 17; 15, 32; [4] 16, 20; [5] 16, 20;
- aduceți** *verb. indicativ prezent 2 pl.* [3] 2, 24;
- aduci** *verb. indicativ prezent 2 sg.* [6] 22, 48;
- aducînd** *verb. gerunziu* [1] 13, 10; [4] 6, 18; 8, 2; 8, 6; [5] 6, 18; 8, 6;
- aducîndu** *verb. gerunziu* [2] 13, 10;
- adusă** *verb. indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 1, 19; 10, 20; 10, 21; [2] 1, 25;
- adusără** *verb. indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 6, 15; 10, 21; 17, 31; 31, 12;
- aduse** *verb. indicativ perfect simplu 3 pl.* [2] 18, 27;
- aduse** *verb. indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 1, 25; 5, 6; 7, 9; 13, 9; 17, 54; 17, 57; 19, 7; 28, 24; 30, 7; [2] 5, 6; 7, 9; 10, 20; 10, 21; 16, 9; 16, 10; 17, 54; 17, 57; 19, 7; 28, 25; 30, 7; [3] 1, 19; 7, 9; 10, 20; 10, 21; 10, 23; 16, 9; 16, 10; 16, 12; 20, 36; 20, 38; 20, 35; 28, 24; 30, 7; [4] 6, 17; 13, 10; 13, 11; 14, 23; [5] 6, 17; 13, 10; 13, 11; 14, 23; [6] 10, 16; 11, 27; 14, 23;

- aduse** verb participiu sg. fem. [4] 8, 16;
- aduseră** verb indicativ perfect simplu 3 pl. [1] 6, 14; 30, 11; [2] 6, 14; 6, 15; 10, 21; 17, 31; 30, 11; 31, 12; [3] 1, 25; 5, 8; 18, 27; 30, 11; 31, 12; [4] 6, 17; 17, 29; [5] 6, 17; 17, 29; [6] 10, 6; 11, 4; 17, 29;
- ai adus** verb indicativ perfect compus 2 sg. [3] 20, 8;
- am adus** verb indicativ perfect compus 1 sg. [1] 13, 12; 15, 15; 15, 20; [2] 13, 12; 15, 15; 15, 20; [3] 15, 20; [4] 1, 10; [5] 1, 10; [6] 1, 10;
- at adus** verb indicativ perfect compus 2 pl. [1] 21, 15;
- ați adus** verb indicativ perfect compus 2 pl. [1] 21, 14; [2] 21, 14; 21, 15; [3] 5, 9; 21, 14; 21, 15;
- au adus** verb indicativ perfect compus 3 pl. [1] 1, 24; 5, 1; 6, 15; 9, 22; 10, 27; 16, 12; 18, 27; [2] 5, 1; 6, 15; 9, 22; 10, 27; 16, 12; [4] 4, 8; 8, 7; 17, 28; 21, 13; [5] 4, 8; 17, 28; [6] 17, 28;
- au adus** verb indicativ perfect compus 3 sg. [1] 1, 25; 15, 13; 16, 9; 16, 10; 20, 36; 20, 38; 25, 27; 25, 35; [2] 1, 25; 1, 25; 15, 13; 20, 36; 20, 38; 25, 27; 25, 35; [3] 25, 27; [4] 24, 25; [5] 8, 7; 21, 13; 24, 25;
- de adus** verb supin [5] 8, 17;
- era aducînd** verb indicativ imperfect 3 sg. [1] 7, 10; [3] 7, 10;
- era aducîndu** verb indicativ imperfect 3 sg. [2] 7, 10;
- să aduc** verb conjunctiv prezent 1 sg. [1] 10, 8; 24, 7; 26, 10; 26, 23; 27, 11; [2] 10, 8; 24, 7; 26, 10; 26, 23; 27, 11; [3] 28, 11; [6] 19, 41;
- să aducă** verb conjunctiv prezent 3 pl. [1] 14, 34; [2] 14, 34; [3] 14, 34; [6] 6, 2;
- să aducă** verb conjunctiv prezent 3 sg. [4] 17, 14; 24, 22; [5] 17, 14; 24, 23; [6] 17, 14;
- să-și aducă** verb conjunctiv prezent 3 sg. [6] 14, 11;
- să aducem** verb conjunctiv prezent 1 pl. [1] 9, 7; [2] 9, 7; [3] 9, 7;
- să aduceți** verb conjunctiv prezent 2 pl. [3] 16, 17;
- să aduci** verb conjunctiv prezent 2 sg. [3] 25, 31; 28, 11; [5] 19, 19; [6] 9, 10; 19, 18;
- să făcu aducînd** verb indicativ imperfect 3 sg. [5] 8, 2;
- să-ți aduci** verb conjunctiv prezent 2 sg. [4] 19, 19;
- ș aduse** verb indicativ perfect simplu 3 sg. [1] 4, 17; [2] 1, 19; 4, 17;
- ți vei aduce** verb viitor I indicativ 2 sg. [1] 1, 11; [2] 1, 11; [3] 1, 11;
- va aduce** verb viitor I indicativ 3 sg. [1] 26, 9; [2] 26, 9;
- vei aduce** verb viitor I indicativ 2 sg. [4] 3, 13; 9, 10; 14, 10; [5] 3, 13; 9, 10; 14, 10; [6] 3, 13;
- vei fi adus** verb viitor I indicativ 2 sg. [3] 20, 18;
- voi aduce** verb viitor I indicativ 1 sg. [2] 20, 13; 24, 11; 30, 15; [5] 24, 25;
- voiu aduce** verb viitor I indicativ 1 sg. [1] 20, 13; 24, 11; 30, 15; [4] 24, 24;
- vom aduce** verb viitor I indicativ 1 pl. [1] 9, 7; [2] 9, 7; [3] 9, 7;
- aducător** : (1570 CORESI LIT.) : s. m. : aminte : „Kanzler” : „héraut”
- aducător** subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc. [6] 20, 24;
- aducere** : (XVI sec. PS. H.) : s. f. : aminte : „Erinnerung” : „mémoire”
- aducere** subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc. [6] 8, 16;
- aduna** : (XVI sec. PS. H.) : v. I. : „(ver)sammeln” : „rassembler”
- a adunarea** verb infinitiv prezent [2] 17, 40;
- aduna** verb indicativ imperfect 3 sg. [1] 14, 52; [2] 14, 52; [3] 14, 52; [6] 14, 26;
- adunară** verb indicativ perfect simplu 3 pl. [1] 17, 1; 29, 1; [2] 29, 1; [3] 5, 10;
- adunați** verb imp. 2 pl. [1] 7, 5; [3] 7, 5;
- adunați** verb imp. 2 pl. [2] 7, 5;
- adună** verb imp. 2 sg. [5] 12, 28; [6] 12, 28;
- adună** verb indicativ perfect simplu 3 pl. [4] 6, 1;
- adună** verb indicativ perfect simplu 3 sg. [1] 28, 4; [2] 28, 4; [3] 14, 48; 20, 38; 28, 4; [4] 2, 30; 11, 27; 11, 28; 12, 28; 12, 29; [5] 2, 25; 2, 30; 6, 1; 11, 28; 12, 29; [6] 10, 17; 12, 29; 21, 13;
- adună-ți** verb imp. 2 sg. [1] 14, 19; [2] 14, 19;
- adunînd** verb gerunziu [4] 17, 11; [5] 17, 11; [6] 17, 11;
- au adunat** verb indicativ perfect compus 3 pl. [1] 5, 8; 5, 11; [2] 5, 8; 5, 11; [4] 20, 14; 21, 13;
- au adunat** verb indicativ perfect compus 3 sg. [4] 23, 9; [5] 21, 13;
- s-au adunat** verb indicativ perfect compus 3 pl. [1] 13, 11; [2] 13, 11; [5] 20, 14; 23, 9;
- s-au adunat** verb indicativ perfect compus 3 sg. [1] 7, 6; [2] 7, 6;
- să aduna** verb indicativ imperfect 3 sg. [2] 22, 2;
- să adună** verb indicativ perfect simplu 3 pl. [2] 4, 1; 13, 5;
- să adună** verb indicativ perfect simplu 3 sg. [1] 13, 4; [2] 8, 4;
- să adunară** verb indicativ perfect simplu 3 pl. [1] 4, 1; 8, 4; 13, 5; 17, 1; 17, 2; 22, 2; 25, 1; 28, 1; 28, 4; [2] 17, 1; 17, 1; 17, 2; 28, 1; 28, 4; [3] 8, 4; [4] 2, 25; 3, 35; 10, 15; 23, 11; [5] 10, 15; 23, 11;
- să adunară** verb indicativ perfect simplu 3 sg. [2] 25, 1; [5] 3, 35;
- să va aduna** verb viitor I indicativ 3 sg. [5] 14, 14; 17, 11; 17, 13;
- se adună** verb indicativ perfect simplu 3 sg. [3] 13, 4; 25, 1;
- se adunară** verb indicativ perfect simplu 3 pl. [3] 13, 5; 14, 22; 17, 1; 17, 1; 17, 2; 28, 1; [6] 3, 35; 10, 15; 20, 14; 23, 11;
- se-au adunat** verb indicativ perfect compus 3 sg. [3] 7, 7;
- va aduna** verb viitor I indicativ 3 sg. [4] 14, 14; 17, 11; 17, 13; [6] 17, 11; 17, 13;
- voi aduna** verb viitor I indicativ 1 sg. [5] 3, 21;
- voiu aduna** verb viitor I indicativ 1 sg. [4] 3, 21;
- vor aduna** verb viitor I indicativ 3 pl. [6] 17, 13;
- adunare** : (1581-1582 PO) : s. f. : „Sammlung, Ansammlung” : „rassemblement”
- adunare** subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc. [1] 17, 40;
- adunarea** subst. comun fem. sg. nom. ac. acc. [1] 17, 47; 19, 20; [2] 17, 40; 17, 47; 19, 20; [3] 10, 5; 17, 47; [4] 23, 14; 23, 15; [5] 23, 14; 23, 15;
- o adunare** subst. comun fem. sg. nom. ac. acc. [3] 19, 20;
- adunat** : (XVI sec. PS. H.) adj. : „versammelte” : „rassemblé”
- cei adunați** subst. comun masc. pl. nom. ac. acc. [4] 21, 18; [5] 21, 18;
- adus** : (XVI sec. PS. SCH.) : adj. : „gebracht” : „apporté”

- aduse** *adv. de loc* (XVI sec. PS. H.): „într-un anumit loc, într-o anumită direcție”
- afară** (XVI sec. PS. H.): „afară, în exterior, în afara”
- afară** *verb indicativ prezent simplu 3 sg* [1] 9, 20; [3] 12, 17; [6] 2, 30; [7] 22, 32; [8] 5, 19, 7; [9] 7, 22, 32; [10] 32; [11] 8, 18; [12] 19, 7; [13] 22; [14] 9, 13, 10; [15] 25, 8
- afară** *verb vitor I indicativ 3 sg* [1] 2, 21, 9; [2] 2, 21, 9; [4] 2, 10, 7; [7] 22, 32; [8] 22, 32
- afă** (XVI sec. PS. H.): „afară, în exterior, în afara, vorbinden, 2. ankommen, gelangen, 3. erlösen, 5. vorhanden sein”
- afă** *verb indicativ prezent simplu 3 sg* [1] 9, 11; [3] 8; [2] 9, 11; [8] 1, 31, 3; [9] 8; [10] 9, 11; [12] 19, 16; [13] 6, 17, 20
- afat-ai** *verb indicativ perfect compus 2 sg* [3] 10, 2;
- afat-au** *verb indicativ perfect compus 3 sg* [1] 1, 18; [3] 10, 2;
- afatu-s-au** *verb indicativ perfect compus 3 pl* [1] 10, 2; [3] 10, 2;
- afă** *verb imp 2 sg* [1] 20, 21; [2] 20, 21; [20] 9;
- afă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg* [1] 13, 22;
- ai afat** *verb indicativ perfect compus 2 sg* [1] 29, 8; [2] 29, 8; [20] 8;
- am afat** *verb indicativ perfect compus 1 sg* [1] 20, 3; [2] 3, 29, 3; [29] 6; [2] 20, 3; [20] 29, 29, 3; [29] 6; [3] 20, 3; [2] 29, 29, 3; [29] 6; [4] 14, 22; [5] 14, 22;
- ară afă** *verb condiț. prezent 3 sg* [3] 24, 20;
- as afă** *verb condiț. prezent 1 sg* [4] 16, 4;
- ati afat** *verb indicativ perfect compus 2 pl* [1] 12, 5; [2] 12, 5; [3] 12, 5;
- au afat** *verb indicativ perfect compus 3 pl* [1] 9, 4; [9] 4; [1] 9, 4; [2] 9, 4; [9] 4; [14] 30; [3] 9, 4; [9] 4; [4] 17, 20; [8] 17, 20;
- au afat** *verb indicativ perfect compus 3 sg* [1] 16, 22; [2] 3, 2; [6] 22; [27] 5; [3] 13, 14; [14] 30; [16] 22; [27] 5; [4] 17, 27; [5] 17, 27; [6] 17, 27;
- s-au afat** *verb indicativ perfect compus 3 pl* [1] 9, 20; [9] 20; [2] 9, 20; [10] 16;
- s-au afat** *verb indicativ perfect compus 3 sg* [1] 13, 15; [3] 6; [26] 8; [2] 13, 15; [3] 16; [26] 18;
- să afă** *verb indicativ imperfect 3 pl* [2] 14, 17;
- să afă** *verb indicativ imperfect 3 sg* [1] 10, 21; [13] 19; [2] 10, 21; [3] 16;
- să afă** *verb indicativ imperfect simplu 3 sg* [1] 13, 22; [2] 3, 22; [3] 22;
- să afă** *verb indicativ prezent 3 sg* [1] 9, 8; [2] 9, 8; [3] 9, 8;
- să afle** *verb indicativ prezent 3 sg* [1] 25, 8; [2] 25, 8;
- să afle** *verb indicativ prezent 3 sg* [3] 1, 18; [4] 20, 6; [5] 2, 16; [6] 2, 16;
- să afli** *verb indicativ prezent 1 sg* [5] 16, 4; [6] 16, 4;
- să să afle** *verb indicativ prezent 3 sg* [1] 20, 16; [2] 16;
- să se afle** *verb indicativ prezent 3 sg* [3] 20, 16;
- să va afă** *verb indicativ imperfect 3 sg* [2] 21, 3; [25] 28;
- se afă** *verb indicativ imperfect 3 sg* [1] 14, 17; [3] 13, 19; [13] 22;
- se afară** *verb indicativ perfect simplu 3 pl* [3] 13, 15; [4] 17; [6] 2, 30;
- se-ară afă** *verb condiț. prezent 3 sg* [3] 17, 25;
- se-au afat** *verb indicativ perfect compus 3 sg* [3] 26, 18;
- se-au afat** *verb indicativ perfect compus 3 pl* [3] 9, 20; [10] 16; [25] 8;
- se va afă** *verb vitor I indicativ 3 sg* [1] 21, 3; [25] 28; [3] 25, 28;
- va afă** *verb vitor I indicativ 3 sg* [1] 10, 7; [23] 17; [24] 20; [25] 8; [2] 10, 7; [23] 17; [24] 20; [25] 8; [3] 10, 7; [23] 17; [28] 10;
- vei afă** *verb vitor I indicativ 2 sg* [1] 10, 2; [10] 3; [2] 10, 2; [10] 3; [3] 10, 2; [10] 3;
- vet afă** *verb vitor I indicativ 2 pl* [1] 9, 13; [3] 9, 13;
- veti afă** *verb vitor I indicativ 2 pl* [1] 9, 13; [2] 9, 13; [3] 9, 13;
- voi afă** *verb vitor I indicativ 1 sg* [5] 15, 25;
- voiu afă** *verb vitor I indicativ 1 sg* [3] 22, 23; [4] 15, 25; [6] 15, 25;
- vom afă** *verb vitor I indicativ 1 pl* [4] 17, 12; [5] 17, 12; [6] 17, 12;
- ager** : (1581-1582 PO) : *adj.*: „flink”; „agile”
- ager** *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [6] 2, 18;
- agonisi** : (XVI sec. PS. H.) : *v. IV*: „erwerben”; „acquérir”
- au agonisitu** *verb indicativ perfect compus 3 sg* [4] 12, 3; [5] 12, 3;
- aici** : (XVI sec. PS. H.) : *adv.*: „hier”; „ici”
- aicea** *adv. de loc* [1] 7, 12; [9] 11; [10] 22; [14] 33; [14] 34; [14] 36; [14] 38; [16] 11; [2] 7, 12; [9] 11; [10] 22; [14] 33; [14] 34; [14] 36; [14] 38; [16] 11; [21] 8; [21] 9; [21] 14; [23] 3; [3] 7, 12; [9] 11; [4] 1, 10; [5] 6; [5] 6; [11] 12; [14] 32; [18] 30; [5] 1, 10; [5] 6; [5] 6; [11] 12; [14] 32; [18] 30; [20] 4; [20] 16;
- aici** *adv. de loc* [1] 21, 8; [21] 9; [23] 3; [3] 10, 22; [14] 9; [14] 9; [14] 33; [14] 36; [16] 11; [17] 28; [21] 9; [22] 3; [22] 23; [23] 3; [4] 20, 4; [20] 16; [6] 5, 6; [5] 6; [11] 12; [20] 16;
- iei** *adv. de loc* [6] 18, 30;
- aievea** : (XVI sec. PS. H.) : *adv.*: „tatsächlich”; „en réalité”
- aiaive** *adv.* [3] 3, 1; [28] 6; [28] 15;
- ajunge** : (XVI sec. PS. H.) : *v. III*: „1. erreichen, einholen, 2. ankommen, gelangen”; „1. (re)joindre, 2. arriver”
- ajunge** *verb indicativ prezent 3 sg* [6] 24, 15;
- ajunge-voi** *verb vitor I indicativ 1 sg* [2] 30, 8;
- ajunge-voiu** *verb vitor I indicativ 1 sg* [1] 30, 8;
- ajungînd** *verb geronziu* [1] 30, 8; [2] 30, 8;
- ajunse** *verb indicativ perfect simplu 3 sg* [6] 23, 23;
- ajunsese** *verb indicativ mept. 3 sg* [6] 23, 19;
- au ajuns** *verb indicativ perfect compus 3 sg* [4] 23, 19;
- au ajunsu** *verb indicativ perfect compus 3 sg* [5] 23, 19; [23] 23;
- vei ajunge** *verb vitor I indicativ 2 sg* [1] 30, 8; [2] 30, 8; [3] 30, 8;
- voiu ajunge** *verb vitor I indicativ 1 sg* [3] 30, 8; [6] 22, 38;

ajuta : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „helfen”: „aider”

ajută *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 21, 17; [5] 21, 17;

au ajutat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 7, 12; [2] 7, 12; [3] 7, 12;

să ajute *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [5] 8, 5;

să ajute *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 8, 5;

să ajuti *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [4] 18, 3; [5] 18, 3;

ajutor : (1521 NEACȘU) : s. n.: „Hilfe, Beistand”: „aide, assistance”

ajutor *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [3] 14, 21; 17, 36; [5] 18, 3; 22, 42; [6] 8, 5; 10, 11; 10, 11; 18, 3;

ajutoriu *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [4] 18, 3; 22, 42;

ajutorial *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [4] 22, 3;

ajutorialului *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [1] 7, 12; [2] 7, 12;

ajutori : (1643 VARLAAM) : v. IV: „helfen”: „aider”

ajutoria *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 14, 13; [2] 14, 13;

alaltăieri : (1643 VARLAAM) : adv. „vorgestern”: „avant-hier”

alaltaieri *adv. de timp* [1] 4, 7; 10, 11; 14, 21; 19, 7; 21, 5; [2] 4, 7; 14, 21; 19, 7; 21, 5; [3] 4, 8; 10, 11; 14, 21; 21, 5; [4] 3, 17; 5, 2; [5] 3, 17; 5, 2;

alaltăieri *adv. de timp* [2] 10, 11; [6] 3, 17; 5, 2;

alături : (1593 DIR) : adv.: „nebenan”: „à côté”

alaturea *adv. de loc* [2] 20, 25; 22, 17; [5] 16, 13;

alătura *adv. de loc* [1] 22, 17; [4] 16, 13; 16, 13; 21, 14;

alătura *prep.* [6] 21, 14;

alb : (1214 SUCIU) : adj.: „Weiss”: „blanc”

albă *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. neacc.* [6] 6, 14;

albu *adj. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom./ac. neacc.* [5] 6, 14;

alege : (XVI sec. PS. H.) : v. III: „1. aussondem. -wählen, 2. unterscheiden, ” 3. entscheiden, 4. enden als...”: „1. choisir, séparer, trier, 2. distinguer, 3. décider, 4. finir comme...”

alêge *verb imp. 2 sg.* [4] 24, 12; 24, 13; [5] 24, 12; 24, 13; [6] 24, 13;

alêge-voi *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [5] 17, 1;

alêge-voiu *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [4] 17, 1;

alegea *verb indicativ imperfect 3 sg.* [2] 19, 1; [6] 4, 6;

alêgeț *verb imp. 2 pl.* [1] 17, 8;

alêgeți *verb imp. 2 pl.* [3] 17, 8;

alêgeți voao *verb imp. 2 pl.* [2] 17, 8;

alêsă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 13, 2; 17, 40;

alêse *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [2] 13, 1; 17, 40; [3] 13, 1; 17, 40; [4] 10, 9; [5] 10, 9; [6] 10, 9; 24, 14;

ales vei fi *verb indicativ viitor 1 2 sg.* [4] 22, 27; [5] 22, 27;

aleși *verb participiu sg. masc.* [1] 24, 3; 26, 2; [2] 24, 3; 26, 2; [3] 24, 3; 26, 2; [4] 21, 6; [5] 21, 6;

am ales *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 2, 28; 25, 35; [2] 2, 28; 25, 35; [3] 2, 28;

ați ales *verb indicativ perfect compus 2 pl.* [1] 8, 18; 8, 18; 12, 13; [2] 8, 18; 8, 18; 12, 13; [3] 8, 18; 8, 18; 12, 13;

au ales *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [3] 15, 15; [5] 16, 18;

au ales *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 10, 24; 16, 8; 16, 9; 16, 10; [2] 10, 24; 16, 8; 16, 9; 16, 10; [3] 10, 24; 16, 8; 16, 9; 16, 10; [4] 6, 21; 16, 18; 24, 14; [5] 6, 21; 24, 15; [6] 6, 21; 16, 18;

să aleagă *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 3, 1; [2] 3, 1;

să aleg *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [6] 17, 1;

să alegi *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [6] 24, 12;

va alêge *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [4] 15, 15; [5] 15, 15; [6] 19, 37;

vei alêge *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [4] 19, 38; [5] 19, 38;

alerga : (XVI sec. PS. SCH.) : v. I: „laufen, eilen”: „courir”

aleargă *verb imp. 2 sg.* [1] 17, 17; 20, 36; [2] 17, 17; 20, 36; [3] 20, 36; [4] 18, 23; [5] 18, 23;

aleargă *verb indicativ prezent 3 pl.* [1] 22, 17; [2] 22, 17; [6] 17, 8;

aleargă *verb indicativ prezent 3 sg.* [6] 18, 26;

alerga *verb indicativ imperfect 3 pl.* [3] 22, 17;

alerga-voi *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [5] 18, 19;

alerga-voiu *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [4] 18, 19;

alergă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 3, 5; 10, 23; 17, 48; 17, 51; [2] 3, 5; 4, 12; 10, 23; 17, 48; 17, 51; [3] 3, 5; 4, 12; 10, 23; 17, 22; 17, 48; 17, 51; 20, 36; [6] 18, 23;

alergi *verb indicativ prezent 2 sg.* [4] 18, 22; [5] 18, 22;

alergînd *verb gerunziu* [4] 18, 24; 18, 26; 18, 26; [5] 18, 24; 18, 26; 18, 26; [6] 18, 24; 18, 26;

au alergat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 17, 22; 20, 36; [2] 17, 22; 20, 36; [4] 18, 23; [5] 18, 23;

să alerg *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [6] 18, 19; 18, 22;

să alêrge *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [5] 15, 1; [6] 15, 1; [4] 15, 1;

să alêrge *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 20, 6; [2] 20, 6;

să alergi *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [6] 18, 22;

voi alerga *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [5] 18, 22; 18, 23; 22, 30;

voiu alerga *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [4] 18, 22; 18, 23; 22, 30; [6] 18, 23;

alergător : (1640 H.²) : s. m.: „Läufer”: „coureur”

alergători *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [1] 8, 11; [2] 8, 11; [3] 8, 11;

alergătură : (1563 CORESI PRAXIU) : s. f.: „1. Leuferei, 2. Pferderennen”: „1. fait de courir, 2. course de chevaux”

alergătura *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [4] 18, 26; 18, 26; [5] 18, 27; 18, 27; [6] 18, 26; 18, 26;

ales : (1437 BGL) : adj./s. m.: „auserlesen”: „élu”

ales *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [4] 22, 27; [6] 22, 26;

alêse *adj. calificativ gradul pozitiv fem. pl. nom. ac. acc.* [4] 8, 8; [5] 8, 8; [6] 8, 8;

alesului *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [6] 21, 6;

aleși *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom./ac. neacc.* [4] 15, 11; [5] 15, 11;

- amiadzăzi** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [2] 30, 14; [5] 4, 5;
- amiazăzi** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [2] 27, 10;
- amiazăzi** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 27, 10; 30, 14; [3] 30, 1; 30, 14; [4] 4, 5; [6] 11, 2; 24, 7;
- amiiazăzi** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [6] 4, 5;
- aminte** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „sich erinnern, achtgeben, merken, sich in acht nehmen”: „se souvenir, faire attention à, apercevoir, prendre garde”
- aminte** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 1, 11; 1, 19; 4, 17; 4, 20; [2] 4, 17; 1, 11; 1, 19; 4, 20; [3] 1, 11; 1, 19; 6, 9; 20, 18; 25, 31; [4] 8, 16; 14, 11; 19, 19; [5] 8, 17; 19, 19; [6] 8, 16; 14, 11; 19, 18; 20, 24;
- amîndoi** : (1551-1553 ES) : num.: „beide”: „les deux”
- amîndoa** *num. colectiv fem. nom./ac.* [1] 3, 11; 5, 4; 5, 4; 25, 43; 27, 3; 30, 5; 30, 18; [2] 3, 11; 5, 4; 5, 4; 25, 43; 27, 3; 30, 5; 30, 18; [4] 2, 2; 9, 13; [5] 2, 2; 9, 13;
- amîndoa** *num. colectiv fem. nom./ac.* [3] 3, 11; 5, 3; 27, 3; 30, 5; 30, 18; [6] 1, 10; 2, 2; 4, 4; 9, 13; 21, 20; 21, 20;
- amîndoi** *num. colectiv masc. nom./ac.* [1] 2, 34; 4, 4; 4, 11; 4, 16; 14, 11; 17, 10; 20, 11; 20, 42; 23, 18; [2] 2, 34; 4, 4; 4, 11; 4, 16; 14, 11; 17, 10; 20, 11; 20, 42; 23, 18; [3] 2, 34; 2, 34; 4, 4; 4, 11; 4, 16; 14, 11; 20, 11; 20, 41; 20, 42; 23, 18; 26, 12; [4] 14, 6; 15, 27; 17, 18; [5] 14, 6; 15, 27; 17, 18; [6] 4, 6; 14, 6; 15, 27; 17, 18;
- amonitean** : (1665-1672 Ms. 4389) : „Ammoniter”: „Ammonite”
- amaniteanul** *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [1] 11, 1; 11, 1; 11, 2; 11, 10; [2] 11, 1; 11, 1; 11, 2; 11, 10; [3] 11, 1; 11, 1; 11, 2; 11, 10; [4] 23, 37; [5] 23, 36; [6] 23, 37;
- amurgi** : (1683-1686 Ms. 45) : v. IV: „sich in der Zeit der Abenddämmerung befinden”: „être pendant le soir”
- amurgind** *verb gerunziu* [1] 17, 16;
- amurgindu** *verb gerunziu* [2] 17, 16;
- an** : (XVI sec. PS. H.) : s. m.: „Jahr”: „an”
- a anilor** *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [5] 19, 34;
- ale anilor** *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [4] 19, 34;
- an** *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 1, 7; 1, 7; 7, 16; 7, 16; 29, 3; [2] 1, 7; 1, 7; 7, 16; 7, 16; 13, 1; 29, 3; [3] 1, 7; 1, 7; 7, 16; 7, 16; 29, 3; [4] 21, 1; [5] 21, 1; 21, 1; [6] 21, 1; 21, 1;
- ani** *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* 61x;
- anii** *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [1] 2, 8; [2] 2, 8; [6] 14, 26;
- anul** *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [3] 2, 8; [4] 11, 1; [5] 11, 1;
- anului** *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [6] 11, 1;
- un an** *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [1] 13, 1;
- apleca** : (1561 CORESI TE²) : v. I: „1. beugen, biegen, 2. säugen, stillen”: „1. pencher, plier, 2. nourrir, allaiter”
- ai plecat** *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [6] 22, 39;
- aplecă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 1, 23;
- au plecat** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 19, 14;
- plecat-au** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [6] 22, 10;
- plecă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 6, 16; 22, 10; [6] 8, 1;
- să plecă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [2] 24, 9; 28, 14; [4] 24, 20;
- se-au plecat** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [6] 15, 13;
- se plecă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 28, 14; [6] 24, 19;
- apoi** : (XVI sec. PS. H.) : adv.: „danach”: „après”
- apoi** *adv. de timp* [3] 2, 15; 12, 10; [4] 2, 26; 13, 16; 19, 12; 23, 1; 24, 25; [5] 2, 26; 13, 16; 19, 11; 19, 12; 23, 1; 24, 26; [6] 2, 22; 2, 26; 8, 7; 13, 16; 23, 1;
- aprinde** : (XVI sec. PS. H.) : v. III: „anzünden”: „allumer”
- aprindeți** *verb imp. 2 pl.* [4] 14, 30; [5] 14, 30;
- se aprinseră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [6] 22, 9; 22, 13;
- apri** : (XVI sec. PS. SCH.) : adj.: „angezündet, durch Feuer gereinigt”: „allumé, purifié par le feu”
- apri** *adj. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom. ac. neacc.* [6] 22, 31;
- aproape** : (XVI sec. PS. H.) : adv. (s. m.): „nahe, Mitmensch”: „près de, proche, le prochain”
- aproape** *adv. de loc* [1] 30, 26; [2] 28, 16; 30, 26; [3] 20, 21; [4] 5, 23; 15, 18; [5] 5, 23; 15, 18; 15, 18; 15, 23; [6] 5, 23;
- aproapele** *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [1] 10, 11; 14, 20; 20, 41; 28, 16; [2] 10, 11; 14, 20; 20, 41; 20, 41;
- aproapelui** *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [1] 15, 28; 28, 17; [2] 15, 28; 28, 17; [4] 2, 16; 2, 16; 12, 11; [5] 2, 16; 2, 16; 12, 11;
- aprod** : (1443 DERS) : s. m.: „Diener”: „serviteur”
- aprozilor** *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [3] 22, 17;
- aproopia** : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „nahen, nähern”: „approcher”
- ai apropiat** *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [4] 3, 34;
- ai apropiiat** *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [5] 3, 34;
- apropiat** *verb indicativ perfect compus 2 pl.* [5] 11, 20;
- apropie-te** *verb imp. 2 sg.* [4] 20, 16; [5] 20, 16;
- apropiiati-vă** *verb imp. 2 pl.* [3] 14, 38;
- apropiindu-să** *verb gerunziu* [1] 17, 41; [2] 17, 41; [5] 18, 25;
- apropiindu-se** *verb gerunziu* [4] 18, 25; [6] 18, 25;
- apropiindu-te** *verb gerunziu* [4] 1, 15; [5] 1, 15;
- m-am apropiat** *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [6] 1, 10;
- să apropiară** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 7, 10; [2] 7, 10; [3] 7, 10;
- să apropie** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 9, 18; 17, 40; 17, 48; 30, 21; [2] 9, 18; 17, 40; 17, 48; [3] 9, 18; [4] 10, 13; 19, 41; 20, 17; [5] 10, 13; 20, 17;
- să apropie** *verb indicativ prezent 3 sg.* [5] 19, 41;
- să apropiia** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [4] 15, 5; [5] 15, 5;
- să apropiie** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [2] 30, 21;
- să ne apropiem** *verb conjunctiv prezent 1 pl.* [1] 14, 30; [2] 14, 36; [3] 14, 36;

- să să apropie** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 13, 6; [2] 13, 6;
să se apropie *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [6] 20, 16;
se apropie *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 17, 48; [6] 20, 17;
se apropie *verb indicativ prezent 3 sg.* [3] 26, 3;
se apropiia *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 17, 41; [6] 15, 5;
se apropiară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [6] 20, 2;
se-au apropiat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 15, 12; 26, 4; 28, 16;
se-au apropiat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [6] 19, 41;
te apropiia *verb imp. 2 sg.* [3] 15, 6;
te vei apropia *verb viitor I indicativ 2 sg.* [4] 5, 23;
te vei apropiia *verb viitor I indicativ 2 sg.* [5] 5, 23;
v-ai apropiat *verb indicativ perfect compus 2 pl.* [4] 11, 21; 11, 22; 11, 22;
v-ați apropiat *verb indicativ perfect compus 2 pl.* [4] 11, 20; [5] 11, 21; 11, 22; 11, 22;
v-ați apropiat *verb indicativ perfect compus 2 pl.* [6] 11, 20; 11, 21; 11, 22; 11, 22;
- apuca** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. I: „1. (an)fassen, ergreifen, 2. erreichen, 3. gelingen, dazu kommen...”; „1. prendre, saisir, 2. obtenir, attraper, 3. réussir à faire qch.”
am apucat *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 17, 35; [2] 17, 35;
apuca *verb indicativ imperfect 3 sg.* [6] 15, 5;
apucam *verb indicativ imperfect 1 sg.* [3] 17, 35;
apucară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [4] 2, 16; [5] 2, 16; [6] 2, 16;
apucatu-au *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 22, 19; [5] 22, 19;
apucă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 15, 27; 20, 25; [2] 15, 27; 20, 25; [3] 17, 51; [4] 1, 11; 20, 9; 23, 21; [5] 1, 11; 23, 21; [6] 1, 11; 6, 6; 13, 11; 13, 14; 20, 9;
au apucat *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 22, 6; [5] 22, 6;
să apucă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 13, 11; 15, 5; [5] 13, 11; 15, 5;
să apuce *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [6] 6, 6;
se apucă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 15, 27;
va apuca *verb viitor I indicativ 3 sg.* [4] 15, 14; [5] 15, 14;
- apune** : (1561 CORESI TE²) : v. III: „untergehen, erlöschen”; „se coucher, s'éteindre”
apunea *verb indicativ imperfect 3 pl.* [4] 2, 24; [5] 2, 24;
va apune *verb viitor I indicativ 3 sg.* [4] 3, 35; [5] 3, 36; [6] 3, 35;
- apus** : (XVI sec. PS. H.) : s. n.: „1. (Sonnen) Untergang, 2. Abendland”; „1. couché, coucher (des astres), 2. occident, ouest”
apus *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [4] 2, 29; 4, 7; [5] 2, 29; 4, 7; [6] 2, 29; 4, 7;
apusul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [6] 2, 24;
- apă** : (1213 SUCIU) : s. f.: „Wasser”; „eau”
apa *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [4] 8, 3; 14, 14; 17, 21; [5] 8, 3; 14, 14; 17, 21; [6] 5, 20; 12, 27; 14, 14;
apă *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 7, 6; 9, 11; 30, 11; 30, 12; [2] 7, 6; 9, 11; 30, 11; 30, 12; [3] 7, 6; 9, 11; 26, 11; 26, 12; 30, 11; 30, 12; [4] 17, 20; 23, 15; 23, 16; [5] 17, 20; 23, 15; 23, 16; [6] 17, 21; 23, 15; 23, 16;
ape *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [4] 22, 17; [5] 22, 17; [6] 21, 10;
apei *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [1] 26, 11; 26, 12; 26, 16; [2] 26, 11; 26, 12; 26, 16;
apele *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [4] 5, 20; 21, 10; [5] 5, 20; 21, 10; [6] 22, 17;
apelor *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [4] 12, 27; 22, 12; [5] 12, 27; 22, 12; [6] 22, 12;
- apăra** : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „verhindern”; „empêcher”
au apărat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 25, 34;
- ara** : (1561 CORESI TE²) : v. I: „pflügen”; „labourer la terre”
ara *verb infinitiv prezent* [3] 14, 14;
să are *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [1] 8, 12; [2] 8, 12; [3] 8, 12;
- arafoth** : cuvânt ebraic cu sens neprecizat, probabil „orz”
arafoth *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [4] 17, 19; [5] 17, 19;
- aramă** : (1440 DIR) : s. f.: „Kupfer”; „cuivre”
aramă *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 17, 5; 17, 5; 17, 6; 17, 6; 17, 38; [2] 17, 5; 17, 5; 17, 6; 17, 6; 17, 38; [3] 17, 5; 17, 5; 17, 6; 17, 6; 17, 38; [4] 8, 8; 8, 8; 8, 10; 21, 16; 22, 35; [5] 8, 8; 8, 8; 8, 10; 21, 16; 22, 35; [6] 8, 8; 8, 8; 8, 8; 8, 10; 21, 16; 22, 34;
- arăta** : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „1. zeigen, weisen, 2. anzeigen, 3. berichten, 4. erfinden”; „1. montrer 2. déclarer, dénoncer, 3. rapporter, 4. inventer”
a arăta *verb infinitiv prezent* [1] 3, 7; 3, 21; [3] 3, 21;
ai arătat *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [6] 19, 6;
am arătat *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [3] 2, 27;
arătați *verb imp. 2 pl.* [1] 6, 2; [2] 14, 40;
arătă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 11, 27; [6] 22, 11;
arătându *verb gerunziu* [3] 2, 27;
a să arăta *verb infinitiv prezent* [2] 3, 7; 3, 21;
au arătat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [2] 9, 17;
să arată *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 20, 26; [2] 20, 26;
să arătă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 18, 8; [2] 18, 8; [4] 11, 27; [5] 11, 28;
să arăți *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [1] 28, 15; [2] 28, 15; [4] 7, 21;
să se arate *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [6] 17, 17;
se arăta *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 17, 16; 18, 8;
se arătă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 3, 21; [6] 11, 27;
se arătară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [6] 22, 16;
se-au arătat *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [3] 22, 6;
se va arăta *verb viitor I indicativ 3 sg.* [3] 1, 22;
va arăta *verb viitor I indicativ 3 sg.* [4] 15, 25; [5] 15, 25; [6] 15, 25;
voi arăta *verb viitor I indicativ 1 sg.* [2] 10, 8; 12, 23;
voiu arăta *verb viitor I indicativ 1 sg.* [1] 10, 8; 12, 23; 16, 3; [3] 10, 8; 16, 3; [6] 2, 22;

- vom arăta** *verb viitor I indicativ 1 pl.* [1] 14, 12; [2] 14, 12; [3] 14, 8;
- arătare** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Offenbarung”; „révélation”
arătare *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [4] 7, 23; [5] 7, 23; [6] 7, 17;
arătarea *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [6] 14, 20;
arătări *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 14, 40; 28, 6; 28, 15; [2] 28, 6; 28, 15; [6] 7, 23;
- arătură** : (1551-1553 ES) : s. f.: „Acker”; „labour”
arătura *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 8, 12; 22, 6; 31, 13; [2] 8, 12; 22, 6; 31, 13; [3] 8, 12; [6] 24, 17;
arătură *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 14, 14
arături *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [3] 14, 25;
- arc** : (XVI sec. PS. H.) : s. m.: „Bogen”; „arc”
arc *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [4] 22, 35; [6] 22, 34;
arcu *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [5] 22, 35;
arcul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [1] 2, 4; 18, 4; [2] 2, 4; 18, 4; [3] 2, 4; 18, 4; [4] 1, 22; [5] 1, 22;
- arcaș** : (1650 ANON. CAR.) : s. m.: „Schütze”; „tireur d'arc”
arcaș *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [1] 31, 3; [2] 31, 3;
- archian** : (1683-1686 Ms. 45) : s. m.: „Arachiter”; „Arkite”
arahitean *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [6] 15, 32;
- arde** : (XVI sec. PS. H.) : v. III: „(ver-, ab-, nieder-)brennen”; „brûler”
am ars *verb indicativ perfect compus 1 pl.* [3] 30, 14;
am arsu *verb indicativ perfect compus 1 pl.* [1] 30, 14; [2] 30, 14;
ardeti *verb imp. 2 pl.* [6] 14, 30;
ars-au *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 14, 30; [6] 14, 30;
arsără *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 31, 12;
arseră *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [2] 31, 12; [3] 30, 1; 31, 12; [6] 14, 30;
au ars *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 14, 30; 14, 31; [6] 14, 31;
au arsu *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [5] 14, 30; 14, 30; 14, 31;
au arsu *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 30, 1; [2] 30, 1;
să ardă *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [5] 5, 21;
să arză *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [6] 5, 21; [4] 5, 21;
va arde *verb viitor I indicativ 3 sg.* [5] 23, 7;
vor arde *verb viitor I indicativ 3 pl.* [4] 23, 7; [5] 23, 7; [6] 23, 7;
- ardere** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. f.: „1. Brennen, Verbrennen, 2. Opfertgabe”; „1. action de brûler, 2. sacrifice”
ardere *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 6, 14; 6, 15; 7, 9; 10, 8; 13, 9; 13, 10; 13, 12; 15, 13; [2] 6, 14; 6, 15; 7, 9; 10, 8; 13, 9; 15, 13; 15, 22; [3] 6, 14; 6, 15; 7, 9; 13, 9; 13, 9; 13, 12; 15, 12; [4] 6, 17; 23, 7; 24, 22; 24, 24; 24, 25; [5] 24, 23; 24, 25; [6] 24, 21;
- arderea** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 7, 10; [2] 7, 10; 13, 9; 13, 10; 13, 12; [3] 7, 10; 13, 10;
arderele *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [4] 8, 18;
arderi *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 13, 9; 15, 22; [5] 6, 17; 24, 26;
arderile *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [3] 10, 8; 15, 22; [5] 6, 18; [6] 6, 18; 24, 23; 24, 24;
- argat** : (1645 NEAGOE ÎNV.) : s. f.: „Magd”; „servante”
argata *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 25, 41;
- argea** : (1604 DOC.) : s. f.: „Dach”; „terrasse”
argeliu *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [5] 16, 22;
- argint** : (XVI sec. PS. H.) : s. n.: „Silber”; „argent”
argint *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [1] 2, 36; 9, 8; [2] 9, 8; [3] 9, 8; [4] 8, 10; 8, 11; 18, 11; 18, 12; 21, 4; 24, 24; [5] 18, 11; [6] 8, 10; 8, 11; 18, 11; 18, 12; 21, 4; 24, 23;
argintu *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [2] 2, 36; [5] 8, 10; 18, 12; 21, 4; 24, 25;
argintul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [5] 8, 11;
- arie** : (1561 CORESI TE²) : s. f.: „Femme”; „aire”
aria *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [4] 24, 16; 24, 18; 24, 24;
arie *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [6] 24, 24;
ariei *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [1] 19, 22;
ariia *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [4] 24, 21; [5] 6, 6; 24, 17; 24, 19; 24, 22; 24, 25; [6] 6, 6; 24, 15; 24, 20; 24, 23;
ariile *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [1] 23, 1; [2] 23, 1; [4] 6, 6;
- arină** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Sand”; „sable”
arina *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [2] 13, 5; [5] 17, 11;
- aripă** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. f.: „Flügel, Fittich”; „aile, abri”
aripile *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [4] 22, 11; [5] 22, 11; [6] 22, 11;
- arm** : (1650 ANON. CAR.) : s. n.: „Schulter”; „épaule”
armul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [2] 9, 24; [3] 9, 24;
- armă** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Waffe”; „arme”
arma *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 14, 1; 14, 6; 14, 7; 14, 12; 14, 12; 14, 13; 14, 14; 14, 17; 15, 12; 16, 21; 17, 7; 17, 41; 31, 4; 31, 4; 31, 5; 31, 6; [6] 23, 18; 23, 21;
armă *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 13, 20; 15, 7;
arme *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [3] 17, 39; 17, 39; 17, 39; 31, 9; [6] 24, 9;
armeile *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [1] 17, 7; 2, 17, 7; [3] 17, 54; 20, 40; 25, 3; 31, 10; [4] 2, 21; 5, 2; 21; [6] 1, 27; 2, 21; 8, 7; 18, 15; 21, 16; 23, 30;
- ars** : (1514 DăRS) : adn. „arabesc”; „arabe”

- arsă** *verb conjugativ perfect simplu 3 sg. nom. ac. acc.* [1] 30, 31; [2] 30, 31; [3] 30, 31;
- aruceu** (1665-1672 Ms. 4389) : s. f. „Haranter”
H. g. r.
- aruceul** *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [5] 23, 11;
aruchiul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [4] 23, 11;
aruchiul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [6] 23, 11;
- arunca** (XV¹sec. PS. H.) : v. I. „werfen” „lancer”
arunca *verb indicativ imperfect 3 sg.* [6] 16, 6;
aruncară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 14, 42;
[4] 20, 18; [5] 18, 17; 20, 22; [6] 20, 22;
aruncati *verb imp. 2 pl.* [3] 14, 42;
aruncă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 17, 49; [4]
18, 17; 20, 22; [6] 18, 17; 20, 12;
aruncînd *verb conjunctiv* [6] 16, 13;
au aruncat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 11;
[1] 11, 22; 20, 12; [5] 11, 21; 11, 22; 20, 12; [6] 11, 21;
11, 22;
să arunca *verb viitor I indicativ 3 sg.* [5] 20, 21;
se arunca *verb viitor I indicativ 3 sg.* [6] 20, 21;
va arunca *verb viitor I indicativ 3 sg.* [4] 20, 21;
- aruncare** (1683-1686 Ms. 45) : s. f. „Wurf” : „lancerent”
aruncări *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 14;
[4] 11, 11, 11;
- asculta** (XVI¹sec. PS. H.) : v. I. „1. (an)hören, 2. lauschen, 3. gehercher” : „1. 2. écouter, 3. obeitr”
ai ascultat *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [1] 19;
28, 18; [2] 15, 19; 28, 18; [3] 15, 19; 28, 18;
am ascultat *verb indicativ perfect compus I sg.* [1] 15;
20, 15, 24; 28, 21; [2] 15, 20; 15, 24; 28, 21; [3] 15, 1;
15, 20, 15, 24; 25, 35; 28, 21;
ară asculta *verb cond-opt. prezent 3 sg.* [3] 30, 24;
asculta *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 2, 25; [2] 2, 25;
[6] 12, 18;
ascultară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 2, 25;
ascultati *verb imp. 2 pl.* [1] 22, 7; [2] 22, 7; [3] 22, 7;
asculta-voiu *verb viitor I indicativ I sg.* [6] 20, 17;
ascultă *verb imp. 2 sg.* [1] 8, 7; 8, 9; 8, 22; 15, 1; 22;
[2] 25, 24; 28, 22; [2] 18, 7; 8, 9; 8, 22; 15, 1; 22, 12; 25;
27; 28, 22; [3] 8, 7; 8, 9; 8, 22; 15, 1; 17, 34; 28, 22; [4]
20, 7; [5] 20, 17; [6] 20, 17;
ascultă *verb conjugativ perfect simplu 3 sg.* [1] 1, 13; 7, 9;
18, 23; [2] 1, 13; 7, 9; 28, 23; [3] 7, 9; 19, 6; [4] 21, 14;
5, 21; 14; 24, 26; [6] 21, 14; 24, 25;
ascultă *verb conjugativ prezent 3 sg.* [1] 3, 10; [2] 3, 10;
[3] 28, 15;
asculte *verb conjugativ prezent 3 sg.* [1] 26, 19; [2] 26,
19;
asculti *verb conjugativ prezent 2 sg.* [3] 24, 10;
au ascultat *verb conjugativ perfect compus 3 pl.* [4] 12,
18; 22, 42; 22, 45; [5] 22, 45;
au ascultat *verb conjugativ perfect compus 3 sg.* [1] 28,
15; 28, 21; [2] 28, 15; 28, 21; [3] 28, 21; [5] 12, 18; 22,
42; [6] 14, 22; 19, 25;
să asculte *verb conjugativ prezent 3 sg.* [1] 8, 19; [2] 8,
9; [3] 8, 19; 26, 19; 28, 23; [4] 13, 14; 13, 17; [5] 13, 14;
[3] 7, 6; 13, 14; 13, 17;
- să asculti** *verb conjugativ prezent 2 sg.* [3] 15, 22;
va asculta *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 8, 18; 30, 24;
28, 18; 30, 24; [3] 8, 18; [4] 14, 16; [5] 14, 16;
veți asculta *verb viitor I indicativ 2 pl.* [1] 12, 14; 12,
5; [2] 12, 14; 12, 15; [3] 12, 4; 12, 15;
- ascultare** (XVI¹sec. CV¹) : s. f. „Gehorsam” : „obéissance”
ascultarea *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 15,
1; [2] 15, 22; [3] 15, 22; [4] 2, 36; [5] 22, 36;
- ascunde** : (XVI¹sec. PS. H.) : v. III. „1. verbergen, 2. verstecken, 2. verheimlichen” : „1. cacher, 2. dissimuler”
ai ascunsu *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [2] 20, 19;
ară ascunde *verb cond-opt. prezent 3 sg.* [3] 20, 2;
ascunde *verb imp. 2 sg.* [3] 3, 17;
ascunde *verb indicativ prezent 3 sg.* [3] 20, 2;
ascunse *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 3, 18;
ascunsu *verb participiu sg. n. sc.* [4] 17, 9; [5] 17, 9;
[6] 17, 9;
ascunși *verb participiu pl. masc.* [3] 23, 26;
au ascuns *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 3, 18;
[4] 19, 4;
au ascunsu *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [2] 3, 18;
au ascunsu *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [5] 19, 4;
mă voi ascunde *verb viitor I indicativ I sg.* [2] 20, 5;
mă voiu ascunde *verb viitor I indicativ I sg.* [1] 20, 5;
[3] 20, 5;
s-au ascuns *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 23, 19;
s-au ascuns *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 14, 11;
s-au ascunsu *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [2] 14, 11;
să ascunde *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 23, 23; [2]
23, 23;
să ascundea *verb indicativ imperfect 3 pl.* [1] 14, 22; [2]
14, 22;
să ascundză *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [2] 20, 2;
să ascundzi *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [5] 14, 18;
să ascunsă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [2] 20, 24;
să ascunde *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 13, 6;
20, 24; [2] 13, 6;
să ascunză *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 20, 2;
să ascunzi *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [1] 3, 17; [2] 3,
7; [3] 3, 17; 19, 2; [4] 14, 18; [6] 14, 18;
să va ascunde *verb cond-opt. prezent 3 sg.* [5] 18, 13;
se ascunde *verb indicativ prezent 3 sg.* [3] 23, 23;
se ascunse *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 20, 24;
[4] 17, 19;
se ascunseră *verb indicativ perfect compus I sg.* [3] 13, 6;
se fusese ascuns *verb indicativ mepf. 3 pl.* [3] 14, 11;
4, 22;
te-ai ascuns *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [1] 20, 19;
te ascunde *verb imp. 2 sg.* [1] 19, 2; [2] 19, 2;
te vei ascunde *verb viitor I indicativ 2 sg.* [3] 20, 19;
va ascunde *verb viitor I indicativ 3 sg.* [4] 18, 13; [6]
18, 13;
vei ascunde *verb viitor I indicativ 2 sg.* [1] 3, 17; [2] 3,
17; [3] 3, 17;
- ascundere** (1650 H²) : s. f. „Verstecken” : „cachette”
ascunderea *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [4] 22,
12; [5] 22, 12;

ascuns : (XVI sec. PS. H.) : adj. s. n.: „1. verborgen, heimlich, insgeheim, Geheimnis, 2. versteckt, heimlich, Versteckt“: „1. occulte, secrètement, énigme, 2. caché, en cachette, cachette“

ascuns *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 10, 22; 19, 2; 24, 6; 26, 5; [2] 10, 22; [3] 10, 22; 19, 2; 19, 3; 23, 19; 26, 1;

ascuns *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [1] 18, 22; [3] 12, 3; 24, 6; 26, 5; [4] 12, 12; [6] 4, 6;

ascunsu *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [2] 19, 2; 23, 19;

ascunsu *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [2] 18, 22; 26, 5; [5] 12, 12;

ascunși *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom. ac. neacc.* [3] 23, 26;

ascuți : (XVI sec. PS. H.) : v.IV. : „anregen“: „provoquer“
voiu ascuți *verb viitor I indicativ I sg.* [6] 12, 14;

ascuțit : (XVI sec. PS. H.) : adj.: „scharf“: „pointu“
ascuțit *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. acc.* [6] 23, 6;

aseară : (1550 HC) : adv. : „gestern abend“: „hier soir“
aseară *adv. de timp* [3] 14, 24;

asemănare : (1683 SICR. DE AUR) : s.f.: „1. Vergleich, 2. Ähnlichkeit“: „1. comparaison, 2. ressemblance“

asămănare *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [2] 6, 4; 6, 5;

asămănarea *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 6, 5; 6, 5;

asămănările *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [1] 6, 11; [2] 6, 11;

asemenea : (XVI sec. PS. H.) : adv.: „gleich“: „pareil“
asēmene *adv.* [1] 10, 24; [4] 9, 8; [5] 9, 8;

asēmenea *adv.* [2] 10, 24;

asonean : (1665-1672 Ms. 4389) : cuvînt ebraic, cu sens neprecizat.

asoneanul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [4] 23, 8; [6] 23, 8;

asonianul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [5] 23, 8;

asothean : (1683-1686 Ms. 45) : s. m.: „Husathiter“: „de Husa“

asotheanul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [4] 23, 27; [5] 23, 27;

astăzi : (XVI sec. PS. H.) : adv.: „heute“: „aujourd'hui“

astădzi *adv. de timp* 72x;

astăz *adv. de timp* [1] 9, 20; 11, 13; 14, 45; 17, 10; 17, 45; [3] 9, 20;

astăzi *adv. de timp* 146x;

astruca : (1640 URECHE) : v.I: „begraben, bestatten“: „enterrer“

astrucară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [4] 2, 31; 3, 32; [5] 3, 32;

astrucă *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [5] 2, 32;

at astrucat *verb indicativ perfect compus 2 pl.* [4] 2, 5;

ati astrucat *verb indicativ perfect compus 2 pl.* [5] 2, 5;

asupra : (XVI sec. PS. SCH.) : prep.: „1. gegen, 2. über, 3. oberhalb“: „1. vers, 2. sur, 3. au dessus“

asupra *prep.* 219x;

asupră *prep.* [1] 17, 35; [2] 17, 35; [4] 24, 12; [5] 24, 12; [6] 17, 9; 17, 12; 20, 10;

asupri : (1581 CORESI OMIL.) : v.IV: „unterdrücken“: „opprimer“

ai asuprit *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [1] 12, 4; [2] 12, 4; [3] 12, 4;

am asuprit *verb indicativ perfect compus I sg.* [1] 12, 3; [2] 12, 3;

asurzi : (1632 EUSTR. PRAV.) : v.IV: „schweigen“: „taire“

asurdzêste-te *verb imp. 2 sg.* [5] 13, 20;

asurdziți *verb indicativ prezent 2 pl.* [5] 19, 10;

asurzêste-te *verb imp. 2 sg.* [4] 13, 20;

așa : (XVI sec. PS. H.) : adv. : „so“: „ainsi, de la sorte“

așa *adv.* 197x;

așdodean : (1665-1672 Ms. 4389) : s. m.: „von Asdod“: „Ashdodites“

azotêni *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [2] 5, 4; [3] 5, 5;

azotênii *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [1] 5, 3; [2] 5, 3; [3] 5, 3;

azotênilor *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [3] 5, 5;

așeza : (XVI sec. CV²) : v.I: „1. stellen, 2. setzen, 3. sitzen“: „1. placer, 2. (s') asseoir“

am așăzat *verb indicativ perfect compus I sg.* [1] 29, 10;

am așezat *verb indicativ perfect compus I sg.* [2] 29, 10;

aședzați-vă *verb imp. 2 pl.* [2] 12, 7;

așezati-vă *verb imp. 2 pl.* [1] 12, 7;

așăzară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [6] 10, 8;

așăză *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 30, 21;

așăzîndu *verb gerunziu* [6] 22, 33;

ne vom așeza *verb viitor I indicativ I pl.* [1] 16, 11; [2] 16, 11;

să așaze *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 5, 11;

să așăză *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 3, 10;

să aședză *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [2] 3, 10;

să așêdze *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [2] 5, 11;

voi aședza *verb viitor I indicativ I sg.* [5] 9, 7;

voiu așăza *verb viitor I indicativ I sg.* [4] 9, 7;

așezare : (1563 CORESI PRAXIU) : s. f.: „Wache“: „poste“

așăzarea *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 13, 23;

așezarea *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 14, 4; [2] 13, 23; 14, 4;

așijderea : (XVI sec. CV²) : adv. : „lebenso“: „de la sorte“

așijderea *adv.* [6] 3, 19;

aștepta : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „erwarten, harren“: „attendre“

- asteaptă** *verb imp. 2 sg.* [1] 20, 11; [2] 20, 11;
asteptă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 13, 8;
să aștepti *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [3] 10, 8;
- asterne** (1551-1553 FS) : v. III: „1. das Bett machen, 2. fechten” („1. préparer le lit, 2. asséoir”)
au asternut *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 9, 25; [2] 9, 25; [3] 9, 25; [4] 21, 10; [5] 21, 10; [6] 21, 10;
- asternut** (XVI sec. PS, H.) : s. n.: „Bettzeug”; „lit, draps”
asternut *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [4] 4, 5; 13, 10; [5] 13, 10;
asternutul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [4] 11, 2; 11, 13; 13, 5; [5] 4, 5; 11, 3; 11, 14; 13, 5; [6] 11, 2; 11, 13;
asternuturi *subst. comun neutru pl. nom. ac. neacc.* [6] 17, 28;
- atinge** (XVI sec. PS, H.) : v. III: „1. berühren, 2. treffen”; „toucher”
a atinge *verb infinitiv prezent* [5] 14, 10; [6] 14, 10;
a să atinge *verb infinitiv prezent* [4] 14, 10;
atingă-să *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [5] 5, 8;
atingă-se *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 5, 8;
au atinsu *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 10, 26; [2] 10, 26;
s-au atins *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 6, 9;
s-au atinsu *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [2] 6, 9;
se-au fost atins *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 6, 9;
- atotputernic** : (1581-1582 PO) : adj.: „allmächtig”; „toutpuissant”
atotputernic *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [6] 7, 8;
atotputernicul *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. acc.* [6] 5, 10;
- atottiitor** : (1570 CORESI LIT.) : adj.: „allbeherrschend”; „toutpuissant”
atottiitoriul *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. acc.* [4] 7, 26; [6] 7, 26; 7, 27;
- atunci** : (XVI sec. PS, H.) : adv.: „dann, damals”; „alors, lors”
atuncea *adv. demonstr.* [1] 25, 34;
atuncea *adv. demonstr.* [1] 2, 16; 6, 3; [2] 2, 16; 6, 3; 25, 34; [4] 2, 27; 5, 24; [5] 2, 27; 5, 24;
atuncea *adv. de timp* [4] 5, 24; 15, 34; 15, 37; 21, 17; 21, 18; 23, 14; 23, 14; 23, 15; [5] 5, 24; 15, 34; 15, 37; 21, 17; 21, 18; 23, 14; 23, 14; 23, 15;
atunci *adv. demonstr.* [3] 20, 15; [6] 5, 24; 11, 21; 19, 6;
atunci *adv. de timp* [3] 1, 17; 6, 3; 6, 6; 6, 7; 13, 7; 15, 34; 16, 16; 18, 29; 31, 1; [6] 5, 6; 5, 24; 6, 23; 10, 5; 11, 4; 13, 22; 15, 34; 15, 37; 20, 3; 21, 17; 21, 21; 23, 14; 23, 16; 23, 19;
- atita** (XVI sec. CV²) : adv. pron.: „se viel”; „avant”
atita *adv.* [3] 1, 5; [6] 7, 18; 13, 2;
atita *pron. nehot. masc. sg. nom. ac.* [6] 12, 8;
- atita** (1581-1582 PO) : v. I: „1. Feuer anfachen, 2. erregen”; „entlammer”
a se atita *verb infinitiv prezent* [6] 24, 1;
au atitat *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 22, 9; 22, 13;
s-au atitat *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [5] 22, 9; 22, 13;
să să atite *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 24, 1; [5] 3, 1;
- au** : (XVI sec. PS, H.) : adv. conj.: „1. oder, 2. denn”; „1. ou, 2. est-ce que”
au *adv.* 153x;
au *conjunctiv coord.* [1] 6, 12; 14, 6; 14, 6; 14, 6; 20, 2; 21, 8; 24, 15; 26, 10; 27, 9; [2] 6, 12; 14, 6; 14, 6; 14, 40; 20, 2; 21, 8; 24, 15; 26, 10; 27, 9; [3] 24, 15; [4] 2, 19; 2, 21; 17, 6; 17, 9; 19, 35; 19, 42; 21, 4; 24, 13; 24, 13; [5] 1, 19; 2, 21; 3, 35; 17, 6; 17, 9; [6] 7, 6; 19, 41;
- aur** : (XVI sec. PS, H.) : s. n.: „Gold”; „or”
aur *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [1] 6, 4; 6, 4; 6, 8; 6, 11; 6, 15; 6, 17; 6, 18; [2] 6, 4; 6, 4; 6, 8; 6, 11; 6, 15; 6, 17; 6, 18; [3] 6, 4; 6, 4; 6, 8; 6, 11; 6, 15; 6, 17; 6, 18; [4] 1, 24; 8, 7; 8, 10; 8, 11; 12, 30; 21, 4; [5] 1, 24; 8, 7; 8, 10; 12, 30; 21, 4; [6] 1, 24; 8, 7; 8, 10; 8, 11; 12, 30; 21, 4;
aurul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [5] 8, 11;
- auz** : (XVI sec. PS, H.) : s. n.: „1. Gehör, 2. Nachricht”; „1. ouïe, 2. nouvelle”
audzul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [2] 2, 24; [5] 13, 30; 22, 45;
audzurile *subst. comun neutru pl. nom./ac. acc.* [2] 2, 24; [5] 23, 23;
auz *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [3] 2, 24;
auzul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [1] 2, 24; 11, 4; [3] 11, 4; 18, 23; [4] 13, 30; 22, 45; [6] 22, 44;
- auzi** : (1521 NF CȘU) : v. IV: „hören”; „ouïr, entendre”
a audzi *verb infinitiv prezent* [2] 15, 22; [5] 14, 17;
a auzi *verb infinitiv prezent* [1] 15, 22; [4] 14, 17;
am audzit *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [2] 12, 1; 25, 7; [5] 7, 22;
am auzit *verb indicativ perfect compus 1 pl.* [6] 7, 22; 18, 12;
am auzit *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 12, 1; 25, 7; [3] 2, 24; [4] 7, 22;
au audzit *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [2] 7, 7; 14, 22;
au audzit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [2] 2, 22; 13, 4; 23, 10; 23, 11;
au audzit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [5] 18, 5;
au auzit *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 7, 7; 14, 22; [3] 7, 7;
au auzit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 2, 22; 13, 4; 23, 10; 23, 11; [3] 23, 11; [4] 19, 2; 18, 5;
aud *verb indicativ prezent 3 pl.* [1] 7, 7; 13, 3; [2] 7, 7; 13, 3; [3] 7, 7;
aude *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 3, 9; [2] 3, 9; [3] 3, 9; 3, 10; [4] 17, 9; [5] 17, 9;

audzi verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. [2] 4, 14; 4, 19; 8, 21; 11, 6; 17, 11; 17, 23; 17, 28; 19, 6; 22, 6; 24, 10; 25, 4; 25, 39; [5] 3, 28; 4, 1; 5, 17; 8, 9; 10, 7; 11, 27; 13, 21;

audzi-voi verb *viitor I indicativ* 1 sg. [5] 19, 35;

audziia verb *indicativ imperfect* 3 sg. [2] 23, 25;

audzind verb *gerunziu* [2] 23, 10;

audziră verb *indicativ perfect simplu* 3 pl. [2] 4, 6; 22, 1; 31, 11; [5] 5, 17;

audzit verb *participiu sg. masc* [2] 9, 27;

audzit-am verb *indicativ perfect compus* 1 sg. [2] 25, 35;

audziți verb *imp. 2 pl.* [5] 20, 16; 20, 16;

audzu verb *indicativ prezent* 1 sg. [2] 2, 23; 2, 24; 2, 24; 15, 14;

au fost audzit verb *indicativ perfect compus* 3 sg. [1] 14, 27;

au fostu audzit verb *indicativ perfect compus* 3 sg. [2] 14, 27;

auz verb *indicativ prezent* 1 sg. [1] 2, 24; [3] 15, 14; [5] 20, 17;

auză verb *conjunctiv prezent* 3 sg. [4] 19, 37;

auzi verb *imp. 2 sg.* [3] 22, 12;

auzi verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. [1] 4, 14; 4, 19; 8, 21; 11, 6; 17, 11; 17, 23; 17, 28; 19, 6; 22, 6; 23, 25; 25, 4; 25, 39; [3] 2, 22; 4, 14; 4, 19; 8, 21; 11, 5; 11, 6; 13, 4; 17, 28; 22, 6; 23, 9; 23, 25; 25, 4; 25, 39; [4] 4, 1; 3, 28; 5, 17; 8, 9; 10, 7; 11, 26; 13, 21; [6] 3, 28; 4, 1; 5, 17; 8, 9; 11, 26; 13, 21;

auzi verb *indicativ prezent* 2 sg. [1] 24, 10;

auziia verb *indicativ imperfect* 3 sg. [1] 1, 13; [3] 2, 26; 17, 23;

auzind verb *gerunziu* [1] 23, 10; [3] 17, 11;

auziră verb *indicativ perfect simplu* 3 pl. [1] 4, 6; 22, 1; 31, 11; [3] 4, 6; 13, 3; 22, 1; 31, 11; [4] 5, 17; [6] 18, 5; 19, 2; 22, 44;

auzise verb *indicativ mcpf. 3 sg.* [3] 14, 27;

auziț verb *indicativ prezent* 2 pl. [4] 20, 16; 20, 16;

auzit verb *participiu sg. masc.* [1] 9, 27; [3] 9, 27;

auzit-am verb *indicativ perfect compus* 1 sg. [1] 25, 35; [3] 25, 7;

auzit-au verb *indicativ perfect compus* 3 sg. [3] 23, 10;

auziți verb *imp. 2 pl.* [6] 20, 16; 20, 16;

auzi-voiu verb *viitor I indicativ* 1 sg. [4] 19, 35; [6] 19, 34;

auzu verb *indicativ prezent* 1 sg. [1] 2, 23; 2, 24; 15, 14; [4] 20, 17;

neaudzind verb *gerunziu* [2] 10, 27;

să audză verb *conjunctiv prezent* 3 sg. [5] 15, 3;

să audziia verb *indicativ imperfect* 3 sg. [2] 1, 13;

să audziră verb *indicativ perfect simplu* 3 pl. [2] 17, 31;

să auză verb *conjunctiv prezent* 3 pl. [3] 13, 3;

să auză verb *conjunctiv prezent* 3 sg. [4] 15, 3; [6] 15, 3; 23, 23;

să auzi verb *conjunctiv prezent* 2 sg. [3] 25, 24;

să auziră verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. [1] 17, 31;

se auziia verb *indicativ imperfect* 3 sg. [3] 1, 13;

se auziră verb *indicativ perfect simplu* 3 pl. [3] 17, 31;

va audzi verb *viitor I indicativ* 3 sg. [2] 3, 11; 16, 2; [5] 16, 21; 17, 9; 22, 7;

va auzi verb *viitor I indicativ* 3 sg. [1] 3, 11; 16, 2; [3] 3, 11; 16, 2; [4] 16, 21; 17, 9; 22, 7; [6] 14, 16; 22, 7; 22, 41;

vei audzi verb *viitor I indicativ* 2 sg. [5] 5, 24; 15, 35;

vei auzi verb *viitor I indicativ* 2 sg. [4] 5, 24; 15, 35; [6] 5, 24; 15, 35;

veț auzi verb *viitor I indicativ* 2 pl. [4] 15, 36;

veți audzi verb *viitor I indicativ* 2 pl. [5] 15, 10; 15, 36;

veți auzi verb *viitor I indicativ* 2 pl. [4] 15, 10; [6] 15, 10; 15, 36;

vom audzi verb *viitor I indicativ* 1 pl. [5] 17, 5;

vom auzi verb *viitor I indicativ* 1 pl. [4] 17, 5; [6] 17, 5;

vor auzi verb *viitor I indicativ* 3 pl. [6] 16, 21; 17, 9;

auzire : (XVI sec. PS. SCH.) : s. f.: „Nachricht”: „nouvelle”
auzirile subst. comun fem. pl. nom./ac. acc. [1] 2, 24; [4] 23, 23;

avea : (1521 NEACȘU) : v. II: „haben”: „avoir”
ai verb *indicativ prezent* 2 sg. [3] 16, 11; [6] 15, 35;

are verb *indicativ prezent* 3 sg. [6] 14, 22;

aș fi avut verb *cond.-opt. perfect* 1 sg. [3] 21, 15;

au avut verb *indicativ perfect compus* 3 sg. [6] 14, 6;

avea verb *indicativ imperfect* 3 sg. [3] 1, 2; 14, 34; 14, 49; 17, 5; 17, 6; 17, 12; 17, 22; 17, 40; 17, 50; 25, 2; 25, 36; 25, 43; 28, 24; [6] 4, 4; 9, 11; 9, 12; 12, 2; 12, 3; 13, 1; 13, 3; 15, 2; 21, 20;

avînd verb *gerunziu* [1] 23, 6; [2] 23, 6; [3] 23, 6;

avusêse verb *indicativ mcpf. 3 pl.* [3] 13, 21;

să aibi verb *conjunctiv prezent* 2 sg. [3] 10, 1;

să aveți verb *conjunctiv prezent* 2 pl. [3] 29, 10;

va avea verb *viitor I indicativ* 3 sg. [6] 15, 4;

avere : (1581 CORESI OMIL.) : s. f.: „Vermögen”: „fortune”
avêrea subst. comun fem. sg. nom./ac. acc. [1] 16, 7; [2] 16, 7;

azimă : (XVI sec. CV²) s. f.: „ungesäuertes Brot”: „azyme”
azimă subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc. [2] 28, 24;

azime subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc. [1] 28, 24;

B

ba : (XVI sec. CV²) : adv.: „1. doch, nein. 2. bald... bald”:
 „1. si, non. 2. tantôt... tantôt”

ba adv. neg. [1] 2, 16; 17, 43; [2] 17, 43; [3] 1, 15; 2, 16; 10, 19; 12, 12; 14, 37; 16, 11; 20, 9; 22, 15; 23, 11; 26, 9; 30, 8; 30, 23; [4] 13, 16; [6] 12, 23; 13, 12; 13, 16; 13, 25; 16, 18; 17, 6; 18, 3; 20, 20; 20, 20;

baalim : (1665-1672 Ms. 4389) : s. m.: (cuvînt ebraic) „die Baalim”: „les Baals”

vaalimi subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc. [1] 12, 10;

valemi subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc. [1] 7, 4; [3] 7, 4;

bahurimean : (1665-1672 Ms. 4389) : s. m.: „Barhumiter”:
 „de Bahurim”

varsamiteanul subst. comun masc. sg. nom. ac. acc. [4] 23, 31; [5] 23, 31; [6] 23, 31;

baie : (1402 DRH) : s. f.: „Bad”: „bain”

baia subst. comun fem. sg. nom./ac. acc. [6] 8, 8;

- bale** (1529 G. FLEX.) : s. f. „Geifer” „salive”
balele *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [1] 21, 13; [2] 7, 13; [3] 21, 13;
- ban** (1413 DERV) : s. m. „Pfenning” „piece”
ban *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [3] 2, 36;
un ban *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [1] 2, 36; [2] 2, 36;
- banită** (1490 BGI) : s. f. „Scheffel” „mesure”
banite *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [3] 1, 24;
- barbă** (1436 DERV) : s. f. „Bart” „barbe”
barba *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 21, 13; [2] 21, 13; [4] 20, 9; [5] 20, 9; [6] 19, 23;
barbă *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 21, 13; [6] 20, 9;
barbele *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [4] 10, 4; 10, 5; [5] 10, 4; 10, 5; [6] 10, 4; 10, 5;
- bate** : (XVI sec. PS. H.) : v. III: „1. schlagen, 2. kämpfen, 3. abschwefeln” „1. battre, 2. combattre, 3. divaguer, s'écarter”
a să bate *verb infinitiv prezent* [4] 2, 28; [5] 2, 28;
au bătut *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 4, 8; [2] 4, 8; [3] 4, 8; 31, 10;
au bătut *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 8, 10; [5] 8, 10;
a vă bate *verb infinitiv prezent* [4] 11, 20; [5] 11, 21; [6] 2, 28;
bat *verb indicativ prezent 3 pl.* [1] 23, 1; 31, 2; [2] 23, 1; 28, 15; 31, 2;
bate *verb imp. 2 sg.* [1] 18, 17; [2] 18, 17;
bate *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 1, 8; [2] 1, 8;
bătea *verb indicativ imperfect 3 pl.* [1] 11, 11; [2] 11, 11;
bătea *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 14, 47; 17, 36; 27, 9; [2] 14, 47; 17, 36; 27, 9; [3] 27, 9;
bătînd *verb gerunziu* [4] 1, 1; [5] 1, 1;
bătîndu-să *verb gerunziu* [1] 17, 19; [2] 17, 19;
bătu *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 19, 8; [2] 19, 8; [3] 4, 3; [6] 8, 2; 8, 3; 10, 18; 11, 1; 23, 10;
bătură *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 30, 1; [6] 23, 12;
bătuse *verb indicativ mpt. 3 pl.* [6] 21, 12;
își bătu *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 17, 42;
ne vom bate *verb viitor I indicativ I pl.* [1] 17, 10; [2] 17, 10;
s-au bătut *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 12, 9; [2] 12, 9;
să bat *verb conjunctiv prezent I sg.* [1] 29, 8; [2] 29, 8;
să bată *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [1] 28, 1; 29, 11; [2] 29, 11; [3] 4, 1; 28, 1;
să bată *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [3] 17, 8; 17, 10;
să bați *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [1] 17, 33; [2] 17, 33; [3] 17, 33; 18, 17;
să bătea *verb indicativ imperfect 3 pl.* [4] 11, 17; [5] 11, 18;
să vă bateți *verb conjunctiv prezent 2 pl.* [3] 4, 9; [4] 11, 22; [5] 11, 23; [6] 11, 22;
se bate *verb infinitiv prezent* [3] 17, 9;
se bătea *verb indicativ imperfect 3 pl.* [3] 17, 19; 31, 1;
și bătu *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 6, 16;
și bătuse *verb indicativ perfect 3 sg.* [6] 3, 22;
- va bate** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 8, 20; 25, 28; [2] 8, 20; 25, 28; [3] 8, 20; 25, 28;
vei bate *verb viitor I indicativ 2 sg.* [1] 15, 18; [2] 15, 18;
- batjocori** : (1560 BRATU) : v. IV: „1. verspotten, verhöhnen, 2. beschimpfen” „1. se moquer de, tourner en dérision, 2. insulter”
au batjocurit *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [2] 6, 6;
au batjocurit *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 6, 6;
badjocorești *verb indicativ prezent 2 sg.* [3] 17, 45;
badjocori *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 23, 9;
badjocoriia *verb indicativ imperfect 3 pl.* [3] 10, 27;
batjocori *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 17, 42;
va fi badjocorit *verb indicativ viitor I 3 sg.* [3] 2, 30;
vor batjocuri *verb viitor I indicativ 3 pl.* [2] 31, 4;
vor batjocori *verb viitor I indicativ 3 pl.* [1] 31, 4;
- batjocorit** : (1560 BRATU) : adj.: „verspottet” „insulté”
batjocuriți foarte *adj. calificativ gradul superlativ masc. pl. nom. ac. neacc.* [4] 10, 5; [5] 10, 5;
- batjocură** : (XVI sec. PS. H.) : s. f. „Spott” „déli”
badjocoriei *subst. comun feminin singular gen./dat. acc.* [3] 1, 16;
badjocură *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [6] 19, 42;
batjocura *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 17, 36;
- băcăi** : (1665-1672 Ms. 4389) : v. IV: „toben” „tambouriner”
băcăia *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 24, 6;
băcăniia *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 21, 13;
- băga** : (1521 NEACȘU) : v. I: „hinéintun, -stecken, -schieben” „mettre dans, introduire”
am băgat *verb indicativ perfect compus I sg.* [1] 20, 8; [2] 20, 8;
ară fost băgînd *verb cond.-opt. perfect 3 pl.* [3] 14, 15;
au băgat *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 5, 2; [2] 5, 2;
au băgat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [6] 14, 19;
bagă *verb imp. 2 sg.* [5] 11, 16;
bagă *verb indicativ prezent 3 pl.* [1] 7, 1;
băga *verb indicativ imperfect 3 pl.* [3] 2, 14;
băgară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [2] 7, 1; [3] 5, 2; 7, 1;
băgă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 17, 40; [6] 6, 10; 6, 12;
băgîndu *verb gerunziu* [3] 17, 49;
să bage *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 18, 25; [2] 18, 25; [6] 14, 17;
- bănuî** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „verdächtigen” „soupçonner”
era bănuînd *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 18, 9;
- bărbat** : (1262 DRĂGANU) : s. m.: „Mann” „homme”
a bărbat *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [2] 1, 11;
bărbat *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [3] 14, 52;
bărbat *subst. comun masc. sg. gen./dat. neacc.* [3] 2, 25;
bărbat *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 1, 11; 15, 3; 22, 19; 27, 9; 27, 11; [2] 15, 3; 22, 19; 27, 9; 27,

11; [3] 1. 3; 14. 36; 17. 12; 27. 9; 27. 11; 30. 2; 30. 17; [4] 6. 19; 17. 25; [5] 6. 19; 17. 25; [6] 20. 1; 21. 4; 23. 20;

bărbatul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [1] 1. 8; 1. 18; 2. 19; 4. 19; 4. 21; [2] 1. 8; 1. 18; 1. 23; 2. 19; 4. 19; 4. 21; [3] 1. 8; 1. 18; 1. 21; 1. 22; 1. 23; 2. 8; 2. 19; 2. 25; 4. 16; 4. 19; 4. 21; 10. 22; 25. 3; [4] 3. 15; 3. 16; 11. 26; 11. 26; 14. 5; 17. 3; [5] 3. 15; 3. 16; 11. 26; 11. 26; 14. 5; 17. 3; [6] 3. 15; 3. 16; 4. 11; 11. 26; 14. 5; 17. 3; 22. 26; 23. 1;

bărbatul *subst. comun masc. sg. voc. acc.* [6] 16. 7;

bărbatului *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [1] 1. 22; 1. 23; 25. 19; [2] 1. 22; 25. 19; [3] 2. 15; 25. 19; [4] 14. 7; [5] 14. 7; [6] 12. 4; 14. 7;

bărbat *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [1] 6. 19; 10. 21; 28. 8; [3] 14. 14;

bărbați *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [1] 4. 9; 4. 9; 6. 19; [2] 4. 9; 4. 9; 6. 19; 7. 11; 10. 21; 28. 8; [3] 4. 2; 4. 9; 4. 9; 6. 19; 10. 2; 10. 3; 13. 1; 22. 2; [6] 19. 16; 21. 6; 23. 17;

bărbații *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [1] 7. 11; [2] 6. 19; [3] 4. 2; 4. 10; 4. 16; 4. 16; 5. 6; 6. 15; 6. 20; 7. 11; 11. 3; 11. 8; 11. 10; 11. 14; 13. 1; 17. 24; 17. 52; 28. 4; [6] 2. 4; 16. 15; 17. 14; 19. 41; 19. 41; 20. 2; 20. 2; 20. 4; 20. 5; 23. 10;

bărbaților *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [3] 11. 5; 11. 9; 11. 9; [6] 6. 19; 19. 14;

bărbaților *subst. comun masc. pl. voc. acc.* [6] 20. 1;

mai bărbați *adj. calificativ gradul comparativ masc. pl. nom. ac. neacc.* [6] 11. 16;

un bărbat *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [3] 1. 1; 2. 25; 2. 32; 4. 12; 16. 16; 17. 4; 17. 8; 17. 10; 17. 23; 28. 14; [6] 23. 21;

unui bărbat *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [6] 17. 3;

bărbătesc : (XVI sec. CV²) : *adj.*: „männlich”: „masculin”

bărbătească *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 1. 11; 2. 33; 15. 3; 22. 19;

bărbătesc *adj. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom./ac. neacc.* [6] 7. 14;

bătrîn : (1399 DOR) : *adj./s.*: „1. alt. 2. Erb-. Stammgut”: „1. vieux. 2. patrimoine”

a bătrînilor *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [5] 17. 4;

bătrîn *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 2. 31; 2. 32; [2] 2. 31; 2. 32; [3] 2. 31; 2. 32;

bătrîn *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 4. 17; 17. 12; [2] 4. 17; 17. 12; [3] 4. 17; 28. 14; [4] 19. 32;

bătrîn foarte *adj. calificativ gradul superlativ masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 2. 22; 3. 21; [2] 2. 22; 3. 21; [5] 19. 32;

bătrînii *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [1] 4. 3; [2] 4. 3; [3] 4. 3; 16. 4; [4] 5. 3; [5] 5. 3; [6] 3. 17; 5. 3; 12. 17; 17. 15;

bătrînilor *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [1] 15. 30; [2] 15. 30; [3] 15. 30; [4] 17. 4; [6] 17. 4;

cei bătrîni *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [1] 16. 4; [2] 16. 4; [4] 3. 17; 12. 17; 17. 15; 19. 11; [5] 3. 17; 12. 17; 17. 15; 19. 11;

celor bătrîni *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [1] 30. 26; [2] 30. 26; [3] 30. 26;

foarte bătrîn *adj. calificativ gradul superlativ masc. sg. nom. ac. neacc.* [3] 2. 22; 17. 12; [6] 19. 31;

bătrînețe : (XVI sec. PS. H.) : *s. f.*: „Alter”: „vieillesse”

bătrânețele *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [6] 19. 32;

bătrînețele *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [4] 19. 33; [5] 19. 33;

băutură : (XVI sec. CV²) : *s. f.*: „Getränk”: „liquide”

băutură *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 25. 36; [2] 25. 36;

o băutură *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 25. 36; [2] 25. 36;

băt : (1620 MOXA) : *s. n.*: „Stock”: „bâton”

băt *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [3] 17. 43;

bdenui : (1683-1686 Ms. 45) : *v. IV*: „wachen”: „veiller”

bdenuiai *verb indicativ imperfect 2 sg.* [4] 12. 21; [5] 12. 21;

bea : (1418 DLRV) : *v. II*: „trinken”: „boire”

a bea *verb infinitiv prezent* [4] 16. 2; [5] 16. 2;

ai băut *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [4] 12. 21; [5] 12. 21;

am băut *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 1. 15; [2] 1. 15; [3] 1. 15;

au băut *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 11. 13;

au băut *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 1. 18; [2] 1. 18; 30. 12; [5] 11. 13;

bău *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 1. 18; [6] 11. 13;

băuse *verb indicativ mcpl. 3 sg.* [1] 30. 12; [3] 30. 12;

băuși *verb indicativ perfect simplu 2 sg.* [6] 12. 21;

bea *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 30. 16; [4] 12. 3; [5] 12. 3; [6] 12. 3;

beau *verb indicativ prezent 1 sg.* [6] 19. 34;

bea-voiu *verb viitor I indicativ 1 sg.* [4] 23. 17;

bînd *verb gerunziu* [1] 30. 16;

bîndu *verb gerunziu* [2] 30. 16;

să bea *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [6] 16. 2;

să bea *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 23. 16; 23. 17; [5] 23. 16; 23. 17; [6] 23. 16; 23. 17;

să beau *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [4] 11. 11; [5] 11. 12; [6] 11. 11;

va bea *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 1. 11; [2] 1. 11; [3] 1. 11;

voi bea *verb viitor I indicativ 1 sg.* [5] 19. 35; 23. 17;

voiu bea *verb viitor I indicativ 1 sg.* [4] 19. 35; [6] 23. 17;

beat : (XVI sec. PS. H.) : *adj. s. f.*: „betrunken”: „ivre”

bat *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [2] 25. 36;

bată *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [2] 1. 13;

beată *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 1. 13; 1. 14;

foarte beat *adj. calificativ gradul superlativ masc. sg. nom. ac. neacc.* [3] 25. 36;

o beată *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 1. 13;

beerotean : (1665-1672 Ms. 4389) : *s. m.*: „von Beerot”: „de Beerot”

- avirotheului** *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [5] 4, 9;
ai virotheului *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [4] 1, 7;
viretheului *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [5] 4, 5;
virotheanul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [6] 23, 36;
virotheii *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [4] 4, 3;
 [5] 4, 3; [6] 4, 3;
virotheul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [4] 23, 37; [5] 23, 37; [6] 4, 2; 4, 5;
virotheului *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [4] 4, 2; 4, 9; [5] 4, 2;
- berbec** (1443 DLRV) : s. m.: „Widder”: „belier”
berbeci *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [1] 15, 22; [2] 15, 22; [3] 15, 22; 25, 18;
- bercagată** (cca 1650 ANON. CAR.) : s. f.: „Kehle, Schlung”
berigată *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 17, 35;
- betleemitean** (1665-1672 Ms. 4389) : s. m.: „Bethlehemiter”: „de Bethleem”
vetleemiteanul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [6] 21, 19;
vithleemiteanul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [1] 16, 18; 17, 58; [2] 17, 58; [5] 21, 19;
vithleemiteanul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [2] 16, 18;
- betsemeșian** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. m.: „Beth-Semiter”: „de Beth-Shešesh”
vetsemeșianul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [3] 6, 18;
vetsemeșianul *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [1] 6, 18; [2] 6, 18;
- betie** (XVI sec. CV²): s. f.: „Trunkenheit”: „ivresse”
betie *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 25, 37;
- bezmetec** : (1683-1686 Ms. 45) : adj. : s. m.: „ratlos”: „fou”
dăzmētec *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [2] 21, 14;
dăzmēteci *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [2] 21, 15;
dezmētec *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 21, 14;
dezmēteci *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [1] 21, 15;
- bezmeteci** : (1683-1686 Ms. 45) : v. IV: „ratlos werden”: „devenir fou”
să să dăzmeteecească *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [2] 21, 15;
să să dezmētecească *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 21, 15;
- bine** (1458 DRĂGANU) : adv.: „gut”: „bien”
bine *adv.* [1] 9, 2; [2] 9, 2; 25, 14; [4] 3, 13; [5] 3, 13; [6] 3, 13;
bine *adv. de mod poz.* [1] 1, 23; 11, 10; 14, 40; 16, 16; 16, 23; 19, 4; 20, 7; 20, 12; 24, 5; 24, 19; 25, 14; 25, 30; 25, 31; 27, 11; [2] 1, 23; 14, 40; 16, 16; 16, 23; 19, 4; 20, 7; 20, 12; 24, 5; 24, 20; 27, 11; [3] 1, 23; 16, 16; 16, 17; 16, 23; 19, 5; 20, 7; 20, 12; 25, 14; [4] 1, 20; 14, 32; 18, 3; 18, 31; 24, 22; [5] 1, 20; 14, 32; 18, 3; 18, 31; 24, 22; 19, 37;
bine *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [2] 24, 19; 25, 31; [3] 19, 4; 24, 20; 25, 21; 25, 31; [4] 13, 22; 16, 12; 18, 26; [5] 13, 22; 18, 26; [6] 2, 6; 13, 22; 18, 26; 19, 35; 19, 38;
binele *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [1] 3, 18; [2] 3, 18; 11, 10; [3] 24, 19; 25, 30; [4] 2, 6; 7, 21; 10, 12; 15, 26; 19, 27; 19, 37; 19, 38; [5] 2, 6; 7, 21; 10, 12; 15, 26; 19, 27; 19, 38;
mai bine *adv. de mod comp.* [3] 14, 30; 15, 22; 27, 1; [6] 14, 32; 18, 3; 18, 4; 24, 14;
- binecuvénit** : (1683-1686 Ms. 45) : s. m.: „fromm”: „pieux”
binecuvénitii *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [5] 1, 23;
- binecuvios** : (1688 BIBLIA) : adj.: „fromm”: „pieux”
binecuvioși *adj. calificativ gradul comparativ masc. pl. nom. ac. acc.* [4] 1, 23;
- binecuvînta** : (XVI sec. CV²): v. I: „segnen”: „bénir”
binecuvîntă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 6, 20; 14, 22; [5] 14, 22;
- binecuvîntat** : (1683-1686 Ms. 45) : adj.: „gesegnet”: „bénir”
binecuvîntat *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [2] 25, 32; 25, 33;
bine cuvîntat *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 25, 32; [3] 25, 32; 25, 32; 25, 39; [6] 6, 21; 22, 47;
bine cuvîntată *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 25, 33;
binecuvîntată *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 25, 33;
- binevesti** : (XVI sec. PS; H.) : v. IV: „verkünden”: „annoncer une bonne nouvelle”
binevestind *verb gerunziu* [1] 31, 9;
binevestindu *verb gerunziu* [2] 31, 9;
vei bine vesti *verb viitor I indicativ 2 sg.* [5] 18, 20;
vei binevesti *verb viitor I indicativ 2 sg.* [4] 18, 20; 18, 20; [5] 18, 20;
voi binevesti *verb viitor I indicativ 1 sg.* [5] 18, 19;
voiu binevesti *verb viitor I indicativ 1 sg.* [4] 18, 19;
- binevrea** : (1683-1686 Ms. 45) : v. II: „zu jdm. Lust haben”: „aimer qn.”
au binevrut *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 22, 20; [5] 22, 20;
- bir** : (1441 DERS) : s. m.: „Tribut”: „taxe”
bir *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [4] 20, 24; [5] 20, 24; [6] 8, 2; 8, 6;
biruri *subst. comun neutru pl. nom. ac. neacc.* [6] 20, 24;
birurile *subst. comun neutru pl. nom. ac. acc.* [6] 8, 1;
- birui** : (XVI sec. PS; H.) : v. IV: „1. besiegen. 2. überwinden”: „1. gagner. 2. dépasser”
au biruit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 19, 5; [4] 13, 14; [5] 13, 14; [6] 8, 10; 14, 6;

birui verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. [3] 14, 14; 14, 47; 14, 48; 18, 7; 19, 8; 21, 11; 29, 5; [6] 8, 1; 8, 12; 12, 26; 23, 8;

birui verb *infinitiv prezent* [3] 17, 9;

biruia verb *indicativ imperfect* 3 pl. [3] 13, 23;

biruięste verb *imp. 2 sg.* [3] 15, 3; [4] 11, 25;

biruit-am verb *indicativ perfect compus* 1 pl. [6] 12, 27;

birui-voiu verb *viitor I indicativ* 1 sg. [3] 30, 8;

va birui verb *viitor I indicativ* 3 sg. [3] 17, 9;

vei birui verb *viitor I indicativ* 2 sg. [3] 23, 2;

biruință : (1642 ÎNV.) : s. f.: „Sieg”: „victoire”

biruința subst. *comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 18, 6;

biruință subst. *comun fem. sg. nom./ac. acc.* [4] 2, 26; [5] 2, 26;

biruire : (1560 BRATU) : s. f.: „Sieg”: „victoire”

biruirea subst. *comun fem. sg. nom./ac. acc.* [6] 1, 1;

biruitor : (XVI sec. PS. H.) : adj. s. m.: „siegreich”: „victorieux”

biruitor adj. *calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [3] 13, 14; 25, 30;

biruitor subst. *comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [3] 15, 17; 15, 29; [6] 6, 21; 7, 8;

biserică : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Kirche”: „église”

besêreca subst. *comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [4] 22, 7;

besêrecilor subst. *comun fem. pl. gen./dat. acc.* [1] 2, 32;

besêrica subst. *comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 3, 3;

besêricii subst. *comun fem. sg. gen./dat. acc.* [1] 1, 9;

bisêrecă subst. *comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 5, 3;

bisêrica subst. *comun fem. sg. nom./ac. acc.* [2] 3, 3; [3] 1, 24; 3, 3; 5, 2; [5] 22, 7; [6] 22, 7;

bisêricii subst. *comun feminin singular gen./dat. acc.* [2] 1, 9; [3] 1, 9;

bisêricilor subst. *comun fem. pl. gen./dat. acc.* [2] 2, 32;

bivol : (1568 DERS) : s. m.: „Rind”: „boeuf”

bivoli subst. *comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [3] 14, 32; 15, 8; 15, 21; 27, 9;

bîntui : (1564 CORESI MOLIT.) : v. IV: „verhöhnern”: „molester”

am bîntuit verb *indicativ perfect compus* 1 sg. [3] 25, 7;

au bîntuit verb *indicativ perfect compus* 3 pl. [3] 25, 15;

blagoslovenie : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Segen”: „bénédiction”

blagoslovenia subst. *comun fem. sg. nom./ac. acc.* [5] 7, 29;

blagoslovenie subst. *comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 30, 26; [2] 30, 26; [3] 30, 26;

blagosloveniia subst. *comun fem. sg. nom./ac. acc.* [4] 7, 29; [6] 7, 29;

blagoslovi : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „segnen”: „bénir”

au blagoslovit verb *indicativ perfect compus* 3 sg. [3] 2, 8; [4] 19, 39; [5] 19, 39;

blagoslovęste verb *imp. 2 sg.* [4] 7, 29; [5] 7, 29; [6] 7, 29;

blagoslovęste verb *indicativ prezent* 3 sg. [1] 9, 13; [2] 9, 13; [3] 9, 13;

blagoslovi verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. [1] 2, 8; 2, 20; [2] 2, 8; 2, 20; [3] 2, 20; [4] 6, 11; 6, 12; 6, 18; 13, 25; [5] 6, 11; 6, 12; 6, 18; 6, 20; 13, 25; [6] 6, 11; 6, 18; 13, 25; 14, 22; 19, 38;

blagoslovit verb *participiu sg. masc.* [1] 15, 13; [3] 15, 13; 26, 25; [4] 6, 21; 18, 28; [5] 6, 21; [6] 18, 28;

blagoslovit-au verb *indicativ perfect compus* 3 sg. [6] 6, 12;

blagosloviți verb *imp. 2 pl.* [1] 23, 21; [2] 23, 21; [5] 2, 5;

să blagoslovască verb *conjunctiv prezent* 3 sg. [2] 2, 29; 13, 10; [5] 6, 20; 8, 10; 24, 23;

să blagoslovească verb *conjunctiv prezent* 3 pl. [3] 2, 29;

să blagoslovească verb *conjunctiv prezent* 3 sg. [1] 13, 10; [3] 13, 10; [4] 6, 20; 7, 29; 8, 10; 24, 23; [6] 6, 20; 7, 29; 8, 10; 24, 22;

să blagosloviți verb *conjunctiv prezent* 2 pl. [6] 21, 3;

să va blagoslovi verb *indicativ viitor* 3 sg. [5] 7, 29;

veț blagoslovi verb *viitor I indicativ* 2 pl. [4] 21, 3;

veți blagoslovi verb *viitor I indicativ* 2 pl. [5] 21, 3;

blagoslovit : (1551-1553 ES) : adj.: „gesegnet”: „bénir”

blagoslovit adj. *calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 25, 39; 26, 25; [2] 15, 13; 25, 39; 26, 25; [4] 22, 47; [5] 18, 29; 22, 47;

blagoslovită adj. *calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 25, 33; [2] 25, 33;

blagosloviț adj. *calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom./ac. neacc.* [4] 2, 5;

blagosloviți adj. *calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom./ac. neacc.* [3] 23, 21; [6] 2, 5;

blestem : (XVI sec. PS. H.) : s. n.: „Fluch, Verwünschung”: „malédiction”

blăstămul subst. *comun neutru sg. nom./ac. acc.* [5] 16, 12;

blestem subst. *comun neutru sg. gen./dat. neacc.* [6] 16, 12;

blestemul subst. *comun neutru sg. nom./ac. acc.* [4] 16, 12; [6] 21, 7;

blestema : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „verfluchen, verwünschen”: „maudire”

au blăstămat verb *indicativ perfect compus* 3 sg. [5] 19, 21;

au blestemat verb *indicativ perfect compus* 3 sg. [3] 14, 28; [4] 19, 21; [6] 19, 20;

blăstămă verb *indicativ prezent* 3 sg. [5] 16, 9;

blăstămă verb *indicativ imperfect* 3 sg. [5] 16, 7;

blăstămă verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. [2] 14, 24; 17, 43;

blăstămind verb *gerunziu* [5] 16, 5; 16, 13;

blestema verb *indicativ imperfect* 3 sg. [4] 16, 7; [6] 16, 7;

blestemă verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. [1] 14, 24; 17, 43; [3] 17, 43; [6] 21, 21;

blêstemă verb *indicativ prezent* 3 sg. [4] 16, 9; [6] 16, 9;

blestemat verb *participiu sg. masc.* [1] 14, 24; 14, 28;

blestemat să fie verb *conjunctiv prezent* 3 sg. [3] 14, 24; 14, 28;

blestemati verb *participiu sg. masc.* [1] 26, 19;

blestemind verb *gerunziu* [4] 16, 13; 16, 5; [6] 16, 5; 16, 13;

să blăstăme verb *conjunctiv prezent* 3 sg. [5] 16, 10; 16, 10;

să blasteme verb *conjunctiv prezent* 3 sg. [5] 16, 11;

să blêsteme verb *conjunctiv prezent* 3 sg. [4] 16, 10; 16, 10; 16, 11; [6] 16, 10; 16, 10; 16, 11;

- să blăstemi (XVI sec. PS. SCH.) : s. f.: „verflucht“; „maudit“
- blăstemat (XVI sec. PS. SCH.) : adj.: „verflucht“; „maudit“
- blăstămat *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [2] 14, 24; [4] 28;
- blăstămati *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom./ac. neacc.* [2] 26, 19;
- blăstemati *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom./ac. neacc.* [3] 26, 19;
- blînd (1519 BGL) : adj. adv.: „barmherzig“; „clement“
- blînd *adv.* [4] 20, 20; [5] 20, 20; [6] 20, 20;
- blînd *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 14, 45; [4] 23, 17; [5] 23, 17; [6] 23, 17;
- boală (1551-1553 ES) : s. f.: „Krankheit“; „maladie“
- boală *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [6] 13, 2;
- bob (1421 DRH) : s. n.: „Bohne“; „leves“
- bob *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [4] 17, 28; [5] 17, 28; [6] 17, 28;
- boci (1683 DOS. PAR.) : v. IV: „weinen“; „pleurer“
- au bocit *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [5] 1, 12;
- să boceste *verb indicativ prezent 3 sg.* [5] 19, 1;
- să bociti *verb indicativ prezent 2 pl.* [5] 3, 31;
- bogat (1459 DRH) : adj. s. m.: „reich“; „riche“
- bogat *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [4] 12, 4; [5] 12, 4; [6] 12, 4;
- bogat *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [3] 18, 25; [4] 12, 1; [5] 12, 1; [6] 12, 1;
- bogatul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [1] 2, 9; [2] 2, 9; [3] 2, 9;
- cel bogat *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [4] 12, 2; [5] 12, 2; [6] 12, 2;
- bogătie (XVI sec. PS. SCH.) : s. f.: „Reichtum“; „richesse“
- bogătie *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 17, 25; [2] 17, 25; [3] 17, 25;
- bogătiia *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 2, 9; [2] 2, 9; [3] 2, 9;
- boier (1432 DOR) : s. m.: „Bojar, Adliger“; „boiard, noble“
- a boiari *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [3] 6, 18;
- boiar *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [6] 23, 8;
- boiari *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [3] 6, 16; [6] 23, 13; [23, 23;
- boiarii *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [1] 6, 4; 18, 30; [2] 6, 4; 10, 1; 18, 30; [3] 5, 7; 5, 10; 6, 4; 6, 12; 18, 30; [4] 6, 2; 10, 3; 19, 6; 24, 4; 24, 4; [5] 6, 2; 10, 3; 19, 6; 24, 4; [6] 10, 3; 19, 6; 24, 4; 24, 4;
- boiariilor *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [3] 6, 4; [4] 18, 5; [5] 18, 5;
- boiarin *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 10, 1; 2; 10, 1; [5] 23, 18; 23, 19;
- boiariini *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [4] 23, 13; [5] 23, 13;
- boiariinul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [4] 24, 2; [5] 23, 8; 24, 2;
- boiariul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [2] 17, 55;
- boiariului *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [6] 24, 2;
- boierie (1632 EUSTR. PRAV.) : s. f.: „Adelstand“; „noblesse“
- boieriiilor *subst. comun fem. pl. gen./dat. acc.* [3] 18, 30;
- boli (1561 CORESI. TE²) : v. IV: „krank sein“; „être malade“
- bolești *verb indicativ prezent 2 sg.* [4] 13, 4; [5] 13, 4; [6] 13, 4;
- boli *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 13, 6; [5] 13, 6;
- bolia *verb indicativ imperfect 3 sg.* [4] 13, 2; [5] 13, 2;
- va boli *verb viitor I indicativ 3 sg.* [3] 2, 33;
- bolnav (1551-1553 ES) : adj.: „krank“; „malade“
- bolnav *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [3] 19, 14; [6] 13, 5; 13, 6;
- boltă (1499 DERS) : s. f.: „Loch“; „trou“
- boltele *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [3] 14; 11;
- bortă (1499 DERS) : s. f.: „Loch“; „trou“
- bortele *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [2] 14, 11;
- bou (1235 DRĂGAN) : s. m.: „Ochse“; „beuf“
- a boilor *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [2] 15, 15;
- ale boilor *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [1] 15, 15;
- boi *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [1] 14, 32; 16, 2; [2] 14, 32; [3] 11, 7; 14, 14; 14, 32; 15, 3; [5] 17, 29; [6] 12, 2; 24, 21;
- boii *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [2] 11, 7; [3] 15, 15; [4] 24, 22; 24, 24; [5] 24, 23; 24, 25; [6] 6, 6; 24, 23;
- boilor *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [1] 11, 7; 15, 14; [2] 15, 14; [4] 24, 22; [5] 24, 23; [6] 24, 21;
- bou *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [3] 22, 19;
- braniște (1453 DERS) : s. f.: „Hain“; „petit forêt“
- braniștea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 14, 25; 14, 26;
- braț (XVI sec. PS. H.) : s. n.: „Arm“; „bras“
- brațul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [4] 1, 10; 22, 35; [5] 1, 10; 22, 35; [6] 1, 10;
- brațului *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [6] 22, 34;
- brățară (cca 1617 BGL) : s. f.: „Armgeschmeide“; „bracelet“
- brățarea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [6] 1, 10;
- brățariul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [4] 1, 10; [5] 1, 10;
- brîncă (1620 DOR) : s. f.: „1. Pfote, 2. (mit) Hände und Füßen (klettern)“; „1. patte, 2. (monter en s'aidant des) mains et des pieds“
- brîncei *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [3] 14, 13;
- brîncile *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [3] 17, 37;
- brînză (cca 1356 HC) : s. f.: „Käse“; „fromage“
- brînză *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [4] 17, 29;
- brîu (XVI sec. PS. H.) : s. m.: „Gürtel, Bund“; „ceinture, cecele“

- brîu** *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [4] 18, 11; [5] 18, 11; [6] 18, 11;
- brîul** *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [1] 18, 4; [2] 18, 4; [3] 18, 4;
- brudiu** : (1620 MOXA) : s. m.: „Kind”: „enfant”
- brudiu** *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [2] 15, 3;
- bucată** : (1425 BGL) : s. f.: „1. Stück, 2. Speise, 3. pl. Habe”: „1. pièce, 2. plat, 3. biens”
- a bucatelor** *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [2] 15, 8;
- ale bucatelor** *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [1] 15, 8;
- bucată** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [2] 30, 12; [4] 6, 19; [5] 6, 19; [6] 6, 19;
- bucate** *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [2] 8, 13; [3] 22, 10; [6] 13, 5;
- bucatele** *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [6] 13, 10; 13, 10;
- bucătea** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 2, 36; 30, 12;
- bucățele** *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [6] 13, 6; 13, 8;
- bucăți** *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 11, 7; [3] 11, 7;
- o bucată** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 30, 12; [4] 11, 21; 11, 22; [5] 11, 22; 11, 23;
- o bucătea** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 28, 22;
- bucium** : (XVI sec. PS. H.) : s. n.: „Posaune”: „trompette”
- buciful** *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [6] 18, 16; 20, 1; 20, 22;
- bucifului** *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [6] 15, 10;
- bucifulului** *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [5] 15, 10;
- buciuma** : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „posaunen”: „jouer la trompette”
- bucină** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 18, 16;
- bucinînd** *verb gerunziu* [6] 15, 10;
- bucura** : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „freen”: „réjouir”
- m-am bucurat** *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 2, 1; [2] 2, 1; [3] 2, 1;
- s-au bucurat** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [2] 19, 5; [1] 19, 5;
- să bucurară** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [2] 6, 19;
- să se bucare** *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [6] 1, 20;
- să vor bucura** *verb viitor I indicativ 3 pl.* [4] 1, 20; [5] 1, 20;
- se bucurară** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 6, 19; [3] 6, 13; 10, 24; 11, 9;
- bucătar** : (1635 PUMNUL LEPT.) : s. m.: „Koch”: „cuisinier”
- bucătariul** *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [1] 9, 24; [2] 9, 24; [3] 9, 24;
- bucătariului** *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [1] 9, 23; [2] 9, 23; [3] 9, 23;
- bucătăreasă** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. f.: „Köchin”: „cuisinière”
- bucătăreșe** *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 8, 13; [3] 8, 13;
- bulgăre** : (1512 DERS) : s. m.: „Klumpen”: „motte”
- bulgări** *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [2] 14, 14;
- bun** : (1211 DRĂGANU) : adj.: „gut”: „bon”
- a bunele** *subst. comun neutru pl. gen. dat. acc.* [2] 15, 8;
- bun** *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 2, 26; 9, 2; 14, 36; 16, 12; 16, 12; 16, 18; 29, 6; 29, 6; 29, 9; 29, 10; [2] 2, 26; 9, 2; 9, 10; 14, 36; 16, 12; 16, 12; 16, 18; 29, 6; 29, 6; 29, 9; 29, 10; [3] 2, 26; 9, 2; 16, 12; 29, 6; 29, 9; 29, 10; [4] 18, 27; [5] 18, 28; [6] 18, 27;
- bun** *adj. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom. ac. acc.* [4] 16, 16; 17, 14; [5] 17, 14; [6] 17, 14;
- bun** *adj. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom. ac. neacc.* [1] 2, 24; 9, 10; 26, 16; [2] 2, 24; 26, 16; [3] 2, 24; 9, 10; 14, 42; 26, 16; [4] 17, 7; [5] 17, 7; [6] 17, 7;
- bună** *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 12, 23; [2] 12, 23; [3] 12, 23;
- bună** *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 15, 22; 24, 20; 25, 3; 25, 8; 25, 36; [2] 15, 22; 24, 20; 25, 3; 25, 8; 25, 36; [3] 24, 20; 25, 3; 25, 8; [4] 4, 10; 18, 27; 18, 22; [5] 4, 10; 18, 22; 18, 28; [6] 4, 10; 18, 22; 18, 25; 18, 27; 19, 17; 23, 1;
- bune** *adj. calificativ gradul pozitiv fem. pl. nom. ac. acc.* [1] 8, 16; [2] 8, 16; [3] 8, 16; 15, 22;
- bune** *adj. calificativ gradul pozitiv fem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 2, 24; [2] 2, 24; [3] 17, 40; [4] 18, 20; 18, 25; [5] 18, 20; 18, 25; [6] 10, 12;
- bune** *adj. calificativ gradul pozitiv neutru pl. nom. ac. neacc.* [4] 15, 3; [5] 15, 3; [6] 15, 3;
- bune** *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 24, 18; 24, 20; 25, 21; [2] 24, 18; 25, 21; 25, 30; [5] 16, 12;
- bune foarte** *adj. calificativ gradul superlativ cm. pl. nom. ac. neacc.* [1] 19, 4; [2] 19, 4;
- bunele** *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [1] 15, 8;
- buni foarte** *adj. calificativ gradul superlativ masc. pl. nom. ac. neacc.* [1] 25, 15; [2] 25, 15; [3] 25, 15;
- bunul** *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [4] 14, 17; [5] 14, 17;
- bunului** *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [4] 19, 35; [5] 19, 35;
- cèle bune** *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [1] 15, 8; [2] 15, 8; [3] 24, 18; [6] 14, 17; 16, 12;
- cèle mai bune** *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [1] 15, 15; [2] 15, 15;
- foarte bune** *adj. calificativ gradul superlativ neutru pl. nom. ac. neacc.* [3] 19, 4;
- mai bun** *adj. calificativ gradul comparativ masc. sg. nom. ac. acc.* [1] 15, 28; [2] 15, 28;
- mai bun** *adj. calificativ gradul comparativ masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 1, 8; 9, 2; [2] 1, 8; 9, 2; [3] 1, 8; 9, 2; 15, 8; 15, 28;
- mai bun** *adj. calificativ gradul comparativ neutru sg. nom. ac. neacc.* [4] 17, 14; [6] 17, 14;
- mai bună** *adj. calificativ gradul comparativ fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 15, 22; [2] 15, 22; [3] 15, 22; 15, 22;
- mai bunu** *adj. calificativ gradul comparativ neutru sg. nom. ac. neacc.* [5] 17, 14;

- bunăcuvîntare** : (1688 BIBLIA) : s. f.: „Segen”: „bénédiction”
bunăcuvîntarea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 25, 27;
bună cuvîntarea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [2] 25, 27;
- bunătare** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Güte”: „bonté”
bunăătăile *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [3] 2, 32; [4] 7, 28; [5] 7, 28; [6] 7, 28;
- bunăvoie** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Wohllwollen”: „bienveillance”
bunăvoie *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 20, 30; [2] 20, 30; [4] 3, 8; 10, 19;
bună voie *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [5] 3, 8;
- burduf** : (1561 DERS) : s. n.: „Schlauch”: „loutre”
burduf *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [1] 1, 24;
- buzdugan** : (1446 DERS) : s. n.: „1. Streitkolben, 2. Stamm”: „1. bâton, 2. tribu”
a buzdugan *subst. comun neutru sg. gen./dat. acc.* [2] 9, 21; 15, 17;
buzduganele *subst. comun neutru pl. nom./ac. acc.* [2] 10, 19;
buzduganul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [2] 9, 21; 10, 20; 10, 21;
buzduganului *subst. comun neutru sg. gen./dat. acc.* [2] 14, 27; 14, 43; [3] 14, 27; 14, 43;
- buză** : (1475 DOR) : s. f.: „Lippe”: „lèvre”
budza *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [2] 13, 5;
budzele *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [2] 1, 13;
buzele *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [1] 1, 13; [3] 1, 13;
- C**
- ca** : (1521 NEACȘU) : adv. (conj.): „1. wie, 2. damit, 3. ungefähr”: „1. comme, 2. afin que, 3. à peu-près”
ca *adv.* 325x;
ca *conjunctie subord.* 234x;
- cal** : (XVI sec. PS. H.) : s. m.: „Pferd”: „cheval”
cai *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [4] 1, 6; [5] 1, 6;
- cald** : (1083 DRĂGANU) : adj.: „warm”: „chaud”
caldă *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 21, 6; [2] 21, 6;
- cale** : (1528 DERS) : s. f.: „1. Weg, 2. Mittel, Weise”: „1. chemin, 2. moyen”
cale *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* 59x;
calea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* 79x;
căii *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [3] 6, 11; [4] 15, 2; [5] 15, 2; 20, 12; [6] 20, 12;
căile *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [1] 18, 14; [2] 18, 14; [3] 3, 21; 18, 14; [4] 22, 22; [5] 22, 22; [6] 22, 22; 32, 30;
- canaanean** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. m.: „Kanaaniter”: „Cananéen”
ale hananeiului *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [6] 24, 7;
hananeul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [5] 23; 8; [6] 23, 8;
hananeului *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [4] 24, 7; [5] 24, 7;
- canon** : (1581 PRL) : s. n.: „Saiteninstrument”: „sorte d'instrument musical à cordes”
canoane *subst. comun neutru pl. nom./ac. neacc.* [4] 6, 5; [5] 6, 5;
canonul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [3] 18, 10; 19, 9;
- cap** : (1512 DOR) : s. n./s. m.: „1. Kopf, Haupt, 2. Anfang, 3. Kapitel, 4. Oberhaupt”: „1. tête, 2. commencement, 3. chapitre, 4. chef”
cap *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [3] 29, 4; [4] 22, 44; [6] 22, 44;
cap *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [3] 15, 17; 19, 13; [4] 3, 8; [5] 3, 8; [6] 2, 16; 3, 8; 13, 19;
capete *subst. comun neutru pl. nom./ac. neacc.* [3] 6, 19; [6] 4, 2;
capetele *subst. comun neutru pl. nom./ac. acc.* [1] 29, 4; [6] 15, 30;
capetile *subst. comun neutru pl. nom./ac. acc.* [2] 29, 4;
capu *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [6] 13, 19;
capul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [5] 22, 44;
capul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* 111x;
capului *subst. comun neutru sg. gen./dat. acc.* [3] 25, 39; 28, 2; [4] 14, 26; [5] 14, 26; [6] 14, 26; 18, 9;
- capră** : (1425 BGL) : s. f.: „Ziege”: „chèvre”
a caprelor *subst. comun fem. pl. gen./dat. acc.* [2] 19, 13;
capră *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 19, 13; 19, 16;
capre *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [1] 16, 20; 25, 2; [2] 16, 20; 25, 2; [3] 16, 20; 25, 2;
caprelor *subst. comun fem. pl. gen./dat. acc.* [1] 19, 13; 19, 16; [2] 19, 16;
- car** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. n.: „Karren, Wagen”: „charrette”
car *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [1] 6, 7; 6, 8; 6, 10; 6, 11; [2] 6, 7; 6, 7; 6, 8; 6, 10; 6, 11; [3] 6, 8; 6, 10; 6, 11;
cară *subst. comun neutru pl. nom./ac. neacc.* [1] 13, 5; [2] 13, 5; [3] 13, 5; [4] 8, 4; 8, 4; 10, 18; 15, 1; [5] 8, 4; 8, 4; 10, 18; 15, 1; [6] 8, 4; 8, 4; 10, 18; 15, 1;
carăle *subst. comun neutru pl. nom./ac. acc.* [1] 8, 11; [2] 8, 11; [3] 8, 11; [4] 1, 6; 8, 4; [5] 1, 6; 8, 4; [6] 8, 4;
carălor *subst. comun neutru pl. gen./dat. acc.* [1] 8, 11; 8, 12; [2] 8, 11; 8, 12; [3] 8, 11; 8, 12;
carul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [1] 6, 14; 15, 12; [2] 6, 14; 15, 12; [3] 6, 14; [4] 6, 4; [5] 6, 3; [6] 6, 4;
carului *subst. comun neutru sg. gen./dat. acc.* [1] 6, 14; [2] 6, 14; [3] 6, 14;
un car *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [1] 6, 7; [3] 6, 7; [4] 6, 3; [5] 6, 3; [6] 6, 3;

- care** : (XVI sec. PS. H.) : pron. rel./inter. : „wer, welcher“ : „qui, lequel“
a căruia pron. int.-rel. masc. sg. gen./dat. [3] 29, 5; [4] 17, 10;
ale căroră pron. int.-rel. pl. dat./gen. [1] 10, 26; [3] 10, 26;
care adj. pron. int.-rel. fem. sg. nom./ac. [1] 7, 2; 8, 8; 25, 27; 29, 6; [2] 7, 2; 8, 8; 14, 47; 21, 6; 29, 3; 29, 6; 29, 8; [3] 7, 2; 8, 8; [4] 7, 6; 15, 2; [5] 7, 6; 15, 2; [6] 12, 14; 15, 8;
care adj. pron. int.-rel. neutru sg. nom./ac. [4] 6, 8; 18, 20; 21, 1; [5] 6, 8; 18, 20; 21, 1;
care pron. int.-rel. nom./ac. 164x;
careă pron. int.-rel. fem. sg. nom./ac. 105x;
carei pron. int.-rel. masc. pl. nom./ac. [1] 14, 21; [3] 6, 5; [4] 21, 8; 21, 12; [6] 2, 31;
carele adj. pron. int.-rel. fem. pl. nom./ac. [1] 20, 31; 24, 19; 25, 11; 25, 15; 27, 11; 30, 16; 30, 31; [2] 20, 36; 25, 11; 30, 16; [3] 8, 8; [4] 6, 21; 6, 22; 7, 7; 8, 13; 15, 7; 16, 21; [5] 7, 11; 8, 11; 16, 21; 18, 29; 20, 3;
carele adj. pron. int.-rel. masc. sg. nom./ac. [2] 10, 19;
carele pron. int.-rel. sg. nom./ac. 174x;
carele pron. int.-rel. pl. nom./ac. 55x;
careleş pron. nehotărât masc. sg. nom./ac. [5] 2, 27; 6, 19;
carii pron. int.-rel. pl. nom./ac. 70x;
căriia pron. int.-rel. fem. sg. gen./dat. [6] 7, 7;
căroră pron. int.-rel. pl. dat./gen. [1] 15, 14; 27, 7; [2] 10, 26; 15, 13; 15, 14; 27, 7; [3] 30, 21;
căruia pron. int.-rel. masc. sg. gen./dat. [1] 29, 5; [2] 29, 5; [4] 4, 10; 7, 7; 16, 18; [5] 4, 10; 6, 17; 7, 7; 14, 7; 16, 18; 17, 10; [6] 17, 10; 21, 16;
- carmilean** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. m. f.: „Karmeliter“ : „de Karmel“
carmileanca subst. comun fem. sg. nom./ac. acc. [5] 3, 3;
carmileanul subst. comun masc. sg. nom./ac. acc. [1] 25, 4; 27, 3; [2] 25, 4; 27, 3; [4] 2, 2; [5] 23, 36;
carmileanului subst. comun masc. sg. gen./dat. acc. [1] 30, 5; [2] 30, 5;
carmilianului subst. comun masc. sg. gen./dat. acc. [5] 2, 2;
carmiliteana subst. comun fem. sg. nom./ac. acc. [6] 3, 3;
carmiliteanul subst. comun masc. sg. nom./ac. acc. [3] 27, 3; 30, 5; [6] 2, 2; 23, 34;
- carne** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Fleisch“ : „viande“
carne subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc. [1] 2, 15; 2, 15; [2] 2, 15; 2, 15; [3] 2, 15; 2, 15; [4] 6, 19; [5] 6, 19; [6] 6, 19; 13, 6; 13, 8;
carnea subst. comun fem. sg. nom./ac. acc. [1] 2, 13; [2] 2, 13; [3] 2, 13; 25, 11; [4] 19, 13; [6] 5, 2; 19, 12; 19, 13;
- carte** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „1. Buch, 2. Schriftstück“ : „1. livre, 2. document, lettre“
carte subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc. [1] 10, 25; [2] 10, 25; [3] 10, 25; [4] 11, 14; 11, 15; [5] 11, 15; 11, 16;
cartea subst. comun fem. sg. nom./ac. acc. [4] 1, 18; [5] 1, 18; [6] 1, 18;
cărți subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc. [6] 11, 14; 11, 15;
- casnic** : (1642 ÎNV.) : s. m.: „Freund, Mitmensch“ : „ami, proche“
casnicii subst. comun masc. pl. nom./ac. acc. [6] 16, 2;
- casă** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „1. Haus, 2. Geschlecht“ : „1. maison, 2. tribu“
a casa subst. comun fem. sg. gen./dat. acc. [3] 22, 15;
a casei subst. comun fem. sg. gen./dat. acc. [3] 25, 17; [5] 12, 17;
ai casei subst. comun fem. sg. gen./dat. acc. [3] 2, 33;
ai casii subst. comun fem. sg. gen./dat. acc. [4] 12, 17;
casa subst. comun fem. sg. nom./ac. acc. 388x;
casă subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc. [1] 2, 35; 25, 28; 28, 24; [2] 2, 35; 25, 28; 28, 24; [3] 2, 35; [4] 4, 7; 7, 2; 7, 5; 7, 6; 7, 7; 7, 11; 7, 13; 7, 27; 17, 20; 19, 5; 20, 3; [5] 4, 7; 5, 11; 7, 2; 7, 5; 7, 6; 7, 7; 7, 12; 7, 13; 7, 27; 17, 20; 19, 5; 20, 3; 21, 22; [6] 4, 6; 7, 5; 7, 6; 7, 7; 7, 12; 7, 13; 7, 19; 7, 27; 12, 20; 13, 7; 13, 7; 13, 8; 15, 17; 17, 20; 19, 5; 20, 3;
case subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc. [6] 5, 9; 7, 2;
casei subst. comun fem. sg. gen./dat. acc. 52x;
casele subst. comun fem. pl. nom./ac. acc. [1] 2, 28; [2] 2, 28; [3] 2, 28; [6] 2, 3;
casii subst. comun fem. sg. gen./dat. acc. [4] 4, 6; 9, 12; 11, 2; 11, 9; 13, 17; 16, 8; 17, 23; 19, 17; [6] 11, 9; 13, 17;
o casă subst. comun fem. sg. nom./ac. acc. [1] 6, 10; [2] 6, 10;
- caş** : (1523 DERS) : s. n.: „Käse“ : „fromage“
caş subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc. [3] 30, 12;
- catir** : (1649 MARD.) : s. m.: „Maulesel“ : „mulet“
catirii subst. comun masc. pl. nom./ac. acc. [6] 13, 29;
- caznă** : (1446 BGL) : s. f.: „Qual“ : „souffrance, peine“
cazna subst. comun fem. sg. nom./ac. acc. [3] 6, 3; 6, 8;
caznă subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc. [3] 6, 4; 6, 17;
- că** : (1521 NEACŞU) : conj. : „dass“ : „que“
c conjuncție subord [4] 16, 21;
că conjuncție subord. 797x;
- căci** : (1551-1553 ES) : conj.: „denn“ : „car“
căce conjuncție subord. 395x;
căci conjuncție subord. 272x;
- cădea** : (XVI sec. PS. H.) : v. II: „1. fallen, stürzen, 2. münden“ : „1. tomber, 2. se jeter dans“
ai cădzut verb indicativ perfect compus 2 sg. [5] 3, 34;
ai căzut verb indicativ perfect compus 2 sg. [4] 3, 34;
au cădzut verb indicativ perfect compus 3 pl. [5] 1, 4; 1, 6; 1, 25; 1, 27; 11, 18; 21, 22;
au căzut verb indicativ perfect compus 3 sg. [2] 3, 19; 17, 52; 19, 24; 26, 12; 29, 3; 31, 5; [5] 1, 10; 2, 23; 3, 39; 4, 4; 14, 4; 14, 33; 19, 18;
au căzut verb indicativ perfect compus 3 pl. [1] 17, 52; [4] 1, 25; 2, 23; 11, 17; [6] 1, 4; 1, 19; 3, 34; 3, 38; 10, 19;
au căzut verb indicativ perfect compus 3 sg. [1] 3, 19; 19, 24; 26, 12; 29, 3; 31, 5; [4] 1, 4; 1, 6; 1, 10; 1, 27; 3, 38; 4, 4; 14, 4; 14, 33; 19, 18; 21, 22; [6] 1, 10;
cad verb indicativ prezent 3 pl. [6] 3, 34;

- cade** *verb indicativ prezent 3 sg.* [4] 17, 12; [5] 2, 23; 17, 12; [6] 17, 12;
- cădea** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 21, 13; [2] 21, 13;
- cădea-voi** *verb viitor I indicativ 2 sg.* [5] 24, 14;
- cădea-voiu** *verb viitor I indicativ 1 sg.* [4] 24, 14;
- cădzînd** *verb gerunziu* [5] 3, 29;
- cădzu** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [2] 4, 17; 14, 42; 17, 49; 18, 10; 20, 41; 25, 23; 25, 24; 28, 20; 31, 4; [5] 1, 2; 9, 6; 14, 22; 20, 8;
- cădzură** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [2] 4, 10; 31, 1; [5] 1, 19; 2, 16; 5, 18; 5, 22; 21, 9;
- cădzut** *verb participiu sg. masc.* [2] 5, 3; 5, 4;
- cădzute** *verb participiu sg. fem.* [2] 5, 4;
- căzînd** *verb gerunziu* [3] 20, 41; [4] 3, 29; [6] 2, 23; 24, 19;
- căzu** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 4, 17; 14, 42; 17, 49; 18, 10; 20, 41; 25, 23; 25, 24; 28, 20; 31, 4; [3] 3, 19; 4, 17; 10, 20; 14, 41; 14, 42; 17, 49; 18, 10; 21, 13; 25, 23; 25, 24; 28, 20; 31, 5; [4] 1, 2; 2, 23; 9, 6; 14, 22; 20, 8; [6] 1, 2; 4, 4; 9, 6; 12, 16; 13, 2; 13, 31; 14, 4; 14, 22; 14, 33; 19, 17; 20, 10; 21, 10;
- căzură** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 4, 10; 31, 1; [3] 4, 2; 4, 10; 4, 10; 14, 13; 31, 1; [4] 1, 19; 2, 16; 5, 18; 5, 22; 21, 9; [6] 1, 25; 1, 27; 2, 16; 11, 17; 18, 7; 18, 7; 21, 9; 21, 22;
- căzuse** *verb indicativ mcpf. 3 sg.* [3] 5, 3;
- căzut** *verb participiu sg. masc.* [1] 5, 3; 5, 4;
- căzute** *verb participiu sg. fem.* [1] 5, 4;
- căzuți** *verb participiu sg. masc.* [1] 31, 8; [2] 31, 8; [3] 31, 8;
- să cadză** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [2] 26, 20;
- să caz** *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [3] 27, 1; [6] 24, 14;
- să cază** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 26, 20; [3] 26, 20; [6] 3, 29; 20, 8;
- să cădea** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [5] 4, 10;
- se cădea** *verb indicativ imperfect 1 sg.* [4] 4, 10;
- va cădea** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 14, 45; [2] 14, 45; [3] 14, 45; [4] 14, 11; 17, 9; [5] 14, 11; 17, 9; [6] 14, 11; 17, 9;
- vei cădea** *verb viitor I indicativ 2 sg.* [3] 28, 19;
- voi cădea** *verb viitor I indicativ 1 sg.* [5] 24, 14;
- voiu cădea** *verb viitor I indicativ 1 sg.* [4] 24, 14;
- vom cădea** *verb viitor I indicativ 1 pl.* [6] 17, 12;
- vor cădea** *verb viitor I indicativ 3 pl.* [1] 2, 33; 28, 19; [2] 28, 19; [3] 2, 33; [4] 22, 39; [5] 22, 39; [6] 22, 38;
- vor cădea** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [2] 2, 33;
- cădere** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Fall”: „chute”
- cădere** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [5] 1, 6;
- căderea** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [4] 1, 6;
- cădi** : (1561 CORESI TE²) : v. IV: „anzünden, Weihrauch darbringen”: „fumer”
- cădiia** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 2, 15;
- să cădească** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [3] 2, 16; 2, 28;
- cădire** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Weihrauchopfer”: „
- cădire** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 2, 28;
- cădiri** *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [3] 3, 14;
- căi** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „1. bedauern, beklagen, 2. bereuen”: „1. regretter, plaindre, 2. se repentir”
- căiescu-mă** *verb indicativ prezent 1 sg.* [1] 15, 10;
- căitu-m-am** *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [2] 15, 10;
- s-au căit** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 15, 34; [2] 15, 34;
- să să căiască** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 15, 29; [2] 15, 29;
- să va căi** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 15, 29; [2] 15, 29;
- se va căi** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [3] 15, 29;
- călare** : (XVI sec. PS. SCH.) : adv.: „zu Pferde”: „à cheval”
- calare** *adv.* [2] 25, 20;
- călare** *adv.* [1] 25, 20; [2] 30, 17; [4] 18, 9; [5] 18, 9;
- călări** *adv.* [1] 30, 17;
- călăraș** : (XVI sec. CV²) : s. m.: „Reiter”: „cavalier”
- călărași** *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [3] 13, 5; [6] 8, 4; 10, 18;
- călăret** : (1668-1670 HERODOT) : s. m.: „Reiter”: „cavalier”
- călăreți** *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [1] 13, 5; [2] 13, 5; [4] 8, 4; 10, 18; 15, 1; [5] 8, 4; 10, 18; 15, 1; [6] 15, 1;
- călăreții** *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [1] 8, 11; [2] 8, 11; [3] 8, 11;
- călător** : (1563 CORESI PRAXIU) : s. m.: „Wanderer”: „voyageur”
- călătoriu** *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [4] 12, 4;
- călca** : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „1. treten, 2. zertreten”: „1. marcher, 2. piétiner”
- am călcat** *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 15, 24; [2] 15, 24; [3] 15, 24;
- am călcat** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 23, 27; [2] 23, 27;
- calcă** *verb indicativ prezent 3 pl.* [1] 5, 5; 14, 48; 23, 1; [2] 5, 5; 23, 1; [3] 23, 1;
- călca** *verb indicativ imperfect 3 pl.* [1] 17, 53; [2] 14, 48; 17, 53;
- călcară** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 5, 4;
- să calce** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [6] 21, 2;
- să călcați** *verb conjunctiv prezent 2 pl.* [3] 12, 21;
- călcare** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Übertretung”: „rébellion”
- călcarii** *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [3] 15, 23;
- călcător** : (XVI sec. PS. H.) : s. m.: „Übertreter”: „pêcheur”
- călcătorii** *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [5] 8, 8;
- călcii** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. n.: „Ferse”: „talon”
- călcieie** *subst. comun neutru pl. nom./ac. acc.* [6] 14, 25;
- căldare** : (1492 BGL) : s. f.: „Kessel”: „marmite”
- căldare** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 2, 15; [2] 2, 15; [3] 2, 15;
- căldarea** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 2, 14; [2] 2, 14; [3] 2, 14;
- căldări** *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [4] 17, 28; [5] 17, 28; [6] 17, 28;

- cămară** : (1431 LDSR) : s. f.: „1. Kammer 2. Schatzkammer”:
1. chambre, 2. trésorerie”
cămara *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [4] 4, 7; [5] 4, 7; [6] 12, 24; 13, 10; 13, 10;
cămară *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [4] 13, 10; [5] 13, 10;
- cămilă** : (1438 DRH) : s. f.: „Kamel”: „chameau”
cămilă *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 15, 3; [2] 15, 3;
cămile *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [1] 27, 9; 30, 17; [2] 27, 9; 30, 17; [3] 15, 3; 30, 17;
cămilele *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [3] 27, 9;
- căpătii** : (1561 CORESI TE²) : s. n.: „1. Kopfkissen, 2. Unterlage, Lager, 3. Ende”: „1. oreiller, 2. base, fondement, appui, 3. bout”
căpătiiul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [1] 19, 13; 19, 16; [3] 26, 7; 26, 12; 26, 16;
- căpetenie** : (1675 COSTIN O.) : s. f.: „Oberhaupt”: „commandant”
căpetenie *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 13, 17; 13, 18; 13, 18; [2] 13, 17; 13, 18; 13, 18; [4] 19, 13; 23, 19; [5] 19, 13;
căpetenii *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [1] 13, 17; [2] 8, 12; 8, 12; 13, 17; [6] 20, 18;
căpeteniile *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [3] 14, 38; [6] 2, 5;
- căpitan** : (1563 DERS) : s. m.: „Hauptmann”: „commandant”
căpitan *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [3] 18, 13;
căpitani *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [3] 22, 7; [6] 18, 1;
căpitanului *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [3] 17, 18;
- căpitănie** : (1640 URECHE) : s. f.: „Hauptmann”: „commandant”
căpităniei *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [3] 29, 2;
căpităniile *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [3] 10, 19; 23, 23; [6] 18, 4;
- căprioară** : (1337 SUCIU) : s. f.: „Reh”: „Gazelle”
căprioara *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [6] 2, 18;
căprioarele *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [6] 17, 8;
o căprioară *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [4] 2, 18; [5] 2, 18;
- căprișoară** : (1683-1686 Ms. 45) : s. f.: „Zicklein”: „chevreau”
căprișoare *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [1] 10, 3; [2] 10, 3;
- căpriță** : (1350 SUCIU) : s. f.: „Zicklein”: „chevreau”
căprițe *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [3] 10, 3;
- căra** : (1563 CORESI PRAXIU) : v. I: „tragen”: „porter”
au cărat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 7, 6; [2] 7, 6;
căra *verb indicativ imperfect 3 pl.* [3] 7, 6;
- cărare** : (1392 BGL) : s. f.: „Pfad”: „sentier”
cărarea *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 6, 12; [2] 6, 12;
cărările *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [5] 22, 37; [6] 22, 45;
- cărbune** : (1491 G. LEX.) : s. m.: „Kohle”: „charbon”
cărbunele *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [4] 14, 7; [5] 14, 7;
cărbuni *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [4] 22, 9; 22, 13; [5] 22, 9; 22, 13; [6] 22, 9; 22, 13;
- cărămidar** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. m.: „Ziegelbrenner”: „briquetier”
cărămidari *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [6] 12, 31;
- cărămidărie** : (1683-1686 Ms. 45) : s. f.: „Ziegellei”: „briqueterie”
cărămidărie *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [4] 12, 31;
cărămidăria *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [5] 12, 31;
- căruță** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Wagen”: „charrette”
căruțele *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [6] 1, 6;
- cășuță** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. f.: „Zimmer”: „chambre”
cășuța *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [6] 4, 7;
- cășuleț** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. m. n.: „Käse”: „fromage”
cășulețe *subst. comun neutru pl. nom. ac. neacc.* [1] 17, 18;
cășuleți *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [2] 17, 18; [3] 17, 18;
- cătărig** : (1640 DOR) : s. m.: „Jüngling”: „adolescent”
cătărigi *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [3] 15, 3;
- către** : (XVI sec. PS. H.) : prep.: „gegen”: „vers”
cătră *prep.* 1304x;
- căuș** : (1637 PUMNUL LEPT.) : s. n.: „Becher”: „gourde”
căușul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [1] 26, 11; 26, 12; 26, 16; [2] 26, 11; 26, 12; 26, 16;
- căuta** : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „1. suchen, 2. blicken, sehen, 3. trachten, streben”: „1. chercher, 2. regarder, 3. tâcher”
a căuta *verb infinitiv prezent* [1] 10, 2; [3] 27, 4;
ai căutat *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [1] 2, 29; [2] 2, 29; [3] 2, 29; [4] 9, 8; [5] 9, 8; [6] 9, 8;
am căutat *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 9, 16; [2] 9, 16; [3] 9, 16;
caotă *verb indicativ prezent 3 pl.* [3] 25, 26;
caută *verb imp. 2 sg.* [3] 21, 8; 26, 16;
caută *verb indicativ prezent 3 pl.* [6] 14, 7;
caută *verb indicativ prezent 3 sg.* [3] 16, 7; 16, 7; 23, 10; 23, 15; 24, 10; 26, 20; [6] 16, 11;
cauți *verb indicativ prezent 2 sg.* [3] 24, 12; [6] 3, 8; 20, 19;
căuta *verb imp. 2 sg.* [3] 16, 7;
căuta *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 10, 21; [3] 1, 12; 23, 14; [6] 4, 8;
căutară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 7, 2; 14, 13; [2] 7, 2; 14, 13; [3] 6, 19; 7, 2; 10, 21; [6] 17, 20; 19, 7,

- căutat-am** *verb indicativ perfect compus 1 pl.* [3] 10, 14;
căutați *verb imp. 2 pl.* [1] 9, 3; [3] 9, 3; 28, 7; 14, 17;
căutați *verb indicativ imperfect 2 pl.* [6] 3, 17;
căută *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 17, 42; 24, 9; [2] 17, 42; 24, 9; [4] 1, 7; 2, 20; [5] 1, 7; 2, 20; [6] 1, 7; 13, 34;
căufind *verb gerunziu* [1] 1, 11; 13, 17; 13, 18; 13, 18; [2] 13, 17;
căufindu *verb gerunziu* [2] 1, 11; 13, 18; 13, 18; [6] 2, 20;
să caut *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [6] 4, 11;
să caute *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [3] 16, 16; 19, 15; 26, 2; [6] 5, 17;
să caute *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [3] 23, 25; 24, 3; 27, 1; [4] 13, 5; [6] 16, 11;
să căutați *verb conjunctiv prezent 2 pl.* [3] 10, 2; 16, 17;
să căuțăm *verb conjunctiv prezent 1 pl.* [1] 10, 14;
va căuta *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [1] 16, 7; [2] 16, 7; [6] 15, 14;
vei căuta *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [1] 1, 11; [2] 1, 11; [3] 1, 11;
voiu căuta *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [3] 22, 23; 23, 23;
- căutare** : (1581 PRL) : s. f.: „1. Suche, 2. Blick”: „1. recherche, 2. regard”
căutare *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 1, 11; 11, 8; 13, 15; 15, 4; [6] 2, 30; 18, 1; 20, 15;
- căzni** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „quälen”: „torturer”
atî căznit *verb indicativ perfect compus 2 pl.* [3] 6, 3; 6, 8;
căzni *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 5, 5;
- ce** : (1521 NEACȘU) : pron. rel./interog.: „was, welches”: „que, quoi, qui”
ce *adj. pron. int.-rel. fem. sg. nom./ac.* [3] 4, 6; 4, 16; 18, 5; 26, 18; 29, 8; [5] 7, 12; [6] 1, 4; 7, 12; 11, 7; 15, 2;
ce *adj. pron. int.-rel. masc. sg. nom./ac.* [6] 1, 8;
ce *adj. pron. int.-rel. neutru pl. nom./ac.* [3] 6, 4;
ce *adj. pron. int.-rel. neutru sg. nom./ac.* [2] 4, 9; 6, 6; 13, 8; 13, 11; 15, 33; 20, 3; 20, 13; 20, 35; 20, 42; 22, 13; 23, 11; 24, 14; 24, 20; 25, 26; 26, 20; 26, 23; 26, 24; 28, 17; [3] 3, 17; 8, 7; 15, 14; 20, 2; 26, 18; 28, 9; 28, 14; [4] 3, 9; 10, 2; [5] 5, 20; 5, 25; 6, 20; 7, 15; 7, 23; 7, 25; 9, 12; 10, 2; 13, 29; 14, 17; 16, 19; 16, 23; 17, 3; 19, 3; [6] 11, 11; 17, 6;
ce *pron. int.-rel.* 983x;
ce *pron. nehot. masc. sg. nom./ac.* [3] 14, 34;
cî *pron. int.-rel.* [2] 14, 22; 14, 26; 15, 18; 18, 17; 26, 14; 30, 24; 30, 24; [3] 1, 6; 2, 23; 2, 29; 5, 9; 6, 6; 15, 19; 19, 5; 20, 32; 26, 15; 28, 12; [5] 1, 24; 10, 3; 19, 6; 19, 6; 22, 49; [6] 3, 24; 7, 7; 11, 10; 11, 21; 11, 22; 11, 22; 12, 9; 14, 31; 16, 10; 16, 17; 18, 11; 19, 12; 19, 24; 19, 40; 19, 41; 24, 3;
- ceas** : (XVI sec. PS. H.) : s. m.: „Stunde”: „heure”
ceas *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [6] 13, 15;
ceasul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [2] 9, 16;
- ceată** : (1521 DERS) : s. f.: „1. Haufen, 2. Heer”: „1. bande, 2. troupe, armée”
ceata *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 13, 17; 13, 18; 13, 18; 17, 26;
- ceată** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [4] 23, 13; [5] 23, 13;
cête *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [3] 11, 11; 13, 17; [6] 6, 12;
cêtei *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [3] 17, 45;
cêtele *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [6] 18, 4; 23, 13;
ciată *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [5] 3, 22;
- ceată** : (1640 CEASLOV) : s. f.: „Nebel”: „brouillard”
ceată *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 23, 14; 23, 15; 23, 19; 23, 24; 26, 1;
- cedru** : (XVI sec. PS. H.) : s. m.: „Zeder”: „cèdre”
chedru *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [4] 5, 11; 7, 2; 7, 7; [5] 5, 11; 7, 2; 7, 7;
chiedru *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [6] 5, 11; 7, 2; 7, 7;
- cel** : (1521 NEACȘU) : art. dem.: „der”: „ce”
cea *articol dem. adj. fem. sg. nom./ac.* 56x;
cei *articol dem. adj. masc. pl. nom./ac.* 56x;
cel *articol dem. masc. sg. nom./ac.* 67x;
cèle *articol dem. adj. fem. pl. nom./ac.* [1] 6, 8; 6, 17; 8, 16; 15, 13; 17, 18; 18, 27; 30, 21; [2] 6, 8; 6, 17; 8, 16; 18, 27; 25, 13; [3] 6, 15; 6, 17; 8, 16; 15, 22; [4] 5, 20; 6, 18; 6, 18; 8, 7; 8, 8; 12, 31; 15, 16; 18, 27; 20, 3; [5] 8, 2; 8, 2; 8, 7; 8, 8; 12, 31; 12, 31; 20, 3; [6] 6, 18; 8, 7; 8, 8; 8, 16; 20, 3; 23, 1;
celor *articol dem. adj. fem. pl. dat./gen.* [1] 14, 49;
celor *articol dem. adj. masc. pl. gen./dat.* [4] 23, 8; 23, 18;
celui *articol dem. adj. masc. sg. gen./dat.* [1] 8, 2; 15, 28; 17, 26; 17, 36; [2] 6, 20; 15, 28; [3] 8, 2; 17, 26; 17, 36; [4] 11, 15; 18, 9; [5] 1, 13; 23, 8; [6] 14, 7;
- celălalt** : (XVI sec. PS. SCH.) : pron./adj. dem.: „der andere”: „l'autre”
alalt *pron. dem. masc. sg. nom./ac.* [1] 20, 41;
alalt *adj. pron. dem. masc. pl. nom./ac.* [6] 13, 29;
alaltî *pron. dem. masc. pl. nom./ac.* [3] 2, 33; 30, 9;
cêea *adj. pron. dem. fem. sg. nom./ac.* [3] 14, 1; [6] 2, 13; 2, 23; 10, 16; 17, 20; 17, 21;
cêealaltă *adj. pron. dem. fem. sg. nom./ac.* [1] 13, 2; 14, 5; [2] 13, 2; 14, 5; [3] 5, 3;
ceialaltî *adj. pron. dem. masc. pl. nom./ac.* [3] 19, 24;
ceialaltî *pron. dem. masc. pl. nom./ac.* [1] 30, 9;
celalalt *adj. pron. nehot. masc. sg. nom./ac.* [6] 14, 6;
cêlealalte *adj. pron. dem. fem. pl. nom./ac.* [1] 8, 5; [2] 8, 5; [3] 8, 5;
cêlealalte *pron. dem. fem. pl. nom./ac.* [1] 15, 15; [2] 15, 15;
- cenușă** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Asche”: „cendre”
cenușă *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [4] 13, 19; [6] 13, 19;
cenușe *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [5] 13, 19;
- cer** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. n.: „Himmel”: „ciel”
cer *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [2] 2, 10; 5, 12; [3] 2, 10; [5] 21, 10; 22, 14; [6] 18, 9; 21, 10; 22, 14;
ceriu *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [1] 2, 10; 5, 12; [3] 5, 11; 5, 12; [4] 21, 10; 22, 14;

ceriului *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [1] 17, 44; 17, 46; [2] 17, 44; 17, 46; [3] 17, 44; 17, 46; [4] 18, 9; 21, 10; 22, 8; [5] 18, 9; 21, 10; 22, 8; [6] 21, 10;

ceriurile *subst. comun neutru pl. nom./ac. acc.* [4] 22, 10; [5] 22, 10; [6] 22, 10;

cerul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [2] 29, 9;

cerb : (1506 G. LEX.) : s. m.: „Hirsch”: „cerf”

ale cerbului *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [6] 22, 33;

unor cerbi *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [5] 22, 34;

unui cerb *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [4] 22, 34;

cerca : (1581 PRL) : v. I: „1. suchen, 2. untersuchen, 3. versuchen”: „1. chercher, 2. examiner, 3. essayer”

a cerca *verb infinitiv prezent* [1] 23, 15; 23, 25; 24, 3, 26, 2; 26, 20; 27, 1; 27, 4; [2] 10, 2; 23, 15; 26, 20; [4] 5, 17; [5] 5, 17;

au cercat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 21, 1; 21, 2; [5] 21, 1; 21, 2;

cearcă *verb indicativ prezent 3 pl.* [1] 25, 27;

cearcă *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 19, 2; 20, 1; 23, 10; 24, 10; [2] 19, 2; 20, 1; [3] 19, 2; 20, 1; [4] 14, 16; 16, 11; [5] 14, 16;

cerca *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 14, 4; 19, 10; 23, 14; [2] 19, 10; [4] 4, 8; [5] 4, 8;

cercaț *verb imp. 2 pl.* [1] 28, 7;

cercați *verb imp. 2 pl.* [4] 3, 17;

cercați *verb indicativ imperfect 2 pl.* [5] 3, 17;

cercă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 19, 10; [4] 11, 3; 12, 16; [5] 11, 4; 12, 16; [6] 12, 16; 21, 1; 21, 2;

cerci *verb indicativ prezent 2 sg.* [4] 3, 8; 17, 3; 20, 19; [5] 3, 8; 20, 19; [6] 17, 3;

cercind *verb gerunziu* [1] 25, 29;

să cêrce *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 16, 16; 20, 16; [2] 16, 16; [3] 20, 16; [4] 10, 3; [5] 10, 3;

va cerca *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 13, 14; [3] 25, 29;

voi cerca *verb viitor I indicativ 1 sg.* [5] 4, 11;

voiu cerca *verb viitor I indicativ 1 sg.* [1] 22, 23; 22, 23; 23, 23; 28, 7; [4] 4, 11;

cerceta : (XVI sec. PS. SCH.) : v. I: „prüfen”: „examiner”

cercetă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 2, 21;

să cercetezi *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [3] 17, 18;

voi cerceta *verb viitor I indicativ 1 sg.* [2] 20, 12;

voiu cerceta *verb viitor I indicativ 1 sg.* [1] 20, 12;

cerdac : (1668-1670 HERODOT) : s. n.: „Altan”: „balcon”

cerdac *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [2] 9, 25; 9, 26; [5] 11, 3;

cerdacul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [5] 11, 3; 18, 24; 18, 34;

cerdacul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [4] 18, 24; 18, 33;

cere : (XVI sec. PS. H.) : v. III: „bitten, verlangen”: „demander”

ai cerșut *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [1] 1, 17; [2] 1, 17;

am cerșut *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 1, 20; 1, 27; [3] 1, 20; 1, 27;

am cerut *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [2] 1, 20; 1, 27;

ați cerșut *verb indicativ perfect compus 2 pl.* [1] 12, 13; [3] 12, 13; 12, 17;

ați cerut *verb indicativ perfect compus 2 pl.* [2] 12, 13;

au cerșut *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 20, 6;

au cerut *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 20, 28;

ceiu *verb indicativ prezent 1 sg.* [6] 3, 13;

cer *verb indicativ prezent 1 sg.* [4] 3, 13; [5] 3, 13;

cerea *verb indicativ imperfect 3 pl.* [1] 8, 10; [2] 8, 10; [3] 8, 10;

ceri *verb indicativ prezent 2 sg.* [3] 1, 17;

cerînd *verb gerunziu* [2] 20, 6;

cerșu *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 12, 20;

cerșum *verb indicativ perfect simplu 1 pl.* [3] 12, 19;

cerșură *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [4] 17, 20; [5] 17, 20;

ceru *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [5] 12, 20;

s-au cerșut *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 20, 6; 20, 28;

s-au cerut *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [2] 20, 6; 20, 28;

cerere : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Verlangen, Bitte”: „solicitation, demande”

cêrerea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 1, 17; 1, 27; [2] 1, 17; 1, 27; [3] 1, 27;

cerși : (1564 CORESI CAZ.) : v. IV: „bitten”: „demander”

cerșind *verb gerunziu* [1] 12, 17; 12, 19; 20, 6; [2] 12, 17; [3] 2, 36;

cerșindu *verb gerunziu* [2] 12, 19;

certa : (XVI sec. CV²) : v. I: „1. schelten, 2. strafen”: „1. gronder, 2. punir”

au certat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 3, 13;

certa *verb indicativ imperfect 3 sg.* [2] 3, 13;

certînd *verb gerunziu* [4] 22, 48; [5] 22, 48;

certare : (1581 PRL) : s. f.: „Bestrafung”: „punition”

certarea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [4] 22, 16; [5] 22, 16; [6] 22, 16;

cetate : (1391 DRH) : s. f.: „Stadt”: „cité”

a cetății *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [1] 9, 27; [2] 16, 4; [3] 9, 27;

a cetăților *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [2] 6, 18;

ai cetății *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [1] 16, 4;

cetate *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* 110x;

cetatea *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* 89x;

cetăți *subst. comun fem. pl. gen. dat. neacc.* [6] 12, 31;

cetăți *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 27, 5; [3] 14, 23; [4] 8, 8; 20, 6; 20, 19; [5] 8, 8; 20, 6; 20, 19;

cetății *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [1] 4, 13; 5, 6; 5, 9; 5, 12; 9, 11; 9, 14; 9, 18; 21, 13; 21, 13; [2] 4, 13; 5, 9; 5, 12; 9, 11; 9, 14; 9, 18; 21, 13; 21, 13; [3] 4, 13; 5, 8; 5, 11; 5, 12; 9, 11; 9, 14; 9, 18; 16, 4; 21, 13;

[5] 5, 9; 11, 19; 12, 28; 12, 30; 20, 21; 24, 5; [6] 10, 8; 11, 23; 11, 25; 12, 27; 20, 15; 20, 15; 20, 15; 20, 21;

cetățile *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [1] 7, 14; 15, 5; 18, 6; 20, 9; 30, 29; 30, 29; 31, 7; [2] 7, 14; 15, 5; 18, 6; 20, 9; 27, 5; 30, 29; 30, 29; 31, 7; [3] 5, 10; 7, 14; 18,

- 6; 30, 29; 30, 29; 31, 7; [4] 2, 1; 2, 3; 8, 11; 10, 12; 20, 14; 24, 7; [5] 2, 1; 2, 3; 8, 11; 10, 12; 20, 14; 24, 7; [6] 8, 8; 20, 14; 24, 7;
- cetăților** *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [1] 6, 18; [3] 6, 18; [4] 12, 31; [5] 12, 31; [6] 20, 19;
- o cetate** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 27, 5; [4] 12, 1; [5] 12, 1; [6] 2, 1; 12, 1; 17, 13;
- ceva** : (XVI sec. PS. SCH.) : pron. „etwas”: „quelque chose”
ceva *pron. nehot. masc. sg. nom. ac.* [3] 12, 3; 19, 4; [4] 13, 2; [5] 3, 36; 13, 2; [6] 17, 16;
cevaș *pron. nehot. masc. sg. nom. ac.* [3] 25, 21; [6] 13, 5; 19, 40;
- chema** : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „1. (an)rufen, 2. (sich) nennen”: „1. appeler, 2. appeler, nommer”
a chema *verb infinitiv prezent* [1] 3, 6; 3, 8; [2] 3, 6; 3, 8;
ai chemat *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [1] 3, 5; 3, 6; 3, 8; [2] 3, 5; 3, 6; 3, 8;
am chemat *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 3, 5; 3, 6; 28, 15; [2] 3, 6; 28, 15;
am chemat *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [3] 28, 15;
au chemat *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [2] 16, 5; [4] 15, 12;
au chemat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 3, 8; 16, 5; 16, 8; [2] 3, 8; 16, 8; [4] 9, 9; 13, 23; 14, 33; 21, 2; [5] 9, 9; 13, 23; 14, 33; 15, 12; 21, 2;
chema *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 9, 9; [2] 9, 9; [3] 9, 9;
chemară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 6, 2; [2] 6, 2; [4] 9, 2; [5] 9, 2;
chemați *verb imp. 2 pl.* [4] 17, 5; [5] 17, 5;
chemă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 3, 6; 3, 10; 9, 26; 12, 18; 19, 7; 26, 14; [2] 3, 10; 9, 26; 12, 18; 19, 7; 26, 14; 29, 6; [3] 9, 26; [4] 2, 16; 11, 13; 12, 24; 13, 17; [5] 1, 7; 1, 15; 11, 14; 12, 24;
chemi *verb indicativ prezent 2 sg.* [1] 26, 14;
chemîndu-să *verb gerunziu* [5] 20, 1;
chemîndu-se *verb gerunziu* [4] 20, 1;
chiamă *verb imp. 2 sg.* [6] 14, 21; 20, 4;
chiamă *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 3, 9; [2] 3, 9; [6] 20, 21;
chiema *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 1, 1; 1, 2; 4, 12; 14, 49; 14, 50; 17, 4; 17, 12; 17, 23; 22, 20; 25, 2; 25, 2; 31, 8; [6] 3, 7; 4, 2; 9, 2; 9, 12; 13, 1; 13, 3; 14, 27; 15, 2; 16, 5; 17, 25; 20, 1;
chiema-voiu *verb viitor I indicativ 1 sg.* [3] 12, 17;
chiemară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 6, 2; [6] 9, 2;
chiemați *verb imp. 2 pl.* [6] 17, 5;
chiemă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 29, 6; [3] 3, 16; 12, 18; 16, 5; 16, 8; 19, 7; 29, 6; [4] 1, 7; 1, 15; [6] 1, 15; 9, 9; 11, 13; 12, 24; 13, 17; 13, 23; 14, 33; 15, 12; 21, 2;
chiemîndu *verb gerunziu* [6] 1, 7;
chiimă *verb indicativ prezent 3 sg.* [3] 25, 25; 25, 25;
să cheamă *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 21, 2;
să chema *verb indicativ imperfect 3 sg.* [5] 6, 8;
să chemă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 5, 9; 6, 8; [5] 2, 16; 5, 9;
- să chême** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 22, 11; [2] 22, 11;
să chiamă *verb indicativ prezent 3 sg.* [2] 21, 2;
să chiamo *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [6] 12, 28;
să chiême *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [3] 22, 11;
să va chema *verb viitor I indicativ 3 sg.* [4] 12, 28;
se chiema *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 30, 20; [6] 6, 2; 20, 1;
se chiemă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 23, 28; [6] 5, 9; 5, 20;
se chiimă *verb indicativ prezent 3 sg.* [3] 20, 19; 21, 2;
se va chema *verb viitor I indicativ 3 sg.* [5] 12, 28;
va chema *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 3, 9; [2] 3, 9;
vei chema *verb viitor I indicativ 2 sg.* [1] 16, 3; [2] 16, 3; [3] 16, 3;
voi chema *verb viitor I indicativ 1 sg.* [2] 12, 17; [5] 22, 4; 22, 7;
voiu chema *verb viitor I indicativ 1 sg.* [1] 12, 17; [4] 22, 4; 22, 7;
voiu chiema *verb viitor I indicativ 1 sg.* [6] 22, 4; 22, 7;
- chemat** : (XVI sec. PS. H.) : s. m.: „Gast”: „invité”
cei chemați *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [1] 9, 22; [2] 9, 22; [3] 9, 22;
- cheretian** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. m.: „Krether”: „Kerétien”
herei *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [6] 20, 23;
helethoi *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [4] 8, 19; [5] 8, 19;
hereth *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [6] 20, 7;
herethi *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [4] 15, 18; 20, 23; [5] 15, 18; 15, 18; 20, 7; 20, 23;
herethul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [6] 15, 18;
- chibzuială** : (1581 CORESI OMIL.) : s. f.: „Weisheit”: „sagesse”
chibzuială *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 25, 25;
- chibzuit** : (1642 CAZ. GOV.) : adj.: „verständig”: „raisonnable”
chibzuit *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [3] 16, 18;
- chilină** : (1683-1686 Ms. 45) : s. f.: „Herde”: „troupeau”
chilinele *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [2] 24, 4;
- chilni** : (1688 BIBLIA) : v. IV: „zerstückeln”: „dépécer”
chilni *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [2] 11, 7;
- chin** : (XVI sec. PS. H.) : s. n.: „1. Qual, Pein, Plage, 2. Folter, 3. Schmerz”: „1. torture, misère, 2. supplice, tourment, 3. douleur”
chin *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [1] 15, 23; [2] 15, 23;
chinuri *subst. comun neutru pl. nom./ac. neacc.* [4] 22, 6; [5] 22, 6;
chinurile *subst. comun neutru pl. nom./ac. acc.* [1] 4, 19; [2] 4, 19;
- chinui** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „1. quälen, peinigen, plagen, 2. leiden”: „1. tourmenter, torturer, 2. souffrir”
chinui *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [2] 5, 4;
chinuia *verb indicativ imperfect 3 pl.* [1] 10, 18;

- să chinuia** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [4] 13, 2;
- chip** : (1480 BGL) : s. n.: „1. Bild(nis). 2. Gestalt, Aussehen. 3. Person. 4. Art, Weise, 5. Mittel, Weg”: „1. image, 2. figure, 3. personne, 4. manière, 5. moyen”
chip *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* 91x;
chipul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [3] 6, 5; 6, 5;
chipurilor *subst. comun neutru pl. gen./dat. acc.* [2] 31, 9;
un chip *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [1] 2, 30; 12, 23; 20, 2; 20, 9; 22, 15; 24, 7; 26, 10; 30, 24; [2] 2, 30; 20, 2; 20, 9; 22, 15; 24, 7; 26, 10; 30, 24; [3] 13, 14; 20, 2; 20, 9; 30, 24;
- chipeș** : (1612 DIRB) : adj.: „schön”: „beau”
chipeș *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [6] 23, 21;
- chiui** : (1668-1670 HERODOT) : v. IV: „johlen”: „hurler”
chiuiră *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 17, 20; 17, 52; [2] 17, 20; [3] 17, 52;
- chivot** : (1476 DRH) : s. n.: „1. Schrein, 2. Arche Noahs”: „1. coffre, tabernacle, 2. arche de Noé”
chivotul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [1] 4, 3; [2] 4, 6; 4, 11; 4, 16; 4, 17; 5, 7; [3] 4, 13; [4] 6, 2; 6, 3; 6, 4; 11, 11; [5] 6, 10; 6, 11; 6, 12; 6, 16; 7, 2;
- ci** : (XVI sec. PS. H.) : conj.: „sondern”: „mais, cependant”
ce *conjuncție coord.* 204x;
ci *conjuncție coord.* [2] 14, 30; 15, 19; [5] 16, 18;
- cimbal** : (1673 DOS. PS. V.) : s. n.: „Zimbel”: „cymbale”
țimbale *subst. comun neutru pl. nom./ac. neacc.* [4] 6, 5; [2] 18, 6; [5] 6, 5;
țimbale *subst. comun neutru pl. nom./ac. neacc.* [1] 18, 6;
- cina** : (1648 NT) : v. I: „(Abend) essen”: „manger, prendre le dîner”
să cine *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [6] 3, 35;
să cinêdze *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [5] 3, 35;
să cinêze *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 3, 35;
- cinci** : (XVI sec. CV²) : num.: „fünf”: „cinq”
al cincelea *num. ord. masc. sg. nom./ac. acc.* [4] 3, 4;
al cincilea *num. ord. masc. sg. nom./ac. acc.* [5] 3, 4; [6] 3, 4;
cinci *num. card. fem. nom./ac.* [1] 25, 42;
- cine** : (XVI sec. PS. H.) : pron. rel./interog.: „der, wer”: „qui”
a cui *pron. int.-rel. fem. sg. gen./dat.* [1] 27, 10; [3] 24, 15; [6] 19, 28;
a cui *pron. int.-rel. masc. sg. gen./dat.* [2] 17, 55; 17, 56;
al cui *pron. int.-rel. masc. sg. gen./dat.* [1] 17, 55; 17, 56; 17, 58; 30, 13; [2] 17, 58; 30, 13; [3] 17, 56; 17, 55; 17, 58; 30, 13;
cene *pron. int.-rel. sg. nom./ac.* [1] 28, 13;
cine *pron. int.-rel. nom./ac.* 129x;
cui *pron. int.-rel. gen./dat.* [1] 17, 28; 24, 15; 24, 15; [2] 9, 20; 12, 3; 17, 28; 24, 15; 24, 15; 27, 10; [4] 16, 19; [5] 16, 19;
- cineși** : (XVI sec. PS. SCH.) : pron. nehot.: „(ein) jeder, jeglicher”: „n'importe quel, tout...”
cineș *pron. nehot. masc. sg. nom. ac.* [1] 14, 34; [3] 4, 10; 10, 25; 13, 2; 30, 22; [6] 6, 19;
- cineva** : (XVI sec. PS. SCH.) : pron. nehot.: „jemand, einer”: „quelqu'un”
cinevaș *adj. pron. nehot. masc. sg. nom. ac.* [3] 25, 29;
cinevaș *pron. nehot. masc. sg. nom. ac.* [3] 2, 13; 12, 3; 14, 17; 17, 25; 24, 20; 26, 9; 26, 12; [6] 9, 3; 16, 23;
cuiva *pron. nehot. masc. sg. gen. dat.* [1] 12, 3; 12, 3; 12, 3; [2] 12, 3; 12, 3;
- cinie** : (cca 1480 DERS) : s. f.: „1. Werkzeug, 2. Waffe”: „1. outil, 2. arme”
cinii *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [2] 8, 12;
ciniia *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [2] 8, 12; 13, 20;
ciniile *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [2] 13, 21; 14, 1; 14, 6; 14, 7; 14, 13; 14, 13; 14, 14; 14, 17; [5] 1, 27; 24, 23;
- cinste** : (1474 DERS) : s. f.: „1. Ehre, 2. Ehrlichkeit”: „1. honneur, 2. honnêteté”
cinste *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [6] 10, 5;
cinstea *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [6] 10, 3;
- cinști** : (XVI sec. CV²) : v. IV: „ehren”: „honorer”
cinștește *verb indicativ prezent 3 sg.* [4] 10, 3; [5] 10, 3;
cinștiți *verb imp. 2 pl.* [3] 23, 22;
să cinști *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 18, 30; [2] 18, 30;
- cinstit** : (XVI sec. CV²) : adj.: „1. ehrlich, 2. geehrt”: „1. honnête, 2. honoré”
cinstit *adj. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom./ac. neacc.* [1] 3, 1; 26, 21; [2] 3, 1; 26, 21; [3] 3, 1;
- ciolan** : (1520 DERS) : s. n.: „Knochen”: „os”
ciolanele *subst. comun neutru pl. nom./ac. acc.* [1] 17, 46; 17, 46; [2] 17, 46; 17, 46;
- cireadă** : (1668-1670 HERODOT) : s. f.: „Herde”: „troupeau”
a cirezilor *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [2] 15, 8;
ale cirezilor *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [1] 15, 8;
ceredzile *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [2] 8, 16;
cerezi *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [2] 14, 32; 27, 9;
cerezile *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [1] 8, 16; [3] 8, 16;
cireadă *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 16, 2;
cirezi *subst. comun fem. pl. gen. dat. neacc.* [3] 15, 14;
cirezi *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 14, 32; 15, 21; 27, 9; [2] 15, 21; [3] 14, 32; 15, 21; [4] 12, 2; [5] 12, 2; [6] 12, 2;
cirezile *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [1] 30, 20; [2] 30, 20; [3] 15, 8; 27, 9; 30, 20; [4] 12, 4; [5] 12, 4; [6] 12, 4;
cirezilor *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [3] 11, 7;
- ciubotă** : (1587 DIR) : s. f.: „Bestechungsgeld”: „paiement illicite”

- ciobotă** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 12, 3; 2; 2, 3;
- ciucure** (1510 DRP) : s. m.: „Traube”; „grappe”
ciucuri *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [3] 30, 12;
- ciuguli** (158; CORESI OMIL.) : v. IV: „essen”; „manger”
ciogolêste *verb imp. 2 sg.* [1] 9, 24; [2] 9, 24; [3] 9, 24;
- ciulin** (1443 DOR) : s. m. n.: „Distel”; „chardon”
ciulince *subst. comun neutru pl. nom. ac. acc.* [5] 12, 31;
ciulinii *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [4] 12, 31; [6] 12, 31;
- ciine** (XVI sec. PS. H.) : s. m.: „Hund”; „chien”
ciine *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 17, 43; [2] 17, 43; [3] 17, 43; [4] 3, 8; [5] 3, 8; [6] 3, 8; 16, 9;
ciinele *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [4] 9, 8; 16, 9; [5] 9, 8; 16, 9;
un ciine *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [1] 17, 43; [2] 17, 43; [3] 24, 15; [6] 9, 8;
unui ciine *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [1] 24, 15; [2] 24, 15;
- cîmp** (1300 MDGR) : s. m.: „1. Feld, Flur, 2. Ebene”; „1. champs, 2. plaine”
ai cîmpului *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [2] 14, 14;
ale cîmpului *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [1] 14, 14;
cîmp *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [1] 20, 5; [3] 4, 2; 11, 5; 14, 15; 19, 3; 20, 5; 20, 11; 20, 11; 20, 12; 20, 24; 20, 35; 25, 16; 27, 5; 30, 11; [6] 2, 18; 10, 8; 11, 11; 11, 23; 14, 6; 17, 8; 20, 12; 23, 11;
cîmpu *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [1] 4, 2; 19, 3; [2] 20, 5; [4] 2, 18; 14, 6; 17, 8; [5] 17, 8;
- cînd** (1551-1553 ES) : adv. conj.: „wann, als”; „quand, lorsque”
cînd *adv. pron. inter. relat.* 157x;
cînd *conjunctie subord.* [1] 6, 6; 10, 7; 16, 6; [2] 6, 6; 10, 7; 14, 33; 16, 6; [4] 16, 16; [5] 16, 16; 17, 27;
cîndu *adv. pron. inter. relat.* [2] 1, 7; 1, 14; 1, 26; 2, 19; 5, 4; 16, 1; 21, 5; [3] 15, 2; [5] 2, 26; 14, 11; 15, 5; [6] 14, 26; 16, 7; 16, 23;
- cîndva** (XVI sec. PS. H.) : adv.: „irgendwann”; „un jour”
cîndva *adv. de timp* [4] 1, 20; 1, 20; [5] 1, 20; 1, 20;
- cîndai** (1581 CORESI OMIL.) : adv. conj.: „vielleicht, etwa”; „peut-être”
cîndai *adv.* [1] 20, 3; [2] 20, 3; [4] 14, 15; 16, 12; [5] 14, 15; 16, 12; [6] 14, 15; 16, 12;
cîndai *conjunctie subord.* [1] 6, 3; [2] 6, 3; [4] 17, 16; 20, 6; [5] 17, 16; 20, 6;
- cînta** (XVI sec. PS. H.) : v. I: „singen”; „chanter”
a cînta *verb infinitiv prezent* [1] 16, 16; [2] 16, 16;
cînta *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 16, 23; 18, 10; 19, 9; [2] 16, 23; 18, 10; 19, 9;
cînta *verb infinitiv prezent* [1] 16, 18; [2] 16, 18;
cîntînd *verb gerunziu* [1] 16, 17; 18, 6; [2] 18, 6;
- cîntîndu** *verb gerunziu* [2] 16, 17;
- cîntă** *verb indicativ prezent 3 pl.* [4] 19, 35; [5] 19, 35; [6] 19, 34;
va cînta *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 16, 16; [2] 16, 16;
voi cînta *verb viitor I indicativ 1 sg.* [5] 22, 49;
voiu cînta *verb viitor I indicativ 1 sg.* [4] 22, 50; [6] 22, 49;
- cîntare** : (XVI sec. PS. H.) s. f.: „Gesang”; „chant”
cîntare *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [5] 22, 1;
cîntări *subst. comun fem. sg. gen. dat. neacc.* [6] 22, 1;
cîntări *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [4] 6, 5; [5] 6, 5; [6] 6, 5;
cîntării *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [4] 22, 1; [5] 22, 1;
- cîntăret** (1649 MARD.) : s. m.: „Sänger”; „chanteur”
a cîntărețelor *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [5] 19, 35;
al cîntărețelor *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [4] 19, 35;
al cîntăreților *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [6] 19, 35;
cîntăreți *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [6] 23, 1;
- cîrd** (1581-1582 PO) : s. n.: „Herde”; „troupeau”
cîrdurile *subst. comun neutru pl. nom./ac. acc.* [1] 24, 4;
- cîrjă** (cca 1478 DERS) : s. f.: „Stab”; „bâton”
cîrjă *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [4] 3, 29; [6] 3, 29;
cîrje *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [5] 3, 29;
- cîrmi** (1563 CORESI PRAXIU) : v. IV: „beisētis austreten”; „sortir au-delà du chemin”
cîrmise *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 6, 6; [5] 6, 6; [6] 6, 6;
- cît** : (XVI sec. PS. H.) : adj./adv./conj./pron.: „1. wieviel, 2. kaum, 3. insofern, 4. das ... was”; „1. combien, 2. à peine, 3. tant que, 4. ce que”
cît *adv. pron. inter./relat.* [1] 11, 15; [2] 11, 15; [3] 11, 15; 14, 14; 22, 4; 25, 15; 25, 16; 27, 7; 27, 11; [6] 2, 11; 16, 11;
cît *conjunctie subord.* [1] 3, 11; [2] 3, 11; [3] 13, 22; [4] 13, 2; [5] 13, 2; [6] 6, 21; 13, 2; 13, 15;
cît *pron. int.-rel.* [1] 17, 18; 18, 8;
cîtă *adj. pron. int.-rel. fem. sg. nom./ac.* [3] 29, 8;
cîte *adj. pron. int.-rel. fem. pl. nom./ac.* [4] 19, 34;
cîte *adv.* [1] 17, 34; [2] 17, 34; [3] 16, 10; 17, 34; [4] 6, 19; 6, 19; 6, 19; 21, 9; [5] [6] 6, 19; 6, 19; 6, 19; 10, 4; 12, 31; 21, 9; 21, 20;
cîte *pron. int.-rel. fem. pl. nom./ac.* 87x;
cîteș *pron. int.-rel. fem. pl. nom./ac.* [5] 7, 3;
cîtu *conjunctie subord.* [3] 1, 5;
cît *pron. int.-rel. masc. pl. nom./ac.* [4] 18, 32;
cîți *conjunctie subord.* [3] 6, 19;
cîți *pron. int.-rel. pl. nom./ac.* [1] 30, 2; [2] 30, 2; [3] 2, 33; 13, 7; 13, 15; 13, 22; 22, 2; [5] 18, 32; [6] 1, 11; 2, 23; 5, 6; 7, 9; 12, 28; 15, 14; 15, 30; 16, 6; 16, 14; 17, 2; 18, 1; 18, 8; 18, 32; 20, 15; 23, 10;

- cîtva** : (1581-1582 PO) : adj./adv. : „einige, ein wenig” : „quelques (uns), un certain”
cîtava *adj. pron. nehot. fem. sg. nom./ac.* [6] 13, 23;
- cîştiga** : (1560 BRATU) : v. I: „erwerben” : „acquérir”
cîştigase *verb indicativ mcpf. 3 sg.* [6] 12, 3;
- clăti** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „rühren, rücken” : „mouvoir”
clătêste *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 26, 19; [2] 26, 19;
clăti *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 24, 1; [5] 24, 1; [6] 24, 1;
s-au clătît *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 22, 37; [5] 22, 37;
să clăti *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 22, 8;
să clătia *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 1, 13; [2] 1, 13;
să clătiră *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [4] 22, 8;
se clătiră *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [6] 22, 8;
se vor clăti *verb viitor I indicativ 3 pl.* [6] 22, 36;
- clătina** : (1581 CORESI OMIL.) : v. I: „rücken” : „mouvoir”
să clătină *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [5] 22, 8;
- clătire** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Beben” : „mouvement”
clătirei *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [4] 5, 24; [5] 5, 24;
- coace** : (1561 CORESI TE²) : v. III: „backen” : „cuire”
coapse *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 28, 24; [2] 28, 24; [5] 13, 8; [6] 13, 8;
- coadă** : (1505 DERS) : s. f.: „Schwanz” : „queue”
coada *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 14, 27; 14, 43;
- coapsă** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Schenkel, Hüfte” : „cuisse, hanche”
coapse *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [4] 13, 8;
coapsele *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [6] 2, 16; 20, 10;
- coasă** : (1611 DIR) : s. f.: „Sense” : „faucille”
coasă *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 13, 20;
- coastă** : (1463 DERS) : s. f.: „Seite, Flanken” : „côte”
coaste *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [5] 21, 14;
coastea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [5] 2, 16;
coastele *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [4] 2, 16; 13, 34; 16, 13; [5] 13, 34; 16, 13; [6] 13, 34; 16, 13;
- cobori** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „herab-, hinabsteigen, herunterkommen” : „descendre”
au pogorît *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 11, 13; [5] 11, 13;
mă voiu pogorî *verb viitor I indicativ I sg.* [3] 10, 8;
ne vom pogorî *verb viitor I indicativ I pl.* [6] 14, 14;
pogoară *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 2, 6; [2] 2, 6; [3] 2, 6; [5] 14, 14; [6] 13, 34;
pogoară-te *verb imp. 2 sg.* [4] 11, 8; [5] 11, 8;
pogoare *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 1, 21;
pogor *verb indicativ prezent I sg.* [2] 10, 8;
pogorî *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 15, 12; 19, 12; 30, 16; [2] 19, 12; [5] 19, 16; 21, 15;
- pogorîia** *verb indicativ imperfect 3 pl.* [1] 25, 20; [2] 25, 20;
pogorîia *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 13, 20; [2] 13, 20;
pogorî-mă-voi *verb viitor I indicativ I sg.* [2] 14, 37;
pogorî-mă-voiu *verb viitor I indicativ I pl.* [1] 14, 37;
pogorîndu-să *verb gerunziu* [2] 9, 27; 10, 5; 25, 20;
pogorîndu-se *verb gerunziu* [1] 9, 27; 10, 5; 25, 20; [3] 9, 27; 25, 20;
pogorîră *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [2] 22, 1; 30, 16; [4] 23, 13; [5] 23, 13;
pogorîți-vă *verb imp. 2 pl.* [1] 6, 20; [2] 6, 20;
pogoru *verb indicativ prezent I sg.* [1] 10, 8;
s-au pogorît *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 23, 6; [2] 23, 6; [4] 11, 9; 11, 10; 19, 24; 19, 31; 23, 20; [5] 11, 9; 11, 10; 19, 24; 19, 31; 23, 20;
să mă pogor *verb conjunctiv prezent I sg.* [5] 19, 20; [6] 19, 20;
să mă pogoru *verb conjunctiv prezent I sg.* [4] 19, 20;
să ne pogorîm *verb conjunctiv prezent I pl.* [1] 14, 36; [2] 14, 36;
să pogoară *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 30, 24; [2] 30, 24; [4] 14, 14;
să pogoare *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [2] 17, 8; [5] 1, 21;
să pogorî *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 9, 25; 23, 25; 24, 8; 25, 1; 26, 2; [2] 9, 25; 15, 12; 23, 25; 24, 8; 25, 1; 26, 2; [3] 9, 25; [4] 5, 17; 19, 16; 21, 15; 22, 10; 23, 21; [5] 5, 17; 22, 10; 23, 21;
să pogorîră *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 22, 1; [4] 17, 18; [5] 17, 18;
să să pogoară *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [1] 23, 20;
să să pogoară *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 23, 8;
să să pogoare *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [2] 23, 20;
să să pogoare *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [2] 23, 8;
să se pogoară *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [3] 23, 8;
să se pogoară *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [6] 1, 21; [3] 17, 8;
să se pogoare *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 17, 8;
să te pogorî *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [3] 10, 8;
să va pogorî *verb viitor I indicativ 3 sg.* [2] 23, 11;
să vor pogorî *verb viitor I indicativ 3 pl.* [1] 13, 12; [2] 13, 12;
se-au pogorît *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [6] 22, 10;
se-au pogorît *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [6] 23, 20;
se pogorî *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 10, 10; 11, 6; 11, 7; 23, 6; 23, 25; 24, 8; 25, 1; 26, 2; [6] 19, 16; 19, 24; 19, 31; 21, 15; 23, 21;
se pogorîră *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [6] 23, 13;
se va pogorî *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 23, 11; [3] 10, 6;
se vor pogorî *verb viitor I indicativ 3 pl.* [3] 13, 12;
te-ai pogorît *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [1] 17, 28; 17, 28; [2] 17, 28; 17, 28; [4] 11, 10; [5] 11, 10;
te pogoară *verb imp. 2 sg.* [1] 23, 4; [2] 23, 4;
te vei pogorî *verb viitor I indicativ 2 sg.* [1] 10, 8; [2] 10, 8; [4] 5, 24; [5] 5, 24;
va pogorî *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 26, 10; [2] 26, 10;
vă pogorîți *verb imp. 2 pl.* [3] 6, 20;
- coborîre** : (1581 PRL) : s. f.: „Abstieg” : „descente”
pogorîre *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 23, 20; [2] 23, 20;

- coboriş** : (1683-1686 Ms. 45) : „Abang” : „pente”
pogoriş *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [4] 13, 34; [5] 13, 34;
- cobuz** : (1632 EUISTR. PRAV.) : s. n.: „Musikinstrument” : „instrument de musique”
căpuze *subst. comun neutru pl. nom./ac. neacc.* [3] 10, 5;
copuz *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [1] 10, 5;
copuzi *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [2] 10, 5;
- coconaş** : (1620 MOXA) : s. m.: „Kind” : „enfant”
un coconaş *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [6] 9, 12;
- codină** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. f.: „Übrige” : „reste”
codina *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [6] 10, 10;
- coif** : (1563 CORESI PRAXIU) : s. n.: „Helm” : „casque”
coif *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [1] 17, 5; 17, 49; [3] 17, 5; 17, 38; 17, 45; 17, 49;
coifu *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [2] 17, 5; 17, 49;
coiful *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [1] 17, 38; [2] 17, 38;
- colăcel** : (1683-1686 Ms. 45) : s. m.: „Ränftchen” : „craquelin rond”
colăcei *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [4] 13, 5; 13, 6; [5] 13, 5; 13, 6;
colăceii *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [4] 13, 8; 13, 10; [5] 13, 8; 13, 10;
- colăcaş** : (1683-1686 Ms. 45) : s. m.: „Ränftchen” : „craquelin rond”
un colăcaş *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [4] 4, 10; [5] 4, 10;
- colceac** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. n.: „Beinharnische” : „jambière”
colcêce *subst. comun neutru pl. nom./ac. neacc.* [3] 17, 6;
- colibă** : (cca 1538 DERS) : s. f.: „Hütte” : „cabane”
colibi *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [3] 4, 10; [6] 7, 6;
- colţ** : (1493 SUCIU) : s. m./n.: „Zacke” : „dent”
colţi *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [3] 2, 13; [6] 12, 31;
colţurile *subst. comun neutru pl. nom./ac. acc.* [1] 14, 38; [2] 14, 38;
- conăci** : (1665-1672 Ms. 4389) : v.IV: „Quartier nehmen” : „trouver abri”
mă voi conăci *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [6] 15, 28;
- concenii** : (1673 DOS. PS. V.) : v. IV: „vernichten” : „néantir”
am concenit *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [3] 15, 20;
au concenit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 21, 5; [5] 21, 5; [6] 21, 5;
să concenească *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [3] 15, 8;
să concenesce *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [3] 15, 6;
vei conceni *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [3] 15, 18;
- voi conceni** *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [5] 22, 38;
voiu conceni *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [4] 22, 38;
- conteni** : (XVI sec. CV²) : v. IV.: „aufhören” : „cesser”
să se contenească *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [6] 24, 21;
- copac** : (1264 DRAGANU) : s. m.: „Baum” : „arbre”
copaciului *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [2] 17, 19;
- copil** : (1318 DLRV) : s. m.: „1. Kind. 2. Diener” : „1. enfant. 2. serviteur”
copii *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [1] 1, 2; [2] 1, 2; [4] 2, 15; [5] 2, 15;
copiii *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [3] 30, 22; [4] 2, 15; [5] 2, 15; [6] 12, 3;
copil *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 1, 5; 1, 6; 1, 6; [2] 1, 2; 1, 5; 1, 6; 1, 6; [3] 2, 18; 17, 42; 20, 40; [4] 6, 23; 9, 2; [5] 6, 23; 9, 2; [6] 12, 16; 12, 21;
copilu *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 1, 2;
copitul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [1] 20, 40; [2] 20, 40; [3] 1, 22; 1, 23; 1, 24; 1, 25; 2, 21; 20, 36; 20, 37; 20, 38; 20, 39; 20, 41; [6] 12, 15; 12, 18; 12, 18; 12, 18; 12, 18; 12, 19; 12, 19; 12, 21; 12, 22; 12, 22; 16, 1;
copilului *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [3] 4, 21; 20, 36; 20, 37; [4] 18, 29;
un copil *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [3] 17, 33; [6] 17, 18;
- copilaş** : (1318 DLRV) : s. m.: „1. Kind. 2. Diener” : „1. enfant. 2. serviteur”
copilaş *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 3, 8; 20, 35; [2] 2, 18; 3, 8; 17, 42; 20, 35; [3] 1, 27; 3, 8; [4] 12, 16; 12, 21; [5] 12, 16; 12, 21; 14, 21; 17, 18;
copilaş *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [1] 25, 14; [5] 2, 21; 18, 15;
copilaşi *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [1] 30, 17; [2] 25, 5; 25, 14; 26, 22; 30, 17;
copilaşi *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [2] 17, 33;
copilaşii *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [1] 16, 11; 16, 18; 25, 8; 25, 8; 25, 9; 25, 12; 25, 25; [2] 16, 11; 16, 18; 25, 8; 25, 8; 25, 9; 25, 12; 25, 25; [4] 13, 32; [5] 1, 15; 2, 14; 13, 29; 13, 32; 20, 11;
copilaşilor *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [1] 2, 17; 25, 19; 25, 27; [2] 2, 17; 25, 5; 25, 19; 25, 27; [5] 4, 12; 13, 28; 16, 2;
copilaşu *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 17, 33; 17, 42; [4] 14, 21;
copilaşul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* 91x;
copilaşule *subst. comun masc. sg. voc. acc.* [1] 17, 58; [2] 17, 58;
copilaşului *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [1] 1, 25; 9, 27; 20, 21; 20, 36; 20, 37; 20, 38; 20, 40; [2] 1, 25; 9, 27; 20, 21; 20, 36; 20, 38; 20, 40; [3] 9, 27; [4] 18, 32; [5] 1, 5; 1, 13; 18, 30; 18, 33;
un copilaş *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [3] 20, 35;
- corabie** : (1521 NEACŞU) : s. f.: „Schiff” : „bateau”
corăbii *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [1] 5, 6; [2] 5, 6;
- corb** : (1444 SUCIU) : s. m.: „Rabe” : „corbeau”

- corbul** *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [1] 26, 20; [2] 26, 20; [3] 26, 20;
- corn** : (1436 LDSR) : s. n./s. m.: „1. Horn, 2. Ecke”: „1. come, 2. coin”
- cornul** *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [4] 18, 16; 20, 1; 20, 22; [5] 18, 16; 20, 1; 20, 22;
- cornul** *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [1] 2, 1; 2, 10; 16, 1; 16, 13; [2] 2, 1; 2, 10; 16, 1; 16, 13; [3] 2, 1; 2, 10; 16, 1; 16, 13; [4] 22, 3; [5] 22, 3; [6] 22, 3;
- coroană** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. f.: „Krone”: „diadème”
- corona** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [6] 1, 10; 12, 30;
- cort** : (1563 CORESI PRAXIU) : s. n.: „Zelt”: „tente”
- cort** *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [1] 26, 5; 26, 7; [4] 7, 6; [6] 19, 17;
- cortu** *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [5] 7, 6;
- cortul** *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [4] 16, 22; 22, 12; [5] 16, 22; 22, 12; [6] 22, 12;
- cortului** *subst. comun neutru sg. gen./dat. acc.* [1] 2, 22; [2] 2, 22; [3] 2, 22; [4] 6, 17; 7, 2; [5] 6, 17; 7, 2; [6] 6, 17; 7, 2; 8, 18;
- corturi** *subst. comun neutru pl. nom./ac. neacc.* [4] 11, 11; [5] 11, 11; [6] 7, 6; 11, 11; 16, 22;
- coş** : (cca 1504 DERS) : s. n.: „Korb”: „panier”
- coş** *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [6] 16, 1;
- coşniţă** : (1563 CORESI LIT.) : s. f.: „Handkorb”: „panier”
- coşniţă** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 25, 18;
- cot** : (1332 DRAGANU) : s. m.: „1. Elle, 2. Ellenbogen”: „1. aune, 2. conde”
- coti** *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [1] 17, 4; [2] 17, 4; [3] 17, 4;
- covârşi** : (1620 MOXA) : v. IV: „1. überragen, 2. überwältigen”: „1. surmonter, 2. dominer”
- covârşi** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 20, 41; [2] 20, 41;
- covârşire** : (1688 BIBLIA) : s. f.: „Überwältigung”: „dominance”
- covârşire** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 2, 3;
- covrig** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. m.: „Brezel”: „craquelin rond”
- covrig** *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [4] 6, 19; [5] 6, 19; [6] 6, 19;
- crede** : (XVI sec. PS. H.) : v. III: „glauben”: „croire”
- crez** *verb indicativ prezent 1 sg.* [3] 28, 9;
- crezu** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 27, 12;
- va crede** *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [6] 7, 16;
- credincios** : (XVI sec. PS. H.) : adj./s. m.: „1. treu, 2. gläubig, 3. Gläubiger”: „1. fidèle, 2. croyant”
- credincioasă** *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 2, 35; 25, 28; [2] 2, 35; 25, 28; [3] 2, 35; 25, 28;
- credincios** *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 2, 35; 3, 20; 22, 14; [2] 2, 35; 3, 20; 22, 14; [3] 2, 35; 3, 20; 3, 21; 22, 14; [4] 23, 1; 23, 1; [5] 23, 1; 23, 1; [6] 23, 1; 23, 1;
- credincioşi** *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [6] 20, 18;
- credincioşii** *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [4] 20, 18; [5] 20, 18;
- credinţă** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Glaube”: „croyance”
- credinţa** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 26, 23; [2] 26, 23; [3] 26, 23;
- creşte** : (XVI sec. PS. H.) : v. III: „wachsen”: „croître”
- au crescut** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 12, 3; [5] 12, 3;
- crescu** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 12, 3;
- crescură** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 5, 6; [2] 5, 6;
- creştea** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 3, 19;
- vor creşte** *verb viitor 1 indicativ 3 pl.* [6] 10, 5;
- creştet** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. n.: „Scheitel”: „sommel”
- crêştet** *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [6] 14, 25;
- crêştetul** *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [4] 14, 25; [5] 14, 25;
- cruţa** : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „(ver)schonen”: „ménager”
- ai cruţat** *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [2] 13, 13; 13, 14;
- au cruţat** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 15, 8; 15, 10; 15, 15; [2] 15, 8; 15, 10; 15, 15; [4] 12, 3;
- au cruţatu** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [5] 12, 3;
- cruţa** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [6] 12, 3;
- cruţaţi** *verb imp. 2 pl.* [4] 18, 5; 18, 12; [5] 18, 5; 18, 12;
- cruţă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 15, 8;
- să cruţe** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [6] 8, 2;
- să cruţi** *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [1] 15, 3; [2] 15, 3;
- cruţat** : (XVI sec. PS. H.) : adj.: „geschont”: „ménagé”
- cruţată** *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. neacc.* [4] 23, 5; [5] 23, 5;
- cu** : (1521 NEACŞU) : prep.: „mit”: „avec”
- cu** *prep.* 1359x;
- cugeta** : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „denken”: „penser”
- au cugetat** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 23, 9; [6] 21, 5;
- cuget** *verb indicativ prezent 1 sg.* [3] 20, 3;
- cugeta** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 4, 13; [6] 4, 10;
- cugetă** *verb indicativ prezent 3 sg.* [3] 14, 7; [6] 24, 3;
- cugetă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 20, 26;
- culca** : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „schlafen legen”: „coucher”
- a se culca** *verb infinitiv prezent* [6] 13, 2;
- culcat** *verb participiu sg. masc.* [4] 13, 8; [5] 13, 8;
- culcatu-s-au** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [6] 13, 20;
- culcă-te** *verb imp. 2 sg.* [4] 13, 5; [5] 13, 5; 13, 11; [6] 13, 5; 13, 11;
- culcându** *verb gerunziu* [4] 8, 2; [5] 8, 2;

- s-au culcat** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 13, 14; [5] 13, 14;
- să culeă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 13, 6; [5] 13, 6;
- să va culca** *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [5] 12, 11;
- se culca** *verb indicativ imperfect 3 pl.* [3] 2, 22;
- se culcă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 3, 5; 3, 9; [6] 11, 4; 11, 9; 11, 13; 12, 24; 13, 6; 13, 14;
- se va culca** *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [4] 12, 11;
- se vor culca** *verb viitor 1 indicativ 3 pl.* [6] 12, 11;
- te-ai culcat** *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [6] 3, 7;
- te culcă** *verb imp. 2 sg.* [3] 3, 5; 3, 6; 3, 9; [4] 13, 11;
- culege** : (XVI sec. PS. H.) : v. III: „(auf-)lesen”: „cueillir”
a culege *verb infinitiv prezent* [2] 8, 12;
- a culège** *verb infinitiv prezent* [1] 8, 12; [3] 8, 12;
- au cules** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 20, 38; [2] 20, 38;
- cules** : (1581-1582 PO) : s. n.: „Weinlese”: „vendange(s)”
culesul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [1] 8, 12; 13, 21; [2] 8, 12; 13, 21; [3] 8, 12;
- cum** : (1521 NEACȘU) : adv. conj.: „wie”: „comme(nt)”
cum *adv. pron. inter. relat.* 10⁷x;
- cum** *conjunctiv subord.* [1] 3, 13; 3, 20; 6, 9; 10, 16; 12, 8; 13, 11; 15, 2; 18, 15; 23, 9; 23, 13; 24, 11; 25, 4; [2] 3, 13; 3, 20; 4, 19; 6, 9; 10, 16; 12, 8; 13, 11; 15, 2; 18, 15; 23, 9; 23, 13; 24, 11; 25, 4; [3] 4, 17; 14, 19; 19, 3; 25, 12; [4] 1, 14; 1, 19; 1, 25; 2, 4; 6, 22; 19, 6; [5] 1, 10; 1, 14; 1, 19; 1, 25; 2, 4; 6, 22; 19, 6; [6] 1, 2; 1, 14; 16, 1; 16, 23;
- cumu** *adv. pron. inter. relat.* [3] 3, 18; 6, 2; 14, 40; 14, 40; 24, 5; 25, 25; [6] 19, 26;
- cumpănire** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. f.: „Gewicht”: „poids”
cumpănirea *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [6] 12, 30;
- cumpănă** : (1509 DERS) : s. f.: „1. Waage, 2. Gewicht”: „1. balance, 2. poids”
cumpăna *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 17, 5; [4] 12, 30; 21, 16; [5] 12, 30; 21, 16; [6] 21, 16;
- cumpănă** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [4] 21, 16; [5] 21, 16;
- cumpăra** : (1551-1553 ES) : v. I: „kaufen”: „acheter”
cumpără *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 24, 24; [5] 24, 24; [6] 24, 23;
- cumpărînd** *verb gerunziu* [4] 24, 24; [5] 24, 24;
- să cumpăr** *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [4] 24, 21; [6] 24, 20;
- să cumpăru** *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [5] 24, 22;
- voi cumpăra** *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [5] 24, 25;
- voiu cumpăra** *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [4] 24, 24;
- cumplit** : (XVI sec. PS. H.) : adj.: „schrecklich”: „affreux”
cumplită *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 5, 7;
- cumva** : (XVI sec. PS. H.) : adv.: „irgendwie”: „d'une certaine façon”
cumva *adv.* [3] 27, 11; [6] 14, 19; 15, 14; 17, 16; 20, 6;
- cumvaș** *adv.* [6] 14, 18;
- cunoaște** : (XVI sec. PS. H.) : v. III: „(er)kennen”: „(re)connaître”
a cunoaște *verb infinitiv prezent* [1] 2, 9; [2] 2, 9; 3, 7;
- a cunoaște** *verb infinitiv prezent* [1] 3, 7;
- ai conoșcut** *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [1] 28, 14;
- ai conoșcut** *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [2] 28, 14;
- am conoșcut** *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [4] 22, 44;
- am conoșcut** *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [4] 19, 6; 18, 29; [5] 18, 29; 19, 6; 22, 44; [6] 19, 6;
- au conoșcut** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 14, 22; 19, 20;
- au conoșcut** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 4, 6; [2] 4, 6;
- au conoșcut** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 3, 13; 3, 20; [2] 3, 20; [5] 14, 22; 19, 20; [6] 19, 20;
- conoaște** *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 26, 12;
- conoaște-va** *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [4] 19, 35;
- conoașteți** *verb imp. 2 pl.* [1] 12, 17;
- conoscînd** *verb gerunziu* [1] 18, 5;
- conoscu** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 14, 24; 23, 9; 26, 17; 28, 14; [4] 14, 1; 17, 19;
- cunoaște** *verb indicativ prezent 3 sg.* [2] 26, 12;
- cunoaște** *verb imp. 2 sg.* [1] 24, 12; 25, 17; [4] 19, 7; 24, 13; [5] 19, 7; 24, 13;
- cunoașteț** *verb imp. 2 pl.* [1] 14, 38;
- cunoașteți** *verb imp. 2 pl.* [2] 12, 17;
- cunoașteți** *verb indicativ prezent 2 pl.* [3] 29, 3;
- cunoaște-voi** *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [4] 19, 35; [5] 19, 35; 19, 35;
- conosc** *verb indicativ prezent 1 sg.* [3] 17, 55; 20, 30; [6] 19, 34;
- conoscu** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 1, 19; 3, 8; 14, 29; [2] 1, 19; 14, 24; 14, 29; 23, 9; 26, 17; 28, 14; [3] 1, 19; 20, 33; 26, 17; [4] 3, 36; 5, 12; [5] 3, 37; 5, 12; 14, 1;
- conoscu** *verb indicativ perfect simplu 1 sg.* [3] 26, 21;
- cunoscură** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 10, 24; [2] 10, 24; [6] 3, 37;
- cunoștea** *verb indicativ imperfect 3 pl.* [3] 10, 11;
- să conoască** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 14, 20;
- să conoască** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [5] 14, 20; [6] 3, 25; 7, 21;
- să cunoașteți** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 6, 9;
- să conoșcu** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [5] 17, 19;
- să cunoști** *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [3] 20, 21; [5] 7, 21;
- va cunoaște** *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [1] 17, 46; 17, 47; [2] 17, 46; 17, 47; [3] 2, 9; 17, 46;
- vei cunoaște** *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [3] 28, 2;
- veți cunoaște** *verb viitor 1 indicativ 2 pl.* [3] 12, 17; 14, 38;
- voi cunoaște** *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [2] 16, 3;
- vom cunoaște** *verb viitor 1 indicativ 1 pl.* [1] 6, 9; [2] 6, 9;
- vor cunoaște** *verb viitor 1 indicativ 3 pl.* [3] 22, 17;
- conoșcut** : (XVI sec. PS. SCH.) : adj.: s. m.: „bekannt, Bekannter”: „connu, connaissance”
conoșcutii *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [4] 3, 8; [5] 3, 8;
- conoșcutilor** *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [6] 3, 8;

- cunoștință** (1581-1582 PO): s. f. „Erkenntnis, Einsicht“ „savoir, connaissance“
a cunoștinților *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [2] 2, 3;
cunoștințelor *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [2] 2, 3.
- cunună** (XVI sec. PS. H.): s. f. „Krone“ „diadème“
cununa *subst. comun fem. sg. nom. acc. acc.* [4] 12, 30;
 [5] 12, 30.
- cuprinde** (XVI sec. CV¹): v. III [1] „umfassen, 2. enthalten“ [1] „entourer, enlacier, 2. contenir, comprendre“
au cuprinsu *verb. indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 22, 5;
coprinsu-au *verb. indicativ perfect compus 3 sg.* [5] 1, 9;
cuprinsu-au *verb. indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 1, 9.
- curat** (XVI sec. PS. H.): adj. [1] „geremigt, 2. rein“ [1] „nettoys, 2. pur“
cel curat *subst. comun masc. sg. nom. acc. acc.* [4] 22, 26; [5] 22, 26;
curat *adj. calificativ gradul pozitiv masculin sg. nom. ac. neacc.* [1] 20, 26; [2] 20, 26; [4] 22, 24; [5] 22, 24; [6] 3, 28;
curată *adj. calificativ gradul pozitiv feminin sg. nom. ac. neacc.* [1] 1, 24; [3] 21, 5; 25, 18;
curate *adj. calificativ gradul pozitiv feminin pl. nom. ac. neacc.* [3] 21, 5;
curați *adj. calificativ gradul pozitiv masculin pl. nom. ac. neacc.* [3] 21, 5; 21, 5;
- curățenie** (1581-1582 PO): s. f. „Reinigkeit“ „pureté“
curățeniia *subst. comun fem. sg. nom. acc. acc.* [4] 22, 25; [5] 22, 25;
- curăți** (XVI sec. PS. H.): v. IV: „reimigen“ „nettoyer, purifier“
curățiia *verb. indicativ imperfect 3 pl.* [5] 4, 6;
curățiia *verb. indicativ imperfect 3 sg.* [4] 4, 6;
curățește *verb. indicativ prezent 3 sg.* [6] 17, 19;
curăți *verb. indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 19, 26;
curățindu-se *verb. gerunziu* [4] 11, 4;
necurățindu-să *verb. gerunziu* [5] 11, 5;
s-au curățit *verb. indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 20, 26; [2] 20, 26;
se-au curățit *verb. indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 20, 26;
se curățise *verb. indicativ mpt. 3 sg.* [6] 11, 4;
se va curăți *verb. viitor I indicativ 3 sg.* [3] 3, 14;
te vei curăți *verb. viitor I indicativ 2 sg.* [4] 22, 26; [5] 22, 26;
va curăți *verb. viitor I indicativ 3 sg.* [2] 17, 26;
- curăție** (XVI sec. PS. H.): s. f. „Reinigkeit“ „pureté“
curățiia *subst. comun fem. sg. nom. acc. acc.* [4] 22, 21;
 [5] 22, 21;
- curățire** (1632 EU STR. PRAX): s. f. „Reinigkeit“ „pureté“
curățirea *subst. comun fem. sg. nom. acc. acc.* [6] 22, 21;
 22, 25;
- curățit** (XVI sec. CV¹): adj. „reimigt“ „pur“
curățite *adj. calificativ gradul pozitiv feminin pl. nom. ac. neacc.* [1] 21, 5; [2] 21, 5;
- curge** (XVI sec. PS. H.): v. III: „écouler“ „écouler“
cura *verb. indicativ prezent 3 pl.* [2] 3, 22, 23;
 [3] 2, 13;
- curgere** (1695-1721 Ms. 438): s. f. „écoulement“ „écoulement“
curgerea *subst. comun fem. sg. nom. acc. acc.* [2] 3, 22, 23;
curăre *verb. indicativ prezent 3 pl.* [2] 3, 22, 23;
curgerile *subst. comun fem. pl. sg. nom. acc. acc.* [4] 22, 23;
- curind** (XVI sec. PS. H.): v. III: „écouler“ „écouler“
curind *verb. indicativ prezent 3 pl.* [4] 26, 17, 8; [2] 38, 23, 27;
 4, 7, 21; [6] 13, 8; [7] 26, 17, 8; [7] 2, 23, 8;
curindu *verb. gerunziu* [5] 7, 27;
- curșă** (XVI sec. PS. H.): s. f. „course“ „pista“
curșele *subst. comun fem. pl. sg. nom. acc. acc.* [6] 22, 8;
- curte** (1485 DI RS): s. f. „Hof“ „cour“
curte *subst. comun fem. sg. nom. acc. acc.* [4] 7, 8;
 [5] 17, 18; [6] 17, 18;
curții *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [4] 8, 8; [5] 8, 8, 19;
- cutremura** (XVI sec. PS. H.): v. I: „cutremura“ „trembler“
se cutremură *verb. indicativ prezent 3 sg.* [3] 4, 15; [6] 22, 8;
- cuveni** (XVI sec. PS. H.): v. IV: „sich überein kommen“
să cuvine *verb. indicativ prezent 3 sg.* [2] 2, 16;
se cuvine *verb. indicativ prezent 3 sg.* [1] 2, 16; [6] 19, 17;
- cuviintă** (XVI sec. PS. SCH): s. f. „Anstand“ „bon sens“
cuviință *subst. comun fem. sg. nom. acc. acc.* [6] 23, 7;
- cuvios** (XVI sec. PS. H.): adj. s. necl. „troum“ „credent fidele“
cei cuvioși *subst. comun masc. pl. nom. acc. acc.* [6] 22, 26;
cuvios *adj. calificativ gradul pozitiv masculin sg. nom. ac. neacc.* [6] 22, 26;
cuvios *adj. calificativ gradul pozitiv masculin pl. nom. ac. neacc.* [4] 23, 1;
cuvioși *adj. calificativ gradul pozitiv masculin pl. nom. ac. neacc.* [5] 23, 1;
- cuvint** (XVI sec. PS. H.): s. f. „Wort“ „mot“ „parole“
cuvinte *subst. comun neutru pl. nom. acc. acc.* [2] 8, 12; [4] 8, 13; [11] 4, 16; [8] 8, 24; [8] 26, 22, 17;
 [5] 24, 8; [4] 17; [25] 9; [6] 7, 7;
cuvintele *subst. comun neutru pl. gen. dat. acc.* [6] 4;
cuvintelor *subst. comun neutru pl. gen. dat. acc.* [6] 4;
 [1] 21, 25, 1; [3] 12, 15; [5] 11;
- cuvint** *subst. comun neutru 2 gen. dat. acc.* [6] 4, 2;
cuvint *adj. calificativ gradul pozitiv masculin sg. nom. ac. neacc.* [9] 10; [4] 12; [16] 18; [17] 26; [2] 2, 22; [2] 22; [2] 25, 36; [29] 19; [3] 3; [7] 3; [7] 4; [4] 17; [2] 26; [7] 30; [8] 8; [1] 20; [2] 2, 2; [4] 7; [4] 24, 4;
 [4] 12; [4] 18; [4] 22; [5] 28; [2] 18; [3] 8; [3] 10;
 [27] 13, 33; [4] 3; [4] 5; [5] 12, 18;

cuvîntu *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [2] 3, 17; 9, 10; 14, 12; 16, 18; 17, 29; 20, 2; 21, 2; 22, 15; 22, 15; 25, 36; 29, 10; [5] 3, 11; 14, 12; 15, 28; 20, 18; 24, 13;

cuvîntul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* 215x;

cuvîntului *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [4] 14, 20; [5] 14, 20;

un cuvînt *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [3] 3, 18; 3, 19; 20, 2; 20, 26; 25, 36; [4] 3, 13; [6] 3, 11; 3, 13; 14, 12; 15, 11;

un cuvîntu *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [5] 3, 13;

cuvînta : (XVI sec. PS. SCH.) : v. I: „reden”: „parler”

să cuvînteze *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [3] 25, 14;

să cuvînteze *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 25, 14;

să cuvîntédze *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [2] 25, 14;

cutit : (1551-1553 ES) : s. n.: „Messer”: „couteau”

cutit *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [4] 5, 8;

cutittoi : (1683-1686 Ms. 45) : s. n.: „Zacke”: „hache”

cutittoaiele *subst. comun neutru pl. nom. ac. acc.* [4] 12, 31;

cututoaiele *subst. comun neutru pl. nom. ac. acc.* [5] 12, 31;

D

da : (1521 NEACȘU) : v. I: „geben”: „donner”

a da *verb infinitiv prezent* [6] 18, 20;

a dat *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [3] 6, 17; 18, 8;

a dat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 14, 12;

ai da *verb cond.-opt. prezent 2 sg.* [6] 18, 12;

ai dat *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [1] 2, 20; 24, 18; [2] 24, 18; [3] 2, 20; 22, 13; 24, 18; [4] 22, 36; 22, 41; [5] 22, 36; 22, 41; [6] 22, 40;

am dat *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 2, 28; 9, 23; 24, 18; [2] 2, 28; 9, 23; 24, 18; [3] 2, 28; 9, 23; 24, 18; [4] 9, 9; 12, 8; 12, 8; [5] 9, 9; 12, 8; 12, 8; [6] 12, 8; 12, 8;

ar da *verb cond.-opt. prezent 3 sg.* [4] 18, 33;

ară da *verb cond.-opt. prezent 3 sg.* [3] 17, 25;

are da *verb cond.-opt. prezent 3 sg.* [5] 18, 33;

aș fi dat *verb cond.-opt. perfect 1 sg.* [5] 18, 11; [6] 18, 11;

aș hi dat *verb cond.-opt. perfect 1 sg.* [4] 18, 11;

ati dat *verb indicativ perfect compus 2 pl.* [6] 11, 20;

au dat *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 6, 17; 7, 14; 12, 9; 18, 8; 18, 8; 24, 8; 24, 11; [2] 6, 17; 7, 14; [4] 20, 3; 21, 10; 24, 23; [5] 21, 10; 21, 15;

au dat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* 70x;

au fost dat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 24, 11;

da *verb imp. 2 sg.* [1] 1, 16; [2] 1, 16; [3] 1, 16;

da *verb indicativ imperfect 3 pl.* [1] 31, 1; [2] 31, 1; [6] 2, 23; 8, 2; 8, 6;

dă *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 1, 23; [2] 1, 23; [6] 16, 23;

dai *verb indicativ prezent 2 sg.* [6] 17, 6; 22, 47;

dat *verb participiu sg. masc.* [1] 1, 11; [2] 1, 11;

dat-am *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [4] 12, 27; [5] 12, 27;

datu-a *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [6] 22, 36;

datu-au *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 23, 7;

dat *verb imp. 2 pl.* [4] 21, 6;

dați *verb imp. 2 pl.* [1] 6, 3; [2] 6, 3; 6, 5; 17, 10; [3] 11, 12; 12, 3; 17, 10; [4] 20, 21; [5] 20, 21; 21, 6; [6] 20, 21; 21, 6;

dați *verb imp. 2 pl.* [1] 17, 10;

dau *verb indicativ prezent 1 sg.* [1] 23, 4; [2] 23, 4; [3] 1, 28; [6] 9, 9;

dau *verb indicativ prezent 3 pl.* [1] 28, 15;

da-va *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [6] 22, 21;

da-vei *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [1] 14, 37; [2] 14, 37; [3] 14, 37; [4] 5, 19; [6] 5, 19; 5, 23;

da-voi *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [2] 18, 21;

da-voiu *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [1] 18, 21; [3] 18, 21;

da-vor *verb viitor 1 indicativ 3 pl.* [1] 23, 12; 23, 12; [2] 23, 12; 23, 12; [3] 23, 11;

dă *verb imp. 2 sg.* [1] 8, 6; 9, 23; 11, 12; 14, 40; 14, 40; 14, 40; 17, 17; 21, 3; 21, 9; 25, 8; 27, 5; [2] 2, 15; 8, 6; 9, 23; 11, 12; 14, 40; 14, 40; 14, 40; 17, 17; 21, 3; 21, 9; 25, 8; [3] 2, 15; 8, 6; 9, 23; 14, 40; 14, 40; 21, 3; 21, 9; 25, 8; 25, 27; [4] 3, 14; 14, 7; [5] 3, 14; 14, 7; [6] 3, 14;

dă *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 2, 10; 2, 10; [4] 19, 36; 22, 48; [5] 19, 36; 22, 48;

dea *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [2] 27, 5;

dêde *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* 53x;

dedea *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 1, 5;

dêderă *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 4, 10; 30, 11; 30, 12; [2] 4, 10; 30, 11; 30, 12; [3] 18, 8; 23, 25; 30, 11; 30, 12; [6] 10, 17; 15, 31; 19, 1; 23, 12;

dînd *verb gerunziu* [1] 2, 8; 6, 3; [2] 6, 3; [3] 2, 8; [4] 5, 19; [5] 5, 19;

dîndu *verb gerunziu* [2] 2, 8;

dîndu-se *verb gerunziu* [6] 18, 30;

să dai *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [1] 22, 13; 30, 15; [2] 22, 13; 30, 15; [3] 17, 18; 27, 5;

să dați *verb conjunctiv prezent 2 pl.* [3] 6, 3; 6, 5; 6, 8; 12, 20;

să dau *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [3] 1, 11; 17, 46; 20, 12; 25, 11; [4] 4, 10; [5] 4, 10; [6] 4, 10;

să dăm *verb conjunctiv prezent 1 pl.* [1] 6, 4; [2] 6, 4;

să dea *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 1, 6; 1, 17; 17, 9; 18, 19; 22, 15; 24, 5; 28, 1; [3] 1, 17; 2, 20; 18, 19; 18, 22; 18, 25; 20, 33;

20, 35; 24, 7; 26, 10; [4] 2, 23; [5] 2, 23; [6] 13, 5; 19, 35;

să dêde *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [2] 18, 19;

să dêderă *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 7, 14; [2] 7, 14; [3] 7, 14;

se-au dat *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [6] 22, 23;

se-au dat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [6] 19, 42;

se dêde *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 18, 19; [3] 14, 16; 15, 6; 18, 19; 19, 10;

te dă *verb imp. 2 sg.* [3] 15, 6; [6] 5, 23;

va da *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [1] 8, 14; 8, 15; 12, 17; 15, 28; 17, 25; 17, 32; 17, 47; 22, 7; 28, 17; 28, 19;

28, 19; [2] 8, 14; 8, 15; 12, 17; 15, 28; 17, 25; 17, 32; 17, 47; 22, 7; 28, 17; 28, 19; 28, 19; [3] 2, 10; 8, 14; 8, 15;

12, 17; 17, 47; 20, 10; 22, 7; 24, 5; 28, 17; 28, 19; 28, 19; [4] 22, 21; 22, 25; [5] 22, 21; 22, 25; [6] 18, 33; 22, 21;

22, 25; 23, 4;

va să dea *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [3] 17, 46;

vei da *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [1] 1, 11; 2, 16; 9, 8; 25, 27; [2] 1, 11; 2, 16; 9, 8; 25, 27; [3] 1, 11; 2, 16; 9, 8;

30, 15; [4] 5, 23; [5] 5, 19; 5, 23; [6] 18, 20;

- veț da** *verb viitor I indicativ 2 pl.* [1] 6, 8;
veți da *verb viitor I indicativ 2 pl.* [1] 4, 9; 6, 5; [2] 4, 9; 6, 8;
voi da *verb viitor I indicativ I sg.* [2] 1, 11; 17, 44; 17, 46; 18, 17; 25, 11; [5] 5, 19; 12, 11; 21, 6;
voiu da *verb viitor I indicativ I sg.* [1] 1, 11; 17, 44; 17, 46; 18, 17; 25, 11; [3] 17, 44; 18, 17; 19, 3; 20, 9; 23, 4; [4] 5, 19; 12, 11; 21, 6; [6] 5, 19; 7, 11; 9, 7; 12, 11; 21, 6;
vom da *verb viitor I indicativ I pl.* [1] 30, 22; [2] 30, 22; [3] 6, 4; 30, 22;
vor da *verb viitor I indicativ 3 pl.* [1] 10, 4; [2] 10, 4; [3] 10, 4; 23, 12;
- dacă** : (XVI sec. PS. SCH.) : conj.: „wenn”; „si”
daca *conjunctie subord.* [1] 2, 13; 5, 11; 24, 17; [2] 8, 6; [4] 14, 26;
dacă *conjunctie subord.* [2] 2, 13; 4, 17; 5, 10; 5, 11; 9, 13; 9, 26; 10, 5; 11, 6; 17, 24; 17, 55; 18, 6; 20, 44; 24, 2; 24, 17; 25, 37; [5] 13, 28; 14, 26; 24, 18;
deaca *conjunctie subord.* 149x;
deca *conjunctie subord.* [1] 9, 26;
- dans** : (1632 DRH) : s. n.: „Tanz”; „danse”
dant *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [1] 10, 5; 10, 10;
danțu *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [2] 10, 5; 10, 10;
danturi *subst. comun neutru pl. nom. ac. neacc.* [1] 29, 5; [2] 29, 5; [4] 6, 13; [5] 6, 13;
- dar** 1: (XVI sec. PS. SCH.) : s. n.: „Geschenk, Gabe”; „cadeau, don”
dar *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [1] 19, 5; 25, 31; [2] 25, 31; [3] 1, 11; [4] 24, 24; [5] 24, 24; [6] 4, 10;
darul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [3] 2, 20;
daruri *subst. comun neutru pl. nom. ac. neacc.* [1] 8, 3; 10, 27; [2] 8, 3; 10, 27; [3] 6, 3; 6, 4; 6, 11; 8, 3;
darurile *subst. comun neutru pl. nom. ac. acc.* [3] 6, 15;
- dar** 2: (XVI sec. PS. H.) : conj.: „aber”; „mais”
da *conjunctie coord.* [2] 15, 22;
dar *conjunctie coord.* [3] 15, 19;
dară *conjunctie coord.* 258x;
- dare** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Gabe”; „don”
dare *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 18, 25; [2] 18, 25; [4] 19, 41; [5] 19, 41;
- darn** : (1683-1686 Ms. 45) : adv.: „vergebens”; „vainement”
darn *adv.* [2] 19, 5;
- datorie** : (cca 1527 BGL) : s. f.: „Gabe”; „don”
datoria *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 2, 20;
datoriia *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [2] 2, 20;
- datornic** : (1551-1553 ES) : s. m.: „Schuldner”; „créancier”
datornicul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [1] 22, 2; [2] 22, 2;
- dată** : (1640 URECHE) : s. f.: „Mal”; „fois”
dată *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 3, 10; 17, 39; [2] 3, 10; 17, 39; 26, 8; [3] 22, 9; 25, 7; [4] 17, 7; [5] 17, 7; [6] 11, 25; 14, 32;
o dată *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 3, 10; 26, 8; [2] 3, 10;
- dăntui** : (1643 VARLAAM) : v. l.: „tanzen”; „dancer”
dăntuind *verb gerunziu* [3] 18, 6; 18, 7; 21, 11; 29, 5;
- de**¹ : (1521 NEACȘU) : prep.: „von, seit”; „de, depuis”
dă *prep.* [3] 12, 3; [5] 14, 18; 20, 20;
de *prep.* 2520x;
- de**² : (1521 NEACȘU) : conj.: „1. um, zu, 2. wenn”; „1. que, 2. si”
dă *conjunctie subord.* [2] 1, 11; 1, 22; 3, 9; 7, 3; 9, 11; 14, 40; 15, 32; 18, 23; 20, 15; 21, 8; 21, 15; 23, 3; [5] 7, 7; 9, 1; 13, 26; 14, 11; 14, 19; 14, 32; 15, 25; 15, 34; 18, 3; 18, 3; 18, 25; 19, 22; 20, 9; 20, 17; 23, 17; [6] 7, 18;
de *conjunctie subord.* 345x;
- de-acii** : (1561 CORESI TE²) : adv.: „hierauf”; „dorenavant, puis”
de-acii *adv.* 92x;
de-aciii *adv.* [3] 2, 25;
- deal** : (1392 DERS) : s. n.: „Hügel”; „colline”
deal *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [1] 7, 11; 10, 10; 10, 13; 14, 2; 13, 3; 22, 6; 23, 19; 26, 1; [2] 7, 11; 10, 10; 10, 13; 13, 3; 14, 2; 22, 6; 23, 19; 26, 1; [3] 7, 11; 10, 10; 10, 13; 13, 3; 22, 6; 23, 19; 26, 1; [4] 6, 3; [5] 6, 3; [6] 6, 3;
dealul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [1] 10, 5; 23, 19; 26, 1; [2] 10, 5; 23, 19; 26, 1; [3] 10, 5; 23, 19; 26, 1; 26, 3; [4] 2, 24; [5] 2, 24; [6] 2, 24;
dealului *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [1] 14, 2; 26, 13; [2] 14, 2; 26, 13; [3] 14, 2;
unui deal *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [4] 2, 25; [5] 2, 25; [6] 2, 25;
- deasupra** : (XVI sec. PS. SCH.) : adv., prep.: „über”; „sur, au dessus”
desupra *adv. de loc* [3] 18, 4;
desupra *prep.* [1] 17, 39; 18, 4; [3] 17, 6; 17, 26; [4] 4, 12; [5] 4, 12; 11, 21; 11, 22; [6] 3, 32; 4, 12;
- decî** : (XVI sec. CV²) : conj.: „also”; „done, ainsi”
decî *conjunctie subord.* [3] 1, 2; 10, 19; 11, 3; 12, 13; 12, 14; 14, 9; 17, 9; 17, 36; 18, 22; 20, 5; 20, 8; 20, 12; 20, 21; [6] 3, 18; 11, 16; 24, 13;
- decîndea** : (1551-1553 ES) : adv., prep.: „jenseits”; „au-delà”
dăcîndea *prep.* [3] 31, 7;
decînde *adv. de loc* [2] 26, 13;
decînde *prep.* [2] 13, 23; 14, 1; 30, 10; 31, 7; 31, 7; [5] 10, 16;
decîndea *adv. de loc* [1] 14, 1; 26, 13;
decîndea *prep.* [1] 13, 23; 14, 4; 14, 4; 30, 10; 31, 7; 31, 7; [4] 10, 16;
decîndele *prep.* [2] 14, 4; 14, 4;

de dote

de dote

de osbit

sau osbit
sau osbit

de osbit
de osbit
de osbit

de osbit
sau osbit
osbiti

de parte
de parte
de parte

de parta

am de parta

de parta va
de parta va
de parta

de parte adza te
de parte aza te
sau de parta
sau de parta

sa de parta

sa ma de parta dzu
sa ma de parta z
sa se de parta ze

sa va de parta

se am de parta

se de parta
se de parta
se va de parta

va de parta
va de parta

de pris

de pris

de pris

de pris

de dote

de dote

de dote

de dote

de dote

de dote

de dote

de dote

de dote

de dote

de dote

de dote

de dote

de dote

de dote

de dote

de dote

de dote

de dote

de dote

de pris

de pris

de pris

de pris

de pris

de pris

de pris

de pris

de pris

- deretica** : (1628 DOC.) : v.I: „ausrotten”: „supprimer”
va dărăteca verb viitor I indicativ 3 sg. [3] 20, 15;
- desăvîrșit** : (XVI sec. PS. H.) : adj. adv.: „vollkommen, vollständig”: „parfait(ement), entièr(ement)”
desăvîrșit adv. [3] 11, 15; [5] 24; 8; [6] 22, 36;
desăvîrșit adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc. [4] 22, 26; 22, 26; [5] 22, 26; 22, 26;
- descăleca** : (1581-1582 PO) : v.I: „(vom Pferde) absteigen”: „descendre (de cheval)”
dăscălecă verb indicativ perfect simplu 3 sg. [3] 25, 23;
- deschide** : (XVI sec. PS. H.) : v. III: „öffnen”: „ouvrir”
ai dăschis verb indicativ perfect compus 2 sg. [6] 7, 27;
dăschise verb indicativ perfect simplu 3 sg. [3] 3, 15;
deschise verb indicativ perfect simplu 3 sg. [1] 3, 15; [2] 3, 15;
- descinge** : (1665-1672 Ms. 4389) : v. III: „losgürten”: „enlever”
dășcinsără verb indicativ perfect simplu 3 pl. [3] 17, 39; 31, 9;
- descîntător** : (XVI sec. PS. H.) : s. m.: „Weissager”: „devin”
descîntătorii subst. comun masc. pl. nom. ac. acc. [1] 6, 2; [2] 6, 2;
- descoperi** : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „aufdecken”: „découvrir”
ai dăscoperit verb indicativ perfect compus 2 sg. [5] 7, 27;
ai dăscoperit verb indicativ perfect compus 2 sg. [4] 7, 27;
au dăscoperit verb indicativ perfect compus 3 pl. [2] 22, 17;
au dăscoperit verb indicativ perfect compus 3 pl. [4] 22, 16;
au dăscoperit verb indicativ perfect compus 3 sg. [1] 22, 17; [4] 6, 20;
dăscoperind verb gerunziu [2] 22, 8;
dăscoperindu-să verb gerunziu [5] 6, 20;
descopere verb indicativ prezent 3 sg. [1] 22, 8;
descoperi verb indicativ perfect simplu 3 sg. [1] 9, 15; [2] 9, 15; 20, 2; [3] 9, 15; [4] 15, 30;
descoperind verb gerunziu [1] 2, 27; 22, 8;
descoperindu verb gerunziu [2] 2, 27;
descoperindu-se verb gerunziu [4] 6, 20;
m-am dăscoperit verb indicativ perfect compus 1 sg. [1] 2, 27; [2] 2, 27;
mă voi dăscoperi verb viitor I indicativ 1 sg. [5] 6, 22;
mă voiui dăscoperi verb viitor I indicativ 1 sg. [4] 6, 22; [6] 6, 22;
s-au dăscoperit verb indicativ perfect compus 3 pl. [5] 22, 16;
s-au dăscoperit verb indicativ perfect compus 3 sg. [1] 3, 21; [2] 3, 21; [5] 6, 20;
să dăscopere verb conjunctiv prezent 3 sg. [2] 22, 8; [5] 6, 20;
se dăscopere verb indicativ prezent 3 sg. [6] 6, 20;
să dăscopere verb indicativ prezent 3 sg. [4] 6, 20;
să dăscoperi verb indicativ perfect simplu 3 sg. [3] 3, 7; [6] 6, 20; 6, 20;
se dăscoperiră verb indicativ perfect simplu 3 pl. [6] 22, 16;
va dăscoperi verb viitor I indicativ 3 sg. [1] 20, 2;
- voi dăscoperi** verb viitor I indicativ 1 sg. [2] 20, 13;
voiu dăscoperi verb viitor I indicativ 1 sg. [1] 20, 13;
- descoperire** : (1581 CORESI OMIL.) : s. f.: „Nudität”: „nudité”
dăscoperirei subst. comun fem. sg. gen. dat. acc. [2] 20, 30; [3] 20, 30;
descoperirii subst. comun fem. sg. gen. dat. acc. [1] 20, 30;
- descult** : (1551 DERS) : adj.: „barfüß”: „nu-pieds”
dăsculți adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom. ac. neacc. [6] 15, 30;
dăscultu adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc. [5] 15, 30;
descult adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc. [4] 15, 30;
- deseară** : (1683 DOS. PAR.) : adv.: „heute abend”: „ce soir”
desară adv. de timp [2] 20, 5;
- desfăta** : (1646 PRAV. MOLD.) : v. I: „laben”: „delecter”
să vor dăsfăta verb viitor I indicativ 3 pl. [5] 1, 20;
- desfeciori** : (1683-1686 Ms. 45) : v. IV: „der Kinder berauben, ohne Kinder bleiben”: „rester sans enfants, tuer les enfants de qn.”
să va desfeciori verb viitor I indicativ 3 sg. [2] 15, 33;
să va defzeciori verb viitor I indicativ 3 sg. [1] 15, 33;
- desime** : (1620 MOXA) : s. f.: „Dichtheit”: „densité”
desimea subst. comun fem. sg. nom. ac. acc. [4] 18, 9; [5] 18, 9; [6] 18, 9;
- desiș** : (1649 MARD.) : s. n.: „Dickicht”: „fourré”
desișurile subst. comun neutru pl. nom. ac. acc. [1] 7, 3; 7, 4; [2] 7, 3; 7, 4;
desișurilor subst. comun neutru pl. gen. dat. acc. [1] 12, 10; [2] 12, 10;
- despica** : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „spalten”: „sectionner”
dăspicînd verb gerunziu [5] 22, 35;
despicară verb indicativ perfect simplu 3 pl. [1] 6, 14; [2] 6, 14;
- despre** : (XVI sec. PS. H.) : prep.: „nach, vor, bezüglich”: „vers, au sujet de”
despre prep. 90x;
- despărți** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „trennen, scheiden”: „séparer, disjoindre”
să dăspartă verb conjunctiv prezent 3 sg. [6] 14, 6;
se dăspărți verb indicativ perfect simplu 3 sg. [3] 10, 9;
- despuia** : (1630 DRH) : v. I: „rauben”: „détrousser”
dăspuia verb indicativ imperfect 3 pl. [6] 23, 10;
- destul** : (XVI sec. PS. H.) : adv.: „genug”: „assez”
dăstulul subst. comun neutru sg. nom. ac. acc. [2] 18, 30;
destulul subst. comun neutru sg. nom. ac. acc. [1] 18, 30;
- deșert** : (XVI sec. PS. H.) : adj. s. n.: „1. leer, Wüste, 2. vergeblich”: „1. vide, désert, 2. (en) vain”

- cele desarte** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- celi desarte** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- dasarta** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- dasartu** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- dasart** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- dasartul** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- dasertu** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- desarta** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- desart** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- desart** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- desartu** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- descarta** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- desarte** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- desert** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- desertu** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- desertu** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- deștepta** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- deștepta** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- dezbrăca** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- a dăzbrăca** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- a dezbrăca** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- au dezbrăcat** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- dăzbrăcară** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- dazbracă** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- dezbrăcară** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- să dăzbrace** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- să dezbracă** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- se dazbracă** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- dezlipi** (XV^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- am dăzlupit** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- au dăzlupit** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- se-au dăzlupit** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- se dăzlupără** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- se dăzlupise** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- voiu dăzlupi** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- dezrădăcina** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- am dăzrădăcinat** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- să dăzrădăcinez** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- să dăzrădăcineze** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- să dăzrădăcinezi** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- vei dăzrădăcina** (15^a sec. B.S.) : s. *desarte*
- dezvinovăți** (1683-1686 Ms. 45) : adv. prep. „entschuldigen” „pardonner”
- să va dăzvinovăți** (1683-1686 Ms. 45) : adv. prep. „entschuldigen” „pardonner”
- dimineată** (XVI^a sec. PS. H.) : adv. prep. „Morgen, morgens” „le matin, matin”
- dimineata** (adv. de timp) [1] 1, 19, [4] 17, 22, 23, 4, 23, 4, 24, 11;
- dimineată** (adv. de timp) [1] 25, 22, [4] 24, 15;
- diminetii** (subst. comun. fem. sg. gen. dat. acc.) [1] 25, 34, 25, 36;
- dimeneata** (adv. de timp) [1] 15, 12;
- dimeneată** (adv. de timp) [1] 29, 10, [4] 13, 4, 13, 4;
- dimineata** (adv. de timp) [1] 3, 15, 11, 5, 17, 20, 19, 11, 25, 36, [2] 15, 12, [3] 1, 19, 3, 15, 5, 3, 11, 5, 11, 11, 17, 16, 25, 36, 25, 37, 30, 17, [5] 23, 4, 23, 4, [6] 11, 14, 24, 11, 24, 15;
- dimineată** (adv. de timp) [1] 3, 15, 9, 19, 19, 2, 20, 35, [2] 1, 19, 3, 15, 5, 4, 9, 19, 11, 11, 19, 2, 19, 11, 20, 35, 25, 22, 25, 37, 29, 10, [3] 9, 19, 11, 9, 11, 10, 19, 2, 19, 2, 19, 11, 25, 22, 29, 10, [5] 2, 27, 13, 4, 13, 4, 17, 22, 24, 11, 24, 16, [6] 23, 4, 23, 4;
- dimineată** (subst. comun. fem. sg. nom. ac. neacc.) [1] 11, 11, [2] 3, 15, 11, 5, [3] 3, 15, 11, 11, 15, 12, 17, 20, 29, 10, [4] 2, 27, 11, 14, [5] 11, 14, [6] 2, 27;
- diminetii** (subst. comun. fem. sg. gen. dat. acc.) [2] 25, 34, 25, 36;
- diminiată** (adv. de timp) [2] 17, 20;
- dimpotrivă** (1683-1686 Ms. 45) : adv. prep. „gegen” „à l'égard”
- dempotriva** (prep.) [1] 10, 10, 17, 2, 17, 21;
- denpotriva** (prep.) [2] 10, 10, [5] 10, 9;
- den potriva** (prep.) [2] 17, 2, 17, 21;
- denpotrivă** (adv.) [5] 10, 9;
- dimpotriva** (adv.) [4] 10, 9;
- dimprejur** (XVI^a sec. PS. SCH.) : adv. prep. „umher” „à l'entour”
- depregiur** (prep.) [2] 1, 5, 1, 6, 7, 4;
- denprejur** (adv. de loc.) [3] 12, 11;
- din** (1521 NFAOSU) : prep. „aus, von” „de”
- den** (prep.) 926v.
- dinainte** (XVI^a sec. PS. H.) : adv. prep. s. f. „vorher, vor, en avant” „l'avance, devant”
- denainte** (adv. comun. neutru sg. nom. ac.) [5] 26, 15;
- denainte** (prep.) 6, 18, 28;
- denaintea** (prep.) 3, 2, 30, 19, 10, 31, 1, [4] 22, 25, 15, 19, 17, 22, 25, 16, 10, 13, 19, 14, 19, 18, 12, 11, 18, 4, 18, 13, 22, 13;
- denainteale** (subst. comun. fem. pl. nom. ac. acc.) [2] 5, 4;
- dennainte** (adv. comun. neutru sg. nom. ac.) [4] 26, 15;
- dennainteia** (adv.) [4] 22, 13, 22, 25, 24, 13.

- den naintea** *prep.* [4] 19, 17; 24, 13;
dennainte *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [1] 5, 4;
mai denainte *adv.* [6] 18, 18;
- dinapoi** : (1551-1553 ES) : *adv./ prep./ s. f.*: „hinten, rückwärts”
dănapoia *prep.* [5] 16, 18;
denapoi *adv. de loc* [6] 2, 23;
denapoia *prep.* 57x;
den napoia *prep.* 51x;
dennapoia *prep.* 73x;
dennapoia *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [4] 2, 23;
- dincoace** : (1581 CORESI EV.) : *adv.*: „diesseits”: „de ce côté-ci”
dencoace *adv. de loc* [1] 17, 3; 20, 21; 20, 21; 23, 26; [2] 17, 3; 20, 21; 20, 21; 23, 26; [3] 14, 4; [4] 2, 13; [5] 2, 13;
- dincolo** : (1683-1686 Ms. 45) : *adv.*: „jenseits”: „de l'autre côté, au- (par-, en-) delă”
dâncolo *adv. de loc* [2] 20, 22;
dencolea *adv. de loc* [1] 17, 3; 23, 26; [2] 17, 3; 23, 26; [4] 2, 13; [5] 2, 13;
dencolo *adv. de loc* [1] 20, 22;
- dincotro** : (1665-1672 Ms. 4389) : *adv.*: „woher”: „d'où, de quel côté”
dencătrouă *adv.* [6] 11, 16;
- dindărăt** : (1643 VARLAAM) : *adv./prep.*: „hinten, rückwärts”
dendărăt *adv.* [1] 4, 17;
dendărătul *adv.* [5] 2, 20;
dendărătul *prep.* [1] 14, 46; [2] 14, 46;
- dinte** : (XVI sec. PS. H.) : *s. m.*: „Zahn”: „dent”
dinte *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 13, 21; [2] 13, 21;
dinți *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 2, 13; [2] 2, 13;
- dintii** : (1569-1575 GCR 1) : *adj./adv./num.*: „(der) erste”: „(le) premier, premièrement”
cei dentii *num. ord. masc. pl. nom. ac. acc.* [1] 9, 22; [2] 9, 22;
cel dentii *num. ord. masc. sg. nom./ac. acc.* [5] 13, 16;
cel dentiiu *num. ord. masc. sg. nom./ac. acc.* [4] 13, 16;
cèle dentii *num. ord. fem. pl. nom./ac. acc.* [2] 15, 21;
cèle dentiiu *num. ord. fem. pl. nom./ac. acc.* [1] 15, 21;
celor dentii *num. ord. masc. p. gen./dat. acc.* [3] 17, 30;
celui dentii *num. ord. masc. sg. gen./dat. acc.* [2] 17, 30; [5] 18, 26; [6] 18, 26;
de întiiu *adv.* [4] 17, 19;
dentăi *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. acc.* [2] 14, 14;
dentii *adj. calificativ gradul pozitiv fem. pl. nom./ac.* [4] 16, 23; [5] 16, 23;
dentii *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. gen./dat. acc.* [5] 21, 9; [6] 20, 15;
dentii *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 13, 17; 14, 14; 24, 14;
- dentii** *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. neacc.* [6] 13, 16;
dentii *adj. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom. ac. neacc.* [5] 20, 18;
dentii *adv.* [2] 6, 7; 6, 10; 8, 2; 14, 49; 17, 13; [3] 3, 10; 14, 49; [5] 3, 2; 13, 21; 17, 9; 19, 42; 21, 10; [6] 13, 21;
dentiiu *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. gen. dat. neacc.* [4] 21, 9;
dentiiu *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 14, 14; [4] 18, 26;
dentiiu *adj. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom. ac. acc.* [1] 17, 30; [4] 19, 42;
dentiiu *adj. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom. ac. neacc.* [4] 20, 18;
dentiiu *adv.* [1] 6, 7; 6, 10; 8, 2; 14, 49; 17, 13; [3] 8, 2; [4] 3, 2; 13, 21; 19, 42; 20, 18; 24, 25; [5] 24, 25;
mai dentii *adj. calificativ gradul comparativ fem. pl. nom./ac. neacc.* [6] 16, 23;
mai dentii *adv.* [6] 19, 42;
- dintru** : (XVI sec. CV²) : *prep.*: „aus”: „de”
dentr- *prep.* [1] 17, 36; [3] 10, 12; 14, 23; 14, 36; 16, 10; 16, 13; 17, 49; 22, 22; 28, 9; 30, 17; 30, 25; [4] 8, 4; 15, 2; [5] 15, 2; [6] 8, 4; 8, 8; 12, 30; 13, 15; 14, 6; 14, 19; 15, 2; 17, 18; 23, 16; 24, 12;
dentru *prep.* 209x;
dintru *prep.* [1] 26, 22; 29, 6;
- dîns** : (XVI sec. PS. H.) : *pron. pers. dem.*: „1. er. 2. selbst”: „1. il, 2. -même”
dînsul *pron. pers. 3 masc. sg. nom./ac. acc.* [1] 25, 37; [4] 16, 8;
dînsa *pron. pers. 3 fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 1, 17; 1, 19; 4, 19; 4, 20; 17, 51; 25, 42; 28, 7; 31, 4; [4] 13, 17; 13, 18; [6] 3, 7; 3, 16; 9, 1; 11, 4; 11, 4; 12, 24; 13, 2; 13, 14; 13, 17; 13, 18; 13, 18; 13, 19; 13, 20; 14, 2; 20, 17;
dînsle *pron. pers. 3 fem. pl. nom. ac. acc.* [3] 17, 39; [6] 12, 11; 20, 3; 20, 8; 22, 8;
dînsul *pron. pers. 3 masc. sg. nom. ac. acc.* 188 x;
dînsulu *pron. pers. 3 masc. sg. nom. ac. acc.* [6] 1, 11;
dînșii *pron. pers. 3 masc. pl. nom. ac. acc.* 50 x;
dîsul *pron. pers. 3 masc. sg. nom. ac. acc.* [6] 18, 32;
- dîrz** : (1581 CORESI EV.) : *adj.*: „tapfer”: „courageux”
dîrz *adj. calificativ gradul pozitiv masculin sg. nom. ac. neacc.* [3] 17, 37;
- doar** : (XVI sec. PS. H.) : *adv.*: „1. etwa, wohl, vielleicht, 2. ob (etwa)”: „1. peut-être, 2. si”
dară *adv.* [3] 14, 6; 14, 17;
doară *adv.* [1] 9, 21; 21, 15; [2] 21, 15; [3] 1, 8; 1, 13; 2, 27; 9, 21; 10, 11; 10, 12; 10, 12; 14, 30; 14, 45; 15, 22; 17, 8; 18, 8; 19, 4; 20, 30; 21, 15; 22, 7; 22, 15; 23, 22; 29, 4; [4] 2, 26; 3, 8; 10, 3; 19, 35; [5] 2, 26; 3, 8; 10, 3; 13, 5; [6] 2, 26; 3, 25; 7, 7; 12, 23; 13, 5; 14, 15; 16, 12; 19, 40; 20, 19;
- dobitoc** : (1561 CORESI TE²) : *s. n.* : „1. Tier, 2. Herde”: „1. animal, 2. troupeau”
dobitoacele *subst. comun neutru pl. nom. ac. acc.* [2] 23, 5; [3] 23, 5;

- dobitocul** *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [1] 23, 4; [2] 5, 5;
- doborî** (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „mederwerfen”: „faire tomber”
să oboare *verb. conjunctiv prezent 3 sg.* [5] 20, 15;
- doi** (XVI sec. PS. H.) : num.: „zwei”: „deux”
doao *num. card. fem. gen. dat.* [1] 14, 49; [4] 18, 24; [5] 18, 24;
doao *num. card. fem. nom. ac.* [1] 1, 2; 6, 7; 6, 10; 11, 7; 17, 39; 25, 18; 30, 21; [2] 1, 2; 6, 7; 6, 10; 10, 4; 11, 7; 15, 29; 17, 39; 18, 11; 25, 18; 30, 12; [4] 1, 1; 8, 2; 8, 3; [5] 8, 2; 8, 2;
doaoă *num. card. fem. gen. dat.* [3] 14, 49;
doaoă *num. card. fem. nom. ac.* [6] 18, 24;
doaozâci *num. card. masc. nom. ac.* [1] 7, 2; [3] 7, 2;
doi *num. card. masc. nom. ac.* [1] 10, 2; 11, 11; 28, 8; [2] 1, 3; 13, 1; [4] 4, 2; 15, 36; 21, 8; [5] 4, 2; [6] 15, 36;
doo *num. card. fem. nom. ac.* [1] 15, 29;
două *num. card. fem. nom. ac.* [3] 10, 4;
- doică** : (1528 DOR) : s. f.: „Amme”: „nourrice”
doica *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [4] 4, 4; [6] 4, 4;
- doilea** : (XVI sec. PS. H.) : num. ord.: „der/die zweite”: „le la deuxième”
a doa *num. ord. fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 20, 27; 26, 8;
a doao *num. ord. fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 5, 3; 11, 11; 20, 27; 20, 27; 20, 34; 31, 8; [2] 5, 3; 5, 4; 11, 11; 18, 10; 20, 27; 20, 27; 20, 34; 30, 17; 31, 8; [4] 11, 12; [5] 11, 12; 16, 19;
a doaoa *num. ord. fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 13, 18; 14, 49; 15, 12; 17, 20; 18, 10; 20, 34; 20, 35; 30, 17; 31, 8; [6] 11, 12; 17, 22;
a dooa *num. ord. fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 18, 10; 30, 17; [4] 16, 19;
a doua *num. ord. fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 5, 4; [3] 3, 6; 3, 10; 19, 15; [6] 14, 29; 14, 32;
al doilea *num. ord. fem. sg. gen. dat. acc.* [1] 14, 49; [2] 1, 2; 14, 49;
al doilea *num. ord. masc. sg. gen. dat. acc.* [1] 8, 2; [2] 8, 2; [3] 8, 2; [4] 4, 2; [5] 4, 2;
al doilea *num. ord. masc. sg. nom. ac. acc.* [1] 1, 2; 3, 6; 17, 13; 23, 17; 29, 3; [2] 3, 6; 17, 13; 23, 17; 29, 3; [3] 17, 13; 23, 17; 29, 3; [4] 3, 3; 14, 29; [5] 3, 3; 14, 29; [6] 3, 3;
- dojenire** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. f.: „Verweis”: „reproche”
dojănirea *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [6] 7, 14;
- domn** : (XVI sec. PS. H.) : s. m.: „Herr”: „Seigneur”
ale domni *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [1] 6, 18;
doamne *subst. comun masc. sg. voc. neacc.* [1] 1, 8; 1, 26; 22, 12; 24, 9; 26, 17; [2] 1, 8; 1, 26; 22, 12; 24, 9; 26, 17; [3] 22, 12;
domn *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [3] 3, 18; [6] 1;
domni *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [1] 6, 16; [2] 6, 16; [4] 8, 18; [5] 8, 19;
- domnii** *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [1] 5, 8; 5, 11; 6, 12; 7, 7; 29, 2; 29, 3; 29, 4; 29, 9; [2] 5, 8; 5, 11; 6, 12; 7, 7; 29, 2; 29, 3; 29, 4; 29, 9; [3] 7, 7;
domnilor *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [1] 6, 4; 29, 6; 29, 7; [2] 29, 6; 29, 7; [6] 18, 5;
domnu *subst. comun masc. sg. gen. dat. neacc.* [1] 17, 32;
domnu *subst. comun masc. sg. voc. acc.* [5] 16, 4;
domnul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [1] 26, 18; [2] 2, 7; 2, 9; 24, 11; 25, 17; 25, 25; 26, 18; 26, 19; [4] 2, 7; 3, 9; 3, 21; 3, 39; 4, 8; 9, 11; 10, 12; 10, 16; 10, 18; [5] 10, 18; 11, 12; 13, 33; 14, 12; 14, 15; 14, 15; 14, 17; 14, 18; 14, 19; 14, 22; 15, 15; 15, 21; 15, 21; 16, 9; 19, 19; 19, 19; 19, 27; 19, 27; 19, 30; 19, 35; 19, 37; [6] 19, 13;
domnul *subst. comun masc. sg. voc. acc.* [2] 25, 24; 25, 26; [3] 1, 15; 1, 26; [5] 14, 9; 14, 19; 14, 22; 19, 26; [6] 14, 9; 16, 4; 19, 25;
domnului *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* 63x;
un domn *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [6] 3, 38;
- domni** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „(be)herrschen”: „dominer, régner”
va domni *verb. viitor I indicativ 3 sg.* [1] 9, 17; [2] 9, 17; [3] 9, 17;
vei domni *verb. viitor I indicativ 2 sg.* [1] 10, 1; [2] 10, 1;
- domnie** : (1521 NEACȘU) : s. f.: „Herrschaft, Regierung”: „seigneurerie, règne”
a domnii *subst. comun fem. pl. gen./dat. acc.* [2] 6, 18;
domniilor *subst. comun fem. pl. gen./dat. acc.* [2] 6, 4;
- dor** : (1581-1582 PO) : s. n.: „Barmherzigkeit”: „affection”
dor *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [6] 16, 17;
- dori** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „wünschen”: „désirer”
doresc *verb. indicativ prezent I sg.* [4] 1, 26;
dorescu *verb. indicativ prezent I sg.* [5] 1, 26;
iaste dorind *verb. indicativ prezent 3 sg.* [1] 22, 8;
- dormi** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „schlafen”: „dormir”
au dormit *verb. indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 9, 25; [3] 9, 25;
au durmit *verb. indicativ perfect compus 3 sg.* [2] 9, 25;
doarme *verb. indicativ prezent 3 sg.* [1] 3, 15; [2] 3, 15;
dormi *verb. imp. 2 sg.* [1] 3, 5; 3, 6; 3, 9; [2] 3, 5; 3, 6; 3, 9;
dormi *verb. indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 3, 9; [2] 3, 9; [3] 3, 15; [4] 11, 4; 11, 9; 12, 16; 12, 24; 13, 31; [5] 11, 5; 11, 10; 12, 16; 12, 24; 13, 31; [6] 11, 9;
dormiia *verb. indicativ imperfect 3 pl.* [1] 2, 22; 26, 7; [2] 2, 22; [3] 26, 7; 26, 12; [4] 12, 3; [5] 4, 5; 4, 6;
dormiia *verb. indicativ imperfect 3 sg.* [1] 3, 2; 3, 3; 3, 5; 26, 5; 26, 5; [2] 3, 2; 3, 3; 3, 5; 26, 5; [3] 26, 5; 26, 5; 26, 7; [4] 4, 5; 4, 6; 4, 7; [6] 4, 5; 4, 7; 12, 3;
dormind *verb. gerunziu* [1] 19, 9; 26, 7; 26, 12; [2] 19, 9; 26, 7; 26, 12;
durmiia *verb. indicativ imperfect 3 sg.* [2] 26, 5; 26, 7; [5] 4, 7; 12, 3;
să doarmă *verb. conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 11, 13; [5] 11, 13;
să dorm *verb. conjunctiv prezent I sg.* [6] 11, 11;

- să dormu** verb conjunctiv prezent 1 sg. [4] 11, 11; [5] 11, 11;
vei dormi verb viitor 1 indicativ 2 sg. [4] 7, 12; [5] 7, 12;
- dormita** : (XVI sec. CV²) : v. I: „schlafen”: „dormir”
dormitind verb gerunziu [6] 4, 6;
- dos** : (1519 DERS) : s. n.: „Rücken”: „dos”
dos subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc. [4] 10, 9; 22, 41; [5] 10, 9;
dosul subst. comun neutru sg. nom. ac. acc. [3] 12, 20;
- dosădi** : (XVI sec. CV²) : v. IV: „quälen”: „opprimer”
dosădiia verb indicativ imperfect 3 pl. [2] 10, 18;
- drag** : (1365 DRH) : adj.: „lieb”: „cher”
drag adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc. [3] 18, 22; 20, 17; [6] 13, 21;
dragă adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. neacc. [6] 13, 21;
mai dragă adj. calificativ gradul comparativ fem. sg. nom. ac. neacc. [3] 1, 5;
- dragoste** : (1561 CORESI TE²) : s. f.: „Liebe”: „amour”
dragostea subst. comun fem. sg. nom. ac. acc. [4] 1, 26; 1, 26; 13, 15; [5] 1, 26; 13, 15; [6] 1, 26; 1, 26; 13, 2; 13, 15;
- drege** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. III: „ausbessern, reparieren”: „réparer”
să direagă verb conjunctiv prezent 3 sg. [3] 13, 21;
- drept** : (1437 DERS) : adj. adv. : s.: „1. gerade, 2. recht, richtig, 3. rechts, 4. Recht, 5. Gerechter”: „1. droit, 2. justement), 3. à droite, 4. droit, 5. juste”
celui drept subst. comun masc. sg. gen. dat. acc. [4] 1, 18;
celui dreptu subst. comun masc. sg. gen. dat. acc. [5] 1, 18;
dereapta subst. comun fem. sg. nom. ac. acc. [4] 14, 19;
direapta subst. comun fem. sg. nom. ac. acc. [1] 6, 12; 23, 19; 23, 24; [3] 6, 12; 23, 19; 23, 24; [4] 2, 19; 2, 21; 16, 6; 24, 5; [6] 2, 19; 2, 21; 14, 19; 16, 6; 24, 5;
direaptă adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. neacc. [3] 12, 23; [4] 20, 9; [6] 19, 17; 20, 9;
direapte adj. calificativ gradul pozitiv neutru pl. nom. ac. neacc. [6] 15, 3;
drept adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. acc. [1] 11, 2; [3] 11, 2; [6] 4, 11;
drept adj. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom./ac. neacc. [4] 17, 4; 19, 6;
drept adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc. [1] 2, 2; 2, 10; 16, 17; 29, 6; [3] 2, 10; 24, 18; 29, 6; [4] 4, 11; 19, 18;
drept adv. [6] 18, 23;
drept subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc. [3] 2, 2;
dreptul subst. comun neutru sg. nom./ac. acc. [1] 8, 9; [3] 8, 9;
dreptului subst. comun masc. sg. gen./dat. acc. [3] 2, 8;
dreptilor subst. comun masc. pl. gen./dat. acc. [1] 2, 8;
dreapta subst. comun fem. sg. nom./ac. acc. [2] 6, 12; 23, 19; 23, 24; [5] 2, 19; 2, 21; 14, 19; 16, 6; 24, 5;
dreaptă adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. acc. [1] 12, 23; [2] 12, 23; [5] 20, 9;
- drept** prep. [3] 3, 14; 23, 28; 20, 8; [6] 5, 8; 5, 20; 7, 27; 22, 49; 24, 23;
dreptu adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. acc. [2] 11, 2;
dreptu adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc. [2] 2, 10; 16, 17; 29, 6; [5] 4, 11; 19, 18;
dreptu adj. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom./ac. neacc. [5] 17, 4; 19, 6;
dreptu subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc. [2] 2, 2;
dreptilor subst. comun masc. pl. gen./dat. acc. [2] 2, 8;
mai drept adj. calificativ gradul comparativ masc. sg. nom./ac. neacc. [1] 24, 18;
mai dreptu adj. calificativ gradul comparativ masc. sg. nom./ac. neacc. [2] 24, 18;
- dreptate** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. f.: „1. Gerechtigkeit, 2. Recht”: „1. justice, 2. droit”
dreptate subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc. [1] 2, 9; [3] 2, 9; [4] 8, 15; [6] 8, 15; 15, 4;
dreptatea subst. comun fem. sg. nom./ac. acc. [1] 12, 7; [3] 2, 13; 12, 7; 26, 23; [4] 22, 21; 22, 25; [6] 15, 11; 22, 21; 22, 25;
dreptăți subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc. [1] 8, 3; [3] 8, 3;
dreptățile subst. comun fem. pl. nom./ac. acc. [1] 26, 23; [4] 22, 23; [6] 22, 23;
dreptate subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc. [2] 2, 9; [5] 8, 16;
dreptatea subst. comun fem. sg. nom./ac. acc. [2] 2, 13; 12, 7; [5] 15, 11; 22, 21; 22, 25;
dreptăți subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc. [2] 8, 3;
dreptățile subst. comun fem. pl. nom./ac. acc. [2] 26, 23; [5] 22, 23;
- drum** : (1446 DERS) : s. n.: „Weg”: „chemin”
drum subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc. [6] 22, 43;
drumului subst. comun neutru sg. gen./dat. acc. [4] 15, 23; 20, 12; [5] 15, 23;
drumuri subst. comun neutru pl. nom./ac. neacc. [4] 22, 43; [5] 22, 43;
- drumeț** : (1683 DOS PAR.) : s. m.: „Wanderer”: „voyageur”
drumăt subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc. [5] 12, 4;
- duce** : (1521 NEACȘU) : v. III: „1. tragen, 2. (fort-davon)gehen”: „1. emmener, 2. (s'en) aller”
du verb imp. 2 sg. [3] 20, 40;
duce verb infinitiv prezent [3] 30, 15;
ducea verb indicativ imperfect 3 pl. [3] 30, 2;
ducea verb indicativ imperfect 3 sg. [6] 6, 12; 6, 15;
duceai verb indicativ imperfect 2 sg. [6] 5, 2;
duce-vei verb viitor 1 indicativ 2 sg. [1] 30, 15; [2] 30, 15;
duce-mă-voiu verb viitor 1 indicativ 1 sg. [3] 23, 2;
duci verb indicativ prezent 2 sg. [1] 20, 8;
ducind verb gerunziu [2] 10, 3;
ducindu verb gerunziu [2] 10, 3; 10, 3;
ducindu-se verb gerunziu [6] 13, 19; 13, 30; 17, 17;
duse verb indicativ perfect simplu 3 sg. [3] 17, 54; 17, 57; 19, 7; 30, 16; [6] 2, 3; 6, 12; 8, 7; 13, 10;
duseră verb indicativ perfect simplu 3 pl. [3] 1, 24; 5, 1; 5, 8; 10, 27; 17, 31; 17, 32; [6] 4, 8; 6, 17;

- duși** *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom./ac. neacc.* [6] 15, 31;
- du-te** *verb imp. 2 sg.* [6] 18, 21;
- fi dusu-se** *verb cond.-opt. perfect 3 sg.* [3] 14, 17;
- m-am dus** *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [3] 15, 20; [4] 3, 8; [5] 3, 8;
- mă voi duce** *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [5] 20, 21;
- ne vom duce** *verb viitor 1 indicativ 1 pl.* [6] 20, 21;
- s-au dus** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 6, 6; [2] 6, 6; [4] 2, 29; [5] 2, 29;
- s-au dus** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 2, 20; 10, 26; 14, 3; [2] 2, 20; 10, 26; 14, 3; [4] 3, 23; 3, 24; 19, 24; [5] 3, 23; 3, 24; 19, 24;
- s-au fost dus** *verb indicativ mcpf. 3 sg.* [4] 3, 22;
- s-au fostu dus** *verb indicativ mcpf. 3 sg.* [5] 3, 22;
- să duc** *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [6] 14, 20;
- să ducă** *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [3] 5, 8; [6] 17, 17; 19, 17;
- să ducă** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [3] 14, 26;
- să duci** *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [3] 20, 8;
- să dusă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 16, 13;
- să dusără** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 14, 46;
- să duse** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 3, 6; 13, 15; 15, 34; 16, 13; 17, 15; 17, 20; 19, 12; 20, 41; 20, 43; 22, 1; 23, 18; 24, 23; 26, 5; 27, 2; [2] 2, 11; 3, 6; 13, 15; 15, 34; 17, 15; 17, 20; 19, 12; 20, 41; 20, 43; 22, 1; 22, 3; 23, 18; 24, 23; 26, 5; 27, 2; [4] 6, 19; 12, 15; 17, 23; 18, 21; [5] 6, 19; 12, 15; 17, 23; 18, 21;
- să duseră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 30, 2; [2] 14, 46; 30, 2; [4] 17, 21; 17, 21; [5] 17, 21; 17, 21;
- să mă duc** *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [1] 20, 29; [2] 20, 29; [3] 20, 29; 20, 29; [6] 15, 7; 19, 25;
- să ne ducem** *verb conjunctiv prezent 1 pl.* [3] 26, 11;
- să să ducă** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 10, 9; [2] 10, 9;
- să se ducă** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [3] 6, 8; 15, 27; 20, 28;
- să te duci** *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [3] 20, 22;
- se-au dus** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [6] 23, 17;
- se-au dus** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 14, 3; [6] 3, 23;
- se ducea** *verb indicativ imperfect 3 pl.* [3] 14, 19;
- se ducea** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 18, 5; [6] 8, 6;
- se duse** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 30, 1;
- se duse** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 2, 11; [3] 1, 9; 1, 18; 2, 20; 3, 9; 10, 26; 13, 15; 15, 34; 16, 13; 17, 15; 17, 20; 19, 12; 19, 18; 19, 22; 20, 1; 20, 41; 20, 43; 21, 15; 22, 3; 23, 5; 23, 18; 23, 28; 24, 23; 26, 25; 30, 9; [6] 2, 32; 3, 19; 3, 21; 5, 6; 6, 2; 11, 22; 12, 15; 12, 29; 13, 36; 14, 23; 17, 23; 18, 21; 20, 5; 21, 12;
- se duseră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 6, 6; 6, 12; 10, 25; 14, 46; 22, 1; 23, 13; 25, 13; 28, 8; 28, 25; 29, 11; 31, 12; [6] 2, 29; 4, 7; 5, 18; 6, 19; 17, 18; 17, 21; 17, 21; 20, 15; 24, 7;
- se dusese** *verb indicativ mcpf. 3 pl.* [3] 17, 14;
- te-ai dus** *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [4] 16, 17; [5] 16, 17; [6] 16, 17;
- te du** *verb imp. 2 sg.* [1] 29, 7; [3] 1, 14; 17, 17; 22, 5; 29, 7; [6] 13, 15; 15, 20; 20, 6;
- te duci** *verb indicativ prezent 2 sg.* [3] 24, 15;
- te vei duce** *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [1] 10, 2; [2] 10, 2; [3] 10, 2; 10, 3;
- va duce** *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [3] 10, 3; 10, 3; 10, 3;
- v-ați dus** *verb indicativ perfect compus 2 pl.* [3] 10, 2;
- vă duceti** *verb imp. 2 pl.* [3] 25, 5;
- vei duce** *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [1] 17, 18; [2] 17, 18;
- voiu duce** *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [3] 30, 15; [4] 20, 21;
- duh** : (XVI sec. PS. H.) : s. n.: „1. Atem, Hauch, 2. Geist“: „1. souffle, 2. esprit”
- duh** *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [1] 16, 14; 16, 15; 16, 23; 18, 10; [2] 16, 14; 16, 15; 16, 23; 18, 10; 19, 9; 19, 23; [3] 18, 10; 19, 9;
- duhul** *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [1] 10, 6; 10, 10; 11, 6; 16, 13; 16, 14; 16, 16; 16, 23; 19, 9; 19, 20; 19, 23; 30, 12; [2] 10, 6; 10, 10; 11, 6; 16, 13; 16, 14; 16, 16; 16, 23; 19, 20; 30, 12; [3] 10, 6; 10, 10; 11, 6; 16, 13; 16, 14; 16, 14; 16, 15; 16, 16; 16, 23; 16, 23; 19, 20; 19, 23; [4] 13, 21; 13, 38; 23, 2; [5] 13, 21; 13, 38; 23, 2; [6] 23, 2;
- duhului** *subst. comun neutru sg. gen./dat. acc.* [4] 22, 16; [5] 22, 16; [6] 22, 16;
- dulamă** : (1508 DERS) : s. f.: „Kleider, Art Langer“: „vêtement”
- dulămii** *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [3] 15, 27; 24, 6; 24, 6; 24, 12; 24, 12;
- dumbravă** : (1413 DRH) : s. f.: „Aue“: „pré”
- dumbrava** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [4] 18, 6; 18, 8; [5] 18, 6; 18, 8; [6] 18, 6; 18, 8;
- dumbravă** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 14, 25; [2] 14, 25; [4] 18, 6; 18, 17; [5] 18, 6; 18, 17; [6] 18, 6;
- dumnezeu** : (XVI sec. CV²) : s. m.: „Gott“: „Dieu”
- dumnedzâi** *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [2] 8, 8; 28, 13;
- dumnedzâii** *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [2] 6, 5; 7, 3; 17, 43; [5] 5, 21;
- dumnezâi** *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [1] 4, 7; 8, 8; 26, 19; 28, 13; [3] 8, 8;
- dumnezâii** *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [1] 4, 8; 6, 5; 17, 43; [4] 5, 21;
- dumnezâilor** *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [1] 4, 8;
- dumnezăul** *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [1] 5, 7;
- dumnezei** *subst. comun masc. pl. gen./dat. neacc.* [2] 26, 19; [3] 26, 19;
- dumnezeii** *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [1] 7, 3; [3] 4, 7; 4, 8; 6, 5; 7, 3; 17, 43; [6] 5, 21;
- dumnezeilor** *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [3] 4, 7;
- după** : (XVI sec. PS. H.) : prep. : „nach“: „après, selon”
- după** *prep.* 294x;
- dupe** *prep.* [1] 15, 19;
- dupre** *prep.* [1] 13, 14; 17, 22; 18, 6;
- durea** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. II.: „erbarmen“: „avoir pitié”
- ați durut** *verb indicativ perfect compus 2 pl.* [1] 23, 21; [2] 23, 21;
- doare** *verb indicativ prezent 3 sg.* [3] 22, 8; 23, 21; [6] 1, 26;
- durîndu** *verb gerunziu* [2] 22, 8;

durere : (XVI sec. PS. SCH.) : s. f.: „Schmerz“: „douleur, souffrance, peine“

durere *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [2] 15, 23;

dureri *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [1] 15, 23;

durerile *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [3] 4, 19; [6] 22, 5; 22, 6;

durut : (1683-1686 Ms. 45) : adj.: „schmerzhaft“: „souffert“

durut *adj. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom./ac. neacc.* [1] 30, 6; [2] 30, 6;

dvori : (1581 CORESI OMIL.) : v. IV.: „aufwarten“: „se présenter“

dvoresc *verb indicativ prezent 3 pl.* [1] 25, 27;

dvorescu *verb indicativ prezent 3 pl.* [2] 25, 27;

dvorêste *verb imperativ 2 sg.* [4] 18, 30; [5] 18, 31;

dvoriia *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 16, 21; [2] 16, 21;

dvoriia *verb indicativ imperfect 3 pl.* [1] 2, 22; 22, 6; 22, 7; [2] 2, 22; 22, 6; 22, 7;

E

ecronean : (1665-1672 Ms. 4389) : s. m.: „der von Ecron“: „Ecronite“

ascalonênii *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [3] 5, 9;

ascalonitenii *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [1] 5, 10;

ascalonitênii *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [2] 5, 10;

efod : (1581-1582 PO) : s. n.: „Ephod“: „pagne“

efud *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [1] 2, 18; 2, 28; 14, 3; 22, 18; 23, 6; [2] 2, 18; 2, 28; 14, 18; 22, 18; 23, 6; 30, 7; [3] 2, 18; 21, 9;

efudu *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [2] 14, 3;

efudul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [1] 14, 18; 23, 9; 30, 7; 30, 7; [2] 23, 9; 30, 7; [3] 2, 28; 14, 3; 22, 18; 23, 6; 23, 9; 30, 7; 30, 7;

efraimit : (1665-1672 Ms. 4389) : s. m.: „Ephratiter“: „Éphratéen“

efrathean *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 17, 12; [2] 17, 12;

efratheanul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [3] 17, 12;

efratheului *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [5] 23, 29;

egiptean : (XVI sec. CV²) : s. m.: „Ägypter“: „Egyptien“

eghiptean *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 30, 11; [2] 30, 11; [3] 30, 11; [6] 23, 21;

eghipteanin *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [3] 30, 13;

eghipteanul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [1] 30, 13; [4] 23, 21;

eghipteanului *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [4] 23, 21; 23, 21; [5] 23, 21; [6] 23, 21; 23, 21;

eghipteanean *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [5] 23, 21;

eghipteaneanul *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [2] 30, 13;

eghipteaneanului *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [5] 23, 21;

eghiptênii *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [3] 12, 8;

ei / ele : (1480 LDSR) : pron. pers. : „sie“: „ils, elles“

a lor *pron. pers. 3 masc. pl. gen. dat. acc.* [2] 18, 27;

ai lor *pron. pers. 3 masc. pl. gen. dat. acc.* [4] 15, 36; [5] 15, 36; [6] 15, 36;

al lor *pron. pers. 3 masc. pl. gen. dat. acc.* [3] 15, 3; 17, 51;

ale lor *pron. pers. 3 masc. pl. gen. dat. acc.* [1] 18, 27;

ei *pron. pers. 3 masc. pl. nom. ac. acc.* 324x;

êle *pron. pers. 3 fem. pl. nom. ac. acc.* 58x;

i *pron. pers. 3 masc. pl. ac. neacc.* 163x;

ii *pron. pers. 3 masc. pl. ac. neacc.* [3] 6, 6; 6, 10; 13, 2; 14, 13; 25, 13; [6] 2, 3; 9, 7; 13, 4; 19, 24; 19, 28; 21, 8; 22, 27; 22, 27;

le *pron. pers. 3 fem. pl. ac. neacc.* 122x;

le *pron. pers. 3 pl. dat. neacc.* 65x;

li *pron. pers. 3 pl. dat. neacc.* [4] 2, 32; [5] 2, 32; [6] 20, 15;

lor *pron. pers. 3 fem. pl. gen. dat. acc.* [1] 23, 5; 30, 3; 30, 3; 30, 17; 30, 19; 31, 7; [2] 5, 4; 5, 9; 6, 6; 22, 17; 22, 17; 28, 23; [3] 6, 10; 9, 11; 14, 46; [4] 12, 30; 13, 18; 13, 31; 17, 8; 20, 3; [5] 4, 12; 4, 12; 13, 18; 14, 30; 20, 3; [6] 15, 11; 17, 11; 18, 17; 20, 3; 22, 8;

lor *pron. pers. 3 masc. pl. gen. dat. acc.* 317x;

el / ea : (1480 LDSR) : pron. pers. : „er; sie“: „il, lui; elle“

a ei *pron. pers. 3 fem. sg. gen. dat. acc.* [2] 25, 42;

a lui *pron. pers. 3 masc. sg. gen. dat. acc.* [1] 21, 13; 31, 8 [2] 8, 12; 14, 49; 18, 7; 21, 11; 29, 5; 30, 26; [3] 1, 22; 2, 20; 25, 2; 25, 3; 30, 26; [4] 7, 7; 22, 7; [5] 2, 21; 22, 7;

ai lui *pron. pers. 3 masc. sg. gen. dat. acc.* [1] 30, 26; 31, 6; [2] 16, 10; [3] 17, 14; 31, 6; [4] 19, 17; 19, 17; 20, 11; [5] 19, 17; 19, 17; [6] 19, 17;

al lui *pron. pers. 3 masc. sg. gen. dat. acc.* [1] 16, 6; 17, 13; [2] 16, 6; [3] 15, 3; 17, 47; 25, 21; [4] 14, 13; [5] 3, 3; 14, 13;

ale ei *pron. pers. 3 fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 25, 42;

ale lui *pron. pers. 3 masc. sg. gen. dat. acc.* [1] 14, 49; 15, 3; 15, 3; 18, 7; 21, 11; 25, 21; 29, 5; [2] 15, 3; 15, 3; 25, 21; [3] 3, 19; 21, 11; 29, 5; [4] 6, 11; 6, 12; 8, 4; 16, 4; [5] 6, 11; 6, 12; 8, 4; 15, 6; [6] 6, 11; 6, 12; 20, 3;

ea *pron. pers. 3 fem. sg. nom. ac. acc.* 214x;

ei *pron. pers. 3 fem. sg. gen. dat. acc.* 209x;

el *pron. pers. 3 masc. sg. nom. ac. acc.* 1926x;

eluș *pron. pers. 3 masc. sg. nom. ac. acc.* [6] 10, 8;

i *pron. pers. 3 sg. dat. neacc.* 322x;

ii *pron. pers. 3 sg. dat. neacc.* [5] 24, 20; 25, 37; [5] 7, 12;

ii *pron. pers. 3 sg. dat. neacc.* [1] 17, 20; 24, 20; [3] 1, 5; 1, 8; 1, 23; 2, 16; 3, 6; 3, 17; 4, 16; 4, 20; 6, 4; 10, 22; 11, 3; 11, 5; 13, 11; 14, 7; 14, 43; 15, 12; 15, 13; 15, 16; 19, 11; 20, 2; 22, 13; 23, 2; 23, 4; 23, 12; 24, 2; 25, 37; 28, 13; 28, 14; 28, 15; 30, 8; 30, 12; 30, 15; [6] 1, 14; 2, 21; 4, 1; 12, 21; 13, 5; 13, 16; 14, 5; 15, 3; 15, 9; 17, 20; 18, 20; 18, 22; 19, 37; 24, 13; 24, 20;

il *pron. pers. 3 masc. sg. ac. neacc.* [1] 9, 9; 9, 13; 17, 25; 17, 57; 20, 17; [2] 1, 28; 9, 9; 9, 13; 17, 25; 18, 5; 20, 17; 20, 21; [3] 1, 28; 2, 30; 3, 8; 5, 2; 9, 9; 9, 13; 10, 9; 14, 52; 15, 7; 17, 12; 17, 35; 17, 57; 23, 14; 25, 2; 25, 29; 28, 23; [4] 6, 6; 7, 1; 10, 18; [5] 7, 1; 10, 18; [6] 1, 6; 2, 23; 3, 27; 4, 7; 7, 13; 7, 14; 13, 25; 15, 2;

l *pron. pers. 3 masc. sg. ac. neacc.* 505x;

lui *pron. pers. 3 masc. sg. gen. dat. acc.* 2114x;

luiși *pron. pers. 3 masc. sg. gen. dat. acc.* [1] 18, 13; 25, 31; [4] 7, 23; 24, 14;

o *pron. pers. 3 fem. sg. ac. neacc.* 170x;

-s *adj. pron. pos. 3 neutru gen. dat. sg.* [2] 25, 6;

-s *pron. pos. 3 fem. sg. gen. dat. sg.* [3] 17, 54;

-și *adj. pron. pos. 3 fem. sg. gen. dat. pl.* [6] 19, 24; 19, 24;

-și *adj. pron. pos. 3 masc. sg. gen. dat. pl.* [6] 18, 24;

și *adj. pron. pos. 3 fem. gen. dat. pl.* [6] 19, 24;

cu : (1521 NI:ACȘU) : *pron. pers. : „lich” „je, moi”*

eu *pron. pers. 1 sg. nom. acc.* 395x;

îm *pron. pers. 1 sg. dat. neacc.* [1] 18, 21; [2] 18, 21; [4] 7, 5; 7, 14; 19, 36; 22, 21; [5] 7, 5; 7, 14; 19, 36; 22, 21;

îmi *pron. pers. 1 sg. dat. acc.* [6] 1, 9; 3, 39; 19, 27; 22, 44; 24, 14;

m *pron. pers. 1 sg. ac. neacc.* 101x;

m *pron. pers. 1 sg. dat. neacc.* [1] 2, 28; 9, 23; 10, 15; 14, 33; 14, 44; 17, 10; 20, 10; 28, 8; [2] 2, 28; 9, 23; 10, 15; 14, 33; 14, 44; 17, 10; 20, 10; 22, 3; 27, 5; 28, 7; 28, 8; 28, 15; [3] 9, 23; [4] 3, 39; 15, 34; [4] 18, 5; 19, 13; [5] 3, 36; 12, 1; 15, 25; 15, 28; 15, 34; 16, 12; 18, 5; 19, 13; 20, 21; 22, 25;

mă *pron. pers. 1 sg. ac. neacc.* 175x;

măi *pron. pers. 1 sg. ac. neacc.* [3] 3, 5; 3, 6;

mi *pron. pers. 1 sg. dat. neacc.* 149x;

mie *pron. pers. 1 sg. dat. acc.* 232x;

mieu *adj. pron. pos. 1 m. sg. gen. dat. sg.* [4] 16, 3; 19, 35; [5] 1, 26; 19, 35; [6] 19, 35;

mieu *adj. pron. pos. 1 neutru sg. nom. ac. sg.* [6] 5, 2;

mine *pron. pers. 1 sg. ac. acc.* 342x;

evreu : (XVI sec. PS. SCH.) : s.m: „Hebräer, Jude”; „juif”

evrei *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [2] 14, 11;

evreii *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [1] 14, 11;

evreilor *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [1] 4, 6; 4, 9; [2] 4, 6;

F

face : (XVI sec. PS. IL) : v. III: „1. machen, fertigen, 2. werden, 3. gründen”; „1. faire, 2. devenir, 3. fonder”

a face *verb infinitiv prezent* [1] 2, 9; 2, 14; 3, 20; 12, 24; 19, 8; [2] 2, 14; 12, 24; 19, 8; [6] 21, 4;

a făcut *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [2] 8, 8;

a să face *verb infinitiv prezent* [2] 3, 20;

te-ai făcut *verb copulativ 2 sg.* [4] 7, 24;

ai făcut *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [1] 12, 4; 13, 11; 14, 43; 15, 6; 15, 19; 24, 19; 24, 20; 26, 16; [2] 12, 4; 13, 11; 14, 43; 15, 6; 15, 19; 24, 19; 24, 20; 26, 16; [3] 12, 4; 13, 11; 14, 43; 15, 6; 15, 19; 24, 19; 24, 20; 26, 16; [4] 3, 24; 7, 21; 7, 21; 7, 24; 12, 7; 12, 12; 12, 21; 13, 16; 16, 10; [5] 3, 24; 7, 21; 12, 12; 12, 12; 12, 21; 13, 16; 16, 10; [6] 3, 24; 7, 21; 12, 9; 12, 12; 12, 21; 13, 16;

ai fi făcut *verb cond.-opt. perfect 2 sg.* [3] 13, 13;

am făcut *verb indicativ perfect compus 1 pl.* [4] 11, 23;

am făcut *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 17, 29; 20, 1; 29, 8; [2] 17, 29; 20, 1; 29, 8; [3] 15, 13; 20, 1; 24, 11; 25, 7; 25, 21; 26, 18; 29, 8; 29, 8; 3, 8; [4] 7, 9; 14, 21; 24, 17; 24, 17; [5] 3, 8; 7, 9; 14, 21; 24, 17; 24, 17; [6] 3, 8; 7, 9; 14, 21; 24, 10; 24, 10; 24, 16;

ară face *verb cond.-opt. prezent 3 sg.* [3] 17, 25;

at făcut *verb indicativ perfect compus 2 pl.* [1] 12, 20; [4] 2, 5; 2, 6;

ati făcut *verb indicativ perfect compus 2 pl.* [1] 12, 17; [2] 12, 17; 12, 20; [3] 12, 17; 12, 20; [5] 2, 5; 2, 6; [6] 2, 5; 2, 6; 19, 42;

au făcut *verb indicativ perfect compus 3 sg.* 90x;

au făcut *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 5, 9; 6, 10; 8, 8; 31, 11; [2] 5, 9; 6, 10; 31, 11; [3] 8, 8; 25, 15; 31, 11; [4] 12, 4; 12, 5; 13, 29; 21, 14; 23, 17; 24, 17; [5] 13, 29; 21, 14; 23, 17; [6] 24, 16;

era făcînd *verb indicativ imperfect 3 sg.* [5] 8, 16;

fac *verb indicativ prezent 1 sg.* [1] 3, 11; [2] 3, 11;

fac *verb indicativ prezent 3 pl.* [1] 8, 8; [2] 8, 8; [3] 8, 8; [6] 3, 39;

facă *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [3] 3, 18; [4] 15, 26; [5] 15, 26; [6] 15, 26;

facă-să *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 25, 27; [2] 24, 16; 25, 27; [4] 14, 17; 18, 32; 24, 17; [5] 14, 17; 18, 33;

facă-se *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 24, 16;

face *verb imperativ 2 sg.* [6] 13, 12;

face *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 27, 11; [2] 2, 9; 27, 11; [3] 27, 11; [4] 3, 39; [5] 3, 40; [6] 13, 27;

face-voi *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [5] 10, 2;

face-voiu *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [4] 10, 2; [6] 19, 21;

face-vom *verb viitor 1 indicativ 1 pl.* [4] 17, 6; [5] 17, 6; [6] 17, 6;

faceți *verb imperativ 2 pl.* [1] 2, 24;

faceți *verb imperativ 2 pl.* [1] 6, 7; 11, 10; [2] 2, 24; 6, 7; 11, 10; [3] 6, 7; [4] 3, 18; [5] 3, 18; [6] 3, 18;

faceți *verb indicativ prezent 2 pl.* [1] 2, 23; [2] 2, 23; [3] 2, 23; [4] 19, 12; 19, 22;

faci *verb indicativ prezent 2 sg.* [4] 3, 25; [5] 3, 25; [6] 3, 25; 16, 10;

fă *verb imperativ 2 sg.* [1] 1, 23; 10, 7; 14, 7; 14, 36; 14, 40; 18, 17; [2] 1, 23; 10, 7; 14, 7; 14, 36; 14, 40; [3] 1, 23; 14, 7; 14, 36; 14, 40; 20, 8; [4] 7, 3; 7, 25; 13, 7; 19, 27; 19, 37; [5] 7, 3; 7, 25; 13, 7; 19, 27; 19, 37; [6] 7, 3; 7, 25; 13, 7; 19, 26;

făcea *verb indicativ imperfect 3 pl.* [1] 2, 22; [2] 2, 22; [3] 2, 14; [6] 12, 31;

făcea *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 1, 7; 1, 25; 2, 14; [2] 1, 7; 1, 25; 2, 14; [3] 1, 2; 1, 2; 1, 3; 1, 7; 13, 20; [4] 15, 6; [5] 15, 6; [6] 8, 15; 15, 6;

făcînd *verb gerunziu* [1] 25, 28; 26, 25; [2] 25, 28; 26, 25; [3] 26, 25; [4] 8, 15; 9, 7; 22, 51; 24, 10; [5] 9, 7; 22, 50; 24, 10; [6] 22, 50;

făcîndu-se *verb gerunziu* [6] 17, 19; 20, 15;

făcu *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* 62x;

făcui *verb indicativ perfect simplu 1 sg.* [1] 26, 21; [3] 17, 29;

făcură *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 2, 22; 5, 8; 6, 10; 25, 13; [6] 2, 30; 5, 14; 13, 29; 21, 14; 23, 17;

mă făcui *verb indicativ perfect simplu 1 sg.* [2] 26, 21;

ne făcum *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [5] 11, 24;

s-au făcut *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 4, 7; 4, 10; 4, 16; 4, 16; 5, 11; 6, 9; 10, 11; 14, 38; [2] 4, 7; 4, 10; 4, 16; 4, 16; 5, 11; 6, 9; 10, 11; 14, 38; [4] 10, 9; 17, 23; [5] 3, 37; 6, 23; 10, 9; 13, 35; 24, 11;

s-au făcut *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 21, 5; [2] 21, 5;

- să fac** *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [1] 13, 9; 25, 34; [2] 13, 9; [3] 3, 11; 13, 9; 16, 2; 20, 4; 24, 7; 25, 34; [4] 23, 17; [5] 23, 17; [6] 9, 1; 9, 3; 10, 2; 21, 4; 24, 12; 24, 20;
- să facă** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* 52x;
- să facă** *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [1] 13, 19; [2] 13, 19; [3] 2, 17; 2, 19; 8, 12; 13, 19; 15, 15; [6] 19, 17;
- să facă** *verb copulativ 3 sg.* [3] 18, 25;
- să face** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 17, 26; 17, 27; [2] 17, 26; [5] 13, 12;
- să facet** *verb conjunctiv prezent 2 pl.* [1] 2, 24;
- să faceti** *verb conjunctiv prezent 2 pl.* [2] 2, 24; 12, 25; [3] 6, 5; 17, 8; 30, 23; [4] 18, 13; [5] 2, 7; 18, 13; [6] 18, 13;
- să faci** *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [1] 25, 31; 29, 7; [2] 25, 31; 29, 7; [3] 10, 7; 20, 14; 25, 31; 26, 25; [4] 7, 23; 12, 9; 13, 12; [5] 7, 23; 12, 9; 13, 12; [6] 7, 5;
- să făcu** *verb copulativ 3 sg.* [1] 10, 27; 18, 27; 19, 9, 27, 6;
- să făcu** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* 140x;
- să făcură** *verb copulativ 3 pl.* [5] 8, 14;
- să făcură** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 7, 2; 10, 11; [2] 7, 2; 10, 11; [3] 7, 2; [4] 2, 11; 2, 25; 5, 13; 8, 2; 8, 13; [5] 2, 11; 2, 25; 5, 14; 8, 2;
- să să facă** *verb copulativ 3 sg.* [1] 3, 21; 18, 26;
- să se facă** *verb copulativ 3 sg.* [1] 29, 4; [4] 24, 13;
- se-au făcut** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 27, 6;
- se face** *verb indicativ prezent 3 sg.* [6] 13, 12;
- se făcu** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 13, 6; 18, 7;
- se va face** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [3] 11, 7; 14, 45; [7, 27; 29, 10; [4] 13, 12;
- te-ai făcut** *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [5] 7, 24;
- ș făcu** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 15, 1;
- te fă** *verb imperativ 2 sg.* [2] 18, 17; [6] 13, 5;
- va face** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 2, 9; 2, 35; 3, 18; 12, 16; 14, 6; 17, 25; 20, 2; 22, 3; 25, 28; 25, 30; 28, 2; [2] 2, 9; 2, 35; 3, 18; 12, 16; 14, 6; 17, 25; 17, 27; 20, 2; 22, 3; 25, 28; 25, 30; 28, 2; [3] 2, 9; 2, 9; 2, 35; 22, 3; 24, 20; 25, 28; 25, 30; 28, 2; [4] 10, 12; 12, 18; 14, 15; 15, 20; 20, 6; [6] 10, 12; 12, 18; 14, 15; 20, 6;
- vă facet** *verb imperativ 2 pl.* [4] 2, 7; 13, 28;
- vă faceti** *verb imperativ 2 pl.* [1] 4, 9; [2] 4, 9; [5] 2, 7; 13, 28;
- vă faceti** *verb indicativ prezent 2 pl.* [4] 19, 11; [5] 19, 11; 19, 12; 19, 22; [6] 19, 10;
- vei face** *verb viitor I indicativ 2 sg.* [1] 10, 8; 16, 3; 17, 18; 20, 8; 20, 14; 24, 5; 25, 17; 26, 25; [2] 10, 8; 16, 3; 17, 18; 20, 8; 20, 14; 24, 5; 25, 17; 26, 25; [3] 10, 8; 16, 3; 17, 18; 24, 5; 25, 17; 29, 7; [6] 19, 36;
- vet face** *verb viitor I indicativ 2 pl.* [1] 12, 25;
- veti face** *verb viitor I indicativ 2 pl.* [1] 30, 23; [2] 12, 25; 30, 23; [3] 11, 10; 12, 25; 17, 26;
- voi face** *verb viitor I indicativ 1 sg.* [2] 2, 33; 9, 27; 10, 2; 20, 4; 24, 7; 26, 21; 28, 15; [5] 2, 6; 3, 9; 9, 1; 9, 3; 9, 7; 9, 11; 11, 12; 12, 12; 16, 20; 18, 4; 19, 38; 19, 38; 21, 3; 21, 4; 24, 12;
- voiu fac** *verb viitor I indicativ 1 sg.* [3] 10, 2; 28, 15;
- voiu face** *verb viitor I indicativ 1 sg.* [1] 2, 33; 9, 27; 10, 2; 20, 4; 24, 7; 26, 21; 28, 15; [3] 2, 33; 9, 27; 26, 21; [4] 2, 6; 3, 9; 9, 1; 9, 3; 9, 7; 9, 11; 11, 11; 12, 12; 18, 4; 19, 38; 19, 38; 21, 3; 21, 4; 24, 12; [6] 2, 6; 3, 9; 9, 7; 9, 11; 11, 11; 12, 12; 15, 8; 18, 4; 19, 37; 19, 37; 21, 3; 23, 17;
- vom face** *verb viitor I indicativ 1 pl.* [5, 8, 18, 21; 22, 5, 8; 6, 2; [3, 6, 2; 14, 9; 4, 16, 2; 18, 13, 25;
- vom să facem** *verb viitor I indicativ 1 pl.* [5, 16, 21;
- vor face** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [2, 11, 7;
- voru face** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [2, 11, 7;
- figure** : (XVI sec. PS. H.) : s. m. „Waise”, „arvon de me”;
- figurul** *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [1] 24, 27; [2] 14, 27;
- falnic** : (1673 DOSOFTEI PS. V.) : s. m. „astolat, imposant, prächtig”, „altier, hautain”;
- falnic foarte** *adj. calificativ (gram.) superlativ masc. sg. nom. ac. neacc.* [6] 14, 25;
- faptă** : (XVI sec. PS. H.) : s. f. „Tat., 2. Werk, Geschöpf” „1. action, 2. oeuvre”;
- fapte** *subst. comun tem. pl. nom. ac. neacc.* [4, 23, 26; [5] 23, 20;
- faptele** *subst. comun tem. pl. nom. ac. acc.* [1] 8, 8; 19, 4; [2] 8, 8; 19, 4; [3] 8, 8;
- faraon** : (XVI sec. PS. H.) : s. m. „Pharao”, „Pharaon”;
- farao** *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [2] 6, 6;
- lui faraon** *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [1] 10, 18; [2] 2, 27;
- fară** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. f. „Gersteteig”, „pate tate d'orge”;
- fară** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [6] 17, 28;
- fată** : (1219 DRĂGANU) : s. f. „Tochter, Madchen”, „fille”;
- a fete** *subst. comun tem. pl. gen. dat. acc.* [1] 14, 49;
- a fêtelor** *subst. comun tem. pl. gen. dat. acc.* [2] 20, 30; [5] 19, 5;
- ale fêtelor** *subst. comun tem. pl. gen. dat. acc.* [1] 19, 5; [6] 19, 5;
- fata** *subst. comun tem. sg. nom. ac. acc.* [1] 1, 16; 14, 50; 17, 25; 18, 17; 18, 19; 18, 20; 18, 27; 25, 41; [2] 14, 50; 17, 25; 18, 17; 18, 19; 18, 20; 18, 27; 25, 44; [3] 17, 25; 18, 17; 18, 20; 25, 44; [4] 3, 7; 3, 13; 6, 16; 6, 20; 11, 3; 17, 25; 21, 10; 21, 11; [5] 3, 3; 3, 7; 3, 13; 6, 16; 6, 20; 11, 4; 17, 25; 21, 10; 21, 11; [6] 3, 3; 3, 13; 6, 16; 6, 20; 6, 23; 11, 3; 17, 25; 21, 8; 21, 8; 21, 10; 21, 11;
- fată** *subst. comun tem. sg. nom. ac. neacc.* [2] 1, 16; [3] 14, 50; 30, 19; [4] 14, 27; [5] 14, 27; [6] 3, 7; 13, 2; 14, 27;
- fête** *subst. comun tem. pl. gen. dat. neacc.* [2] 14, 49; [3] 14, 49;
- fête** *subst. comun tem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 2, 21; 25, 42; 30, 19; [2] 2, 21; 25, 42; 30, 19; [3] 2, 21; 18, 6; 25, 42; [4] 5, 13; [5] 5, 14; [6] 5, 14; 13, 18;
- fêtei** *subst. comun tem. sg. gen. dat. acc.* [4] 3, 3; 21, 8; 21, 8; [5] 6, 23; 21, 8; 21, 8;
- fetele** *subst. comun tem. pl. nom. ac. acc.* [1, 8, 13; 20, 30; 30, 3; 30, 6; [2] 8, 13; 13, 13; 30, 3; 30, 3; 30, 6; 30, 6; [3] 1, 16; [4] 1, 20; 1, 20; 1, 24; 13, 18; 13, 18; 1, 20; 1, 20; 1, 24; 13, 18; [6] 1, 20; 1, 20; 13, 18;
- fetele** *subst. comun tem. pl. nom. ac. acc.* [1, 2, 24;
- fêtelor** *subst. comun tem. pl. gen. dat. acc.* [1] 2, 4; 3, 11; 4; [2] 1, 4; [4] 19, 5;
- fetii** *subst. comun tem. sg. gen. dat. acc.* [4, 19, 5;

- o fată** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [4] 12, 3; [5] 12, 3; [6] 12, 3;
- fată** : (1519 DERS) : s. f. : „Gesicht, Angesicht, Antlitz”; „face, visage”
fața *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* 189x;
fată *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 9, 6; 16, 7; 25, 41; [2] 9, 6; 16, 7; 25, 41; [3] 9, 6; 12, 3; 16, 7; [4] 10, 9; 13, 35; [5] 10, 9; 13, 35;
fetei *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [1] 1, 22; 13, 12; 14, 13; [2] 1, 22; 2, 11; 13, 12; 21, 6; [3] 2, 11; 2, 11; 26, 20; [5] 14, 33; [6] 15, 18;
fetele *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [6] 19, 5;
fetii *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [1] 2, 11; 9, 12; 18, 16; 21, 6; 26, 20; [2] 9, 12; 14, 13; 26, 20; [3] 9, 12; [4] 14, 33; 23, 9; [5] 23, 9; [6] 7, 9;
- faur** : (1429 DERS) : s. m. : „Schmied”; „forgeron”
faur *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 13, 19; [2] 13, 19; [3] 13, 19;
- făcător** : (XVI sec. PS. H.) : s. f. : „Wohltäter”; „malfaiteur”
făcătoare *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [1] 8, 13; [2] 8, 13; 8, 13; [3] 8, 13;
- făcut** : (1581 CORESI OMIL.) : adj. : „getan, gemacht; gebaut, gestaltet”; „fait”
făcute *adj. calificativ gradul pozitiv fem. pl. nom./ac. neacc.* [2] 25, 18;
- făgădui** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV : „versprechen”; „promettre”
ai făgăduit *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [1] 13, 11; [2] 13, 11;
am făgăduit *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [4] 15, 7;
au făgăduit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 20, 35; [2] 20, 35;
- făgăduintă** : (1640 URECHE) : s. f. : „Versprechen”; „promesse”
făgăduința *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 20, 8; [2] 20, 8; [3] 20, 8; [4] 3, 12; [5] 3, 12; [6] 3, 12;
făgăduintă *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 11, 1; 11, 2; 22, 8; 23, 18; [2] 11, 1; 11, 2; 18, 3; 22, 8; 23, 18; [3] 18, 3; 20, 16; 22, 8; 23, 18; [4] 3, 13; 3, 21; 5, 3; 23, 5; [5] 3, 13; 3, 21; 5, 3; 23, 5; [6] 3, 13; 3, 21; 5, 3; 23, 5;
făgăduinte *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [1] 18, 3;
făgăduinței *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [1] 4, 4; 4, 4; 4, 5; 5, 4; 6, 3; 7, 1; [2] 4, 4; 4, 4; 4, 5; 5, 4; 6, 3; 6, 18; 7, 1; 7, 1; [3] 6, 3; 6, 18; 6, 20; 7, 1; [4] 6, 10; [5] 6, 10; 15, 24; 15, 24; [6] 6, 10; 15, 24;
făgăduinții *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [1] 6, 18; 6, 20; 7, 1; [2] 6, 20; [3] 7, 1; [4] 15, 24; 15, 24;
- făină** : (1551-1553 ES) : s. f. : „Mehl”; „farine”
făina *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 17, 17;
făină *subst. comun fem. singular nom./ac. neacc.* [1] 1, 24; 25, 18; 28, 24; [2] 25, 18; [3] 1, 24; 17, 17; 25, 18; 28, 24; [4] 13, 8; 17, 28; [5] 17, 28; [6] 13, 8; 17, 28;
fănina *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [2] 17, 17;
- fănină** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [2] 1, 24; 28, 24;
- fără** : (XVI sec. PS. H.) : prep./conj. : „ohne”; „sans”
fără *prep.* 61x;
fără *conjunctie subord.* [1] 30, 22; [3] 13, 22; 30, 17;
- fărădelege** : (XVI sec. PS. H.) : s. f. : „Frevel”; „infamie”
fărădeleğe *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [4] 19, 19; [5] 22, 5;
fărădelegea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 25, 28; [4] 14, 9; 22, 24; 24, 10; [5] 14, 9; 19, 19; 22, 24; 24, 10; [6] 22, 24;
fărădelegii *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [3] 2, 12; [4] 22, 5;
fărădelegile *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [6] 19, 18;
fărădelegiurei *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [6] 22, 5;
fărdălegea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [2] 25, 28;
- fărîma** : (XVI sec. PS. H.) : v. I : „zerbrechen, zerschlagen”; „casser, briser, abattre”
am fărîmat *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [4] 22, 43;
fărîmă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 8, 4;
am fărîmit *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [5] 22, 43;
- fărîmă** : (1551-1553 ES) : s. f. : „Bissen”; „morceau”
fărîmă *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 14, 24;
o fărîmă *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 2, 36;
- făt** : (1434 DERS) : s. m. : „1. Knabe, Sohn, 2. Jüngling”; „1. fils, 2. jeune homme”
fătul *subst. comun masc. sg. voc. acc.* [3] 3, 9; 4, 16; 24, 17; 26, 17; 26, 21; 26, 25; [6] 13, 25; 18, 22; 18, 33; 18, 33; 18, 33; 18, 33; 18, 33; 18, 33; 19, 4; 19, 4;
feti *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [2] 17, 12; [5] 5, 14;
fetii *subst. comun masc. pl. voc. acc.* [1] 2, 24; [2] 2, 24;
- făta** : (1581-1582 PO) : v. I : „Junge gebären, werfen, kalben, lammen”; „vêler”
fătase *verb indicativ mcpf. 3 pl.* [3] 6, 10;
să fie fătat *verb conjunctiv perfect 3 pl.* [3] 6, 7;
- fecioară** : (1551-1553 ES) : s. f. / adj. : „Jungfrau”; „vierge, jeune fille”
fecioară *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [4] 13, 2;
fecioare *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [4] 13, 18;
ficioară *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [5] 13, 2;
ficioare *adj. calificativ gradul pozitiv fem. pl. nom./ac. neacc.* [5] 13, 18;
- fecior** : (1348 DLRV) : s. m. : „1. Kind, 2. Sohn, 3. Jüngling”; „1. enfant, 2. fils, 3. jeune homme”
al feciorului *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [1] 1, 1; [6] 19, 16;
ale feciorilor *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [6] 12, 31; 21, 5;
fecior *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 1, 1; 1, 20; 9, 2; 17, 56; 20, 30; [3] 1, 1; 1, 1; 9, 2; 14, 50; 15, 33; 17, 55; 17, 56; 17, 58; 17, 58; 18, 17; 20, 31; 25, 17;

30, 19; [4] 7, 14; 15, 36; 17, 25; 18, 18; 23, 9; 23, 32; 23, 35; 23, 36; 23, 36; [6] 1, 13; 3, 4; 7, 14; 11, 27; 13, 3; 13, 21; 16, 5; 17, 25; 18, 18; 20, 1;

fecior *subst. comun masc. sg. voc. neacc.* [3] 20, 30; 20, 30;

feciori *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [1] 1, 3; 2, 21; 15, 33; 17, 13; 31, 6; 31, 8; [3] 1, 2; 1, 3; 1, 5; 1, 6; 1, 8; 2, 5; 2, 13; 2, 21; 2, 24; 14, 51; 15, 33; 16, 11; 17, 12; 17, 13; [4] 2, 18; 3, 2; 5, 13; 9, 11; 14, 6; 14, 27; 19, 17; 21, 8; 21, 8; 23, 20; [5] 9, 11; [6] 2, 18; 2, 31; 3, 2; 4, 2; 5, 14; 6, 23; 9, 11; 13, 29; 14, 6; 14, 27; 15, 36; 19, 17; 21, 8; 21, 8; 23, 20;

feciorii *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* 75x;

feciorii *subst. comun masc. pl. voc. acc.* [3] 22, 7;

feciorilor *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [1] 8, 2; [3] 1, 4; 2, 17; 2, 22; 2, 28; 3, 13; 8, 2; 17, 13; 17, 26; [6] 5, 14; 7, 14; 10, 1; 10, 2; 10, 10; 12, 9; 15, 6; 15, 13; 19, 5; 23, 29;

fecioru *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 1, 1; 9, 21; [3] 9, 21;

feciorul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* 231x;

feciorului *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [1] 1, 23; [2] 1, 23; [3] 10, 11; [6] 9, 9; 9, 10; 14, 11; 16, 19;

ficior *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [2] 1, 20; 9, 2; 9, 21; 17, 56; [5] 7, 14; 15, 36; 17, 25; 18, 18; 23, 9; 23, 18; 23, 24; 23, 30; 23, 33; 23, 33; 23, 34; 23, 35; 23, 35; 23, 36; 23, 37;

ficiori *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [2] 1, 3; 2, 21; 15, 33; 17, 12; [5] 2, 18; 3, 2; 14, 27; 19, 17; 21, 8; 21, 8; 23, 20;

ficiorii *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [2] 3, 21; 30, 22; 31, 6; 31, 8; [5] 15, 27;

ficioru *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [2] 9, 1; 9, 1;

ficiorul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* 86x;

un fecior *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [1] 22, 20; [3] 16, 18; 22, 20; [6] 4, 4; 9, 3;

un ficior *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [2] 22, 20;

fel : (1581-1582 PO) : s. n.: „Art”: „genre, sorte”

a feliului *subst. comun neutru sg. gen./dat. acc.* [2] 9, 21; 20, 29;

feli *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* 187x;

feliu *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* 199x;

feliul *subst. comun neutru sg. gen./dat. acc.* [1] 20, 6;

feliul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [1] 9, 16; 9, 21; 10, 21; 10, 21; [2] 9, 16; 10, 21; 10, 21; 20, 6; [3] 9, 16; 9, 21;

feliului *subst. comun neutru sg. gen./dat. acc.* [2] 15, 17;

feliuri *subst. comun neutru pl. nom./ac. neacc.* [2] 18, 30; 29, 4;

feliurile *subst. comun neutru pl. nom./ac. acc.* [1] 10, 19; 10, 20; [2] 10, 19; 10, 20; [3] 4, 8; [4] 5, 1; 20, 14; 24, 2; [5] 5, 1; 20, 14; 24, 2;

un feli *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [5] 7, 7;

un feliu *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [4] 7, 7;

femeie : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Frau”: „femme”

fămăcia *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 2, 20; 2, 20; 4, 19; [2] 2, 20; 2, 20;

fămăcie *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 1, 15; 18, 19; 18, 27; 25, 39; 25, 40; 25, 42; [2] 1, 15; 18, 19; 18, 27; 25, 39; 25, 40; 25, 42; [4] 14, 2; [5] 6, 19; 14, 2;

fămeii *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [1] 1, 4; 14, 50; [2] 1, 4; 14, 50;

fămeilor *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [4] 19, 5; [5] 19, 5;

ferăstrău : (1632 BGL) : s. n.: „Säge”: „scie”

fierăstraie *subst. comun neutru pl. nom. ac. neacc.* [6] 12, 31;

firăstrău *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [4] 12, 31;

hirăstrău *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [5] 12, 31;

ferestra : (1560 BRATU) : s. f.: „Fenster”: „fenêtre”

ferestra *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 19, 12; [2] 19, 12; [4] 6, 16; [5] 6, 16;

o ferestra *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 19, 12; [6] 6, 16;

feri : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „(be)hüten, (be)schützen”: „prendre garde, protéger”

a se feri *verb infinitiv prezent* [3] 18, 15; 18, 29;

au ferit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 25, 39; [2] 25, 39;

era ferindu-se *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 23, 26;

era ferindu-să *verb indicativ imperfect 3 sg.* [2] 23, 26;

feri *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [5] 21, 7; [6] 21, 7;

feriia *verb indicativ imperfect 3 sg.* [5] 2, 23;

feriște-te *verb imperativ 2 sg.* [1] 15, 6; [2] 15, 6;

ne-am ferit *verb indicativ perfect compus 1 pl.* [1] 21, 5; [2] 21, 5;

s-au ferit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 25, 14; [2] 25, 14;

să feri *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 18, 11; [2] 18, 11;

să feriia *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 16, 23; 18, 15; [2] 16, 23; 18, 15; [4] 2, 23;

se feri *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 18, 11;

se feriia *verb indicativ imperfect 3 pl.* [6] 2, 23;

te-ai ferit *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [1] 22, 23; [2] 22, 23;

fermecătorie : (1648 NT) : s. f.: „Zauberei”: „sorcellerie”

fărmecătorici *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [3] 15, 23;

fetișoară : (1665-1672 Ms. 4389) : s. f.: „Jungfrau”: „petite fille”

fetișoarele *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [1] 9, 11; 9, 12; [2] 9, 11; 9, 12; [3] 9, 11; 9, 12;

fi : (1521 NEACȘU) : v. IV: „sein”: „être”

a fi *verb infinitiv prezent* [1] 14, 21; 18, 23; 20, 26; [3] 19, 8; [6] 24, 15;

ai fi *verb copulativ 2 sg.* [6] 13, 13;

ai fost *verb copulativ 2 sg.* [3] 15, 17;

am fost *verb copulativ 1 pl.* [1] 25, 15;

am fost *verb copulativ 1 sg.* [1] 29, 8; [6] 15, 34;

am fost *verb indicativ perfect compus 1 pl.* [5] 25, 15; 25, 16;

am fost *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [6] 7, 9;

am fostu *verb copulativ 1 sg.* [5] 15, 34;

- am fostu** *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [2] 25, 15; 29, 8; [4] 15, 34;
- ar fi** *verb copulativ 3 sg.* [1] 14, 30;
- ară fi fost** *verb copulativ 3 sg.* [3] 14, 30; 14, 30; [6] 14, 32; 19, 6;
- are fi** *verb copulativ 3 sg.* [2] 14, 30;
- ati fost** *verb indicativ perfect compus 2 pl.* [3] 10, 14; [6] 19, 11; 19, 12;
- au fost** *verb copulativ 3 pl.* [3] 25, 15; 25, 16; [6] 15, 31;
- au fost** *verb copulativ 3 sg.* [3] 4, 8; 21, 8; 25, 21; 26, 21; 29, 4; [6] 3, 37; 19, 27; 21, 8;
- au fost** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [3] 25, 7; 25, 7; [4] 4, 3;
- au fost** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 3, 17; 6, 9; 14, 38; 20, 13; 26, 16; 29, 3; [4] 19, 28; [6] 13, 34;
- au fostu** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [5] 4, 3;
- au fostu** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [5] 3, 7; 19, 28;
- e** *verb copulativ 3 sg.* 52x;
- e** *verb indicativ prezent 3 sg.* 51x;
- era** *verb copulativ 3 pl.* [1] 13, 21; 14, 49; 25, 43; [2] 25, 43; 30, 17; [3] 2, 5; 2, 12; 3, 21; 4, 12; 14, 15; 14, 51; 30, 3; 30, 5; 30, 6; [5] 8, 19; 10, 5; [6] 1, 2; 1, 23; 3, 36; 8, 17; 8, 18; 10, 5; 12, 19; 13, 18; 17, 22; 17, 29; 17, 29; 18, 1; 19, 17; 19, 39; 20, 25;
- era** *verb copulativ 3 sg.* 146x;
- era** *verb indicativ imperfect 3 pl.* 93x;
- era** *verb indicativ imperfect 3 sg.* 314x;
- eraî** *verb copulativ 2 sg.* [4] 5, 2; [5] 5, 2; [6] 5, 2;
- eram** *verb indicativ imperfect 1 pl.* [1] 25, 15; 25, 16; [2] 25, 16; 25, 16;
- eram** *verb indicativ imperfect 1 sg.* [4] 7, 9; [5] 7, 9; [6] 15, 8;
- eşti** *verb copulativ 2 sg.* 66x;
- eşti** *verb indicativ prezent 2 sg.* [2] 28, 12; 30, 13; [4] 1, 8; 1, 13; 2, 20; 7, 28; 9, 2; 15, 2; 18, 20; [5] 1, 8; 1, 13; 2, 20; 15, 2; [6] 15, 2; 16, 8; 16, 8;
- fi** *verb infinitiv prezent* [1] 25, 21; [2] 25, 21; [3] 10, 11; 10, 19; [6] 13, 4; 12, 21; 20, 2; 20, 27; 21, 1; 22, 15; 25, 21; [6] 7, 5;
- fi va** *verb copulativ 3 sg.* [3] 25, 29;
- fi vei** *verb copulativ 2 sg.* [6] 15, 33;
- fie** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 1, 21; 18, 22; [5] 1, 21; 18, 22; [6] 24, 17;
- fie** *verb copulativ 3 sg.* [4] 11, 25; [5] 11, 26;
- fii** *verb copulativ 2 sg.* [1] 18, 22; 15, 26; [2] 15, 23; 18, 22;
- fii** *verb imperativ 2 sg.* [3] 20, 11; [6] 20, 4;
- fiind** *verb copulativ 3 pl.* [2] 2, 27;
- fiind** *verb copulativ 3 sg.* [1] 2, 10; [2] 2, 10; [3] 2, 10; 2, 18; 18, 23; [4] 12, 21; 18, 14; 18, 18; [5] 5, 2; 12, 21; 18, 14; 18, 18;
- fiind** *verb gerunziu* [1] 2, 27; 4, 19; 22, 4; 25, 7; 25, 20; [2] 22, 2; 22, 4; 25, 7; 25, 20; [3] 4, 1; 23, 3; 25, 16; [4] 3, 35; [6] 3, 35;
- fiind culcat** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [4] 13, 8; [5] 13, 8;
- fii** *verb copulativ 2 pl.* [3] 4, 9; 4, 9; [6] 13, 28;
- fu** *verb copulativ 3 sg.* [1] 29, 3; [3] 3, 21; 5, 6; 10, 23; 13, 4; 14, 14; 14, 15; 14, 35; 15, 4; 15, 9; 16, 23; 18, 29; 18, 30; 20, 27; 22, 2; 25, 37; 25, 42; 27, 7; [4] 23, 19; [5] 8, 6; 23, 19; [6] 1, 21; 11, 25; 11, 27; 17, 4; 18, 6; 22, 3; 22, 9; 23, 23;
- fu** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* 106x;
- fu fiind** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [4] 13, 30;
- fu fiind** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 3, 6; [5] 3, 6;
- fură** *verb copulativ 3 pl.* [3] 14, 49; [6] 2, 25; 8, 2; 8, 6; 8, 13;
- fură** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 11, 8; 14, 21; 17, 39; [4] 2, 18; [5] 2, 18; [6] 20, 8;
- fusêse** *verb copulativ 3 sg.* [3] 27, 3; 30, 5; [6] 2, 2;
- fusêse** *verb indicativ mcpf. 3 pl.* [3] 20, 37; 30, 22;
- fusêse** *verb indicativ mcpf. 3 sg.* [6] 2, 31;
- i** *verb copulativ 3 sg.* [1] 21, 9; 29, 3; [2] 1, 23; 1, 26; 2, 8; 2, 24; 2, 33; 3, 20; 5, 7; 8, 11; 10, 12; 10, 12; 11, 10; 11, 12; 12, 17; 14, 10; 14, 36; 15, 22; 17, 26; 17, 36; 17, 47; 21, 5; 22, 4; 26, 16; 27, 11; 29, 3; [3] 25, 32; [5] 5, 7; 5, 9; 7, 18; 7, 19; 7, 23; 13, 16; 14, 10; 16, 17; 17, 10; 17, 14; 19, 22; 20, 11; 20, 11; 22, 32; 22, 32; 23, 5; 24, 23;
- i** *verb indicativ prezent 3 pl.* [5] 17, 20;
- i** *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 14, 1; [2] 3, 3; 3, 17; 4, 14; 6, 18; 9, 2; 9, 24; 10, 5; 11, 5; 13, 6; 18, 28; 19, 14; 19, 22; 19, 22; 20, 5; 20, 18; 20, 22; 20, 37; 21, 1; 21, 15; 23, 25; 25, 10; 25, 10; 26, 3; 26, 15; 28, 14; [5] 9, 4; 13, 1; 16, 3; 16, 10; 17, 5; 17, 9; 18, 3; 18, 18; 18, 26; 18, 3; 19, 18; 19, 37; 20, 8; 23, 15; 23, 15; 23, 16;
- iste** *verb copulativ 3 sg.* 192x;
- iste** *verb indicativ prezent 3 sg.* 217x;
- î** *verb copulativ 3 sg.* [2] 14, 39; 14, 45; 17, 55; 19, 6; 20, 3; 20, 21; 25, 26; 25, 26; 25, 34; 28, 10; 29, 06; [5] 1, 11; 14, 11; 14, 19; 15, 21; 19, 26;
- nefiind** *verb gerunziu* [3] 19, 5; [6] 14, 6;
- s** *verb copulativ 1 sg.* [1] 17, 8; [2] 17, 8;
- s** *verb copulativ 3 pl.* [1] 6, 17; 9, 20; 19, 4; 26, 19; 30, 20; [2] 2, 4; 6, 17; 8, 2; 19, 4; 29, 3; 30, 20; [3] 9, 2; 4; [4] 5, 14; 9; 16, 4; 20, 11; 23, 1; [5] 5, 14; 9, 9; 15, 3; 16, 2; 16, 2; 21, 2; 23, 1; 23, 8; 23, 23; 24, 14; [6] 23, 8;
- s** *verb indicativ prezent 3 pl.* [1] 9, 20; 27, 5; [2] 21, 3; 21, 4; 26, 19; 27, 5; [3] 9, 20; [5] 16, 21; 17, 12;
- să fie** *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [3] 22, 3; [6] 1, 21; 15, 27;
- să fie** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 18, 17; 22, 3; [2] 18, 17; 20, 2; 22, 3; [3] 5, 6; 12, 23; 14, 10; 15, 18; 16, 22; 17, 37; 17, 17; 18, 17; 26, 8; 28, 22; 29, 4; [4] 7, 29; 7, 29; [5] 7, 7; 7, 29; [6] 1, 16; 3, 29; 6, 10; 7, 29; 14, 7; 14, 9; 14, 19; 16, 4; 24, 13; 24, 13;
- să fie** *verb copulativ 3 pl.* [3] 14, 21; 15, 21; 21, 4; 25, 26; 26, 19; [6] 7, 23; 16, 2;
- să fie** *verb copulativ 3 sg.* [3] 2, 34; 12, 5; 12, 12; 13, 14; 16, 1; 17, 25; 18, 17; 18, 19; 18, 25; 18, 26; 18, 27; 18, 27; 20, 4; 24, 16; 25, 24; 25, 31; 25, 44; [4] 12, 10; [5] 12, 10; [6] 3, 17; 6, 21; 7, 8; 7, 24; 7, 26; 12, 9; 12, 10; 14, 9; 17, 7; 17, 25; 18, 32; 19, 34; 20, 11; 23, 17;
- să fie** *verb indicativ prezent 3 sg.* [6] 13, 28; 21, 5;
- să fii** *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [3] 20, 19; [4] 7, 8; [5] 7, 24;
- să fii** *verb copulativ 2 sg.* [1] 15, 23; 25, 6; [2] 15, 26; 25, 6; [3] 10, 1; 15, 26; 18, 17; 18, 22; 25, 39; 25, 40; [5] 7, 8; [6] 10, 11; 14, 2;
- să fiți** *verb conjunctiv prezent 2 pl.* [3] 2, 24;

să fiți verb copulativ 2 pl. [3] 12, 22; 17, 9; 23, 21; [6] 2, 5; 2, 7;

să fiu verb conjunctiv prezent 1 sg. [4] 14, 32; [5] 14, 32;

să fiu verb copulativ 1 sg. [1] 18, 18; 26, 19; [2] 26, 19; [3] 18, 18; 18, 23; [6] 2, 7;

să fiu fost verb copulativ 1 sg. [6] 18, 33;

sînt verb copulativ 1 sg. 51x;

sînt verb copulativ 3 pl. [1] 2, 24; 4, 8; 12, 21; 12, 21; 23, 20; 25, 10; 25, 11; 29, 3; 30, 24; [3] 2, 33; 4, 8; 6, 17; 8, 2; 12, 21; 12, 21; 17, 13; 18, 25; 19, 4; 21, 5; 25, 11; 29, 3; [6] 3, 39; 5, 14; 7, 9; 10, 12; 11, 16; 15, 3; 16, 2; 17, 8; 17, 10; 17, 12; 19, 33; 21, 2; 22, 30; 23, 1; 23, 24; 24, 14;

sînt verb indicativ prezent 1 sg. [1] 14, 7; 21, 3; [3] 14, 7; 26, 17; 29, 8; [4] 1, 8; 1, 13; 2, 20; 3, 8; 3, 28; 3, 39; 3, 39; 12, 7; 12, 7; 15, 26; 15, 28; 20, 17; 20, 19; 24, 17; 24, 17; [6] 15, 2;

sînt verb indicativ prezent 3 pl. [1] 8, 2; 21, 4; 21, 4; [3] 10, 1; 16, 16; 21, 4; 21, 4; 29, 10; 30, 13; [4] 2, 22; 11, 16; 13, 35; 17, 8; 17, 10; 18, 25; 19, 6; 19, 34; 19, 35; 19, 42; 19, 42; 24, 14; [6] 14, 20; 14, 30; 14, 30; 15, 36; 17, 2; 17, 8; 22, 23; 24, 3;

sîntem verb copulativ 1 pl. [3] 21, 5; [6] 5, 2; 15, 15; 15, 34;

sînteți verb copulativ 2 pl. [3] 17, 8; 26, 16; [6] 19, 12; 19, 12; 19, 21;

sînteți verb indicativ prezent 2 pl. [1] 22, 8; [2] 22, 8;

sîntu verb copulativ 1 sg. [2] 1, 26; 4, 16; 9, 19; 9, 21; 18, 18; 22, 22; 30, 13; [5] 7, 18; 9, 8; 11, 6; 12, 7; 12, 7; 14, 5; 15, 34; 19, 35; 20, 17; 20, 19; 24, 14; 24, 17; 24, 17;

sîntu verb copulativ 3 pl. [2] 12, 21; 12, 21; 25, 10; 30, 24; [5] 17, 8;

sîntu verb indicativ prezent 1 sg. [2] 1, 8; 1, 15; 14, 7; 17, 43; 25, 11; [5] 1, 8; 1, 13; 2, 20; 2, 22; 3, 8; 3, 28; 3, 40; 15, 26; 15, 28; 19, 42;

sîntu verb indicativ prezent 3 pl. [1] 10, 14; [2] 10, 14; 21, 4; [5] 3, 40; 13, 35; 19, 6;

sunt verb indicativ prezent 1 sg. [4] 7, 18; 9, 8; 11, 5;

va fi verb copulativ 3 sg. 51x;

va fi verb prezumtiv prezent 3 sg. [3] 14, 40;

va fi verb viitor 1 indicativ 3 sg. 109x;

va fi fost verb copulativ 3 sg. [3] 20, 26;

va fi fost verb prezumtiv perfect 3 sg. [3] 14, 39;

va să fie verb viitor 1 indicativ 3 sg. [6] 10, 9;

va să fie verb copulativ 3 sg. [1] 30, 24; [3] 3, 20;

vei fi verb copulativ 2 sg. [3] 1, 14; 15, 23; 18, 21; 19, 3; 28, 2; [4] 5, 2; 13, 13; 14, 2; 19, 13; [5] 5, 2; 13, 13; 14, 2; 19, 13; 22, 26; 22, 27; [6] 5, 2; 19, 13; 22, 26; 22, 26; 22, 26;

vei fi verb viitor 1 indicativ 2 sg. [1] 18, 21; 19, 3; [2] 19, 3; [4] 15, 33; 18, 3; 22, 26; 22, 27; [5] 15, 33; 18, 3; [6] 15, 19;

vei să fii verb copulativ 2 sg. [3] 24, 21;

veți fi verb copulativ 2 pl. [1] 14, 40;

veți fi verb viitor 1 indicativ 2 pl. [1] 17, 9; [4] 10, 11;

veți fi verb copulativ 2 pl. [1] 4, 9; 8, 17; [2] 8, 17; 17, 9; [3] 8, 17;

veți fi verb viitor 1 indicativ 2 pl. [2] 4, 9; 12, 14; 14, 40; [5] 10, 11;

voi fi verb copulativ 1 sg. [2] 18, 18; 20, 14; 23, 17; [5] 6, 22; 7, 14; 16, 19; 22, 3; 22, 24;

voi fi verb viitor 1 indicativ 1 sg. [5] 16, 18;

voiu fi verb copulativ 1 sg. [1] 23, 17; [2] 23, 17; [3] 23, 17; [4] 7, 14; 16, 19; [6] 6, 22; 7, 14; 16, 18; 22, 24;

voiu fi verb viitor 1 indicativ 1 sg. [4] 6, 22; 16, 18; 22, 3; 22, 24; [6] 15, 21; 16, 19;

vom fi verb copulativ 1 pl. [1] 8, 20; 14, 40; 17, 9; [2] 14, 40; 17, 9; [3] 8, 20; 17, 9; [6] 10, 11;

vom fi verb viitor 1 indicativ 1 pl. [2] 8, 20;

vom fi a te mîntui verb viitor 1 indicativ 1 pl. [5] 10, 11;

vom hi a te mîntui verb viitor 1 indicativ 1 pl. [4] 10, 11;

vor fi verb copulativ 3 pl. [5] 7, 28; [6] 7, 10; 7, 28; 16, 21; 17, 2; 17, 2;

vor fi verb viitor 1 indicativ 3 pl. [1] 21, 4; [3] 21, 3; [4] 2, 26; 7, 3; 7, 28; 24, 13; [5] 2, 26; 7, 3; 24, 13;

fiară : (XVI sec. PS. H.) : s. f. : „wildes Tier, Bestie”; „animal sauvage, bête”

fiară subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc. [5] 12, 31;

fiarălor subst. comun fem. pl. gen. dat. acc. [1] 17, 46;

fieri subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc. [3] 17, 36;

fierile subst. comun fem. pl. nom. ac. acc. [6] 21, 10;

fierilor subst. comun fem. pl. gen. dat. acc. [3] 17, 44; 17, 46;

fiecare : (1570 CORESI LIT.) : pron. adj. : „jeder”; „chaque, chacun”

careleș pron. nehot. masc. sg. nom. ac. [2] 20, 41;

careleși pron. nehot. masc. sg. nom. ac. [2] 10, 11; 14, 34;

careș pron. nehot. masc. sg. nom. ac. [2] 14, 34;

fiecăruia pron. nehot. masc. sg. nom. ac. [1] 26, 23;

fieșcarele pron. nehot. masc. sg. nom. ac. [1] 14, 34;

fieșcăruia pron. nehot. masc. sg. gen. dat. [1] 11, 2;

fiește a căruia pron. nehot. masc. sg. gen. dat. [3] 14, 20;

fieștecarele pron. nehot. masc. sg. nom. ac. [1] 4, 10; 5, 4; 8, 22; 9, 9; 10, 11; 10, 26; 13, 2; 13, 20; 13, 20; 14, 34; 20, 15; 20, 41; 25, 10; 25, 13; 27, 3; 30, 22; [2] 4, 10; 5, 4; 8, 22; 9, 9; 10, 25; 13, 2; 13, 20; 13, 20; 14, 34; 20, 15; 20, 41; 25, 10; 25, 13; 27, 3; 30, 22; [3] 8, 22; 9, 9; [4] 2, 3; 2, 16; 2, 27; 6, 19; 6, 19; [5] 2, 3; 2, 16; 6, 19;

fieștecăruia pron. nehot. masc. sg. gen. dat. [1] 30, 6; [2] 26, 23; 30, 6;

fiece : (1551 ES) : adj. : „jeder”; „chaque”

fiece adj. pron. nehot. neutru sg. nom. ac. [4] 3, 35;

fiecine : (1581 PRL) : pron. : „jeder”; „chaque”

fieștecine pron. nehot. masc. sg. nom. ac. [3] 13, 20;

fieștecu pron. nehot. masc. sg. gen. dat. [3] 26, 23;

fier : (XVI sec. PS. H.) : s. n. : „Eisen”; „fer”

fier subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc. [1] 13, 19; 17, 5; 17, 7; [2] 13, 19; 17, 5; 17, 7; [3] 1, 11; 13, 19; 17, 5; 17, 7; [4] 23, 7; [5] 23, 7; [6] 12, 31; 12, 31; 23, 7;

fierul subst. comun neutru sg. nom. ac. acc. [3] 17, 7;

herul subst. comun neutru sg. nom. ac. acc. [1] 13, 20;

bier subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc. [1] 1, 11; [2] 1, 11; [4] 12, 31; 12, 31; [5] 12, 31;

fierbe : (XVI sec. PS. H.) : v. III. „kochen, sieden”; „cuire, bouillir”

fierbea verb indicativ imperfect 3 sg. [1] 2, 13; [2] 2, 13;

- vrea a fiérbe** (1632 PL MN I) : *adj. comparativ* sg. [3] 2, 13;
- fiert** (1632 PL MN I) : *adj. comparativ* „gekocht” „bouilli, cuit”
- fiartă** *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 7, 5;
- hiartă** *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 2, 5;
- fiestecare** *v. ficcare*
- fiică** (XVI sec. PS. H) : s. f. „Fochter” „filie”
- fiē** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 18, 19; 18, 22; 18, 27;
- filistean** (1665-1672 MS. 4389) : s. m. „Philister” „Philistin”
- a filistimlênilor** *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [3] 17, 46;
- ai filistimlênilor** *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [3] 6, 16;
- al filistimlênilor** *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [3] 14, 1;
- filistimlêni** *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [3] 14, 30;
- filistimlêni** *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [6] 21, 18;
- filistimlênilor** *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [6] 23, 11;
- filistimlean** *subst. comun masc. sg. gen. dat. neacc.* [3] 17, 37; 17, 40;
- filistimlean** *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [3] 17, 8; 17, 23; 17, 26; 17, 26; 17, 33; 17, 36; 17, 45; 17, 49; 17, 50; 17, 51; [6] 21, 17;
- filistimleanul** *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [1] 17, 23; [3] 13, 3; 13, 4; 17, 16; 17, 32; 17, 36; 17, 41; 17, 42; 17, 43; 17, 43; 17, 44; 17, 48; 21, 9; 22, 10;
- filistimleanului** *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [3] 17, 11; 17, 48; 17, 54; 17, 57;
- filistimlêni** *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom. ac. neacc.* [3] 6, 4;
- filistimlêni** *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [3] 13, 17; 13, 20; 14, 31; 14, 36; 14, 37; 14, 46; 17, 53; 18, 27; 19, 5; 19, 8; 23, 2; 23, 2; 23, 4; 24, 2; [6] 3, 14; 5, 19; 5, 19; 5, 20; 5, 24; 5, 25; 8, 1; 8, 11; 23, 9; 23, 10; 23, 12;
- filistimlênii** *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* 53x;
- filistimlênilor** *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* 54x;
- filistimlênilor** *subst. comun masc. pl. voc. acc.* [3] 4, 9;
- filistimlênul** *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [3] 17, 10;
- finic** (XVI sec. PS. SCH) : s. m. „(Dattel-)Palme” „palmier”
- finici** *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [4] 16, 1; [5] 16, 1; [6] 16, 1; 17, 28;
- finicile** *subst. comun neutru pl. nom. ac. acc.* [6] 16, 2;
- fiu** (XVI sec. PS. H) : s. m. „Sohn” „fils”
- a fiilor** *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [4] 4, 2;
- al fiului** *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [3] 31, 12;
- al fiilor** *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [4] 17, 27;
- fii** *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [1] 1, 8; 2, 5; 2, 12; 14, 32; 17, 12; 26, 16; 30, 19; [2] 1, 8; 2, 5; 2, 12; 2, 34; 14, 32; 16, 10; 26, 16; 30, 19; [3] 2, 12; [4] 2, 7; 15, 36; 22, 46; [5] 2, 7; 13, 28; 14, 6; 15, 36; [6] 2, 7;
- fiii** *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* 191x;
- fiii** *subst. comun masc. pl. voc. acc.* [1] 22, 7; [2] 22, 7;
- fiuul** *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [2] 30, 7;
- fiilor** *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [1] 2, 22; 2, 28; 3, 13; 11, 7; 12, 12; 17, 13; [2] 2, 22; 2, 28; 3, 13; 8, 2; 11, 7; 12, 12; 17, 13; [4] 4, 9; 7, 14; 10, 1; 10, 2; 10, 3; 10, 10; 10, 14; 10, 18; 12, 9; 12, 26; 12, 31; 15, 6; 17, 27; 19, 5; 21, 12; [5] 4, 2; 4, 9; 7, 14; 10, 1; 10, 2; 10, 3; 10, 10; 10, 14; 10, 18; 12, 9; 12, 26; 12, 31; 15, 6; 17, 27; 19, 5; [6] 3, 34;
- fiu** *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [3] 16, 20; 25, 8; [6] 18, 29; 18, 32; 21, 14;
- fiu** *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* 96x;
- fiuul** *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* 143x;
- fiuul** *subst. comun masc. sg. voc. acc.* [2] 3, 6; 3, 9; 3, 16; [3] 3, 16; [5] 13, 25; 16, 11; 18, 22; 18, 34; 18, 34; 18, 34; 18, 34; 18, 34; 19, 4; 19, 4; 19, 4;
- fiule** *subst. comun masc. sg. voc. acc.* [1] 3, 6; 3, 9; 3, 16; 4, 16; 24, 17; 26, 17; 26, 21; 26, 25; [2] 4, 16; 22, 12; 24, 17; 26, 17; 26, 21; 26, 25; [3] 3, 6; [5] 13, 4;
- fiului** *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [1] 10, 11; 14, 3; 14, 3; 14, 39; 14, 42; 14, 42; 15, 17; 16, 20; 17, 17; 25, 8; [2] 10, 11; 14, 42; 16, 20; 17, 17; 25, 8; 31, 12; [4] 3, 34; 4, 4; 9, 9; 9, 10; 13, 21; 14, 11; 16, 8; 16, 19; 21, 12; 21, 13; 21, 14; [5] 4, 4; 9, 9; 9, 10; 13, 21; 14, 11; 16, 8; 16, 19; 21, 12; 21, 13; 21, 14;
- fiu** *subst. comun masc. sg. voc. acc.* [2] 20, 30;
- un fiu** *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [4] 20, 1;
- fiintina** : (1426 DERS) : s. f. „Brunnen” „source”
- fântina** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [6] 17, 17;
- fiintina** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 19, 22; [2] 19, 22; [4] 3, 26; 17, 17; [5] 3, 26; 17, 17;
- flămînd** : (1448 DERS) : *adj.* „hungrig” „affamé
- cei flămîndzi** *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [2] 2, 5;
- cei flămînzi** *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [1] 2, 5; [3] 2, 5;
- flămînd** *adj. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom. ac. neacc.* [4] 17, 29; [5] 17, 29;
- flămînzi** *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom. ac. neacc.* [6] 17, 29;
- floc** : (1467 DERS) : s. n. „Flocke” „touffe de laine”
- flocul** *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [1] 19, 13; 19, 16; [2] 19, 16;
- fluier** : (1563 CORESI PRAXIU) : s. n. „Flöte” „flûte”
- fluier** *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [1] 10, 5; [2] 10, 5;
- fluiera** *subst. comun neutru pl. nom. ac. neacc.* [3] 10, 5; [4] 6, 5; [5] 6, 5;
- fluierile** *subst. comun neutru pl. nom. ac. acc.* [1] 17, 6;
- fluierilor** *subst. comun neutru pl. gen. dat. acc.* [3] 17, 6;
- foale** : (1507 DERS) : s. n. : 1. „Schlauch. 2. Blasebalg. 3. Bauch” : 1. outre, boyan. 2. soufflet. 3. ventre”
- foale** *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [1] 16, 20; [2] 16, 20;

un foale *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [2] 10, 3; [3] 1, 24; 10, 3; [1] 10, 3; 16, 20; [6] 16, 1;

foamete : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Hungersnot”: „famine”;

foamete *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [4] 21, 1; 24, 13; [5] 21, 1; 24, 13; [6] 21, 1; 24, 13;

foarte : (XVI sec. PS. H.) : adv.: „sehr”: „très”

foarte *adv. de mod super.* 78x;

foc : (XVI sec. PS. H.) : s. n.: „Feuer”: „feu”

ale focului *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [1] 2, 28; [2] 2, 28; [3] 2, 28;

foc *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [1] 30, 1; 30, 3; 30, 14; [2] 30, 1; 30, 3; 30, 14; [3] 30, 1; 30, 14; [4] 5, 21; 14, 30; 14, 30; 14, 30; 14, 31; 22, 9; 22, 13; 22, 31; 23, 7; [5] 5, 21; 14, 30; 14, 30; 14, 30; 14, 31; 22, 9; 22, 13; 22, 31; 23, 7; [6] 5, 21; 14, 30; 14, 30; 14, 30; 14, 31; 22, 9; 22, 13; 23, 7;

foișor : (1531 DERS) : s. n.: „Erker”: „chambre en encorbellement”

foișor *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [1] 9, 25; 9, 26; [3] 9, 25; 9, 26; [4] 11, 2;

foișorul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [4] 11, 2; [6] 18, 24; 18, 33;

foișorului *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [4] 16, 22;

folos : (1480 DERS) : s. n.: „Nutzen, Gewinn, Vorteil”: „récompense”

folos *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [4] 18, 22; [5] 18, 22;

folosi : (1482 DERS) : v. IV.: „benutzen, gebrauchen, verwenden”: „servir”

folosesc *verb indicativ prezent 3 pl.* [3] 12, 21;

frate : (1355 DRH) : s. m.: „Bruder”: „frère”

a fratelui *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [5] 23, 9;

al fratelui *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [1] 14, 3;

frate *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [2] 14, 3; [3] 17, 28; [4] 13, 16; 13, 20; [5] 13, 3; 13, 20; [6] 2, 22; 3, 30; 4, 9; 13, 7; 13, 8; 13, 20; 13, 20; 13, 20; 13, 22; 13, 26; 14, 6; 14, 7; 20, 10;

frate *subst. comun masc. sg. voc. neacc.* [5] 1, 26; 13, 16; [6] 13, 16; 20, 9;

fratele *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* 55x;

fratele *subst. comun masc. sg. voc. acc.* [4] 1, 26; [5] 13, 12; 20, 9; [6] 1, 26; 13, 12;

fratelui *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [4] 2, 27; 13, 7; 13, 8; 13, 10; 14, 7; 23, 9; 23, 24; [5] 4, 9; 10, 10; 13, 4; 13, 7; 13, 8; 13, 10; 14, 7; 23, 24; [6] 14, 7; 23, 9; 23, 24;

frați *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [3] 17, 14; [4] 23, 9; [5] 23, 9;

frații *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [1] 17, 18; 17, 22; 20, 29; 20, 29; 22, 1; [2] 17, 18; 17, 22; 20, 29; 20, 29; 22, 1; 30, 23; [3] 17, 18; 17, 22; 20, 29; 20, 29; 22, 1; [4] 3, 8; 4, 6; 6, 4; 6, 4; 15, 20; 15, 34; 19, 12; 19, 41; [5] 3, 8; 4, 6; 6, 3; 6, 4; 15, 20; 15, 34; 19, 41; [6] 2, 26; 2, 27; 4, 6; 6, 4; 15, 20; 15, 34; 19, 12; 19, 40;

frații *subst. comun masc. pl. voc. acc.* [1] 30, 23; [5] 19, 12;

frăților *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [1] 16, 13; 17, 17; 17, 17; [2] 16, 13; 17, 17; 17, 17; [3] 16, 13; 17, 17; [4] 2, 26; [5] 2, 26; [6] 3, 8;

frăților *subst. comun masc. pl. voc. acc.* [3] 30, 23;

frăține *subst. comun masc. sg. gen. dat. neacc.* [8] 10, 10; 13, 4; 13, 10; 13, 20;

frământa : (XVI sec. PS. H.) : v. I.: „kneten”: „pétrir”

frământă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 28, 24; [2] 28, 24; [3] 28, 24; [4] 13, 8; [5] 13, 8;

frământătoare : (1665-1672 Ms. 4389) : s. f.: „Backerinnen machen”: „boulangères”

frământătoare *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 8, 13; [2] 8, 13; [3] 8, 13;

frică : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Angst, Furcht”: „peur, crainte”

frica *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 14, 15; [4] 23, 3; [5] 23, 3; [6] 23, 3;

frică *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 14, 26; 17, 24; 21, 13; [6] 3, 11; 10, 19; 13, 28;

frige : (1560 CORESI PRAV) : v. III.: „1. braten; 2. brennen, verbrennen”: „cuire, rôtir”

frepe *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 13, 8;

să frig *verb conjunctiv prezent I sg.* [2] 2, 15; [3] 2, 15;

să frigă *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 2, 15; [6] 13, 6;

fript : (1581-1582 PO) : adj.: „gebraten”: „rôti, grillé”

friptă *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. acc.* [4] 6, 19;

fripti *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom. ac. neacc.* [3] 25, 18;

frînge : (XVI sec. PS. H.) : v. III.: „brechen”: „casser, briser, rompre”

frînce *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 19, 10;

se frînce *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 4, 17;

voi frînge *verb viitor I indicativ I sg.* [5] 22, 39;

voiu frînge *verb viitor I indicativ I sg.* [4] 22, 39;

frîntură : (XVI sec. PS. SCH.) : s. f.: „Bissen”: „moreeau”

o frîntură *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [6] 11, 21; 11, 22;

frumos : (141 DERS) : adj.: „schön”: „beau, belle”

cei mai frumoși *adj. calificativ gradul superlativ masc. pl. nom. ac. acc.* [3] 15, 15;

cèle mai frumoase *adj. calificativ gradul superlativ fem. pl. nom. ac. acc.* [3] 15, 8;

cèle frumoase *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [1] 9, 20; [2] 9, 20; [3] 9, 20;

foarte frumoasă *adj. calificativ gradul superlativ fem. sg. nom. ac. neacc.* [6] 11, 2; 13, 1; 14, 27;

frumoasă *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 25, 3; [4] 13, 1;

frumoasă foarte *adj. calificativ gradul superlativ fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 25, 3; [2] 25, 3; [4] 11, 2; 13, 1; 14, 27; [5] 11, 3; 13, 1; 14, 27;

- frumos** *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [3] 16, 12; 16, 18; 17, 42; [4] 14, 25; [5] 14, 25; [6] 23, 21;
- frumoși** *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom./ac. neacc.* [3] 16, 12;
- frumosul** *subst. comun masc. sg. voc. acc.* [6] 1, 26;
- frumusetete** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Schönheit”: „beauté”
- frîmsêtele** *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [1] 17, 42; [2] 16, 12;
- frîmsetile** *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [2] 17, 42;
- frumsêtea** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [6] 15, 25;
- frumusêtele** *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [1] 16, 12;
- frunte** : (1490 DERS) : s. f.: „1. Stirn : 2. Spitze”: „front”
- frunte** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 15, 13; [2] 15, 13; [3] 17, 49; 17, 49; [6] 15, 11; 19, 11; [6] 23, 19;
- fruntea** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 17, 49; 17, 49; [2] 17, 49; 17, 49; [3] 15, 21;
- fugă** : (1538 DERS) : s. f.: „Lauf, Flucht”: „course, fuite”
- fugă** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [4] 18, 3; [5] 18, 3;
- fugi** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „flüchten, fliehen”: „fuir, prendre la fuite”
- a fugi** *verb infinitiv prezent* [3] 4, 10;
- am fugit** *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 4, 16; [2] 4, 16;
- au fugit** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 14, 22; 17, 51; 30, 17; 31, 7; [2] 14, 22; 17, 51; 31, 7; [3] 31, 7; [4] 4, 3; 10, 13; 10, 14; [5] 4, 3; 13, 29; [6] 10, 14;
- au fugit** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 4, 10; 19, 18; 27, 4; [2] 4, 10; 19, 18; 27, 4; [3] 19, 17; 22, 17; 27, 4; 29, 4; [4] 1, 4; 13, 37; 13, 38; 18, 17; 19, 8; 19, 9; 23, 11; [5] 1, 4; 10, 14; 13, 37; 13, 38; 18, 17; 19, 8; 19, 9; 23, 11; [6] 19, 9;
- fu fugind** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [5] 13, 30;
- fug** *verb indicativ prezent 3 pl.* [1] 31, 7; [2] 31, 7; [3] 14, 22; 25, 10; [4] 19, 3; [5] 19, 3; [6] 19, 3;
- fuge** *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 22, 17; [2] 22, 17;
- fugi** *verb imperativ 2 sg.* [1] 4, 16; [2] 4, 16; [6] 2, 22;
- fugi** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 19, 12; 20, 1; 21, 10; 22, 20; [2] 19, 12; 20, 1; 21, 10; 22, 20; [3] 19, 10; 19, 12; 20, 1; 21, 10; 22, 20; 23, 6; [4] 4, 4; 10, 18; 13, 34; [5] 4, 4; 10, 18; 13, 34; [6] 4, 4; 13, 34; 13, 36; 13, 37; 19, 8;
- fugiia** *verb indicativ imperfect 3 pl.* [3] 13, 8; 13, 11; 17, 24;
- fugiia** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 23, 6; [2] 23, 6; [6] 18, 9; 18, 9;
- fugind** *verb gerunziu* [1] 25, 10; [2] 25, 10; [3] 19, 18; [6] 1, 6;
- fugiră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 17, 24; 19, 8; 23, 5; 31, 1; [2] 17, 24; 19, 8; 23, 5; 30, 17; 31, 1; [3] 13, 7; 17, 51; 19, 8; 23, 5; 31, 1; 31, 7; [4] 10, 14; 13, 29; [5] 10, 13; 10, 14; [6] 4, 3; 10, 13; 10, 14; 10, 18; 13, 29; 18, 17; 23, 11;
- fugise** *verb indicativ mcpf. 3 pl.* [3] 30, 17;
- fugit** *verb participiu sg. masc.* [3] 14, 23;
- fugit-au** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [3] 4, 16; [6] 1, 4;
- să fug** *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [3] 27, 1;
- să fugă** *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [4] 4, 4; [5] 4, 4;
- să fugi** *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [4] 24, 13; [5] 24, 13; [6] 24, 13;
- să fugim** *verb conjunctiv prezent 1 pl.* [5] 15, 14; [6] 15, 14;
- să fugiți** *verb conjunctiv prezent 2 pl.* [4] 15, 14;
- va fugi** *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [4] 17, 1; [5] 17, 2;
- vom fugi** *verb viitor 1 indicativ 1 pl.* [4] 13, 3; [5] 18, 3; [6] 18, 3;
- vor fugi** *verb viitor 1 indicativ 3 pl.* [6] 17, 1;
- fulger** : (1489 DOR) : s. n.: „Blitz”: „éclair”
- fulger** *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [4] 22, 15; [5] 22, 15;
- fulgere** *subst. comun neutru pl. nom./ac. neacc.* [6] 22, 15;
- fulgera** : (XVI sec. PS. H.) : v. I.: „blitz, laisser”: „se produire un éclair”
- fulgeră** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 22, 15; [5] 22, 15; [6] 22, 15;
- fum** : (1459 DOR) : s. n.: „Rauch”: „fumée”
- fum** *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [4] 22, 9; [5] 22, 9; [6] 22, 9;
- funie** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „strick, Seil”: „corde”
- funea** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [6] 8, 2;
- funi** *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [4] 8, 2; 17, 13; [5] 8, 2; 17, 13; [6] 8, 2; 17, 13;
- o fune** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 17, 5;
- funitură** : (1683-1686 Ms. 45) : s. f.: „volle Schnurlänge”: „cordeau”
- funituri** *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [4] 8, 2; [5] 8, 2; 8, 2;
- ura** : (XVI sec. CV²) : v. I.: „stehlen, entwenden”: „voler, dérober”
- au furat** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 19, 41;
- au furat** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 21, 12; [5] 19, 41; 21, 12; [6] 19, 40;
- fura** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [5] 3, 30;
- fusese furat** *verb indicativ mcpf. 3 pl.* [6] 21, 12;
- furișă** : (1560 BRATU) : v. I.: „schleichen”: „se glisser, se fourrer”
- să furișă** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [4] 19, 3; [5] 19, 3;
- să furișadză** *verb indicativ prezent 3 sg.* [5] 19, 3;
- să furișază** *verb indicativ prezent 3 sg.* [4] 19, 3;
- se furișă** *verb indicativ imperfect 3 pl.* [6] 19, 3;
- se furișază** *verb indicativ prezent 3 pl.* [6] 19, 3;
- fuște** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. n.: „Spieß, Speer”: „lance”
- fuștele** *subst. comun neutru pl. nom./ac. acc.* [1] 17, 7; [2] 17, 7;

G

galaaditean (1665-1672 Ms. 4389) : s. m.: „Galaadite”; „Gileaditer”

galaaditean *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [5] 23, 37;

galaaditeanul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [5] 17, 27; 19, 31;

galaditeanul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [4] 17, 27; [6] 17, 27;

gata : (XVI sec. PS. H.) : adj./adv. : „bereit, fertig”; „prêt, fini”

gata *adv.* [1] 13, 21; 23, 23; 26, 4; [2] 13, 21; [3] 13, 21; [4] 23, 5; [5] 23, 5; [6] 23, 5;

gata *adj. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom. ac. neacc.* [3] 26, 21;

gatean : (1665-1672 Ms. 4389) : s. m.: „Gatiter”; „Gittites”

ghetei *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [6] 15, 18;

ghetheanul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [5] 15, 22;

ghetheii *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [1] 5, 8; [2] 5, 8; [5] 15, 18; [6] 15, 18;

ghethênii *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [1] 5, 9; [2] 5, 9;

ghetheul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [5] 15, 19; [6] 15, 19;

gheththeul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [5] 21, 19;

gheththeului *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [5] 6, 10; 6, 11; 18, 2;

ghettheii *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [3] 5, 7; 5, 8;

ghettheul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [6] 6, 10; 6, 11;

ghietheii *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [4] 15, 18;

ghietheul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [4] 15, 19;

ghietheului *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [4] 18, 2;

gaură : (1405 DRĂGANU) : s. f.: „Loch”; „trou”

gaurile *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [1] 14, 11;

gazdă : (1427 LDSR) : s. f.: „Herberge, Quartier, Logis”; „hôte”

gazda *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 1, 18;

gazdă *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 17, 54;

găsi : (XVI sec. PS. SCH.) : v. IV.: „finden”; „trouver”

găsim *verb indicativ prezent 1 pl.* [3] 10, 14;

găsiră *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 31, 8;

găsêște *verb imperativ 2 sg.* [3] 20, 21; 20, 36;

găti : (XVI sec. PS. H.) : v. IV.: „1. bereiten, 2. zu Ende bringen”; „1. préparer, 2. achever”

ai gătit *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [5] 7, 24; [6] 7, 24;

am gătit *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [2] 25, 11; [3] 25, 11;

au gătit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 13, 13; [2] 13, 13; [4] 5, 12; 7, 24; [5] 5, 12; [6] 5, 12;

gătind *verb gerunziu* [1] 2, 3; [2] 2, 3;

gătiți *verb imperativ 2 pl.* [1] 7, 3;

gătiți *verb imperativ 2 pl.* [1] 23, 22; [2] 7, 3; 23, 22;

gătêște *verb indicativ prezent 3 sg.* [3] 2, 3;

să să gătească *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 24, 4; [2] 24, 4;

să va găti *verb viitor I indicativ 3 sg.* [2] 20, 31;

se gătiia *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 17, 20;

se gătiia *verb indicativ imperfect 3 pl.* [3] 17, 2; 17, 21;

se va găti *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 20, 31;

voi găti *verb viitor I indicativ 1 sg.* [5] 7, 12;

voiu găti *verb viitor I indicativ 1 sg.* [4] 7, 12; [6] 7, 12;

ghibeonit : (1665-1672 Ms. 4389) : s. m.: „Gibeoniter”; „Gabaonites”

gavaonênilor *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [4] 21, 9;

gavaonitêni *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [5] 21, 2; [6] 21, 3;

gavaoniteni *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [4] 21, 1; 21, 2;

gavaonitênii *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [6] 21, 2; 21, 2; 21, 4;

gavaonitênilor *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [6] 21, 9;

gavaoniț *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [4] 21, 3;

gavaoniți *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [5] 21, 1; 21, 3;

gavaoniții *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [4] 21, 2; 21, 4; [5] 21, 2; 21, 4;

gavaoniților *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [5] 21, 9;

ghicitor : (XVI sec. PS. SCH.) : s. m.: „weissager”; „devin”

ghicitori *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [2] 28, 3;

ghicitori *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [1] 28, 9;

ghicitorii *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [1] 28, 3; [3] 28, 3; 28, 9;

ghigă : (1683-1686 Ms. 45) : s. f.: „Schwert”; „épée”

o ghigă *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [5] 21, 16;

ghilonean : (1665-1672 Ms. 4389) : s. m.: „Giloniter”; „Gilonite”

agheloniteanul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [5] 23, 34;

galamoneanul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [4] 15, 12; [5] 15, 12; [6] 15, 12;

gheloniteanul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [4] 23, 34;

ghelooniteanul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [6] 23, 33;

ghimpe : (1620 MOXA) : s. m.: „Stachel”; „épine”

ghimpele *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [6] 23, 6;

un ghimp *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [4] 23, 6;

un ghimpu *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [5] 23, 6;

ghizdav : (1476 DOR) : adj.: „prächtig”; „beau, belle”

ghizdavă *adj. calificativ gradul superlativ fem. sg. nom. ac. neacc.* [6] 14, 27;

gidea : (1665-1672 Ms. 4389) : s. f.: „Speer”; „lancee”

gidea *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 21, 3;

- voiu goni** verb viitor 1 indicativ 1 sg. [3] 2, 33; 30, 8; [4] 17, 1;
- vor fi gonindu** verb viitor 2 indicativ 3 pl. [4] 24, 13; [5] 24, 13;
- gonit** : (1551-1553 ES) : adj.: „verfolgt, gejagt”: „chassé”
cel gonit subst. comun masc. sg. nom. ac. acc. [4] 14, 13; 14, 14; 14, 14; [5] 14, 13; [6] 14, 14;
- gonitean** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. m.: „Gonissohn”: „le fils de Goni”
goniteanul subst. comun masc. sg. nom. ac. acc. [6] 23, 32;
- grai** : (XVI sec. PS. H.) : s. n.: „Rede, Sprache”: „voix”
graiu subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc. [1] 2, 3;
graiul subst. comun neutru sg. nom. ac. acc. [6] 22, 30;
graiure subst. comun neutru pl. nom. ac. neacc. [3] 2, 3;
- gras** : (1455 DLRV) : adj.: „1. fett, 2. fruchtbar”: „1. gras, 2. fertile”
grasi adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom. ac. neacc. [6] 17, 29;
- grăbi** : (1550 BGL) : v. IV: „eilen, sich beeilen”: „(se) hâter, se dépêcher”
grăbi verb indicativ perfect simplu 3 sg. [1] 25, 42; 28, 24; [3] 25, 18; 25, 23; 28, 20; [6] 19, 16;
grăbindu-se verb gerunziu [6] 4, 4;
grăbiți verb imperativ 2 pl. [6] 15, 14;
grăbêște verb imperativ 2 sg. [1] 20, 38; [3] 20, 38; 23, 27; [4] 17, 16;
- grăi** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „sagen, sprechen, reden”: „dire, parler”
a grăi verb infinitiv prezent [1] 9, 8; 25, 17; [2] 9, 8; 25, 17; [3] 9, 8; 24, 17; 25, 17; [4] 7, 20; 14, 15; [5] 7, 20; 14, 15; [6] 13, 35;
ai grăit verb indicativ perfect compus 2 sg. [1] 9, 21; 28, 21; [2] 9, 21; 28, 21; [3] 9, 21; 28, 21; [4] 7, 19; 7, 25; 7, 25; 7, 28; 7, 29; [5] 7, 19; 7, 25; 7, 25; 7, 28; 7, 29; [6] 7, 19; 7, 25; 7, 28;
am grăit verb indicativ perfect compus 1 pl. [3] 17, 27; 20, 23; [5] 12, 18;
am grăit verb indicativ perfect compus 1 sg. [1] 3, 12; 20, 23; [2] 3, 12; 20, 23; [3] 3, 12; [4] 7, 7; 12, 18; [5] 7, 7;
au grăit verb indicativ perfect compus 3 sg. [1] 15, 13; 15, 16; 15, 19; 16, 4; 17, 31; 18, 24; 25, 30; 28, 17; [2] 15, 13; 15, 16; 15, 19; 16, 4; 17, 31; 18, 24; 25, 30; 28, 17; [3] 28, 17; [4] 3, 18; 3, 19; 7, 17; 13, 22; 14, 19; 14, 20; 17, 6; 20, 18; 20, 22; 22, 1; 23, 2; 23, 3; [5] 3, 18; 3, 19; 7, 17; 13, 22; 14, 19; 14, 20; 17, 6; 20, 18; 20, 22; 22, 1; 23, 2; 23, 3; [6] 3, 18; 7, 17; 14, 13;
grăi verb indicativ perfect simplu 3 sg. [1] 3, 4; 8, 21; 17, 23; 19, 1; 19, 4; 20, 26; 25, 39; 26, 14; [2] 3, 4; 8, 21; 17, 23; 19, 1; 19, 4; 20, 26; 25, 39; 26, 14; [3] 8, 21; 17, 23; 17, 30; 17, 31; 19, 4; 20, 26; [6] 3, 19; 13, 22; 14, 12; 20, 22; 22, 1; 23, 2;
grăia verb indicativ imperfect 3 sg. [1] 14, 19; 17, 28; [2] 1, 13;
- grăiască** verb conjunctiv prezent 3 sg. [1] 25, 24; [2] 25, 24; [4] 14, 12; 14, 15; 14, 18; [5] 11, 19; 4, 12; 14, 15; 14, 18;
grăiaște verb imperativ 2 sg. [1] 22, 12; [3] 3, 9;
grăiaște verb indicativ prezent 3 sg. [3] 2, 27; 10, 18; 15, 2; 24, 14;
grăiesc verb indicativ prezent 3 pl. [3] 3, 13;
grăiescu verb indicativ prezent 3 pl. [1] 25, 9; [2] 11, 4; 25, 9;
grăiêste verb imperativ 2 sg. [1] 3, 9; 3, 10; 15, 16; [2] 3, 9; 3, 10; 15, 16; 22, 12; [3] 3, 10; 22, 12; [4] 13, 13; 14, 13; 17, 6; 19, 7; 24, 12; [5] 13, 13; 14, 13; 17, 6; 19, 7; 24, 12; [6] 13, 13; 14, 12; 19, 7;
grăiêste verb indicativ prezent 3 sg. [1] 28, 7; 28, 7; [2] 14, 19; 28, 7; 28, 7; [5] 14, 10; [4] 14, 10; [6] 7, 5; 7, 8; 12, 7; 12, 11; 24, 12;
grăiêști verb indicativ prezent 2 sg. [4] 19, 29; [5] 19, 29; [6] 19, 28;
grăiia verb indicativ imperfect 3 pl. [1] 28, 3; [2] 28, 3;
grăiia verb indicativ imperfect 3 sg. [1] 1, 13; [2] 17, 28;
grăind verb gerunziu [1] 3, 13; 14, 26; 17, 23; 18, 1; 24, 17; [3] 2, 30; 12, 6; 17, 28; [4] 7, 7; 13, 36; 20, 18; [5] 13, 36; 20, 18; [6] 3, 17; 17, 6; 19, 11;
grăindu verb gerunziu [5] 7, 7;
grăiră verb indicativ perfect simplu 3 pl. [1] 18, 23; 25, 40; [2] 18, 23; 25, 40; [3] 18, 23; 25, 9;
grăit-au verb indicativ perfect compus 3 sg. [6] 23, 3;
grăit verb imperativ 2 pl. [1] 2, 3;
grăiți verb imperativ 2 pl. [1] 18, 22; [2] 2, 3; 18, 22; [3] 2, 3; 18, 22; [4] 19, 11; [5] 19, 11;
să fi grăit verb conjunctiv perfect 3 sg. [4] 2, 27;
să grăi verb indicativ perfect simplu 3 sg. [4] 5, 6; [5] 5, 6;
să fi grăit verb conjunctiv perfect 2 sg. [5] 2, 27;
să grăiască verb conjunctiv prezent 3 sg. [3] 25, 24; [4] 3, 19; 3, 27; 11, 18; [5] 3, 19; 3, 27; [6] 7, 20; 14, 15; 14, 18;
să grăiesc verb conjunctiv prezent 1 sg. [6] 14, 12; 14, 15; 20, 16;
să grăiêști verb conjunctiv prezent 2 sg. [4] 11, 19; 13, 20; [5] 11, 20; 13, 20;
să grăiți verb conjunctiv prezent 2 pl. [1] 18, 25; [2] 18, 25;
s-au grăit verb indicativ perfect compus 3 sg. [1] 3, 17; 3, 17; [2] 3, 17; 3, 17;
se-au grăit verb indicativ perfect compus 3 pl. [3] 3, 17; 3, 17;
va grăi verb viitor 1 indicativ 3 sg. [1] 9, 6; [2] 9, 6; [3] 9, 6; 20, 10; [4] 14, 15; 14, 17; [5] 14, 15; 14, 17; [6] 14, 3;
vei grăi verb viitor 1 indicativ 2 sg. [1] 20, 6; [2] 20, 6; [4] 7, 8; 11, 25; 14, 3; [5] 7, 8; 11, 25; 14, 3; [6] 11, 19;
veti grăi verb viitor 1 indicativ 2 pl. [3] 12, 15;
voi grăi verb viitor 1 indicativ 1 sg. [2] 19, 3; [5] 20, 16;
voiu grăi verb viitor 1 indicativ 1 sg. [1] 19, 3; [3] 19, 3; [4] 20, 16;
vor grăi verb viitor 1 indicativ 3 pl. [1] 8, 7; 10, 2; [2] 8, 7; 10, 2;
- grăiciune** : (1683-1686 Ms. 45) : s. f.: „Wort”: „mot, parole”
grăiciune subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc. [2] 2, 3;
- grăitor** : (XVI sec. PS. H.) : s. m.: „Sprecher”: „personne qui parle”

- cei grăitori** *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [1] 28, 9; [2] 28, 9;
- cel grăitor** *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [2] 28, 8;
- cel grăitori** *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [1] 28, 8;
- grămadă** (1537 DERS) : s. f. „Häufen, Menge”: „atas”
- grămadă** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [4] 18, 17; [5] 18, 17; [6] 18, 17;
- grămădi** (XVI sec. CV) : v. IV: „häufen”: „lammaser”
- grămădiră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [6] 18, 17;
- grătar** (1649 MARD) : s. n.: „Gitter, Rost”: „gril”
- grătar** *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [6] 13, 8;
- gresală** (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Fehler, Irrtum, Schuld”: „taute, tort”
- gresală** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 15, 25; [3] 6, 4;
- gresală** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 6, 4; [3] 2, 25; 25, 24;
- gresalele** *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [1] 12, 19;
- grescala** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [2] 15, 25;
- grescală** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [2] 6, 4;
- grescalele** *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [2] 12, 19;
- o gresală** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [4] 14, 13; [5] 14, 13;
- gresi** (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „verifehlen, sich irren, sich versündigen”: „set tromper, manquer, pécher”
- a gresi** *verb infinitiv prezent* [1] 12, 23; [2] 12, 23; [3] 12, 23;
- am gresit** *verb indicativ perfect compus 1 pl.* [1] 7, 6; [2] 7, 6; [3] 7, 6;
- am gresit** *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 20, 1; 24, 12; 26, 18; [2] 20, 1; 24, 12; 26, 18; [3] 20, 1; [4] 19, 20; [5] 19, 20; [6] 19, 19;
- gresit-am** *verb indicativ perfect compus 1 pl.* [2] 12, 10;
- au gresit** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [2] 4, 3; [3] 15, 18; [4] 10, 19; [5] 10, 19;
- au gresit** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 14, 33; 19, 4; [2] 14, 33; 19, 4; [3] 19, 4; 19, 4; [4] 10, 15; [5] 10, 15;
- gresaste** *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 4, 10;
- gresesc** *verb indicativ prezent 3 pl.* [1] 15, 18;
- gresescu** *verb indicativ prezent 3 pl.* [2] 15, 18;
- gresi** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 4, 2; [2] 4, 2; 4, 10; [4] 2, 17; 18, 7; [5] 2, 17; 18, 7;
- gresiră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [2] 7, 10;
- gresit-am** *verb indicativ perfect compus 1 pl.* [1] 12, 10; [3] 12, 10;
- gresit-am** *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 15, 24; 15, 30; 26, 21; [2] 15, 24; 15, 30; 26, 21; [3] 15, 24; 15, 30; 26, 21; [4] 12, 12; 24, 10; [5] 12, 12; 24, 10; [6] 12, 12; 24, 10;
- gresit-au** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [3] 14, 33;
- gresiră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 7, 10; [3] 7, 10;
- s-au gresit** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 17, 22; [5] 17, 22;
- să gresască** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [3] 14, 34; [6] 14, 15;
- să gresăști** *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [3] 19, 5;
- va gresi** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 2, 25; 2, 25; [2] 2, 25; 2, 25; [3] 2, 25; 2, 25;
- va gresind** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 2, 25;
- va gresindu** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [2] 2, 25;
- veti gresi** *verb viitor I indicativ 2 pl.* [1] 14, 34; [2] 14, 34;
- vor gresi** *verb viitor I indicativ 3 pl.* [4] 22, 46; [5] 22, 46;
- greu** : (1448 DLRV) : adj. adv.: „1. schwer, 2. f. schwanger”: „1. lourd, 2. f. enceinte”
- grea foarte** *adj. calificativ gradul superlativ fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 5, 11; [2] 5, 11;
- grea** *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 4, 19; [4] 11, 5; [5] 11, 6;
- grei** *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom. ac. neacc.* [6] 3, 39;
- greu** *adv. de mod poz.* [5] 13, 2; [4] 13, 2; [6] 14, 26;
- greu** *adj. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom. ac. neacc.* [3] 5, 12; 26, 12;
- greu** *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 4, 17; [2] 4, 17; [3] 4, 17;
- mai greu** *adv. de mod comp.* [6] 19, 41;
- mai greu** *adj. calificativ gradul comparativ neutru sg. nom. ac. neacc.* [6] 11, 15;
- grija** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Sorge”: „souci”
- grija** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 26, 24;
- grijă** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 9, 5; [3] 9, 5; 27, 1; 29, 10; [6] 19, 6;
- grijăi** *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [6] 22, 19;
- grije** *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [2] 9, 5;
- griji** *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [3] 22, 2;
- grijile** *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [3] 1, 6; [6] 4, 9;
- griji** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „besorgen, ausrüsten”: „se charger”
- ai grijit** *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [3] 2, 29;
- grijise** *verb indicativ mepf. 3 sg.* [6] 13, 10;
- va griji** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [4] 7, 10; [5] 7, 10;
- grijit** : (1649 URECHE) : adj.: „versorgt, ausgerüstet”: „préparé”
- grijite** *adj. calificativ gradul pozitiv fem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 25, 18;
- grîu** : (XVI sec. PS. H.) : s. n.: „Weizen, Getreide”: „blé, céréales”
- grîu** *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [1] 6, 13; 12, 17; [2] 6, 13; 12, 17; [3] 12, 17; [4] 24, 14; [5] 24, 15; [6] 24, 14;
- grîu** *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [2] 1, 24; [4] 4, 6; 17, 28; [5] 4, 6; 17, 28; [6] 1, 21; 17, 28; 24, 14;
- grîului** *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [3] 6, 13;
- niște grîu** *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [6] 4, 6;
- groapă** : (1520 DERS) : s. f.: „Grube”: „fosse”
- groapa** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [4] 3, 32; 19, 37; 23, 15; 23, 16; [5] 23, 15; 23, 16; [6] 23, 15; 23, 16;
- groapă** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [2] 19, 16; [4] 17, 18; 17, 21; [5] 17, 18; 17, 21; [6] 17, 18; 17, 21;
- groapei** *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [5] 17, 19;

gropi *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [1] 13, 6; [2] 13, 6;

gropii *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [4] 17, 19; 23, 20; [5] 23, 20; [6] 17, 19; 23, 20;

o groapă *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [6] 17, 18;

groaznic : (1563 CORESI PRAXIU) : adj.: „entsetzlich, furchtbar, schrecklich”: „affreux”

groaznic *adj. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom./ac. neacc.* [4] 1, 9; [5] 1, 9; [6] 1, 9;

gropniță : (1581-1582 PO) : s. f.: „Grabstätte, Gruf”: „crypte”

gropnița *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [5] 2, 32; 3, 32; 4, 12; 17, 23; 19, 37; 21, 14;

gropnițele *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [2] 10, 2;

gunoi : (XVI sec. PS. H.) : s. n.: „schmutzige Abfälle”: „ordure”

gunoi *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [2] 2, 8;

gunoiu *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [1] 2, 7; [3] 2, 7;

gură : (1306 DRĂGANU) : s. f.: „1. Mund, 2. Öffnung”: „1. bouche, 2. ouverture”

gura *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 1, 12; 1, 23; 2, 1; 14, 26; 14, 27; 17, 35; [2] 1, 12; 1, 23; 2, 1; 14, 26; 14, 27; 17, 35; [3] 1, 12; 1, 23; 2, 1; 12, 14; 17, 35; 17, 37; [4] 1, 16; 13, 32; 17, 5; 22, 9; [5] 1, 16; 13, 32; 17, 5; 22, 9; [6] 1, 16; 13, 32; 14, 19; 15, 35; 17, 19; 18, 25;

gură *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 15, 7; 22, 19; [2] 15, 7; 22, 19; [3] 14, 26; 14, 27; 22, 19; [4] 15, 14; [5] 15, 14;

gurile *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [3] 2, 3; 2, 23;

gusta : (XVI sec. PS. H.) : v. I.: „kosten, versuchen”: „goûter”

am gustat *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 14, 29; 14, 43; [2] 14, 29; 14, 43; [3] 14, 43;

au gustat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 14, 24; [2] 14, 24;

gusta *verb infinitiv prezent* [6] 13, 5;

gustaiu *verb indicativ perfect simplu 1 sg.* [3] 14, 29;

gustă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 14, 24; [6] 12, 17;

gustînd *verb gerunziu* [1] 14, 43; [2] 14, 43;

va gusta *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [3] 14, 28;

voiu gusta *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [4] 3, 35; [6] 3, 35;

H

13, 31; 14, 30; 19, 24; [6] 1, 2; 1, 11; 1, 11; 1, 24; 3, 31; 10, 4; 12, 20; 13, 31; 13, 31; 14, 30; 15, 32; 19, 23; 20, 8;

hainile *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [4] 1, 2; 1, 11; 1, 11;

niște haine *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [3] 19, 13;

o haină *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 19, 13; 21, 9; [2] 19, 13; 21, 9;

har : (1570 CORESI LIT.) : s. n.: „Gnade”: „grace”

har *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [1] 1, 18; 16, 22; 20, 3; 20, 29; 25, 8; 27, 5; [2] 1, 18; 16, 22; 20, 3; 20, 29; 25, 8; 27, 5; [4] 14, 22; 15, 25; 16, 4; [5] 14, 22; 15, 25; 16, 4;

hararean : (1665-1672 Ms. 4389) : s. m.: „Harariter”: „Hararit”

aroriteanul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [6] 23, 32;

aruchiinul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [6] 23, 11;

hatman : (1527 DERS) : s. m.: „Heerführer, Feldherr”: „hetman, commandant d'une armée”

hatman *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [6] 2, 8; 10, 16;

hatmanii *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [2] 29, 3;

hatmanul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [2] 26, 5; [3] 17, 55; [6] 10, 18;

hatmanului *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [2] 14, 50; [3] 14, 50;

hălăciu : (1665-1672 Ms. 4389) : s. n.: „gepflügte Acker”: „terre labourée”

hălăciul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [3] 31, 13;

hălădui : (1640 URECHE) : v. IV.: „entkommen, entrinnen”: „échapper à un danger”

hălădui *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 23, 12; [5] 23, 12;

hălăduindu-mă *verb gerunziu* [4] 22, 2; [5] 22, 2;

hărțui : (1640 URECHE) : v. IV.: „belästigen, plagen”: „harceler”

se hărțuia *verb indicativ imperfect 3 pl.* [3] 17, 20;

hășt : (1683-1686 Ms. 45) : s. n.: „Pfeile”: „flèche”

hășturile *subst. comun neutru pl. nom./ac. acc.* [2] 20, 20;

hăștiul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [2] 20, 22; 20, 36; 20, 37;

hăștul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [2] 20, 21; 20, 21;

hăștului *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [2] 20, 37;

hășturile *subst. comun neutru pl. nom./ac. acc.* [2] 20, 36; 20, 38;

heruvim : (XVI sec. PS. H.) : s. m.: „Cherub”: „chérubin”

heruvim *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [4] 6, 2; 22, 11; [5] 6, 2; 22, 11;

heruvimi *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [1] 4, 4; [2] 4, 4; [3] 4, 4; [6] 6, 2; 22, 11;

heteu : (1683-1686 Ms. 45) : s. m.: „Hetiter”: „Hittite”

- ghiothecul (1553-1553 FSO) s. m. „Gießkannen” „Gießkanne”
 ghiothecul *subst. comun masculin* sg. nom. ac. [4] 73, 81
 hettecul (1553-1553 FSO) s. m. „Hetzjäger” „Hetzjäger”
 hettecul *subst. comun masculin* sg. nom. ac. [4] 73, 81, 84
 hetteculu (1553-1553 FSO) s. m. „Hetzjäger” „Hetzjäger”
 hetteculu *subst. comun masculin* sg. gen. dat. acc. [4] 73, 81, 84
 hetteculu (1553-1553 FSO) s. m. „Hetzjäger” „Hetzjäger”
 hetteculu *subst. comun masculin* sg. nom. ac. [4] 73, 81, 84
- heveu (1665-1672 Ms. 4389) s. m. „Heve” „Heve”
 evculur *subst. comun masculin* sg. nom. ac. [4] 74, 77
 evsculinu (1665-1672 Ms. 4389) s. m. „Heve” „Heve”
 evsculinu *subst. comun masculin* sg. nom. ac. [4] 74, 77
- holda (1665-1672 Ms. 4389) s. f. „Hölle” „Hölle”
 holda *subst. comun masculin* sg. nom. ac. [6] 14, 6, 18
 holda *subst. comun masculin* sg. gen. dat. acc. [6] 14, 6
 holda *subst. comun masculin* pl. nom. ac. [3] 22, 7
 holda *subst. comun masculin* pl. gen. dat. acc. [3] 22, 7
 holdede (1665-1672 Ms. 4389) s. f. „Hölle” „Hölle”
 holdede *subst. comun masculin* sg. nom. ac. [3] 23, 1, 6
 holdede *subst. comun masculin* sg. gen. dat. acc. [3] 23, 1, 6
 holdelur (1665-1672 Ms. 4389) s. f. „Hölle” „Hölle”
 holdelur *subst. comun masculin* sg. nom. ac. [6] 14, 30
- hora (1665-1672 Ms. 4389) s. f. „Regen” „Regen”
 hora *subst. comun masculin* sg. nom. ac. [6] 11, 2
 hora *subst. comun masculin* sg. gen. dat. acc. [6] 11, 2
 obhora (1665-1672 Ms. 4389) s. f. „Regen” „Regen”
 obhora *subst. comun masculin* sg. nom. ac. [3] 10, 5, 10, 10
- hotar (1665-1672 Ms. 4389) s. m. „Grenzrechtler” „Grenzrechtler”
 hotar *subst. comun masculin* sg. nom. ac. [3] 25, 13, 22, 27
 hotara (1665-1672 Ms. 4389) s. m. „Grenzrechtler” „Grenzrechtler”
 hotara *subst. comun masculin* sg. nom. ac. [3] 22, 5
 hotarale (1665-1672 Ms. 4389) s. m. „Grenzrechtler” „Grenzrechtler”
 hotarale *subst. comun masculin* pl. nom. ac. [1] 6, 12, 8, 4, 7, 3, 8, 5, 6, 9, 6, 2, 10, 2, 11, 7, 13, 23, 2, 21, 2, 28
 hotarcele (1665-1672 Ms. 4389) s. m. „Grenzrechtler” „Grenzrechtler”
 hotarcele *subst. comun masculin* sg. nom. ac. [6] 20, 22
 hotarul (1665-1672 Ms. 4389) s. m. „Grenzrechtler” „Grenzrechtler”
 hotarul *subst. comun masculin* sg. nom. ac. [1] 7, 13, 3, 2, 8, 7, 27, 12, 2, 7, 3, 7, 11, 11, 3, 11, 7, 8, 7, 4, 4, 2, 5, 8, 21, 5
 hotaralui (1665-1672 Ms. 4389) s. m. „Grenzrechtler” „Grenzrechtler”
 hotaralui *subst. comun masculin* sg. gen. dat. acc. [1] 6, 9
- hrani (XVI sec. PS. H) s. m. „Häutchen” „Häutchen”
 au hrani *subst. comun masculin* sg. nom. ac. [3] 21, 32
 au hrani *subst. comun masculin* sg. gen. dat. acc. [3] 21, 32
 au hraniu (XVI sec. PS. H) s. m. „Häutchen” „Häutchen”
 au hraniu *subst. comun masculin* sg. nom. ac. [4] 12, 3
 hrani (XVI sec. PS. H) s. m. „Häutchen” „Häutchen”
 hrani *subst. comun masculin* sg. nom. ac. [6] 20, 3
 hraniu (XVI sec. PS. H) s. m. „Häutchen” „Häutchen”
 hraniu *subst. comun masculin* sg. nom. ac. [2] 3
 să hranească (XVI sec. PS. H) s. m. „Häutchen” „Häutchen”
 să hranească *subst. comun masculin* sg. nom. ac. [5] 13, 5
 voi hrani (XVI sec. PS. H) s. m. „Häutchen” „Häutchen”
 voi hrani *subst. comun masculin* sg. nom. ac. [3] 23
 voui hrani (XVI sec. PS. H) s. m. „Häutchen” „Häutchen”
 voui hrani *subst. comun masculin* sg. nom. ac. [4] 18, 33, 32
- hulă (1665-1672 Ms. 4389) s. f. „Schmähen, Lästerung” „Schmähen, Lästerung”
 hulă *subst. comun masculin* sg. nom. ac. [4] 14, 25, 5, 22
- huli (XVI sec. PS. H) s. m. „Schmähen, Lästerung” „Schmähen, Lästerung”
 huli *subst. comun masculin* sg. nom. ac. [4] 14, 25, 5, 22
 ar huli *subst. comun masculin* sg. nom. ac. [6] 12, 10
 au huli *subst. comun masculin* sg. nom. ac. [4] 10, 27, 5, 10, 27
- I**
- ia (1553-1553 FSO) interj. „siehe da, nun!” „siehe da, nun!”
 ia *interj. exclam.* [5] 18, 22
- iad (XVI sec. PS. SCH) s. m. „Hölle” „Hölle”
 iad *subst. comun masculin* sg. nom. ac. [1] 2, 6, [2] 2, 6, 3, 2, 6
 iadului *subst. comun masculin* sg. gen. dat. acc. [6] 22, 6
- iairitean (1665-1672 Ms. 4389) s. m. „Lämter” „Lämter”
 ioairiteanul *subst. comun masculin* sg. nom. ac. acc. [6] 20, 26
- iar (XVI sec. PS. H) conj. adv. „aber, und” „mais, cependant, et”
 iar *adv. de timp* [3] 3, 6; 3, 6; 3, 8; 5, 3; 5, 3; 12, 6; 12, 23; 14, 34; 16, 11; 17, 3; 17, 15; 17, 18; 17, 30; 19, 8; 19, 15; 19, 21; 20, 4; 20, 27; 20, 38; 23, 4; 23, 13; 30, 15; 30, 17; [6] 2, 15; 5, 22; 5, 22; 6, 1; 18, 26; 19, 23; 21, 15; 21, 20
 iar *conjunctiv coord.* [75] 8
 iară *conjunctiv coord.* 69x
 iară *adv. de timp* [3] 17, 30; [6] 2, 22; 18, 22
- iarăși (XVI sec. CV) conj. adv. „widerum, abermals” „de nouveau, encore”
 iarăș *adv.* [1] 16, 6
- iată (XVI sec. PS. H) interj. „siehe da!” „voici, voilà”
 iată *interj. exclam.* 390x
- idol (XVI sec. CV) s. m. „Götze, Idole” „idole”
 idoli *subst. comun masculin* pl. nom. ac. [3] 15, 23
 idolilor *subst. comun masculin* pl. gen. dat. acc. [1] 31, 9, 31, 9
- idumeu (1665-1672 Ms. 4389) s. m. „Edomiter” „Edomite”
 idumei *subst. comun masculin* pl. nom. ac. [6] 8, 12
 idumeii *subst. comun masculin* pl. nom. ac. [5] 8, 14, 14, 8, 13; [6] 8, 13
 sirul *subst. comun masculin* sg. nom. ac. acc. [1] 21, 7; 22, 9, 22, 18; 22, 22; [2] 21, 7; 22, 18; 22, 22
 sirin *subst. comun masculin* sg. nom. ac. acc. [3] 21, 7
- iebuseu (1665-1672 Ms. 4389) s. m. „Jebusiter” „Jebuséen”
 evuseului *subst. comun masculin* sg. gen. dat. acc. [4] 24, 16
 ievusei *subst. comun masculin* pl. nom. ac. [6] 5, 8
 ievuseii *subst. comun masculin* pl. nom. ac. [6] 5, 6; 5, 6
 ievuseu *subst. comun masculin* sg. nom. ac. [4] 5, 6, 5, 8; 5, 6; 5, 6; 5, 8
 ievuseul *subst. comun masculin* sg. nom. ac. acc. [6] 24, 15, 24, 17
 ievuseului *subst. comun masculin* sg. gen. dat. acc. [5] 24, 17; 24, 19

- ied** : (1549 BGL) : s. m.: „Zicklein”: „chevreau”
iedu *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [2] 16, 20;
un ied *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [3] 16, 20;
- ieri** : (XVI sec. PS. SCH.) : adv.: „gestern”: „hier”
ieri *adv. de timp* [1] 4, 7; 10, 11; 14, 21; 19, 7; 20, 27;
 21, 5; [2] 4, 7; 10, 11; 14, 21; 19, 7; 20, 27; 21, 5; [3] 4,
 8; 10, 11; 14, 21; 20, 27; [4] 3, 17; 5, 2; 15, 20; [5] 3, 17;
 5, 2; 15, 20; 15, 20; [6] 3, 17; 5, 2; 15, 20;
- ierta** : (XVI sec. PS. H.) : v. I.: „verzeihen”: „pardonner”
să va ierta *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 3, 14; 6, 3;
 [2] 3, 14;
se va ierta *verb viitor I indicativ 3 sg.* [3] 6, 3;
va ierta *verb viitor I indicativ 3 sg.* [2] 6, 3;
- iertare** : (1560 BRATU) : s. f.: „Vergebung”: „pardon”
iertare *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [2] 12, 3;
- ieterean** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. m.: „die von Jitriter”:
 „homme de Yattir”
etereanul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [6] 23, 37;
ethineul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [5] 23, 39;
eththereul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [5] 23, 39;
eththerseanul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [6]
 23, 37;
- ieși** : (1521 NEACȘU) : v. IV.: „heraus-, hinausgehen”: „sortir”
am ieșit *verb indicativ perfect compus 1 pl.* [1] 21, 5; [2]
 21, 5; [3] 21, 5;
ați ieșit *verb indicativ perfect compus 2 pl.* [3] 17, 8;
au ieșit *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [3] 21, 11;
 29, 5; [4] 2, 12; [6] 11, 23;
au ieșit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 1, 23; 26,
 20; [2] 1, 23; 26, 20; [3] 1, 23; 23, 13; 26, 20; [4] 16, 11;
 23, 4; [5] 2, 13; 16, 11; 23, 4; [6] 16, 11;
iase *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 23, 15; [3] 17, 55;
ies *verb indicativ prezent 3 pl.* [1] 14, 11; [2] 14, 11; [3]
 14, 11;
iêse *verb indicativ prezent 3 sg.* [2] 23, 15;
ieși *verb imperativ 2 sg.* [4] 16, 7; 16, 7; 19, 7; [5] 16,
 7; 16, 7; 19, 7; [6] 16, 7; 16, 7; 19, 7;
ieși *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* 71x;
ieșiia *verb indicativ imperfect 3 pl.* [3] 15, 6;
ieșiia *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 17, 20; 18, 13;
 18, 16; [2] 17, 20; 18, 13; 18, 16; [3] 1, 3; 15, 2; 18, 16;
 [4] 16, 5; 18, 4; 19, 19; [5] 16, 5; 18, 4; 19, 19; [6] 13, 32;
 16, 5; 16, 5; 18, 4; 19, 18;
ieșind *verb gerunziu* [1] 17, 55; [2] 17, 55; [3] 10, 5;
 28, 14; [4] 18, 2; [5] 18, 2; [6] 18, 2;
ieșiră *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 7, 11; 18, 6;
 18, 30; 23, 13; 30, 21; [2] 7, 11; 18, 6; 18, 30; 23, 13; 30,
 21; [3] 6, 13; 7, 11; 11, 7; 13, 17; 14, 20; 16, 4; 18, 6;
 18, 30; 23, 13; 26, 2; 30, 21; [4] 10, 8; 11, 17; 11, 23; 17,
 21; 20, 7; [5] 10, 8; 11, 18; 11, 24; 17, 21; 20, 7; [6] 2,
 12; 10, 8; 11, 17; 17, 21; 18, 6; 20, 7; 23, 10;
ieșise *verb indicativ mcpf. 3 sg.* [6] 19, 23;
ieșiseră *verb indicativ mcpf. 3 sg.* [3] 13, 23;
ieșit *verb indicativ prezent 2 pl.* [1] 17, 8;
ieșiți *verb indicativ prezent 2 pl.* [2] 17, 8;
- să iasă** *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [2] 28, 1; [3] 2, 3;
 17, 2; 28, 1; [6] 19, 15;
să iasă *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 2, 3; 4, 3; 23,
 13; [2] 2, 3; 4, 3; 23, 13; [3] 18, 13; [4] 13, 38; [5] 13, 38;
să ieși *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [6] 5, 23; 5, 24; 15,
 20; 18, 3;
va ieși *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 8, 20; 24, 14; [2]
 8, 20; 24, 14; [3] 8, 20; 12, 14; 24, 14; [4] 5, 24; [5] 5, 24;
 [6] 5, 24; 7, 12;
vei ieși *verb viitor I indicativ 2 sg.* [1] 28, 1; [2] 28, 1;
 [3] 28, 1; [4] 18, 3; 19, 7; 21, 17; [5] 18, 3; 19, 7; 21, 17;
 [6] 19, 7; 21, 17;
voi ieși *verb viitor I indicativ 1 sg.* [2] 19, 3; [5] 18, 2;
voie ieși *verb viitor I indicativ 1 sg.* [1] 19, 3; [3] 16,
 11; 19, 3; 20, 20; [4] 18, 2; [6] 5, 23; 18, 2;
vom ieși *verb viitor I indicativ 1 pl.* [1] 11, 3; 11, 10;
 [2] 11, 3; 11, 10; [3] 11, 3; 11, 10;
vrea să iasă *verb indicativ imperfect 3 pl.* [6] 11, 1;
- ieșire** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Ausgang, Exodus”: „sortie,
 issue, exode”
ieșirea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 29, 6; [2]
 29, 6; [3] 18, 30; 29, 6; [4] 3, 25; [5] 3, 25; [6] 3, 25;
ieșirei *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [2] 18, 30;
 [5] 11, 1;
ieșirii *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [1] 18, 30; [4]
 11, 1;
ieșirile *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [4] 1, 20; [5]
 1, 20; [6] 1, 20;
- ieșit** : (XVI sec. PS. SCH.) : adj.: „Audgegangen”: „sorti,
 issu”
ieșite *adj. calificativ gradul pozitiv fem. pl. nom./ac.
 neacc.* [1] 9, 11; [2] 9, 11;
- ifă** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. f.: „Münze”: „monnaie”
efi *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [3] 17, 17;
ifi *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [1] 1, 24; 17,
 17; 25, 18; [2] 1, 24; 17, 17; 25, 18; [4] 16, 1; 16, 1; [5]
 16, 1; 16, 1;
- in** : (1551-1553 ES) : s. n.: „Lein”: „lin”
in *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [1] 2, 18;
- inimă** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. f.: „Herz, Seele”: „coeur,
 âme”
inema *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 2, 1; 4,
 13; 4, 20; 7, 3; 9, 19; 10, 26; 13, 14; 14, 7; 24, 6; 25, 36;
 25, 37; 27, 1; 29, 10; [3] 7, 3; 9, 19; [4] 7, 21; 7, 27; 14,
 20; 17, 10; 17, 10; 18, 14; 18, 14; 19, 14; 19, 19; 24, 10;
inemă *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 16, 7;
 [4] 18, 3; 18, 3;
inemi *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [1] 17, 28;
 25, 31; [2] 17, 28;
inemile *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [1] 6, 6; 6,
 6; 7, 3; [3] 7, 3; [4] 15, 6; 19, 7;
inima *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* 95x;
inimă *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 10, 9;
 [2] 10, 9; 16, 7; [3] 10, 9; 16, 7; [5] 18, 3; 18, 3;
inime *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [6] 18, 3;
inimei *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [2] 25, 31;

- inimi** *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [3] 10, 26;
inimii *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [3] 2, 35, 13, 14, 14, 36; 17, 28, 25, 31; [6] 7, 21;
inimile *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [2] 6, 6; 6, 6; 7, 5; 10, 26; [5] 15, 6; 19, 7; [6] 15, 6; 15, 13; 19, 7; 19, 14;
inimilor *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [6] 15, 11;
o inimă *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [6] 17, 10;
- intra** (XVI sec. PS. H.) : v. I.: „hinein-, hereintreten”; „entrer”
a intra *verb. infinitiv prezent* [1] 9, 15; [2] 9, 15; [3] 9, 15; [5] 19, 3;
ai intrat *verb. indicativ perfect compus 2 sg.* [4] 3, 7; [5] 3, 7;
am intrat *verb. indicativ perfect compus 1 pl.* [3] 30, 14;
au intrat *verb. indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 1, 24; 12, 8; [2] 1, 24; 12, 8; [4] 20, 3; [5] 16, 15;
au intrat *verb. indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 4, 13; 5, 11; 26, 15; [2] 4, 13; 5, 11; 26, 15; [3] 5, 10; 12, 8; 23, 7; 26, 15; [4] 14, 33; 16, 15; 17, 25; [5] 14, 33; 17, 25; 20, 3; [6] 17, 25;
intra *verb. indicativ imperfect 3 pl.* [1] 16, 6; [2] 16, 6; [3] 5, 4; [4] 6, 9; 19, 3; [6] 19, 3;
intra *verb. indicativ imperfect 3 sg.* [1] 18, 13; 18, 16; [2] 18, 13; 18, 16; [3] 18, 16; [4] 15, 37; [5] 15, 37; [6] 15, 37;
intra *verb. indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 5, 3; 11, 11; 14, 11; [2] 5, 3; 11, 11; 14, 11; [3] 5, 3; 11, 11; 14, 11; 14, 26; 16, 6; 17, 2; [4] 4, 5; 4, 7; 10, 14; 17, 18; [5] 4, 5; 4, 7; 10, 14; 17, 18; [6] 4, 6; 10, 14; 16, 15; 17, 18; 23, 13; 24, 6;
intra-voiu *verb. viitor I indicativ I sg.* [6] 2, 1;
intra *verb. imperativ 2 sg.* [1] 20, 40; [2] 20, 40; [5] 16, 21; [6] 2, 1; 16, 21;
intra *verb. indicativ perfect simplu 3 sg.* 99x;
intra *verb. indicativ prezent 3 sg.* [1] 5, 5; [2] 5, 5;
intrind *verb. gerunziu* [1] 23, 7; 30, 1; [2] 23, 7; 30, 1; [3] 2, 28;
să intre *verb. conjunctiv prezent 3 sg.* [3] 18, 13; 21, 15; [4] 17, 17; [5] 17, 17; [6] 6, 9; 13, 17; 17, 17;
să intri *verb. conjunctiv prezent 2 sg.* [1] 25, 26; [2] 25, 26; [6] 2, 1; 5, 6; 14, 3;
să intru *verb. conjunctiv prezent 1 sg.* [6] 11, 11;
va intra *verb. viitor I indicativ 3 sg.* [1] 9, 13; 21, 15; 26, 6; [2] 9, 13; 21, 15; 26, 6; [3] 9, 13; 26, 6; [4] 5, 6; 13, 5; [5] 5, 6; 6, 9; 13, 5; [6] 5, 6; 13, 5; 22, 7;
vei intra *verb. viitor I indicativ 2 sg.* [1] 10, 5; 10, 5; [2] 10, 5; 10, 5; [4] 5, 6; [5] 5, 6;
veți intra *verb. viitor I indicativ 2 pl.* [1] 9, 13; [2] 9, 13; [3] 9, 13;
voi intra *verb. viitor I indicativ 1 sg.* [2] 26, 6; [5] 11, 12;
voiu intra *verb. viitor I indicativ 1 sg.* [1] 26, 6; [3] 26, 6; [4] 11, 11; [6] 2, 1;
vom intra *verb. viitor I indicativ 1 pl.* [1] 23, 3; [2] 23, 3;
vor intra *verb. viitor I indicativ 3 pl.* [4] 5, 8; [5] 5, 8; [6] 5, 8;
- intrare** (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Eingang, Eintritt”; „entrée”
intrarea *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 16, 4; 17, 52; 29, 6; [2] 16, 4; 17, 52; 29, 6; [3] 29, 6; [4] 3, 25; [5] 3, 25; [6] 3, 25; 15, 2;
intrării *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [3] 16, 4;
- iscoadă** : (1521 DERS) : s. f.: „Kundschafter, Späher, Spion”; „espion”
iscoade *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 26, 4; [2] 26, 4; [3] 26, 4; [4] 15, 10; [5] 15, 10; [6] 15, 10;
- iscodi** : (1603 HC) : v. IV.: „ausspähen”; „explorer, espionner”
să iscodească *verb. conjunctiv prezent 3 pl.* [4] 10, 3; [5] 10, 3; [6] 10, 3;
- ispiti** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV.: „1. in Versuchung führen, 2. prüfen”; „1. tenter, séduire, 2. mettre à l'épreuve”
să ispitească *verb. conjunctiv prezent 3 pl.* [6] 10, 3;
voiu ispiti *verb. viitor I indicativ I sg.* [3] 20, 12;
- ispravă** : (1479 DERS) : s. f.: „1. Handlung; 2. Erfolg”; „1. action, affaire; 2. succès”
isprăvi *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 25, 3; [2] 25, 3;
isprăvile *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [1] 2, 3;
- ispravnic** : (1495 DERS) : s. m.: „Aufseher”; „surveillant”
ispravnic *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [4] 13, 17; [6] 13, 17;
ispravnici *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [6] 8, 18;
ispravnicii *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [4] 2, 5; [5] 2, 5;
ispravnicul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [1] 22, 9; [2] 22, 9;
- isprăvi** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. IV.: „1. ausrichten, zustande bringen”; „finir, accomplir, achever”
va isprăvi *verb. viitor I indicativ 3 sg.* [3] 25, 30;
- isprăvire** : (XVI sec. CV²) : s. f.: „Richten, Führen”; „fin, accomplissement”
isprăvirile *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [2] 2, 3;
- ispravnici** : (1688 BIBLIA) : v. IV.: „verwalten, leiten”; „administrer, conduire”
ispravnicind *verb. gerunziu* [1] 19, 20;
- israelitean** : (XVI sec. PS. SCH.) : adj., s. m.: „1. israelitisch; 2. Israelit”; „israélite”
esrailteanca *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [2] 27, 3;
iezrailteancei *subst. comun fem. sg. gen./det. acc.* [5] 3, 2;
israilteanina *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 27, 3;
israiltean *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 13, 6;
israilteanca *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 27, 3; 30, 5; [2] 30, 5; [3] 30, 5; [4] 2, 2; [5] 2, 2; [6] 2, 2; 3, 2;
israilteanul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [4] 17, 25; [5] 17, 25; [6] 17, 25;
israiltencii *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [4] 3, 2;
israiltêni *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom./ac. neacc.* [3] 4, 10; [6] 20, 1;
israiltêni *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [6] 2, 28;
israiltênii *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [3] 3, 20; 4, 2; 4, 10; 14, 21; 14, 22; 14, 48; 17, 25; 28, 1; 29, 1; 31, 1; 31, 1; 31, 7; 31, 7; [6] 16, 21; 18, 17; 21, 15;
israiltênilor *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [3] 15, 12; [6] 16, 15; 19, 18; 15, 6; [6] 16, 22;

- iubi** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „lieben“: „aimer“
ai iubit verb *indicativ perfect compus* 2 sg. [4] 7, 18; [5] 7, 18; [6] 7, 18;
au iubit verb *indicativ perfect compus* 3 sg. [6] 12, 25;
iubesc verb *indicativ prezent* 1 sg. [4] 13, 4;
iubesc verb *indicativ prezent* 3 pl. [1] 18, 22; [6] 19, 6;
iubescu verb *indicativ prezent* 1 sg. [5] 13, 4;
iubescu verb *indicativ prezent* 3 pl. [2] 18, 22; [4] 19, 6; [5] 19, 6;
iubęste verb *indicativ prezent* 3 sg. [1] 18, 28; [2] 18, 28; [3] 18, 28;
iubi verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. [1] 16, 21; 18, 1; 20, 17; [2] 16, 21; 18, 1; [3] 16, 21; 18, 3; [4] 12, 24; 13, 1; [5] 12, 24; 13, 1; [6] 12, 24;
iubiia verb *indicativ imperfect* 3 pl. [2] 18, 3; 18, 16; [3] 18, 16;
iubiia verb *indicativ imperfect* 3 sg. [1] 1, 5; 18, 3; 18, 16; 19, 1; 20, 17; 20, 17; [2] 1, 5; 20, 17; [3] 19, 1; [4] 13, 21; [5] 13, 21;
iubind verb *gerunziu* [4] 19, 6; [6] 19, 6;
să iubęsti verb *conjunctiv prezent* 2 sg. [5] 19, 6;
- iubit** : (1418 DRH) : adj.: „geliebt, beliebt“: „aimę“
iubię adj. *calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom./ac. acc.* [4] 1, 23;
iubięi adj. *calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom./ac. acc.* [5] 1, 23; [6] 1, 23;
- ivi** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. IV: „erscheinen“: „paraître“
ivi verb *infinitiv prezent* [4] 17, 17; [5] 17, 17;
să ivi verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. [4] 22, 11; [5] 22, 11;
să iviră verb *indicativ perfect simplu* 3 pl. [4] 22, 15; [5] 22, 16;
să va ivi verb *viitor* 1 *indicativ* 3 sg. [1] 1, 22; [2] 1, 22;
- izbaş** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. m.: „Anföhrem“: „chef“
izbaşi subst. *comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [3] 22, 7; [6] 18, 1;
- izbăşie** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. f.: „Tausenden“: „milliers“
izbăşiiile subst. *comun fem. pl. nom./ac. acc.* [6] 18, 4;
izbăşii subst. *comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [3] 29, 2;
- izbăvi** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „erretten“: „sauver“
izbăvi verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. [6] 22, 20;
izbăvi-vei verb *viitor* 1 *indicativ* 2 sg. [6] 22, 43;
- izbi** : (XVI sec. CV²) : v. IV: „schlangen“: „frapper, cogner, heurter“
izbi verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. [5] 17, 19;
- izbîndă** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Rache“: „vengeance“
izbîndă subst. *comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [6] 4, 8; 22, 47;
- izbîndi** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „1. besiegen, 2. sich rächen“: „1. vaincre, 2. se venger“
să izbîndească verb *conjunctiv prezent* 3 sg. [1] 24, 13; [2] 24, 13;
- să izbîndeşti** verb *conjunctiv prezent* 2 sg. [1] 18, 25; [2] 18, 25;
să izbîndim verb *conjunctiv prezent* 1 pl. [6] 21, 6;
va izbîndi verb *viitor* 1 *indicativ* 3 sg. [3] 18, 25;
voi izbîndi verb *viitor* 1 *indicativ* 1 sg. [2] 3, 13; 14, 24; 15, 2;
voiu izbîndi verb *viitor* 1 *indicativ* 1 sg. [1] 3, 13; 14, 24; 15, 2; [3] 3, 13; 15, 2;
vom izbîndi verb *viitor* 1 *indicativ* 1 pl. [3] 14, 24;
- izbîndire** : (1569 BRATU) : s. f.: „1. Sieg; 2. Rache; 3. Erfolg“: „1. victoire, 2. vengeance; 3. succès“
izbîndire subst. *comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [4] 4, 8; [5] 22, 48;
izbîndiri subst. *comun fem. pl. nom. ac. acc.* [4] 22, 48;
- izgoni** : (1581 CORESI OMIL.) : v. IV: „vertreiben“: „chasser, mettre dehors“
au izgonit verb *indicativ perfect compus* 3 sg. [3] 28, 9;
izgoniia verb *indicativ imperfect* 3 sg. [2] 2, 17;
- izmeni** : (1581 CORESI OMIL.) : v. IV: „umwandeln“: „minauder“
se izmeni verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. [3] 21, 13;
ş-au izmenit verb *indicativ perfect compus* 3 sg. [1] 1, 18; [2] 1, 18;
- izvor** : (1486 DERS) : s. n. : „Quelle, Brunnen“: „source, fontaine“
izvoarele subst. *comun neutru pl. nom. ac. acc.* [6] 22, 16;
izvorul subst. *comun neutru sg. nom./ac. acc.* [3] 13, 18; [4] 2, 12; [5] 2, 13;
izvorului subst. *comun masc. sg. gen. dat. acc.* [4] 2, 13;

Î

îmbărbăta : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „ermutigen“: „encourager“
îmbărbătaţi-vă verb *imperativ* 2 pl. [4] 13, 28; [5] 13, 28;
îmbărbăteadză-te verb *imperativ* 2 sg. [5] 10, 12;
îmbărbătează-te verb *imperativ* 2 sg. [4] 10, 12;
te îmbărbătează verb *imperativ* 2 sg. [6] 10, 12;
vă îmbărbătaţi verb *imperativ* 2 pl. [6] 13, 28;

îmbăta : (XVI sec. PS. SCH.) : v. I: „(sich) berauschen, betrinken“: „(s`)enivrer“
au îmbătat verb *indicativ perfect compus* 3 sg. [4] 11, 13; [5] 11, 14;
se îmbăta verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. [6] 11, 13;
te vei îmbăta verb *viitor* 1 *indicativ* 2 sg. [1] 1, 14; [2] 1, 14;
îmbătindu-se verb *gerunziu* [1] 25, 36;

îmbătare : (1665-1672 Ms. 4389) : s. f.: „berauschender Trunk“: „boisson capiteuse“
îmbătare subst. *comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 1, 11; 1, 15; [2] 1, 11; 1, 15; [3] 1, 11; 1, 15;

îmbătrîni : (XVI sec. PS. SCH.) : v. IV: „alt werden“: „vieillir“

- ai îmbătrînit** *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [1] 8, 5; [2] 8, 5; [3] 8, 5;
- am îmbătrînit** *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 12, 2; [2] 12, 2; [3] 12, 2;
- îmbătrîni** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 8, 1; [2] 8, 1; [3] 3, 21; 8, 1;
- îmblînzi** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV.: „1. besänftigen. 2. zähmen” : „1. adoucir, calmer. 2. apprivoiser”
- voi îmblîndzi** *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [5] 21, 3;
- voiu îmblînzi** *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [4] 21, 3;
- îmblînzind** *verb gerunziu* [2] 14, 45;
- îmbogăti** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. IV.: „reich machen. bereichern” : „enrichir”
- îmbogătêște** *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 2, 7; [2] 2, 7; [3] 2, 7;
- ară îmbogăți** *verb cond.-opt. prezent 3 sg.* [3] 17, 25;
- va îmbogăți** *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [1] 17, 25; [2] 17, 25;
- îmbolnăvi** : (1564 CORESI. CAZ.) : v. IV.: „1. krank machen. 2. krank werden” : „1. rendre malade. 2. tomber malade”
- bolnăvêște** *verb indicativ prezent 2 sg.* [4] 13, 5;
- bolnăvi** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 12, 15; [5] 12, 15; [6] 12, 15;
- m-am bolnăvit** *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 30, 13; [2] 30, 13; [3] 30, 13;
- te bolnăvêște** *verb imperativ 2 sg.* [5] 13, 5;
- îmbrăca** : (XVI sec. PS. H.) : v. I.: „anziehen, bekleiden” : „(se) vêtir”
- era îmbrăcat** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [2] 17, 5;
- îmbrăca** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [4] 1, 24; [5] 1, 24; [6] 1, 24;
- îmbrăcat** *verb participiu sg. masc.* [1] 17, 5; 28, 14; [3] 28, 14; [4] 6, 14; [5] 6, 14; [6] 20, 8;
- îmbrăcă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 17, 38; [2] 17, 38; [3] 17, 38;
- să îmbrăca** *verb indicativ imperfect 3 pl.* [4] 13, 18; [5] 13, 18;
- să îmbrăcă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 28, 8; [2] 28, 8;
- se îmbrăca** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 17, 5;
- se îmbrăcă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 12, 16;
- te îmbracă** *verb imperativ 2 sg.* [4] 14, 2; [5] 14, 2; [6] 14, 2;
- îmbrăcat** : (1561 CORESI TE²) : adj.: „bekleidet” : „habillé, vêtu”
- îmbrăcat** *adj. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom./ac. neacc.* [2] 28, 14; [4] 20, 8; [5] 20, 8;
- îmbrăcat** *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [6] 6, 14;
- îmbrăcămintă** : (1551-1553 ES) : s. f.: „Kleidung” : „vêtements”
- îmbrăcămintă** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 27, 9; [2] 27, 9; [3] 17, 39; [4] 13, 18; [5] 13, 18;
- îmbrăcămintea** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 17, 38; 18, 4; [2] 17, 38; [4] 13, 19; 20, 8; [5] 13, 19; 20, 8;
- îmbrăcămintei** *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [1] 17, 39; [2] 17, 39; [6] 20, 8;
- îmbrăcămintele** *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [3] 17, 38; [4] 1, 24; 13, 18; [5] 1, 24; 13, 18;
- îmbrăcămintii** *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [1] 24, 6; [2] 24, 6;
- îmbunătăți** : (1665-1672 Ms. 4389) : v. IV.: „umarmen” : „embrasser”
- să îmbunătățască** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [2] 25, 31;
- să îmbunătățească** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 25, 31; [3] 25, 31;
- vei îmbunătăți** *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [1] 2, 32;
- voi îmbunătăți** *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [2] 2, 32;
- împăca** : (1551-1553 ES) : v. I.: „versöhnen” : „réconcilier”
- să va împăca** *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [1] 29, 4; [2] 29, 4;
- împăcare** : (XVI sec. CV²) : s. f.: „1. Friedfertigkeit; 2. Versöhnung” : „1. réconciliation; 2. apaisement”
- împăcare** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 13, 9;
- împăcări** *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [4] 6, 18; [5] 6, 18;
- împăcăciune** : (1632 EUISTR. PRAV.) : s. f.: „Versöhnung” : „apaisement”
- împăcăciune** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 10, 8; 13, 9; [2] 10, 8; 11, 15; 13, 9; [4] 20, 19; [5] 20, 19;
- împăcăciuni** *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [1] 11, 15; [3] 11, 15; [4] 6, 17; [5] 6, 17;
- împăcătoare** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. f.: „Versöhnerin” : „conciiliatrice”
- împăcătoare** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [4] 24, 25; [5] 24, 25;
- împărat** : (1521 NEACȘU) : s. m.: „Kaiser” : „empereur”
- a unui împărat** *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [1] 25, 36; [2] 25, 36;
- a împăratului** *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [2] 27, 6; [4] 14, 24; [5] 11, 9; [6] 11, 8;
- ai împăratului** *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [6] 13, 29;
- al împăratului** *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [6] 14, 17;
- împărat** *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* 83x;
- împărate** *subst. comun masc. sg. voc. neacc.* [1] 17, 55; 24, 9; 24, 15; 26, 17; [2] 17, 55; 24, 15; 24, 9; 26, 17; [3] 17, 55; 19, 4; 24, 9; 24, 15; 26, 17; [4] 14, 4; 14, 9; 14, 19; 14, 22; 15, 34; 16, 4; 19, 26; [5] 14, 4; 14, 9; 14, 19; 14, 22; 15, 34; 16, 4; 19, 26; [6] 9, 11; 12, 1; 14, 4; 14, 9; 14, 12; 14, 19; 14, 20; 14, 22; 15, 34; 16, 4; 19, 25; 19, 26; 19, 35; 19, 36;
- împăratu** *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [4] 8, 10; [5] 19, 25;
- împăratul** *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* 729x;
- împăratulu** *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [6] 18, 30;
- împăratului** *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* 261x;
- împărații** *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [3] 19, 18; [4] 10, 19; [5] 10, 19; [6] 10, 19; 11, 1;

- împărăților** *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [1] 2, 10; [2] 2, 10; [4] 11, 1; [5] 11, 1;
- un împărat** *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [6] 13, 27;
- unui împărat** *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [3] 25, 36;
- împărătesc** : (XVI sec. CV²) : adj.: „königlich”: „royale”
- cea împărătească** *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. acc.* [6] 1, 10; 12, 26; 14, 26;
- cel împărătesc** *adj. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom./ac. neacc.* [4] 14, 26;
- cel împărătescu** *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. acc.* [5] 14, 26;
- împărătească** *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 27, 5; [6] 18, 18;
- împărăți** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „herrschen”: „régner”
- a împărăți** *verb infinitiv prezent* [1] 14, 47; [2] 14, 47; [3] 13, 1; 14, 47; [6] 2, 10; 2, 12; 5, 4;
- ai împărățit** *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [4] 16, 8; [5] 16, 8; [6] 16, 8;
- am împărățit** *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [2] 12, 1;
- au împărățit** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 2, 12;
- au împărățit** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 13, 1; 15, 34; [2] 13, 1; 15, 34; [3] 15, 34; [4] 2, 10; 2, 10; 2, 11; 5, 4; 5, 4; 5, 5; 5, 5; 8, 14; [5] 2, 11; 2, 12; 5, 4; 5, 5; 8, 16;
- împărățește** *verb imperativ 2 sg.* [1] 8, 22; [2] 8, 22; [3] 8, 22;
- împărățește** *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 12, 14; [2] 12, 14; [6] 15, 10;
- împărăți** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [2] 13, 1; [4] 2, 9; 10, 1; [5] 2, 9; 2, 10; 2, 10; 5, 4; 10, 1; [6] 2, 9; 2, 10; 2, 11; 5, 4; 5, 5; 5, 5; 8, 15;
- împărăția** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 13, 1; [3] 12, 12;
- împărățind** *verb gerunziu* [1] 24, 21; [2] 24, 21;
- împărățit-au** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 15, 10; [5] 15, 10;
- să împărățască** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 12, 12, 16, 1; [2] 16, 1; [4] 2, 4; 3, 17; [5] 2, 4; 3, 17;
- să împărățească** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [3] 12, 12; 16, 1; [6] 2, 4;
- să împărătesc** *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [1] 8, 7; [3] 8, 7;
- să împărătescu** *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [2] 8, 7;
- să împărățește** *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 27, 5; [2] 27, 5;
- va împărăți** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 8, 9; 8, 11; 11, 12; [2] 8, 9; 8, 11; 11, 12; 12, 12; [3] 8, 9; 8, 11; 11, 12; 12, 14;
- vei împărăți** *verb viitor I indicativ 2 sg.* [1] 23, 17; 24, 21; [2] 23, 17; 24, 21; [4] 3, 21; [5] 3, 21; [6] 3, 21;
- vei să împărățești** *verb viitor I indicativ 2 sg.* [3] 23, 17;
- voi împărăți** *verb viitor I indicativ 1 sg.* [5] 19, 22;
- voiu împărăți** *verb viitor I indicativ 1 sg.* [4] 19, 22;
- împărăție** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Reich”: „royaume”
- împărăția** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 11, 14; 20, 31; [5] 3, 10; 7, 12; 19, 9;
- împărăție** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 10, 16; 11, 14; 15, 1; 15, 10; [6] 5, 17; 12, 7; 19, 10;
- împărăției** *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [1] 10, 16; 10, 25; [2] 10, 16; 10, 25; [3] 10, 25; 27, 6; [4] 12, 26; [5] 12, 26;
- împărăția** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 13, 13; 13, 14; 15, 28; 18, 8; 24, 21; 28, 17; [2] 11, 14; 13, 13; 13, 14; 15, 28; 18, 8; 20, 31; 24, 21; 28, 17; [3] 11, 13; 13, 1; 13, 13; 13, 14; 14, 47; 15, 28; 18, 8; 20, 31; 24, 21; 28, 17; [4] 3, 10; 3, 28; 5, 12; 7, 12; 16, 3; 16, 8; 19, 9; [5] 3, 28; 5, 12; 7, 16; 16, 3; 16, 8; [6] 3, 10; 3, 28; 5, 12; 5, 12; 7, 12; 7, 16; 16, 3; 16, 8; 19, 9;
- împărățiile** *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [1] 10, 18; [2] 10, 18;
- împărățitor** : (1683-1686 Ms. 45) : s. n.: „Krone”: „adiadème”
- împărățitoriul** *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [5] 1, 10;
- împărți** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „aufteilen, zerteilen, verteilen”: „partager”
- au împărțit** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [5] 1, 23;
- împărți** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 11, 11; [3] 11, 11; [4] 6, 19; 8, 2; [5] 6, 19; 8, 2; [6] 6, 19; 8, 2;
- împărțiră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 10, 21;
- împărțiti** *verb imperativ 2 pl.* [4] 19, 29; [5] 19, 29;
- să împartă** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [3] 30, 24;
- să împărțiti** *verb conjunctiv prezent 2 pl.* [6] 19, 28;
- să va împărți** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 15, 29; [2] 15, 29;
- s-au împărțit** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 23, 27; [2] 23, 27;
- vor împărți** *verb viitor I indicativ 3 pl.* [1] 30, 24; [2] 30, 24;
- împerechere** : (1620 MOXA) : s. f.: „Zwietracht”: „appareillement”
- împărechiare** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 29, 4;
- împiedicare** : (1642 ÎNV.) : s. f.: „Herzensvorwurf”: „remord”
- împiedecare** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 25, 31; [2] 25, 31;
- împinge** : (XVI sec. CV²) : v. III: „verstoßen”: „réprouver”
- va împinge** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 12, 22; [2] 12, 22;
- împleți** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. IV: „flechten, winden”: „tresser”
- împletită** *verb participiu sg. fem.* [3] 17, 5;
- împlini** : (1661 URIC. XXV) : v. IV: „erfüllen”: „achever”
- ai plinit** *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [1] 28, 18; [2] 28, 18;
- au plinit** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 18, 27; [2] 18, 27;
- s-au plinit** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 20, 33; [2] 20, 33;
- să plini** *verb viitor I indicativ 3 pl.* [5] 7, 12;

- sa plină *adv.* [1983 DOS, PAR] (v. I) „voll, bis, 2. bis, 27.
se plină *adv.* [1983 DOS, PAR] (v. I) „voll, bis, 2. bis, 27.
vor plin *adv.* [1983 DOS, PAR] (v. I) „4. 7. 12.“
- împodobit** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „geschmückt“
adv. [1972 COD, S. I (193X)] (v. I) „geschmückt“
- împodobită** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „geschmückt“
adv. [1972 COD, S. I (193X)] (v. I) „geschmückt“
- împoncisare** (1972) MDA (1972) (v. I) „Widerstand“
adv. [1972 MDA] (v. I) „Widerstand“
- al îponcisării** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „3.
8.“
- îponcisa** (1972) MDA (1972) (v. I) „entgegenkehren“
adv. [1972 MDA] (v. I) „entgegenkehren“
- îponcisată** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „4. 1.“
- împotriva** (XVI sec. CV) (v. I) „adv. prep. „gegenüber“
[1972 COD, S. I (193X)] (v. I) „contre“
- împotriva** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „12, 15, 13, 5,
4, 1, 4, 5, 1, 5, 8, 1, 7, 2, 17, 8, 17, 43, 20, 19, 23, 8,
18, 1, 26, 1, 26, 3, 29, 8, 1, 4, 6, 10, 10, 17, 18, 6, 15,
1, 1, 1, 1, 17, 18, 6, 1, 2, 24, 1, 10, 11, 15, 14, 13, 18,
1, 1, 8, 3, 26, 1, 2, 5.“
- împotriva** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „5, 6, 18, 13.“
- împotrivnic** (1988) BIR (1972) (v. I) „Jemand“ „Jenem“
- împotrivnic** (1988) BIR (1972) (v. I) „sg. nom. dat. acc.“ [4
8. 1.“
- împrăstia** (1983) DOS, PAR (v. I) „schleudern“ „atrer“
adv. [1983 DOS, PAR] (v. I) „atrer“
- împrăstie** (1983) DOS, PAR (v. I) „3. sg.“ [2, 17, 49,
vei împrăstia *verb. indicativ perfect simplu 3. sg.* [3, 25, 29.]
- împrejur** (XVI sec. PS, SCH.) (v. I) „adv. cum herum, în
ce încoace“ „autour de, aux alentours de“
- împregiur** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „2, 31, 9, 15, 5, 9.“
- împregiurul** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „5, 22, 12.“
- împrejur** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „31, 9, 4, 5, 9, 6, 1, 7, 5, 9.“
- împrejurul** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „26, 5, 26, 7, 3, 10, 11, 26, 5, 26,
7, 3, 1, 4, 3, 3, 22, 2, 16, 22, 12.“
- pregiur** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „13, 31, 24, 16.“
- prejur** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „24, 16.“
- împresara** (1975) COD, S. I (193X) (v. I) „ergreifen“
adv. [1975 COD, S. I (193X)] (v. I) „ergreifen“
- împresurase** (1975) COD, S. I (193X) (v. I) „3, 26, 12.“
- împresurindu** (1975) COD, S. I (193X) (v. I) „17, 2.“
- împreună** (XVI sec. CV) (v. I) „adv. „zusammenbringen“
„verengen“ 2. „zusammenkommen“ „l. „unir, joindre“ 2. „se
reunir“
- să împreună** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „3, 11, 11.“
- se împreună** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „3, 11, 11.“
- sc împreună** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „3, 18, 1.“
- împreunarea** (XVI sec. COD, TOD) (v. I) „Verdingung“
[1972 COD, S. I (193X)] (v. I) „Verdingung“
- împreunarea** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „3, 10, 9.“
- împreună** (XVI sec. PS, SCH.) (v. I) „adv. „zusammen“
„gemeinsam“ „ensemble“
- împreună** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „256x.“
- împreună** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „2, 26, 2.“
- împrietnici** (1665-1672) Ms. 438⁹⁰ (v. I) „„anfrenden“
„se fier d'amie“
- si împrietnici** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „6, 15, 6.“
- împroșca** (1581-1582) PO (v. I) „„schnellen“ „lancer“
- împroscind** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „16, 13, 15, 16, 6,
16, 13.“
- împrumuta** (XVI sec. PS, H.) (v. I) „„leihen, borgen“
„prêter, emprunter“
- împrumutedzu** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „2, 1, 28.“
- împunge** (XVI sec. PS, H.) (v. I) „„stoßen, stechen“
„pousser, piquer“
- să împungă** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „3, 31, 4.“
- împuțâcine** (1561) CORESI (H.) (v. I) „1. „Schmähung“
2. „Zank“ „1. honte, 2. injure“
- împuțâcinea** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „3, 17, 26.“
- împuțâcinei** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „3, 25, 39.“
- împuți** (XVI sec. PS, SCH.) (v. I) „1. „verpesten“ 2. „stinkend“
„faul werden“ „1. se rempâr de, 2. se gaspiller“
- se împuți** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „3, 6, 1.“
- să împuță** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „5, 1, 21.“
- împuțina** (XVI sec. PS, SCH.) (v. I) „1. „vermindern“ „se
diminuer, devenir moins nombreux“
- să împuținară** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „2,
5, 1, 2, 5.“
- în** (1499) DERS (v. I) „prep. „1. „in, an, um, 2. „bei, 3. „zwischen“
„1. en, dans, a, 2. par, 3. parmi“
- în** (1935X) (v. I) „1935X.“
- n** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „2, 4, 7.“
- înainte** (XVI sec. PS, H.) (v. I) „adv. prep. „1. „früher, zuerst, 2.
von, (be)vor“ „1. „auparavant, 2. „avant“
- în naintea** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „2, 35.“
- înainte** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „10, 3, 20, 37, 21, 6, 30, 25, 12,
10, 3, 20, 37, 21, 6, 30, 25, 13, 13, 6, 25, 20.“
- înainte** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „9, 9, 18, 9, 21, 9, 9, 16, 13, 18,
9, 13, 9, 9, 26, 21, 14, 22, 24, 15, 22, 24.“
- înainte** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „16, 13, 3, 17, 41, 22, 17.“
- înaintea** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „477X.“
- mai ainte** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „12, 28.“
- mai înainte** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „20, 22.“
- mai nainte** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „20, 22, 20, 25, 14, 19, 20,
16, 19, 20, 22, 6.“
- mai nainte** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „2, 15, 3, 3, 3, 7, 3, 7, 9, 9,
9, 13, 9, 15, 13, 2, 15, 3, 3, 10, 9, 9, 9, 15, 17, 27, 20,
25, 4, 12, 28, 16, 7, 10.“
- mai nainte** (1972) COD, S. I (193X) (v. I) „12, 28.“

- mainte** *adv. de loc* [5] 19, 20;
mainte *adv. de timp* [2] 2, 15; 3, 3; 3, 7; 3, 7; 9, 9; 9, 13; 9, 15; 20, 25; [5] 12, 28; 12, 28;
mai-nainte *adv. de loc* [6] 2, 27;
nainte *adv. de timp* [3] 19, 7;
naintea *prep.* [1] 7, 10;
- înalt** : (XVI sec. PS. H.) : *adj./s.*: „hoch, Höhe“: „haut, hauteur“ *adv. s./adj.*
cel înalt *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [4] 22, 14;
cel înaltu *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [5] 22, 14;
cèle înalte *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [5] 22, 34;
cèle nalte *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [3] 2, 3; [4] 22, 34; [6] 22, 33;
mai înalt *adj. calificativ gradul comparativ masc. sg. nom. ac. neacc.* [3] 10, 23;
mai înaltu *adj. calificativ gradul comparativ masc. sg. nom. ac. neacc.* [2] 9, 2;
mai nalt *adj. calificativ gradul comparativ masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 9, 2; [3] 9, 2;
nalt *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [3] 17, 4;
nalte *adj. calificativ gradul pozitiv fem. pl. nom./ac. neacc.* [1] 2, 3;
- înapoi** : (XVI sec. PS. H.) : *adv.*: „hinten, rück-“: „arrière, en arrière“ *prep.*
napoi *adv.* [2] 29, 2;
înapoi *adv. de loc* [1] 15, 31; [2] 15, 31; [3] 30, 19; [4] 1, 22; [5] 1, 22; [6] 1, 22; 2, 30; 11, 15;
- înarmat** : (1642 CAZ.GOV.) : *adj.*: „bewaffnet“: „armé“
înarmat *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [3] 17, 39;
- înăduși** : (XVI sec. PS. SCH.) : *v. IV.*: „schrecken“: „causes des terreurs“
nădușate *verb indicativ prezent 3 sg.* [2] 16, 15;
- înălța** : (XVI sec. PS. H.) : *v. I.*: „erhöhen, erheben“: „lever, (s')élever“
înălță *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 2, 7; [3] 2, 7;
înălță-se *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 2, 1;
înălțatu-se-au *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 2, 1;
înălța-vei *verb viitor I indicativ 2 sg.* [4] 22, 49; [5] 22, 49;
innălță *verb indicativ prezent 3 sg.* [2] 2, 7;
innălță-să *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [2] 2, 1;
să înălță *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 10, 23; [2] 10, 23;
să va înălța *verb viitor I indicativ 3 sg.* [5] 22, 47;
se-au înălțat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [6] 5, 12;
se înălța *verb indicativ imperfect 3 sg.* [6] 3, 1;
se va înălța *verb viitor I indicativ 3 sg.* [3] 11, 9; [4] 22, 47; [6] 22, 46;
va înălța *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 2, 10; [3] 2, 10;
va innălța *verb viitor I indicativ 3 sg.* [2] 2, 10;
vei înălța *verb viitor I indicativ 2 sg.* [6] 22, 49;
- înălțime** : (XVI sec. PS. H.) : *s. f.*: „Höhe, Anhöhe“: „hauteur“
înălțime *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [5] 22, 17;
înălțimea *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 17, 4; [2] 17, 4;
înălțimile *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [4] 1, 19; 1, 25; [5] 1, 25; [6] 1, 25;
nălțime *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [4] 22, 17;
nălțimile *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [5] 1, 19; [6] 1, 19;
- înăuntru** : (XVI sec. PS. SCH.) : *adv.*: „innen, drinnen, hinein“: „à l'intérieur, en“
înăuntru *adv. de loc* [1] 4, 14; 9, 14; 10, 5; 17, 31; 23, 3; 24, 4; [3] 9, 14; [4] 6, 17; 13, 10; 13, 10;
înăuntru *prep.* [3] 23, 24;
înlontru *adv. de loc* [2] 4, 14; 9, 14; 10, 5; 17, 31; 23, 3; [5] 6, 17; 13, 10; 13, 10;
înlontru *prep.* [2] 9, 7;
mai înăuntru *adv. de loc* [3] 24, 4;
mai înlontru *adv. de loc* [2] 24, 4;
- încai** : (1563 CORESI PRAXIU) : *adv.*: „wenigstens, immerhin“: „du moins, au moins“
încai *adv.* [6] 2, 1; 13, 26; [3] 26, 19;
- încă** : (XVI sec. CV²) : *adv.*: „1. noch, 2. auch, ebenfalls“: „1. encore, 2. aussi, de même“
încă *adv.* 150x;
ncă *adv.* [5] 2, 6; 2, 7; 3, 19; 11, 13; 11, 18; 11, 22; 11, 25; 12, 14; 13, 36; 14, 7; 15, 20; 16, 11; 16, 23; 16, 23; 17, 5; 17, 10; 17, 12; 17, 16; 18, 2; 18, 28; 19, 30; 19, 40; 19, 42; 20, 26; 21, 20;
- încăleca** : (XVI sec. CV²) : *v. I.*: „1. (ein Pferd etc.) besteigen, 2. geschlechtlich verkehren“: „1. monter (à cheval), 2. s'accoupler“
încălecară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [6] 13, 29;
încălecase *verb indicativ mcpf. 3 pl.* [3] 30, 17;
încălecînd *verb gerunziu* [6] 18, 9;
să încalec *verb conjunctiv prezent I sg.* [6] 19, 25;
voi încăleca *verb viitor I indicativ I sg.* [5] 19, 26;
voiu încăleca *verb viitor I indicativ I sg.* [4] 19, 26;
- încălzi** : (1561 CORESI TE²) : *v. IV.*: „anfeuern“: „chauffer“
încăldzînd *verb gerunziu* [2] 11, 9;
încăldzînd *verb gerunziu* [1] 11, 9;
s-au încăldzit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [2] 11, 11;
s-au încălzit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 11, 11;
- încăreat** : (1665-1672 Ms. 4389) : *adj.*: „beladen“: „chargé“
încăreați *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom./ac. neacc.* [4] 16, 1; [5] 16, 1; [6] 16, 1;
- începe** : (XVI sec. PS. H.) : *v. III.*: „beginnen“: „commencer“
am început *verb indicativ perfect compus I sg.* [1] 22, 15; [2] 22, 15; [3] 22, 15;
au început *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 3, 2; [2] 3, 2;
au început *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 14, 35; [2] 14, 35; [4] 24, 15; [5] 24, 16; [6] 2, 12;
începe *verb imperativ 2 sg.* [5] 7, 29; [4] 7, 29; [6] 7, 29;
începe-voi *verb viitor I indicativ I sg.* [2] 3, 12;

- începe** vom *verbo indicativ present 3 sg.* [3] 2;
incepa *verbo indicativ present 3 sg.* [8] 7; [2] 18, 7;
incepa *verbo indicativ present 3 sg.* [2] 29, 8;
incepu *verbo indicativ present 3 pl.* [3] 13; [2] 8;
verbo indicativ present 3 pl. [2] 4, 7;
incepută *verbo indicativ present 3 sg. masc.* [3] 3; [2] 4;
verbo indicativ present 3 sg. masc. [2] 28, 4;
vor începe *verbo indicativ present 3 sg.* [8] 14;
vom începe *verbo indicativ present 3 pl.* [2] 4; [8] 1;
 [2] 3, 8; [4]
- incepre** : (163) COVICIUS s. f. „Recept. „commercement”
inceprea *verbo indicativ present 3 sg.* [3] 14; 35;
- inceput** : (XVI) sec. PS. II) : s. f. „Recept. „Antang”
verbo indicativ present 3 sg. [2] 11;
nceputul *verbo indicativ present 3 sg. masc. acc.* [4] 21; 10;
nceput *verbo indicativ present 3 sg. masc. acc.* [4] 7; 10;
verbo indicativ present 3 sg. masc. acc. [2] 4, 9;
nceputul *verbo indicativ present 3 sg. masc. acc.* [4] 14; 26;
nceputul *verbo indicativ present 3 sg. masc. acc.* [6] 21; 10;
nceputului *verbo indicativ present 3 sg. gen. dat. acc.* [6] 1;
- inceptură** : (XVI) sec. PS. SCH) : s. f. „Antang, Ursprung”
verbo indicativ present 3 sg.
inceptura *verbo indicativ present 3 sg. masc. acc.* [1] 2; 29;
verbo indicativ present 3 sg. masc. acc. [2] 9; [8] 2, 9;
inceptură *verbo indicativ present 3 sg. masc. acc.* [6] 1; 21;
incepturii *verbo indicativ present 3 sg. gen. dat. acc.* [1] 19;
 [2] 7; [4]
incepturilor *verbo indicativ present 3 sg. gen. dat. acc.* [4] 1;
 [2] 2;
- încerea** : (683-1686 Ms. 451) : v. f. „1. suchen, 2. untersuchen,
 3. versuchen, 4. chercher, 2. examiner, 3. essayer”
a cerea *verbo indicativ present 3 sg.* [2] 23; 25; [24] 3; [26] 2;
 [26] 2; [2] 27, 4;
cearea *verbo indicativ present 2 sg.* [5] 16; 11;
ceară *verbo indicativ present 3 pl.* [2] 25; 27;
cearea *verbo indicativ present 3 sg.* [2] 23; 10; [24] 10;
ceera *verbo indicativ present 3 sg.* [2] 14; 4; [23] 14;
cereară *verbo indicativ present 3 pl.* [2] 10; 21;
cerearii *verbo indicativ present 3 pl.* [2] 9; [3] 28; 7;
cereri *verbo indicativ present 2 sg.* [5] 17; 3;
cercind *verbo indicativ present 2 sg.* [2] 25; 29;
să cercăm *verbo indicativ present 3 pl.* [2] 10; 14;
să cêrce *verbo indicativ present 3 sg.* [2] 20; 16;
va cerea *verbo indicativ present 3 sg.* [2] 13; 14;
voi cerea *verbo indicativ present 3 pl.* [2] 22; 23; [22] 23;
 [23] 23; [8] 7;
voii cerea *verbo indicativ present 3 pl.* [1] 22; 23; [22] 23;
- înceta** : (55-1553) s. f. „1. „aufhören” „cesser”
au încetat *verbo indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 14; 3;
 [2] 4; 3; [4] 15; 24;
- îchide** : (XVI) sec. PS. II) : v. f. „schliessen” „fermer”
au închis *verbo indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 6; [2] 1;
 [2] 2, 8;
au închis *verbo indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 1; 5; [1] 6;
 [24] 19; [2] 1; 5; [1] 6; [24] 19; [3] 1; 6; [4] 18; 28; [5] 18;
 29;
închide *verbo indicativ present 3 sg.* [4] 13; 17;
închide-să-va *verbo vitor 1 indicativ 3 sg.* [1] 23; 11;
închis *verbo participiu sg. masc.* [1] 23; 20;
închis-au *verbo indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 26; 8;
 [2] 26; 8;
închise *verbo indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 13; 18; [5] 13;
 18;
închiseră *verbo indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 6; 10;
închisi *verbo participiu sg. masc.* [2] 23; 20;
s-au închis *verbo indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 23; 7;
 [2] 23; 7;
să închiză *verbo conjunctiv prezent 3 sg.* [6] 20; 6;
să-va închide *verbo vitor 1 indicativ 3 sg.* [2] 23; 11; [23] 11;
se-au închis *verbo indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 23; 7;
se-va închide *verbo vitor 1 indicativ 3 sg.* [1] 23; 11;
va închide *verbo vitor 1 indicativ 3 sg.* [1] 17; 46; [2] 17; 46;
- încîhina** : (XVI) sec. PS. II) : v. f. „eigen, sich verneigen”
 „s' incliner”
a să încîhina *verbo infinitiv prezent* [2] 1; 3; [4] 15; 5; [5] 15;
 5;
a se încîhina *verbo infinitiv prezent* [1] 1; 3;
încîhinîndu-să *verbo gerunziu* [5] 16; 4;
încîhinîndu-se *verbo gerunziu* [4] 16; 4; [6] 14; 4; [16] 4;
 18; 21;
mă voi încîhina *verbo vitor 1 indicativ 1 sg.* [2] 15; 25;
 15; 30;
mă voiu încîhina *verbo vitor 1 indicativ 1 sg.* [1] 15; 25;
 15; 30; [3] 15; 30;
sa încîhină *verbo indicativ perfect simplu 3 pl.* [2] 1; 19;
să încîhină *verbo indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 15; 31;
 20; [1] 24; 9; [25] 24; [25] 41; [28] 14; [2] 15; 31; [20] 41;
 [24] 1; [25] 23; [25] 41; [28] 14; [4] 1; 2; [9] 6; [9] 8; [12] 20;
 [14] 1; 4; 22; [18] 21; [18] 28; [24] 20; [5] 1; 2; [9] 6; [9] 8; [12] 20;
 [20] 3; 4; [14] 22; [18] 21; [18] 29; [24] 21;
să încîhinară *verbo indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 1; 19;
mă încîhin *verbo conjunctiv prezent 1 sg.* [3] 15; 25;
să încîhine *verbo conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 2; 36; [2] 2;
 [2] 2;
e încîhine *verbo conjunctiv prezent 3 sg.* [6] 15; 5;
să-va încîhinat *verbo indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 1;
 28; [1] 1; 28; [4] 14; 33; [15] 32; [5] 14; 33; [15] 32;
să-va încîhinat *verbo indicativ perfect compus 3 sg.* [6] 15;
 15; 4;
ncîhina *verbo indicativ imperfect 3 sg.* [3] 1; 3;
ncîhină *verbo indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 1; 10;
 [1] 1; [15] 31; [20] 41; [24] 9; [25] 23; [25] 41; [28] 14; [6] 1;
 2; [1] 9; 8; [12] 20; [14] 22; [14] 33; [18] 28; [24] 19;
să încîhinară *verbo indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 1; 19;
să-va încîhina *verbo vitor 1 indicativ 3 sg.* [3] 2; 36;
- încîhinare** : (1642) ÎNV) : s. f. „Verbeugen” „vénération”
încîhinării *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [3] 15; 23;
- încîhipuire** : (158) CORESI OMIL) : s. f. „Bild” „image”
încîhipuirea *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 6; 11;
- îchis** : (1665-1672 Ms. 4589) : adj. „schliessen” „fermé”

închis *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [3] 23, 20;

încinge : (XVI sec. PS. H.) : v. III: „gürten”; „ceinturer”
vă încingeți *verb imperativ 2 pl.* [4] 3, 31;
încingeți *verb imperativ 2 pl.* [1] 25, 13; [2] 25, 13;
încingeți-vă *verb imperativ 2 pl.* [3] 25, 13;
încins *verb participiu sg. masc.* [1] 2, 18; [3] 2, 18; [6] 20, 8; 21, 16;
încinsă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 17, 38;
încinse *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 25, 13; [2] 17, 38; 25, 13; [3] 17, 39; [4] 20, 8;
încinsu *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [5] 20, 8;
încinsu *verb participiu sg. masc.* [2] 2, 18; [4] 21, 16; [5] 21, 16;
încinsu-ai *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [6] 22, 39;
-ș încinseră *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [2] 25, 13;
să încinsă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 17, 39;
să încinse *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [2] 17, 39;
să încinseră *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 25, 13;
s-au încinsu *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 2, 4; [2] 2, 4;
se încinseră *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 2, 4;
vă încingeți *verb imperativ 2 pl.* [5] 3, 31; [6] 3, 31;

încleșta : (1640 URECHE) : v. I.: „zwängen, klemmen”; „se prendre”
s-au încleștat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 18, 9; [5] 18, 9;

înceace : (XVI sec. PS. H.) : adv.: „her”; „(du côté) de”
înceace *adv. de loc* [3] 14, 16; 14, 38; 15, 32; 17, 39; [6] 14, 32;

încolo : (XVI sec. CV²) : adv.: „hin”; „vers, le long de”
înceolea *adv. de loc* [1] 20, 37; [3] 14, 16; 17, 39;

încunjura : (XVI sec. PS. H.) : v. I.: „umkreisen”; „encercler”
au încungiurat *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 22, 6; [5] 22, 5; 22, 6; 24, 7; 24, 8;
au încunjurat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [6] 1, 9;
au încunjurat *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [3] 23, 1; [4] 24, 7; 24, 8;
încungiura *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 7, 16; [2] 7, 16; [3] 7, 16;
încungiurară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [5] 18, 15; 20, 15;
încunjurară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [4] 18, 15; 20, 15; [6] 18, 15; 20, 15; 22, 5; 24, 8;

încotro : (XVI sec. CV²) : adv.: „wohin”; „où, de quel côté”
încătrouă *adv. nehot.* [3] 14, 47; [6] 15, 20;
încătrovaș *adv. nehot.* [3] 14, 17;

încrede : (XVI sec. PS. H.) : v. III.: „auf jdn. vertrauen, jdm. vertrauen”; „se fier, avoir confiance”
să încredzu *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [2] 3, 21; 27, 12;
să încrezu *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 3, 21; 27, 12;

încredința : (XVI sec. CV²) : v. I.: „beständig sein”; „substiter”
să va încredința *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [4] 7, 16; [5] 7, 16;

încredințează *verb imperativ 2 sg.* [6] 7, 25;

încremeni : (1683 DOS. VS.) : v. IV.: „star werden, erstarren”; „être figé”

încremeniră *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [4] 4, 1; [5] 4, 1; [6] 4, 1;

încuia : (1551-1553 ES) : v. I.: „schließen”; „fermer”
au încuiat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [6] 18, 28;
încuie *verb imperativ 2 sg.* [6] 13, 17;
încuie *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 1, 5; [6] 13, 18;

încuiere : (1665-1672 Ms. 4389) : s. f.: „Schlösser”; „rédut”
încuierile *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [4] 22, 46; [5] 22, 46;

încuietoare : (1642 EUSTR. PRAV.) : s. f.: „Riegel”; „verrou”
încuietori *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [3] 23, 7;

îndatora : (1593 DIR) : v. I.: „leihen”; „céder”
ai îndatorit *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [2] 2, 20;

îndată : (1640 URECHE) : adv.: „gleich, sogleich”; „tout de suite”

îndată *adv. de timp* [3] 14, 19; [4] 3, 12; [6] 1, 11; 3, 12;

îndatăși *adv. de timp* [5] 3, 12;

îndărăt : (XVI sec. PS. H.) : adv.: „zurück”; „arrière”

îndărăt *adv. de loc* [3] 4, 17; 6, 7; 12, 21; [6] 2, 20; 2, 26; 18, 30;

îndărātu *adv. de loc* [3] 24, 9;

îndărătnic : (XVI sec. PS. H.) : adj.: „hinterlistigen”; „fourbe”
cel îndărătnic *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [4] 22, 27;

cel îndrăpnic *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [5] 22, 27;

îndărătnici : (XVI sec. PS. H.) : v. IV.: „eigensinnig, halsstarrig, hartnäckig, widerspenstig werden”; „réagir d'une manière fourbe”

îndărătnici-te-vei *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [4] 22, 27;

îndrăpnicite-te-vei *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [5] 22, 27;

înde : (XVI sec. PS. H.) : prep.: „nach”; „vers”

înde *prep.* [1] 20, 5; 30, 17; [2] 30, 17; [4] 1, 12; [5] 2, 13;

îndemînă : (1683-1686 Ms. 45) : adv.: „behaglich zumute”; „à l'aise”

îndemînă *adv.* [1] 19, 14; [2] 19, 14;

îndemna : (XVI sec. PS. SCH.) : v. I.: „bewegen, reisen”; „presser”

ai îndemnat *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [5] 12, 14;

îndemna *verb indicativ imperfect 3 sg.* [6] 13, 25;

îndemna *verb indicativ imperfect 3 pl.* [3] 28, 23;

îndemnînd *verb gerunziu* [5] 12, 14;

- va îndemna** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [5] 17, 16;
- îndoi** : (XVI sec. CV²) : v. IV.: „verdoppeln”: „faire donner trapper la deuxième fois”
au îndoît *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 20, 10; [5] 20, 10;
îndoi *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 20, 10;
voi îndoi *verb viitor I indicativ 1 sg.* [2] 26, 8;
voiu îndoi *verb viitor I indicativ 1 sg.* [1] 26, 8;
- îndoît** : (1581 PRL) : *num. mult.* *adj.*: „1. (ver) doppelt, 2. gebogen, gefaltet”: „1. doublé, 2. courbé, plié”
îndoît *num. mult.* [6] 24, 3;
îndoite *adj. calificativ gradul pozitiv neutru pl. nom. ac. neacc.* [5] 17, 28;
- îndrăci** : (XVI sec. CV²) : v. IV.: „besessen werden”: „se mettre en colère”
să îndrăcească *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [3] 21, 15;
- îndrăgi** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV.: „ihn lieb gewinnen”: „tomber amoureux”
au îndrăgit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 13, 15;
au îndrăgitu *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [5] 13, 15;
îndrăgise *verb indicativ mepl. 3 sg.* [6] 13, 15;
îndrăgit-am *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [6] 13, 4;
îndrăgi *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 18, 20; [2] 18, 20; [3] 18, 1; 18, 20; [6] 13, 1;
- îndrepta** : (XVI sec. CV²) : v. I.: „gerade richten”: „redresser”
direptară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 6, 11;
îndrepta-voiu *verb viitor I indicativ 1 sg.* [4] 7, 13;
îndreptară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [4] 19, 17;
îndreptară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [5] 19, 17;
să fie îndreptată *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [6] 7, 26;
să îndreptară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 6, 12;
să îndreptă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 18, 20; 18, 26;
să îndrepteze *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [3] 24, 13;
să îndreptezi *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [3] 28, 15;
să îndreptă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [2] 18, 20; 18, 26;
să îndreptară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [2] 6, 12;
va îndrepta *verb viitor I indicativ 3 sg.* [6] 22, 36;
va fi îndreptată *verb viitor I indicativ 3 sg.* [4] 7, 26;
va fi îndreptat *verb viitor I indicativ 3 sg.* [6] 7, 16;
va fi îndreptatu *verb viitor I indicativ 3 sg.* [4] 7, 16;
va fi îndreptat *verb viitor I indicativ 3 sg.* [5] 7, 16; 7, 26;
voi îndrepta *verb viitor I indicativ 1 sg.* [5] 7, 13; 15, 4;
voiu îndrepta *verb viitor I indicativ 1 sg.* [4] 15, 4;
- îndreptare** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Weisung”: „loi”
îndreptare *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 30, 25; [4] 19, 28; [6] 19, 27;
îndreptare *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [5] 19, 28;
- îndreptăciune** : (1683-1686 MS 45) : s. f.: „Weisung”: „loi”
îndreptăciune *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [2] 30, 25;
- îndupleca** : (XVI sec. PS. H.) : v. I.: „zum Nachgeben bewegwn”: „soumettre”
îndupleca-vei *verb viitor I indicativ 2 sg.* [4] 22, 40; [5] 22, 40;
- îndura** : (1564 CORESI MOLIT.) : v. I.: „erbarnt haben”: „prendre qqn. en pitié”
m-am îndurat *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 24, 11; [2] 24, 11;
s-au îndurat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 12, 6; 21, 7; [5] 12, 6;
să îndura *verb indicativ imperfect 3 sg.* [4] 18, 16; [5] 18, 16;
să îndură *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [5] 12, 4;
să te înduri *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [1] 15, 3;
se-au îndurat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [6] 12, 6;
se îndură *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 12, 4;
- îndurare** : (1633 GCR) : s. f.: „Mitleid, Erbarmen”: „pitié”
îndurările *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [4] 24, 14; [5] 24, 14;
- înfășura** : (1632 EUSTR. PRAV.) : v. I.: „(ein)wickeln”: „enrouler”
înfășurată *verb participiu sg. fem.* [3] 21, 9;
- înfierbînta** : (XVI sec. PS. H.) : v. I.: „anfeuern”: „chauffer”
se înfierbîntă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 11, 11;
- înfige** : (XVI sec. PS. H.) : v. III.: „(ein)stechen”: „enfoncer”
au înfipt *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 14, 27;
au înfipt *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 31, 10;
au înfiptu *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [2] 14, 27;
au înfiptu *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [2] 31, 10;
înfipse *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 18, 14; [5] 18, 14; [6] 18, 14;
înfiptă *verb participiu sg. fem.* [1] 26, 7; [2] 26, 7; [3] 26, 7;
se înfipse *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 17, 49;
- înfriçoşa** : (1561 CORESI TE²) : v. I.: „Furcht, Angst einjagen”: „efffrayer”
înfriçoşa-va *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 15, 29; [2] 15, 29;
să înfriçoşă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 28, 5; 28, 20; [2] 28, 5;
să înfriçoşe *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [2] 28, 20;
s-au înfriçoşat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 31, 4; [2] 31, 4; [4] 3, 11; [5] 3, 11;
se înfriçoşă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 28, 20; 28, 5; [6] 24, 10;
se înfriçoşară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 14, 15; 17, 11;
te înfriçoşaş *verb indicativ perfect simplu 2 sg.* [4] 1, 14;
te înfriçoşaşi *verb indicativ perfect simplu 2 sg.* [5] 1, 14;
voiu înfriçoşa *verb viitor I indicativ 1 sg.* [6] 17, 2;
- înfriinge** : (1577 CORESI. PS.⁵) : v. III.: „1. brechen, knicken, schlagen, 2. abbrechen, beenden”: „1. vaincre, 2. venir à bout”
a înfriinge *verb infinitiv prezent* [6] 2, 26;
ai înfriint *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [1] 12, 4;

- ai înfrîntu** verb *indicativ perfect compus* 2 sg. [2] 12, 4;
au înfrîntu verb *indicativ perfect compus* 3 sg. [4] 8, 9;
 [5] 8, 9;
înfrînce verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. [3] 4, 2; [4] 8, 1; [5] 8, 1;
înfrîneră verb *indicativ perfect simplu* 3 pl. [6] 2, 17;
înfrînt verb *participiu sg. masc.* [4] 3, 29;
înfrîntu verb *participiu sg. masc.* [5] 3, 29;
s-au înfrîntu verb *indicativ perfect compus* 3 sg. [2] 20, 34;
să înfrînsă verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. [1] 4, 2;
să înfrînce verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. [2] 4, 2;
- înfrîngere** : (1581 CORESI OMIL.) : s. f.: „Niederlage”; „défaite”
înfrîngere subst. *comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [4] 18, 7; [5] 18, 7; [6] 17, 9;
înfrîngerea subst. *comun fem. sg. nom. ac. acc.* [4] 17, 9; [5] 17, 9;
înfrîngeri subst. *comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [4] 22, 5; [5] 22, 5;
- înfrumuseța** : (1561 CORESI TE²) : v. I.: „verschönern, zieren, schmücken”; „embellir”
te înfrumusețași verb *indicativ perfect simplu* 2 sg. [5] 1, 26;
te înfrumusețaș verb *indicativ perfect simplu* 2 sg. [4] 1, 26;
- înfrumusețat** : (1561 CORESI TE²) : adj.: „verschönert, verziert, geschmückt”; „embelli”
înfrumusețati subst. *comun masc. pl. nom. ac. acc.* [5] 1, 23;
înfrumusețati adj. *calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom./ac. acc.* [6] 1, 23;
înfrumusețați adj. *calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom./ac. acc.* [4] 1, 23;
- înfrunța** : (1620 MOXA) : v. I.: „trotzen”; „affronter”
înfrunță verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. [3] 14, 42;
- îngădui** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. IV.: „warten”; „permettre, consentir”
îngăduște verb *imperativ* 2 sg. [3] 11, 3;
îngădui verb *imperativ* 2 sg. [3] 15, 16;
îngăduiaște verb *imperativ* 2 sg. [6] 5, 23;
îngăduiți verb *imperativ* 2 pl. [3] 14, 9;
să îngădui verb *conjunctiv prezent* 2 sg. [3] 20, 19;
va îngădui verb *viitor I indicativ* 3 sg. [1] 15, 29; [2] 15, 29; [3] 15, 29;
vom îngădui verb *viitor I indicativ* 1 pl. [3] 14, 9;
- înger** : (XVI sec. PS. H.) : s. m.: „Engel”; „ange”
înger subst. *comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [6] 24, 16;
îngerul subst. *comun masc. sg. nom./ac. acc.* [1] 29, 9; [4] 14, 17; 19, 27; 24, 16; 24, 16; 24, 17; [5] 14, 17; 19, 27; 24, 17; 24, 17; 24, 18; [6] 14, 17; 19, 26; 24, 15; 24, 15;
îngerului subst. *comun masc. sg. gen./dat. acc.* [4] 14, 20; 24, 16; [5] 14, 20; 24, 17; [6] 14, 20; 24, 15;
- îngineri** : (1683-1686 Ms. 45) : v. IV.: „zum Schwiegersohn machen”; „faire de qqn. son gendre”
a îngineri verb *infinitiv prezent* [2] 18, 23;
- îngrădire** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „1. Umzäumung; 2. Einschränkung”; „clôture, enclos”
îngrădire subst. *comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 22, 4; 22, 5; [2] 22, 4; 22, 5; [4] 5, 9; 5, 17; [5] 5, 9; 5, 17; [6] 5, 9; 5, 17;
îngrădirea subst. *comun fem. sg. nom. ac. acc.* [4] 5, 7; [5] 5, 7; [6] 5, 7;
- îngrăditură** : (1682 DOSOFTEI. VS.) : s. f.: „Einfriedung”; „clôture, enclos”
îngrăditură subst. *comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [4] 23, 14; [5] 23, 14; [6] 23, 14;
- îngrășa** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. I.: „1. mästen, 2. fett werden”; „(s')engraisser”
au îngrășat verb *indicativ perfect compus* 3 sg. [4] 22, 12; [5] 22, 12;
să îngrășat verb *conjunctiv prezent* 2 pl. [1] 2, 29;
- îngreca** : (1563 CORESI PRAXIU) : v. I.: „schwanger werden”; „procréer”
am îngrecat verb *indicativ perfect compus* 1 sg. [6] 11, 5;
îngreacă verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. [3] 1, 19; [6] 11, 5; 12, 24;
- îngreuia** : (1567 CORESI CAZ.) : v. I.: „be-, erschweren”; „alourdir”
a îngreuia verb *infinitiv prezent* [1] 3, 2; [2] 3, 2; [3] 3, 2;
au îngreuiat verb *indicativ perfect compus* 3 pl. [1] 6, 6; [2] 6, 6;
îngreuiati verb *indicativ prezent* 2 pl. [1] 6, 6; [2] 6, 6;
să ne îngreuiem verb *conjunctiv prezent* 1 pl. [4] 13, 25;
ne vom îngreuia verb *viitor I indicativ* 1 pl. [5] 13, 25;
să îngreuia verb *indicativ imperfect* 3 sg. [4] 14, 26; [5] 14, 26;
să îngreuiadză verb *indicativ prezent* 3 sg. [2] 31, 3;
să îngreuiază verb *indicativ prezent* 3 sg. [1] 31, 3;
să îngreueie verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. [1] 5, 6; [2] 5, 4;
se îngreueie verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. [2] 5, 6; [3] 5, 5; 31, 3;
- îngreuiere** : (1643 VARLAAM) : s. f.: „Beschweris”; „charge”
îngreuiere subst. *comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [6] 19, 35;
- îngrijat** : (1665-1672 Ms. 4389) : adj.: „besorgt”; „anxieux, soucieux”
îngrijati adj. *calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom. ac. neacc.* [6] 7, 10;
îngrijat foarte adj. *calificativ gradul superlativ masc. sg. nom./ac. neacc.* [3] 28, 15;
- îngrijii** : (cca 1600 DIR) : v. IV.: „besorgen, ausrüsten”; „se charger”
s-au îngrijat verb *indicativ perfect compus* 3 sg. [1] 10, 2;
să îngrijă verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. [1] 30, 6;
să îngrijii verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. [2] 30, 6;
- îngropa** : (XVI sec. PS. H.) : v. I.: „ein-, be-, vergraben”; „enterrer, enfouir, ensevelir”

- au îngropat** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 21, 14; [5] 21, 14;
- au îngropat** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 2, 4; 4, 12; [5] 2, 4; 4, 12; [6] 2, 4; 4, 12;
- ati îngropat** *verb indicativ perfect compus 2 pl.* [6] 2, 5;
- fu îngropat** *verb indicativ perfect simplu 3sg.* [6] 17, 23;
- îngropară** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 25, 1; 28, 3; 31, 13; [2] 25, 1; 28, 3; 31, 13; [3] 25, 1; 28, 3; 31, 13; [6] 2, 32; 3, 32; 21, 14;
- s-au îngropat** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 17, 23; [5] 17, 23;
- să îngrop** *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [6] 19, 36;
- îngropare** : (1551-1553 ES) : s. f. „Begräbnis”: „enterrement”
- îngropare** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 19, 13; 19, 16; [3] 19, 13; 19, 16;
- îngrozi** : (XVI sec. CV²) : v. IV.: „(sich) entsetzen”: „s'effrayer”, „s'effrayer”, „s'effrayer”
- îngrozi** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 22, 15;
- se îngrozi** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 28, 5;
- se îngroziră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 4, 7;
- se-au îngrozit** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 28, 21;
- va îngrozi** *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [3] 15, 29;
- îngust** : (1551-2 ES) : adj.: „schmal”: „étroit, serré”
- îngustu** *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [2] 13, 6;
- înjuga** : (1581 CORESI OMIL) : v. I.: „spannen”: „atteler”
- au înjugat** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 6, 10; [2] 6, 10;
- înjugară** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 6, 10;
- înjugăți** *verb imperativ 2 pl.* [1] 6, 7; [2] 6, 7; [3] 6, 7;
- înmărmuri** : (1675 MS.) : v. IV.: „starr werden, erstarren”: „consterner”
- mărmuri** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 25, 37;
- înmulți** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. IV.: „(sich) vermehren”: „accroître, multiplier”
- au înmulțit** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 22, 36; [5] 22, 36;
- înmulți** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 1, 12; [2] 1, 12;
- înmulțind** *verb gerunziu* [3] 1, 12;
- s-au înmulțit** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [2] 10, 2;
- să înmulțească** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [6] 14, 11; 24, 3;
- să înmulțiia** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 14, 19; [2] 14, 19;
- să înmulțiră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 7, 2; [2] 7, 2;
- să va înmulți** *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [4] 14, 11; [5] 14, 11;
- se înmulți** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 18, 8;
- se înmulțiia** *verb indicativ imperfect 3 pl.* [3] 14, 19;
- se înmulțiră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 5, 6; [3] 7, 2;
- se-au înmulțit** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [3] 25, 10;
- înmulțit** : (1698 CANT. DIV.) : adj.: „1. vervielfacht : 2. multipliziert”: „multiplié”
- înmulțit** *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom./ac. neacc.* [1] 25, 10; [2] 25, 10;
- înnoi** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. IV.: „erneuern”: „renouveler, refaire”
- să înnoim** *verb conjunctiv prezent 1 pl.* [1] 11, 14; [2] 11, 14; [3] 11, 13;
- înobăda** : (1665-1672 Ms. 4389) : v. I.: „in Ketten schliessen”: „mettre au fers”
- se-au înobădat** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [6] 3, 34;
- îns, -a** : (XVI sec. PS. H.) : pron. pers.: „er, sie”: „il, elle”
- îns** *pron. pers. 3 masc. sg. nom./ac. acc.* [2] 1, 27; 18, 28; [5] 15, 4;
- însa** *pron. pers. 3 fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 5, 2; 17, 49; 24, 4; 31, 4; [6] 7, 5; 12, 28; 17, 31; 17, 13; 17, 18; 23, 16; 24, 20;
- însele** *pron. pers. 3 fem. pl. nom./ac. acc.* [3] 31, 7; [4] 8, 4; [6] 8, 4; 24, 12;
- însu** *pron. pers. 3 masc. sg. nom./ac. acc.* [2] 1, 23; [5] 16, 8;
- însul** *pron. pers. 3 masc. sg. nom./ac. acc.* [2] 13, 8; 14, 2; 14, 52; 25, 37; [3] 6, 7; 25, 25; 25, 36; 25, 37; 28, 20; 29, 3; [5] 6, 7; 6, 10; 10, 1; 12, 23; 14, 3; 17, 6; 20, 21; [6] 2, 23; 7, 10; 11, 21; 11, 22; 14, 25; 22, 3;
- înși** *pron. pers. 3 fem. pl. nom./ac. acc.* [5] 21, 10;
- înșii** *pron. pers. 3 masc. pl. nom./ac. acc.* [2] 25, 15; [3] 10, 12; 14, 36; [5] 5, 23; 8, 2; 24, 1; [6] 14, 6; 23, 6; 24, 1;
- însul** *pron. pers. 3 masc. sg. nom./ac. acc.* [2] 18, 13;
- însă** : (XVI sec. PS. H.) : „indessen”: „pourtant”
- însă** *conjunctie subord.* [1] 1, 5; 8, 9; 12, 20; 12, 24; 18, 17; 21, 4; 25, 34; [2] 1, 5; 8, 9; 12, 20; 12, 23; 17, 32; 18, 17; 25, 34; [3] 8, 9; 25, 34; [4] 3, 13; [5] 3, 13; 12, 14; [6] 23, 19;
- înseta** : (XVI sec. PS. H.) : v. I.: „dürsten”: „avoir soif”
- însătat** *verb participiu sg. masc.* [4] 17, 29; [5] 17, 29;
- însetoșa** : (1665-1672 Ms. 4389) : v. I.: „dürsten”: „avoir soif”
- însetoșă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 23, 15;
- însorți** : (1683-1686 Ms. 45) : v. IV.: „durch Los bestimmen”: „gagner par sort”
- însorțiră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 14, 41;
- să însorțește** *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 10, 20; 10, 21; [2] 10, 21;
- să însorți** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 10, 21; [2] 10, 20; 10, 21;
- să însorțiră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [2] 14, 41;
- va însorți** *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [1] 14, 42; [2] 14, 42;
- înspăima** : (1688 BIBLIA) : v. I.: „erschrecken”: „s'effrayer”, „s'effrayer”
- să înspăimară** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 13, 7;

înspăimare : (1688 BIBLIA) : s. f.: „Erschrecken”: „le fait d'être saisi d'effroi”

înspăimare *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 14, 15;

înspăimînta : (1665-1672 Ms. 4389) : v. I.: „erschrecken”: „s'effrayer, s'épouvanter”

să spămîntă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [2] 28, 5; [5] 10, 19;

să spămîntară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [2] 7, 7; 12, 18; 17, 11; 17, 24; [3] 7, 7; 16, 4; [4] 10, 19; [5] 12, 18;

să se spămînteze *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [3] 17, 32;

să vă spămîntați *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [5] 13, 28;

înstropșit : (1683-1686 Ms. 45) : adj.: „wälzte”: „roulé”

înstropșit *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [5] 20, 12;

înstîlpi : (1688 BIBLIA) : v. IV.: „stellen”: „se présenter”

să înstîlpi *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 17, 16;

însuși : (XVI sec. PS. H.) : pron. întărire: „selbst”: „même”

însăși *adj. pron. de întărire 3 fem. sg. nom./ac.* [6] 21, 10;

însuș *adj. pron. de întărire 3 sg. masc. nom./ac.* [4] 17, 2;

însuși *adj. pron. de întărire 3 sg. masc. nom./ac.* [3] 15, 12; 19, 22; 25, 26; 28, 8; 29, 11; 30, 9; 31, 4; 31, 5; [6] 3, 32; 13, 35; 17, 10; 17, 24; 18, 19; 24, 14;

însiși *adj. pron. de întărire 3 pl. masc. nom./ac.* [6] 7, 10;

însuți : (XVI sec. PS. H.) : pron. întărire: „selber”: „même”

însuți *adj. pron. de întărire 2 sg. masc. nom./ac.* [3] 28, 9; [6] 24, 13;

însuți *pron. de întărire 2 masc. sg. nom./ac.* [6] 19, 7;

însivă *adj. pron. de întărire 2 pl. masc. nom./ac.* [3] 10, 19;

înșela : (XVI sec. PS. SCH.) : v. I.: „betrügen, hintergehen, täuschen”: „tromper, duper, tricher”

ai înșălat *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [3] 28, 12;

să înșale *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [5] 3, 25;

înșeptit : (1665-1672 Ms. 4389) : *adj./ num. mult.*: „siebenfach”: „sept fois”

înșăptit *num. mult.* [4] 12, 6;

înșăptită *adj. fem. sg. nom./ac. neacc.* [6] 12, 6;

înșeptită *adj. fem. sg. nom./ac. neacc.* [5] 12, 6;

înșeua : (1665-1672 Ms. 4389) : v. I.: „satteln”: „mettre en selle, seller”

înșală *verb imperativ 2 sg.* [5] 19, 26;

înșălează *verb imperativ 2 sg.* [4] 19, 26;

să înșălêze *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [6] 19, 26;

-ș înșălă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 17, 23;

-ș înșelă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [5] 17, 23;

întări : (XVI sec. PS. H.) : v. IV.: „(ver)stärken, kräftigen, befestigen”: „fortifier, renforcer”

ară fi întărit *verb cond.-opt. perfect 3 sg.* [3] 13, 13;

au întărit *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [3] 6, 6;

întărească-se *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 2, 7; [5] 2, 7;

întăresc *verb indicativ prezent 3 pl.* [3] 4, 7;

întărește *verb imperativ 2 sg.* [4] 11, 25; [5] 11, 25; [6] 11, 25;

întărește *verb indicativ prezent 3 sg.* [4] 22, 33; [5] 22, 33;

întărește-te *verb imperativ 2 sg.* [6] 1, 19;

întări *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 17, 50; 23, 16; [2] 17, 50; 23, 16; [6] 24, 4;

întărit-am *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 15, 13; [2] 15, 13;

întăritu-s-au *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 2, 1; [2] 2, 1;

întăritu-se-au *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 2, 1; [6] 11, 23;

întăriți *verb imperativ 2 pl.* [3] 6, 6;

întăriți-vă *verb imperativ 2 pl.* [1] 4, 9; [2] 4, 9;

mă voi întări *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [5] 22, 40;

să întărească *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 1, 23; [2] 1, 23;

să întări *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 19, 8; 30, 6; [2] 19, 8; 30, 7;

să întăriia *verb indicativ imperfect 3 sg.* [4] 3, 1; [5] 3, 1;

să ne întărim *verb conjunctiv prezent 1 pl.* [4] 10, 12; [5] 10, 12; [6] 10, 12;

să se întărească *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [6] 2, 7;

să va întări *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [4] 10, 11; [5] 10, 11;

să vor întări *verb viitor 1 indicativ 3 pl.* [4] 10, 11; 16, 21; [5] 10, 11; 16, 21;

s-au întărit *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 1, 23; 11, 23; 22, 18; [5] 1, 23; 11, 23; 22, 18;

se-au întărit *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [6] 22, 18;

se întărește *verb indicativ prezent 3 sg.* [3] 2, 8;

se întări *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 14, 47; 17, 50; 19, 8; 30, 7;

se întăriia *verb indicativ imperfect 3 sg.* [6] 3, 1;

se vor întări *verb viitor 1 indicativ 3 pl.* [6] 10, 11; 16, 21;

te vei întări *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [3] 20, 31;

vă întăriți *verb imperativ 2 pl.* [3] 4, 9;

vei întări *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [4] 22, 40;

veți întări *verb viitor 1 indicativ 2 pl.* [4] 23, 3;

veți întări *verb viitor 1 indicativ 2 pl.* [5] 23, 3;

vor întări *verb viitor 1 indicativ 3 pl.* [6] 10, 11;

întărire : (1665-1672 Ms. 4389) : s. f.: „Umwallung, Befestigung”: „fortification, redoute”

întărirea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 2, 32; [4] 22, 19; [6] 22, 2; 22, 19;

întăririlor *subst. comun fem. pl. gen./dat. acc.* [4] 20, 19;

întărit : (1563 CORESI PRAXIU) : adj.: „1. bekräftigt, bestärkt, 2. gestützt, angelehnt”: „1. affirmé, fortifié, renforcé, 2. appuyé”

celor întărit *adj. calificativ gradul superlativ masc. pl. gen./dat. acc.* [1] 4, 8; [2] 4, 8;

întărită *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 6, 18; [2] 6, 18;

întăritură : (1683-1686 Ms. 45) : s. f.: „Umwallung, Befestigung”: „fortification, redoute”

întăritura *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [2] 2, 32; [5] 22, 19;

întăriturilor *subst. comun fem. pl. gen./dat. acc.* [5] 20, 19;

- întărita** : (1688 BIBLIA) : v. I: „veristärken, kräftigen, befestigen”: „arriter, fächer”;
ai întăritat *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [4] 12, 14;
întăritindu *verb gerunziu* [4] 12, 14;
- întemeia** : (1665-1672 Ms. 4389) : v. I: „begründen, stützen”: „fonder”
întemeiat *verb participiu sg. masc.* [1] 26, 19; [2] 26, 19;
voiu întemeia *verb viitor I indicativ I sg.* [6] 7, 13;
- întinde** : (XVI sec. PS. H.) : v. III: „ausstrecken, sich erstrecken”: „s'étendre, tendre”
am întins *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [3] 14, 43;
au întins *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 6, 17; 16, 22;
au întinsu *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [5] 6, 17; 16, 22;
au tinsu *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 26, 9;
întinsă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 14, 27;
întinse *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 17, 49; [2] 14, 27; 17, 49; [3] 14, 27; [4] 6, 5; 6, 6; 6, 14; 15, 5; 17, 19; 24, 16; [5] 6, 6; 15, 5; 17, 19; 24, 17; [6] 6, 6; 24, 15;
întinse *verb participiu sg. fem.* [5] 6, 5; 6, 14; [6] 6, 5;
întinseră *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [6] 16, 22;
întinsese *verb indicativ mopt. 3 sg.* [6] 6, 17;
se tinsu *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 14, 23;
tindea *verb indicativ imperfect 3 sg.* [6] 15, 5;
tinse *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 14, 27;
voiu tinde *verb viitor I indicativ I sg.* [3] 24, 11;
- întins** : (1665-1672 Ms. 4389) : adj.: „ausgedehnt”: „étendu”
cèle întinse *adj. calificativ gradul pozitiv neutru pl. nom. ac. acc.* [6] 6, 14;
- întîi** : (XVI sec. PS. H.) : adv. adj./num.: „zuerst, erste(r)”: „premierement, premier”
întăi *adv. de timp* [2] 2, 16;
întîi *adv.* [3] 6, 7; 6, 10; 17, 13; [6] 4, 10;
întîi *adv. de timp* [3] 2, 16; 2, 29; [6] 17, 9;
întîi *num. ord. fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 14, 35;
întîiu *num. ord. masc. sg. nom. ac. acc.* [1] 2, 16;
întîiul *num. ord. masc. sg. nom. ac. acc.* [4] 23, 18;
mai întîi *adv. de timp* [6] 19, 41;
- întîlni** : (1581-1582 PO) : v. IV: „treffen, begegnen”: „rencontrer”
se întîlni *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 10, 10;
vei întâlni *verb viitor I indicativ 2 sg.* [3] 10, 5;
- întîmpina** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. I: „entgegengehen, -kommen, -treten”: „aller à la rencontre de”
au întîmpinat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 15, 2;
au tîmpinat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [2] 15, 2;
întîmpină *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 15, 2;
să tîmpinară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [4] 2, 12;
să tîmpine *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 22, 17;
să tîmpinară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [5] 2, 13;
să tîmpine *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [2] 22, 17;
se întîmpinară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [6] 2, 12; 2, 13;
tîmpină *verb imperativ 2 sg.* [1] 22, 18; [4] 1, 15;
tîmpină *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 25, 20; [4] 18, 9;
tîmpină *verb imperativ 2 sg.* [2] 22, 18; [5] 1, 15;
tîmpină *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [2] 25, 20; [5] 18, 9;
va tîmpina *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 28, 10;
va tîmpina *verb viitor I indicativ 3 sg.* [2] 28, 10;
vei tîmpina *verb viitor I indicativ 2 sg.* [1] 10, 5;
vei tîmpina *verb viitor I indicativ 2 sg.* [2] 10, 5;
- întîmpinare** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. f.: „Empfang, Entgegenkommen”: „réception, bienveillance”
întempinarea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 25, 34; [4] 10, 5; 16, 1;
întîmpinare *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 25, 32;
întîmpinarea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 13, 10; 13, 15; 15, 12; 17, 48; 23, 27; 25, 20; 30, 21; 30, 21; [3] 6, 13; 13, 10; 13, 15; 15, 12; 16, 4; 18, 6; 21, 1; 25, 32; 25, 34; [4] 5, 23; 6, 20; 15, 32; 19, 15; 19, 16; 19, 20; 19, 24; [6] 15, 32; 16, 1; 19, 15; 19, 16; 19, 23; 19, 24;
tempinarea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 21, 1;
tîmpinare *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [2] 25, 32;
tîmpinare *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [2] 13, 15;
tîmpinarea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 4, 1; 6, 13; 9, 14; 16, 4; 17, 48; 17, 55; 18, 6; 18, 6; [3] 9, 14; [4] 19, 25; [5] 16, 1; 19, 24;
tîmpinarea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [2] 4, 1; 6, 13; 9, 14; 13, 10; 15, 12; 16, 4; 17, 48; 17, 48; 17, 55; 18, 6; 18, 6; 21, 1; 23, 27; 25, 20; 25, 34; 30, 21; 30, 21; [5] 5, 23; 6, 20; 10, 5; 15, 32; 19, 15; 19, 16; 19, 20; 19, 25;
- întîmpla** : (XVI sec. CV²) : v. I: „sich ereignen”: „arriver, survenir”
să întîmplă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 14, 47; [2] 14, 47;
să se întîmple *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [6] 17, 16;
va să se întîmple *verb viitor I indicativ 3 sg.* [3] 27, 1;
- întîmplare** : (1581 CORESI OMIL.) : s. f.: „1. Unfall, 2. Zufall: „1. accident, 2. hasard”
o întîmplare *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 6, 9; [3] 6, 9;
o tîmplare *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [2] 6, 9;
tîmplare *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 20, 26; [2] 20, 26;
- întoarce** : (XVI sec. PS. H.) : v. III: „kehren, wenden, drehen”: „tourner, retourner, ramener”
a întoarce *verb infinitiv prezent* [5] 12, 23; [6] 19, 11; 19, 12;
a se întoarce *verb infinitiv prezent* [1] 10, 9;
ați întors *verb indicativ perfect compus 2 pl.* [1] 5, 10;
ați întorsu *verb indicativ perfect compus 2 pl.* [2] 5, 10;
au întors *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 15, 29;
au întors *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 25, 39; 30, 19; [3] 25, 39;
au întorsu *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [5] 15, 29;
au întorsu *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [2] 25, 39; 30, 19;

- întoarce** *verb imperativ 2 sg.* [1] 29, 4; [2] 29, 4; [3] 29, 4; [4] 14, 21; 15, 20; 15, 25; [5] 2, 22; 14, 21; 15, 20; 15, 25; [6] 15, 20; 15, 25;
- întoarce** *verb infinitiv prezent 1 sg.* [4] 12, 23;
- întoarce-te** *verb imperativ 2 sg.* [1] 3, 5; 3, 6; 3, 9; 22, 18; 26, 21; 29, 7; [2] 3, 5; 3, 6; 3, 9; 22, 18; 26, 21; 29, 7; [3] 3, 5; 22, 18; 26, 21; [4] 2, 22; 3, 16; 5, 23; 15, 19; 18, 30; 19, 14; [5] 3, 16; 15, 19; 18, 30; 19, 14; [6] 15, 19;
- întoarceți-vă** *verb imperativ 2 pl.* [6] 20, 1;
- întoarsără** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 31, 8;
- întoarse** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [4] 3, 26; [6] 15, 29;
- întoarse** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 15, 12; [2] 15, 12; [3] 30, 19; [4] 3, 27; 20, 12; [5] 3, 27; 20, 12;
- întoarseră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [2] 31, 9; [5] 3, 26; [6] 3, 26;
- întorcînd** *verb gerunziu* [5] 15, 8;
- întorcîndu** *verb gerunziu* [4] 15, 8;
- întorcîndu-se** *verb gerunziu* [3] 27, 9; [4] 11, 1; [5] 11, 1;
- întors-au** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 6, 20; [2] 6, 20; [3] 6, 20;
- întors-au** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 16, 8; [5] 16, 8; [6] 16, 8;
- mă voi întoarce** *verb viitor I indicativ 1 sg.* [2] 15, 26;
- mă voi întoarce** *verb viitor I indicativ 1 sg.* [1] 15, 26; [3] 15, 26; [4] 22, 38; [6] 22, 38;
- s-a întorsu** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [5] 1, 22;
- să întorcă** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 14, 26; 26, 23; [2] 14, 26; 26, 23; 29, 4; [4] 14, 13; [5] 14, 13; 19, 42;
- să întoarce** *verb indicativ prezent 3 sg.* [4] 17, 3; [5] 17, 3;
- să întoarce** *verb infinitiv prezent* [2] 10, 9;
- să întoarceți** *verb conjunctiv prezent 2 pl.* [3] 6, 7; [4] 19, 10; 19, 11; 19, 12; [5] 19, 10; 19, 11; 19, 12;
- să întoarsă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 17, 15; [4] 20, 22;
- să întoarse** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [4] 12, 31; [5] 12, 31; [6] 12, 31;
- să întoarse** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 3, 5; 15, 31; 17, 57; 22, 18; 24, 2; [2] 3, 5; 15, 31; 17, 15; 17, 57; 22, 18; 24, 2; [4] 1, 1; 2, 30; 3, 16; 3, 26; 6, 20; 10, 14; 11, 4; 14, 24; 18, 16; 18, 30; 19, 15; [5] 1, 1; 2, 30; 3, 16; 3, 26; 6, 20; 10, 14; 11, 4; 14, 24; 18, 16; 18, 30; 19, 15; 20, 22;
- să întoarseră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 6, 16; 14, 21; 25, 12; 25, 12; [2] 6, 16; 14, 21; 17, 53; 25, 12; 25, 12;
- să întorc** *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [3] 12, 3; [4] 3, 12; 19, 42; [6] 12, 23;
- să întorcea** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 18, 6; 27, 9; [2] 18, 6; 27, 9;
- să întorci** *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [6] 14, 24;
- să întorcu** *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [5] 3, 12;
- să ne întorcem** *verb conjunctiv prezent 1 pl.* [1] 9, 5; [2] 9, 5; [3] 9, 5;
- să să întorcă** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 18, 2; 30, 22; [2] 18, 2; 30, 22; [4] 2, 26; 14, 24; [5] 2, 26;
- să se întorcă** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 29, 4; [3] 18, 2; 30, 22; [6] 1, 22; 1, 22; 14, 13; 19, 36;
- să te întorci** *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [1] 16, 7; [2] 16, 7; [6] 19, 14;
- să va întoarce** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [2] 15, 29; [4] 12, 23; [5] 12, 23;
- să vă întoarceți** *verb conjunctiv prezent 2 pl.* [3] 23, 23; [4] 11, 15; [5] 11, 15; [6] 11, 15;
- să vrea întoarce** *verb condițional-optativ prezent 3 sg.* [1] 14, 47; [2] 14, 47;
- s-au întors** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 17, 20;
- s-au întors** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 15, 10; [4] 1, 22; 19, 39; 23, 10;
- s-au întorsu** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 4, 19; [2] 4, 19; 15, 10; [5] 17, 20;
- s-au întorsu** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 17, 30; [2] 17, 30; [5] 19, 39; 23, 10;
- se întoarce** *verb indicativ prezent 3 sg.* [6] 17, 3;
- se întoarsă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 26, 25;
- se întoarse** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 3, 5; 10, 9; 15, 12; 15, 31; 17, 15; 17, 30; 17, 57; 22, 18; 23, 28; 24, 2; [6] 1, 1; 2, 30; 3, 16; 3, 27; 6, 20; 8, 12; 10, 14; 11, 4; 12, 20; 14, 24; 19, 2; 19, 15; 20, 22;
- se întoarseră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 17, 53; [3] 4, 3; 4, 19; 6, 16; 14, 21; 14, 32; 17, 53; 18, 6; 25, 12; 25, 12; [6] 17, 20; 18, 16;
- se întorcea** *verb indicativ imperfect 3 pl.* [6] 23, 10;
- se întorcea** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 17, 35;
- se întorsese** *verb indicativ m.pt. 3 pl.* [3] 13, 16;
- se va întoarce** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 15, 29; [3] 15, 29; [6] 12, 23; 14, 14;
- se vrea întoarce** *verb condițional-optativ prezent 3 sg.* [3] 14, 47;
- se-au întors** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 15, 10;
- ș întoarsă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 14, 27;
- ș întoarse** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 15, 27; [2] 14, 27; 15, 27;
- și întoarse** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 14, 27; 15, 27;
- te întoarce** *verb imperativ 2 sg.* [1] 15, 25; 15, 30; [2] 15, 25; 15, 30; [3] 15, 25; 15, 30; 29, 7; [4] 15, 20; 15, 27; [5] 5, 23; 15, 20; 15, 27; [6] 3, 16; 15, 20; 15, 27;
- te veți întoarce** *verb viitor I indicativ 2 sg.* [4] 15, 34; [5] 15, 34; [6] 15, 34;
- va întoarce** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [4] 15, 8; 15, 25; 16, 12; [5] 15, 8; 15, 25; 16, 12; [6] 15, 8; 15, 25; 16, 3; 16, 12;
- vă întorceți** *verb indicativ prezent 2 pl.* [1] 7, 3;
- vă întoarceți** *verb imperativ 2 pl.* [1] 23, 23; [2] 23, 23;
- vă întoarceți** *verb indicativ prezent 2 pl.* [2] 7, 3; [6] 19, 10;
- vă veți întoarce** *verb viitor I indicativ 2 pl.* [4] 10, 5;
- vă veți întoarce** *verb viitor 2 indicativ 2 pl.* [6] 10, 5; [3] 7, 3;
- veți întoarce** *verb viitor I indicativ 2 pl.* [5] 10, 5;
- voi întoarce** *verb viitor I indicativ 1 sg.* [2] 12, 3; [5] 17, 3; 22, 38;
- voiu întoarce** *verb viitor I indicativ 1 sg.* [1] 12, 3; [4] 17, 3; [6] 3, 12; 17, 3;
- vor întoarce** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [4] 16, 3; [5] 16, 3;
- întorcere** : (XVI sec. CV²) : s. f. „Rück-, Wieder-, Heimkehr“; „action de tourner, retourner, renverser“
- întorcerea** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [6] 11, 1;

- întorta** : (1665-1672 Ms. 4389) : v. I.: „eigensinnig, halsstarrig, hartnäckig, widerspenstig werden”: „réagir d'une manière fourbe”
te întorta verb viitor 1 indicativ 2 sg. [6] 22, 26;
- între** : (1451 DERS) : prep. : „1. zwischen, unter, 2. vor”: „1. entre, parmi, 2. devant”
între prep. [1] 12, 5; [2] 11, 11; [3] 10, 10; 10, 11; 17, 3; 20, 3; 20, 3; 20, 23; 20, 23; 20, 42; 20, 42; 20, 42; 20, 42; 24, 13; 24, 13; 24, 16; 24, 16; 26, 13; [4] 16, 22; [5] 16, 22; 17, 4; [6] 3, 1; 3, 1; 3, 6; 3, 6; 18, 9; 18, 9; 18, 24; 19, 34; 19, 34; 21, 7; 21, 7; 21, 7; 23, 9; 23, 19;
- întreba** : (XVI sec. PS. H.) : v. I.: „fragen”: „demander”
a întreba verb infinitiv prezent [1] 9, 9; 22, 15; 23, 4; [2] 9, 9; 22, 15; 23, 4; [3] 9, 9; 10, 2; 22, 15; 23, 4;
ai întrebat verb indicativ perfect compus 2 sg. [3] 22, 13;
ar întreba verb cond.-opt. prezent 3 sg. [4] 16, 23;
ară fi fost întrebind verb prezumtiv perfect 3 sg. [6] 16, 23;
are întreba verb cond.-opt. prezent 3 sg. [5] 16, 23;
au întrebat verb indicativ perfect compus 3 sg. [1] 17, 22; [2] 17, 22; [3] 22, 10;
întreabă verb imperativ 2 sg. [1] 17, 56; 25, 8; [2] 17, 56; 25, 8; [3] 17, 56; 25, 8; [4] 20, 18; [5] 20, 18; [6] 20, 18;
întreabă verb indicativ prezent 3 sg. [3] 10, 2;
întreba verb indicativ imperfect 3 pl. [6] 20, 18;
întreba verb indicativ imperfect 3 sg. [1] 22, 10; [2] 22, 10;
întrebară verb indicativ perfect simplu 3 pl. [1] 30, 21; [2] 30, 21;
întrebați verb imperativ 2 pl. [1] 25, 5; [2] 25, 5;
întrebă verb indicativ perfect simplu 3 sg. [1] 10, 22; 14, 37; 19, 22; 23, 2; 28, 6; 30, 8; [2] 10, 22; 14, 37; 19, 22; 23, 2; 28, 6; 30, 8; [3] 10, 22; 14, 37; 17, 22; 19, 22; 23, 2; 28, 6; 30, 8; 30, 21; [4] 2, 1; 5, 19; 5, 23; 11, 7; [5] 2, 1; 5, 19; 5, 23; 11, 8; [6] 2, 1; 5, 19; 5, 23; 11, 7;
întrebi verb indicativ prezent 2 sg. [1] 28, 16; [2] 28, 16; [3] 28, 16;
întrebînd verb gerunziu [4] 20, 18; 20, 18; [5] 20, 18;
întrebîndu verb gerunziu [5] 20, 18;
s-au întrebat verb indicativ perfect compus 2 sg. [4] 20, 18;
să întrebe verb conjunctiv prezent 3 sg. [4] 8, 10; [5] 8, 10; [6] 8, 10;
să întrebi verb conjunctiv prezent 2 sg. [1] 22, 13; [2] 22, 13;
să întrebu verb conjunctiv prezent 2 sg. [5] 20, 18;
va întreba verb viitor 1 indicativ 3 sg. [3] 20, 6;
voi întreba verb viitor 1 indicativ 1 sg. [5] 14, 18;
voiu întreba verb viitor 1 indicativ 1 sg. [3] 28, 7; [4] 14, 18; [6] 14, 18;
vor întreba verb viitor 1 indicativ 3 pl. [1] 10, 4; [2] 10, 4; [3] 10, 4;
- întrece** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. III.: „überhollen”: „depasser”
au întrecut verb indicativ perfect compus 3 sg. [4] 18, 23; [5] 18, 23;
întrecu verb indicativ perfect simplu 3 sg. [6] 18, 23;
- întrei** : (1683-1686 Ms. 45) : v. IV.: „drei Tagen warten”: „attendre pendant trois jours”
ave întrei verb viitor 1 indicativ 2 sg. [1] 20, 18; [2] 20, 19;
voi întrei verb viitor 1 indicativ 1 sg. [2] 20, 20;
- voiu întrei** verb viitor 1 indicativ 1 sg. [1] 20, 20;
- întreit** : (1616 DIR) : num. mult.: „dreifach”: „trois fois”
întreitu num. mult. [2] 20, 12; [1] 20, 12;
- înrîsta** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. I.: „betrüben, traurig machen”: „rendre au devenir triste, s'affliger, s'attrister”
au înrîstat verb indicativ perfect compus 3 pl. [5] 22, 5;
înristă verb indicativ perfect simplu 3 sg. [6] 13, 21;
s-au înrîstat verb indicativ perfect compus 3 sg. [1] 20, 34; [2] 13, 7;
să înrîsta verb indicativ imperfect 3 sg. [1] 1, 6;
să înrîstară verb indicativ perfect simplu 3 pl. [1] 17, 11; [2] 14, 15; 17, 11;
să înristă verb indicativ perfect simplu 3 sg. [5] 18, 33;
să înristează verb indicativ prezent 3 sg. [4] 19, 2;
să se înristeze verb conjunctiv prezent 3 sg. [3] 17, 32;
se-au înrîstat verb indicativ perfect compus 3 sg. [3] 28, 21;
se înrîsta verb indicativ imperfect 3 sg. [3] 1, 6;
se înrîstară verb indicativ perfect simplu 3 pl. [3] 29, 4;
se înristă verb indicativ perfect simplu 3 sg. [3] 1, 18; 15, 11; 30, 6; [6] 6, 8; 18, 33;
- înristare** : (1563 CORESI PRAXIU) : s. f.: „Trauer”: „regret”
înristare subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc. [2] 14, 15; 14, 15;
înristarea subst. comun fem. sg. nom./ac. acc. [2] 11, 7;
înristăciunea subst. comun fem. sg. nom./ac. acc. [6] 22, 7;
- înristat** : (1620 MOXA) : adj.: „betrübt, taurig”: „attristé, affligé”
înristată adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. neacc. [1] 4, 13; [2] 4, 13;
- înristăciune** : (1635 EFTIMIE) : s. f.: „Betrübnis, Trauer”: „affliction, tristesse”
înristăciunea subst. comun fem. sg. nom./ac. acc. [6] 22, 7;
- întru** : (XVI sec. PS. H.) : prep.: „in, an, um”: „en, dans, à”
într- prep. 156x;
întru prep. 1094x;
- întuneca** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. I.: „verfinstern, verdunkeln, düstern; finster, dunkel werden”: „(s')assombrir, (s')enténébrer”
s-au întunecat verb indicativ perfect compus 3 pl. [1] 4, 15;
va întuneca verb viitor 1 indicativ 3 sg. [6] 23, 4;
- întunecat** : (XVI sec. PS. H.) : adj.: „finster, dunkel”: „sombre”
întunecat adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. acc. [3] 23, 14;
- întuneric** : (XVI sec. PS. H.) : s. n.: „Finsternis, Dunkel”: „ténébres, obscurité”
întunêrec subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc. [4] 1, 9; 22, 12; [5] 1, 9; 22, 12; [6] 22, 12;
întunêrecul subst. comun neutru sg. nom./ac. acc. [4] 22, 12; 22, 29; [5] 22, 12; 22, 29; [6] 22, 12;

- întunêricul** *subst. comun masc. sg. voc. acc.* [6] 22, 28;
untunêrec *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [6] 1, 9;
- înturna** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. I.: „kehren, wenden, drehen”: „tourner, retourner, ramener”
să înturnă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 23, 27;
 [2] 23, 27;
te întoarâ *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 23, 27;
- întârca** : (1581-1582 PO) : v. I.: „entwöhnen”: „sevrer”
au întârcat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 1, 23;
 [2] 1, 23;
întârca *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 1, 23; 1, 24;
va întârca *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [3] 1, 22; 1, 22;
vei întârca *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [1] 1, 23; [2] 1, 23; [3] 1, 23;
voi întârca *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [2] 1, 22;
voiu întârca *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [1] 1, 22;
- întelege** : (1521 NEACȘU) : v. III: „verstehen”: „comprendre”
am înteles *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [6] 18, 29;
înteleg *verb indicativ prezent 1 sg.* [3] 2, 23;
întelése *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 19, 21;
 23, 7; [6] 2, 4; 10, 5; 10, 7; 11, 22; 12, 19;
întelêseră *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 14, 22;
 [6] 5, 17;
veti întelêge *verb viitor 1 indicativ 2 pl.* [6] 15, 36;
voiu întelêge *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [3] 20, 9;
- întelegere** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „aufmerken”: „obéissance”
întelêgerea *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 15, 22; [2] 15, 22; [3] 15, 22;
- înteptește** : (1644 GCR) : adv.: „sagement”: „weise”
înteptește *adv. de mod poz.* [6] 20, 22;
- întepeciune** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Weisheit”: „sagesse”
întepeciune *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 18, 14;
întepeciunea *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 2, 9; [2] 2, 9; [3] 2, 9; [4] 14, 20; 20, 22; [5] 14, 20; [6] 14, 20;
- întept** : (1521 NEACȘU) : adj./s.: „Weise, Weiser”: „sage”
cel prea întept *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [3] 2, 9;
foarte întept *adj. calificativ gradul superlativ masc. sg. nom. ac. neacc.* [6] 13, 3;
înteaptă *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 25, 3; [4] 14, 2; 20, 16; [5] 20, 16; [6] 20, 16;
întept *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 16, 18; 18, 30; [3] 16, 18; [4] 14, 20; [6] 14, 20;
întept foarte *adj. calificativ gradul superlativ masc. sg. nom. ac. acc.* [4] 13, 3;
înteptu *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [2] 16, 18; 18, 30; [5] 14, 20;
înteptu foarte *adj. calificativ gradul superlativ masc. sg. nom. ac. neacc.* [5] 13, 4;
înteptul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [1] 2, 9; [2] 2, 9;
mai întept *adj. calificativ gradul comparativ masc. sg. nom. ac. neacc.* [3] 18, 30;
- o înteaptă** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [6] 14, 2;
- învălu** : (1561 CORESI TE²) : v. IV: „bedrängen”: „ameuter, souler contre”
se învălu *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 18, 9;
să învăluiecă *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [5] 14, 20;
să învăluiescu *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [4] 14, 20;
- învăluit** : (1581 CORESI OMIL.) : adj.: „gebogen, gefaltet”: „courbé, plié”
învăluite *adj. calificativ gradul pozitiv fem. pl. nom. ac. acc.* [4] 17, 28;
- învăpăia** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. I.: „entflammen”: „enflammer”
se învăpăie *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 22, 9;
- învăta** : (XVI sec. PS. H.) : v. I.: „1. lehren, 2. lernen”: „apprendre”
învătă *verb indicativ prezent 3 sg.* [4] 22, 35; [5] 22, 35;
învăta *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 3, 13;
învătați *verb imperativ 2 pl.* [3] 6, 2;
învătă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 14, 3;
învăfind *verb gerunziu* [6] 22, 34;
să învăț *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [3] 12, 23;
să învête *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 1, 18; [5] 1, 18; [6] 1, 18;
va învăta *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [6] 22, 35;
- învătat** : (1581 CORESI OMIL.) : adj.: „gewohnt”: „sage”
învătat *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 16, 18; [2] 16, 18;
- învățătură** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Lehre, Belehrung”: „enseignement, étude”
învățătura *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [6] 14, 19; 22, 35;
- învechi** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. IV: „alt werden, veralten”: „vieillir”
învechiră *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [6] 22, 45;
- înveli** : (1560-1 CORESI TE²) : v. IV: „um-, einhüllen”: „envelopper”
învălită *verb participiu sg. fem.* [1] 21, 9; [2] 21, 9;
- învia** : (XVI sec. PS. H.) : v. I.: „lebendig machen”: „ressusciter, faire vivre”
învie *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 2, 6; [2] 2, 6;
- învinge** : (XVI sec. PS. H.) : v. III: „besiegen”: „vaincre”
învinci *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 14, 42; [2] 14, 42; [4] 24, 4; [5] 24, 4;
- învîrteji** : (1620 MOXA) : v. IV: „zurückkehren, umkehren, wenden”: „(re)tourner”
învîrtejindu-să *verb gerunziu* [4] 8, 12; [5] 8, 13;
s-au învîrtejit *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 1, 22; [5] 1, 22;
te vei învîrteji *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [1] 10, 6; [2] 10, 6;

învîrtejire : (1665-1672 Ms. 4389) : s. f.: „Kreislauf“: „mouvement circulaire“

învîrtejierea *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 7, 17; [2] 7, 17; [3] 7, 17;

învrăjbi : (XVI sec. PS. H.) : v. IV.: „anfeyden“: „devenir ennemi“

vrăjbind *verb gerunziu* [2] 18, 29;

J

jacman : (1665-1672 Ms. 4389) : s. n.: „Beute“: „butin“

jacman *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [3] 14, 32; 15, 19;

jacmane *subst. comun neutru pl. nom. ac. neacc.* [3] 15, 21;

jacmanul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [3] 14, 30; 15, 12;

jacmanului *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [3] 15, 21;

jale : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Klage, Wehmut, Betrübniß“: „lamentation, douleur, affliction“

jale *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [4] 14, 2; 19, 2; [5] 14, 2; 19, 2; [6] 14, 2; 19, 2;

jalea *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [4] 11, 27; 11, 28; [5] 11, 28; [6] 11, 27;

jalnic : (1643 VARLAAM) : adj.: „trauernd, in Trauer“: „qui se lamente“

jalnică *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. neacc.* [6] 14, 2;

jecmăni : (1665-1672 Ms. 4389) : v. IV.: „plündern, rauben“: „ravir, piller“

să jăcmănim *verb conjunctiv prezent 1 pl.* [3] 14, 36;

jefui : (1600 DA) : v. IV.: „plündern, rauben“: „ravir, piller“

jăfuiesc *verb indicativ prezent 3 pl.* [3] 23, 1;

jefuiescu *verb indicativ prezent 3 pl.* [1] 23, 1; [2] 23, 1;

să jăhuim *verb conjunctiv prezent 1 pl.* [1] 14, 36;

să jecuum *verb conjunctiv prezent 1 pl.* [2] 14, 36;

jeli : (1563 CORESI PRAXIU) : v. IV.: „(be) klagen, (be) trauern“: „plaindre, déplorer“

jăli *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 11, 26;

jălind *verb gerunziu* [4] 14, 2;

jăluia *verb indicativ imperfect 3 sg.* [6] 13, 2;

jelind *verb gerunziu* [5] 14, 2;

jertfă : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Opfer“: „offrande“

a jirtva *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [2] 2, 29;

a jirtva *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [1] 2, 29;

järtva *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 1, 21; 1, 25; 2, 17; 2, 29; 2, 29; 15, 21; 20, 6; 20, 29; 26, 19; [6] 14, 17;

järtvă *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 20, 29; [3] 1, 3; 2, 13; 2, 19; 6, 15; 10, 8; 15, 15; 16, 2; 16, 3; 16, 5; [6] 6, 17; 15, 8;

järtve *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [3] 3, 14; 11, 14; [6] 6, 12;

järtvele *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [3] 15, 22; 15, 22; [6] 15, 12;

jirtva *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [2] 1, 21; 1, 25; 2, 17; 2, 19; 2, 29; 9, 13; 15, 22; 20, 6; 26, 19;

jirtvă *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [2] 2, 14; 6, 15; 9, 12; 16, 3; 16, 5; 20, 29; [5] 14, 17;

jirtve *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 10, 8; [2] 10, 8; 11, 15; 15, 22;

jirtvele *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [2] 3, 14; 25, 11; [5] 15, 12;

jirtva *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 1, 21; 1, 25; 2, 17; 2, 19; 2, 29; 9, 13; 15, 22; 20, 6; 26, 19; [3] 9, 13;

jirtvă *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 2, 14; 6, 15; 9, 12; 16, 3; 16, 5; [3] 9, 12; [4] 14, 17;

jirtve *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 11, 15; 15, 22; [3] 11, 15;

jirtvele *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [4] 15, 12;

jirtvile *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [1] 3, 14;

jertfelnic : (1570 CORESI LIT.) : s. n.: „Altar“: „autel“

jirtăvnic *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [2] 7, 17; 14, 35; 14, 35; [5] 24, 19; 24, 22; 24, 26; 24, 26;

jirtăvnic *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [1] 7, 17; 14, 35; 14, 35; [3] 7, 17; [4] 24, 18; 24, 21; 24, 25; 24, 25;

jirtăvnicul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [2] 2, 28; 2, 33;

jirtăvnicul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [1] 2, 28; 2, 33;

jertfi : (1581-1582 PO) : v. IV.: „opfern“: „sacrifier“

a jirtvui *verb infinitiv prezent* [2] 1, 3; 2, 19;

a jirtvui *verb infinitiv prezent* [1] 1, 3; 2, 19;

au jirtvuit *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [2] 6, 15; 11, 15;

au jirtvuit *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 6, 15; 11, 15; [3] 11, 15;

järtvuia *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 2, 16;

jirtvui *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [2] 1, 4;

jirtvuia *verb indicativ imperfect 3 sg.* [2] 2, 13; 2, 15; 2, 16;

jirtvuind *verb gerunziu* [5] 15, 12;

jirtvi *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 1, 4;

jirtvuia *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 2, 13; 2, 15; 2, 16;

jirtvuind *verb gerunziu* [4] 15, 12;

să järtvuiesc *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [3] 16, 5;

să jirtvuiască *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [2] 1, 21; 15, 15; 15, 21;

să jirtvuiescu *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [2] 10, 8; 16, 2; 16, 5;

să jirtvuiască *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 1, 21; 15, 15; 15, 21;

să jirtvuiesc *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [1] 10, 8; 16, 2;

să jirtvuiescu *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [1] 16, 5;

jertfire : (1665-1672 Ms. 4389) : s. f.: „Opfer“: „offrande“

järtvuirea *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 2, 15;

jidov : (XVI sec. CV²) : s. m.: „jüdisch, Jude“: „Juif“

- jidovii** *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [1] 13, 19; 17, 8; [2] 13, 19; 17, 8;
- jidovesc** : (1561 CORESI TE²) : *adj.*: „hebräisch, jüdisch“; „hébreux“
- jidovești** *adj. calificativ gradul pozitiv fem. pl. nom./ac. neacc.* [3] 30, 14;
- jiganie** : (1570 CORESI LIT.) : *s. f.*: „Tier“; „animal“
- jiganiile** *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [4] 21, 10; [5] 21, 10;
- jiganiilor** *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [1] 17, 44; [2] 17, 44; 17, 46;
- jilt** : (1563 CORESI PRAXIU) : *s. n.*: „Lehnstuhl“; „fauteuil“
- jătiu** *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [1] 1, 9; 4, 17; 28, 23; [3] 20, 25;
- jătul** *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [1] 20, 25;
- jeț** *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [2] 4, 17; 20, 25;
- jețiu** *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [1] 20, 25;
- jetu** *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [2] 1, 9; 28, 23;
- jetul** *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [2] 4, 13; 20, 25;
- jimblă** : (1501 DLRV) : *s. f.*: „Weizenbrot, Weißbrot“; „pain“
- jămnă** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 28, 22;
- jemnă** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [2] 28, 22;
- joc** : (1551-1553 ES) : *s. f.*: „Spiel“; „jeu“
- joc** *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [3] 17, 42; [6] 6, 16; 13, 22;
- jos** : (XVI sec. PS. H.) : *adv.*: „unten, hinunter“; „en bas, bas“
- jos** *adv. de loc* [3] 5, 3; 5, 3; 15, 17; 17, 49; 18, 23; 28, 20; [6] 2, 23; 12, 16; 13, 19; 13, 31; 14, 4; 14, 33;
- juca** : (XVI sec. PS. H.) *v. I*: „spielen“; „jouer“
- am jucat** *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [6] 6, 21;
- joacă** *verb indicativ prezent 3 pl.* [2] 18, 6; [4] 6, 20; [5] 6, 20; [6] 6, 20;
- joc** *verb indicativ prezent 1 sg.* [6] 6, 22;
- juca** *verb indicativ imperfect 3 pl.* [1] 18, 6; 18, 7; 21, 11; [2] 18, 7; 21, 11; [3] 18, 6; [4] 6, 21;
- jucind** *verb gerunziu 1* [1] 18, 6; [2] 18, 6; [4] 6, 5; 6, 16; [5] 6, 5; 6, 16; [6] 6, 5; 6, 16;
- să joace** *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [6] 2, 14;
- să să joace** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 2, 14; [5] 2, 14;
- voi juca** *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [5] 6, 21; 6, 21;
- voiu juca** *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [4] 6, 22;
- judeca** : (XVI sec. PS. H.) *v. I*: „richten, urteilen“; „juger“
- a judecat** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [6] 18, 19;
- au judecat** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 4, 18; 25, 39; [2] 4, 18; 25, 39; [3] 25, 39; [4] 18, 19; 18, 31; [5] 18, 19; 18, 32; [6] 18, 31;
- judeca** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 7, 6; 7, 15; 7, 16; 7, 17; [2] 7, 6; 7, 15; 7, 16; 7, 17; [3] 7, 6; 7, 15; 7, 16; 7, 17;
- judecă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 4, 18;
- judece** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 24, 16; [2] 24, 16; 24, 16;
- să judec** *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [6] 15, 4;
- să judece** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 8, 5; 8, 5; 24, 13; 24, 16; [2] 8, 5; 8, 6; 24, 13; [3] 8, 5; 8, 6; 24, 13; 24, 16; 24, 16;
- va judeca** *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [1] 2, 10; 8, 20; [2] 2, 10; 8, 20; [3] 2, 10; 8, 20;
- voi judeca** *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [2] 12, 7;
- voiu judeca** *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [1] 12, 7;
- judecată** : (XVI sec. PS. H.) : *s. f.*: „1. Gericht, 2. Urteil“; „1. jugement, 2. réflexion“
- judecata** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 24, 16; 25, 39; [3] 25, 39; [6] 15, 2;
- judecatã** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 2, 9; [3] 2, 9; 12, 7; 24, 16; [4] 8, 15; 12, 1; 15, 2; 15, 2; 15, 4; 15, 6; [5] 12, 1; 15, 2; 15, 6; [6] 8, 15; 12, 1; 15, 2; 15, 4; 15, 6;
- judecãțile** *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [4] 22, 23; [6] 22, 23;
- judecãtor** : (XVI sec. PS. H.) : *s. m.*: „Richter“; „juge“
- judecãtor** *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [2] 24, 16; [3] 24, 16; [5] 15, 4; [6] 15, 4;
- judecãtori** *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [1] 8, 1; 8, 2; [2] 8, 1; 8, 2; [3] 8, 1; 8, 2; [5] 7, 11; [6] 7, 11;
- judecãtoriu** *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 24, 16; [4] 7, 11; 15, 4;
- judet** : (XVI sec. PS. H.) : *s. n.*: „1. Gericht, 2. Urteil“; „1. jugement, 2. réflexion“
- judet** *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [2] 2, 9; [5] 8, 16; 15, 2; 15, 4;
- judetele** *subst. comun neutru pl. nom./ac. acc.* [5] 22, 23;
- judetul** *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [2] 24, 16; 25, 39;
- jug** : (XVI sec. PS. H.) : *s. n.*: „Joch“; „joug“
- jug** *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [1] 6, 7; [2] 6, 7;
- jugul** *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [3] 6, 7;
- jugurile** *subst. comun neutru pl. nom./ac. acc.* [6] 24, 21;
- jumãtate** : (1403 DERS) : *s. f.*: „Hälfte“; „moitié“
- jumãtate** *adv.* [4] 10, 4; [5] 10, 4;
- jumãtate** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [4] 10, 4; 18, 3; 19, 40; [5] 10, 4; 18, 3; 19, 40; [6] 10, 4; 10, 4; 18, 3; 19, 39;
- o jumãtate** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 14, 14;
- juncã** : (XVI sec. PS. H.) : *s. f.*: „Kälbin“; „génisse“
- juncã** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 28, 24; [2] 28, 24;
- o giuncã** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [2] 16, 2;
- o junice** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 16, 2;
- un junc** *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [1] 16, 2;
- jungheturã** : (1683 DOSOFTEI VS) : *s. f.*: „Genick“; „nucke“
- junghetura** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 4, 17;

- junghia** : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „abstechen, schlachten“; „juguler, abattre“
am junghiat verb *indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 25, 11;
au junghiat verb *indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 1, 25; 1, 25; 14, 32; 15, 33; [2] 1, 25; 1, 25; 14, 32; 15, 33;
fu junghiat verb *indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 1, 25;
junghie verb *imperativ 2 sg.* [1] 31, 4; [2] 31, 4; [3] 31, 4;
junghie verb *indicativ perfect simplu 3 sg.* [2] 28, 24; [3] 1, 4; 1, 25; 1, 25; 15, 33; 28, 24;
junghiea verb *indicativ imperfect 3 pl.* [3] 2, 13;
junghiea verb *indicativ imperfect 3 sg.* [1] 14, 34; [2] 14, 34;
junghia verb *indicativ imperfect 3 pl.* [3] 14, 32; 14, 34;
junghia verb *indicativ imperfect 3 sg.* [6] 15, 12;
junghiară verb *indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 6, 15; 11, 14; [6] 6, 13;
junghie verb *indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 28, 24;
să junghie verb *conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 14, 34; [2] 14, 34; [3] 1, 21; 2, 14; 14, 34;
să junghi verb *conjunctiv prezent 2 sg.* [3] 10, 8;
vor junghiea verb *viitor I indicativ 3 pl.* [1] 31, 4;
vor junghia verb *viitor I indicativ 3 pl.* [2] 31, 4;
- junghiere** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Opfer“: „offrande“
junghiere subst. *comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [4] 6, 13; [5] 6, 13;
junghierile subst. *comun fem. pl. nom./ac. acc.* [1] 25, 11;
- jura** : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „schwören“: „jurer“
a să jura verb *infinitiv prezent* [1] 20, 17; [2] 20, 17;
a se jura verb *infinitiv prezent* [3] 20, 17;
am jurat verb *indicativ perfect compus 1 pl.* [1] 20, 42; [2] 20, 42;
au fost jurind verb *indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 14, 27;
au fost jurindu verb *indicativ perfect compus 3 sg.* [2] 14, 27;
au jurat verb *indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 21, 2; [5] 21, 2;
au jurat verb *indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 14, 28; [2] 14, 28;
jură verb *indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 14, 24; 14, 27;
jură-te verb *imperativ 2 sg.* [1] 24, 22; 30, 15; [2] 24, 22; 30, 15; [3] 30, 15;
jurind verb *geruziu* [1] 14, 28; [2] 14, 28;
mă jur verb *indicativ prezent 1 sg.* [6] 19, 7;
m-am jurat verb *indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 3, 14; [2] 3, 14; [3] 3, 14; [4] 19, 7; [5] 19, 7;
ne-am jurat verb *indicativ perfect compus 1 pl.* [3] 20, 42;
să jură verb *indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 19, 6; 24, 23; 28, 10; [2] 19, 6; 24, 23; 28, 10; [4] 3, 35; 19, 23; [5] 3, 35; 19, 23;
să jurară verb *indicativ perfect simplu 3 pl.* [4] 21, 17; [5] 21, 17;
s-au jurat verb *indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 3, 9; [5] 3, 9;
se jură verb *indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 19, 6; 24, 23; 28, 10; 30, 16; [6] 3, 35; 19, 22;
se jurară verb *indicativ perfect simplu 3 pl.* [6] 21, 17;
se-au jurat verb *indicativ perfect compus 3 pl.* [6] 21, 2;
se-au jurat verb *indicativ perfect compus 3 sg.* [6] 3, 9;
te jură verb *imperativ 2 sg.* [3] 24, 22;
- jurat** : (1469 DERS) : adj: „geschworen“: „juré“
cei jurați subst. *comun masc. pl. nom. ac. acc.* [4] 15, 31;
- jurămînt** : (XVI sec. PS. H.) : s. n.: „Schwur, Eid“: „serment“
jurămînt subst. *comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [3] 14, 24; 14, 26;
jurămîntul subst. *comun neutru sg. nom./ac. acc.* [1] 14, 26; [2] 14, 26; [4] 21, 7; [5] 21, 7;

L

la : (1471 DERS) : prep.: „an, zu, bei, in, nach“: „à, en, près de, vers“;

la prep. 1970x;

lac : (XVI sec. PS. H.) : s. n.: „See“: „lac“

lacuri subst. *comun neutru pl. nom./ac. neacc.* [2] 13, 6;

lance : (1668-1670 HERODOT) : s. f.: „Lanze“: „lance“

lancea subst. *comun fem. sg. nom./ac. acc.* [2] 17, 7;

lanț : (XVI sec. CV²) : s. n.: „Kette“: „chaîne“

lanțujele subst. *comun neutru pl. nom./ac. acc.* [5] 8, 7;

lanțurile subst. *comun neutru pl. nom./ac. acc.* [4] 8, 7;

lapte : (1517 DERS) : s. n.: „Milch“: „lait“

a laptelui subst. *comun neutru sg. gen./dat. acc.* [1] 17, 18; [2] 17, 18;

lapte subst. *comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [3] 17, 18;

latură : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Seite“: „côté“

lature subst. *comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 20, 25; [6] 3, 27; 5, 9;

laturea subst. *comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 20, 25; [3] 6, 8; [4] 3, 27; [5] 3, 27; 16, 13; [6] 2, 29; 5, 20; 13, 34;

laturei subst. *comun fem. sg. gen./dat. acc.* [5] 23, 12;

laturi subst. *comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [3] 12, 20; 15, 6; 19, 10; [4] 2, 23; [5] 2, 23; [6] 5, 23; 20, 12; 22, 23; 24, 15;

laturi subst. *comun fem. sg. gen./dat. neacc.* [6] 23, 12;

laturii subst. *comun fem. sg. gen./dat. acc.* [4] 23, 12;

laturile subst. *comun fem. pl. nom./ac. acc.* [3] 30, 14; [6] 14, 30; 14, 30;

o lature subst. *comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 15, 6; 23, 26; [6] 23, 11;

laudă : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Lob“: „éloge“

laudă subst. *comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [6] 8, 12;

lavonitean : (1665-1672 Ms. 4389) : s. m.: „Saalboniter“: „de Shaalbôn“

lavoniteanul subst. *comun masc. sg. nom./ac. acc.* [6] 23, 32;

laț : (1563 CORESI PRAXIU) : s. n.: „Schlinge“: „piège“

laț subst. *comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [1] 28, 9;

lăcrima : (XVI sec. COD. VOR.²) : v. I: „tränen“: „pleurer“

lăcrămînd verb *geruziu* [3] 1, 10;

lămuri : (1668-1670 HERODOT) : v. IV.: „eläutern, klären“: „préciser“

lămurit verb participiu sg. masc. [4] 22, 31; [5] 22, 31;

lănțuros : (1683-1686 Ms. 45) : adj.: kettig“: „formé des chaînes“

lănțuhoasă adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. neacc. [2] 17, 5;

lănțuhoasă adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. neacc. [1] 17, 5;

lărghi : (XVI sec. PS. SCH.) : v. IV.: „erweitern, ausdehnen, ausbreiten“: „élargir, étendre“

lărghi-să verb conjunctiv prezent 3 sg. [2] 2, 1;

lărghi-se verb conjunctiv prezent 3 sg. [1] 2, 1;

lărghi-vei verb viitor I indicativ 2 sg. [4] 22, 37; [5] 22, 37; [6] 22, 36;

lărghitu-se-au verb indicativ perfect compus 3 sg. [3] 2, 1;

lărgime : (1581-1582 PO) : s. f.: „Weite“: „largeur“

lărgime subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc. [4] 22, 20; [5] 22, 20; [6] 22, 20;

lăsa : (XVI sec. PS. SCH.) : v. I: „lassen, verlassen“: „laisser, quitter, abandonner“:

ai lăsat verb indicativ perfect compus 2 sg. [1] 17, 28; [2] 17, 28;

am lăsat verb indicativ perfect compus 1 pl. [1] 12, 10; [2] 12, 10;

am lăsat verb indicativ perfect compus 1 sg. [3] 21, 2;

ară fi lăsatu verb cond.-opt. perfect 3 pl. [6] 2, 27;

au lăsat verb indicativ perfect compus 3 pl. [1] 2, 5; 8, 8; [2] 2, 5; 8, 8; [3] 8, 8;

au lăsat verb indicativ perfect compus 3 sg. [1] 30, 13; [3] 30, 13; [4] 8, 4; 16, 21; 20, 3; [5] 8, 4; 16, 21; 20, 3; [6] 3, 23; 16, 21;

fusêse lăsat verb indicativ mcpf. 3 sg. [6] 20, 3;

lasa verb indicativ imperfect 3 sg. [6] 21, 10;

lasă verb imperativ 2 sg. [1] 11, 3; 15, 16; [2] 11, 3; 15, 16; [3] 2, 16; 20, 29; [4] 15, 34; [5] 15, 34; [6] 15, 34;

lasă verb indicativ prezent 3 pl. [1] 31, 7; [2] 31, 7;

lăsa verb indicativ imperfect 3 sg. [3] 27, 9; 27, 11; [4] 17, 12;

lăsară verb indicativ perfect simplu 3 pl. [1] 2, 11; [2] 2, 11; [4] 5, 21; [5] 5, 21; [6] 5, 21;

lăsase verb indicativ mcpf. 3 sg. [6] 3, 22;

lăsaț verb imperativ 2 pl. [4] 16, 10; 16, 11;

lăsați verb imperativ 2 pl. [5] 16, 10; 16, 11; [6] 16, 10; 16, 11;

lăsă verb indicativ perfect simplu 3 sg. [1] 13, 8; 17, 20; [2] 13, 8; 17, 20; 30, 13; [3] 2, 11; 17, 20; 18, 2; 25, 13;

[4] 15, 16; [5] 15, 16; [6] 3, 21; 8, 4; 13, 27; 15, 16; 19, 38;

lăsînd verb gerunziu [1] 9, 5; [3] 9, 5;

lăsîndu verb gerunziu [2] 9, 5;

mă lăsam verb indicativ imperfect 1 sg. [3] 17, 35;

să lași verb conjunctiv prezent 2 sg. [3] 15, 3; 15, 3; [6] 13, 16;

să lăsați verb conjunctiv prezent 2 pl. [3] 6, 8;

să lăsăm verb conjunctiv prezent 1 pl. [1] 14, 36; [2] 14, 36;

se-au lasat verb indicativ perfect compus 3 sg. [3] 10, 2;

se lăsă verb indicativ perfect simplu 3 sg. [3] 23, 13; 31, 4;

vei lăsa verb viitor I indicativ 2 sg. [1] 10, 8; [2] 10, 8;

voi lăsa verb viitor I indicativ 1 sg. [2] 25, 22;

voiu lăsa verb viitor I indicativ 1 sg. [1] 25, 22; [3] 25, 22;

vom lăsa verb viitor I indicativ 1 pl. [3] 14, 36; [4] 17, 12; [6] 17, 12;

lăuda : (XVI sec. PS. SCH.) : v. I: „loben, rühmen, lobpreisen“: „louer, célébrer, glorifier“

laudă verb indicativ prezent 3 sg. [3] 2, 9;

laude verb conjunctiv prezent 3 sg. [3] 2, 9; 2, 9; 2, 9; 2, 9;

lăudat verb participiu sg. masc. [5] 14, 25;

lăudînd verb gerunziu [6] 22, 4;

lăudîndu verb gerunziu [5] 6, 16;

să laudă verb indicativ prezent 3 sg. [1] 2, 9; [2] 2, 9;

să laude verb conjunctiv prezent 3 sg. [1] 2, 9; [2] 2, 9; 2, 9; 2, 9; 2, 9;

se laude verb imperativ 2 sg. [1] 2, 9; 2, 9; 2, 9;

vă lăudaț verb imperativ 2 pl. [1] 2, 3;

vă lăudați verb imperativ 2 pl. [2] 2, 3; [3] 2, 3;

lăudat : (1492 DERS) : adj.: „gelobt, geprisen“: „glorifié, honoré“

lăudat adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc. [5] 22, 4;

lăudat foarte adj. calificativ gradul superlativ masc. sg. nom./ac. neacc. [4] 14, 25; 22, 4;

mai lăudat adj. calificativ gradul comparativ neutru sg. nom./ac. neacc. [3] 18, 30;

lăută : (1550 HC) : s. f.: „Laute“: „luth“

alăuta subst. comun fem. sg. nom./ac. acc. [1] 16, 16; 16, 23; [2] 16, 16; 16, 23;

alăută subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc. [2] 16, 16;

alăute subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc. [1] 10, 5; [2] 10, 5; [4] 6, 5; [5] 6, 5; [6] 6, 5;

lăuta subst. comun fem. sg. nom./ac. acc. [4] 6, 16;

lăută subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc. [1] 16, 16;

lăute subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc. [3] 10, 5;

lătui : (1703 GCD) : v. IV.: „mit einer Schlinge binden“: „mettre à la chaîne“

lătuiеști verb indicativ prezent 2 sg. [2] 28, 9;

leafă : (1569) : s. f.: „Sold“: „solde“

leafă subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc. [6] 10, 6;

lega : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „1. zusammen-, an-, festbinden, -knüpfen, 2. fesseln“: „1. lier, faire nouer, 2. ligoter“

fi-va legat verb viitor I indicativ 3 sg. [3] 25, 29;

legi verb indicativ prezent 2 sg. [1] 24, 12; [2] 24, 12;

s-au legat verb indicativ perfect compus 3 pl. [4] 3, 34; [5] 3, 34;

să legă verb indicativ perfect simplu 3 sg. [1] 18, 1; [2] 18, 1;

se-au legat verb indicativ perfect compus 3 pl. [6] 3, 34;

va fi legat verb viitor I indicativ 3 sg. [1] 25, 29; [2] 25, 29;

legat : (XVI sec. CV²) : adj.: „gebunden“: „lié“

- să lipsască** verb conjunctiv prezent 3 sg. [5] 3, 29;
să lipsească verb conjunctiv prezent 3 sg. [4] 3, 29; [6] 3, 29;
va lipsi verb viitor I indicativ 3 sg. [3] 15, 29;
- lipsit** : (XVIII sec. NECULCE L.) : adj.: „entblößt”: „privé”
lipsiți adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom./ac. neacc. [6] 17, 29;
- lână** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Wolle”: „laine”
lână subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc. [3] 2, 18;
- lingă** : (XVI sec. PS. H.) : prep.: „neben, bei”: „près de, à côté”
lingă prep. 75x;
- loc** : (XVI sec. PS. H.) : s. n.: „Ort, Stelle, Platz, Stätte”: „lieu, endroit, place”
loc subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc. [1] 9, 22; 22, 23; 27, 5; [2] 9, 22; 22, 23; 27, 5; [3] 5, 3; 9, 22; 12, 8; 22, 23; 23, 28; 27, 5; 30, 2; [4] 7, 10; [5] 7, 10; [6] 4, 10; 5, 6; 5, 20; 6, 8; 7, 10; 10, 15; 17, 18; 24, 21;
locul subst. comun neutru sg. nom./ac. acc. 97x;
locului subst. comun neutru sg. gen. dat. acc. [4] 2, 16; 5, 20; [5] 2, 16; 5, 20; [6] 2, 16;
locuri subst. comun neutru pl. nom./ac. neacc. [4] 17, 9; 17, 12; [5] 17, 9; 17, 12;
locurile subst. comun neutru pl. nom./ac. acc. [1] 23, 23; 30, 31; [2] 23, 23; 30, 31; [3] 23, 23; 24, 23; 30, 31; [6] 7, 7;
un loc subst. comun neutru sg. nom./ac. acc. [1] 11, 11; 22, 8; [2] 11, 11; 22, 8; [3] 11, 11; 21, 2; [4] 10, 15; 17, 9; 21, 9; [5] 10, 15; 17, 9; 21, 9; [6] 17, 9; 17, 12;
- locaș** : (1509 DERS) : s. n.: „1. Wohnung, Wohnsitz, 2. Gebiet”: „1. demeure, domicile, 2. territoire”
lăcașul subst. comun neutru sg. nom./ac. acc. [1] 4, 10; 13, 2; [2] 4, 10; 13, 2; [3] 10, 5; [4] 19, 8; [5] 19, 8;
lăcașuri subst. comun neutru pl. nom./ac. neacc. [5] 7, 23;
lăcașurile subst. comun neutru pl. nom./ac. acc. [4] 20, 1; 20, 22; [5] 20, 1; 20, 22; [6] 20, 1;
- locui** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „1. (be)wohnen, 2. ansiedeln”: „1. habiter, 2. établir”
a lăcui verb infinitiv prezent [6] 2, 3; [4] 7, 5;
am lăcuit verb indicativ perfect compus I sg. [4] 7, 6; [5] 7, 6; [6] 7, 6;
ați lăcuit verb indicativ perfect compus 2 pl. [3] 12, 11;
au lăcuit verb indicativ perfect compus 3 sg. [1] 12, 8; [2] 12, 8;
era lăcuit verb indicativ imperfect 3 sg. [1] 27, 8; [2] 27, 8;
lăcui verb infinitiv prezent [3] 27, 5;
lăcui verb indicativ perfect simplu 3 sg. [3] 27, 3;
lăcuia verb indicativ imperfect 3 pl. [1] 22, 4; 23, 5; [2] 22, 4; 23, 5; [3] 6, 20; 31, 11; [4] 2, 3; [5] 2, 3; [6] 4, 3; 5, 6;
lăcuia verb indicativ imperfect 3 sg. [4] 5, 6; 9, 13; 15, 8; 19, 32; [5] 5, 6; 9, 13; 15, 8; 19, 32; [6] 9, 13; 19, 32;
lăcuiesc verb indicativ prezent I sg. [6] 7, 2;
lăcuiescu verb indicativ prezent I sg. [4] 7, 2; [5] 7, 2;
lăcuiesc verb indicativ prezent 3 pl. [1] 6, 20; 31, 7; [3] 23, 11; [6] 11, 11; 11, 11;
- lăcuiescu** verb indicativ prezent 3 pl. [1] 31, 11; [2] 6, 20; 31, 7; 31, 11; [4] 11, 11; [5] 11, 11 **lăcuiеște** verb imp. 2 sg. [4] 15, 19; [5] 15, 19;
lăcui verb indicativ perfect simplu 3 pl. [3] 22, 4; 31, 7;
lăcuit verb indicativ prezent 2 pl. [1] 12, 11;
lăcuiți verb indicativ prezent 2 pl. [2] 12, 11;
să lăcuiesc verb conjunctiv prezent I sg. [3] 26, 19; 27, 5;
să lăcuiescu verb conjunctiv prezent I sg. [5] 7, 5;
va lăcui verb viitor I indicativ sg. [3] 1, 22;
vor lăcui verb viitor I indicativ 3 pl. [6] 7, 10;
- locuință** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. f.: „Familie”: „famille”
lăcuința subst. comun fem. sg. nom./ac. acc. [4] 9, 12; [5] 9, 12; [6] 9, 12;
- logofăt** : (1398 DERS) : s. m.: „Kanz”: „logothète”
logofăt subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc. [4] 20, 25; [5] 20, 25; [6] 8, 17; 20, 25;
logofătul subst. comun masc. sg. nom./ac. acc. [4] 8, 17; [5] 8, 17;
- lovi** : (1551-1553 ES) : v. IV: „1. angreifen, überfallen, 2. schlagen”: „1. attaquer, essaillir, envahir, 2. battre, frapper”
a lovirea verb infinitiv prezent [2] 17, 57;
ai lovit verb indicativ perfect compus 2 sg. [4] 18, 11; [5] 18, 11;
am lovit verb indicativ perfect compus I pl. [1] 30, 14; [2] 30, 14;
am lovit verb indicativ perfect compus I sg. [1] 17, 35; [2] 17, 35;
ați lovit verb indicativ perfect compus 2 pl. [1] 27, 10; [2] 27, 10;
au lovit verb indicativ perfect compus 3 sg. [1] 4, 3; 5, 9; 5, 9; 6, 19; 13, 3; 13, 4; 18, 7; 22, 19; 29, 5; [2] 5, 9; 5, 9; 6, 19; 13, 3; 13, 4; 18, 7; 22, 19; 29, 5; [4] 8, 10; 8, 12; 11, 21; 11, 22; 14, 6; 14, 7; 21, 18; 21, 19; 21, 21; 23, 10; 23, 20; 23, 21; [5] 8, 10; 8, 13; 11, 22; 11, 23; 14, 6; 14, 7; 21, 18; 21, 19; 21, 21; 23, 10; 23, 20; 23, 21; [6] 11, 21; 11, 22; 23, 20;
au lovit verb indicativ perfect compus 3 pl. [1] 7, 11; 14, 14; [2] 7, 11; 14, 14; [3] 7, 11; [4] 21, 12; [5] 21, 12;
lovеște verb indicativ prezent 3 sg. [4] 5, 8;
lovi verb indicativ perfect simplu 3 sg. 68x;
loviia verb indicativ imperfect 3 sg. [4] 24, 17;
loviia verb indicativ imperfect 3 pl. [1] 27, 8; [2] 27, 8;
loviră verb indicativ perfect simplu 3 pl. [2] 14, 13; [4] 4, 7; 18, 15; [5] 4, 7; 18, 15;
loviț verb imp. 2 pl. [4] 13, 28;
loviți verb imp. 2 pl. [5] 13, 28;
lovit-au verb indicativ perfect compus 3 sg. [4] 13, 30; [5] 13, 30;
lovi-voi verb viitor I indicativ I sg. [2] 18, 11;
lovi-voiu verb viitor I indicativ I sg. [1] 18, 11; [3] 18, 11;
să lovăsc verb conjunctiv prezent I sg. [1] 26, 8;
să lovăscu verb conjunctiv prezent I sg. [2] 26, 8; [5] 2, 22;
să lovescu verb conjunctiv prezent I sg. [4] 2, 22;
să lovască verb conjunctiv prezent 3 sg. [2] 19, 10; [4] 21, 2; [5] 21, 2; 21, 16;
să lovească verb conjunctiv prezent 3 sg. [1] 19, 10; [3] 19, 10; [4] 21, 16;

- sa se lovească *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 7, 20;
- sa loveară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 2, 12;
- se loveară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 4, 2, 4;
- va lovi *verb viitor I indicativ 3 sg.* [2] 19, 10, 2, 26, 10, 1, 4, 5, 8, 4;
- vei lovi *verb viitor I indicativ 2 sg.* [2] 5, 3, 23, 2, 12, 1, 24, 7;
- voi lovi *verb viitor I indicativ 1 pl.* [2] 7, 36, 23, 2;
- voiu lovi *verb viitor I indicativ 1 sg.* [2] 7, 36, 23, 2;
- lovitură *substantiv feminin singular* „Schlag” „coup”
 lovitură *substantiv feminin singular* [1] 14, 14;
 lovituri *substantiv feminin plural* [2] 14, 14;
- lua *XXVI sec. PS II (v. I. „Schlag” „aprendre”*
 ai luat *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [1] 12, 4; [2] 12, 4, 3, 12, 4, 4, 12, 9, 12, 10, 15, 12, 9, 12, 10, 16] 12, 9, 12, 10;
- am luat *verb indicativ perfect compus 1 pl.* [3] 30, 22, 3, 12, 17;
- am luat *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 12, 3; 12, 3, 12, 3, 21, 8, 24, 12, 12, 12, 3, 12, 3, 12, 3, 21, 8; 13, 12, 13, 10, 18, 12, 3, 21, 8, 24, 12, 14] 1, 10, 3, 14; 2, 27, 8, 1, 10, 8, 1, 12, 27, 6, 1, 10, 3, 14, 7, 8;
- au luat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 4, 20, 9, 17, 21, 21, 4, 32, 15, 21, 16, 13, 24, 6, 25, 43, [2] 4, 20, 9, 22, 12, 22, 14, 32, 15, 21, 16, 13, 24, 6, 25, 43; [3] 12, 11, 15, 28, 17, 37, 24, 6, 4, 8, 4, 8, 8, 10, 4, 12, 26, 12, 30, 14, 2, 18, 18, 20, 3, 21, 8, 22, 17, 15] 8, 4, 8, 8, 10, 4, 12, 26; 12, 30, 14, 2, 18, 18, 20, 3, 21, 8, 22, 17; [6] 12, 4; 22, 17;
- au luat *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 5, 2, 6, 10, 7, 4, 7, 14, 21, 6, 30, 16, 30, 18, 30, 19; [2] 4, 11; 5, 2, 6, 10, 7, 14, 7, 14, 21, 6, 30, 16, 30, 18, 30, 19; [3] 7, 14, 7, 4, 15, 21;
- fu luat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 4, 21; 4, 22;
- fusese luat *verb indicativ perfect 3 pl.* [3] 30, 19;
- ia *verb viitor 2 sg.* [2] 2, 9, 16, 2, 9, 3, 16, 11; 17, 17; 20, 2, 21, 9, 21, 9, 25, 27, 26, 11, 12, 2, 16, 9, 3, 16, 2, 16, 11; 7, 17, 20, 21, 21, 9, 25, 27, 26, 11, 13, 1, 14, 9, 3, 16, 2, 17, 17, 20, 21, 21, 9, 25, 27, 26, 11, 14, 2, 21, 12, 28, 20, 6; [5] 2, 21, 12, 28, 20, 6, 6, 2, 21, 12, 28, 20, 6, 24, 10, 24, 15;
- iau *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 20, 22; [5] 20, 22; 6, 17, 8;
- lua *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 2, 14, 16, 23, 17, 34, 27, 9, 12, 2, 14, 16, 23, 17, 34, 27, 9; [3] 2, 14, 27, 9;
- lua *verb indicativ prezent 3 pl.* [1] 8, 3, 12] 8, 3;
- luară *verb indicativ prezent simplu 3 pl.* [1] 5, 11, 17, 31, 7, 39, 3, 1, 2, 31, 13, 1, 5, 11, 17, 31, 17, 39, 31, 12, 31, 3, 1, 3, 4, 4, 4, 11, 5, 1, 5, 2, 14, 32, 17, 31, 17, 39, 30, 1, 3, 1, 2, 31, 3, 1, 4, 4, 7, 5, 2, 1, 23, 1, 1, 5, 4, 7, 5, 21, 23, 18, 1, 2, 32, 4, 7, 6, 3, 4, 3;
- luase *verb indicativ perfect 3 sg.* [3] 15, 12, 30, 26, 30, 18;
- luat-am *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [3] 12, 3;
- luat-au *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [6] 12, 13;
- luati *verb viitor I indicativ 2 pl.* [2] 7, 9, 7;
- luatu-am *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [2] 7, 8;
- lua-veiu *verb viitor I indicativ 1 sg.* [3] 25, 11;
- luă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 10, 1, [2] 7, 9, 7, 12, 10, 1, 10, 23, 11, 7, 16, 20, 17, 20, 17, 40, 17, 49, 17, 51, 17, 51, 17, 54, 17, 57, 18, 2, 19, 13, 23, 5, 24, 3, 24, 6, 25, 18, 25, 35, 26, 12, 28, 3, 28, 24, 30, 18, 30, 20, 31, 4, [5] 3, 15, 5, 7, 5, 13, 8, 7, 8, 8, 9, 5, 11, 5, 11, 6, 12, 4, 12, 29, 13, 8, 13, 9, 13, 10, 13, 19, 17, 19, 18, 11, 18, 17, 21, 10, 21, 11, 21, 12;
- luînd *verb geronziu* [3] 11, 7, [4] 4, 7, [6] 18, 14, 23, 16;
- luîndu *verb geronziu* [5] 4, 7, 18, 18;
- luîndu-se *verb geronziu* [1] 4, 22, [2] 4, 22;
- luo *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 7, 9; 7, 12, 10, 23, 11, 7, 16, 20, 17, 20, 17, 40, 17, 49, 17, 51, 17, 51, 17, 54, 17, 57, 18, 2, 19, 13, 23, 5, 24, 3, 24, 6, 25, 18, 25, 35, 26, 12, 28, 24, 30, 18, 30, 20, 31, 4, [3] 7, 9; 7, 12, [4] 2, 8, 3, 15, 5, 7, 5, 13, 8, 1, 8, 7, 8, 8, 9, 5, 11, 4, 11, 5, 12, 4, 12, 29, 13, 8, 13, 9, 13, 10, 13, 19, 17, 19, 18, 14, 18, 17, 21, 10, 21, 12, [5] 2, 8; 8, 1;
- luoa *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 16, 23; 17, 34;
- luoa *verb indicativ imperfect 3 pl.* [3] 8, 3;
- luoară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 23, 5;
- luoă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 9, 22; 10, 1; 16, 13; 16, 20, 17, 20; 17, 40; 17, 49; 17, 54; 17, 57, 18, 2, 19, 13; 20, 33; 24, 3; 24, 6; 25, 18; 25, 35; 25, 43; 26, 12, 28, 24; 30, 18; 30, 20; 31, 4; [6] 2, 8; 2, 19, 3, 15; 4, 4; 5, 7, 5, 13; 6, 12; 8, 1, 8, 4; 8, 7; 8, 7; 8, 8; 9, 5; 12, 26; 12, 29; 12, 30; 13, 8; 13, 10; 13, 19; 14, 2; 17, 19; 18, 17; 20, 3; 21, 8; 21, 10; 21, 12; 21, 13; 24, 24;
- s-au luat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 4, 11; 4, 16; 4, 19; [2] 4, 16; 4, 19;
- să ia *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [1] 9, 11; 19, 14, 19, 20; [2] 9, 11; 19, 14; 19, 20; [6] 14, 16;
- să ia *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 25, 21; 25, 39; 25, 40; 26, 22; 30, 22; [2] 25, 39; 25, 40; 26, 22; 30, 22; [3] 12, 22; 17, 37; 25, 40; 26, 22; 30, 22; [4] 12, 4; 19, 30; 20, 22; 24, 22; [5] 12, 4; 19, 30; 20, 22; 24, 22; [6] 12, 4; 19, 30; 24, 22;
- să iai *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [3] 20, 15; 24, 12;
- să iau *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [2] 25, 21; [3] 17, 46; 25, 21; 25, 39; [4] 3, 10; 12, 28; [5] 3, 10; 12, 28; [6] 12, 28;
- să iei *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [1] 24, 12; [2] 24, 12; [3] 10, 4;
- să luăm *verb conjunctiv prezent 1 pl.* [2] 4, 3;
- să luați *verb conjunctiv prezent 2 pl.* [3] 6, 8; 6, 9;
- să luoăm *verb conjunctiv prezent 1 pl.* [3] 4, 3;
- să luom *verb conjunctiv prezent 1 pl.* [1] 4, 3;
- se-au luat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 4, 16; 4, 19; 4, 21;
- se va lua *verb viitor I indicativ 3 sg.* [6] 3, 10;
- va lua *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 8, 11; 8, 13; 8, 14; 8, 16; [2] 8, 11; 8, 13; 8, 14; 8, 16; [3] 8, 11; 8, 13; 8, 14; 8, 16; 17, 26; 28, 17; [4] 14, 14; 17, 13; [5] 14, 14; 17, 13; [6] 14, 14;
- vei lua *verb viitor I indicativ 2 sg.* [1] 10, 4; 21, 9; [2] 10, 4; 21, 9; [3] 2, 16; [6] 22, 48;
- vei lua *verb viitor I indicativ 1 sg.* [1] 6, 8; [2] 6, 8;
- voi lua *verb viitor I indicativ 1 sg.* [2] 2, 15; 2, 16; 17, 36; 17, 46; 25, 11; [5] 12, 11; 16, 9;
- voiu lua *verb viitor I indicativ 1 sg.* [1] 2, 15; 2, 16; 17, 36; 17, 46; 25, 11; [3] 2, 15; 2, 16; 17, 36; [4] 16, 9; [6] 12, 11; 16, 9;

- voiu fi luat** *verb prezuntiv 1 sg.* [3] 12, 3; 12, 3;
vrea fi luat *verb cond.-opt. perfect 3 sg.* [3] 17, 35;
- luat** : (1646 PRAV. MOLD.): *adj.*: „genommen”: „pris”
cèle luat *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [1] 21, 6;
 [2] 21, 6;
- luceafăr** : (XVI sec. PS. SCH.): *s. m.* „Morgenstern”: „Venus”
luceafăr *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 30, 17; [2] 30, 17;
- lucire** : (XVI sec. PS. V.): *s. f.* „Glanz”: „éclat, resplendissement”
lucire *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [5] 22, 13;
lucirea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [4] 22, 13;
- lucra** : (XVI sec. PS. H.): *v. l.* „1. villbrighnen, 2. arbeiten”:
 „1. accomplir, 2. travailler”
au lucrat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 14, 45;
lucra *verb indicativ imperfect 3 sg.* [6] 9, 12;
să lucrați *verb conjunctiv prezent 2 pl.* [3] 17, 9;
să lucrâdze *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [2] 13, 20;
să lucrêze *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 13, 20;
să lucrezi *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [6] 9, 10;
vei lucra *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [4] 9, 10;
veți lucra *verb viitor 1 indicativ 2 pl.* [5] 9, 10;
- lucru** : (XVI sec. PS. H.): *s. n.*: „1. Arbeit, 2. Tat, Werk, 3. Ding”: „1. travail, 2. œuvre, acte, 3. chose”
lucru *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [1] 20, 19;
 [2] 20, 19; [3] 1, 11; 1, 15; 14, 45; 23, 23; 26, 16; 28, 10;
 [4] 6, 8; 18, 20; 21, 1; [5] 6, 8; 18, 20; 21, 1; [6] 3, 28;
 11, 11; 11, 25; 12, 21; 14, 13; 19, 40;
lucrul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [1] 15, 9;
 [2] 15, 9; [6] 17, 19; 20, 21; 24, 3;
lucrului *subst. comun neutru sg. gen./dat. acc.* [3] 20, 19;
lucruri *subst. comun neutru pl. nom./ac. neacc.* [6] 23, 20; 24, 12;
lucrurile *subst. comun neutru pl. nom./ac. acc.* [1] 8, 16;
 [2] 8, 16; [3] 8, 16; 19, 4;
un lucru *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [6] 18, 13;
- lui** : (1502 DERS) : *art. hot. m. gen. /dat.* : „des, dem”: „de, à”
lui *art. hot. m. gen. /dat.* 623x;
lu *art. hot. m. gen. /dat.* [4] 21, 12;
- lume** : (XVI sec. PS. H.): *s. f.*: „Welt”: „monde”
lumea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 17, 46;
lunii *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [4] 22, 16; [5] 22, 16; [6] 22, 16;
- lumina** : (XVI sec. PS. H.): *v. l.* „be-, erleuchten”: „illuminer”
a lumina *verb infinitiv prezent* [6] 17, 22;
lumină *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 2, 32;
luminezi *verb indicativ prezent 2 sg.* [6] 22, 28; 22, 28;
să va lumina *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [1] 14, 36; [2] 14, 36;
să lumină *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 2, 32;
 [5] 2, 32;
să luminâdze *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [2] 29, 10;
să luminêze *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 29, 10;
- va lumina** *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [3] 14, 36; [4] 22, 29; [5] 22, 29;
vei lumina *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [4] 22, 29; [5] 22, 29;
- lumină** : (XVI sec. PS. H.): *s. f.*: „Licht”: „lumière”
lumina *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 25, 34; 25, 36; [2] 25, 34; 25, 36; [4] 21, 17; 23, 4; [5] 23, 4; [6] 14, 7; 23, 4;
lumină *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [4] 17, 22; 23, 4; [5] 17, 22; 23, 4;
- luminător** : (XVI sec. PS. H.): *s. m.*: „Leuchte”: „lampe”
luminătoriul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [4] 22, 29; [5] 21, 17; 22, 29;
- luminos** : (1551-1553 ES) : *adj.*: „hell, lichtvoll, leuchtend”: „lumineux”
luminos *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [4] 6, 14;
- lună** : (XVI sec. PS. H.): *s. f.* : „1. Mond, 2. Monat”:
 „1. lune, 2. mois”
a lunei *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [2] 20, 27; 20, 34;
a lunii *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [1] 20, 27; 20, 34; [3] 20, 34;
luna *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 20, 24; [2] 20, 24; [3] 20, 24; 20, 27;
lună *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 20, 5; 20, 18; [2] 20, 5; 20, 18; [3] 20, 5; 20, 18; [4] 24, 8;
luni *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [1] 6, 1; 27, 7; [2] 6, 1; 27, 7; [3] 6, 1; 27, 7; [4] 2, 11; 5, 5; 6, 11; 24, 13; [5] 2, 11; 5, 5; 6, 11; 24, 8; 24, 13; [6] 2, 11; 5, 5; 6, 11; 24, 8; 24, 13;
o lună *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 11, 1;
- lung** : (XVI sec. PS. H.): *adj.*: „lang”: „long”
cea lungă *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. acc.* [6] 13, 19;
lungă *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. neacc.* [6] 13, 18;
- lupta** : (XVI sec. PS. H.): *v. l.* „kämpfen”: „combattre, lutter”
se va lupta *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [3] 17, 32;
- lut** : (XVI sec. PS. H.): *s. n.*: „Ton, Lehm”: „argile”
lut *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [4] 17, 28; [5] 17, 28; [6] 17, 28;

M

- mai** : (1400 BGL) : *adv.*: „noch, schon, mehr”: „plus, encore, déjà”
mai *adv.* 186x;
- maică** : (XVI sec. PS. V.): *s. f.*: „Mutter”: „mère”
maica *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 1, 25; 2, 19; 15, 33; 22, 3; [2] 1, 25; 2, 19; 15, 33; 22, 3;
maicei *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [5] 17, 25;

- maicii** *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [1] 20, 30; [2] 20, 30; [4] 17, 25;
- maică** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [4] 20, 19; [5] 20, 19;
- mamă** : (1551-1553 ES) : s. f. „Mutter”; „mère”
- a mine** *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [5] 19, 37;
- al mine** *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [6] 19, 37;
- mumă** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 2, 19;
- mine** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [4] 19, 37;
- mancă** : (1632 EUSTR. PRAV.) : s. f. „Amme”; „nourrice”
- manca** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [5] 4, 4;
- mare**¹ : (XVI sec. PS. H.) : s. f. „1. Meer, 2. Westen”; „1. mer, 2. ouest”
- maarea** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [5] 8, 8;
- mare** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 5, 8; 30, 2; 30, 19; [4] 17, 11; [5] 17, 11; [6] 17, 11;
- marea** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [4] 8, 8; [6] 8, 8;
- mării** *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [1] 13, 5; [2] 13, 5; [3] 13, 5; [4] 22, 15; [5] 22, 16; [6] 22, 16;
- mare/2** : (1442 DOR) : adj. „gross”; „grand”
- cea mai mare** *adj. calificativ gradul superlativ fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 18, 17; [2] 18, 17; [3] 18, 17;
- cea mare** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 2, 14; 6, 15; 6, 18; 14, 45; [2] 2, 14; 6, 15; 6, 18; 14, 45; [3] 2, 14; 6, 18; [4] 18, 17; 18, 29; 20, 8; [5] 18, 17; 18, 29; 20, 8; [6] 20, 8;
- cei mai mari** *adj. calificativ gradul superlativ masc. pl. nom. ac. acc.* [1] 17, 13; [1] 17, 12; [3] 17, 13;
- cel mai mare** *adj. calificativ gradul superlativ masc. sg. nom. ac. acc.* [1] 17, 28; [2] 17, 28; [3] 17, 28; [4] 23, 8;
- cel mare** *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [1] 12, 16; 12, 22; [2] 12, 16; 12, 22; [3] 12, 22; 19, 22;
- cèle mari** *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [1] 30, 16; [2] 30, 16;
- celor mari** *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [4] 7, 9; [5] 7, 9;
- celui mai mare** *adj. calificativ gradul superlativ masc. sg. gen. dat. acc.* [6] 24, 2;
- celui mare** *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [1] 17, 18; [2] 17, 18; [4] 18, 9; [5] 18, 9;
- foarte mare** *adj. calificativ gradul superlativ fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 6, 19; 14, 20; 17, 25; [6] 1, 12; 13, 15; 24, 10;
- foarte mare** *adj. calificativ gradul superlativ masc. sg. nom. ac. neacc.* [3] 25, 2; [6] 19, 31;
- foarte mare** *adj. calificativ gradul superlativ neutru sg. nom. ac. neacc.* [3] 2, 17; [6] 21, 19;
- mai mare** *adj. calificativ gradul comparativ fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 14, 30; [2] 14, 30; [3] 14, 30; [4] 13, 15; [5] 13, 15; [6] 13, 15; 13, 16;
- mai mare** *adj. calificativ gradul comparativ masc. sg. nom. ac. neacc.* [3] 16, 7;
- mai mare** *adj. calificativ gradul comparativ neutru sg. nom. ac. neacc.* [4] 13, 16; [5] 13, 16; [6] 7, 9;
- mai mare** *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 9, 16; 10, 1; 13, 14; 22, 14; 28, 2; [2] 9, 16; 13, 14; 22, 14; 28, 2; [3] 9, 16; 10, 1; 22, 2; 22, 14; 28, 2; [6] 23, 19;
- mai mari** *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [1] 22, 7; [4] 1, 6; 4, 2; 18, 1; [5] 1, 6; 4, 2; 18, 1; [6] 1, 6;
- mai mari** *adj. calificativ gradul comparativ masc. pl. nom. ac. neacc.* [1] 17, 14; [2] 17, 14; [3] 17, 14;
- mare** *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 4, 6; 4, 16; 5, 6; 6, 14; 14, 24; 14, 33; 17, 25; 19, 5; 20, 41; 23, 5; [2] 2, 3; 4, 6; 4, 16; 5, 6; 6, 14; 14, 24; 14, 33; 17, 25; 19, 5; 20, 41; 23, 5; [3] 4, 6; 4, 16; 5, 6; 6, 9; 6, 14; 6, 15; 12, 17; 14, 33; 14, 45; 19, 5; 19, 8; 20, 41; 23, 5; 30, 16; [4] 13, 15; 18, 7; 18, 17; 23, 10; 23, 12; [5] 13, 15; 18, 7; 18, 17; 23, 10; 23, 12; [6] 15, 12; 18, 7; 18, 17; 18, 17; 23, 10; 23, 12;
- mare** *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 5, 9; 9, 2; 12, 17; 30, 2; 30, 19; [2] 5, 9; 9, 2; 12, 17; 30, 2; 30, 19; [4] 3, 38; [5] 3, 38; [6] 3, 38; 17, 10; 18, 9;
- mare** *adj. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom. ac. neacc.* [1] 2, 3; 4, 5; 4, 13; 6, 9; 7, 10; 12, 17; 20, 2; 22, 15; 25, 36; 28, 12; [2] 4, 5; 4, 13; 6, 9; 7, 10; 12, 17; 20, 2; 22, 15; 25, 36; 28, 12; [3] 2, 3; 4, 5; 4, 13; 4, 13; 7, 10; 12, 16; 14, 24; 20, 2; 28, 12; [4] 15, 23; 19, 4; [5] 15, 23; 19, 4; [6] 10, 9; 15, 23; 19, 4;
- mare foarte** *adj. calificativ gradul superlativ neutru sg. nom. ac. neacc.* [1] 2, 17; [2] 2, 17;
- mare foarte** *adj. calificativ gradul superlativ fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 4, 10; 5, 9; 6, 19; 14, 20; 19, 8 [2] 4, 10; 4, 16; 5, 9; 6, 19; 14, 20; 19, 8; [3] 4, 10; [4] 13, 15; 13, 36; 18, 17; [5] 13, 15; 13, 36; 18, 17; [6] 13, 35;
- mare foarte** *adj. calificativ gradul superlativ masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 25, 2; [2] 25, 2; [4] 19, 32; [5] 19, 32;
- marele** *adj. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom. ac. acc.* [2] 6, 9;
- mari** *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom. ac. neacc.* [6] 7, 9;
- mari** *adj. calificativ gradul pozitiv neutru pl. nom. ac. neacc.* [3] 2, 3;
- mari foarte** *adj. calificativ gradul superlativ neutru pl. nom. ac. neacc.* [3] 5, 9;
- margine** : (1365 SUCIU) : s. f. : „1. Rand, 2. Grenze”; „1. bord, marge, 2. limite”
- margenea** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 14, 43;
- margenile** *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [4] 3, 14;
- margine** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 3, 21; [2] 3, 21; [3] 3, 21; 18, 25; [4] 5, 9;
- marginea** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 2, 10; 3, 21; 14, 2; 14, 27; [2] 3, 21; 14, 2; 14, 27; 14, 43; [3] 18, 27; [5] 5, 9;
- marginele** *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [1] 18, 27;
- marginelor** *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [3] 2, 10;
- marginii** *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 18, 25; [2] 18, 25; [5] 3, 14; [6] 3, 14;
- marginile** *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [2] 2, 10; 18, 27;
- o margine** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 3, 21;
- martor** : (1418 DERS) : s. m. : „Zeuge”; „témoin”

martur *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 20, 23; [2] 12, 5; 12, 5; 12, 5; 12, 6; 20, 23; 20, 42;

masă : (1520 DERS) : s. f. „Tisch”: „table”

masa *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 20, 29; [2] 20, 29; [3] 20, 29; [4] 9, 7; 9, 10; 9, 12; 9, 13; 19, 28; [5] 9, 10; 9, 12; 19, 28; [6] 9, 7; 9, 10; 9, 12; 9, 13; 19, 28;

masă *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 20, 24; 20, 27; 20, 34; [2] 20, 24; 20, 27; 20, 34; [3] 20, 24; 20, 27; 20, 34;

matara : (1665-1672 Ms. 4389) : s. f. „Kanister”: „bidon, gourde”

mataraoa *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 26, 11; 26, 12; 26, 16;

măcar : (1400 LDSR) : adv.: „zumindest”: „au-moins”

măcar *adv.* [4] 16, 4; [5] 15, 21; 15, 21;

măcară *adv.* [3] 14, 39; 25, 21; [6] 18, 12; 18, 3; 19, 29;

măcinătură : (1683-1686 Ms. 45) : s. f. „Mehl, Weizenmehl”: „farine”

măcinături *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [5] 17, 29;

mădular : (1501 DERS) : s. n.: „Glied”: „membre”

mădulare *subst. comun neutru pl. nom. ac. neacc.* [3] 11, 7;

măgar : (1620 MOXA) : s. m.: „Esel”: „âne”

măgar *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [2] 15, 3; 22, 19; 25, 42; [3] 22, 19; 25, 20; 25, 23; 25, 42;

măgari *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [1] 9, 5; 25, 18; 27, 9; [2] 9, 5; 25, 18; 27, 9; [3] 9, 5; 15, 3; 25, 18; [4] 16, 1; [5] 16, 1; [6] 16, 1; 17, 23;

măgarii *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [1] 8, 16; [2] 8, 16; [3] 8, 16; 27, 9; [4] 16, 2; [5] 16, 2; [6] 16, 2;

măgarilor *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [3] 22, 9;

măgariu *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 15, 3; 22, 19; 25, 42;

măgariul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [1] 12, 3; [2] 12, 3; [6] 19, 25;

un măgar *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [3] 12, 3;

măgăriță : (XVII sec. LEX. MARS.) : s. f.: „Eselin”: „ânesse”

măgărețe *subst. comun fem. pl. gen./dat. neacc.* [3] 10, 2;

măgărețele *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [1] 10, 14; 10, 16; [3] 10, 2; 10, 14; 10, 16;

măgărița *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [4] 17, 23; 19, 26; [5] 17, 23; 19, 26;

măgăriță *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [2] 25, 23;

măgărițe *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [1] 25, 20; 25, 23;

măgărițele *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [1] 9, 3; 9, 3; 10, 2; [2] 9, 3; 9, 3; 9, 20; 10, 2; [3] 9, 3; 9, 3;

măgărițelor *subst. comun fem. pl. gen./dat. acc.* [1] 10, 2; [2] 10, 2;

măgăriți *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [2] 25, 20;

măgărițile *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [1] 9, 20; [2] 10, 14; 10, 16; [3] 9, 20;

măiestru : (1560-1561 CORESI TE²) : adj.: „weise, geschickt, gewandt”: „ingénieux, sage”

măiastră *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. neacc.* [5] 14, 2;

mări : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „1. vergrössern, 2. rühmen”: „1. s'agrandir, 2. louer, glorifier”

au mărit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 12, 24; [2] 12, 24; [4] 6, 20;

ești mărit *verb indicativ prezent 3 sg.* [6] 7, 22;

mărească-să *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [5] 7, 26;

mărească-se *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 7, 26;

mărêște *verb imp. 2 sg.* [1] 15, 30; [2] 15, 30;

mărind *verb gerunziu* [4] 22, 51; [5] 22, 51; [6] 22, 51;

mărindu-să *verb gerunziu* [2] 2, 26; [5] 5, 10;

mărindu-se *verb gerunziu* [1] 2, 26; [6] 5, 10; [4] 5, 10;

s-au mărit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 26, 24; [2] 26, 24; [5] 6, 20;

să mărească *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 26, 24; [2] 26, 24; [3] 26, 19; 26, 24; [5] 7, 22; [6] 7, 26;

să mărescu *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [4] 7, 22;

să mări *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 2, 21; 3, 19; [2] 2, 21; 3, 19;

se mări *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 2, 21;

se-au mărit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 26, 24;

voi mări *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [2] 2, 30;

voiu mări *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [1] 2, 30;

vor mări *verb viitor 1 indicativ 3 pl.* [1] 2, 30; [2] 2, 30;

mărime : (1639 PARACLIS) : s. f.: „1. Größe, 2. Erhabenheit”: „1. grandeur, 2. gloire”

mărime *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [4] 7, 23;

mărimei *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [2] 16, 7;

mărimii *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [1] 16, 7;

mărire : (XVI sec. PS. SCH.) : s. f.: „Grösse, Ruhm”: „grandeur, gloire”

mărire *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 2, 7; 6, 5; [2] 2, 8; 6, 5; [5] 7, 23;

mărirea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 4, 22; [2] 4, 22; [6] 7, 21;

măriri *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [3] 12, 24; [6] 7, 23;

mărturie : (1418 BGL) : s. f.: „1. Bezeugung, 2. Zeuge”: „1. témoignage, 2. témoin”

mărturie *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 9, 24; 12, 5; 12, 5; 12, 5; 12, 6; 13, 8; 20, 35; [2] 9, 24; 13, 8; 20, 35; [3] 9, 24; 12, 5; 12, 5; 12, 5; 12, 6; 20, 23; 20, 42;

mărturieii *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [1] 2, 22; [2] 2, 22;

mărturiia *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 13, 11; [2] 13, 11;

mărturisî : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „1. bezeugen, 2. verkünden, 3. beichten”: „1. témoigner, 2. prêcher, 3. confesser”

au mărturisit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [6] 1, 16;

m-am mărturisit *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 21, 2; [2] 21, 2;

mărturisindu-te *verb gerunziu* [1] 8, 9; [2] 8, 9; [3] 8, 9;

mă voiu mărturisî *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [6] 22, 50;

- să mărturisеști** *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [3] 8, 9;
vei mărturisi *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [1] 8, 9; [2] 8, 9; [3] 8, 9;
- măslin** : (XVI sec. PS, SCH.) : s. m.: „Ölbaum”; „olivier”
măslin *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [5] 15, 18;
- măslină** : (XVI sec. CV²) : s. f.: „Olive”; „olive”
măslinеа *subst. propriu fem. pl. gen. dat. acc.* [5] 15, 30;
- măslinet** : (1682 DOSOFTEI VS) : s. n.: „Olivenhain”; „verger d'oliviers”
maslinetul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [1] 8, 14; [3] 8, 14;
maslinetele *subst. comun neutru pl. nom. ac. acc.* [2] 8, 14;
- măsura** : (XVI sec. PS, H.) : v. I: „messen”; „mesurer”
măsură *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 8, 2;
- măsură** : (XVI sec. PS, SCH.) : s. f.: „Maß”; „mesure”
măsurі *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [3] 17, 17;
- mătura** : (XVI sec. PS, H.) : v. I: „kehren, fegen”; „balayer”
voiu mătura *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [6] 22, 42;
- meholean** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. m.: „aus Mehole”; „de Mehole”
molathiteanului *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [1] 18, 19; [2] 18, 19;
molathiteanul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [3] 18, 19;
- merge** : (XVI sec. PS, H.) : v. III: „gehen, (los)ziehen”; „aller, marcher”
a mērge *verb infinitiv prezent* [1] 23, 26; 30, 21; [2] 23, 26; 30, 21; [4] 2, 19; 15, 14; [5] 2, 19; 15, 14;
ai mers *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [4] 19, 25; [6] 11, 10;
ai mersu *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [5] 19, 25;
am mers *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 15, 20;
am mers *verb indicativ perfect compus 1 pl.* [1] 9, 6; [3] 9, 6; 10, 14; [6] 1, 6;
am mersu *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [2] 15, 20;
am mersu *verb indicativ perfect compus 1 pl.* [2] 9, 6;
ați mers *verb indicativ perfect compus 2 pl.* [1] 10, 2; 10, 14;
ați mers *verb indicativ perfect compus 2 pl.* [2] 10, 14;
ați mersu *verb indicativ perfect compus 2 pl.* [2] 10, 2;
au mers *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 14, 17; [2] 14, 17; [3] 23, 7; 30, 24; [4] 13, 38; [5] 13, 38; [6] 11, 10;
au mersu *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 8, 3; 17, 13; 17, 14; 23, 17; 30, 22; 31, 12; [2] 8, 3; 17, 13; 17, 14; 23, 17; 30, 22; 31, 12; [4] 8, 13; 15, 11; 23, 17; 24, 6; [5] 8, 14; 15, 11; 23, 17; 24, 6;
mărgu *verb indicativ prezent 3 pl.* [2] 20, 30;
meargă *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 13, 26;
merg *verb indicativ prezent 1 sg.* [4] 15, 20; [6] 15, 20;
merg *verb indicativ prezent 3 pl.* [1] 8, 5; [3] 8, 5; 29, 3; [4] 17, 17; 24, 7; [6] 20, 12;
mērge *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 12, 2; [2] 12, 2; [5] 5, 25;
mērge-voiu *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [2] 23, 2; [5] 15, 7;
mērge-voiu *verb viitor 1 indicativ 1 pl.* [1] 23, 2; [4] 15, 7;
mergea *verb indicativ imperfect 3 sg.* 68x;
mergea *verb indicativ imperfect 3 pl.* [1] 3, 21; 6, 12; 20, 11; 29, 2; 29, 2; [2] 3, 21; 6, 12; 20, 11; 29, 2; 29, 2; [3] 2, 13; 2, 17; 2, 22; 13, 20; 18, 7; 23, 26; 27, 8; 29, 2; 29, 2; [4] 6, 4; 15, 18; 15, 18; [5] 6, 4; 15, 18; [6] 2, 23; 6, 4; 6, 5; 15, 11; 15, 18; 15, 18; 15, 18; 15, 23; 15, 23; 15, 30;
mergeai *verb indicativ imperfect 2 sg.* [4] 7, 9; [5] 7, 9;
mergeam *verb indicativ imperfect 1 sg.* [1] 17, 35; [2] 17, 35;
mērget *verb imp. 2 pl.* [1] 25, 19;
mērgeti *verb imp. 2 pl.* [1] 9, 3; [2] 9, 3; 25, 19; [3] 9, 3;
mergi *verb indicativ prezent 2 sg.* [1] 24, 15; 28, 22; [2] 24, 15; 28, 22; [4] 15, 19; [5] 15, 19; [6] 15, 19;
mergînd *verb gerunziu* [1] 3, 21; 9, 14; 14, 19; 17, 41; 18, 6; 19, 20; 19, 23; [2] 9, 14; 14, 19; 17, 41; 18, 6; 19, 20; 19, 23; [3] 9, 14; 14, 19; 18, 6; 19, 23; 22, 9; [4] 3, 16; 5, 10; 8, 3; 13, 19; 15, 11; 16, 13; 17, 11; 18, 21; 18, 22; 18, 25; 24, 20; [5] 3, 16; 8, 3; 13, 19; 15, 11; 16, 13; 17, 11; 18, 21; 18, 22; 18, 25; 24, 20; [6] 5, 10; 8, 3; 16, 5; 18, 25;
mergîndu *verb gerunziu* [2] 3, 21 [4] 16, 5; [5] 5, 10; 16, 5;
mergu *verb indicativ prezent 3 pl.* [1] 20, 30; 23, 26; 29, 3; [2] 1, 19; 8, 5; 29, 3; [5] 17, 17; 24, 7;
mērsă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 3, 9; 10, 26; 19, 18;
mērsără *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 1, 19; 9, 10; 10, 26; 11, 9; 13, 15; 17, 13; 19, 16; [3] 9, 10; [4] 2, 29;
mērse *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* 148x;
mērse *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 19, 18; [2] 19, 18; 23, 26; [3] 19, 18; [4] 16, 13; [5] 16, 13; 23, 25; [6] 10, 13; 10, 14;
mērseră *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* 66x;
mērsere *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 5, 3;
mērsēse *verb indicativ mcpf. 3 sg.* [6] 15, 12;
mērsēse *verb indicativ mcpf. 3 pl.* [3] 17, 13; 17, 13; 30, 21;
să margă *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [2] 8, 22; 15, 27; 20, 28; [5] 13, 24; 13, 25; 13, 26; 14, 24; 14, 29; 14, 29;
să margă *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [2] 29, 11; [5] 19, 15;
să meargă *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 8, 22; 15, 27; 20, 28; [3] 8, 22; 10, 17; 20, 6; 29, 4; 29, 9; [4] 13, 24; 13, 25; 14, 29; 14, 29; [6] 13, 25; 13, 26; 13, 26; 13, 27; 13, 38; 14, 29; 14, 29; 19, 38; 20, 11;
să meargă *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [1] 29, 11; [3] 16, 16; [4] 13, 24; 19, 15;
să merg *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [3] 14, 37; 25, 33; 29, 8;
să mērgem *verb conjunctiv prezent 1 pl.* [1] 9, 6; 9, 9; 9, 10; 11, 14; 26, 11; [2] 9, 6; 9, 9; 9, 10; 11, 14; 26, 11; [4] 13, 25; [3] 9, 6; 9, 9; 9, 10; 11, 13; 14, 6; 14, 10; 14, 36; [6] 3, 21; 13, 25; 15, 14;
să mērgeti *verb conjunctiv prezent 2 pl.* [3] 23, 22;
să mergi *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [1] 17, 33; 20, 22; [2] 17, 33; 20, 22; [3] 17, 33; [4] 15, 20; [5] 15, 20; [6] 18, 22;

să mergu verb conjunctiv prezent 1 sg. [1] 17, 39; [2] 17, 39;

va mërge verb viitor 1 indicativ 3 sg. [1] 6, 8; 17, 32; [2] 6, 8; 6, 9; 17, 32; [3] 6, 9; 11, 7; 12, 2; 17, 32; 26, 10; [4] 13, 26; [5] 13, 26; [6] 17, 11; 19, 37;

vei mërge verb viitor 1 indicativ 2 sg. [1] 20, 13; [2] 20, 13; [3] 10, 3; 20, 13; 28, 22; [4] 14, 3; [5] 14, 3;

veŭ mërge verb viitor 1 indicativ 2 pl. [1] 6, 9;

veŭi fi mergînd verb viitor 2 indicativ 2 pl. [1] 12, 14;

veŭi fi mergîndu verb viitor 2 indicativ 2 pl. [2] 12, 14;

veŭi mërge verb viitor 1 indicativ 2 pl. [3] 29, 10;

voi mërge verb viitor 1 indicativ 1 sg. [2] 16, 2; 17, 36; 17, 45; 23, 23; 28, 7; [5] 3, 21; 12, 23; 15, 20; 15, 20; 19, 26;

voiu mërge verb viitor 1 indicativ 1 sg. [1] 16, 2; 17, 36; 17, 45; 23, 23; 28, 7; [3] 16, 2; 17, 36; 23, 23; 28, 7; [4] 3, 21; 12, 23; 15, 20; 19, 26; [6] 5, 19; 12, 23; 15, 20; 16, 9; 16, 18;

vom mërge verb viitor 1 indicativ 1 pl. [1] 9, 7; 23, 3; [2] 9, 7; 23, 3; [3] 9, 7; 14, 9; 23, 3; [5] 13, 25; [6] 17, 12;

mergător : (1581 CORESI EV.) : adj.: „Läufer”; „qui poursuit”

mergător adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc. [2] 11, 7;

mergătoriu adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc. [1] 11, 7;

meser : (XVI sec. PS. H.) : adj.: „1. arm. 2. demütiŭ”; „1. pauvre, 2. humble”

cel mēser subst. comun masc. sg. nom./ac. acc. [5] 12, 3;

mēser subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc. [2] 2, 8;

mēser adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc. [5] 12, 1;

meu : (XVI sec. PS. H.) : adj. pron. pos.: „mein etc.”; „mon etc.”

a mea adj. pron. pos. 1 f. sg. gen./dat. sg. [1] 21, 8; 24, 7;

a mea adj. pron. pos. 1 fem. sg. gen./dat. sg. [3] 25, 24;

a mēle adj. pron. pos. 1 fem. pl. gen./dat. pl. [2] 1, 16;

al mieu adj. pron. pos. 1 m. sg. gen./dat. sg. [2] 23, 19; 23, 24; 24, 13; [3] 25, 30;

mea adj. pron. pos. 1 f. sg. nom./ac. sg. 225x;

mea pron. pos. 1 fem. sg. gen./dat. sg. 90x;

mēle adj. pron. pos. 1 fem. pl. nom./ac. pl. [1] 3, 17; 12, 2; 15, 14; 21, 5; 21, 8; 23, 7; 24, 11; 25, 11; 25, 11; 26, 23; [2] 3, 17; 12, 2; 15, 14; 21, 5; 21, 8; 23, 7; 24, 11; 25, 11; 25, 11; 25, 11; 26, 23; [3] 12, 2; 24, 11; 24, 12; 24, 12; 25, 11; 26, 18; 26, 23; [4] 5, 19; 5, 23; 18, 12; 19, 12; 22, 35; [5] 5, 19; 5, 23; 15, 7; 18, 12; 22, 35; 22, 37; 22, 37; [6] 15, 7; 18, 12; 22, 37; 22, 37;

mēle adj. pron. pos. 1 fem. pl. gen./dat. pl. [1] 1, 16; [3] 1, 16; [4] 22, 21; 22, 25; [5] 22, 21; 22, 25; [6] 22, 21; 22, 25;

mēle adj. pron. pos. 1 fem. sg. gen./dat. sg. [1] 1, 16; 20, 42; 25, 39; [2] 1, 16; 20, 42; 23, 7; 25, 39; [3] 1, 16; 2, 35; 25, 39; [4] 19, 34; 22, 3; 22, 3; 22, 19; 22, 36; 22, 47; [5] 19, 34; 22, 3; 22, 3; 22, 19; 22, 36; 22, 47; [6] 19, 34; 22, 3; 22, 3; 22, 19; 22, 47;

mēle pron. pos. 1 neutru pl. nom./ac. pl. [1] 3, 11; 15, 10; [2] 3, 11; 15, 10; [3] 3, 11; 15, 10; 21, 5; [4] 19, 12; 22, 34; 22, 37; 22, 37; 22, 39; [5] 19, 12; 22, 34; 22, 39; [6] 19, 12; 22, 34; 22, 39;

meu adj. pron. pos. 1 m. sg. nom./ac. sg. [6] 18, 12;

miei adj. pron. pos. 1 m. sg. nom./ac. pl. [1] 12, 2; 14, 29; 16, 22; 20, 29; 23, 12; 26, 24; 29, 6; 29, 9; [2] 12, 2; 14, 29; 16, 22; 20, 29; 23, 12; 26, 24; 29, 6; 29, 9; [3] 2, 1; 12, 2; 14, 29; [4] 5, 20; 19, 12; 22, 4; 22, 38; 22, 41; 22, 49; [5] 5, 20; 13, 6; 19, 12; 22, 4; 22, 18; 22, 38; 22, 41; 22, 49; [6] 3, 18; 5, 2; 5, 20; 7, 7; 7, 10; 7, 11; 19, 12; 22, 4; 22, 18; 22, 38; 22, 41; 22, 49;

miei adj. pron. pos. 1 m. sg. gen./dat. pl. [1] 2, 1; [2] 2, 1; [3] 15, 30; 26, 24; 29, 6; [4] 13, 5; 13, 6; 22, 18; 22, 41; [5] 13, 5; 13, 6; 22, 41; [6] 13, 5; 22, 41; 22, 44;

miei adj. pron. pos. 1 m. sg. voc. pl. [1] 2, 24; 30, 23; [2] 2, 24; 30, 23;

mieu adj. pron. pos. 1 m. sg. nom./ac. sg. 208x;

mieu adj. pron. pos. 1 m. sg. gen./dat. sg. 125x;

mieu adj. pron. pos. 1 m. sg. voc. sg. 106x;

mieu adj. pron. pos. 1 neutru sg. nom./ac. sg. 115x;

mieu adj. pron. pos. 1 neutru sg. gen./dat. sg. [1] 9, 16; 15, 30; 20, 29; 22, 23; 28, 9; [2] 9, 16; 9, 17; 15, 30; 20, 29; 22, 23; [3] 2, 35; 22, 23; [4] 7, 10; 7, 13; [5] 7, 10; 7, 13; [6] 7, 13;

miu adj. pron. pos. 1 m. sg. nom./ac. sg. [1] 22, 8; [6] 18, 32;

miu adj. pron. pos. 1 m. sg. voc. sg. [6] 18, 33;

meșter : (1404 DR) : s. m.: „Meister, Handwerker”; „contremaître”

meșteri subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc. [4] 5, 11; [6] 5, 11;

meșteșugi : (1620 MOXA) : „1. zetteln, 2. verstehen, begreifen”; „1. comploter, 2. comprendre, saisir”

au meșteșuguit verb indicativ perfect compus 3 sg. [4] 19, 27; [5] 19, 27;

meșteșugui verb indicativ perfect simplu 3 sg. [2] 3, 8;

meșteșuguid verb gerunziu [1] 23, 22; [2] 23, 22;

va meșteșugui verb viitor 1 indicativ 3 sg. [1] 23, 22; [2] 23, 22;

miazănoapte : (cca 1550 HC) : s. f.: „Norden”; „nord”

miazănoapte subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc. [1] 14, 5; [2] 14, 5; [3] 14, 5;

miazăzi : (1648 GCR) : s. f.: „Ost, Osten”; „est, orient, levant”

amiiazăzi subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc. [3] 14, 5; 27, 10;

mic : (1222 DLRV) : adj.: „klein”; „petit”

a celui mai mic adj. calificativ gradul superlativ neutru sg. gen./dat. acc. [2] 9, 21;

al celui mai mic adj. calificativ gradul superlativ neutru sg. gen./dat. acc. [1] 9, 21;

cel mai mic adj. calificativ gradul superlativ masc. sg. nom./ac. acc. [1] 17, 14; [2] 17, 14;

cel mai mic adj. calificativ gradul superlativ neutru sg. nom./ac. acc. [1] 9, 21; [2] 9, 21; [3] 9, 21;

cel mic subst. comun masc. sg. nom./ac. acc. [1] 16, 11; [2] 16, 11;

cēle mici subst. comun fem. pl. nom./ac. acc. [1] 17, 28; [2] 17, 28;

mai mic adj. calificativ gradul comparativ masc. sg. nom./ac. neacc. [3] 17, 14;

- mai mică** (1665-1672 Ms. 4389) : s. f. „Gräde, Gnade, Milde”; „grâce, pitié”
- mic** (1665-1672 Ms. 4389) : s. f. „Gräde, Gnade, Milde”; „grâce, pitié”
- mic** (1665-1672 Ms. 4389) : s. f. „Gräde, Gnade, Milde”; „grâce, pitié”
- mic** (1665-1672 Ms. 4389) : s. f. „Gräde, Gnade, Milde”; „grâce, pitié”
- micșora** (XVI sec. PS. H.) : v. I „verringern”; „baisser”
- m-am micșurat** verb *indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 17, 18; 7, 19.
- mie** (XVI sec. PS. H.) : s. f. „tousend”; „mille”
- mie** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 17, 18; 18, 19; 12, 17; 18, 8; 12, 18, 13.
- mii** *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 8, 12; 18, 7; 18, 8; 21, 11; 22, 7; 29, 2; 29, 5; [2] 18, 7; 18, 8; 21, 11; 22, 7; 29, 2; 29, 5; [3] 18, 7; 18, 8; 21, 11; 29, 5; [4] 18, 7; 18, 8; 15; 18, 1; 18, 4.
- miile** *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [1] 18, 7; 18, 8; 21, 11; 23, 23; 29, 5; [2] 18, 7; 18, 8; 21, 11; 23, 23; 29, 5; [3] 18, 7; 18, 8; 21, 11; 29, 5.
- miel** (1582 DERS.) : s. m. „Lamm”; „agneau”
- miel** *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [4] 6, 13; 13, 6, 13; 16, 6; 12, 6, 13.
- miel** *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [2] 7, 9.
- un miel** *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [1] 7, 9; 13; 7, 9.
- mielușea** (1665-1672 Ms. 4389) : s. f. „Lämmchen”; „agnelette”
- mielușoa** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [4] 12, 4; 16; 12, 4; 12, 6.
- o mielușa** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [4] 12, 3; 16; 12, 3.
- mielusită** (1683-1686 Ms. 45) : s. f. „Lämmchen”; „agnelette”
- mielusita** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [4] 12, 6; 5; 12, 4; 12, 6.
- o mielusită** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [5] 12, 3.
- miere** (XVI sec. PS. H.) : s. f. „Honig”; „miel”
- miere** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 14, 27; 14, 43; [2] 14, 43; [3] 14, 27; 14, 29; 14, 43; [4] 17, 29; 5; 17, 29; 8; 17, 29.
- mierea** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 14, 29; 2; 14, 29; [3] 14, 26.
- mierii** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [2] 14, 27.
- mijloc** (1584 DERS.) : s. m. „Mitte”; „milieu”
- mijlocul** *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* 148x.
- milă** (XVI sec. PS. H.) : s. f. „Gnade, Mitleid”; „grâce, pitié”
- mila** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 20, 15; [2] 20, 15; [3] 14, 45; 20, 14; 20, 15; [4] 2, 5; 7, 15; 9, 3; 16, 17; [5] 2, 5; 7, 15; 9, 3; 16, 17; [6] 7, 15.
- milă** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 14, 45; 15, 3; 15, 6; 20, 8; 20, 14; [2] 14, 45; 15, 6; 20, 8; 20, 14; 31, 1; 18; 15, 6; 15, 18; 16, 22; 20, 3; 20, 8; 20, 14; 20, 29; 24, 11; 27, 5; [4] 2, 6; 3, 8; 9, 1; 9, 7; 10, 2; 10, 2; 15; 20; 22, 51; [5] 2, 6; 3, 8; 9, 1; 9, 7; 10, 2; 10, 2; 15; 20; 22, 51; [6] 2, 5; 2, 6; 3, 8; 9, 1; 9, 3; 9, 7; 10, 2; 14, 22; 15; 20; 15, 25; 16, 4.
- milele** *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [6] 24, 14.
- milosîrdie** : (1577 CORESI PS.) : s. f. „Barmherzigkeit”; „charité”
- milosîrdie** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [6] 22, 50.
- milui** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „sich erbarmen”; „avoir pitié”
- va milui** verb *viitor I indicativ 3 sg.* [4] 12, 22; [5] 12, 22; [6] 12, 22.
- minte** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. f. „verstand, Geist”; „esprit, raison”
- minte** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 25, 25; [4] 13, 13; [5] 13, 13.
- mintie** : (1683-1686 Ms. 45) : s. f. „Kleid, Gewand”; „vêtement”
- mintiiele** *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [5] 10, 4.
- minuna** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. I: „staunen”; „s’ étonner”
- să minună** verb *indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 14, 15; 21, 1; [2] 14, 15; 21, 1; [4] 1, 26; [5] 1, 26.
- minti** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. IV: „lügen”; „mentir”
- au mintit** verb *indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 22, 45; [5] 22, 45.
- mintiră** verb *indicativ perfect simplu 3 pl.* [6] 22, 44.
- mir** : (XVI sec. PS. H.) : s. n.: „Salböl”; „saintes huiles”
- mir** *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [1] 8, 13; [2] 8, 13.
- mira** : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „sich wundern, staunen”; „(s’) étonner”
- se mira** verb *indicativ imperfect 3 sg.* [3] 2, 26.
- mireasă** : (1646 PRAV. MOLD.) : s. f. „Braut”; „mariée”
- mireasa** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [5] 17, 3.
- mirosi** : (1581-1582 PO) : v. IV: „riechen”; „sentir”
- mirosască** verb *conjunctiv prezent 3 sg.* [2] 26, 19;
- mirosască-se** verb *conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 26, 19;
- mișca** : (1563 CORESI PRAXIU) : v. I: „(sich) bewegen”; „(se) mouvoir”
- se mișca** verb *indicativ imperfect 3 pl.* [3] 1, 13;
- mișel** : (XVI sec. PS. H.) : s. m.: „arm”; „pauvre”
- cel mișel** *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [3] 2, 7.

- mită** : (XVI sec. CV²) : s. f.: „Bestechungsgeld”: „pot-du-vin”
mită *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 12, 3; [3] 12, 3;
- mititel** : (XVI sec. CV²) : adj.: „klein”: „petit”
mititea *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 2, 19; [6] 12, 3;
mititel *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [3] 16, 11;
- mîhni** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „bekümmern”: „affliger, chagriner”
mîhni *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 13, 21; [5] 13, 21;
mîhni-au *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 14, 29; [2] 14, 29;
să mîhni *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 15, 11; [2] 15, 11; [4] 6, 8; [5] 6, 8;
să mîhniia *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 1, 7; [2] 1, 7; [3] 1, 7;
să mîhniară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 29, 4; [2] 29, 4;
să să mîhnească *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 17, 32; [2] 17, 32;
să se mîhnească *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [6] 11, 25;
- mîhnire** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Kummer”: „tristesse”
mîhnirei *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [2] 1, 16;
mîhnirii *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [1] 1, 16;
mîhnirilor *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [3] 1, 16;
- mîine** : (XVI sec. CV²) : adv.: „morgen”: „demain”
mîine *adv. de timp* [1] 9, 16; 11, 9; 11, 10; 19, 2; 19, 11; 20, 5; 20, 18; 28, 19; [2] 9, 16; 11, 9; 11, 10; 19, 2; 19, 11; 20, 5; 20, 18; 28, 19; [3] 9, 16; 20, 5; 20, 12; 20, 18; 28, 19; [4] 11, 12; [5] 11, 12; [6] 11, 12;
- mîna** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. I: „antreiben”: „mener”
au mînat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 30, 20; [2] 30, 20;
mîna *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 30, 20;
- mînă** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Hand”: „main”
mîna *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* 347x;
mînă *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 15, 12; [3] 2, 13; 17, 40; 17, 40; 19, 9; [4] 17, 2; [6] 19, 27;
mînele *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [2] 19, 9; 21, 13; 22, 17; 23, 7; 24, 5; 25, 35; 30, 23; [3] 4, 3; 4, 7; 11, 7; 14, 37; 26, 23; [5] 3, 34; 4, 1; 5, 19; 5, 19; 8, 10; 10, 2; 13, 6; 13, 19; 18, 12;
mînelor *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [1] 5, 4; [2] 5, 4; [3] 5, 4; [5] 22, 25;
mîinile *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* 130x;
mîinilor *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [5] 21, 20; [6] 22, 21; 22, 25;
mînele *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [1] 23, 20; [4] 13, 6; 8, 10;
mîni *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [4] 19, 42; [5] 17, 2;
mînile *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [1] 14, 10; 14, 12; 14, 13; 14, 19; 14, 37; 18, 25; 19, 9; 21, 13; 22, 17; 24, 5; 24, 11; 24, 19; 25, 35; 26, 23; 27, 1; 28, 19; 30, 15; 30, 23; [4] 3, 34; 5, 19; 5, 19; 5, 23; 10, 2; 13, 19; 16, 21; 18, 12; 22, 35; 24, 14;
mînilor *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [4] 21, 20; 22, 21; 22, 25; [5] 22, 21;
mînule *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [4] 24, 14;
- mîrşav** : (1502 DLRV) : adj.: „gemain”: „infâme”
mai mîrşav *adj. calificativ gradul comparativ masc. sg. nom. ac. neacc.* [3] 15, 9;
- mîşcoi** : (XVI sec. PS. H.) : s. m.: „Maulesel”: „mule, mulet”
muşcoii *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [1] 21, 7; 22, 9; [2] 21, 7; 22, 9;
muşcoiul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [4] 13, 29; 18, 9; 18, 9; [5] 13, 29; 18, 9; 18, 9; 18, 9; [6] 18, 9; 18, 9; 18, 9;
- mîncea** : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „essen, fressen”: „manger, dévorer”
a mîncea *verb infinitiv prezent* [1] 9, 13; 20, 5; [2] 9, 13; 20, 5; [3] 9, 13; [4] 12, 20; 17, 29; 18, 8; [5] 12, 20; 17, 29; 18, 8;
ai mîncat *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [4] 12, 21; [5] 12, 21;
am mîncat *verb indicativ perfect compus 1 pl.* [4] 19, 41; [5] 19, 41;
ar fi mîncat *verb cond.-opt. perfect 3 sg.* [1] 14, 30; [2] 14, 30;
ară fi mîncat *verb cond.-opt. perfect 3 pl.* [3] 14, 30;
au fost mîncat *verb indicativ mept. 3 sg.* [1] 30, 12;
au fostu mîncat *verb indicativ mept. 3 sg.* [2] 30, 12;
au mîncat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 1, 18; 20, 34; 28, 20; 30, 11; 30, 12; [2] 1, 18; 20, 34; 28, 20; 30, 11; 30, 12; [4] 11, 13; 12, 17; 12, 20; [5] 11, 13; 12, 17; 12, 20;
au mîncat *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 1, 9; [2] 1, 9; [3] 14, 33; [4] 18, 8; [5] 18, 8;
de mîncat *verb supin* [1] 22, 10; [2] 22, 10; [4] 13, 7; 16, 2; [5] 13, 7; 16, 2;
măniînc *verb indicativ prezent 1 sg.* [6] 19, 34;
măniîncă *verb imp. 2 sg.* [1] 9, 19; 9, 24; 28, 22; [2] 9, 19; 9, 24; 28, 22; [3] 9, 19; 9, 24;
măniîncă *verb indicativ prezent 3 pl.* [1] 9, 13; [3] 9, 13; [4] 19, 28; [5] 19, 28;
măniînci *verb indicativ prezent 2 sg.* [1] 1, 8; [2] 1, 8; [3] 1, 8;
mîncea *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 1, 7; 14, 32; [2] 1, 7; 14, 32; [3] 1, 7; 30, 16; [4] 9, 12; 9, 13; 12, 3; [5] 9, 12; 9, 13; 12, 3; [6] 9, 12; 9, 13; 12, 3;
mîncea *verb indicativ imperfect 3 pl.* [6] 19, 28;
mînceară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 28, 24; [2] 28, 25; [3] 1, 9; 14, 32; 28, 25;
mîncase *verb indicativ mept. 3 sg.* [3] 30, 12;
mînceaşi *verb indicativ perfect simplu 2 sg.* [6] 12, 21;
mînceat-am *verb indicativ perfect compus 1 pl.* [6] 19, 41;
mînceat fiind *verb gerunziu* [1] 14, 33; [2] 14, 33;
mîncă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 9, 24; 12, 9; 24; [3] 1, 18; 9, 24; 14, 27; 20, 34; 28, 20; 30, 11; 30, 12; 30, 12; [6] 12, 20;

- mîncînd** *verb gerunziu* [1] 14, 30; 30, 16; [2] 14, 30; [3] 14, 34;
- mîncîndu** *verb gerunziu* [2] 30, 16;
- să mînînce** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [2] 28, 23;
- să mînînce** *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [2] 2, 36; [3] 2, 36; [3] 20, 5; [4] 13, 5; [6] 11, 11; 13, 5; 13, 6;
- să mînînce** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 20, 24; 28, 23; [2] 20, 24; [3] 20, 24; 28, 23; [4] 13, 9; 13, 11; [5] 13, 9; 13, 11; [6] 3, 35; 9, 10; 9, 10; 12, 20; 13, 7; 13, 9; 13, 11;
- să mînînce** *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [3] 21, 4; [6] 17, 29; [3] 14, 34;
- să mînîncei** *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [3] 28, 22;
- să mînînceu** *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [1] 2, 36; [5] 13, 5;
- să mînceați** *verb conjunctiv prezent 2 pl.* [1] 14, 34; [2] 14, 34;
- va mîncea** *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [1] 9, 13; 14, 24; 14, 28; [2] 9, 13; 14, 24; 14, 28; [3] 14, 24; [4] 2, 26; 9, 10; 11, 25; 22, 9; [5] 2, 26; 9, 10; 11, 25; 22, 9;
- vei mîncea** *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [4] 9, 7; [5] 9, 7; [6] 9, 7;
- veți mîncea** *verb viitor 1 indicativ 2 pl.* [1] 14, 34; [2] 14, 34;
- voi mîncea** *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [5] 13, 6; 13, 10; 19, 35;
- voiu mîncea** *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [3] 28, 23; [4] 13, 6; 13, 10; 19, 35; [6] 13, 10;
- vor mîncea** *verb viitor 1 indicativ 3 pl.* [1] 21, 4; [2] 21, 4; [3] 9, 13; [4] 9, 10; [5] 9, 10;
- mîncare** : (XVI sec. PS. H.) : s. f. „Essen, Speise”: „mets, nourriture”
- mîncare** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 2, 28; [2] 2, 28; [3] 2, 28; [4] 19, 41; [5] 19, 41; [6] 16, 2;
- mîncarea** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 14, 24; [4] 13, 10; [5] 13, 10;
- mîndrie** : (XVI sec. PS. H.) : s. f. „Hochmut”: „orgueil”
- mîndriia** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 17, 28; [2] 17, 28;
- mîndru** : (1389 DOR) : adj.: „stolz”: „orgueilleux”
- mîndrilor** *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [4] 22, 28; [5] 22, 28;
- mînea** : (1581-1582 PO) : v. II: „1. übernachten, 2. bleiben”: „1. passer la nuit, 2. rester, demeurer”
- mase** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 12, 16; [5] 12, 16;
- să mîi** *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [4] 17, 16; [5] 17, 16;
- va mînea** *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [4] 19, 7; [5] 19, 7;
- voi mînea** *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [5] 15, 28;
- voiu mînea** *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [4] 15, 28;
- mînea** : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „früh aufstehen”: „se lever tôt”
- mîneacă** *verb imp. 2 sg.* [2] 29, 10; [3] 29, 10;
- mîneacă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 15, 12; 17, 20; [2] 15, 12; 17, 20; [3] 3, 15; 15, 12; 29, 11; [4] 15, 2; [5] 15, 2; [6] 15, 2;
- mîneacă** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 5, 3; 5, 4; [2] 5, 3; [3] 1, 19; 5, 3;
- mînecați** *verb imp. 2 pl.* [3] 29, 10;
- mîneacănd** *verb gerunziu* [1] 17, 16; [3] 5, 3;
- mîneacăndu** *verb gerunziu* [2] 17, 16;
- mîneacăndu-se** *verb gerunziu* [1] 1, 19;
- mînică** *verb imp. 2 sg.* [1] 29, 10;
- să mîneacă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 3, 15; 29, 11; [2] 3, 15; 29, 11;
- să mîneacă** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [2] 1, 19; 5, 4;
- vă mînecați** *verb imp. 2 pl.* [1] 29, 10;
- vă mînecați** *verb imp. 2 pl.* [2] 29, 10;
- mîngîia** : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „1. trösten, 2. schmeicheln, 3. bezaubern”: „1. consoler, 2. flatter, 3. charmer, enchanter”
- mîngîia** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [4] 12, 24; [5] 12, 24;
- mîngîie** *verb indicativ prezent 3 pl.* [4] 10, 3; [5] 10, 3;
- s-au mîngîiat** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 13, 38; [5] 13, 38;
- să mîngîie** *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [4] 10, 2; [5] 10, 2; [6] 10, 2; 10, 3;
- să mîngîie** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 24, 16;
- se mîngîiase** *verb indicativ mcpf. 3 sg.* [6] 13, 38;
- mîngîietor** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. m.: „bürde”: „charge”
- mîngîitor** *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [6] 15, 33;
- mînia** : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „in Zorn geraten”: „(s') enragé”
- s-au mîniat** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 22, 8; [5] 22, 8;
- să mînie** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 11, 6; 17, 28; 19, 22; 20, 30; [2] 11, 6; 17, 28; 19, 22; 20, 30; [3] 11, 6; 17, 28; 18, 8; 19, 22; 20, 30; [4] 3, 8; 6, 7; 11, 22; 12, 5; 13, 21; [5] 3, 8; 6, 7; 12, 5; 13, 21; [6] 3, 8; 6, 7; 11, 22; 11, 20; 12, 5; 13, 21; 22, 8;
- să mîniia** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [5] 11, 22;
- se va mîniia** *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [3] 20, 12;
- te-ai mîniat** *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [4] 19, 41; [5] 19, 41;
- te mîni** *verb indicativ prezent 2 sg.* [6] 19, 40;
- mînie** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Zorn”: „colère”
- mînia** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [4] 11, 20;
- mîniia** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 28, 18; [2] 28, 18; [5] 11, 21; [6] 22, 9;
- mîniia** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 28, 18;
- mînie** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 17, 28; 20, 34; [2] 17, 28; 20, 34; [3] 20, 7;
- mîniei** *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [4] 22, 16; [5] 22, 16; [6] 22, 16;
- mînios** : (XVI sec. PS. H.) : adj.: „zornig”: „furieux”
- mînioase** *adj. calificativ gradul pozitiv neutru pl. nom./ac. neacc.* [6] 17, 8;
- mînios** *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [3] 20, 34;
- mîntui** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „erlösen, erretten, befreien”: „délivrer, sauver”

- a mîntui** verb *infinitiv prezent* [1] 14, 6; [2] 14, 6; [3] 14, 6; [4] 10, 11; [5] 10, 11; [6] 15, 14;
- ai mîntuit** verb *indicativ perfect compus 2 sg.* [4] 7, 23; [5] 7, 23;
- am mîntuit** verb *indicativ perfect compus 1 sg.* [4] 12, 7; [5] 12, 7; [6] 12, 7;
- au mîntuit** verb *indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 14, 23; 14, 39; [2] 14, 23; 14, 39; [3] 10, 19; 25, 26; [4] 4, 9; 19, 9; [5] 4, 9; 19, 9; [6] 4, 9; 19, 9; 22, 18;
- mă voi mîntui** verb *viitor 1 indicativ 1 sg.* [1] 27, 1;
- mă voiu mîntui** verb *viitor 1 indicativ 1 sg.* [2] 27, 1; [3] 27, 1; [6] 22, 4; 22, 29;
- mîntui** verb *indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 23, 5; [2] 23, 5; [3] 14, 23; 14, 48; 19, 12; 19, 18; 23, 5; [4] 8, 6; 8, 13; 21, 17; [5] 8, 6; 8, 14; 21, 17; [6] 21, 17; 22, 1;
- mîntuia** verb *indicativ imperfect 3 sg.* [6] 8, 6; 8, 14;
- mîntuiască** verb *conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 14, 16; [5] 14, 16;
- mîntui-vei** verb *viitor 1 indicativ 2 sg.* [4] 22, 49; [5] 22, 49;
- mîntuiaște** verb *indicativ prezent 3 sg.* [3] 14, 39; 17, 47;
- mîntuiește** verb *imp. 2 sg.* [4] 14, 4; 14, 4; [5] 14, 4; 14, 4; [6] 14, 4; 14, 4;
- mîntuiește** verb *indicativ prezent 3 sg.* [1] 17, 47; [2] 17, 47;
- mîntuitu-au** verb *indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 22, 18; [5] 22, 18;
- oi mîntui** verb *viitor 1 indicativ 1 sg.* [5] 3, 18;
- să mîntui** verb *indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 19, 12; [2] 19, 12;
- să mîntuia** verb *indicativ imperfect 3 sg.* [1] 14, 47; [2] 14, 47;
- să mîntuiască** verb *conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 25, 31; [2] 25, 31; 25, 33; [3] 11, 3; 25, 31; [4] 7, 23; 10, 19; 14, 16; [5] 7, 23; 10, 19; 14, 16; [6] 7, 23; 10, 19; 14, 16; 22, 42;
- să mîntuiesc** verb *conjunctiv prezent 1 sg.* [3] 25, 33;
- să mîntuiesti** verb *conjunctiv prezent 2 sg.* [1] 25, 26; [2] 25, 26; [6] 22, 3;
- să se fie mîntuit** verb *conjunctiv perfect 3 sg.* [3] 26, 9;
- să se mîntuiască** verb *conjunctiv prezent 3 sg.* [6] 14, 14;
- se mîntui** verb *indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 19, 10; 21, 15;
- se mîntuia** verb *indicativ imperfect 3 sg.* [3] 14, 47;
- va mîntui** verb *viitor 1 indicativ 3 sg.* [1] 4, 3; 7, 8; 9, 16; 10, 27; 11, 3; [2] 4, 3; 7, 8; 9, 16; 10, 27; 11, 3; [3] 4, 3; 9, 16; [4] 22, 3; [5] 22, 3;
- va să mîntuiască** verb *viitor 1 indicativ 3 sg.* [3] 10, 27;
- vei mîntui** verb *viitor 1 indicativ 2 sg.* [1] 10, 1; 23, 2; [2] 10, 1; 23, 2; [3] 10, 1; 19, 11; 23, 2; 30, 8; [4] 22, 28; 22, 44; [5] 22, 28; 22, 44; [6] 22, 28; 22, 49;
- voi mîntui** verb *viitor 1 indicativ 1 sg.* [5] 22, 4;
- voiu mîntui** verb *viitor 1 indicativ 1 sg.* [4] 3, 18; 22, 4; [6] 3, 18;
- mîntuînță** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Erlösung, Errettung, Heil”; „délivrance, salut”
- mîntuînții** *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [5] 22, 3;
- mîntuire** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Erlösung, Errettung, Heil”; „délivrance, salut”
- al mîntuirii** *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [6] 22, 46;
- mîntuire** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 11, 13; 19, 5; [2] 11, 13; 19, 5; [3] 11, 13; 19, 5; [4] 10, 11; 15, 14; 19, 2; 23, 10; 23, 12; [5] 10, 11; 15, 14; 23, 10; 23, 12; [6] 23, 10; 23, 12;
- mîntuirea** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 2, 1; 11, 9; 14, 45; [2] 2, 1; 11, 9; 14, 45; [3] 2, 1; 11, 9; [4] 23, 5; [5] 19, 2; 23, 5; [6] 19, 2; 22, 50; 23, 5;
- mîntuirii** *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [4] 22, 36; 22, 47; [5] 22, 3; 22, 36; 22, 47; [6] 22, 3; 22, 3; 22, 36;
- mîntuirile** *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [4] 22, 51;
- mîntuirii** *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [4] 22, 3; 22, 3;
- mîntuirile** *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [5] 22, 51;
- mîntuitor** : (XVI sec. PS. H.) : s. m.: „Erlöser”; „sauveur”
- mîntuitor** *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [2] 10, 19;
- mîntuitoriu** *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 10, 19;
- mîntuitoriul** *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [6] 22, 2; 22, 3;
- moabitean** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. m.: „aus Moab”; „de Moab”
- moaviteanul** *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [6] 23, 20;
- moavitênii** *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [6] 8, 2;
- moarte** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. f.: „Tod”; „mort”
- a mortii** *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [2] 15, 34; 20, 31; [5] 22, 6;
- al mortii** *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [5] 12, 5;
- moarte** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 5, 6; 5, 11; 14, 39; 14, 44; 14, 45; 20, 3; 20, 15; 22, 16; [2] 5, 6; 5, 11; 14, 39; 14, 44; 14, 45; 20, 3; 20, 15; 22, 16; [3] 5, 6; 5, 11; 14, 39; 14, 42; 14, 44; 15, 32; 20, 3; 20, 31; 22, 16; [4] 1, 25; 12, 5; 12, 14; 14, 14; 15, 21; 19, 28; 22, 5; 22, 6; 24, 13; 24, 15; [5] 1, 25; 12, 14; 14, 14; 15, 21; 19, 28; 22, 5; 24, 13; 24, 15; [6] 1, 25; 12, 5; 15, 21; 18, 33; 19, 5; 19, 28; 24, 13; 24, 15;
- moartea** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 15, 32; [2] 15, 32; [4] 1, 23; 3, 34; 18, 33; 21, 1; 24, 14; [5] 1, 23; 3, 34; 18, 33; 21, 1; 24, 14; [6] 1, 23; 3, 34; 6, 23; 20, 3; 24, 14;
- mortii** *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [1] 1, 11; 15, 34; 20, 31; [2] 1, 11; [3] 1, 11; 15, 34; 26, 10; 26, 16; [4] 20, 3; 22, 6; [5] 20, 3; 22, 6; [6] 22, 5; 22, 6;
- moară** : (1551-1553 ES) : s. f.: „Mühle”; „moulin”
- moară** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [4] 11, 21; 11, 22; [5] 11, 21; 11, 22;
- molcomiș** : (1581 CORESI EV.) : adv.: „insgeheim, heimlich, verstohlen”; „en cachette”
- mîlcomiș** *adv. de mod poz.* [2] 24, 6;
- mormînt** : (XVI sec. PS. H.) : s. n.: „Grab, Gruff”; „tombeau, tombe”

- a mormintului** *subst. comun neutru sg. gen./dat. acc.* [2] 16, 17;
- mormintul** *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [3] 10, 4, 15, 16, 17, 23, 24, 14, 16, 2, 32, 4, 12, 17, 23, 24, 27, 2, 14;
- mormintului** *subst. comun neutru sg. gen./dat. acc.* [6] 16, 17;
- morminturile** *subst. comun neutru pl. nom./ac. acc.* [1] 16, 17;
- mort** (XVI sec. PS. H.) : *adj.* „Verstorbener” „defunt”
cei morti *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [1] 31, 8; 37, 8; [4] 1, 19; [5] 1, 19;
cel mortu *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. acc.* [4] 9, 8; [5] 9, 8;
celor morti *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [3] 31, 8;
mort *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [4] 14, 2; 6, 14, 2;
mort *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 24, 15; [2] 24, 15; [3] 24, 15; 31, 8; [4] 16, 9; 20, 12; [6] 2, 23, 9, 8; 16, 9; 20, 12;
mortu *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [5] 14, 2;
mortu *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [5] 16, 9; 20, 12;
morti *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom./ac. neacc.* [5] 19, 6; [4] 19, 6; [6] 1, 4, 2, 30;
- mos** (XVI sec. PS. H.) : s. m. „Vater” „pere”
mosu *subst. comun masc. sg. gen./dat. neacc.* [6] 9, 7;
- moșie** (1548 DLR) : s. f. „Erbgut” „1. patrimoine, 2. terre, propriété”
moșia *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [6] 21, 3;
moșiia *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 9, 21; [2] 9, 21; [3] 9, 21; 10, 1; [6] 20, 19;
moșiile *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [1] 9, 21; [2] 9, 21; [3] 9, 21;
- moșnean** (1617 BGL) : s. m. „Erbe” „héritier”
moșneanul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [4] 14, 7;
- moștean** (1537 BGL) : s. m. „Erbe” „héritier”
moștean *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [6] 14, 7;
moșteanul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [6] 14, 7;
- mosteni** (1561 CORSEIV) : v. IV: „absterben” „hériter”
mosteni *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 7, 1;
mostenind *verb geronziu* [1] 2, 7;
- moștenire** (1652 INDR) : s. f. „Erbchaft, Erbe” „heritage”
moștenire *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [4] 20, 1;
moștenirea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 10, 1; 26, 19; [5] 26, 19; [4] 14, 7; 14, 16; 20, 19; 21, 3;
- moștina** (1665-1672 Ms. 4389) : v. I: „absterben” „hériter”
să moștineze *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [3] 2, 7;
- moștinare** (1665-1672 Ms. 4389) : s. f. „Erbchaft, Erbe” „heritage”
moștinarea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [6] 14, 16; 20, 1;
- moștnean** (1683-1686 Ms. 45) : s. m. „Erbe” „héritier”
moștneanul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [5] 14, 7;
- moștneni** (1683-1686 Ms. 45) : v. IV: „absterben” „hériter”
moștneni *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [5] 7, 1;
moștnenind *verb geronziu* [2] 2, 8;
- moștnenire** (1683-1686 Ms. 45) : s. f. „Erbchaft, Erbe” „heritage”
moștnenire *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [5] 20, 1;
moștnenirea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [2] 10, 1, 26, 19; [5] 14, 7; 14, 16; 20, 19; 21, 3;
- mozaviri** (1642 BRV) : v. IV: „verleumden, diffamieren” „medire de calomnier”
au mozavirit *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [6] 19, 27;
- muia** (1683-1686 Ms. 45) : v. I: „schwach werden” „faiblir”
să muiară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [5] 4, 1;
- muiere** (XVI sec. PS. H.) : s. f. „Frau” „femme”
muîerea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* 117x;
muîere *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* 70x;
muieri *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [1] 1, 2; 15, 33; 15, 33; 21, 4; 25, 43; 30, 2; [2] 1, 2; 15, 33; 15, 33; 15, 33; 21, 4; 21, 5; 25, 43; 30, 2; [3] 1, 2; 15, 33; 15, 33; 21, 4; 21, 5; 25, 43; [4] 5, 13; 15, 16; 20, 3; [5] 5, 13; 15, 16; 20, 3; [6] 5, 13; 15, 16; 20, 3;
muierii *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [1] 25, 2; 25, 14; [2] 25, 2; 25, 14; [3] 1, 4; 25, 14; [5] 3, 5;
muierile *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [1] 2, 22; 4, 20; 18, 7; 27, 3; 30, 3; 30, 5; 30, 18; [2] 2, 22; 4, 20; 18, 7; 27, 3; 30, 3; 30, 5; 30, 18; [3] 2, 22; 4, 20; 18, 7; 21, 11; 27, 3; 29, 5; 30, 2; 30, 3; 30, 5; 30, 18; [4] 2, 2; 12, 8; 12, 11; 12, 11; [5] 2, 2; 12, 8; 12, 11; 12, 11; [6] 2, 2; 12, 8; 12, 11;
muierilor *subst. comun fem. pl. gen./dat. acc.* [4] 1, 26; [5] 1, 26; [6] 6, 19; 19, 5;
o muîere *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 1, 15; 28, 7; [4] 14, 2; [5] 14, 2; [6] 11, 2; 11, 21; 11, 22; 14, 2; 14, 5; 20, 16;
unii muieri *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [4] 3, 8; [5] 3, 8;
- muieresc** (XVI sec. CV²) : *adj.* „weiblich, frauenhaft” „féminin”
cea muierescă *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. acc.* [6] 1, 26;
muierescă *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 15, 3; 22, 19;
- mult** (XVI sec. PS. H.) : *adj. adv.* : „viel” „maint, nombreux, beaucoup”
cea multă *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 2, 5; [2] 2, 5;
cêle multe *adj. calificativ gradul pozitiv fem. pl. nom./ac. acc.* [6] 22, 17;

foarte multă *adj. calificativ gradul superlativ fem. sg. nom./ac. neacc.* [6] 8, 8; 12, 30;

mai mult *adv. de mod comparativ* [1] 1, 5; 9, 7; [2] 1, 5; 9, 7; [3] 2, 29; 9, 7; 18, 29; 26, 21; [4] 1, 26; 19, 7; 19, 42; 20, 6; [5] 1, 26; 19, 7; 19, 42; 20, 6; [6] 1, 26; 12, 8; 16, 11; 18, 8; 22, 18;

mai mult *adj. calificativ gradul comparativ masc. sg. nom./ac. neacc.* [4] 19, 42; [6] 19, 42;

mai multă *adj. calificativ gradul comparativ fem. sg. nom./ac. neacc.* [6] 20, 5;

mai multu *adj. calificativ gradul comparativ masc. sg. nom./ac. neacc.* [5] 19, 42

mai mulți *adj. calificativ gradul comparativ masc. pl. nom./ac. neacc.* [1] 14, 31; [2] 14, 31; 30, 9; [3] 14, 31; [4] 18, 8; [5] 18, 8;

mult *adv. de mod gradul pozitiv* [3] 22, 15; [4] 24, 16;

mult *adj. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom./ac. neacc.* [3] 13, 5; 25, 36; [4] 13, 34; 15, 12; [6] 11, 22;

mult *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [4] 23, 20;

multă *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 26, 13; [2] 26, 13; [3] 2, 5; 26, 13; [4] 3, 1; [5] 3, 1; [6] 3, 1; 14, 2; 14, 5; 15, 12; 18, 29;

multă foarte *adj. calificativ gradul superlativ fem. sg. nom./ac. acc.* [4] 8, 8; [5] 8, 8;

multe *adj. calificativ gradul pozitiv neutru pl. nom./ac. neacc.* [6] 23, 20;

multe *adj. calificativ gradul pozitiv fem. pl. nom./ac. neacc.* [3] 17, 39; 29, 3; [4] 3, 22; 14, 2; 22, 17; [5] 3, 22; 14, 2; 22, 17; [6] 3, 22; 12, 2; 24, 14;

multe foarte *adj. calificativ gradul superlativ fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 26, 21; [4] 12, 2; 12, 30; 24, 14; [5] 12, 2; 12, 30; 24, 14;

multelor *adj. calificativ gradul pozitiv fem. pl. gen./dat. acc.* [1] 1, 16;

multu *adv. de mod pozitiv* [5] 24, 16;

multu *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [5] 23, 20;

multu *adj. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom./ac. neacc.* [5] 13, 34; 15, 12;

multu *adv. de mod gradul pozitiv* [5] 24, 16;

multu foarte *adv. de mod superlativ* [2] 26, 21;

mulți *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom./ac. neacc.* [1] 14, 6; [2] 14, 6; [3] 14, 6; [4] 1, 4;

[5] 1, 4; [6] 1, 4; 11, 17; 11, 24;

mulțime : (XVI sec. PS. H.) : s. f. : „Menge”; „foule, multitude”

mulțime *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 13, 5; [2] 13, 5; [4] 17, 11; 23, 7; [5] 17, 11; 23, 7; [6] 13, 34; 15, 12; 17, 11; 18, 29; 23, 7;

mulțimea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 1, 16; 1, 16; [2] 1, 16; 1, 16; [3] 1, 16; 1, 16; [4] 18, 29; [5] 18, 29;

mumă : (XVI sec. PS. H.) : s. f. : „Mutter”; „mère”

muma *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [6] 17, 25; 20, 19;

mumă *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 15, 33; 20, 30; 22, 3;

mume *subst. comun fem. sg. gen./dat. neacc.* [3] 20, 30;

muncă : (XVI sec. PS. H.) : s. f. : „Qual”; „peine”

a muncii *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [2] 6, 4; 6, 8; 6, 17;

al muncii *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [1] 6, 3; 6, 4; [2] 6, 3;

muncă *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 6, 8;

muncii *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [1] 6, 17;

munte : (1443 DERS) : s. m. : „Berg”; „montagne”

a munte *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [3] 23, 26;

a muntelui *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [1] 23, 26; [2] 23, 26; [4] 13, 34; [5] 13, 34;

munte *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 17, 3; 17, 3; 23, 14; 23, 26; [2] 17, 3; 17, 3; 23, 14; 23, 26; [3] 17, 3; [4] 21, 9; [5] 21, 9; [6] 21, 9;

muntele *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [1] 1, 1;

1, 1; 9, 3; 9, 4; 10, 2; 13, 2; 14, 22; 14, 23; 23, 14; 23, 15; 26, 3; 31, 1; [2] 1, 1; 1, 1; 9, 4; 10, 2; 13, 2; 14, 22; 14, 23; 23, 14; 23, 15; 26, 3; 31, 1; [3] 1, 1; 1, 1; 9, 3; 9, 4; 14, 23; 23, 14; 23, 14; 24, 3; 31, 1; 31, 8; [4] 1, 6; 20, 21; [5] 1, 6; 20, 21; [6] 1, 6; 20, 21;

muntelui *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [1] 25,

20; [2] 25, 20; [3] 25, 20; [4] 13, 34; 15, 30; 16, 13; [5] 13, 34; 15, 30; 16, 13; [6] 13, 34; 13, 34; 15, 32; 16, 13;

munți *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [1] 26, 20; [2] 26, 20; [3] 13, 6; 26, 20; [4] 17, 9; [5] 17, 9;

munții *subst. comun masc. pl. voc. acc.* [4] 1, 21; [5] 1, 21; [6] 1, 21;

munții *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [1] 31, 8; [2] 31, 8; [3] 14, 22;

munților *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [6] 22, 8;

un munte *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [6] 17, 9;

unui munte *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [3] 26, 13;

muri : (XVI sec. PS. H.) : v. IV; „sterben”; „mourir”

au murit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* 69x;

au murit *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 4, 11; 4, 16; 4, 19; 5, 12; 31, 6; 31, 7; [2] 4, 11; 4, 16; 4, 19; 5, 12; 31, 6; 31, 7; [3] 4, 19; 5, 12; [4] 1, 4; 1, 4; 1, 5; 4, 10; 12, 23; 13, 33; 17, 23; 24, 15; [5] 1, 4; 1, 4; 1, 5; 4, 10; 13, 33; 17, 23; 24, 15; [6] 1, 4; 1, 5; 1, 19; 4, 10;

moare *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 4, 20; 20, 32; [2] 4, 20; 20, 32; [5] 2, 23;

moriu *verb indicativ prezent 1 sg.* [1] 14, 43; [2] 14, 43;

muri *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 4, 17; 25, 1; 25, 37; 25, 38; [2] 4, 17; 25, 1; 25, 37; 25, 38; [3] 4, 17; 25, 1; 25, 38; 31, 5; [4] 1, 1; 1, 15; 2, 23; 2, 23; 3, 27; 6, 7; 10, 1; 10, 18; 11, 17; 12, 18; [5] 1, 1; 1, 15; 2, 23; 3, 27; 6, 7; 10, 1; 10, 18; 11, 17; 12, 18; [6] 1, 1; 2, 23; 3, 27; 6, 7; 10, 1; 10, 18; 12, 18; 12, 21; 17, 23; 20, 10;

muri *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [2] 31, 6; [3] 31, 6;

muriia *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 4, 20;

muriră *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [6] 21, 9; 24, 15;

murise *verb indicativ mcpf. 3 sg.* [3] 28, 3;

murit-au *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 12, 19; [5] 12, 19; [6] 12, 19;

să moară *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 14, 42; [2] 14, 42; [3] 11, 13; 14, 39; 14, 42; 20, 32; 26, 10; [6] 11, 15; 13, 28;

să mor *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [6] 19, 36;

să murim *verb conjunctiv prezent 1 pl.* [3] 12, 19;

- va muri** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 11, 13, 14, 39, 43; [2] 26, 29, 20, 11, 13, 14, 39, 14, 45, 19, 6, 26, 29; [3] 4, 3, 34, 11, 15, 12, 14, 5, 3, 34, 11, 15, 4, 6, 12, 4;
- va fi murit** *verb viitor II indicativ 3 sg.* [6] 3, 34;
- va să moară** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [3] 14, 45;
- vei muri** *verb viitor I indicativ 2 sg.* [1] 14, 44, 20, 2, 7, 16, 2, 14, 44, 20, 2, 7, 16, [4] 12, 13, 19, 23; [5] 12, 4, 9, 23, 6, 12, 13, 19, 17;
- vei să mori** *verb viitor I indicativ 2 sg.* [3] 14, 44, 22, 16;
- voi muri** *verb viitor I indicativ 1 sg.* [1] 20, 15, [2] 20, 15, 15, 9, 37;
- vou muri** *verb viitor I indicativ 1 sg.* [3] 20, 15; [4] 19, 37;
- vom muri** *verb viitor I indicativ 1 pl.* [1] 12, 19; [2] 12, 19, [3] 14, 14, 18, 3, [5] 14, 14, 18, 3;
- vom să murim** *verb viitor I indicativ 1 pl.* [6] 14, 14;
- vor muri** *verb viitor I indicativ 3 pl.* [1] 2, 34; [2] 2, 34, 3, 2, 34;
- muşcă** (XVI sec. PS, H.) : s. f. „fliege”; „mouche”
- muște** *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [2] 6, 4;
- mustată** (1568 DERS) : s. f. „Schnurrbart”; „moustache”
- mustata** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [4] 19, 24, 15, 9, 24;
- muștra** (1581 PRU) : s. f. „atadeln, schelten”; „blämer, morder, reprimander”
- muștra** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 1, 6;
- voi muștra** *verb viitor I indicativ 1 sg.* [5] 7, 14;
- voiu muștra** *verb viitor I indicativ 1 sg.* [4] 7, 14; [6] 7, 14;
- muta** : (XVI sec. PS, H.) : v. I: „umziehen, umsiedeln, versetzen, verrücken”; „ademenager, émigrer, transférer, échanger de lieu”
- au mutat** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 12, 13; [5] 12, 13;
- mută** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 20, 13;
- mută-se** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 22, 8;
- mute-să** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [2] 5, 8;
- mute-se** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 5, 8;
- să mută** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 5, 8; 5, 9; [2] 5, 8; 5, 9;
- N**
- na** (1564 CORESI CAZU) : prep. „xon”; „de, vers”
- na** : prep. [2] 23, 24; [4] 2, 19;
- naste** : (XVI sec. PS, H.) : v. III: „1. zeugen, gebären, 2. geboren, erzeugt werden”; „1. enfanter, procreer, engendrer, 2. naitre, être procréer”
- a naste** *verb infinitiv prezent* [1] 4, 19; [2] 4, 19;
- ai născut** *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [1] 4, 20, 2, 4, 20; [3] 4, 20;
- au născut** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 2, 5; 2, 21; 4, 18, [2] 2, 5; 2, 21; 3, 13; 4, 19; [3] 2, 5; [4] 12, 14; 2, 15; 2, 18, 21, 8; [5] 12, 14; 12, 15; 21, 8;
- au născut** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 6, 7; 6, 7; [2] 6, 7; 6, 13; [4] 3, 5; [5] 3, 5;
- născu** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 1, 20; [2] 1, 20; [3] 1, 20; 2, 21; 4, 19; [4] 12, 24; 14, 27; [5] 11, 27; 12, 24; 14, 27; [6] 6, 23; 11, 27; 12, 15; 12, 24;
- născuse** *verb indicativ mept. 3 sg.* [6] 21, 8; 21, 8;
- născut** *verb participiu mascul. sg.* [4] 13, 21; 19, 42; [5] 13, 21; 19, 42; [6] 13, 21; 19, 42;
- s-au născut** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 6, 23; 21, 20; [5] 21, 20;
- s-au născut** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 5, 14; 21, 22; [5] 5, 14; 21, 22;
- să născă** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [3] 4, 19;
- să născu** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 11, 27;
- să născură** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [4] 3, 2; 14, 27; [5] 3, 2; 14, 27;
- se născură** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [6] 3, 2; 14, 27;
- se născuse** *verb indicativ mept. 3 sg.* [6] 21, 20;
- se-au născut** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [6] 12, 14;
- se-au născut** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [6] 3, 5; 5, 14; 21, 22;
- nădăjdui** : (XVI sec. PS, H.) : v. IV: „hoffen, vertrauen”; „esperer, avoir confiance”
- mă voiu nădăjdui** *verb viitor I indicativ 1 sg.* [6] 22, 3;
- nădăjduiescu** *verb indicativ prezent 3 pl.* [5] 22, 31;
- nădăjduind** *verb gerunziu* [5] 22, 3;
- nădăjduindu** *verb gerunziu* [2] 12, 11;
- nădăjduindu-vă** *verb gerunziu* [3] 12, 11;
- nădejduind** *verb gerunziu* [4] 22, 3;
- nedejduiesc** *verb indicativ prezent 3 pl.* [4] 22, 31;
- nedejduind** *verb gerunziu* [1] 12, 11;
- se nădăjduiesc** *verb indicativ prezent 3 pl.* [6] 22, 31;
- năimi** : (1560-1561 CORESI TE²) : v. IV: „dingen, heuern, mieten”; „engager, louer”
- au năimit** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 10, 6; [5] 10, 6;
- năpastă** : (XVI sec. PS, H.) : s. f. „Unrecht”; „injustice”
- năpaste** *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [6] 22, 30;
- năpusti** : (XVI sec. PS, H.) : v. IV: „sich stürzen”; „se ruer, fôncer, se précipiter”
- ai năpustit** *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [3] 17, 28;
- năpustiră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 31, 7;
- năpădi** : (XVI sec. CV²) : v. IV: „überwuchern, überfluten”; „envahir, cerner”
- năpădiia** *verb indicativ imperfect 3 pl.* [6] 1, 6;
- năpădiră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 23, 26; 31, 3;
- năpăstui** : (XVI sec. CV²) : v. IV: „fälschlich beschuldigen, Unbill antun”; „faire tort”
- am năpăstuit** *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [3] 12, 3;
- născut** : (XVI sec. CV²) : adj. : „geboren”; „né”
- cea născută** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 14, 49;
- cei născute** *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. gen. dat. acc.* [2] 14, 49;

- cel născut** *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* (1582, 2, 17, 13; [2] 8, 2; 17, 13; [3] 8, 2; 17, 13; [4] 3, 2; [5] 3, 2; [6] 3, 2;
- năsîlnic** : (1620 MOXA) : *adj. adv.* „[1] *gewalttätig*, 2. *stark*, *kräftig*” : 1. *violent*, 2. *puissant*”
năsîlnic *adv. de mod pozitiv* [1] 20, 10;
năsîlnic *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 25, 3; [3] 25, 3;
năsîlnic *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [2] 25, 3; [5] 2, 17;
năsîlnic *adv. de mod poz.* [2] 20, 7; 20, 10;
năsîlnică *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 5, 7; [2] 1, 15; 5, 7; [5] 17, 8;
năsîlnici *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom. ac. neacc.* [5] 3, 39;
nesîlnic *adv. de mod pozitiv* [1] 20, 7;
nesîlnic *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [4] 2, 17;
nesîlnică *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 1, 15; [4] 17, 8;
nesîlnici *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom. ac. neacc.* [4] 3, 39;
- năsîlnici** : (1682 DOSOFTEI VS) : s. f. „*stark sein*” „être puissant”
să năsîlnici *verb indicativ perfect simplu 3. sg.* [4] 19, 42; [5] 19, 42;
- năsîlnicie** : (1683-1686 Ms. 45) : s. f. „*Falle*” „*piège*”
năsîlniciile *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [5] 22, 6;
nesîlniciile *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [4] 22, 6;
- năucire** : (1643 VARLAAM) : s. f. „*Verwirrung*, *Bestürzung*” „*éblouissement*”
năucire *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 26, 12; [2] 26, 12;
- neam** : (XVI sec. CV²) : s. n. : „*Geschlecht*, *Volk*” „*famille*, *descendance*, *people*”
a neamul *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [3] 20, 6;
neam *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [2] 4, 6; [3] 6, 10; ;
neamul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [3] 9, 21; [2] 9, 21; [3] 9, 21; [6] 15, 10; 16, 5, 20, 14;
neamului *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [1] 20, 29; [3] 20, 29;
neamuri *subst. comun neutru pl. nom. ac. neacc.* [3] 10, 21; [2] 10, 21;
neamurile *subst. comun neutru pl. nom. ac. acc.* [4] 15, 10; [5] 15, 2; 15, 10; [6] 19, 9;
un neam *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [4] 15, 2;
- neascultare** : (1563 CORESI PRAXIU) : s. f. „*Ungehorsam*” „*desobéissance*, *insoumission*”
neascultării *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [3] 15, 23;
- nebul** : (XVI sec. PS. H.) : *adj.* „*verrückt*, *tonicht*” „*foû*”
cei nebuni *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [6] 13, 13;
nebul *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [3] 21, 14;
- nebuni** : (58 CORESI, A) : s. n. „*verwirrt*, *gestört*” „*écablé*, *égaré*”
am nebunit *verb indicativ perfect simplu 3. sg.* [4] 23, 1; 5, 24;
să nebunii *verb indicativ perfect simplu 3. sg.* [2] 3, 3;
- nebulie** : (564-565 CORESI, A) : s. n. „*Verwirrung*” „*éblouissement*”
nebulie *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [2] 25, 2; 25, 25; [6] 13, 2; 24, 1;
- nebuliia** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [4] 3, 17; 5, 13, 12;
- necaz** : (654 CU ROSSU) : s. n. „*Verlegenheit*”
năcaz *verb indicativ perfect simplu 3. sg.* [3] 28, 1;
năcazu *verb indicativ perfect simplu 3. sg.* [3] 28, 1;
- necinsti** : (1688 BIBLIA) : s. n. „*designe*, *opprobre*” „*schand*”, „*ditamer*, *deshonorer*”, „*califier*”
se va necinsti *verb indicativ perfect simplu 3. sg.* [2] 30, 1;
să va necinsti *verb indicativ perfect simplu 3. sg.* [2] 30, 1;
- necinstit** : (1683-1686 Ms. 45) : *adj.* „*abbedeurend*”, „*unwichtig*” „*sans importance*, *insignifiant*”
necinstit *adj. calificativ gradul pozitiv masculin* *nom. ac. neacc.* [1] 15, 9; [2] 15, 9;
- necunoaște** : (1683-1686 Ms. 45) : s. III „*nicht kennen*”, „*ne pas connaître*”
necunoscul *verb indicativ perfect simplu 3. sg.* [2] 20, 1;
necunosculiu *verb indicativ perfect simplu 3. sg.* [2] 20, 1;
- necunoștință** : (1581-1582 POY. S. 4) : s. n. „*Verrücktheit*” „*foû*”
necunoștință *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [4] 14, 24; [2] 14, 24;
- necurat** : (XVI sec. PS. H.) : *adj.* „[1] *impur*, 2. *diable*”
cel necurat *adj. calificativ gradul pozitiv masculin* *nom. ac. acc.* [3] 16, 23; 16, 23;
necurat *adj. calificativ gradul pozitiv masculin* *nom. ac. neacc.* [3] 20, 26;
necurate *adj. calificativ gradul pozitiv feminin* *nom. ac. neacc.* [1] 21, 4; [2] 21, 4;
- necurăție** : (XVI sec. PS. H.) : s. n. „*impureté*”, „*foû*”
necurăția *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [4] 14, 15; [1] 4, 16; [3] 4;
- necăji** : (1688 BIBLIA) : s. n. „*gâz*”, „*gâze*” „*gâze*, *agacei*”
năcăjaste *verb indicativ perfect simplu 3. sg.* [2] 30, 1;
năcăjiia *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [2] 30, 1;
năcăjira *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [2] 30, 1;
- nedepriins** : (1683-1686 Ms. 45) : s. n. „*Verwirrung*” „*éblouissement*”
nedepriins *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [2] 25, 2; 25, 25;
nedăpriinsu *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [2] 25, 2; 25, 25;

- nedrept** (XVI sec. PS. H.) : s. f. „ungerecht”; „injuste”
cel nedrept *subst. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. acc.* [6] 22, 49;
- nedreptate** (XVI sec. PS. H.) : s. f. „unrecht, Ungerechtheit”; „injustice”
nedreptate *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 20, 8; [6] 3, 8; 14, 32; 18, 13;
nedreptatea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 3, 13; 20, 1; 25, 28; [6] 7, 14; 14, 9;
nedreptăți *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [6] 22, 3;
nedreptății *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [6] 3, 34; 7, 10;
nedreptățile *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [3] 3, 13;
- neeseran** : (1683-1686 Ms. 45) : s. m. „laus Idumäa”; „de Idumee”
neesaran *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 21, 7;
neessaran *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [2] 21, 7;
- negură** : (XVI sec. PS. H.) : s. f. „Nebel”; „brume, brouillard”
negură *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [4] 22, 10; [5] 22, 10; [6] 22, 10;
- nehulit** : (1683-1686 Ms. 45) : adj. : „wahr”; „vrai”
nehulită *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. neacc.* [4] 22, 33; [5] 22, 33;
- nelibovnic** : (1665-1672 Ms. 4389) : adj. : „unliebende”; „qui n'aime pas”
nelibovnic *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [3] 25, 3;
- nemernic** : (1551-1553 ES) : adj. : „fremd”; „étranger”
nemernic *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [4] 1, 13; [5] 1, 13;
- nemernicii** : (1683-1686 Ms. 45) : v. IV: „einwandern”; „immigrer, errer”
ai nemernicit *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [4] 15, 19; [5] 15, 19;
nemernicind *verb gerunziu* [4] 4, 3; [5] 4, 3;
- neobrăzuit** : (1665-1672 Ms. 4389) : adj. : „unbeschnitten”; „noncirconcis”
a neobrăzuitor *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [2] 14, 6;
a neobrezuitor *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [1] 14, 6;
cea neobrezuită *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 18, 27;
cei neobrezuitori *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom./ac. acc.* [3] 18, 25;
cei neobrezuitori *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [3] 31, 4;
cel neobrăzuit *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [2] 17, 36;
cel neobrăzuit *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [1] 17, 26; [2] 17, 26;
cel neobrezuit *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [1] 17, 36;
- celor neobrezuitori** *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [6] 1, 20;
celui neobrăzuit *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [2] 17, 37;
neobrăzuit *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [2] 17, 36;
neobrăzuitor *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom./ac. neacc.* [2] 31, 4;
neobrezuitor *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [5] 1, 20;
neobrezuit *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 17, 36;
neobrezuit *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [3] 17, 26;
neobrezuitorului *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. gen./dat. acc.* [1] 17, 37;
neobrezuitor *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom./ac. neacc.* [1] 31, 4;
neobrezuitorilor *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [3] 14, 6; [4] 1, 20;
- neosebit** : (1683-1686 Ms. 45) : adj. : „ungetrennt”; „inséparé”
neosebit *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom./ac. neacc.* [4] 1, 23;
neusăbiti *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom./ac. neacc.* [5] 1, 23;
- neplăcut** : (1665-1672 Ms. 4389) : adj. : „unangenehm”; „désagréable”
neplăcut *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [6] 6, 22;
- nepot** : (1427 BGL) : s. m. : „1. Enkel, 2. Neffe”; „1. petit-fils, 2. neveu”
nepoții *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [4] 21, 16; [5] 21, 16; [6] 21, 16; 21, 22;
- neprieten** : (1640 URECHE) : s. m. : „unfreund”; „ennemi”
a neprietenilor *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [5] 22, 1;
neprieten *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [2] 22, 8; 22, 13; [5] 8, 10;
neprietenii *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [2] 14, 47; 18, 25; 20, 15; 20, 16; [5] 5, 20; 7, 1; 7, 9; 12, 14; 19, 9; 22, 18; 22, 49;
neprietenilor *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [2] 2, 1; 4, 3; 10, 1; 12, 10; 12, 11; 25, 29; [5] 3, 18; 4, 8; 7, 11; 18, 19; 24, 13;
neprietenul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [2] 14, 24; 19, 17; 24, 5; [5] 4, 8;
neprietenilor *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [6] 18, 19;
- nerușinat** : (1570 CORESI LIT.) : adj. : „unverschämt”; „effronté”
nerușinat *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 2, 29; [2] 2, 29;
- nespălat** : (1551-1553 ES) : adj. : „schmutzig”; „sale, malpropre”

- nespălate** *adj. calificativ gradul pozitiv neutru pl. nom./ac. neacc.* [6] 19, 23;
- neștine** : (XVI sec. CV²) : pron. nehot. „einer, jemand”: „un, quelqu'un”
- neștine** *pron. nehot. masc. sg. nom./ac.* [1] 10, 12; 24, 20; [2] 10, 12; 24, 20; [4] 16, 23; [5] 16, 23;
- neted** : (1392 DLRV) : *adj.*: „glatt, eben”: „lisse, plat”
- nêtede** *adj. calificativ gradul pozitiv fem. pl. nom./ac. neacc.* [1] 17, 40; [2] 17, 40;
- netofathean** : (1688 BIBLIA) : s. m.: „aus Netof”: „de Netof”
- netofatheanul** *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [5] 23, 29;
- nithofatheanul** *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [4] 23, 29;
- nevastă** : (1551-1553 ES) : s. f.: „Frau”: „femme”
- nevasta** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [4] 17, 3;
- o nevastă** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [6] 17, 3;
- nevel** : (1683-1686 Ms. 45) : s. n.: „Balg”, „Ledersack”: „outre, sac en peau de bouc”
- nevel** *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [2] 1, 24; [4] 16, 1; [5] 16, 1;
- nevinovat** : (XVI sec. CV²) : *adj.*: „unschuldig”: „innocent”
- nevinovat** *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 19, 5; 25, 26; 25, 31; [2] 19, 5; 25, 26; 25, 31; [3] 19, 5; 25, 26; 25, 31; [4] 3, 28; 14, 9; [5] 3, 28; 14, 9; [6] 14, 9; 22, 24; 22, 26; 22, 26;
- nevinovată** *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. neacc.* [6] 22, 32;
- nevinovate** *adj. calificativ gradul pozitiv fem. pl. nom./ac. neacc.* [6] 22, 30;
- nevinovăți** : (1688 BIBLIA) : v. IV: „unschuldig sein”: „n'être pas coupable”
- se va nevinovăți** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 26, 9;
- nevoi** : (1492 DERS) : v. IV: „nötigen”: „astreindre”
- nevoiescu-mă** *verb indicativ prezent I sg.* [1] 28, 15; [2] 28, 15;
- nevoie** : (1499 DERS) : s. f.: „Not, Bedürfnis”: „nécessité, besoin”
- nevoi** *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [3] 22, 2;
- nevoie** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 22, 2; [2] 22, 2;
- nevrêdnic** (1563 CORESI PRAXIU): *adj.*: „unwürdig, gemein”: „indigne”
- nevrêdnic** *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [4] 6, 22;
- nici** : (... nici) : (XVI sec. PS. H.) : *adv./conj.*: „kein, auch nicht, nicht einmal, weder... noch”: „aucun, même pas, ni... ni”
- nice** *adv. neg.* [1] 2, 30; 12, 23; 20, 2; 20, 9; 22, 15; 24, 7; 26, 10; [2] 2, 30; 3, 14; 12, 23; 16, 8; 20, 2; 20, 9; 22, 15; 24, 7; 25, 28; 26, 10; [3] 13, 22; [4] 17, 12; 17, 13; [5] 13, 30; 17, 13; 20, 1; [6] 17, 13;
- nice** *conjunctie coord.* [1] 24, 12; [2] 2, 3; 12, 4; 12, 4; 16, 7; 15, 29; 24, 12; 25, 15; 30, 2; [3] 12, 21; 24, 12; 24, 12; [4] 13, 30; 19, 24; 19, 24; 20, 1; [5] 19, 24; 19, 24; 20, 1; [6] 19, 24; 19, 24; 20, 1;
- nici** *conj. coord. coord.* 82x;
- nici** *adv.* [1] 16, 8; [3] 2, 30; 2, 32; 3, 18; 3, 19; 10, 24; 13, 14; 14, 24; 14, 36; 16, 8; 16, 9; 16, 10; 20, 2; 20, 2; 20, 9; 20, 21; 20, 26; 22, 8; 25, 7; 25, 7; 25, 15; 25, 36; 28, 10; 28, 20; 29, 3; 29, 6; 29, 10; 30, 17; [4] 19, 22; [5] 17, 13; [6] 1, 21; 1, 23; 3, 11; 14, 11; 14, 25; 15, 11; 17, 12; 17, 13; 18, 13; 19, 7; 21, 4; 21, 5;
- nicicum** : (1646 PRAV. MOLD.) : *adv.*: „keinesfalls, keineswegs”: „pas du tout, nullement”
- nicicum** *adv. nehot.* [3] 28, 15;
- niciodată** : (1642 CAZ. GOV.) : *adv.*: „nie, niemals”: „(au grand) jamais”
- niciodată** *adv. neg.* [3] 6, 7; 25, 28; [6] 7, 10; 13, 32;
- niciodinioară** : (XVI sec. PS. H.) : *adv.*: „nie, niemals”: „(au grand) jamais”
- niceodinioară** *adv. de timp* [1] 25, 28;
- nice dănoară** *adv. de timp* [2] 25, 28;
- nici unul** : (XVI sec. CV²) : pron. neg.: „keiner”: „personne”
- nice unul** *pron. neg. masc. sg. nom./ac.* [4] 17, 12; [5] 13, 30;
- nici unul** *pron. neg. masc. sg. nom./ac.* [6] 17, 22;
- nici unul** *pron. neg. masc. sg. nom./ac.* [4] 13, 30; [6] 17, 12;
- nimeni** : (XVI sec. PS. H.) : pron. neg.: „niemand”: „personne”
- nemăru** *pron. neg. sg. gen./dat.* [1] 12, 4;
- nimăru** *pron. neg. sg. gen./dat.* [2] 12, 4;
- nime** *pron. neg. sg. nom./ac.* [1] 21, 1; [2] 11, 13; 21, 1; 21, 2;
- nimea** *pron. neg. sg. nom./ac.* [1] 11, 13;
- nimeni** *pron. neg. sg. nom./ac.* [1] 21, 2; [3] 11, 13;
- niminea** *pron. neg. sg. nom./ac.* [3] 5, 4;
- nimini** *pron. neg. sg. nom./ac.* [3] 14, 26; 21, 1; 21, 2; 22, 8; 26, 12;
- nimunu** *pron. neg. gen./dat.* [3] 12, 4;
- nimic** : (XVI sec. PS. H.) : pron. neg.: „nichts”: „rien”
- nemica** *pron. neg. sg. nom./ac.* [1] 20, 26; 20, 39; 25, 7; [4] 12, 3;
- nemică** *pron. neg. sg. nom./ac.* [1] 12, 4; 12, 5; 29, 3;
- nimic** *pron. neg.* [2] 12, 4; 12, 5; 12, 21; 12, 21; 12, 21; 20, 26; 20, 39; 25, 7; 25, 15; 25, 21; 29, 3; [3] 6, 3; 12, 4; 12, 4; 12, 5; 12, 21; 14, 39; 15, 3; 15, 3; 19, 4; 20, 39; 22, 8; 25, 15; 25, 25; 25, 34; 28, 6; 29, 8; 30, 2; 30, 19; [5] 12, 3; [6] 1, 22; 3, 35; 12, 3; 14, 19; 18, 22; 18, 29;
- nimică** *pron. neg.* [1] 12, 21; 12, 21; 12, 21; 25, 15; 25, 21;
- o nimică** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 12, 21;
- niscare** : (1551-1553 ES) : pron. nehot.: „irgendein”: „quelque”
- niscare** *adj. pron. nehot. fem. pl. nom./ac.* [6] 19, 41;

- nisip** : (1534 DERS) : s. n. : „Sand” : „sable”
năsipul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [1] 13, 5; [3] 13, 5; [4] 17, 11;
nisipul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [6] 17, 11;
- nisipos** : (1688 BIBLIA) : adj. : „sandig” : „sablonneux”
năsipos *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 23, 14; 23, 14;
- niște** : (1521 NEACȘU) : art. nehot. : „einige” : „quelques”
niște *articol nehotărât fem. pl. nom. ac.* [6] 17, 8;
- noapte** : (XVI sec. PS. H.) : s. f. adv. : „Nacht, nachts” : „nuit, la nuit”
noapte *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 26, 20; [2] 26, 20; 28, 25; [3] 14, 36; 15, 16; 19, 10; 19, 11; 26, 20; 28, 20; 28, 25; 19, 7; [6] 7, 4; 17, 1; 17, 16; 19, 7;
noaptea *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 15, 11; 19, 10; 19, 11; 19, 24; 28, 20; 28, 24; 31, 12; [2] 15, 11; 19, 10; 19, 11; 19, 24; 28, 20; 31, 12; [3] 15, 11; 19, 24; 31, 12; [4] 2, 29; 2, 32; 4, 7; 7, 4; 19, 7; [5] 2, 29; 2, 32; 4, 7; 7, 4; [6] 2, 29; 2, 32; 4, 7;
noaptea *adv. de timp* [1] 14, 34; 4, 36; 15, 16; 25, 16; 26, 7; 28, 8; [2] 14, 34; 14, 36; 15, 16; 25, 16; 26, 7; 28, 8; [3] 14, 34; 25, 16; 26, 7; 28, 8; [4] 17, 1; 17, 16; 21, 10; [5] 17, 1; 17, 16; 21, 10; [6] 21, 10;
nopti *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 30, 12; [2] 30, 12; [3] 30, 12;
- noi** : (1480 LDSR) : pron. pers. : „wir” : „nous”
ne *pron. pers. I pl. ac. neacc.* 71x;
ne *pron. pers. I pl. dat. neacc.* [1] 6, 9; 7, 12; 8, 6; 9, 8; 10, 27; 11, 12; 12, 4; [2] 4, 3; 6, 2; 7, 12; 8, 6; 9, 6; 11, 3; 11, 12; 12, 4; 25, 15; [3] 6, 9; 7, 12; 8, 6; 9, 6; 9, 8; 11, 3; 11, 10; 11, 12; 11, 12; 12, 4; 12, 12; 12, 19; 14, 9; 14, 10; 17, 9; 20, 42; 23, 3; 25, 15; 25, 16; 30, 23; [4] 20, 6; [5] 20, 6; [6] 19, 4; 20, 6; 21, 6;
ni *pron. pers. I pl. dat. neacc.* [1] 6, 9; [2] 6, 9;
noao *pron. pers. I pl. dat. acc.* 66x;
noaoă *pron. pers. I pl. dat. acc.* [3] 4, 9; 6, 9; 14, 10; 17, 9; 25, 15; [6] 15, 14; 15, 15; 18, 3; 19, 40; 20, 1; 21, 4; 21, 4;
noauă *pron. pers. I pl. dat. acc.* [3] 11, 1;
noi *pron. pers. I pl. nom.* [1] 8, 20; 10, 19; 14, 8; 14, 9; 14, 9; 20, 42; 25, 15; 26, 11; 30, 14; [2] 8, 20; 14, 8; [3] 6, 9; 8, 20; 14, 8; 14, 9; 14, 10; 15, 15; 17, 9; 20, 42; 21, 5; 23, 3; 26, 11; [4] 5, 2; 5, 2; [5] 21, 5*; [6] 10, 11; 15, 15;
noi *pron. pers. I pl. ac. acc.* 184x;
noiș *pron. pers. I pl. nom. ac.* [3] 26, 11;
noo *pron. pers. I pl. dat. acc.* [1] 11, 3;
- nor** : (1454 DERS) : s. m. : „Wolke” : „nuage”
norii *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [4] 22, 12; [5] 22, 12; [6] 22, 12;
- noră** : (1557 DERS) : s. f. : „Schwiegertochter” : „belle-fille”
nora *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 4, 19; [2] 4, 19;
noru *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 4, 19;
- norod** : (1551-1553 ES) : s. n. : „Volk” : „peuple”
a norodul *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [1] 2, 23; 30, 6; [2] 2, 23; 13, 22; 18, 5; 30, 6; [3] 18, 16;
a norodului *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [1] 13, 2; [2] 13, 2;
(la) norodul *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [1] 10, 17; [2] 23, 8;
norodul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* 235x;
năroade *subst. comun neutru pl. nom. ac. neacc.* [6] 22, 47;
năroadele *subst. comun neutru pl. nom. ac. acc.* [6] 19, 9; 22, 43;
noroadelor *subst. comun neutru pl. gen. dat. acc.* [4] 22, 44;
nărod *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* 58x;
nărodului *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [1] 10, 23; 13, 15; 13, 15; 15, 4; [2] 2, 8; 6, 4; 8, 7; 8, 21; 9, 12; 9, 16; 10, 23; 11, 4; 13, 15; 13, 15; 14, 17; 14, 38; 14, 40; 15, 4; 15, 20; 15, 30; 18, 13; 18, 16; 24, 10; 30, 21; 31, 9; [3] 14, 34; [4] 1, 2; [5] 1, 2; 2, 26; 7, 10; 7, 23; 10, 10; 11, 8; 12, 28; 17, 29; 24, 2; 24, 9; 24, 22;
năroduri *subst. comun neutru pl. nom. ac. neacc.* [5] 22, 48;
nărodurilor *subst. comun neutru pl. gen. dat. acc.* [5] 22, 44;
norod *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [1] 4, 16; 8, 10; 11, 14; 12, 5; 12, 6; 12, 20; 14, 27; 14, 28; 14, 34; 14, 42; 15, 24; 26, 7; 26, 14; 26, 15; 30, 21; [3] 8, 10; [4] 7, 23; 7, 24; 11, 17; 13, 34; 18, 2; 18, 8; 18, 8; 18, 16; 22, 44; 24, 15; 24, 16;
norodul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* 118x;
norodului *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [1] 2, 7; 6, 4; 8, 7; 8, 21; 9, 12; 9, 16; 14, 17; 14, 38; 14, 40; 15, 20; 15, 30; 18, 13; 18, 16; 24, 10; 30, 21; 31, 9; [3] 8, 7; 8, 21; 9, 12; 9, 16; [4] 2, 26; 7, 10; 7, 23; 10, 10; 12, 28; 17, 29; 24, 2; 24, 9; 24, 21;
- nostru, noastră** (XVI sec. PS. H.) : pron. pos./adj. : „unser, -e” : „notre, nôtre”
noastră *adj. pron. pos. I fem. pl. nom./ac. sg.* [3] 9, 8; [2] 9, 8;
a noastră *adj. pron. pos. I fem. pl. gen. dat. sg.* [1] 9, 8;
a noastră *pron. pos. I fem. pl. gen. dat. sg.* [3] 12, 19;
ale noastre *pron. pos. I neutru pl. gen./dat. pl.* [3] 12, 19;
noastră *pron. pers. I fem. pl. gen. dat. sg.* [1] 8, 20; 9, 27; 17, 8; 27, 11; 30, 23; [2] 4, 3; 8, 20; 9, 27; 17, 8; 27, 11; 30, 23; [3] 8, 20; 9, 27; 17, 8; 30, 23; [4] 2, 14; [5] 2, 14; 15, 14; 19, 10; [6] 2, 14; 11, 23; 18, 3; [4] 19, 10; [4] 11, 23; 15, 14; [5] 11, 23; [6] 15, 14; 15, 14; 18, 3;
noastră *adj. pron. pos. I fem. pl. nom./ac. sg.* [1] 9, 6; [2] 9, 6; [3] 9, 7;
noastre *adj. pron. pos. I fem. pl. nom./ac. pl.* [1] 12, 19; 14, 10; 17, 47; 30, 23; [2] 12, 19; 14, 10; 17, 47; 30, 23; [3] 9, 7; 14, 10; 17, 47; 30, 23; [4] 7, 22; 18, 12; [5] 7, 22; 18, 12; [6] 7, 22;
noastre *adj. pron. pos. I neutru pl. nom./ac. pl.* [1] 9, 7; [2] 9, 7;
nostru *adj. pron. pos. I m. pl. nom./ac. sg.* [1] 5, 7; 12, 12; 25, 14; 25, 17; [2] 2, 2; 5, 7; 12, 12; 25, 17; [3] 2, 2; 8, 20; 25, 14; [5] 22, 32; [6] 4, 8;
nostru *adj. pron. pos. I m. pl. gen. dat. sg.* [1] 4, 3; 15, 21; 16, 16; [2] 4, 3; 15, 21; 16, 16; 25, 14; [3] 2, 10; 4, 3; 5, 7; 15, 21; 16, 16; 25, 17; [4] 4, 8; 10, 12; 15, 15; 22, 32; [5] 4, 8; 10, 12; 15, 15; [6] 10, 12; 15, 15; 22, 31; 22, 31;

nostru *adj. pron. pos. 1 neutru pl. nom./ac. sg.* [1] 2, 2; 8, 20; [2] 8, 20; [3] 8, 20; 14, 9; [4] 10, 12; 12, 18; [5] 10, 12; 12, 18;

nostru *adj. pron. pos. 1 neutru pl. gen./dat. sg.* [1] 5, 10; 5, 11; [2] 5, 10; 5, 11; [3] 4, 3; 20, 29;

noștri *adj. pron. pos. 1 masc. pl. nom./ac. pl.* [1] 12, 6; [2] 12, 6; [3] 5, 10; 5, 11; 12, 6; 12, 8; 12, 8; [4] 19, 9; 19, 41; 20, 6; [5] 19, 9; 19, 41; 20, 6; [6] 2, 26; 10, 12; 19, 9;

noștri *adj. pron. pos. 1 masc. pl. gen./dat. pl.* [1] 2, 10; 4, 3; 12, 10; [2] 2, 10; 4, 3; 12, 10; [3] 12, 10; 14, 24; [6] 19, 41;

noștri *pron. pos. 1 masc. pl. gen./dat. pl.* [4] 2, 26; [5] 2, 26;

nou : (XVI sec. PS. H.) : *adj.* : „neu” : „neuf”

cea noaoă *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. gen. dat. neacc.* [3] 20, 24; 20, 27;

cei noaoă *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. gen. dat. neacc.* [3] 20, 34;

noaoă *adj. calificativ gradul pozitiv fem. pl. nom./ac. neacc.* [3] 19, 13;

noaoă *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. gen./dat. neacc.* [3] 20, 5; 20, 18;

noao *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 20, 5; 20, 18; [2] 20, 5; 20, 18;

nou *adj. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom./ac. neacc.* [1] 6, 7; [2] 6, 7; [3] 6, 7; [4] 6, 3; [5] 6, 3; [6] 6, 3;

nu : (XVI sec. PS. H.) : *adv. neg.* : „nein, nicht” : „non, ne... pas”
n- 183x;
nu : 1215x;

numai : (XVI sec. PS. H.) : *adv.* : „nur” : „seulement”
numai 77x;

numaidecît : (1648 N. TEST.) : *adv.* : „sogleich, unverzüglich, sofort, gleich” : „immédiatement, tout de suite, à l’instant”

numaidecît *adv.* [6] 3, 22;

număr : (XVI sec. PS. H.) : s. n. : „1. Zahl, Anzahl 2. Name” : „1. nombre, 2. nom”

număr *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [4] 2, 15; 21, 20; [5] 2, 15; 21, 20;

numărul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [1] 6, 4; 6, 18; 27, 7; [2] 6, 4; 6, 18; 27, 7; [3] 6, 4; 6, 18; 15, 4; 27, 7; [4] 24, 2; 24, 9; [5] 24, 2; 24, 9; [6] 2, 11; 24, 2; 24, 9;

numerile *subst. comun neutru pl. nom. ac. acc.* [2] 8, 2; [5] 5, 14; [5] 23, 8; 23, 23;

număra : (XVI sec. PS. H.) : v. I : „zählen” : „compter”

au numărat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 24, 10; [5] 24, 10; [6] 24, 10;

numără *verb imp. 2 sg.* [4] 24, 1; [5] 24, 1; [6] 24, 1; 24, 2;

să numere *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [6] 24, 4;

numărat : (1560 BRATU) : *adj.* : „(ab)-gezählt, Zählen” : „compté, compte”

celor numărați *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. gen. dat. acc.* [6] 24, 9;

nume : (XVI sec. PS. H.) : s. n. : „Name” : „nom”

nume *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [3] 17, 45; [4] 8, 12; 14, 7; [5] 8, 13; 14, 7; [6] 8, 12; 14, 7; 18, 18; 23, 18;

nume *subst. comun neutru pl. nom. ac. neacc.* [4] 7, 23; [5] 7, 23; [6] 7, 23;

numele *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* 127x;

numele *subst. comun neutru pl. nom. ac. acc.* [1] 8, 2; 17, 13; 25, 5; [2] 14, 49; 17, 13; [3] 8, 2; 17, 13; [4] 6, 18; 12, 24; 12, 25; 12, 28; 13, 1; 13, 3; 16, 5; 23, 8; [5] 9, 2; 9, 12; 12, 24; 12, 25; 12, 28; 13, 1; 13, 3; 16, 5; [6] 2, 16; 4, 4; 5, 14; 5, 20; 6, 2; 6, 8; 6, 18; 7, 9; 12, 24; 12, 25; 12, 28; 23, 8; 23, 24;

numelui *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [4] 7, 13; 22, 49; [5] 7, 13; 22, 49; [6] 7, 13; 22, 49;

numi : (XVI sec. CV²) : v. IV : „(be)nennen” : „nommer”

au numit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 4, 22; 7, 12; [2] 4, 22; [3] 7, 12; [4] 18, 18; 18, 18; [5] 18, 18; 18, 18;

numi *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 1, 20; [2] 1, 20; [4] 12, 25; [5] 12, 25;

numit *verb participiu sg. masc.* [4] 7, 9; [5] 7, 9;

s-au numit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 5, 20; 6, 2; [5] 6, 2;

să numi *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 23, 27; [2] 23, 27; [5] 5, 20;

O

o : (XVI sec. CV²) : *interj.* : „ach!” : „oh!, ô!”

o *interjecție* [3] 1, 26; 15, 32; 16, 4; 19, 4; [6] 23, 15;

oaie : (1341 SUCIU) : s. f. : „Schaf” : „mouton”

oaia *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 14, 34; [2] 14, 34; [3] 14, 34;

oaie *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 15, 3; 22, 19; [2] 15, 3; 22, 19; [3] 22, 19;

o oaie *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 17, 34; [2] 17, 34; [3] 17, 34;

oi *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 25, 2; 25, 18; [2] 16, 2; 25, 2; 25, 18; [3] 14, 32; 15, 3; 17, 28; 25, 2; 27, 9; [4] 17, 29; [5] 17, 29; [6] 12, 2; 17, 29; 24, 16;

oile *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [1] 17, 15; 17, 20; 17, 28; 25, 11; [2] 17, 15; 17, 20; 17, 28; 25, 11; [3] 16, 11; 16, 19; 17, 15; 17, 20; 25, 2; 25, 11; [4] 24, 17; [5] 24, 17; [6] 13, 23; 13, 24;

oilor *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [3] 24, 4; [4] 7, 8; [5] 7, 8; [6] 7, 8;

oală : (1535 BGL) : s. f. : „Topf” : „pot”

oală *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 2, 14; [2] 2, 14; [3] 2, 14;

oare : (1404 DERS) : *adv.* : „wohl” : „peut-être”

oare *adv.* [3] 23, 19;

- ocoliră** verb *indicativ perfect simplu 3 pl.* [6] 11, 1; 22, 6; 24, 7;
- ocolit** : (1665-1672 Ms. 4389) : adj.: „belagerer”; „assiégé”
ocolită adj. *calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. neacc.* [6] 11, 16;
- odăjdii** : (1583 BGL) : s. f.: „Ornat. Messgewand”; „vêtements sacerdotaux”
odăjdie subst. *comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 2, 19;
- odată** : (1640 URECHE) : adv.: „einmal, einst”; „jadis, une fois”
odată adv. *de timp* [1] 20, 25; [2] 20, 25; [4] 23, 8; [5] 23, 8;
- odihni** : (1560-1561 CORESI TE²) : v. IV: „(sich) ausruhen”; „(se) reposer”
se odihni verb *indicativ perfect simplu 3 pl.* [6] 16, 14;
să se odihnească verb *conjunctiv prezent 3 sg.* [3] 24, 4;
să odihnească verb *conjunctiv prezent 3 pl.* [4] 21, 10; [5] 21, 10; [6] 21, 10;
va odihni verb *viitor I indicativ 3 sg.* [1] 16, 16; [2] 16, 16; [3] 16, 16;
voi odihni verb *viitor I indicativ 1 sg.* [5] 7, 11;
voiu odihni verb *viitor I indicativ 1 sg.* [4] 7, 11;
- odihnă** : (1564 CORESI CAZ.) : s. f.: „Ruhe, Rast”; „repos”
odihnă subst. *comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [6] 7, 1;
- odoacă** : (1675 COSTIN, O.) : adv.: „einst”; „jadis”
odocă adv. [2] 14, 30;
- odrăšli** : (1620 MOXA) : v. IV: „aufblühen, ausschlagen”; „bourgeonner”
va odrăšli verb *viitor I indicativ 3 sg.* [4] 23, 5; [5] 23, 5;
- olăcar** : (1589 BGL) : s. m.: „Kurier”; „courrier”
olăcar subst. *comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [6] 11, 22; 11, 25;
olăcari subst. *comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [3] 11, 3; [6] 3, 26; 12, 27;
olăcarii subst. *comun masc. pl. nom./ac. acc.* [3] 11, 4; 11, 9;
olăcarilor subst. *comun masc. pl. gen./dat. acc.* [3] 11, 7; 11, 9;
olăcariul subst. *comun masc. sg. nom./ac. acc.* [6] 11, 22; 11, 22; 11, 23;
olăcariului subst. *comun masc. sg. gen./dat. acc.* [6] 11, 19;
un olăcar subst. *comun masc. sg. nom./ac. acc.* [3] 23, 27;
- om** : (XVI sec. PS. H.) : s. m.: „Mensch, Mann”; „homme”
a oamenilor subst. *comun masc. pl. gen./dat. acc.* [1] 29, 4; [3] 2, 26; [5] 23, 17;
a om subst. *comun masc. sg. gen./dat. acc.* [2] 9, 1; 9, 21; 17, 12; 30, 13; [3] 13, 22;
a omul subst. *comun masc. sg. gen./dat. acc.* [5] 19, 14;
al om subst. *comun masc. sg. gen./dat. acc.* [1] 17, 12; 30, 13;
ale oamenilor subst. *comun masc. pl. gen./dat. acc.* [1] 11, 5;
- a unui om** subst. *comun masc. sg. gen./dat. acc.* [5] 1, 13; 13; [6] 19, 14;
al unui om subst. *comun masc. sg. gen./dat. acc.* [4] 1, 13;
niște oameni subst. *comun masc. pl. nom./ac. acc.* [6] 13, 34;
oameni subst. *comun masc. pl. nom./ac. neacc.* 174x;
oamenii subst. *comun masc. pl. nom./ac. acc.* 347x;
oamenilor subst. *comun masc. pl. gen./dat. acc.* 64x;
om subst. *comun masc. sg. nom./ac. neacc.* 189x;
omul subst. *comun masc. sg. nom./ac. acc.* 167x;
omului subst. *comun masc. sg. gen./dat. acc.* [1] 2, 15; 9, 7; 9, 7; 9, 8; 17, 26; 17, 27; 25, 2; [2] 2, 15; 9, 7; 9, 7; 9, 8; 14, 20; 17, 26; 17, 27; 25, 2; [3] 9, 7; 9, 7; 9, 8; 17, 26; 17, 27; [4] 7, 19; 12, 4; 12, 4; 14, 16; 18, 11; 19, 41; 19, 42; 19, 42; 19, 42; [5] 7, 19; 12, 4; 12, 4; 14, 16; 18, 11; 19, 41; 19, 42; 19, 42; 19, 42; [6] 1, 5; 1, 13; 7, 19; 18, 11;
un om subst. *comun masc. sg. nom./ac. acc.* [1] 1, 1; 11, 7; 15, 29; 16, 16; [2] 1, 1; 11, 7; 15, 29; 16, 16; [3] 18, 23; 21, 14; 21, 15; 25, 2; 26, 15; 30, 11; [4] 18, 10; [5] 18, 10; [6] 1, 2; 16, 5; 18, 10; 18, 24; 19, 7; 20, 1; 20, 11; 20, 21;
unor oameni subst. *comun masc. pl. gen./dat. acc.* [3] 25, 11;
unui om subst. *comun masc. sg. gen./dat. acc.* [4] 17, 3; 17, 18; 19, 14; [5] 17, 3; 17, 18; 19, 14; [6] 17, 18; 17, 25;
- omăt** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. n.: „Schnee”; „neige”
omătului subst. *comun neutru sg. gen./dat. acc.* [4] 23, 20; [5] 23, 20;
- omenesc** : (XVI sec. PS. H.) : adj.: „menschlich”; „humain”
omenesti adj. *calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom./ac. neacc.* [3] 2, 7; 26, 19;
- omor** : (1682 DOSOFTEI VS) : s. n.: „Gemetzelt”; „carnage, massacre”
omor subst. *comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [6] 11, 22;
- omorî** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „töten”; „tuer”
a omorî verb *infinitiv prezent* [4] 20, 19; [5] 20, 19;
ai omorît verb *indicativ perfect compus 2 sg.* [1] 24, 19; [2] 24, 19; [3] 24, 19; [4] 12, 9; 22, 41; [5] 12, 9; 22, 41; [6] 22, 40;
am omorît verb *indicativ perfect compus 1 pl.* [3] 15, 15;
am omorît verb *indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 17, 35; [2] 17, 35; [4] 1, 16; [5] 1, 16; [6] 4, 10;
au omorît verb *indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 30, 2; [2] 30, 2; [4] 13, 32; [5] 13, 32;
au omorît verb *indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 6, 19; 22, 21; [2] 6, 19; 22, 21; [4] 3, 30; 14, 6; 14, 7; 21, 1; [5] 3, 30; 14, 6; 14, 7; 21, 1;
de omorît verb *supin* [4] 8, 2; [5] 8, 2;
fu omorît verb *indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 11, 21;
omoară verb *imp. 2 sg.* [1] 20, 8; [2] 20, 8; [3] 20, 8; [4] 1, 9; 14, 32; [5] 1, 9; 14, 32; [6] 1, 9; 1, 15;
omoară verb *indicativ prezent 3 sg.* [1] 2, 6; [2] 2, 6; [3] 2, 6;
omorî verb *indicativ perfect simplu 3 pl.* [5] 4, 12;

- omorî** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 17, 50; 17, 51; 22, 18; [2] 17, 50; 17, 51; 22, 18; [3] 5, 5; 17, 50; 17, 51; 4, 21; 17; [5] 21, 17; [6] 1, 15; 6, 8; 21, 17;
- omorii** *verb indicativ perfect simplu 1 sg.* [5] 1, 10;
- omoriia** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [5] 24, 17;
- omoriiam** *verb indicativ imperfect 1 sg.* [3] 17, 35;
- omoriu** *verb indicativ perfect simplu 1 sg.* [4] 1, 10;
- omorînd** *verb gerunziu* [6] 24, 16;
- omorîră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [4] 4, 7; 4, 12; 18, 15; [5] 4, 7; 18, 15; [6] 3, 30; 4, 7; 4, 12; 18, 15;
- omorît** *verb imperativ 2 pl.* [4] 13, 28;
- omorîti** *verb imperativ 2 pl.* [1] 22, 17; [2] 22, 17; [3] 22, 17; [5] 13, 28;
- s-au omorît** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 21, 9; [5] 21, 9;
- să omoară** *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [1] 19, 1; 24, 8; [2] 19, 1; [3] 19, 1;
- să omoară** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 19, 2; 19, 11; [2] 19, 11; 20, 33; [3] 5, 10; 19, 2; 20, 33; 20, 33; [4] 3, 37; [5] 3, 37; [6] 5, 8; 14, 32;
- să se omoară** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [6] 19, 20;
- să omoare** *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [2] 24, 8;
- să omoare** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 5, 11; 20, 33; 20, 33; [2] 5, 11; 19, 2; 20, 33;
- să omor** *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [2] 19, 15; 24, 11; [3] 19, 15; 23, 2; 24, 11;
- să omorî** *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [1] 19, 5; 28, 9; 30, 15; [2] 19, 5; 28, 9; 30, 15; [3] 28, 9;
- să omorî** *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [6] 20, 19;
- să omorîm** *verb conjunctiv prezent 1 pl.* [6] 21, 4;
- să omorît** *verb conjunctiv prezent 2 pl.* [1] 5, 10;
- să omorîți** *verb conjunctiv prezent 2 pl.* [2] 5, 10;
- să omoru** *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [1] 19, 15; 24, 11;
- să va omorî** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [4] 19, 21; 19, 22; [5] 19, 21; 19, 22;
- se va omorî** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [6] 19, 22;
- te vei omorî** *verb viitor I indicativ 2 sg.* [1] 19, 11; [2] 19, 11;
- va omorî** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [3] 5, 11;
- voi omorî** *verb viitor I indicativ 1 sg.* [2] 19, 17;
- voiu omorî** *verb viitor I indicativ 1 sg.* [1] 19, 17; [3] 17, 36;
- voiu să omor** *verb viitor I indicativ 1 sg.* [3] 19, 17;
- vom omorî** *verb viitor I indicativ 1 pl.* [1] 11, 12; [2] 11, 12; [4] 14, 7; [5] 14, 7;
- omorîre** : (1581 CORESIEV.) : s. f. „Totschlag”; „meurtre”
- a omorîrei** *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [2] 26, 16;
- ai omorîrii** *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [1] 26, 16;
- omorîre** *subst. comun; fem. sg. nom. ac. neacc.* [4] 21, 4; [5] 21, 4;
- opreală** : (1011 DIRB) : s. f. „Verbot”; „défense, interdiction”
- opreală** *subst. comun; fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 14, 6;
- opri** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV; „1. (auf-, an)halten, 2. verbieten”; „1. arrêter, retarder, entraver, 2. interdire”
- ai oprit** *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [1] 25, 33; [2] 25, 33; [3] 25, 33;
- am oprit** *verb indicativ perfect compus 1 pl.* [1] 25, 7; [2] 25, 7;
- au oprit** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 25, 15; [2] 25, 15;
- au oprit** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 25, 26; 25, 34; [2] 25, 26; 25, 34; [3] 25, 26; 25, 39;
- era oprite** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [4] 20, 3; [5] 20, 3;
- opri** *verb infinitiv prezent* [3] 13, 12;
- opri** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 18, 16;
- opriindu-să** *verb gerunziu* [2] 14, 6;
- să să oprească** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 24, 21; [5] 24, 21;
- să opri** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 24, 25; [5] 24, 25;
- se opresc** *verb indicativ prezent 3 pl.* [6] 20, 12;
- se oprește** *verb indicativ prezent 3 sg.* [3] 14, 6;
- va opri** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [4] 13, 13; [5] 13, 13; [6] 13, 13;
- veți opri** *verb viitor I indicativ 2 pl.* [6] 23, 3;
- oraș** : (1431 DERS) : s. n. „Stadt”; „ville”
- orașul** *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [1] 6, 18; [2] 6, 18;
- orașului** *subst. comun neutru sg. gen./dat. acc.* [6] 24, 5;
- orb** : (1491 DERS) : adj. „blind”; „aveugle”
- cei orbi** *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [4] 5, 6; 5, 8; [5] 5, 6; 5, 8;
- orbi** *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [6] 5, 8;
- orbii** *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [4] 5, 8; [5] 5, 8; [6] 5, 6; 5, 8;
- organ** : (XVI sec. PS. H.) : s. n. „Lyra, Harfe”; „lyre, harpe”
- organe** *subst. comun neutru pl. nom./ac. neacc.* [4] 6, 5; 6, 14; [5] 6, 5; 6, 14; [6] 6, 5;
- organele** *subst. comun neutru pl. nom./ac. acc.* [6] 6, 14;
- ori** : (1560-1561 CORESIEV.) : adv. rel.: „was (wer, wo, wann etc.) auch immer”; „n'importe quoi (qui, où, quand etc.)”
- or** *adv. rel.* [3] 2, 36; 17, 35; 18, 5;
- ori** *adv. rel.* [3] 14, 47; [6] 7, 9;
- orice** : (1632 GCR) : pron. nehot.: „was auch immer”; „n'importe quoi”
- orice** *pron. nehot. masc. sg. nom./ac.* [1] 14, 6; [2] 14, 6; [3] 3, 17; 12, 3; [6] 15, 35; 19, 37;
- oricine** : (1646 PRAV. MOLD.) : pron. nehot.: „was wer auch immer”; „n'importe qui”
- oricine** *pron. nehot. masc. sg. nom./ac.* [3] 11, 7; 23, 20;
- oricîte** (1646 PRAV. MOLD.) : pron. nehot.: „wieviel auch”; „tant (que)”
- oricîte** *pron. nehot. fem. pl. nom./ac.* [4] 19, 38;
- oriunde** : (1646 PRAV. MOLD.) : adv. rel.: „wo (auch) immer”; „n'importe où”
- orideunde** *adv. rel.* [6] 8, 14;
- oriunde** *adv. rel.* [1] 23, 13; [2] 23, 13; [4] 15, 20;

oriîncotro : (1646 PRAV. MOLD.) : adv. rel.: „wo (auch) immer“: „n'importe où”

oriîncătro adv. rel. [1] 14, 47;

orz : (1497 DERS) : s. n.: „Gerste“: „orge”

oardze subst. comun neutru pl. nom./ac. neacc. [5] 14, 30;

oardzelor subst. comun neutru pl. gen./dat. acc. [5] 21, 9;

oarze subst. comun neutru pl. nom./ac. neacc. [4] 14, 30;

oarzelor subst. comun neutru pl. gen./dat. acc. [4] 21, 9; 21, 10;

ordzu subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc. [5] 17, 28;

ordzului subst. comun neutru sg. gen./dat. acc. [5] 21, 10;

orz subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc. [4] 17, 28; [6] 17, 19; 17, 28; 21, 9; 21, 10;

orzul subst. comun neutru sg. nom./ac. acc. [6] 14, 30;

os : (XVI sec. PS. H.) : s. n.: „Knochen“: „os”

oasele subst. comun neutru pl. nom./ac. acc. [1] 31, 13; [2] 31, 13; [3] 31, 13; [4] 5, 2; 19, 12; 21, 12; 21, 12; 21, 13; 21, 13; 21, 13; 21, 14; 21, 14; 21, 14; [5] 5, 2; 19, 12; 21, 12; 21, 12; 21, 13; 21, 13; 21, 13; 21, 14; 21, 14; 21, 14; [6] 19, 12; 21, 12; 21, 12; 21, 13; 21, 13; 21, 14; 21, 14; 21, 14;

os subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc. [1] 11, 2; [sic!]

osul subst. comun neutru sg. nom./ac. acc. [4] 19, 13;

[5] 19, 13; [6] 5, 2; 19, 13;

osebi : (XVI sec. CV²) : adv.: „abseits“: „à part”

osebi adv. [3] 17, 3; 17, 3;

osebit : (1643 VARLAAM) : adj.: „verschieden“: „différent”

cea osebită substantiv fem. sg. nom./ac. acc. [4] 8, 1;

osîndi : (XVI sec. CV²) : v. IV: „verurteilen, dammen“: „condamner”

am fost osîndit verb indicativ perfect compus 1 sg. [3] 26, 21;

ospăț : (1560-1561 CORESI TE³) : s. n.: „Festmahl“: „festin”

ospăț subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc. [3] 25, 36; [4] 3, 20; 11, 8; 13, 27; [5] 3, 20; 11, 8; 13, 27; [6] 3, 20; 13, 27; 13, 27;

ospățul subst. comun neutru sg. nom./ac. acc. [3] 25, 36; [4] 13, 27; [5] 13, 27;

osteni : (XVI sec. CV²) : v. IV: „1. bemühen, 2. ermüden“: „1. (s') efforcer, 2. fatiguer”

au ostenit verb indicativ perfect compus 3 sg. [4] 23, 10; [5] 23, 10;

osteni verb indicativ perfect simplu 3 sg. [1] 17, 39; [2] 17, 39; [3] 17, 39; [6] 23, 10;

osteniia verb indicativ imperfect 3 sg. [1] 6, 12; [2] 6, 12;

osteniră verb indicativ perfect simplu 3 pl. [3] 14, 31;

să ostenească verb conjunctiv prezent 3 pl. [1] 14, 15; [2] 14, 15;

se va osteni verb viitor 1 indicativ 3 sg. [4] 23, 7; [6] 23, 6;

va osteni verb viitor 1 indicativ 3 sg. [5] 23, 7;

ostenit : (XVI sec. PS. SCH.) : adj.: „erschöpft“: „épuisé”

ostenit adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc. [4] 17, 2; [5] 17, 2;

osteniți adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom./ac. neacc. [6] 16, 14; 17, 2;

oști : (1581-1582 PO) : v. IV: „kämpfen“: „lutter, combattre”

oști verb indicativ perfect simplu 3 sg. [6] 12, 29;

ați oștit verb indicativ perfect compus 2 pl. [3] 27, 10;

să oștești verb conjunctiv prezent 2 sg. [3] 15, 18;

va oști verb viitor 1 indicativ 3 sg. [3] 14, 6;

otavă : (1654 NEAGOE) : s. f.: „Grummetwiese“: „regain”

otava subst. comun fem. sg. nom./ac. acc. [4] 23, 4; [5] 23, 4;

oteși : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „beschwichtigen“: „(se) calmer, (s') apaiser”

să oteși verb indicativ perfect simplu 3 sg. [5] 24, 17;

ovrei : (XVI sec. PS. SCH.) : s. m.: „Hebräer, Jude“: „juif”

ovrêi subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc. [3] 17, 8;

ovrêii subst. comun masc. pl. nom./ac. acc. [3] 13, 3; 13, 19; 14, 11; 14, 21;

ovrêilor subst. comun masc. pl. gen./dat. acc. [2] 4, 9; [3] 4, 9;

ovreiesc : (1570 CORESI LIT.) : adj.: „hebräisch, jüdisch“: „hébreux”

ovreiască adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. neacc. [3] 4, 6;

P

pace : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Frieden“: „paix”

a păcii subst. comun fem. sg. gen./dat. acc. [2] 30, 21;

ale păcii subst. comun fem. sg. gen./dat. acc. [4] 8, 10; [5] 8, 10;

pace subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc. 93x;

pahar : (XVI sec. PS. H.) : s. n.: „Becher, Kelch“: „gobelet, coupe”

păharul subst. comun neutru sg. nom./ac. acc. [4] 12, 3; [5] 12, 3; [6] 12, 3;

palmă : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Hand(fläche)“: „paume”

palmă subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc. [1] 17, 4; [2] 17, 4; [3] 17, 4;

palmele subst. comun fem. pl. nom./ac. acc. [1] 5, 4; [2] 5, 4; [3] 5, 4;

parte : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Teil, Anteil“: „part, partie”

o parte subst. comun fem. sg. nom./ac. acc. [1] 9, 27; 23, 26; 23, 26; [2] 9, 27; 23, 26; 23, 26; [3] 9, 27; [4] 23, 11; [5] 23, 11;

parte subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc. [1] 1, 5; 14, 16; [2] 1, 5; 14, 16; 14, 47; [3] 1, 5; 14, 1; 14, 4; 14, 14; 14, 40; 14, 40; 15, 3; 22, 19; 26, 13; 30, 10; 31, 7; [4] 13, 34; 18, 2; 20, 1; [5] 13, 34; 18, 2; 20, 1; [6] 2, 13; 2, 13; 2, 23; 10, 16; 15, 2; 17, 20; 17, 21; 18, 2; 18, 2; 18, 2; 20, 1; 23, 18;

26. 8; 26. 20; 28. 3; 28. 9; 28. 13; 28. 14; 28. 14; 28. 20; 28. 23; [5] 1. 2; 1. 2; 2. 22; 4. 11; 7. 9; 7. 23; 8. 2; 12. 16; 12. 17; 12. 20; 13. 31; 14. 4; 14. 11; 14. 14; 14. 22; 14. 33; 15. 4; 15. 32; 17. 12; 18. 11; 18. 28; 19. 9; 20. 10; 23. 4; 24. 20;

pămîntul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* 105x;

pămîntului *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [1] 1. 21; 2. 9; 2. 10; 3. 21; 17. 44; 17. 46; 20. 15; 21. 11; [2] 1. 21; 2. 9; 2. 10; 3. 21; 17. 44; 17. 46; 20. 15; 21. 11; [3] 1. 21; 2. 9; 2. 10; 5. 5; 17. 44; 17. 46; 20. 15; 21. 11; [4] 14. 7; 18. 9; 21. 14; 22. 43; 24. 25; [5] 14. 7; 18. 9; 21. 14; 22. 43; [6] 11. 11; 14. 7; 21. 10;

păpușă : (1665-1672 Ms. 4389) : s. f.: „Bündel”; „botte, gerbe”

păpuș *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 25. 18; [2] 30. 12; [4] 16. 1;

păpușă *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 30. 12;

păpuși *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [2] 25. 18; [3] 25. 18; [5] 16. 1;

păpușile *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [4] 16. 2; [5] 16. 2;

păr : (XVI sec. PS. H.) : s. m.: „Haar”; „cheveu(x)”

păr *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 14. 45; [2] 14. 45; 19. 16; [6] 14. 11;

părul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [4] 14. 11; 14. 26; [5] 14. 11; 14. 26; [6] 14. 26; 14. 26; 18. 9;

părului *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [1] 19. 13; 19. 16;

un păr *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [3] 14. 45;

părea : (XVI sec. PS. H.) : v. II: „scheinen, erscheinen”; „paraître”

au părut *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [3] 19. 5;

pare *verb indicativ prezent 3 sg.* [3] 15. 10; 19. 4;

părea *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 15. 34; 20. 34;

se pare *verb indicativ prezent 3 sg.* [3] 1. 23; [6] 18. 4;

se părea *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 1. 13;

părinte : (XVI sec. PS. H.) : s. m.: „1. Vater, 2. pl. Eltern”; „1. pere, 2. pl. parents”

părintelui *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [1] 18. 18; [2] 18. 18;

părinții *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [1] 10. 18; 12. 6; 12. 7; 12. 8; 12. 8; [2] 10. 18; 12. 6; 12. 7; 12. 8; 12. 8; [3] 10. 18; 12. 6; 12. 8; 12. 8; [4] 7. 12; [5] 7. 12; [6] 7. 12;

părintilor *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [3] 12. 7;

părtaș : (1564 CORESI CAZ.) : s. m.: „Komplize”; „complice”

părtaș *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 20. 30; [2] 20. 30;

părăsi : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „1. verlassen, 2. von etw. ablassen, absehen”; „1. quitter, 2. renoncer”

am părăsit *verb indicativ perfect compus 1 pl.* [3] 12. 10;

au părăsit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 23. 13; [2] 23. 13;

să părăsescu *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [1] 12. 23; [2] 12. 23;

să va părăsi *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 27. 1; [2] 27. 1;

va părăsi *verb viitor I indicativ 3 sg.* [3] 12. 22;

vom părăsi *verb viitor I indicativ 1 pl.* [5] 17. 12;

păsa : (XVI sec. CV²) : v. I: „gehen”; „aller”

pasă *verb imp. 2 sg.* 75x;

păsaț *verb imp. 2 pl.* [1] 29. 10; 29. 10;

păsați *verb imp. 2 pl.* [1] 23. 22; 25. 5; [2] 23. 22; 25. 5; 29. 10; 29. 10; [3] 23. 22; 25. 5; 25. 19; 29. 10; [4] 14. 30; [5] 14. 30; [6] 14. 30;

păscător : (1665-1672 Ms. 4389) : adj.: „Weidener”; „qui paît, qui pâture”

păscătoare *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 28. 24; [2] 28. 24;

păscător *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [3] 28. 24;

păstor : (XVI sec. PS. H.) : s. m.: „Hirte”; „berger”

păstorii *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [1] 25. 7; [2] 25. 7; [3] 21. 7; 22. 9; 25. 7;

păstorul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [4] 24. 17; [5] 24. 17; [6] 24. 17;

păstoresc : (1683-1686 Ms. 45) : adj.: „hürtlich”; „de berger”

cea păstorească *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 17. 40; [2] 17. 40;

păstori : (XVI sec. CV²) : v. IV: „(Vieh, Schafe) hüten”; „garder”

păstorêște *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 16. 11;

păși : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „schreiten”; „franchir”

pășesc *verb indicativ prezent 3 pl.* [1] 5. 5;

pășescu *verb indicativ prezent 3 pl.* [2] 5. 5;

pășind *verb gerunziu* [1] 5. 5;

pășindu *verb gerunziu* [2] 5. 5;

pășune : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Weide”; „pâturage”

pășune *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [6] 23. 4;

pășunea *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [6] 7. 8;

păzi : (1551-1553 ES) : v. IV: „1. bewahren, 2. achtgeben”; „1. garder, protéger, 2. veiller”

a păzi *verb infinitiv prezent* [1] 18. 29; [2] 18. 29;

ai păzit *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [1] 13. 13; 13. 14; [3] 13. 13; 13. 14;

am păzit *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 25. 21; [2] 25. 21; [3] 25. 21; [4] 22. 22; [5] 22. 22; [6] 22. 22;

au păzit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 30. 23; [2] 30. 23; [3] 15. 10; 30. 23; [4] 20. 10; [5] 20. 10;

fu păzind *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 11. 16; [5] 11. 16;

mă voi păzi *verb viitor I indicativ 1 sg.* [5] 22. 24;

mă voiu păzi *verb viitor I indicativ 1 sg.* [4] 22. 24; [6] 22. 24;

păzăști *verb indicativ prezent 2 sg.* [1] 26. 15;

păzêște *verb imp. 2 sg.* [2] 20. 38;

păzêște-te *verb imp. 2 sg.* [1] 19. 2; [2] 19. 2;

păzești *verb indicativ prezent 2 sg.* [2] 26. 15; [3] 26. 15;

- pazi** (N) (sec. XVI) s. m. „Paai” „paai”
paiz s. m. (1774) „Paai” „paai” [1] 2, 4,
 5, 7, 8, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18,
 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27,
 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36,
 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45,
 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54,
 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63,
 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72,
 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81,
 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90,
 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99,
 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106,
 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113,
 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120,
 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127,
 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134,
 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141,
 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148,
 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155,
 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162,
 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169,
 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176,
 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183,
 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190,
 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197,
 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204,
 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211,
 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218,
 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225,
 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232,
 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239,
 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246,
 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253,
 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260,
 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267,
 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274,
 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281,
 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288,
 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295,
 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302,
 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309,
 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316,
 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323,
 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330,
 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337,
 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344,
 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351,
 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358,
 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365,
 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372,
 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379,
 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386,
 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393,
 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400,
 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407,
 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414,
 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421,
 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428,
 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435,
 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442,
 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449,
 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456,
 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463,
 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470,
 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477,
 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484,
 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491,
 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498,
 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505,
 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512,
 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519,
 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526,
 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533,
 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540,
 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547,
 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554,
 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561,
 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568,
 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575,
 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582,
 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589,
 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596,
 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603,
 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610,
 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617,
 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624,
 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631,
 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638,
 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645,
 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652,
 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659,
 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666,
 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673,
 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680,
 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687,
 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694,
 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701,
 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708,
 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715,
 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722,
 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729,
 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736,
 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743,
 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750,
 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757,
 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764,
 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771,
 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778,
 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785,
 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792,
 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799,
 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806,
 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813,
 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820,
 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827,
 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834,
 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841,
 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848,
 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855,
 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862,
 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869,
 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876,
 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883,
 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890,
 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897,
 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904,
 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911,
 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918,
 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925,
 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932,
 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939,
 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946,
 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953,
 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960,
 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967,
 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974,
 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981,
 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988,
 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995,
 996, 997, 998, 999, 1000

- o piatră** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 7, 12; 17, 49; 25, 37; [2] 7, 12; 17, 49; 25, 37; [3] 7, 12;
- o pîiatră** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 6, 14; 14, 5; 14, 33; 17, 49; 25, 37;
- piatra** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 6, 15; 6, 18; 7, 12; 17, 50; 23, 25; [2] 6, 15; 6, 18; 17, 49; 17, 50; 23, 25; 23, 27; [3] 6, 18; [4] 20, 8; 22, 2; [5] 20, 8; 22, 2;
- piatră** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 6, 14; 14, 33; 14, 34; 17, 49; 17, 49; [2] 6, 14; 14, 33; 14, 34; 17, 49; [3] 6, 15; [4] 5, 11; 11, 21; 11, 22; 12, 30; 17, 13; 21, 10; [5] 11, 22; 12, 30; 17, 13; 21, 10; [6] 21, 10;
- pietri** *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 13, 6; 14, 14; 14, 14; 17, 40; 17, 43; 30, 6; [2] 13, 6; 14, 14; 17, 40; 17, 43; 30, 6; [3] 13, 6; 17, 40; 17, 43; 30, 6; [4] 16, 6; 16, 13; 18, 17; [5] 16, 6; 16, 13; 18, 17; [6] 12, 30; 16, 6; 16, 13; 18, 17;
- pietri** *subst. comun fem. sg. gen. dat. neacc.* [3] 20, 19;
- pietrile** *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [6] 12, 31;
- pîiatra** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 23, 25;
- pîiatră** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 14, 4; 14, 11; 14, 34; [6] 5, 11; 17, 13;
- pica** : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „tropfen”; „goutter”
- au picat** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 21, 10; [5] 21, 10;
- picior** : (1410 DLRV) : s. n.: „Fuss”; „pied”
- picioare** *subst. comun neutru pl. nom. ac. neacc.* [1] 28, 14; [2] 28, 14; [4] 4, 4; 9, 3; [5] 4, 4; 9, 3; [6] 2, 18; 9, 3;
- picioarele** *subst. comun neutru pl. nom. ac. acc.* [1] 14, 13; 25, 24; 25, 41; [2] 14, 13; 25, 24; 25, 41; [3] 25, 24; 25, 41; [4] 2, 18; 3, 34; 4, 12; 9, 13; 11, 8; 15, 16; 19, 24; 22, 10; 22, 34; 22, 37; 22, 39; [5] 2, 18; 3, 34; 4, 12; 9, 13; 11, 8; 15, 16; 19, 24; 22, 10; 22, 34; 22, 39; [6] 3, 34; 4, 4; 4, 12; 9, 13; 11, 8; 19, 24; 21, 20; 21, 20; 22, 10; 22, 34; 22, 39;
- picioarelor** *subst. comun neutru pl. gen. dat. acc.* [1] 5, 4; 17, 6; [2] 5, 4; [3] 17, 6; [4] 21, 20; [5] 21, 20;
- piciorul** *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [1] 23, 22; [2] 23, 22;
- piciorului** *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [4] 14, 25; [5] 14, 25;
- picică** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Hindernis”; „obstacle”
- piêdecă** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 18, 21; [2] 18, 21;
- pieire** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Totschlag”; „meurtre”
- peirea** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [4] 24, 25;
- piele** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Haut, Fell”; „peau”
- piële** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 5, 8; 19, 13; 19, 16;
- pielită** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Haut, Fell”; „peu”
- pelîta** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [5] 19, 13;
- pelitele** *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [2] 17, 44; [5] 5, 2; 19, 12;
- pelîțile** *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [4] 5, 2; 19, 12;
- pielm** : (1683-1686 Ms. 45) : s. n.: „Weizenmehl”; „farine de blé”
- pielmu** *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [5] 17, 28;
- pielm** *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [4] 17, 28;
- pierde** : (XVI sec. PS. H.) : v. III: „verlieren”; „perdre”
- au pierdut** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 15, 9;
- cêile pierdute** *verb participiu* [1] 9, 20; [2] 9, 20;
- pierdu** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 22, 19;
- să piarză** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 15, 8;
- să piêrdem** *verb conjunctiv prezent 1 pl.* [4] 21, 5; [5] 21, 5;
- să piîarză** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [3] 2, 25; [6] 8, 2;
- se pierdură** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 9, 3;
- va piêrde** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [6] 17, 8;
- vei piêrde** *verb viitor I indicativ 2 sg.* [1] 24, 22; [3] 24, 22;
- voiu piêrde** *verb viitor I indicativ 1 sg.* [3] 2, 3; [4] 4, 11;
- vom piêrde** *verb viitor I indicativ 1 pl.* [6] 14, 7;
- vor piêrde** *verb viitor I indicativ 3 pl.* [6] 14, 11;
- pieri** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „zugrunde gehen, umkommen”; „périr, mourir”
- am peri** *verb cond.-opt. prezent 1 pl.* [6] 18, 3;
- au perit** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 9, 3; [3] 4, 16; 31, 7;
- au pierit** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [2] 9, 3;
- peri** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 14, 45; [6] 11, 17;
- periră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 4, 2; 4, 11; [4] 1, 27; [5] 1, 27; [6] 1, 27;
- să fim perit** *verb conjunctiv perfect 1 pl.* [6] 19, 6;
- să piaie** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [3] 26, 10;
- vei peri** *verb viitor I indicativ 2 sg.* [3] 20, 2;
- vei să piei** *verb viitor I indicativ 2 sg.* [3] 19, 11;
- veți peri** *verb viitor I indicativ 2 pl.* [1] 12, 25;
- veți peri** *verb viitor I indicativ 2 pl.* [3] 12, 25;
- piericiune** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. f.: „Totschlag”; „meurtre”
- periciunea** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [6] 24, 21;
- pierire** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Totschlag”; „meurtre”
- perirea** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [4] 24, 15; [5] 24, 15; 24, 21; 24, 25;
- pierit** : (XVI sec. PS. H.) : adj.: „verstorben”; „mort”
- celor perite** *adj. calificativ gradul pozitiv fem. pl. gen. dat. acc.* [6] 2, 30;
- pierzare** : (1581 CORESI EV.) : s. f.: „Totschlag”; „meurtre”
- pierzarea** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [4] 24, 21;
- pietrar** : (1668-1670 HERODOT) : s. m.: „Maurer”; „maçon”
- pietrari** *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [5] 5, 11;
- pildă** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Gleichnis, Beispiel”; „sentence, modèle”
- pilda** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 24, 14; [2] 24, 14; [3] 24, 14;
- pildă** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 10, 12; [2] 10, 12; [3] 10, 12; [4] 23, 3; [5] 23, 3; [6] 23, 3;

- pilduire** : (1642 CAT. CALV.) : s. f.: „Gleichnis”: „sentence”
pilduire *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [6] 5, 8;
- pipăire** : (1683-1686 Ms. 45) : s. f.: „Stoss”: „coup”
pipăiri *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [4] 7, 14; [5] 7, 14;
- piratonean** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. m.: „Piratoniter”: „de Piratön”
farathonitheanul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [4] 23, 29;
farathonitul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [6] 23, 30;
farothoneanul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [5] 23, 29;
- pișa** : (1620 MOXA) : v. I: „harnen”: „pisser, uriner”
pișind *verb gerunziu* [1] 25, 22; [2] 25, 22; 25, 34;
pișindu *verb gerunziu* [1] 25, 34;
se pișă *verb indicativ prezent 3 sg.* [3] 25, 22;
se pișă *verb indicativ prezent 3 pl.* [3] 25, 34;
- pizmaș** : (1581 CORESI EV.) : s. m. f.: „neidisch”: „envieux”
pizmaș *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [3] 18, 29;
pizmașa *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 1, 6;
- pizmă** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. f.: „Hass, Missgunst”: „haine, rancune”
pizmă *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 24, 12;
- pizmui** : (1577 CORESI PS.) : v. IV: „missgönen”: „envier”
pizmiră *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [6] 21, 2;
pizmuind *verb gerunziu* [1] 18, 29;
- pîine** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „1. Brot, 2. Feldfrucht”: „1. pain, 2. céréales”
o pîine *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 2, 36; [2] 2, 36;
pîine *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* 75x;
pîinea *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 25, 11; [4] 12, 3; [5] 12, 3; [6] 12, 3;
pîinele *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [2] 21, 6; [4] 16, 2; [5] 16, 2;
pîini *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 17, 17; 21, 3; 21, 4; 21, 4; 25, 18; [2] 1, 24; 10, 3; 10, 4; 16, 20; 17, 17; 21, 3; 21, 4; 21, 4; 21, 6; 25, 18; [3] 1, 24; 10, 4; 17, 17; 21, 3; 21, 4; 21, 4; 25, 18; [4] 9, 10; 12, 20; 16, 1; 17, 28; [5] 9, 10; 9, 10; 16, 1; [6] 16, 1;
pîinile *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [1] 9, 7; 21, 6; 21, 6; 25, 11; [2] 9, 7; 21, 6; 25, 11; [3] 9, 7; [6] 16, 2;
- pîle** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. n.: „Gruppe”: „groupe”
pîleu *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [5] 2, 25;
un pîle *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [4] 2, 25; [6] 2, 25;
- pînă** : (XVI sec. PS. H.) : prep.: „bis, auch, noch”: „jusque, encore”
pân- *prep.* [5] 2, 23;
până 140x;
pîn- *prep.* [3] 30, 17;
pînă 288x;
- pingări** : (1632 FUSTR. PRAV) : v. IV: „besudeln, beflecken”: „tacher, profaner”
să pingărescu *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [1] 25, 33;
- pîntece** : (1448 DERS) : s. n.: „Bauch, Leib”: „ventre”
pîntece *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [1] 28, 3; 28, 7; 28, 7; 28, 8; 28, 9; [2] 28, 3; 28, 7; 28, 7; 28, 8; 28, 9; [4] 11, 5; 11, 5; [5] 11, 5; 11, 5;
pîntecele *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [1] 23, 3; [3] 1, 5; [4] 7, 12; 16, 11; 20, 10; [6] 16, 11;
pîntecile *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [2] 23, 3; [5] 7, 12; 16, 11; 20, 10;
pînticele *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [3] 1, 6;
- pînzar** : (1683-1686 Ms. 45) : s. m.: „Webe”: „tisserand”
pînzariului *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [2] 17, 7;
pînzariului *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [1] 17, 7;
- pîri** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „verklagen”: „dénoncer”
să pîrască *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [3] 27, 11;
- pîriu** : (1337 DRĂGANU) : s. n.: „Bach”: „ruisseau”
părău *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [2] 15, 5;
părăul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [2] 30, 9; 30, 10; 30, 21;
părăiu *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [2] 17, 40;
pîraie *subst. comun neutru pl. nom. ac. neacc.* [5] 22, 5;
pîraiele *subst. comun neutru pl. nom. ac. acc.* [4] 22, 5; [6] 22, 5;
pîrău *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [4] 17, 13;
pîriu *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [1] 15, 5; 17, 40; [3] 17, 40; [6] 2, 13; 17, 13;
pîriul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [1] 30, 9; 30, 21; [3] 30, 9; 30, 10; 30, 21; [4] 15, 23; [5] 15, 23; 17, 13; [6] 2, 12; 15, 23;
pîriului *subst. comun neutru sg. gen./dat. acc.* [1] 30, 10;
- pîrjoli** : (1640 URECHE) : v. IV: „abbrennen”: „incendier”
se vor pîrjoli *verb viitor 1 indicativ 3 pl.* [6] 23, 7;
- plască** : (1668-1670 HERODOT) : s. f.: „Geschenk”: „cadeau”
plăști *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [6] 19, 41;
- plată** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Belohnung”: „récompense”
plată *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [6] 19, 36;
- plăcea** : (1551-1553 ES) : v. II: „gefallen”: „plaire”
ară fi plăcut *verb cond.-opt. prezent 3 sg.* [6] 19, 6;
au plăcut *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [3] 15, 22; [4] 3, 19; [5] 3, 19; [6] 3, 19;
fu plăcut *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 17, 4;
plac *verb indicativ prezent 3 pl.* [3] 2, 35;
place *verb indicativ prezent 3 sg.* [3] 13, 14; 14, 36; 14, 40; [6] 19, 26; 24, 22;
placi *verb indicativ prezent 2 sg.* [3] 29, 6; [6] 15, 26;
plăcea-va *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [3] 18, 23;
plăcu *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 18, 5; [2] 18, 5; [3] 18, 5; 18, 20; [4] 3, 36; [5] 3, 36; [6] 3, 36;
plăcură *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 18, 26;

- va plăcea** verb viitor I indicativ 3 sg. [3] 2, 16; 11, 10; [4] 18, 4; [5] 18, 4; [6] 19, 37;
- plăti** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „bezahlen, vergelten”: „payer, récompenser”
- să plătească** verb conjunctiv prezent 3 sg. [3] 26, 23; [6] 3, 39; 12, 6;
- va plăti** verb viitor I indicativ 3 sg. [1] 24, 20; [2] 24, 20; [4] 12, 6; [5] 12, 6;
- voi plăti** verb viitor I indicativ 1 sg. [5] 15, 7;
- voiu plăti** verb viitor I indicativ 1 sg. [4] 15, 7;
- pleca** : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „1. néigen, beugen, 2. weggehen”: „1. pencher, incliner, 2. partir;
- au plecat** verb indicativ perfect compus 3 sg. [4] 19, 14; [5] 19, 14;
- pleacă** verb indicativ prezent 3 sg. [1] 13, 18; [2] 13, 18;
- plecat-au** verb indicativ perfect compus 3 sg. [6] 22, 10;
- plecă** verb indicativ perfect simplu 3 sg. [4] 22, 10; [5] 22, 10; [6] 19, 14;
- plecându-se** verb gerunziu [3] 24, 9;
- să plecă** verb indicativ perfect simplu 3 sg. [1] 24, 9; 28, 14; [2] 24, 9; 28, 14; [4] 24, 20; [5] 24, 20;
- se plecară** verb indicativ perfect simplu 3 pl. [6] 10, 19;
- se plecă** verb indicativ perfect simplu 3 sg. [6] 24, 20;
- va pleca** verb viitor I indicativ 3 sg. [1] 14, 7; [2] 14, 7; [4] 17, 16;
- plecat** : (XVI sec. PS. SCH.) : adj.: „weggegangen”: „parti”
- plecat** adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc. [6] 15, 31;
- plămîn** : (1600 HC) : s. f.: „Lunge”: „poumon”
- plămăne** subst. fem. sg. nom./ac. neacc. [2] 19, 13;
- plămănea** subst. fem. sg. nom./ac. acc. [2] 19, 16;
- plimba** : (XVI sec. CV²) : v. I: „spazieren”: „(se) promener”
- se primbla** verb indicativ imperfect 3 sg. [6] 11, 2;
- plin** : (XVI sec. PS. H.) : adj.: „1. voll, gefüllt, 2. reich an”: „1. plein, rempli, 2. riche en”
- cei plini** subst. comun masc. pl. nom./ac. acc. [1] 2, 5;
- plin** adj. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom./ac. neacc. [6] 15, 32;
- plină** adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. neacc. [3] 14, 25; [4] 23, 11; [5] 23, 11; [6] 23, 11;
- plini** adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom./ac. neacc. [3] 2, 5;
- plinii** subst. comun masc. pl. nom./ac. acc. [2] 2, 5;
- plînge** : (XVI sec. PS. H.) : v. III: „(be)weinen, klagen”: „déplore, plaindre, regretter”
- a plînge** verb infinitiv prezent [1] 30, 4; [2] 30, 4;
- am plîns** verb indicativ perfect compus 1 sg. [4] 12, 22;
- am plînsu** verb indicativ perfect compus 1 sg. [5] 12, 22;
- au plîns** verb indicativ perfect compus 3 sg. [1] 1, 10; 6, 19; 20, 41; 28, 3; [4] 11, 26; 13, 37; 18, 33;
- au plîns** verb indicativ perfect compus 3 pl. [1] 30, 4; [4] 13, 36;
- au plînsu** verb indicativ perfect compus 3 sg. [1] 4, 19; [2] 1, 10; 4, 19; 6, 19; 20, 41; 28, 3; [5] 11, 26; 13, 37; 18, 33;
- au plînsu** verb indicativ perfect compus 3 pl. [2] 30, 4; [4] 1, 12; [5] 1, 12; 13, 36;
- de plîns** verb supin [3] 30, 4;
- plîng** verb indicativ prezent 3 pl. [3] 11, 5;
- plînge** verb indicativ prezent 3 sg. [1] 11, 5; [2] 11, 5; [4] 19, 1; [5] 19, 1; [6] 19, 1;
- plînge** verb imp. 2 sg. [4] 14, 2; [5] 14, 2;
- plîngea** verb indicativ imperfect 3 sg. [1] 1, 7; 15, 34; [2] 1, 7; 15, 34; [3] 1, 7; 1, 10; 15, 34; 28, 3; [4] 15, 23; 18, 33; [5] 15, 23; 18, 33; [6] 13, 37; 15, 23;
- plîngea** verb indicativ imperfect 3 pl. [1] 13, 16; [2] 13, 16; [3] 13, 16; [6] 1, 12;
- plîngeai** verb indicativ imperfect 2 sg. [4] 12, 21; [5] 12, 21; [6] 12, 21;
- plîngeam** verb indicativ imperfect 1 sg. [6] 12, 22;
- plîngeti** verb imp. 2 pl. [4] 3, 31;
- plîngeti** verb imp. 2 pl. [4] 1, 24; [5] 1, 24; [6] 1, 24; 1, 24; 3, 31;
- plîngi** verb indicativ prezent 2 sg. [1] 1, 8; 16, 1; [2] 1, 8; 16, 1; [3] 1, 8;
- plîngînd** verb gerunziu [1] 1, 10; [4] 3, 16; 15, 30; 15, 30; [5] 3, 16; 15, 30; 15, 30; [6] 3, 16; 3, 33; 15, 30; 15, 30;
- plîngîndu** verb gerunziu [2] 1, 10;
- plînsără** verb indicativ perfect simplu 3 pl. [1] 25, 1;
- plînse** verb indicativ perfect simplu 3 sg. [1] 24, 17; [2] 24, 17; [3] 4, 19; 24, 17; 25, 1; [4] 1, 17; 3, 32; 3, 32; 3, 33; [5] 1, 17; 3, 32; 3, 32; 3, 33; [6] 1, 17; 3, 32; 11, 26; 13, 36; 18, 33;
- plînseră** verb indicativ perfect simplu 3 pl. [1] 11, 4; [2] 11, 4; 25, 1; [3] 6, 19; 11, 4; 20, 41; 30, 4; [4] 13, 36; [5] 13, 36; [6] 3, 32; 3, 35; 13, 35;
- să plîngă** verb conjunctiv prezent 3 sg. [4] 3, 35; [5] 3, 35;
- vei plînge** verb viitor I indicativ 2 sg. [3] 16, 1;
- plîngere** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Beweinen, Klage”: „action de pleurer, de déplorer, plainte”
- plîngere** subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc. [4] 13, 36; [5] 13, 36; [6] 1, 17; 13, 36;
- plîngerea** subst. comun fem. sg. nom./ac. acc. [6] 18, 33;
- plînsoare** : (1613 IORGA) : s. f.: „Weinen”: „pleur”
- plînsoarea** subst. comun fem. sg. nom./ac. acc. [4] 1, 17; [5] 1, 17;
- ploaie** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. f.: „Regen”: „pluie”
- ploaie** subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc. [1] 12, 17; 12, 18; [2] 12, 17; 12, 18; [3] 12, 17; 12, 18; [4] 1, 21; 23, 4; [5] 23, 4; [6] 1, 21; 23, 4;
- plocon** : (1557 DERS) : s. n.: „Geschenk”: „cadeau, présent”
- pocloane** subst. comun neutru pl. nom./ac. neacc. [3] 10, 27; [4] 8, 2; 8, 6; [5] 8, 2; 8, 6;
- poclonul** subst. comun neutru sg. nom./ac. acc. [3] 25, 27;
- plug** : (1560-1561 CORESI TE²) : s. n.: „Pflug”: „charrue”
- plugului** subst. comun neutru sg. gen./dat. acc. [1] 13, 20;

- poală** : (1668-1670 HERODOT) : s. f.: „Fusse (des Berges)”; „le pied (de la montagne)”
- poala** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 15, 27; 24, 6; 24, 6; 24, 12; 24, 12; [2] 15, 27; 24, 6; 24, 6; 24, 12; 24, 12; [3] 15, 27; 24, 6; 24, 6; 24, 12; 24, 12; 25, 20;
- poalele** *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [1] 25, 20;
- poartă** : (1470 DERS) : s. f.: „Tor, Pforte”; „porte”
- a porti** *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [4] 18, 24; [5] 18, 24;
- poarta** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 17, 52; [2] 17, 52; [3] 4, 13; 17, 52; [6] 11, 23; 23, 16;
- poartă** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 4, 17; [2] 4, 17; [4] 18, 26; 19, 8; 19, 8; 19, 8; 23, 15; 23, 16; [5] 18, 26; 19, 8; 19, 8; 19, 8; 23, 15; 23, 16; [6] 3, 27; 15, 2; 18, 26; 18, 33; 19, 8; 19, 8; 23, 15;
- porti** *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [2] 23, 7; [3] 23, 7; [6] 18, 24;
- portii** *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [3] 4, 17; 21, 13; [4] 3, 27; 10, 8; 15, 2; 18, 4; 18, 24; 18, 33; [5] 3, 27; 10, 8; 11, 23; 15, 2; 18, 4; 18, 24; 18, 33; [6] 10, 8; 11, 9; 18, 4; 18, 24;
- portile** *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [3] 21, 13;
- portilor** *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [1] 1, 9; 17, 52; 23, 7; [2] 1, 9; 17, 52;
- pocăi** : (XVI sec. CV²) : v. IV: „Busse tun, sich bekehren”; „se repentir”
- să se pocăiască** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [3] 15, 29;
- podoabă** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. f.: „Zierde, Schmuck”; „ornement, bijoux”
- podoaba** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [4] 1, 24; 1, 24; 15, 25; [5] 1, 24; 15, 25;
- podoabă** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [5] 1, 24;
- podoabe** *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [6] 1, 24;
- pofti** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. IV: „1. begehren, verlangen, wünschen, 2. (er)bitten, 3. auffordern”; „1. demander, désirer, 2. solliciter, prier, 3. inviter”
- am poftit** *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [3] 26, 23;
- pofteste** *verb indicativ prezent 3 sg.* [2] 2, 16; 20, 4; [3] 20, 4; [5] 3, 21; [6] 3, 21;
- pofti** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [5] 23, 15;
- poftiia** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [6] 13, 2;
- pohteste** *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 2, 16; 20, 4; [4] 3, 21; 20, 11;
- pohti** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 23, 15;
- pomiine** : (1643 VARLAAM) : adv.: „übermorgen”; „après demain”
- pomiine** *adv. de timp* [3] 20, 5; 20, 12; [6] 11, 12;
- polată** : (1581 CORESI EV.) : s. f.: „Terrasse”; „véranda”
- polate** *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [6] 16, 22;
- polog** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. n.: „Zelt”; „tente”
- polog** *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [2] 26, 5; 26, 7; [3] 26, 5; 26, 7;
- pomeni** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „gedenken, erinnern”; „commémorer”
- pomeni** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 4, 17;
- pomenind** *verb gerunziu* [5] 14, 11;
- să pomenească** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 18, 18; [5] 18, 18;
- se pomenească** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [6] 18, 18;
- vei pomeni** *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [1] 25, 31; [2] 25, 31;
- pomenitor** : (1683-1686 Ms. 45) : s. m.: „Chronist”; „chroniqueur”
- pomenitor** *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [5] 20, 24;
- pomenitoriu** *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [4] 20, 24;
- popas** : (1638 IORGA S.D.) : s. n.: „Rast”; „halte”
- popas** *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [4] 7, 6; [5] 7, 6;
- popasul** *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [1] 1, 18; [2] 1, 18;
- poposi** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „rasten”; „faire halte, camper”
- va poposi** *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [4] 17, 8; [5] 17, 8;
- popă** : (1435 DERS) : s. m.: „Priester”; „prêtre”
- popi** *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [3] 6, 2;
- popii** *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [1] 6, 2; [2] 6, 2; [3] 5, 5;
- porni** : (XVI sec. CV²) : v. IV: „aufbrechen”; „(se) mettre en route”
- au pornitu** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 14, 32; [2] 14, 32;
- se porni** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 1, 26; 24, 15;
- te-ai pornit** *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [3] 15, 19;
- te porniș** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 15, 19; [2] 15, 19;
- voi porni** *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [5] 15, 20;
- voiu porni** *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [4] 15, 20;
- port** : (1668-1672 HERODOT) : s. n.: „Tracht”; „habit”
- portul** *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [6] 13, 18;
- portar** : (1436 DLRV) : s. m.: „Portier”; „portier, concierge”
- portarii** *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [5] 4, 6;
- portărița** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [4] 4, 6; [6] 4, 6;
- porunci** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „befehlen, gebieten”; „ordonner, commander”
- ai porăncit** *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [6] 9, 11;
- am porăncit** *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [6] 7, 7;
- am porăncit** *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [2] 3, 13; 25, 7; 25, 21; [5] 7, 7;
- am poruncit** *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 3, 13; 21, 2; 25, 7; 25, 21; [4] 7, 7;
- au porăncit** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [3] 20, 29;

- au porâncit** verb *indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 13, 13; 13, 14; 13, 14; [6] 14, 19; 14, 20; 16, 11; 18, 12;
- au porîncit** verb *indicativ perfect compus 3 pl.* [2] 20, 29; 25, 15;
- au porîncit** verb *indicativ perfect compus 3 sg.* [2] 13, 13; 13, 14; 21, 2; [5] 9, 11; 11, 22; 13, 29; 14, 19; 17, 14; 17, 23; 18, 12; 21, 14; 24, 19;
- au poruncit** verb *indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 20, 29; 25, 15;
- au poruncit** verb *indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 13, 13; 13, 14; 21, 2; [1] 9, 11; 11, 22; 13, 29; 14, 19; 17, 14; 17, 23; 18, 12; 21, 14; 24, 19;
- era porîncindu-să** verb *perfect simplu 3 sg.* [5] 19, 9;
- porâncesc** verb *indicativ prezent 1 sg.* [3] 21, 2; [6] 13, 28;
- porâncești** verb *imp. 2 sg.* [3] 14, 37;
- porânci** verb *indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 10, 17; 16, 4; 17, 20; 18, 22; 23, 8; [6] 1, 18; 4, 12; 5, 25; 12, 20; 13, 28; 13, 29; 15, 15; 17, 14; 18, 5; 18, 5; 21, 14; 24, 19;
- porâncind** verb *gerunziu* [3] 19, 5;
- porâncise** verb *indicativ mcpf. 3 sg.* [3] 13, 8;
- porîncescu** verb *indicativ prezent 1 sg.* [2] 21, 2; [5] 13, 28;
- porînci** verb *indicativ perfect simplu 3 sg.* [2] 10, 17; 15, 4; 17, 20; 18, 22; 23, 8; [5] 4, 12; 5, 25; 11, 6; 11, 19; 11, 20; [5] 13, 28; 18, 5;
- porîncind** verb *gerunziu* [5] 18, 5;
- porînciți** verb *imp. 2 pl.* [5] 17, 16;
- poruncesc** verb *indicativ prezent 1 sg.* [4] 13, 28;
- porunci** verb *indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 10, 17; 13, 14; 15, 4; 17, 20; 18, 22; 23, 8; [4] 4, 12; 5, 25; 11, 5; 11, 18; 11, 19; 13, 28; 18, 5;
- poruncind** verb *gerunziu* [4] 18, 5;
- poruncitu-mi-au** verb *indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 21, 2;
- porunciț** verb *imp. 2 pl.* [4] 17, 16;
- va porînci** verb *viitor I indicativ 3 sg.* [2] 13, 14; 25, 30;
- va porunci** verb *viitor I indicativ 3 sg.* [1] 13, 14; 25, 30;
- voi porînci** verb *viitor I indicativ 1 sg.* [2] 19, 3; [5] 14, 8;
- voiu porânci** verb *viitor I indicativ 1 sg.* [6] 14, 8;
- voiu porunci** verb *viitor I indicativ 1 sg.* [1] 19, 3; [4] 14, 8;
- poruncă** : (1564 CORESI CAZ.) : s. f.: „Befehl, Gebot“: „ordre, commandement“
- a porîncea** subst. *comun fem. sg. gen. dat. acc.* [2] 22, 14;
- a porunca** subst. *comun fem. sg. gen. dat. acc.* [1] 22, 14;
- o poruncă** subst. *comun fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 21, 2;
- porâncile** subst. *comun fem. pl. nom./ac. acc.* [3] 13, 14; 30, 23;
- porâncilor** subst. *comun fem. pl. gen./dat. acc.* [3] 22, 14;
- porîncea** subst. *comun fem. sg. nom./ac. acc.* [2] 13, 13;
- porîncea** subst. *comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [2] 30, 25;
- porunca** subst. *comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 13, 13; [3] 13, 13; 15, 23; 17, 36; 21, 8; 30, 25; [6] 18, 5;
- poruncă** subst. *comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 30, 25;
- posadnică** : (1654 NEAGOE) : s. f.: „Konkubine“: „concubine“
- ale posadnicilor** subst. *comun fem. pl. gen. dat. acc.* [6] 19, 5;
- o posadnică** subst. *comun fem. sg. nom. ac. acc.* [6] 3, 7;
- posadnica** subst. *comun fem. sg. nom. ac. acc.* [6] 3, 7; 21, 8; 21, 11;
- posadnice** subst. *comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [6] 5, 13; 20, 3; [6] 15, 16;
- posadnicele** subst. *comun fem. pl. nom. ac. acc.* [6] 16, 21; 16, 22;
- poslanet** : (1668-1672 HERODOT) : s. m.: „Bote, Sendbote“: „messenger“
- poslaneti** subst. *comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [2] 11, 3; 19, 11; 19, 20; 25, 14;
- poslaniti** subst. *comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [2] 16, 19; 19, 21; 19, 21;
- poslanitii** subst. *comun masc. pl. nom. ac. acc.* [2] 11, 4; 11, 9; 19, 20;
- poslanitilor** subst. *comun masc. pl. gen. dat. acc.* [2] 11, 7; 11, 9;
- poslanic** : (1668-1672 HERODOT) : s. m.: „Bote, Sendbote“: „messenger“
- poslanic** subst. *comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 25, 14;
- poslanici** subst. *comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [1] 19, 11; 19, 20; 19, 21; 19, 21;
- poslanicii** subst. *comun masc. pl. nom. ac. acc.* [1] 11, 4; 11, 9; 16, 19; 19, 20;
- poslanicilor** subst. *comun masc. pl. gen. dat. acc.* [1] 11, 7; 11, 9;
- posluși** : (1612 DIRB) : v. IV: „(be)dienen“: „servir“
- poslușiră** verb *indicativ perfect simplu 3 pl.* [4] 19, 18; [5] 19, 17;
- poslușnic** : (1581 CORESI EV.) : s. m.: „Diener“: „serviteur“
- poslușnici** subst. *comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [1] 9, 3; 11, 3; [2] 9, 3; [3] 9, 3;
- post** : (XVI sec. PS. H.) : s. n.: „Fasten“: „jeûne“
- post** subst. *comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [4] 12, 16; [6] 12, 16;
- postu** subst. *comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [5] 12, 16;
- posti** : (XVI sec. CV²) : v. IV: „fasten“: „jeûner“
- am postit** verb *indicativ perfect compus 1 sg.* [4] 12, 22; [5] 12, 22;
- au postit** verb *indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 1, 12; [5] 1, 12;
- au postit** verb *indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 7, 6; [2] 7, 6;
- mă postiiam** verb *indicativ imperfect 1 sg.* [6] 12, 22;
- posteați** verb *indicativ imperfect 2 sg.* [5] 12, 21;
- postescu** verb *indicativ prezent 1 sg.* [4] 12, 23; [5] 12, 23;
- postescu** verb *indicativ prezent 3 pl.* [1] 31, 13; [2] 31, 13;
- posti** verb *indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 12, 16; [5] 12, 16;
- postiiai** verb *indicativ imperfect 2 sg.* [4] 12, 21;
- postiră** verb *indicativ perfect simplu 3 pl.* [6] 1, 12;
- să postese** verb *conjunctiv prezent 1 sg.* [6] 12, 23;
- se posti** verb *indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 12, 16;
- se postiră** verb *indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 31, 13;
- te postiiai** verb *indicativ imperfect 2 sg.* [6] 12, 21;
- potoli** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „1. beschwichigen, 2. nachlassen“: „1. calmer, 2. relâcher“

- potoli** (1642 CAZ. DE ALU.) : v. IV: „potol”; s. m.: „Anführer, Unterweiser, Ratgeber”; „gunde, chef, conseiller”
- să potoli** *verb. indicativ prezent 3 sg.* [4] 13, 38; [5] 1, 20;
- potopi** (XVI sec. PS. SCH.) : v. IV: „verheeren”; „anămări”
- să potopească** *verb. indicativ prezent 3 sg.* [6] 21, 5;
- potopi** *verb. indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 6, 6;
- va potopi** *verb. indicativ indicativ 3 sg.* [3] 12, 15;
- potrivă** (1646 PRAV. MOLEDA) : s. f.: „Ähnlichkeit”; „assemblance”
- potriva** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [2] 17, 2; 17, 27; [3] 10, 24; 26, 15; [6] 3, 8;
- potrivi** (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „übereinstimmen”; „s'accorder”
- să mă potrivesc** *verb. conjunctiv prezent 1 sg.* [6] 6, 22;
- potrivnic** (XVI sec. PS. H.) : adj.: „1. Gegner, Feind, 2. ähnlich”; „1. ennemi, 2. semblable à”
- potrivnicul** *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [1] 2, 9;
- potrivnic** *adv. calificativ gratuit pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [6] 7, 22;
- potrivnicul** *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [2] 2, 9; [3] 2, 9;
- povată** (1551-1553 FS) : s. f.: „Anleitung, Anweisung”; „conseil”
- o povată** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [6] 3, 38;
- povată** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [6] 5, 2;
- povesti** (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „erzählen”; „raconter”
- povestescu** *verb. indicativ prezent 3 pl.* [1] 11, 5;
- povesti** *verb. indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 19, 18; [4] 17, 17; [5] 17, 17;
- povestiu** *verb. indicativ imperfect 3 sg.* [4] 1, 13; [5] 1, 13;
- povestiră** *verb. indicativ perfect simplu 3 pl.* [2] 11, 5; [3] 17, 37; [4] 11, 10; 19, 8; [5] 11, 10;
- povestiseră** *verb. indicativ m. pl. 3 sg.* [5] 19, 8;
- povestit** *verb. imp. 2 pl.* [4] 1, 20;
- povestiti** *verb. imp. 2 pl.* [5] 1, 20;
- să povestească** *verb. conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 4, 2; [2] 4, 13;
- să povestiti** *verb. conjunctiv prezent 2 pl.* [6] 1, 20;
- vei povesti** *verb. indicativ indicativ 2 sg.* [1] 8, 9; [2] 8, 9; [3] 8, 9; [4] 13, 4; [5] 13, 4;
- voi povesti** *verb. indicativ indicativ 1 sg.* [2] 9, 19;
- voiu povesti** *verb. indicativ indicativ 1 sg.* [1] 9, 19; [3] 9, 1;
- povăti** (1682 DOSOFTEI VSO) : v. IV: „anleiten, unterweisen”; „conduire”
- au povătit** *verb. indicativ perfect compus 3 sg.* [6] 7, 23;
- au povetit** *verb. indicativ perfect compus 3 sg.* [5] 7, 23;
- povățui** (1644 CAZ. DE ALU.) : v. IV: „anleiten, unterweisen”; „conseiller”
- au povățuit** *verb. indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 7, 23;
- povățuitor** (1642 ÎNV.) : s. m.: „Anführer, Unterweiser, Ratgeber”; „gunde, chef, conseiller”
- povățitor** *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [2] 15, 17; 22, 2; 25, 30; [5] 3, 38; 5, 2; 6, 21; 7, 8;
- povățitoriu** *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 15, 17;
- povățuitori** *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 25, 30;
- povățuitoriu** *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 22, 2; [4] 3, 38; 5, 2; 6, 21; 7, 8;
- pradă** (XVI sec. PS. SCH.) : s. f.: „Beute, Raub”; „pillage”
- a prăzilor** *subst. comun fem. pl. gen./dat. acc.* [2] 15, 13;
- ale prăzilor** *subst. comun fem. pl. gen./dat. acc.* [1] 15, 13;
- prada** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 30, 20;
- pradă** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 30, 16; [4] 3, 22; [6] 12, 30;
- prădzi** *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [2] 15, 21; 30, 19; 30, 26; [3] 30, 26;
- prăzi** *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [1] 14, 32; 15, 19; 15, 21; 30, 19; 30, 26; [2] 14, 32; 15, 19; [3] 30, 22; [4] 3, 22; [5] 3, 22; [6] 3, 22;
- prăzile** *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [1] 14, 30; 30, 16; 30, 20; 30, 22; 30, 26; [2] 14, 30; 30, 16; 30, 20; 30, 22; 30, 26; [3] 30, 26; [4] 8, 11; 12, 30; [5] 8, 12; 12, 30;
- prăzilor** *subst. comun fem. pl. gen./dat. acc.* [1] 30, 20; 30, 20; [2] 30, 20; 30, 20;
- prag** : (1563 CORESI PRAXIU) : s. n.: „Türschwelle”; „seuil de porte”
- prag** *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [1] 5, 4; [2] 5, 4; [3] 5, 4;
- pragul** *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [3] 1, 9; 5, 4;
- pragurile** *subst. comun neutru pl. nom./ac. acc.* [1] 1, 9;
- pragurilor** *subst. comun neutru pl. gen./dat. acc.* [1] 5, 4; [2] 5, 4;
- praștie** (1649 MARD.) : s. f.: „Schleuder”; „fronde”
- o praștie** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 17, 40;
- praștie** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 17, 49; [3] 17, 49;
- praștiei** *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [1] 25, 29; [2] 25, 29;
- praștia** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 17, 40; 17, 50; [2] 17, 40; 17, 50; [3] 17, 50; 25, 29;
- prăda** (XVI sec. PS. SCH.) : v. I: „plündern”; „pillier”
- ai prădat** *verb. indicativ perfect compus 2 sg.* [3] 12, 4;
- prăji** (1581 CORESI EV.) : v. IV: „backen”; „fire, rôtir”
- prăjită** *verb. participiu sg. fem.* [6] 6, 19;
- prăpastie** (XVI sec. PS. SCH.) : s. f.: „Abgrund, Schlucht”; „abîme”
- o prăpastie** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [4] 18, 17; [5] 18, 17; [6] 18, 17;
- prăpădi** (XVI sec. PS. SCH.) : v. IV: „verschwenden”; „dissiper”
- prăpădești** *verb. indicativ prezent 2 sg.* [4] 20, 19; [5] 20, 19;

- să prăpădești** *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [6] 20, 19;
voi prăpădi *verb viitor I indicativ 1 sg.* [5] 20, 20;
voiu prăpădi *verb viitor I indicativ 1 sg.* [6] 20, 20;
- prăștia** : (1683-1686 Ms. 45) : v. I: „schleudern”: „tirer de la fronde”
vei prăștia *verb viitor I indicativ 2 sg.* [1] 25, 29; [2] 25, 29;
- prăznui** : (1560 BRATU) : v. IV: „feiern”: „fêter”
prăznuia *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 30, 16;
prăznuind *verb gerunziu* [1] 30, 16;
prăznuindu *verb gerunziu* [2] 30, 16;
- prea** : (XVI sec. PS. SCH.) : adv.: „zu, sehr, überaus”: „très, beaucoup, extrêmement”
prea *adv. cantitativ* [3] 2, 9; 2, 9;
- preajmă** : (1668-1672 HERODOT) : s. f.: „Nähe”: „entourage”
preajma *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 13, 5; 17, 8; 17, 30; 26, 20; [2] 13, 5; 17, 8; 17, 30; 26, 20; [4] 11, 15; 22, 23; [5] 11, 15; 22, 23;
- precum** : (1592 DIR) : conj.: „wie”: „comme”
precum *conjunctie subord.* [1] 14, 19; [4] 18, 32;
- preot** : (XVI sec. PS. H.) : s. m.: „Priester”: „prêtre”
a preoților *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [1] 22, 19;
preot *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 2, 35; 14, 19; [3] 2, 35; 14, 19; 14, 19; 21, 5; [4] 20, 26; [6] 20, 26;
preotul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [1] 1, 9; 1, 12; 2, 11; 2, 12; 2, 14; 3, 1; 14, 3; 14, 19; 14, 36; 22, 9; 22, 11; 23, 9; 30, 7; [3] 1, 9; 1, 12; 2, 11; 2, 12; 2, 14; 2, 17; 3, 1; 14, 3; 14, 36; 21, 1; 21, 2; 21, 4; 21, 6; 21, 9; 22, 9; 22, 11; 23, 9; 30, 7; [4] 15, 24; 15, 27; 21, 5; 21, 4; 21, 6; 21, 9; [6] 15, 24; 15, 27;
preotului *subst. comun masc. sg. gen. dat. det.* [1] 2, 13; 2, 13; 2, 15; 2, 15; 21, 2; 21, 5; [3] 2, 13; 2, 15; 2, 15;
preoți *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [1] 22, 18; [3] 1, 3; 22, 11; 22, 18; [6] 8, 17; 20, 25;
preoții *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [1] 1, 3; 5, 5; 22, 11; 22, 17; 22, 17; 22, 18; 22, 21; [3] 22, 17; 22, 18; 22, 21; [4] 8, 17; 15, 35; 17, 15; 19, 11; 20, 25; [6] 15, 35; 15, 35; 17, 15; 19, 11;
preoților *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [3] 22, 17; [4] 15, 35;
preut *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [2] 2, 35; 14, 3; 14, 19; [5] 20, 26;
preutul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [2] 1, 9; 1, 12; 2, 11; 2, 14; 14, 19; 14, 36; 21, 1; 21, 1; 21, 4; 21, 6; 21, 9; 22, 9; 22, 11; 23, 9; 30, 7; [5] 15, 24; 15, 27;
preutului *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [2] 2, 12; 2, 13; 2, 13; 2, 15; 2, 15; 3, 1; 21, 2; 21, 5;
preuți *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [2] 1, 3; 22, 18; [5] 20, 25;
preuții *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [2] 5, 5; 22, 11; 22, 17; 22, 17; 22, 18; 22, 21; [5] 8, 18; 15, 35; 17, 15; 19, 11;
preuților *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [2] 22, 19; [5] 15, 35;
- preotesc** : (1502 BGL) : adj.: „des Priesteres”: „sacerdotal”
cea preotească *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 22, 19;
preotească *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 2, 13;
- preoti** : (1560-1561 CORESI TE) : v. IV: „zum Priester weihen”: „ordonner prêtre”
să priotască *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 2, 28; [2] 2, 28;
- preotie** : (1560-1561 CORESI TE) : s. f.: „Stand des Priesters, Priestertum”: „sacerdoce”
ale preoției *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [3] 2, 36;
preoțiile *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [1] 2, 36; [2] 2, 36;
- prepune** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. III: „verdächtigen, vermuten”: „soupçonner, présumer”
prepuind *verb gerunziu* [2] 18, 9;
prepunea *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 18, 9;
- presăra** : (1560 BRATU) : v. I: „abstreuen”: „saupoudrer”
presără *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 13, 19;
- pretutindeni** : (XVI sec. PS. SCH.) : adv.: „überall”: „partout”
pretutindinea *adv. de loc* [6] 8, 6;
- pret** : (XVI sec. PS. H.) : s. n.: „Preis”: „prix”
pretul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [1] 13, 21; [2] 13, 21;
- pricepe** : (XVI sec. PS. H.) : v. III: „wahrnehmen, erkennen”: „percevoir, connaître”
a pricepe *verb infinitiv prezent* [1] 2, 9; [2] 2, 9;
era pricepindu *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 18, 14;
pricep *verb indicativ prezent 1 sg.* [3] 24, 21;
pricepe *verb indicativ prezent 3 sg.* [2] 18, 15; [6] 19, 34;
pricepea *verb indicativ imperfect 3 pl.* [6] 15, 11;
pricepea *verb indicativ imperfect 3 sg.* [2] 18, 5;
pricepi *verb indicativ prezent 2 sg.* [6] 14, 20;
pricepind *verb gerunziu* [3] 14, 29; [6] 14, 1;
pricepindu-să *verb gerunziu* [2] 18, 14;
pricepu *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 3, 8; 4, 20; 20, 39; 28, 14; [4] 12, 19; [5] 12, 19; [6] 5, 12; 12, 19; 14, 22;
pricepură *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 3, 20; 4, 6;
să pricepe *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 18, 15;
se pricepe *verb indicativ prezent 3 sg.* [3] 18, 15;
va pricepe *verb viitor I indicativ 3 sg.* [3] 2, 9; 17, 47;
vei pricepe *verb viitor I indicativ 2 sg.* [3] 20, 7;
veți pricepe *verb viitor I indicativ 2 pl.* [3] 12, 17;
voiu pricepe *verb viitor I indicativ 1 sg.* [3] 19, 3;
vom pricepe *verb viitor I indicativ 1 pl.* [3] 6, 9;
- pricepere** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Verständnis, Sachkunde”: „compréhension, connaissance des choses”
pricepere *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 25, 3; [2] 25, 3;

- prici** : (1618 GCR) : v. IV: „streiten, hadern”: „quereller, disputer”
pricindu-se *verb gerunziu* [4] 19, 9;
se priciia *verb indicativ imperfect 3 pl.* [6] 19, 9;
veți prici *verb viitor 1 indicativ 2 pl.* [1] 12, 14; 12, 15; [2] 12, 14; 12, 15;
- price** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. f.: „Missverständnis, Zank”: „malentendu, querelle”
price *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [4] 15, 4; [5] 15, 4;
- prieten** : (1551-1553 ES) : s. m.: „Freund”: „ami”
prietenul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [4] 16, 17; 16, 17; [6] 15, 37; 16, 16; 16, 17; 16, 17;
priiatinul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [4] 15, 37;
prićenul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [4] 16, 16;
- prietnicie** : (1650 ANON. CAR.) : s. f.: „Freundschaft”: „amitié”
prietnicia *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 20, 41;
- prihană** : (1668-1672 HERODOT) : s. f.: „Tadel, Verbrechen”: „souillure”
prihană *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [4] 22, 31; [5] 22, 31;
- prilești** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „täuschen, betrügen”: „tromper”
ai prelestit *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [1] 28, 12;
au prelestit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 21, 5; [5] 21, 5;
au prilăstît *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 19, 26; [5] 19, 26;
au prilestit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [5] 21, 5;
- primar** : (1640 PRAV. GOV.) : adj. : „primär, wesentlich”: „germain”
primare *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [3] 14, 50; [6] 13, 3;
- primejdie** : (1640 URECHE) : s. f.: „Gefahr”: „danger, péril”
primejdie *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 24, 20; [2] 24, 20; [3] 24, 20;
primejdiei *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [1] 1, 6; [2] 1, 6; [4] 22, 19; [5] 22, 19;
primejdîia *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 1, 6; 26, 24; [2] 1, 6; 26, 24; [4] 4, 9; 22, 7; [5] 4, 9;
primejdîilor *subst. comun fem. pl. gen./dat. acc.* [2] 10, 19;
- primejdui** : (1683-1686 Ms. 45) : v. IV: „gefährden”: „périliter, mettre en danger”
mă primejduiescu *verb indicativ prezent 3 pl.* [5] 22, 7;
- primeni** : (1563 CORESI PRANIU) : v. IV: „wechseln, verändern”: „changer”
au premenit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [2] 21, 13;
premeni *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 10, 9; [2] 10, 9; [4] 12, 20; [5] 12, 20;
- primi** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. IV: „bekommen, empfangen”: „recevoir”
priimêște *verb imp. 2 sg.* [3] 2, 36;
- primprejur** : (1640 URECHE) : adv. : „ringsherum”: „autour”
prempregiur *adv. de loc* [2] 10, 1; 14, 47;
premprejur *adv. de loc* [1] 10, 1; 12, 11;
prenpregiur *adv. de loc* [5] 7, 1; 7, 1;
pren pregiur *adv. de loc* [2] 12, 11;
pren prejur *adv. de loc* [1] 14, 47;
- prin** : (XVI sec. PS. H.) : prep.: „1. in. 2. durch” „1. en, 2. à travers”
pren 58x;
- prinde** : (XVI sec. PS. H.) : v. III: „ergreifen, erfassen”: „prendre, saisir, attraper”
am prins *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [6] 4, 10;
am prinsu *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 27, 11; [2] 27, 11;
au prins *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 8, 2;
au prinsu *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [5] 8, 2;
prinde *verb imp. 2 sg.* [1] 20, 31; [2] 20, 31; [4] 2, 21; [5] 2, 21;
prindea *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 27, 9; [2] 27, 9;
prinse *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 15, 7; [2] 15, 7; [3] 15, 7; [6] 10, 4;
prinseră *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 30, 11; [2] 30, 11; [3] 6, 10;
prinș *verb indicativ perfect simplu 1 sg.* [4] 4, 10;
prinșu *verb indicativ perfect simplu 1 sg.* [5] 4, 10;
s-au prins *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 18, 18;
s-au prinsu *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [5] 18, 18;
să prindză *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [2] 23, 26;
să prindză *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [2] 23, 8;
să prinză *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [1] 23, 26; [3] 19, 14; 19, 20; 23, 8; 23, 26;
să prinză *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 23, 8; [3] 21, 2;
să vor prinde *verb viitor 1 indicativ 3 pl.* [5] 23, 6;
se prindea *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 2, 14;
se vor prinde *verb viitor 1 indicativ 3 pl.* [4] 23, 6;
voiu prinde *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [4] 20, 20;
- printre** : (XVI sec. PS. SCH.) : prep.: „zwischen”: „parmi”
printre *prep.* [3] 24, 23;
prentre- *prep.* [6] 2, 23;
- pripă** : (1560-1561 CORESI TE²) : s. f.: „Hast”: „hâte”
pripă *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 21, 8; [4] 17, 18; [5] 17, 18;
- pripi** : (1550 AIN) : v. IV: „drängen, treiben, 2. eilen”: „1. pousser, inciter, 2. hâter”
fu pripindu-să *verb gerunziu* [5] 4, 4;
fu pripindu-se *verb gerunziu* [4] 4, 4;
să pripi *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 28, 21; [2] 28, 21;
- prisoșeala** : (1642 CAZ. GOV.) : s. f.: „die anderen”: „les autres”
presosala *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 2, 33;

- prisoselnic** : (1683-1686 Ms. 45) : s. n.: „deranderen“: „l'autre“
prisoselnicul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [2] 2, 33;
- prisosi** : (1626 DRH) : v. IV: „1. überschüssig sein, 2. im Überfluss vorhanden sein“: „1. être de trop, 2. surabonder“
prisosi *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 18, 8; [5] 18, 8;
- pristăvi** : (1683-1686 Ms. 45) : v. IV: „beraten“: „conseiller, guider“
pristăvind *verb gerunziu* [2] 19, 20;
- priveghea** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. II: „wachen“: „veiller“
privegheai *verb indicativ imperfect 2 sg.* [6] 12, 21;
- privi** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. IV: „ansehen, betrachten“: „regarder, contempler“
priviia *verb indicativ imperfect 3 sg.* [5] 6, 16; [6] 6, 16;
priviia *verb indicativ imperfect 3 pl.* [3] 6, 16;
vei prăvi *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [1] 2, 32;
vei privi *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [2] 2, 32;
- prînz** : (1551-1553 ES) : s. n.: „1. Mittagessen, 2. Mittag, Mittagszeit“: „1. déjeuner, 2. midi“
prîndz *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [5] 24, 15;
prînz *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [6] 12, 4; 12, 4; 24, 15;
prînzu *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [4] 24, 15;
- prînze** : (1560-1561 CORESI TE²) : v. IV: „speisen“: „déjeuner“
prîndziia *verb indicativ imperfect 3 sg.* [2] 14, 24;
prînzei *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 11, 13;
prînzeia *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 14, 25;
- proașcă** : (1620 MOXA) : s. f.: „(Schuss-) Weite“: „distance“
proașcă *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 20, 20;
- procleți** : (1564 CORESI CAZ.) : v. IV: „verdammten“: „damner“
vei procleți *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [1] 15, 3; [2] 15, 3;
- proroc** : (XVI sec. PS. H.) : s. m.: „Prophet“: „prophète“
proroc *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 3, 20; 3, 21; 9, 9; [2] 3, 20; 3, 21; 9, 9; [3] 9, 9;
proroci *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [1] 10, 5; 10, 10; 10, 11; 10, 12; 19, 24; 28, 6; [2] 10, 5; 10, 10; 10, 11; 10, 12; 19, 24; 28, 6; [3] 3, 20; 3, 21; 10, 5; 10, 10; 10, 11; 10, 11; 10, 12; 19, 20; 19, 24; 19, 24; 28, 15;
prorocilor *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [1] 10, 11; 19, 20; 28, 15; [2] 10, 11; 19, 20; 28, 15;
prorocul *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 22, 5; [2] 22, 5; [3] 22, 5; 28, 6; [4] 7, 2; 12, 1; 24, 11; [5] 7, 2; 12, 1; 24, 11; [6] 7, 2; 12, 25; 24, 11; 24, 18;
prorocului *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [4] 12, 25; 24, 19; [5] 12, 25; 24, 19;
proroocul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [6] 12, 1;
- proroci** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. IV: „prophezeien, weissagen“: „prophétiser, prédire“
a proroci *verb infinitiv prezent* [3] 10, 13; 19, 20; 19, 21; 19, 21;
au prorocit *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 19, 21; [2] 19, 21;
au prorocit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 18, 10; 19, 24; [2] 18, 10; 19, 24;
proroceste *verb indicativ prezent 3 sg.* [3] 10, 11;
proroci *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 10, 10; [2] 10, 10; [3] 19, 24;
prorocia *verb indicativ imperfect 3 pl.* [1] 19, 20; [2] 19, 20;
prorocia *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 10, 10; 18, 10; 19, 23;
prorocind *verb gerunziu* [1] 10, 5; 10, 11; 10, 13; 19, 23; [2] 10, 5; 10, 11; 10, 13; 19, 23; [3] 10, 5;
prorociră *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 19, 20; 19, 21; [2] 19, 20; 19, 21;
vei proroci *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [1] 10, 6; [2] 10, 6; [3] 10, 6;
- proslăvi** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „preisen“: „glorifier“
ai proslăvit *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [3] 2, 29;
fu proslăvit *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 6, 20;
proslăvêste *verb imp. 2 sg.* [5] 15, 30;
va proslăvi *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [3] 2, 30;
voiu proslăvi *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [3] 2, 30;
- prost** : (XVI sec. CV²) : adj.: „1. demütig“, 2. gemein, gewöhnlich“: „1. humble, modeste, 2. banal, commun“
mai prost *adj. calificativ gradul comparativ masc. sg. nom. ac. neacc.* [3] 15, 9;
proaste *adj. calificativ gradul pozitiv fem. pl. nom. ac. neacc.* [3] 21, 4;
prost *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [3] 15, 17; 18, 23;
- prostime** : (1673 DOSOFTEI VS) : s. f.: „Unschuld“: „innocence, candeur“
prostimea *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [4] 15, 11;
- providet** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. m.: „Prophet“: „prophète“
providete *subst. comun masc. sg. voc. neacc.* [3] 16, 4;
- prunc** : (1523 DERS) : s. m.: „(kleines) Kind, Säugling“: „enfant, nourrison“
prunc *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 15, 3;
pruncu *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 22, 19; [2] 22, 19;
pruncul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [1] 1, 22; [2] 1, 22;
- psalm** : (1560-1561 CORESI TE²) : s. m.: „Psalm“: „psaume“
psalmii *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [4] 23, 1; [5] 23, 1;
- pui** : (1453 DERS) : s. m.: „Junges“: „petit (d'un animal)“
pui *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [4] 17, 8; [5] 17, 8;
puii *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [6] 17, 8;

- pulhere** (XVI sec. PS. SCH.) : s. f.: „Staub“; „poussière“
pulherea *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [6] 22, 43;
- pulheros** : (1683-1686 Ms. 45) : adj.: „sandig“; „sablonneux“
cel pulbăros *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. acc.* [2] 23, 35;
- pulpă** : (1495 BGL) : s. f.: „Wade“; „mollet“
pulpe *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 17, 6; [2] 17, 6;
- pune** : (XVI sec. PS. H.) : v. III: „(sich) setzen, stellen, legen“; „(se) mettre“
a pune *verb infinitiv prezent* [1] 15, 19; [2] 15, 19;
ai pune *verb cond.-opt. prezent 2 sg.* [4] 18, 12; [5] 18, 12;
ai pus *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [1] 29, 4; [2] 29, 4; [3] 29, 4; [4] 19, 28; [5] 19, 28; [6] 19, 28;
am pus *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 12, 1; 28, 21; [2] 28, 21; [3] 12, 1; 28, 21; 29, 10; [4] 7, 11; [5] 7, 11; [6] 7, 11;
au pus *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 10, 25; 17, 38; 17, 40; 17, 54; 18, 5; 19, 13; 22, 8; 25, 18; [2] 10, 25; 17, 38; 17, 40; 17, 54; 19, 13; 22, 8; 25, 18; [3] 15, 17; 17, 54; 19, 5; 22, 8; [4] 8, 6; 8, 13; 8, 13; 12, 31; 14, 19; 14, 26; 17, 25; 18, 18; 23, 5; 23, 23; [5] 8, 6; 8, 13; 8, 13; 12, 31; 14, 19; 14, 26; 17, 25; 18, 18; 23, 5; 23, 23; [6] 6, 21; 22, 33; 23, 5;
au pus *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 6, 11; 6, 14; 6, 18; [2] 6, 11; 6, 14; 6, 18; [3] 4, 21; [4] 15, 24; 20, 18; 21, 12; [5] 15, 24; 20, 18; 21, 12; [6] 20, 18;
fusese pus *verb indicativ mept. 3 sg.* [6] 18, 18;
pui *verb indicativ prezent 2 sg.* [1] 28, 9;
puind *verb geronziu* [4] 22, 34; [5] 22, 34; [6] 22, 34; 22, 35;
pune *verb imp. 2 sg.* [1] 8, 5; 9, 24; 11, 1; [2] 8, 5; 9, 24; 11, 1; [3] 8, 5; 9, 24; 11, 1; 25, 25; [4] 3, 12; 11, 15; 24, 18; [5] 3, 12; 24, 18; [6] 3, 12; 13, 20; 24, 18;
pune *verb indicativ prezent 3 sg.* [3] 2, 7;
punea *verb indicativ imperfect 3 sg.* [6] 1, 24;
pune-voi *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [5] 3, 21;
pune-voiu *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [4] 3, 21;
punet *verb imp. 2 pl.* [1] 14, 42;
puneti *verb imp. 2 pl.* [2] 14, 42;
pus *verb participiu sg. masc.* [4] 3, 39; [5] 3, 39;
pusă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 10, 23;
pusără *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 5, 2; 5, 3; 14, 42; [4] 12, 20;
puse *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 7, 12; 8, 1; 9, 24; 18, 13; 19, 5; 19, 13; 21, 12; 31, 10; [2] 7, 12; 8, 1; 9, 22; 9, 24; 10, 23; 18, 5; 18, 13; 19, 5; 19, 13; 21, 12; [3] 1, 20; 7, 12; 8, 1; 9, 24; 10, 23; 10, 25; 16, 8; 17, 22; 17, 38; 17, 49; 18, 3; 18, 5; 18, 13; 19, 13; 19, 13; 20, 25; 21, 12; 25, 18; 28, 25; [4] 5, 3; 11, 16; 13, 19; 13, 19; 14, 3; 18, 1; 22, 12; 22, 33; [5] 5, 3; 11, 16; 13, 19; 13, 19; 14, 3; 18, 1; 22, 12; 22, 33; [6] 5, 3; 8, 2; 8, 6; 8, 13; 11, 16; 12, 24; 12, 25; 12, 31; 13, 9; 13, 11; 13, 19; 17, 19; 17, 23; 17, 25; 18, 1; 18, 18; 20, 3; 22, 12; 23, 23; 24, 25;
puse *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [2] 14, 42;
puseră *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 6, 15; 9, 22; 18, 3; 23, 18; [2] 5, 2; 5, 3; 6, 15; 18, 3; 23, 18; 31, 10; [3] 5, 2; 5, 3; 6, 11; 6, 15; 6, 15; 6, 18; 9, 22; 23, 18; 31, 10; [4] 6, 17; [5] 6, 17; 12, 20; [6] 6, 8; 6, 17; 12, 20; 15, 24; 15, 29;
pusese *verb indicativ mept. 3 sg.* [3] 21, 6;
s-au pus *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 6, 7; 9, 24; [2] 6, 7; 9, 24; [3] 9, 24;
să pui *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [1] 9, 20; 9, 23; 10, 19; 22, 13; 29, 10; [2] 9, 20; 9, 23; 10, 19; 22, 13; 28, 22; 29, 10; [3] 9, 20; 9, 23; 10, 19; [4] 7, 23; 13, 20; [5] 7, 23; 13, 20; [6] 11, 15;
să puie *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 8, 12; 21, 6; 25, 25; [2] 8, 12; 21, 6; 25, 25; [3] 8, 12; 22, 15; [4] 6, 21; 8, 3; 13, 33; 14, 7; 19, 19; [5] 6, 21; 8, 3; 13, 33; 14, 7; 14, 7; 19, 19; [6] 7, 23; 8, 3; 12, 20; 13, 33;
să puiau *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [3] 11, 2; 11, 2; 26, 23; [6] 3, 21;
să puneti *verb conjunctiv prezent 2 pl.* [3] 6, 8;
să puseră *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [5] 15, 18;
să se fie pus *verb conjunctiv perfect 3 sg.* [3] 6, 7;
să se puie *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [3] 5, 11;
se puse *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 17, 51; [6] 2, 16;
sînt pus *verb indicativ prezent 1. sg.* [6] 3, 39;
va pune *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [1] 8, 11; 22, 7; [2] 8, 11; 22, 7; [3] 8, 11; 22, 7; [4] 15, 4; [5] 15, 4; [6] 15, 4;
vei pune *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [6] 22, 44;
veți pune *verb viitor 1 indicativ 2 pl.* [1] 6, 8; 6, 8; [2] 6, 8; 6, 8;
voi pune *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [2] 11, 2; 11, 2; 28, 2; 28, 22; [5] 3, 13; 7, 10; 18, 12;
voiu pune *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [1] 11, 2; 11, 2; 28, 2; 28, 22; [3] 28, 2; 28, 22; [4] 3, 13; 7, 10; 18, 12; [5] 3, 13; 7, 10; 18, 12;
vor pune *verb viitor 1 indicativ 3 pl.* [4] 18, 3; 18, 3; [5] 18, 3; 18, 3; [6] 18, 3; 18, 3;
- punere** : (1563 CORESI PRAXIU) : s. f.: „Vorlegen, Darbieten“; „mise“
a punerii *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [2] 21, 6; [3] 21, 6;
punere *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 6, 8; [3] 6, 8;
punerea *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [2] 6, 8;
punerii *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [1] 21, 6;
- punte** : (1668-1670 HERODOT) : s. f.: „Steg“; „passerelle, pont“
punte *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [4] 23, 21; [5] 23, 21;
- purcede** : (XVI sec. PS. H.) : v. III: „beginnen, an fangen“; „partir, s'en aller“
purcăsără *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [4] 20, 15;
- purice** : (1439 DRH) : s. m.: „Floh“; „puce“
un purece *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [3] 24, 15;
unui purece *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [1] 24, 15; [2] 24, 15;
- purta** : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „tragen“; „porter“
a purta *verb infinitiv prezent* [2] 9, 5;

- aș purta** verb cond.-opt. prezent 1 sg. [6] 13, 13;
poartă verb indicativ prezent 3 sg. [1] 9, 5;
porți verb indicativ prezent 2 sg. [2] 20, 8;
purta verb indicativ imperfect 3 sg. [1] 14, 12; 31, 4;
 [2] 14, 12; [3] 14, 1; 14, 3; 14, 6; 14, 7; 14, 12; 14, 12;
 14, 13; 14, 14; 14, 17; 16, 21; 17, 7; 17, 40; 17, 41; 31, 4;
 31, 4; 31, 5; 31, 6; [6] 23, 37;
purta verb indicativ imperfect 3 pl. [3] 22, 18; [6] 6, 13;
 13, 18; 18, 15; 24, 9;
purțind verb gerunziu [6] 15, 24;
să poarte verb conjunctiv prezent 3 sg. [3] 2, 28;
se purtă verb indicativ perfect simplu 3 sg. [3] 16, 13;
voi purta verb viitor 1 indicativ 1 sg. [5] 13, 13;
voiu purta verb viitor 1 indicativ 1 sg. [4] 13, 13;
- purător** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. m.: „tragend, Träger”;
 „porteur”
purătoriul subst. comun masc. sg. nom. ac. acc. [1] 14,
 12; [2] 14, 12;
- pururea** : (XVI sec. PS. H.) : adv. : „immer, stets”;
 „toujours, éternellement”
pururea adv. de timp [4] 9, 7; 9, 10; 9, 13; [5] 9, 7; 9,
 10; 9, 13;
- pustie** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Öde, Einöde” : „désert”
cea pustie adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac.
 acc. [1] 13, 18; [2] 13, 18;
pustie subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc. [1] 26, 3;
 [2] 24, 2; [3] 4, 8; 13, 18; 17, 28; 23, 14; 23, 14; 25, 4;
 25, 7; 25, 14; 25, 21; 26, 3; 26, 3; [6] 16, 2; 17, 29;
pustiei subst. comun fem. sg. gen./dat. acc. [3] 23, 24;
 [6] 2, 24; 15, 23; 15, 28; 17, 16;
pustiia subst. comun fem. sg. nom./ac. acc. [3] 23, 25;
 23, 25; 24, 2; 25, 1; 26, 2; 26, 2;
- pustiu** : (XVI sec. PS. H.) : s. n.: „Öde, Einöde” : „désert”
a pustiului subst. comun neutru sg. gen./dat. acc. [5] 15,
 28; 17, 16;
al pustiului subst. comun neutru sg. gen./dat. acc. [4]
 15, 28; 17, 16;
pustii subst. comun neutru pl. nom./ac. neacc. [2] 23, 14;
pustiui subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc. [1] 4, 8;
 17, 28; 23, 14; 24, 2; 25, 4; 25, 7; 25, 14; 25, 21; 26, 3;
 [2] 4, 8; 17, 28; 25, 4; 25, 7; 25, 14; 25, 21; 26, 3; 26, 3;
 [4] 15, 23; 16, 2; 17, 29; [5] 15, 18; 16, 2; 17, 29;
pustiul subst. comun neutru sg. nom./ac. acc. [1] 23, 14;
 23, 24; 23, 25; 23, 25; 25, 1; 26, 2; 26, 2; [2] 23, 14; 23,
 24; 23, 25; 23, 25; 25, 1; 26, 2; 26, 2; [5] 15, 23;
pustiului subst. comun neutru sg. gen./dat. acc. [4] 2,
 24; [5] 2, 24;
- putea** : (XVI sec. PS. H.) : v. II: „können, dürfen,
 vermögen” : „pouvoir”
ai putut verb indicativ perfect compus 2 sg. [3] 15, 22;
ară putea verb cond.-opt. prezent 3 pl. [3] 14, 14; [6]
 20, 15;
ară putea verb cond.-opt. prezent 3 sg. [3] 27, 5;
aș putea verb cond.-opt. prezent 1 sg. [6] 13, 5;
poate adv. [1] 25, 21; [2] 25, 21; [3] 25, 21; [6] 13, 4;
- poate** verb indicativ prezent 3 sg. [3] 10, 19; 20, 2; 20,
 27; 21, 1; 22, 15; [6] 7, 5; 12, 21; 14, 32;
poci verb indicativ prezent 1 sg. [3] 17, 39;
putu verb indicativ perfect simplu 3 sg. [4] 3, 11;
putea verb indicativ imperfect 3 pl. [6] 17, 17;
putea verb indicativ imperfect 3 sg. [1] 3, 3; [2] 3, 2;
 [3] 3, 2;
putea-vei verb viitor 1 indicativ 2 sg. [3] 30, 15;
putea-voi verb viitor 1 indicativ 1 sg. [5] 12, 23;
putea-voiu verb viitor 1 indicativ 1 sg. [4] 12, 23;
putînd verb gerunziu [1] 26, 25; [2] 26, 25; [3] 26, 25;
putu verb indicativ perfect simplu 3 sg. [3] 10, 11; 14,
 40; [5] 3, 11; [6] 3, 11;
putuiu verb indicativ perfect simplu 1 sg. [3] 13, 12;
putură verb indicativ perfect simplu 3 pl. [6] 10, 15;
să poți verb conjunctiv prezent 2 sg. [3] 26, 25;
să putea verb indicativ imperfect 3 pl. [5] 17, 17;
se putea verb indicativ imperfect 3 pl. [4] 17, 17;
va putea verb viitor 1 indicativ 3 sg. [1] 6, 20; 17, 9;
 [2] 6, 20; 17, 9; [3] 6, 20; 17, 9;
vei putea verb viitor 1 indicativ 2 sg. [1] 17, 33; 26, 25;
 [2] 17, 33; 26, 25; [3] 17, 33;
voi putea verb viitor 1 indicativ 1 sg. [2] 17, 9; 17, 39;
voiu putea verb viitor 1 indicativ 1 sg. [1] 17, 9; 17, 39;
 [3] 17, 9; [6] 12, 23; 19, 27;
vor putea verb viitor 1 indicativ 3 pl. [3] 13, 6;
- putere** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Macht, Gewalt, Stärke,
 Kraft” : „pouvoir, puissance”
a puterii subst. comun fem. sg. gen./dat. acc. [5] 24, 9;
ai puterii subst. comun fem. sg. gen./dat. acc. [4] 24, 9;
al puterii subst. comun fem. sg. gen./dat. acc. [1] 18, 17;
 [2] 18, 17;
putărea subst. comun fem. sg. nom./ac. acc. [3] 2, 9;
putêre subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc. [1] 2, 4;
 14, 48; 28, 22; [2] 2, 4; 14, 48; 28, 22; [3] 2, 4; [4] 22, 33;
 22, 40; [5] 22, 33; 22, 40; [6] 22, 40;
putêrea subst. comun fem. sg. nom./ac. acc. [1] 17, 20;
 [2] 17, 20; [4] 6, 19; 8, 9; 20, 23; [5] 6, 19; 8, 9; 10, 7;
 20, 23; [6] 8, 9;
puteri subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc. [3] 18, 21;
puterii subst. comun fem. sg. gen./dat. acc. [1] 10, 26;
 14, 52; 17, 55; 31, 12; [2] 14, 52; 17, 55; 31, 12; [3] 18,
 17; [4] 10, 16; 10, 18; 11, 16; 13, 28; 17, 10; 17, 10; 17,
 25; 19, 13; 24, 2; 24, 4; 24, 4; [5] 10, 16; 10, 18; 11, 16;
 13, 28; 17, 10; 17, 10; 17, 25; 19, 13; 24, 2; 24, 4; 24, 4;
 [6] 10, 16; 17, 10; 19, 13;
puterile subst. comun fem. pl. nom./ac. acc. [1] 18, 21;
 [2] 18, 21;
puterilor subst. comun fem. pl. gen./dat. acc. [1] 4, 4;
 [2] 4, 4; 10, 26; [4] 6, 2; 6, 18; [5] 6, 2; 6, 18; [6] 24, 4;
 24, 4;
- puternic** : (XVI sec. PS. V.) : adj.: „gewaltig, mächtig”;
 „puissant”
cei puternici adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl.
 nom./ac. acc. [6] 22, 18;
cei puternici subst. comun masc. pl. nom./ac. acc. [6] 1,
 19; 1, 27; 23, 9; 23, 23;
cel puternic adj. subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.
 [3] 2, 8;

- celor puternici** *adv.* *comparativ* „cu putere mare” [1] 4, 8, 14, 41, 20, 23, 24, 38.
- celui puternic** *adv.* *comparativ* „cu putere mare” [1] 4, 8, 14, 41, 20, 23, 24, 38.
- mai puternic** *adv.* *comparativ* „cu putere mare” [1] 4, 8, 14, 41, 20, 23, 24, 38.
- multu puternic** *adv.* *comparativ* „cu putere mare” [1] 4, 8, 14, 41, 20, 23, 24, 38.
- putărnicul** *subst. comun masculin* „tânăr” [3] 2, 9.
- putărnic** *subst. comun masculin* „tânăr” [3] 2, 9.
- putărnicii** *subst. comun masculin* „tânăr” [3] 2, 9.
- putărnicii** *subst. comun masculin* „tânăr” [3] 2, 9.
- putărnicii** *subst. comun masculin* „tânăr” [3] 2, 9.
- putărnicii** *subst. comun masculin* „tânăr” [3] 2, 9.
- putărnicii** *subst. comun masculin* „tânăr” [3] 2, 9.
- putărnicii** *subst. comun masculin* „tânăr” [3] 2, 9.
- putărnicilor** *subst. comun masculin* „tânăr” [3] 2, 9.
- put** [14] 7 DE (PS) : s. 1. „Boniță”, „purs”.
- putul** *subst. comun masculin* „purs” [3] 19, 22, 24, 27.
- putin** (XVI sec. PS (H)) : *adv.* „wenig”, „peu”
- mai puțin** *adv. comparativ* „cu puțina cantitate” [3] 30, 24, 32, 30, 24.
- putin** *adv.* „puțin”, „puțin” [2] 14, 29, 13; 22, 15; 25, 14, 29, 12, 8, 16, 1, 19, 30, 6; 12, 8.
- putin** *adv.* „puțin”, „puțin” [5] 7, 19, 12, 8, 16, 1, 19, 30, 21.
- putina** *adv.* „cantitatea mică de puțina” *sg. nom. ac.* [3] 4, 29, 14, 17, 20.
- putina** *adv.* „cantitatea mică de puțina” *pl. nom. ac.* [3] 4, 29, 14, 17, 20.
- putini** *subst. comun masculin* „tânăr” [1] 14, 6; [2] 24, 6; [3] 14, 6.
- putinel** (XVI sec. PS (H)) : *adv.* „wenig”, „peu”
- putinea** *adv.* „cantitatea mică de puțina” *sg. nom. ac.* [3] 14, 43, 20, 14, 43, 3; 14, 43.
- putinel** *adv.* „puțin”, „puțin” [3] 14, 29, 10; 5, 23, 7, 11, 16, 19, 30.
- putinele** *adv.* „cantitatea mică de puțina” *pl. nom. ac.* [3] 14, 43, 20, 14, 43, 3; 14, 43.
- R**
- rade** [5] 58, 1582 PO (v. III) : „rasi, reren, raseren”, „fondre”, „raser”.
- au ras** *verb. indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 10, 4; [5] 4, 4.
- rase** *verb. indicativ perfect compus 3 pl.* [2] 1, 4; [3] 4.
- rage** (XVI sec. PS (SCH)) : v. III) : „bräuten”, „amagar”, „rege”.
- răgea** *verb. indicativ perfect compus 3 pl.* [3] 8, 12; [4] 12, 18.
- rană** (XV sec. PS (H)) : s. 1) „Wunde”, „apare”.
- rana** *subst. comun feminin* „sg. nom. ac. acc.” [1] 4, 8, 14, 41, 20, 24, 8, 14, 30, 13; 14, 14, 6; 20, 10, 24, 24, 6, 6; 19, 14, 30, 19, 8, 23, 5, 12, 4, 10, 4, 16, 6, 19, 19, 8, 23, 5, 13, 4, 10, 4, 16, 5, 9, 6, 19, 14, 30, 19, 8, 23, 5, 6, 12; 24, 15.
- rane** *subst. comun feminin* „pl. nom. ac. meace.” [3] 4, 8.
- rămas** (XVI sec. PS (SCH)) : *adv.* „verlassen, zurückgeblieben”, „reste, demeure”.
- cei rămași** *subst. comun masculin* „pl. nom. ac. acc.” [1] 11, 11, 12; 11, 11.
- cel rămas** *subst. comun masculin* „sg. nom. ac. acc.” [1] 2, 36; [2] 2, 36.
- rămas** *subst. comun masculin* „sg. nom. ac. meace.” [4] 9, 1; [5] 9, 1.
- rămîne** (1551-1553 F.S) : v. III) „bleiben”, „rester”.
- ară fi rămas** *verb. cond. opt. perfect 3 sg.* [3] 25, 34.
- au rămas** *verb. indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 8, 4; [2] 5, 4; [4] 9, 3; 13, 30, 14, 7; [5] 9, 3; 13, 30, 14, 7; [6] 14, 7.
- au rămas** *verb. indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 11, 11; 30, 21; [2] 11, 11; 30, 21; [3] 30, 31; [6] 12, 28;
- rămas-au** *verb. indicativ perfect compus 3 sg.* [6] 9, 3.
- rămase** *verb. indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 1, 23; 20, 25, 30, 17; 30, 19; [6] 10, 10; 11, 2; 17, 22; 18, 14;
- rămaseră** *verb. indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 30, 10;
- rămăsese** *verb. indicativ m. pl. 3 sg.* [3] 5, 4;
- rămăsese** *verb. indicativ m. pl. 3 pl.* [3] 11, 11; 13, 15, 30, 21;
- rămîneți** *verb. imp. 2 pl.* [6] 2, 26;
- să rămii** *verb. conjunctiv prezent 2 sg.* [6] 18, 3;
- să rămîie** *verb. conjunctiv prezent 3 sg.* [6] 2, 23; 14, 7;
- va fi rămas** *verb. prezuntiv 3 sg.* [6] 9, 1;
- va rămînea** *verb. viitor I indicativ 3 sg.* [1] 25, 34; [2] 25, 34; [3] 2, 36; [4] 17, 13; [5] 17, 13; [6] 17, 13; 19, 7;
- voi rămînea** *verb. viitor I indicativ I sg.* [5] 18, 14;
- voiu rămînea** *verb. viitor I indicativ I sg.* [4] 18, 14; [6] 18, 14;
- rămășită** : (XVI sec. PS (H)) : s. 1) „Rückstand, 2. Nachlass”; „1. reste, 2. héritage”.
- rămășita** *subst. comun feminin* „sg. nom. ac. acc.” [1] 9, 24; 13, 15; [2] 9, 24; 13, 15; [3] 9, 24; [4] 10, 10; 12, 28; [5] 10, 10; 12, 28;
- rămășită** *subst. comun feminin* „sg. nom. ac. meace.” [1] 13, 2; [2] 13, 2; [4] 14, 7; [5] 14, 7; 21, 18; [6] 9, 1;
- răni** (XVI sec. PS (H)) : v. IV) : „verwunden”, „blesser”.
- au fost răniți** *verb. indicativ perfect compus 3 pl.* [6] 1, 12;
- răni** *verb. indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 5, 9; 23, 5; 25, 38; [6] 6, 7; 21, 17; 21, 19;
- răniindu** *verb. geronziu* [6] 11, 15;
- răniură** *verb. indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 31, 3;
- rănit** *verb. participiu sg. masc.* [4] 4, 4; [5] 4, 4;
- s-au rănit** *verb. indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 5, 12; [2] 5, 12; [4] 1, 12; [5] 1, 12;
- se-au rănit** *verb. indicativ perfect compus 3 pl.* [3] 5, 12;
- să rănească** *verb. conjunctiv prezent 3 sg.* [6] 23, 18;

- să răni** verb *indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 31, 3; [2] 31, 3;
- să răniră** verb *indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 4, 2; [2] 4, 2;
- să va răni** verb *viitor I indicativ 3 sg.* [4] 11, 15; [5] 11, 15;
- te-ai rănit** verb *indicativ perfect compus 2 sg.* [4] 1, 25; [5] 1, 25;
- vă veți răni** verb *viitor I indicativ 2 pl.* [4] 11, 22;
- veți răni** verb *viitor I indicativ 2 pl.* [5] 11, 22;
- rănirea** : (1683-1686 Ms. 45) : s. f.: „Verwunden”: „action de blesser”
- rănirea** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [5] 1, 25;
- rănit** : (XVI aec. PS. SCH.) : adj.: „verwundet”: „blessé”
- ale răniților** *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [5] 1, 19;
- celor răniți** *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [6] 1, 22;
- răniți** *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom. ac. neacc.* [1] 17, 52; 31, 1; [2] 17, 52; [3] 31, 1; [6] 1, 19;
- răniți** *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [4] 23, 8; 23, 18; [5] 23, 8; 23, 18;
- răniților** *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [4] 1, 19; 1, 22; [5] 1, 22;
- rănitură** : (1646 PRAV. MOLD.) : s. f.: „Wunde”: „plaie”
- rănitură** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [4] 1, 25;
- rănituri** *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [2] 31, 1;
- răposa** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. I: „1. ausruhen. 2. sterben”, „1. reposer. 2. mourir”
- te vei răposa** verb *viitor I indicativ 2 sg.* [6] 7, 12;
- răsădi** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „pflanzen”: „planter”
- voi răsădi** verb *viitor I indicativ 1 sg.* [5] 7, 10;
- voiu răsădi** verb *viitor I indicativ 1 sg.* [4] 7, 10;
- răsări** : (XVI sec. CV²) : v. IV: „1. aufgehen. 2. zur Welt kommen”: „1. se lever. paraître. 2. naître, venir au monde”
- au răsărit** verb *indicativ perfect compus 3 pl.* [2] 30, 19;
- să răsăie** verb *conjunctiv prezent 3 sg.* [5] 23, 4;
- să răsără** verb *conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 23, 4;
- să răsăriți** verb *conjunctiv prezent 2 pl.* [2] 12, 21;
- va răsări** verb *viitor I indicativ 3 sg.* [6] 23, 5;
- vor răsări** verb *viitor I indicativ 3 pl.* [4] 10, 5; [5] 10, 5;
- răsărit** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. n./s. f.: „1. Sonnenaufgang. 2. Osten”: „1. lever. 2. est, levant”
- a răsăritului** *subst. comun neutru sg. gen./dat. acc.* [1] 30, 27; [2] 30, 27;
- răsărit** *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [1] 13, 5; 14, 5; [2] 13, 5; 14, 5; 27, 10; 27, 10; [3] 13, 5; [5] 24, 7;
- răsărita** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 27, 10;
- răsăritul** *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [1] 27, 10; [3] 27, 10; [4] 24, 7;
- răsăritului** *subst. comun neutru sg. gen./dat. acc.* [1] 30, 1; [2] 30, 1;
- răscumpărare** : (1581 CORESI EV.) : s. f.: „Belohnung”: „récompense”
- răscumpărarea** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [5] 19, 36;
- răsfira** : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „(sich) ausbreiten. zerstreuen”: „(s’)étendre. éparpiller”
- răsfiră** verb *indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 22, 15;
- se răsfirară** verb *indicativ perfect simplu 3 pl.* [6] 20, 15;
- se răsfirase** verb *indicativ mcpt. 3 pl.* [3] 30, 16;
- răsfirare** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. f.: „Verbreitung”: „éparpillement”
- răsfirarea** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [6] 18, 8;
- răsplăti** : (1640 URECHE) : v. IV: „1. belohnen. 2. vergelten”: „1. récompenser. 2. rémunérer”
- să răsplătească** verb *conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 2, 20; [2] 2, 20; [4] 3, 39; [5] 3, 39;
- răsplătire** : (1688 BIBLIA) : s. f.: „Belohnung”: „récompense”
- răsplătirea** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [4] 19, 36;
- răspunde** : (XVI sec. PS. H.) : v. III: „antworten. erwidern”: „répondre”
- ai răspuns** verb *indicativ perfect compus 2 sg.* [1] 14, 40;
- ai răspunsu** verb *indicativ perfect compus 2 sg.* [2] 14, 40;
- am răspuns** verb *indicativ perfect compus 1 sg.* [6] 17, 15;
- au răspuns** verb *indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 4, 20; 14, 37; 28, 6; [4] 1, 16; 4, 9; 14, 18;
- au răspunsu** verb *indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 9, 17; [2] 4, 20; 14, 37; 28, 6; [5] 1, 16; 4, 9; 14, 18;
- răspunde** verb *imp. 2 sg.* [6] 12, 1;
- răspundeă** verb *indicativ imperfect 3 sg.* [3] 27, 10; [6] 15, 3; 19, 42;
- răspundeți** verb *imp. 2 pl.* [1] 12, 3; 12, 3; [2] 12, 3; 12, 3;
- răspunsă** verb *indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 9, 19; 10, 12; 14, 28; 16, 18; 17, 30; [3] 9, 19;
- răspunsără** verb *indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 9, 12; 14, 12; [3] 9, 12;
- răspunse** verb *indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 1, 15; 1, 17; 4, 16; 9, 21; 20, 3; 20, 28; 20, 32; 21, 4; 21, 5; 22, 9; 22, 14; 23, 4; 25, 10; 26, 6; 26, 14; 26, 22; 29, 9; 30, 22; [2] 1, 15; 1, 17; 4, 16; 9, 19; 9, 21; 10, 12; 14, 28; 16, 18; 17, 30; 20, 3; 20, 28; 20, 32; 21, 4; 21, 5; 22, 9; 22, 14; 25, 9; 26, 6; 26, 14; 26, 22; 29, 9; 30, 22; [3] 1, 17; 3, 16; 4, 16; 4, 20; 9, 21; 11, 2; 14, 37; 14, 39; 20, 5; 22, 12; 28, 6; [4] 13, 32; 14, 19; 15, 21; 19, 21; 19, 41; 19, 42; 20, 20; [5] 13, 32; 14, 19; 15, 21; 19, 21; 19, 41; 19, 42; 20, 20; [6] 2, 14; 2, 20; 9, 4; 12, 22; 14, 5; 15, 21; 16, 2; 16, 18; 17, 20; 18, 32; 20, 17;
- răspunseră** verb *indicativ perfect simplu 3 pl.* [2] 9, 12; 14, 12; [3] 6, 4; 10, 14; 14, 12; 17, 30; 30, 22; [6] 19, 40;
- răspunseși** verb *indicativ perfect simplu 2 sg.* [3] 14, 40;
- răspunz** verb *indicativ prezent 1 sg.* [6] 20, 19;
- răspunzi** verb *indicativ prezent 2 sg.* [3] 26, 14;
- răspunzînd** verb *gerunziu* [3] 1, 15; 10, 12; 14, 28; 16, 18; 17, 27; 20, 3; 20, 32; 21, 4; 21, 5; 22, 14; 25, 10; 26, 6; 26, 14; 26, 22; [6] 4, 9; 13, 32; 14, 18; 14, 19; 15, 2; 19, 20; 19, 25; 20, 20;

- să răspundă** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [2] 14, 39; [5] 3, 11;
- să răspunză** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 14, 39; [4] 3, 11; [6] 3, 11;
- va răspunde** *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [1] 14, 39; 20, 7; 20, 10; [2] 14, 39; 20, 7; 20, 10; [3] 20, 7;
- vei răspunde** *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [1] 26, 14; [2] 26, 14;
- voi răspunde** *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [5] 24, 13;
- voiu răspunde** *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [4] 24, 13; [6] 24, 13;
- răstigni** : (1551-1553 ES) : v. IV: „kreuzigen”: „crucifier”
au răstignit *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 21, 9;
să răstignim *verb conjunctiv prezent 1 pl.* [4] 21, 6;
- răstignit** : (1560-1561 CORESI TE²) : adj.: „gekreuzigt”: „crucificé”
celor răstigniti *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [4] 21, 13; 21, 14;
- răsturna** : (1551-1553 ES) : v. I: „umwerfen, umstoßen, umstürzen”: „renverser”
să răstoarne *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [6] 6, 6;
- răsufla** : (1640 URECHE) : v. I: „atmen”: „respirer”
răsufla *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 16, 23; [2] 16, 23; [3] 16, 23;
răsuflară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [4] 16, 14; [5] 16, 14;
- răsuna** : (1581 CORESI EV.) : v. I: „widerhallen”: „retentir”
răsuna *verb indicativ imperfect 3 sg.* [4] 6, 14; [5] 6, 14;
răsună *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 4, 5; [2] 4, 5; [3] 4, 5;
să răsunе *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [3] 3, 11;
vor răsunа *verb viitor 1 indicativ 3 pl.* [1] 3, 11; [2] 3, 11;
- răsunare** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. f.: „Lärm”: „retentissement, vacarme”
răsunare *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 14, 19;
- răschira** : (1643 VARLAAM) : v. I: „(sich) ausbreiten, zerstreuen”: „(s’)étendre, éparpiller”
răschirară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [4] 22, 15;
răschirat *verb participiu sg. masc.* [2] 14, 23; [4] 18, 8; [5] 18, 8;
răschiră *verb imp. 2 sg.* [5] 15, 31;
răschiră *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [5] 22, 15;
răschirați-vă *verb imp. 2 pl.* [2] 14, 34;
s-au răschirat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [2] 13, 8; 13, 11;
s-au răschirat *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [5] 20, 22;
să răschirară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [2] 11, 11;
- rău** : (1490 DRH) : adj./adv./s. n.: „schlecht, böse, schlimm, Böses, Übles”: „mauvais, mal”
cei răi *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom./ac. acc.* [3] 30, 22; [6] 4, 11;
cel rău *adj. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom./ac. acc.* [1] 16, 16; 16, 23; [2] 16, 16; 16, 23;
- cèle rële** *subst. comun neutru pl. nom./ac. acc.* [3] 24, 18; [4] 3, 39; [5] 3, 39;
- mai rău** *adj. calificativ gradul comparativ masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 17, 43; [2] 17, 43;
- mai rău** *adv. de mod comp.* [6] 20, 6;
- mai rea** *adj. calificativ gradul comparativ fem. sg. nom./ac. neacc.* [6] 2, 26; 19, 7;
- răi** *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom./ac. neacc.* [4] 4, 11; [5] 4, 11; [6] 3, 39;
- rău** *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 16, 14; 16, 15; 16, 23; 25, 3; 30, 22; [2] 16, 14; 16, 15; 16, 23; 25, 3; 30, 22; [3] 25, 3;
- rău** *adj. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom./ac. neacc.* [1] 8, 6; 18, 10; 19, 9; [2] 8, 6; 19, 9; [3] 18, 8; [6] 11, 27;
- rău** *adv. de mod poz.* [1] 3, 13; [2] 3, 13; [3] 3, 13; 15, 10; 15, 34; 20, 10; 20, 34; 27, 1;
- rău** *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [1] 12, 25; 12, 25; 25, 34; 26, 21; 29, 6; 29, 7; 29, 10; [2] 12, 25; 12, 25; 18, 10; 25, 28; 25, 34; 26, 21; 29, 6; 29, 7; [3] 12, 25; 15, 19; 20, 13; 25, 21; 25, 21; 25, 34; 25, 39; 26, 21; 29, 7; [4] 11, 25; 11, 27; 12, 9; 13, 22; 19, 7; 20, 6; 24, 17; [5] 11, 25; 11, 27; 13, 22; 19, 7; 20, 6; [6] 3, 39; 13, 22; 14, 17; 18, 32; 19, 35; 24, 17;
- rău foarte** *adj. calificativ gradul superlativ neutru sg. nom./ac. neacc.* [1] 18, 8; [2] 18, 8;
- răul** *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [1] 6, 9; 12, 17; 12, 20; 15, 19; 20, 7; 20, 9; 20, 33; [2] 6, 9; 12, 17; 12, 20; 15, 19; 20, 7; 20, 9; 20, 33; 25, 17; 25, 39; [4] 3, 39; 13, 16; 14, 17; 15, 14; 19, 7; [5] 3, 39; 12, 9; 13, 16; 14, 17; 15, 14; 19, 7; [6] 24, 10;
- răului** *subst. comun neutru sg. gen./dat. acc.* [4] 19, 35; [5] 19, 35;
- rea** *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 3, 21; [2] 3, 21;
- rële** *subst. comun neutru pl. nom./ac. neacc.* [1] 24, 18; 25, 21; 25, 27; [2] 24, 18; 25, 21; 25, 27; [4] 12, 11; 12, 18; 18, 32; [5] 12, 11; 12, 18; 18, 32; [6] 12, 18;
- rëlele** *subst. comun neutru pl. nom./ac. acc.* [4] 17, 14; [5] 17, 14;
- rëlelor** *subst. comun neutru pl. gen./dat. acc.* [1] 25, 39; [2] 25, 39;
- un rău** *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [3] 25, 15; 28, 10;
- răutate** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „1. Schlechtigkeit, 2. Bosheit, 3. Übel”: „méchanceté”
o răotate *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 29, 6;
răotate *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 6, 9; 12, 19; 23, 9; 24, 12; 25, 26; 25, 28; 27, 12; 27, 12; 29, 3; 29, 8; [6] 12, 11; 24, 15;
- răotatea** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 12, 20; 17, 28; 20, 9; 20, 33; 20, 34; 25, 17; 25, 39; [6] 3, 39; 13, 16; 15, 14; 16, 8; 21, 1; 24, 16;
- răotăți** *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [3] 22, 2;
- răotățile** *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [6] 3, 25; 17, 14; 19, 7;
- răuotate** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 26, 18;
- răutate** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 12, 19; 24, 12; 25, 28; [2] 12, 19; 24, 12; [4] 24, 16; [5] 24, 16;

răutatea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 17, 28; 23, 9; 25, 17; 25, 39; [2] 17, 28; 23, 9; [3] 10, 19; 12, 17; [4] 3, 25; 16, 8; [5] 3, 25; 16, 8;

răutățile *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [1] 10, 19; 20, 13; [2] 10, 19; 20, 13;

război : (XVI sec. PS. H.) : s. n.: „Krieg, Schlacht”; „guerre”

războaiele *subst. comun neutru pl. nom./ac. acc.* [1] 18, 17; [2] 18, 17; [3] 18, 17; [6] 8, 11;

război *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [2] 4, 1; 4, 1; 4, 2; 4, 9; 4, 10; 7, 10; 8, 12; 13, 5; 13, 5; 13, 15; 14, 20; 14, 22; 17, 1; 17, 2; 17, 8; 17, 9; 17, 12; 17, 13; 17, 20; 17, 32; 23, 5; 23, 8; 26, 10; 28, 1; 28, 1; 29, 4; 29, 9; 30, 22; 30, 24; 31, 1; [5] 1, 4; 1, 27; 3, 30; 10, 8; 10, 13; 10, 17; 12, 26; 12, 27; 12, 29; 19, 3; 21, 15; 21, 17; 21, 18; 21, 19; 21, 20; 22, 40; 23, 9;

războiu *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* 112x;

războiul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [1] 4, 2; 8, 20; 14, 23; 14, 23; 14, 52; 17, 28; 17, 47; 19, 8; 25, 28; 31, 3; [2] 4, 2; 8, 20; 14, 23; 14, 52; 17, 28; 17, 47; 19, 8; 25, 28; 31, 3; [3] 4, 2; 8, 20; 14, 22; 14, 23; 14, 23; 17, 28; 17, 47; 25, 28; 31, 3; [4] 2, 17; 5, 24; 11, 7; 11, 25; 18, 6; 18, 8; [5] 2, 17; 3, 1; 3, 6; 5, 24; 11, 25; 18, 6; 18, 8; [6] 10, 8; 11, 25; 11, 25;

războiului *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [1] 4, 16; 13, 22; 18, 5; [2] 4, 16; 13, 22; 18, 5; [3] 13, 22; [4] 1, 25; 10, 9; 11, 15; 11, 18; 11, 19; 11, 22; [5] 1, 25; 10, 9; 11, 8; 11, 15; 11, 18; 11, 19; 11, 22; [6] 1, 25; 10, 9; 11, 15; 18, 8;

războinic : (1581 CORESI EV.) : s. m./adj.: „Krieger”; „guerrier”

războinic *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 16, 18; 17, 33; [2] 16, 18; 17, 33; [3] 17, 33; [4] 17, 8; [5] 17, 8; [6] 17, 8;

războinicii *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [5] 15, 18;

repaus : (XVI sec. PS. H.) : s. n.: „Ruhe, Erholung”; „repos”

răpaos *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [6] 7, 11;

repede : (1643 VARLAAM) : adj.: „schnell”; „vite”

rêpede *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 12, 17; 12, 18;

repezi : (1580 BGL) : v. IV: „durchdringen”; „tirer à l'arc”

au răpezit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 20, 36; [2] 20, 36;

răpăz *verb indicativ prezent 1 sg.* [2] 20, 36;

răpedziia *verb indicativ imperfect 3 sg.* [2] 20, 37;

răpezescu *verb indicativ prezent 1 sg.* [1] 20, 36;

repedzindu *verb gerunziu* [2] 20, 20;

repeziia *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 20, 37;

repezind *verb gerunziu* [1] 20, 20;

revârsa : (1581-1582 PO) : v. I. „1. ergießen, 2. sich ausbreiten”; „1. déborder, 2. se répandre”

răvârsați *verb participiu sg. masc.* [1] 30, 16; [2] 30, 16;

răvârso *verb indicativ prezent 1 sg.* [1] 1, 15; [2] 1, 15;

să răvârșară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 7, 10; [2] 7, 10; [3] 7, 10;

rezema : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „(sich) stützen, sich berufen auf”; „(s')appuyer, se baser”

răzămat *verb participiu sg. masc.* [5] 1, 6;

răzimat *verb participiu sg. masc.* [4] 1, 6;

se răzima *verb indicativ imperfect 3 sg.* [6] 1, 6;

ridica : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „1. heben, 2. tragen”; „1. lever, soulever, 2. porter”

a rădica *verb infinitiv prezent* [6] 1, 14; 6, 18;

au rădicat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 15, 12; [2] 15, 12; 22, 8; [3] 22, 8; [4] 5, 12; 20, 21; 23, 18; [5] 5, 12; 19, 41; 20, 21; 23, 18; [6] 20, 21; 22, 17;

au rădicat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 22, 8; [4] 19, 41;

fu rădicînd *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 16, 21; [2] 16, 21;

rădic *verb indicativ prezent 1 sg.* [4] 24, 12; [5] 24, 12;

rădica *verb indicativ imperfect 3 pl.* [6] 18, 28;

rădica *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 14, 1; 17, 7; 31, 6; [2] 14, 1; 14, 6; 14, 7; 14, 13; 14, 13; 14, 14; 14, 17; 17, 7; 17, 41; 31, 4; 31, 4; 31, 5; 31, 6; [4] 23, 37; [5] 6, 13; 18, 15; 23, 37;

rădicaiu *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 13, 12;

rădicară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 5, 3; 7, 4; 11, 4; [2] 5, 3; 6, 13; 7, 4; 11, 4; [3] 5, 3; 6, 14; 6, 15; 6, 15; 7, 4; 11, 4; [4] 2, 31; [5] 6, 3; 13, 36; [6] 13, 36;

rădicase *verb indicativ mcpl. 3 sg.* [3] 15, 12;

rădicase *verb indicativ mcpl. 3 pl.* [4] 18, 28; [5] 18, 28;

rădicat *verb participiu pl. km.* [2] 5, 4;

rădicat *verb imp. 2 pl.* [1] 7, 3; [3] 7, 3;

rădicăți *verb imp. 2 pl.* [2] 7, 3;

rădică *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 4, 4; 9, 24; 18, 11; 20, 33; 30, 4; [2] 4, 4; 9, 24; 18, 11; 20, 33; 24, 17; 30, 4; [3] 9, 24; 13, 9; 23, 16; 24, 17; 30, 4; [4] 3, 32; 13, 34; 18, 24; 24, 10; [5] 2, 32; 3, 32; 4, 4; 13, 34; 18, 24; [6] 3, 32; 6, 17; 23, 18; 24, 25;

rădică *verb imp. 2 sg.* [1] 1, 14; 15, 25; 25, 28; [2] 1, 14; 15, 25; 25, 28; [3] 15, 25; 25, 28;

rădică *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 2, 7; [2] 2, 8; [3] 2, 7; [6] 23, 1;

rădicînd *verb gerunziu* [1] 10, 3; 14, 3; [2] 14, 3; 22, 18; [3] 18, 11; [4] 15, 24; [5] 15, 24;

rădicîndu *verb gerunziu* [3] 6, 13; [6] 18, 24;

rîdeca *verb indicativ imperfect 3 pl.* [4] 18, 15;

rîdic *verb indicativ prezent 1 sg.* [4] 12, 11;

rîdica *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 14, 6; 14, 7; 14, 13; 14, 13; 14, 14; 14, 17; 17, 41; 31, 4; 31, 5;

rîdica *verb indicativ imperfect 3 pl.* [4] 6, 13;

rîdicară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 6, 13; [4] 6, 3; 13, 36;

rîdică *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 24, 17; 28, 3; [4] 4, 4;

rîdicînd *verb gerunziu* [1] 10, 3; 10, 3; 22, 18;

s-au rădicat *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [2] 4, 15;

să rădic *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [3] 24, 7; 26, 10; [5] 3, 10;

să rădice *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [2] 2, 28; [4] 14, 11; [5] 14, 11; 14, 16; [6] 24, 22;

să rădice *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [2] 22, 17; [3] 22, 17; [6] 12, 17; 21, 2;

- să rădici** *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [1] 20, 15; [2] 20, 15; [3] 10, 8;
să ridic *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [4] 3, 10;
să ridică *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 17, 35;
să ridice *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 2, 28; [4] 14, 16;
să ridice *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [1] 22, 17;
se-au rădicat *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [3] 28, 15;
se va rădica *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [6] 3, 10;
va rădica *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [1] 17, 26; 20, 15; [2] 20, 15;
voi rădica *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [2] 2, 35; 3, 12; [5] 2, 22; 7, 12;
voiu rădica *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [1] 3, 12; [3] 2, 35; 3, 12; [4] 2, 22; 7, 12; [6] 7, 12; 12, 11; 24, 24; 24, 24;
voiu ridica *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [1] 2, 35;
vom rădica *verb viitor 1 indicativ 1 pl.* [4] 14, 7; [5] 14, 7;
- ridicare** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „1. Heben, Erheben, 2. Leben”; „1. action de lever, soulever, 2. vie”
rădicare *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [5] 19, 41;
rădicarea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [2] 10, 5;
rădicările *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [4] 4, 2;
ridicare *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [4] 19, 41;
ridicarea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 10, 5;
- risipi** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „zerstreuen, verstreuen”; „disperser”
răsipit *verb participiu sg. masc.* [1] 14, 23; [3] 14, 23;
răsipiți-vă *verb imp. 2 pl.* [1] 14, 34;
răsipêste *verb imp. 2 sg.* [4] 15, 31;
s-au răsipit *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 11, 11; [4] 20, 22;
s-au răsipit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 13, 8;
s-au risipit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 13, 11;
să răsipască *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [5] 17, 14;
să risipească *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 17, 14;
se-a răsipit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [6] 1, 21;
se-au răsipit *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [3] 14, 16;
se răsipiră *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 11, 11; [6] 20, 22;
vei răsipi *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [4] 15, 34;
vei răsipi *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [5] 15, 34;
- ride** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. III: „Spott treiben, sich lustig machen”; „se moquer”
să rîză *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [3] 31, 4;
- rînd** : (XVI sec. PS. H.) : s. n.: „1. Reihe, Rang, 2. Mal”; „rangée, rang, 2. fois”
rînd *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [1] 3, 6; 3, 8; [4] 14, 29; [5] 14, 29; [6] 19, 28;
rîndu *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [2] 3, 6; 3, 8;
- rîndui** : (1564 CORESI CAZ.) : v. IV: „1. einsetzen, 2. (an-)ordnen”; „ordonner”
a rîndui *verb infinitiv prezent* [1] 17, 8; [2] 17, 8;
au rînduit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 20, 5; [5] 20, 5;
au rînduit *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 10, 8; [5] 10, 8;
- rândui** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 20, 5;
să rîndui *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 10, 10; 10, 17; [5] 10, 10; 10, 17;
să rînduiesc *verb indicativ prezent 3 pl.* [1] 17, 2;
să rînduiescu *verb indicativ prezent 3 pl.* [2] 17, 2;
să rînduiră *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 4, 2; 17, 21; [2] 4, 2; 17, 21; [4] 10, 9; [5] 10, 9;
- rînduială** : (1642 CAZ. GOV.) : s. f.: „1. Ordnung, 2. Sitte, Brauch, 3. Anordnung”; „1. ordre, 2. coutume, 3. directive”
rînduiala *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 4, 16; 17, 8; 17, 10; 17, 26; 17, 36; [2] 4, 16; 17, 8; 17, 10; 17, 26; 17, 36; [3] 2, 16;
rînduială *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 4, 2; 4, 12; 17, 20; 17, 21; [2] 4, 2; 4, 12; 17, 20; 17, 21;
rînduialei *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [2] 17, 21;
rînduieții *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [1] 17, 21; 17, 45; [2] 17, 45;
- rînză** : (1648 VARLAAM ȘI IOASAF) : s. f.: „Magen”; „estomac”
rînza *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [6] 20, 10;
- rîpă** : (1428 DLRV) : s. f.: „Abgrund”; „abîme”
rîpa *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [4] 18, 17; [5] 18, 17;
- rîșniță** : (1560-1561 CORESI TE³) : s. f.: „Handmühle”; „moulin”
rîșniță *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [6] 11, 21; 11, 22;
- rîu** : (1377 DRĂGANU) : s. n.: „Fluss, Strom”; „fleuve, torrent”
rîu *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [6] 17, 20;
rîul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [4] 10, 16; [5] 10, 16; 15, 23; [6] 8, 3; 10, 16;
- rîvni** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. IV: „beneiden”; „envier, être jaloux”
au rîvnit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 21, 2; [5] 21, 2;
- roabă** : (1560-1561 CORESI TE³) : s. f.: „Sklavin”; „esclave”
roaba *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 1, 11; 1, 16; 1, 18; 25, 24; 25, 25; 25, 27; 25, 41; 28, 21; [2] 1, 11; 1, 16; 1, 18; 25, 24; 25, 25; 25, 27; 25, 41; 28, 21; [3] 1, 16; 1, 18; 25, 24; 25, 25; 25, 27; 25, 31; 25, 41; 28, 21; [4] 14, 6; 14, 7; 14, 12; 14, 15; 14, 16; 14, 17; [5] 14, 6; 14, 7; 14, 12; 14, 15; 14, 16; 14, 17; [6] 14, 6; 14, 12; 14, 15; 14, 16; 14, 17;
roabei *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [1] 1, 11; 1, 11; 25, 24; 25, 28; 25, 31; 28, 22; [2] 1, 11; 1, 11; 25, 24; 25, 28; 25, 31; 28, 22; [3] 1, 11; 1, 11; [4] 14, 15; 14, 19; 20, 17; 25, 24; 25, 28; 28, 22; [5] 14, 15; 14, 19; 20, 17; [6] 14, 7; 14, 15; 14, 19; 20, 17;
roabele *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [1] 8, 16; [2] 8, 16; [3] 8, 16;
roabelor *subst. comun fem. pl. gen./dat. acc.* [5] 6, 20;

- roată** : (1451 DERS) : s. f.: „Rad”: „roue”
roatele *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [4] 24, 22; [5] 24, 22; [6] 24, 22;
- rob** : (1560 HC) : s. m.: „Sklave”: „esclave”
a robilor *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [2] 18, 5;
rob *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 30, 13; [2] 27, 12; 30, 13; [3] 27, 12; 30, 13;
robi *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [1] 2, 27; 8, 17; 14, 40; 17, 9; 17, 9; [2] 2, 27; 8, 17; 14, 40; 17, 9; 17, 9; [3] 2, 27; 8, 17; 17, 9; 17, 9; [4] 8, 2; 8, 6; 8, 13; 9, 11; 9, 12; 19, 17; [5] 8, 6; 8, 13; 9, 11; 9, 12; 19, 17; [6] 8, 2; 8, 6; 8, 13;
robii *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [1] 8, 16; 12, 19; 13, 3; 14, 21; 16, 16; 25, 10; [2] 8, 16; 12, 19; 13, 3; 14, 21; 16, 16; 25, 10; [3] 8, 16; 12, 19; [4] 9, 10; 10, 19; 11, 9; 11, 11; 11, 13; 11, 17; 12, 18; 14, 30; 14, 30; 19, 14; [5] 9, 10; 10, 19; 11, 9; 11, 11; 11, 13; 11, 17; 12, 18; 14, 30; 14, 30; 19, 14; [6] 13, 24;
robilor *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [1] 8, 14; 18, 5; [2] 8, 14; 8, 15; [3] 8, 14; 8, 15; [4] 6, 20; 10, 2; 19, 5; 19, 7; 21, 22; [5] 10, 2; 19, 5; 19, 7; 21, 22; [6] 6, 20; 19, 7;
robu *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 27, 12;
robul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* 146x;
robului *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* 57x;
- robi** : (1563 CORESI PRAXIU) : v. IV: „zum Sklaven werden”: „s'asservir”
era robite *verb indicativ imperfect 3. pl.* [3] 30, 5;
era robiti *verb indicativ imperfect 3. pl.* [3] 30, 3;
robiră *verb indicativ perfect simplu 3. pl.* [1] 30, 2; [2] 30, 2; [3] 30, 2;
robiti *verb participiu masc. pl. nom. ac. neacc.* [3] 30, 2;
s-au robit *verb indicativ perfect compus 3. pl.* [1] 30, 5; [2] 30, 5;
- robime** : (1683-1686 Ms. 45) : s. f.: „Haufen”: „masse, foule”
robime *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 14, 40; [2] 14, 40;
- robit** : (1616 DIRB) : adj.: „gefangene”: „prisonnier, captif”
robite *adj. calificativ gradul pozitiv fem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 30, 3; [2] 30, 3;
- rocoş** : (1668-1670 HERODOT) : s. n.: „Auflehnung, Empörung, Aufstand”: „révolte”
rocoş *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [5] 15, 12;
- rocoşire** : (1683-1686 Ms. 45) : s. f.: „Auflehnung, Empörung, Aufstand”: „révolte”
rocoşiri *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [5] 4, 2;
- rocoşit** : (1668-1670 HERODOT) : adj.: „Rebell, Aufrührer”: „rebelle, révolté”
cei rocoşiti *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [5] 15, 31;
- rod** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. n.: „1. Frucht, 2. Geschlecht”: „1. fruit, 2. genre, gent”
rod *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [4] 3, 39;
- rodiiu** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. m.: „Granatapfelbaum”: „grenadier”
rodiiul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [2] 14, 2;
rodiiul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [1] 14, 2;
unui rodiiu *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [3] 14, 2;
- rost** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. n.: „Mund, Sprachorgan, Sprache”: „bouche, langue”
rost *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [5] 14, 19;
rostul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [1] 2, 3; 2, 23; 12, 14; 12, 15; [2] 2, 3; 2, 23; 12, 14; 12, 15; [4] 14, 3; 14, 13; 14, 19; 15, 35; 18, 25; [5] 14, 3; 14, 13; 15, 35; 18, 25;
- rotunji** : (1665-1672 Ms. 4389) : v. IV: „arrangieren, kurz schneiden”: „arranger, couper court”
rătunjise *verb indicativ mept. 3. sg.* [6] 19, 23;
- rotunjime** : (1683-1686 Ms. 4389) : s. f.: „Lager”: „campement”
rătundzime *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [2] 17, 20;
- rouă** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. f.: „Tau”: „rosee”
roao *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [4] 1, 21; 17, 12; [5] 1, 21; 1, 21; 17, 12;
roaoa *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [6] 17, 12;
roaoă *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [6] 1, 21;
- roşiatic** : (1683-1686 Ms. 45) : adj.: „rotbackig, rotwangig”: „haut en couleur”
roşiatic *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 16, 12;
roşiatic *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 17, 42;
roşiatic *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [2] 16, 12; 17, 42;
- roşu** : (1465 DLRV) : adj.: „rot”: „rouge”
roşii *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom. ac. neacc.* [4] 1, 24; [5] 1, 24;
roşii *adj. calificativ gradul pozitiv fem. pl. nom. ac. neacc.* [6] 1, 24;
- rudă** : (1551-1553 ES) : s. f.: „Geschlecht, Familie”: „race, famille”
a rudei *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [2] 14, 50;
rudă *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [5] 3, 40;
rudei *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [1] 14, 50;
- rudenie** : (1602 DIRB) : s. f.: „1. Geschlecht, Familie, 2. Verwandtschaft”: „1. race, famille, 2. parenté”
rudenia *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [2] 10, 14; [4] 16, 5; [5] 16, 5;
rudeniei *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [1] 18, 18; [2] 18, 18;
rudeniia *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 10, 14; 10, 15; 10, 16; [2] 10, 15; [3] 10, 14; 10, 15; 10, 16; [4] 14, 11; [5] 14, 11; [6] 14, 7;
- rugă** : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „bitten, beten”: „supplier, prier”
a rugă *verb infinitiv prezent* [1] 12, 23; [2] 12, 23; [3] 12, 23;
am rugat *verb indicativ perfect compus 1. sg.* [3] 13, 12;

- m-am rugat** *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 1, 26; 13, 12; [2] 1, 26; 1, 27; 13, 12; [5] 15, 7; [6] 15, 7;
- mă rugam** *verb indicativ imperfect 1 sg.* [1] 1, 27; [3] 1, 26; 1, 27;
- mă voi ruga** *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [2] 7, 5;
- mă voiu ruga** *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [1] 7, 5; [3] 19, 3;
- roagă-te** *verb imp. 2 sg.* [1] 12, 19; [2] 12, 19; [3] 12, 19;
- rog** *verb indicativ prezent 1 sg.* [3] 23, 22;
- rogu** *verb indicativ prezent 1 sg.* [3] 3, 17; 22, 3;
- rogu-mă** *verb indicativ prezent 1 sg.* [6] 16, 4;
- ruga** *verb imp. 2 sg.* [6] 13, 25;
- rugă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 22, 4; [2] 22, 4;
- rugîndu-mă** *verb gerunziu* [1] 7, 8; 19, 3; [2] 7, 8; 19, 3;
- rugîndu-să** *verb gerunziu* [2] 1, 12;
- rugîndu-se** *verb gerunziu* [1] 1, 12;
- s-au rugat** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 1, 10; 1, 11; 14, 45; [2] 1, 10; 14, 45; [4] 15, 8; [5] 15, 8;
- să mă rog** *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [3] 7, 5;
- să roagă** *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 2, 8; [2] 2, 8;
- să rugă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 2, 1; 8, 6; [2] 1, 11; 2, 1; 8, 6; [3] 8, 6;
- să să roage** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 7, 27; [5] 7, 27;
- să se roage** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [6] 7, 27;
- să va ruga** *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [2] 2, 25;
- să vor ruga** *verb viitor 1 indicativ 3 pl.* [2] 2, 25;
- se roagă** *verb indicativ prezent 3 sg.* [3] 2, 8;
- se-au rugat** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [6] 15, 8;
- se ruga** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 1, 13;
- se rugă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 1, 11; 2, 1; 14, 45; [6] 23, 16;
- se va ruga** *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [1] 2, 25; [3] 2, 25; 2, 25;
- se vor ruga** *verb viitor 1 indicativ 3 pl.* [1] 2, 25;
- voiu ruga** *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [6] 21, 3;
- rugă** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Gebet”; „prière”
- ruga** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [4] 7, 27; [5] 7, 27;
- rugă** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 1, 11; 2, 8; [2] 1, 11; 2, 8; [4] 15, 8; [5] 15, 8;
- rugăle** *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [2] 1, 21;
- rugile** *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [1] 1, 21; [4] 15, 7; [5] 15, 7;
- rugăciune** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Gebet”; „prière”
- a rugăciunei** *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [3] 1, 21;
- rugăciune** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 1, 11; 2, 8; 2, 22; 7, 8; [6] 7, 27;
- rugăciunea** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 1, 12;
- rugăciuni** *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [6] 15, 8;
- rugăciunile** *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [6] 15, 7;
- rumen** : (1600 COD. STU.) : adj.: „rotbackig, rotwangig”; „haut en couleur”
- rumen** *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [3] 16, 12; 17, 42;
- rupe** : (XVI sec. PS. H.) v. III: „reißen”; „arracher”
- rumpeti** *verb imp. 2 pl.* [6] 3, 31;
- rumpeti-vă** *verb imp. 2 pl.* [4] 3, 31; [5] 3, 31;
- rumpîndu-ș** *verb gerunziu* [4] 14, 30;
- rumpîndu-și** *verb gerunziu* [6] 14, 30;
- rumpse** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [5] 1, 11; 13, 19;
- rumpseră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [5] 13, 31; 23, 16;
- rupe** *verb indicativ prezent 3 sg.* [6] 5, 20;
- rupșă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [2] 15, 27;
- rupse** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 15, 27; [3] 15, 27; [4] 1, 11; 5, 20; 13, 19; [5] 5, 20; [6] 1, 11; 5, 20;
- rupseră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [4] 13, 31; 23, 16; [6] 1, 11;
- rupt-au** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 15, 28; [2] 15, 28;
- rupte** *verb participiu* [1] 5, 4;
- să rup** *verb indicativ prezent 3 pl.* [4] 5, 20; [5] 5, 20;
- se vor rumpe** *verb viitor 1 indicativ 3 pl.* [6] 23, 6;
- ș-au rupt** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 1, 11;
- ș-au ruptu** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [5] 1, 11;
- va rumpe** *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [1] 28, 17; [2] 28, 17;
- rupt** : (1570 DERS) : adj.: „gebrochen”; „rompu”
- rumpte** *adj. calificativ gradul pozitiv fem. pl. nom./ac. neacc.* [5] 1, 2; 14, 30;
- ruptă** *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. neacc.* [4] 15, 32; [5] 15, 32;
- rupte** *adj. calificativ gradul pozitiv fem. pl. nom./ac. neacc.* [1] 4, 12; [2] 4, 12; [3] 4, 12; [4] 1, 2; [6] 1, 2; 15, 32;
- rușina** : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „beschämen”; „faire honte”
- ai rușinat** *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [4] 16, 21; [5] 16, 21; [6] 16, 21; 19, 5;
- rușina** *verb imp. 2 sg.* [6] 13, 12;
- rușinat-ai** *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [4] 19, 5; [5] 19, 5;
- rușină-să** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 27, 12;
- rușinîndu-să** *verb gerunziu* [1] 27, 12; [2] 27, 12;
- s-au rușinat** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 10, 6; [5] 10, 6; [6] 13, 32;
- să rușinară** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 13, 4; [2] 13, 4;
- să rușineadză** *verb indicativ prezent 3 pl.* [5] 19, 3;
- să rușinează** *verb indicativ prezent 3 pl.* [4] 19, 3;
- rușinare** : (1623 DIRB) : s. f.: „Beschämung”; „honte”
- rușinarea** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 20, 30; 20, 30;
- rușine** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Schande, Scham”; „honte, pudeur”
- rușine** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [6] 19, 3;
- rușinea** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 20, 30; 20, 30; [2] 20, 30; 20, 30; [4] 23, 7; [5] 23, 7; [6] 23, 7;

S

- sabie** : (1463 DERS) : s. f.: „Schwert”; „épée”
- sabia** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 17, 39; [2] 18, 4; [4] 11, 25; 12, 9; 12, 10; 23, 8; [5] 2, 16; [6] 12, 9; 12, 9; 18, 8;
- sabie** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 13, 19; 13, 22; 14, 20; 15, 7; 17, 47; 17, 50; 21, 8; 22, 13; 22, 19;

- [2] 13, 19; 13, 22; 15, 7; 17, 45; 17, 47; 17, 50; 21, 8; 22, 13; 22, 19; [3] 2, 33; 2, 34; 13, 22; 15, 7; 17, 45; 17, 50; 22, 13; 22, 19; [4] 1, 12; 3, 29; 12, 9; 15, 14; 20, 8; 21, 16; 23, 10; 24, 9; [5] 1, 12; 3, 29; 12, 9; 12, 10; 15, 14; 20, 8; 23, 10; 24, 9; [6] 1, 12; 5, 8; 15, 14; 23, 10;
- sabii** *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [3] 13, 19;
- sabiia** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* 62x;
- sabiie** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [6] 3, 29;
- sabiile** *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [1] 25, 13; [2] 25, 13; [6] 2, 16;
- sac** : (1492 DERS) : s. m.: „Sack”; „sac”
- niște saci** *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [6] 21, 10;
- saci** *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [4] 3, 31; 15, 3, 31; [6] 3, 31;
- sacul** *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [4] 21, 10; [5] 21, 10;
- sacoviță** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. f.: „Angel”; „ligne (de pêche)”
- sacovița** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 2, 13;
- sacoviță** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 2, 14;
- saffoth** : (1683-1686 Ms. 45) : s. n.: „Käse”; „fromage”
- saffoth** *subst. neutru sg. nom. ac. neacc.* [5] 17, 29;
- sarcină** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Last, Burde”; „charge, fardeau”
- sarcină** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [4] 15, 33; 19, 35; [5] 15, 33; 19, 35;
- sat** : (1344 DRĂGANU) : s. n.: „Dorf”; „village”
- satele** *subst. comun neutru pl. nom. ac. acc.* [3] 13, 17;
- sau** : (XVI sec. PS. H.) : conj. : „oder”; „ou”
- sau** 50x;
- săbiuță** : (1683-1686 Ms. 45) : s. f.: „kleine Säbel”; „petite épée”
- săbiuță** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [5] 5, 8;
- sădi** : (1581 CORESI) : v. IV: „pflanzen”; „planter”
- voiu sădi** *verb viitor I indicativ I sg.* [6] 7, 10;
- săgeată** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Pfeil”; „flèche”
- o săgeată** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 20, 36;
- săgeata** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 20, 21, 20, 21; 20, 22; 20, 36; 20, 37; [3] 20, 21; 20, 22; 20, 37; [6] 1, 22;
- săgeți** *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [4] 22, 15; [4] 18, 14; [5] 18, 14; 22, 15; [6] 18, 14; 22, 15;
- săgeții** *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [1] 20, 37;
- săgețile** *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [1] 20, 20; 20, 36; 20, 38; [3] 20, 20; 20, 21; 20, 36; 20, 37; 20, 38;
- săgeta** : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „mit dem Pfeil schießen”; „darder”
- a săgeta** *verb infinitiv prezent* [6] 1, 18;
- au săgetat** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 11, 24; [5] 11, 24; [6] 11, 24; 11, 24;
- săgeată** *verb indicativ prezent 3 sg.* [4] 11, 24; 11, 24; 24, 6; 11, 20;
- săget** *verb indicativ prezent 1 sg.* [3] 20, 38;
- săgetînd** *verb gerunziu* [3] 20, 20;
- voiu săgeta** *verb viitor I indicativ I sg.* [3] 20, 20;
- vor săgeta** *verb viitor II indicativ I sg.* [5] 11, 20;
- voru săgeta** *verb viitor I indicativ I sg.* [4] 11, 20;
- săgetător** : (XVI sec. CX²) : adj. „Bogenschütze”; „archer”
- cei săgetători** *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [2] 31, 3; [3] 31, 3;
- săgetătorii** *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [1] 31, 3; [6] 11, 24;
- sălaş** : (1480 [DSR]) : s. n.: „Quartier”; „demeure”
- sălaş** *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [2] 9, 22;
- sălaşăle** *subst. comun neutru pl. nom. ac. acc.* [6] 18, 17; 19, 8;
- sălaşu** *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [1] 9, 22; [3] 9, 22;
- sălaşul** *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [1] 17, 54; [2] 17, 54; [4] 18, 17; [5] 18, 17;
- sălaşuri** *subst. comun neutru pl. nom. ac. neacc.* [4] 7, 23;
- sălășlui** : (XVI sec. PS. SCH) : v. IV: „abherbergen, hausen”; „demeurer, habiter, gîter”
- au sălășuit** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 12, 8;
- să sălășluiesc** *verb conjunctiv prezent I sg.* [6] 7, 5;
- va sălășlui** *verb viitor I indicativ I sg.* [4] 7, 10; [5] 7, 10;
- sălta** : (XVI sec. PS. V) : v. I: „1. tanzen, 2. springen” „1. danser, 2. sauter”
- săltă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [2] 11, 6;
- săltez** *verb indicativ prezent I sg.* [6] 6, 22;
- săltînd** *verb gerunziu* [6] 6, 16;
- voi sălta** *verb viitor I indicativ I sg.* [5] 6, 21;
- voiu sălta** *verb viitor I indicativ I sg.* [4] 6, 22;
- sămîntă** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „1. Samen, Saad, 2. Geschlecht, Stamm”; „1. semence, grame, 2. souche, descendance”
- sămînta** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 8, 15, 24, 22; [2] 8, 15; 24, 22; [3] 8, 15; [6] 21, 2;
- sămîntă** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 1, 17, 2, 20; [2] 1, 11; 2, 20; [6] 3, 29;
- sănătate** : (1663 CORESI PRAXII) : s. f.: „Gesundheit”; „santé”
- sănătate** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 25, 5, 25, 6;
- sănătatea** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [6] 11, 7, 11, 7;
- sănătos** : (XVI sec. CX²) : adj. „gesund”; „sain”
- sănătoasă** *adj. calificativ gradabil 1 sg. nom. ac. neacc.* [4] 14, 8; [5] 14, 8; [6] 14, 8;
- sănătoase** *adj. calificativ gradabil 1 sg. nom. ac. neacc.* [1] 25, 6; [2] 25, 6;
- sănătos** *adj. calificativ gradabil 1 sg. nom. ac. neacc.* [1] 25, 6; [2] 25, 6; [3] 25, 6; [4] 20, 9; [5] 20, 9; [6] 20, 9;

- sărac** : (XVI sec. PS. H.) : adj. : „arm”; „pauvre”
cel sărac *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [6] 12, 3; [3] 2, 7; [4] 12, 3;
celui sărac *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. acc.* [4] 22, 28; [5] 22, 28;
celui sărac *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [6] 12, 4;
celui sărac *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. gen. dat. acc.* [5] 2, 4; [4] 12, 4;
sărac *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 2, 7; 2, 7; [2] 2, 8;
sărac *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [4] 12, 1; [6] 12, 1;
- sărbătoare** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. f. : „Feiertag”; „fête”
sărbătoarea *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 17, 18;
- sări** : (XVI sec. CV²) : v. IV : „springen”; „sauter”
sare *verb indicativ prezent 3 sg.* [6] 2, 18;
sări *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 10, 10; 11, 6; 16, 13; 20, 34; 25, 9; 25, 23; [2] 10, 10; 16, 13; 20, 34; 25, 9; 25, 23; [3] 20, 34; 25, 10;
sărind *verb gerunziu* [1] 10, 2;
sărind *verb gerunziu* [2] 10, 2;
va sări *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 10, 6; [2] 10, 6;
voi sări *verb viitor I indicativ I sg.* [5] 22, 30;
voiu sări *verb viitor I indicativ I sg.* [4] 22, 30;
- săruta** : (XVI sec. PS. H.) : v. I : „küssen”; „embrasser”
au sărutat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 19, 39; [5] 19, 39;
săruta *verb indicativ imperfect 3 sg.* [6] 15, 5;
sărută *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 10, 1; 20, 41; [2] 10, 1; 20, 41; [3] 10, 1; [4] 14, 33; 15, 5; [5] 14, 33; 15, 5; [6] 14, 33; 19, 39;
să sărute *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 20, 9; [5] 20, 9; [6] 20, 9;
se sărutară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 20, 41;
- sărăci** : (1581 CORESI EV.) : v. IV : „verarmen”; „appauvrir”
sărăcêste *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 2, 7; [2] 2, 7; [3] 2, 7;
- său** : (XVI sec. PS. H.) : adj. pron. : „sein”; „son”
a sa *pron. pos. 3 fem. sg. gen./dat. sg.* [3] 30, 22;
ai săi *pron. pos. 3 sg. masc. gen. dat. pl.* [3] 30, 21;
ale sale *pron. pos. 3 sg. fem. gen. dat. pl.* [3] 18, 4; 25, 5;
sa *adj. pron. pos. 3 fem. sg. nom./ac. sg.* [3] 2, 11; 2, 19; 4, 19; 6, 5; 13, 15; 18, 4; 18, 19; 18, 22; 18, 27; 21, 12; 22, 6; 23, 6; 24, 8; 26, 25; 27, 1; 31, 4; 31, 5; [4] 13, 2; [5] 13, 2; [6] 1, 6; 6, 12; 6, 20; 7, 27; 9, 6; 12, 24; 13, 2; 13, 22; 13, 32; 14, 22; 15, 5; 17, 23; 19, 17; 22, 7; 23, 8; 23, 18; 24, 20;
sa *adj. pron. pos. 3 fem. sg. gen. dat. sg.* [6] 13, 2;
sau *adj. pron. pos. 3 masc. sg. gen. dat. sg.* [3] 20, 34;
sale *adj. pron. pos. 3 fem. sg. nom. ac. pl.* [1] 2, 3; 28, 7; [2] 2, 3; [3] 16, 17; 19, 5; 19, 24; 21, 14; 25, 2; [6] 1, 11; 1, 15; 10, 2; 11, 1; 11, 4; 12, 4; 12, 4; 12, 19; 13, 31; 14, 30; 15, 12; 16, 11; 21, 16;
sale *adj. pron. pos. 3 fem. sg. gen. dat. pl.* [3] 18, 22; 19, 1; 22, 7; 25, 19; 28, 7; [6] 3, 38; 4, 12; 13, 28; 15, 14;
- sale** *adj. pron. pos. 3 fem. sg. gen. dat. sg.* [3] 1, 21; 14, 1; 15, 34; [6] 11, 2; 14, 15;
sale *adj. pron. pos. 3 neutru sg. nom. ac. pl.* [3] 2, 3; 6, 9;
săi *adj. pron. pos. 3 masc. sg. nom. ac. pl.* [3] 12, 22; 14, 47; 24, 7; 24, 8; 30, 22; [6] 4, 8; 5, 12; 10, 13;
săi *adj. pron. pos. 3 masc. sg. gen. dat. pl.* [6] 3, 31; 6, 20; 8, 15; 15, 26;
său *adj. pron. pos. 3 masc. sg. nom./ac. sg.* 78x;
său *adj. pron. pos. 3 masc. sg. gen. dat. sg.* 76x;
său *adj. pron. pos. 3 neutru sg. nom./ac. sg.* [1] 12, 22; 14, 27; [2] 2, 20; 4, 13; 12, 22; 13, 2; 14, 27; [3] 1, 21; 12, 22; 17, 25; 18, 1; 19, 4; 20, 17; 19, 8; 6, 21; [6] 18, 18; 19, 4; 22, 14;
său *adj. pron. pos. 3 neutru sg. gen./dat. sg.* [6] 14, 26;
- săvai** : (XVI sec. CV²) : conj. coord. : „oder”; „ou”
săvai *conj. coord.* [4] 15, 21; 15, 21;
- săvîrși** : (1551-1553 ES) : v. IV : „1. vollenden, 2. verbrauchen, 3. verscheiden”; „1. accomplir, 2. consommer, 3. mourir”
au săvîrșit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 20, 34; [2] 20, 34; [5] 15, 24;
fu săvîrșind *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [5] 13, 36;
s-au săvîrșit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 20, 7; 20, 9; 25, 17; [2] 20, 7; 20, 9; 25, 17;
săvîrși *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 10, 13; 13, 10; 18, 1; 24, 17; [2] 10, 13; 13, 10; 24, 17; [3] 10, 13; 18, 1; 24, 17; [4] 6, 18; 13, 36; [5] 6, 18;
se săvîrși *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 15, 24;
se vor săvîrși *verb viitor I indicativ 3 pl.* [6] 7, 12;
vei săvîrși *verb viitor I indicativ 2 sg.* [1] 15, 18; [2] 15, 18; [4] 11, 19; [5] 11, 19;
voi săvîrși *verb viitor I indicativ I sg.* [2] 3, 12;
voiu săvîrși *verb viitor I indicativ I sg.* [1] 3, 12;
vor săvîrși *verb viitor I indicativ 3 pl.* [1] 12, 21; [2] 12, 21;
- săvîrșire** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. f. : „Ende”; „accomplissement”
săvîrșire *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 20, 41; [2] 2, 3; 20, 41; [3] 20, 41;
săvîrșirei *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [1] 8, 3; [2] 8, 3; [3] 8, 3;
- scaun** : (XVI sec. PS. H.) : s. n. : „1. Stuhl, Sitz, 2. Thron, 3. Gericht”; „1. chaise, siège, 2. trône, 3. tribunal”
scaun *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [1] 2, 7; [2] 2, 8; [3] 1, 9; 4, 17; 22, 6;
scaunul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [1] 4, 13; [3] 2, 7; 4, 13; [4] 3, 10; 7, 13; 7, 16; 14, 9; [5] 3, 10; 7, 13; 7, 16; 14, 9; [6] 3, 10; 7, 13; 7, 16; 14, 9;
- scâlda** : (1563 CORESI PRAXIU) : v. I : „baden”; „se baigner”
s-au scâldat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 12, 20; [5] 12, 20;
scâldându-să *verb gerunziu* [5] 11, 2;
scâldându-se *verb gerunziu* [4] 11, 2; [6] 11, 2;
se scâldă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 12, 20;
- scâldătoare** : (1632 EUISTR. PRAV.) : s. f. : „Wanne”; „baignoire”
scâldătoarele *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [4] 8, 8;

- scăpa** : (XVI sec. PS. H.) : v. I. („1. entkommen, 2. fallen lassen, 3. retten“): „1. fuir, 2. laisser tomber, 3. sauver“
am scăpat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 4, 16; [4] 1, 3; [5] 1, 3; [6] 1, 3;
au scăpat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 19, 17; 19, 18; 23, 13; [2] 19, 17; 19, 18; 23, 13;
au scăpat *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 30, 17; [2] 30, 17;
scăpă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 19, 16; 22, 1; 22, 20; [2] 19, 10; 22, 1; 22, 20; [3] 21, 35; 22, 20;
vei scăpa *verb viitor I indicativ 2 sg.* [1] 19, 11; [2] 19, 11;
voi scăpa *verb viitor I indicativ 1 sg.* [2] 27, 1;
voiu scăpa *verb viitor I indicativ 1 sg.* [1] 27, 1.
- scăpare** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. f. („1. „Rettung“ 2. „délivrance““
scăparea *subst. comun fem. sg. nom. ac. decl.* [4] 22, 3; [5] 22, 3; [6] 22, 3;
- schimb** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. n. („Wechsel“ „échange“
schimb *subst. comun neutru sg. nom. ac. decl.* [4] 24, 24; [6] 24, 24;
schimbu *subst. comun neutru sg. nom. ac. decl.* [5] 24, 24;
- schimba** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. I. („wecheln“ „changer“
au schimbat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 21, 13;
schimbă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 10, 9; 28, 8; [6] 12, 20;
se schimbă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 21, 13;
te vei schimba *verb viitor I indicativ 2 sg.* [3] 10, 6;
- scîrbă** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. f. („1. Burde, 2. „Ärger“ „1. affliction, 2. fardeau““
scîrba *subst. comun fem. sg. nom. ac. decl.* [1] 1, 6; [2] 1, 6; [3] 10, 19;
scîrbele *subst. comun fem. pl. nom. ac. decl.* [1] 10, 19;
- scos** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. III („1. herausnehmen, 2. ziehen, 2. hervorbringen“): „1. sortir, tirer, 2. faire sortir“
ai scos *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [6] 1, 23;
am scos *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [7] 8, 8; 10, 18; 10, 18; 17, 35; [2] 8, 8; 10, 18; 10, 18; 17, 35; [3] 8, 8; 10, 18; [4] 7, 6; [5] 7, 6; [6] 7, 6;
am scos *verb indicativ perfect compus 1 pl.* [1] 30, 22; [2] 30, 22;
ară scos *verb cond-opt. prezent 3 sg.* [3] 24, 20;
au scos *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 12, 6; 12, 8; 12, 11; 17, 37; 30, 18; [2] 12, 6; 12, 8; 12, 11; 17, 37; 30, 18; [3] 12, 6; 12, 8; 17, 37; [4] 19, 9; 22, 1; 22, 20; 22, 49; [5] 19, 9; 22, 1; 22, 20; 22, 49; [6] 19, 9;
au scos *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 26, 19; [2] 26, 19; [4] 12, 30; 12, 31; 19, 5; [5] 12, 30; 12, 31; [6] 19, 5;
or scos *verb viitor I indicativ 3 pl.* [1] 12, 21; 12, 12, 21;
să scoată *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 26, 24; [2] 26, 12; 26, 24; [3] 17, 37; 26, 24; [4] 14, 6; 14, 14; [5] 14, 6; 14, 14;
să scoți *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [2] 11, 2; [3] 11, 2;
să scoți *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [4] 7, 23; [5] 7, 23;
să scoți *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 11, 2;
- scos** : (1560 BRATU.) : s. m. („8-strah, 8-strah, 8-strah, 8-strah“
scopit : (1560 BRATU.) : s. m. („8-strah, 8-strah, 8-strah, 8-strah“
scopitilor *subst. comun m. pl. nom. decl.* [7] 8, 15; [2] 8, 15; [3] 8, 15;
- scorn** : (1620 MOXA.) : v. IV („1. en s'attirer, 2. s'attirer, 3. se moquer“
va fi scornind *verb prezentiv 3 sg.* [3] 26, 19;
vor fi scornind *verb prezentiv 3 pl.* [3] 26, 19;
- scos** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. I („1. herausgenommen, hervorgebracht“ „tiré“
scos *adv. calificativ gradul pozitiv masculin sg. nom. ac. decl.* [4] 23, 6;
- scovardă** : (1649 MARD.) : s. f. („1. laches Brod, 2. l'ouïere“
o scovardă *subst. comun fem. sg. nom. ac. decl.* [4] 6, 19; [5] 6, 19; [6] 6, 19;
- scrie** : (XVI sec. PS. H.) : v. III („scriben“ „écrire“
au scris *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 10, 2; [2] 10, 25;
î scris *verb indicativ prezentiv 3 sg.* [5] 1, 18;
iaște scris *verb indicativ perfect 3 sg.* [6] 1, 18;
s-au scris *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 1, 18;
scrise *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 10, 25; [4] 11, 14; 11, 15; [5] 11, 14; 11, 15; [6] 11, 14; 11, 15;
- scrisoare** : (1576 DIR.) : s. f. („1. 2. scriben, 1. écrit“
scrisoare *subst. comun fem. sg. nom. decl.* [7] 8, 15;
scrisorile *subst. comun fem. pl. nom. decl.* [7] 8, 15;
- scroafă** : (143 ORAGANI.) : s. f. („1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.“
o scroafă *subst. comun fem. sg. nom. decl.* [4] 7, 6;
- scula** : (XVI sec. PS. H.) : v. I („1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.“
au sculat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 5, 5;
am sculat *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [4] 5, 5;
mă voi scula *verb viitor I indicativ 1 sg.* [4] 5, 5;

- mă voi scula** verb viitor 1 indicativ 1 sg. [4] 17, 1;
s-au sculat verb indicativ perfect compus 3 sg. [1] 20, 41; [2] 20, 41; [4] 14, 7; 23, 10; [5] 14, 7; 23, 10;
s-au sculat verb indicativ perfect compus 3 pl. [4] 16, 4; 18, 32; [5] 16, 4; 18, 32;
să ne sculăm verb conjunctiv prezent 1 pl. [6] 3, 21;
să să scoale verb conjunctiv prezent 3 pl. [4] 2, 14; 2, 14; [5] 2, 14; 2, 14;
să scoală verb indicativ prezent 3 pl. [4] 18, 31; 22, 40; 22, 49; [5] 18, 31; 22, 40; 22, 49;
să scoale verb conjunctiv prezent 3 pl. [1] 24, 8; [2] 24, 8; [4] 12, 17; 19, 18; [5] 12, 17; 19, 18;
să scula verb indicativ imperfect 3 sg. [2] 17, 35;
să sculară verb indicativ perfect simplu 3 pl. [1] 17, 52; 23, 24; 28, 24; 31, 12; [2] 17, 52; 23, 24; 28, 25; 31, 12; [4] 2, 15; 12, 17; 13, 29; [5] 2, 15; 12, 17; 13, 29;
să sculă verb indicativ perfect simplu 3 sg. 65x;
să se scoale verb conjunctiv prezent 3 pl. [6] 2, 14; 2, 14;
să se scoale verb conjunctiv prezent 3 sg. [6] 12, 17;
să va scula verb viitor 1 indicativ 3 sg. [2] 25, 29; [5] 22, 39;
să vor scula verb viitor 1 indicativ 3 pl. [5] 22, 39;
scoală verb imp. 2 sg. [3] 16, 12; 22, 5; 23, 4; [6] 13, 15;
scoală verb indicativ prezent 3 sg. [1] 2, 7; [2] 2, 8; [3] 2, 7;
scoală-te verb imp. 2 sg. [1] 9, 26; 16, 12; 23, 4; [2] 9, 26; 16, 12; 23, 4; [3] 9, 26; [4] 13, 15; [5] 13, 15;
scol verb indicativ prezent 1 sg. [5] 12, 11;
scula-mă-voi verb viitor 1 indicativ 1 sg. [5] 3, 21;
scula-mă-voiu verb viitor 1 indicativ 1 sg. [4] 3, 21;
sculați verb imp. 2 pl. [6] 15, 14;
sculați-vă verb imp. 2 pl. [4] 15, 14; 17, 21; [5] 15, 14; 17, 21; [6] 17, 21;
sculindu-să verb gerunziu [5] 15, 9;
sculindu-se verb gerunziu [3] 13, 15; 17, 48; 21, 10; 23, 24; 24, 1; 24, 6; 25, 1; [4] 15, 9; [6] 6, 2; 13, 29; 14, 23; 15, 9;
sculindu-te verb gerunziu [4] 19, 7; [5] 19, 7;
se-au sculat verb indicativ perfect compus 3 sg. [3] 22, 13; [6] 14, 7;
se-au sculat verb indicativ perfect compus 3 pl. [6] 18, 31;
se scoală verb indicativ prezent 3 pl. [6] 22, 40; 22, 49;
se sculară verb indicativ perfect simplu 3 pl. [3] 17, 52; 28, 25; [6] 2, 15; 5, 6;
se sculă verb indicativ perfect simplu 3 sg. [3] 1, 9; 3, 6; 3, 8; 16, 13; 17, 20; 18, 27; 20, 41; 20, 43; 23, 13; 23, 16; 24, 8; 25, 41; 25, 42; 26, 2; 26, 5; 26, 12; 27, 2; 28, 23; 31, 12; [6] 11, 2; 11, 4; 12, 20; 13, 31; 14, 31; 17, 22; 17, 23; 19, 8; 23, 10; 24, 11;
se va scula verb viitor 1 indicativ 3 sg. [1] 25, 29; [3] 25, 29;
se vor scula verb viitor 1 indicativ 3 pl. [4] 22, 39; [6] 18, 32; 22, 39;
te-ai sculat verb indicativ perfect compus 2 sg. [4] 12, 21; [5] 12, 21;
te scoală verb imp. 2 sg. [6] 19, 7;
te sculași verb indicativ perfect simplu 2 sg. [6] 12, 21;
vă sculați verb imp. 2 pl. [1] 9, 3; [2] 9, 3; [3] 9, 3;
vei scula verb viitor 1 indicativ 2 sg. [5] 15, 20;
- scump** : (1581 CORESI EV.) : adj.: „edel”: „précieux”
scumpă adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. neacc. [4] 12, 30; [5] 12, 30;
scumpe adj. calificativ gradul pozitiv fem. pl. nom./ac. neacc. [6] 12, 30;
scurge : (1683-1686 Ms. 45) : v. III: „abmägern”: „faiblir, étioler”
să scure verb conjunctiv prezent 3 sg. [2] 2, 33;
scutar : (1665-1672 Ms. 4389) : s. m.: „Senner”: „maitre-berger”
scutar subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc. [3] 21, 7;
scuteală : (1683 GCR) : s. f. „Gunst”: „protection”
scuteală subst. comun m. sg. nom./ac. neacc. [4] 22, 36; [5] 22, 36;
scutitor : (XVI sec. PS. H.) : s. m.: „Gönner”: „protecteur”
scutitor subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc. [5] 22, 31;
scutitoriul subst. comun masc. sg. nom./ac. acc. [5] 22, 3;
scutura : (1683-1686 Ms. 45) : v. I: „abbrechen”: „suspendre”
au scuturat verb indicativ perfect compus 3 sg. [1] 10, 2; [2] 10, 2;
se : (vezi și verbe refl.) (XVI sec. CV²) : pron. refl.: „sich”: „se”
își pron. refl. 3 dat. acc. [3] 13, 1; 17, 40; 19, 10; [6] 6, 6; 13, 31; 15, 1;
s- pron. refl. 3 ac. neacc. 325x;
să pron. refl. 3 ac. acc. 296x;
se pron. refl. 3 ac. acc. 826x;
-ș pron. refl. 3 dat. neacc. 316x;
ș- pron. refl. 3 dat. neacc. 120x;
-ș pron. refl. 3 dat. neacc. 89 x;
și- pron. refl. 3 dat. neacc. 327x;
șie pron. refl. 3 dat. acc. [2] 2, 14; 5, 9; 8, 12; 12, 22; 13, 1; 13, 14; 17, 40; 18, 13; 25, 31; 25, 39; 25, 40; [5] 7, 23; 7, 23; 15, 1; 18, 18; 20, 6; 21, 10; 24, 15; [6] 22, 12;
- seamă** : (1643 VARLAAM) : s. f.: „Beobachtung”: „observation, constatation”
seamă subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc. [3] 14, 15; [6] 14, 17;
seară : (XVI sec. PS. SCH.) : s. f./adv. : „Abend, abends”: „soir, le soir”
sara adv. de timp [4] 11, 13; [5] 11, 13;
sară adv. de timp [1] 14, 24; 23, 24; [2] 23, 24; 30, 17;
sară subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc. [1] 20, 5; 30, 17; [2] 14, 24; [3] 20, 5; 23, 24; [4] 1, 12; 11, 3; [5] 11, 3;
seara adv. de timp [3] 17, 16; 30, 17; [6] 1, 12; 11, 13;
- secera** : (XVI sec. CV²) : v. I: „schneiden”: „moissonner”
secera verb indicativ imperfect 3 pl. [1] 6, 13; [2] 6, 13; [3] 6, 13;
să sêcere verb conjunctiv prezent 3 sg. [1] 8, 12; [2] 8, 12;
secerat : (1581-1582 PO) : s. n.: „Schneide”: „moisson”
seceratului subst. comun neutru sg. gen./dat. acc. [6] 23, 13;

- seceră** : (1550 HC) : s. f. : „Schnitt, Ernte”; „réculte, moisson”
a secerii *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [5] 21, 10;
secere *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 6, 13;
 13, 21; [2] 13, 21; [3] 13, 20;
secerea *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 8, 12;
 12, 17; 13, 20; [2] 6, 13; 8, 12; 12, 17; 13, 20; 13, 20; [3]
 8, 12;
secerei *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [1] 13, 21;
secerii *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [2] 13, 21;
 [4] 21, 9; 21, 9; 21, 10; 24, 14; [5] 21, 9; 21, 9; 24, 15;
secerile *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [3] 13, 21;
- seceriş** : (1581 CORESI EV.) : s. n. : „Schneide”; „moisson”
secerişul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [3] 6, 13;
 12, 17;
secerişului *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [3] 13,
 21; [6] 21, 9; 21, 9; 21, 10; 24, 14;
- secure** : (XVI sec. PS. H.) : s. f. : „Axt, Beil”; „hache”
săcure *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 13, 20;
săcurile *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [3] 13, 21;
- semeţ** : (1642 ÎNV.) : adj. : „hochmütig”; „arrogant”
semeţ *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [3] 17, 36; 17, 37;
- semintie** : (1563 CORESI) : s. f. : „Geschlecht, Stamm”; „souche, descendance”
sămintia *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [4] 7, 12;
 [5] 7, 12;
sămintiei *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [2] 20, 42;
sămintiia *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [2] 2, 31;
sementia *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 2, 31;
sementiei *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [1] 20, 42;
 20, 42;
sementiia *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 2, 31;
 [4] 4, 8;
semintia *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [5] 4, 8;
semintie *subst. comun feminin singular nom. ac. neacc.*
 [3] 1, 11; 2, 20; [6] 7, 7;
semintiei *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [2] 20, 42;
 [3] 10, 21; 15, 17; [5] 22, 50; [6] 22, 50;
semintii *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [3] 10, 21;
 [4] 22, 51;
semintiia *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [2] 2, 31;
 [3] 2, 31; 2, 31; 15, 4; 20, 42; 20, 42; 24, 22; [6] 4, 8; 7, 12;
semintiile *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [3] 10, 19;
 10, 20; [4] 19, 9; [5] 19, 9; [6] 5, 1; 15, 2; 24, 2;
- semn** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. n. : „Zeichen”; „signe”
sămnul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [2] 14, 10;
semn *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [3] 2, 34;
 10, 1; 14, 10; 14, 40;
semnul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [1] 2, 34;
 10, 1; 14, 10; [2] 2, 34; 10, 1;
sêmele *subst. comun neutru pl. nom. ac. acc.* [1] 10, 7;
 10, 9; [2] 10, 7; 10, 9; [3] 10, 7; 10, 9;
- setos** : (XVI sec. PS. SCH.) : adj. : „süchtig”; „assoiffé”
setoşi *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom. ac. neacc.* [6] 17, 29;
- seu** : (1581 2 PO) : s. n. : „Taig”; „suif”
seul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [1] 2, 15; 2,
 16; 15, 22; [2] 2, 15; 15, 22; [3] 15, 22; [4] 1, 22; 5, 1, 22;
 seului *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [3] 2, 15; 2, 16;
- sfat** : (1492 DERS) : s. n. : „Ratschlag”; „conseil”
sfat *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [4] 16, 20,
 17, 7; [5] 16, 20; 17, 7; [6] 17, 6;
sfatul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [3] 19, 11,
 [4] 15, 31; 15, 34; 16, 23; 16, 23; 17, 14; 17, 14; 17, 14;
 17, 23; [5] 15, 31; 15, 34; 16, 23; 16, 23; 17, 14; 17, 14,
 17, 14; 17, 23; [6] 15, 31; 15, 34; 16, 23; 16, 23; 17, 7;
 17, 14; 17, 14; 17, 14; 17, 23;
- sfădi** : (XVI sec. CV²) : v. IV : „streiten”; „se disputer, se quereller”
au sfădit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 14, 6;
s-au sfădit *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [5] 14, 6;
se sfădit *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [6] 14, 6;
- sfărîma** : (1665-1672 Ms. 4389) : v. IV : „streiten”; „1. (se) casser, briser 2. (se) détruire”
să sfărîmă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 4, 17;
 [2] 4, 17;
sfărîmă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 8, 4;
sfărîmind *verb gerunziu* [4] 22, 35;
- sfărîmare** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. f. : „Auflösung”; „dissipation, anéantissement”
 sfărîmarea *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [6] 1, 24;
- sfătui** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. IV : „(be)raten”; „conseiller”
am sfătuit *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [4] 17, 11;
 17, 15; [5] 17, 11; 17, 15;
au sfătuit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 16, 23;
 17, 7; 17, 15; [5] 16, 23; 17, 7; 17, 21; [6] 17, 7; 17, 11;
 17, 15;
au sfătuit *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 17, 21;
 [5] 17, 15; [6] 17, 21;
se sfătui *verb indicativ mepf. 3 pl.* [3] 30, 6;
 sfătuiind *verb gerunziu* [4] 17, 11; [5] 17, 11; [6] 17, 11;
sfătuiţi-vă *verb imperativ 2 pl.* [6] 16, 20;
v-aţi sfătuit *verb indicativ perfect compus 2 pl.* [3] 22, 8;
- sfêşnic** : (1581 CORESI EV.) : s. n. : „Armleuchter”; „chandelier”
sfêşnicul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [1] 3, 3;
 [2] 3, 3; [6] 21, 17;
sfêştnicul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [3] 3, 3;
 [6] 22, 28;
- sfetnic** : (XVI sec. CV²) : s. f. : „Hofrat”; „conseiller”
sfêtnec *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [4, 8, 18;
sfêtnic *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [5] 8, 19;
 [6] 8, 18;
sfêtnicul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [4] 15, 12;
 [5] 15, 12; [6] 15, 12;
- sfîntenie** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. f. : „Weihe”; „santiate”
sfîntenie *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [2] 14, 40;

- sfinti** (1581 CORESI EV.) : s. f. „Weihe“: „sanctifier, consacrer“
au sfintit verb *indicativ perfect compus* 3 sg. [3] 16, 5; [4] 8, 11; [5] 8, 11; 8, 11;
au sfintit verb *indicativ perfect compus* 3 pl. [1] 7, 1; [2] 7, 1; 16, 5; [3] 7, 1;
să sfintească verb *conjunctiv prezent* 3 pl. [3] 16, 5;
să va sfinti verb *interj. indicativ* 3 sg. [2] 21, 5;
se va sfinti verb *interj. indicativ* 3 sg. [1] 21, 5; [3] 21, 5;
sfinti verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. [6] 8, 11; 8, 11;
sfintiți-vă verb *imperativ* 2 pl. [1] 16, 5; [2] 16, 5; [3] 16, 5;
- sfintie** (XVI sec. CV²) : s. f. „Weihe“: „samteret“
sfintie subst. *comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 14, 40;
- sfintire** (1665-1672 Ms. 4389) : s. f. „Weihe“: „sanctification, consecration“
sfintire subst. *comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 14, 40;
- sfintit** (1581 CORESI EV.) : adj. „geheiligt“: „sacre, bemi“
sfintite subst. *calificativ gradul pozitiv fem. pl. nom. ac. neacc.* [3] 21, 4;
sfintitele subst. *comun fem. pl. nom. ac. acc.* [1] 7, 16; [3] 7, 16;
sfintitii subst. *comun masc. pl. nom. ac. acc.* [2] 7, 16;
- sfint** (XVI sec. PS. SCH.) : adj. „heiligt“: „sant, sacre“
cea sfintă subst. *calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 2, 32; [6] 22, 7;
cel sfint subst. *comun masc. sg. nom. ac. acc.* [1] 15, 29;
cel sfintu subst. *comun masc. sg. nom. ac. acc.* [2] 15, 29;
celui sfint subst. *comun masc. sg. gen. dat. acc.* [1] 6, 20;
sfinte subst. *calificativ gradul pozitiv fem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 21, 4; [2] 21, 4;
sfint subst. *calificativ gradul pozitiv masc. sg. gen. dat. neacc.* [3] 6, 20;
sfint subst. *calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 2, 2; 2, 2; 2, 9; [3] 2, 2; 2, 9;
sfintă subst. *calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. neacc.* [4] 22, 7; [5] 22, 7;
sfintu subst. *calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [2] 2, 9; 6, 20;
sfintu subst. *comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [2] 2, 2;
sfintul subst. *comun masc. sg. nom. ac. acc.* [3] 15, 29;
- sfârși** (XVI sec. PS. SCH.) : v. IV: „enden, vollenden, beedigen“: „terminer, achever, finir“
sfârșitu-se-u verb *indicativ perfect compus* 3 pl. [2] 16, 11;
s-au sfârșit verb *indicativ perfect compus* 3 pl. [2] 9, 7; [3] 9, 7;
se va sfârși verb *interj. indicativ* 3 pl. [6] 22, 37;
sfârși verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. [3] 13, 10; [6] 13, 35;
sfârșitu-s-au verb *indicativ perfect compus* 3 sg. [1] 16, 11;
vei sfârși verb *interj. indicativ* 2 sg. [6] 11, 19;
voiu sfârși verb *interj. indicativ* 1 sg. [3] 3, 12;
- sfârșit** (XVI sec. PS. SCH.) : s. n. „Ende“: „fin“
săvîrsitul subst. *comun fem. sg. nom. ac. acc.* [5] 11, 7;
- siclu** (1581-1582 POY) : s. m. s. f. „sekel“: „siele d'or“
sicla subst. *comun fem. sg. nom. ac. acc.* [6] 14, 26; 18, 11; 18, 12; 21, 16; 24, 23;
siclă subst. *comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 9, 8;
siele subst. *comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 17, 7; [3] 17, 5; 17, 7; [4] 14, 26; 18, 11; 18, 12; 21, 16; 24, 24; [6] 14, 26; 18, 11; 18, 12; 21, 16; 24, 24;
sieli subst. *comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [1] 13, 21; 17, 5; [2] 13, 21; 17, 5; 17, 7; [5] 14, 26; 18, 11; 18, 12; 21, 16; 24, 24;
siclu subst. *comun masc. nom. ac. neacc.* [1]^o 8; [2] 9, 8;
siclul subst. *comun masc. sg. nom. ac. acc.* [4] 14, 26; [5] 14, 26;
- sieriu** (1473 BGL) : s. n. „Schrein, Kasten“: „offre“
săcriiul subst. *comun neutru sg. nom. ac. acc.* [2] 3, 3; 4, 3; 4, 4; 4, 4; 4, 5; 4, 13; 4, 19; 4, 21; 4, 21; 5, 1; 5, 2; 5, 8; 5, 10; 5, 10; 5, 10; 5, 11; 5, 11; 6, 1; 6, 3; 6, 8; 6, 11; 6, 13; 6, 15; 6, 18; 6, 19; 6, 20; 6, 20; 7, 1; 7, 1; 7, 2; 14, 18; [5] 6, 2; 6, 3; 6, 6; 6, 7; 6, 9; 6, 12; 6, 13; 6, 15; 6, 17; 11, 12; 15, 24; 15, 24; 15, 25; 15, 29;
săcriiului subst. *comun neutru sg. gen. dat. acc.* [2] 5, 3; 5, 4; 5, 8; 6, 2; [5] 6, 4;
secriiul subst. *comun neutru sg. nom. ac. acc.* [5] 6, 3;
sieriiul subst. *comun neutru sg. nom. ac. acc.* 53x; 5, 1; 5, 7; 5, 8; 5, 8; 5, 10; 5, 10; 5, 10; 5, 11; 5, 11; 6, 1; 6, 3; 6, 8; 6, 11; 6, 13; 6, 15; 6, 18; 6, 19; 6, 20; 6, 20; 7, 1; 7, 1; 7, 2; 14, 18; [3] 7, 1; 7, 1; 7, 2; [4] 6, 6; 6, 7; 6, 9; 6, 10; 6, 11; 6, 12; 6, 12; 6, 13; 6, 15; 6, 16; 6, 17; 7, 2; 15, 24; 15, 24; 15, 25; 15, 29;
sieriiului subst. *comun neutru sg. gen. dat. acc.* [1] 5, 3; 5, 4; 5, 8; 6, 2; [4] 6, 4;
sieriiului subst. *comun neutru sg. nom. ac. acc.* 56x;
sieriiului subst. *comun neutru sg. gen. dat. acc.* [3] 5, 3; 5, 3; 5, 7; 6, 2; [6] 5, 4; 6, 5; 6, 16;
- silă** (1621 BUL.COMLIST) : s. f. „Zwang“: „abus, contrainte“
silă subst. *comun fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 2, 16;
- sili** (1581 CORESI EV.) : v. III: „zwingen“: „1. obliger, 2. s'efforceer“
ai silit verb *indicativ perfect compus* 2 sg. [1] 12, 4;
ai fi silit verb *conj. sup. perfect compus* 2 sg. [3] 25, 34;
am silit verb *indicativ perfect compus* 1 sg. [1] 12, 3; [2] 12, 3;
sili verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. [3] 4, 14; [4] 13, 25; 13, 27; [5] 13, 25; 13, 27;
silia verb *indicativ perfect simplu* 1 sg. [1] 28, 23; [2] 28, 23;
silise verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. [3] 4, 16;
ai silit verb *indicativ perfect compus* 2 sg. [2] 12, 4;
să siliți verb *conjunctiv prezent* 2 pl. [6] 17, 16;
- silnic** (XVI sec. PS. H.) : adj. „mächtig, wichtig“: „fort, important“
silneii subst. *comun masc. pl. nom. ac. acc.* [1] 2, 7;
silnicii subst. *comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [2] 2, 8;
- simti** (1673 DOS. PS. V.) : v. IV: „fühlen“: „sentir“
simți verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. [3] 26, 12;

- singur** : (1228 DLRV) : adj. adv.: „allein, einzig, nur“: „seul(ement)“
singur *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. nedefini.* [4] 2, 20;
singur *adv.* [1] 21, 1;
singuri *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom. ac. neacc.* [1] 26, 11; 26, 12;
singur *adv.* [1] 3, 18; 7, 3; 7, 4; [2] 7, 3; 7, 4; [3] 7, 3; 7, 4; 9, 19; 20, 8; [4] 18, 24; 18, 25; 18, 26; [5] 2, 20; 13, 32; 13, 33; 17, 2; [6] 1, 3; 13, 32; 13, 33; 18, 24; 18, 26; 20, 21;
singur *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 9, 19; [2] 3, 18; 9, 19; 21, 1; [3] 21, 1; 31, 4; [4] 13, 32; 13, 33; 20, 21; [5] 18, 24; 18, 25; 18, 26; 20, 21; [6] 17, 2; 18, 3; 18, 25;
singuri *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom. ac. neacc.* [1] 17, 10; [2] 17, 10; [4] 10, 8; [5] 10, 8;
- sine** : (XVI sec. PS. SCH.) : pron. refl.: „sich (selbst)“: „se, soi-même“
sine *pron. refl. 3 ac.* [1] 17, 22; 24, 3; [2] 7, 4; 17, 22; 24, 3; 26, 12; [3] 20, 26; 24, 3; [5] 2, 13; 16, 20; [6] 16, 13;
- sirian** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. m.: „Syrer“: „Araméen“
siriiani *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [6] 8, 5; 10, 18;
siriianii *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [6] 8, 6; 10, 8; 10, 11; 10, 14; 10, 15; 10, 16; 10, 17; 10, 18;
siriianilor *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [6] 10, 9; 10, 13; 10, 19;
- sîmbătă** : (XVI sec. CV²) : s. f.: „Samstag“: „samedi“
sîmbăta *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 17, 18; [2] 17, 18;
- sîn** : (XVI sec. CV²) : s. m.: „Busen, Brust, Schoss“: „sein, poitrine“
sînul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [4] 12, 3; 12, 8; [5] 12, 3; 12, 8; [6] 12, 3; 12, 8;
- sînge** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. n.: „Blut“: „sang“
a sîngelor *subst. comun neutru pl. gen. dat. acc.* [5] 16, 7;
a sîngerilor *subst. comun neutru pl. gen. dat. acc.* [5] 16, 8;
sînge *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [1] 14, 32; 19, 5; 25, 26; 25, 31; [2] 14, 32; 19, 5; 25, 26; 25, 31; [3] 14, 32; 14, 33; 14, 34; 19, 5; 20, 12; 25, 26; 25, 31; 25, 33; [5] 20, 12; 23, 17; [6] 14, 11; 20, 12; 21, 1;
sîngele *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [1] 14, 33; 14, 34; 26, 20; [2] 14, 33; 14, 34; 26, 20; [3] 26, 20; [4] 1, 16; 1, 22; 3, 27; 4, 11; 21, 2; 23, 17; [5] 1, 16; 1, 22; 3, 27; 4, 11; 21, 2; [6] 1, 16; 1, 22; 3, 27; 3, 28; 4, 11; 16, 8; 23, 17;
sîngelui *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [4] 14, 11; [5] 14, 11; [6] 16, 7; 16, 8;
sîngerilor *subst. comun neutru pl. nom. ac. acc.* [5] 21, 1;
sîngiuri *subst. comun neutru pl. nom. ac. acc.* [1] 25, 33;
sîngiurile *subst. comun neutru pl. nom. ac. acc.* [4] 3, 28; [5] 16, 8;
sîngiurilor *subst. comun neutru pl. gen. dat. acc.* [4] 16, 7; 16, 8; 21, 1;
- sîngerătură** : (1683-1686 Ms. 45) : s. f.: „Gemete“: „massacre“
sîngerături *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [2] 25, 33;
sîngerăturile *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [5] 3, 28;
- sîrg** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. n.: „Hast, Hochdruck“: „vitesse, hâte“
sîrgu *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [2] 21, 8; 23, 22; [5] 17, 16;
- sîrgui** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. IV: „1. eilen, sich beeilen, 2. streben“: „1. (se) dépêcher, (se) hâter, 2. se donner de la peine“
ai fi sîrguit *verb cond-opt. perfect 2 sg.* [1] 25, 34; [2] 25, 34;
să sîrguiască *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 15, 14; [5] 15, 14;
sîrgui *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 17, 48; 25, 18; 25, 23; 28, 20; [2] 17, 48; 25, 18; 25, 23; 25, 42; 28, 20; [4] 19, 16; [5] 19, 16;
sîrguieste *verb imperativ 2 sg.* [1] 23, 27; [2] 23, 27; [5] 17, 16;
sîrguind *verb gerunziu* [1] 4, 14; 4, 16; [2] 4, 14; 20, 38;
sîrguindu *verb gerunziu* [1] 20, 38; [2] 4, 16;
sîrguit *verb imperativ 2 pl.* [4] 15, 14;
sîrguiti *verb imperativ 2 pl.* [1] 9, 12; [2] 9, 12; [3] 9, 12; [5] 15, 14;
- slab** : (XVI sec. PS. SCH.) : adj.: „schwach“: „défaillant“
cei slabi *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [1] 2, 4; [2] 2, 4; [3] 2, 4;
slab *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 2, 9; [2] 2, 9; [3] 2, 9;
slabe *adj. calificativ gradul pozitiv fem. pl. nom. ac. neacc.* [6] 17, 2;
- slavă** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. f.: „Herrlichkeit“: „gloire“
slava *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 4, 21; 4, 22;
slavă *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 6, 5;
slavei *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [3] 2, 7;
- slăbi** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. IV: „1. schwächen, 2. schwach werden“: „1. affaiblir, 2. s'affaiblir“
a slăbi *verb infinitiv prezent* [3] 30, 4;
au slăbit *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [6] 16, 2;
au slăbit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 2, 4; 2, 5; [2] 2, 4; 2, 5; [3] 2, 4; 2, 5;
slăbi *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 14, 28; [2] 14, 28;
slăbiia *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 1, 6; [4] 3, 1; [5] 3, 1;
slăbind *verb gerunziu* [6] 3, 1;
slăbiră *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 14, 28; [6] 4, 1;
slăbise *verb indicativ mcpt. 3 pl.* [3] 4, 15;
slăbise *verb indicativ mcpt. 3 sg.* [3] 15, 12;
slăbit *verb participiu sg. masc.* [4] 17, 2;
- slăbănogi** : (1683-1686 Ms. 45) : v. IV: „1. abschwächen, ausleben“: „1. faiblir, épuiser“
slăbănogiră *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [4] 4, 1;

- să slobonogiră verb *indicativ perfect simplu 3 pl.* [5] 21, 11;
- slăbit** (1683-1686 Ms. 45) : *adj.* „schlaff, vergriffen”; „table, epuise”
- cei slăbiti** *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [5] 16, 2;
- cei slăbit** *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [4] 16, 2;
- slăvi** (XVI sec. PS. SCH.) : *v. IV*: „lobpreisen” „louer, glorifier”
- ai slăvit** verb *indicativ perfect compus 2 sg.* [1] 2, 29; [2] 2, 29;
- mă voi slăvi** verb *imperf. I indicativ 1 sg.* [4] 6, 22; [5] 6, 22;
- slăvit** verb *participiu 1 sg. masc.* [1] 22, 14; [3] 22, 14;
- slăvit** (XVI sec. PS. SCH.) : *adj.* „gepriesen, gerühmt”; „loue, glorifie”
- slăvit** *art. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 9, 6; 18, 23; [2] 9, 6; 18, 23; 22, 14; [3] 9, 6; [4] 23, 19; 23, 23; [5] 23, 19; 23, 23;
- slobod** (1581-1582 PO) : *adj.* „frei” „libre, en liberte”
- slobodă** *art. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 17, 25; [3] 17, 25;
- slobozî** (1561 CORESD.) : *v. IV*: „freigeben, entlassen, loslassen” „mettre en liberte, (re)lâcher”
- ai slobodzit** verb *indicativ perfect compus 2 sg.* [2] 19, 17;
- ai slobozit** verb *indicativ perfect compus 2 sg.* [1] 19, 17; [3] 19, 17; [6] 3, 24;
- au slobozit** verb *indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 20, 22; [6] 18, 29;
- sloboază** verb *imperativ 2 sg.* [3] 19, 17;
- slobodzi** verb *imperativ 2 sg.* [2] 19, 17;
- slobodzi** verb *indicativ perfect simplu 3 sg.* [5] 10, 4;
- slobodzi** verb *indicativ prezent 2 sg.* [5] 24, 17;
- slobodziia** verb *indicativ imperfect 3 sg.* [2] 2, 14;
- slobodzindu** verb *geronziu* [2] 20, 20;
- slobozî** verb *imperativ 2 sg.* [1] 19, 17;
- slobozî** verb *indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 6, 6; 10, 25; 13, 2; 19, 12; 24, 8; [4] 10, 4; 24, 16;
- slobozidu** verb *geronziu* [1] 20, 20;
- sloboziiia** verb *indicativ imperfect 3 sg.* [1] 2, 14;
- va slobodzi** verb *viitor I indicativ 3 sg.* [2] 24, 20;
- va slobozî** verb *viitor I indicativ 3 sg.* [1] 24, 20;
- vei slobodzi** verb *viitor I indicativ 2 sg.* [2] 20, 5;
- vei slobozî** verb *viitor I indicativ 2 sg.* [1] 20, 5;
- voiu slobozî** verb *viitor I indicativ 1 sg.* [3] 20, 13;
- slobozire** (1581 CORESIFV Y) : *s. f.* „Freiheit” „liberte”
- slobodzirele** *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [5] 22, 16;
- slugă** (1476 I DSR) : *s. f.* „Knecht, Magd”; „serviteur, servante”
- o slugă** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 21, 7; 25, 14; 26, 22; [4] 15, 34; 17, 38; [6] 2, 21; 9, 2; 11, 8;
- sluga** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 9, 6; 9, 8; 29, 3; [2] 9, 6; 9, 8; 29, 3; [3] 9, 6; 9, 8; 14, 6; 14, 12; 14, 13; 14, 14; 14, 17; 20, 21; 22, 8; 29, 3; [4] 13, 18; 19, 17; 19, 19; 19, 26; 5; 13, 18; 19, 19; 19, 26; [6] 9, 9; 13, 17; 13, 18; 13, 34; 13, 34; 14, 19; 18, 29; 19, 25;
- slugă** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 10, 14; 4; 15, 34; 5; 15, 34; 15, 34; [6] 15, 34;
- slugele** *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [2] 18, 22; 18, 23; 18, 24; [9, 1; 21, 5; 21, 14; 22, 6; 22, 7; 22, 14; 22, 17; 25, 40; 28, 7; 28, 23; 29, 10; [4] 21, 15; [5] 2, 13; 2, 31; 3, 39; 8, 7; 10, 2; 10, 3; 11, 1; 11, 25; 12, 19; 13, 24; 13, 31; 13, 36; 14, 30; 14, 30; 14, 31; 15, 14; 15, 15; 15, 15; 15, 18; 15, 22; 16, 6; 16, 11; 17, 20; 20, 6; 21, 15; 24, 21; [6] 2, 12;
- slugelor** *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [1] 25, 8; [2] 18, 22; 25, 9; 25, 42; 28, 7; 28, 25; [5] 2, 17; 18, 7;
- slugelor** *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [5] 18, 9;
- slugi** *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 19, 14; [3] 11, 8; 25, 5; 30, 17; [4] 11, 4; 18, 15; 19, 6; [5] 19, 6; [6] 2, 15; 2, 31; 9, 11; 18, 15; 19, 6; 19, 17;
- slugi** *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [1] 25, 5; 26, 21;
- slugii** *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [1] 9, 5; 9, 7; [2] 1, 5; 9, 7; [3] 9, 5; 9, 7; 14, 1; 20, 21; 20, 22;
- slugile** *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* 138x;
- slugile** *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [1] 21, 7; 22, 7; 25, 40; [6] 11, 24;
- slugilor** *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [1] 18, 22; 21, 2; 25, 5; 25, 10; 25, 41; 25, 42; 28, 7; 28, 24; [2] 21, 2; 21, 8; 25, 41; [3] 18, 5; 18, 22; 19, 1; 22, 7; 25, 8; 25, 19; 25, 27; 25, 41; 28, 7; 28, 25; [4] 2, 17; 4, 12; 11, 24; 13, 8; 16, 2; 18, 7; 18, 9; [6] 2, 30; 3, 38; 4, 12; 13, 28; 15, 4; 16, 2; 18, 7; 18, 9; 19, 5; 21, 22;
- slu. bă** : (XVI sec. PS. SCH.) : *s. f.* „Dienst”; „service”
- slujba** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [4] 19, 18; [1] 19, 17;
- lujbă** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 1, 28; [6] 2, 17;
- sluji** : (XVI sec. PS. SCH.) : *v. IV*: „(be)dienen”; „servir”
- am slujit** verb *indicativ perfect compus 1 pl.* [1] 12, 10; [2] 12, 10; [3] 12, 10;
- am slujit** verb *indicativ perfect compus 1 sg.* [4] 16, 19; [5] 16, 19; [6] 16, 19;
- au slujit** verb *indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 4, 9; 7, 4; 8, 8; [2] 4, 9; 7, 4; 8, 8; [3] 4, 9; 8, 8; [4] 22, 44;
- au slujit** verb *indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 7, 4; [5] 22, 44;
- era slujiiia** verb *indicativ imperfect 3 sg.* [3] 3, 1;
- era slujind** verb *indicativ imperfect 3 sg.* [1] 2, 18; 3, 1; [2] 2, 18;
- era slujindu** verb *indicativ imperfect 3 sg.* [2] 3, 1;
- să slujască** verb *conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 2, 24; [2] 2, 24; [3] 2, 28;
- să slujăsc** verb *conjunctiv prezent 1 sg.* [3] 12, 23;
- să slujim** verb *conjunctiv prezent 1 pl.* [3] 4, 9; 11, 1;
- să slujiti** verb *conjunctiv prezent 2 pl.* [1] 4, 9; [2] 4, 9; 12, 20; [3] 12, 20; 12, 23;
- slujaște** verb *imperativ 2 sg.* [1] 26, 19; [2] 26, 19; [3] 26, 19;
- slujiiia** verb *indicativ imperfect 3 sg.* [1] 2, 11; [2] 2, 11; [3] 2, 11; 2, 18; [6] 9, 12; 13, 34;
- slujiră** verb *indicativ perfect simplu 3 pl.* [4] 10, 19; [5] 10, 19; [6] 10, 19; 19, 17;
- slujit** verb *imperativ 2 pl.* [1] 7, 3; 12, 20; 12, 24; [3] 7, 3;
- slujiti** verb *imperativ 2 pl.* [2] 7, 3; 12, 24;
- vet sluji** verb *viitor I indicativ 2 pl.* [1] 17, 9;

- veți sluji** verb viitor 1 indicativ 2 pl. [1] 12, 14; [2] 12, 14; 17, 9; [3] 12, 14;
- voi sluji** verb viitor 1 indicativ 1 sg. [2] 12, 23; [4] 16, 19; [5] 15, 8; 16, 19;
- voiu sluji** verb viitor 1 indicativ 1 sg. [1] 12, 23; [4] 15, 8; [6] 16, 19;
- vom sluji** verb viitor 1 indicativ 1 pl. [1] 11, 1; 12, 10; [2] 11, 1; 12, 10; [3] 12, 10;
- vor sluji** verb viitor 1 indicativ 3 pl. [6] 22, 43;
- slujnică** : (1581 CORESI, EV.) : s. f.: „Magd”; „servante”
- slujnecilor** subst. comun fem. pl. gen./dat. acc. [5] 6, 20;
- slujnica** subst. comun fem. sg. nom./ac. acc. [4] 17, 17; [5] 17, 17; [6] 17, 17;
- slujnică** subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc. [1] 25, 41; [2] 25, 41;
- slujnicele** subst. comun fem. pl. nom. ac. acc. [4] 6, 22;
- slujnicelor** subst. comun fem. pl. gen. dat. acc. [4] 6, 20; [6] 6, 20;
- slujnicile** subst. comun fem. pl. nom./ac. acc. [5] 6, 22;
- smerin** : (XVI sec. CV²) : adj.: „arm”; „pauvre”
- smearen** adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc. [2] 18, 23;
- smerenie** : (1661 BUL.COM.IST.II) : s. f.: „Demut”; „humilité”
- smerenia** subst. comun fem. sg. nom. ac. acc. [1] 9, 16; [2] 1, 11; [3] 9, 16; [4] 16, 12;
- smereniia** subst. comun fem. sg. nom. ac. acc. [1] 1, 11; [2] 9, 16; [3] 1, 11; [5] 16, 12; [6] 16, 12;
- smeri** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. IV: „1. erniedrigen, 2. demütig werden, 3. besiegen”; „1. (s')abaisser, 2. (s')humilier, 3. vaincre, défaire”
- a smeri** verb infinitiv prezent [4] 7, 10; [5] 7, 10;
- au smerit** verb indicativ perfect compus 3 pl. [1] 12, 8; [2] 12, 8;
- au smerit** verb indicativ perfect compus 3 sg. [4] 13, 14; 13, 22; 13, 32; [5] 13, 14; 13, 22; 13, 32;
- smerêște** verb indicativ prezent 3 sg. [1] 2, 7; [2] 2, 7; [3] 2, 7;
- smereshți** verb indicativ prezent 2 sg. [4] 13, 12;
- să smereshți** verb conjunctiv prezent 2 sg. [5] 13, 12;
- smeri** verb indicativ perfect simplu 3 sg. [1] 7, 13; [2] 7, 13; [3] 7, 13;
- să va sămări** verb viitor 1 indicativ 3 sg. [6] 13, 28;
- se va semeri** verb viitor 1 indicativ 3 sg. [4] 13, 28;
- să va simeri** verb viitor 1 indicativ 3 sg. [5] 13, 28;
- vei smeri** verb viitor 1 indicativ 2 sg. [4] 22, 28; [5] 22, 28; [6] 22, 27;
- smerit** : (XVI sec. PS. SCH.) : adj.: „demütig”; „umile”
- smerit** adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc. [1] 18, 23;
- smeriți** adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom./ac. acc. [6] 22, 27;
- sminteală** : (1646 PRAV. MOLD.) : s. f.: „Fall”; „piège”
- zminteală** subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc. [3] 18, 21; 25, 31;
- sminti** : (1646 PRAV. MOLD.) : v. IV: „betrügen”; „tromper, trahir”
- ai smintit** verb indicativ perfect compus 2 sg. [1] 19, 17; [2] 19, 17;
- smochină** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Feige”; „figue”
- smochine** subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc. [1] 25, 18; 30, 12; [4] 16, 1;
- zmochine** subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc. [3] 25, 18; [6] 16, 1;
- smuci** : (null) : v. IV: „ausreißen”; „arracher”
- zmăci** verb indicativ perfect simplu 3 sg. [6] 23, 21;
- smulge** : (XVI sec. CV²) : v. III: „ausreißen”; „arracher”
- au zmult** verb indicativ perfect compus 3 sg. [4] 23, 8;
- au zmultu** verb indicativ perfect compus 3 sg. [5] 23, 8;
- zmulge** verb imperativ 2 sg. [1] 31, 4; [2] 31, 4;
- zmulgînd** verb gerunziu [4] 24, 9; [5] 24, 9;
- zmulse** verb indicativ perfect simplu 3 sg. [2] 17, 51;
- soare** : (1535 DRH) : s. m.: „Sonne”; „soleil”
- soare** subst. comun masc. sg. gen. dat. neacc. [6] 12, 11; 12, 12;
- soarele** subst. comun masc. sg. nom./ac. acc. [1] 11, 9; [2] 11, 9; [3] 11, 9; [4] 2, 24; 3, 35; 23, 4; [5] 2, 24; 3, 36; 23, 4; [6] 3, 35; 23, 4;
- soarelui** subst. comun masc. sg. gen./dat. acc. [4] 12, 11; 12, 12; [5] 12, 11; 12, 12; [6] 2, 24;
- soartă** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. f.: „Los, Teil, Schicksal”; „sort, part, destin”
- soarta** subst. comun fem. sg. nom./ac. acc. [3] 10, 20; 10, 21; 14, 42;
- sortul** subst. comun masc. sg. nom./ac. acc. [3] 14, 41;
- sortii** subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc. [1] 14, 42; [2] 14, 42; [3] 14, 42; 14, 42;
- sortu** subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc. [1] 14, 42; [2] 14, 42;
- sortul** subst. comun masc. sg. nom./ac. acc. [1] 14, 42; [2] 10, 21; 14, 42;
- socoteală** : (1642 ÎNV.) : „1. Rechnung, 2. Bedenken”; „1. calcul, compt 2. réflexion”
- socoteală** subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc. [3] 25, 31;
- socoteli** subst. comun fem. sg. gen. dat. acc. [4] 24, 9; [5] 24, 9;
- socoti** : (1481 DERS) : v. IV: „1. (be)achten, 2. betreuen, 3. veranschlagen, (be)rechnen, 4. bedenken, erwägen, 5. meinen”; „1. observer, 2. soigner, 3. calculer, compter, 4. juger, réfléchir, 5. estimer, opiner”
- ai socotit** verb indicativ perfect compus 2 sg. [4] 14, 13; [5] 14, 13;
- am socotit** verb indicativ perfect compus 1 sg. [3] 25, 35;
- au socotit** verb indicativ perfect compus 3 sg. [1] 2, 21; 13, 15; 18, 25; [2] 2, 21; 18, 25; [4] 19, 42;
- s-au socotit** verb indicativ perfect compus 3 sg. [2] 13, 15; [5] 19, 42;
- să socotea** verb indicativ imperfect 3 sg. [5] 4, 2;

- să socotească** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 19, 19; 24, 4; [5] 19, 19; 24, 4; [6] 19, 19
- să socoti** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 20, 25; 20, 27; [2] 20, 25; 20, 27;
- să socotia** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [4] 4, 2; [5] 21, 16;
- să socotiră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [4] 2, 30; [5] 2, 30;
- să va socoti** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 20, 18; [2] 20, 18;
- se socotia** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [6] 4, 2;
- se socotiră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 14, 17;
- socotește** *verb imperativ 2 sg.* [1] 17, 18; [2] 17, 18; [3] 24, 12; 25, 17; [4] 24, 2; [5] 24, 2; [6] 24, 13;
- socoti** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 1, 13; 11, 8; 15, 4; [2] 1, 13; 11, 8; 15, 4; [4] 12, 19; 18, 1; [5] 12, 19; 18, 1;
- socotia** *verb indicativ imperfect 3 pl.* [1] 2, 17; [6] 20, 15;
- socotia** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 18, 17; [4] 20, 15; 21, 16; [5] 20, 15; [6] 23, 23;
- socotind** *verb gerunziu* [1] 4, 13; 20, 6; [2] 20, 6; [4] 14, 14;
- socotindu** *verb gerunziu* [2] 4, 13; [5] 14, 14;
- socotiră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 14, 17; [2] 14, 17;
- socotiți** *verb imperativ 2 pl.* [1] 14, 17; [2] 14, 17;
- socotiti-vă** *verb imperativ 2 pl.* [3] 14, 17;
- te socotește** *verb imperativ 2 sg.* [6] 19, 7;
- va socoti** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 20, 6; [2] 20, 6;
- vei socoti** *verb viitor I indicativ 2 sg.* [1] 20, 18; 20, 19; [2] 20, 18; 20, 19;
- socru** : (1561 CORESI) : s. m.: „Schwiegervater”: „beau-père”
socru *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [3] 4, 19; 4, 21;
- socru** *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [1] 4, 19; 4, 21; [2] 4, 19; 4, 21;
- sol** : (1581 2 PO) : s. m.: „Herold”: „héraut”
sol *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [6] 3, 12; 3, 14;
- soli** *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [1] 6, 20; [2] 6, 20; [3] 6, 20; 16, 19; [4] 3, 14; 3, 26; 5, 11; [5] 2, 5; 3, 12; 3, 14; 3, 26; 5, 11; [6] 2, 5; 5, 11; 10, 2; 10, 3;
- solii** *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [6] 10, 6;
- somn** : (XVI sec. CV²) : s. n.: „Schlaf”: „sommeil”
somn *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [3] 26, 12; [4] 4, 6;
- somnu** *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [5] 4, 6;
- sori** : (1683-1686 Ms. 45) : v. IV: „besonnen”: „mettre en soleil”
au sorit *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [5] 21, 9;
- să sorim** *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [5] 21, 6;
- sorit** : (1683-1686 Ms. 45) : adj.: „besont”: „mis en soleil”
celor soriti *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [5] 21, 13; 21, 14;
- soră** : (1487 DERS) : s. f.: „Schwester”: „sœur”
o sor *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [6] 13, 1;
- sor** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [4] 13, 1; [5] 13, 1;
- sora** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [4] 13, 4; 13, 5; 13, 6; 13, 11; 13, 20; 13, 22; 13, 32; 17, 25; [5] 13, 4; 13, 22; 13, 32; 17, 25; [6] 13, 4; 17, 25;
- soru** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [4] 13, 2; [5] 13, 2; 13, 5; 13, 6; [6] 13, 5; 13, 6; 13, 22; 13, 32;
- soru** *subst. comun fem. sg. voc. neacc.* [5] 13, 11; 13, 20; [6] 13, 11; 13, 20;
- surori** *subst. comun fem. sg. gen./dat. neacc.* [6] 13, 2;
- sosi** : (1431 DERS) : v. IV: „ankommen”: „arriver”
au sosit *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 24, 8; [5] 24, 8;
- să sosească** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 3, 28;
- sosi** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 13, 10; 30, 21; [2] 13, 10; 30, 21; [3] 19, 23; [4] 10, 17; [5] 10, 17;
- sosind** *verb gerunziu* [1] 9, 6; [3] 9, 6; [4] 6, 16; [5] 6, 16;
- sosindu** *verb gerunziu* [2] 9, 6;
- sosiră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [6] 13, 35;
- sotnic** : (1683-1686 Ms. 45) : s. m.: „Zenturio”: „chef de cent”
sotnici *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [2] 22, 7;
- soție** : (XVI sec. CV²) : s. f.: „Sozius”: „associé, complice”
soția *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [6] 15, 37;
- soție** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 20, 30;
- spaimă** : (XVI sec. CV²) : s. f.: „Furcht”: „terreur”
spaimă *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 11, 7; 14, 15;
- spată** : (1642 ÎNV.) : s. f.: „Schulterblatt”: „omoplate, épaule”
spata *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 9, 24; [3] 9, 24;
- spate** : (1650 ANON. CAR.) : s. n.: „Rücken”: „dos”
spate *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [3] 4, 17; 17, 6;
- spatele** *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [6] 22, 41;
- spăimînta** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. I: „erschrecken”: „effrayer, épouvanter”
au spăimîntat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 22, 5;
- să spăimîntară** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 4, 7; 12, 18; 14, 15; 17, 11; 17, 24; [2] 4, 7;
- să spăimîntară** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 7, 7;
- să spăimîntă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 28, 5;
- spăimîntă** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [4] 22, 15; [5] 22, 15;
- spăimîntare** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Graus”: „terreur”
spăimîntare *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 14, 15;
- spăimîntarea** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 11, 7;
- spăla** : (XVI sec. CV²) : v. I: „waschen”: „laver”
au spălat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 19, 24; [5] 19, 24;
- spală** *verb indicativ prezent 3 sg.* [3] 25, 41;
- spală** *verb imperativ 2 sg.* [4] 11, 8; [5] 11, 8; [6] 11, 8;
- spălase** *verb indicativ mcpf. 3 sg.* [6] 19, 23;

- să spēle** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 25, 41; [2] 25, 41;
- speria** : (1551/3 ES) : v. I: „erschrecken”: „s'effrayer”
- să spēre** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 18, 12; 21, 12;
- să spērie** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [2] 18, 12;
- să spēriia** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [2] 21, 12;
- se spēre** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 21, 12; 31, 4;
- se spērēră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 13, 7;
- voi spēriia** *verb viitor I indicativ I sg.* [5] 17, 2;
- voiu spērea** *verb viitor I indicativ I sg.* [4] 17, 2;
- spinare** : (XVI sec. PS. H.) : s. n.: „Rücken”: „dos”
- spinarea** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 4, 17; 5, 4; [2] 5, 4; [3] 5, 3; [5] 22, 41;
- spinteca** : (1620 MOXA) : v. I: „aufschlitzen”: „éventrer”
- spintecă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 13, 31; [5] 13, 31;
- să spintecară** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [5] 22, 8;
- spînzura** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. I: „(auf-, herab-)hängen”: „(sus-, dé)pendre”
- au spînzurat** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 17, 23; 18, 9;
- fusêse spînzurat** *verb indicativ mept. 3 pl.* [6] 21, 12;
- s-au spîndzurat** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [5] 17, 23; 18, 9;
- se spînzură** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 17, 23; 18, 9;
- spîndzurat** *verb participiu sg. masc.* [4] 18, 10; [5] 18, 10;
- spîndzură** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [5] 4, 12;
- spînzurară** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [4] 4, 12; [6] 4, 12;
- spînzurată** *verb participiu sg. fem.* [4] 20, 8; [5] 20, 8;
- spînzurînd** *verb gerunziu* [6] 18, 10;
- spovedi** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. IV: „beckennen”: „(se) confesser”
- ispovedi-mă-voi** *verb viitor I indicativ I sg.* [5] 22, 49;
- ispovedui-mă-voiu** *verb viitor I indicativ I sg.* [4] 22, 50;
- spre** : (1519 DERS) : prep.: „für, zu, nach, auf”: „pour, vers, sur”
- spre** *prep.* 100x;
- sprijineală** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. f.: „Gunst”: „protection”
- sprejineala** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [6] 22, 3; 22, 36;
- sprijini** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „1. abfassen, 2. beistehen”: „1. soutenir, 2. aider”
- să sprijiniia** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [2] 21, 13;
- să sprijiniia** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 21, 13;
- sprijinator** : (XVI sec. PS. H.) : s. m.: „Behilfflich, Gönner”: „protecteur”
- sprăjeneratoriul** *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [5] 22, 3;
- sprejinator** *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [6] 22, 30;
- sprejinatoriul** *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [4] 22, 3;
- sprenjinatoriul** *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [6] 22, 3;
- sprijănitoriu** *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [4] 22, 31;
- sprinten** : (1477 DERS) : adju. „flink”: „agile”
- sprinten** *adj. calificativ gram. pozitiv masc. sg. nom. ac. neutec.* [4] 22, 30; [5] 22, 30;
- spulbera** : (1665-1672 Ms. 4389) : v. IV: „verwehen”: „éparpiller”
- spulbera** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [4] 16, 13; [5] 16, 13;
- spulberînd** *verb gerunziu* [6] 16, 13;
- spune** : (1521 NEACȘU) : v. III: „sagen”: „dire”
- a spune** *verb infinitiv prezent* [5] 12, 18;
- ai spus** *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [1] 24, 19; [2] 24, 19; [3] 24, 19; [4] 19, 6; [5] 19, 6;
- am spus** *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [3] 3, 13;
- au spus** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [2] 10, 16; [3] 22, 17;
- au spus** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 10, 16; 14, 1; 25, 14; 25, 19; [2] 14, 1; 25, 14; 25, 19; [4] 4, 10; [5] 4, 10; [6] 4, 10;
- spune** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 14, 33;
- să spui** *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [6] 13, 20; 15, 35;
- să spuie** *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [3] 27, 11; [6] 12, 18;
- să spuie** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 3, 15; 27, 11; [2] 3, 15; 9, 6; 27, 11; [3] 3, 15; 9, 6; 20, 2; 20, 2; [5] 15, 28; [6] 3, 19; 11, 18; 15, 28;
- să spuuiu** *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [3] 12, 7; 12, 7; 15, 16; [6] 18, 19;
- să spuneti** *verb conjunctiv prezent 2 pl.* [3] 11, 9; 22, 8; [6] 1, 20;
- să spusă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 14, 33;
- să spusără** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 17, 31;
- să spuse** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 23, 13;
- să spuse** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 15, 12; 18, 20; 19, 19; 19, 21; 24, 2; 27, 4; [2] 14, 33; 15, 12; 18, 20; 19, 19; 19, 21; 23, 1; 23, 7; 23, 13; 27, 4; [4] 3, 23; 6, 12; 15, 31; [5] 6, 12; 10, 17; 15, 31; 19, 1;
- să spuseră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [2] 17, 11; [4] 21, 11; [5] 21, 11;
- să spuseră** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 23, 25;
- spui** *verb indicativ prezent 2 sg.* [6] 13, 4;
- să spuie** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 9, 6; [4] 12, 18; 15, 28;
- spuind** *verb gerunziu* [1] 22, 22; [2] 22, 22;
- spuindu** *verb gerunziu* [1] 30, 16; [2] 10, 16; [6] 17, 6;
- spun** *verb indicativ prezent 3 pl.* [4] 17, 17; 15, 17, 17;
- spune** *verb imperativ 2 sg.* [1] 9, 18; 10, 15; 14, 43; 23, 11; 28, 13; 13, 9; 18; 10, 15; 14, 43; 15, 16; 23, 12; 28, 13; [4] 18, 21; 15, 12, 1; 18, 21; [6] 1, 4; 18, 21;

- spune** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 4, 10;
va spune *verb viitor I indicativ 3 sg.* [2] 9, 8;
spune *verb imperativ 2 sg.* [4] 1, 4; 12, 1; [5] 1, 4;
spunea *verb indicativ imperfect 3 sg.* [4] 1, 5; 1, 6; 18, 11; [5] 1, 5; 1, 6; 18, 11; 1, 5;
spuneti *verb imperativ 2 pl.* [3] 12, 3; 25, 5; [6] 17, 16;
spuneti *verb indicativ prezent 2 pl.* [3] 22, 8;
spusără *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 11, 9;
spuse *verb indicativ perfect simplu 3 65x*;
spuseră *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 11, 4; 18, 24; 18, 26; 25, 12; [2] 11, 9; 18, 24; 18, 26; 23, 25; 25, 12; [3] 11, 4; 11, 5; 11, 9; 14, 33; 15, 12; 18, 20; 18, 24; 18, 26; 19, 19; 19, 22; 23, 1; 23, 13; 24, 2; 25, 9; 25, 12; 27, 4; [4] 2, 4; 10, 5; 17, 21; [5] 2, 4; 10, 5; 17, 21; [6] 3, 23; 6, 12; 11, 3; 11, 10; 21, 11; 17, 21;
spusése *verb indicativ mpt. 3 sg.* [6] 1, 13;
spusu-mi-au *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 10, 16;
va spune *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 9, 8; 20, 10; 22, 22; [2] 20, 10; 22, 22; [3] 9, 8; 22, 22; [4] 7, 11; [5] 7, 12; [6] 7, 12;
vei spune *verb viitor I indicativ 2 sg.* [4] 15, 35; [5] 15, 35; [6] 18, 20;
voi spune *verb viitor I indicativ 1 sg.* [2] 12, 7; 15, 16; 20, 9;
voiu spune *verb viitor I indicativ 1 sg.* [1] 12, 7; 15, 16; 20, 9; [3] 20, 3; 20, 13;
vom spune *verb viitor I indicativ 1 pl.* [1] 14, 9; [2] 14, 9; [3] 14, 12;
vor spune *verb viitor I indicativ 3 pl.* [1] 25, 8; [2] 25, 8; [3] 25, 8;
- spurea** : (cca 1569-1575 GCR I) : v. I: „entweichen”: „profaner”
ai spurcat *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [6] 12, 9;
- spurcat** : (1581 CORESI EV.) : adj.: „gemein”: „trivial, immonde”
spurcată *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 21, 5; [2] 21, 5;
- sta** : (XVI sec. CV⁵) : v. I: „sich befinden, sitzen, stehen”: „se trouver, rester, demeurer”
am stăzut *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [2] 1, 26; [3] 1, 16;
au stăzut *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 30, 9; [2] 30, 9; 30, 10; [4] 5, 6; 15, 17; [5] 5, 6; 15, 17;
au stăzut *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 1, 26; [4] 20, 11; [5] 20, 11;
să stai *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [1] 20, 38; [2] 20, 38;
să stăm *verb conjunctiv prezent 1 pl.* [1] 14, 9; [2] 14, 9;
să stea *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 16, 22; [2] 16, 22; [4] 21, 5; [5] 21, 5; [6] 7, 2; 15, 25;
sta *verb infinitiv prezent* [3] 6, 20; 13, 6; [6] 10, 15;
sta *verb indicativ imperfect 3 pl.* [1] 4, 16; 4, 20; 17, 26; [2] 4, 16; 4, 20; 17, 26; [3] 4, 16; 17, 3; 17, 26; 22, 6; 22, 7; 22, 17; [4] 13, 31; [5] 13, 31; 18, 13; [6] 13, 31;
sta *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 19, 20; [2] 19, 20; [3] 14, 5; 17, 3; 20, 25; 22, 9; 28, 20; [4] 17, 17; 20, 12; 20, 12; [5] 17, 17; 20, 12; [6] 17, 17; 24, 15;
stai *verb indicativ prezent 2 sg.* [6] 18, 13;
stam *verb indicativ imperfect 1 sg.* [3] 1, 26;
- stați** *verb imperativ 2 pl.* [1] 12, 16; [2] 10, 19; 12, 16; [3] 10, 19; 12, 7; 12, 16; 14, 40;
stați *verb indicativ prezent 2 pl.* [1] 10, 19;
stau *verb indicativ prezent 3 pl.* [1] 17, 3; 22, 17; [2] 17, 3; 22, 17; [3] 25, 27; [6] 18, 22; 20, 12;
stă *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 17, 3; [2] 17, 3; [3] 21, 9; 26, 8; [5] 20, 12;
stăi *verb imperativ 2 sg.* [1] 9, 27; [2] 9, 27; [3] 9, 27; [4] 1, 9; 20, 4; [5] 1, 9; 20, 4; [6] 18, 30;
stăm *verb conjunctiv prezent 2 pl.* [6] 21, 5;
stătu *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 1, 9; 17, 8; 17, 51; 26, 13; [2] 1, 9; 17, 8; 17, 51; 26, 13; [3] 1, 9; 3, 10; 6, 14; 16, 21; 26, 13; [4] 2, 28; 15, 2; 18, 4; 20, 15; [5] 2, 28; 15, 2; 18, 4; 20, 15; [6] 10, 1; 15, 2; 18, 4; 18, 30; 20, 11;
stătui *verb indicativ perfect simplu 1 sg.* [5] 1, 10;
stătuiu *verb indicativ perfect simplu 1 sg.* [4] 1, 10;
stătură *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 17, 1; 28, 4; 28, 4; 30, 9; [5] 2, 25; [6] 2, 25; 2, 28; 5, 18; 5, 22; 10, 8; 15, 17; 20, 15; 23, 12;
stînd *verb gerunziu* [3] 17, 8; [4] 24, 16; [5] 24, 17;
stîndu *verb gerunziu* [1] 28, 20; [2] 28, 20;
va sta *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 13, 14; 24, 21; [2] 13, 14; 24, 21; [3] 13, 14;
va stea *verb viitor I indicativ 3 sg.* [3] 24, 21;
vei sta *verb viitor I indicativ 2 sg.* [4] 18, 13;
voi sta *prep.* [2] 19, 3;
voiu sta *verb viitor I indicativ 1 sg.* [1] 19, 3; [3] 19, 3;
vom sta *verb viitor I indicativ 1 pl.* [3] 14, 40;
- stafidă** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. f.: „Rosine”: „raisin sec”
stafide *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [1] 25, 18; 30, 12; [2] 25, 18; 30, 12; [3] 30, 12; [4] 16, 1; [5] 16, 1; [6] 16, 1;
- stăpîn** : (1551-1553 ES) : s. m.: „Herr, Gebieter”: „seigneur”
stăpănu *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [6] 2, 7;
stăpîne *subst. comun masc. sg. voc. acc.* [3] 26, 17;
stăpînu *subst. comun masc. sg. gen./dat. neacc.* [3] 20, 38; 29, 4; 30, 13; [6] 9, 10; 9, 10; 11, 13; 16, 3; 19, 29;
stăpînul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [1] 20, 38; 25, 14; 26, 16; 30, 13; [2] 20, 38; 25, 14; 26, 16; 30, 13; [3] 25, 10; 25, 14; 25, 31; 26, 15; 26, 15; 26, 16; 26, 18; 26, 19; [4] 10, 3; [5] 10, 3; [6] 2, 5; 3, 21; 10, 3; 11, 11; 13, 32; 13, 33; 14, 15; 14, 15; 14, 17; 14, 18; 14, 19; 14, 20; 14, 22; 15, 21; 15, 21; 16, 9; 19, 18; 19, 18; 19, 26; 19, 26; 24, 3; 24, 20; 24, 21;
stăpînul *subst. comun masc. sg. voc. acc.* [3] 24, 9; 25, 24; 25, 25; 25, 25; 25, 26; 25, 31; [6] 1, 10; 9, 11; 14, 12; 14, 19; 14, 22; 19, 34; 19, 36;
stăpînule *subst. comun masc. sg. voc. acc.* [3] 25, 30;
stăpînului *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [1] 25, 10; 30, 15; [2] 25, 10; 30, 15; [3] 16, 16; 17, 32; 24, 7; 24, 11; 25, 17; 25, 27; 25, 27; 25, 28; 25, 29; 25, 31; 29, 8; 30, 15; [6] 4, 8; 9, 9; 11, 11; 12, 8; 12, 8; 14, 17; 18, 28; 18, 31; 18, 32; 19, 19; 19, 27; 20, 6; 24, 3;
- stăpîni** : (1582 DIR) : v. IV: „(be)herrschen”: „dominer, maîtriser”
stăpîniia *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 12, 9;
stăpîniia *verb indicativ imperfect 3 pl.* [3] 14, 48;

- steag** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. n.: „Fahne”: „drapeau, enseigne”
- steagul** *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [3] 10, 20; 10, 21;
- steagului** *subst. comun neutru sg. gen./dat. acc.* [3] 15, 17;
- steagurile** *subst. comun neutru pl. nom./ac. acc.* [3] 10, 19;
- stejar** : (1445 DERS) : s. m.: „Eiche”: „chêne”
- stăjar** *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [6] 18, 9; 18, 10;
- stăjariu** *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [6] 18, 14;
- stăjariul** *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [1] 10, 3; [3] 10, 3;
- stejar** *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [4] 18, 9; 18, 10; [5] 18, 9; 18, 10;
- stejariul** *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [2] 10, 3;
- stejariului** *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [5] 18, 9; 18, 14;
- stejarului** *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [4] 18, 9; 18, 14;
- strejariul** *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [4] 18, 24; 18, 24; 18, 26; 18, 26; 18, 26;
- strejariului** *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [1] 17, 22;
- unui stăjar** *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [6] 18, 9;
- stemă** : (1581 CORESI EV.) : s. f.: „Korona”: „couronne”
- stema** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [4] 1, 10;
- stepenă** : (1682 DOSOFTEI VS) : s. f.: „Schwel”: „seuil”
- stepăna** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [2] 5, 5;
- stepena** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 5, 5;
- sterp** : (1548 DERS) : adj.: „unfruchtbar”: „stérile, infécond”
- stearpa** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 2, 5; [2] 2, 5;
- stearpă** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 2, 5;
- stinge** : (1551/3 ES) : v. III: „auslöschen, vernichten”: „éteindre, anéantir”
- a stinge** *verb infinitiv prezent* [3] 3, 3;
- să stingă** *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [6] 14, 7;
- să stingi** *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [6] 21, 17;
- se stingea** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 3, 3;
- vei stinge** *verb viitor I indicativ 2 sg.* [4] 21, 17; [5] 21, 17;
- voi stinge** *verb viitor I indicativ 1 sg.* [5] 22, 38;
- voiu stinge** *verb viitor I indicativ 1 sg.* [4] 22, 38;
- vor stinge** *verb viitor I indicativ 3 pl.* [4] 14, 7; [5] 14, 7;
- stinghie** : (1683-1686 Ms. 45) : s. f.: „Knochengelenk”: „articulation”
- stinghele** *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [2] 17, 6;
- stîlp** : (1480 DERS) : s. m.: „Säule, Pfeiler, Pfosten”: „pilier”
- stîlp** *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [4] 18, 18; [6] 18, 18;
- stîlpîi** *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [5] 8, 8; [4] 8, 8; [6] 8, 8;
- stîlpu** *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [5] 18, 18;
- stîlpul** *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [4] 18, 18; [5] 18, 18; 18, 18;
- stîlpului** *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [6] 18, 18;
- un stîlp** *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [6] 23, 21; 23, 21;
- stîlpi** : (1683-1686 Ms. 45) : v. IV: „(sich) stellten”: „se présenter”
- au stîlpit** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 18, 17; [5] 18, 17; 18, 18;
- să stîlpi** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [2] 17, 16; [4] 18, 30; 23, 12; [5] 18, 31; 23, 12;
- stîlpêste** *verb indicativ prezent 3 sg.* [4] 1, 19; [5] 1, 19;
- stîng** : (1551-1553 ES) : adj.: „link”: „gauche”
- stînga** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 6, 12; [2] 6, 12; [3] 6, 12; [4] 2, 19; 2, 21; 14, 19; 16, 6; [5] 2, 19; 2, 21; 14, 19; 16, 6; [6] 2, 19; 2, 21; 14, 19; 16, 6;
- stîună** : (1451 DERS) : s. f.: „Schäferlei”: „bergerie”
- stîna** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [4] 7, 8; [5] 7, 8;
- stîni** *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 13, 6; [2] 13, 6;
- strajă** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. f.: „Wache”: „garde”
- straja** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 11, 11; [2] 11, 11; [3] 11, 11;
- strajă** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [4] 8, 6; [6] 23, 23;
- straje** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [5] 8, 6;
- străjile** *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [1] 14, 16; [2] 14, 16; [6] 17, 9;
- strajnic** : (1683-1686 Ms. 45) : s. m.: „Diener auf der Warte”: „cadet qui étau en sentinelle”
- strajnecul** *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [4] 23, 3;
- strajnicul** *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [4] 13, 34; 13, 34; [5] 13, 34; 13, 34; 23, 3;
- strat** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. n.: „Bettwerk”: „matelas de lit”
- straturi** *subst. comun neutru pl. nom./ac. neacc.* [4] 17, 28; [5] 17, 28;
- străin** : (XVI sec. CV2) : adj./s.: „fremd, Fremder”: „étranger”
- a străini** *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [1] 6, 16; 14, 11;
- a striini** *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [2] 13, 17; 14, 1; 14, 11; 17, 52; 18, 25;
- a striinului** *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [2] 17, 11;
- ale străini** *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [1] 18, 25;
- cei străini** *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [1] 4, 1; 4, 1; 4, 2; 6, 2; 6, 10; 6, 17; 6, 20; 7, 3; 7, 7; 7, 10; 7, 10; 7, 11; 7, 13; 7, 13; 7, 14; 13, 3; 13, 4; 13, 5; 13, 11; 13, 12; 13, 16; 13, 19; 14, 11; 14, 21; 14, 22; 14, 46; 14, 47; 17, 1; 17, 19; 17, 51; 18, 27; 23, 1; 23, 2; 23, 4; 28, 4; 28, 15; 29, 1; [3] 7, 3; 7, 7; 7, 10; 7, 10; 7, 11; 7, 13; 7, 13; 7, 14; [6] 22, 44; 22, 45;
- cei striini** *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* 116x;
- cel strein** *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [1] 10, 5; 13, 3; 13, 4; 17, 16; 17, 26; 17, 45; 17, 48; 17, 49; 17, 50; 17, 50; 18, 6; [4] 15, 19;
- cel striin** *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. acc.* [2] 13, 4; [4] 21, 17;
- cel striin** *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [1] 17, 10; 17, 32; 17, 33; 17, 40; 17, 41; 17, 42; 17, 43;

- 17, 43; 17, 44; 19, 5; [2] 10, 5; 13, 3; 17, 16; 17, 26; 17, 33; 17, 40; 17, 43; 17, 44; 17, 45; 17, 49; 17, 50; 17, 50; 17, 57; 18, 6; 19, 5; [5] 21, 17;
- cel striinu** *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [2] 17, 10; 17, 32; 17, 36; 17, 41; 17, 42; 17, 43; 17, 48;
- celor streini** *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* 53x;
- celor striini** *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* 74x;
- celui strein** *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [1] 17, 48; 17, 54; 17, 55; 17, 57; 17, 57; 21, 9;
- celui striin** *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [1] 17, 37; 22, 10; [2] 17, 54; 17, 55; 21, 9; 22, 10;
- celui striinu** *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [2] 17, 37; 17, 48; 17, 57;
- strein** *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 17, 8; [6] 15, 19;
- streini** *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [1] 23, 27; [4] 23, 13;
- streinii** *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [1] 4, 10; 23, 2; 28, 1;
- streinului** *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [1] 17, 11; [4] 12, 4;
- striini** *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom. ac. neacc.* [2] 4, 9; [5] 22, 45; 22, 46; 23, 13;
- striini** *subst. comun masc. pl. gen. dat. neacc.* [2] 7, 7;
- striinii** *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [1] 4, 9; 9, 13; [2] 9, 13; 23, 27; 28, 1; [3] 9, 13;
- striinu** *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [2] 17, 8; [5] 15, 19;
- striinul** *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [1] 17, 26; [2] 17, 26;
- striinului** *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [5] 12, 4;
- străjer** : (1620 MOXA) : s. m.: „Hüter”: „gardien”
- străjari** *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [3] 17, 22;
- străjariul** *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [5] 18, 24; 18, 25; 18, 26; 18, 26; 18, 27; [6] 18, 26; 18, 26;
- străjariului** *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [2] 17, 22;
- un străjar** *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [6] 18, 24;
- străjui** : (1551 3 ES) : v. IV: „Wache halten”: „garder, surveiller”
- străjuind** *verb gerunziu* [6] 15, 18;
- strejui** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 15, 5;
- străluci** : (XVI sec. CV²) : v. IV: „erstrahlen”: „rayonner”
- au strălucit** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [3] 14, 29;
- se străluciră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 14, 27;
- strălucire** : (1660 ST. LEX.) : s. f.: „Glanz”: „éclat”
- strălucire** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [6] 23, 4;
- strălucirea** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [6] 22, 13;
- strănepot** : (1644 IORGA S. D. V) : s. m.: „Urenkel”: „arrière petit-neveu”
- strănăpoti** *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [5] 21, 22;
- strănăpotii** *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [5] 21, 11;
- strenepoti** *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [4] 21, 22;
- strica** : (1551 3 ES) : v. I: „zerschlagen, zerbrechen”: „briser, casser”
- a strica** *verb indicativ prezent* [4] 1, 14; [5] 1, 14;
- au stricat** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 11, 1; [5] 11, 1;
- să strice** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 2, 25; 23, 10; 26, 15; [2] 2, 25; 23, 10; 26, 15; [3] 23, 10; [5] 14, 11; 24, 17; [6] 15, 31; 24, 15;
- să strici** *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [1] 26, 9; [6] 15, 34;
- se strice** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [6] 17, 14;
- strica** *verb indicativ imperfect 3 pl.* [1] 14, 15; [2] 14, 15; [3] 13, 17; [5] 24, 17;
- strica** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [4] 24, 16; [6] 24, 15;
- stricară** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 15, 9; 17, 53;
- stricat** *verb participiu sg. masc.* [4] 3, 29; [5] 3, 29; [6] 3, 29;
- strică** *verb indicativ prezent 3 pl.* [1] 6, 5; [2] 6, 5; [3] 6, 5;
- strice** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 24, 16;
- strici** *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [2] 26, 9;
- stricănd** *verb gerunziu* [2] 13, 17;
- voi strica** *verb viitor I indicativ 1 sg.* [5] 20, 20;
- voiu strica** *verb viitor I indicativ 1 sg.* [4] 20, 20;
- stricăciune** : (1652 GCR I) : s. f.: „Schaden”: „dégât”
- stricăciune** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [6] 14, 11;
- striga** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. I: „rufen, schreien”: „crier, appeler”
- a striga** *verb infinitiv prezent* [3] 3, 6; [5] 19, 28;
- ai strigat** *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [3] 3, 5; 3, 6; 3, 8;
- am strigat** *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [3] 3, 5; 3, 6;
- au strigat** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 5, 10; 12, 8; 12, 10; [2] 5, 10; 12, 8; 12, 10;
- au strigat** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 3, 9;
- să strig** *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [1] 7, 8; [2] 7, 8; [3] 7, 8;
- să strige** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 7, 8; [3] 7, 8; [4] 14, 11; 20, 5; [5] 20, 5;
- să strigi** *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [2] 7, 8;
- strig** *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [6] 19, 27;
- striga** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 3, 8;
- striga** *verb infinitiv prezent* [4] 19, 28;
- striga-vor** *verb viitor I indicativ 3 pl.* [4] 22, 42; [6] 22, 41; 22, 41;
- strigară** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 11, 7; [2] 11, 7; [3] 5, 9; 12, 8; 12, 10;
- strigă** *verb imperativ 2 sg.* [4] 20, 4;
- strigă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* 54x;
- strigi** *verb indicativ prezent 2 sg.* [2] 26, 14; [3] 26, 14;
- strigînd** *verb gerunziu* [3] 13, 4; [4] 13, 19; [5] 13, 19; [6] 13, 19; 18, 25;
- striga-vor** *verb viitor I indicativ 3 pl.* [5] 22, 42;
- strigă** *verb imperativ 2 sg.* [5] 20, 4;
- va striga** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [3] 3, 9;
- veți striga** *verb viitor I indicativ 2 pl.* [1] 8, 18; [2] 8, 18; [3] 8, 18;
- voi striga** *verb viitor I indicativ 1 sg.* [5] 22, 7;
- voiu striga** *verb viitor I indicativ 1 sg.* [4] 22, 7; [6] 22, 7;
- vor striga** *verb viitor I indicativ 3 pl.* [6] 17, 9;
- strigare** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Hochruf”: „clameur”

- strigare** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [4] 6, 15; [5] 6, 15;
- strigarea** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 4, 6; 5, 12; 9, 16; [2] 4, 6; 5, 12; 9, 16; [3] 5, 11; 5, 12; 9, 16; [4] 22, 7; [5] 22, 7;
- strigări** *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [6] 6, 15;
- strigării** *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [1] 4, 6; 4, 14; 4, 14; [2] 4, 6; 4, 14; 4, 14;
- strîmb** : (1428 BGL) : *adj.*: „krumm”: „déformé”
- cel strîmb** *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [5] 22, 3; [6] 22, 26;
- strîmb** *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [4] 22, 3;
- strîmbătate** : (1480 BGL) : *s. f.*: „Unrecht, Unbill”: „tort, injustice”
- a strîmbătății** *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [5] 7, 10;
- a strîmbătăților** *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [5] 22, 49;
- strîmbătate** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 12, 4; 20, 8; 25, 21; 26, 18; 28, 10; [2] 12, 4; 20, 8; 25, 21; 26, 18; 28, 10; [3] 12, 4; 14, 40; 14, 40; [4] 14, 32; 18, 13; 19, 19; 24, 17; [5] 14, 32; 18, 13; 19, 19; 24, 18; [6] 19, 18;
- strîmbătatea** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 3, 14; 14, 40; 20, 1; 25, 24; [2] 3, 14; 14, 40; 20, 1; 25, 24; [4] 3, 8; 7, 14; 21, 1; [5] 3, 8; 7, 14; 21, 1;
- strîmbătății** *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [4] 3, 34; 7, 10; [5] 3, 34;
- strîmbătățile** *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [1] 3, 13; [2] 3, 13;
- strîmbătăților** *subst. comun fem. pl. gen./dat. acc.* [4] 22, 49;
- strîmt** : (1428 DRH) : *adj.*: „eng”: „serré”
- cèle strimte** *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [1] 23, 19; [3] 24, 23;
- cea strîmtă** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 24, 23;
- cèle strîmpte** *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [2] 23, 19;
- strîmt** *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [6] 24, 14;
- strîmptă** *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. neacc.* [2] 24, 23;
- strîmptu foarte** *adj. calificativ gradul superlativ masc. sg. nom./ac. neacc.* [5] 24, 14;
- strîmt** *adv.* [1] 13, 6;
- strîmtu** *adv.* [4] 24, 14;
- strîmtoare** : (1665-1672 Ms. 4389) : *s. f.*: „Klamm”: „pas”
- strîmtură** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 23, 14;
- strîmturi** *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [3] 23, 19;
- strîmturile** *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [3] 24, 1;
- strîmpturile** *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [2] 24, 1;
- strîmtori** *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [1] 23, 14; [2] 23, 14;
- strîmturile** *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [1] 24, 1;
- strînge** : (XVI sec. PS. SCH.) : *v. III*: „1. zusammenführen, sammeln, 2. zusammenziehen, drücken”: „1. réunir, 2. presser”
- s-au strînsu** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 7, 7; [2] 7, 7; [3] 7, 7;
- să strîngă** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [6] 3, 21; 20, 5;
- să strînge** *verb infinitiv prezent* [4] 15, 24;
- se-au strîns** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [3] 13, 11;
- se strînseseră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 4, 1; 5, 7; 22, 2; 28, 4; 29, 1; [6] 2, 25; 23, 9;
- strengîndu** *verb gerunziu* [1] 13, 17;
- strînce** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 15, 4; [4] 10, 16; 10, 17; [5] 10, 16; 10, 17; [6] 2, 30; 6, 1; 20, 14;
- strugure** : (1560-1561 CORESI TE²) : *s. m.*: „Weintraube”: „raisin”
- struguri** *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [3] 25, 18;
- strungă** : (1683-1686 Ms. 45) : *s. f.*: „Klamm”: „pas”
- strunga** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 17, 3; [2] 17, 3;
- stuf** : (ante 1640 HC²) : *s. n.*: „Schilf”: „roseau”
- stufuri** *subst. comun neutru pl. nom. ac. neacc.* [1] 13, 6;
- stup** : (1588 HC²) : *s. m.*: „Bienenkorb”: „ruche d'abeilles”
- stupi** *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [3] 14, 25; 14, 26;
- stupină** : (1646 PRAV. MOLD.) : *s. f.*: „Imkereei”: „rucher”
- stupină** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 14, 25; 14, 26; [2] 14, 25; 14, 26;
- sub** : (1436 DERS) : *prep.*: „unter”: „sous, au-dessous de”
- supt** *prep.* [1] 14, 2; 21, 3; 21, 4; 21, 8; 31, 3; 31, 13; [3] 14, 2; 17, 49; 18, 27; 23, 23; 31, 3; 31, 13; [4] 2, 23; 18, 9; 22, 10; 22, 39; 22, 40; 22, 48; [6] 11, 2; 18, 2; 18, 2; 18, 2; 18, 9; 18, 9; 22, 10; 22, 36; 22, 38; 22, 39; 22, 47;
- suptu** *prep.* [1] 22, 6; [2] 14, 2; 21, 3; 21, 4; 21, 8; 22, 6; 31, 3; 31, 13; [5] 2, 23; 18, 9; 22, 10; 22, 39; 22, 40; 22, 48;
- subția** : (1665-1672 Ms. 4389) : *v. I*: „verdänen”: „amincir”
- am supțiat** *verb indicativ perfect compus I sg.* [4] 22, 43;
- am supțiat** *verb indicativ perfect compus I sg.* [5] 22, 43; [6] 22, 43;
- suci** : (1683-1686 Ms. 45) : *v. IV*: „abdrehen, umdrehen”: „entrelacer”
- sucească** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 13, 6; [5] 13, 6;
- suci** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 13, 8; [5] 13, 8;
- sudui** : (XV, sec. PS. SCH.) : *v. IV*: „schimpfen”: „injurier, invectiver”
- ai suduit** *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [4] 19, 42; [5] 19, 42;
- sufflare** : (1581 CORESI EV.) : *s. f.*: „Hauch”: „souffle”
- sufflarea** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [4] 22, 16; [5] 22, 16; [6] 22, 16;
- suflet** : (XVI sec. PS. SCH.) : *s. n.*: „1. Seele, Wesen, 2. Atem”: „1. âme, être, 2. souffle”

- suflet** *subst. comun neutru, sg. nom. ac. neacc.* [1] 2, 10; [2] 2, 22; [3] 2, 5, 10, 19, 22; [4] 14, 14; [5] 14, 14; [6] 4, 7.
- sufletele** *subst. comun neutru, pl. nom. ac. neacc.* [3] 22; [4] 6, 7, 8; [5] 8; [6] 5, 23, 27.
- sufletelor** *subst. comun neutru, pl. nom. ac. neacc.* [1] 22; [2] 22.
- sufletele** *subst. comun neutru, pl. nom. ac. neacc.* [5] 23, 17.
- sufletul** *subst. comun neutru, sg. nom. ac. neacc.* [30x].
- sufletului** *subst. comun neutru, sg. nom. ac. neacc.* [1] 22; [2] 2, 2, 2, 28, 9; [3] 22, 23, 22, 23; [4] 2, 16; [5] 2, 22; [6] 2, 23, 16, 28, 13.
- sugar** (XVI sec. PS, SCH.) : s. m. „Wickelkind”; „(b)ebeti”
„(b)ebeti”
- sugari** *subst. calificativ masculin pozitiv masculin, sg. nom. ac. neacc.* [1] 7, 9.
- sugarin** *subst. calificativ masculin pozitiv masculin, sg. nom. ac. neacc.* [1] 7, 9; [3] 7, 9.
- sugător** (XVI sec. PS, SCH.) : s. m. „Wickelkind”; „(b)ebeti”
„(b)ebeti”
- sugător** *subst. comun masculin, sg. nom. ac. neacc.* [2] 15; [3] 22, 19.
- sugători** *subst. comun masculin, pl. nom. ac. neacc.* [1] 15, 3;
- sugătorin** *subst. comun masculin, sg. nom. ac. neacc.* [1] 22, 19;
- suge** (XVI sec. PS, SCH.) : v. III „lutschen”; „(t)eter”
- sug** *verb. indicativ prezent 3 pl.* [3] 15, 3;
- sugruma** (mulț) : v. I „zerstücken”; „(t)ouffer”
- sugruma** *verb. indicativ imperfect 3 sg.* [1] 16, 14; [3] 16, 14;
- sugrumă** *verb. indicativ prezent 3 sg.* [1] 16, 15;
- zugruma** *verb. indicativ imperfect 3 sg.* [2] 16, 14;
- sui** (XVI sec. PS, SCH.) : v. IV „hinaufgehen, hinaufsteigen”;
„(m)ontez”
- a sui** *verb. infinitiv prezent* [1] 9, 13; [2] 9, 13; [3] 9, 13;
- au sui** *verb. indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 20, 2;
- mă voi sui** *verb. viitor I indicativ 1 sg.* [5] 2, 1;
- mă voiu sui** *verb. viitor I indicativ 1 sg.* [3] 1, 22;
- ne vom sui** *verb. viitor I indicativ 1 pl.* [1] 14, 10; [2] 14, 10;
- să mă suim** *verb. conjunctiv prezent 1 sg.* [4] 19, 34;
- să sui** *verb. indicativ perfect simplu 3 pl.* [2] 14, 20; 27, 8;
- să sui** *verb. indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 1, 24; 11, 1; [2] 1, 18; [3] 2, 14, 46; [5] 34; 25, 42; [2] 1, 24; 11, 1; 14, 13; [4] 4, 46; [5] 34; 25, 42; 28, 11; 28, 15; [3] 10, 5; [5] 1, 34; [4] 2, 2; 8, 8; 15, 24; [8] 33; 22, 9; [5] 2, 2; 8, 8; [5] 24; [8] 34; 22, 9; 24, 20.
- să suia** *verb. indicativ imperfect 3 pl.* [1] 14, 21; 15, 6; [2] 9, 26; [4] 21; 15, 6.
- să suia** *verb. indicativ imperfect 3 sg.* [1] 1, 3; 2, 14; 2, 1; 27, 8; [2] 1, 3; 2, 7; 2, 14; 2, 19; 17, 23; [4] 15, 30; [5] 30; [5] 15, 30; 15, 30.
- să suie** *verb. conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 2, 28; 9, 14; 17, 25; [2] 2, 28; 9, 14; 17, 25; [3] 9, 14; [4] 6, 2; [5] 6, 2;
- să suia** *verb. indicativ perfect compus 3 pl.* [3] 9, 26;
- să suia** *verb. indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 1, 7; 9, 26; 17, 23;
- să suim** *verb. conjunctiv prezent 2 pl.* [1] 14, 11; 14, 9; 2, 4; [2] 4, 8;
- să suiră** *verb. indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 9, 14; 13, 5; 13, 5; 23, 19; [3] 9, 14; [4] 5, 17; [5] 5, 17.
- să suiti** *verb. conjunctiv prezent 2 pl.* [3] 6, 8;
- să suiu** *verb. conjunctiv prezent 1 sg.* [1] 28, 11; 28, 15; [3] 28, 15; [6] 19, 33.
- să va sui** *verb. viitor I indicativ 3 sg.* [1] 1, 22; 6, 20; [2] 1, 11; 1, 22; 6, 20; [4] 11, 20; [5] 11, 21;
- s-ar fi sui** *verb. cond-opt. perfect 3 sg.* [4] 2, 27;
- s-are fi sui** *verb. cond-opt. prezent 3 sg.* [5] 2, 27;
- s-au sui** *verb. indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 7, 7; 24, 23; 29, 11; [2] 1, 21; 5, 12; 7, 7; 24, 23; 29, 11; [3] 7, 7;
- s-au sui** *verb. indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 1, 21; 1, 22; 2, 10; 5, 12; 17, 25; [2] 1, 22; 2, 10; 13, 15; 17, 25; [3] 5, 12; [5] 20, 2;
- se sui** *verb. indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 1, 21; 1, 22; 2, 10; 5, 11; 6, 20; 10, 10; 11, 1; 14, 13; 25, 2; 25, 42; [6] 15, 24; 15, 32; 18, 33; 22, 11; 24, 18;
- se suia** *verb. indicativ imperfect 3 pl.* [3] 27, 8; [6] 15, 30;
- se suia** *verb. indicativ imperfect 3 sg.* [3] 1, 7; [6] 15, 30;
- se suiră** *verb. indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 23, 19; 24, 23; 29, 11; [6] 5, 17;
- se suirea** *verb. conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 5, 22;
- se suise** *verb. indicativ mept. 3 sg.* [6] 19, 23;
- se va sui** *verb. viitor I indicativ 3 sg.* [1] 1, 11;
- se va sui** *verb. viitor I indicativ 3 sg.* [3] 1, 11;
- sui** *verb. indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 1, 24; [4] 2, 8; 6, 12; 24, 19; [5] 2, 8; 6, 12; [6] 2, 8;
- suia** *verb. indicativ imperfect 3 sg.* [3] 2, 19;
- suie** *verb. imperativ 2 sg.* [1] 28, 8; 28, 11; [2] 28, 8; 28, 11; [4] 5, 19; 24, 18; [5] 24, 19;
- suie** *verb. indicativ prezent 3 pl.* [2] 7, 1;
- suie** *verb. indicativ prezent 3 sg.* [1] 2, 6; [2] 2, 6;
- suie-te** *verb. imperativ 2 sg.* [1] 25, 35; [2] 9, 19; 25, 35; [4] 2, 1; [5] 2, 1; 5, 19; [6] 24, 17;
- sui-mă-voiu** *verb. viitor I indicativ 1 sg.* [4] 2, 1; 5, 19; 5, 23; [5] 2, 1; 5, 19; 5, 23;
- suindu-să** *verb. gerunziu* [2] 9, 11; 10, 3; 15, 2; 28, 13; 28, 14; [3] 9, 11; [5] 15, 30; 15, 30;
- suindu-se** *verb. gerunziu* [1] 10, 3; 15, 2; 28, 13; 28, 14; [3] 10, 3; 28, 13; [4] 15, 30; [6] 24, 19;
- suiră** *verb. indicativ perfect simplu 3 pl.* [2] 25, 13; [4] 6, 3; 6, 15; [5] 6, 3; 6, 15; [6] 21, 9;
- sui-se** *verb. indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 22, 9; 23, 4;
- sui-te** *verb. imperativ 2 sg.* [1] 9, 19; [2] 14, 12; [3] 9, 19;
- suiti** *verb. imperativ 2 pl.* [1] 6, 20; 25, 5; [2] 6, 20; [3] 6, 20;
- suiti-vă** *verb. imperativ 2 pl.* [1] 14, 10; 14, 12; [2] 14, 10; 14, 12; 25, 5; [3] 14, 12;
- te vei sui** *verb. viitor I indicativ 2 sg.* [3] 10, 5; [4] 5, 23; [5] 5, 23;
- vă suiti** *verb. imperativ 2 pl.* [1] 9, 13; [2] 9, 13; [3] 9, 13;
- suire** : (XVI sec. PS, SCH.) : „1. Steigen, Aufstieg, 2. Erhöhung”; „(a)sension, montée”
- a suirea** *verb. infinitiv prezent* [5] 5, 22;
- suire** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [4] 6, 2; [5] 6, 2; [6] 15, 30;
- suiș** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. n. „Steig”; „(t)errain en pente”

- suiș** *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [6] 15, 30;
suișul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [1] 9, 11; [2] 9, 11; [3] 9, 11; [4] 15, 30; [5] 15, 30;
- sul**: (1665-1672 Ms. 4389) : s. n.: „Walze”: „cylindre”
sulul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [1] 17, 7; [2] 17, 7; [3] 17, 7; [4] 21, 19; [5] 21, 19;
- suliță**: (1570 CORESI) : s. f.: „Speer, Lanze”: „lance”
a suliță *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 21, 8;
suleței *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [1] 17, 7;
suleții *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [2] 17, 7; [5] 2, 23; 21, 16; 21, 19;
sulița *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 17, 45; 18, 10; 18, 11; 19, 9; 19, 10; 19, 10; 20, 33; 22, 6; 26, 7; 26, 8; 26, 11; 26, 12; 26, 16; 26, 22; [2] 18, 10; 18, 11; 19, 9; 19, 10; 19, 10; 20, 33; 22, 6; 26, 7; 26, 8; 26, 11; 26, 12; 26, 16; 26, 22; [3] 17, 7; 26, 7; 26, 8; 26, 11; 26, 12; 26, 16; 26, 22; [4] 1, 6; 2, 23; 23, 18; 23, 21; 23, 21; [5] 1, 6; 2, 23; 23, 18; 23, 21; 23, 21; [6] 1, 6; 1, 21; 23, 21;
suliță *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 13, 19; 13, 22; 17, 47; [2] 13, 19; 13, 22; 17, 45; 17, 47; 21, 8; [4] 23, 21; [5] 23, 7; 23, 21; [6] 23, 21;
sulițe *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [4] 23, 7; [6] 23, 7;
suliței *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [6] 21, 16; 21, 19;
suliții *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [4] 2, 23; 21, 16; 21, 19;
- sumă**: (1643 VARLAAM) : s. f.: „Bestand”: „somme”
suma *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [6] 24, 9;
- sunet**: (1673 DOSOFTEI PS. V.) : s. n.: „Widerhall”: „bruit”
sunetul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [1] 14, 19; [2] 14, 19;
sunetului *subst. comun neutru sg. gen./dat. acc.* [1] 4, 16; [2] 4, 16;
- supune**: (XVI sec. PS. SCH.) : v. III: „(sich) unterwerfen”: „(se) soumettre”
au supus *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 8, 11; [5] 8, 11;
- supăra**: (XVI sec. PS. SCH.) : v. I: „plagen, ärgern”: „fâcher, tourmenter”
a supăra *verb infinitiv prezent* [6] 7, 10;
ai supărat *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [1] 28, 15; [2] 28, 15; [3] 28, 15;
să supără *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [4] 1, 21;
supăra *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 16, 23;
supără *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [6] 13, 27;
- supărare**: (1642 Ms. DRH) : s. f.: „Ärger”: „dépit”
supărare *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [6] 13, 25;
- supărat**: (1683-1686 Ms. 45) : adj.: „verärgert”: „triste”
supăratul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [1] 22, 2; [2] 22, 2;
- surd**: (XVI sec. PS. SCH.) : adj.: „taub”: „sourd”
surd *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 10, 27;
surzi *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom. ac. neacc.* [6] 19, 10;
- surpa**: (1561 CORESI) : v. I: „verderben, zugrunde richten”: „écrouler”
am surpat *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 15, 15; 15, 20; [2] 15, 15; 15, 20; [4] 7, 9; [5] 7, 9;
au surpat *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [2] 15, 9;
au surpat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 15, 7; 28, 9; [2] 15, 7; 28, 9; [3] 13, 4;
să surpe *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 2, 33; [2] 15, 8; [4] 10, 3; 20, 15; 21, 5; [5] 10, 3; 21, 5;
surpa *verb infinitiv prezent* [6] 20, 15;
surpă *verb imperativ 2 sg.* [1] 15, 18; [2] 15, 18;
surpă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 11, 25; [5] 8, 4; 11, 26;
surpi *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [6] 11, 25;
va surpa *verb viitor I indicativ 3 sg.* [1] 2, 33; [3] 26, 10;
vei surpa *verb viitor I indicativ 2 sg.* [1] 15, 3; 24, 22; [2] 15, 3; 24, 22;
voi surpa *verb viitor I indicativ 1 sg.* [2] 2, 31; 2, 33; [5] 4, 11;
voiu surpa *verb viitor I indicativ 1 sg.* [1] 2, 31; [6] 20, 20;
- surpare**: (1688 BIBLIA) : s.f.: „Zusammensturz, Vernichtung”: „écroulement, effondrement”
ale surpării *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [1] 15, 21; [2] 15, 21;
- sus**: (XVI sec. PS. SCH.) : s. /adv.: „das Obere, Höchste, oben, oberhalb, hinauf, herauf”: „haut, sur, au-dessus de, en haut”
mai sus *adv. de loc comp.* [1] 10, 23; 10, 23; [2] 10, 23; [3] 17, 12;
sus *adv. de loc* [1] 9, 2; 28, 11; 28, 11; [2] 2, 3; 4, 15; 9, 2; 10, 23; 28, 11; 28, 11; [3] 9, 2; 10, 23; 23, 16; [4] 5, 20; [5] 5, 20; [6] 5, 20; 22, 14; 22, 17;
- sută**: (XVI sec. PS. SCH.) : s. num.: „Hundert, hundert”: „centaine, cent”
o sută *num. card.* [1] 18, 25; [2] 18, 25; [6] 24, 3;
sută *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [2] 8, 12;
sute *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [1] 8, 12; 22, 7; 29, 2; 30, 21; [2] 29, 2; [3] 8, 12; [4] 18, 1; 18, 4; [5] 18, 1; 18, 4;

Ș

- șale**: (1582 PO) : s. f. pl.: „Lenden”: „lombes, région lombarde”
șale *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [6] 2, 23;
șalele *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [6] 17, 23;
- șanț**: (1668-1670 HERODOT) : s. n.: „Graben”: „fossé, tranchée”
șanț *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [4] 20, 15;
șanțu *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [1] 17, 20; [5] 20, 15;

- saptea** (1673 DOS, PS, V.): s. n. „săptămână”
a saptea (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 8.”
saptea (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 5.; 3.; 3.; 4. 3.”
saptea (1673 DOS, PS, V.): s. n. „4. 2.; 9.”
saptea (1673 DOS, PS, V.): s. n. „4. 7.; 8.”
- sasc** (1582 PO): s. n. „săscă”
al sasceia (1582 PO): s. n. „săscă”
sasc (1582 PO): s. n. „săscă”
sasceia (1582 PO): s. n. „săscă”
- schiop** (1643 POSE, 111; B. „ad. s. n. „lahm” „boiter”
cei schiopi (1643 POSE, 111; B. „ad. s. n. „lahm” „boiter”
schiop (1643 POSE, 111; B. „ad. s. n. „lahm” „boiter”
schiop (1643 POSE, 111; B. „ad. s. n. „lahm” „boiter”
schiopii (1643 POSE, 111; B. „ad. s. n. „lahm” „boiter”
- schioapa** (1788 BIBLIA): v. f. „hinken” „boiter, clopner”
schioapără (1788 BIBLIA): v. f. „hinken” „boiter, clopner”
schioapat (1788 BIBLIA): v. f. „hinken” „boiter, clopner”
schioapă (1788 BIBLIA): v. f. „hinken” „boiter, clopner”
- schiopata** (1788 BIBLIA): v. f. „hinken” „boiter, clopner”
schiope (1788 BIBLIA): v. f. „hinken” „boiter, clopner”
- șede** (XVI sec. PS, SCH): v. f. „sitzen, sich setzen, 2. überbewölken” „1. être assis, s'assoit, 2. rester, vivre”
au șazut (1673 DOS, PS, V.): v. f. „sitzen, sich setzen, 2. überbewölken”
au șazut (1673 DOS, PS, V.): v. f. „sitzen, sich setzen, 2. überbewölken”
au șezut (1673 DOS, PS, V.): v. f. „sitzen, sich setzen, 2. überbewölken”
au șezut (1673 DOS, PS, V.): v. f. „sitzen, sich setzen, 2. überbewölken”
au șezut (1673 DOS, PS, V.): v. f. „sitzen, sich setzen, 2. überbewölken”
au șezut (1673 DOS, PS, V.): v. f. „sitzen, sich setzen, 2. überbewölken”
- să șadză** (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
să șază (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
să șază (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
să șazi (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
șade (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
șade (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
șadea (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
șadea (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
șadea (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
șadet (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
șadeti (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
șazi (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
- șăzind** (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
șăzu (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
șăzură (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
șăzut (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
șede (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
șede (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
șede (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
șede (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
ședeti (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
ședzi (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
ședzind (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
ședzu (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
ședzură (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
șezi (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
șezind (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
șezu (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
va șadea (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
va șede (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
vei șede (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
voi șede (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
voiu șadea (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
voiu șede (1673 DOS, PS, V.): s. n. „2. 16.; 19.; 37.”
- ședere** (XVI sec. PS, H): s. f. „Hinterhalt” „cachette”
șederea (XVI sec. PS, H): s. f. „Hinterhalt” „cachette”
- șes** (1582 PO): v. f. „ebene” „plaine”
șăsul (1582 PO): v. f. „ebene” „plaine”
șesul (1582 PO): v. f. „ebene” „plaine”
- șezut** (1673 DOS, PS, V.): s. n. „Hinter” „derriere”
șăzitori (1673 DOS, PS, V.): s. n. „Hinter” „derriere”
șăzuturi (1673 DOS, PS, V.): s. n. „Hinter” „derriere”
șăzaturile (1673 DOS, PS, V.): s. n. „Hinter” „derriere”
șăzaturilor (1673 DOS, PS, V.): s. n. „Hinter” „derriere”
șezuturi (1673 DOS, PS, V.): s. n. „Hinter” „derriere”
șezuturile (1673 DOS, PS, V.): s. n. „Hinter” „derriere”
șezuturi (1673 DOS, PS, V.): s. n. „Hinter” „derriere”
șezuturile (1673 DOS, PS, V.): s. n. „Hinter” „derriere”
șezuturilor (1673 DOS, PS, V.): s. n. „Hinter” „derriere”
- și** (1521 NEACȘU): conj. adv. 1. „und, 2. sowohl... als auch, 3. auch” „1. et, 2. et... et, 3. aussi”

- ș-** conj. [6] 5, 13; 10, 19;
și adv. [2] 3, 7; 3, 14; [4] 11, 18; 12, 1; 13, 6; 17, 8; [6] 11, 21;
și conjuncție coord. 13.561x;
- șip** : (1688 BIBLIA) : s. n.: „Flasche”; „bouteille”
șipul subst. comun neutru sg. nom./ac. acc. [1] 10, 1; [2] 10, 1;
- șipot** : (1441 BGL) : s. n.: „Brunnen, Quelle”; „source”
șipot subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc. [5] 2, 13; 2, 13;
șipotului subst. comun neutru sg. nom./ac. acc. [4] 4, 12; [5] 4, 12; [6] 4, 12;
- șirag** : (1581 PO) : s. n.: „Reihe”; „file, rangée, enfilade”
șiragurile subst. comun neutru pl. nom./ac. acc. [2] 17, 23;
șireag subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc. [1] 17, 22; 17, 48; [2] 17, 22; 17, 48;
șireagul subst. comun neutru sg. nom./ac. acc. [1] 17, 4; [2] 17, 4;
șireagurile subst. comun neutru pl. nom./ac. acc. [1] 17, 23;
- șoarece** : (1668-1670 HERODOT) : s. m.: „Maus”; „souris”
șoareci subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc. [1] 5, 6; 6, 1; 6, 4; [2] 5, 6; 6, 1; [3] 6, 1; 6, 4;
șoarecii subst. comun masc. pl. nom./ac. acc. [1] 6, 11; [2] 6, 11; 6, 18; [3] 5, 5; 6, 11; 6, 18;
șoarecilor subst. comun masc. pl. gen./dat. acc. [1] 6, 5; [2] 6, 5; [3] 6, 5;
șoreceii subst. comun masc. pl. nom./ac. acc. [1] 6, 18;
- șold** : (1673 DOS. PS. V.) : s. n.: „Schenkel”; „hanche”
șolduri subst. comun neutru pl. nom./ac. neacc. [6] 10, 4;
șoldurile subst. comun neutru pl. nom./ac. acc. [4] 10, 4; [5] 10, 4;
- șopti** : (1660 ST. LEX.) : v. IV: „flüstern”; „chuchoter”
șoptescu verb indicativ prezent 3 pl. [5] 12, 19;
șoptescu verb indicativ prezent 3 pl. [4] 12, 19;
- șterge** : (1660 ST. LEX.) : v. III: „abwischen”; „essuyer, effacer”
vei șterge verb viitor 1 indicativ 2 sg. [2] 24, 22;
- ști** : (1521 NEACȘU) : v. IV: „wissen”; „savoir, connaître”
am știut verb indicativ perfect compus 1 sg. [3] 25, 25;
aș știut verb indicativ perfect simplu 2 pl. [4] 11, 22;
ați știut verb indicativ perfect compus 2 pl. [4] 11, 20; [5] 11, 21; 11, 23;
au știut verb indicativ perfect compus 3 pl. [1] 20, 39; 22, 17; [2] 22, 17; [4] 15, 11; [5] 15, 11;
au știut verb indicativ perfect compus 3 sg. [1] 20, 39; 22, 15; [2] 20, 39; 20, 39; 22, 15;
neștiind verb gerunziu [1] 2, 12; [3] 2, 12;
neștiindu verb gerunziu [2] 2, 12;
să știe verb conjunctiv prezent 3 sg. [1] 16, 16; 20, 3; 21, 2; [2] 16, 16; 20, 3; 21, 2; [3] 16, 17; [4] 3, 25; 3, 25; [5] 3, 25; 3, 25; [6] 3, 25;
să știi verb conjunctiv prezent 2 sg. [1] 20, 7; 28, 1; [2] 20, 7; 25, 17; 28, 1; [3] 10, 1; 17, 18; 20, 12; 23, 20; 28, 1;
- să știți** verb conjunctiv prezent 2 pl. [3] 23, 22; 23, 23; [6] 15, 28;
să știu verb conjunctiv prezent 1 sg. [1] 22, 6; [2] 22, 6; [6] 24, 2;
știa verb indicativ imperfect 3 sg. [3] 3, 7;
știe verb indicativ prezent 3 sg. [1] 20, 12; 23, 17; [2] 20, 12; 23, 17; [3] 16, 18; 20, 3; 20, 12; 22, 15; 23, 17; [4] 12, 22; 17, 10; [5] 12, 22; 17, 10; [6] 12, 22; 17, 10;
știi verb indicativ prezent 2 sg. [1] 28, 9; [2] 24, 12; 28, 9; [3] 23, 19; 28, 9; [4] 1, 5; 2, 26; 3, 25; 7, 20; 17, 8; [5] 1, 5; 2, 26; 3, 25; 7, 20; 17, 8; [6] 1, 5; 2, 26; 3, 25; 7, 20; 17, 8;
știia verb indicativ imperfect 3 pl. [3] 14, 3; 20, 39;
știia verb indicativ imperfect 3 sg. [1] 14, 3; [2] 14, 3; [4] 3, 26; 11, 16; [5] 1, 10; 3, 26; 11, 17; [6] 3, 26; 11, 16;
știiam verb indicativ imperfect 1 sg. [4] 1, 10;
știind verb gerunziu [1] 16, 18; 20, 3; 28, 1; [2] 16, 18; 20, 3; 28, 1; [3] 28, 1;
știindu verb gerunziu [2] 20, 9;
știț verb indicativ prezent 2 pl. [4] 3, 38;
știți verb imperativ 2 pl. [1] 23, 22; 23, 23; [2] 14, 38; 23, 22; 23, 23;
știți verb indicativ prezent 2 pl. [3] 12, 12; [5] 3, 39; [6] 3, 38; 11, 20; 11, 22; 14, 30;
știu verb indicativ perfect simplu 3 sg. [1] 18, 28; 20, 33; 26, 4; [2] 18, 28; 20, 33; 26, 4; [3] 26, 4;
știu verb indicativ prezent 1 sg. [1] 17, 28; 17, 55; 24, 21; 29, 9; [2] 17, 28; 17, 55; 24, 21; 29, 9; [3] 17, 28; 25, 11; 29, 9; [4] 3, 37; 19, 22; [5] 19, 22; [6] 19, 21; 22, 43;
știu verb indicativ prezent 3 pl. [1] 20, 30; 25, 11; [2] 20, 30; 25, 11; [5] 3, 38;
știut-am verb indicativ perfect compus 1 sg. [1] 22, 22; [2] 22, 22; [3] 22, 22;
va ști verb viitor 1 indicativ 3 sg. [3] 16, 16;
vei ști verb viitor 1 indicativ 2 sg. [1] 17, 18; 28, 2; [2] 17, 18; 28, 2;
voi ști verb viitor 1 indicativ 1 sg. [2] 20, 9; 22, 3; [5] 24, 2;
voiu ști verb viitor 1 indicativ 1 sg. [1] 20, 9; 22, 3; [4] 24, 2;
- știință** : (1581 CORESI EV.) : s. f.: „Kenntnis”; „connaissance”
știintelor subst. comun fem. pl. gen./dat. acc. [3] 2, 3;
- știre** : (1521 NEACȘU) : s. f.: „Nachricht”; „information, nouvelle”
știre subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc. [3] 19, 3;

T

- tabără** : (1581-1582 PO) : s. f.: „(Feld)Lager”; „camp”
tabăra subst. comun fem. sg. nom./ac. acc. [1] 4, 6; 14, 16; 14, 19; 28, 5; 28, 19; [2] 4, 6; 14, 16; 14, 19; 28, 5; 28, 19; [3] 4, 6; 14, 15; 14, 19; 17, 4; 17, 10; 17, 23; 28, 19; [4] 1, 2; 1, 3; 23, 16; [5] 1, 2; 1, 3; 23, 16; [6] 1, 2; 1, 3; 23, 14; 23, 16;
tabără subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc. [1] 4, 3; 4, 5; 4, 6; 4, 7; 4, 16; 14, 15; 14, 21; 17, 17; 26, 6; 29, 6; [2] 4, 3; 4, 5; 4, 6; 4, 7; 4, 16; 14, 15; 14, 21; 17, 17; 26, 6; 29, 6; [3] 4, 3; 4, 5; 4, 5; 4, 6; 4, 7; 4, 16; 15, 5; 17, 8;

tăcea : (XVI sec. PS. SCH.) : v. II: „schweigen”: „garder le silence”

să taci verb conjunctiv prezent 2 sg. [1] 7, 8; [2] 7, 8; [3] 7, 8;

taci verb imp. 2 sg. [6] 13, 20;

tăceți verb indicativ prezent 2 pl. [4] 19, 10;

tăcînd verb gerunziu [6] 13, 20;

va tăcea verb viitor 1 indicativ 3 sg. [1] 23, 9; [2] 23, 9;

tăgădui : (1581-1582 PO) : v. IV: „1. ableugnen, 2. verleugnen”: „1. dénier, 2. démentir”

vei tăgădui verb viitor 1 indicativ 2 sg. [3] 3, 17;

tăia : (XVI sec. CV²) : v. I: „1. (ab)schneiden, (ab)hauen, 2. niedermetzeln”: „1. couper, 2. massacrer”

au tăiat verb indicativ perfect compus 3 pl. [4] 10, 4;

au tăiat verb indicativ perfect compus 3 sg. [4] 19, 24; [5] 10, 4;

ș tăiat verb indicativ perfect compus 3 sg. [5] 19, 24;

să taie verb conjunctiv prezent 3 sg. [5] 5, 24; [6] 5, 24;

se tăia verb indicativ imperfect 3 pl. [3] 14, 20; 14, 20;

tăia verb indicativ imperfect 3 sg. [5] 5, 20; 6, 8; [6] 18, 8;

tăiară verb indicativ perfect simplu 3 pl. [1] 31, 9; [2] 31, 9; [3] 6, 14; 31, 9; [4] 4, 12; [6] 4, 12; 20, 22;

tăiase verb indicativ mcpf. 3 sg. [6] 19, 23;

taie verb conjunctiv prezent 3 sg. [4] 5, 24;

taie verb indicativ prezent 3 pl. [5] 4, 12; [6] 12, 31;

tăie verb indicativ perfect simplu 3 sg. [3] 11, 11; 17, 51; 30, 17; [4] 5, 20; 6, 8; [6] 5, 20; 5, 25; 10, 4;

tăiat : (1581 PO) : adj: „1. geschnitten, 2. getötet”: „1. coupé, 2. massacré”

tăiate adj. calificativ gradul pozitiv fem. pl. nom./ac. neacc. [3] 5, 3;

tăiere : (1577 CORESI PS.) : s. f.: „1. Schneiden, Hauen, 2. Totschlag”: „1. action de couper, 2. massacre, meurtre”

tăiere subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc. [4] 6, 8; [5] 6, 8;

tăierea subst. propriu [4] 6, 8;

tămîia : (1668-1670 HERODOT) : v. I: „weihrauchern”: „encenser”

a să tămîia verb infinitiv prezent [2] 2, 15;

a tămîia verb infinitiv prezent [1] 2, 15;

să tămîiedze verb conjunctiv prezent 3 sg. [2] 2, 28;

să tămîieze verb conjunctiv prezent 3 sg. [1] 2, 28;

tămîiască-să verb conjunctiv prezent 3 sg. [2] 2, 16;

tămîiască-se verb imp. 2 sg. [1] 2, 16;

tămîie : (1574 TEATRAEV.) : s. f.: „Weihrauch”: „encens”

tămîia subst. comun fem. sg. nom./ac. acc. [1] 2, 29; [2] 2, 29; [3] 2, 29;

tămîie subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc. [1] 2, 28; 3, 14; [2] 2, 28; 3, 14;

tărie : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „1. Feste, 2. Gefängnis, 3. Stärke, 4. Firmament”: „1. forteresse, 2. prison, 3. force, 4. firmament”

tăria subst. comun fem. sg. nom./ac. acc. [4] 22, 2;

tărie subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc. [1] 2, 16; [2] 2, 16; [3] 2, 10; 28, 20; 28, 22; [6] 6, 5;

tăriei subst. comun fem. sg. gen. dat. acc. [5] 22, 18;

tăriia subst. comun fem. sg. nom. ac. acc. [1] 2, 9; [2] 2, 9; [3] 2, 8; [4] 22, 18; [5] 22, 2;

tăriile subst. comun fem. pl. nom./ac. acc. [6] 16, 6;

tăriilor subst. comun fem. pl. gen. dat. acc. [6] 2, 7;

tău : (XVI sec. PS. SCH.) : pron. pos. adj. pos.: „dein”: „ton”

al tău pron. pos. 2 masc. sg. nom. ac. sg. [1] 24, 13; 20, 42; [6] 16, 4;

ale tale pron. pos. 2 pl. gen./dat. pl. [1] 25, 6;

ai tăi adj. pron. pos. 2 masc. sg. nom. ac. pl. [1] 2, 34; [2] 2, 34;

a ta adj. pron. pos. 2 fem. sg. nom. ac. sg. [1] 21, 8;

ta adj. pron. pos. 2 fem. sg. gen. dat. sg. [1] 22, 14; [2] 22, 14;

ta adj. pron. pos. 2 fem. sg. nom. ac. sg. 251x;

ta pron. pos. 2 fem. sg. nom./ac. sg. 75x;

tăi adj. pron. pos. 2 masc. sg. gen. dat. pl. [1] 25, 8; 27,

5; [2] 25, 8; 25, 8; 25, 29; 27, 5; [3] 1, 18; 2, 33; 17, 17;

25, 8; [4] 12, 11; 19, 5; 19, 5; 19, 7; 24, 13; [5] 7, 11; 12,

11; 19, 5; 19, 5; 19, 6; 19, 6; 19, 7; 24, 13; [6] 2, 26; 3,

8; 3, 8; 7, 23; 12, 11; 14, 22; 16, 4; 19, 7; 19, 37; 24, 13;

tăi adj. pron. pos. 2 masc. sg. nom./ac. pl. 99x;

tale adj. pron. pos. 2 fem. sg. gen./dat. pl. [1] 25, 8; 25,

41; [2] 25, 8; 25, 41; [3] 22, 14; 25, 8; 25, 41; [4] 11, 24;

19, 5; 19, 5; 19, 5; [5] 19, 5; 19, 5; 19, 5; [6] 14, 30; 19,

5; 19, 5; 19, 5; 19, 5;

tale adj. pron. pos. 2 fem. sg. gen. dat. sg. [1] 1, 11; 1,

11; 2, 33; 17, 28; 20, 30; 20, 42; 25, 24; 25, 28; 28, 22;

25, 31; [2] 2, 33; 1, 11; 1, 11; 17, 28; 20, 30; 20, 42; 25,

24; 25, 28; 25, 31; 28, 22; [3] 1, 11; 1, 11; 2, 33; 2, 36;

14, 36; 16, 4; 17, 28; 17, 46; 24, 12; 24, 12; 25, 24; 25,

28; 28, 22; [4] 14, 19; 20, 17; [5] 14, 19; 20, 17; [6] 7, 9;

7, 21; 14, 7; 14, 19; 20, 17;

tale adj. pron. pos. 2 fem. sg. nom./ac. pl. 68x;

tale adj. pron. pos. 2 neutru sg. nom./ac. pl. [1] 17, 46;

[2] 17, 46; 28, 21; [4] 3, 34; 5, 2; 7, 28; 11, 8; 15, 3; 19,

29; 20, 1; 28, 21; [5] 3, 34; 5, 2; 7, 28; 11, 8; 15, 3; 19,

29; 20, 1; [6] 3, 34; 7, 28; 15, 3; 19, 29;

tău adj. pron. pos. 2 masc. sg. gen. dat. sg. 168x;

tău adj. pron. pos. 2 masc. sg. nom./ac. sg. 226x;

tău adj. pron. pos. 2 neutru sg. gen./dat. sg. [1] 14, 40;

22, 23; 24, 12; 28, 21; [2] 14, 40; 20, 19; 22, 23; 24, 12;

24, 12; [3] 22, 23; [5] 7, 23; 22, 49; 24, 3; 24, 13; 24, 13;

tău adj. pron. pos. 2 neutru sg. nom./ac. sg. 100x;

tei adj. pron. pos. 2 fem. sg. gen./dat. sg. [3] 20, 30;

voastră adj. pron. pos. 2 fem. pl. nom./ac. sg. [1] 7, 3; 8,

15; 12, 20; 12, 24; [2] 7, 3; 8, 15; 12, 20; 12, 23; [3] 6, 5;

6, 6; 7, 3; 8, 15; 11, 9; 12, 17; 12, 20; [4] 1, 24; [5] 1, 24;

[6] 1, 24; 2, 7;

voastră pron. pos. 2 fem. pl. nom./ac. sg. [1] 11, 10; 12,

2; 12, 12; 12, 2; 12, 14; 25, 19; [2] 12, 2; 12, 2; 11, 10;

12, 12; 12, 14; 25, 19; [3] 9, 12; 12, 2; 12, 2; 12, 12; 12,

14; 12, 15; [4] 17, 21; [5] 17, 21;

voas adj. pron. pos. 2 fem. pl. gen./dat. sg. [1] 9, 12;

[2] 9, 12;

voastre adj. pron. pos. 2 fem. pl. nom./ac. pl. [1] 6, 6; 7,

3; 8, 13; 8, 14; 8, 14; 8, 15; 8, 16; 8, 16; 8, 17; 10, 19;

- tăbă** (1605-1616 ANON. CAR.): s. f.: „tabac”: „tabac”
tăbă subst. comun fem. sg. nom. ac. / acc. [1] 3, 8, 10, 8,
 3, 15, 15, 4, 6, 9, [5] 6, 9.
- să temurâ** verb. indicativ perfect simplu 3 pl. [4] 12, 18,
să vă tēmet verb. conjunctiv prezent 2 pl. [4] 13, 28,
să vă tēmeti verb. conjunctiv prezent 2 pl. [3] 12, 23,
se teamea verb. indicativ imperfect 3 sg. [3] 3, 15,
se temu verb. indicativ perfect simplu 3 sg. [3] 18, 12,
 [6] 6, 9,
se temurâ verb. indicativ perfect simplu 3 pl. [3] 12, 18;
 17, 11, [6] 12, 18;
te-ai temut verb. indicativ perfect compus 2 sg. [6] 1, 14;
tēmeti-vă verb. imp. 2 pl. [1] 12, 24, [2] 12, 23,
te tēme verb. imp. 2 sg. [1] 4, 20, 22, 23, 23, 17, 28, 13,
 [2] 4, 20, 22, 23, 23, 17, 28, 13, [3] 4, 20, 22, 23, 23, 17,
 28, 13, [4] 9, 7, [5] 9, 7, [6] 9, 7;
vă tēmeret verb. imp. 2 pl. [1] 12, 20,
vă tēmereti verb. imp. 2 pl. [2] 12, 20,
vă tēmeti verb. imp. 2 pl. [3] 12, 20,
vă veți tēme verb. vitor I indicativ 2 pl. [1] 12, 14, [3] 12, 14;
veți tēme verb. vitor I indicativ 2 pl. [2] 12, 14;
- temei**: (1574 TETRAEV.): s. n.: „Fundament”: „fondement”
temeiurile subst. comun neutru pl. nom. ac. / acc. [4] 22, 8;
 22, 16, [5] 22, 16;
- temelie**: (1520 DERS.): s. f.: „Fundament”: „fondement”
temeliile subst. comun fem. pl. nom. ac. / acc. [5] 22, 8;
temeliile subst. comun fem. pl. nom. ac. / acc. [6] 22, 8,
 22, 16;
- teslar**: (1616 BGL): s. m.: „Tischler, Bautischler”: „menuisier,
 ebeniste”
teslari subst. comun masc. pl. nom. ac. / neacc. [4] 5, 11;
 [5] 5, 11;
- themaergaz**: (1683-1686 Ms. 45): (ebraism) s. n.: „Kästlein”:
 „coffre”
themaergaz [1] 6, 11; 6, 15, [2] 6, 11; 6, 15;
- therafin**: (1683-1686 Ms. 45): (ebraism) s. m.: „Götzendienst”:
 „teraphim”
lui therafin subst. comun masc. sg. gen. dat. acc. [1] 15,
 23; [2] 15, 23;
- ticălos**: (1668-1670 HERODOT) : adj.: „I. bub. 2.
 unteranig”: „I. canaille, 2. humble”
ticălos adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac.
 neacc. [5] 6, 22;
- tigai**: (1588 HC²): s. f.: „Pfanne”: „poêle”
tigaia subst. comun fem. sg. nom. ac. / acc. [4] 13, 9; [5] 13, 9;
tigaie subst. comun fem. sg. nom. ac. / neacc. [4] 6, 19; [5] 6, 19;
 [6] 6, 19;
- timp**: (1650 ANON. CAR.): s. n.: „Zeit”: „temps”
timpu subst. comun neutru sg. nom. ac. / neacc. [2] 25, 6;
- timpan**: (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Pauke”: „tambale”
timpane subst. comun neutru pl. nom. ac. / neacc. [3] 18, 6;
- tăv** (1605-1616 ANON. CAR.): s. f.: „Scheide”: „fourreau”
teacă subst. comun fem. sg. nom. ac. / acc. [1] 17, 51; [2] 5, 1;
 4, 20, 8, 15, 20, 8, [6] 20, 8,
teacă subst. comun fem. sg. nom. ac. / neacc. [3] 17, 51;
- teamăt** (XVI sec. PS. SCH.): s. n.: „Besorgnis”: „crăunte”
teamăt verb. conjunctiv prezent 2 pl. / neacc. [3] 4, 13;
- tecoian** (1605-1672 Ms. 4389): (adj.) s. m. s. f.: „von Thekoā”
 (de Icc):
theceanana subst. comun fem. sg. nom. ac. / acc. [6] 14, 4;
theceană subst. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. / neacc. [8] 14, 9;
theceanea subst. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. / neacc. [5] 4, 4, 14, 9, 4, 14, 9;
theceianul subst. comun masc. sg. nom. ac. / acc. [5] 23, 26;
- teme** (XVI sec. CV): s. f.: „Angst haben, sich fürchten”: „crăunte”
m-am temut verb. indicativ perfect compus 1 sg. [1] 15, 24,
 2, 5, 24, 3, 5, 24,
ne tēmem verb. conjunctiv prezent 1 pl. [1] 23, 3; [2] 23, 3,
 3, 3, 23, 3,
s-au temut verb. indicativ perfect compus 3 sg. [1] 14, 23,
 2, 4, 26;

- tîmpane** *subst. comun neutru pl. nom. ac. neacc.* [6] 6, 5;
tîmpene *subst. comun neutru pl. nom. ac. neacc.* [1] 10, 5; 18, 6; [2] 10, 5; 18, 6; [3] 10, 5; [4] 6, 5; [5] 6, 5;
- tîmpuriu** : (XVI sec. CV²) : adj. adv.: „früzeitig”; „de bonne heure”
tîmpuriu *adv. de timp* [6] 7, 19;
- tină** : (cca 1550 HC²) : s. n.: „Kot”; „boue”
tina *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [4] 22, 43; [5] 22, 43; [6] 22, 43;
- tinerel** : (XVI sec. CV²) : s. m.: „Jugendliche”; „jouvanceau”
tinererii *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [5] 10, 9;
tinerelul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [1] 17, 55; 17, 56; [2] 17, 55; 17, 56;
tinerelului *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [2] 20, 22; 20, 37;
- tinerete** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Jugend”; „jeunesse”
tineretele *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [1] 12, 2; 17, 33; [2] 12, 2; 17, 33; [3] 12, 2; 17, 33; [4] 19, 7; [5] 19, 7; [6] 19, 7;
- tingire** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. f.: „Pfanne”; „terrine”
tengire *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 2, 14;
tingire *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [2] 2, 14; [3] 2, 14;
- tipsie** : (1588 HC²) : s. f.: „Pfanne”; „poêle”
tipsie *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [6] 13, 9;
- tilcui** : (1632 EUISTR. PRAV.) : v. IV: „übersetzen”; „traduire”
să tilcuieste *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 7, 12; [2] 7, 12; [3] 7, 12;
- tilhar** : (1581 CORESI EV.) : s. m.: „Räuber”; „brigand”
tălharii *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [6] 4, 2;
- tîmpi** : (1665-1672 Ms. 4389) : v. IV: „abtragen, abverschleifen”; „émousser”
se tîmpise *verb indicativ mepf. 3 pl.* [3] 13, 21;
- tînăr** : (XVI sec. CV²) : adj./s.: „jung”; „jeune”
mai tînăr *adj. calificativ gradul comparativ masc. sg. nom. ac. neacc.* [3] 28, 16;
tineri *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom. ac. neacc.* [6] 6, 1;
tinerii *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [4] 10, 9;
tînără *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 21, 7;
tînărul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [4] 6, 1; [5] 6, 1;
- tîngui** : (ante 1550 GCR 1) : vb. IV: „jammern, wehklagen”; „(se) plâindre, (se) lemanter”
au tînguit *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 1, 11;
să tînguia *verb indicativ imperfect 3 sg.* [5] 13, 2;
tînguia *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 1, 7;
tînguieste *verb imp. 2 sg.* [6] 14, 2;
- tinguieste** *verb indicativ prezent 3 sg.* [4] 19, 1; [6] 19, 1;
- tinguire** : (cca 1550 HC²) : s. f.: „Wehklage”; „lamentation”
tinguirei *subst. comun feminin sing. gen. dat. acc.* [3] 1, 16;
- tîrziu** : (XVI sec. CV²) : adv.: „spät”; „tard”
mai tîrziu *adv. calificativ gradul comparativ masc. pl. nom. ac. neacc.* [4] 19, 11;
- tocmai** : (1581 CORESI EV.) : adv.: „genau”; „precisement”
tocma *adv.* [3] 14, 34; 27, 7;
- toemi** : (XVI sec. CV²) : v. IV: „1. vereinbaren, 2. rüsten, 3. erneuern”; „1. convenir, 2. armer, préparer, 3. nommer”
au toemit *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 19, 24; [5] 19, 24;
să tocmia *verb indicativ imperfect 3 sg.* [2] 3, 3;
se tocmi *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 15, 5;
se tocmiră *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [6] 10, 17;
te-ai tocmi *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [1] 22, 13; [2] 22, 13;
toemi *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 10, 9; 10, 10; 17, 23;
- toiag** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. n.: „Stab”; „bâton”
al toiag *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [1] 9, 21;
toiag *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [1] 17, 43; [2] 17, 43; [5] 23, 21;
toiagele *subst. comun neutru pl. nom. ac. acc.* [1] 10, 19;
toiagul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [1] 9, 21; 10, 20; 10, 21; 17, 40; [2] 17, 40; [3] 9, 21; 17, 40; [4] 7, 14; [5] 7, 14; [6] 7, 14;
toiagului *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [1] 14, 27; 14, 43; 15, 17;
un toiag *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [4] 23, 21; [6] 23, 21;
- tolbă** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. f.: „Tasche”; „sac”
tulba *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 17, 40;
tulbă *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 17, 49;
- topi** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. IV: „verzehren, schmelzen”; „dissoudre, fondre”
m-am topit *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 1, 16; [2] 1, 16;
să va topi *verb viitor I indicativ 3 sg.* [4] 17, 10; [5] 17, 10;
se va topi *verb viitor I indicativ 3 sg.* [6] 17, 10;
topind *verb gerunziu* [4] 17, 10; [5] 17, 10;
topindu-se *verb gerunziu* [6] 17, 10;
- topor** : (1493 DERS.) : s. n.: „Axt, Beil”; „hache”
toporul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [1] 13, 20; [2] 13, 20;
toporul *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [1] 13, 21; [2] 13, 21;
- tot** : (152 NEACȘU) : adj. pron. adv.: „ganz, alles”; „tout, entier”
totăturor *pron. nehot. masc. pl. dat. gen.* [6] 21, 14;
totăturor *pron. nehot. masc. pl. gen. dat.* [5] 16, 21;

- toată** *adj. pron. nehot. fem. sg. gen. dat.* [1] 2, 29; 22, 14; [2] 2, 29; 22, 14; [3] 22, 15;
- toată** *adj. pron. nehot. fem. sg. nom. ac.* 159x;
- toate** *adj. pron. nehot. fem. pl. nom. ac.* 214x;
- toate** *adj. pron. nehot. neutru pl. gen. dat.* [2] 15, 8;
- toate** *adj. pron. nehot. neutru pl. nom. ac.* 65x;
- toate** *pron. nehot. fem. pl. nom. ac.* 93x;
- tot** *adj. pron. nehot. masc. sg. gen. dat.* [4] 12, 12; 16, 22; 19, 10; 19, 11; 19, 14; [5] 12, 12; 16, 22; 19, 10; 19, 11; 19, 14; [6] 12, 12; 19, 10;
- tot** *adj. pron. nehot. masc. sg. nom. ac.* 170x;
- tot** *adj. pron. nehot. neutru sg. gen. dat.* [1] 2, 23; 13, 22; 18, 5; 30, 6; 30, 16; [2] 2, 23; 13, 22; 18, 5; 30, 6; 30, 16; [3] 18, 16; 20, 6; [4] 3, 36; 18, 8; [5] 3, 36; 18, 8; [6] 18, 8;
- tot** *adj. pron. nehot. neutru sg. nom. ac.* 192x;
- tot** *adv.* [3] 1, 7; 11, 7; 13, 7; 14, 47; 17, 16; 26, 2; [6] 2, 23; 2, 24; 2, 25; 3, 1; 5, 10; 8, 6; 9, 12; 9, 13; 13, 25; 14, 29; 18, 3; 18, 14; 21, 1;
- tot** *pron. nehot. masc. sg. nom. ac.* 89x;
- tot** *adj. pron. nehot. masc. pl. nom. ac.* [1] 7, 7; 11, 1; [3] 7, 7; [4] 1, 11; 5, 3; 5, 6; 5, 17; 7, 9; 16, 13; 18, 32; 19, 6;
- tot** *pron. nehot. masc. pl. nom. ac.* [1] 10, 24;
- toți** *adj. pron. nehot. masc. pl. nom. ac.* 175x;
- toți** *pron. nehot. masc. pl. nom. ac.* [1] 10, 11; 22, 7; 22, 8; 22, 11; 22, 18; 30, 2; [2] 10, 24; 22, 7; 22, 8; 22, 11; 22, 18; 26, 12; [3] 2, 33; 9, 21; 11, 7; 11, 11; 13, 2; 13, 7; 14, 26; 14, 34; 17, 24; 22, 2; 22, 7; 22, 8; 22, 11; 22, 18; 25, 13; 26, 12; 29, 4; 30, 22; [4] 4, 1; 7, 11; 13, 25; 20, 14; [5] 20, 14; 23, 40; [6] 2, 3; 2, 16; 3, 21; 5, 17; 13, 10; 13, 25; 13, 29; 14, 14; 16, 13; 18, 17; 20, 12; 20, 14; 23, 38;
- totu** *adv.* [3] 23, 23; [6] 13, 27;
- tus** *pron. nehot. masc. pl. nom. ac.* [2] 16, 10;
- tute** *pron. nehot. fem. pl. nom. ac.* [5] 21, 9;
- tuturor** *adj. pron. nehot. fem. pl. gen. dat.* [1] 6, 18; [2] 6, 18; [3] 1, 4; 6, 18; 12, 31; 18, 5; 18, 22; 19, 1; 22, 14; [5] 12, 31; [6] 12, 31; 15, 14; 19, 5;
- tuturor** *adj. pron. nehot. masc. pl. gen. dat.* [1] 11, 4; [3] 2, 22; 2, 23; 11, 2; 11, 4; 18, 5; 22, 7; 23, 8; 30, 6; [4] 17, 4; 18, 5; 18, 31; 19, 5; 22, 1; 22, 31; [5] 3, 18; 17, 4; 18, 5; 18, 32; 19, 5; 22, 1; 22, 31; [6] 3, 18; 3, 31; 6, 19; 8, 15; 19, 2; 15, 6; 16, 21; 16, 22; 17, 4; 18, 1; 18, 5; 19, 8; 19, 14; 22, 1; 22, 31;
- tuturor** *pron. nehot. masc. pl. dat. gen.* [3] 2, 13; 18, 30; [4] 3, 18; 16, 21; [5] 16, 21; [6] 3, 36; 7, 9; 18, 31;
- tovarăș** : (1670 SIM. DASC.) : s. m.: „Gefährte”: „compagnon”
- tovarăș** *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [4] 13, 3; [5] 13, 3; 15, 32;
- tovarășul** *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [5] 15, 37; 16, 16; 16, 17; 16, 17;
- trage** : (XVI sec. PS. H.) : v. III: „1. ziehen, wegnehmen. 2. wiegen”: „1. tirer, enlever. 2. peser”
- trageți** *verb imp. 2 sg.* [3] 14, 19;
- trase** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 20, 36;
- trasu-au** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 22, 17; [5] 22, 17;
- trăgea** *verb indicativ imperfect 3 pl.* [5] 6, 4; [6] 6, 4;
- trăgea** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 17, 5; 17, 7; [4] 6, 4; [6] 14, 26;
- trăsese** *verb indicativ mcpf. 3 sg.* [3] 20, 37;
- va trage** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [3] 23, 20;
- vom trage** *verb viitor I indicativ I pl.* [4] 17, 13; [5] 17, 13; [6] 17, 13;
- trai** : (1645 NEAGOE ÎNV.) : s. n.: „Leben”: „vie”
- traiul** *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [3] 18, 18;
- traiului** *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [2] 7, 15;
- traistă** : (1508 DERS) : s. f.: „Hintertasche”: „sac”
- o traistă** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 16, 20;
- traiste** *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [3] 10, 3;
- tras** : (1577 CORESI PS.) : s. n.: „Gewicht”: „poids”
- trasul** *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [1] 17, 5; [2] 17, 5;
- trăi** : (1581-1582 PO) : v. IV: „Leben”: „vivre”
- ar fi trăit** *verb cond.-opt. perfect 3 sg.* [4] 19, 6; [5] 19, 6;
- au trăit** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [3] 5, 11;
- să trăiască** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [3] 10, 24; 17, 55; [6] 14, 19; 16, 16;
- să trăiesc** *verb conjunctiv prezent I sg.* [6] 15, 34;
- să trăiescu** *verb conjunctiv prezent I sg.* [4] 15, 34; [5] 15, 34;
- trăia** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [5] 12, 18; 12, 22;
- trăiască** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 10, 24; [2] 10, 24; [4] 16, 16; [5] 16, 16;
- trăiaște** *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 1, 28;
- trăiește** *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 20, 31; [2] 1, 28; 20, 31;
- trăiia** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [4] 12, 18; 12, 22;
- trăind** *verb gerunziu* [4] 20, 3;
- va trăi** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [4] 1, 10; 12, 22; [5] 1, 10; 12, 22; [6] 12, 22;
- voi trăi** *verb viitor I indicativ I sg.* [1] 20, 14;
- voiu trăi** *verb viitor I indicativ I sg.* [3] 20, 14;
- trăsnet** : (cca 1560 BRATU) : s. n.: „Blitzstrahl, Donnerschlag”: „tonnerre”
- trăsnetului** *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [6] 5, 24;
- răsni** : (1650 ANON. CAR.) : v. IV: „krachen, dröhnen”: „tonner”
- trăsni** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [2] 7, 10;
- trebui** : (XVI sec. PS. SCH.) : v. IV: „1. nötig sein, haben, 2. behandeln”: „1. avoir besoin, falloir, 2. utiliser, se servir de”
- va trebui** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [3] 17, 18; 21, 9;
- vor trebui** *verb viitor I indicativ 3 pl.* [1] 17, 18;
- vor tribui** *verb viitor I indicativ 3 pl.* [2] 17, 18;
- trebuiță** : (1561 CORESI TE²) : s. f.: „Gabe”: „cadeau”
- tribuiță** *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [2] 1, 28;
- trece** : (1521 NEACȘU) : v. III: „gehen, durchgehen”: „aller, passer”
- a trece** *verb infinitiv prezent* [5] 15, 24;
- am trecut** *verb indicativ perfect compus I sg.* [6] 7, 7;

au trecut verb *indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 9, 3; 9, 4; 9, 4; 13, 7; 13, 7; [3] 9, 3; 9, 4; 9, 4; 9, 4; [4] 4, 6; 15, 34; 17, 22; 20, 14; [5] 4, 6; 15, 34; 17, 22; 19, 41; [6] 15, 34; 17, 20; 19, 40;

au trecut verb *indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 30, 31; [2] 13, 7; 13, 7; [4] 15, 34; 17, 22; 17, 24; 17, 24; 18, 9; 19, 31; 19, 39; 19, 39; 19, 40; 19, 40; 19, 41; [5] 15, 34; 17, 22; 17, 24; 17, 24; 18, 9; 19, 31; 19, 39; 19, 39; 19, 40; 19, 40; [6] 15, 34;

să fie trecut verb *conjunctiv perfect 3 sg.* [6] 17, 22;

să treacă verb *conjunctiv prezent 3 pl.* [4] 19, 15; [5] 19, 15; [6] 19, 15;

să treacă verb *conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 6, 20; 9, 27; 14, 4; [2] 9, 27; 14, 4; [3] 9, 27; 14, 4; [4] 19, 18; 19, 38; [5] 19, 17; 19, 38; [6] 19, 30;

să trêcem verb *conjunctiv prezent 1 pl.* [1] 14, 6; [2] 14, 6;

să trêceți verb *conjunctiv prezent 2 pl.* [6] 17, 16;

să treci verb *conjunctiv prezent 2 sg.* [6] 19, 32;

trecea verb *indicativ imperfect 3 pl.* [4] 2, 29; [6] 19, 40;

trecea verb *indicativ imperfect 3 sg.* [5] 2, 29; [6] 19, 17;

trêcem verb *indicativ prezent 1 pl.* [3] 14, 8;

trêceț verb *imp. 2 pl.* [4] 17, 21;

trêceți verb *imp. 2 pl.* [5] 17, 21; [6] 17, 21;

trêce-voi verb *viitor I indicativ 1 sg.* [5] 16, 9;

trêce-voiu verb *viitor I indicativ 1 sg.* [4] 16, 9;

treci verb *imp. 2 sg.* [4] 15, 22; [5] 15, 22; 24, 2; [6] 15, 22; 18, 30;

trecînd verb *gerunziu* [3] 26, 13; [4] 17, 16; 19, 18; 19, 40; [5] 17, 16; 19, 18; 19, 40;

trecu verb *indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 14, 23; 16, 8; 17, 49; 26, 13; 27, 2; [2] 14, 23; 17, 49; 26, 13; 27, 2; [4] 2, 23; 10, 17; 11, 27; 11, 28; 15, 22; 15, 23; 16, 1; 19, 18; 20, 13; [5] 2, 23; 10, 17; 11, 28; 15, 22; 15, 23; 16, 1; 20, 13; [6] 2, 23; 10, 17; 11, 27; 15, 22; 15, 23; 16, 1; 17, 24; 17, 24; 18, 9; 19, 30; 19, 38; 19, 39; 20, 14;

trecură verb *indicativ perfect simplu 3 pl.* [2] 16, 8; [3] 13, 7; 13, 23; [4] 2, 15; 17, 20; 24, 5; [5] 2, 15; 15, 18; 17, 20; 19, 18; 24, 5; [6] 2, 29; 2, 29; 6, 13; 17, 22; 19, 17; 19, 38; 22, 6; 22, 19; 24, 5; 24, 6;

trecut-au verb *indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 4, 22;

va trêce verb *viitor I indicativ 3 sg.* [4] 19, 36; 19, 37; [5] 19, 36; 19, 37; [6] 19, 35;

vei trêce verb *viitor I indicativ 2 sg.* [1] 10, 3; [2] 10, 3; [4] 15, 33; 19, 33; [5] 15, 33; 19, 33;

voiu trêce verb *viitor I indicativ 1 sg.* [6] 22, 29;

vom trêce verb *viitor I indicativ 1 pl.* [1] 14, 8; [2] 14, 8;

trecere : (XVI sec. PS. SCH.) : s.f. : „Übergang, Durchgang” : „passage”

trêcerii subst. comun fem. sg. gen. dat. acc. [3] 14, 4;

trecătoare : (1573 DIR) : s. f. : „1. Über-, Durchgang, 2. Gebirgspass” : „1. passage, 2. défilé”

trecătoarea subst. comun fem. sg. nom. ac. acc. [4] 19, 18; [5] 19, 18;

trecătoriei subst. comun fem. sg. gen. dat. acc. [1] 14, 4;

trecătorii subst. comun fem. sg. gen. dat. acc. [2] 14, 4;

trei : (XVI sec. CV²) : num. : „drei” : „trois”

a treia num. ord. fem. sg. nom. ac. acc. [1] 19, 21; 30, 1; 30, 13; [2] 19, 21; 30, 1; 30, 13; [3] 3, 8; 13, 18; 19, 21;

20, 20; 30, 1; [4] 1, 2; 18, 2; 18, 2; 18, 2; 5¹ 1, 2; 18, 2; 18, 2; 18, 2; [6] 1, 2; 18, 2; 18, 2; 18, 2; 20, 4; 21, 20; 23, 18;

al trei num. card. masc. gen. dat. [4] 23, 8;

al treilea num. ord. masc. sg. gen. dat. acc. [5] 23, 8;

al treilea num. ord. masc. sg. nom. ac. acc. [1] 3, 8; 17, 13; [2] 17, 13; [3] 10, 3; 17, 13; [4] 3, 3; 5¹ 3, 3; [6] 3, 3; 23, 8;

nal treilea num. ord. masc. sg. nom. ac. acc. [2] 3, 8;

trei num. card. fem. nom. ac. [1] 10, 3; 11, 11; 31, 8; [2] 9, 20; [3] 1, 24; 9, 20; 20, 19; [4] 18, 14; 24, 13; 24, 13; [6] 12, 17; 12, 31; 23, 9; 23, 13; 24, 12; 24, 14;

trei num. card. masc. nom. ac. [1] 1, 24; 9, 20; 13, 17; 13, 21; 17, 14; [2] 10, 3; 17, 14; [3] 1, 24; 31, 6; [4] 2, 18; 23, 16; 23, 17; 23, 18; 23, 19; 23, 19; 23, 19; 23, 22; 24, 12; 24, 13; [6] 21, 1; 23, 17; 23, 19; 23, 19;

treizeci num. card. masc. nom. ac. [6] 23, 13; 23, 24; 23, 38;

tremura : (XVI sec. PS. H.) : v. I. „erbeben, zittern” : „trembler”

tremura verb *indicativ imperfect 3 sg.* [3] 21, 13;

tremurînd verb *gerunziu* [1] 15, 32; [2] 15, 32; [3] 15, 32;

trezi : (XVI sec. CV²) : v. IV. „erwachen” : „éveiller, reveiller”

să trezvi verb *indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 25, 37; [2] 25, 37;

se trezi verb *indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 25, 37;

trimis : (XVI sec. CV²) : s. m. f. „Gesandter, Bote” : „messager”

cei trimiș subst. comun masc. pl. nom. ac. acc. [1] 19, 16;

cei trimiși subst. comun masc. pl. nom. ac. acc. [2] 19, 16;

cel trimis subst. comun masc. sg. nom. ac. acc. [4] 11, 22; 11, 25; [5] 11, 23;

celui trimis subst. comun masc. sg. gen. dat. acc. [4] 11, 19;

trimis subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc. [5] 11, 25;

trimisul subst. comun masc. sg. nom. ac. acc. [4] 11, 22; 11, 23; [5] 11, 22; 11, 23;

trimisului subst. comun masc. sg. gen. dat. acc. [5] 11, 20;

trimiși subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc. [2] 19, 14; [5] 11, 4;

trimite : (XVI sec. PS. H.) : v. III. „schicken” : „envoyer”

a trimite verb *infinitiv prezent* [1] 19, 21; [2] 19, 21;

ai trimes verb *indicativ perfect compus 2 sg.* [3] 25, 25;

ai trimis verb *indicativ perfect compus 2 sg.* [1] 25, 25; [2] 25, 25; [4] 3, 24; [5] 3, 24;

am trimes verb *indicativ perfect compus 1 sg.* [6] 14, 32;

am trimis verb *indicativ perfect compus 1 sg.* [4] 14, 32; [5] 14, 32;

au tremis verb *indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 16, 19; 25, 40;

au trimes verb *indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 15, 18; 15, 20; 25, 32; 25, 40; [6] 10, 3; 10, 3; 24, 13;

au trimis verb *indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 5, 8; 5, 11; 6, 6; [2] 5, 8; 5, 10; 5, 11; 6, 6; [4] 2, 5; 10, 3; 10, 6; [5] 10, 6;

au trimis verb *indicativ perfect compus 3 sg.* 598;

au fost trimis verb *indicativ imp. pt. 3 sg.* [4] 3, 22;

au fostu trimis verb *indicativ imp. pt. 3 sg.* [5] 3, 22;

s. trimeată verb *conjunctiv prezent 2 sg.* [6] 14, 29;

să trimetem verb *conjunctiv prezent 1 pl.* [3] 1, 5;

- să trimăteți** *verb conjunctiv prezent 2 pl.* [1] 6, 3; [3] 6, 3; 6, 3; [6] 15, 36;
- să trimet** *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [3] 16, 1; [6] 14, 32;
- să trimeti** *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [6] 11, 6;
- să trimitereti** *verb conjunctiv prezent 2 pl.* [2] 6, 3;
- să trimită** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 14, 29; [5] 14, 29;
- tremete** *verb imp. 2 sg.* [2] 16, 19;
- tremise** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 25, 39;
- tremite** *verb imp. 2 sg.* [1] 16, 11; 16, 19; [2] 16, 11;
- trimes-au** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [6] 22, 17;
- trimăse** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 11, 7; 12, 8; 12, 11; 16, 12; 16, 19; 16, 22; 19, 11; 19, 14; 19, 15; 19, 20; 19, 21; 19, 21; 22, 11; 25, 5; 25, 39; 26, 4; [6] 2, 5; 3, 12; 3, 14; 3, 15; 3, 26; 5, 11; 8, 10; 9, 5; 10, 2; 10, 4; 10, 5; 10, 7; 10, 16; 11, 1; 11, 3; 11, 4; 11, 5; 11, 6; 11, 6; 11, 14; 11, 18; 11, 27; 12, 1; 12, 25; 12, 27; 13, 7; 14, 2; 14, 29; 14, 29; 15, 10; 15, 12; 19, 11; 22, 15;
- trimăseră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 4, 4; 5, 7; 5, 9; 5, 10; 6, 20; 31, 9; [6] 10, 6; 19, 14;
- trimesese** *verb indicativ mcpf. 3 sg.* [6] 3, 22;
- trimesu-au** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 15, 1;
- trimete** *verb imp. 2 sg.* [3] 16, 11; 16, 19; 20, 31; 29, 4;
- trimete** *verb infinitiv prezent* [3] 18, 5;
- trimăteți** *verb imp. 2 pl.* [1] 5, 11; [3] 5, 11; [6] 17, 16;
- trimisă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 11, 7; 19, 11;
- trimisără** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [2] 6, 20;
- trimise** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [4] 10, 5;
- trimise** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* 74x;
- trimiseră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 6, 20; 31, 9; [2] 31, 9;
- trimit** *verb indicativ prezent 3 pl.* [1] 5, 10;
- trimit** *verb infinitiv* [3] 18, 5;
- trimit** *verb imp. 2 sg.* [1] 20, 29; [2] 20, 29; [4] 11, 6; [5] 11, 6;
- trimitea** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 18, 5; [2] 18, 5;
- trimitet** *verb imp. 2 pl.* [4] 17, 16;
- trimiteți** *verb imp. 2 pl.* [2] 5, 11; [5] 17, 16;
- trimit** *verb indicativ prezent 1 sg.* [1] 21, 2; [2] 21, 2; [3] 21, 2;
- trimițind** *verb gerunziu* [1] 20, 31; [2] 20, 31; [4] 11, 5; [5] 11, 6;
- va trimete** *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [3] 27, 1;
- vei trimete** *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [3] 20, 5;
- vei trimite** *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [4] 15, 36; [5] 15, 36;
- veț trimite** *verb viitor 1 indicativ 2 pl.* [1] 6, 8;
- veți trimite** *verb viitor 1 indicativ 2 pl.* [1] 6, 3; [2] 6, 3; 6, 8;
- voi tremite** *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [2] 16, 1;
- voi trimite** *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [2] 9, 16; 9, 19; 9, 26; 20, 12; 20, 13; 20, 21; [5] 11, 13; 14, 32;
- voiu tremite** *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [1] 20, 12;
- voiu trimete** *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [3] 20, 12; 20, 21; [6] 11, 12;
- voiu trimite** *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [1] 9, 16; 9, 19; 9, 26; 16, 1; 20, 13; 20, 21; [3] 9, 16; 9, 19; 9, 26; [4] 11, 12; 14, 32;
- vom trimete** *verb viitor 1 indicativ 1 pl.* [3] 6, 2;
- vom trimite** *verb viitor 1 indicativ 1 pl.* [1] 6, 2; 11, 3; [2] 6, 2; 11, 3;
- trist** : (XVI sec. PS. SCH.) : *adj.*: „traurig”: „triste”
- triste** *adj. calificativ gradul pozitiv fem. pl. nom./ac. neacc.* [6] 12, 19;
- triste** *adj. calificativ gradul pozitiv neutru pl. nom./ac. neacc.* [3] 30, 6;
- trîmbița** : (1551-1553 ES) : *v. I*: „(aus-)posaunen”: „sonner de trompette”
- au trîmbițat** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 20, 1; [5] 20, 1;
- trîmbiță** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 20, 22;
- trîmbiță** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [3] 13, 3; [6] 2, 28; 20, 1; 20, 22;
- trîmbițază** *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 13, 3;
- trîmbiță** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 2, 28; 18, 16; [5] 2, 28; 18, 16; 20, 22;
- trîmbițeadză** *verb indicativ prezent 3 sg.* [2] 13, 3;
- trîmbiță** : (1551-1553 ES) : *s. f.*: „Trompette”: „trompette”
- trîmbița** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 13, 3; [2] 13, 3; [3] 13, 3; [4] 2, 28; [5] 2, 28; [6] 2, 28;
- trîmbiță** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [5] 6, 15;
- trîmbițe** *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [4] 6, 15; [6] 6, 15;
- trînti** : (1581 CORESI OMIL.) : *v. IV*: „werfen, schlagen”: „abattre”
- să trîntesc** *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [6] 2, 22;
- trufaș** : (XVI sec. CV²) : *s. m.*: „hochmütig”: „insolent, hautain”
- trufașilor** *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [6] 22, 28;
- trufie** : (1560 LEVITICUS) : *s. f.*: „Hochmut, Vermessenheit”: „insolence”
- trufia** *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 17, 28;
- trufie** *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 2, 3;
- trup** : (XVI sec. PS. H.) : *s. n.*: „1. Körper, 2. Vorhaut”: „1. corps, 2. prépuce”
- trupul** *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [1] 17, 44; 31, 10; 31, 12; 31, 12; [2] 31, 10; 31, 12; 31, 12; [3] 17, 44; 17, 46; 31, 12; [6] 7, 12;
- trupului** *subst. comun neutru sg. gen./dat. acc.* [1] 28, 2; [2] 28, 2; [6] 20, 11;
- trupuri** *subst. comun neutru pl. nom./ac. neacc.* [6] 3, 14;
- trupurile** *subst. comun neutru pl. nom./ac. acc.* [3] 17, 46; 18, 25; 31, 8; 31, 10;
- trupurilor** *subst. comun neutru pl. gen./dat. acc.* [3] 18, 27;
- tu** : (1521 NEACȘU) : *pron. pers.*: „du”: „tu, toi”
- îț** *pron. refl. 2 sg. dat. neacc.* [1] 1, 11;
- îți** *pron. pers. 2 sg. dat. acc.* [2] 18, 17; 20, 4; [3] 16, 3; 19, 3; [5] 7, 27;
- te** *pron. pers. 2 sg. ac. neacc.* 173x;
- ț** *pron. pers. 2 sg. dat. neacc.* [1] 1, 14; 1, 17; 2, 20; 3, 17; 3, 17; 9, 23; 10, 15; 20, 4; 21, 2; 24, 18; 26, 21; [2] 9, 23; 10, 15; 24, 18; [3] 9, 23; [4] 7, 27; [5] 19, 7;
- țe** *pron. pers. 2 sg. dat. neacc.* [3] 28, 17;
- ți** *pron. pers. 2 sg. dat. neacc.* 90x;
- ți** *pron. refl. 2 sg. dat. neacc.* [1] 1, 11; 14, 19; 16, 1; [2] 1, 11; [3] 31, 4;

ție *pron. pers. 2 sg. dat. acc.* 223x;
tine *pron. pers. 2 sg. ac. acc.* 329x;
tu *pron. pers. 2 sg. nom.* 332x;
v- *pron. pers. 2 pl. ac. neacc.* [1] 10, 18; 12, 11; 29, 10;
 [2] 10, 18; 12, 11; [3] 10, 18; 10, 19; 12, 11; 12, 17; 29, 10;
vă *pron. pers. 2 pl. ac. neacc.* [1] 10, 18; [2] 10, 18; [3]
 10, 18; 12, 12; 12, 15; 12, 23; 14, 17; 23, 21; 23, 22; [4]
 1, 24; 19, 12; 19, 22; [5] 1, 24; [6] 1, 24; 4, 11; 21, 3;
vă *pron. pers. 2 pl. dat. neacc.* [1] 10, 19; [2] 10, 19; [3]
 11, 2; 12, 7; 12, 7; 14, 9; 17, 8; 17, 9; 17, 10; [4] 3, 31;
 [6] 2, 6; 3, 17; 3, 31; 10, 5; 13, 28; 13, 28; 21, 3; 21, 4;
voao *pron. pers. 2 pl. dat. acc.* [1] 6, 3; 8, 18; 8, 18; 8,
 18; 11, 2; 11, 9; 12, 3; 12, 7; 12, 12; 12, 17; 12, 23; 14,
 9; 14, 12; 17, 8; 17, 9; 29, 10; 30, 24; 30, 26; [2] 6, 3; 8,
 18; 8, 18; 8, 18; 11, 2; 11, 2; 11, 9; 12, 3; 12, 7; 12, 12;
 12, 17; 12, 23; 14, 9; 14, 12; 17, 9; 29, 10; 30, 24; [3] 8,
 18; 8, 18; 8, 18; [4] 13, 28; 16, 10; 19, 22; 21, 3; 21, 4;
 [5] 13, 28; 16, 10; 19, 22; 21, 3; 21, 4;
voaoă *pron. pers. 2 pl. dat. acc.* [3] 6, 3; 11, 2; 12, 3;
 12, 7; 12, 17; 14, 12; 18, 23; 22, 7; [6] 16, 10; 18, 4; 19,
 21; 19, 28; 21, 4;
voi *pron. pers. 2 pl. dat. acc.* [1] 22, 7; [2] 22, 7;
voi *pron. pers. 2 pl. nom. ac. acc.* 197x;
voiu *pron. pers. 2 pl. nom. ac. acc.* [6] 2, 6;

tulbura : (XVI sec. PS. H.) : v. I.: „aufwühlen”; „troubler”
să tulburară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [5] 22, 8;
să tulbură *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [5] 22, 8;
să turburără *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [4] 22, 8;
să turbură *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 18, 33;
 22, 8;
se turburără *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [6] 22, 8;
turburără *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [6] 22, 5;
turburat-au *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 14, 29;

tulburare : (1581 CORESI OMIL.) : s. f.: „Verwirrung,
 Unordnung”; „trouble, désordre”
turburare *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 5, 6;
 [2] 5, 6; [3] 5, 5; [6] 15, 12;

tulburat : (XVI sec. PS. SCH.) : adj.: „aufgeregt, verstört,
 besorgt”; „troublé, effaré, agité”
turburată *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac.
 neacc.* [1] 14, 16; [2] 14, 16;

tuna : (XVI sec. PS. H.) : v. I.: „donner”; „tonner”
au tunat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 2, 10;
 [2] 2, 10;
tună *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 7, 10; [3] 2,
 10; 7, 10; [4] 22, 14; [5] 22, 14; [6] 22, 14;

tunde : (XVI sec. CV²) : v. III.: „scheren”; „tondre”
era tundzînd *verb indicativ imperfect 3 sg.* [5] 13, 23;
să tunde *verb indicativ imperfect 3 sg.* [4] 14, 26; [5]
 14, 26;
să tunză *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [3] 25, 2;
tund *verb indicativ prezent 3 pl.* [1] 25, 7; 25, 11; [2]
 25, 7; [3] 25, 7; 25, 11; [6] 13, 24;
tund *verb indicativ prezent 1 sg.* [4] 13, 24;
tunde *verb indicativ prezent 3 pl.* [2] 25, 11;

tunde *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 25, 4; [2] 25, 4;
 [3] 25, 4;
tunde *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 25, 2; [2] 25, 2;
 [4] 14, 26; [5] 14, 26; [6] 13, 23; 14, 26; 14, 26; 14, 26;
tundu *verb indicativ prezent 1 sg.* [5] 13, 24;
tundzîndu *verb gerunziu* [5] 14, 26;
tunzînd *verb gerunziu* [4] 13, 23;
tunzîndu *verb gerunziu* [4] 14, 26;

tunet : (1561 CORESI TE²) : s. n.: „Donner”; „tonnerre”
tunet *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [3] 12, 18;
tunete *subst. comun neutru pl. nom. ac. neacc.* [1] 12,
 17; 12, 18; [3] 12, 17;

turmă : (XVI sec. PS. H.) s. f.: „Herde”; „troupeau”
a turmei *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [2] 15, 15;
a turmelor *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [2] 15, 8;
al turme *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [3] 15, 14;
ale turmei *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [1] 15, 15;
ale turmelor *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [1] 15, 8;
turma *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 16, 19;
 25, 2; 25, 4; 25, 16; [2] 16, 19; 25, 2; 25, 4; 25, 16; [3]
 17, 34; 25, 4; 25, 16;
turmă *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 16, 11;
 17, 34; 17, 34; [2] 16, 11; 17, 34; 17, 34; [3] 17, 34; 21, 7;
turme *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 14, 32;
 15, 21; 27, 9; [2] 14, 32; 15, 21; 27, 9; [3] 14, 32; 15, 21;
 [4] 12, 2; [5] 12, 2; [6] 12, 2;
turmei *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [1] 15, 14;
 [2] 15, 14;
turmele *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [1] 8, 17;
 25, 2; 30, 20; [2] 8, 17; 25, 2; 30, 20; [3] 8, 17; 15, 8; 24,
 4; 25, 2; 27, 9; 30, 20; [4] 12, 4; [5] 12, 4; [6] 12, 4;
turmelor *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [1] 24, 4;
 [2] 24, 4;

turna : (XVI sec. PS. SCH.) : v. I.: „(ein-, be-)giessen”;
 „verser”
au turnat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 7, 6;
 [2] 7, 6;
toarnă *verb indicativ prezent 3 sg.* [5] 13, 9;
turnă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 10, 1; [2]
 10, 1; [3] 10, 1; [4] 13, 9; 13, 9; [5] 13, 9;

turtă : (1636 DRH) : s. f.: „rundes, ungesäuertes Brot”; „pain
 d'orge”
turte *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [6] 13, 8;

T

țară : (1515 LRV) : s. f.: „Land”; „pays”
țara *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 2, 27; 6, 1;
 6, 5; 10, 1; 13, 3; 13, 19; 15, 2; 23, 27; 27, 1; 27, 8; 27,
 9; 29, 1; 30, 16; 31, 9; [6] 7, 6; 7, 23; 10, 2; 13, 36; 13,
 37; 2, 13; 24, 13;
țară *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 28, 3; 28,
 9; [6] 19, 9;
țării *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [4] 8, 3;

- tarină** : (1400 DERS) : s. f.: „Land, Feld, Acker”: „terre, champ”
tarena *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 27, 7; 27, 11; [4] 9, 7; 14, 30; 19, 29;
tarenă *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 20, 11; 20, 24; 20, 35; 30, 11; [4] 10, 8;
tarene *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 22, 7;
tarenei *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [2] 14, 25;
tarenii *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [4] 11, 11; 21, 10; [5] 21, 10;
tarenile *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [1] 8, 14; [3] 8, 14;
tarina *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 6, 1; 6, 14; 6, 18; 13, 17; [2] 6, 1; 6, 14; 6, 18; 27, 7; 27, 11; [5] 9, 7; 14, 30; 19, 29; [6] 19, 28;
tarină *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 11, 5; 14, 15; 20, 11; 20, 12; 25, 15; 27, 5; [2] 4, 2; 11, 5; 13, 17; 14, 15; 19, 3; 20, 11; 20, 11; 20, 12; 20, 24; 20, 35; 25, 16; 27, 5; 30, 11; [4] 11, 23; 17, 8; 20, 12; 23, 11; [5] 2, 18; 10, 8; 11, 24; 14, 6; 17, 8; 20, 12; 23, 11;
tarinele *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [4] 1, 21;
tarini *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [2] 22, 7; [5] 1, 21;
tarinii *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [1] 14, 25; [5] 11, 12;
tarinile *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [2] 8, 14;
- țărână** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Erde, Staub”: „terre, poussière”
țărîna *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [4] 22, 43; [6] 20, 15;
țărînă *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 4, 12; [4] 16, 13; [6] 1, 2; 16, 13;
țărna *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [5] 22, 43;
țărână *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [5] 16, 13;
- țârm** : (1519 DERS) : s. n.: „Ufer”: „rivage”
țârmurile *subst. comun neutru pl. nom. ac. acc.* [1] 13, 5;
- țesător** : (cca 1660 STAICU) : s. m.: „Weber”: „tisserand”
țesătorilor *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [5] 21, 19;
țesătorilor *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [4] 21, 19;
țesătorului *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [3] 17, 7;
- țîitor** : (XVI sec. CV2) *adj. s. m. f.*: „1. Herrscher, 2. Nebenfrau, Konkubine”: „1. roi, 2. concubine”
țîitoare *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. voc. acc.* [4] 7, 27; [5] 7, 27;
țîitoare *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [4] 3, 7; [5] 3, 7;
țîitoarea *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [4] 3, 7; 21, 8; 21, 11; [5] 3, 7; 21, 11;
țîitoarele *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [4] 15, 16; 16, 21; 16, 22; 20, 3; [5] 15, 16; 20, 3;
țîitoarelor *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [4] 19, 5;
țîiitor *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. acc.* [5] 5, 10; 7, 8;
țîiitor *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [5] 7, 26;
țîiitor *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [6] 3, 29;
- țîitori** *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [4] 5, 13; [5] 5, 13;
țîitorii *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [5] 21, 8;
țîitorile *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [5] 16, 21; 16, 22;
țîitorilor *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [5] 19, 5;
țîitoriul *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [4] 5, 10; 7, 8;
- ține** : (1521 NEACȘU) : v. III: „halten”: „tenir”
să ție *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [5] 6, 6;
să ține *verb indicativ prezent 3 sg.* [4] 13, 23; [5] 13, 23;
se ținea *verb indicativ imperfect 3 sg.* [6] 2, 19;
ție *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [6] 19, 18;
țiind *verb gerunziu* [3] 21, 7; [4] 3, 6; 3, 29; [5] 3, 6; 3, 29; [6] 11, 16;
țiindu *verb gerunziu* [4] 21, 1;
țiindu-să *verb gerunziu* [1] 4, 17; [2] 4, 17; 21, 7; [5] 21, 1; 15, 18;
țiindu-se *verb gerunziu* [1] 21, 7;
ține *verb indicativ prezent 3 sg.* [6] 22, 33;
ținea *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 19, 9; [6] 3, 6;
ținu *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 6, 6;
ținu *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [5] 6, 6; 20, 9;
- ținut** : (XVI sec. PS. H.) : s.n.: „Gegend, Landschaft, Provinz”: „région”
ținutul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [3] 6, 1; 13, 7; 14, 4; 27, 7; 27, 11; 30, 16; [6] 13, 23;
ținuturi *subst. comun neutru pl. nom. ac. neacc.* [6] 7, 23;
ținuturile *subst. comun neutru pl. nom. ac. acc.* [3] 5, 5; 5, 8;
- țîță** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Brust, Zitze”: „sein, tétine, tette”
țîță *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [2] 1, 23;
țîță *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 1, 23; [3] 15, 3; 22, 19;

U

- ucide** : (XVI sec. PS. H.) : v. III: „töten, umbringen”: „tuer”
ai ucis *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [1] 21, 9; [2] 21, 9; [3] 21, 9; [4] 12, 9; [5] 12, 9; [6] 12, 9; 12, 9; 18, 11;
am ucis *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 17, 35; 24, 12; [2] 17, 35; 24, 12; [3] 24, 12; [6] 1, 10; 1, 16;
au fost ucisi *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [6] 13, 33;
au ucis *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [4] 2, 31; 3, 30; 4, 11; [5] 2, 31; 4, 11; [6] 4, 11; 11, 24;
au ucis *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 15, 7; 21, 11; [2] 15, 7; 21, 11; [3] 22, 21; [4] 23, 20; [5] 23, 20; [6] 8, 9; 8, 10; 11, 22; 13, 30; 13, 32; 14, 6; 14, 7; 21, 1; 23, 20;
fu ucis *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 11, 21; 13, 37;
fusese ucisi *verb indicativ mcpf. 3 pl.* [6] 21, 13;
să ucidem *verb conjunctiv prezent 1 pl.* [3] 11, 12;
să ucideti *verb conjunctiv prezent 2 pl.* [6] 13, 28;
să ucig *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [3] 17, 46; 26, 8;
să ucigă *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [3] 19, 5; 19, 11; 24, 8; 30, 6;

să ucigă verb conjunctiv prezent 3 sg. [1] 30, 6; [2] 30, 6; [3] 17, 25; 26, 15; [6] 15, 14; 21, 16;

să ucizi verb conjunctiv prezent 2 sg. [3] 15, 3; 26, 9;

ucide verb imp. 2 sg. [3] 22, 18;

ucide verb indicativ prezent 3 sg. [5] 5, 8;

ucidea verb indicativ imperfect 3 pl. [6] 1, 12;

ucidea verb indicativ imperfect 3 sg. [3] 14, 13;

ucideam verb indicativ imperfect 1 sg. [3] 17, 35;

ucis verb indicativ perfect simplu 1 sg. [4] 4, 10; [5] 4, 10;

ucis verb participiu sg. masc. [6] 1, 25; 13, 32; 13, 33;

ucisă verb indicativ perfect simplu 3 sg. [1] 19, 5; [5] 10, 18;

ucise verb indicativ perfect simplu 3 sg. [2] 19, 5; [3] 6, 19; 15, 7; 15, 7; 22, 18; [4] 10, 18; 23, 21; [5] 23, 21; [6] 8, 5; 10, 18; 21, 21; 23, 21; 23, 21;

uciseră verb indicativ perfect simplu 3 pl. [1] 18, 27; [2] 18, 27; [3] 14, 31; 18, 27; 30, 2; 31, 2; [6] 13, 29; 18, 15;

ucisese verb indicativ mepf. 3 sg. [3] 28, 3; [6] 2, 31; 3, 30;

va ucide verb viitor 1 indicativ 3 sg. [1] 16, 2; 17, 9; 17, 25; 17, 26; [2] 16, 2; 17, 9; 17, 25; 17, 26; 17, 27; [3] 16, 2; 17, 26; 17, 27; [6] 15, 14;

vei ucide verb viitor 1 indicativ 2 sg. [1] 15, 3; 15, 18; [2] 15, 3; 15, 18; [3] 30, 15;

voi ucide verb viitor 1 indicativ 1 sg. [2] 17, 9; 17, 46; [5] 17, 2;

voiu ucide verb viitor 1 indicativ 1 sg. [1] 17, 9; 17, 46; [4] 17, 2; [6] 17, 2;

vom să ucidem verb viitor 1 pl. [6] 14, 7;

ucidere : (XVI sec. CV²) : s. f.: „Mord”: „meurtre”

ucidere subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc. [6] 18, 7;

uciderea subst. comun fem. sg. nom. ac. acc. [1] 17, 57; [3] 17, 57; [6] 3, 37; 18, 8;

ucigaş : (1620 MOXA) : s. m.: „Mörder”: „assassin”

ucigaş adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. acc. [2] 25, 25;

ucigaş adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc. [1] 25, 17; [2] 25, 17; 30, 22; [3] 25, 25;

ucigaş adj. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom. ac. neacc. [2] 29, 10;

ucigaşe adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. neacc. [2] 1, 16;

ucigaşi adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom. ac. neacc. [2] 2, 12; 10, 27;

ucigaşului subst. comun masc. sg. gen. dat. acc. [3] 25, 17;

ucis : (1581 CORESI OMIL.) : adj./s. m.: „getötet, ermordet”: „tué”

celor ucişi subst. comun masc. pl. gen. dat. acc. [6] 21, 14;

ucis adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. gen. dat. acc. [6] 14, 7;

uita : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „1. vergessen, 2. betrachten”: „1. oublier, 2. regarder”

au uitat verb indicativ perfect compus 3 pl. [1] 12, 9; [2] 12, 9;

se uită verb indicativ perfect simplu 3 sg. [3] 24, 9;

uitară verb indicativ perfect simplu 3 pl. [3] 12, 9;

vei uita verb viitor 1 indicativ 2 sg. [1] 1, 11; [2] 1, 11;

uliță : (1475 DERSI) : s. f.: „Gasse”: „rue/alleé”

ulita subst. comun fem. sg. nom. ac. acc. [4] 21, 12; [5] 21, 12;

umbla : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „(umher)gehen, laufen, wandern”: „aller, marcher, parcourir”

ai umblat verb indicativ perfect compus 2 sg. [6] 7, 9;

am umblat verb indicativ perfect compus 1 sg. [3] 12, 2;

au îmblat verb indicativ perfect compus 3 sg. [5] 13, 20;

au umblat verb indicativ perfect compus 3 sg. [3] 30, 31; [4] 13, 20;

blăm verb conjunctiv prezent 1 pl. [3] 14, 1;

eram îmblînd verb indicativ imperfect 3 sg. [5] 7, 6;

eram umblînd verb indicativ imperfect 3 sg. [4] 7, 6;

îmbla verb indicativ imperfect 3 sg. [5] 11, 3;

îmblînd verb gerunziu [1] 17, 39; [2] 17, 39;

umblă verb imp. 2 sg. [5] 18, 22;

să umble verb conjunctiv prezent 3 sg. [3] 4, 3;

umbla verb indicativ imperfect 3 pl. [3] 3, 21;

umbla verb indicativ imperfect 3 sg. [3] 17, 39; 18, 14; [4] 11, 2;

umbla verb infinitiv prezent [3] 17, 39;

umbli verb indicativ prezent 2 sg. [3] 24, 15;

umblînd verb gerunziu [4] 7, 6;

va umbla verb viitor 1 indicativ 3 sg. [3] 2, 35;

veți umbla verb viitor 1 indicativ 2 pl. [3] 12, 14;

umblet : (XVI sec. PS. H.) : s. n.: „Weg”: „voie”

umbletele subst. comun neutru pl. nom. ac. acc. [3] 3, 21;

umbletile subst. comun neutru pl. nom. ac. acc. [4] 22, 37;

umbră : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Schatten”: „ombre”

umbra subst. comun fem. sg. nom. ac. acc. [3] 14, 2;

umbri : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „(ent)rennen”: „(s’)échapper”

va umbri verb viitor 1 indicativ 3 sg. [4] 20, 6; [5] 20, 6;

umfla : (1642 CAZ. GOV.) : v. I: „verrückt werden, Irtsinn vortäuschen”: „être simulé la démence”

să înfla verb indicativ imperfect 3 sg. [2] 21, 13;

umili : (1563 CORESI PRAXIU) : v. IV: „zerknirscht werden”: „(s’)humilier”

m-am umilit verb indicativ perfect compus 1 sg. [1] 13, 12; [2] 13, 12;

umilit : (1642 CAZ. GOV.) : adj.: „betrùbt”: „affligé”

umilit adj. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom. ac. neacc. [3] 1, 10;

umple : (XVI sec. PS. H.) : v. III II: „(s’)füllen, erfüllen”: „remplir”

ai umplut verb indicativ perfect compus 2 sg. [3] 28, 18;

împle verb imperativ 2 sg. [1] 16, 1; [2] 16, 1;

împluți-s-au verb indicativ perfect compus 3 sg. [1] 20, 3; [2] 20, 3;

se umple verb conjunctiv prezent 3 sg. [3] 1, 23;

umplu verb conjunctiv prezent 1 sg. [6] 15, 7;

se-au umplut verb indicativ perfect compus 3 sg. [3] 20, 7; 20, 9; 20, 33; 25, 17;

- se umplu** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 1, 20; 7, 23;
- se umplură** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 25, 38; 6, 24, 8;
- se umpluse** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 20, 34;
- umple** *verb imp. 2 sg.* [3] 16, 1;
- va să se umple** *verb cantor I indicativ 3 sg.* [3] 20, 3;
- umăr** (XVI sec. PS. H.) : s. m. „Schulter, Achsel”; „epaule”
umăr *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 9, 2; 10, 23; 21, 9; [2] 9, 2; 10, 23; 21, 9; [3] 9, 2;
- umărul** *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [1] 10, 9; 12, 4, 17; 10, 9;
- umeri** *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [3] 10, 23;
- umerilor** *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [1] 17, 6; [2] 17, 6;
- un** (1521 NFACSU) : num. pron. : „ein”; „un”
cite o num. distributiv fem. nom. ac. [1] 17, 34; [2] 17, 34; [3] 17, 34; [4] 6, 19; 6, 19; [5] 6, 19; 6, 19; [6] 6, 19; 6, 19;
- cite un* num. distributiv masc. nom. ac. [4] 6, 19; [5] 6, 19; [6] 6, 19;
- o* *adv. pron. nehot. fem. sg. nom. ac.* [1] 3, 10; 14, 16; 23, 26; 23, 26; [2] 3, 10; 14, 5; 14, 16; 23, 26; 23, 26; [3] 3, 21; 14, 24; 14, 40; 20, 25; 23, 26; 23, 26; 25, 7; 29, 3; 29, 6; 29, 10; [4] 13, 34; [5] 13, 34; [6] 3, 27; 5, 9; 14, 25; 15, 2;
- o* *num. card. fem. nom. ac.* [1] 1, 5; 13, 17; 13, 18; 13, 18; 17, 39; 30, 12; [2] 13, 17; 13, 18; 13, 18; 17, 4; 17, 39; 26, 8; 30, 12; [3] 1, 5; 14, 14; 17, 4; 25, 18; 30, 12; [4] 14, 27; [5] 14, 27; [6] 14, 27; 14, 32; 24, 3;
- un* *adv. pron. nehot. masc. sg. nom. ac.* [3] 14, 24; 14, 36; 30, 17; [4] 19, 22; [6] 21, 4;
- un* *adv. pron. nehot. neutru sg. nom. ac.* [2] 2, 30; 24, 7; [3] 3, 18; 3, 19; 20, 2; 20, 2; 20, 9; 20, 21; 20, 26; 25, 7; 25, 15; 25, 36; 28, 10; [6] 3, 11; 15, 11; 21, 5;
- un* *num. card. masc. nom. ac.* [1] 13, 21; [2] 13, 1; 13, 21; 25, 18; [3] 1, 24; 11, 11; 30, 24; [4] 12, 30; 18, 11; [6] 18, 11; [6] 3, 13; 10, 15; 16, 1; 16, 1; 16, 1; 18, 11;
- una* *num. card. fem. nom. ac.* [2] 1, 5;
- una* *pron. nehot. fem. sg. nom. ac.* [1] 2, 36; 27, 5; [2] 2, 36; 21, 7; 27, 5; [3] 1, 2; 1, 16; 16, 18; [4] 2, 1; 24, 12; [5] 2, 1; 15, 2; 24, 12; [6] 1, 15; 8, 2; 15, 2;
- unii* *pron. nehot. masc. pl. nom. ac.* [4] 2, 12; [6] 2, 13;
- uniia* *pron. nehot. fem. sg. gen. dat.* [1] 1, 2; 14, 4; 14, 5; [2] 1, 2; 14, 4; [3] 14, 4;
- unu* *pron. nehot. masc. sg. nom. ac.* [6] 4, 2;
- unui* *adv. pron. nehot. masc. sg. gen. dat.* [3] 13, 22;
- unui* *num. card. masc. gen. dat.* [4] 19, 14; [5] 19, 14; [6] 19, 14;
- unuia* *pron. nehot. masc. sg. gen. dat.* [4] 4, 2; [5] 4, 2;
- unul* *num. card. masc. nom. ac.* [1] 6, 17; 6, 17; 6, 17; 6, 17; 6, 17; 13, 21; [2] 6, 7; 6, 17; 6, 17; 6, 17; 6, 17; 7, 9; 13, 21; 16, 20; [3] 11, 7; [4] [6] 24, 12;
- unul* *pron. nehot. masc. sg. nom. ac.* 64x;
- unde** (XVI sec. PS. H.) : adv. : „wo, wohin”; „où”
unde *adv. pron. inter. relat.* 111x;
- unde** *conjonctiv subord.* [1] 1, 23; 30, 4; [2] 1, 23; 30, 4; [4] 22, 38; 23, 10; [5] 22, 38; 23, 10;
- undesă** *adv. pron. inter. relat.* [5] 15, 20;
- undeva** : (1646 PRAV. M. D.) : adv. : „irgendwo, irgendwohin”; „quelque part”
undevaș *adv. nehot.* [3] 21, 3; [6] 9, 1;
- unda** : (1642 CAZ. GOV.) : v. IV : „(auf)wallen lassen”; „averser”
undă *verb indicativ perfect sim. 3 sg.* [1] 5, 6; 6, 1; [2] 6, 1;
- undi** *verb indicativ perfect sim. 3 sg.* [2] 5, 6;
- undiță** : (1551-1553 ES) : s. f. : „Gabel”; „fourchette”
undița *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 2, 13;
- undiță** *subst. comun fem. sg. gen. ac. neacc.* [1] 2, 14; [2] 2, 13; 2, 14;
- unealtă** : (1581-1582 PO) : s. f. : „Gerät, Gerätschaften, Habe”; „outil, outillage, avoir”
niște unelte *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [3] 19, 13;
- unealta** *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 13, 20;
- unelte** *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [1] 8, 12; 8, 12; 10, 22; 25, 13; 30, 24; [2] 10, 22; 25, 13; 30, 24; [3] 8, 12; 8, 12; 10, 22; 21, 9; 30, 19; 30, 24;
- uneltele** *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [1] 6, 15; 13, 21; 14, 1; 14, 6; 14, 7; 14, 12; 14, 13; 14, 13; 14, 14; 14, 17; 16, 21; 17, 22; 17, 54; 20, 40; 21, 5; 21, 8; 31, 4; 31, 4; 31, 5; 31, 6; 31, 8; 31, 10; [2] 6, 15; 14, 12; 16, 21; 17, 22; 17, 54; 20, 40; 21, 5; 21, 8; 31, 4; 31, 4; 31, 5; [3] 15, 8; 17, 22; 19, 16; [4] 1, 27; 18, 15; 23, 37; 24, 22; [5] 18, 15; 23, 38;
- uneltelor** *subst. comun fem. pl. gen./dat. acc.* [1] 14, 12; [2] 14, 12;
- uneori** : (1683-1686 Ms. 45) : adv. : „manchmal”; „parfois”
uneori *adv.* [4] 11, 25; [5] 11, 25;
- unge** : (XVI sec. PS. H.) : v. III : „salben”; „oindre”
am uns *verb indicativ perfect compus 1 pl.* [4] 19, 10; [6] 19, 10;
- am uns** *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 15, 10; [3] 15, 10; [4] 12, 7; [6] 12, 7;
- am unso** *verb indicativ perfect compus 1 pl.* [5] 19, 10;
- am unso** *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [2] 15, 10; [5] 12, 7;
- a uns** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 10, 1;
- au uns** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 10, 1; 10, 1; 15, 17; 16, 13; [3] 10, 1; 15, 17; [4] 2, 7; 5, 17; 12, 20; [6] 2, 7;
- au unso** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [2] 10, 1; 10, 1; 15, 17; 16, 13; [5] 2, 7;
- s-au unso** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [5] 5, 17; 12, 20;
- să te ungi** *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [4] 14, 2; [5] 14, 2;
- să ung** *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [1] 15, 1; [3] 15, 1;
- să ungu** *verb conjunctiv prezent 1 sg.* [2] 15, 1;
- să unse** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [5] 1, 21;
- se-au uns** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [6] 5, 17;
- se unse** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 1, 21; [6] 12, 20;
- te unge** *verb imperativ 2 sg.* [6] 14, 2;
- ung** *verb indicativ prezent 3 pl.* [4] 2, 4;
- unge** *verb imp. 2 sg.* [1] 16, 12; [2] 16, 12; [3] 16, 12;

ungu verb *indicativ prezent 3 pl.* [4] 5, 3; [5] 2, 4; 5, 3;
uns verb *participiu masc. sg.* [6] 3, 39;
unse verb *indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 11, 15; [2] 11, 15; [3] 11, 14; 11, 15; 16, 13;
unseră verb *indicativ perfect simplu 3 pl.* [6] 2, 4; 5, 3;
vei unge verb *viitor I indicativ 2 sg.* [1] 9, 16; 16, 3; [2] 9, 16; 16, 3; [3] 9, 16; 16, 3;

ungere : (XVI sec. PS. SCH.) : s. f.: „Salbung”; „onction”
ungere *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 1, 28;

unghie : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Nagel”; „ongle”
unghie *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [5] 19, 24;
unghile *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [4] 19, 24; [6] 19, 23;

unire : (1688 BIBLIA) : s. f.: „Bund”; „union”
unire *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [4] 15, 12;

uns : (XVI sec. PS. H.) : adj./s. m.: „gesalbt; Gesalbter”; „oint”
cel uns *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [1] 16, 6; 26, 16;
cel unsu *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [1] 26, 23; [2] 16, 6; 26, 16; 26, 23;
celui uns *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [1] 24, 7;
celui unsu *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [2] 24, 7;
uns *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [6] 23, 1;
unsă *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. neacc.* [6] 1, 21;
unsul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [1] 12, 5; 24, 7; 24, 11; 26, 9; 26, 10; [2] 12, 5; 24, 7; 24, 11; 26, 9; 26, 10; [3] 12, 5; 24, 7; 24, 11; 26, 16; 26, 23; [4] 1, 14; 1, 16; 2, 5; 19, 21; 23, 1; [5] 1, 14; 1, 16; 2, 5; 19, 21; 23, 1; [6] 1, 16; 2, 5; 19, 20;
unsului *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [1] 2, 10; 2, 35; 12, 3; [2] 2, 10; 2, 35; 12, 3; [3] 2, 10; 2, 35; 12, 3; 24, 7; 26, 9; 26, 10; [4] 22, 51; [5] 22, 51; [6] 1, 14; 22, 51;

unt : (1522 DERS) : s. n.: „1. (Salbung) Öl. 2. Butter”; „1. huile, 2. beurre”
unt *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [1] 16, 20; [4] 17, 29; [6] 17, 29;
untu *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [2] 16, 1; [5] 17, 29;

untdelemn : (1668-1670 HERODOT) : s. n.: „(Salbung) Öl”; „huile”
undelemn *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [3] 16, 1; [6] 1, 21; 14, 2;
undelemnul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [3] 10, 1; 16, 13;
untdelemn *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [1] 16, 1;
untdelemn *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [4] 1, 21; 14, 2;
untdelemnul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [1] 10, 1;
untdelemnului *subst. comun neutru sg. gen./dat. acc.* [1] 16, 13;

untdelemn *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [5] 1, 21; 14, 2;
untdelemnul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [2] 10, 1;
untdelemnului *subst. comun neutru sg. gen./dat. acc.* [2] 16, 13;

untură : (XVI sec. PS. SCH.) : s. f.: „Fett”; „graisse”
untura *subst. comun feminin sg. nom./ac.* [6] 1, 22;

ură : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Hass”; „haine”
ura *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [5] 13, 15;
ură *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [5] 13, 15;

urca : (1620 MOXA) : v.I: „besteigen”; „monter”
urcară verb *indicativ perfect simplu 3 pl.* [3] 6, 11;

urcior : (XVI sec. PS. SCH.) : s. n.: „Krug”; „outre”
urcioare *subst. comun neutru pl. nom./ac. neacc.* [3] 25, 18;

ureche : (1407 DERS) : s. f.: „Ohr”; „oreille”
urêchea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 9, 15; 20, 2; 20, 13; 22, 8; 22, 8; 22, 17; [2] 9, 15; 20, 2; 20, 13; 22, 8; 22, 8; 22, 17; [3] 9, 15; [4] 7, 27; [5] 7, 27;
urechii *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [4] 22, 45; [5] 22, 45; [6] 22, 44;
urechile *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [1] 3, 11; 3, 17; 8, 21; 11, 4; 15, 14; 18, 23; 25, 24; [2] 3, 11; 3, 17; 8, 21; 11, 4; 15, 14; 18, 23; 25, 24; [3] 3, 11; 8, 21; 15, 14; [4] 3, 19; 3, 19; 7, 22; 18, 12; 22, 7; [5] 3, 19; 3, 19; 7, 22; 18, 12; 22, 7; [6] 7, 22; 7, 27; 22, 7;

urgie : (1543 DERS) : s. f.: „Grimm, Zorn”; „fureur, rage, courroux”
urgie *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 11, 6; 19, 22; 20, 30; 20, 34; [2] 19, 22; 20, 30; 20, 34; [3] 2, 33; 20, 30; [4] 6, 7; 12, 5; 24, 1; [5] 6, 7; 12, 5; 24, 1;
urgiei *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [1] 28, 18; [2] 28, 18; [3] 28, 18;
urgii *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [2] 11, 6; [3] 20, 7; [4] 22, 9; [5] 22, 9; [6] 24, 1;

urgisi : (1563 CORESI PRAXIU) : v.IV: „1. ergrimmen, 2. jdm. das Wohlwollen entziehen”; „1. se mettre en colère, 2. délaisser, abandonner”
ai urgisit verb *indicativ perfect compus 2 sg.* [3] 15, 23; 15, 26;
am urgisit verb *indicativ perfect compus 1 sg.* [3] 16, 1; 16, 7; 17, 10;
ați urgisit verb *indicativ perfect compus 2 pl.* [3] 10, 19;
au urgisit verb *indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 17, 36;
să urgisi verb *indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 18, 8; [2] 18, 8;
urgisit verb *participiu masc. sg.* [3] 13, 4;
va urgisi verb *viitor I indicativ 3 sg.* [3] 2, 30; 15, 23; 15, 26;

uriaș : (XVI sec. PS. H.) : s. m.: „Riese”; „géant”
a uriașilor *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [5] 21, 18;
uriașilor *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [6] 21, 22;

- uriișilor** *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [4] 21, 18; 21, 22; [5] 21, 11; 21, 22;
- urî**: (XVI sec. PS. H.): v. IV: „hassen”: „hair”
au urît *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [6] 22, 18; 22, 40;
au urît *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 13, 15;
au urîtu *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [5] 13, 15;
să urăști *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [5] 19, 6;
urâsc *verb indicativ prezent 3 pl.* [4] 22, 41; [6] 5, 8; 19, 6;
urâsc *verb indicativ prezent 1 sg.* [4] 22, 18;
urâscu *verb indicativ prezent 3 pl.* [4] 5, 8; 19, 6; [5] 5, 8; 19, 6; 22, 18; 22, 41;
urî *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 13, 15; [5] 13, 15; [6] 13, 15; 13, 22;
urîia *verb indicativ imperfect 3 sg.* [4] 13, 22; [5] 13, 22;
urînd *verb gerunziu* [4] 19, 6; [6] 19, 6;
urîse *verb indicativ mcpf. 3 sg.* [6] 13, 15;
- urîciune**: (XVI sec. PS. H.): s. f.: „1. Hass, Gehässigkeit, 2. Abscheu”: „1. haine, 2. dégoût”
urîciune *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 25, 31; [2] 25, 31; [3] 25, 31; [4] 13, 15; [6] 13, 15;
urîciunea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [4] 13, 15; [6] 13, 15;
- urma**: (XVI sec. PS. H.): v. I: „folgen”: „suivre”
urma *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 24, 9;
urmară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [6] 20, 2;
urmat *verb conjunctiv prezent 2 pl.* [1] 12, 21;
urmează *verb indicativ prezent 3 sg.* [6] 17, 9;
- urmă**: (XVI sec. PS. H.): s. f.: „Spur”: „trace”
urma *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 12, 14; 20, 37; 24, 22; [4] 14, 25; [5] 14, 25;
urmă *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 29, 2; [3] 24, 15; [6] 3, 23; 19, 11; 19, 12;
urmele *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [6] 22, 37;
- urs**: (1318 DLRV): s. m.: „Bär”: „ours”
urs *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 17, 36;
ursu *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [2] 17, 36;
ursul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [1] 17, 34; [2] 17, 34; [3] 17, 34;
ursului *subst. comun masc. sg. gen./dat. acc.* [1] 17, 37; [2] 17, 37; [3] 17, 37;
- ursoaică**: (1632 DRH): s. f.: „Bärin”: „ourse”
ursoaice *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [6] 17, 8;
- ursoaie**: (1649 MARDARIE): s. f.: „Bärin”: „ourse”
o ursoaie *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [4] 17, 8; [5] 17, 8;
- urzi**: (XVI sec. PS. H.): v. IV: „bauen”: „bâtir”
ai urzit *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [4] 7, 7;
ați urdzit *verb indicativ perfect compus 2 pl.* [5] 7, 7;
- uscăcios**: (1683 DOSOFTEI VS): adj.: „trocken”: „sec”
uscăcios *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac.* [1] 23, 15;
- ușă**: (1472 BGL): s. f.: „Tür”: „porte”
ușa *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 4, 13; [2] 4, 13; [4] 10, 8; 11, 9; 11, 23; 13, 17; 13, 18; [5] 10, 8; 11, 10; 11, 24; 13, 18; [6] 13, 17; 13, 18;
ușăle *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [1] 2, 22; 21, 13; 21, 13;
ușii *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [3] 1, 9;
ușile *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [1] 3, 15; [2] 2, 22; 3, 15; 21, 13; 21, 13; [3] 2, 22; 3, 15;
- ușor**¹: (1551-1553 ES): adj./adv.: „leicht”: „1. agile, 2. facile”
iușoare *adj. calificativ gradul pozitiv neutru pl. nom./ac. neacc.* [5] 15, 3;
iușor *adv.* [2] 18, 23;
iușor *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 18, 23; [4] 2, 18; [5] 2, 18;
mai iușori *adj. calificativ gradul comparativ masc. pl. nom./ac. acc.* [5] 1, 23;
mai ușori *adj. calificativ gradul comparativ masc. pl. nom./ac. neacc.* [4] 1, 23; [6] 1, 23;
ușor *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [6] 2, 18;
- ușor**²: (1581-1582 PO): „Pfoste (einer Tür)”: „montant (d'une porte)”
ușorii *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [2] 1, 9;
- ușura**: (XVI sec. CV²): v. I: „leichter werden”: „devenir plus léger”
să iușurêdze *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [2] 6, 5;
să iușurêze *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 6, 5;
să ușorêze *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [3] 6, 5;

V

- vacă**: (1438 DRĂGANU): s. f.: „Kuh”: „vache”
vacele *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [2] 6, 14;
vaci *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [1] 6, 7; 6, 10; 11, 7; [2] 6, 7; 6, 10; 11, 7; [3] 6, 7; 6, 10; 15, 8; 27, 9; [4] 17, 29;
vacile *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [1] 6, 7; 6, 12; 6, 14; [2] 6, 7; 6, 12; [3] 6, 11; 6, 12; 6, 14;
- vai**: (1504 DERS): interj.: „wehe!”: „malheur!”
vai *interjectie* [1] 4, 7; 4, 8; [2] 4, 7; 4, 8; [3] 4, 7; 4, 8;
- vaiet**: (1643 VARLAAM): s. n.: „Wehruf, -geschrei”: „cri”
vaiet *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [3] 5, 10;
vaiete *subst. comun neutru pl. nom./ac. neacc.* [3] 5, 8;
vaietul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [6] 22, 7;
- vale**: (1428 DERS): s. f.: „Tal”: „val(lée)”
vale *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [1] 6, 13; 31, 7; [2] 6, 13; 31, 7; [3] 6, 13; 21, 9; 31, 7;
valea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [2] 17, 2; 17, 19; 21, 9; [3] 13, 18; 17, 3; [6] 5, 18; 24, 5;

- văii** *subst. comun fem. sg. gen. dat. acc.* [4] 24, 5; [5] 24, 5;
- valmă** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. f.: „Gewühl, Getümmel”; „foule”
valma *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 13, 5;
- var** : (1581-1582 PO) : s. n.: „Kalk, Mörtel”; „chaux, mortier”
var *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [2] 2, 18;
- vas** : (XVI sec. PS. H.) : s. n.: „Gefäss, Geschirr”; „récipient, vaisseau”
vase *subst. comun neutru pl. nom. ac. neacc.* [1] 10, 3; 25, 18; [2] 10, 3; 25, 18; [4] 8, 10; 8, 10; 8, 10; 17, 28; [5] 8, 10; 8, 10; 8, 10; 17, 28; [6] 8, 8; 17, 28;
vasele *subst. comun neutru nom. ac. acc.* [1] 6, 8; 9, 7; [2] 6, 8; 9, 7; [3] 6, 8; 6, 15; 9, 7; 21, 5; [4] 8, 8; [5] 8, 8; [6] 8, 10;
vasul *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [3] 10, 1;
- vădi** : (XVI sec. PS. H.) : v.IV: „anklagen”; „accuser”
va vădi *verb viitor I indicativ 3 sg.* [3] 14, 42;
- văduvă** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Witwe”; „veuve”
văduă *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. neacc.* [5] 14, 5;
văduvă *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. neacc.* [4] 14, 5; [6] 14, 5;
văduie *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [5] 20, 3;
văduve *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [4] 20, 3;
- văduvi** : (1581 PRL) : v.IV: „allein bleiben”; „rester seule”
văduind *verb gerunziu* [4] 13, 20; [5] 13, 20;
văduvind *verb gerunziu* [6] 13, 20;
- văduvie** : (1683 DOSOFTEI VS) : s. f.: „Witwenschaft”; „veuvage”
văduvie *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [6] 20, 3;
- văiera** : (cca 1660 STAICU) : v.I: „wehklagen”; „crier”
să voiiera *verb indicativ imperfect 3 sg.* [2] 1, 6;
să voiereadză *verb indicativ prezent 3 sg.* [5] 19, 2;
se văiera *verb indicativ imperfect 3 sg.* [3] 1, 6;
se văierează *verb indicativ prezent 3 sg.* [6] 19, 2;
- văiereală** : (1683-1686 Ms. 45) : s. f.: „Traurigkeit”; „dépit”
voirêles *subst. comun fem. pl. gen. dat. acc.* [2] 1, 16;
- văr** : (1505 DRH) : s. m.: „Vetter”; „cousin”
un văr *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [6] 13, 3;
văr *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [3] 14, 50;
- vărsa** : (XVI sec. H.) : v.I: „aus-, vergiessen, -schütten”; „verser”
am vărsat *verb indicativ perfect compus I sg.* [3] 1, 15;
să vărsă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 20, 10; [5] 20, 10;
să vërse *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 25, 31; [2] 25, 31;
să verși *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [3] 25, 31;
se vărsă *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 20, 10;
vărsară *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [5] 20, 15;
- vărsă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 23, 16; [5] 23, 16;
- vărsare** : (1560 BRATU) : s. f.: „Vergliessen”, „versement”
vărsare *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 25, 33;
vărsarea *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [6] 14, 11;
- vărsător** : (1581 CORESI OMIL) : adj.: „glossend”; „écélu qui verse”
vărsătoare *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. acc.* [6] 21, 1;
- vătămat** : (XVI sec. PS. SCH) : adj.: „verwunden, verletzt”; „blessé”
vătămat *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [4] 9, 3; [5] 9, 3;
- văzduh** : (XVI sec. CV²) : s. n.: „Luft, Luftraum”; „ciel”
văzduhului *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [6] 22, 12;
văzduhurilor *subst. comun neutru pl. gen. dat. acc.* [4] 22, 12; [5] 22, 12;
- veac** : (XVI sec. PS. H.) : s. n. m.: „1. Zeit, 2. Ewigkeit, 3. Jahrhundert”; „1. temps, 2. éternité, 3. siècle”
vac *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [2] 2, 30; 3, 14; 13, 13; 20, 15; 20, 23; 20, 42; 27, 12; [5] 3, 28; 7, 13; 7, 16; 7, 16; 7, 25; 7, 29; 12, 10;
veac *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [1] 1, 22; 3, 14; 13, 13; 20, 15; 20, 23; 20, 42; 27, 12; [2] 1, 22; [3] 1, 22; 2, 30; 3, 13; 3, 14; 13, 13; 20, 23; 20, 42; 27, 12; [4] 3, 28; 7, 13; 7, 16; 7, 16; 7, 24; 7, 25; 7, 26; 7, 29; 7, 29; 12, 10; [6] 3, 28; 7, 13; 7, 24; 7, 25; 7, 26; 12, 10;
veacu *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [1] 2, 30;
vêci *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [1] 3, 13; [2] 3, 13; [3] 20, 15; [4] 22, 51; [5] 7, 24; 7, 26; 7, 29; 22, 50; [6] 7, 16; 7, 16; 7, 29; 7, 29; 22, 50;
- vechi** : (XVI sec. PS. SCH) : adj.: „alt”; „vieux, ancien”
cea vèche *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. acc.* [2] 24, 14;
cea vèchea *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 24, 14;
- vecin** : (1482 DERS) : s. m.: „Nachbar”; „voisin”
vecinilor *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [6] 12, 11;
vecinul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [3] 14, 20;
vecinului *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [3] 15, 28; 28, 17;
- vedea** : (1521 NEACȘU) : v. II: „sehen, wahrnehmen”; „voir, apercevoir”
a vedea *verb infinitiv prezent* [3] 15, 34;
ai vădzut *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [2] 28, 13; [5] 18, 11; 18, 21;
ai văzut *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [3] 28, 13; [3] 28, 13; [4] 18, 11; 18, 21; [6] 18, 11; 18, 21;
am vădzut *verb indicativ perfect compus I pl.* [2] 10, 14;
am vădzut *verb indicativ perfect compus I sg.* [2] 13, 11; 16, 1; 16, 18; 25, 25; 28, 13; [5] 13, 34; 14, 32; 18, 30;
am văzut *verb indicativ perfect compus I pl.* [1] 10, 14; [3] 10, 14;

- am vāzūt verb *indicativ perfect singular 3 sg.* [1] 13, 17, 22, 27, 28, 31, 32, 41, 47, 53, 55, 58, 61, 63, 68, 69, 78, 79, 81, 82, 209
- at vāzūt verb *indicativ perfect singular 3 sg.* [2] 12, 24, 34, 35
- ati vādžūt verb *indicativ present singular 3 sg.* [2] 12, 24, 34, 35
- ati vāzūt verb *indicativ perfect singular 2 pl.* [2] 12, 12, 34, 35, 38, 41, 209
- au vādžūt verb *indicativ present singular 3 sg.* [2] 4, 15, 16, 17, 18, 20, 21
- au vādžūt verb *indicativ present singular 3 sg.* [2] 9, 17, 18, 20, 21, 28, 20, 21
- au vādžutu verb *indicativ present singular 3 sg.* [5] 14, 24
- au vāzūt verb *indicativ perfect singular 3 pl.* [1] 4, 15, 6, 16, 17, 18, 20, 21
- au vāzūt verb *indicativ perfect singular 3 sg.* [1] 9, 17, 18, 20, 21, 28, 20, 21, 4, 1, 28
- sa vādžā verb *indicativ present 3 sg.* [2] 15, 34, [5] 13, 5, 6
- sa vāžā verb *indicativ present 3 sg.* [1] 3, 3, [6] 20, 12
- sa vāžā verb *indicativ present 3 sg.* [1] 15, 34; [2] 3, 2, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 24, [6] 3, 25, 11, 3, 13, 5; [5] 4, 24
- sā vādžu verb *indicativ present 1 sg.* [5] 13, 5
- sa vāz verb *indicativ perfect 1 sg.* [2] 20, 29; [3] 20, 29, 30, 31, 32
- sa vāzū verb *indicativ present 1 sg.* [1] 20, 29
- sa vedeti verb *verb vitor 1 indicativ 2 pl.* [3] 6, 9, 23, 23;
- sa vedži verb *verb vitor 1 indicativ 2 sg.* [5] 3, 13;
- sa vezi verb *verb vitor 1 indicativ 2 sg.* [1] 17, 28, [2] 17, 28, 17, 28, 17, 3, 13
- vādžā verb *indicativ present 3 sg.* [2] 24, 16;
- va vādeā verb *verb vitor 1 indicativ 3 sg.* [1] 16, 7; 16, 7; 6, 7, 7, 16, 7, 16, 7, 16, 7, [4] 14, 15, 16, 12; [5] 14, 15; 6, 12, 6, 14, 15, 16, 12
- vādžindu verb *gerundium* [5] 24, 3
- vādžū verb *indicativ perfect singular 3 sg.* [2] 13, 6; 16, 6, 7, 12, 17, 55, 18, 15, 18, 28, 23, 15, 25, 23; 26, 3; 18, 8, 18, 12, 28, 21, 51, 1, 7, 6, 16, 10, 9, 10, 15; 11, 3, 3, 34, 17, 18, 17, 23, 18, 10, 18, 24, 18, 26, 20, 12; 24, 8, 24, 21
- vādžū verb *indicativ present 1 sg.* [5] 18, 26
- vādžurā verb *indicativ perfect singular 3 pl.* [2] 5, 3; 5, 7, 6, 3; 4, 26, 14, 27, 17, 51, 19, 20, 31, 5, 31, 7, [5] 10, 6, 10, 11, 12, 19
- vādžuse verb *indicativ present 3 pl.* [2] 10, 11
- vādžūt-am verb *indicativ perfect copus 3 sg.* [2] 22, 9, 8, 8, 3
- vāžā verb *indicativ present 3 sg.* [1] 24, 16; [3] 24, 16, 17, 17, 21
- vāž verb *indicativ present 3 sg.* [1] 13, 34, 14, 52
- vāžind verb *gerundium* [5] 4, 52
- vāžind verb *gerundium* [2] 4, 52; [3] 13, 6, 14, 13, 19, 5, 3, 7, 4, 24, 3, 6, 11, 4, 11, 5, 13, 5; 20, 12; 20, 12
- vāžū verb *indicativ present singular 3 sg.* [5] 5
- vāžū verb *indicativ present 3 pl.* [4] 18, 26; [5] 18, 26
- vāžūū verb *indicativ present copus 1 sg.* [3] 13, 11; 28, 4
- vāžurā verb *indicativ perfect singular 3 pl.* [1] 5, 3; 5, 7; 6, 3; 4, 26, 14, 27, 17, 51, 19, 20, 31, 5, 31, 7, [3] 5,
- 3, 5, 3, 5, 6, 13, 10, 11, 17, 51, 19, 20, 24, 11, [4] 10, 6, 10, 14, 10, 19, 6, 10, 6, 10, 19
- vāžuse verb *indicativ perfect singular 3 pl.* [1] 10, 11
- vāžūt-am verb *indicativ perfect copus 3 sg.* [1] 22, 9, 3, 22, 9, 4, 18, 20
- vāžūt-at verb *indicativ perfect copus 2 pl.* [1] 10, 24
- vāžūt-atī verb *indicativ perfect copus 2 pl.* [2] 10, 24, [3] 16, 17, 21, 14
- vede verb *imp 2 sg.* [1] 24, 12, [2] 24, 12
- vēde verb *indicativ present 3 sg.* [1] 9, 9, 9, 9, 9, 11, 9, 18, 26, 12, [2] 9, 9, 9, 9, 9, 11, 9, 18, 26, 12, [3] 9, 9, 9, 9, 9, 11, 9, 18, 16, 7, 16, 7, [4] 24, 11; [5] 24, 11
- vedea verb *indicativ imperfect 3 pl.* [1] 6, 16, 17, 24, [2] 6, 16, 17, 24, [3] 14, 26, 17, 24, [6] 2, 23
- vedea verb *indicativ imperfect 3 sg.* [3] 4, 15, 14, 52
- vedet verb *imp 2 pl.* [1] 16, 17, [4] 13, 28, 15, 27, 15, 28;
- vedeti verb *imp 2 pl.* [1] 12, 16; 12, 17, 14, 17, 14, 38, 23, 22, 23, 23, [2] 12, 16, 12, 17, 14, 17, 14, 38; 16, 17; 23, 22, 23, 23, [3] 10, 24, 12, 16, 14, 29, 17, 25, [4] 14, 30, [5] 13, 28, 14, 30; 15, 27; 15, 28;
- vedži verb *imp 2 sg.* [2] 14, 29; 21, 8; 25, 35; 24, 12; 25, 17; [5] 24, 13;
- vedži verb *indicativ present 2 sg.* [2] 16, 4;
- vei vādeā verb *vitor 1 indicativ 2 sg.* [3] 2, 32; [4] 3, 13; [5] 3, 13; [6] 3, 13; 11, 20;
- vet vādeā verb *vitor 2 indicativ 2 pl.* [1] 6, 9;
- veti vādeā verb *vitor 1 indicativ 2 pl.* [2] 6, 9; [3] 14, 38;
- vezi verb *imp 2 sg.* [1] 14, 29; 21, 8; 24, 12; 25, 17; 25, 35; [3] 21, 8; 24, 12; 24, 12; 26, 16; [4] 24, 13; [6] 24, 13;
- vezi verb *indicativ present 2 sg.* [1] 16, 4; 26, 16; [2] 26, 16;
- voi vādeā verb *vitor 1 indicativ 1 sg.* [2] 19, 3;
- voiu vādeā verb *vitor 1 indicativ 1 sg.* [1] 19, 3; [3] 22, 3;
- vedenie** : (1632 EUSTR, PRAV.) : s. f. „Vision, Erscheinung”; „vision, apparition”
- vedenie** subst. *comun fem, sg, nom, ac, neacc.* [2] 3, 1;
- vedenīia** subst. *comun fem, sg, nom, ac, acc.* [2] 3, 15; [5] 7, 17;
- videnie** subst. *comun fem, sg, nom, ac, neacc.* [1] 3, 1;
- vidēnie** subst. *comun fem, sg, nom, ac, neacc.* [3] 3, 1;
- videnīia** subst. *comun fem, sg, nom, ac, acc.* [1] 3, 15; [4] 7, 17;
- vedere** : (XVI see, H.) : s. f. „Sehen, Gesicht”; „vue, face”
- vedēre** subst. *comun fem, sg, nom, ac, neacc.* [1] 16, 12; [2] 16, 12; [3] 3, 15;
- vedērea** subst. *comun fem, sg, nom, ac, acc.* [1] 16, 7; [2] 16, 7;
- vederos** : (1551-1553 ES) : adj. „anschnlich”; „imposant”
- vederos** adj. *calificativ gradul pozitiv masc, sg, nom, ac, neacc.* [4] 23, 21; [5] 23, 21;
- veni** : (1521 NEACSU) : s. f. „kommen”; „venir”
- a veni** verb *infinitiv present* [1] 7, 13; [2] 7, 13; [3] 7, 13; 15, 15, 2; 16, 5, 22;
- ai fi venit** verb *cond-opt, perfect 2 sg.* [1] 25, 34; [2] 25, 34;

ai venit verb *indicativ perfect compus* 2 sg. [1] 13, 11; 29, 6; [2] 13, 11; 29, 6; [3] 17, 28; 17, 28; 29, 6; [4] 15, 20; [5] 15, 20; [6] 11, 10; 15, 19; 15, 20; 19, 24;

am venit verb *indicativ perfect compus* 1 pl. [1] 10, 14; [2] 10, 14;

am venit verb *indicativ perfect compus* 1 sg. [1] 16, 2; 16, 5; 25, 8; [2] 16, 2; 16, 5; 25, 8; [3] 4, 16; 16, 5; 25, 8; [4] 14, 15; 14, 32; 19, 20; [5] 14, 15; 14, 32; 19, 20; [6] 14, 15; 14, 32; 19, 7; 19, 20;

au venit verb *indicativ perfect compus* 3 pl. [1] 4, 7; 10, 9; 29, 10; [2] 4, 7; 9, 12; 10, 9; 29, 10; [3] 4, 7; 23, 27; 30, 23; [4] 2, 24; 3, 23; 3, 25; 12, 4; 15, 18; 19, 15; 20, 14; 23, 23; 24, 7; [5] 3, 23; 15, 18; 19, 15; 20, 14; 24, 7; [6] 13, 9;

au venit verb *indicativ perfect compus* 3 sg. 67x;

să vie verb *conjunctiv prezent* 3 pl. [1] 31, 4; [2] 31, 4; [3] 31, 4;

să vie verb *conjunctiv prezent* 3 sg. [1] 20, 9; 23, 10; 29, 4; [2] 20, 9; 23, 10; 29, 4; [3] 20, 9; 23, 10; 23, 20; 26, 22; [4] 13, 5; 24, 13; [5] 13, 5; 24, 13; [6] 3, 28; 13, 5; 13, 6; 15, 2; 15, 4; 24, 13;

să vii verb *conjunctiv prezent* 2 sg. [3] 20, 21; 25, 26; 25, 34;

să viu verb *conjunctiv prezent* 1 sg. [1] 25, 33; 29, 8; [2] 25, 33; 29, 8;

va veni verb *viitor 1 indicativ* 3 sg. [1] 2, 34; 2, 36; 16, 11; 26, 10; 29, 9; [2] 2, 34; 2, 36; 16, 11; 26, 10; 29, 9; [3] 2, 34; 2, 36; 16, 11; 23, 11; 26, 10; [4] 7, 14; 15, 4; 15, 28; 18, 27; [5] 7, 14; 15, 4; 15, 28; 18, 28; [6] 7, 14; 15, 28;

vei veni verb *viitor 1 indicativ* 2 sg. [1] 10, 3; 20, 19; 22, 5; [2] 10, 3; 20, 19; 22, 5; [6] 3, 13; 15, 33;

veni verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. 134x;

venii verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. [3] 4, 13;

veniia verb *indicativ imperfect* 3 pl. [1] 2, 14; 25, 42; [2] 2, 14; 11, 9; 25, 42; [3] 25, 20; [5] 15, 6; [6] 3, 22; 15, 6;

veniia verb *indicativ imperfect* 3 sg. [1] 2, 13; 2, 15; 11, 5; 17, 16; 17, 34; 27, 9; 30, 23; [2] 2, 13; 2, 15; 11, 5; 17, 16; 17, 34; 27, 9; [3] 17, 16; 17, 34; [4] 2, 23; 15, 6; 20, 12; [6] 13, 34;

veniiai verb *indicativ imperfect* 2 sg. [3] 13, 11;

venind verb *gerunziu* [1] 9, 5; 13, 15; 14, 5; 14, 5; [2] 9, 5; 13, 15; 14, 5; 14, 5; [3] 9, 5; [4] 1, 2; 3, 13; 13, 34; 15, 32; [5] 1, 2; 3, 13; 13, 34; 15, 32;

veniră verb *indicativ perfect simplu* 3 pl. 54x;

venise verb *indicativ mcpf.* 3 pl. [1] 11, 9; [3] 11, 9;

venise verb *indicativ mcpf.* 3 sg. [6] 12, 4; 12, 4;

venit verb *participiu sg. masc.* [1] 17, 12; 22, 9; [2] 17, 12; 22, 9;

venit-am verb *indicativ perfect compus* 1 pl. [6] 24, 20;

venit-am verb *indicativ perfect compus* 1 sg. [3] 16, 2;

venit-au verb *indicativ perfect compus* 3 sg. [1] 15, 12; [2] 15, 12; [4] 3, 23; [5] 3, 23; [6] 3, 23;

veniț verb *imp.* 2 pl. [1] 11, 14;

veniți verb *imp.* 2 pl. [2] 11, 14; [3] 11, 14; 14, 10;

veni-va verb *viitor 1 indicativ* 3 sg. [2] 10, 22; [3] 10, 22;

vie verb *conjunctiv prezent* 3 sg. [1] 26, 22; [2] 26, 22; [4] 13, 6; [5] 13, 6;

vii verb *indicativ prezent* 2 sg. [1] 17, 43; 17, 45; [2] 17, 43; 17, 45; [3] 17, 43; 17, 45; [4] 1, 2; 11, 10; [5] 1, 3; 11, 11; [6] 1, 3;

viind verb *gerunziu* [6] 13, 34; 15, 14;

vin verb *indicativ prezent* 3 pl. [1] 2, 31; 7, 1; 25, 9; 31, 7; [2] 2, 31; 7, 1; 25, 9; 26, 1; 31, 7; [4] 2, 4; 3, 22; 5, 3; [5] 2, 4; 3, 22; 5, 3; [6] 13, 34;

vin verb *indicativ prezent* 1 sg. [3] 17, 45;

vine verb *indicativ prezent* 3 sg. [1] 10, 13; [2] 4, 16; 30, 23; [5] 20, 12; [6] 18, 27;

vino verb *imp.* 2 sg. [1] 9, 5; 9, 9; 9, 10; 14, 1; 14, 6; 16, 1; 17, 44; 20, 21; 23, 27; [2] 9, 5; 9, 9; 9, 10; 14, 1; 14, 6; 17, 44; 20, 21; 23, 27; [3] 9, 5; 9, 9; 9, 10; 14, 1; 14, 6; 14, 12; 16, 1; 17, 44; [4] 13, 11; 14, 32; 15, 22; 18, 22; [5] 13, 11; 14, 32; 15, 22; [6] 1, 9; 12, 28; 14, 32; 15, 22;

viu verb *indicativ prezent* 1 sg. [1] 4, 16; 25, 19; [2] 25, 19;

voi veni verb *viitor 1 indicativ* 1 sg. [2] 10, 8; [5] 17, 2;

voiu veni verb *viitor 1 indicativ* 1 sg. [1] 10, 8; [3] 10, 8; 25, 19; [4] 17, 2;

vom veni verb *viitor 1 indicativ* 1 pl. [5] 17, 12; [4] 17, 12;

vor veni verb *viitor 1 indicativ* 3 pl. [1] 10, 7; [2] 10, 7; [3] 2, 31; 10, 7;

veniaminean : (1665-1672 Ms. 4389) : „Benjaminter”; „Benjaminite”

emeniu subst. *comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 9, 1;

emin subst. *comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [3] 9, 1;

emineu subst. *comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [2] 9, 1; 9, 21;

iemenean adj. *calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [2] 4, 12;

ieminean adj. *calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 4, 12;

iemineu adj. *calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 9, 21; [3] 9, 21; [4] 20, 1; [5] 20, 1; [6] 20, 1;

venire : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Ankunft”; „arrivée”

venirea subst. *comun fem. sg. nom. ac. acc.* [5] 15, 20;

venit : (XVI sec. H.) : s. n.: „1. Weise, 2.Recht”; „1. manière d'agir, 2.droit”

venitul subst. *comun neutru sg. nom./ac. acc.* [1] 2, 13; 8, 11; 10, 25; 27, 11; [2] 8, 9; 8, 11; 10, 25; 27, 11; [3] 8, 11; 27, 11;

versecathan (ebraism): „Knasten”; „coffre”

versecathan [1] 6, 8; [2] 6, 8;

vesel : (1570 FRAG. TOD.) : adj.: „heiter, fröhlich”; „serein, gai”

văseli adj. *calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom. ac. neacc.* [3] 25, 8;

veseli : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „erfreuen”; „rèjouir”

să se veselească verb *conjunctiv prezent* 3 pl. [6] 1, 20;

să veseli verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. [1] 11, 15; [2] 11, 15;

să veseliră verb *indicativ perfect simplu* 3 pl. [1] 6, 13; 11, 9; [2] 6, 13; 11, 9;

să vor veseli verb *indicativ* 1 *viitor* 3 pl. [4] 1, 20;

se veseli verb *indicativ perfect simplu* 3 pl. [3] 11, 14;

se veselise verb *indicativ mcpf.* 3 sg. [3] 25, 36;

- te-ai veselit** *verb indicativ perfect compus 2 sg.* [3] 19, 5;
vă veselit *verb imp. 2 pl.* [1] 16, 5;
vă veseliti *verb imp. 2 pl.* [2] 16, 5; [3] 16, 5;
veselindu-să *verb gerunziu* [5] 18, 29;
veselindu-se *verb gerunziu* [4] 18, 29; [6] 18, 29;
- veselie** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Fröhlichkeit”: „joie”
veselie *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 18, 6;
 [4] 6, 12; [5] 6, 12;
veselii *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [1] 18, 6;
 [2] 18, 6;
- veste** : (1508 DERS) : s. f.: „Nachricht”: „nouvelle”
vêste *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 4, 16; 4,
 19; 10, 16; 14, 9; 14, 16; 20, 9; 20, 10; 20, 12; 20, 35;
 21, 2; 23, 25; [4] 4, 10; 18, 22; 18, 27; [5] 4, 10; 18, 22;
 18, 28; [6] 1, 4; 4, 4; 4, 10; 10, 17; 13, 30; 15, 28; 15, 31;
 18, 20; 18, 25; 18, 27; 19, 1; 19, 41;
vêstea *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 4, 19; [2]
 4, 19; [3] 11, 5; [4] 4, 4; [6] 17, 17; 18, 20; 18, 22;
vești *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [4] 18, 20;
 18, 25; [5] 18, 20; 18, 25;
- vesti** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „benachrichtigen”: „annoncer”
au vestit *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [5] 4, 4;
să să vestească *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [4] 18, 31;
să vestească *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [3] 31, 9;
să vestiți *verb conjunctiv prezent 2 pl.* [4] 1, 20;
să vestuiască *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [5] 18, 31;
să vestuiți *verb conjunctiv prezent 2 pl.* [5] 1, 20;
se vestește *verb indicativ prezent 3 sg.* [6] 18, 31;
se vesti *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [6] 19, 8;
vestind *verb gerunziu* [4] 18, 26;
vestindu *verb gerunziu* [5] 18, 26;
- vestitor** : (1570 CORESI LIT.) : s. m.: „Bote”: „messenger”
 un vestitor *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [6] 15, 13;
 vestetor *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [2] 23, 27;
vestitor *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [6] 18,
 26; 18, 27;
vestitori *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [4] 2, 5;
 3, 12; [5] 12, 27;
vestitoriu *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 23,
 27; [4] 12, 27;
vestitoriul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [4] 15,
 13; [5] 15, 13;
- veșmînt** : (XVI sec. PS. H.) : s. n.: „Priesterrock”: „manteau
 de prêtre”
vășmîntu *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [2] 2,
 19; 28, 14; [5] 6, 14; 20, 8;
vășmîntului *subst. comun neutru sg. gen./dat. acc.* [2]
 15, 27; 24, 6; 24, 12; 24, 12;
veșmînt *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [1] 2,
 19; 28, 14; [4] 6, 14; 20, 8;
veșmîntului *subst. comun neutru sg. gen./dat. acc.* [1]
 15, 27; 24, 6; 24, 12; 24, 12;
- veșnic** : (XVI sec. PS. SCH.) : adj.: „ewig”: „éternel”
vêcnică *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac.
 neacc.* [4] 23, 5; [5] 23, 5; [6] 23, 5;
- via** : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „Leben”: „vivre”
viia *verb indicativ imperfect 3 pl.* [5] 20, 3;
viiază *verb indicativ prezent 3 sg.* [3] 2, 6;
- viață** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Leben”: „vie”
viața *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [1] 18, 18; [2]
 18, 18; [4] 1, 23; [5] 1, 23;
viață *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [4] 15, 21;
 [5] 15, 21;
vieții *subst. comun fem. sg. gen./dat. acc.* [1] 7, 15; 25,
 29; [2] 25, 29; [3] 1, 28; 7, 15; 25, 29; [4] 19, 34; [5] 19,
 34; [6] 19, 33;
viața *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [6] 1, 23;
viațã *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [6] 15, 21;
- viclean** : (1462 DERS) : adj.: „1. treulos, 2. (arg)listig”: „1.
 infidèle, 2. perfide, rusé”
hiclean *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac.
 neacc.* [3] 2, 29;
hiclean *adj. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom./ac.
 acc.* [3] 16, 14; 16, 15; 16, 16;
hiclean *adj. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom./ac.
 neacc.* [3] 18, 10; 19, 9;
hiclène *adj. calificativ gradul pozitiv fem. pl. nom./ac.
 neacc.* [3] 3, 21;
hiclêni *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom./ac.
 neacc.* [3] 30, 22;
viclean *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac.
 neacc.* [1] 29, 4; [2] 29, 4; [5] 19, 22;
viclêni *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [4] 19, 22;
viclênilor *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [4] 2, 16;
 [5] 2, 16;
- vicleni** : (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „verraten, hintergehen,
 überlisten”: „trahir, tromper”
viclenindu *verb gerunziu* [4] 3, 27;
vicleniră *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 13, 3;
- viclenie** : (XVI sec. PS. V.) : s. f.: „List, Heimtücke”: „perfidie,
 ruse”
hiclenie *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [6] 3, 27;
- vicleșug** : (XVI sec. PS. H.) : s. n.: „1. Treulosigkeit, Verrat,
 2. List, Heimtücke”: „1. infidélité, 2. perfidie, ruse”
hicleşug *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [1] 20,
 21; [3] 20, 21; 26, 18; [6] 3, 25; 12, 9; 19, 21;
 vicleșug *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [2] 20, 21;
- vie** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Weinberg”: „vigne”
ale viilor *subst. comun fem. pl. gen./dat. acc.* [1] 15, 8;
a viilor *subst. comun fem. pl. gen./dat. acc.* [2] 15, 8;
viele *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [1] 8, 15;
vii *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [1] 22, 7; [2]
 22, 7; [3] 22, 7;
viile *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [1] 8, 14; [2] 8,
 14; 8, 15; [3] 8, 14; 15, 8;
- vietui** : (1560 BRATU) : v. IV: „leben”: „vivre”
vietuia *verb indicativ imperfect 3 pl.* [3] 23, 5;
vietuind *verb gerunziu* [6] 20, 3;

- vin** : (XVI sec. PS. H.) : s. n.: „Wein”: „vin”
vin *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [1] 1, 11; 1, 15; 1, 24; 10, 3; 16, 20; 25, 18; 25, 37; [2] 1, 11; 1, 15; 1, 24; 10, 3; 16, 20; 25, 18; 25, 37; [3] 1, 11; 1, 15; 1, 24; 10, 3; 16, 20; 25, 18; [4] 13, 28; 16, 1; [5] 13, 28; 16, 1; [6] 13, 28; 16, 1;
vinul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [1] 1, 14; 25, 11; [2] 1, 14; 25, 11; [3] 1, 14; 25, 11; [4] 16, 2; [5] 16, 2; [6] 16, 2;
- vină** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Schuld, Sünde”: „faute, tort, péché”
vină *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 25, 24;
vină *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [6] 14, 25;
- vinde** : (XVI sec. PS. H.) : v. III: „übergeben”: „livrer”
au vindut *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 23, 7; [2] 23, 7;
- vindeca** : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „heilen”: „guérir”
au vindecat *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [4] 19, 24;
s-au vindecat *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [5] 19, 24;
vă veti vindeca *verb viitor 1 indicativ 2 pl.* [1] 6, 3; [3] 6, 3;
ve-ți vindeca *verb viitor 1 indicativ 2 pl.* [2] 6, 3;
- vinovat** : (XVI sec. PS. H.) : adj.: „schuld(ig)”: „coupable, fautif”
vinovat *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [3] 19, 5; 22, 22; 24, 12;
vinovatul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [1] 22, 22; [2] 22, 22;
vinovați *adj. calificativ gradul superlativ masc. pl. nom./ac. neacc.* [6] 19, 27;
- vintr** : (1581-1582 PO) : s. f.: „Bauch”: „ventre”
vintr *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [1] 31, 3; [3] 31, 3; [6] 3, 27;
vintricile *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [2] 31, 3;
- vioară** : (1652 INDR.) : s. f.: „Violin, Geige”: „violon”
vioara *subst. comun fem. sg. nom./ac. acc.* [3] 16, 16; 16, 23;
vioară *subst. comun fem. sg. nom./ac. neacc.* [3] 16, 16;
- virghină** : s. f.: „eine Art Musikinstrument”: „sorte d'instrument musical”
virghine *subst. comun fem. pl. nom./ac. neacc.* [3] 18, 6; [6] 6, 5;
- vis** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. n.: „Traum”: „rêve”
vis *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [3] 28, 6; 28, 15; [6] 24, 11;
visuri *subst. comun neutru pl. nom./ac. neacc.* [1] 28, 6; 28, 15; [2] 28, 6; 28, 15;
- viteaz** : (1428 DERS) : adj.: „tapfer”: „brave”
cei mai vitéji *adj. calificativ gradul superlativ masc. pl. nom./ac. acc.* [3] 31, 12; [6] 11, 16;
viteaz *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* [3] 16, 18; 17, 33;
- vitează** *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom./ac. acc.* [6] 10, 7;
- vițel** : (1499 DERS) : s. m.: „Kalb”: „veau”
un vițel *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [3] 1, 25; 12, 3; 28, 24;
vițial *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [2] 1, 24; 15, 3; 22, 19; [5] 6, 13;
vițialul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [2] 1, 25; 12, 3; 14, 34; [5] 6, 6;
viței *subst. comun masc. pl. nom./ac. neacc.* [1] 6, 7; [2] 6, 7; [3] 1, 24; 6, 7; [6] 6, 12; 6, 13; 17, 29;
viței *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [3] 6, 7; 6, 10;
vițel *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 1, 24; 15, 3; [4] 6, 13;
vițelu *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 22, 19;
vițelul *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [1] 1, 25; 12, 3; 14, 34; [3] 14, 34; [4] 6, 6;
- viu** : (XVI sec. PS. H.) : adj.: „lebendig”: „vivant”
cei vii *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [1] 5, 12; [2] 5, 12;
vii *adj. calificativ gradul pozitiv fem. pl. nom./ac. neacc.* [4] 8, 2; [5] 8, 2;
viu *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. gen./dat. acc.* [1] 17, 26; 17, 36; [2] 17, 26; 17, 36; [3] 17, 26; 17, 36;
viu *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom./ac. neacc.* 85x;
viu *adj. calificativ gradul pozitiv neutru sg. nom./ac. neacc.* [1] 1, 26; 17, 55; 25, 26; [2] 1, 26; 17, 55; 20, 3; 25, 26; [3] 1, 26; 25, 26; [4] 11, 11; 14, 19; [5] 11, 11; 14, 19; [6] 11, 11;
- văna** : (XVI sec. PS. H.) : v. I: „jagen”: „chasser”
să vinezi *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [3] 28, 9;
- vână** : (1561 CORESI TE²) : s. f.: „Schne, Muskel”: „tendon, muscle”
vinele *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [5] 22, 37;
- vânător** : (XVI sec. PS. SCH.) : s. m.: „Jäger”: „chasseur”
vânător *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [2] 25, 3;
vânătoriu *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [1] 25, 3;
- vînt** : (XVI sec. PS. H.) : s. n.: „Wind”: „vent”
vîntului *subst. comun neutru sg. gen./dat. acc.* [6] 22, 11;
vînturilor *subst. comun neutru pl. gen./dat. acc.* [5] 22, 11;
vînturilor *subst. comun neutru pl. gen./dat. acc.* [4] 22, 11;
- vîrf** : (1517 DERS) : s. n.: „Spitze, Gipfel”: „sommets, cime”
vîrf *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [6] 16, 1;
vîrful *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [1] 26, 13; [3] 14, 2; 26, 13; [4] 2, 25; [6] 2, 25; 15, 32;
vîrvul *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [2] 26, 13; [5] 2, 25;
- vîrtos** : (1521 NEACȘU) : adj.: „fest, stark, kräftig”: „solide, fort, vigoureux”
cel vîrtos *subst. comun masc. sg. nom./ac. acc.* [4] 22, 32;
celor vîrtoși *subst. comun masc. pl. gen./dat. acc.* [6] 1, 21; 1, 22;

- cel virtuos subst. comun masc. sg. nom. ac. acc. [5] 22, 33;
mai virtos *adv. de mod comp.* [1] 2, 29; [2] 2, 29;
virtos *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [3] 17, 4; [6] 22, 31; 23, 20;
virtosi *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom. ac. neacc.* [3] 17, 20;
virtosi *adj. calificativ gradul pozitiv masc. pl. nom. ac. neacc.* [6] 24, 9;
virtosi *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [6] 1, 19;
virtucios *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [5] 22, 32; 22, 48;
- virtue : (XVI sec. PS. H.) : s. f. : „Stärke, Kraft, Festigkeit”; „force, vigueur”
virtute *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 2, 10; 9, 1; 28, 20; 30, 4; [2] 2, 10; 9, 1; 28, 20; 30, 4; [3] 9, 1; [4] 6, 5; [5] 6, 5;
virtutea *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 2, 8; [2] 2, 8;
- voie : (XVI sec. PS. H.) : s. f. : „Wille”; „volonté”
voia *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 3, 18; 14, 40; 23, 13; 24, 5; [4] 23, 5; [5] 23, 5; [6] 7, 21; 21, 4;
voie *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [5] 3, 8; [6] 3, 36;
- voievod : (1478 DERS) : s. m. „Heerführer, Feldherr”; „commandant”
voievodul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [3] 12, 9; 26, 5;
 voievodului *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [2] 12, 9;
 voievozi *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [6] 17, 25;
voievozii *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [3] 29, 3; 29, 3; 29, 4; 29, 9;
voievozilor *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [3] 29, 6; 29, 7;
voivodul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [1] 17, 55; 26, 5; [4] 2, 8; [5] 2, 8;
voivodului *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [1] 12, 9; 14, 50;
voivozii *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [1] 29, 3;
- voinic : (1495 DERS) : s. m. adj. : „Krieger, Soldat; tapfer”; „soldat, guerrier; brave”
voinic *adj. calificativ gradul pozitiv masc. sg. nom. ac. neacc.* [3] 17, 55;
voinic *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [3] 17, 56; 22, 19;
voinice *subst. comun masc. sg. voc. acc.* [3] 17, 58;
voinici *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [4] 2, 21;
voinicii *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [4] 1, 15; 2, 14; [6] 6, 1; 10, 9;
voinicul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [4] 1, 6;
voinicului *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [4] 1, 5; 1, 13;
- voinicel : (XVII sec. MIR. COST.) : s. m. : „tapfer”; „brave”
 voinicel *subst. comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [2] 20, 31;
 voinicelu *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 20, 31;
- volnic : (1495 DERS) : adj. : „frei”; „libre”
volnică *adj. calificativ gradul pozitiv fem. sg. nom. ac. neacc.* [2] 17, 25; [3] 17, 25; 20, 30;
- vorbă** : (XVI sec. CV²) : s. f. : „Rede, Gespräch”; „parole discours”
vorbă *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 17, 22;
vorbe *subst. comun fem. pl. nom. ac. neacc.* [3] 20, 39;
vorbele *subst. comun fem. pl. nom. ac. acc.* [6] 11, 19;
- vorbi** : (XVI sec. CV²) : v. IV : „reden, sprechen”; „parler”
a vorbi *verb infinitiv prezent* [3] 18, 1;
să vorbească *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [6] 3, 27;
vorbind *verb gerunziu* [3] 17, 23;
- vorovă** : (XVI sec. PS. H.) : s. f. : „Rede”; „parole”
vorova *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [1] 25, 33;
- vrajă : (1563 CORESI PRAXIU) : s. f. : „Zauber(ei)”; „magie”
vrajă *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 15, 23; [2] 15, 23;
- vrăji** : (1563 CORESI PRAXIU) : v. IV : „vorhersagen”; „prédire”
vrăjaște *verb imp. 2 sg.* [1] 28, 8; [2] 28, 8; [3] 28, 8;
- vrăjitor** : (1563 CORESI PRAXIU) s. m. : „Magier, Wahrsager”; „magicien, nécromant”
 o vrăjitoare *subst. comun fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 28, 7;
 vrăjitoare *subst. comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [3] 28, 7;
 vrăjitori *subst. comun masc. pl. nom. ac. neacc.* [3] 28, 3;
vrăjitorii *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [1] 6, 2; [2] 6, 2; [3] 6, 2; 28, 9;
- vrăjmaș** : (1421 DERS) : s. m. : „Feind”; „ennemi”
al vrăjmașilor *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [3] 14, 30;
vrăjmaș *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [1] 22, 8; 22, 13; [3] 22, 8; [4] 18, 32; [6] 8, 10;
vrăjmașii *subst. comun masc. pl. nom. ac. acc.* [1] 14, 47; 18, 25; 20, 15; 20, 16; 25, 27; 29, 8; [2] 25, 27; 29, 8; [3] 2, 1; 14, 47; 18, 25; 20, 15; 20, 16; 24, 5; 25, 26; [4] 4, 8; 5, 20; 7, 1; 7, 9; 7, 11; 12, 14; 18, 32; 19, 9; 22, 4; 22, 38; 22, 41; 22, 49; [5] 18, 33; 22, 4; 22, 38; 22, 41; [6] 4, 8; 5, 20; 7, 1; 7, 9; 7, 11; 12, 14; 18, 32; 19, 9; 22, 4; 22, 18; 22, 37; 22, 48; 30, 26;
vrăjmașilor *subst. comun masc. pl. gen. dat. acc.* [1] 2, 1; 4, 3; 10, 1; 12, 10; 12, 11; 14, 30; 25, 29; 30, 26; [2] 14, 30; 30, 26; [3] 4, 3; 10, 1; 12, 10; 12, 11; 14, 24; [4] 3, 18; 18, 19; 22, 1; 22, 18; 24, 13; [6] 3, 18; 22, 1; 22, 40; 24, 13;
vrăjmașul *subst. comun masc. sg. nom. ac. acc.* [1] 14, 24; 19, 17; 24, 5; 24, 20; 26, 8; [2] 24, 20; 26, 8; [3] 19, 17; 24, 20; 26, 8; [4] 4, 8; [6] 4, 8; 4, 8;
vrăjmașului *subst. comun masc. sg. gen. dat. acc.* [3] 25, 29; 29, 8; [4] 4, 8; [5] 4, 8;
- vrea** : (1521 NEACȘU) : v. II : „wollen”; „vouloir, désirer”
am vrut *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 24, 11; 26, 23; [2] 24, 11; 26, 23; [4] 15, 26; [5] 15, 26;
au vrut *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 22, 17; [2] 22, 17; [4] 23, 16; 23, 17;

- au vrut** verb *indicativ perfect compus* 3 sg. [4] 12, 17; 13, 14; 13, 17; 13, 25; 14, 29; 14, 29; [5] 12, 17; 13, 14; 13, 17; 13, 25; 14, 29; 14, 29; 23, 16; 23, 17;
- va** verb *indicativ prezent* 3 sg. [1] 18, 22; 18, 25; [2] 18, 22; 18, 25; 20, 3; 20, 14; [3] 18, 22; 18, 25; 18, 25; [4] 24, 3; [5] 24, 3; [6] 20, 11;
- va vrea** verb *viitor I indicativ* 3 sg. [1] 20, 3; [3] 20, 9; 20, 13; [6] 14, 11; 15, 26;
- vei** verb *indicativ prezent* 2 sg. [3] 19, 5; 28, 9; [6] 15, 20; 18, 22; 18, 22; 20, 19;
- vei vrea** verb *viitor I indicativ* 2 sg. [3] 25, 8; [6] 2, 26; 24, 13;
- veți** verb *indicativ prezent* 2 pl. [3] 6, 3;
- voiște** verb *indicativ prezent* 3 sg. [3] 14, 7;
- voiu** verb *indicativ prezent* 1 sg. [3] 3, 11; [6] 4, 11; 4, 11;
- vom** verb *indicativ prezent* 3 pl. [6] 21, 5;
- vor** verb *indicativ prezent* 3 pl. [6] 14, 16;
- vrea** verb *indicativ imperfect* 3 pl. [1] 14, 15; [2] 14, 15; [3] 2, 13; 23, 26;
- vrea** verb *indicativ imperfect* 3 sg. [1] 2, 25; 8, 19; 15, 8; 28, 23; [2] 2, 25; 8, 19; 15, 8; 28, 23; [3] 2, 25; 8, 19; 18, 5; [4] 2, 23; 6, 10; [5] 6, 10; [6] 12, 17;
- vrea** verb *indicativ prezent* 3 sg. [5] 20, 11;
- vrînd** verb *gerunziu* [1] 2, 25; [2] 2, 25; [6] 12, 17; 20, 9; 21, 16;
- vrû** verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. [1] 31, 4; [2] 31, 4; [3] 15, 27; 20, 33; 28, 23; 31, 4; [4] 2, 22; 13, 9; [5] 2, 22; 13, 9; [6] 2, 22; 2, 23; 6, 10; 12, 4; 13, 9; 13, 14; 13, 17; 13, 25; 14, 29; 14, 29; 17, 22; 22, 20; 23, 16; 23, 17;
- vrură** verb *indicativ perfect simplu* 3 pl. [3] 15, 8; 22, 17;
- vrut** verb *participiu sg. masc.* [1] 15, 22; [2] 15, 22;
- vreun** adj. *pron. nehot.* masc. sg. nom. ac. [3] 16, 17; 25, 29; [6] 9, 3;
- vreunua** pron. *nehot.* masc. sg. gen. dat. [3] 12, 3;
- vro** adv. [1] 9, 22; 13, 15; 14, 2; 14, 14; 14, 23; 22, 2; 23, 13; 25, 13; 25, 38; [2] 9, 22; 13, 15; 14, 2; 14, 14; 14, 23; 22, 2; 23, 13; 25, 13; 25, 38; [3] 9, 22; 4, 6, 1; 8, 12; 18, 7; [5] 6, 1; 8, 13; 18, 7;
- vrun** adj. *pron. nehot.* masc. sg. nom. ac. [5] 19, 22;
- vultur** : (XVI sec. PS. H.) : s. n. „Adier”, „aigle”
- vulturii** subst. *comun masc. pl. nom. ac. acc.* [4] 1, 23; [5] 1, 23; [6] 1, 23;

Z

- za** : (1421 DERS) : s. f. „Panzer”, „cuirasse”
- dzea** subst. *comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [2] 17, 5; 17, 38;
- dzealii** subst. *comun fem. sg. gen. dat. acc.* [2] 17, 5;
- za** subst. *comun fem. sg. nom. ac. neacc.* [1] 17, 5; 17, 38; [3] 17, 45;
- zalei** subst. *comun fem. sg. gen. dat. acc.* [1] 17, 5; [3] 17, 5;
- zaoa** subst. *comun fem. sg. nom. ac. acc.* [3] 17, 5; 17, 47;
- zadar** : (1551-1553 ES) : s. n. „vergebens”, „avancement”
- zadar** subst. *comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [3] 13, 13; [6] 24, 24;
- zâblău** : (1642 CAZ. GOV.) : s. n. „Sackleinwand”, „manteau à toile âpre”
- un zâblău** subst. *comun neutru sg. nom. ac. acc.* [6] 12, 16;
- zâbovi** : (1560 BRATU) : v. IV: „sich aufhalten, verweilen, verzögern”, „demeurer, tarder”
- au zâbăvit** verb *indicativ perfect compus* 3 sg. [5] 20, 5;
- au zâbovit** verb *indicativ perfect compus* 3 sg. [4] 20, 5;
- te zâbovi** verb *imp.* 2 sg. [3] 20, 38;
- zâbovi** verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. [6] 20, 5;
- zăcea** : (XVI sec. PS. H.) : „liegen”, „gésir”
- era dzăcînd** verb *indicativ imperfect* 3 sg. [5] 13, 32;
- era zăcînd** verb *indicativ imperfect* 3 sg. [4] 13, 32;
- zăcea** verb *indicativ imperfect* 3 sg. [3] 5, 3; [6] 13, 8;
- zăduf** : (XVI sec. CV²) : s. n. „Hitze, Schwüle”, „chaleur (étouffante)”
- zăduf** subst. *comun neutru sg. nom. ac. neacc.* [6] 4, 5;
- zăduful** subst. *comun neutru sg. nom. ac. acc.* [4] 4, 5;
- zăduvul** subst. *comun neutru sg. nom. ac. acc.* [5] 4, 5;
- zămislî** : (1570 CORESI LIT.) : v. IV: „empfangen, schwanger werden”, „concevoir, devenir enceinte”
- au zemeslit** verb *indicativ perfect compus* 3 sg. [2] 2, 21;
- au zemislit** verb *indicativ perfect compus* 3 sg. [1] 2, 21;
- zemisli** verb *indicativ perfect simplu* 3 sg. [1] 1, 19; [2] 1, 19; [4] 12, 24; [5] 12, 24;
- zămislit** : (1570 CORESI LIT.) : adv. „schwanger”, „enceinte”

- zámislitá** (1665 CORESI TE²): v. III: „granda, zita, tem, sg. nom. ac. acc. [2] 1, 3; 1, 3; 1, 25; 1, 25; 2, 19; 2, 19; 2, 31; 9, 20; 10, 8; 11, 3; 13, 8; 17, 16; 25, 38; 29, 3; 30, 12; 31, 13; [5] 1, 1; 13, 23; 14, 2; 14, 26; 14, 28; 19, 34; 20, 4; 24, 8; 24, 13; 24, 15;
- zemislitá** (1665 CORESI TE²): v. III: „granda, zita, tem, sg. nom. ac. acc. [2] 1, 3; 1, 3; 1, 25; 1, 25; 2, 19; 2, 19; 2, 31; 9, 20; 10, 8; 11, 3; 13, 8; 17, 16; 25, 38; 29, 3; 30, 12; 31, 13; [5] 1, 1; 13, 23; 14, 2; 14, 26; 14, 28; 19, 34; 20, 4; 24, 8; 24, 13; 24, 15;
- západa** (1665 CORESI TE²): v. III: „Schnee“: „arege“
zápázii *subst. comun, tem, sg. gen. dat. acc.* [6] 23, 20;
- zărulă** (1665 CORESI TE²): v. III: „Ar. Kapuze“: „cap de capuche“
zărula *subst. comun, tem, sg. nom. ac. acc.* [3] 19, 13; 19, 26;
- zăvor** (XVI sec. PS. SCH): v. III: „Riegel“: „verrou“
a zăvoară *subst. comun, neutru, pl. nom. ac. neacc.* [2] 23, 7;
a zăvoarălor *subst. comun, neutru, pl. gen. dat. acc.* [1] 13, 7;
- zbici** (1688 BIBLIA): v. IV: „troeknen“: „secher“
zbicia *verb. indicativ imperfect 3 sg.* [4] 17, 19;
- zbura** (XVI sec. PS. H.): v. E: „liegen“: „voler“
să zbură *verb. indicativ perfect simplu 3 sg.* [5] 22, 11;
zbură *verb. indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 22, 11; [6] 22, 11;
- zdrobi** (XVI sec. PS. H.): v. IV: „zerbrechen“: „briser“
zdrobi *verb. indicativ perfect simplu 3 sg.* [4] 12, 15; [5] 12, 15;
zdrobi-voiu *verb. vitor I indicativ I sg.* [6] 22, 38;
- zece** (XVI sec. PS. H.): v. num. s. f.: „zehn“: „dix“
dzecile *subst. comun, tem, pl. nom. ac. acc.* [2] 1, 21; 18, 7; 18, 8; 21, 11; 29, 5;
zece *num. card. tem, nom. ac.* [1] 17, 18; 25, 38; [4] 15, 16;
zece *num. card. masc. nom. ac.* [3] 1, 8; 17, 17; [4] 20, 3; [6] 9, 41;
zecile *subst. comun, tem, pl. nom. ac. acc.* [1] 1, 21; 18, 7; 18, 8; 21, 11; 29, 5; [3] 18, 7; 21, 11; 29, 5;
zicile *subst. comun, tem, pl. nom. ac. acc.* [3] 18, 8;
- zeciui** (1561 CORESI TE²): v. IV: „(ver)zehnten“: „aprendre „dîme““
va zeciui *verb. vitor I indicativ 3 sg.* [1] 8, 15; 8, 16; 8, 17; 2, 8, 15; 8, 16; 8, 17; [3] 8, 15; 8, 16; 8, 17;
- zeciuială** (1630 DRH): v. s. f.: „Zehnt“: „dîme“
zeciuiala *subst. comun, tem, sg. nom. ac. acc.* [3] 1, 21;
- zgău** (XVI sec. PS. H.): v. s. m.: „Gebärmutter, Mutterleib, Schöss“: „matrice, sem“
zgăul *subst. comun, neutru, sg. gen. dat. acc.* [1] 1, 5; [2] 1, 5; 1, 6;
zgăului *subst. comun, neutru, sg. gen. dat. acc.* [1] 1, 6;
- zi** (XVI sec. PS. H.): v. s. f.: „Tag“: „jour“
a dzilelor *subst. comun, tem, pl. gen. dat. acc.* [5] 14, 26;
dzi *subst. comun, tem, sg. nom. ac. neacc.* [2] 1, 15; 5, 3; 5, 4; 7, 2; 8, 8; 8, 12; 9, 13; 11, 11; 17, 46; 18, 19; 21, 6; 21, 13; 25, 8; 29, 3; 29, 6; 29, 8; 30, 1; 30, 13; 30, 17; 31, 8; [5] 7, 6; 11, 13; 18, 20;
dzile *subst. comun, tem, pl. nom. ac. neacc.* [2] 1, 3; 1, 3; 1, 25; 1, 25; 2, 19; 2, 19; 2, 31; 9, 20; 10, 8; 11, 3; 13, 8; 17, 16; 25, 38; 29, 3; 30, 12; 31, 13; [5] 1, 1; 13, 23; 14, 2; 14, 26; 14, 28; 19, 34; 20, 4; 24, 8; 24, 13; 24, 15;
dzilei *subst. comun, tem, sg. gen. dat. acc.* [5] 4, 5;
dzilele *subst. comun, tem, pl. nom. ac. acc.* [2] 1, 28; 2, 32; 2, 33; 2, 35; 3, 1; 3, 2; 4, 1; 7, 2; 7, 13; 7, 15; 8, 18; 13, 22; 14, 52; 17, 12; 18, 27; 18, 29; 20, 31; 22, 4; 23, 14; 25, 7; 25, 15; 25, 16; 27, 11; 28, 1; 28, 2; [5] 2, 11; 7, 11; 7, 12; 8, 8; 13, 37; 16, 23; 19, 13; 21, 1; 21, 9; 24, 15;
dzilelor *subst. comun, tem, pl. gen. dat. acc.* [2] 1, 20; 1, 21; 2, 19; 13, 11; 20, 6; 27, 7;
dzua *adv. de timp* [2] 25, 16; [5] 21, 10;
dzua *subst. comun, fem, sg. nom. ac. acc.* 88x;
dzua *subst. comun, fem, sg. nom. ac. neacc.* [5] 3, 36;
o dzi *subst. comun, fem, sg. nom. ac. acc.* [2] 1, 4; 2, 34; 9, 15; 27, 1;
o zi *subst. comun, fem, sg. nom. ac. acc.* [1] 1, 4; 2, 34; 9, 15; 14, 1; 27, 1; [3] 1, 4; 2, 34; 9, 15; 14, 1; 27, 1; [6] 4, 5; 11, 2;
zi *subst. comun, fem, sg. nom. ac. neacc.* 89x;
zile *subst. comun, fem, pl. nom. ac. neacc.* [1] 1, 3; 1, 3; 1, 25; 1, 25; 2, 31; 9, 20; 10, 8; 11, 3; 13, 8; 17, 16; 25, 38; 29, 3; 30, 12; 31, 13; [3] 2, 21; 2, 31; 3, 1; 4, 1; 9, 20; 10, 8; 11, 3; 13, 8; 14, 18; 17, 16; 18, 10; 18, 27; 20, 19; 25, 38; 29, 3; 30, 12; 30, 13; 31, 13; [4] 1, 1; 13, 23; 14, 2; 14, 26; 14, 28; 19, 34; 20, 4; 24, 8; 24, 13; [6] 1, 1; 12, 17; 24, 8; 24, 13;
zilei *subst. comun, fem, sg. gen. dat. acc.* [3] 1, 21;
zilele *subst. comun, fem, pl. nom. ac. acc.* 61x;
zilelor *subst. comun, fem, pl. gen. dat. acc.* [1] 1, 20; 1, 21; 2, 19; 13, 11; 20, 6; 27, 7; [3] 27, 7; [4] 14, 26; [6] 2, 11;
zillii *subst. comun, fem, sg. gen. dat. acc.* [4] 4, 5;
zio *subst. comun, fem, sg. nom. ac. acc.* [1] 5, 5;
zioa *adv. de timp* [1] 25, 16; [3] 25, 16; [4] 21, 10; [6] 21, 10;
zioa *subst. comun, fem, sg. nom. ac. acc.* 122x;
zioă *subst. comun, fem, sg. nom. ac. neacc.* [3] 14, 36; 25, 34; 29, 10; [6] 2, 32; 3, 35;
- zice**: (XVI sec. PS. H.): v. III: „sagen“: „dire“
ai dzis *verb. indicativ perfect compus 2 sg.* [5] 6, 22;
ai fi zis *verb. cond.-opt. perfect 2 sg.* [6] 2, 27;
ai zis *verb. indicativ perfect compus 2 sg.* [4] 6, 22; [6] 6, 22; 7, 25; 7, 29; 9, 11;
am dzis *verb. indicativ perfect compus I sg.* [2] 9, 17; 9, 23; 13, 12; 20, 3; 24, 11; 25, 34; [5] 12, 22; 23, 3;
am zis *verb. indicativ perfect compus I pl.* [1] 25, 34; [3] 20, 42;
am zis *verb. indicativ perfect compus I sg.* [1] 9, 17; 9, 23; 13, 12; 20, 3; 24, 11; [3] 2, 30; 9, 17; 9, 23; 20, 3; 24, 11; [4] 12, 22; 19, 29; 23, 3; [6] 7, 7; 15, 8; 19, 29; 20, 18;
at zis *verb. indicativ perfect compus 2 pl.* [1] 10, 19; 12, 1;
ati dzis *verb. indicativ perfect compus 2 pl.* [2] 10, 19; 12, 1; 12, 12; 23, 22;
ati zis *verb. indicativ perfect compus 2 pl.* [1] 12, 12; 23, 22; [3] 10, 19; 12, 1; 12, 12;

- au dzis** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [2] 13, 19; [5] 12, 18; 20, 18;
- au dzis** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [2] 1, 22; 7, 6; 10, 15; 10, 16; 10, 25; 11, 12; 15, 2; 19, 17; 20, 3; 20, 26; 20, 29; 24, 5; [5] 14, 7; 16, 3; 16, 7; 16, 10; 18, 18; 18, 19; 18, 34; 19, 26; 21, 1; 21, 2;
- au zis** *verb indicativ perfect compus 3 pl.* [1] 13, 19; [3] 7, 6; [4] 12, 18;
- au zis** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [1] 1, 22; 7, 6; 10, 15; 10, 16; 11, 12; 15, 2; 19, 17; 20, 3; 20, 26; 20, 29; 24, 5; [3] 10, 15; 10, 22; 11, 12; 15, 13; 15, 16; 15, 18; 15, 19; 19, 17; 20, 29; 21, 2; 24, 5; 25, 30; [4] 14, 7; 16, 3; 16, 7; 16, 10; 16, 11; 18, 18; 18, 19; 18, 33; 19, 26; 20, 18; 21, 1; 21, 2; [6] 5, 2; 13, 34; 14, 7; 14, 10; 14, 15; 14, 19; 16, 3; 16, 10; 17, 8; 19, 25;
- dzi** *verb imp. 2 sg.* [2] 9, 27; [5] 7, 5;
- dzic** *verb indicativ prezent 3 pl.* [2] 14, 11; 29, 9; [5] 17, 21;
- dzică** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [5] 13, 32;
- dzice** *verb indicativ prezent 3 sg.* [2] 2, 27; 2, 30; 2, 30; 24, 14; [5] 7, 5; 7, 8; 12, 7; 12, 11; 23, 3; 24, 12;
- dzicea** *verb indicativ imperfect 3 pl.* [2] 12, 10; 18, 7;
- dzicea** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [2] 2, 15; 2, 16; 9, 9; 19, 24;
- dziceti** *verb imp. 2 pl.* [2] 14, 34; [5] 20, 16;
- dziceti** *verb indicativ prezent 2 pl.* [5] 23, 4;
- dzicînd** *verb gerunziu 95x;*
- dzicîndu** *verb gerunziu* [2] 1, 11; 2, 20; 3, 36; 9, 15; 10, 18; 14, 33; 16, 19; 19, 6; 19, 19; [5] 3, 14; 13, 28; 13, 30; 19, 4;
- dzis-am** *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [2] 2, 30; [5] 19, 29;
- dziş** *verb indicativ perfect simplu 1 sg.* [5] 1, 7; 1, 8;
- dzise** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* 509x;
- dziseră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* 53x;
- dzicînd** *verb gerunziu* [2] 15, 10; [5] 19, 2;
- dzisă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [2] 23, 9;
- să dzică** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [2] 16, 16;
- să zică** *verb conjunctiv prezent 3 pl.* [3] 27, 11;
- să zică** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [3] 16, 6; [6] 7, 26; 14, 17;
- să zicea** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 30, 30; [2] 30, 20;
- să ziceti** *verb conjunctiv prezent 2 pl.* [3] 14, 24; 18, 25; 25, 6; [6] 15, 10; 19, 13;
- să zici** *verb conjunctiv prezent 2 sg.* [3] 3, 9; 20, 6; [6] 7, 8; 11, 21; 11, 25; 13, 5; 14, 3;
- se-au zis** *verb indicativ perfect compus 3 sg.* [3] 17, 12;
- va dzice** *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [2] 20, 7; [5] 11, 20; 15, 26; 16, 10; 17, 9;
- va zice** *verb viitor 1 indicativ 3 sg.* [1] 20, 7; [3] 2, 36; 20, 3; 20, 7; [4] 11, 20; 15, 26; 16, 10; 17, 9; [6] 11, 20; 15, 26; 16, 10; 17, 5;
- vei dzice** *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [2] 3, 9; 14, 40; 16, 2; [5] 2, 26; 11, 22; 13, 5; 15, 34; 19, 13;
- vei zice** *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [1] 3, 9; 14, 40; 16, 2; [3] 16, 2; [4] 2, 26; 11, 21; 15, 34; [6] 2, 26; 15, 34;
- vei zice** *verb viitor 1 indicativ 2 sg.* [4] 13, 5;
- veţ zice** *verb viitor 1 indicativ 2 pl.* [4] 19, 13;
- veţi dzice** *verb viitor 1 indicativ 2 pl.* [2] 11, 9; 25, 6; [5] 15, 10;
- veţi zice** *verb viitor 1 indicativ 2 pl.* [1] 11, 9; 25, 6; [4] 15, 10;
- voi dzice** *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [2] 16, 3; 20, 21; 20, 22; 28, 8; [5] 13, 28;
- voiu zice** *verb viitor 1 indicativ 1 sg.* [1] 16, 3; 20, 21; 20, 22; 28, 8; [3] 16, 3; 20, 21; 20, 22; 28, 8; [4] 13, 28; [6] 13, 28; 24, 12;
- vom dzice** *verb viitor 1 indicativ 1 pl.* [5] 12, 18;
- vom zice** *verb viitor 1 indicativ 1 pl.* [4] 12, 18; [6] 12, 18;
- vor dzice** *verb viitor 1 indicativ 3 pl.* [2] 14, 9; 14, 10; [5] 5, 8;
- vor zice** *verb viitor 1 indicativ 3 pl.* [1] 14, 9; 14, 10; [3] 10, 2; 14, 9; 14, 10; [4] 5, 8;
- zi** *verb imp. 2 sg.* [1] 9, 27; [3] 9, 27; [4] 7, 5; [6] 7, 5; 24, 12;
- zic** *verb indicativ prezent 1 sg.* [3] 17, 10; [6] 3, 13;
- zic** *verb indicativ prezent 3 pl.* [1] 14, 11; 29, 9; [3] 24, 10; 29, 9; [4] 17, 21;
- zică** *verb conjunctiv prezent 3 sg.* [1] 16, 16; [4] 13, 32;
- zice** *verb indicativ prezent 3 sg.* [1] 2, 27; 2, 30; 2, 30; 19, 24; 24, 14; [3] 2, 30; 10, 2; [4] 7, 5; 7, 8; 12, 7; 12, 11; 23, 3; 24, 12; [6] 23, 3;
- zice** *verb infinitiv prezent* [3] 16, 16; 16, 17; 16, 18;
- zicea** *verb indicativ imperfect 3 pl.* [1] 18, 7; [3] 19, 24;
- zicea** *verb indicativ imperfect 3 sg.* [1] 2, 15; 2, 16; 9, 9; 12, 10; [3] 2, 15; 2, 16; 2, 16; 9, 9; 16, 23; 18, 10; 18, 17; 19, 9; 27, 10; 30, 20; [6] 6, 14; 15, 2; 15, 2; 15, 4; 16, 7; 18, 18; 18, 33; 19, 2;
- zicet** *verb imp. 2 sg.* [4] 20, 16;
- zicet** *verb indicativ prezent 2 pl.* [4] 21, 4;
- ziceti** *verb imp. 2 pl.* [1] 14, 34; [3] 14, 34; 18, 22; 25, 6; [6] 19, 11; 20, 16;
- zicînd** *verb gerunziu* 194x;
- zicîndu** *verb gerunziu* [3] 16, 22; [4] 19, 8; [6] 24, 11;
- zis-am** *verb indicativ perfect compus 1 sg.* [1] 2, 30;
- zisă** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 10, 14; 10, 16; 10, 18; 10, 24; 10, 25;
- zisără** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [1] 4, 3; 4, 20; 4, 22; 7, 8; 9, 11; 9, 12; 10, 14; 10, 24; 11, 10; 14, 36; 17, 27; [3] 7, 8; 9, 11; 9, 12;
- zise** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* 994x;
- ziseră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* 95x;
- zisêse** *verb indicativ mcpf. 3 pl.* [3] 13, 19;
- zisêse** *verb indicativ mcpf. 3 sg.* [3] 10, 16; 18, 26; 25, 9; 25, 12; 30, 21; [6] 11, 22; 17, 6;
- zisêseşi** *verb indicativ mcpf. 2 sg.* [3] 13, 11;
- ziş** *verb indicativ perfect simplu 1 sg.* [3] 13, 12; [4] 1, 7; 1, 8; [6] 1, 8;
- zid** : (XVI sec. PS. H.) : s. n. : „Maur” : „mur”
- un zid** *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [2] 25, 16; [6] 11, 22;
- un zidu** *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [1] 25, 16;
- zid** *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [4] 11, 22; [5] 11, 22; 11, 23; 11, 23; 18, 24; 20, 16; 20, 21; [6] 11, 21; 11, 21; 11, 22; 18, 24;
- zidiu** *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [5] 5, 11;
- zidu** *subst. comun neutru sg. nom./ac. acc.* [4] 22, 30;
- zidu** *subst. comun neutru sg. nom./ac. neacc.* [4] 5, 11; 11, 21; 11, 22; 11, 22; 18, 24; 20, 16; 20, 21; [5] 11, 23;

- zidul** *subst. comun neutru sg. nom. ac. acc.* [1] 31, 10; 31, 12; [2] 31, 10; 31, 12; [3] 31, 12; [4] 20, 15; 20, 15; 20, 15; 20, 15; 22, 30; [6] 20, 15; 20, 21; 22, 29;
- zidului** *subst. comun neutru sg. gen. dat. acc.* [4] 11, 20; 11, 21; 11, 24; [5] 11, 20; 11, 21; 11, 25;
- ziduri** *subst. comun neutru pl. nom. ac. neacc.* [6] 11, 20; 11, 22; 11, 24;
- zidurile** *subst. comun neutru pl. nom. ac. acc.* [6] 20, 15; 21, 12;
- zidi** (XVI sec. PS. H.) : v. IV: „1. bauen, erbauen, 2. schaffen” „1. construire, bâtir, 2. créer”
- a zidi** *verb infinitiv prezent* [1] 14, 35; [2] 14, 35; [3] 14, 35;
- să zidescu** *verb conjunctiv prezent I sg.* [4] 24, 21; [5] 24, 22;
- va zidi** *verb viitor I indicativ 3 sg.* [4] 7, 13; [5] 7, 13; [6] 7, 13;
- vei zidi** *verb viitor I indicativ 2 sg.* [4] 7, 5; 7, 11; [5] 7, 5; 7, 12; [6] 7, 12;
- voi zidi** *verb viitor I indicativ I sg.* [2] 2, 35; [5] 7, 27;
- voiu zidi** *verb viitor I indicativ I sg.* [1] 2, 35; [3] 2, 35; [4] 7, 27; [6] 7, 27;
- zidi** *verb indicativ perfect simplu 3 sg.* [1] 7, 17; 14, 35; [2] 7, 17; 14, 35; [3] 7, 17; 14, 35; [4] 5, 9; 24, 25; [5] 5, 9; 24, 26; [6] 5, 9;
- zidiră** *verb indicativ perfect simplu 3 pl.* [4] 5, 11; [5] 5, 11; [6] 5, 11;
- zidiți** *verb indicativ prezent 2 pl.* [6] 7, 7;
- zidi-voiu** *verb indicativ I viitor I sg.* [6] 7, 27;
- ziditor** : (XVI sec. CV²) : s. m.: „Schöpfer”: „créateur”
- ziditor** *subst. comun masc. sg. nom. ac. neacc.* [5] 22, 32;
- ziditoriu** *subst. comun masc. sg. nom./ac. neacc.* [4] 22, 32;
- zifeu** : (1665-1672 Ms. 4389) : s. m.: „von Siph, Siphiter”: „gens de Siph”
- zifeii** *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [2] 26, 1;
- zifeii** *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [1] 23, 24; 26, 1; [2] 23, 19; 23, 24;
- zifeiii** *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [1] 23, 19;
- zifiii** *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [3] 26, 1;
- zitheiii** *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [3] 23, 19;
- zithiii** *subst. comun masc. pl. nom./ac. acc.* [3] 23, 24;
- zisă** : (XVI sec. PS. H.) : s. f.: „Rede, Wort”: „parole”
- ziselor** *subst. comun fem. pl. gen./dat. acc.* [1] 1, 16;
- zori** : (XVI sec. PS. H.) : s. f. pl.: „Tagesanbruch”: „lever du jour, aube”
- zorile** *subst. comun fem. pl. nom./ac. acc.* [1] 9, 26; [2] 9, 26; [3] 9, 26;

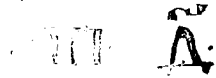
FOTOCOPII

Ms. 45

Съ

Книга

...

...

...

...

Кресту

С

иже... **КАМ**

КАМ

Ш

иже... **КАМ**

КАМ

Ш

иже... **КАМ**

КАМ

Ш

иже... **КАМ**

КАМ

Ш

иже... **КАМ**

КАМ

Ш

иже... **КАМ**

КАМ

Ш

иже... **КАМ**

КАМ

Ш

иже... **КАМ**

КАМ

Ш

иже... **КАМ**

КАМ

Ш

иже... **КАМ**

КАМ

Ш

иже... **КАМ**

КАМ

Ш

иже... **КАМ**

КАМ

Ш

иже... **КАМ**

КАМ

Ш

иже... **КАМ**

КАМ

Ш

иже... **КАМ**

КАМ

Ш

иже... **КАМ**

КАМ

иже... **КАМ**

КАМ

Ш

иже... **КАМ**

КАМ

Ш

иже... **КАМ**

КАМ

Ш

иже... **КАМ**

КАМ

Ш

иже... **КАМ**

КАМ

Ш

иже... **КАМ**

КАМ

Ш

иже... **КАМ**

КАМ

Ш

иже... **КАМ**

КАМ

Ш

иже... **КАМ**

КАМ

Ш

иже... **КАМ**

КАМ

Ш

иже... **КАМ**

КАМ

Ш

иже... **КАМ**

КАМ

Ш

иже... **КАМ**

КАМ

Ш

иже... **КАМ**

КАМ

Ш

иже... **КАМ**

КАМ

Ш

иже... **КАМ**

КАМ

иже

иже

иже

иже

иже

иже

иже

иже

11

(26)

11 **Ш**ирокъ...
 15 **Ш**ирокъ...
 16 **Ш**ирокъ...
 17 **Ш**ирокъ...

11 **Ш**ирокъ...
 15 **Ш**ирокъ...
 16 **Ш**ирокъ...
 17 **Ш**ирокъ...

Ш

2 **Ш**ирокъ...
 3 **Ш**ирокъ...
 4 **Ш**ирокъ...
 5 **Ш**ирокъ...
 6 **Ш**ирокъ...
 7 **Ш**ирокъ...
 8 **Ш**ирокъ...
 9 **Ш**ирокъ...
 10 **Ш**ирокъ...
 11 **Ш**ирокъ...
 12 **Ш**ирокъ...

152П

Широкъ...
 2 **Ш**ирокъ...
 3 **Ш**ирокъ...
 4 **Ш**ирокъ...
 5 **Ш**ирокъ...
 6 **Ш**ирокъ...
 7 **Ш**ирокъ...
 8 **Ш**ирокъ...
 9 **Ш**ирокъ...
 10 **Ш**ирокъ...
 11 **Ш**ирокъ...
 12 **Ш**ирокъ...

Съ

Книга

1 Ширинъ...
 2 Ширинъ...
 3 Ширинъ...
 4 Ширинъ...
 5 Ширинъ...
 6 Ширинъ...
 7 Ширинъ...
 8 Ширинъ...
 9 Ширинъ...
 10 Ширинъ...
 11 Ширинъ...
 12 Ширинъ...
 13 Ширинъ...

Ширинъ...
 Ширинъ...
 Ширинъ...
 Ширинъ...
 Ширинъ...
 Ширинъ...
 Ширинъ...
 Ширинъ...
 Ширинъ...
 Ширинъ...
 Ширинъ...
 Ширинъ...

КАП. I

Ширинъ...
 Ширинъ...
 Ширинъ...
 Ширинъ...
 Ширинъ...
 Ширинъ...
 Ширинъ...
 Ширинъ...

100

100

100

100

100

Свѣ

Капитъ

...
12 ...

КАПИТЪ

Ширинъ ...
 13 Ширинъ ...
 14 Ширинъ ...

Handwritten marginalia:
 ...
 ...

Ширинъ ...
 15 ...
 16 ...
 17 ...
 18 ...
 19 ...
 20 ...
 21 ...
 22 ...
 23 ...
 24 ...
 25 ...
 26 ...
 27 ...
 28 ...
 29 ...
 30 ...

Ш

Ш

Ш

Handwritten marginalia:
 ...

С

С

1 ш...
 2 пр...
 3 пр...
 4 пр...
 5 пр...
 6 пр...
 7 пр...
 8 пр...
 9 пр...
 10 пр...
 11 пр...
 12 пр...
 13 пр...
 14 пр...
 15 пр...
 16 пр...
 17 пр...
 18 пр...
 19 пр...
 20 пр...

пр...
 пр...
 пр...
 пр...
 пр...
 пр...
 пр...
 пр...
 пр...
 пр...
 пр...

С

1 пр...
 2 пр...
 3 пр...
 4 пр...
 5 пр...
 6 пр...
 7 пр...
 8 пр...
 9 пр...
 10 пр...
 11 пр...
 12 пр...
 13 пр...
 14 пр...
 15 пр...
 16 пр...
 17 пр...
 18 пр...
 19 пр...
 20 пр...

Handwritten marginal note on the left side.

Handwritten marginal note on the left side.

Handwritten marginal note on the left side.

Handwritten marginal note on the left side.

Handwritten marginal note on the left side.

Handwritten marginal note on the left side.

Handwritten marginal note on the right side.

1187

1187

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...
 31. ...
 32. ...
 33. ...
 34. ...
 35. ...
 36. ...
 37. ...
 38. ...
 39. ...
 40. ...
 41. ...
 42. ...
 43. ...
 44. ...
 45. ...
 46. ...
 47. ...
 48. ...
 49. ...
 50. ...

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...
 31. ...
 32. ...
 33. ...
 34. ...
 35. ...
 36. ...
 37. ...
 38. ...
 39. ...
 40. ...
 41. ...
 42. ...
 43. ...
 44. ...
 45. ...
 46. ...
 47. ...
 48. ...
 49. ...
 50. ...

1187

1187

1187

1187

1187

1187

1187

1187

1187

Сл

1... 2... 3... 4... 5... 6... 7... 8... 9... 10... 11... 12... 13... 14... 15... 16... 17... 18... 19... 20... 21... 22... 23... 24... 25... 26... 27... 28... 29... 30... 31... 32... 33... 34... 35... 36... 37... 38... 39... 40... 41... 42... 43... 44... 45... 46... 47... 48... 49... 50...

... 1... 2... 3... 4... 5... 6... 7... 8... 9... 10... 11... 12... 13... 14... 15... 16... 17... 18... 19... 20... 21... 22... 23... 24... 25... 26... 27... 28... 29... 30... 31... 32... 33... 34... 35... 36... 37... 38... 39... 40...

м. м.

[Faint handwritten text at the top of the page]

КМ КС

[Main column of handwritten text on the left side of the page, starting with 'КМ КС']

КМ КН

[Handwritten text at the bottom of the left column, starting with 'КМ КН']

[Main column of handwritten text on the right side of the page, continuing the list]

Ms. 45

f. 132r

1 115... 2 120... 3 125... 4 130... 5 135... 6 140... 7 145... 8 150... 9 155... 10 160... 11 165... 12 170... 13 175... 14 180... 15 185...

1 190... 2 195... 3 200... 4 205... 5 210... 6 215... 7 220... 8 225... 9 230... 10 235... 11 240... 12 245... 13 250... 14 255... 15 260... 16 265... 17 270... 18 275... 19 280... 20 285... 21 290... 22 295... 23 300... 24 305... 25 310... 26 315... 27 320... 28 325... 29 330... 30 335... 31 340... 32 345... 33 350... 34 355... 35 360... 36 365... 37 370... 38 375... 39 380... 40 385... 41 390... 42 395... 43 400... 44 405... 45 410... 46 415... 47 420... 48 425... 49 430... 50 435... 51 440... 52 445... 53 450... 54 455... 55 460... 56 465... 57 470... 58 475... 59 480... 60 485... 61 490... 62 495... 63 500... 64 505... 65 510... 66 515... 67 520... 68 525... 69 530... 70 535... 71 540... 72 545... 73 550... 74 555... 75 560... 76 565... 77 570... 78 575... 79 580... 80 585... 81 590... 82 595... 83 600... 84 605... 85 610... 86 615... 87 620... 88 625... 89 630... 90 635... 91 640... 92 645... 93 650... 94 655... 95 660... 96 665... 97 670... 98 675... 99 680... 100 685...

105ff

132r

11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...
 31. ...
 32. ...
 33. ...
 34. ...
 35. ...
 36. ...
 37. ...
 38. ...
 39. ...
 40. ...
 41. ...
 42. ...
 43. ...
 44. ...
 45. ...
 46. ...
 47. ...
 48. ...
 49. ...
 50. ...

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...
 31. ...
 32. ...
 33. ...
 34. ...
 35. ...
 36. ...
 37. ...
 38. ...
 39. ...
 40. ...
 41. ...
 42. ...
 43. ...
 44. ...
 45. ...
 46. ...
 47. ...
 48. ...
 49. ...
 50. ...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...
 31. ...
 32. ...
 33. ...
 34. ...
 35. ...
 36. ...
 37. ...
 38. ...
 39. ...
 40. ...
 41. ...
 42. ...
 43. ...
 44. ...
 45. ...
 46. ...
 47. ...
 48. ...
 49. ...
 50. ...

1507

6

11. 14

свои... **Клпмъ**...

иже... **Клпмъ**...

иже... **Клпмъ**...

1) ...
 2) ...
 3) ...
 4) ...
 5) ...
 6) ...
 7) ...
 8) ...

Ш ...

...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

no. 4.

проданъ

ΚΑΠ Κ

11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26

ΚΑΠ Κ

11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26

11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26

11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26

11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26

11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26

с

Книга

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...
 31. ...
 32. ...
 33. ...
 34. ...

34. ...
 35. ...
 36. ...
 37. ...
 38. ...
 39. ...
 40. ...
 41. ...
 42. ...
 43. ...
 44. ...
 45. ...
 46. ...
 47. ...
 48. ...
 49. ...
 50. ...

КАП. КВ

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...

3:12
1:11:11

1:11:11

сидиари

144

Св

6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20

6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20

6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20

КАП КИ

6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20

Ms. 4389

ΣΠ

3 πρὸς τὸν θεὸν...
 4 τὸν θεὸν...
 5 τὸν θεὸν...
 6 τὸν θεὸν...
 7 τὸν θεὸν...
 8 τὸν θεὸν...
 9 τὸν θεὸν...
 10 τὸν θεὸν...
 11 τὸν θεὸν...
 12 τὸν θεὸν...
 13 τὸν θεὸν...
 14 τὸν θεὸν...
 15 τὸν θεὸν...

16 τὸν θεὸν...
 17 τὸν θεὸν...
 18 τὸν θεὸν...
 19 τὸν θεὸν...
 20 τὸν θεὸν...
 21 τὸν θεὸν...
 22 τὸν θεὸν...
 23 τὸν θεὸν...
 24 τὸν θεὸν...
 25 τὸν θεὸν...
 26 τὸν θεὸν...
 27 τὸν θεὸν...

ΣΠ

ΣΠ

СѦС

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...
 31. ...
 32. ...
 33. ...
 34. ...
 35. ...
 36. ...

8

36. ...
 1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...

СѦ

Can

in primis... [illegible]
 in secundis... [illegible]
 in tertijs... [illegible]
 in quatuor... [illegible]
 in quintis... [illegible]
 in sextis... [illegible]
 in septimis... [illegible]
 in octavis... [illegible]
 in nonis... [illegible]
 in decimis... [illegible]
 in undecimis... [illegible]
 in duodecimis... [illegible]
 in tridecimis... [illegible]
 in quattuordecimis... [illegible]
 in quindecimis... [illegible]
 in sedecimis... [illegible]
 in septuaginta... [illegible]
 in octoginta... [illegible]
 in nonaginta... [illegible]
 in centis... [illegible]

quoniam... [illegible]
 unde... [illegible]
 quia... [illegible]
 quod... [illegible]
 quoniam... [illegible]
 quia... [illegible]
 quoniam... [illegible]
 quia... [illegible]
 quoniam... [illegible]
 quia... [illegible]
 quoniam... [illegible]
 quia... [illegible]
 quoniam... [illegible]
 quia... [illegible]
 quoniam... [illegible]
 quia... [illegible]
 quoniam... [illegible]
 quia... [illegible]
 quoniam... [illegible]
 quia... [illegible]
 quoniam... [illegible]
 quia... [illegible]
 quoniam... [illegible]
 quia... [illegible]
 quoniam... [illegible]
 quia... [illegible]

Cant

[illegible]

[illegible]

V. [illegible]

Handwritten title or header at the top center of the page.

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...

Handwritten marginal note on the left side.

Handwritten marginal note on the left side.

Handwritten marginal note on the left side.

Handwritten marginal note on the right side.

Handwritten marginal note on the right side.

Handwritten marginal note on the right side.

Handwritten marginal note on the right side.

16 7
 18 8
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

Handwritten marginal note on the left side of the page.

Handwritten marginal note on the left side of the page.

7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

Handwritten marginal note on the right side of the page.

Handwritten marginal note on the right side of the page.

Handwritten marginal note on the right side of the page.

Handwritten marginal note on the right side of the page.

Handwritten marginal note at the bottom right of the page.

38

Cy

18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11

Marginal notes on the left side of the page, including the word 'Cy' at the top and various smaller annotations.

Marginal notes on the right side of the page, including the word 'Cy' at the top and various smaller annotations.

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...

Marginal notes on the left side of the page, including some numbers and small text fragments.

Marginal notes on the right side of the page, including some numbers and small text fragments.

ΚΑΤΑ...

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

ca 33

17

17 *... 17 ...*
... 18 ...
... 19 ...
... 20 ...
... 21 ...
... 22 ...
... 23 ...
... 24 ...
... 25 ...
... 26 ...
... 27 ...

San

17

28 *... 28 ...*
 29 *... 29 ...*
 30 *... 30 ...*
 31 *... 31 ...*
 32 *... 32 ...*
 33 *... 33 ...*
 34 *... 34 ...*
 35 *... 35 ...*
 36 *... 36 ...*
 37 *... 37 ...*
 38 *... 38 ...*
 39 *... 39 ...*
 40 *... 40 ...*
 41 *... 41 ...*
 42 *... 42 ...*
 43 *... 43 ...*
 44 *... 44 ...*
 45 *... 45 ...*
 46 *... 46 ...*
 47 *... 47 ...*
 48 *... 48 ...*
 49 *... 49 ...*
 50 *... 50 ...*

17

17

17

ΚΑΤΑ Κ...

1.
 2.
 3.
 4.
 5.
 6.
 7.
 8.
 9.
 10.
 11.
 12.

1.
 2.
 3.
 4.
 5.
 6.
 7.
 8.
 9.
 10.
 11.

48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60

61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70

11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

ANALYSE DE LA TABLE

101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120

11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...
 31. ...
 32. ...
 33. ...
 34. ...
 35. ...
 36. ...
 37. ...
 38. ...
 39. ...
 40. ...
 41. ...
 42. ...
 43. ...
 44. ...
 45. ...
 46. ...
 47. ...
 48. ...
 49. ...
 50. ...
 51. ...
 52. ...
 53. ...
 54. ...
 55. ...
 56. ...
 57. ...
 58. ...
 59. ...
 60. ...
 61. ...
 62. ...
 63. ...
 64. ...
 65. ...
 66. ...
 67. ...
 68. ...
 69. ...
 70. ...
 71. ...
 72. ...
 73. ...
 74. ...
 75. ...
 76. ...
 77. ...
 78. ...
 79. ...
 80. ...
 81. ...
 82. ...
 83. ...
 84. ...
 85. ...
 86. ...
 87. ...
 88. ...
 89. ...
 90. ...
 91. ...
 92. ...
 93. ...
 94. ...
 95. ...
 96. ...
 97. ...
 98. ...
 99. ...
 100. ...

...
 ...
 21 ...
 ...
 22 ...
 ...
 23 ...
 ...
 24 ...
 ...
 25 ...
 ...
 26 ...
 ...
 27 ...
 ...
 28 ...
 ...
 29 ...
 ...
 30 ...
 ...
 31 ...
 ...
 32 ...
 ...
 33 ...
 ...
 34 ...
 ...
 35 ...
 ...
 36 ...
 ...
 37 ...
 ...
 38 ...
 ...
 39 ...
 ...
 40 ...
 ...
 41 ...
 ...
 42 ...
 ...
 43 ...
 ...
 44 ...
 ...
 45 ...
 ...
 46 ...
 ...
 47 ...
 ...
 48 ...
 ...
 49 ...
 ...
 50 ...
 ...
 51 ...
 ...
 52 ...
 ...
 53 ...
 ...
 54 ...
 ...
 55 ...
 ...
 56 ...
 ...
 57 ...
 ...
 58 ...
 ...
 59 ...
 ...
 60 ...
 ...
 61 ...
 ...
 62 ...
 ...
 63 ...
 ...
 64 ...
 ...
 65 ...
 ...
 66 ...
 ...
 67 ...
 ...
 68 ...
 ...
 69 ...
 ...
 70 ...
 ...
 71 ...
 ...
 72 ...
 ...
 73 ...
 ...
 74 ...
 ...
 75 ...
 ...
 76 ...
 ...
 77 ...
 ...
 78 ...
 ...
 79 ...
 ...
 80 ...
 ...
 81 ...
 ...
 82 ...
 ...
 83 ...
 ...
 84 ...
 ...
 85 ...
 ...
 86 ...
 ...
 87 ...
 ...
 88 ...
 ...
 89 ...
 ...
 90 ...
 ...
 91 ...
 ...
 92 ...
 ...
 93 ...
 ...
 94 ...
 ...
 95 ...
 ...
 96 ...
 ...
 97 ...
 ...
 98 ...
 ...
 99 ...
 ...
 100 ...

cap.

ΚΑΤΩ.Α

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...

14

18

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...
 31. ...
 32. ...
 33. ...
 34. ...
 35. ...
 36. ...
 37. ...
 38. ...
 39. ...
 40. ...
 41. ...
 42. ...
 43. ...
 44. ...
 45. ...
 46. ...
 47. ...
 48. ...
 49. ...
 50. ...
 51. ...
 52. ...
 53. ...
 54. ...
 55. ...
 56. ...
 57. ...
 58. ...
 59. ...
 60. ...
 61. ...
 62. ...
 63. ...
 64. ...
 65. ...
 66. ...
 67. ...
 68. ...
 69. ...
 70. ...
 71. ...
 72. ...
 73. ...
 74. ...
 75. ...
 76. ...
 77. ...
 78. ...
 79. ...
 80. ...
 81. ...
 82. ...
 83. ...
 84. ...
 85. ...
 86. ...
 87. ...
 88. ...
 89. ...
 90. ...
 91. ...
 92. ...
 93. ...
 94. ...
 95. ...
 96. ...
 97. ...
 98. ...
 99. ...
 100. ...

137
 137
 137

137

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...
 31. ...
 32. ...
 33. ...
 34. ...
 35. ...
 36. ...
 37. ...
 38. ...
 39. ...
 40. ...
 41. ...
 42. ...
 43. ...
 44. ...
 45. ...
 46. ...
 47. ...
 48. ...
 49. ...
 50. ...
 51. ...
 52. ...
 53. ...
 54. ...
 55. ...
 56. ...
 57. ...
 58. ...
 59. ...
 60. ...
 61. ...
 62. ...
 63. ...
 64. ...
 65. ...
 66. ...
 67. ...
 68. ...
 69. ...
 70. ...
 71. ...
 72. ...
 73. ...
 74. ...
 75. ...
 76. ...
 77. ...
 78. ...
 79. ...
 80. ...
 81. ...
 82. ...
 83. ...
 84. ...
 85. ...
 86. ...
 87. ...
 88. ...
 89. ...
 90. ...
 91. ...
 92. ...
 93. ...
 94. ...
 95. ...
 96. ...
 97. ...
 98. ...
 99. ...
 100. ...

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...
 31. ...
 32. ...
 33. ...
 34. ...
 35. ...
 36. ...
 37. ...
 38. ...
 39. ...
 40. ...
 41. ...
 42. ...
 43. ...
 44. ...
 45. ...
 46. ...
 47. ...
 48. ...
 49. ...
 50. ...
 51. ...
 52. ...
 53. ...
 54. ...
 55. ...
 56. ...
 57. ...
 58. ...
 59. ...
 60. ...
 61. ...
 62. ...
 63. ...
 64. ...
 65. ...
 66. ...
 67. ...
 68. ...
 69. ...
 70. ...
 71. ...
 72. ...
 73. ...
 74. ...
 75. ...
 76. ...
 77. ...
 78. ...
 79. ...
 80. ...
 81. ...
 82. ...
 83. ...
 84. ...
 85. ...
 86. ...
 87. ...
 88. ...
 89. ...
 90. ...
 91. ...
 92. ...
 93. ...
 94. ...
 95. ...
 96. ...
 97. ...
 98. ...
 99. ...
 100. ...

137

137

137

cos

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...
 31. ...
 32. ...
 33. ...
 34. ...
 35. ...
 36. ...
 37. ...
 38. ...
 39. ...
 40. ...
 41. ...
 42. ...
 43. ...
 44. ...
 45. ...
 46. ...
 47. ...
 48. ...
 49. ...
 50. ...
 51. ...
 52. ...
 53. ...
 54. ...
 55. ...
 56. ...
 57. ...
 58. ...
 59. ...
 60. ...
 61. ...
 62. ...
 63. ...
 64. ...
 65. ...
 66. ...
 67. ...
 68. ...
 69. ...
 70. ...
 71. ...
 72. ...
 73. ...
 74. ...
 75. ...
 76. ...
 77. ...
 78. ...
 79. ...
 80. ...
 81. ...
 82. ...
 83. ...
 84. ...
 85. ...
 86. ...
 87. ...
 88. ...
 89. ...
 90. ...
 91. ...
 92. ...
 93. ...
 94. ...
 95. ...
 96. ...
 97. ...
 98. ...
 99. ...
 100. ...

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...

32. ...
 33. ...
 34. ...
 35. ...
 36. ...
 37. ...
 38. ...
 39. ...
 40. ...
 41. ...
 42. ...
 43. ...
 44. ...
 45. ...
 46. ...
 47. ...
 48. ...
 49. ...
 50. ...
 51. ...
 52. ...
 53. ...
 54. ...
 55. ...
 56. ...
 57. ...
 58. ...
 59. ...
 60. ...
 61. ...
 62. ...
 63. ...
 64. ...
 65. ...
 66. ...
 67. ...
 68. ...
 69. ...
 70. ...
 71. ...
 72. ...
 73. ...
 74. ...
 75. ...
 76. ...
 77. ...
 78. ...
 79. ...
 80. ...
 81. ...
 82. ...
 83. ...
 84. ...
 85. ...
 86. ...
 87. ...
 88. ...
 89. ...
 90. ...
 91. ...
 92. ...
 93. ...
 94. ...
 95. ...
 96. ...
 97. ...
 98. ...
 99. ...
 100. ...

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...

v

138

C99

Handwritten text in Gothic script, appearing as a single column on the left side of the page. The script is dense and fills most of the vertical space.

Handwritten text in Gothic script, appearing as a single column on the right side of the page. The script is dense and fills most of the vertical space.

[Faint, mostly illegible handwritten text, likely in a Gothic or similar medieval script. The text is arranged in a single column on the left side of the page.]

E *[Handwritten text starting with a large initial letter 'E'. The text is arranged in a single column on the right side of the page.]*

СПА

16 *... ..*
 17 *... ..*
 18 *... ..*
 19 *... ..*
 20 *... ..*
 21 *... ..*
 22 *... ..*
 23 *... ..*
 24 *... ..*
 25 *... ..*
 26 *... ..*
 27 *... ..*
 28 *... ..*
 29 *... ..*
 30 *... ..*
 31 *... ..*
 32 *... ..*
 33 *... ..*
 34 *... ..*
 35 *... ..*
 36 *... ..*
 37 *... ..*
 38 *... ..*
 39 *... ..*
 40 *... ..*
 41 *... ..*
 42 *... ..*
 43 *... ..*
 44 *... ..*
 45 *... ..*
 46 *... ..*
 47 *... ..*
 48 *... ..*
 49 *... ..*
 50 *... ..*
 51 *... ..*
 52 *... ..*
 53 *... ..*
 54 *... ..*
 55 *... ..*
 56 *... ..*
 57 *... ..*
 58 *... ..*
 59 *... ..*
 60 *... ..*
 61 *... ..*
 62 *... ..*
 63 *... ..*
 64 *... ..*
 65 *... ..*
 66 *... ..*
 67 *... ..*
 68 *... ..*
 69 *... ..*
 70 *... ..*
 71 *... ..*
 72 *... ..*
 73 *... ..*
 74 *... ..*
 75 *... ..*
 76 *... ..*
 77 *... ..*
 78 *... ..*
 79 *... ..*
 80 *... ..*
 81 *... ..*
 82 *... ..*
 83 *... ..*
 84 *... ..*
 85 *... ..*
 86 *... ..*
 87 *... ..*
 88 *... ..*
 89 *... ..*
 90 *... ..*
 91 *... ..*
 92 *... ..*
 93 *... ..*
 94 *... ..*
 95 *... ..*
 96 *... ..*
 97 *... ..*
 98 *... ..*
 99 *... ..*
 100 *... ..*

16 *... ..*
 17 *... ..*
 18 *... ..*
 19 *... ..*
 20 *... ..*
 21 *... ..*
 22 *... ..*
 23 *... ..*
 24 *... ..*
 25 *... ..*
 26 *... ..*
 27 *... ..*
 28 *... ..*
 29 *... ..*
 30 *... ..*
 31 *... ..*
 32 *... ..*
 33 *... ..*
 34 *... ..*
 35 *... ..*
 36 *... ..*
 37 *... ..*
 38 *... ..*
 39 *... ..*
 40 *... ..*
 41 *... ..*
 42 *... ..*
 43 *... ..*
 44 *... ..*
 45 *... ..*
 46 *... ..*
 47 *... ..*
 48 *... ..*
 49 *... ..*
 50 *... ..*
 51 *... ..*
 52 *... ..*
 53 *... ..*
 54 *... ..*
 55 *... ..*
 56 *... ..*
 57 *... ..*
 58 *... ..*
 59 *... ..*
 60 *... ..*
 61 *... ..*
 62 *... ..*
 63 *... ..*
 64 *... ..*
 65 *... ..*
 66 *... ..*
 67 *... ..*
 68 *... ..*
 69 *... ..*
 70 *... ..*
 71 *... ..*
 72 *... ..*
 73 *... ..*
 74 *... ..*
 75 *... ..*
 76 *... ..*
 77 *... ..*
 78 *... ..*
 79 *... ..*
 80 *... ..*
 81 *... ..*
 82 *... ..*
 83 *... ..*
 84 *... ..*
 85 *... ..*
 86 *... ..*
 87 *... ..*
 88 *... ..*
 89 *... ..*
 90 *... ..*
 91 *... ..*
 92 *... ..*
 93 *... ..*
 94 *... ..*
 95 *... ..*
 96 *... ..*
 97 *... ..*
 98 *... ..*
 99 *... ..*
 100 *... ..*

16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

21

21

21

21

Handwritten text in the left column, containing dense cursive script with several large initial letters. Marginal notes are present on the left side of the column.

Handwritten text in the right column, continuing the dense cursive script. Marginal notes are present on the right side of the column.

ΚΑΝΟΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΖΗΤΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200

СѢН

ΚΑΡΤΕΛΟΝ

φεφδία γενομεν, μετρησαντασαν 26
 26
 27
 1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25

10
 11
 12

12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25

10
 11
 12
 13
 14
 15

στα.

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...
 31. ...
 32. ...
 33. ...
 34. ...
 35. ...
 36. ...
 37. ...
 38. ...
 39. ...
 40. ...
 41. ...
 42. ...
 43. ...
 44. ...
 45. ...
 46. ...
 47. ...
 48. ...
 49. ...
 50. ...
 51. ...
 52. ...
 53. ...
 54. ...
 55. ...
 56. ...
 57. ...
 58. ...
 59. ...
 60. ...
 61. ...
 62. ...
 63. ...
 64. ...
 65. ...
 66. ...
 67. ...
 68. ...
 69. ...
 70. ...
 71. ...
 72. ...
 73. ...
 74. ...
 75. ...
 76. ...
 77. ...
 78. ...
 79. ...
 80. ...
 81. ...
 82. ...
 83. ...
 84. ...
 85. ...
 86. ...
 87. ...
 88. ...
 89. ...
 90. ...
 91. ...
 92. ...
 93. ...
 94. ...
 95. ...
 96. ...
 97. ...
 98. ...
 99. ...
 100. ...

3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...
 31. ...
 32. ...
 33. ...
 34. ...
 35. ...
 36. ...
 37. ...
 38. ...
 39. ...
 40. ...
 41. ...
 42. ...
 43. ...
 44. ...
 45. ...
 46. ...
 47. ...
 48. ...
 49. ...
 50. ...
 51. ...
 52. ...
 53. ...
 54. ...
 55. ...
 56. ...
 57. ...
 58. ...
 59. ...
 60. ...
 61. ...
 62. ...
 63. ...
 64. ...
 65. ...
 66. ...
 67. ...
 68. ...
 69. ...
 70. ...
 71. ...
 72. ...
 73. ...
 74. ...
 75. ...
 76. ...
 77. ...
 78. ...
 79. ...
 80. ...
 81. ...
 82. ...
 83. ...
 84. ...
 85. ...
 86. ...
 87. ...
 88. ...
 89. ...
 90. ...
 91. ...
 92. ...
 93. ...
 94. ...
 95. ...
 96. ...
 97. ...
 98. ...
 99. ...
 100. ...

στα.

στα.

στα.

στα.

CTK

I

(faint, mostly illegible handwritten text in the left column)

(faint, mostly illegible handwritten text in the right column)

Handwritten text in the left column of a manuscript page, containing approximately 15 lines of dense script.

Handwritten text in the right column of a manuscript page, containing approximately 15 lines of dense script, including a large initial letter 'S' at the beginning of one section.

76 a
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

147
 1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

76

147

14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

34

20179

me

13 ...
 14 ...
 15 ...
 16 ...
 17 ...
 18 ...
 19 ...
 20 ...
 21 ...
 22 ...
 23 ...
 24 ...

(Liber)
 ...
 ...

13 ...
 14 ...
 15 ...
 16 ...
 17 ...
 18 ...
 19 ...
 20 ...
 21 ...
 22 ...
 23 ...
 24 ...

...
 ...
 ...

me

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...
 31. ...
 32. ...
 33. ...
 34. ...
 35. ...
 36. ...

37. ...
 38. ...
 39. ...
 40. ...
 41. ...
 42. ...
 43. ...
 44. ...
 45. ...
 46. ...
 47. ...
 48. ...
 49. ...
 50. ...
 51. ...
 52. ...
 53. ...
 54. ...
 55. ...
 56. ...
 57. ...
 58. ...
 59. ...
 60. ...

...

Poca

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

Poca

...

...

...

...

...

...

...

...

K. 10 T.

... **A** ... **B** ... **C** ... **D** ... **E** ... **F** ... **G** ... **H** ... **I** ... **K** ... **L** ... **M** ... **N** ... **O** ... **P** ... **Q** ... **R** ... **S** ... **T** ... **U** ... **V** ... **W** ... **X** ... **Y** ... **Z** ...

A ... **B** ... **C** ... **D** ... **E** ... **F** ... **G** ... **H** ... **I** ... **K** ... **L** ... **M** ... **N** ... **O** ... **P** ... **Q** ... **R** ... **S** ... **T** ... **U** ... **V** ... **W** ... **X** ... **Y** ... **Z** ...

... **A** ... **B** ... **C** ... **D** ... **E** ... **F** ... **G** ... **H** ... **I** ... **K** ... **L** ... **M** ... **N** ... **O** ... **P** ... **Q** ... **R** ... **S** ... **T** ... **U** ... **V** ... **W** ... **X** ... **Y** ... **Z** ...

... **A** ... **B** ... **C** ... **D** ... **E** ... **F** ... **G** ... **H** ... **I** ... **K** ... **L** ... **M** ... **N** ... **O** ... **P** ... **Q** ... **R** ... **S** ... **T** ... **U** ... **V** ... **W** ... **X** ... **Y** ... **Z** ...

Ms. 4389

f. 153

⁷
mz

Handwritten text in a single column, mostly illegible due to fading and bleed-through. The text appears to be a form of Church Slavonic. Some faintly legible words include "иже", "хоту", "иже", "хоту", "иже", "хоту".

Handwritten text in a single column, mostly illegible due to fading and bleed-through. The text appears to be a form of Church Slavonic. Some faintly legible words include "иже", "хоту", "иже", "хоту", "иже", "хоту".

Marginalia
74 66

1 ...
 2 ...
 3 ...
 4 ...
 5 ...
 6 ...
 7 ...
 8 ...
 9 ...
 10 ...
 11 ...
 12 ...
 13 ...
 14 ...
 15 ...
 16 ...
 17 ...
 18 ...
 19 ...
 20 ...
 21 ...
 22 ...
 23 ...
 24 ...
 25 ...
 26 ...
 27 ...
 28 ...
 29 ...
 30 ...
 31 ...
 32 ...
 33 ...
 34 ...
 35 ...
 36 ...
 37 ...
 38 ...
 39 ...
 40 ...
 41 ...
 42 ...
 43 ...
 44 ...
 45 ...
 46 ...
 47 ...
 48 ...
 49 ...
 50 ...
 51 ...
 52 ...
 53 ...
 54 ...
 55 ...
 56 ...
 57 ...
 58 ...
 59 ...
 60 ...
 61 ...
 62 ...
 63 ...
 64 ...
 65 ...
 66 ...
 67 ...
 68 ...
 69 ...
 70 ...
 71 ...
 72 ...
 73 ...
 74 ...
 75 ...
 76 ...
 77 ...
 78 ...
 79 ...
 80 ...
 81 ...
 82 ...
 83 ...
 84 ...
 85 ...
 86 ...
 87 ...
 88 ...
 89 ...
 90 ...
 91 ...
 92 ...
 93 ...
 94 ...
 95 ...
 96 ...
 97 ...
 98 ...
 99 ...
 100 ...

11 ...
 12 ...
 13 ...
 14 ...
 15 ...
 16 ...
 17 ...
 18 ...
 19 ...
 20 ...
 21 ...
 22 ...
 23 ...
 24 ...
 25 ...
 26 ...
 27 ...
 28 ...
 29 ...
 30 ...
 31 ...
 32 ...
 33 ...
 34 ...
 35 ...
 36 ...
 37 ...
 38 ...
 39 ...
 40 ...
 41 ...
 42 ...
 43 ...
 44 ...
 45 ...
 46 ...
 47 ...
 48 ...
 49 ...
 50 ...
 51 ...
 52 ...
 53 ...
 54 ...
 55 ...
 56 ...
 57 ...
 58 ...
 59 ...
 60 ...
 61 ...
 62 ...
 63 ...
 64 ...
 65 ...
 66 ...
 67 ...
 68 ...
 69 ...
 70 ...
 71 ...
 72 ...
 73 ...
 74 ...
 75 ...
 76 ...
 77 ...
 78 ...
 79 ...
 80 ...
 81 ...
 82 ...
 83 ...
 84 ...
 85 ...
 86 ...
 87 ...
 88 ...
 89 ...
 90 ...
 91 ...
 92 ...
 93 ...
 94 ...
 95 ...
 96 ...
 97 ...
 98 ...
 99 ...
 100 ...

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

III

500

12

100

me.

11

12

13

B

14

15

16

...

...

g. 11

14

15

16

12 **Π**ατριάρχης...
 13 **Κ**αθολικός...
 14 **Π**ατριάρχης...
 15 **Κ**αθολικός...
 16 **Π**ατριάρχης...
 17 **Κ**αθολικός...
 18 **Π**ατριάρχης...
 19 **Κ**αθολικός...
 20 **Π**ατριάρχης...
 21 **Κ**αθολικός...
 22 **Π**ατριάρχης...
 23 **Κ**αθολικός...
 24 **Π**ατριάρχης...
 25 **Κ**αθολικός...
 26 **Π**ατριάρχης...
 27 **Κ**αθολικός...
 28 **Π**ατριάρχης...
 29 **Κ**αθολικός...
 30 **Π**ατριάρχης...
 31 **Κ**αθολικός...
 32 **Π**ατριάρχης...
 33 **Κ**αθολικός...
 34 **Π**ατριάρχης...
 35 **Κ**αθολικός...

12 **Π**ατριάρχης...
 13 **Κ**αθολικός...
 14 **Π**ατριάρχης...
 15 **Κ**αθολικός...
 16 **Π**ατριάρχης...
 17 **Κ**αθολικός...
 18 **Π**ατριάρχης...
 19 **Κ**αθολικός...
 20 **Π**ατριάρχης...
 21 **Κ**αθολικός...
 22 **Π**ατριάρχης...
 23 **Κ**αθολικός...
 24 **Π**ατριάρχης...
 25 **Κ**αθολικός...
 26 **Π**ατριάρχης...
 27 **Κ**αθολικός...
 28 **Π**ατριάρχης...
 29 **Κ**αθολικός...
 30 **Π**ατριάρχης...
 31 **Κ**αθολικός...
 32 **Π**ατριάρχης...
 33 **Κ**αθολικός...
 34 **Π**ατριάρχης...
 35 **Κ**αθολικός...

113
 114
 115

116
 117

118
 119

110

111

11851

11851

36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

11851

11851

11851

11851

Ms. 4389

f. 156r

παλαια γρηγοριου...
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35

35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55

11-1076-1077

11-1076-1077

11-1076-1077

11-1076-1077
 11-1077-1078

11-1076-1077
 11-1077-1078

КАТЕ. I

11
 12
 13
 14
 15
 16
 17

18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25

КНИГА ПЕРВАЯ
 АПОСТОЛЪ ПАВЛА
 КЪ СЪСЛАВНОМУ
 АПОСТОЛУ ПАВЛУ
 КЪ СЪСЛАВНОМУ

1
 2
 3
 4
 5

6
 7
 8
 9
 10

Cuprins

Ordinea cărților biblice	5
Bibliografie	7
Abrevieri	17
Notă asupra ediției	19
Texte	23
Coloana I: <i>Biblia de la București</i> (1688) Facsimile	
Coloana a II-a: <i>Biblia de la București</i> (1688) (Transcriere interpretativă de TAMARA ADOAMNEI și ELENA TAMBA DĂNILĂ)	
Coloana a III-a: <i>Ms. 45</i> (Transcriere interpretativă de MĂDĂLINA ANDRONIC și MIOARA DRAGOMIR)	
Coloana a IV-a: <i>Ms. 4389</i> (Transcriere interpretativă de VERONICA OLARIU)	
Coloana a V-a: <i>Versiune modernă</i> de PAUL MIRON	
Revizuirea și stabilirea textelor de MIHAI MORARIU și ALEXANDRA MORARU	
Note filologice de MĂDĂLINA ANDRONIC, MIOARA DRAGOMIR, VERONICA OLARIU, ELENA TAMBA DĂNILĂ	211
Comentarii de ADRIAN MURARU, ELSA LÜDER și PAUL MIRON	221
Indice alcătuit de MĂDĂLINA ANDRONIC, MIOARA DRAGOMIR, GABRIELA HAJA, VERONICA OLARIU, ELENA TAMBA DĂNILĂ	275
Fotocopii	
<i>Ms. 45</i>	443
<i>Ms. 4389</i>	497

Acest volum a fost tipărit cu sprijinul financiar al
Consiliului Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior
din Ministerul Educației și Cercetării,
și al
Ministerului Culturii și Cultelor.

TIPARUL EXECUTAT LA
IMPRIMERIA EDITURII UNIVERSITĂȚII
„ALEXANDRU IOAN CUZA” DIN IAȘI

700501 Iași, Păcurari 9, tel./fax: 23334947

Format: 70×100/8
Coli tip: 32.25
Apărut: 2008
Comanda: 233

Informații și comenzi:
www.editura.uaic.ro
editura@uaic.ro

